

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familien Rosenkrank's Historie

af

Konrad Barner.

I.

Fra de ældste Tider til Begyndelsen af det 16de Aarhundrede.

Med 5 kobbertrykte Segltaaler.

Kjøbenhavn.

I Commission hos C. A. Reitzel.

1874.

Bianco Lunos Begreffer.

Det er med megen Overvindelse, at Forfatteren for Offentligheden fremlægger dette Værk, som er samlet og udarbejdet efter Opfordring af Kammerherre Hofjægermester Stiftamtmand Baron Gottlob Rosenkrantz til Sophiendal og Wiselund, hvis varme Interesse ikke blot for hans egen Slægts Historie men ogsaa for Bevarelsen af de efterhaanden hensnuuldrende Kilder til hans Fædrelands Historie har ladet ham oversee de betydelige Udgifter, som foranlediges ved Udgivelsen navnlig paa Grund af det store Antal af gamle Breve, der medfølge i Aftryk og gjøre Bogen værdifuld. Han har heri fundet Understøttelse hos sine Slægtninge Kammerherre Hofjægermester Lehnsharoon Rosenkrantz til Baroniet Rosenlunds F. C. og Stamhuset Rosenholm m. m. og Frue Kammerherreinde Wichfeld, født Rosenkrantz, Stamhuset Engestofte.

Arbejdet fortsættes, og anden Deel, hvis Indhold og Omfang navnlig ogsaa for andre Familiers Vedkommende vil være betinget af den Interesse, hvormed nærværende første Deel modtages, vil snart kunne følge efter, og det tilsigtes ligeledes med denne Deel at lade følge en Diplomsamling for den første Halvdeel af det 16de Aarhundrede.

Der er næsten overalt fra ydet berebvilig Hjælp ved de talrige Eftersøgninger, som et Arbejde som nærværende har til uafviselig Forudsætning, men ligesom Benyttelsen af det Kgl. Geheimarchivs Rigdomme har været en nødvendig Betingelse for Arbejdets Fremkomst, saaledes har ingen Hjælp kunnet være mere værdifuld end den, der fra Geheimarchivets Side uafbrudt med Forekommenhed er udbiist mod Forfatteren, der derhos ogsaa særligt maa udtale sin Paassjønelse af, at der har været tilstedet ham Udgang til Universitetsbibliotheket udenfor den daglige Expeditionstid.

Kjøbenhavn i October 1874.

Indhold.

Indledning om den Danske Adel	Pag. 1.
---	---------

Iste Deel.

Familiens Historie indtil Begyndelsen af det 16de Aarhundrede.

1ste Capitel.

§ 1. Sagn	19.
§ 2. Familiens Oprindelse og Hjemstavn	23.
§ 3. Familiens Vaaben	29.
§ 4. Familiens Navn	33.

2det Capitel.

§ 5. Slægtbøgenes Beretninger og Familien Eversteen	36.
§ 6. Slægtregister og de ældste Slægtleds Historie	44.
§ 7. Ridder Niels Iversen, D. R. R. (Herunder Slægtregistre over Familierne Erlandsen [pag. 73], Brof [pag. 84], Løvenbalk [pag. 88], Hvide [pag. 93], Banner [pag. 96] og Gyldenstjerne [pag. 98])	61.
§ 8. Andreas Iversen	109.
§ 9. Ridder Niels Jensen, D. R. R., og hans Søskende	110.

3die Capitel.

§ 10. Ridder Otto Nielsen, D. R. R. og H. (Herunder Slægtregistre over Familierne Reventlov [pag. 123], Galt [pag. 125] og Flemming [pag. 131])	116.
§ 11. Ridder Timme Nielsen, D. R. R. (Herunder Slægtregistre over Familien Podesbusch [pag. 166])	165.
§ 12. Ridder Stigge Nielsen	170.
§ 13. Ridder Niels Nielsen	173.
§ 14. Ridder Ludvig Nielsen, D. R. R.	176.
§ 15. Ridder Niels Jensens øvrige Børn	180.

4de Capitel.

	Pag.
§ 16. Ridder Erik Ottesen, D. R. R. & S.	183.
§ 17. I. Erik Timmesen til Engelskholm	211.
II. Ridder Niels Timmesen til Steensballegaard, D. R. R. (Herunder Slægtregister over Fam. Gyldenstjerne [pag. 220])	215.
III. Frue Anne Timmesdt., Oluf Sommers til Loistrup	222.
IV. Frue Mette Timmesdt., Christen Strams til Urup. (Herunder et Slægtregister over Fam. Stram [pag. 224])	223.
§ 18. I. Eiler Styggefen til Høvringholm	228.
II. Erik Styggefen til Mattrup. (Herunder Slægtregister over Fam. Stygge [pag. 236])	230.
III. Timme Styggefen	240.
IV. Hr. Niels Styggefen, Bistop i Vorlum	241.
V. Frue Anne Styggesdt., Sorgen Krumpens til Skjötterup	251.
§ 19. I. Hr. Erik Nielsen, Dr. Dec. hafn.	253.
II. Frue Anne Nielsdatter, Hr. Niels Gundefens (Lange) til Lydomgaard	259.
III. Frue Thale Nielsdatter, Erik Linhuus's til Fogisimose	260.
§ 20. I. Niels Lubvigsen	261.
II. Oluf Lubvigsen	265.
III. Claus Lubvigsen	265.
IV. Frue Giertrud Lubvigsd., Hans Skeels til Nygaard	267.
V. Frue Anna Lubvigsd., Hr. Oluf Pedersens (Gyldenstjerne) til Estvadgaard. (Herunder Slægtregister over Fam. Gyldenstjerne [pag. 269])	267.
VI. Frue Pene Lubvigsdatter, Thomas Iverfens (Suel)	269.
VII. Frue Karen Lubvigsd., Landsdommer Mogens Munks til Volstrup	270.

5te Capitel.

Den sønderjydske Linie.

§ 21. Indledende Bemærkninger og Slægtregister	274.
§ 22. De ældste Slægtleeds Historie	280.

Diplomatarium.

Forkortelser.

R*	betegner Ridder.		
D. R. R.	—	Danmarks Riges Raad.	
D. R. M.	—	—	Marst.
D. R. S.	—	—	Hofmester.
D. R. A.	—	—	Admiral.
D. M.	—	Danste Magazin.	
D. S. M.	—	Danste Selskabs Membraner.	
Æ. A.	—	Ældste Archivregistraturer.	
Hv.	—	Hvitfeldt Danmarks Riges Krønike.	

Komertallene i Teksten henvise til Diplomatariet.

Segltavlerne.

Tabel	I.	Nr.	1.	Ridder Johannes Nielsen	1361 & 1377.
—	—	—	2.	— Iver —	1356, 60 & 69.
—	—	—	3.	— Erik —	1355.
—	—	—	4.	— Niels Iversen	1397—1408.
—	—	—	5.	— — —	1391.
—	—	—	6.	Peter Griffen	1393.
—	—	—	7.	Else Jensdt.	1433.
—	—	—	8.	Henrik Griffen	1429.
—	—	—	9.	Ridder Otto Nielsen	1456 & 62.
—	—	—	10.	— — —	1433.
—	—	—	11.	— — —	1449 & 66.
—	—	—	12.	Ridder Ludvig Nielsen	1468—90.
—	—	—	13.	Claus Pedersen	1431.
—	—	—	14.	Iver Pedersen	1436 & 46.
—	II.	—	1.	Ridder Erik Ottesen	1457 & 71.
—	—	—	2.	— — —	1468.
—	—	—	3.	— — —	1471—87.
—	—	—	4.	— Niels Timmesen	1470.
—	—	—	5.	— — —	1477.
—	—	—	6.	— Erik Ottesen	1469.
—	—	—	7.	Erik Timmesen	1471—97.
—	—	—	8.	Frue Anna Timmesdt.	1512.
—	—	—	9.	Dr. Erik Nielsen	1488—95.
—	—	—	10.	Eiler Stygge	1505.
—	—	—	11.	Erik Stygge	1487.
—	—	—	12.	Timme Stygge	1497.
—	—	—	13.	Erik Iversen	1495.
—	—	—	14.	Tangler Godste Griffen	1536.
—	III.	—	1.	Hr. Niels Stygge elect. & conf. til Vorlum	1482—97.
—	—	—	2.	Ridder Henrik Griffen	1496.
—	—	—	3.	Holger Griffen	1487.
—	—	—	4.	Hr. Niels Stygge, Biskop til Vorlum	1487 & 1505.
—	—	—	5.	Niels Ludvigsen	1512.
—	—	—	6.	Frue Christine Erikstdt.	1506.
—	—	—	7.	Agel Nielsen	1497.
—	—	—	8.	Frue Berte Erikstdt.	1536.

Tabel III.	Nr.	9.	Hr. Niels Stygge, Biskop til Børlum . .	1512.
-	-	-	10. Ridder Niels Gritsen	1500.
-	-	-	11. - - -	1503 & 4.
-	-	-	12. - - -	1487-1512.
-	IV.	-	1. Frue Berete Olufsdt. (Thott)	1525.
-	-	-	2. Oluf Nielsen	1521 & 25.
-	-	-	3. Christopher Nielsen	1525.
-	-	-	4. Ridder Hentri Nielsen	1525 & 29.
-	-	-	5. - Oluf -	1531.
-	-	-	6. Christopher -	1536.
-	-	-	7. Ridder Oluf Rosenkrantz	1528.
-	-	-	8. - - -	1540-43.
-	-	-	9. Otto Holgerfen	1517-24.
-	-	-	10. Holger Rosenkrantz	1551-79.
-	-	-	11. - - -	1542.
-	-	-	12. Eric -	1543-50.
-	-	-	13. Otto -	1553.
-	-	-	14. Niels -	1548.
-	-	-	15. Aral Nielsen	1546.
-	-	-	16. Eric Rosenkrantz	1574.
-	-	-	17. Holmer -	1552.
-	V.	-	1. Frue Sidsel Rosenkrantz	1551.
-	-	-	2. Stiige -	1552.
-	-	-	3. Peder -	1552-53.
-	-	-	4. Sfr. Berete -	1552.
-	-	-	5. Christopher -	1551-54.
-	-	-	6. Aral Clausen	1539.
-	-	-	7. - - Rosenkrantz	1541.
-	-	-	8. Mogens Rosenkrantz	1541.
-	-	-	9. Aral Clausen	1551.
-	-	-	10. - -	1562.
-	-	-	11. Sfr. Kirsten Clausdt.	1546-51.

2.

3.

1.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

Kon. Museum del. 4. 11.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

13.

12.

14.

2.

1.

3.

5.

4.

6.

7.

9.

8.

10.

12.

11.

5.

1.

6.

2.

3.

4.

7.

8.

9.

10.

12.

11.

14.

15.

16.

13.

17.

Indledning.

Igjennem Strid og Kamp ere alle Aarhundreder henrundene; de Stridende, deres Maal og Med veyle, men Striden er og vil, saalange Verden staaer, blive. Den er indflettet i Livet og Naturen og giver i sig Livets høieste Nydelse, for Nogle kun i Freden, der følger efter, og Fred vil der følge engang, men for Andre i den mægtige Følelse af Kraft, som den fremkalder, og som, da den ene har sin Grund i Aandens Herredomme, føder en uendelig Tilfredsstillelse, der er saameget større jo mere klart alt Levendes Svaghed staaer for Aandens Dø. Der strides, og Herredømmet veksler, hurtigere jo svagere Grundlaget er, og svagt er ethvert Grundlag, der ikke har sin Rod i Aanden, der levendegjør og befaster Alt. Vi bygge op og beundre vore Værker, vi samle Rigdomme og tilbede den forføngelige Magt, som de give, men glemme Naturens i det Evide begrundede Love, der hjemle Magt for Aanden, ikke den lærde Aand, der upraktisk tumler om i Viden og Videnskab, men den kraftige Aand, der i bevidst Selverkjendelse uden Frygt griber ind i Verdens ustandfede og ustandfelige Gang. Herredømmet veksler. Hvad der i Fortiden var herligt og stort, har mistet sin Glans, hvad der var ringe og uselt, har vundet Hæderens Plads, og imellem ligger Strid, idel Strid, omstyrkede Søder og Stikke, splintrede Landser og Sværd, brudte Vaabenfjolde og knuste Støtter og Mindesmærker. Det er kun tilbage: Mindet i Historiens Krands af de soundne Tiders rige Liv og Færd, det udødelige Munde, der trofast vogter, hvad Tiden tarer paa, og Tidsaanden stræber efter men ikke magter at fortære.

Vi mindes, at der var en Tid da Kongemagt og Adelsmagt begge i fuld og mægtig Kraft stode i ujevnet Kamp imod hinanden kun afbrudt, naar fælleds Fjender saa længe bragte Enighed tilveie. Kampen dreiede sig for Adelsens Bedkommende aldrig om at omstøde Kongemagten men kun om at be-

herfste den, og det lyffedes til liden Gavn og Vaade i lange Tider, men Kongemagten tabte dog Intet af fin Glands. Da veglede Tiderne atter. Adelen glemte, hvad den aldrig burde glemme, at Kongemagten er dens Repræsentant, og at den som faadan bor i Magt og Vilkaar staae over Adelen. Adelen's Magt blev derfor brudt; men da omstødte Kongemagten Adelen istedetfor blot at beherske den og blev derved selv dødsdømt. I glimrende Pragt med slavisk Smiger for sin Fod sad Kongemagten ubeftridt paa Høisædet og var ikke tilfreds med at see Adelen's Magt knust men gav i Uforstand uden Anelse om Følgerne den Stand, der i Aarhundreder tilforn havde værnet om den, Dødsstødet ved at pynke den ud med Kongemagtens brogede Fjer, der med afftiffende Farver deelte Adelen i Klasser. Da var Pilebundtet splittet og er ikke mere sanket. Ene høit over Alle glimrede Kongemagten paa en gylben Throne, men Ormene gnavede i dens Fod, da ingen vogtede den, og omsider sank den sammen. Dens Grundlag var borte, den svævede og svæver endnu, støttet og dog uden Støtte, som en Boldt for, hvad Tidernes Veglen maatte bringe den til at bæres oppe af. Kongemagten har vidst, at Adelen var dens Støtte, og da stod Trofask ved dens Side; den glemte det, og da laae Smigrere for dens Fod, og den syntes sig selv langt herligere.

Adelens Magt blev brudt ved Enevoldsherredømmets Indførelse, Adelen's Standen ved Grevernes og Friherrenes Privilegier; der lever endnu adelige Slægter.

Der er i Mennefsnaturen og Mennefselivet to Hovedstrømninger, der fore Mennefsket enten til at herfste eller til at lyde, og de fremtræde i Yderlighederne faa stærkt, at man taler om, at En er født til at herfste og en Anden født til at lyde. Heri have Aarhundrederne, i hvilke alt Andet er bleven omandret, ingen Forandring gjort. Der er noget befynderligt ved det Udtryk „født til“, og det passer daarligt med de nuværende Tider at ville have det's Berettigelse, og dog kan det ikke benægtes, at Historien giver os Vidnesbyrd i saa Henseende, der ikke kunne forkastes; men naar man gaaer videre og vil gjøre dette „født til“ arveligt, da vil der reise sig Modsigelse næsten overalt fra, og dog synes Historien atter her at ville give os Beviis for, at det er berettiget. Der er Slægter, som gjennem Aarhundreder have indtaget en fremragende Plads og indtaget den med Rette, og omend der kan paavises Udfeilsjer, bliver dog Sandheden tilbage, at Slægtled efter Slægtled have herfset, forstaaet at herfste og nedarbet Herfstermagten.

For faadanne Slægter er Udtrykket „Adel“ brugt, ikke Adel faaledes, som den er skabt ved Patenten betalte med Penge eller Andet, ikke den Adel, hvis

fornemste Særkjende var den udelukkende Brug af adelig Skjold, Hjelm og Vaaben, og som endnu glæder sig ved de meer eller mindre smukke Farver og Figurer i deres Vaabener, men den Adel, der ved nedarvet Berømmelse gjen- nem Uheld følte sig forpligtet til at stræbe hen til den første Plads for ikke at forringe sine Forfædres Hæder og for ikke at blive ringeagtet af sin Samtid og sin Efterslægt, og som derhos anerkjendte, at jo ypperligere Plads den ved Fødselen var stillet paa i Samsundet, desto større Krav havde dette til den.

Adel og arvelig Adel har været fra de ældste Tider, men en Adelsstand som en affluttet Deel af Samsundet fremtræder, saavidt det kan paavises, heri Norden først i Slutningen af det 12te eller vel rettere i den første Halvdeel af det 13de Aarhundrede.

For dette Tidspunkt var der Slægter, der, i Reglen vel nedstammende fra eller beslagtede eller besvogrede med Kongehuset, ved Anseelse, Magt og Rigdom indtog en fortrinlig Stilling i Folket, eller som ved fortsat igjennem Slægteskæb at have bekræftet Ridderværdigheden, havde vundet en ypperlig Plads, der, omend en Enkelt afbrød Rækken og ikke vandt Ridderlaget, dog blev hævdet og støttet paa anden Maade, t. Ex. ved Besiddelsen af store Forbeieendomme.

Man siger, at Ridderstanden udgjorde de gamle Tiders Adel og skulde herefter komme til den Slutning, at der ikke fandtes arvelig Adel i Oldtiden, men kun den ved Ridderlaget vundne personlige Adel. Ganste vist er det meget faa af de fra Fortidens Riddere nedstammende Slægter, hvilke vi kjende som Adel, og som bevarede sig som Adel, men omeind man vil kalde det uberettiget at sige, at der i den Tid nedarvedes, hvad nu kaldes Adel, maa det dog indrømmes, at der nedarvedes, hvad der var ligesaa meget værd, og hvad der i Meget bliver det Samme, nemlig Forfædre. Vi høre Skjaldene i den gjæstfri Hal beshuge Huusherrens Et, vi høre den ved sine egne Gjerninger berømte Mand med Stolthed nævne sine Forfædre ved Navn og hver Enkelts Bedrifter langt bedre, end den skrevne Saga kunde opbevare det og med noiere Kjendskab til Slægtleddene i mange Grader, end der findes i Nutiden, hvor man neppre meer tør bruge Udtrykket „Forfædre“ uden at stemples som taabelig eller fordringsfuld, og hvor man frygter for at have eller idetmindste at vise saadant Kjendskab til sin Slægts Fortid, og dog ligger heri Familiens Storhed, om ellers nogen Storhed havees. Orkesløst er det at leve af Fortidens Berømmelse og taabeligt alene af den Grund at fordrø Ure og Uresbeviisninger for sig, men fuldt berettiget er det med Stolthed at nævne, at Forfædrene have været hæderlige, indsigtsfulde og berømte Mand, hvad enten de da vare af Adel eller ikke, og i første Tilfælde med dobbelt Ret, fordi Adel forpligter, og Forpligtelsen sees at være opfyldt.

— Naar det for Danmarks Vedkommende siges, at egen Adelsstand først udviklede sig i Valdemarernes Tæge, da maa det altsaa ikke forstaaes saaledes, at Adel ikke skulde have været før. Fra ældgammel Tid har der i Danmark som andetsteds været Adel, det vil sige Slægter udmærkede fremfor de øvrige ved deres Fødsel; men de havde intet andet Fortrin end det at have Forsædre, og ingen anden Forret end den at have Forsædre at slægte paa. I Valdemarernes Tid derimod erhvervede Adelen sig som saadan deels Anerkjendelse af, at der tilkom den alene visse Forrettigheder, som den længe faktisk havde været i Besiddelse af, deels nye Forrettigheder, der udelukkende skulde komme den til Gode; altsaa afsluttede der sig paa den Tid et Complex af Slægter, særligt begunstigede ligeoverfor det øvrige Samfund og med arvelig Ret til at nyde disse Begunstigelser alene paa Grund af deres Fødsel; det bliver en privilegeret Adelsstand.

At ville paavise Fremkomst af „Adel“, er ikke muligt, da der ved Ordet ikkun betegnes, at den Paagjældende henhører til en Æt, og Ordet er ældgamelt. Folket var i de ælste Tider deelt i Fribaarne og Ufræ. Efter Forholdene udviklede der sig igjen i de Fribaarne Rækker forskjellige Klasser som Folge af, at enkelte Mand ved Dydighed hævede sig op over de øvrige, blev Dommere i Tvistigheder, Anførere i Krig m. m., og efterhaanden vidste at haandhave den oprindelig personlige Myndighed som arvelig i deres Slægt, i hvilke Bestræbelser de støttedes ved den Omstændighed, at Folkebevidstheden i Almindelighed er tilbøielig og især var tilbøielig til at overføre sin Anerkjendelse af den Enkeltes Fortjenester paa hans Slægt. Fra saadanne Mand nedstammede Slægter, der blandt de Fribaarne blev de Første (principes), og om hvilke der samtidig med Udvidelsen i Løbernes Løb ved Afstamning samlede sig, hvad der ved Svogerstab eller paa anden Maade kom i nærmere Forbindelse med dem. Man har villet tillægge saadanne Slægter fortrinsviis Navn af Fortidens Adel, men det er neppe rigtigt. De udgjorde en Deel af Adelen og den „første“ Deel, men Adelen i det Hele er udgaaet af de Fribaarnes Klasse og bestaaer af de Familier, der ved gunstige Omstændigheder, ved Dydighed eller andre udmærkede Egenstaber blev istand til at vedligeholde deres fortrinlige Stilling i Samfundet medens talrige Familier, der ikke vare istand dertil, efterhaanden gradviis sank ned i Folket og tilsidst forsvandt i dette tilligemed Mindet om deres store Fortid.

De Ufræs Klasse undergik ligeledes efterhaanden Forandringer, og navnlig udgik af denne Klasse de Frigivne, der dannede et Overgangsled, og af hvilke Mange vidste at tilkæmpe dem og deres Slægt en Plads, der efterhaanden stillede dem blandt de Fribaarne, men i ethvert Fald vandt de ved Optagelse

blandt Fyrsternes Omgivelser en saadan Stilling, at de, som senere skal berøres, i Tidernes Løb afgave en ny Bestanddeel af Adelen.

Det er vanskelig at ældgamle Tider at følge Adelen i dens Udvikling og opstille særegne Klasser af den. En fortrinlig Stilling indtog efter Sagens Natur Fyrsten og hans nærmeste Slægt, og den udsøndrede sig tilfaldt ganske fra Adelen. Den næste Klasse skulde være de Slægter, som kunde henregne dem til at nedstamme fra den fyrstelige Familie, og endelig skulde derefter følge de øvrige fribaarne Slægter. Hvorvidt en saadan Adskillelse kan fastholdes navnlig mellem de to sidste Klasser, maa staa hen. Middelalderen har i det latinske Sprog to forskjellige Betegnelser for Begrebet adelig, nemlig *nobilis* og *illustris*. Det er almindelig antaget og vistnok med Rette, at der ved *nobilis* vir betegnedes noget mere Udmærket i Henseende til Adel, navnlig hvad der svarer til det senere Udtryk „Rigets Baroner“, hvorimod *illustris* vir i Almindelighed betegnede det samme som atstør eller „af Adel“.

Hovedbestanddelen af de Fribaarne Klasse udgjorde Bønderne, der benævnedes Adelsbønder α : atstør Bønder eller Odelbønder β : jordeiende Bønder. I disse Benævnelser er der vel efter Ordene Betydning en Forskjel, men det er kun en Grads- og ikke en Klasseforskjel; begge vare fribaarne Mænd, begge henhørte til Fortidens „Adel“, men Adelsbonden var et Trin forud paa Grund af hans Slægts fortrinligere Stilling. Denne Klasse eiede Jorden og afgav den største Deel af det kampdygtige Mandstak; navnlig vare de yngre Sønner, der ved den særegne Arvegang, ifølge hvilken den ældste Søn arvede Faderens hele Eiendom, vare udelukkede fra saadan Arv, henviste til at søge Underhold paa anden Maade, og de valgte da som oftest Krigerhaandværket, toge Tjeneste i Kongens Gaard og lagde derved Grunden til en særegen Klasse af Adelen, medens Odelbonden, der forblev i sin Hjemstavn, snart ikke mere henregnedes til Adelen, men dog vedligeholdt sin Stillings Anseelse igjennem flere Aarhundreder.

Hvemod det 12te Aarhundredes Udgang var der 3 Klasser af Adel, som kunne adskilles, nemlig de atstør Slægter, Adelsbønderne, og hvad man med en noget moderne Benævnelse kan kalde Hofadelen. Denne var fremgaaet baade af Adelsbøndernes Rækker og af de Ufries Klasse og indbefattede de Personer, der hørte til Kongernes og fyrstelige Herrer daglige Omgivelser og Betjening og derved vare bleve adlede. De kaldes af Middelalderens Skribenter *ministri regis*, og deraf høves for den hele Klasse Udtrykket Ministerial-Adelen i Modsetning til den eiendomsbefiddende Adel. Imellem disse 2 Klasser bestod i Reglen ikke det bedste Forhold. Ministerialadelen blev oprindeligt betragtet som en ringere Klasse, saaledes at det ansaaes som et Tilbagekridt, naar en af

den egentlige Adel tog. Tjeneste ved Kongens Hof paa en saadan Maade, at han indtraadte i Ministerialadelens Rækker, men den var paa den anden Side i mange Retninger langt heldigere stillet, idet Fyrsten tilbeelte den forskjellige Benaadninger ofte forbundne med betydelige Indkomster, og den vandt derhos ved umiddelbart at færdes i Fyrstens Nærhed langt større Indflydelse, saaat dens Stilling efterhaanden blev mægtigere og anseeligere end den øvrige Adels, ligesom den ogsaa ved disse Benaadninger, der ofte bestode i Brugen eller Forvaltningen af Kronens Gods, kom i en lignende Stilling som den eiendomsbesiddende Adels. I Tidernes Løb smeltede denne Adskillelse sammen, efterat den væsentligste Forskjel var udjevnet, nemlig paa den ene Side Lehnforholdet til Kongen og paa den anden Side Arveligheden i Adelskabet.

Det blev nemlig i Oldtiden saa langt fra betragtet som nogen Ære at gjøre Tjeneste ved Kongens Hof eller at have kongelige Lehn, at det endogstaa paa Grund af Afhængighedsforholdet, som man ikke kunde bortsee fra, blev betegnet som en fri Mand uværdigt. Det varede derfor længe, førend de ættere Slægter bekvemmede dem dertil, og da var det endda vistnok i de fleste Tilfælde Nødvendigheden, der tvang dertil. Medens de fornævnte Slægters Adels var arvelig, beroede den anden Art af Adels udelukkende paa Hofstjeneste. Det er imidlertid en Selvfølge, at de Mænd, der ved Kystens Gunst og rige Evner havde opnaaet en Stilling ved Fyrstens Hof og blandt hans umiddelbare Omgivelse og saaledes vare blevne hævede op over Mængden, ikke lode det beroe ved blot at have den erhvervede Plads for sig, men naturligt fremstod Ønsket og Kampen for at overføre det Erhvervede i saa rigt Maal som muligt paa de Nærmeste. Det lykkedes vel som oftest og derved opstod ogsaa en Slags Arvelighed i dette Forhold.

Fra Midten af det 13de Aarhundrede have vi en fuldt udviklet Adelsstand, der fremtræder som en afsluttet Kaste og stræber hen til at erhverve sig Forrettigheder som saadan. I denne Stræben blev den begunstiget af Tidssamfundighederne. Fyrsterne, der laae i idelige Kampe enten med andre Fyrster eller med deres egne Underfaatter, maatte sikke sig en kampberedt og dygtig Hær. Hidtil havde denne væsentlig kun bestaaet af Fodfolk og saaledes ved hver enkelt Leilighed, naar Opbud stæete. Kong Knud den Store havde vel oprettet en staaende Hær (Thinglid), som han gav betydelige Forrettigheder, og som havde sin særegne Ordning ved Bitherslagsretten, men den var kostbar at underholde og forfalt efterhaanden, og da det derefter ved den forandrede Krigsførelse blev nødvendigt at have Rytteri, maatte en heel ny Ordning iværksettes. Det var allerede byrdefuldt nok, at en Mand var pligtig at møde til Krigstjeneste, men det kunde ikke tillige paalægges ham at møde suldtrøstet tilheft. Kongerne maatte

derfor af det betydelige Gods omkring i Landet, der hørte til Kronen, give saameget i Lehn o: til Brug paa Tid eller Aaremaal, som var nødvendigt forat bevæge et saa stort Antal Mænd til at paatage dem Byrden med Rytteres Udrustning, at det fornødne Antal af disse tilveiebragtes. Man har sagt, at Lehnadelen udviklede sig heraf, men det er ikke ganske rigtigt, idet, som anført, allerede Ministerialadelen maa siges at have havt Lehn, og vel ogsaa den øvrige Adel, nødtvungen af Omstændighederne har maattet indtræde i saadant Forhold til Fyrsterne; men man kjendte dengang ikke denne særegne Form for Afgift af Lehnet. Lehnadelen støttedes derimod mægtigt ved denne Udvidelse i Antallet af de den underlagte Lehn, saavel som ogsaa ved at det ifølge selve Hensigten med Lehnet blev en Pligt for den at holde bevæbnede Karle paa Lehnet til Kongens Raadighed. Naar da en saadan kongelig Lehnsmænd tillige selv var i Besiddelse af Eiendomme, hvor han i Forveien holdt bevæbnede Hunskarle til eget Forsvar, blev det ofte en ikke ubetydelig Magt en enkelt Mand kunde raade over, og han var, især naar han — hvad som oftest skeete — fandt Støtte hos Slægt og Venner, istand til at lægge et tungt Lod i Vægtstaaalen til den Side, til hvilken hans Interesser drev ham, et Forhold, der selv under kraftige Regenter blev til megen Skade for Landet og Kongemagtens Overhøiheid, og under svage Regenter gjorde Kongen fuldstændig afhængig af Adelen.

Endnu mægtigere udviklede Adelen sig gennem Lehnsvæsenet under den tiltagende Præstevælde. Fromheden gav rigt Fordegods til Kirker og Klostre, der derved fik saa betydelige Eiendomme, at ogsaa Kirken maatte have sine Lehnsmænd, og disse vare da ikke blot Tilhynsforende med Gudsret, men maatte ligesom de kongelige Lehnsmænd tjene den geistlige Herre med Mandskab, og da Geistligheden i Middelsalderen, tildeels fordi de høieste kirkelige Værdigheder blev beklædt af Adelen, i Almindelighed gjorde fælleds Sag med denne, led Kongemagten saaledes en væsentlig Indskrænkning gennem det af den selv indstiftede Lehnsvæsen. Lehninstitutionen var imidlertid fremgaaet af Tidens Nødvendighed. Det vilde paa det omhandlede Tidspunkt, da Penge vare sjældne, ikke have været muligt paa anden Maade at tilveiebringe en Hær; men Kongerne begjir den Uforsigtighed at tage alt i Forveien mægtige Mænd til Lehnsmænd, som de troede, for derved at knytte de Paangjældende noiere til deres Person, medens de overfaae, at de gav den Enkelte saa stor Magt ihaende, at han kunde blive Kronen farlig, naar hans Interesser bleve Kronens modsatte. Endelig foragedes Adelen Magt ved, at det i denne krigende Tidssalder, hvor ikke blot Fyrsterne førte Landene til Krig mod hinanden, men hvor Slægter i Mennekesalderne kjæmpede mod-Slægter og Nabo mod Nabo, blev en Nødvendighed for den Svagere at søge den Stærkeres Beskyttelse. De mindre Jordbrugere i Landet

formaaede hverken at væge dem mod de mægtigere Naboer paa Vorgene eller mod de omstreifende bevæbnede Skarer, der gjorde alle Veie usikre; de gavedem derfor tvungne af Forholdenes Magt frivilligt ind under en mægtig Ridder, hos hvem de kunde vente Beskyttelse for Liv og Eiendom, og heraf udviklede sig et Lehn= eller Afhængighedsforhold, der efterhaanden omdannedes til et Fæsteforhold ligt det allerede for en Deel bestaaende, og hvorved de frie Bonders Antal blev betydeligt indskrænket.

Paa dette Grundlag udviklede Adelen sig videre. Som Bederlag for Byrderne ved Krigstjenesten tilhest blev Adelen fritagen for de andre mere almindelige ved Krigsforholdene foranledigede Byrder, saaledes for **J**anne, en personlig Afgift, der bestod i Deltagelse i Arbejder til Landets Forsvar, saasom Fæstningers Anlag, for **S**tød, d. v. s. Bidrag til Krigens Førelse, og endelig for **R**eding, d. v. s. enten personlig Deeltagelse i Krigen eller en Afgift-i Penge; dernaast fik de Ret til at oppebære alle 3 Marks Bøder og berunder af deres „Tjenere“, d. v. s. Fæstebønder, og erholdt Skattefrihed for den Jord, der dreves for deres egen Regning. So flere Rettigheder Adelen saaledes opnaede, desto større Interesse havde den i at sikke sig dem ikke blot som et personligt Privilegium, men som et arveligt; og selve Tidsumstændighederne lagde det i Adelen's Haand at tiltvinge sig denne Arvelighed. Efter de kraftige Valdemarver kom en Række mindre duelige og svage Konger, der sluttede med Christopher II (1319—32), hvis hele Liv havde været en forraderisk Kamp mod Broderen, og som ved sin Slethed og Uduelighed bragte Danmark i en saa ussel Forfatning, som ingenfunde hverken før eller siden. Han maatte tilkjøbe sig Kronen ved Udstedelsen af en Haandfæstning, der ikke blot tilsikrede Adelen som saadan alle de af den erhvervede hidtil personlige Rettigheder, men foiede endogsaa flere nye til. Det er fra dette Tidspunkt, at man har villet regne Arveadelens Optrin eller rettere Lehnadelens Overgang til Arveadel, men som allerede berørt, det kan ikke anses rigtigt; derimod bliver paa dette Tidspunkt Arve- og Lehnadelen middelbart ved en kongelig Act anerkjendt som en privilegeret Stand med visse Forrettigheder. Det er ogsaa sagt, at Adelen tillige dengang kom i Besiddelse af de den til Lehn overladte Krongodser som fri Eiendom, som om det var fæet med Uret. Det maa først hertil bemærkes, at saavel Erik Menved som Christopher II bestandig vare i Pengeforlegenhed, og at det derfor med Rimelighed kan antages, at en stor Deel af Lehnene ere gaaede over til at blive Pantlehn, der ikke bleve indløste førend i langt senere Tider og da med Magt, og dernaast at det i henved 20 Aar var saare vanskeligt at sige, hvem der var Konge i Danmark eller i ethvert Fald Lehnsherre over de paagjældende Lehn, og det vides nu ikke mere, hvilke retslige Handlinger med Hensyn til Lehnenes

Overgang til Lehnsmændens eller Panthaverens frie Eiendom ved Kjøb, der kunne være foregaaede. Kongemagten lod ved sin Støtte og Uduelighed Adelen uden Støtte, og det er da ikke underligt, at Adelen paa enhver Maade søgte at værne om sig selv.

Efterat den første Haandfastning var gennemført, maatte Kongerne fremtidig steds paa lignende Maade tilkjøbe dem Kronen, og Skridt for Skridt tiltvang Adelen sig ved hver ny Haandfastning nye Rettigheder. Den væsentligste af alle disse for Adelen Magtstilling var Indførelsen af et Rigsraad, i hvilket Landets fornemste geistlige og verdslige Herrer havde Sæde, og ved hvilken Adelen fik, saa at sige, en Repræsentant, der som umiddelbar deelagtig i Regeringsmagten og ved Haandfastningerne efterhaanden magtigere end Kongen selv, ikke blot forstod og magtede at værne om de ceengang erhvervede Rettigheder, men sørgede for, at nye erhvervedes.

Der havde vel allerede langt tilbage bestaaet et kongeligt Raad, men dette synes ifkun at have været benyttet som raadgivende, hvorimod Rigsraadet stod selvstændigt ved Siden af og paa et senere Tidspunkt endog over Kongemagten. Saavel det kongelige Raads Medlemmer som Rigsraaderne bleve valgte af Kongen, indtil der ved en Bevilling af 1645, der findes indført i Frederik III's Haandfastning, blev indrømmet Adelen en Forslagsret i saa Henseende, saaledes at Rigsraadet indstillede til Kongen at vælge mellem 3 af 6 til 8, der bleve bragte det i Forslag af Adelen i den Landsdeel, hvor den havde hjemme, ved hvis Afgang en Plads var bleven ledig. De høie Rigsembeder bleve fremdeles befatte af Kongen, dog saaledes at han skulde vælge 1 af 3, som Rigsraadet dertil bragte i Forslag. Antallet af Rigsraader var i Institutionens Begyndelse forskjelligt, fra 13 indtil henimod det dobbelte, men blev ved ovenanførte Bevilling af Christian IV bestemt til 23, hvilket Tal ligeledes findes fastsat i Frederik III's Haandfastning. 3 Raadet havde foruden Erkebispens og samtlige Biskopper samt Priorerne ved de vigtigste Klostre, endvidere Repræsentanter for de forskjellige Landsdele Sæde, forat Adelen overalt kunde vente sine særlige Interesser varetagne. Heri stete ved Reformationens Indførelse den Forandring, at de geistlige Herrer, der hidtil havde siddet øverst i Raadet, mistede deres Pladser. Blandt de verdslige Raader indtog Hofmesteren og Marsken og efter Reformationen Hofmesteren, den kongelige Kantstler og Marsken de første Pladser, og dernæst vare Medlemmerne ordnede efter deres Embedsaldre. Til at besørge Regeringsforretningerne have Kongerne til de forskjellige Tider benyttet Embedsmænd med forskjellige Benævnelser. 3 de tidligste Tider, vi kjende, vare disse en Staller, en Røgemester og en Mundstjant, der vare Hofembedsmænd, en Kammermester, der forestod Skatkammeret og havde, hvad vi nu kalde den egentlige Finants-

forvaltning, og en Hofcapellan, der var Kongens Secretair og beførgede alle skriftlige Udfærdigelser. Senere optræder Drosten, der indtog en overordentlig betydningsfuld Stilling. Han forestod ikke blot Kongens Hofholdning, men var i det 13de og 14de Aarhundrede Rigets første Embedsmand, hvem hele den indre Forvaltning, herunder Rettens Pleie og Overtilshnet med samtlige kongelige Slotte og Fæstninger samt Bestyrelsen af Kronens Gods og Indtagter var anbeføjet, og som i det Hele var Kongens Repræsentant overalt, hvor denne ikke var tilstede. En saa betydelig Magtsamling paa een Mands Haand viste sig at være farlig og gav ogsaa Anledning til Misbrug. Efter Kong Erik af Pommerns Tid ophørte dette Embede og blev erstattet med flere andre og da navnlig med Rigens Hofmester, der var den indflydelsesrigeste Embedsmand, idet hele Landets indre Forvaltning og Bestyrelsen af Hofholdningen, Krongodserne m. m. var overdraget til ham. Marsken, der tidligere var kaldet Staller, havde Tilshnet med Kongens Staldvæsen og senere Bestyrelsen af hele Krigsvæsenet haade tillands og tilbunds, indtil der i det 16de Aarhundrede blev ansat en Rigsadmiral. Kantsleren, der traadte istedetfor Hofcapellanen som den, der beførgede Kongens Brevveksling og Udfærdigelsen af alle Dokumenter, havde oprindeligt tillige Varetagelsen af Retspleien og Forhandlingerne med udenlandske Magter. En Deel af hans Embedsforretninger, nemlig Retspleien, maatte senere overdrages en særegen Embedsmand, nemlig Rigens Kantsler, da de derhen hørende Sager i Tiderne tiltog i Omfang og Betydning, og den førstnævnte Kantsler benævnes herefter altid den kongelige eller Kongens Kantsler. Medens Kongens Kantsler i Reglen horte til den geistlige Stand, var derimod Rigens Kantsler altid en Verdselig. Denne Sidste havde derhos ikke saaledes som Kongens Kantsler en fortrinlig Plads i Rigsraadet, men tog Sæde blandt Raaderne efter sin Embedstid. Man finder endnu Benævnelsen „Øverste“ Kantsler, men hvori dennes Functioner have bestaaet, foreligger ikke. Det er antaget, at han havde Tilshn med de 2 andre Kantsleres Embedsførelse, men muligt — og denne Antagelse synes at have Rimelighed for sig — er kun derved betegnet den „Øverste“ af de 2 Kantslere, altsaa Kongens Kantsler. Efter disse korte Bemærkninger om Afdelen, dens Stilling og Afdelingsmagtens Udvikling, hvilket er anset nødvendigt at anføre som en Indledning til det Efterfølgende, skulle vi undersøge Skjoldmærkernes og Familienavnenes Opkomst.

Saa langt Historien rækker tilbage, findes der Spor af, at man ved et særligt dyre Tegn har villet betegne sin Person eller særlige Stilling. Det er ikke blot en Lyst til at udmærke sig paa denne Maade, der har givet Anledning til Indførelse af Skjoldmærker, men det er, i ethvert Fald i senere Tider, Hensigtsmæssighedshensyn, der har foranlediget det. Man tænke sig saaledes en

Ridder i Pantfer og Blade og med Hjelm, saa fuldstændigt skjult under Jernet, at ingen Deel af hans Person kommer til Syn. Han vilde være utjendelig, naar ikke Mærket i hans Skjold var, hvilket strax for vore Forfædre, der vare kyndige i Sligt, viste, til hvilken Slægt han hørte, eller endog hvem han var, og da om han var Ven eller Fjende. De ældste Skjoldmærker ere reent personlige; Faderen brugte et og Sønnen et andet, senere gif Faderens Vaaben i Arv til den ældste Søn, hvorimod de Yngre dannede dem selv et, indtil endelig ogsaa Skjoldmærkerne bleve arvelige for den hele Slægt paa Mandstammen.

De meest forskjelligartede Gjenstande og Dyr, baade tænkelige og utænkelige i deres Sammenfatning, ere brugte dertil. Meget ofte har der foreligget en særegen Grund, som nu er ubekjendt, til Antagelsen af et bestemt Skjoldmærke, saaledes at selve Vaabenet blev betegnende for Bæveren, idet det henpegede paa en bestemt Livsbegivenhed; men de fleste ere dog vistnok frit valgte, idetmindste formaae vi ikke nu at tænke os nogen særegen Ansvag til de mange forskjelligartede Former, under hvilke t. Ex. det meget brugte heraldiske Skjoldmærke „en Bjælke“ fremtræder. Jo mere eensartet og simpelt et Skjoldmærke er, desto ældre er det i Reglen, eller rettere, man finder i gamle Tider saare sjældent Vaabenstjølde med mange eller sammensatte Figurer.

Skjoldmærket udviklede sig efterhaanden til det faststaaende Kjendemerke for Familien, hvilket derfor blev saameget vigtigere, som kun saa Familier førte noget Titnavn. Hjelmtegnet derimod har der aldrig været tillagt saamegen Betydning, og det findes endogsaa med Forsæt antaget forskjelligt af den samme Familie forat adskille Linierne. Alt hvad der i et Vaaben, saaledes som vi finde det gjengivet i Seglstryk i Bøx eller lignende under gamle Brev, ligger udenfor Figuren i Skjoldet og paa Hjelmen, hører ikke med til Vaabenet som saadant, men maa betegnes som Udpyntning, ligesom Skjoldets Form og Stilling saavel som Hjelmens Stilling i ældre Tider var en fuldstændig ligegyldig Ting. Man har villet tillægge en Hjelms af bestemt Form eller Stilling Prædicatet en ridderlig Hjelms, men det har aldeles ingen Hjemmel i de virkelige Forhold. Det er først de senere Tider, der i denne Forbindelse lade os kjende „adelig Skjold, Hjelms og Vaaben“ med særegne Former for Gradationer i Adelen, denne Gradation, der var Adelsens — den gamle historiske Adels — Dødsstød; tidligere førte en Mand sin Slægts Vaabenmærke, om i et Skjold eller ikke var ligegyldigt — skjøndt det dog er det almindeligste —, om med Hjelms eller ikke var betydningsløst. Der nævnes imidlertid allerede i Knud den Stores Tid „adeligt Skjold“, men derved er at forståe det virkelige Skjold, som den Adelige førte paa sin Arm med sit Vaabenmærke i Modfatning til Skjoldet, som den simple Kriger førte.

Paa hvilket Tidspunkt Skjoldmærkerne ere blevne arvelige, er vanskeligt at bestemme. Man har villet henlægge dette til den samme Tid, paa hvilken Lehnene bleve arvelige, men der synes ikke at være nogen Grund til at tillægge Indførelsen af Arvelighed i dette Forhold saa stor Vægt, at ikke den alt i Forveien bestaaende Arveret mellem Forældre og Børn skulde kunne have medført det samme. Rimeligt er det at antage, at det er skeet efterhaanden i Tidernes Løb. Det er paavist, at medens flere Slægtsaabener paa et vist Tidspunkt alt vare blevne arvelige, var der samtidig andre Slægter, i hvilke Fader og Søn og Brødre førte forskjellige Skjoldmærker. Et lignende Forhold bestod med Hensyn til Slægtnavne. Allerede i Oldtiden finde vi, at Tilnavne have været brugte, men de vare i Reglen reent personlige. I Middalalderen forekomme Slægtnavne, men undtagelsesviis og ikke i nogen fast Folgeorden førend i det 13de Aarhundrede. Man har af Runestene og deslige Inscriptioner villet paavise, at senere brugte Familienavne skulde have været anvendte i Oldtiden; men foruden at selve Beviset er af meget tvivlsom Art, turde det ogsaa kunne antages, at en Familie paa det Tidspunkt, da Familienavne antoges, har valgt et saadant Navn, som det vidstes eller antoges, at En af Slægten i den graae Oldtid havde ført som et personligt Tilnavn. Imidlertid findes der meget gamle Familienavne, men det er da som oftest enten saadanne, som ere Benævnelsen for Baabenmærket eller Hovedfarven i Skjoldet, saasom Bjelke, Mule, Hase, Galt, Rød, Krabbe, Grib, Griis, Giedde, Barfod, Falk, Bjørn, Vasse, Blaac, Grøn og lignende, eller saadanne, som betegne Stedet eller Eiendommen, hvor de Paagældende havde hjemme, saasom Vendelbo, Meinstorp, Skested, Abildgaard m. fl., men disse sidste forekomme ikke saa hyppigt i Norden som i Tydskland. Eigeoverfor det store Antal af adelige Slægter kan det imidlertid med Sikkerhed siges, at Familienavne vare meget sjeldne som arvelige endog saa indtil ind i det 16de Aarhundrede, og der brugtes til Efternavn kun Faders Fornavn med Tilføining af Endelsen „sen“, paa samme Maade som det endnu er Skik blandt Bønderne. For at løse den store Forvirring, som disse eenslydende Navne affødtom, blev det anseet nødvendigt at foranledige Abelen til at antage faste Familienavne, hvilket skeete i Aaret 1526, men dog kun bestod i, at Kongen henstillede til Rigens Raad Hensigtsmæssigheden af en saadan Foranstaltnings Iværksættelse, og Raadet bifaldt denne Henstilling. Det er da troligt, at mange længst forglemte og aflagte Slægtnavne paa dette Tidspunkt bleve opførte og igjen tagne i Brug.

I det Hele lagde Abelen i gamle Dage ikke stor Vægt paa Navnet, hvorimod det engang arveligtblevne Familiebæbener i det Væsentlige aldrig blev for-

andret. Paa Ombytning af Navne findes mange Exempler, og Foranledningen var i Reglen Arv af en anden Families Eiendomme, naar denne uddøde, men det kunde dog ogsaa finde Sted som en hædrende Anerkjendelse af en Anden, til hvem man stod i særdeles nøie Venskabsforhold, eller med hvem man havde deelt Farer. Som Exempler paa saadan Ombytning af Familienavne, der har megen Interesse for Adelshistorien, skal her anføres følgende Slægter. Da den gamle Familie Høeg, der førte et Bildsvinehoved i Vaabenet, uddøde i Midten eller Slutningen af det 14de Aarhundrede, antog en Linie af Familien Banner, der paa modrene Side nedstammede fra Familien Høeg, dette Navn, men beholdt deres eget Familievaaben, og herfra nedstammer den først for saa Aar siden uddøde Familie Høeg.

Med Fru Johanne Nielsdatter af den gamle Familie Brof, der førte en Dværhjælle i Vaabenet, fik Anders Jensen til Estrup c. 1350 adskillige Eiendomme, bl. a. Faareveile paa Langeland og Bregneholm i Thyland. Deres Afkom optog Navnet Brof, men bibeholdt deres fædrene Vaaben, et blaåt Taksnit eller Pyramide i Skjoldet. Herved fremkom den bekjendte Familie, de saakaldte „faae Broffer“, der igjennem mange Slægtled eiede Estrup.

Erik Christiernsen af Familien Fasti, der var gift med Ellen Peders Datter Skram fra Urup med en Genhjørning i Vaabenet, lod sine Børn antage Navnet Skram, hvorved Slægten Stihage-Skram grundlagdes, idet de nemlig bibeholdt deres fædrene Vaaben en Stihage.

Ved Afkommet efter Vincenz Iversen af den gamle Slægt Dyre med 2 Besfelhorn i Vaabenet og Kirsten Thyges Datter Lunge fra Vasnæs, med hvis Fader Thyge Lunge denne gamle Slægt, der førte 3 Lillier i Vaabenet, uddøde, danneedes ved Aar 1500 Slægten de „nye“ Lunger med Dyre Vaaben.

Vasfe Christophersen til Sørup (1500—1550) af den gamle Slægt, der førte 2 fravendte Horn i Skjoldet og paa Hjelmene (Lille), Søn af Christopher Jensen til Sørup og Margrethe Andersdatter Vasfe (med Bildsvinehovedet i Vaabenet), overførte sin modrene Slægts Tilnavn Vasfe, som han bar som Fornavn, til sit Afkom som Efternavn, hvorved en ny Familie Vasfe opstod.

Afkommet efter Poul Jensen til Gielskov i Thyen, der var gift med Anna, Datter af Morten Skinkel, antog Navnet Skinkel, men bibeholdt det fædrene Vaaben en blaa Lillie i Sølv-feldd, og derved opstod en ny Familie Skinkel.

Claus Erikken Mormands Børn med Anne Jeps Datter Falk, med hvem han fik Lovesta c. 1550, antog Navnet Falk, men deres Børn gjenoptog Navnet Mormand

Afkommet efter Niels Lavesen Dyre til Søby i Skaane, der levede ved

Aaret 1400, og Ane Steel, førte Navnet Steel, men bibeholdt deres fædrene Vaaben 2 Vesfelhorn *).

Oluf Glambæk, der levede ved Aaret 1550, kaldte sig Stafverfou, hvilket Navn hans Slægt bibeholdt, indtil den uddøde med hans Sønnesøn **).

En Linie af Familien Bjelle førte i et Par Slægtled Navnet Falster; en Linie af Slægten Krummedige, der eiede Sandholt, antog Huitkop som Familienavn; en Linie af den gamle sjællandske Sparre-Slægt med 3 skatlede Sparrer i Vaabenet, kaldte sig i 2 Slægtled Grubbe, men gjenoptog ved Aaret 1600 Navnet Sparre; Familien Hogenschild antog Navnet Hvitfeldt og saa fremdeles.

Rigleedes finder man, at det samme Vaaben førtes af Slægter med forskjelligt Navn, og det staaer til at antage, at flere af dem oprindelig have været samme Slægt, saaledes Familierne Steel, Biffert, Stangenberg og Sandberg, Brok, Rirt, Krabbe, Rani og Munk, der alle førte en Iverbjælke, Bjelle og Godste, Lange og Munk med 3 Roser i Vaabenet, Holt og Hundermark, Schested og Stinkel, Galskiot, Reventlow, Daae og Muur Kaaserne, Rosenkrantz og Skatavl Friiserne m. Fl.

Som Følge af at Familienavne saaledes i Middelaalderen kun undtagesviis brugtes, er det saare vanskeligt, naar man ikke vil godkjende de os overleverede Krøniker og Fortællinger, der kun altfor ofte lide af en saa fuldstændig Ufsandshylighed, at man fatter Mistroie til det Hele, at føre en Slægt længere tilbage end til Aar 1300, og selv i de Tilfælde, i hvilke Familienavn paavisselig er brugt, tør man dog ikke fæste Lid til, at der ikke uunder samme Navn forekommer flere i Stamme forskjellige Slægter. Dernæst var man i de Tider meget lidet noieregnende med Slægtsskabsbetegnelserne. Ordet Søn betegner tilfældevis Dattermand, og hændes det da, at den, der skal betegnes, tilfældig fører som Esternavn sin Hustruets Faders Fornavn med Endelsen „sen“, er man tilbøielig til at antage, at Søn er brugt i den almindelige Betydning. For den opstigende Linies Vedkommende forekommer „Moder“ ogsaa som betegnende „Svigermoder“ og „Bedstemoder“ og „Oldemoder“, som indbefattende Bedstemoderen og videre opad. Slægtsskab i Sidelinierne betegnes ved det elastiske Udtryk Frænde, hvorimod Udtryk som Sødskendebarn m. v. ere aldeles ukjendte. Benyttelsen af det latinske Sprog gjør ikke Forskjel heri, saaledes bruges «avus» om Bedstefædre og Oldefædre baade paa fædrene og mødrene Side, «nepos»

*) Steel, Optegnelser om Familien Steel, pag. 17.

**) Nutiden har lignende Exempler at fremvise. Det mærkeligste er, at den gamle danske Udelsslægt Brockenhuus i de eneste 2 endnu levende Linier ikke benævne sig med Mandstammens Familienavn, men snarere kaldes Grev Schach og Løvenhjelms efter Spindefiden. Et lignende Forhold finder Sted med Greverne Friis, der Alle paa Mandstammen høre til den gamle danske Slægt Bind.

ikke udelukkende om Descendens, men indbefatter tillige Broderbørn og Søsterbørn, «couterini», hvilket Ord efter dets Stamme betyder Børn af samme Moder, skulde altsaa, naar det brugtes, lede til at antage, at Moderen havde været gift mindst 2 Gange og havde Børn af begge Ægtefæder, men det synes afgjort, at det i ethvert Fald ofte er brugt ganske i samme Betydning som «infantes» eller «liberi».

Man har derfor ved Undersøgelser af en Slægts Fortid kun eet fast Punct at holde sig til, og det er Vaabenet. Der kjendes ikke noget Exempel paa, at en Slægt har forandret Vaaben. Som et væsentligt Støttepunct maa dernæst nævnes Grundbesiddelsen, der som Følge af Arvemaaden afgiver en god Ledetraad, og endelig kan ogsaa, dog under Anvendelse af stor Forsigtighed, ikke blot Slægtnavne, hvor de findes, men ogsaa Fornavne, og navnlig den dobbelte Forbindelse mellem den Paagældendes Fornavn og Faderens Fornavn med Endelsen „sen“ som Efternavn, hjælpe til at forfølge en Slægt, da man var meget vedholdende med at bruge de samme Fornavne i samme Slægt, men paa den anden Side er der Intet, der saa let leder til Feiltagelser.

Det vil saaledes være Enhver, der har beskæftiget sig med Sligt, bekendt, at „Hans Johansen“ er en Rindenov, „Tønne Werner sen“ en Parsberg, „Stig Andersen og Anders Stifsen“ Hvider, „Sti Olsen og Oluf Stifsen“ Krognosfer, „Truid Nielsen og Niels Truidsen“ Glober eller Haser, „Lorben Ibsen og Ib Lorbensen“ Sparrer (Skiftavl) og Rosensparrer, Navnet Corfig henleder Tanken paa Slagten Rønno, Navnene Eske og Rabe paa Brokkerne paa Estrup, Navnet Heidenreich paa Lunoverne, Terkel paa Familien Wehner, Mikkel paa Familierne Rud og Tornefrands, Theus paa Slagten Rosengaard, fremdeles ere Waltesønnerne enten af Familien Biffert eller Sehested, Giordsønnerne af Familien Drefeldt m. v. Naar Navne som fornævnte derhos nævnes i Forbindelse med en bestemt Eiendom, bliver det saameget lettere med Sikkerhed at udfinde Slagten.

Som ovenfor berørt findes der ofte under samme Navn flere, efter Alt hvad der har kunnet tilbeiebringes, i Stamme fuldstændig forskellige Slægter. Med Navnet Friis Hayes saaledes bl. a. 4 forskellige Slægter, der alle ere uddøde paa Mandstammen; den ene, der førte en skiftavlet Straabjælke i Vaabenet, repræsenteres endnu paa Spindesiden af den gamle danske, til Sverrig udvandrede Familie Beck; den anden med et rødt Egern paa en Iverbjælke, de saakaldte „røde“ Friiser, er ligeledes repræsenteret paa Spindesiden af den ældgamle danske Familie Bind, der fører dens Navn endogsaa som Stammenavn efter ved Giftermaal at være kommet i Besiddelse af Slægtens betydelige Eiendomme, Grevskabet Friisenborg m. m.; den tredie, der førte 3 sorte Egern i

Vaabenet, de saakaldte „forte“ Friiser, saavel som den fjerde, de saakaldte Døngreen Friiser, hvilke sidste synes udelukkende at have været bosatte i Norge, ere fuldstændig forsvundne.

Med Navnet Munk have ligeledes talrige Slægter, blandt hvilke skal nævnes de „gamle“ Munke med en Guld-Tverbjælke i rødt Feldt, de saakaldte Viinranke-Munke med en Viinranke paa en Sølv-Tverbjælke, og Munkerne med de 3 Roser i Vaabenet, hvilke Alle ere uddøde.

Med Navnet Brof habdes den gamle i det 14de Aarhundrede uddøde Slægt med en Tverbjælke i Vaabenet, de „faae“ Brokker med Pyramiden i Vaaben, og Brokkerne paa Varlofegaard med Stubben og et grønt Blad i et af Rødt og Sølv tverdeelt Skjold.

Med Navnet Kaas habes de 2 aldeles forskjellige Slægter, der efter Vaabenet benævnes Sparre-Kaaser og Muur-Kaaser.

Der gives endnu mangfoldige andre Exempler. Den gamle danske Adel var i det Hele ikke tilbøielig til at bruge Slægtnavne, og selv efter Aaret 1526 hengik der lang Tid, førend det kunde siges, at alle Slægter havde Familienavn, og det synes at have været de anseeligste Slægter, der viste dem mindst villige til at bøie dem og antage et Navn, formodentlig fordi de meente, at deres Slægt og Byrd var tilstrækkelig bekjendt. Som Exempler paa Familier, der først ved denne Tid antog Efternavn, kunne nævnes Banner, Bjelke, Bolle, Galt, Gyldestjerne, Lovenbalk, Rosenkrantz, Rosensparre, Rotsfeldt, Skovgaard, Sparre, Tornekrands, Webner, Viffert m. fl.

Det er i det Foregaaende søgt at give et almindeligt Indblik med Hensyn til Adelsens Historie, dens Opkomst, Stilling og Udvikling samt Brugen af Vaabenmærker og Navne, ligesom ogsaa med Hensyn til de Vanskeligheder, der strax ved Undersøgelser i Adelshistorien vise sig, og det skal endnu fremhæves, at det, uagtet den store Rigdom paa historiske Kilder, som ligge aabne til Benyttelse, dog er et ikke blot saare møjsommeligt Arbejde med et specielt Formaal for Die at udfinde det Rette, men tillige i hoi Grad vanskeligt at benytte dem uden at blive fort paa Afveje og lade Sandsynligheder gjælde for Sandheder og Formodninger for historiske Kjendsgjæringer. I det Efterfølgende vil der Intet findes af Krøniker, uden at det er betegnet som saadant, og Intet af Gætninger, uden at Forklaring gives, men derimod en Families, en berømt Slægts Historie udbraget og samlet af historisk-paalidelige Kilder, Haandskrifter og gamle Documenter.

Første Deel.

Familiens Historie indtil Begyndelsen af det 16de Aarhundrede.

Første Capitel.

§ 1.

Sagn.

Familien Rosenkrantz, der utvilsomt kan betegnes som den talrigste, rigeste og berømteste af alle danske Adelslægter, har som Følge heraf i særegen Grad været Gjenstand for sagnrige Fortællinger om dens Oprindelse og Herkomst, Fortællinger, der efter det Tidspunct, paa hvilket de ere fremkomne, ere blevene udsmykkede med, hvad der efter Tidens Anskuelser ansaaes for det Frefuldeste. Der er fortalt Meget, og det er ikke muligt at afgjøre, hvad der i disse Fortællinger er sandt, og hvad der er Opdigtning og Udsmykning. Alle Forfattere ere imidlertid enige i det, nemlig at denne Slægt ikke blot hører til den ældste danske Adel, men maa henregnes til de ætstovre Slægter, der i Oldtiden ved Slægtskab eller Svogerskab horte til Landets Første-Familie. Man har i Sagnene stedse tillagt den kongelig Oprindelse, og er ikke blevet staaende ved at paavise Slægtskab alene med den danske Kongestamme, men er gaaet videre og tillagt Slægten Nedstamning fra baade den gamle danske og den gamle engelske Kongeslægt. Det er ikke Hensigten her at gjentage disse Sagn, der vidtløftigt ere behandlede andetsteds*), og som for en Deel søge deres Begrundelse i Omstændigheder, der dels beviislige ikke ere tilfede, dels maa betegnes som høist tvivlsomme; men man har dog troet i Korthed at burde antyde dem.

Som Stamfader for Slægten anføres en dansk Prinds Stygge, der under et Ophold i England c. 650 skal have staaet i et særdeles nøie Forhold til en Datter af Prinds Bedwal, der senere blev Konge, og med hende havde en Søn, Carl. Efter mange Skjæbnens Omkiftelser bleve de efter 19 Aars For-

*) Hofmans Hist. Efterr. om velfortjente danske Adelsm. II, p. 136 & 137, og Becker: „Famil. Rosenkrantz“.

Løb gifte med hinanden, og fra dem skulle Familierne Rosenkrantz og Stygge nedstamme. Denne Forbindelse mellem de to nævnte Familier og Prinds Stygge støttes fornemmelig paa Navnet Stygge, som Rosenkrantzerne i en enkelt Linie skulle have brugt som Fornavn. Affect fra at denne Linie er af de mindst anseelige i hele Slægten, og at det dog vilde være paafaldende, naar Sagnet dengang var anerkjendt som paalideligt, om ikke Navnet Stygge var bleven mere almindeligt brugt i Slægten, maa det navnlig bemærkes, at det stiller sig meget tvivlsomt, om nogenfinde nogen Rosenkrantz virkelig har heddet Stygge. Der foreligger vistnok her en af Feielighed mod Sagnet iværksat Forvexling af Fornavnet Sti, Stig, Stige, Stijge, hvilket vi kjende saa godt hos Familierne Hvide og Krognos, og Familienavnet Stygge. Dette Navn hos Familien Rosenkrantz er i Reglen skrevet saaledes, at det kan læses baade som Stijgge og Stygge, eller ogsaa er den ene Form brugt saaledes iflæng med den anden, at man bliver berettiget til ikke at tillægge Formen nogen afgjørende Betydning, i hvilken Henseende navnlig henvises til, at Biskop Niels af Børglum i sine Sigiller (Tab. III, Nr. 1, 4 og 9) har ladet Navnet indgravere henholdsvis som etvk, etygge og etiggo. Dertil kommer, dels at den Første, som vides at have ført dette Navn, Hr. Stijge Nielsen, der levede i den første Halvdeel af det 15de Aarhundrede, var den 4de ældste af 6 eller 7 Brødre, og at man neppe havde fat et saa berømt Familienavn saa langt ned blandt Sønerne, men snarere givet det til den Ældste, dels at Familien paa den Tid var meget nær beslagtet med Hviderne. Som Støtte for det antagne Slægtskab mellem Familierne Rosenkrantz og Stygge, hvilke man endog har villet gjøre til een Slægt, er dernæst henviist til Ligheden mellem deres Slægtvaabener, hvilken Lighed ikke er tilstede. Som Beviis for den kongelige Afstamning anføres endvidere, at Rosenkrantzerne skulle før Dronning Margrethes Tid have ført 2 Løver i deres Vaaben, hvilket af denne Dronning blev dem forbudt med Tilbud om at tage Hunde istedetfor. Det vil sees af de 3 ældste paa Tabel I efter Originaler gjengivne Seglstryk, at Rosenkrantzerne før Dronning Margrethes Tid ikke førte Løver i Vaabenet, og det vilde derhos have været mærkeligt, selv om vi kunde antage, at en mægtig Slægt havde ladet sig det forbyde af Dronning Margrethe at føre deres gamle arvede Familievaaben, og at Dronning Margrethe, der havde andre og væsentligere Ting at fratage Adelen, skulde hyderligere have villet udfordre og opirre denne Stand imod sig ved at røre op i saadanne Sager, om den ikke strax efter hendes Død havde gjenoptaget Løverne i Vaabenet. Vi finde meget mere, som senere nærmere skal omtales, at den først henimod Midien af det 16de Aarhundrede, altsaa meer end eet Aarhundrede efter Dronning Margrethes Død optog Løver i Vaabenet.

Forørigt er dette Sagn interessant, forsaavidt som det indeholder en characteristisk Betegnelse af Dronning Margrethes Forhold til Adelen, som hun alene af en lang Række af Regenter formaade at holde i Ase.

Formeentlig paa et senere Tidspunkt, da Tydskheden vandt Indpas i Riget og det Fortræffeligste maatte hentes derfra, er den Fortælling opstaaet eller dog bleven slaaet fast med forskjellige Udsmykninger, at Rosenkranzerne, hvis Oprindelse man atter har maattet søge i det efter Tidens Opfattelse Største og Bedste, skulde nedstamme fra de tydske Grever eller Herrer af Ebersteen eller Eversteen. Denne Slægt, hvis Stamland angives meget forskjelligt, som Følge af at flere Slægter i Tydskland bære dette Navn, førte til Vaaben en opreist, mod Høire vendt Løve med buftet Hale. I Danmarks usleste Periode, under og efter Christopher II, spillede den en skjæbnesbanger og fordrævelig Rolle heri Landet. Det er vel nærmest Everstenernes Vaaben, der har givet Anledning til Sagnet, men vel ogsaa den Omstændighed, at Rosenkranzerne paa Spindesiden mulig have været beslægtede med dem. Ogsaa om dette Sagn vil der findes udførlig Beskrivelse andetsteds*), hvor det er imødegaaet og hvortil henvises; men iøvrigt vil der gives Leilighed til senere hen at komme til en nærmere Forklaring med Hensyn til det saaledes fremdragne Slægtskabsforhold mellem Everstenerne og Rosenkranzerne.

Naar man med Mangel paa bestemte historiske Kjendsgjerninger skal bedømme en Families Oprindelse, har man kun at holde sig til de Forhold, hvorunder den ved dens første historiske paaviselige Fremtræden bevæger sig. Det er med de fleste Adelslægter saare vanskeligt at føre deres Oprindelse med Sikkerhed længere tilbage end til Aar 1300, og det bliver saameget vanskelige med Slægter, der intet Familienavn have baaet, hvilket er Tilfældet med Rosenkranzerne lige indtil henimod Midten af det 16de Aarhundrede. De gamle Slægtbøger, hvilke alle ere forfattede efter Reformationen, og som der haves ikke faa af, ere i Reglen i de ældre Slægtled upaalidelige og skrevne ud den ene efter den anden, og det bliver under alle Omstændigheder betænkeligt at tillægge dem historisk Betydning, naar de behandle Forhold, som ligge to Aarhundreder tilbage fra den Tid, i hvilken de ere skrevne, da de i saa Fald kun have mundtlig Overlevering at støtte dem til. Dernæst følge de fleste af disse Slægtbøger den gamle nordiske Skik at regne en Slægt paa, at Spindesiden tages med, hvorved hverligere Forvirring afstedkommes.

Slægtbøgerne kunne imidlertid paa en vis Maade siges at indeholde et Udtryk for Tidens Anskuelse og blive forsaavidt, selv naar de behandle frem-

*) Hofman og Beder I. c.

farne Tider, af Vardi, fordi vi af dem kunne see, baade i hvor høi Algt og Ære en Familie stod, og hvilke Familier der paa det paagjældende Tidspunct stode i høist Anseelse. Man kan ikke antage, at de have berettet os, hvad der paa den Tid ansaaes for tvivlsomt; endfjeldig hvad der antoges ikke at være rigtigt. Naar der derfor i Slægtbøger tillægges en Familie høi Æde eller stor Anseelse, vil det i Reglen altid være rigtigt, hvorimod man ingenfjeldig bør stole ubetinget paa Fortællinger i dem om bestemte Begivenheder og Personer, men kun tage inod saadant som en Anviisning til at forstke i en vis Retning for om muligt at finde Fortællingen beviist eller urigtig.

Alt, hvad der er os overleveret, samstemmer i, at Rosenkrantzerne er en gammel danff, fortrinnsviis i Jylland bosat Æt, og at Høvringsholm i Bivild Sogn, Sønder Hald Herred, er dens Stamfæde, og som en mere rimelig Stamfader end Priinds Stigge nævnes Ridder Erik til Høvringsholm. Denne Ridder Erik var efter Nogle en mægtig Høvding i Jylland, der, efterat være christnet, valsefartede til Paven med Stig Hvide i det 11te Aarhundrede; efter Andre en af Kong Valdemar Seiers Riddere, der i Forening ligeledes med Stig Hvide i Aaret 1227 af Kongen blev sendt til Rom, og atter efter Andre en Ridder paa Christopher II's Tid, der foretog samme Reise ligeledes med Stig Hvide. Denne Reise har givet Anledning til et andet Sagn i Familien, nemlig at Paven, der med Udmærkelse modtog disse, henholdsvis enten Høvdinger fra et nylig christnet Land eller Sendebud fra en mægtig Konge, ved Afskeden gav Hr. Erik en Rosenkrands, hvorved Familiens Navn skulde være foranlediget, og tillige at nogle Medlemmer af Slægten til Grindring optog en Rosenkrands paa Hjelm. Muligt er det, at Slægten, hos hvem dette Sagn synes at have været opbevaret, virkelig med Hensyn hertil har valgt sit Titnavn, men der synes ogsaa at kunne spores en anden Grund til Navnet, hvilket senere skal omtales, og muligt er det ogsaa, at det Hjelmssmykke, som i enkelte — men kun i enkelte — Seglsaftryk forefindes, og som synes at bestaae i nogle Roser, skal forestille en Rosenkrands. Ogsaa til dette Punct vil man senere komme tilbage.

Fra denne Ridder Erik nedledes Familiens Afstamning gennem vrelende Navne, indtil vi naae til de historiff foreliggende Personer, af hvilke de første fremtræde i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede.

Efter i Korthed at have berørt disse Sagn og Fortællinger, der tør antages at give Bished for, at Familien Rosenkrantz, der fra det Tidspunct, vi kjende den, i en mærkelig og blandt alle danffke Slægter enestaaende Grad har frembragt berømte Mænd, ogsaa før dette Tidspunct har staaet i høi Anseelse paa Grund af dens Byrd, skulle vi gaae over til en paa historiffe Kjendsgjær-

ninger støttet Underfølgelse af Slægtens Oprindelse og Hjemstavn, dens Vaaben, dens Navn og endelig dens Historie.

§ 2.

Familiens Oprindelse og Hjemstavn.

Det er allerede bemærket, at Familien Rosenkrantz maa henregnes til de ætstære og kystære Slægter, der ved Slægtskab og Svogerskab med Kongeatten i Oldtiden udgjorde de første af Landets Adel. Dette støttes dels ved Familiens Traditioner og Slægtebogernes Beretninger, dels ved dens Stilling blandt Adelen i Landet paa det Tidspunct, da den med historisk Sikkerhed kan paavises.

Der er egentlig kun een dansk Adelslægt, der lader sig paavise med Sikkerhed i Tiden før henved Aar 1300, og det er Hvidernes berømte Stamme. Denne, den navnkundigste danske Adelslægt, spiller en stor og betydningsfuld Rolle i Danmarks Historie og stod i sin Tid Kongeatten saa nær i Magt og Rigdom, at det vel ikkun var Navnet alene, den manglede. Vi see derfor ogsaa, at talrige andre Slægter, der paa Spindesiden vare beslægtede med den, henregne sig og blive henregnede paa en saadan Maade til den, at det falder vanskeligt at paavise Afskillelsen. Det bliver nævnt med Ære at være af denne Slægt, hvis Overhoveds Magt og Indflydelse foragedes ved, at der paa denne Maade, ligesom i den stoffe Clan, samlede sig i hans Borg og ved hans Bord talrige Adelsmænd, der akløde hans Bud og vare beredte til at gaae i Kamp for ham og hans Diemed, medens paa den anden Side disse, om man saa maa sige, Vasaller nøde Beshyttelse paa Liv og Eiendom ved hans Haand. Hvideslægten stod paa sit meest glimrende Høidepunct i den Tidsalder, som vi benævne Valdemarernes Dage, og som det paa Grund af Danmarks Storhed og Magt og Tidens romantiske Ridderlighed har en særegen Interesse at dvæle ved, og det synes, som om den blodige Daad, der udøvedes i Finnerup mod Danmarks Konge, og for hvilken Ansbaaret for en Deel ramte Slægtens meest fremtrædende Mand, den berømte og mægtige Marck Stig Andersen, skjøndt det mulig med end større Feie blev gjort gjældende mod flere af hans naar beslægtede Venner, ligesom har bragt ikke blot Kraften, men ogsaa Magten og Rigdommen til at vige bort fra Slægten. Marck Stig døde kort før Aar 1300, i Aaret 1293. Hans Søn, Anders Stisen, og hans Sønnesøn den ligeledes mægtige Marck Stig Andersen vare dygtige og anseete Mænd, der med stærk Haand øvede Indflydelse paa Rigets Skjæbne, men ingen af dem naaede henholdsvis Faderens og Farfaderens mægtige Stilling. Slægten var i Tilbagegang, om-

end dens Rigdom mulig endnu var uformindstet, og synker gradviis ned fra sin høie Stilling, vel i 2 Generationer endnu rig paa Fordegods og anseet, men uden den ypperlige, næsten fyrstelige Stilling, den hidtil havde indtaget, indtil den endelig, efterat Forbeholdommene ad Spindesiden vare gaaede over til andre Slægter, der ikke fandt en Ære i at henregne dem til Hvide=Slægten, men fastholdt deres egen særlige Slægt, og uden at nogen af dem ved Lands=storhed formaade at værne om Fortidens Hæder og tilkjempe dem Pladser blandt Ridderstabet eller i Rigens Raad, forsvinder ganske af Historien. Til henimod Slutningen af det 16de Aarhundrede finde vi blandt den øvrige Adel, Hvide=slægten nævnt, men efter dette Tidsrum kjendes den ikke mere.

Blandt de Slægter, der som fornavnt satte en Ære i at henregnes til Hvide=Ætten, findes ingensinde Familien Rosenkrantz nævnt, et Beviis for at den, hvorvel ikke paa den Tid saa mægtig som Hviderne, dog har indtaget en saadan Stilling, at den hverken behøvede at laane Glands eller søge Beskyttelse fra en anden Slægt.

Talrig var Adelen ved Aaret 1300, men saare faa ere de Slægter, vi kjende ved Navne fra den Tid, og endnu færre er der tilbage af dem.

Det er paa Grund af Mangel paa Efternavn vanskeligt at nævne de Familier, der udgjorde Datidens Adels, men det kan dog antages, at de Efternævnte, der endnu vare til, da Slægtnavne bleve antagne, men som senere alle ere uddøde eller begravne i Glemfel, eller idetmindste ikke have Do her i Landet, vare de meest anseete af de daværende Slægter, og det er derhos forsøgt at ordne dem gruppeviis efter den Landsdeel, i hvilken hver Enkelt paa den Tid fortrinsviis antages at have haft Hjemstavn.

Slægter, der fortrinsviis maa betegnes som jydsk: Banner — Brof (med Tasseknittet) — Bugge — Due — Dyre — Fasti — Friis (med Skaktavlen) — Friis (med et rødt Egern) — Frost — Galstjot — Galt — Glambæk — Gløb (flere forskjellige Slægter) — Gyldestjerne — Hase — Hvide — Hvas — Høg — Kaas (med Sparren) — Krag — Krumpen — Kruse — Lange — Lunov — Lyffe — Løvenbalk — Munk (3 Kofex) — Munk (Tverbjælte) — Munk (Viinranke) — Muus — Pødebusch — Rodisteen — Rosfeldt — Sandberg — Sappi — Starpenberg — Skiernov — Skovgaard — Stram — Spend — Spliid — Strangeesen — Stygge — Tornekrands — Udson — Webner — Wendelbo — Vesteni — Viffert — Vogesen m. fl.

Sønderjydsk Slægter: Abildgaard — Breide — Daa — Frille — Giordsen — Hummersbüttel — Kaas (Muur) — Limbæk — Lindenov — Nød — Sture m. fl.

Slægter paa Fyen, Langeland, m. v.: Bild (3 Villier) — Brof (med

Stubben og det grønne Blad) — Bjørn — Bryske — Friis (de forte) — Har-
denberg — Hvitfeld — Krummedige — Munk (med Bjørneføden) — Rennov
— Skinkel (med Søblade) — Skinkel (med Ellie) — Straale — Tinhuus —
Ulfeldt — Urne — Valkendorf m. fl.

Paa Sjælland: Baden — Basse — Beck — Bydelsbach — Daa —
Dresfelberg — Falsk — Fickesen — Flemming — Gagge — Giersting —
Godov — Grib — Griis — Grubbe — Grubendal — Krasse — Lunge —
Markmand — Mund — Present — Ravensberg — Reffenberg — Rosengaard
— Rud — Saltense — Skade — Sparre — Vadspyd m. fl.

Paa Volland og Falster: Blaa — Bølle — Falster — Gaas — Gioe
— Graa — Lunge — Normand — Mule — Poiffe — Pors — Venster-
mand m. fl.

I Skaane, Halland m. m.: Baad — Baden — Bing — Brahe — Brof
(Tverbjælke) — Brostrup — Drefeldt — Galen — Griim — Haf — Hase
— Jernstæg — Kiörning — Knob — Krognos — Lagmand — Lille —
Marfvin — Rosengiedde — Rostrup — Rosenparre — Saxtrup — Thott —
Tidemand — Trolle — Ulstand — Urup m. fl.

Af danske og sänderkjyde Familier fra den Tid, der endnu findes, kunne
kun følgende nævnes: Ahlfeldt — Bjelke — Bille — Brockenhuus — Hold
— Juul (med Stjernen) — Juul (med Lillien) — Kaas (med Muren) —
Krabbe — Moltke — Ranzow — Reventlow — Rosenkrantz — Schested —
Steel — Bind, og disse ere endda ikke alle oprindelig af dansk St.

Det er altsaa de fornavnte Slægter, med hvilke Familien Rosenkrantz ved
dens første historiske Fremkomst færdedes. Hvorvel Adelen dengang langt hyp-
pigere samlede fra alle Rigets Egne til Danehof, Landsting og Rætterthing
end senere hen i Tiden, ligesom ogsaa de idelige Krige bragte en noiere For-
bindelse tilveie mellem Adelsmændene, der udgjorde Stridsmagtens Styrke, ud-
øvede dog Hjemstavn en betydelig Indflydelse paa, hvilke Slægter der i Fa-
miliekivet bleve knyttede til hinanden. Det er altsaa af Bigtighed at kjende, til
hvilken Deel af Landet hver enkelt Familie ved Grundbesiddelse var knyttet forat
kunne bedømme Familiekivets Forhold, og saadant Kjendskab lettes betydeligt
ved, at Eiendommene i Hovedsagen dengang stedse bevarede i den samme Fa-
milie paa Mandstammen, saalænge som det paa nogen Maade var muligt,
medens Døtrene bleve aflagte med Strøgods, ofte spredt over det hele Land.
Vi finde derfor ogsaa, at en Mand ved Siden af den egentlige Hovedbesiddelse
havde Gods i alle Landsdelene, der var tilfalden ham i Modrearsv eller med
hans Hustru, og først paa et senere Tidspunct er det en gennemgaaende Bes-
træbelse ved Magestifter at faae Strøgodsset samlet saameget som muligt.

Familien Rosenkrantz's ældste Grundbesiddelse er efter Alt, hvad der er os overleveret, Hevringholm i Vibild Sogn i Sønderhald Herred paa Grandsen af Rongso Herred og i Nærheden af Havet. Det var en mægtig gammel Borg, som til alle Sider var omgivet af Mosebrug, der strækkende sig fra Havet imod Syd og Vest og gjenneffaaet af flere større Vandløb affaar Rongso Herred fra det faste Land og tillige afgav et naturligt Forsvarsmiddel for Borgen. Denne, der var opført paa en ikkun 20 □ Alen stor Borgplads med Grave udenom, var tildeels omflydt af Hevringaa, der mærkeligt nok synes oprindelig at have haft Udløb til Grund Fjord gennem den nuværende Heibakks Aa, men ved Opdæmning at være fort imod Nord for netop at afgive rigelig Vandforsyning til Forraadsløbene omkring Hevringholm, og Aaen ligger derfor ogsaa høiere end det omgivende Land, beskyttet ved med Kunst anlagte Længdedæmninger, og driver ved Udløbet i Kattegattet den der anlagte Hevringmølle, udfor hvilken det af Grunden Tangen beskyttede Færvand, der har en Dybde af 5 Favne, gaar langt dybere ind end paa noget andet Sted af Kysten. Paa denne velbeskyttede Borg skal efter Sagnet den føromtalte Ridder Erik, der drog med Stig Hvide til Rom, have boet og ladet sig jorde i en Høi paa Hevringholm Mark, eller efter en anden Beretning ladet bygge en Kirke der, hvor den nuværende Ørsted Kirke er beliggende, i Nærheden af den Høi, i hvilken hans Forfædre vare hensatte, og ladet sig selv nedfætte i en Grav i Kirken*). Hvorledes det nu end er, saa eiede Ridder Iver Nielsen i Midten af det 14de Aarhundrede Hevringholm, og den gik fra ham i Arv til hans Slægt igjennem 2½ Aarhundrede, indtil den henimod Aar 1600 ved Arv paa Spindesiden kom i Familien Skrams Besiddelse.

I Rosenkrantzernes Historie spiller dernæst Hovedgaardens Tange en betydelig Rolle. Den nævnes dog først omtrent ved Aar 1400, men er ligesom Hevringholm paa en særegen Maade ved Traditionen knyttet til Slægten som et oprindeligt Stamfæde. Hvor denne Gaard var beliggende er ikke oplyst;

*) Skjøndt Hevringholm fører Navn efter Hevring paa Rongso Land eller maaskee snarere efter det derfra udsfydende Hevring Fjald, er Borgen selv utvivlsomt bygget paa Sønderhald Landsiden i Vibild Sogn. Afgangen til Borgen var derfor alene fra Nordsiden (K. Hansen, Danske Ridderborge), og Veie fra den førte mod Sydsøst og Nordøst. Hevringholm selv har saaledes Tuet med Ørsted Kirke at gjøre, hvorimod dette er Tilfældet med Steenalt, og det bliver saaledes med Hensyn til ovennævnte Sagn ikke umærkeligt, at Lauritz Muns, der 1433 fik Laasebrev paa Steenalt, var gift med Mette Nielsdatter (Rosenkrantz), som antages at hvile under den i Hansens Danste Ridderborge, Steenalt, afbildede Pigstein i Ørsted Kirke, og man kunde derved ledes til at troe, at Rosenkrantzene have eiet Gods paa Rongso i Ørsted Sogn, mulig endog selve Steenalt, men at disse Eiendomme ere gaaede tabt, og at Familien derefter har anlagt Hevringholm i Vibild Sogn. (Meddeelt af Stiftamtmand, Kammerherre M. S. Rosenørn).

det er almindelig antaget, at den maatte være beliggende i Jylland, og det*) anføres særligt, at det er Tange i Høibjerg Sogn, Pysgaard Herred, som Rosenkrantzernes eiede, formodentlig fordi de vare en jydsk Slægt. Tange nævnes i alle Slægtbøger og hos alle ældre Forfattere i Forbindelse med Hr. Niels Sænsen, der levede ved Aar 1400, men i gamle Breve og Pergamentsdocumenter findes Tange intetsteds før c. 1450 i Forbindelse med Rosenkrantzernes, og den Gaard Tange, som ved den Tid forekommer, var ikke beliggende i Jylland.

Der ligger flere Gaarde i Jylland af dette Navn, saaledes i Ugilt Sogn i Venneberg Herred i Nærheden af den gamle Herregaard Egebjerg, der tilhorte Familien Skovgaard; i Thorstrup Sogn, Øster Horne Herred i Nærheden af Nørholm, hvilken Gaard ved Aaret 1400 tilhorte Hr. Von Sepsen (Tange), hvis Hustru var en Datter af Rosenkrantzernes Slægt; i Gørding Sogn og Herred og endelig ogsaa i Ribe Landsogn. Foruden disse Gaarde af Navnet Tange i Jylland var der ogsaa 2 Gaarde af dette Navn paa Fyen, den ene i Krarup Sogn, Salling Herred, hvilken nu er nedlagt og drives under Ege-skov, medens dog Navnet er bevaret til en Vondebøge, og den anden, Tangaa eller Tange (nu Anhof), i Svinninge Sogn, Gudme Herred. Det er saare vanskeligt at afgjøre, hvilke af disse Gaarde, der er Rosenkrantzernes Tange, og om ikke muligt flere af dem have været i Familiens Besiddelse. Sikker er det, at Rosenkrantzerne have eiet et Tange i Fyen, nemlig det i Gudme Herred beliggende Tange; men da Alt, hvad der i saa Henseende er os overleveret, henpeger paa et Tange i Jylland som Rosenkrantzernes Eiendom, skulle vi undersege, om hvilket Tange det da rimeligviis maa være.

Hvis vi vilde søge Tange i den Deel af Jylland, hvor Familien — affect fra Hevringholm — før Aar 1400, efter hvad vi vide, havde den største Grundbesiddelse, bliver det Tange i Ugilt Sogn i Venneberg Herred. I Aaret 1369 pantsætter (XVI) nemlig Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) Gods i Vendskysel til Heidenreich Lunov for et Laan, nemlig 13 Gaarde i Huetbo, Børglum og Dronninglund Herreder, af hvilke de 10 ligge vest og nord for den store Bildmose. I Aaret 1380 pantsætter Ludvig Iversen (Rosenkrantz) sin Gaard Middested (Meilsted) i Tolstrup Sogn i Verslev (nu Børglum) Herred, og endelig sælger Hr. Niels Iversen 1408 til Børglumkloster Hammelmose i Lise Sogn, Børglum Herred. Vi finde saaledes i Egnen omkring den store Bildmose mod Nord og Vest en ikke ubetydelig Grundbesiddelse hos Rosenkrantzterne i Tiden før og ved Aaret 1400, og der synes saaledes henført alene til denne Omstæn-

*) Pontoppidans Danste Atlas.

dighed at kunne være Rimelighed for at henlægge Rosenfrankernes Tange til Venneberg Herred *).

For at vælge Tange i Thorstrup Sogn, kan intet Andet anføres end at, som bemærket, Hr. Jon Jepsen (Tange) til Rørholm, der var død 1405, var gift med Else Jensebatter, en Søster til Niels Jensen til Tange, og for Tange i Gørding Sogn og Tange i Ribe Landsogn, at Rosenfrankerne ved den Tid allerede havde Eiendomme i Egnen syd for Ribe langs Sønderjyllands Vestkyst indtil Byen Højer. Senere under Hr. Niels Jensens (Rosenfrank) og hans Søn Hr. Niels Nielsens Historie vilde vi komme tilbage til dette Spørgsmaal, og det tør antages, at det paa disse Steder vil være godtgjort, at Familien Rosenfrank før 1450 eiede Tange i Svinninge Sogn, Gudme Herred i Thyen, og det maa da staae hen, om Slægten mulig tillige eller tidligere har eiet et Tange i Jylland, for hvilken Antagelse ingen anden Hjemmel er funden, end at det er anført i Pontoppidans Danske Atlas:

Ved Siden af Eiendommene i Nørrejylland vare Rosenfrankerne allerede ved Aaret 1400 i Besiddelse af Gaarden Rørbøl i Emmerlev Sogn, Høier Herred i Sønderjylland, med ikke ubetydeligt tilliggende Gods, men det er dog udenfor al Tvivl, at Familiens oprindelige Hjemstavn er i Nørrejylland, og at det ikkun er ved senere Erhvervelse, at en Linie, der iøvrigt i meer end 2 Aarhundreder forblev bosat paa Rørbøl, tog fast Ophold i Sønderjylland.

Medens efter Midten af det 14de Aarhundrede Hevringholm og Tange, der herefter beviislig er Tange i Thyen, gik over til yngre Linier af Familier, erhvervede 2 ældre Linier ved Giftermaal betydelige Eiendomme fra andre Slægter, og derved grundlagdes 2 Hovedbesiddelser for Familien, nemlig den ene med Bjørnholm som Udgangspunkt i Egnen mellem Aarhuus og Randers, væsentligst i Sønder-Herred, Øster-Viisberg, Sønder-Hald og Middelfom Herreder, og den anden i Egnen ved Veile, bestaaende i Gaardene Engelsholm og Steenshallegaard med tilliggende Gods. Medens Rosenfrankerne have bevaret en Hovedbesiddelse i den førstnævnte Egn til den Dag idag, er derimod den anden gaaet tabt, og den der bosatte Linie er nu alene bosat i Søverrig.

*) Dette Tange ligger ikke blot i en ganske anden Egn af Vendsyssel end den store Vidmose, ved hvis nordlige og vestlige Bredder Slægten havde Gods, og er en meget ubetydelig Localitet, men det skal tillige bemærkes, at hvis der paa dette Sted havde været mindste Spor af eller Minde om en Stamborg, der havde tilhørt en saa anseelig Slægt som Rosenfrankerne, kunde B. Dyrskjott neppe have været uvidende derom (3ydfte Saml. III, 253). (Meddeelt af Stiftamtmand, Amt. M. S. Rosenørn).

§ 3.

Familiens Vaaben.

Paa de forud vedhæftede 5 Tabeller vil der findes gjengivet 68 Sigiller med Familien Rosenkrantz's Vaaben. Hensigten hermed har ikke blot været at vise, hvorledes Vaabenet er bleven ført i de ældste Tider, men navnlig at fremlægge Beviset for, at de Paagjældende have hørt til Familien Rosenkrantz, hvilket er saameget mere nødvendigt, som Familien intet Efternavn førte førend henimod Midten af det 16de Aarhundrede. Sigiltabellerne maa saaledes betragtes som en væsentlig Bestanddeel af hele Værket, og der vil blive henviist til dem navnlig i Diplomatariet.

Familien Rosenkrantz's Vaaben var i de ældste Tider, vi kjende, i Skjoldet en i 2 Rækker staktavlet Skraabjælke og paa Hjelmen 2 Vesfelhorn. Dette Vaaben har gennem alle Slægtled vedligeholdt sig, men dog med forskjellige Tilfætninger. Som allerede tidligere bemærket, er Skjoldmærket det egentlige Familievaaben, hvorimod der ikke kan tillægges Hjelmtegnet nogen sær Betydning. Der findes derfor ofte i gamle Seglstryk alene et Vaabenskjold uden Hjelm eller Hjelmtegn. Det ældste bevarede Aftryk med Rosenkrantzernes Vaaben er fra 1355 (see Tabel I, Nr. 3), og er, som Omstriften viser, brugt af Erik Nielsen Ridder; det følgende, Iver Nielsen Ridders (see Tabel I, Nr. 2), er fra Aarene 1356, 1360 og 1369 og viser det første Hjelmtegn, 2 indadkrummede Horn, besatte paa den udvendige Side hver med 6 Fjer, hvorimod hans Broder Johannes Nielsen Ridders Segl (see Tab. I, Nr. 1) vel ligeledes til Hjelmtegn har 2 lignende Horn, men de ere ikke besatte med Fjer. Vi see altsaa her allerede 3 Forskjelligheder med Hensyn til Hjelmtegnet og det i 3 Brøders Sigil.

I Almindelighed gaaer Skraabjælken fra det øverste høire Hjørne af Skjoldet ned imod Venstre, og det er endog saa, afsæet fra ganske enkelte Tilfælde, gennemgaaende Regel undtagen for den sønderjydske Vinies Vedkommende, der efter de Sigiller, der ere bevarede, oftere har ført den skraat fra venstre Hjørne foroven (see Tab. I, Nr. 6, 8, 13 & 14, hvorefter dette er Tilfældet med 3 af 4 Seglstryk); men forøvrigt kan der aldeles ikke tillægges denne Omstændighed nogen Betydning. Det vil saaledes sees, at Hr. Niels Iversen i de 2 paa Tab. I, Nr. 4 og 5 og Hr. Oluf Nielsen i de 2 paa Tab. IV, Nr. 7 og 8 gjengivne Seglstryk have ført Skraabjælken i forskjellig Retning. Det ene af Hr. Niels Iversens ovennævnte Segl (Tab. I, Nr. 4) er meget fiint og omhyggeligt udarbejdet med Hjelm og Hjelmtegn, bestaaende i 2 Vesfelhorn, udvendig besatte hver med 4 Paafuglefjer, hvorhos der over Hjelmen er 3 Dine

af Paafuglefjer, hvilke man har villet betegne som Rosenknopper og anført som Beviis for, at Familien forte en Rosenkrands paa Hjelmen. Der synes imidlertid efter Aftegningen, til hvilken der findes 10 Originaler i det kongelige Geheimearchiv fra Aarene 1397 til 1408, at være megen liden Foie til at betegne dette Hjelmfmykke som en Rosenkrands. For Hr. Otto Nielsen findes 3 forskellige Sigiller i Afstryk (see Tab. I, Nr. 9—11), og for Hr. Erik Ottesen 4 forskellige Sigiller i Afstryk (see Tab. II, Nr. 1, 2, 3 & 6). Paa det ene af Hr. Erik Ottesens Sigiller findes paa Hjelmen, ligesom ovenfor berørt med Hensyn til det ene af Hr. Niels Iversens Sigiller, 4 Dine af Paafuglefjer, hvorimod saadant Hjelmfmykke ikke findes paa det andet, som han senere har brugt. Der synes heri afgjort at ligge en Betegnelse af, at der ikke kan tillægges denne saakaldte Rosenkrands nogen Betydning, da han i andet Fald vel neppe havde ubeladt den, efter engang at have brugt den.

Hjelmtegnet er, som anført, oprindelig 2 Horn, der senere faa den Form, der betegnes som Bøffelhorn. Det er ikke let paa Grund af de ofte meget svage Afstryk, der findes, at afgjøre, om Hornene ere staktablede ligesom Bjælken i Skjoldet. I det paa Tab. II, Nr. 4 aftegnede Seglastryk fra Aaret 1470 fremtræder det tydeligt, men det er vistnok ogsaa første Gang, og det kan saaledes ikke betegnes som hørende til det oprindelige Vaaben. Senere ere Bøffelhornene hyppigt staktablede, saaledes paa de paa Tab. II, Nr. 12, Tab. III, Nr. 7, 8 og 10—12 aftegnede Seglastryk m. fl.

Medens Hornene paa Hjelmen i de ældste Afstryk ikke ere staktablede, ere de derimod strax i det første Sigil, i hvilket de forekomme, paa den udbvendige Side besatte med Paafuglefjer, 6 paa hver Side (see Tab. I, Nr. 2), hvorimod der paa Hornene i Sigillet Nr. 1 paa Tab. I ikke findes Paafuglefjer. Antallet af disse Fjer, der senere almindelig ere brugte, er forskjelligt, fra 3—6 paa hvert Horn, hvorhos der af en enkelt Mand (see Tab. III, Nr. 11) tydeligen er tilføjet 5 Paafuglefjer ud af Enden paa hvert Horn. Endelig findes der af nogle af Familien, første Gang af Biskop Niels Stygge i det paa Tab. III, Nr. 4 aftegnede Seglastryk fra Aaret 1513, brugt en Paafuglefjer, opstaaende fra Hjelmen midt imellem Bøffelhornene.

For gamle Slægters Vedkommende i de germaniske Lande tillægges der Paafuglefjer paa Hjelmen den særegne Betydning, at den paagjældende Familie hører til Landets oprindelige gamle Herfsterslægt; om der kan tillægges dette Hjelmfmykke en lignende Betydning for den danske Adels Vedkommende, hvilket i nærværende Tilfælde altsaa vilde passe, er ikke fundet omtalt nogetsteds og er vistnok meget at betvivle.

Det vilde blive for vidtloftigt og skjønnes ogsaa at være uden Interesse

her enkeltviis at gjennemgaae og beskrive enhver af de foreliggende Aftegninger. Det turde allereede i det Anførte ligge klart for, at Familien ikke har ført en Rosenkrands paa Hjelmene, og det vil yderligere bestrækes ved at see Aftegningerne igjennem, hvor en saadan kun aldeles undtagelsesviis findes. Selv efter det Tidspunct, da Familien havde antaget Navnet Rosenkrantz, findes der kun i eet Tilfælde Noget, der kunde betegnes som en saadan, paa Hjelmene nemlig i Sigillet paa Tab. IV, Nr. 13. En Afvigelse fra det sædvanlige Familienvaaben vil findes paa Tab. V, Nr. 6, hvorefter Axel Clausen Rosenkrantz til Togerup har brugt et Sigil med en i 3 Rader skiftet Bjælke, der staaer parallel i Skjoldet. At det er hans Sigil, fremgaaer af Bogstaverne AK over Skjoldet og af Pergamentsbrevet, til hvilket det hører. Det er ikke fundet brugt meer end denne ene Gang.

Den første væsentlige Forandring eller rettere Tilfætning til Familienvaabene i Skjoldet findes at være foretaget kort efter Antagelsen af Navnet Rosenkrantz, uden at der dog kan paapeges nogen Sammenhang mellem disse 2 Omstændigheder. Tilfætningen, der første Gang*) forekommer i Hr. Oluf Nielsens Sigil (Tab. IV, Nr. 8), der findes under et Brev fra Aaret 1540, og derefter i Brødrene Axel og Mogens Clausens Sigiller (Tab. V, Nr. 7 og 8), der findes under flere Breve fra Aaret 1541, bestod i, at der af alle Linier af Familien, med Undtagelse af den sønderjydske paa Korbøl, optoges 2 Løver i Skjoldet (see Tab. IV & V), een paa hver Side af Skraabjælken, enten begge løvende op mod denne mod høire Hjørne foroven, eller saaledes at de gaae den modfattede Vej, eller endelig ogsaa paa den kun for heraldiske Løver mulige Maade at bevæge sig paa, nemlig saaledes at den nederste Løve vender Poterne opad. Samtidig dermed findes Skjoldet i de fleste Tilfælde at være bleven deelt i fire Feldter (see Tab. IV), og det forekommer da tillige, at den skiftede Skraabjælke istedetfor at gaae over hele Skjoldet er deelt i 2 Dele som Vaabenmærker i Skjoldets 1ste og 4de Feldt (see Tab. IV, Nr. 14 og Tab. V, Nr. 2), hvorved Vaabene faaer en væsentlig anden Character, som bestaaende i et firdelt Skjold med et Vaabenmærke i hvert Feldt, hvorhos de fire Feldters Farver ere

*) Paa Glasmalet i Marie Magdalene Kirke i Ruden over Prædikestolen, der er afbildet i Hansens Danste Ridderborge, p. 70, fører Hr. Hendrik Nielsen (Rosenkrantz) alene en skiftet Skraabjælke fra høire, ikke, som af Hanssen l. c. angivet, fra venstre; derimod er der i den Sammes Vaaben paa Tavlerne i Tistrup Kirke med Aarstal 1535 allerede anbragt Løverne. Han vil saaledes herefter være den Første, som har ført Løverne; han har derhos efter § 4 nedenfor ligeledes først ført Navnet Rosenkrantz og var dertil Ridder af den hellige Grav; disse Momenter staae i den noieste Forbindelse med hinanden, thi Løven blev netop optagen som Skjoldmærke forat betegne Pilegrimsarten til det hellige Land. (Meddeelt af Stiftamtmand, Amt. M. S. Rosenørn).

deelte mellem rødt og blaat, i 1ste og 4de Fjeldt paa begge Sider af Skraa-bjælken og i 2det og 3die Fjeldt ved en skraa Deling fra venstre foroven mod høire forneden. Vi ere derved komne til det Vaaben, som Familien indtil den seneste Tid har ført og endnu fører. Aarsagen til denne Forøgelse i Henseende til Vaabenmærket er ukjendt og omtales mærkeligt nok ikke i de talrige gamle Vaabenbøger. Imidlertid er det klart, at der maa være en Grund dertil, isærdeleshed naar henføres til, at det var alle egentlig danske Linier, der samtidig optog Løverne, og denne Grund maa altsaa have foreligget særligt for de danske Linier, da Rorhøl-Rosenkrangerne i Sønderjylland, saavidt vides, ikke have forøget deres Vaaben paa denne Maade.

Man har villet sætte Løvernes Antagelse i Forbindelse med Sagnet om, at Familien, som foran berørt, før Dronning Margrethes Tid skulde have ført Løver i Vaabenet, men det er alt paavist, at dette Sagn er aldeles uhjemlet. Det er ogsaa anført, at det skulde være steet paa Grund af Slægtskab med Familien Eversteen, men denne Familie førte kun 1 Løve i Vaabenet, og det kan saaledes vel neppe antages, at Rosenkrangerne skulde have optaget 2 Løver af den Aarsag, foruden at det unægtelig synes mærkeligt, at Familien først meer end eet Aarhundrede efter, at der kan have været Slægtskab med Everstenerne, skulde have ihukommet dette, og at den endelig med sine stolte Traditioner skulde have indladt sig paa at „forbedre“ sit gamle Stammevaaben med en anden Families og dertil en ikke dansk Families Vaaben, uden at det t. Ex. kunde paavises, at der gennem dette Slægtskab var tilfalden den en betydelig Arv, hvortil der ikke findes Spor.

En mærkelig Omstændighed, der kunde synes at indeholde et Fingerpeg til at finde en Forklaring, er, at en Familie, der skal have ført Navnet Brenne og have været bosat i Sønderjylland, og over hvilken der „efter et genealogisk Manuscript“ i de Bøssjiske Samlinger i Geheimearchivet er optegnet en Stamtable, der næsten fuldstændig med Navne, Ægtestaber, Eiendomme m. v. svarer til Stamtablen over Rorhøl-Linien af Familien Rosenkrantz, skal have ført Løver i Vaabenet, „deren Zahl, Stellung und Farben ich aber nicht finde“.

Der kan ingen Tvivl være om, at den paagjældende Stamtable indeholder Linien til Rorhøl af Familien Rosenkrantz. Overensstemmelsen er saa fuldstændig som vel muligt. Senere hen vil denne genealogiske Notits blive meddeelt, men hvorledes det lader sig forklare, dels at Navnet Brenne tillægges de paagjældende Personer, dels at de skulle have ført Løver i Vaabenet, maa staae hen. Rorhøl-Linien, der først i det 16de Aarhundrede har at opvise en fremtrædende Personlighed, men iøvrigt synes at have henlevet en temmelig ukjendt Tilværelse paa Sønderjyllands Vestkyst, er i genealogisk Henseende van-

steligere at bringe Orden i end i den øvrige Familie, hvilket er begrundet deels derved, at der ikke for Sønderjyllands Vedkommende findes en saa righoldig Samling af Pergamentsbreve og deslige som for det øvrige Land, deels i at denne Linie ikke findes at have deeltaget i det offentlige Liv, og deels endelig i at den uddøde lige i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, og at en af de sidste Mænd paa en sørgelig Maade gjorde sig bekjendt, saa at der forelaae al Anledning for Samtiden og Eftertiden til at lade den uomtalt.

Man kunde henført til de mange Sagn om, at Familien i ældre Tid skal have ført Løver i Vaabenet, ledes til at troe, at dette Vaabenmærke var bleven bibeholdt af Rørbøl-Linien og derefter paa det paagjældende Tidspunkt gjenoptaget af den øvrige Familie. At det imidlertid ikke er saa, vil sees af de paa Tab. I, Nr. 6, 8, 13 og 14 og Tab. II, Nr. 13 og 14 gjengivne Sigiller fra Aarene 1393, 1429, 1431, 1436, 1446, 1495 og 1536, alle vedkommende Rørbøl-Linien, i hvilke der ikke findes Løver.

§ 4.

Familiens Navn.

Det er allerede bemærket, at Familien intet Efternavn har ført før Aar 1526, da Kong Frederik kom overeens med Rigens Raad om Hensigtsmæssigheden af, at Adelen antog faste Familienavne, og man finder ikke engang, at der, som det saa hyppigt var Tilfældet med andre Familier, er tillagt enkelte Personer noget Tilnavn. Som Følge af den nævnte Overeenskomst antog Familien Navnet Rosenkrantz som Slægtsbetegnelse. Vi finde vel nok allerede i 1522 Hr. Hendrik Nielsen i det ham meddeelte Ordensbrev som Ridder af den hellige Grav benævnet Hendrik Rosenkrantz, men da dette Brev, hvortil Originalen ikke mere findes, er bevaret i Afskrift blandt den bekjendte Peder Dyrstjots Breve, er det vel sandsynligt, at her foreligger en Anachronisme, da der i de nærmest paafølgende Aar ikke findes nogen af Slægten og heller ikke Hendrik Nielsen, der forekommer flere Gange i dette Tidsrum, benævnet Rosenkrantz. I et kongeligt Brev af 6te Jan. 1525 bliver Hr. Holger Holgerfen til Boller kaldet Rosenkrantz, og i 1527 har fornævnte Hendrik Nielsens Broder Oluf Nielsen i 3 Breve underskrevet sig Oluf Rosenkrantz; dette er altsaa det første Exempel paa, at Slægten selv har brugt dette Tilnavn. I samme Aar er Biskop Niels Styggefen i Børslem i et Pergamentsbrev, der findes i det kongelige Geheimearchiv, kaldet med Navnet Rosenkrantz. Derefter følge efterhaanden de øvrige Medlemmer af Slægten, men endnu lige indtil henimod

Midten af Aarhundredet findes der mange Exempler paa, at Navnet ikke er bleven brugt.

Med Hensyn til Maaden at skrive Navnet paa, navnlig Endelsen, foreligger der mange Forskjelligheder. I det ovennævnte Brev af 1525 skrives Navnet Rosenfrandt s. Oluf Nielsen skriver sig i 2 af de ligeledes ovennævnte 3 Breve Rosenfrantz, i det tredje derimod Rosenfrantz, og i et Signet, som er benyttet af ham 22de Juli 1528, og som findes gjengivet paa Tab. IV, Nr. 7, er Navnet indgraveret og bogstaveret Rosenfrans, hvilket ogsaa er Tilfældet med Navnet i det paa Tab. IV, Nr. 13 gjengivne Aftryk af Otte Ottesen Rosenfrantz's Sigil fra 1553. Biskop Niels benævnes i det ligeledes ovennævnte Brev Rosenfrantz. I 1529 skriver Henrik Nielsen sig Rosenfrans, hvilken Form i samme Aar ogsaa bruges om Oluf Nielsen i et kongeligt Brev, medens han selv i samme Aar paa et Brev underskriver sig Rosenfrantz. Senere findes de meest forskjellige Former, saaledes Rosenfrandt z, Rosenfrans, Rosenfrands, Rosenfrantz, og endogsaa Naasen Frandt z, paa hvilken sidste Maade Otto Rosenfrantz (Ottesen) til Næsbyholm skrives i et Magekiftebrev d. d. Kbhvn. 1553 $\frac{1}{8}$, og Roskennfrants, som Mogens Clausen til Raffintorp skriver sig i Aaret 1551. Den hyppigt forekommende Form er med Endelsen z. Det lader sig ikke afgjøre, hvilken Form der er den rigtige. Paa det paagjældende Tidspunkt var man saare lidet øvet i at skrive og lagde ringe Vægt paa Bogstavering. Man kunde være tilbøielig til at antage, at Skrivemaaden Rosenfrantz stammer fra den latinske Form Rosenfranzius, og det synes endogsaa rimeligt at antage; men paa den anden Side blev Ordet Frands hyppigt stavet med dz, dz og z m. v. Man vil altsaa ikke fra, hvorledes Navnet findes stavet i den første Tid, efterat det var antaget, kunne hente noget Beviis for, hvorledes det bør staves, og det saameget mindre, som det strax findes stavet forskjelligt, og hvorvel der i selve Ordet synes at ligge en afgjort Anthydning af den rette Stavemaade, maa dog i dette Forhold den Form, som Familien selv bruger og hyppigst har brugt, ansees for den rigtige.

Om Aarsagen til dette Navns Antagelse har man henbiiit til Sagnet om den fra Rom hentede Rosenfrands, som Familien skal have brugt som Hjelmtegn. At dette sidste ikke har været Tilfældet, er alt paaviist; derimod kunde der ikke være Noget imod at antage, at virkelig dette Sagn kan have været medvirkende Aarsag til Antagelsen af dette Navn. Der foreligger imidlertid, som det synes, en nærmere liggende Grund, som Forholdene gjøre meget antagelig, eller som dog vistnok idetmindste har udøvet Indflydelse i saa Henseende. I Danmark var der, da Navneantagelsen stecte, en levende Strid mellem den gamle og nye Religion, som det kaldtes, mellem Tilhængerne af Catholicismen

og Reformationen, en Strid, der gavede hele Tiden et særregent alvorfuldt Præg og vakte et Røre, som forplantede sig, netop fordi de højeste Interesser stode paa Spil, til hver enkelt tænkende Menneſke. Den greb ind i alle Familieferhold og beſtjæftigede baade Unge og Gamle, baade Mænd og Kvinder i en ſaadan Grad i det daglige Liv, ſom det er vanſkeligt at danne ſig Foreſtilling om, naar man ikke ſelv har levet i én Tidsalder, i hvilken ſaadanne Brydninger finde Sted. Det kan ikke ſammenlignes med de i materiel Henſeende i vor Tid ſtedfindende Bevægelſer. Naar Sjælen i ſin dybeſte Grund vækkes til Bevidſthed om, at det gjælder dens Liv, gennemtrænges Menneſket af en Følelſe af Kamp, der ſaameget ſtærkere beſtjæftiger ham, ſom han har Kampens Gjenſtand hos ſig ſelv og ikke kan flye den. Tidsalderen vaagnede til aandeligt Liv efter Aarhundreders Søvn, og haard var Striden ſom Følge af, at det galdt om at forſvare eller bryde, hvad man kan ſige, at der aldrig havde været anderledes.

I den forreſte Række blandt Forſvarerne af den gamle nedarvede Tro ſtod idetmindſte i Stridens Begyndelſe Familien Roſenkrantz, om ikke alle Medlemmer af Slægten ſaa dog de meeſt anſeete og indflydelsesrige, ſaaledes Brødrene Hr. Oluf Nielsen til Ballø, D. R. K., og Hr. Hendrik Nielsen til Bjørnholm og Brødrene Hr. Otte Holgerſen til Voller, D. R. K., og Hr. Holger Holgerſen til Voller ſamt Biſkoppen i Børlum Hr. Niels Styggeſen, tilligemed flere paa den Tid magtige Mænd, der ved Svogerſkab vare knyttede til Slægten, ſaaledes Hr. Tyge Krabbe, D. R. M., Hr. Pædbjørn Pødebuſch, Hr. Axel Brahe, Mogens Munk, Landsdommer i Nørrejylland og Ove Vincentsen Lunge, der alle vare Medlemmer af Rigens Raad og alle gifte med Døttre af Familien Roſenkrantz. Det ſynes derfor begrundet at antage, at de ved det Navn, ſom de valgte, ikke blot mulig have taget Hentydning til gamle Sagn, men navnlig dermed have villet betegne deres Stilling til dens Livsſag, ſom paa den Tid beſtjæftigede alle. Vi finde derfor ogſaa, at de ovennævnte Mænd af Slægten, om hvilke vi med Viſhed vide, at de vare den caſtholſke Tro hengivne, nemlig Hr. Oluf Nielsen til Ballø og hans Broder Hr. Hendrik Nielsen til Bjørnholm, Hr. Holger Holgerſen til Voller ſamt Biſkop Niels Styggeſen i Børlum, for hvis Vedkommende vel mere hans Stilling end hans Tro gjorde Udſlaget, tidligt have antaget Navnet, hvorimod Andre af Slægten forſt ſenere fulgte efter, mulig fordi de vare den nye Lære hengivne og derfor forſt, efterat den værſte Strid var udkæmpet, have kunnet beſlutte dem til at antage et ſaa betegnende Navn, og at de deſuagtet have antaget Navnet, finder en rimelig Forklaring deri, at de ikke have villet ſtille dem fra de Mænd af Slægten, der ſtode i høiſt Anſeelse og havde den ſtorſte Rigdom, ved at bruge en anden Slægtsbenævnelſe end diſſe vare.

Endnu i nogle Slægtled efter Reformationens Indførelſe have enkelte Li-

nier af Familien vedblevet ved Siden af Efternavnet tillige at kalde dem efter Faderens Fornavn med Endelsen „sen“.

Det maa saaledes ansees godtgjort, at Familienavnet Rosenkrantz ikke har været brugt af Slægten førend Aaret 1526, da Kongen og Rigsraadet bleve enige om Hensigtsmæssigheden af, at Adelen antog Familienavne, og at de enkelte Tilfælde, der foreligge før dette Tidspunkt, ere en Følge af, at det vidstes, at et Paabud i denne Retning mulig kunde ventes. Det maa derhos antages, at omend det nævnte Sagn kan have været Aarsag til, at netop dette Navn valgtes, saa synes der dog paa den anden Side, henført til at flere andre Familier allerede før 1526 havde antaget Tilnavn men Rosenkrantzene ikke, og til, som forberørt, ikke hele Slægten samtidig antog Navnet, men ifkun de, der i en udpræget Grad vare den catholske Tro hengivne, at være god Grund til at søge en Brevgrund til Valget i de særlige, netop paa den Tid foreliggende Forhold. At ansee det for at være vilkaarligt valgt, er baade lidet rimeligt og lidet stemmende med de øvrige samtidige Navneantagelser, der alle have et paa-viseligt Grundlag i Skjoldmærket eller Hjelmtegnet. At Familien ikke saaledes som t. Ex. Familierne Tornetrands og Banner har benævnet sig efter Hjelmtegnet, vil tydeligt fremgaae af Segltabellerne, og af hvad der forud er bemærket, hvorefter den ikke har brugt en Rosenkrands til Hjelmtegn.

Andet Capitel.

§ 5.

Slægtbøgernes Beretninger og Familien Eversteen.

Der foreligger opbevaret mange Slægtregistre over Familien Rosenkrantz, hvilke alle begynde med Ridder Erik til Hevringholm, og af hvilke den største Deel stemmer overeens i følgende Opstilling:

Erik til Hevringholm,
R*, levede 1227.

—————
Iver Eriksen
til Hevringholm, R*.

—————
Mauritz Iversen
til Hevringholm, R* og kongl. Raad; levede 1270.

Albert Mauritzgen
til Høvringsholm, R* og Marst.

Iver Albertsen til Høvringsholm, Stamfader for den fles- vigste Linie.	Ludvig Albertsen, Stamfader for de øvrige Linier.	Albert Albertsen.
---	--	-------------------

Der er forsaavidt Intet at erindre imod saadan Slægtfølge, men i de fleste Tilfælde tillægges der Albert Mauritzgen og hans Søn Ludvig Albertsen aldeles de samme Handlinger, som vedrøre Greverne Albert af Eversteen og hans Søn Ludvig Albertsen af Eversteen, der levede paa det paagjældende Tidspunkt, saaledes som nærmere paavist i den nedenfor følgende Stamtafle over disse Everstener; andetsteds opstilles Slægtfølgen saaledes:

Erik,
levede 1325 (eller 1227).

Iver Erikfen.

Albert Iversfen.

Iver Albertsen,
∞ ¹⁾ Margrethe Skintel,
∞ ²⁾ Anna Blome.

Jens Iversfen, herfra den i det egentlige Kongerige Danmark bosatte Linie.	Knut Iversfen.	Peder Iversfen, Erik Iversfen, herfra den fiesvigste Linie.
---	----------------	--

Som Jens Iversfens Søn nævnes Niels Jensen til Tange, der levede ved Aaret 1400, hvoraf følger, at der er altfor mange Slægtled, hvis der tillægges Erik Levetid i Aaret 1325, og for saa, naar han skal have levet i Aaret 1227.

Dette er de 2 væsentligste Stamtafler, der gennemgaaende ere benyttede, men dog især den første.

Der er selvfølgelig meget rigtigt i de os overleverede Slægtregistre, men under det meget beviislig Urigtige bliver det vanskeligt at kjende, hvad der mullig er sandt. Hvad der navnlig har bidraget til, at jeg har maattet ansee disse Stamtafler som meget tvivlsomme, er den Omstændighed, at flere af de anseeligste og berømteste Mænd i Slægten i ældre Tid, nemlig Hr. Erik Nielsen, Hr. Jens Nielsen og Hr. Ivar Nielsen til Høvringsholm, der levede i Midten og Slutningen af det 14de Aarhundrede, og den Sidstnævntes Søn Hr. Niels Iversfen til Høvringsholm, der døde i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede, alle mangle paa alle de Stam-

tavler, der ere faldne i min Haand, og det er mange, og navnlig paa alle dem, hvis Forfattere man isvrigt ellers tillægger Paalidelighed. Denne Mangel peger hen paa, at man ved Sammenstillingen aldeles ikke har havt til Brug originale Acter og Eignende, af hvilke alene paalidelige Resultater i saa Henseende kunde hentes, men at man i Reglen har opskrevet efter mundtlig Overlevering eller afbenyttet upaalidelige skriftlige Efterladenskaber, og derved bl. A. er kommet til at indblande Everstenerne i Slægten. Den eengang feilagtig opstillede Slægttabel er da benyttet og affrevet af Andre, indtil den foreligger i saa mange Exemplarer og fra saa forskjellige Sider, at man ikke troer at turde Andet end antage den for god, „siden saa Mange sige det Samme“. Det gaaer saaledes med Slægtregistrene i de af Frue Elisabeth Bryhste og Frue Sophie Brahe forfattede Slægtbøger, og navnlig den sidste Slægtbog skulde man troe, at man med Hensyn til Rosenkrangerne kunde tillægge Værd paa Grund af Forfatterindens nære Forhold til Slægten, men det er ikke Tilfældet.

Alle Genealoger tillægge Familien Rosenkrantz et nært Slægtskab med Familien Eversteen, og man har villet sætte Antagelsen af de 2 Løver i Familiens Vaaben henimod Midten af det 16de Aarhundrede i Forbindelse med dette Slægtskab. Det har været Gjenstand for den omhyggeligste Undersøgelse, om bestemte Kjendsgjerninger i saa Henseende kunde tilveiebringes, men uden Resultat; der er navnlig ikke fundet nogen Eiendom, som ved Arv er kommen fra den ene Slægt til den anden, eller som specielt Rosenkrangerne have arvet fra Everstenerne, og som kunde have foranlediget hine til som Erindring at optage denne Slægts Vaaben i deres eget. Da det imidlertid kan være af Interesse at anstille Undersøgelser, meddeles nedenfor Slægttabeller over Everstenerne. Der fandtes i det 14de og 15de Aarhundrede 2 anseelige Familier, der begge førte samme Vaaben, nemlig en opreist, mod høire vendt Løve med busket Hale. De indtog de høieste Stillinger i Staten, eiede betydeligt Jordegods, men forsvandt begge, den ene lige i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede og den anden ved Midten af samme Aarhundrede. Foruden de paa efterfølgende Tabeller opførte Personer har der samtidig levet flere, som førte samme Vaaben, men som det ikke har været muligt at indordne.

Evertsteen.

Laurent's Sønfen, R*,

forekommer som Ridder 1315, 1317 og 18 (Hvitf. fol. 384, 394 og 406), 1320 (Ghmarch. Aarsb. II). Han havde Arve (o: Vro) til Pant af Markgreve Valdemar af Brandenburg († 1319), til hvem denne D var pantsat; Kong Christoffer fratog ham 1323 Pantet (Hvitf. fol. 423), 1320 ¹⁶/₁₀₀ benævnes han Kongens Droft (Seidelin, Dipl. Flensborg), 1325 fordm Drost (Hvitf. fol. 427), 1326 er han atter Droft, men kaldes ikke saaledes i Valdemar Griffens Haandfæstning af ⁷/₁₀₀ 1326, som han har beseglet (Ghmarch. Aarsb. II), men derimod først den ³/₇ s. A., da han som Vidne befeglede Lehnsbrevet til hans gode Ven Mark Ludvig Albertsen paa Fellinghøst m. m. (Hvitf. fol. 434 & 436, Pont. Rer. Dan. hist. VII, 441—2) og den ¹⁶/₁₀₀ s. A., da han tilligemed Raadet samtykkede i, at Greve Geert blev forlehnet med Sønderjylland (Faldt, Arkivdenbueh, pag. 5, Hvitf. fol. 433). — 1326 var han Befalingsmand paa Tranekeier og havde Langeland og Vro som Pantetehut foruden flere andre Eie-domme, saaledes Stam Herred i Fyen, som han havde pantsat til Hr. Over Nielsen for 2718 Mark (XI & XV). 1332 gav han Gods i Seethorp (Sørup?) ved Svendborg til de „Spedalkte“, og † 1340.

Peder Laurentsen, R*

1341 ⁶/₁₀₀ (Ghmarch. Aarsb. II), 1342 pantsætter han Kong Valdemar Gods i Bilsed i Slet Herred (Ghmarch. Slet S. Nr. 42), 1345 pantsætter han Gunnar Jacobsen for 20 K Sølv to Gaarde i Hvanstorp og 1 Gaard i Stettrup i Gislum Herred og 1 Gaard i Arndorp i Aars Herred (Ghmarch. Jylland 155 d.), 1355 benævnes han „paa Nebbe“ (Herstev S., Somme S.), 1356 er han endnu Bøvner (Ghmarch. Bieverstov Herred, Nr. 1), men 1360 Ridder (Ghmarch. Aarsb. II).

Jens Laurentsen.

1356 til Bemmetofte, da han folgte Dronning Margrethe alt sit og sin Datters Gods i Hornleve (Ghmarch. Bieverstov S. Nr. 1), iøvrigt havde han Andeel i Bildstedgaard og Gods og var endnu 1364 Bøvner (Ghmarch., Danm. Fasc. 21. a, Gjeldebrev Nr. 23) og vides ikke at have faaet Hidderslaget. ~ med en Datter af Hr. Johannes Døven til Bemmetofte (jfr. Brach, Bemmetofstes Historie, I).

Laurig Pedersen. Anders Pedersen Jens Pedersen Edle Pedersdatter og til Svanhølm til Løgismoje. Marine Pedersdatter 1364—1408.

N. N. Sønndatter.

~ Hr. Jens Andersen (Brot) til Estrup, der 1406 folgte Dronning Margrethe sin Andeel i Bildstedgaard c. p. (Ghmarch. Jylland 124). Jfr. Brach, Bemmetofstes Historie.

See følgende Side.

Fortættelse af Familien

Lauritz Pedersen.

1364 pantsatte han og Broderen Andreas Nebbegaard i Sjælland (Vidste Archreg. III) og 1365 til Gunner Jacobsen Gods i Rold Sogn (Hjstved Herred) og i Meilby i Nars Herred (Ghmarch, Jylland, Nr. 45).

Anders Pedersen til Svanholm 1364—1408.

1364 & 65 see Broderen Lauritz; 1376 og 1377 (Ghmarch, Narsb. II), 1383 frasiger han sig al Ret til det Gods i Jshoi, som han og hans Søstre havde arvet efter Fru Cecilie, og som denne havde givet dem som Medgift i Sct. Agnete Kloster, jfr. Søstrene (Ghmarch). Smorum S. Nr. 58, Suhm, XIV. 124), 1384 kaldes han Hr. Niels Knudsen (Everssteen) Arving, 1387 pantsatte han og Broderen Jens deres Gods i Bredtsteen og Eskibet Sogne, nemlig Kieldkær Hvgd og Vingsted Mølle for 20 K Sølv til Jacob Willefen (Ghmarch. Kieldkær Nr. 1), 1400 folgte han Antvorskov Kloster $\frac{1}{2}$ Boel Jord i Sørbj (Reg. o. dette Klosters Breve), 1401 affod han til Nvo Steeg enhver Fordring paa 2 Gaarde i Ugelstrup, Bolborg Herred (Arn. Magn. XXXVI. 13), 1402 folgte han tilligemed Stig Ogielsen og Gøstaf Mattisføn til Dronning Margrethe Vorshø i Staane (Vidste Archivreg. MSC i Ghmarch.), 1407 folgte han og Broderen Jens deres Andeel i Bilstedgaard c. p. til Dronning Margrethe (Ghmarch. Jyll. 136 f., jfr. 136 e). Søvrigt pantsatte han Hr. Eskild Falk til Ballo Bierregaard i Karlsunde, Tøne S. (Ballo Brevregistrant). 1391 var han gift, da han og hans Hustru samtykte i, at Fru Elene Nielsdatter, Benedict Byugs Efterl. havde givet Gods til Sct. Clara Kloster i Roeskilde (Arn. Magn. LIX. 12. a).

Knud Andersen til Svanholm, 1416—1440 Bøvner.

1416 (Ghmarch, Liunge=Frederiksborg Herred, Nr. 11), 1440 tilfjoder han sine 3 Børn Niels, Bo og Elseff al den Ret, der var tilfalden ham efter deres Moder Cecilie Albrechtsdatter i Søndre Herløf (vistnok Herløvgaard i Liunge=Frederiksborg Herred) (Ghmarch., Jylland Nr. 188). Hans Hustru kaldes her Albrechtsdatter, men det skal være Everts datter, hun var nemlig Datter af Evert Moltke til Vixis og Hegnet og Kirsten Dyre, hvilket fremgaaer af et Brev af 1447, hvorved Fru Elene Eversdatter, Hr. Frederik Wardenbergs Hustru, tilfjoder sin Søstersøn Hr. Niels Knudsen sin Ret i Ordrup med Møllen (Sounerup Sogn, Bolborg Herred) (Ghmarch., Jylland 190. 5).

Niels Knudsen til Svanholm, 1440—51, R*, var † 1452, thi den $\frac{17}{12}$ 1452 folgte Hr. Frederik Wardenberg og Fru Elene Everts datter, hans Hustru, til Hr. Torben Wille i Søholm $\frac{1}{3}$ af Svanholm og et Torp, „som hedder Ordrup“ m. m., som de arvede efter Hr. Niels Knudsen og Bo Knudsen (Ghmarch. Svanholm, Nr. 2).

Bo Knudsen til Svanholm var † 1452.

Elseff Knuds datter 1440.

Cathrine Knuds datter, var † 1452.

~ Hr. Mikkel Rud i Vedby 1452 og 1458 (Arn. Magn. XLII, 12 & 13). Hendes Datter Jfr. Elseff arvede $\frac{1}{3}$ af Svanholm efter sine Morbrødre 1452.

Everssteens Stamtable.

Jens Pedersen til Løgismoose benævnes „de Hegeborpe“. 1387 og 1407 see Broderen Anders. 1405 var han Landsdommer i Fyen. † 1417.

~ ¹⁾ Marine, Enke efter Johannes Torbernsen. Hun folgte 1390 til Peder Eriksen af Solvig Gods i Høstrup (Slogs Herred, Sønderjylland), som hun arvede efter sine Børn med Jens Torbernsen (D. S. M. i Ghmarch.).

~ ²⁾ Grete Henriksdatter (Brokborff) (Ghmarch. Salling Herred, Nr. 2, jfr. Nr. 1), der 1434 $\frac{11}{10}$ pantsatter Henneke Wittekef til Sandholt for 26 K Sølv sin Gaard i Sønder Broby (l. c.), 1420 pantsatter hun Hr. Jens Fynghen, Præst i Afsens, og hans Brødre for 30 K Sølv sit Gods i lille Logetved og en Gaard i Houetofte (Ghmarch. Sunds Herred, Nr. 2), og 1438 sælger hun en Gaard i Flemløse (Ghmarch., Baag Herred, Nr. 16); 1441 $\frac{1}{7}$ stiftede hun og hendes Søn Laurentz Jensens Enke, Fru Mette Pedersdatter, Sjælmesser i Døense for Jens Pedersen af Løgismoose, hans Sønner Laurentz og Peder og hans Datter Somfru Bekke (Ghmarch., Baag Herred Nr. 17).

Edle Pedersdatter, Marine Pedersdatter vare begge i Sct. Agnete Kloster i Roeskilde; Fru Cecilie Nielsdatter (Saltensee), Hr. Niels Knudsen til Svanholm, gav i Medgift for dem til Klosteret Gods i Jshoi; jfr. Broderen Anders.

Lauritz Jensen af Løgismoose - var † 1432.

~ Mette Pedersdatter (Presefent) (Ghmarch., Salling S., Nr. 1), Enke 1441. Hun ~ ²⁾ med Claus Hardenberg og ³⁾ med Engelbrecht Bydelsbach til Torbensfeld, R*.

Peder Jensen var † 1441.

Jfr. Bekke Jens datter var † 1441.

Af samme Familie er fremdeles:

Niels Knudsen til Svanholm, 1346—64.

~ 1346 med Cecilie Nielsdatter (Ghmarch., Smorum Herred, Nr. 58), Datter af Hr. Niels Eriksen (Saltensee) til Lynde og Cathrine Timmesdatter, med hvem han fik betydeligt Gods i Helsing, Birkerød, Bloustrød, Rillerød m. m. (Ghmarch., Hølbø Herred, Nr. 7, Suhm, XIII, 806). — Da Anders Pedersen til Svanholm deels giver Afkald paa det Gods, som Fru Cecilie gav hans Søstre i Medgift i Klosteret, deels ciede Svanholm, deels pantsatte Gods i Rillerød, er der Grund til at antage, at han var Niels Knudsen Arving og nærmeste Slægtning, jfr. Suhm, XIV, 132, hvor i et der citeret Brev af 1384 Anders Pedersen af Svanholm kalder sig Niels Knudsen Arving.

Evertsteen.

Er
 ~ 1) Ingeborg, Datter
 1241) og Fru In
 1267), Esbern Sna
 ~ 2) Ingerdis, der var
 ~ 3) Margrethe, der lige

1

Albert, Greve

1276 fik han af sine Slagtinge Hertugerne Albert og
 strup m. m. i Sønder Hald Herred (Hist. gen. Arch.),
 i Bordingborg og befeglede Kong Eriks Lehnobrev paa en
 Ghmarch. VIII), see forøvrigt Hvitf.
 ~ Cecilie, Datter

Albert Albertsen, R*.

1294 og 1314 Bøvner, men 1315 og 1318 R* (Hvitf.
 fol. 373, 384 & 406), 1320 og 1326 (Ghmarch., Nars-
 ber. II). Han havde Hjem Herred, Høfstedbro og Hel-
 singborg Slot til Lehn (Hvitf. fol. 445-49 & 452).
 ~ Ingerdis Jonsdatter, der forekommer som Enke
 1349 ^{22/10}, da hun med sine Sønner Albert, Henrik,
 Ludvig og Peder Albertsønner giver sin Gaard „Fetla“
 (Felde, Nyde Sogn, Ginding Herred) til Sct. Mikjels
 Alter i Sal i Ginding Herred (Lang. Dipl. XV).

Ludvig

1313 Bøvner, da han tilligemed 12 Mid
 1317 Kongens Kammermester og endnu
 gens Marskalk, Raad og Hovedsmand over
 og 1319 fremdeles Marsk og Executor to
 seglet Christopher II's Haandfæstning (Ghm
 Pant Skaane, Halland, Biefingen, Lifer
 og 1326 (Hvitf. fol. 427, 433 & 437);
 Narsber. II), og i f. A. blev han forlehnet
 med Mønten, Tolben og Møllerne, Malt
 see Hvitf. fol. 439 & 440, og i f. A. be
 for Lebing og Besøring af Lehnsmændene
 endvidere alt Kronens Gods i Thyge og paa
 fol. 445-49, jfr. 452). † 1328. ~
 hende i sin Bistytelse, og da han forunder
 for Stod og June (Hvitf. fol.
 5 Børn

nst.
 af Peder Strangeesen (†
 geborg af Kallundborg (†
 res Datter.
 Enke.
 ledes var Enke.

1

af Evertsteen.

Johannes af Brunsvig Skjole paa Trnehoved og Chri-
 1282 ^{19/3}, (Ghmarch. Narsber. II), 1283 ^{9/3} var han
 Deel af Halland til Greve Jacob (Langebaks Dipl. i
 fol. 180, 201, 266 & 441. † 1289.
 af Esbiorn Bognsen.

Albertsen, R* & Marsk,

deres m. fl. gav Kong Erik Forloste for Peder Porse, 1315 Bøvner og
 Bøvner (Hvitf. fol. 384, 393 & 394), men 1318 var han R*, Kon-
 Skaane, da Kong Erik pantfætter ham Skaane (Hvitf. fol. 405); 1318
 stamant for Kong Erik (Hvitf. fol. 406 & 409), 1320 har han be-
 arch. Narsber. II); 1323 fratog Kong Christophers ham, der havde til
 og Mønten i Lundeby, alt undtagen Biefingen (Hvitf. fol. 423); 1325
 1326 har han befeglet Baldemar Eriksens Haandfæstning (Ghmarch.
 med Almindshjæsel med Kolbing By og Slot, Sallingshjæsel, Ribe By
 og Siern Herreder (Pont., Rer. Dan. hist. VII, 441 & 442); 1327
 seglede han Kong Baldemars Privilegier for Ribe Capitel om Frihed
 med Stod og June (Ghmarch., Ribe Stiftsb. Nr. 601); han havde
 Mors til Lehn og Junker Erik Christophersens var ham anbeforet (Hvitf.
 Else Pedersdatter, der er Enke 1329, da Greve Johan af Holsteen tager
 hende alle 40 Marks Sager og derunder af hendes Gods samt Frihed
 l. c.) Hun levede endnu 1333 (Hvitf. fol. 458).
 (Hvitf. fol. 448).

Henrik Albertsen

af „Thyge-
 biærg“, R*, var
 † 1325 ^{7/4}.
 ~ Margrethe,
 Datter af Jens
 Sjællandsfar,
 Enke 1325 ^{7/4},
 (Pontopp., Ann.
 eccl. Dan. II,
 131).

Flere Børn (Hvitf. fol.
 425-427), deriblandt ba
 mulig:
 Anders Albertsen*) og
 Niels Albertsen**).

Albert, 1349 ^{22/10} .	Henrik, 1349 ^{22/10} .	Herman.	Ludvig, 1349 ^{22/10} .	Christian.	Peder Albertsen, R*.	Peder	Ludvigsen til Thyberggaard, R*.	Somfru Margrethe, 1345 & 1346 see Broderen.	Domicella Cecilie, 1325 ^{7/4} .	
					1349 ^{22/10} , 1344 har han Gods i Christrup (Hist. gen. Arch.), 1355 Bøvner (Ghmarch., Sjælland, Nr. 36), 1360 og 1377 R*, da han befeglede Kong Olufs Haandfæstninger (Ghmarch. Narsber. II), 1368 pant- fattede han Gods i Christrup og Paderup til Peder Ebb- son for 10 Mark Sølv (Hist. gen. Arch.), 1375 & 1377 (Ghmarch., Sjæl- land, Nr. 54 og 57), 1377 (XVII), og 1386 udsæder Kong Oluf Bidne om, at han tilfjædede Hr. Hr. Jens Andersen (Brot) til Christrup alt sit Gods i Christrup (Hist. gen. Arch.)		1340 (Hvitf. Bugge sin Ret Sønderlyng og 1346 stad vigsdatter sølg 1345 skjøder Ludvig Albert Atlas, V, 70, (Ghmarch., Narsber. II), mark i Stege Hr. Mathias 1374 skjøder til Fru Gier XIII, 873). Datter af Mar Enke 1460, ~ Hr. Johan	fol. 477), 1345 pantfattede han til Niels tighed i Hald og mere Gods i Nørlyng og Herreder (Vidste Archivreg. II, 20 & ff.), fastede Kong Baldemar, at Margrethe Lud- te sin Broder Peder Hald Gods m. m. (ibid.), Johannes Nyning Gudumlund til Hr. fens Børn Peder og Margrethe (Pont., D. jfr. Vidste Archivreg. II, 323); 1355 Sjælland, Nr. 27 b), 1360 R* (Ghmarch. 1366 affaaer han alt sit Gods i Svens- Sogn og overalt paa Møen for Gjøld til Falster, R* (Ghmarch., Møen, Nr. 19), og han Gods i Englerup i Bøldborg Herred trud Pedersdatter, Hr. Erik Barmusens arch., Bøldborg Herred, Nr. 111, Suhm, ~ Cecilie Henriksdatter til Thyberggaard, Henrik Albertsen (Evertsteen).	1345 & 1346 see Broderen.	1325 ^{7/4} . ~ Hr. Peder Lud- vigsen (Evertsteen) til Thyberggaard, R*.

*) Fra ham antages at nedstamme:
 Albrecht Andersen,
 1377 (XVIII).

**) Fra ham antages at nedstamme:
 Erik Nielsen.
 1341 (Ghmarch.
 Narsber. II).
 Offue Nielsen.
 1341, R*,
 (Ghmarch.
 Narsber. II).

grethe Pedersdatter.

1401 ^{22/11} & 1405 (Arn Magn. LX, Nr. 4 & 15).
 Mollte til Torbenfeld, R*, 1390-98.

Der er i Foranstaaende samlet mange Notitser om Familien Eversteen, men ikke en eneste har kunnet bringe denne Slægt i Forbindelse med Rosenkrantzernes. Familien Eversteen har vel ved Egtetab været nær beslægtet med Rosenkrantzernes, og ved i ældre Slægtoptegnelser efter gammel nordisk Skik at medoptage Spindefiden ere disse 2 Slægter mulig blevne indblandede saaledes i hinanden, at en ukritisk Afstriver har lagt Grunden til den senere Forvirring.

Med Hensyn til de ældste Slægtled af Familien Rosenkrantz seer man sig ikke ifstand til Videre end til at henvise til de forud meddelte Stamtavler, hvilke med de forhaandenbarende Midler ikke kunne bedømmes. Det her vedhæftede Slægtregister, som er begrundet i anstillede noiagtige Undersøgelser og Dverveisler, vil for Tiden efter Aar 1300 i alt Væsentligt være rigtig.

§ 6.

Slægtregister og de ældste Slægtleds Historie.

Familien Rosenkrantz's første historiske Tilbærelse falder i det Tidrum af Danmarks Historie, der maa betegnes som det sorgeligste og elendigste, saalangt Historien rækker. Efterat Christopher II, Kong Erik Blippings yngste Søn og den ridderlige Kong Erik Menveds forræderiske Broder og uduelige Efterfølger, var død i Aaret 1332, stod Danmarks Throne i 8 Aar ledig, og Riget var deelt mellem forskjellige Herrer. Grev Johan af Holsteen havde Sjælland og Skaane med tilliggende Der og Landskaber, Grev Geert af Holsteen havde Fyen og Nørrejylland, Hertug Baldemar sad, efter en kort Tid i Christopher II's Tid at have figureret som Konge, som uafhængig Hersker i Sønderjylland, og flere mindre Dele af Landet vare som Pantelehn eller paa anden Maade i Hænderne paa mægtige Adelsmand. Der blev af Kong Christophers ældste Søn Prinds Otto gjort Forsøg paa at vinde sine Fædres Throne, men Slaget paa Taphede bragte ham som Fange i Grev Geerts Magt, og den anden Søn Prinds Baldemar levede fjernt fra Danmark ved den tydske Keisers Hof, tilsyneladende forgløs, men dog iagttagende Forholdene for at benytte sig af det Dieblif, der bød saa gunstige Omstændigheder, at han, der var uden Hær og uden Penge, kunde vente at vinde den tabte Throne tilbage. Han ventede, som han i sit senere Liv saa ofte gjorde det, naar Omstændighederne nødte ham der- til, og tilsidst, men først efter 8 lange fordervelige Trængselsaar for Riget, bragte de voxende Begivenheder men navnlig Grev Geerts Død i Aaret 1340 Kronen paa hans Hoved. Under de forberørte Forhold, hvor mauge Herrer og fremmede Herrer hærskede i Riget, vænnede Adelen sig til Selvtægt og Selvforsvar. Landet var oversvømmet af fremmede Tropper, der uden Hensyn rø-

~ R. R. Riisbatter af Familien Gyldenstjerne, Søster til Fr. Eric Riisen, Kongens Mark.

Iver Riisen til Høvringsholm, Ridder 1356-69, levede mulig endnu 1378, men var † 1383.
~ Margrethe Limbæk, Datter af Fr. Claus Limbæk.
~ Love (Hvide), Datter af Fr. Dvi Stigfen.
§ 6.

Eric Riisen til Høvringsholm, Ridder 1355. § 6.

Jens s. Johannes Riisen til Høvringsholm, Ridder 1361-77.
~ R. R. Timmesbatter Huittop fra Sandholt (?).
§ 6.

1. Riis Jørfen til Høvringsholm, 1377-87 Bøbner, 1391 Ridder, † c. 1412, var 1394 gift med Christine Keldbatter (Mfsebt), Datter af Axel Jacobfen og Sibfel Jonsbatter, og Enke efter Anders Spundefen (Mule), der var død 1391. — u. S.
§ 7.

1. Ludvig Jørfen til Welftedgaard, 1377-80. § 7.

2. Anders Jørfen til Sætrupholm m. m., 1432-38 Bøbner, var † 1450.
~ Ode Krumkop (Krummebige), Datter af Claus til Sætrupholm.
§ 8.

Eric Jørfen, 1431, † med Lucie. § 9.

Riis Jørfen til Lange og Høvringsholm, Ridder, D. R. R. 1411.
~ Anna Skinkel (3 Søelade).
~ Berete Limbæk.
~ R. R. Røngau.
§ 9.

Elfe Jørfbatter, 1431-33. ~ Fr. Von Jørfen (Lange), 3 Røfer, til Rørfholm. † i Mal 1405. § 9.

Scharfow Riisen, 1455.

1. Otto Riisen, til Høvringsholm & Bjørnholm, f. c. 1396, † 1477, 1438 D. R. R., 1441 R*, 1445-56 D. R. S., Befalingemand paa Ralo.
~ Elfe Holgerdatter (Rognos) † 1470, 91 Aar gl. Datter af Fr. Holger Gregersen til Høvringsholm og Høvringsholm i Skaane og Karen Erikdatter Saltensje (Hørfegier), Enke efter Fr. Anders Dørfen (Hvide) til Bjørnholm. § 10.

2. Timme Riisen til Engelsholm og Steensballegaard, f. c. 1405, var † 1457, 1439 D. R. R., 1447 R*, Befalingemand paa Rølfinghuus.
~ Birgitte (Karen), Datter af Peder Mørfen til Steensballegaard; de vare gifte 1437. — ~ Abel, Datter af Mattis Riisen og Johanne Hansdatter Bødbusch, hun var † 1449. — ~ Karen Eilerdatter (Rønnov), der var Enke 1457. § 11.

2. Anders Riisen, kaldet Stygge, til Høvringsholm, 1447 R*, levede endnu 1476 og mulig 1483.
~ Berete (Rønnov), Datter af Eiler til Hvidkilde og Birgitte Limbæk.
§ 12.

2. Kette Riisbatter, † 1436.
~ Laurig Muns til Sternast 1433. § 15.

3. Riis Riisen til Lange, 1447 R*, var † 1452.
~ Ode Riisbatter (Wanner), Datter af Fr. Riis Erikfen til Rørf, D. R. R. & S., Befalingemand paa Halsborg og Johanne Andersdatter Søppi.
§ 13.

3. Ludvig Riisen til Balsgaard & Lange, 1447 R*, 1455 D. R. R., levede endnu 1490.
~ Riisen Hak, Datter af Anders Skjalmsfen til Hørfberga og Giertrud Munk.
§ 14.

Jens Riisen, † ung og ugift. § 15.

Jørfborg? ~ Fr. Eric Rrabbe til Solbørf. § 15.

Susanne Riisbatter til Rørfgaard i Fellum Herred; var † 1456. § 15.
Dorte Riisbatter, Rønne i Mariager Kloster 1448. § 15.

Anna Ottobdatter, † 12 Aar gl.

Eric Ottfen til Bjørnholm, Bølf, Skern etc., født 1426-29, † 1/2 1503 ved Mariager Kloster, var 1449 R*, 1456-87 D. R. R. & S. og Befalingemand paa Standerborg;
var 1455 gift med Sophie Henrikdatter (Gyldenstjerne), † 1487, Datter af gl. Fr. Henrik Knudfen til Jørfnæs, Bølf, Rørf etc. R*, D. R. R. og den „hofnødige“ Fru Anna Mogensdatter Munk (Guldbjelle i rødt) til Bølf. § 16.

1. Eric Timmesfen til Engelsholm, f. 1430-40, levede endnu 1511 og var † 1523.
~ Helvig (?), Datter af Brane Eiler til Hørfgaard og Karen Høg. De vare gifte i 1469.
~ Margrethe Børfbatter (Høg), levede 1523, Datter af Bo til Lørf og Vegge Erikdatter (Rosenkrantz) af Rørf, og Enke efter Christoffer Pylke til Stadsgaard (var † 1480). De vare gifte i 1480. § 17.

2. Riis Timmesfen til Steensballegaard, f. c. 1440, † i Liden mellem 1484 1/2 og 1485 1/2, var R* 1465, og D. R. R. 1465.
~ c. 1470 Inger Riisbatter (Gyldenstjerne), levede 1500, var † 1526, Datter af Fr. Riis Erikfen til Tim R*, D. R. R. & S. og Fru Kette Jørfbatter (Wanner) af Langind. § 17.

2. Anna, Enke, 1512-14.
~ Oluf Sommer til Skram til Urup var † 1492. S. a. 1512.
~ Jan ~? Anna Reventlov. § 17.

3. Kette, for † 1493.
~ Christen Skram til Urup 1512.
~ Jan ~? Anna Reventlov. § 17.

Eiler Styggefen til Høvringsholm 1515, f. c. 1450, var † 1552. ~ c. 1500 Kristine Børfbatter (Gyldenstjerne), Dt. af Peder Riisen til Tim og Rørf. § 18.

Eric Styggefen til Wattrup, f. c. 1455, † 1535. ~ 1481 (1477?) med Riisen Riisbatter Skram, var † 1535, Datter af Riis til Wattrup og Cecilie. § 18.

Timme Styggefen, for † 1551. ~ Reilo Wing, Datter af Jacob og Børfid Riørfing. § 18.

Riis Styggefen, f. c. 1455, † 1533. 1481 Provst i D. R. R., 1486 Bifkop i Wørfum, 1522 resigneret Bifkop. § 18.

Anna, f. c. 1460, levede 1517. ~ Jørfen til Størftrup 1475, var † 1521 1/2. § 18.

Eric Riisen, f. 1440-50, † efter 1510 og for 1523, begravet i Nicolai Kirke i Rørfhørf, Decanus hofn., Professor theol. & Rector Univ. hofn. § 19.

Anna, f. c. 1443, † 1535, 92 Aar gl., begravet i Barde, ~ 146. med Fr. Lange til Lydomgaard, R*, Befalingemand paa Halsborg. § 19.

? Thale, ~ Eric Riisen, (Jensfen) Tinhaus til Lørf og Sofie og Sebber Hofter. § 19.

Riis Ludvigfen til Rørfgaard & Balsgaard, f. 1460-65, † ugift. Han var trolovet med Fr. Pernille Mogensdatter Børf. § 20.

Glaud Ludvigfen til Balsgaard, f. c. 1465, † for 1525-26, var Rørfgaard 1487. ~ Christene Jørfbatter (Sparre), var † for 1517, Datter af Jørf Tullfen og Elfe Weins-trup. § 20.

Giertrud, for 1525-26. ~ Hans Rørfgaard (Gyldenstjerne) til Skram, var badgaard, R*, f. c. 1450, var amtbog 1463, 1477. § 20.

Anna, f. c. 1470, levede 1540 1/2, (for 1504). ~ Thomas Jørfen (Suel), var † 1540, S. a. Jørf Børfen, § 20.

Jens, f. c. 1472, levede 1540 1/2, ~ Thomas Jørfen (Suel), var † 1540, S. a. Jørf Børfen, § 20.
Karen, f. c. 1480, † 1535. ~ c. 1500 Mogens Munk, † 1/2 1558, til Bølf, biff. Rørfen, paa Bølf, D. R. R., Landsdommer i Rørfjylland. § 20.

Rogens Erikfen var † 1492. Dr. theol. Munk i Maribo. Darn.	Jen- drit Erikfen var † 1492.	And- sen, R* 1495, var † 1492.	Jørfen, R* 1500, var † 1492.	Hendrik Erikfen, f. c. 1500, var † 1492.	Riis Erikfen, f. c. 1500, var † 1492.	Otto Erikfen, f. c. 1500, var † 1492.	Louise Erikfen, f. c. 1500, var † 1492.	Hørf Erikfen, f. c. 1500, var † 1492.	Kette Erikdatter, f. c. 1500, var † 1492.	Riis Erikdatter, f. c. 1500, var † 1492.	Elise Børf Erikdatter, f. c. 1500, var † 1492.	Anna Erikdatter, f. c. 1500, var † 1492.	2. Vegge Erikdatter.	2. Karen Erikdatter.	Axel Riisen.	Stygge Eilerfen.	Christen Hørf Stygge.	Eric Stygge.	Peter Stygge.	Jørfen Stygge.	Birte Stygge.	Berte Karen Erikdatter.	Sibfel Timmesbatter.	Axel Clausen.	Rogens Clausen.	Riisen.	Birte.	Karen Dorte Erikdatter.
--	-------------------------------	--------------------------------	------------------------------	--	---------------------------------------	---------------------------------------	---	---------------------------------------	---	--	--	--	----------------------	----------------------	--------------	------------------	-----------------------	--------------	---------------	----------------	---------------	-------------------------	----------------------	---------------	-----------------	---------	--------	-------------------------

vede og plyndrede, hvor Velighed gaves. Til Forfvar maatte Adelen befaste sine Borge og holde saa meget væbnet Mandstak, som de formaede, og de af Adelen, som ingen Borge havde, omgjorde dem med Sværdet for saa at sige aldrig at lægge det fra dem, kæmpede snart for denne, snart for hin Herre, og da ogsaa for egen Regning for dem selv. Uetsikkerhed og Lovløshed tiltog Aar for Aar, og ingenfinde har den Stærkeres Ret gældt mere end i hiin Tid i det herreløse, af mange Herre regerede ulykkelige Land. Det er Uret at vilde bebreide Adelen dens Lovløshed og lovløse Færd under jaadanne Forhold og endmere Uret at forlange, at den skulde kunne indordne sig under lovlige Former uden en Overgangsperiode efter haarde Kampe forat forbære det erhvervede Gods eller de tilvungne Rettigheder. I Aaret 1340 blev Prinds Baldemar hylbet til Konge paa Viborg Landsþing og udstedte istedetfor en Gaandfæstning, saaledes som hans Fader havde gjort, en særegen Act, hvori han lovede, at hvad der var skeet i de forløbne Aar skulde være glemt. Meget blev vel ogsaa begravet i Glemfel, men Meget blev blot gjemt for paa et beleiligt Tidspunkt at fremdrages. Kong Baldemars Regjering er en besynderlig Blanding af Storhed og Jammerlighed, og hans Liv, man kan sige fra Buggen til Graven, i en sjelden Grad rigt paa de største Afvejlinger. Han tog kraftig fat paa at samle det sønderlemmede Rige og lagde derved en Udholdenhed og Kraft, en Snedighed og Hensynsløshed for Dagen, uden hvilken Verket for os ikke synes at kunne være bleven fuldbragt.

Efter 15 Aars Regjering, — om man kan kalde det saa —, efter idelige Kampe og Stridigheder deels med de hølsteenske Grever, deels med den mægtige og stolte Adel, efterat have vundet Sjælland, Fyen og de tiliggende mindre Der tilbage fra Panthaverne og fuet den der bosatte Adel, og efterat have indløst betydelige Dele af Nørrejylland, var Kong Baldemar kommen saa vidt, at han endelig troede at kunne tage Kampen op mod den mægtige og haarde jydsk Adel, der hidtil havde trodsset Kongen og kun adlydt eller fulgt ham, naar den havde lyst dertil eller Fordeel deraf. I Indledning er det anført, hvilke Slægter der fortrinnsviis kunne kaldes jydsk. Mange af disse vare meget mægtige, men Historien har dog fornemmelig overleveret os nogle Enkelte, der fremfor de Øvrige havde vundet Indflydelse, og som kunne betragtes som Førere for den øvrige Adel. Hertil høre Slægterne Hvide, Wendelbo, Bugge, Rosenkrantz, Gyldestjerne, Strangeføn m. Fl. Som Overhoved for Hvide-Slægten med de talrige dertil hørende Familier sad Hr. Stig Andersen paa Bjørnholm. Han var allerede i Kong Christophers Tid Ridder og Kongens Raad, Marsk i 1331 hos Hertug Baldemar, og under Kong Baldemar Atterdags første Regjeringaar Statholder i Estland. Han eiede Gods og befaستe Borge over hele Lan-

det, saaledes Eftebjerg i Fyen og Thyrestrup i Sjælland, men havde navnlig i Jylland store Eiendomme, saaledes Bjørnholm, Møllerup, Bistrup m. m. Paa Hald Slot med vidtløftige Besiddelser deromkring sad den berømte Ridder Hr. Niels Bugge, der i Aaret 1355 hød Kong Baldemar, som beleirede Hald, Trods og nødte Kongen til med uføret Sag at drage bort. Hans Hustru var af den gamle Vendelbo-Slæggt, der førte i Baabenet et fort Mandshoved, og som antog Tilnavn efter dens Hjemstavn. Blandt alle Familier i Landet „Norden for Lov og Ret“ i det erkekydske Vendskysel indtog denne Familie en fortrinlig Stilling paa Grund af Rigdom og Magt. Den Første vi kjende af den er Sage Pedersen til Hammelmose, der døde i den første Halvdeel af det 14de Aarhundrede og efterlod en Enke, Fru Ingeborg, efter hvem der den 14de April 1350¹⁾ blev foretaget en deelviis Skiftehandling om Gods i Skaane og paa Sjælland, der af de øvrige Arvinger, blandt hvilke navnlig den Familie, der senere førte Tilnavnet Fiskefen, forekommer saaledes Hr. Jacob Nielsen Canik i Lund, Bøvneren Jacob Karlisen og Bøvneren Iver Markmann, der var gift med Jacob Karlstens Søster Ingerd²⁾, blev tilfjødet Timme Jensen, der var gift med en Datter af Fru Ingeborg. Sage Pedersens Søn, men ikke af Hægteskabet med Fru Ingeborg, var Hr. Peder Vendelbo, der i Christopher II.s Tid først var Marck og senere Droft, og som vistnok ligeledes har boet paa Hammelmosegaard, der paa den Tid var en stærk befæstet Borg og ved sin Veligheden omgivet til alle Sider af store Mosebrug, hvoriblandt den store Bildmose, og kun 1 Miil fjernet fra Vesterhavet, afgav et sikkert Tilflugtstød. Han døde før 1347 og efterlod flere Børn blandt hvilke her skal nævnes Sønerne, Niels Pedersen Vendelbo, der arvede Faderens Rigdom og Anseelse, og Peder Pedersen, der er mindre bekendt, samt Døttrene Ingeborg, gift med fornævnte Hr. Niels Bugge paa Hald, der blev myrdet 1359, medens hun endnu 1388 forekommer som Enke, en Datter gift med Peder Poulsen, hvis Baaben var en Tverbjelke, og Cecilie gift med Hr. Erik Nielsen (Gyldestierne), hvis Fader Hr. Niels Griffen med Tilnavnet „den Høie“ er den første, som forekommer af denne Familie, der efter sit Baaben senere antog Navnet Gyldestierne. Hr. Erik Nielsen var i 1347 Kongens Marck og i Besiddelse af betydelige Eiendomme navnlig Aagaard (Kjetterup Sogn, Vester Han Herred), der synes at være denne Families egentlige Stamfæde. Han var som anført Svigersøn af Hr. Peder Vendelbo og Svoger til Hr. Niels Bugge, hvorhos det maa antages, hvorom Mere senere, at han har havt 2 Søster, der var gift ind i Slægterne Limbæk og Rosenkrantz.

¹⁾ Ohmard. Bøsf. Daun. Fasc. 20 Skiftebreve Nr. 29.

²⁾ Ohmard. Bøsf. Mersløse Herred Nr. 169 & 171 og Øster Flakkebjerg Herred. Nr. 80.

3 Thyland og paa Morsø vare Strangesønnerne bosatte, til hvilken Familie man, — dog uden at kunne føre Bevis derfor —, har villet henregne Danmarks Rædningsmand Niels Ebbesen til Nørreviis. Paa dette Tidspunkt levede Hr. Ebbe Strangesøn, der efter Slægtregistrene var gift med Fru Bege, Hr. Bugges Datter, og altsaa formeentlig Svoger til Hr. Niels Bugge paa Hald.

Sammen med disse Familier forekommer endelig den Slægt, som her nærmest skal omtales, og som først henved 2 Aarhundreder senere antog Navnet Rosenkrantz. Ved Aaret 1355 levede der efter originale Pergamentsdocumenter, under hvilke de paagældende Segl endnu ufskædte ere tilfæede og vise den toradsktavlende Skraabjælke, 3 Riddere af Slægten, nemlig Hr. Erik Nielsen, Hr. Johannes Nielsen og Hr. Ivar Nielsen.

Hr. Erik Nielsen forekommer som Forlover og Vidne den. 9/5 1355 (1), da Hr. Erik Nielsen (Gyldestjerne), der havde Han Herred og „Nesboshyerthing“, o: de 5 Sogne af Han Herred, der ligge vesten for Han Beile, til Lehn af Kongen, og havde benyttet sig af sin Stilling til ved Kjøb, Pant og Magesstifte af Bønderne der at erhverve sig Gods, hvilket han dels havde betalt, dels ikke havde givet Bederlag for, „med fri Villie og velberaad Hu“ (ex deliberata et bona voluntate), — hvilket dog ikke kan antages —, ikke blot tilfjød Kongen det Gods, som han havde betalt fuld Værdi for, men ogsaa forpligter sig til inden førstkommende St. Hansdag at fjøde tilbage til de tidligere Eiere det Gods, som han ikke har givet fuldt Bederlag for, og til Kongen Herligheden, hvorhos han stiller sine to Søstersønner, Ridderne Hr. Erik Nielsen (Rosenkrantz) og Hr. Claus Rimbar som Borg for, at han skal opfylde sine Forpligtelser, og sluttelig erkjender han at have modtaget fuld Betaling, uagtet der neppe har været Tale om at give ham nogen Betaling. Efter at have ndstedt dette Forpligtelsesbrev erholdt Hr. Erik Nielsen (Gyldestjerne) under samme Dato skriftlig Tilfagn af Kong Valdemar om, at han hermed skulde være fri for Tiltale iøvrigt for disse Lehn m. v.¹⁾

Vi have her for os en Ridder af en af Datidens mægtigste Slægter, der aabenbart har benyttet sig af Lovløshedens Tid til i det ham underlagte Lehn, i hvilken hans egen Hovedbesiddelse Aagaard laae, at tvinge de frie Bønder til at afhaande ham deres Gaarde eller til at underordne dem under ham som Styksherre, Herremand eller hvad man vil kalde det, alt i den Hensigt, som det synes, at bringe, hvad der laae omkring Aagaard, enten i sin Haand eller dog i Afhængighedsforhold af sig. Betegnende er det derhos, hvad enten man

¹⁾ Videnskabernes Selskabs Skrifter, IV, 215.

heri vil søge et Beviis for Kongemagtens fremspirede Kraft, eller for at Hr. Erik Nielsens (Gyldestjerne) Handlemaade har fundet Misbilligelse hos hans Slægt og Venner, at hans heromhandlede Afstaafsbrev er underkrevet til Bitterlighed foruden af hans nævnte Søster sønner, Hr. Erik Nielsen (Rosenkrantz) og Hr. Claus Kimbæk, der paa den Tid var Kongens tro Mand og Droft, men senere, saaledes som han ogsaa tidligere havde gjort det, kjæmpe i Adelsens Rækker mod Kongen, endvidere af hans Svoger, den rige og mægtige Ridder Niels Bugge paa Hald, og af den ældre Bendix Ahlefeldt, der ligeledes var Ridder og eiede anseeligt Jordegods baade i Sønderjylland og andetsteds i Danmark, fornemmelig paa Holland. I Brevet kalder Hr. Erik Nielsen (Gyldestjerne) saavel Hr. Erik Nielsen (Rosenkrantz) som Hr. Claus Kimbæk «nepos». Herved maa utvivlsomt forstaaes Søstersøn, og det fremgaar saaledes heraf, at Hr. Erik Nielsens (Rosenkrantz) Fader, Niels, var gift med en Datter af Niels Eriffen „den Heie“. Denne Niels synes at maatte være ham, der i de foreliggende ældre Slægtregistre benævnes Niels Iversen og anføres ved Aaret 1308 at have været Ridder, men han er iøvrigt ikke fundet nævnt i originale Documenter.

Det er det eneste Tilfælde, i hvilket Hr. Erik Nielsen (Rosenkrantz) beviislig forekommer, men det byder gunstig Velighed til at bedømme hans vigtigste Livsforhold. Han er udgaet fra en mægtig og anseet Slægt, jevnbyrdig med Datidens stolteste Riddere, hans Alder i Aaret 1355 maa, henført til at Hr. Erik Nielsen (Gyldestjerne) er hans Morbroder og Hr. Niels Bugge hans Morbroders Svoger, antages at have været omtrent 40 Aar, og han vil altsaa kunne have levet indtil ind i Aarhundredets sidste Fjerdedeel, skjøndt hans Navn ikke nævnes i det bekjendte Brev angaaende Kongemagtens og Stændernes gjensidige Rettigheder og Forpligtelser, der blev udfærdiget paa Danehof i Rallundborg i Aaret 1360, hvilket er befeglet baade af Hr. Erik Nielsen Gyldestjerne, Hr. Claus Kimbæk og Hr. Bendix Ahlefeldt. Hr. Erik Nielsen var lodbtagen i Hevringholm og er formodentlig den Erik Nielsen af Hevringholm, der nævnes i Registranten over Breve paa Valø¹⁾, uden at noget Aarstal er tilføjet det paagjældende Brev, der er registreret saaledes: „Item i same effii findes ett breff, att her Anders Persoen aff Alnetorp fick III^c XL mark aff Erick Nielsøen aff Hæffringholm paa Drækelund lwme oc paa Hween“.

Han benævnes heri ikke „her“. Brevet maa altsaa være udstedt før 1355, da han var Ridder, og iøvrigt seer man, at han har været formuende, da han har laant 340 Mark til Hr. Anders Persøn. Dni han var gift og har efter-

¹⁾ MSC i det fgl. Geheimearchiv.

ladt Børn foreligger ikke. Hr. Iver Nielsen til Hevringholm og Hr. Johannes Nielsen vare Brødre, hvilket fremgaaer af det i Diplomatariet aftrykte Document d. d. 1369 $\frac{2}{5}$ (XVI), og at fornævnte Hr. Erik Nielsen var en tredje Broder synes at maatte antages. Vel var Hr. Iver Nielsen gift med en Datter af Hr. Claus Limbæk, der, som ovenfor bemærket, var Sødskendebarn til Hr. Erik og altsaa ogsaa bliver Sødskendebarn til Hr. Iver, men dette Slægtskab vil dog ikke være nogen Hindring for, at Ægteskabet kan have fundet Sted.

Medens Hr. Johannes Nielsen ikkun forekommer nogle enkelte Gange, ere vi derimod istand til igjennem en lang Række af Aar at følge Hr. Iver Nielsen, men der møder her den Vanskelighed, at der saamtidig med ham forekommer en Hr. Iver Nielsen, der ligeledes skal have hørt til Familien Rosenkrantz, men der kan dog paapeges bestemte Omstændigheder, der paa den ene Side godtgjøre, at det ikke var den samme Mand, og paa den anden Side sætte os istand til at holde dem ude fra hinanden.

Det ældste Document, i hvilket Hr. Iver Nielsen til Hevringholm forekommer, er af 1356 den $\frac{29}{2}$ (II), da han for et Laan paa 200 Mark Sølv, som Kong Valdemar havde forstrakt ham med, og som han forpligter sig til at tilbagebetale paa Sjællandsfars Landsthing, det nærmeste før Sct. Hansdag, giver Kongen Pant i det Gods i Sjælland, nemlig Meeleby i Arvs Herred, Eno i Flakkebjerg Herred m. m., som han havde faaet med sin Hustru Margrethe, hvorhos han tilligemed Kongens Drost Hr. Claus Limbæk forpligter sig til at hjemle Kongen dette Gods. At Hr. Claus Limbæk tillige paatager sig Forpligtelse til at hjemle Kong Valdemar dette Gods viser, at han har staaet i et særegent Forhold til det. Hr. Ivers Hustru Margrethe var nemlig hans Datter¹⁾, hvilket fremgaaer utvivlsomt af det i Diplomatariet aftrykte Document d. d. 1396 $\frac{5}{8}$ (XXIV). Hr. Iver Nielsens Segl under Brevet af 1356 er aftegnet paa Tabel I, Nr. 2. Over foranstaaende Pantebrev, som Kong Valdemar modtog Dagen efter, da han holdt Rætterthing i Veile²⁾, lod Kongen strax optage en Vibisfe³⁾, og det blev senere af Dronning Margrethe givet i Forvaring til Abbed Michael i Sorø, der havde det indtil 1378, da Dronningen fik det tilbage⁴⁾. Ved det følgende Document i Diplomatariet af 1359 den $\frac{24}{8}$ (III), hvorved Hr. Johannes Henriksen, Cancellarius i Lund, tilkjøder Hr. Iver sin Gaard Skagemands Ladegaard i Malmsø, komme vi ind i et for Tiden eiendommeligt Forhold, om hvilket der er bevaret en usædvanlig samlet

1) Sfr. Becker, Familien Limbæk.

2) Suthm, XIII, 320.

3) Ghmarch., Voss, Arvs Herred, Nr. 77.

4) Arn. Magn. Saml. Fasc. I, Nr. 14.

Række af Documenter. Særligt er dette Skjodebrev af Interesse fordi Hr. Iver deri kaldes nobilis et famosus miles, en Omstændighed, der viser ikke blot hans Slægts høie Anseelse (nobilis), men ogsaa at han allerede da var en vidtberømt Ridder, om hvis Bedrifter Rytteret talte (famosus). At det er den samme Hr. Iver Nielsen, der købte Stagemands Ladegaard, som var gift med Margrethe Limbak, sees af hans Segl under Documentet d. d. 1360 $\frac{1}{11}$ (VI), der er aftrykt med ganske det samme Signet.

Stagemands Ladegaard forekommer første Gang i Aaret 1338 og udgjorde da 2 særskilte Gaarde. I dette Aar nemlig skjøder Peder, kaldet Hvytte, til Fru Cecilie, Henrik Frederiksens Efterleverste, 2 hant tilhørende Gaarde i Malmo, som han havde købt af Henneke Staghens Arvinger¹⁾; den ene betegnes som den, i hvilken Henneke Staghen tilforn havde boet, og den anden kaldes Ladegaard („Lathegaar“). Til denne, der var beliggende umiddelbart op til den sydlige Side af førstmeldte Gaard, hørte et Jordareal (cum omnibus suis terris). I Aaret 1351 tilhørte Stagemands Ladegaard Hr. Johannes Henriksen, Canik i Lund, en Son af fornævnte Henrik Frederiksen, der var Borger i Lund, og Fru Cecilie, der levede endnu den $\frac{3}{4}$ 1349, og efter hvis Død han havde arvet den. I 1351 pantsætter han nemlig Gaarden til Henneke Mikkelson for et Laan paa 150 Mark staansl Sølvmyn, og det synes at maatte antages, at der i Betegnelsen Stagemands Ladegaard er indbefattet begge de i Documentet af 1338 nævnte 2 Gaarde, skjøndt Gaardens senere forviklede Skjødne, som nedenfor omtales, let maatte lede til at troe, at der var bleven tvende Gaarde af dette Navn. -

Pantebrevet af 1351²⁾ er beseglet af Johannes Henriksen med et Vaaben aldeles ligt Familien Rosenparres; og til Bitterlighed af Hanequinius Hildebrandsen, der bruger samme Vaaben, af Gødelinus Henriksen med et Bomærke og af Erik Henriksen med et Vaaben ligt Familien Krognos's. Aaret efter udfælder Erkebisp Peder i Lund et Brev³⁾ angaaende Pantsætningen af samme Gaard, hvorefter Pantesummen er blevet til 200 Mark, og den Betingelse er tilføjet, at Gaarden, hvis Pengene ikke betales inden en vis Termin, skal tilhøre Panthaveren, imod at han betaler Hr. Johannes 100 Mark inden den 9de September. Gaardens Vardi har altsaa været 300 Mark. Smidertid maa Hr. Johannes have betalt Laanet tilbage og faaet Gaarden til fri Raadighed, eftersom han den $\frac{2}{4}$ 1359 (III), som ovenfor berørt, tilskjødde Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) den med Grund og Bygninger, og den betegnes i dette Skjode

¹⁾ Ghmarch., Drie S, Nr. 3.

²⁾ Ghmarch., Drie S, Nr. 5.

³⁾ Ghmarch., Drie S, Nr. 6.

som Skagemands Ladegaard og som den Gaard, Hr. Johannes havde arvet efter sin Moder Fru Cecilies Død. Ikke meer end en Uge efter, den $\frac{1}{8}$ s. A. (IV), pantsætter Hr. Ivar Nielsen Gaarden til Hr. Johannes Henriksen for et Laan paa 150 Mark, og giver ham Ret til at oppebære $\frac{3}{4}$ af de aarlige Indkomster, hvis Laanet ikke tilbagebetales i de fastsatte Terminer, og indtil han paa denne Maade har faaet Fyldestgjørelse, dog med den Tilføining, at naar de 50 Mark af Laanet blive betalte til den fastsatte Tid, skal han kun være berettiget til at have Halvdelen af Indkomsterne, indtil de resterende 100 Mark paa denne Maade ere indfrieede, og blive de 100 Mark betalte til rette Tid, har han ikke Ret til at have en eneste Stilling af Gaardens Indkomster. Den sidste Bemærkning skutde man synes maatte være unødvendig. Mærkeligt er det, at Hr. Iver saa kort efter Kjøbet pantsætter Gaarden til Sælgeren for et Laan.

Skagemands Ladegaard tilhørte saaledes Hr. Iver. Ikke desto mindre finde vi ifølge et af Erkebiskop Jacob i Lund udstedt Vidne af 1360 $\frac{1}{5}$ (V), at Hr. Johannes Henriksen i hans Nærværelse skjøbte Skagemands Ladegaard til Andreas Jacobsen, Foged paa Lindholm Slot¹⁾ til evig Eie, men dette faae vi dog senere en rimelig Forklaring over, idet det nemlig i et Qwitteringsbrev fra Hr. Johannes til Hr. Iver Nielsen af 1364 $\frac{1}{3}$ (XII) siges, at Skjødet er steet til Andreas Jacobsen paa Hr. Ivars Vegne (ex parte Dni Iwari), og det kan vel saaledes antages, at det erkebiskoppelige Vidne kun er at betragte som et yderligere Sikkringsmiddel forat affjære alle Indsigelser, og at Parterne virkelig have mødt for ham, og Hr. Johannes gjentaget Skjødet. Ifkun et halvt Aar efter, nemlig den $\frac{1}{11}$ 1360 (VI) giver Hr. Iver Fuldmagt til Andreas Jacobsen til at skjøbe Gaarden til Somfru Inge Laurents Datter, og det bemærkes udtrykkelig i Brevet, at det er den samme Gaard, som han har kjøbt af Hr. Johannes. Den i dette Brev nævnte Andreas Jacobsen maa være den samme som var Foged paa Lindholm. Han kaldes af Hr. Iver „dilectus familiaris“, hvorved kan være betegnet, enten at han var hans hjære Ven og Slægtning eller hans betroede Tjener, eller mulig begge Dele. Udtrykket „Tjener“ har i saa Fald Hensyn til hans Stilling som Foged paa Lindholm, hvor Hr. Iver, som senere skal omtales, paa den Tid var Befalingsmand. Ifru Inge benyttede strax Gaarden til Pantsætning for et Laan paa 15 Mark Sølv hos Andreas Jacobsen af „Synthorp“, men betalte kort efter Pengene tilbage og fik den $\frac{1}{11}$ 1360 (VII) Qwittering for Betalingen, i hvilken Qwittering Skagemands Ladegaard benævnes hendes Gaard. Desuagtet har Gaarden tillige tjent

¹⁾ Ved Børringe Sø, Bava Herred, Skaane.

som Pant for det ovennævnte Laan paa 150 Mark Sølv, thi først den $\frac{1}{2}$ 1364 (XII) faaer Hr. Iver Dvittering af Hr. Johannes for denne Sum, og Hr. Johannes giver da udryffelig Affald saavel paa Stagemands Ladegaard, som paa de Gjældsbreve med Pant i samme Gaard, som Hr. Iver havde udfstedt til ham, hvorhos han melde alle Breve døde og magtesløse, som kunde fremkomme og komme Hr. Iver eller hans Arvinger til Skade. Det siges, som foran berørt, i dette Brev, at Hr. Johannes havde skjødet Gaarden til Andreas Jacobsen paa Hr. Ivers Vegne.

Altfaa Ifr. Inge Laurentsdatter eiede Stagemands Ladegaard og Hr. Iver eiede den, og begge brugte den som Pant, men Sagen er endda ikke klar dermed. Efter Dvitteringsbrevet af $\frac{1}{2}$ 1364, skulde det kunne antages, at idetmindste Forholdet imellem Hr. Iver og Hr. Johannes var bragt i Orden, men det er saa langt fra Tilfaldet, at Hr. Johannes endogaa, efter at have erhvervet 4 Kong Valdemars Dombreve¹⁾ paa „det Gods i Malmsø, som kaldes Stagemands Ladegaard“, hvilket var ham pantsat for „Grothagghald“²⁾ ifølge Indholdet af Hr. Iver Nielsen fra Jyllands Breve, den $\frac{21}{10}$ 1365 (XIII) efter Kong Valdemars Befaling af 4 Mænd blev indført i virkelig Besiddelse af fornævnte Gaard, og han erhvervede derefter den $\frac{23}{10}$ f. A. (XIV) Kong Valdemars Laasebrev paa samme Gaard. I dette Laasebrev udtales det udtrykkelig, at Hr. Iver Nielsen ikke har betalt de 150 Mark Sølv, som vi dog have Hr. Johannes's ovenciterede Dvittering af 1364 $\frac{1}{2}$ for, at han har betalt. Hvorledes skal det forstaaes? Man kunde antage, at fornævnte Dvittering af 1364 $\frac{1}{2}$ er bleven ubenyttet som Følge af, at Hr. Iver mod Forventning ikke er kommet med Pengene, men det er dog ikke Tilfaldet, thi vi finde senere dette Dvitteringsbrev i Hænderne paa Inge Laurentsdatters Søn Lars Mogenssen, der skjøder det til Hr. Ivers Søn Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), hvilket under dennes Historie nærmere skal blive omtalt, medens paa den anden Side det sammesteds vil blive omtalt, hvorledes Hr. Johannes Henriksen afgav edelig Erklæring om, at han aldrig havde givet saadan Dvittering fra sig.

I et Tidsrum af henved 18 Aar derefter høre vi Intet til Stagemands Ladegaard, men fra Aaret 1383 den $\frac{25}{5}$ (XX) forekommer et Pergamentsbrev, hvorved Hr. Johannes skjøder denne Gaard, som afdøde Hr. Iver Nielsen havde pantsat ham, tilligemed alle de af Hr. Iver til ham udfstedte Breve til Hr. Peder Nielsen, Canik i Lund. I Slutningen af dette Brev findes den

¹⁾ Ifr. *Æ. Archivreg.* MSC i det fgl. *Geheimarch.*

²⁾ Om denne Pantfætningsmaade see *Magén*, *Den danske Panterets Historie*, pag. 365 & ff.

færdvante Formel, at Hr. Johannes indestaaer Njoberen for Vanhjemmel, af= fattet, som det synes, i noget stærkere Udtryk end ellers Tilfældet pleier at være, hvilket kunde tyde paa, at Hr. Johannes, uagtet han havde erhvervet det for= nævnte Laasebrev paa Gaarden, dog ikke følte sig ganske sikker paa sin Ret. Dette Skjodebrev, der tilligemed Hr. Iver Nielsens Pantebrev af 1350 er optaget i en af Erkebisp Magnus i Lund udstedt Vidnelse af ¹²/₈ 1333¹⁾, staaer i Samklang med, at Hr. Johannes havde faaet Laasebrev paa Gaarden, men naar derimod Bøvneren Andreas Jacobsen af „Thyrthinge“²⁾, efterat have taget Lovhævd paa Skagemands Ladegaard den ⁷/₈ 1384³⁾, Aaret efter, den ²⁶/₆ 1385 (XXI) ligeledes skjøder til samme Peder Nielsen sin Gaard Skage= mandts Ladegaard, som var solgt ham af Hr. Johannes og tilskjødet ham i Dver= værelse af Erkebiskop Jacob i Lund, synes Sagen atter at forvikles, saameget mere som, hvad der foran er omtalt, Ifr. Inge Laurentsdatter i Aaret 1360 ogsaa havde faaet Skjode paa denne Gaard, og der foreligger Intet om, at hun har afstaaet sin Ret, men derimod at hun ved sin Død efterlod den i Arv til sin Søn Lars Mogensen, der i Aaret 1397 skjødede Gaarden til Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), der Aaret efter erhvervede kongelig Dombrev for, at den tilhørte ham med Rette.

For nævnte Andreas Jacobsen af Thyrthinge er herefter den Samme, som i 1360 var Foged paa Lindholm Slot og paa Hr. Ivers Vegne fik Skjode paa Skagemands Ladegaard i Dverværelse af Erkebiskop Jacob, der døde allerede den ²⁹/₁ 1361 og altsaa ikke kan antages at have været tilstede ved noget senere Skjode end det af 1360, men beshynderligt er det da, at Andreas Jacobsen i 1385 uden at det siges, at det var paa Hr. Ivers eller hans Arvingers Vegne, raader over Gaarden, saa at han kan bortskjode den. Skjodet har han beseglet med et Vaaben, nemlig et paalangs tvedeelt Skjold, i hvis Deel tilvenstre der er et Hjerte eller et hjerteformet Blad; dette Vaaben er meget ligt det Vaaben, der findes i Anders Jacobsen af „Sjorthorps“ Sigil under hans Dvitteringsbrev til Ifr. Inge Laurents Datter af 1360 ¹¹/₁₁, hvilket er beskrevet ved dette Brev i Di= plomatariet, men er dog under alle Omstændigheder aftrykt med et andet Sig= net, og der foreligger ingen Grund til at antage, at disse to skulde være samme Person.

Alf disse Breve angaaende Skagemands Ladegaard fremgaar tvende Punkter, der ere af Bigtighed for Hr. Iver Nielsens Historie, først at han utvivlsomt

1) Ghmarch. Drie S Nr. 18.

2) Lørringe, Drie S, ifr. Styffe pag. 58.

3) Ghmarch. Drie S Nr. 10.

har været Befalingsmand paa Lindholm Slot, hvor hans betroede Tjener Andreas Jacobsen var Foged, og dernæst at han den $\frac{2}{5}$ 1383 var død.

Hr. Iver Nielsen var lobtagen i Familiens gamle Stamsgaard Hevringholm, der efter ham tilhørte hans Søn Hr. Niels Iversen. Som vi alt have seet, eiede han derhos Gods i Meelby i Arts Herred, Eno m. m. i Sjælland, som han havde faaet med sin Hustru Margrethe Rimbak, og som han i 1356 (II) pantsatte til Kong Valdemar for et Laan paa 200 Mark. Uagtet det er hans Hustru Margrethes Gods, over hvilket han raader ved Pantsætning, optræder hun ikke, som ellers sædvanligt, som den, med hvis Samtykke Pantsætningen skeer. Hun har da vistnok været død, og denne Antagelse støttes ved, at der i Domkirken i Lund, til hvis Høialter hun og hendes Huusbonde gave en kostbar Bude og kostbare blaae og røde Omhang¹⁾, holdtes Aartid for Hr. Iver Nielsen og hans Hustru Margrethe den $\frac{1}{2}$, hvilket første Gang skal være skeet i 1356²⁾, da Hr. Iver imidlertid, som vi alt have seet, endnu levede.

Vi have her atter for Hr. Ivers Bedkommende³⁾ en Forbindelse med Skaane. Dette gamle danske Landstaf havde under Interregnet efter Kong Christopher gjort Opstand mod Tydskerne og søgt Bistydelse hos den svenske Konge Magnus Smæk, der villigt huede den, og som derhos udbetalte Grev Johan den Sum, for hvilken det var sat i Pant. Kong Valdemar var i sine første Regeringsaar ikke istand til at tilbagevinde Skaane, men var stadig opmærksom paa, naar en gunstig Leilighed maatte byde sig, og den kom, som han ventede og netop paa et Tidspunkt, hvor Forholdene i de øvrige Dele af Riget vare blevne ordnede saaledes, at han saae sig istand til at anvende sin Magt imod Skaane. Den svenske Kong Magnus, der laae i Strid med sine Underfaatter og sin egen Søn Erik, søgte Hjælp hos Kong Valdemar og besøgte ham 1359 i Kjøbenhavn, hvor et Forbund blev sluttet, hvorefter Kong Valdemar før at hde ham Hjælp skulde have Skaane tilbage, og hvorved Aftale blev truffen om det mindereverdige Egetstaf mellem Kong Magnus Søn Haagen og Kong Valdemars yngste Datter Margrethe. I det følgende Aar drog Kong Valdemar med en Hær til Skaane, besatte Landet, og har da sat sine egne troe Mænd til Lehnsmænd paa de vigtigste Slotte, hvoriblandt, ifølge hvad der foran er omtalt, formeentlig Hr. Iver Nielsen som Befalingsmand paa

¹⁾ Script. rer. Dan. III, 487 & 525.

²⁾ Suhm, XIII, 330.

³⁾ Han er mulig den Iver Nielsøn, der tilligemed Vibe Moltke Giller i Skaane, Kersten Kule, Bøf. paa Alsholm og Olaf Borisen paa Kong Valdemars Begne indgik Forening med Hansfæderne om Tolden paa Skaane m. m. (Sactorius, Gesch. der Hanse, II, 552 & 553.

Lindholt Slot. Hvorlænge Hr. Iver beklædte denne Stilling vide vi ikke. Ved Aaret 1370 nævnes Peder Nielsen Bøbner¹⁾, og i 1376 Henrik Josephsen²⁾ (Moft) som Lehnsmænd paa Lindholm.

Allerede før Toget til Skaane havde der i 1357 og 1358 været et meget alvorligt Oprør i Jylland blandt Adelen, der havde sluttet Forbund med de holsteenske Grever. Oprøret, der udbredte sig til Fyen, hvor Kong Baldemar slog de Forbundne, endte foreløbig, da Kongen sluttede Fred med Holstenerne. Den jydskke Adel sendte ved Juletid en Deputation til Kongen forat handle om Fred. Der kom intet Resultat her ud af, og paa Tilbageveien blev af Deputationen Hr. Niels Bugge, Hr. Ove Stigsøn (Hvide) og Hr. Peder Andersen (Hvide) fort efter Ahtaar 1359 myrdede i Middelfart, som man meente, efter Kongens Anstiftelse. Krigen brød derfor ud igjen, men tilagdes dog ved Overenskomst med de Myrdedes Slægtninge, senest med Hr. Stig Andersen (Hvide), ovennævnte Hr. Oves Fader. Der findes Intet opbevaret om, at Hr. Iver Nielsen har deeltaget i dette Oprør, men det er dog paa Grund af hans nære Slægtskab med Gyldestjernerne og Hr. Niels Bugge rimeligt, ligesom ogsaa efterfølgende Begivenheder og de derved fremdragne Familieforhold gjøre det i høieste Grad sandsynligt.

I Aaret 1362 foregik Begivenheder, som bleve af den største Vigtighed for Familien Rosenkrantz. Der er i Diplomatariet efter Peter Dyrskjots Breve, hvis Paalidelighed drages i Tvivl, men dette gjælder dog i alle Tilfælde kun Formen, men ikke Sagen selv, aftrykt 2 Breve fra Aaret 1362 af ¹⁹/₄ (IX) og af ²⁰/₁₁ (X). Det første indeholder en Overenskomst mellem Hr. Stig Andersen (Hvide) til Bjørnholm og Hr. Claus Rimbak, hvorefter Hr. Stigs Sønnesøn, Jens Ovesen, Søn af den myrdede Hr. Ove Stigsøn, skal ægte Hr. Claus Rimbaks Datter Jomfru Elisabeth og have i Medgift med hende 2000 Mark for hendes fædrene og mødrene Gods, for hvilken Sum han forskriver hende som Pant sin Gaard Nederstedgaard i Naboehjæl³⁾ med 10 Læster Kornstyd aarlig Indkomst (300 Ldr. Rug) foruden anden Indkomst, som Gaarden kunde

¹⁾ Hvitfeld, fol. pag. 550.

²⁾ Styffe, Skandinavien, pag. 57.

³⁾ Nederstedgaard's Beliggenhed er tvivlsom. Naboehjæl indbefattede en betydelig Landstrækning og giver altsaa vidt Spillerum ved Efterfølgninger. At antage som Becker gjør i „Slægten Rimbak“, at den fortrinsviis skulde søges i Bjørnholms Nærhed, synes der ikke at være nogen foreliggende Grund til. Nederstedgaard er neppe andet end den „Nederste Gaard“ i Modsetning til det saa hyppigt forekommende Overgaard. Det bliver imidlertid altid Gætning at ville henføre den til et bestemt Sted, men det skal dog her bemærkes, at der i Sønder Hald Herred i Christrup Sogn i Egnen mellem Esfenbøl Kloster og det gamle Thorup (nu Frisenbold) er bevaret Stedbenævnelsen Nøbergaard for en mindre Eiendom.

give, men her imod skal hun frafrive sig Andeel i Arv efter sin Fader. Resderstedgaard skulde derhos, da det trolovede Par endnu var meget ungdommeligt, overgives i Bestyrelse til Hr. Erik Nielsen (Ghldenstjerne), Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Jens Nielsen (Rosenkrantz) eller Hr. Niels Torstensen (af Eversteen Baaben). Efter denne Overenskomst indeholder Brevet nogle testamentariske Bestemmelser af Hr. Stig, nemlig, at efter hans Død hans 2 Sønnesønner Jens Dvesen og Anders Dvesen skulde have Bjørnholm med alt hans Gods i Jylland med Undtagelse af 15 Laster Korn (450 Tdr. Rug) af Gods i Dmershøsfel¹⁾ og i Naboeshøsfel²⁾, som Hr. Stigs Sønnedatter Sfr. Thove Dvesdatter skal have „at giftes med“. Hr. Stig indfatter dernæst Formyndere for sine Børn og tilføier, at Sfr. Thove endvidere skal have 300 gode Mark, naar hun „vdi giffues udj Egteskab“, men hun skal ingen Part have i Bjørnholm, saalænge hendes Brodre leve, hvorimod Bjørnholm efter deres barnløse Død skal tilfalde hende. Fremdeles skal Fru Thove, Hr. Stigs Hustru, have alt hans Gods i Sjælland og hans rørlige og urørlige Bostab. Af Interesse for vor Historie er det derhos at lægge Mærke til, at i Slutningen af Brevet de contraherende Parter optræde i 2 Grupper efter Slægtskabet, nemlig paa den ene Side Claus Kimbæk, Hr. Erik Nielsen (Ghldenstjerne), Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Jens Nielsen (Rosenkrantz) og Hr. Niels Torstensen (Eversteen), og paa den anden Side Hr. Stig, Hr. Erland Ralf, Hr. Anders Dvesen (Hvide), Hr. Christiern Joensen Raas (3 Leopardhoveder) og Hr. Lars Dvesen (Hvide), og tilfige hinanden gjensidig at holde Overenskomsten, idet det tør sluttes, at ovennævnte Hr. Jens Nielsen, saaledes som angivet, er Hr. Ivers Broder af dette Navn. Denne Sfr. Thove, der saaledes blev aflagt med en meget betydelig Medgift, blev trolovet og senere gift med Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz), i hvilken Anledning Hr. Iver udsteder et Brev, dateret 1362 ³⁰/₁₁ (X), hvorved han kundgør sin Trolovelse og forpligter sig til ikke at „befatte“ sig med Bjørnholm, da Hr. Stig har givet ham alt sit Gods i Sjælland, og til af al Magt og Formue at fremme Jens og Anders Dvenses Bedste. Naar deres Egteskab har fundet Sted, foreligger ikke, men det maa vist antages at være fuldbjrdet kort efter, og det synes derhos, som om Hr. Stigs Hustru, Fru Thove, er død i Tiden mellem ¹⁹/₄ og ³⁰/₁₁ 1362, siden Hr. Iver Nielsen har erholdt det hende tillagte Gods i Sjælland. Hr. Iver, der tidli-

¹⁾ Landsfræningen mellem Mariager og Randers Fjorde imod Nord og Syd og Kattegattet imod Øst indtil henimod Viborg imod Vest.

²⁾ Landsfræningen mellem Kattegattet, Randers Fjord, Gudena, Søerne mellem Silkeborg og Skanderborg, og derfra en Linie mod Øst omtrent svarende til Grandsen mellem Hads og Ring Herreder samt Samsø.

gere havde været gift med Hr. Claus Kimbæk's Datter Margrethe, blev ved sit andet Giftermaal end mere knyttet til de Slægter, som da gik i Spidsen for den jydskke Adel i dens Kamp mod Kongemagten.

Endnu i nogle Aar var der dog forholdsvis Ro i Thyland, men i Aaret 1368 brød Oprøret ud. Den jydskke Adels sluttede Forbund saavel med Greverne af Holsteen som med Hertug Albrecht af Mecklenburg og de vendiske Stæder. Forbundet med Hertug Albrecht sluttedes den $2\frac{1}{2}$ 1368, og i den i den Anledning oprettede Overenskomst nævnes¹⁾ af den jydskke Adels Hr. Stig Andersens (Hvide), Hr. Claus Kimbæk, Hr. Lyder Kimbæk, Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Benedict von Ahlesfeldt, Hr. Anders Dffesen (Hvide), Hr. Poul Benzen, Hr. Niels Eriksen (Gyldenstjerne), Gotschalk Skarpenberg, Lave Dvøsen, Hartvig Fogvish og Niels Glob, Bøvnerne. Forbundet med de holsteenske Grever af $1\frac{2}{3}$ s. A. er sluttet af omtrent de Samme som ovenfor, bl. A. har ogsaa Hr. Iver Nielsen været tilstede. Der oprandt atter en sørgelig Tid over Danmark, Holstenerne faldt ind i Thyland; Albrecht af Mecklenborg, der, efterat Magnus Smæk var bleven affat i 1363, var bleven valgt til Konge i Sverrig, angreb Skaane, og Hansetædernes Flaader hærgebe de danskke Kyster og Der. Kong Baldemar forlod under saadanne Forhold Landet — forat søge Hjælp i Udlandet, forat øve Andagt i Rom og formodentlig ogsaa af andre Grunde, thi han var ikke nogen ridderlig Herre —, og overlod Rigets Styrelse til Rigens Droft Hr. Henning Podebusch som Rigesforstander. Hr. Henning var af den gamle rügenke Hystefamilie Putbus eller Podebusch, en indsigtfuld og klog Mand, der havde reddet sin Herre af mangen Forlegenhed og ogsaa i dette Tilfælde skulde redde Riget for ham. Han er Stamfader for den Linie af Familien, der forblev i Danmark i henved 4 Aarhundreder, men var ikke, som det almindelig antages, den Første, der kom herind, thi allerede 1302 $1\frac{2}{3}$ nævnes Nicolaus et Tetse fratres de Potbozk, og 1309 $1\frac{2}{3}$ Pridborus, Nicolaus et Tetse fratres de Potbozk, men han var mulig den Første, der tog stadigt Ophold her. Det anføres derhos, at Kong Baldemars bekjendte Elskerinde Dove var Hr. Hennings Søster. Vi ville senere komme tilbage til denne Slægt, der paa mange Maader stod i Forbindelse med Rosenkrantzerne.

Hr. Henning faae i Rigets Nød ingen anden Udvei end med store Opoffrelser at søge Forbundet adspjaltet, og det lykkedes at faae Hansetædterne til i Aaret 1370 at slutte Fred vel paa Betingelser, der vare saa haarde og tildeels ydmygende, som vel muligt, men Riget blev reddet, og efterat Kongen den $27/10$ 1371 i Stralsund havde stadfæstet Freden og i 1372 var vendt til-

¹⁾ Svittfeld fol. pag. 542.

bage, opløste Resten af Forbundet sig, og den jydskke Adel maatte falde tilføie. En medvirkende Aarsag hertil var utvivlsomt ogsaa, at Hr. Stig Andersen, den mægtigste Mand i Landet næst Kongen og Sjælen i Adelenes Foretagender, var død i Aaret 1369. Ved hans Død blev hans bethdelige Fordegods deelt mellem hans Børn og Børnebørn, og blandt Andet fik Hr. Iver Nielsens Hustru Love Andeel i Bjørnholm.

Efterat Opstanden var undertrykt, udgik haarde Straffedomme over den jydskke Adel og navnlig over de Familier, der vare gaaede i Spidsen. For Familien Rosenkrantses Vedkommende er der dog ikke fundet bestemte Kjendsgjerninger i saa Henseende opbevarede.

Hr. Iver Nielsen pantsatte den $\frac{2}{5}$ 1369 (XVI) for 100 Mark Lybst til Henrik Lunov Gods i Bendshøvel, nemlig i Huetbo Herred i Vetsmark By og Sogn 1 Gaard, i Saltum By og Sogn 3 Gaarde, i Zerølev (nu Børglum) Herred i Tise By og Sogn 5 Gaarde, i Stenum By og Sogn 1 Gaard, (Dronninglund Herred) i Hundslund By og Sogn 1 Gaard, og i Kjar Herred i Ulsted 2 Gaarde. Dette Gods, som Henrik Lunov i 1375¹⁾ stjødede til Kong Valdemar for Pantsummen, er ventelig kommet i Hr. Ivers Besiddelse som Arv efter Moderen, der, som berørt, var en Gyldenstjerne, hvilken Slægts Eiendomme laae i denne Egn af Landet. Hermed er i alt Væsentligt Hr. Iver Nielsens Historie afsluttet. Der forekommer endnu i Registranten over Lunde Domkirkes Breve²⁾ en Quittering fra Aaret 1378, som en Ivar Nielsen gav til Decanen i Lund paa Domkirkes Begne for Modtagelsen af, hvad der tilkom ham for en til Domkirken solgt Gaard i Malmø, og den Sum, der tilkom ham for bemeldte Gaard, var ifølge en af Lunde Domkirkes Forstandere til Decanen givne Quittering af 1379 for, at han havde betalt Ivar Nielsen for Gaarden i Malmø, 80 Mark Sølv, men om den her ommeldte Ivar Nielsen er Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) maa staae hen, men kunde vel synes rimeligt, naar ikke det var, at Hr. Iver ikke har beseglet Kong Olufs Haandfæstning af 1377, hvilken derimod hans Søn Niels Iversen har hængt sit Segl for. Alderen kan have hindret Hr. Iver i at give Møde paa Daneshoffet i Nyborg, mulig har ogsaa denne gamle Dprøver følt sig mere hjemme paa sin Borg i Sjælland, men derimod sendt sin Søn derhen, mulig endelig var han dengang død. Den $\frac{25}{5}$ 1383 havde han i ethvert Fald forladt det Jordiske.

Hr. Iver efterlod af Egtelstabet med Margrethe Limbæk Sønnen den berømte Hr. Niels Iversen til Hevringholm (§ 7) og som det kan antages

¹⁾ Ghmarck. Sjælland Nr. 54.

²⁾ St. Kgl. Biblioth. — Nye Kgl. Saml. fol. 725 b.

Ludvig Iversen til Meilstedgaard i Vendskøstel (see nedenfor) og af Ægtefæbet med Thove Dves Datter (Hvide), saavidt skjønes, Sønnen Andreas Iversen (§ 8).

Hr. Ivers Broder Hr. Johannes Nielsen nævnes første Gang i Aaret 1361 og var da Ridder. Det var ret betegnede Forhold, under hvilke han da forekommer. Den 1/4 1361 (VIII) er han i Tønder og udfsteder der tilligemed Hr. Claus Limbæk kaldet „Mulerth“, Hr. Nicolaus Hase, flere Caniker ved Ribe Domkirke, Bøvner og Borgere i Ribe Vidne om, at Hertug Valdemar af Thyland havde tilskjødet Ribe Domkirke alt sit Gods i Møgeltonder Sogn for 4 Aartider. Hvad har han havt gjøre i Slesvig? Er han Gæst hos Hr. Claus Limbæk paa Møgeltonder, eller er han at tælle blandt Hertugens Riddere og Tilhængere, eller endelig har han noget at gjøre med den Slesvigiske Linie af Rosenfrankerne paa det nærliggende Kogbol? Det maa indtil videre staae hen. Alle 3 Ting kunne have Sandsynlighed. Allerede i det følgende Aar gjenfinde vi ham, da han var tilstede som Vidne ved Overenskomsten den 10/4 1362 (IX) mellem Hr. Etig Andersen (Hvide) og Hr. Claus Limbæk om deres Børns Ægtefæb m. m., hvorom er talt kort forud under Hr. Iver Nielsens Levnetsbeskrivelse. Han har dernæst beseglet Iver Nielsens ligeledes foromtaltte Pantebrev af 1369 3/8 (XVI), i hvilket Hr. Iver kalder ham sin Broder. Medens hans Sigil findes velbevaret under førstnævnte Vidne fra Slesvig, er det derimod faldet af paa det sidstnævnte Brev, men vi gjenfinde det atter under et Brev af 1377 9/7 (XVIII), som han har beseglet som Vidne, og hvorved Albert Andersen (Evertsteen) tilstaaer, at han har Rugtved Slot til Pant af Dronning Margrethe for 400 Mark lhbft. Om hans egne Livsforhold og Eiendomme foreligger der i disse Breve Intet, og det er saameget vanskeliggere at udfinde Noget, som der samtidigt med ham levede en Hr. Johannes Nielsen, der til Vaaben førte et paalangs deelt Skjold med en Vinge i den ene Deel og 2 Bjælker i den anden. Suhm omtaler¹⁾ en Johannes Nicolaisen og kalder ham „en Ridder fra Thyland“ og Kong Eriks „Raad“, der afgav Vidne om, at han var tilstede paa Viborg Landskting 1376, da Kong Oluf reiste om i Provindsferne forat lade sig hylde, og at han hørte Kong Oluf sværge, at han aldrig vilde afhænde Noget fra Danmarks Krone²⁾. Det kan være Hr. Johannes Nielsen (Rosenfrank), som her omtales, i hvilket Tilfælde han altsaa har levet til henimod Aarhundredets Slutning, siden han benævnes Kong Eriks Raad.

Om han var gift og efterlød Børn haves der vel ingen Efterretninger, men det skjønes ikke rettere end, at der er Rimelighed for, at han er Fader til Hr. Niels Jensen til Lange, hvis ældste Søn, Hr. Otto Nielsen var Ar-

¹⁾ XIV pag. 21. ²⁾ Script. rer. dan. VII 413.

ving efter Hr. Niels Iversen, Hr. Johannes Nielsens Broder søn. Niels Jensens Fader findes snart benævnt Jens Erikfen, snart Jens Iversen, snart Jens Ludvigfen, uden at nogen af disse Personers Tilværelse er fundet konstateret eller endog blot antydet andetsteds end i Slægtebøgerne. Man feiler mulig derfor heller ikke ved at antage, at hans Hustru var en Huitkop (Krummedige) fra Sandholt, og at det hienste Tange derved er kommet i Rosenkranckernes Besiddelse. En Omstændighed, der turde tale herfor, er, at Fornavnet Timme, der findes hos Huitkopperne, herefter optages i Familien, idet ikke blot Hr. Niels Jensen har en Søn, der hed Timme, men ogsaa hans Søster Fru Else Jens Datter, Hr. Jon Jepsens (Lange), der i det i Dipl. (LXIV) aftrykte Document af ¹⁸/₁₀ 1431 nævner som sin Moders Søster „Fru Kirsten af Sandholt“, kaldte en Søn med dette Navn. Hr. Johannes Nielsen har sikkerlig havt Andeel i Høvringsholm.

Det er forud bemærket, at der samtidig med Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) skal have levet en anden Hr. Iver Nielsen af samme Slægt. Det er en Selvfølge, at der paa samme Tid kan have levet flere af Navnet Iver Nielsen, og Feiltagelser ere saaledes let forklarlige, ligesom det ogsaa er saare let at blive forledt af sammenstødende Omstændigheder til at antage som rigtigt, hvad der ikke er det. Det eneste Grundlag for den anden Hr. Iver Nielsens Tilværelse er en Vedtegning i en Afskrift i det Kgl. Ghmarchiv af det i Dipl. Nr. XV aftrykte Document af 1365 ³/₁₂, i hvilken der paa det Sted i Brevet, hvor der staaer „dominum Ywarum Niclesson militem bone memorie“ er i Marginen tilføjet „af Rosenkrantz Vaaben“. Som det vil sees, kan hans Segl ikke have hængt for dette Brev, og vi staae derfor vistnok her ligeoverfor en Gætning, som neppe er rigtig. Den heromhandlede Hr. Iver Nielsen var altsaa („bone memorie“) død 1365 ³/₁₂, ja endogsaa allerede 1363 ¹⁴/₁₀ ifølge det i Dipl. Nr. XI aftrykte Document, medens, som vi have set, den forud omtalte Iver Nielsen (Rosenkrantz) beviislig i ethvert Fald levede endnu i Aaret 1369 og vel sagtens endnu i flere Aar.

De to citerede Breve angaae begge samme Gjenstand. Det ældste af 1363 (XI) er et Vidne af Fyens Landsthing om, at Erik Iversen har opladt Hr. Johannes Nielsens et Gjælds brev, som Hr. Laurentius Jonsen forud Drost havde udstedt til hans Fader Hr. Iver Nielsen, efter hvis Død det var tilfaldet ham og hans Sødskende som Arv, og ved hvilket Skam Herred var sat i Pant. Det andet af 1365 (XV) er et Vidne af Lunde Herredsthing om, at Fru Cathrine Ivers Datter tilfjødede samme Johannes sin Andeel i formeldte Arv efter Faderen, Hr. Iver Nielsen. Da begge Brevene ere Vidner, er det endda uvist, naar de paagjældende Personer have levet, og vi kunne kun

i faa Henseende sigte, at Skjoderne vistnok maa være foretagne efter 1340, da formeldte Hr. Lauritz Jonsen døde. Iøvrigt staaer det til at antage, at Fru Cathrine Ivers Datter var gift med Henning Berg, der 1387 var Bøvner og Lehnsmænd paa Njarstrup og Taastrup og 1389 paa Hagenstov, og hvis Enke Fru Cathrine forekommer i Aaret 1397 den 19/11, da hun quitterer Dronning Margrethe for 400 lødige Mark, for hvilke Dre Birk og Skam Herred stode i Pant¹⁾. Der kunde mulig heri tillige søges en Forbindelse med Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), der senere skal omtales, som 1394 var Befalingsmand paa Hagenstov.

Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) til Hevringholm og Fru Margrethe Rim-bæk havde som nævnt med fuldkommen Sikkerhed en Søn Niels Iversen (§ 7), og det kan derhos antages, at den samtidig forekommende Ludvig Iversen (Rosenkrantz) maa være hans Broder.

Om Ludvig Iversen er ikke meget at fortælle. Han har den 1/7 1377 be-seglet Kong Olafs Haandfastning²⁾ sammen med Niels Iversen. De vare dengang begge Bøvnere, og Ludvig nævnes umiddelbart efter Niels og har vel saaledes været yngre i Alder. Han forekommer dernæst i Aaret 1380, da han pantsætter sin Gaard i Middelsted (=: Meilstedgaard, Tofstrup Sogn, Børglum Herred) til Borkumkloster for 6 Mark rentt Solo³⁾. Om Broderen Niels Iversen, der var en magtig og anset Ridder i sin Tid, have vi derimod opbevaret en Række Efterretninger.

§ 7.

Hr. Niels Iversen D. K. K.

Niels Iversen er vistnok født før Midten af det 14de Aarhundrede og levede endnu i det første Decennium af det 15de Aarhundrede, men var død før Sept. 1413. De første Aar af hans Liv, efterat han var bleven vaabendyggtig, falde saaledes endnu under Kong Valdemars Regering, og der er ingen Tvivl om, at han i sin Ungdom har deeltaget i den jydsk Adels Opstand mod Kongen og under sin Fader Hr. Iver Nielsens Dine modtaget Bloddaaben. — Han er saaledes gaaet ind i Livet med sin Stands og sin Slægts Magt for Die og med den uklare Loyaltitet mod Land og Konge, der lod Adelen sætte begge Dele tilside, naar det galdt dens egne Interesser, under den Betragtning, at den var Staten.

¹⁾ Ghmarch. Skam Herred Nr. 4.

²⁾ Ghmarch. Aarsb. II, Noib. & Pet. pag. 3—5, Nr. 4.

³⁾ U. Arkivregistr. III, pag. 89.

Det er ikke underligt, om vi ogsaa i Hr. Niels Iverfens Historie maatte finde Tider, i hvilke han hævede Sværdet mod Kongemagten, og Tider, i hvilke hans Sværd tjente fremmede Fyrster endog i Kamp, vel ikke directe mod hans eget Land, men imod hans Lands Interesser. Formaaer man imidlertid uhildet at tilegne sig Datidens Tænkning og at bedømme Udviklingsgangen i Anskuelse om Kongemagtens Høihed og Fædrelandets Lærv, vil Dommen over ham ikke blive haard, og man vil, efterat have afveiet hans Livsfærd under alle Forhold, nævne ham som en tapper, høit anseet og ridderlig Herre, der tjente sit Fædreland og Dronning Margrethe, med hvis Regjeringstid hans Liv falder sammen, med Trofskab og Hæder. Den første Gang han forekommer er den $\frac{1}{2}$ 1377 (XVII), da han som Vidne befeglede et Gjaldsbrev fra Hr. Peder Albertsen (Ebersteen) til Hr. Sæns Andersen (Brok) af Estrup paa 500 Mark Sølv, ved hvilket hiin pantsætter denne sin Gaard Ornehoved og alt sit Gods i Christrup.

Ikke mange Aar efter de under Hr. Iver Nielsens Historie omtalte ulukkelige Begivenheder for Danmark døde Kong Valdemar i Aaret 1375. Folket kaarede Aaret efter hans yngste Datter Margrethes Søn med Kong Haagen af Norge, Oluf, til Konge med Tilfidesættelse af den ældre Datter Ingeborgs Søn Hertug Albrecht den Yngre af Mecklenborg. Der udviklede sig heraf langvarige Stridigheder, der snart afluttedes med Fred snart atter begyndte paant, og under hvilke Abelen var deelt i Partier, efterfom den sluttede sig til Kong Oluf eller til Hertug Albrecht. Det er nok sagt, og med fuld Føie, at saare Faa vare Tilhængere af Hertug Albrecht og navnlig ingen af de mægtigere danske Slægter, men det maa ikke oversees, at de Holsteenke Grever støttede Hertug Albrechts Fordringer og sluttede et formeligt Forbund med ham, og at der derved kom Slægter, der vare enten Grevernes Vasaller eller paa anden Maade knyttede til dem, til at kæmpe for Hertug Albrecht. Samme Aar som Kong Valdemar døde ogsaa Hertug Henry af Sønderjylland, nogle Maaneder før Kongen, og Greverne af Holsteen fatte sig efter nogle frugtesløse Underhandlinger med Kongen, der bleve afbrudte ved hans Død, i Besiddelse af den største Deel af Hertugdømmerne og fik derved flere Borge i deres Magt, hvis Forsvar af Kongen var anbetroet enten til Tydske, der uden Betænkning sluttede dem til Greverne, eller til Danske, som under de forhaandenværende Forhold maatte finde det raadeligere idetmindste foreløbigt, saalænge ingen Hjælp kunde ventes fra Danmark, at hylde Greverne. Naar den tydske Abel havde troet at kunne stole paa de holsteenke Grever, vilde Hertug Albrechts Udsigt til at vinde Thronen være bleven langt bedre, men den var saa ofte tidligere under dens Kamp mod Kong Valdemar bleven ladt i Stikken af Greverne, at den alene, fordi disse toge Hertugens Parti, maatte føle sig opfordret til at gaae den modsatte Wei.

Niels Iverfen kan saaledes antages med den største Deel af den jydsk Adel at have hørt til Kong Olufs Parti, og vi finde ogsaa hans Segl under Kongens paa Danehof i Nyborg udsedte Forpligtelsesbrev af Juli 1377 om at holde Rigens Indbyggere ved Lov og Ret¹⁾. Det skal imidlertid fremhæves, at der af denne Omstændighed Intet med Sikkerhed kan udledes, thi saavel under dette Forpligtelsesbrev som under Kong Olufs Haandskrift af ²/₅ 1376 har bl. A. ogsaa den berømte Gifler (Statholder) i Skaane, Hr. Tue Galen, hængt sit Segl, medens han dog allerede i et af ham i Forbindelse med Hr. Anders Jacobsen (Griim) udstedt Brev af 4de August 1377²⁾ lover at arbejde paa at forstærke Hertug Albrecht Thronen. Man ledes derved til at troe, at Hr. Tue paa Danehoffet i Nyborg er bleven tilfidefat af den nye Konge og ikke har fundet villigt Dre for Fordringer, som han har fremfat.

I Kong Olufs 10aarige Regeringstid havde vi ingen Efterretninger om, hvor Niels Iverfen har færdedes. Hans Slægtisab med Limbærkerne kan gjøre det sandsynligt, at han har sluttet sig til sin mægtige Moerbroder Henneke Limbæk paa Lønning, der eiede eller havde til Lehn og Pant store Estrækninger af Nørre- og Sønderjylland med Bjerne Varde og Ribe samt Slottene Lønning, Gram, Skinkelsborg m. fl., og er det Tilfældet, da vil han ikke altid have kunnet bevare sin Trostisab mod Kongen. See vi imidlertid hen til Tiberne, der fra 1377 til 1386 særlig udmærke sig ved en Lovløshed og Toilesløshed om muligt større end nogenfinde, kunné vi ogsaa tænke os Niels Iverfen beskæftiget alene med at forsvare sin fædrene Arne. Dronning Margrethe lod de Mægtige udtomme dem i indbyrdes Kampe, som hun forøvrigt ikke havde Magt til at standse, og saae Landet blive ødelagt af Sorøvere og Fribyttere, der stævne de ud fra Adelenes Borge ved Rigets skovklædte Kyster, hvor talrige Fjorde og Vigge afgave sikke Tilflugtssteder. Det var en Glændighed, som der kun i ringe Grad bødedes paa ved indbyrdes Forsvarsforeninger mellem Rigets store Herrer, hvorved ifkun disse tilbeels vandt Sikkerhed for Liv og Gods men ikke Almuen, der forsvarsløs var et Bytte for enhver væbnet Røver. I Aaret 1387 nævnes Niels Iverfen og var da endnu Væbner, saavidt kan skjønnes, da han³⁾ har udstedt et Brev „met huilket the pantsfette Koning Woldemar Methelby som theris father gjorde oc mere gog ther till“. Efter Udtrykkene „the“ og „theris“ har Niels Iverfen tillige handlet paa Sødkendes Vegne. Det omhandlede Gods i Meelby i Arns Herred havde hans Fader erhvervet ved Ægtefælskab med Margrethe Limbæk og i

¹⁾ Glimarch. Aarsb. II. ²⁾ Styffe, Scandinaviens Hist. I, pag. 171 Nr. 68.

³⁾ W. Archivreg. I, p. 51.

1356 (II) pantsfat til Kong Valdemar. At Brevet er dateret i 1387 og udstedt til Kong Valdemar maa forklares saaledes, at Niels Iversen ifkun har stadfæstet den tidligere Pantsætning.

1387 er det skjæbnevangre Aar, i hvilket Danmarks og Norges Throner bleve ledige ved Kong Dluvs Død. Hans Moder blev saavel i Danmark som i Norge valgt til hans Efterfølger som Rigets „Huusbonde og det ganske Danmarks fuldmægtige Formynderste“, men Kong Albrecht af Sverrig tog Anledning af, at han meente sig forbigaaet til Norges Throne, til at udruste en Hær og angribe Danmark. Den danske Hær, der var forstærket ved Afdelinger fra Norge under Henrik Parrow, og fra Sverrig, hvor den mægtige og misfornøiede Adel havde sluttet Forbund med Dronning Margrethe, under Marsten Hr. Erik Ketilsen af Buke Slagten, blev anført af Hr. Ivar Lykke, Hr. Ender Kadel og Hr. Bide Norby og besejrede i Slaget ved Falkøping den $24\frac{1}{2}$ 1389 fuldstændig den Svenske Hær. At Niels Iversen kæmpe med i dette Slag, der bragte Sverrigs Krone, men dog først efter langvarige Kampe og Underhandling, paa Dronning Margrethes Hoved, maa ansees utvivlsomt, ligesom han med den øvrige Hær har deeltaget i de blodige Kampe, der i flere Aar fandt Sted for at tvinge Stockholm og det nordlige Sverrig til at underkaste sig. Vi finde nemlig under Fordraget til Lindholm, der sluttedes i Juni 1395, Hr. Niels Iversen nævnt blandt Dronning Margrethes troe Mænd¹⁾, ligesom han ogsaa var tilstede ved og har befeglet Unionsacten d. d. Calmar 1397 $12\frac{7}{8}$, hvorved Erik af Pommern tages til alle 3 Rigers Konge²⁾. I Aaret 1391 er

¹⁾ Hvitf. fol. 596.

²⁾ Denne Unionsact er udfærdiget af Rigens Raad i alle 3 Riger, nemlig Erkebiskopperne Jacob (Gertsen Ustænd) i Lund og Henrik i Upsala, Biskopperne Peder (Jensen Lødehat) i Roskilde, Knud i Linköping, Tetz (Podebusch) i Odense, Thord i Strengnäs, Bo i Aarhuus, Torsten i Skara, Niels i Westeraas, Peder i Borlum, Hemming i Vigso og Jens paa Ortenærne, Probst Arnt i Oslo, Domprobst Anders i Upsala, Olef, Degn i Roskilde, Domprobst Brunolph i Skara, Erkebegn Peder Lykke (hans Vaaben er ligt Familien Villes) i Roskilde, Hr. Karl af Tofte, (1 Sparre) Hr. Jens Andersen (Prof), Hr. Steen Beyntsen (Bjelke, 2 Bjelker), Hr. Erngisl Nielsen (Nat og Dag), Hr. Jens Rud, Hr. Thure Beyntsen (Bjelke, 2 Bjelker), Hr. Mikkel Rud, Hr. Arvid Beyntsen (2 Bøffelhorn), Hr. Folmer Jacobsen (Lunge), Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), Hr. Algot Magnussen (3 Hjertes paastraae fra høire Hjørne foroven), Hr. Anders Jacobsen (Lunge), Hr. Jens Due (en Drn med udbredte Vinger), Hr. Magnus Hakonsen (et paalangs deelt Skjold, tilhøire en opreistgaaende Løve, tilvenstre en halv Killie mod Delingen) Hr. Pædbiørn Podebusch, Hr. Johan Starpenberg, Hr. Peder Basse (Wildsvinehoved), Hr. Otto Jensen (Markmand), Hr. Philippus Karlsen (2 Straabjeller, den ene paa Midten, den anden affærende venstre Hjørne foroven, mulig begge staktavlede), Hr. Johan Dlusfen (Bjørn), Hr. Bjørn Dlusfen (Bjørn), Hr. Hanes Podebusch, Hr. Karl Karlsen, Hr. Jon Jacobsen (Lange med 3 Røser), Hr. Peder Nielsen (Gyldenstjerne) af Aagaard, Hr. Niels Erngislesen (Nat og Dag), Hr. Jens Nielsen (Kowenball) af Aunsberg, Hr. Jacob Axlisen (Thott), Hr. Stig Axlisen

han Ridder, da han den $17/8$ befegler til Bitterlighed et Brev (XXII), hvorved Priorinden og Conventet i Nonneklosteret i Aalborg tilstaaer, at Dronning Margrethe har givet Ekholm Slot til Klosteret for sin Sjæls Frelse¹). Hr. Niels Iversen nævnes blandt Vidnerne under dette Brev sidst af Ridderne og er saaledes efter Rimelighed nylig blevet hædret med Ridderlaget, mulig efter Slaget ved Falkøping. Det af ham ved denne Leilighed brugte Sigil vil findes aftegnet paa Tab. I Nr. 5.

Samme Aar i December Maaned var han i Kjøbenhavn, hvor han den $2/12$ tilligemed Hr. Ivar Lykke, Hr. Johan Moltke, Evert Moltke til Hegnet og Borkard Moltke, Bødnere, til Bitterlighed befegler et Brev²), hvorved Hr. Vike Moltke af „Kysæ“ og Henneke Moltke til Torbensfeldt, Bødnere, tilkjøde Dronning Margrethe Lykkesholm med Tilliggende, som de havde arvet efter Hr. Evert Moltke. Under Brevet findes 4 velbevarede Moltke-Baebener. To Dage efter, den $5/12$ 1391, har han tilligemed Bisp Peder i Aarhus og Hr. Johannes Andersen (Brof) befeglet et fra Gurre Slot dateret Brev³), hvorved Dronning Margrethe tilkjøder Henneke Olsen (Bjørn) til Søholm, Bødnere, hendes Gaard og Gods Lykkesholm i Fyen og de Adkomstbreve, som hun havde faaet af Hr. Vike Moltke og Henneke Moltke, dog imod at Henneke Olsen skal indløse Lykkesholm med 600 Mark fra Hr. Lauers Hæweby og med 200 Mark Lykkes fra Henneke Moltke.

Det er umistkjendeligt, at Hr. Niels Iversen i Slutningen af det 14de Aarhundrede stod i stor Anseelse ikke blot paa Grund af hans Slægtstabsforbindelser men tillige paa Grund af hans personlige Dydighed og Erfarenhed.

(Thott), Hr. Sorte Skoning (en Baad), Hr. Abraham Broderfen (Tjurfufub), Hr. Agel Pederfen (Thott), Hr. Mogens Munk (en Tverbjelke), Hr. Bernete Stinkel (Soblabø), Hr. Amund Bolt, Hr. Gaute Eriffen (et Biltvinn), Hr. Jon Mortensen (en svoddet Sjerne), Hr. Jon Darre (et tvebeelt Skjold, den øverste Deel straaedeelt fra høire foroven, den nederste straaedeelt fra venstre foroven), Hr. Alf Haraldsen (Bolt), Hr. Endrid Erlandsfen (et Rudefors af 9 Ruder), Hr. Gulbrand Ellingsen (et paaalangs deelt Skjold, tilvenstre en halv Dn, tilhøire utydeligt), Hr. Hakon Top (Thott-Baaben), Hr. Giord Giordfen, Hr. Sivert Bolt, Hr. Thorvald Sivertsen (en Pille), Hr. Jon Hinneson (et paaalangs deelt Skjold, tilvenstre en halv Pille mod Delingen, tilhøire, som det synes, en Bjelke påviiis), alle Riddere, Agel Ketilsen (Krognos), Karl Karlsen (en springende Løve mod venstre ed buffet Hale), Gottschalk Behuttsen (et gaaende Dyr mod høire) og Aklaf Bjørnsen (et Ulbehoved med Hals inod venstre), Bødnere. (Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarchiv, Hylbinger Nr. 6 jøfr. Hvitf. fol. 610).

¹) Ekholm, Ekholm Slot er forlængst gaaet til Grunde; det var beliggende i Høllum Herred i Skjorping Sogn, og blev i 1373 af Hr. Ivar Lykke skjødet til Kong Valdemar.

²) Ghmarch. Bøsf. Lykkesholm Nr. 4.

³) Trykt hos Suhm XIV pag. 562 & ff. jfr. pag. 283, efter Orig. i det Kgl. Ghmarchiv, Bøsf. Lykkesholm Nr. 5 jfr. Binding Herred Nr. 1.

Vi have allerede omtalt, hvorledes han deltog i Krigen med Sverrig og de derpaa følgende Forhandlinger om de 3 Rigers Forening. Paa den anden Side fremtræder han idelig i Stridighederne og de aldrig tilendebragte Underhandlinger mellem Dronning Margrethe og de holsteenske Grever og nævnes i Aaret 1394 som Befalingsmand paa Hagenstov Slot, en vigtig Stilling under Forhold, hvor man kunde vente Angreb fra Holsteen og Sønderjylland. Ved Valdemar Atterdags Død 1375 ilede, som anført, Greverne med at bemægtige dem Sønderjylland, og Dronning Margrethe nedfagedes til ikke blot foreløbigt at lade dem forblive i Besiddelse deraf, men maatte paa Grund af Forholdene, der fordrede al hendes Opmærksomhed og Kraft anvendt ligeoverfor Sverrig, overlade Grev Geert Sønderjylland som arveligt Lehn. Dette skete i Nyborg den $\frac{2}{7}$ 1386, og Sagen henstod hermed i 10 Aar, indtil Erik af Pommern blev valgt til Rigerens Konge. Denne Leilighed benyttede Margrethe til at nægte Grev Geert, der vægrede sig ved at hvide den ham paahvilende Lehnstjeneste, Fornæelse af Lehnnet. Der blev i den Anledning d. $\frac{5}{2}$ 1396 udstedt et Vidne af Bisp Peder i Roskilde, Bisp Johan af Slesvig, Hr. Folmer Tepsen (Lunge), Hr. Anders Tepsen (Lunge), Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), Hr. Johan Dlusfen (Bjørn), Hr. Prebdiørn Pödebusch og Hr. Berneke Skinkel om, at de, da Kong Erik, Grev Claus af Holsteen og dennes Broders Grev Henriks 3 Sønner vare i Afsens i Anledning af Forlehnningen, hørte og saae, at fornævnte Grev Henriks Sønner tit og ofte bleve tilbudte Hertugdømmet til Lehn, „hvilket Kongen gjerne havde seet, at de havde taget imod og blevet hans Mænd og Tjenere deraf“, men at de ikke vilde antage det til Lehn af Kongen men tjene for Sold¹⁾. Uagtet der saaledes intet Resultat kom af dette Møde, og man kunde befrygte, at Vaabnene maatte afgjøre Sagen, forblev dog Alt forholdsviis roligt indtil Grev Geerts Død i Aaret 1404 paa et Ditmarsfærtog.

At Hr. Niels Iversen stod i nær Forbindelse med de holsteenske Grever turde støttes ved den Omstændighed, at han tilligemed Berneke Skinkel var Forlover for Grev Albrecht af Holsteen, da denne den $\frac{14}{11}$ 1396 gav Dronning Margrethe Tilstaafse for, at han af hende havde modtaget et Kaan paa 300 Mark Lybst.

Samtidig med den ovenfor omtalte Forlehnings sag i Afsens og paa samme Dag, som Vidnet blev udstedt, haves et Brev af umiddelbar Interesse for Hr. Niels Iversen og hans Slægt. I dette Brev (XXIV) quitterer Hr. Niels Iversen, Hr. Wulff Pogwisch og Henneke Limbæk, Bæbner, Kong Hagen af Norge, der da var død, og hans Arvinger for Betalingen af 4000 lodige

¹⁾ Enhm XIV 370 & 611, Svif. fol. 608.

Mark, som de havde arvet efter deres Forældre („vnsen olderen“). Vi have heri et Beviis for, at Hr. Niels Iversens Moder var Margrethe Limbæk. Det er nemlig afgjort, at Arven maa være faldet efter en fælles Arvelader for de 3, som udstede Dvittingen, og det bliver da den bekjendte forud omtalte Hr. Claus Limbæk, der bl. A. efterlod Sønnen Henneke, der faldt i Ditmarsken som Bæbner 1404, Datteren Margrethe, gift med Hr. Iver Nielsen (Rosenfrank) og en Datter gift med Hr. Wulff Bogwisch den Ældre til Maaasleben. Denne levede endnu 1399 og antages at være den Wulff Bogwisch, der med 8 Sønner faldt i Ditmarsken i August 1404, hvilket imidlertid bliver tvivlsomt, forsaavidt det Sagn er rigtigt, at hans Hustru, der først modtog Efterretning om, at hendes 8 Sønner vare faldne, men at Faderen levede, stal istedetfor at have glædet sig over hans Frelse, have svoret, at han aldrig skulde hvile ved hendes Side, da han var undkommen med Livet uden at hævne sin Fyrste, for hvorm han var draget i Kamp, thi vi maa antage, at den her paagjældende Hr. Wulff Bogwischs Hustru maa være død før 1396, da deres Søn Hr. Wulff Bogwisch den yngre er den, som quitterer for Arven. Blandt Vidnerne ved dette Brevs Udfærdigelse optræder Hr. Bendix Ahlefeldt, der var en meget rig og anseet Mand i Kong Valdemars og Dronning Margrethes Tid; han eiede Kiærstrup paa Taasinge, Hagenskov Slot i Fyen, Grimstrup Slot paa Volland med mere Gods og var 1357 Befalingsmand paa Hindsøgavl Slot. Hans Sønner vare de 2 senere nævnte Ahlefeldter, Hr. Claus Ahlefeldt, der var gift med en Datter af Hr. Johan Limbæk til Troisborg og Søgaard, en Broder søn af Claus Limbæk, og Hr. Henrik Ahlefeldt, hvis Hustru, Cathrine Limbæk, var en Datter af Bæbneren Henrik Limbæk. Det er en betydelig Sum, som Hr. Claus Limbæk har kunnet forstrække Kong Haagen med og den giver os Beviis for hans iøvrigt velbekjendte store Rigdom.

Paa dette Tidspunkt har Hr. Niels Iversen giftet sig og er ved dette Ægtekab kommet i Forbindelse med Slægter, der have haft Indflydelse paa hans senere Livsforhold. Hans Hustru var Christine Axl's Datter af Familien Ulfeldt, Datter af Axel Jacobsen og Fru Cecilie Jøns Datter. Familien Ulfeldt er som de fleste Slægter, der ikke forte Tilnavn, lidet kjendt i de ældste Tider. Hr. Knud Jønsøn, Sverrigs Riges Droft i Aarene 1314 og 1322¹⁾ førte et Vaaben aldeles ligt Ulfeldternes, og Nicolaus Petersen de „Åsmundtorp“²⁾ forekommer 1354 og fører samme Vaaben³⁾, men noget samlet Slægterregister fra Tiden før Aaret 1400 har ikke kunnet opstilles. Efter dette

¹⁾ Jfr. Styffe Scandinaviens Historie pag. 1 & 2. ²⁾ Åsmindrup, Dds Herred i Sjælland.

³⁾ D. S. M.

Tidspunkt derimod finde vi foruden den i Hofmans Danste Abelsmænd anførte ufuldstændige Stamtable over Ulfelderne paa Røxbøl (nu Hølkenshavn) en Linie af Slagten bosat paa Løgtved i Fyen og paa Langeland, hvilken var meget anseet. Hr. Niels Iversens Hustru var, da han ægtede hende, Enke efter Anders Syndesfen (af Familien Mule) til Kærstrup paa Lolland og havde af Sødsfende ikkun een Broder Johannes Axlens (Ulfeldt), idetmindste overlevede ikke flere deres Forældre. Den $15/8$ 1383 (XIX) stifter Johannes Axlens og Anders Syndesfen paa hans Hustrues Christine Axlens Datters Vegne Gods i Fyen og Skaane, som var faldet i Arv til dem, efterat Axel Jacobsen og Frue Cecilie Jøns Datter begge vare døde. Ifølge dette Skiftebrev har Axel Jacobsens Eiendomme ikke været ubetydelige. Johannes Axlens fik blandt Andet Hovedgaarden „Baldorp“¹⁾ med Gods i Bjerge, Nasum, Lunde, Skovby, Baag, Bindinge og Odense Herreder foruden 3 Gaarde i Hjhj i Vara Herred i Skaane og alt Gods i St. Tvären i Herrestads Herred. Paa lignende Maade blev Anders Syndesfen aflagt med Strøgods i Fyen og i Skaane. Frue Christine Axlens Datter havde af første Egtefælle en Søn Axel Andersen (Mule), der blev Ridder og forekommer hyppigt i den første Halvdeel af det 15de Aarhundrede. Hun var Enke den $27/11$ 1391, da Mathias Kale (XXIII) tilstaaer, at Geert Ketelhødt har overladt ham til Pantfætning for Gjæld til Frue Christine, Anders Syndesfens Efterleverste, en Gaard i Sandby (Nørre Herred, Lolland), hvorimod han til Gjengjæld stiller ham Sikkerhed i 2 andre Gaarde i samme Herred med Ret til at oppebære Indkomsterne, indtil han faaer sin Gaard ubehæftet igjen. Frue Christines Broder Johannes Axlens var gift med Ingefried, Datter af den forhen nævnte Gilker i Skaane Hr. Tue Galen, med hvem han fik betydeligt Gods i Skaane. Han eiede desforuden Gods i Egebjerg og Ledstrup i Dds Herred i Sjælland²⁾ og var Befalingsmand paa Skanør og Falssterbo³⁾. Naar han blev gift med Fru Ingefried vides ikke, men i 1387 i et Brev dateret fra Kjøbenhavn⁴⁾ pantfætter Hr. Tue Galen til Næsbyholm sin Svigersøn Johannes Axlens for 120 Mark Sølv, Trywete og Trywetevang (Tryde) i Ingelsta Herred og giver ham Ret til at tilbagekjøbe alt det Gods, som han havde pantfat til Andreas Galen, Ramsaas (Ramsåsa) i Fårs Herred, som Thycho Tuleson havde i Pant, Seløse (Sälshog) i Ingelsta Herred, som Henrik Pedersen af Vorbberga havde i Pant, og Ewærthæ (Esværed nu i Herrestad Herred) og Traanæs (Tranaas nu i Herrestad Herred) i

¹⁾ Bullerup, Agedrup Sogn, Bjerge Herred i Fyen.

²⁾ Malb. & Petersen Dipl. pag. 39, Nr. 27. ³⁾ Ghmarch. Drie S. Nr. 15.

⁴⁾ Ghmarch. Ingelsta Herred Nr. 15.

Albo Herred, som var pantsat til Paulus Tureføn¹⁾. I 1391 den ²³/₁₀ pantsætter Hr. Tue Galen ham atter for et Laan af 120 Mark Sølv alt sit Gods i Lynghy, en Gaard i Sandagra, en Gaard i Bahlosa med en Quærn kaldet Ven Mølle²⁾. Axel Jacobsens (Ulfeldt) Hustruæ Cecilie Sønns Datter var Datter af Bøbneren Sønns Erichsen og Fru Gertrudis i Borshø³⁾. Hendes Søster Marine Sønnsdatter, der var gift med Hr. Niels Hak til Høiby, forekommer hyppigt i, hvad der er overleveret os fra den Tid. Sønns Erichsens Segl er ikke fundet under noget Document, men da hans Datter Fru Marine førte som Vaaben⁴⁾ 3 Tverbjeller i Skjoldet, ledes man til, naar dette Segl sammenholdes med, hvad der anføres i Dansk-Norsk Adelslexicon, at antage, at hun og hendes Fader Sønns Erichsen hørte til den paa den Tid i Skaane bosatte Slægt Erlandsen, i hvis Besiddelse bl. A. Høiby var. Sønns Erichsen var død den ²⁹/₁₀ 1364, da hans Enke Fru Gertrudis giver sin Datter Marina, der var Hr. Niels Haks Efterleverste, Quittans paa alt det Gods i Borshø „for hvilket Marine sthldig var“⁵⁾. Under Undersøgelsen af disse Familie- og Eiendomsforhold var der et Punkt, paa hvilket man maatte være tilbøielig til at antage, at de henhørte til den forlængst uddøde gamle Skaanske Familie Sæstrup, nærmest paa Grund af et Vidne udstedt af Erkebiskop Jacob i Lund d. d. 1395 ⁶/₇⁶⁾, hvorefter Hr. Jacob Muus Ridder tvang Hr. Svend Sæstrup Cannik i Lund til at forsegle et Brev paa Frue Marine, Hr. Niels Haks Efterleverstes Begne. Efter Udtrykket „paa Frue Marines Begne“ kunde det antages, at Hr. Svend var hendes Børge, hvortil i Almindelighed den nærmeste Slægtning paa fædrene Side blev valgt. Af samme Dag og Aar findes imidlertid et andet Vidne, udfærdiget af samme Erkebiskop i Overværelse af Bisp Peder i Koeskilde og 5 Canniker i Lund⁷⁾, hvorefter Hr. Erik, beständig Vicar ved Lunds Domkirke, mødte for ham og tilkjendegav, at Hr. Jacob Muus med flere i Følge havde truet ham paa Livet, hvis han ikke vilde hænge sit Segl (quod non diu viueret, quin appenderet ejdem litere sigillum suum) under et Brev, som Hr. Jacob sagde var beseglet af hans (o: Hr. Jacobs) Søster Frue Marine Sønns Datter Hr. Niels Haks Ridders Enke (dicens, eam sigillatam

1) Brevet er beseglet til Bitterlighed af Biskop Niels (Jacobsen Ulfeldt) i Koeskilde, Hr. Folmer Jacobsen (Lunge) af Høistrup, Anders Jacobsen (Lunge) af Staffstrup, Bøbner, Niels Jensen af Stro Bes. paa Kjøbhn. og Claus Weesterman (? Vensterman) Bøbner.

2) Reg. o. Lunde Domk. Breve p. d. st. Kgl. Bibliot. Nye Kgl. Saml. fol. 725. d.

3) Nu Marxvinsholm i Lunnits Herred i Skaane jfr. Styffe, Scandinavien pag. 62, Not. 3.

4) Ghmarch. Drye Herred Nr. 46.

5) Lunde Domkirkes Breve, Registr. p. d. st. Kgl. Bibliotek.

6) Lunde Domkirkes Breve, Registr. p. d. st. Kgl. Bibliotek pag. 236, Nr. 134.

7) Ghmarch.: Justitsm. Archiv jfr. Suhm XIV pag. 356.

esse sigillo sororis sue domine Marine Jønisdoter, relicte domini Nicolai Hak militis), og herved var Hr. Erik bleven tvungen dertil, men han var hverten før eller senere mundtlig eller skriftlig bleven anmodet derom af Frue Marine. Det er saaledes rimeligt, at Registratoren over Lunde Domkirkes Breve ere usiagtig, og at Hr. Svend ligesom Hr. Erik ikkun er bleven tvungen til at hænge Segl for et Brev til Bitterlighed, men at han ikke gjorde det paa Frue Marines Vegne. Herefter er altsaa Frue Marine Hr. Jacob Muus' Søster, men „Søster“ maa her ikke forstaaes i den almindelige Betydning af Ordet, men derimod snarere som Svigerinde. Hr. Jacob førte nemlig¹⁾ som Vaaben et tverdeelt Skjold, forneden grønt og foroven paalangs deelt i 2 ligestore Dele af rødt og Sølv, og har altsaa ikke været af samme Slægt som Frue Marine. Han var en meget bethdelig og magtig Mand paa Dronning Margrethes Tid, var 1389 Befalingsmand paa Varbiørg og 1390 paa Helsingborg og levede endnu den 20/6 1394, men var død i Maret 1396, da Mogens Munk og Axel Pedersen (Thott) gjorde Mageffekte om Gods i Skaane paa Hr. Jacob „Mufis“ Børns Vegne²⁾, og allerede 1395, da hans Enke Christine Peders Datter paa Danehof i Nyborg blev af Dronning Margrethe og Rigens Raad fradømt „Høvbj“ og „Høvbjfang“, og Johannes Axlens (Ulfeldt) samtidigt efter gylbige Bewiisligheder tildømt disse Eiendomme, om hvilken Dom et Bidue habes ligeledes udstædt af Erkebiskop Jacob i Lund 30/6 1395. Det maa antages, at fornævnte 2 Canniker ikke, saalænge Hr. Jacob levede, have turdet klage over den mod dem udøvede Tvang.

Frue Marine Jøns Datter var gift, som bemærket, med Hr. Niels Hak, der tidligere havde været gift med en Datter af Jøns Dvøsen til Bemmetofte. I Bemmetofstes Historie af Pastor Brasch omtales I pag. 15 Hr. Niels Hak og begge hans Hustru og Skiftet i 1349 efter Jøns Dvøsen mellem hans Døttremand Hr. Niels Hak og Jøns Laurentsøn (Eversfien). Frue Marine eiede endnu 1390 Andeel i de Eiendomme, som Hr. Niels med sin første Hustru havde arvet efter Jøns Dvøsen, og som han havde arvet efter sin Datter Ingefried og derefter i det nævnte Aar tilskjødede sin Søstersøn Johannes Axlens (Ulfeldt)³⁾. I Bemmetofstes Historie antages det, at fornævnte Ingefried maa

¹⁾ Dansk-Norsk Adelslexicon jfr. Ghmarch. Sverrig Quittinger Nr. 2. h.

²⁾ G. Archivreg. MSC i det Kgl. Ghmarch.

³⁾ Orig. til dette Skjøde findes i det Kgl. Ghmarchiv (Boosf. Danmark, nævnt uovst Gods Nr. 2) og er dateret A^o. Dⁿⁱ. Millesimo, trecentesimo nonagesimo sexta feria post dōnicam quasimadogeniti, hvilket af Pastor Brasch er læst som sexto, hvorved fremkommer den i Bemmetofstes Historie anførte Datering 1396 1/4, medens det skal være 1390 1/4.

være Frue Marines Steddatter af hendes Mands første Ægtefælle, men det stemmer, ikke med at hun kan have „arvet“ hende. Rimeligere synes det at være, at Hr. Niels Hak af første Ægtefælle har havt et Barn, der har overlevet Moderen, Søs Dovesens Datter, og som Faderen derpaa har arvet, og at Hr. Niels af Ægtefællens med Frue Marine har havt Datteren Ingefried¹⁾, der som Arv efter sin Fader har faaet de omtvistede sjællandske Eiendomme og derpaa er bleven arvet igjen af sin Moder. — Naar Hr. Niels Hak har mistet sin første Frue, og i hvilket Aar han har giftet sig anden Gang, er ikke fundet oplyst, men man turde dog kominne Sandheden nær ved at antage, at hans første Frue er død kort efter Skiftet efter hendes Fader, og at han allerede Aaret efter har giftet sig igjen. Høghby, Høveby, Høiby nu Hby i Vara Herred i Slaane²⁾ er ikke mere til som Herregaard, men der findes endnu ved Hven Hby Leuninger af en gammel Borg. Den laae i Nærheden af Fakernes gamle Stamfæde i Hæckeberga i samme Herred, men er vistnok kommet i Hr. Niels Haks Besiddelse ved hans Ægtefælle med Marine Søs Datter, da Høghby paa dette Tidspunkt, som bemærket, tilhorte hendes Fædrene Slægt. Han levede endnu i Aaret 1360, da han udstedte Brev om at være Hr. Bo Falk 320 lødige Mark styldig, men var død før den 20/3 1362, da Anders Nielsen af Skaberfjøl giver hans Enke Tilstaaelse for, at han ingen Breve skulde beholde, som kunde være hende eller hendes Datter skadelige³⁾, af hvilket Brev tillige sees, at han med Frue Marine kun havde eet Barn, den nævnte Datter, som vel herefter utvivlsomt maa betegnes at være den ovennævnte Ingefried.

Frue Marine sad som Enke vistnok ikke i gode Omstændigheder, thi 1366 udsteder hun Gjælds-brev til Hr. Jop Begere paa 42 lødige Mark imod Pant i hendes Gods i „Screlunge“⁴⁾, og 1372 giver hun Torfil Nielsen (Bing) af Gladfage Pant i 2 Gaarde i Hardagrallille for 8 Mark Sterling, men forovrigt have Hr. Niels Haks' efterladte Eiendomme været ikke ubetydelige, hvilket fremgaaer af et Dombrev⁵⁾ af 1377 11/6, som hans Arvinger erhvervede paa Gods

1) I Benmetoftes Historie benævnes hun „Fru“ Ingefried, hvilket efter det paagjældende Document ikke er rigtigt.

2) I Moltb. & Pet. Dipl. pag. 40 Noten anføres, at det her omtalte Høiby skulde være beliggende i Dds Herred i Sjælland, hvilket ikke er rigtigt, men det skal dog bemærkes, at i et Pergamentbrev af 1349 (Ghmarch. Dds Herred Nr. 64) pantfætter Jacob Karlseu (af Familien Fittesen) af Høghby til Jacob Muus for 41 Mark Sotv m. m. att sit Gods i Høghby. Her havet altfaa en Jacob Muus i Forbindelse med Høghby i Dds Herred, men det maa være en Anden, thi 1365 nævnes Agnes Jacob Muus's Efterleverste (Ghmarch. Dds Herred Nr. 68) og, som vi have set, levede den heromhandlede Hr. Jacob indtil efter 1394 29/6. ³⁾ Reg. over Lunde Domst. Breve paa det st. Kgl. Bibliothek.

4) H. Archiv. MSC. i det Kgl. Ghmarchiv.

5) Lunde Domstrets Breve, Reg. paa det st. Kgl. Bibliothek.

i Skaane¹⁾. Frue Marine havde ligeledes ifølge et Vidne d. d. 1389 ⁹/₈ af Erkebiskop Mogens i Lund pantsat Højby c. p. til Hr. Jacob Muus for 120 Mark Sølv, men tillige ifølge samme Vidne tilbagebetalt ham Pengene²⁾. I Aaret 1390³⁾ har Hr. Jacob Muus, der synes at have haft Lyft til denne Eiendom, imidlertid af Frue Marine erholdt overdraget Halvdelen af Højby og Højbyfang med Halvdelen af „trädgården“ og Ladegaarden imod aarlig Afgift og den ²⁸/₆ 1394⁴⁾ skal hun have givet ham Skjøde paa Højby og Højbyfang. Det sidste Skjodebrev er formeentlig det, som han tvang Hr. Svend Saxtrup og mulig ogsaa Hr. Erik til at besegle, og i Antagelsen heraf har man Aarsagen til, at hans Enke Christine Peders Datter paa Danehof blev fradømt Eiendommen. Hr. Jep Muus er altsaa død i Aarene 1394 eller 95 og sikkert ikke kommet i Besiddelse af Højby c. p., thi ikkun 3 Maanedes efter det afdvungne Skjøde den ¹⁹/₈ 1394 givde Hr. Niels Iversen (Rosentrank) „capitaneus castri Hagenstov“ og Johannes Axlens Bøbner • Frue Marine Brev paa for Livstid at bruge Halvdelen af Højby og Højbyfang, Halvparten af Ladegaarden, af Alger og Eng, af Fiskeri og Jagt, og hele „trädgården“⁵⁾. Hun bliver saaledes sat fra Eiendommens egentlige Besiddelse og det utvivlsomt af hendes nærmeste Arvinger, idet Johannes Axlens ved den oftciterede Dom af 1395 „efter gyldige Beviisligheder“ blev tildømt de Frue Christine fradømte Eiendomme. Udtrykket „gyldige Beviisligheder“ indeholder selvfølgelig ikke, at det var som Arv, at han erhvervede disse Eiendomme, men naar henføres til, at Johannes Axlens var Frue Marines Søster søn og Hr. Niels Iversen gift med hendes Søsterdatter, og til det Forhold, hvori disse 2 træde til hende ved Udstedelsen til hende af fornævnte Livsbrev paa Højby, synes det rimeligt at antage, saameget mere som det af et Brev 1397 ²⁸/₈ (XXVIII) klart fremgaaer, at Hr. Tue Galen efter sin Datter Frue Ingefriebs Død, som Enke efter Johannes Axlens, arvede ¹/₄ af Højby c. p., som Hr. Tue efter Udtrykkene i Brevet alt har haft i Besiddelse som Pant eller paa anden Maade, efterat Frue Marine var død. Frue Marines Dødsaar kan ikke angives nærmere end til efter den ²¹/₁₀ 1396, da hun endnu levede og

¹⁾ Næmlig Højby og Højbyfang med 2 Møller, 1 Gaard i Apeltorp, hele Winningetorp By og 13 Gaarde i Winninge, 1 Gaard i „Dylfåther“, hele Holmeja, hele Ydbinge, 1 Gaard og 2 øde Gaarde i Hådinge i Bata Herred, 1 Gaard i „Jrneslått“, 1 Gaard i Svedafalille, 1 Vandmølle og 1 Gaard i „øfra Malmaghe“ i Drie Herred, 3 Gaarde i Raaby i Hørby Sogn, 2 Gaarde i „Søfertorp“ i Espinge Sogn, 1 Gaard i Svenstorp (? Svenskiøb) og 1 Gaard i Fultofte i Frostø Herred., 2 Gaarde i Bram i Gårds Herred, 1 Gaard i Dymanna i Villands Herred, 1 Gaard i Øthensvara (? i Fårs Herred), 4 Gaarde i Giesløf i Skuts Herred, 1 Gaard i Østra Torp, 3 Gaarde i Vestra Torp og 5 Gaarde i Simlinge i Wemmenhøgs Herred. ²⁾ Ghmarch. Justitsmst. Archiv.

³⁾ Reg. o. Lunde Domkirkes Breve p. d. st. Rgl. Bibliothek. ⁴⁾ Ibidem. ⁵⁾ Ibidem.

af Hr. Tue Galen, da han folgte $\frac{1}{2}$ Gaard i Malmø, Hr. Johannes Ovesens Steenhuusgaard, som arvelig var tilfaldet ham efter hans Datter Ingefried, Enke efter Johannes Axlens forhen Befalingsmand paa Skanør og Falssterbo, til Brofst Folquin i Lund, blev for Livstid tillagt Indtagten af bemeldte halve Gaard ¹⁾, og før den $\frac{29}{9}$ 1397, men ved hendes Død er Højby c. p. faldet i Arv til hendes 2 Søsterbørn, saaledes at Johannes Axlens (Ulfeld) har faaet den ene Halvdeel og Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) paa sin Hustrues Vegne den anden Halvdeel. Johannes Axlens Halvdeel er efter hans og senere hans Hustrues Død bleven stiftet med det Halve til deres respective Arvinger, saaledes at altsaa Frue Ingefrieds Fader Hr. Tue Galen har faaet $\frac{1}{4}$ af Højby i Arv ved hendes barnløse Død, og Hr. Niels Iversen paa sin Hustrues Vegne den anden Fjerdedeel, hvorved han altsaa kom i Besiddelse af 3 Fjerdedele af Eiendommen.

Frue Marine har allerede flere Aar før sin Død for sin Sjæls Frelse givet Niels Iversen, der da var Bæbner, Fuldmagt til paa hendes Vegne at stjode til Domkirken i Lund alt hendes Gods i Valefare (Balkåtra i Kjunits Herred). Naar Stjodet er steet vides ikke, men Gavebrevet er bleven confirmeret den $\frac{30}{9}$ 1400⁹⁾. Foranstaaende Familieforhold, der ere omtalt saa vidtløftig, fordi Hr. Niels Iversens Eiendomsforhold paa mange Maader blive berørte deraf, hvilket senere vil blive udviklet, vise sig sammenfattede i en Stamtable saaledes:

Jøns Erichsen.

Bæbner, var død 1364 $\frac{29}{9}$, gift med Fru Gertrud i Borvis, Enke 1364.

Marine Jønsdatter,
Enke 1362— $\frac{21}{10}$ 1396, var død 1397
 $\frac{29}{9}$, gift med Hr. Niels Haf af Høiby
R*, var † 1362 $\frac{20}{9}$. Han var gift
¹⁾ med en Datter af Hr. Johannes Ovesen
til Bømmetofte.

Cæcilie Jønsdatter
var død 1383 $\frac{15}{3}$,
gift med Axel Jacob-
sen (Ulfeldt) var †
1383 $\frac{15}{3}$.

Ingefried.

Johannes Axlens (Ulfeldt),
levde 1396 $\frac{10}{4}$ og var
død 1396 $\frac{21}{10}$, Befalings-
mand paa Skanør og Fal-
sterbo, bisoppelig Lehn-
mand paa Hjørlev og
Befalingsmand paa Kjø-
benhavn's Slot, gift med
Ingefried, Datter af Hr.
Tue Galen til Røshy-
holm, de vare gifte 1387
og hun døde som Enke
og var død 1396 $\frac{21}{10}$.

Christine Axlensdatter (Ulfeldt)
levde endnu i Septbr. 1413
som Enke,
gift ¹⁾ med Anders Shun-
desen (Mule), de vare gifte
1383.
gift ²⁾ med Hr. Niels Iver-
sen (Rosenkrantz) til Hø-
ringholm. De vare gifte i
Septbr. 1394 og han døde
c. 1412.

¹⁾ Ohmarch. Drie S. Nr. 30 & 31. Archivreg. MSC i det Kgl. Ohmarchiv.

²⁾ Reg. over Lunde Domkirkes Breve paa det st. Kgl. Bibliothek.

Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) var saaledes i Septbr. 1394 gift med Christine Axlensbatter (Ulfeldt). Som alt bemærket var han i f. A. Lehnsmænd paa Hagenskov Slot¹⁾, 1395 Dronning Margrethes Befalingsmand paa Svabstedt i Sønderjylland, og i 1396 har han, efterat hans Svoger Johannes Axlens var død i Lobet af Sommeren, overtaget dennes Lehn, Gjorsløv, der tilhørte Roeskilde Bispestol, men det har vistnok kun været som Johannes Axlens Arving, at det foreløbig er blevet overdraget til ham, thi allerede under ²⁵/₁₀ 1397 faaer han Quittering (XXV) af Biskop Peder Jensen (Lodehat) for den Tid, i hvilken han havde haft Gjorsløv Lehn, og tillige for alt Mellembværende, som havde været mellem Biskoppen og Johannes Axlens, dog kun for den Andeels Vedkommende, som vedkom Hr. Niels Iversen. Det fremgaaer heraf, at Hr. Niels Iversen har været Arvetager efter Johannes Axlens, og altsaa at denne ikke har efterladt Børn. Johannes Axlens havde af Biskop Peders Formand paa Roeskilde Bispestol, Biskop Niels Jepsen, der ligeledes hørte til Familien Ulfeldt og vistnok var hans Faerbroder²⁾, og som døde den ¹⁸/₁ 1395, erholdt Gjorsløv Lehn og var tillige biskoppelig Befalingsmand paa Kjøbenhavns Slot. Paa Grund af at det findes anført³⁾, at Biskop Niels Jepsen og hans Slægtning Johannes Axlens skulle have ført en Ørn med udspilede Binger i Vaabenet, hvorfor de ere henførte til en Slægt med Navnet Lunge, som anføres i Adelslexicon, skal det her bemærkes, at de begge, som det fremgaaer af flere Seglasstryk, der endnu ere velbevarede, og bl. A. af Seglene under det i Diplomatariet aftrykte Document af 1385 ²⁹/₁₀ (XXI), som de begge have beseglet til Bitterlighed, have i Vaabenet ført det eiendommelige Dyr, halvt Uls halvt Fugl, som er Familien Ulfeldts Vaaben, og at der neppe har været nogen anden Slægt, der som Familienavn har kaldet sig Lunge end den bekjendte og anseete Slægt med de 3 Lillier i Vaabenet. Den Æneste, der er fundet med Navnet Lunge og en Ørn i Vaabenet, er den i Adelslexicon nævnte Olavus Thgeson dictus Lunge de Urtorp, der levede 1389⁴⁾.

Som Følge af den Forbindelse med staaftte Slægter, som Hr. Niels Iversen ved sit Ægtestaf kom i, har han ved Arv og-Kjøb erhvervet flere Eiendomme i Staaene og mulig ogsaa af den Grund søgt at gjenerhverve den af hans Fader pantsatte Skagemands Ladegaard i Malmø. Vi sluttede under

¹⁾ I Bedel=Simonsens Saml. til Hagenskovs Slots Historie pag. 22 nævnes han ikke.

²⁾ I et Pergamentsbrev af 1384 i den Arn. Magn. Saml. paa Universitetsbibliotheket (Fasc. LIX. 2) kaldes Biskop Niels Anders Schundesen «gener noster» og Johannes Axlens «patruelis noster».

³⁾ Brasch: Demmetostes Historie. ⁴⁾ Ohmarch. Voss. Stevns S. Nr. 72.

Hr. Iver Nielsens Historie med Hensyn til denne Gaard med at bemærke, at Hr. Johannes Henriksen Canik i Lund, der den $29/10$ 1365 havde faaet Laafebrev paa den, i 1383 skjødede den til Hr. Peder Nielsen Canik i Lund, og at Bøvneren Andreas Jacobsen af Thyrtlinge, efter den $7/6$ 1384 at have taget Lavhævd paa samme Gaard, den $26/6$ 1385 skjødede den til samme Hr. Peder Nielsen, medens Gaarden ifølge Hr. Iver Nielsens Fuldmagt af 1360 og de andre fremhævede Omstændigheder maatte antages at være skjødet til Hfr. Inge Laurentsdatter. Vi finde nu ifølge tvende Vidner, det ene erhvervet den $17/9$ 1397 paa Malmø Bything (XXVI), og det andet æftet den 22de s. M. paa Skaaninge Landsthing (XXVII), at besteden Svend Lars Mogensen fra Thyland skjøder til Hr. Niels Iversen af Hevringholm det Brev, hvormed dennes Fader, Hr. Iver Nielsen, havde skjødet til Hfr. Inge Laurentsdatter sin Gaard, Skagemands Ladegaard i Malmø, samt det Quittingebrev, som Hr. Iver Nielsen havde faaet af Hr. Johannes Henriksen, hvorhos det udtales, at Lars Mogensen gjorde dette Skridt med fuld Ret, da formeldte Breve vare tilfaldne ham i Arv efter hans Fader og hans Moder, Inge Laurentsdatter. Hr. Niels Iversen maa dog have erkjendt, at der paa en eller anden Maade uagtet formeldte Skjøde var en Mangel ved hans Eiendomsret til Skagemands Ladegaard, thi da han allerede den $14/10$ s. A. udsteder et Gjældsbreve (XXX) til Michael Jonsen Børges i Malmø for 70 Mark Solv og giver ham Pant i bemeldte Gaard med en meget udvidet Dispositionsret, saaledes at Michael Jonsen ikke blot skal oppebære de aarlige Indkomster, men tillige faaer Ret til at indsætte og opsigge Leiere, giver han ham „for det Tilfælde, at han ikke skulde kunne hjemle ham bemeldte Gaard som Pant“, Pant i en anden ham tilhørende Gaard i Malmø, som han havde faaet med sin Hustru Christine Ageldatter som Arv efter Johannes Agelsen, og som alt iforveien var pantsat samme Michael Jonsen for et Laan paa 60 Mark. Da denne sidstnævnte Gaard saaledes eventuelt blev pantsat for ialt 130 Mark, hvad den mulig ikke var værd, maatte Hr. Niels Iversen forpligte sig til at give Michael Jonsen Erstatning efter 4 fælles Væners Skjøn og iøvrigt godtgjøre ham for de Bygninger, han lod opføre i begge de omhandlede Gaarde.

Der har ogsaa allerede dengang været, eller der blev fort efter gjort Indsigelse imod Hr. Niels Iversens Eiendomsret til Skagemands Ladegaard af Lage Nielsen, en Broder til Caniken Hr. Peder Nielsen, der vistnok var død og det forte til, at begge Parter bleve stevnedes til at møde for Kongens Rette-thing, hvor Kong Erik i Overværelse af 6 Riddere og flere hadertlige Mænd den $8/4$ 1398 affagde den Dom (XXXII), at Skagemands Ladegaard med Rette

tilhørte Hr. Niels Iversen. Desuagtet har han ikke kunnet faae sin Ret anerkjendt, men meget mere lod Lage Nielsen den $\frac{2}{3}$ 1399 optage et Vidne¹⁾ i Lunde Domkirke i Overvarelse af Capitlet, Bispens Officialis m. fl. (XXXIII), hvorefter Hr. Johannes Henriksen var mødt der og kundgjorde, at Hr. Iver Nielsen havde pantsat ham Skagemands Ladegaard for 150 Mark nye Skaanste Penge, hvilke han ikke havde tilbagebetalt, hvorefter Hr. Johannes havde solgt Gaarden til Hr. Peder Nielsen Canik i Lund, og dernæst da Lage Nielsen, Hr. Peder Nielsens Broder og Arving, spurgte ham, om han, som Hr. Iver Nielsens Søn og Arving Hr. Niels Iversen paastod, havde givet Quitting for at have modtaget bemeldte 150 Mark enten til Hr. Iver eller hans Søn Hr. Niels, benægtede nogenfinde at have givet saadan Quitting fra sig til Noget, afslagde Gød paa sit Udsagn og erklærede enhver Quitting for falst. Hr. Niels Iversen begjærede derfor Rigsraadets Hjælp til at komme i Besiddelse af Gaarden, hvilken blev ham ydet ved et Kgl. Mandat af 1399 $\frac{26}{11}$ (XXXV) til 3 Borgere om at indføre ham i Gaarden, hvilke derefter ogsaa ifølge et af dem udstedt Vidne af 1399 $\frac{9}{19}$ (XXXVI) indførte Hr. Niels Iversen i virkelig Besiddelse (in corporalem possessionem) af Skagemands Ladegaard.

Vi have saaledes for os paa den ene Side Hr. Johannes Henriksens Quittingsbrev af $\frac{1}{2}$ 1364 (XII) til Hr. Iver Nielsen for Modtagelsen af af de omhandlede 150 Mark, Kong Valdemars Ordre af $\frac{21}{10}$ 1365 (XIII) til 4 Mænd om at indføre Hr. Johannes i Gaarden og samme Konges paa 4 Dombreve støttede Laasebrev paa Gaarden af $\frac{23}{10}$ 1365 (XIV) til Hr. Johannes, i hvilket det udtales, at Hr. Iver ikke har betalt de 150 Mark samt nu paa den anden Side Kong Eriks Dom af $\frac{9}{4}$ 1398 (XXXII) om, at Gaarden rettelig tilhørte Hr. Niels Iversen, og samme Konges Mandat af 1399 $\frac{26}{11}$ (XXXV) til 3 Mænd om at indføre ham i Gaarden, hvilken Indførsel ifølge Vidne af $\frac{9}{19}$ s. A. (XXXVI) strax er bleven iværksat, og dertil endvidere det ovennævnte Vidne af 1399 $\frac{2}{5}$ (XXXIII), hvorefter bl. A. Hr. Johannes afslagde Gød paa, at han aldrig havde faaet Pengene eller givet den Quitting fra sig, som vi endnu have opbevaret beseglet til Bitterlighed bl. A. af 2 Ridderne, hvis Segl udfabte hænge under Brevet, medens Seglkremmen og Spor af Hr. Jo-

¹⁾ Vidnet er udfærdiget af Thitmarus Pedersen fra Raskov, Klark i Odense, ifølge Keiserlig Autorisation offentlig Notar. Han hørte til de Notarer, som Kong Erik senere fik Keiserlig Tilladelse til selv at investere med Pen og Penalties, en Benaaaning, som Kongen, der ærede Keiseren som det Høieste paa Jorden, uagtet han som Herfær over de forenede 3 nordiske Riger idetmindste burde have kunnet indtage en fuldt saa mægtig Stilling som den thdske Keiser, satte en overordentlig Priis paa, en Opfattelse som vi have Banfærlighed ved at forstaae.

hannes Henrickens og det tredie Vidne Petrus Dubøes Segl tillige findes. Det sidstnævnte Vidne har derhos mærkeligt nok været tilstede og befestet det ovennævnte Vidne fra Lunde Domkirke af 1399 ²/₅, medmindre man, hvad der efter Omstændighederne synes at være Anledning til, maa antage, at det er 2 forskellige Personer af Navnet Peder Dubø, der have været tilstede ved de paagjældende 2 Reiligheder, hvilket maa henstaae uafgjort, da hans Segl under Quitteringsbrevet af 1364 mangler.

Sagen er imidlertid nu uforklarlig, dog maa Hr. Niels Iversen have haft Retten paa sin Side, thi den ¹¹/₁₀ 1401 (XLI) sælger han Gaarden til Dronning Margrethe¹⁾, som vel neppe havde ladet sig den overdrage af Hr. Niels, hvis hans Adkomst paa den Tid ikke havde været anerkjendt. Udtrykkene i dette Brev er dog noget afvigende fra de sædvanlige. Hr. Niels oplader saaledes Dronning Margrethe „svo megit ret oc all than ret“, som han „hafuer haft eller hafuer“. Man skulde ikke synes, at han kunde overdrage en Anden den Ret, som han „har haft“, men det kan dog forklares ved, at han, som det fremgaaer af det i Dipl. aftrykte Brev af ²¹/₁₀ s. A. (XLII), hvorved Michael Jonsen, Borger i Malmø, oplader Dronning Margrethe det Brev, som Hr. Niels Iversen havde givet ham paa Skagemands Ladegaard, alt iforveien havde pantfat Gaarden (jfr. Dipl. XXX). Af Michael Jonsens Brev, der tillige indeholder, at Dronning Margrethe har gjort ham Fyldest for hans Panterettighed, lod Kong Erik i samme Aar udfærdige en Vidisse, der er bevaret²⁾. Vi forlade her Skagemands Ladegaard, der hder et interessant Bidrag til Tidens indviklede Eiendoms- og Retsforhold, og som ikke mere forekommer i Familien Rosenkrantz's Besiddelse.

Af Eiendomme i Skaane, som Hr. Niels Iversen erhvervede ved sit Egte-
skab skal her nævnes Andeel i Hoiby, som ved Hr. Niels Haks og hans Hustrues Død, da de ingen Børn efterlode, tilfaldt hendes Søster, Frue Cecilie Jønsdatter, og derefter blev deelt mellem hendes 2 Børn. Den ²⁵/₉ 1397 (XXVIII) sælger Hr. Tue Galen til Næsbyholm ¹/₄ af Hoiby, som han havde arvet efter sin Datter Frue Ingefried, Johannes Axlens Hustru, og som alle-
rede efter Frue Marine Jønsdatters Død var overdraget til ham, til Hr. Niels Iversen og under s. D. (XXIX) sælger han Hr. Niels 3 Gaarde i Sæløse (Sælshøj) i Ingelsta Herred, hvilke han tillige havde arvet efter sin Datter Frue Ingefried. Hr. Niels Iversen har derhos efter et i Afskrift bevaret Brev (XLIII), hvis Datering i Originalen ikke var læselig men antages at skulle være 1401

¹⁾ Jfr. *Æ. Archiv*. MSC. i Ghmarch. & I p. 66 Kallundb. Registraturer.

²⁾ Ghmarch. Drie S. Nr. 27.

¹¹/₁₀, efter Johannes Axfelsen arvet 20 Mark Solv, som denne havde laant sin Hustruens Fader mod Pant i Gods i Dinnarp, Tullstorp og Westra Wemundehog alt i Wemmenhøgs Herred. Hr. Tue Galen havde ifølge et Kgl. Bidne af 1400 ¹²/₈ folgt bemeldte Gods samt Næsbhyholm, 9 Gaarde i „Bendby“ (? Rindby), 1 Gaard i Sandager (Sandåkra) og i Nørre Ugløse (Uglefjød), 3 Gaarde i Tullstorp, 2 Gaarde i Dinnertorp (Dinnarp) og 1 Gaard i Westra Wemmenhøg tilligemed Leere Mølle (Læremølle), alt liggende i Wemmenhøgs Herred¹⁾, til Erkebisp Jacob i Lund, imod at denne udbetalte Pantpengene, hvilket nu skeete til Hr. Niels Iversen, da Johannes Axfelsen alt var død i Aaret 1396.

Den ²⁹/₉ 1397 blev der holdt Skifte²⁾ efter Johannes Axfelsen mellem Hr. Tue Galen og Hr. Niels Iversen, ved hvilken Leilighed Hr. Niels fik Tryweythæ og Tryweysfang med Trywey Møllested (Tryde i Ingelsta Herred), „Rynd“ Sæløsa (Sælsøhøg i Ingelsta Herred) og 1 Gaard i „Åwerdt“. Det er saaledes ikke ubetydeligt Gods i Skaane, som Hr. Niels erhvervede ved sit Wgteskab. Han derhos ogsaa faaet Gods paa Lolland. Der er alt tidligere omtalt den Pantfætning, som Mathias Kale for et Laan hos Frue Christine Axløsdatter, der da var Enke efter Anders Syndesen, foretog af en Gaard paa Lolland, som Geert Ketelhødt overlod ham. Frue Christine har sikkerlig desforuden forstrakt ham med større Laan, thi vi finde, at Hr. Niels Iversen den ²/₅ 1399 i Odense (XXXIV) overlader til Hr. Folmer Jacobsen (Lunge) af Høistrup alt det Gods paa Lolland, som Mathias Kale og Geert Ketelhødt for 60 Mark Lybsk havde pantfæt Frue Christine. Det tidligere omtalte Tilfælde omfattede kun 1 Gaard, der rigtignok var saa god som to, men 60 Mark er dog for stor en Sum til, at der ikke maa have hørt mere Gods til for at yde Sikkerhed.

Førend vi nu herefter gaae over til at omtale Hr. Niels Iversens egne fædrene Eiendomme, skulle vi anføre nogle Leiligheder, ved hvilke han forekommer i dette Tidrum. Den ²⁷/₁₁ 1397 har han beseglet et fra Roeskilde dateret Brev (XXXI), ved hvilket Bisp Peder i Roeskilde og Capitlet sammesteds give Dronning Margrethe og Kong Erik Quittering for enhver Fordring, som Bispedømmet maatte haave paa Kronen fra Kong Baldemars Tid eller senere. Den ¹¹/₈ 1400 (XXXVII) blev han tilligemed flere Prælater og Riddere af samme Bisp Peder anmodet om at hænge sit Segl for 2 Breve, som Biskoppen og Capitlet havde udgivet til Dronning Margrethe angaaende Odsgherred = Pantet, og den ¹⁵/₁ 1401 har han beseglet et fra Helsingborg dateret Brev (XXXVIII), hvorved Dronning Margrethe oplader Henneke Dorensvend, hans Hustru, Børn

¹⁾ Reg. over Lunde Domk.s Breve, st. Kgl. Bibliothek. ²⁾ ibidem.

og Børnebørn en halv Slagterbod i Malmø, som Hr. Abraham Broderfen havde opladt hende.

Vi ere derved naaede til et Tidspunkt i Hr. Niels Iversens Liv nemlig Aaret 1401, i hvilke flere betydningsfulde Begivenheder foregik for ham. Nar-
sagen dertil ligger ikke klar og maa mulig søges længere tilbage i Tiden. Efterat Dronning Margrethe nemlig laugsomt men sikkert var naact til sit Maal at befæste de 3 Rigers Kroner paa sit Hoved og at faae dem overførte som arvelige paa hendes Søsterdatterens Erik af Pommern, følte hun sig stærk nok til at tage Kampen op imod Adelen, der burde tæmmes til Rigets Gavn og Sikkerhed, og den jydskke Adels, der navnlig med Erindringerne fra hendes Faders Tid var hende en Torn i Diet, maatte da undgjalde først. Paa Wiborg Landsting 1396 fik hun udvirket, at det Gods, som ulovligt var kommet fra Kronen siden Aaret 1368, da „hendes Herr Fader udfoer af Riget“, skulde komme under Kronen igjen, men denne paa den anden Side tilbagegive, hvad den havde erhvervet mod Lov og Ret. Herefter traadte hendes Rætterthing i Virksomhed; mangfoldige Godsfer bleve gjenerhvervede af Kronen, og selv de mægtigste Riddere og Slægter maatte bøie dem for hendes Magt. Paa et saadant Rætterthing har ogsaa Hr. Niels Iversen maattet møde og gjøre Rede og Regnskab for det af ham og vel nærmest af hans Fader erhvervede Gods, men hvilket vides ikke, og ihvorvel man skulde antage, at det maatte være et Rætterthing ved hans Hjemstavn i Thyland, synes det dog, som om han har maattet møde paa Thinge i Helsingborg, en Omstændighed, der indeholder et Fingerpeg om, at han, hvad hans betydelige Eiendomme og Slægtskabsforbindelser i Skaane gjøre rimeligt, har været bosat i denne Deel af Riget, medens Brødre eller Fættene have havt Hevringholm inde.

I Aaret 1401 afholdt Kong Erik og Dronning Margrethe Rætterthing i Helsingborg, og der var tilstede¹⁾ Hr. Peder Lagmand, Erkebisp²⁾, Johannes Due, Niels Iffuerfson og Erik Nielson. Det er ikke godt at vide, hvorfor disse Mandes Nærværelse specielt er fremdraget, da dog mange andre tillige vare tilstede baade Riddere og Bøvner. Paa dette Rætterthing er imidlertid, hvis foranstaaende Bemærkninger ere rigtige, Hr. Niels Iversen bleven ilde medhandlet, og det synes saa meget befyndeligere, som vi med Sikkerhed vide af de Handlinger, som han for saa Nar siden har dectaget i, at han var Kongedømmets troe Mand, men vi savne dog paa den anden Side Efterretninger om,

¹⁾ Hvitfeldt fol. 620.

²⁾ 3 Hist. Tidsskr. IV. 3. B., 2. S., pag. 669 gjøres opmærksom paa, at der dengang ikke var en Erkebisp Peder Lagmand, men at Jacob Geertsen var Erkebisp fra 1392—1410.

hvad han har foretaget sig i Aarene 1399 og 1400 med Undtagelse af, at han den $\frac{9}{10}$ 1399, som omtalt, pantsatte Gods paa Volland til Hr. Folmer Jacobsen (Lunge), og den $\frac{11}{10}$ 1400 af Bisp Peder og Capitlet i Roeskilde blev anmodet om at besegle 2 Breve til Dronning Margrethe angaaende Odsherred = Pantet, men i intet af disse Tilfælde træder han i saadan Forbindelse med Dronning Margrethe, at man kan have nogen Mening om hans Forhold til hende. Ketterthinget i Helsingborg er afholdt i de første Maaneder af Aaret formodentlig i Januar Maaned, og paa dette er Hr. Niels bleven fradømt adskilligt Gods blandt Andet i Rougsø Sogn (Rougsø Herred Thyland) og i Fausing Sogn (Sønder Hals Herred, Thyland), og han udtaler selv i det i Dipl. aftrykte Brev af $\frac{11}{10}$ 1401 (XXXIX) at dette Gods „nu sinttist mich meth Kæta aff gif nra Kætaræthinget“, og der synes ikke med disse Udtryk at kunne være sigtet til noget lang Tid tilbageliggende Ketterthing. I det anførte Brev, der er udstedt i Lund, forlehede Kong Erik og Dronning Margrethe ham atter for Livstid med det samme Gods. Under samme Dato findes et andet Brev (XL), ligeledes udstedt i Lund af Hr. Niels Iversen, hvorved han giver en alt omfattende Quitting for, at alt Mellembværende mellem ham og hans Forfædre paa den ene Side og Kong Erik med Dronning Margrethe og deres Forfædre paa den anden Side er berigtiget, saaledes at alle Breve vedrørende saadant skulle være døde og magtesløse alene med Undtagelse af det Brev, som han havde af Dronningen paa sin Gaard Holm og dens Tilliggende i Thyland. Ligeledes under samme Dato og i Lund er det fornavnte Skøde til Dronning Margrethe paa Stagemands Ladegaard udfærdiget og endelig har han i samme Aar folgt Dronning Margrethe sin Anpart i Søbygaard med Gods paa Volland¹⁾, men om under samme Dato vides ikke, da Brevet selv ikke er bevaret. Søbygaard maa antages at have hørt til det Gods paa Volland, som han fik med Frue Christine Agelisdatter. Vi vende nu tilbage til den fornavnte General-Quitting og skulle med Hensyn til denne navnlig undersøge, hvilken Gaard der er meent med Holm i Thyland, som han havde Dronningens Brev paa. Man har villet antage, at dermed sigtes enten til Rosenholm, der fordem heed Holm, eller til Hedringholm. Holm i Hornslet Sogn (nu Rosenholm) kom først i Aaret 1559 i Familien Rosenkrantz's Besiddelse og var før den Tid en mindre Gaard uden bethdeligt Tilliggende, der efter alt Foreliggende fra gamle Tider havde været og endnu langt ind i det 15de Aarhundrede var i Familien Pæg Eie. Saavel denne Omstændighed som navnlig den Visshed, man har for, at Gaarden var en mindre Besiddelse, gjør det aldeles usandsynligt, at der

¹⁾ R. Arkiv. 1 Bordingb. Registr. pag. 116 & MSC. i det Kgl. Schmachiv.

skulde være sigtet til den, da et saadant Forbehold, som det i Brevet tage, maa formodes at angaae en bethdeligere Eiendom. Hevringholm i Vivild Sogn, i hvis Nærhed Landsbhen Hevring var beliggende, kan vel nok være bleven kaldet Holm, men det vil dog sees, at i alle Tilfælde, i hvilke Hr. Niels Iversen eller hans Fader ere benævned til den, kaldes den stedse Hevringholm. Denne Eiendom har dernæst efter, som det synes, paalidelige Sagn fra ældgammel Tid været i Rosenkrantzernes Eie, og i ethvert Fald vide vi, at Hr. Iver Nielsen eiede den, og at Hr. Niels Iversen arvede den efter ham, hvilket ikke stemmer med, at det skulde være den Gaard, som Dronning Margrethe havde givet ham Brev paa, medmindre ogsaa Hevringholm er bleven ham fradømt paa Retterthinget i Helsingborg, og der derpaa er givet ham Brev paa dog at maatte beholde denne Gaard, altsaa ikke Forlehningsbrev, men simpelt Opladelses- eller Skjædebrev. Det maa næsten antages, at der maa være meent Hevringholm, thi det er den eneste af alle Hr. Niels Iversens Eiendomme, der er bleven i Slægtens Besiddelse, og navnlig forekommer der som tilhørende Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), der var Hr. Niels Iversens Arving (see Doc. d. d. 1446 $\frac{10}{7}$ Dipl. LXXIII) ifknn Hevringholm, men Intet ellers af hvad vi have seet tilhørte Hr. Niels Iversen. Endelig synes ogsaa den Omstændighed, at han paany fik Lehnsbrev paa det ham fradømte Gods i Rougsø og Tøfving Sogne, der er beliggende i Nærheden af Hevringholm, og hvor han altsaa fik og vedligeholdt en samlet Grundbesiddelse, at tale for denne Antagelse. Det betydelige Gods i Skaane, som han arvede efter sin Svoger Johannes Axfelsen (Ulfeldt), omtales ikke mere i noget foreliggende Brev og er derfor mulig ogsaa fradømt ham. Henseet til Maaden, hvorpaa det var kommet i hans Besiddelse nemlig som Arv efter Johannes Axfelsen, der for største Delen havde faaet det med sin Hustru Ingefried, Hr. Tue Galens Datter, ledes man til at antage og det med en vis Rimelighed, at vi have for os en uretmæssig Erhvervelse af Hr. Tue Galen, som Hr. Niels Iversen har maattet bøde for, hvilken Antagelse yderligere støttes ved at hensee til det foran omtalte Salg af Ræsbhholm med Tilliggende, som Hr. Tue Galen ifølge et Kgl. Vidne af $\frac{12}{8}$ 1400 havde skjødet til Erkebiskop Jacob i Lund formodentlig forat undgaa at blive denne Eiendom — eller en Deel af den — fradømt, og Erkebiskoppen kunde selv under saadanne Omstændigheder, mulig for at hjælpe en god Ven, købe den, thi Dronning Margrethe var aldrig streng, men tvertimod altid gavmild mod Geistligheden.

Efter denne Medfart gjenfinde vi Hr. Niels Iversen første Gang i Begyndelsen af Aaret 1402 paa Stäkeborg i Östergotland, hvor han til Bitterlighed befeglede Hr. Geert Snackenborgs Skjøde (XLIV) til Dronning Margrethe paa „Smystathæ“ i Brete Klosters Sogn Gulbergs Herred i Östergot-

land og dernæst den ¹⁹/₄ 1403 i Kolding, hvor han har befeglet Væbneren Bendig Ahlefeldts Quitting (XLV) til Dronning Margrethe og hendes Forlovere for Modtagelsen af 600 Mark Lybsk, som Biskop Peder Jensen (Kodehat) i Koeskilde paa Dronningens Vegne havde ladet Laurentius Scitte betale ham i Kolding.

Årene fra 1401 til 1411 vare forholdsviis rolige i de 3 nordiske Riger, men derimod foregik der imod Syd i Årene 1403 og 1404 en Kamp mellem de holsteenske Grever og Ditmarskerne, som blev af meer end almindelig Betydning navnlig for Adelen i Slesvig og Holsteen, af hvilken en næsten utallig Mængde faldt paa Valpladsen.

Trods alle Forsøg paa at undertvinge dem havde Ditmarskerne høvdet deres Uafhængighed i Århundreder, men de vare stadig Gjenstand for Angreb fra de holsteenske Herrers Side, der ikke af dyreljebte Erfaringer lode dem afskrække, saaledes ogsaa i 1403 og 1404. Vi skulle ikke her opholde os videre derved, da det kun er en Formodning, at Hr. Niels Iversen har deeltaget i denne Krig. I August Maaned 1404 lede Holstenerne et forfærdeligt Nederlag, og blandt de Faldne nævnes Hr. Niels Iversens Moerbroder Henneke Limbæk, Hr. Wulff Pogwisch, der mulig var hans Mosters Mand af dette Navn, Hr. Claus Ahlefeldt og Hr. Henrik Ahlefeldt, der begge vare beslagtede med ham; efter Krønikerne skal der være faldet over 300 Adelsmænd. Ogsaa Hertug Geert blev paa Valpladsen, og hans Død gav Dronning Margrethe Leilighed til, dennegang ved fredelige, men ikke mindre virksomme Midler at forsøge paa Gjenerhvervelsen for Danmarks Krone af Sønder-Island. — At omtale dette videre, hører ikke herhen, men senere i Hr. Niels Iversens Liv vilde vi dog komme til at berøre herhen hørende Begivenheder og Forhold.

I Året 1405 have vi opbevaret flere Efterretninger om Hr. Niels Iversen. Strax i Begyndelsen af dette År blev ved Dronning Margrethes Mægling den Strid endt ved mindeligt Forlig, som var udbrudt mellem Familien Løvenbalk og dens Tilhængere og Familien Brok og dens Tilhængere som Følge af, at Hr. Jens Nielsen (Løvenbalk) til Aunsbjerg i Året 1404 havde dræbt Jens Jensen (Brok), en Søn af den gamle Hr. Jens Andersen til Estrup og Bemmetofte, der var gift med en Datter af Per Laurentsen (Eversteen). Under hvilke Omstændigheder Drabet skeete, om med Overlæg eller ved Vaade, er ikke fundet oplyst, men der maatte i disse urolige Selvtægtstider være Frygt for, at Adelen i 2 Partier kunde have væbnet sig og begyndt en Kamp, hvis Følger ikke vare til at overse. Striden søgtes derfor bilagt, hvilket lykkedes, men betegnende er det at see de Betingelser under hvilke Brokkerne toge imod Hr. Jens Nielsens Ordeide (s: Tilfagn om at den anden Part skulde være uden Feide

fra hans Side). Orsødebrevet, hvis Original ikke har været til at finde, om den ellers endnu er til, er trykt hos Hvitfeldt, hvor Dateringen vistnok urigtigt, som vi senere skulle see, er angivet til Mathæus Apostels Dag ($^{29}/_6$) istedetfor til Mathias Apostels Dag ($^{29}/_6$), lyder derefter saaledes:

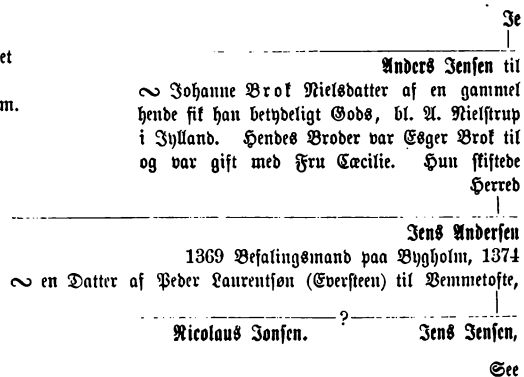
Jeg Zens Nielsøn af Afsøndsbjerg Riddere, bekiendis udi denne nærværendis Skriff, oc udi saadan Maade, som herefter stander streffuet. At hassue dagtinget begrebet oc endt, en evig Sonne mellem Hr. Zens Anderfføn aff Afsøndrup, Riddere, Anders Zensfføn, oc Lauge Zensfføn, oc deris Venner oc Frender paa den ene side, oc mig oc mine Venner oc Frender paa den anden side om Zens Zensfføns død aff Clausholm, hans Søn, oc deris Fader, (hues Sjæl Gud hassue). Først skal jeg giøre en evig Messe for hannem udi St. Clemens Kircke udi Aarhus med tre Væster Korn, i Opffjelmaal oc Loffuerffjelmaal, Oc det Alter, som Messen foreholdis, skal forneffnde Zens Anderfføns Børn oc deris Arffvinger hassue jus patronatus til. Item en evig Messe udi sorte Brødre Kircke udi Aarhus, som forneffnde Zens Zensfføns Lehyested er. Item skal jeg oc lade hannem begaae (∴ holde hans Liigbegængelse) det feirste oc beste som jeg kand, oc skal der biudes beggis vore Venner til. Item 30 fattige Ffolk skal jeg klæde samme Dag, oc de skulle holde 30 Bluf i denne samme Begængelse. Item skal jeg giøre en Mand til Rom oc en til Jerusalem, en til St. Karine, oc en til St. Jacob, en til Bilsnack, en til Aken. Item 9 Mand inden Lands, i disse tre Riger, som er, en Mand til St. Knud, en til Wadsteen, en til Rye, en til St. Hielpere, en til St. Duff, en til St. Erick, en til St. Enbold, en til St. Laurig i Lund, oc en til vor Frue i Rjøbenhaffn. Item skal jeg oc forbede Hr. Zens Anderfføn, Anders Zensfføn oc Lauge Zensfføn med 200 Riddere og Svenne, oc sig sa: Vaar jeg den beste oc den mectigste Ridder i Danmark er, oc de hafde slaget min Fader i saa made, da vilde jeg hende lige saadan en Sone aff dennem derfor. Item skal jeg oc forneffnde Zens Nielsøn forbede aff dennem, oc Frue Ibe Zens Zensfføns Hustrue, oc hendis Børn med gode Mænds Bøn oc Knæfald: Oc saa skal jeg giffue dennem, og Frue Ibde, oc hendis Børn huer dem it Akenodie effter min Formue, Item skal jeg antworde Hr. Zens Anderfføn, Lauge Zensfføn oc Anders Zensfføn it draget Sverd eller Kniff, oc falde paa Knæ for dennem, oc bede dem ydmigetigen for Guds Skjld, at de forlade mig deris Brede, oc fordrage mig Freden. Item skal jeg oc visse Hr. Zens med 20 Riddere og Suenue, disse forneffnde stycker at fuldkomme oc fulddrage, inden dette oc St. Mortens Dag nu forstkommendis om it Aar. Item skal jeg Zens Nielsøn forneffnde, paa Møderne oc Fæderne, Venners og Frenders vegue, visse med Bressue oc Indsegle, forneffnde Hr. Zens Anderfføn, Anders Zensfføn, oc Lauge Zensfføn,

oc deris Benner oc Frender, baade Fædernis og Mødernis side, for baarne oc ubaarne, for Jens Jenseffens Død. For den forneffnde Sone loffuer jeg forneffnde Jens Nielfson, oc mine Børn, oc paa Fæderne oc Møderne, oc vore Benners oc Frender vegne, baarne oc ubaarne, at det skal alt fulddragis, oc fuldkommis inden dette oc St. Mortens Dag nu næst kommer, om it Aar, oc loffue med mig Hr. Mogens Munk, Hr. Johan Thomiffon, Hr. Oluf Oluffson, Hr. Niels Nielfson, Hr. Woldemar Albreksson, Hr. Claus Hovenstild, Hr. Laurik Svag, Hr. Jacob Troelsson, Stygge Anderffon, Sti Munk, Thomis Mogensson, Sep Mogensson, Niels Anderffon aff Bang, Mogens Kruse, Michel Kruse, Lange Kraag, Sep Riert oc Palli Riert.

Oc disse efterstreffue loffuer for Hr. Jens Anderffon aff Effendrup, Anders Jenseffon oc Lauge Jenseffon forneffnde Jens Jenseffens Sonner. Hr. Anders Delfson, Hr. Axel Pedersson, Hr. Henrik Jenseffon, Hr. Peder Jenseffon, Hr. Anders Pedersson aff Drobek, Hr. Jacob Hegel, Hr. Anders Pedersson, Hr. Jens Pedersson, Axel Ibffon, Niels Brock, Peder Oluffson, Knud Anderffon Hr. Niels Jenseffon, Erich Jenseffon, Thage Hendrichffon, Jens Vogensson, Iffuer Henrichffon, Thage Laurikffon. Disse efterstreffue loffuer for Hr. Jens Anderffon aff Effendrup, Anders Jenseffon oc Lauge Jenseffon aff Clausholm, Frender baade Fædernis og Mødernis, oc for Hans Jenseffens Børn, oc deris Frender oc Benner, baade baarne og ubaarne, Hr. Niels Iffuerffon, Hr. Peder Nielfson, Hr. Johan Skarpenberg, Hr. Erich Nielfson, Hr. Hartvig Rimbeck, Hr. Henrik Knudffon Fæderne, Anders Nielfson aff Asdal, Claus Rimbeck, Vorcker Krummedige. Disse loffuer for Jens Jenseffens Børn oc for Frue Ibde oc for deris oc hendis Frender, baade Fæderne og Møderne, for baarne oc ubaarne. Item, vaar det saa, at nogen aff forneffnde Døde, for dette Breff bleff befegled, at maad da sætter andre Danne mænd i den stad. At alle disse forneffnde

Familien Brof

med Pyramiden eller Tasseffnitted
i Baabenet,
efter Klevensfeldts Stamtafler m. m.

styeler, saa Dagtinget er, som forstreffuet staaer, oc til dig meere Forbaring, da haffuer jeg Jens Nielfson af Affvoingbiere, mit Indfegle hengt for dette Breff. Til Vidnesbyrd Hr. Mogens Munk, Hr. Jacob Troelffens Indfegle labet henge for dette Breff. Datum in praesentia Illustrissimæ Principissæ ac Dominæ, Dominæ Margaretæ, Dei gratia, Daciæ, Sveciæ, Norvegiæ Reginæ etc. Anno Domini 1405 die beati Matthæi Apostoli.

Denne Orseide er formodentlig oprindelig skrevet paa Latin og af Hvitfeldt oversat, hvorved der med Hensyn til Navnene m. m. har indfegnet sig nogle Unsiagtigheder. For end hderligere at sikke Freden og det indgaaede Forlig blev der af Kong Erik udfærdiget et Vidne (XLVI), der er dateret fra Helsingborg Mathias Apostels Dag 1405 om, at Hr. Jens Nielsen i Overværelse af Dronning Margrethe, Erkebispnen i Lund, 7 Biskopper, 27 Riddere og 7 Bærnere tilfagde Brokkerne for evig Tid Fred og Venfkap. Dette Vidne maa, som jeg formoder, ikkun betragtes som en hderligere Betræftelse af Orseidebrevet, og da Vidnet er dateret den $\frac{2}{3}$ (Mathias Apostels Dag), er det klart, at Orseidebrevet ikke kan være udstedt Mathias Apostels Dag, hvilket vilde blive den $\frac{1}{3}$, men dernæst er det vistnok udfærdiget s. D. som Vidnet nemlig den $\frac{2}{3}$ og altsaa ogsaa i Helsingborg. Det vil derhos sees, at de i Orseiden opstillede Betingelser skulde være opfyldte inden „St. Mortens Dag nu forstkommendis om it Aar“, og disse Udtryk kunne passe, naar Orseidens Udstedelsesdag er $\frac{2}{3}$, men ikke naar den antages at være $\frac{1}{3}$, thi det vilde dog være besynderligt at kalde St. Mortens Dag i det følgende Aar for „forstkommende“ St. Mortensdag, medens Udtrykket „om it Aar“ vel synes at kunne betegne den i samme Aar indtrædende St. Mortens Dag, naar Udgangspunktet er $\frac{2}{3}$.

Til hderligere Oplysning af Slægtfæbsforholdene, som omhandles i Orseiden, tilføies her en Stamtafle over Brokkerne og Løvendalkerne:

nå.

Estrup var † 1355.
Familie, hvis Baaben var en Tørbjælke. Med i Fyen, Faareveile paa Langeland, Bregenholm Hædeberga, der forekommer i Aarene 1355—1381 med ham i Aaret 1372. (Schmarch. Ingelsta Nr. 1).

til Estrup,
Droft, 1377 R*, 1397 D. R. R., † 1408.
med hvem han fik Andeel i Bemmetofte (jfr. Eversteen Stamtaflen).

dræbt 1404.

Laurentz Jensen.

følgende Side.

Nicolaus Jansen,
1391 Bøbner, fører Brof Baaben (XXII),
1396 til Clausholm.

? **Johanne Rielsdatter** til Bemmetofte, † 1461.
~ **Fr. Oluf Agelsen** (Ehott) til Valls R*
D. R. R., † 1464. Efter hende blev stiftet
1472 af Agel Lavesen (Brof) og Lave Egelesen
(Brof) (Gl. Estrup Arkiv Nr. 287).

Egge Agelsen,
† ung.

Fr. Jens Brof,
† 1500.

Margrethe Brof.
~ **Fr. Niels Clausen** Spar-
re, der forbrød sit Gods
under Kong Hans.

Egge Brof,
Canik i Noes-
kilde, var † 1501.

Anna Brof.
~ ¹⁾ Ludvig Munk til
Estrup D. R. M.
~ ²⁾ Fr. Agel Brahe 1509.

Lave Brof til Estrup og Bemmetofte.
1557 Lehnsmænd paa Tryggevelde, 1560 Lehnsmænd
o. Holbæk Lehn, 1563 Befalingsmand paa
Vordingborg, saaret i Slaget ved Svarteraa den
^{20/10} 1565 og † ^{1/11} 1565.
~ **Margrete Bille**, † ^{1/3} 1595; Datter af
Egge til Bemmetofte og Sophie Krummydige.

Egte Brof til Estrup, Esenbæk Kloster, Skiersø, Bemmetofte, Hungestrup, Hveringholm, Rygaard
i Thyland, Nielstrup i Thyland, Balben i Halland, Ellinge, Ortofte og Alnerup, D. R. R.,
Befalingsmand paa Dronningborg 1597–1625, født ^{24/12} 1560, † ^{15/3} 1625.

Sibste Mand af Slægten.

~ ^{1/3} 1589 Christense Biffert til Alnerup, født ^{25/11} 1561, † ^{1/3} 1624, Datter af Agel til
Agelbåid og Anna Jernstiaag e. Baden (Datter af Anders Nielsen til Skotterup og Vobil Sagstrup).

Lave Brof,
† 1619 i Paris.

Tytte Brof,
f. ^{2/3} 1595, † ^{14/11} 1640.
~ ^{1/3} 1614 Jørgen Scheel til Estrup, Sofstrup,
Ulstrup, Skiervad m. m., født ^{17/3} 1578, † ^{19/7}
1631, R* D. R. R. & M., Befalingsmand paa
Kals og siden paa Vestervig Kloster.

Margrethe Brof, † 1615,
var troslovet med Steen Ro-
senspærre, der saldt for
Barbiery 1612 ^{21/2}.

Jensen, drøbt 1404.
~ ²⁾ Fru Ibe, Enke 1404.

Egge Jensen til Estrup, 1432 R*, 1435 D. R. R., drøbt
^{1/3} 1441 af oprørste Bønder, Befalingsm. paa Aalborghuus.
~ ¹⁾ **Sophie Hal**, Datter af Anders Skjalmsen til
Hædeberga og den „ildonde“ Fru Gertrud Munk.
~ ²⁾ **Elline** (Gyldenstjerne), † 1472, Datter af Fr.
Henrik Knudsen til Røstrup og Anna Munk. Hun ~
³⁾ Fr. Corfitz Rønno, Dronning Dorotheas Hofmester,
Lehnsmænd paa Jungshoved.

Lave Egelesen Brof til Estrup, Bregenholt og Bemmetofte, R*. † 1503.
Hun laae i idelig Strid med Rosenkrannerne.

~ ¹⁾ **Esse** Laarmænd (de vare gifte 1460), Datter af Peder og Mar-
grethe Brahe og Enke efter Oluf, med hvem hun havde en
Søn Oluf Oluffen.

~ ²⁾ **Kirsten Høeg**, † 1542, Datter af Fr. Peder til Søliar, D. R. R.
Hun ~ ²⁾ Fr. Peder Lykke til Hveringe, D. R. R., Befalingsmand
paa Aalborghuus.

Knud Brof.

Niels Brof til Estrup, 1526 R*.
† 1534 i Slaget ved Aalborg.
~ **Tytte** Podedbusch, † 1573, Datter af
Fr. Prebbjørn til Bøsborg og Anna Gylden-
stjerne. Hun ~ ²⁾ Fr. Knud Henviksen Gyl-
denstjerne til Aagaard, R* D. R. R., forhen
Biskop i Odense. † ^{1/2} 1568.

Margrete Brof.
~ Jørgen Egelesen Bille til Ellinge.

Niels Brof,
† ugift 1578 i Strasborg af Pest.

Jens Brof,
† ung 1565.

Margitte Brof,
født 1601, † 1639 ^{1/2}.
~ 1618 Tygge Brahe (Agelsen) til Mattrup,
Bemmetofte, Løsternup, Kulla Gunnarstorp, etc.,
1619 Befalingsmand paa Skivehuus, 1632 Be-
falingsmand paa Tryggevelde, f. ^{1/1} 1593, † 1640.

Laurentz Jensen.

Johannes Laurentsen,
Bøbner 1417, fører Brof Baaben.

Ide Brof,
~ **Fr. Eruid**
Gregersen Uls-
taud til Torup,
R* D. R. R.,
Befalingsmand
paa Barbiery.

Lave Brof,
„den unge“.

Familien Løvenbalk,
 efter Klevenfeldts Stamtafler m. m.

Er
 angives at være en uægte Søn
 Jomfrue af Familien Lunge (3
 han skal have havt en Søster
 Peder Stigsen af

Niels Griffen til Aunsbjerg 1377, R*,
 ~ Sophie Rankau Johansdatter.

Jens
 1391 til Aunsbjerg, 1396 Landød.
 drabte 1404 Jens Jensen (Brot)
 ~ Ellen Munk (gul Hjelte
 Holbæk-

Sophie,
 ~ Son
 Biffert.

Karen,
 ~ gamle Jens
 Raas.

Erik Jensen til Aunsbjerg,
 † c. 1453, R*,
 ~ ¹⁾ Karine (Gyldestjerne),
 Datter af Peder til Aagaard
 og Anne Lange.
 ~ ²⁾ Anne Abrechtsdatter, der
 var Enke 1462 (Arn. Magn. Saml.
 LXII, 9).

1
 Erik Griffen
 1447 til Aunsbjerg, 1454 R*,
 † c. 1503.
 ~ ¹⁾ Mette (Ulse Idt) Laurents-
 datter fra Fogtved, Enke (1454)
 efter Hr. Niels Nielsen (Thott).
 ~ ²⁾ Thore Hvas 1508, Enke
 1512 & 1515, Datter af Erik
 til Ormstrup (F. Hvasf. Fami-
 lien Hvas III, Stamtaflen).

1
 Peder Griffen
 til Binderslevgaard,
 R* 1442—1501.
 ~ Thale (Kotfeldt),
 Datter af Hr. Erik
 Nielsen til Bratkov
 og Karen Rosengaard
 og Enke efter Chri-
 sten Wittelsen (Torne-
 frands) til Rys.

2
 Gert Griffen
 til Aunsbjerg,
 1512, 1518.
 ~ Sophie,
 Enke 1509 og
 var † 1512.
 ~ Pyber Olsen.

Karine.

Bernille,
 1512, 1542,
 1547 (Kold.=
 Rosenv. Bl. D.
 Domme I,
 101—5).

Giertrud,
 1514, 1540,
 1542, 1547
 (Kold.=Rosenv.
 Bl. D. Domme
 I, 101—5).

Ellen Løvenbalk,
 ~ Hans Skeel til Ny-
 gaard og Binderslevgaard,
 † 1539, Søn af Iver.
 Han ~ ²⁾ med Giertrud
 Lubvigsdatter (Rosens-
 frants).

if
 af Kong Christopher II med en
 Kiltier). Der anføres derhos, at
 Megite, der var gift med Hr.
 Familien Krognos.

Jens Griffen,
 Bøbner 1363 2/3.

Nielsen
 i Nørrejylland, 1397 R* D. R. R.,
 til Clausholm. † 1438.
 i rødt) Datter af Peder til
 gaard.

Mogens Jensen
 var 1429 forlehnet med Ns-
 mildgaard (Hids Herred),
 R* 1437. ~ Else (Karen),
 Datter af Hr. Svend Ud-
 søn og Christine Anders-
 datter (Hvide) og Enke efter
 Eskild Ibsen til Tiele.

Giertrud,
 ~ Laurik M u u s til
 Steenalt, der ²⁾ var
 gift med Mette Niels-
 datter (Rosentrants).

Ellen,
 ~ Jens Olsen
 til Bustrup.

Margrethe,
 ~ Jacob Mo-
 genfen.

Laurik Mogens
 til Tiele.
 ~ ¹⁾ Anna Flem-
 ming, † 1488, Dat-
 ter af Jacob og Inger
 Andersdatter (Hvide),
 Enke efter Anders Eb-
 besen (Galt).
 ~ ²⁾ Karen Bille,
 Datter af Peder til
 Svanholm og Anna
 Gyldestjerne.

2
 Sorgen,
 † lille.

2
 Mogens Laurik,
 1519 til Tiele, 1525 R*
 og Gefandt i Skotland,
 † 1536.
 ~ Genete Kragengelt
 Jacobsdatter fra Skotland.

2
 Karen, † 1554.
 ~ 1529 Erik Stram
 (Fasli) til Gastrup,
 Landsdommer i Nør-
 rejylland, † 1568.

Knud Mogens
 til Kiellerup, 1570 Foged paa Bygholm,
 1570 til Søffuitrop, (Koverstrup nu Rath-
 lausdal).
 ~ Ibe Nielsdatter Brun, Datter af Niels
 Brun til Kongstedlund og N. N. Nielsdatter
 Seefeld fra Refsnæs.

Det er ret betegnende at sammenfatte, hvormeget Hr. Jens Nielsen maatte bede for det af ham begaaede Drab. Han skal fundere 2 evige Messer, den ene i Sct. Clemens Kirke i Aarhus med henved 130 Tdr. Byg efter vore Maal, og den anden i Sortebrødre Kirke samnestebs; han skal besøge den Myrdebes Vligbegængelse „det feirste og beste“ som han kan, oplæde 30 fattige Folk, som ved Begængelsen skulle gaae med Blus i Hænderne, dernæst skal han sende en Pilegrim til Rom, en til Jerusalem foruden til 4 andre Steder i Udlandet og 9 i Indlandet, og med et anseeligt Antal Riddere og Svende afgive Erklæring om, at han i lige Tilfælde vilde være tilfredsstillet med den fastsatte Sone, og endelig skal han forære Jens Jønsens Enke og ethvert af hendes Børn et Klenodie samt stuttelig overrække den Myrdebes Fader og Sønner et dråget Sværd eller Kniv og knælende for dem bede om Tilgivelse. — Det maa vistnok antages, at begge Parter's Forlovere tildeels ere i Slægt med den, for hvem de gaae i Borgen, men det er med de forhaandenværende Hjælpe midler ikke muligt at godtgjøre dette undtagen i nogle enkelte Tilfælde.

I Aaret 1405 bleve Arvestridighederne med Hertug Albrecht af Mecklenborg bragte til en endelig Afgjørelse ved en Fredslutning i Melsborg, hvorved han for sig og Efterkommere frasagde sig alle Arvefordringer paa de 3 Riger og Hertugdømmet Slesvig og tilfagde Kong Erik evig Fred og Venkskab. Brevet, der er dateret 1405 ^{25/11}), er ligesom et Brev af samme Dato²⁾, hvorved Hertug Albrecht afgav Erklæring til Stormesteren for den Tydske Orden og hele Ordenen om, at han overlod Kong Erik, hans Afkom og de 3 Riger Sverrig, Danmark og Norge sin Ret til Gulland og Bisby, om han havde nogen, understrevet til Bitterlighed af flere mecklenborgske og danske Riddere og Bønder, hvoriblandt Hr. Niels Iversen. Der synes at være en Forbindelse mellem dette Afkald og et Gjælds-brev³⁾ paa 8000 Mark Lybst, som under samme Dato blev udstedt til Hertug Albrecht af Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), Hr. Prebbjorn Pødebusch, Hr. Peder Nielsen (Gyldenstjerne), Hr. Johan Sluffen (Bjorn), Hr. Bjorn Sluffen (Bjorn), Hr. Johan Skarpenberg, Hr. Verneke Skinkel, Hr. Johan Tomesfen (? Viffert), Hr. Jones Lucsen og Hr. Gustav Leeksen, der forpligtede dem til at betale Beløbet inden Sct. Hans Dag i det følgende Aar. — Mulig kan Gjælds-brevet betragtes som et Forløfte for Kong Erik. Af Gjælden blev der ifølge en Quitting fra Hertugen af ^{29/4} 1406, der er udstedt til de Ovennævnte, allerede dengang betalt til hans Kansler Johan von Bentlage af Jens Mogenssen, Canik i Aarhus, og Jens Brün, Borg-

¹⁾ Hvitf. fol. 626 & 627.

²⁾ Styffe, Scandinaviens Historie II, pag. 133, Nr. 51.

³⁾ Ghu-march, Pommern og Rygen, Nr. 14 e.

mester sammesteds¹⁾. Den ²⁹/₄ f. A. bekræftede Borgmestere og Raad i Bybet, at Johan von Bentlage i deres Nærværelse havde givet Tilståelse for Modtagelsen af formeldte Sum²⁾.

Førend vi dernæst gaae over til at gennemgaae de Leiligheder, ved hvilke Hr. Niels Iversen forekommer i Aaret 1406 skal det her freinhæves, at han i alle de Breve, i hvilke han forekommer som Vidne siden Aaret 1402, nævnes først blandt Ridderne og umiddelbart efter de geistlige Herrer, et Beviis for, at han var den ældste Ridder blandt dem, som have medbeseglet. Det samme er, med nogle faa Undtagelser, Tilfældet senere hen. Den 10de og 11te Februar 1406 har Hr. Niels Iversen medbeseglet 3 fra Aarhus udstedte Breve (XLVII—XLIX), der alle angaae samme Sag. I Aaret 1342 tilstjødede Hr. Stig Andersen (Hvide) sin Broder Dve Andersen, Bæbner, Gods i Galten Herred, hvoriblandt nævnes „Totthorp“, der maa antages at være Torup (nu Frisenvold, Drum Sogn), i Høvelbjerg Herred, i „Gærnyld“ (Gjerrild) i Nørre Herred (Randers A.) og i „Hartshøsfel“ (Hartshøsfel), hvorimod Dve Andersen tilstjødede Broderen sin Gaard „Sandgraf“ (Sandgravbold, en længst forsvunden Borg i Storring Sogn, Framlev Herred, hvilken efter Sagnet skal have tilhørt Rane Jonfen). Efter Dve Andersen arvede Sonnen, Hr. Anders Dvesen³⁾, Torup, som han, efter hvad der under Sagen blev beviist, i Aaret 1375 havde folgt til Kong Valdemar, men som dog i Aaret 1406 endnu fandtes i hans Arvingers Besiddelse. Man har meent, at han skulde have beholdt det til Lehn af Kongen, men det er ikke sandsynligt, naar hensees til Kongens formeentlige Hensigt med Erhvervelsen, nemlig selv at være i Besiddelse af denne „faste“ Gaard, hvilket han aldeles ikke opnaaede ved at give Hr. Anders Dvesen den til Lehn, og naar hensees til, hvorledes Gaarden, som senere skal blive omtalt, stiftedes og stjødedes bort mellem hans Arvinger. Det er langt rimeligere at antage, at Hr. Anders Dvesens Stjøde til Kong Valdemar er bleven stukket tilside eller glemt, men hvorledes det kan være skeet, er vanstelig at sige. Paa den ene Side kan Salget antages at være skeet saa kort før Kong Valdemars Død, at det under den berester stedfindende Forvirring, da der fra hans Arvingers Side var langt vigtigere Ting at tage vare, er gaaet i Glemme, og at Hr. Anders Dvesen paa den anden Side, der mulig ikke ganske frivilligt er gaaet ind paa Salget af denne „faste“ Gaard, har benyttet sig af Leiligheden

¹⁾ Hvitf. fol. 629 Styffe, Scandinavien pag. 135, Nr. 52.

²⁾ Styffe, Scandinaviens Historie pag. 136, Nr. 53.

³⁾ I Prosp. af Danske Herreg., Bjørnholm, forveksles den her nævnte Hr. Anders Dvesen med Hr. Stig Andersens Sonneføn af samme Navn.

og ladet Sagen uomtalt, og han er da bleven tvungen til ogsaa at beholde Kjøbesummen, hvis han ellers har faaet nogen. Saaledes synes efter de foreliggende Breve Sagen at have henstaaet i henved 31 Aar, mærkeligt nok en heel Menneftaalder, da der, uden at man af Brevene kan see Grunden, er bleven rørt op i den, og det fremgaaer endogsaa ikke med Sikkerhed, om Hr. Anders Ovesen endnu var i Live — der bruges saaledes intetsteds efter hans Navn, som ellers sædvanligt, Udtrykket „hvis Sjæl Gud haver“, hvilket derimod i de samme Breve bruges, hvor Kong Valdemar nævnes — kun Et udtales klart, nemlig at han i eller før Aaret 1404 har stiftet med sine Arvinger baade med en Søn og en Datter, altsaa i levende Live. Det staaer saaledes kun tilbage at antage, at han mulig paa dette Tidspunkt var saa gammel og affældig eller aandsdøddet, at han ikke formaacede selv at handle i denne Sag. Som Hr. Anders Ovesens Arvinger ved nærværende Leilighed optræder ifkun en Datter Fru Christine Anders Datter, Hr. Svend Udsøns til Sostrup¹⁾, og en Søn, Bøvneren Stig Andersen. Hr. Svend Udsøn er den, som ved Stiftet maa have faaet Torup, thi i 1404 stjødede han Gaarden med Tiliggende til Hr. Peder Nielsen (Gylbenstjerne) af Aagaard. Ved det første af de nævnte 3 Breve d. d. Aarhus 1406 ¹⁰/₂ (XLVII) tilstjøder Hr. Svend tilligemed sin Hustrue Dronning Margrethe Torup c. p. og stadfæster sin Hustrues Fader Hr. Anders Ovesens Skjøde til Kong Valdemar paa samme Gaard. Ved det andet Brev (XLVIII), der er udstedt Dagen efter ligeledes i Aarhus, stadfæster Stig Andersen paa samme Maade sin Faders Skjøde til Kong Valdemar, og det maa herved som Beviis paa, at Gaarden ved Stiftet er udlagt Hr. Svend, bemærkes, at Stig ikke, saaledes som Hr. Svend, ligefrem stjøder Gaarden til Dronning Margrethe, men kun giver Stadfastelse paa Faderens Skjøde. Ved det tredje Brev (XLIX), der ligesom det foregaaende er udstedt den ¹¹/₂ i Aarhus, frastriver Hr. Peder Nielsen (Gylbenstjerne) af Aagaard sig al den ham i Torup c. p. tilkommende Rettighed efter det ham i 1404 af Hr. Svend Udsøn derpaa meddeelte Skjøde, da det er bleven ham vitterligt, at Hr. Anders Ovesen, Hr. Svends Hustrues Fader, tilforn havde stjødet Gaarden til Kong Valdemar. Hertil slutter sig endnu et fjerde Brev²⁾, udstedt fra Ribe den ¹⁰/₉ 1406, hvorved Hr. Peder Nielsen giver Hr. Svend Udsøn Quitting for Tilbagebetaling af 200 Mark, som han havde udbetalt Hr. Svend paa Torup. De førstnævnte 3 Breve give i en anden Henseende en væsentlig Oplysning til Familien Hvides Slægtregister. Blandt Vidnerne forekommer i alle 3 Breve

¹⁾ Nu Benzon i Gjerild Sogn, Nørre Herred.

²⁾ Mølb. & Pet. pag. 286, Nr. 184.

Hr. Anders Dvesen af Bjørnholm, der ligeledes var af Hvide-Slægten. Det er klart, at han ikke er den samme som Hr. Anders Dvesen, der eiede Torup, da han i denne Sag optræder som Vidne. Der har altsaa omtrent samtidig levet 2 af dette Navn, dog saaledes, at Hr. Anders Dvesen af Torup synes at staae eet Slægtled høiere. Paa de foreliggende Slægtregistre over Familien Hvide fremtræder dette ikke, tværtimod ere de aabenbart sammenblandede til een Person. Det vil sikkerlig være rigtigt at opstille følgende Stamtable, der imidlertid langtfra er udtømmende men kun indeholder de nærværende Arbeide nærmest vedkommende Personer af denne Slægt.

Stig Andersen

til Bjørnholm etc., R*, R. R. & M., † 1293.

Anders Stifsen

til Bjørnholm, R*, 1302–1326.

<p style="text-align: center;">Stig Andersen til Bjørnholm etc., 1342 ^{15/6}R*, R. R. & M., 1345 Stattholder i Estland, † 1369, d. d. Riga 1353 fik han af Gosvinnus de Herice, Hærmester i Estland, Stjode paa noget Gods i Lunde i Danmark. (Nye Rgl. Saml. 2091).</p>			<p style="text-align: center;">Dve Andersen til Torup, Bæb- ner 1342 ^{15/6}.</p>		<p style="text-align: center;">Peder Andersen, R*, dræbt 1359 i Mid- delfart. ~ Fru Sidjel til Margaard 1376.</p>				
<p style="text-align: center;">Dve Stifsen, R* 1356, dræbt 1359 af Borgere i Middelfart selligemed sin Farbroder. ~ Marie Jonsdatter (Munk), Søster til Hr. Balne Jønsen, D. R. Marff.</p>			<p style="text-align: center;">Anders Dvesen til Torup, R* 1404. ~ Johanne.</p>						
<p style="text-align: center;">Jens Dvesen 1362. ~ Elisabeth af Hr. Claus Limbak. Aftom.</p>		<p style="text-align: center;">Anders Dvesen, til Bjørnholm etc. var 1362 umyndig, 1406 R*, 1418 R* (Ducholms Dipl. Nr. 52). ~ Else Holgers- datter (Krog- nos), der ²) ag- tede Hr. Otto Nielsen (Rosen- krantz).</p>		<p style="text-align: center;">Love Dvesdatter, ~ Hr. Sver Nielsen (Rosen- krantz) til Hev- vingholm, R*, der tidligere var ~ Margrethe Limbak, Datter af Hr. Claus Limbak.</p>		<p style="text-align: center;">Stig Andersen, Bæbner 1406, 1407 ^{30/4} (Ghmarch. Jyl- land 135 a).</p>		<p style="text-align: center;">Christine Anders- datter, Enke 1428, til Søstrup, ~ Hr. Svend Lidsøn, 1406 R*.</p>	
<p style="text-align: center;">Dve Andersen til Bjørnholm, † ugift. Moderen arvede ham.</p>			<p style="text-align: center;">Inger Dvesdatter, ~ Hr. Jacob (Boachim) Flemming til Møllerup.</p>		<p style="text-align: center;">Poul Stifsen, Bæbner 1407 ^{30/4}.</p>				
<p style="text-align: center;">Disse 2 vare altsaa Halvsødsfænde til Hr. Erik Dittesen (Rosenkrantz).</p>									

Denne Sag om Torup saavel som de mange lignende Sager, som herefter vilde blive omtalte, bære Vidne om, at Dronning Margrethe med kraftig Haand søgte at bringe Orden i de forvirrede Eiendomsforhold og at tilbeibringe klar Stadfæstelse paa, hvad der hørte Kronen til, for om muligt at forebygge enhver Strid senere hen i Tiden, hvor Midlerne til Dphsning om Sagernes egentlige Sammenhæng vilde savnes. Dronning Margrethe har i dette Aar (1406) reist om i Jylland og holdt Retterthing. I Februar og Marts Maaned er der, som vi have seet, Retterthing i Aarhus, i Slutningen af Marts i Viborg, i April i Randers, i Mai Maaned i Aalborg, i Juli og Begyndelsen af August Maaned paa Lundenæs og i Høstebro, i September Maaned Begyndelse atter i Aalborg og i Slutningen af samme Maaned i Randers, hvorefter Dronningen reiste til Sjælland og derfra til Skaane, hvor Kong Eriks Bryllup med Prindsesse Philippa af England i October Maaned blev fejret paa Lundegaard. Den 13/5 1406 har Hr. Niels Iversen beseglet et i Aalborg udstedt Brev (L), hvorved Peter Mortensen, der førte til Baaben 3 Spidser staaende op paa skraa fra det høire Hjørne fornedet i Skjoldet, lig Familie Daaes Baaben som det forefindes i enkelte Seglaftryk, medens denne Familie ellers fører en Muurtinde paaskraa i Skjoldet, tilskjoder Kong Erik og Dronning Margrethe al den ham tilkommende Arv efter Hr. Niels Myg samt sin Ret i Diernæs og Diernæsfang (Vang Sogn, Hundborg Herred) og i Krawekiar og Krawekiarfang (Malling Sogn, Ring Herred), og i hvad Gunnis Jensen (der vistnok hørte til Familien Lange med 3 Koster), Lydeke Arvitsen (Degn) og Erik Lydefesen eiede.

Sua nec S. Jensen

Hr. Niels Iversen har ligeledes beseglet et Brev dateret Aalborg den 17de Mai 1406 (LIII), hvorved den samme Peter Mortensen og Jens Nielsen af Bisborg (Munk med Biinranken) tilskjode Kong Erik og Dronning Margrethe Alt, hvad de havde faaet af Færkes Gods baade af Færkes Hustrue og af hans 2 Sønner Hr. Peder Færke og Hr. Ege Færke. Færkes Gods laae i Helsing og Hinsted Herreder¹⁾ og bestod af Gods i Seilstrup Sogn (nu Frær Sogn), i Frær Sogn og i Gierding Sogn. Det var ligesom Torup og saameget andet Gods tilbømt Kronen. Jens Nielsen, der havde kjøbt det af Ses Færkes Enke, Frue Inge, og Peder Mortensen, der atter havde kjøbt det af Jens Nielsen, hvilket fremgaaer af 2 Thingsvidner af Helling Herredsting af 20/5 og 13/6 1406²⁾ maatte derfor atter afstaae det, hvorhos yderligere Hr. Ege Jensen Færke, der var Præst, i et fra Bahus dateret Brev³⁾ af 8/6 1406 gav Afkald

¹⁾ Gl. D. Archiverg. I, pag. 24 & 25.

²⁾ Moltb. & Pet. pag. 255 Nr. 167 og pag. 260, Nr. 170.

³⁾ Moltb. & Pet. pag. 258 Nr. 169 & Ghmarck. Jylland Nr. 131.

paa fornævnte Gods og stadfæstede Peder Mortensens og Jens Nielsens Skjode til Kong Erik og Dronning Margrethe. Familien Færke, der iøvrigt ikke er bekendt, forte til Vaaben 3 Ruder skraatstillede fra høire Hjørne foroven til venstre Hjørne forneden. Hr. Tøges Segl findes endnu bevaret under det nys citerede Brev i Ghmarchivet.

Fra samme Ketterthing i Aalborg træffe vi 2 Breve indeholdende Stadfæstelse paa Kronens Ret til Aastrup i Sct. Hans Sogn ved Hjørring med en Mølle, 8 bebyggede Gaarde og 18 øde Gaarde m. m. Hr. Peder Nielsen (Gyldestjerne) af Aagaard og hans Broder Hr. Erik Nielsen havde „hort“, at den Gaard „Åsørdorp i Wændeshjel“ c. p. havde i lang Tid været i Kronens Eie, men da de ogsaa havde „hørt“, at den forudm skulde have tilhørt deres Forældre, saa at somme sagde, at de skulde have nogen Ret og andre, at Kronen alene havde Ret til den, saa tilskjødede de den $\frac{15}{16}$ 1406 (LI) Kong Erik og Dronning Margrethe enhver dem fornøientlig tilkommende Ret i Aastrup c. p. Et lignende Skjode (LII) udstedte 2 Dage efter, den $\frac{17}{16}$, Hr. Elef Elefsen, Kathrine Nielsdatter (Gyldestjerne), Strange Pedersens Efterleverste, og hendes Brodre Bugge Nielsen (Gyldestjerne) og Henrik Nielsen (Gyldestjerne) til Kong Erik og Dronning Margrethe paa samme Aastrup. Begge disse Skjoder ere befeglede til Bitterlighed af Hr. Niels Iversen. Endvidere tilskjøde d. d. Lundenæs den $\frac{20}{16}$ Frue Susanne, Gotschalk Nielsens (Gyldestjerne) Efterleverste og hendes Sønner Jens Eriksen (Banner) af Langtind, Niels Eriksen (Banner) af Skarve og brune Erik (Banner) samt hendes Dattermand Stig Munk paa sin Hustrues Mette Eriksdatters Begne den dem mulig tilkommende Ret i Aastrup med Tilliggende til Kong Erik og Dronning Margrethe¹⁾. Over samtlige disse Skjoder haves et af Kong Erik udstedt Vidne om, at paa Ketterthing i Aalborg mødte Fornævnte og tilskjødede Dronning Margrethe Aastrup²⁾.

Disse Skjoder give et ikke ubetydeligt Bidrag til Familierne Banners og Gyldestjernes Slægtregistre, og vi skulle derfor her give en tabellarigt Oversigt over disse Familier paa dette Tidspunkt, saameget mere som de begge ved Slægtskab og Svogerskab vare og bleve nær knyttede til Rosenkrantzjerne.

¹⁾ Moltb. & Pet. pag. 269, Nr. 174. Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. Jylland 115 d. med 13 hængende Segl, af hvilke Nr. 2 og 4, Jens Eriksens og brune Eriks, ere bevarede og vise Familien Banners Vaaben, Nr. 5 og 9, Stig Munks og Hr. Mogens Munks, ligeledes og vise Familien Munks Vaaben, en Straabjelle, Nr. 8 og 11, Hr. Peder Nielsens af Aagaard og Hr. Erik Nielsens, Familien Gyldestjernes Vaaben, Nr. 7, Bisp Peder af Børlum, geistligt, Nr. 10, Hr. Jens Nielsen af Aunsbjerg, Familien Lovenbalks Vaaben, Nr. 12, Niels Strangeesen, Bøbner, Familien Strangeesens Vaaben og Nr. 13, Jens Svendsen Bryms, Bøbner, en Murrinde paastraa.

²⁾ Ghmarch. Jylland 115 e.

Banner,
efter Klebenfeldt m. m.

De ældre Slægtstled af Familien Banner

Niels Baggelsen
 ~ ¹) Margrethe, Datter
 ~ ²) Sophie Høeg, Datter af

? Niels Nielsen (Banner), kaldet Høeg,
 fra hvem den nye Familie med Banner Baa-
 ben skal nedstamme, men det er sikkerlig
 ikke rigtigt.

Brune Erik, 1406.
 1435 ~ Ingeborg.
 (Duch. Dipl. Nr. 71).
 Det er mulig ham, der be-
 nævnes til Heibegaard og
 var gift med Karen Høeg og
 havde en Datter, der var
 gift med Hr. Erik Timme-
 sen (Rosenkrantz) til
 Engelsholm.

Niels Griffen til Starve, 1421—1440 til Åsdal
 (jfr. Duch. Dipl. Nr. 165), 1435 Bøvner,
 1444 R*, 1439 D. N. N., 1448 Befalings-
 mand paa Aalborg, var † 1460.
 ~ ¹) Sophie Høeg, Datter af Peder Boofen
 til Landrup. De vare gift 1406 (Molb. &
 Pet. pag. 279, Sjømands. Jylland 125 b).
 ~ ²) Johanne Andersdatter Sappi, Enke
 efter Hr. Bonde Jensen Due til Lorp. Hun le-
 vede endnu 1479. Jeg anser det for sand-
 synligt, at det var hans Børn af første Ægte-
 skab, der antog Navnet Høeg og grundlagde
 Stammen de nye Høeger.

Nebenansførte Børn ere alle af 2det Ægteskab.

Dve Nielsen til Åsdal 1453, ~ Jacob An- dersen til Frei- strups Enke.	Karen, ~ ¹) Duf Lunge til Dø- den, R*, D. N. N., 1464 & 1465. ~ ²) Wille Tho- mesen (Sehe- sted) til Døden 1479 & 1482.	Ellen, ~ Hr. Esild Nielsen (Høg) til Lyngholm 1473.	Johanne, ~ Peder Vil- helmsen Rud til Boguserup 1468—90.	Kirsten, ~ Peder Jørgen- sen Friis (Staf- taul) til Trup (Virup, Hørdum Sogn, Høsfing Herreb) 1473.	Birgitte, ~ ¹) Kønnov, var † 1473. ~ ²) Jens Mor- tensen Seefeld, Befalingsmand paa Bøvling 1473.
--	--	--	---	--	--

opstilles i Almindelighed saaledes:

(Banner), † 1340.
 af Aage Kjelsen (Lhott).
 Niels og Kirsten Røttenberg.

? **Erik Nielsen** (Banner) til Binstrup,
 † 1344.
 Hovidsmand i Bendsbøl.

? **Erik Griffen** (Banner),
 ~ Susanne, der ²) ægtede Gotschall Nielsen
 (Gyldestjerne), Enke 1406.

Jens Griffen til Langtind, 1435 Bøvner.
 ? ~ Mette Nielsdatter (Gyldestjerne), †

Mette Jensdatter til Langtind,
 ~ Hr. Niels Griffen (Gyldestjerne), †
 1484, til Tim og Lyngbygaard, R*, D. N. N.
 & Hofmester.

Erik Griffen.
 R. af den hel-
 lige Grav.

Ingeborg,
 † i Maribo
 Kloster.

Mette,
 ~ Stig Munt
 til Nørgaard.

Anna, 1473, ~ Peder Skram til Urup, Bøls- bjerg etc., R*, 1464.	De, ~ Niels Nielsen (Rosenkrantz), R*, var † 1452 ² / ₄ .	Mette, ~ Aage Tulle- sen Sparre (3 blaae Spar- rer), R*.	Niels Nielsen, Prior i Breilev- kloster 1473, var † 1479.	Anders Nielsen (Banner) til Binstrup i Siælland, til Køllebal 1446—75, til Åsdal 1454—86, R* 1456, Befalings- mand paa Aalborg 1470. ~ ¹) Kirsten (Gyldestjerne) 1463, Datter af Erik Nielsen til Tim, R*, D. N. N., og Gor- vel Andersdatter Lunge. ~ ²) Sophie Galt, Datter af Hr. Mogens Ebbesen til Rønbjerg- gaard (og Dorte Eriksdatter (Ro- senkrantz) fra Rørbøl i Slesvig) jfr. Galternes Slægtregister.
--	--	---	---	---

Erik Andersen (Banner) til Åsdal og Køllebal,
 † 1483 før Faderen.
 ~ Karen Gise, Datter af Steen til Engestad
 og Anna Pedersdatter Wille. Hun ~ ²)
 Niels Høeg til Søklar, R*, D. N. N., † 1524.
 2 S. & 2 D.

Anna Andersdatter,
 Enke 1492.
 ~ Jens Diure, R*.
 Hun gav sine Broderbørn sin
 Andeel i Åsdal og Køllebal.

Slægtregister over deres Afkom vil senere blive meddeelt.

Gyldenstierne,
efter Klevenfeld m. m.

Niels
den Høie,

Erik Rielsen, R*, Naab og Rigens Marst,
2/3 1344 Bøbner (Gemeinsch. Archiv Cap. XII, 26), 2/3
1347 Kong Eriks Marst (Sjælland Nr. 18) & 1349 ligeledes
Marst, 1355 2/3 forbum Marst, da han affhaer til Kong
Baldeemar en Gaard i Østervelling.
~ 1) Cecilie, Hr Peder Wendelbo's Datter.
~ 2) Ingeborg Grubbe Pedersdatter. Hun ~ 3) Johan
Oluffen (Bjørn) til Søholm, Befalingsmand paa Nyborg
1387, † 1417.

Niels Griffen til Aagaard
(Kjetterup Sogn, Vester Han Herred), R* 1368, var † 1388.
~ Christine de Ager, Enke 1388 (Duch. Dipl. Nr. 97). Efter
Anrep ~ Anna (Krogno), Datter af Maurig til Bollerup.

Anud Rielsen var † 1401 7/8.
~ 1) Anna Christiansdatter
Wendelbo.
~ 2) Saltense
(med Hjortegedirerne).

Cathrine.
~ 1) Strange Pedersen (Strangesen).
~ 2) Elef Eleffen, R* 1406, der førte
samme Naaben som Familien Strangesen.
Dette sidste Ægtefælle er dog tvivlsomt, jfr.
F. Svass, Familien Svass III, pag. 11 & ff.

Bugge Henrik Peder Rielsen,
Nielsen Rielsen 1391 Bøbner,
1406. 1406. 1397 R*, D. R.
R., til Aagaard
1380-1407.
~ Anna Seps-
datter (Lange,
3 Roser).

Niels Knudsen,
† 1460.
~ Inger.
Henrik Knudsen,
Befalings-
mand paa Hg-
holm, til Ke-
strup og Svær-
næs, 1421 R*,
D. R. R., var †
1456.
~ Anna
Munk, var
† 1462,
Datter af Hr.
Mogens til Hol-
ler og Kirsten
Pedersdatter
Thott fra Næs.

Afkom, see Side 100.

Geert Pedersen,
Bisop i Bor-
lum 1427—
1452. Duch.
Dipl. Nr. 74,
75, 83 og 183.

Anders Pedersen,
R* 1442.
Niels Pedersen,
1442 til Aagaard,
1450 til Bre-
gentved, R* 1447.
† før 1467.
~ Pernille
Munk, Datter
af Hr. Mogens til
Boller og Kirsten
Pedersdatter
Thott fra Næs
og Enke efter Hr.
Lave Jensen
Brok til Claus-
holm.

Afkom, see Side 100.

Karine.
~ Hr. Erit
Jensen (Lø-
venbalk) til
Aunøbjerg,
† c. 1453.

Kirsten,
~ 1) Morten
Jensen Gier-
sting til Kra-
gerup, 1416 R*,
biskoppelig
Lehnsmænd paa
Mogeltønder.
~ 2) Godfste
Andersen.

Griffen
R* 1314.

Henrik Rielsen,
R* 1354.
Datter.
~ Hr. Gott-
schalk Limbæk.
Datter.
~ Hr. Niels
(Sverfen No-
senkrantz),
1308.

I
Cecilie.
~ Bo Eskildsen Falk 1340-81, 1351 til
Vallø, 1381 til Gisselfeld, 1360 R*.

Gottschalk Rielsen
var † 1406.
~ Susanne, Enke efter Erik
Griffen (Banner).

Erik Rielsen til Tim, R* 1401, Rigens Naab
1406-46, Befalingsmand paa Nibershuus 1396
og i Viborg 1419, var † 1455.
~ Gørvel Andersdatter Lunge (DM. III, 3,
301-2), Datter af Hr. Anders Olsen til
Næsby, og Elsus Pedersdatter Grubbe, hvis
Moder var Ingeborg Særesdatter af Skulderup.

Niels
Gottschalksen
var † 1406.

Niels Griffen
til Tim, 1435
Bøbner, 1435
til Langtind
og Lyngby-
gaard, R*, D.
R. R. & Hof-
mester 1456,
Befalings-
mand paa
Aalborg,
† 1484.
~ Mette
Jensdatter
(Banner) til
Langtind,
1 S. & 1 Dt.
Hans Afkom
vil blive med-
deelt i Hr.
Niels Timme-
sens Historie.

Anders,
R* 1463, var
† 1463 1/4.

Peder Griffen
1454 til Nybo,
1456 R*,
var † 1463 1/4.
~ Hebele Lybi-
tesdatter 1456,
see D. M. III,
3, 299 & 300.
1 S. & 1 Dt.
Hans Afkom vil
blive meddeelt i
Frue Anna Lud-
vigsdatters Hi-
storie.

Erik Griffen
til Damsbo &
Fuglevik, 1449
R* S. R. R.,
1450 Hofmester,
† 1477,
Befalingsmand
paa Borkholm.
~ 1446 2/3,
Kirsten Carl-
datter Bønde,
Datter af Kong
Carl Knudsen og
Birgitte Lures-
datter Hjelte.
3 S. & 2 Dtr.
Hersfra ned-
slamme de
Evenske Gylden-
stierne.

Henrik Knudsen,
 ~ Anna Munk.

Knud Henrikken til Nestrup, Iversnæs og Enggaard, R* D. N. N., † 1467.
 ~ Hilleborg Skinkel (Søblade) til Iversnæs, † 1494, Datter af Hr. Otto til Nygaard 1 S. 2 Dir. Hans Afkom vil senere blive medbleet.

Sophie, † 1482.
 ~ Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), D. N. S.

Ellen, † 1472.
 ~¹⁾ Hr. Esge Jensen Brok til Estrup, Besalingsmand paa Aalborghuus, † ²⁾/₃ 1441.
 ~²⁾ Hr. Corfitz Rannov til Faarevejle, Dronning Dorotheas Hofmester & Lehnsmænd paa Jungshoved, R* D. N. R. & M., var † 1494.
 Han ægtede²⁾ Birgitte Jacobsdatter Flemming.

Niels Pedersen,
 ~ Pernille Munk.

Mauriŕ Nielsen til Aagaard og Bregentved, Befalingsmand paa Aalborg, 1474 Båbner, 1477 D. N. R. R. 1480 Lehnsmænd i San Herred.
 ~ Margrethe Sjælle, Datter af Hr. Ture Turesen og Inger Kjørring. De vare gifte 1468 og hun var Enke 1504 & 1505.

Anna Mauriŕdatter Gyldenstjerne til Aagaard 1508 og til Bregentved, † 1545.
 ~¹⁾ Maf Stiften Krognos til Vollerup og Krapperrup D. N. R. var † 1507.
 ~²⁾ Přebbiørn Pøbubusch til Vosborg, Bistrup etc., R* D. N. R., † ¹⁾/₂ 1541.

Fremdeles har Hr. Niels Iversen paa samme Ketterthing i Aalborg beseglet et Brev af ¹⁹⁾/₃ 1406 (LIV), hvorved Peder Høeg og Niels Krabbe til Bustrup, der var gift med Christine Høeg og var Søn af Michel Nielsen Krabbe, tilskjød Kong Erik og Dronning Margrethe al den Kettighed, som Hr. Thomas, Præst i Tranders, og de samt Sophie Høeg, fornævnte Peder Høegs Datter, mulig maatte have i noget Gods i Nørre- og Sønder-Tranders i Fleiskum Herred, som i lang Tid havde ligget til Kronen, og som fordem skulde have tilhørt deres Forældre.

Paa Ketterthing i Randers i Septbr. Maaned s. A. har han beseglet et Brev af ¹⁷⁾/₃ (LV), hvorved Ketil Mikkelŕen med flere Arvinger efter Knud Harkonsen af „Boli“, hans Hustrue Frue Bothild, deres Søn Hakon Knudsen og Ketil Ketilsen, tilskjød Kong Erik og Dronning Margrethe Neders-Hovgaard i Besterballe Sogn, 1 Mølle, 3 øde Boel og 3 øde Gaarde i Rinds Herred, 6 Gaarde i Lysgaard Herred og 5 Gaarde i Nørlyng Herred, samt et Brev af 22de s. M. (LVI), hvorved Jacob Wildesen af Rielskær, der førte samme Naaben som Familien Færke, med sin Hustrue Gisle, Hartvig Sehesteds Datter, tilskjødede Dronning Margrethe al deres Kettighed i den faste Gaard og By Grødersby (i Ravnkær Sogn, Gottorp Amt) med Møllen og øvrige Tiliggende samt i Paderød og Egenæs (Borne Sogn, Gottorp Amt) m. m., hvilke Gaarde og Gods Fogvischerne og hans Hustrues Brødre, Sehestederne, for deres Riende-

deels Bedkommende alt havde afhændet til Dronning Margrethe. Det her nævnte Skjode af Sehestederne er under $\frac{1}{8}$ 1406 udfærdiget af Hartvig, Meymer og Poppe Sehested, alle Bøvnere, og de tilhøde tillige deri at hjemte Dronning Margrethe Godset navnlig for deres Søsters „Jeppe Wilksøns“ Husstrues Tiltale¹⁾. Allerede d. $\frac{21}{7}$ s. A. (1406) havde Dronning Margrethe skænket Grodersby med Paverød til Domkirken i Slesvig, hvorom findes et af Drosten Erik Krummebige udstedt Vidne²⁾, der var beseglet til Vitterlighed af Wulff Pogwisch den Ældre, Otto Sehested, Bendig Ahlefeldt den Yngre, Wulff Pogwisch, Niels Iversen (Rosenkrantz), Jens Estilsen (Falk), og Erik Nielsen (Rosenkrantz), alle Ridderne, Hartvig Pogwisch, Hartvig van dem Knøpe, Brødrene Iver og Otto Pogwisch, Claus Skinkel, Hans Kropelin og Bundi Clausen, alle Bøvnere. At fornævnte Hr. Niels Iversen er den her omtalte Rosenkrantz er utvivlsomt, men støttes tillige ved, at det er anmærket saaledes af Klevenfeld, der ligeledes ved Hr. Erik Nielsens Navn har bemærket, at han førte Rosenkrantz Vaaben.

Ved et den 31te Juli s. A. (1406) i Ribe af Hr. Folmer Jacobsen (Lunge), Hr. Erik Krummebige, Droft i Sønderjylland, Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz), Hr. Peder Nielsen (Gylbenstjerne) af Aagaard, Hr. Johan Skarpenberg, og Hr. Erik Nielsen (Gylbenstjerne) udstedt Vidne³⁾ om, at Dronning Margrethe sluttede en Overenskomst med Biskop Johannes af Slesvig, hvorefter Svabstedt paa 6 Aar skulde overdrages Dronningen imod en aarlig Afgift af 300 Mark Sølv, blive vi førte ind i Forholdene i Sønderjylland paa dette Tidspunkt. Hr. Niels Iversen var ikke blot Vidne i denne Sag, men blev Dronningens Behjmsmand paa Svabstedt. Aarsagen til, at Biskop Johan saaledes overlod Dronning Margrethe sin Bispeborg i Svabstedt var, at han ikke selv formaaede at forsvare den. I Aaret 1395 havde nemlig Hertug Geert af Slesvig og Grev Albrecht af Holsteen, som det synes alene paa Anstiftelse af Provsten i Slesvig Henrik vom See, „der als ein Einländischer von Adel den Bischof stets zuwider“⁴⁾, angrebet og erobret det biskoppelige Residensslot Svabstedt, i den Hensigt at aftvinge Biskoppen en Sum Penge forat faae Slottet igjen. Det gif ogsaa efter Beregning; Biskoppen maatte for at faae Slottet igjen betale 2000 Gylben, men for at ikke den samme Historie skulde gjentage sig, hvilket efterhaanden vilde blive ham vel dyrt, overlod han Slottet paa 6 Aar til Dronning Margrethe mod en aarlig Afgift af 300 Mark Lybsk, som bleve

¹⁾ Ohmarch. Slesvig Nr. 28 a.

²⁾ Stemann, Geschichte des Rechts III Urk. pag. 32.

³⁾ Seidelin Dipl. p. 507.

⁴⁾ Heimreich, Nordfrisische Chronik I, pag. 219.

ham betalte i Lübeck. I hvilket Aar denne Overdragelse er skeet, foreligger ikke; det ovennævnte Bidne godtgjør kun, at det maa være skeet i eller før Aaret 1406, og man feiler neppe ved at antage, at det ikke kan være skeet, saalænge Hertug Gerhard levede, da han vissefelig ikke havde fundet sig roligt i, at Dronning Margrethe fik denne vigtige Borg ihaende. Hertug Gerhard saldt som tidligere omtalt i Ditmarsken i Aaret 1404. Hans Enke Hertuginde Elisabeth sad tilbage med 3 umyndige Sønner, hvis Arv hun, truet af Fjender fra alle Sider, ikke formaaede at værne om alene. Hendes eget Lands Adelsforfogte at tilrive dem al Magt, hendes Svoger Biskop Henrik af Osnabrück gjorde Fordring paa Landafstaaelse, og Ditmarskerne truede med Angreb. Under disse Forhold søgte hun Hjælp hos Dronning Margrethe, der beredvilligt ydede den, men som sin Faders Datter vidste at gjøre sig den indbringende. Ved at forstrække Hertuginde med Penge imod Pant i Slotte i Hertugdømmet bragte hun disse efterhaanden i sin Magt. Hun erhvervede saaledes navnlig Slottet og Amtet Tønder og undertvang derafra Friserne. Paa samme Tid, vistnok i 1405¹⁾, salder hendes Erhvervelse af Svabstedt. Dronningen satte Hr. Niels Iversen til Høvidsmand der. Han stillede sig efter Tidernes Skik godt ved sit Hverv og hjalp til at undertvinge Friserne, som han brandfattede for meer end 400 Mark Sølv²⁾. Hr. Niels Iversen var tillige Biskoppens Foged over det Svabstedt underliggende Gods i Svabstedt og Ostenfeld Sogne, og faaer ²/₃ 1407 Quitting af Biskoppen (LVII) for enhver Fordring, han kunde have paa ham i saa Henseende³⁾. Det er fundet anført⁴⁾, at Hr. Andreas Iversen af Hovringholm, der anføres at være en Broder til Hr. Niels, af Dronningen skulde være sat til Høvidsmand paa Svabstedt. Vistnok antage vi, at Hr. Niels havde en Broder, der heed Andreas, men han blev, saavidt vi vide, ingenfinde Ridder, saa at det i ethvert Fald ikke er rigtigt, at han benævnes „Hr.“, og han er derhos ikke nogetsteds fundet nævnt i Forbindelse med Svabstedt. Hr. Niels sad i flere Aar som Dronningens Høvidsmand paa Svabstedt

¹⁾ Som ovenfor angives Erhvervelsen af Svabstedt at være skeet i Aaret 1406, formodentlig fordi det ovenciterede Bidne er af dette Aar, men da Dronningen besad Svabstedt til Aaret 1411, er det, forat hun kan have havt Borgen i de betingede 6 Aar, rimeligere at sætte 1405 som Erhvervelsens Aaret. ²⁾ Heimreich Nordfriische Chronik. I, pag. 219.

³⁾ I „Nordfriesland“ af Michelsen pag. 118 og 119 siges, at Hr. Niels Iversen i Aaret 1407 „sich das benachbarte Kirchspiel Ostenfeld vom Bischof, dem es die Herzogin verpfändet hatte, verschrieben ließ“. Jeg seer ikke rettere, end at det er en Misforstaaelse af den ovenfor citerede Quittingens Indhold. Borgen i Svabstedt fik Dronning Margrethe paa 6 Aar, men det tilliggende Gods beholdt Biskoppen og satte da Dronning Margrethes Høvidsmand paa Svabstedt til tillige at være sin Foged over Gobset samt over det ham af Hertuginde pantfattede Sogn Ostenfeld.

⁴⁾ Trav, Stedvigs Topographi pag. 246 og 247.

og betalte bl. A. den ¹⁸/₁₁ 1409 Biskop Johan 338¹/₂ Mark til¹ Afdrag paa de 1000 Mark, som Dronning Margrethe var ham skyldig¹). Han gjorde sig i Tidens Aand og, som det synes, i Selskab med sin Slægtning Hr. Niels Jensen (Rosenfrank) til Tange skyldig i mange Voldsomheder, i hvilken Henseende det i de Slesvigste Hertugers Henriks, Adolphs og Gerhards Klagekrift til Kong Erik af Danmark d. d. Flensborg ⁵/₁ 1423 over de Forurettelser, som de havde lidt i Hertugdømmet, hvilket Skrift blev overgivet til den Keiserlige Commissarius, anførtes, at Hr. Niels Iversen og hans Føgeeder havde frataget Schack Sehested Gods til en Vardi af 60 Mark midt under Freden, og at han, da Grev Henrik tilskrev ham og forlangte retfærdig Straf over en vis Volsendal fra Svabstedt, der havde røvet og krænket en Kvinde, der efter at være befriet døde i Satrup, over hvilken Krænkelse der var bleven klaget til Hertuginde, ikke lod Forbryderen undgaa under Paastud af, at han var fattig²). Med Haardhed og Strengthed inddrev Hr. Niels Iversen „das Hausgeld“ i Eiderstedt, og lod enhver, der ikke betalte godvillig, kaste i Borgfangslet paa Svabstedt, og sendte desforuden sine Folk idelig ud paa Streiftog, fra hvilke de vendte hjem med Heste, Dvæg og andet Dytte. Han drev herved tilsidst Friserne til at gjøre Oprør. Ved Fastelavnstid i Aaret 1408 gif de over Isen og forsøgte at overrumple Borgen, hvilket mislykkedes; Flere bleve fangne og maatte udrede svære Løsepenge³), og først da Forholdet mellem Dronningen og Hertuginde af Slesvig, der havde sluttet Forlig med sin Svoger Biskop Henrik, udviklede sig til Fjendskab, der endte med Krig, bleve Friserne befriede fra Hr. Niels. Dronning Margrethes Bestræbelser for at forebygge Krig vare forgjæves; det kunde ikke lykkes hende baade paa den ene Side at dæmpe Kong Eriks krigeriske Tilbøieligheder og paa den anden Side at faae Stridspunkterne mellem hende og de holsteenske Grever bragte til mindelig Afgjøvelse. — Danmarks Stilling i Slesvig var paa dette Tidspunkt saare gunstig og blev endyderligere styrket ved et Forbund, som Kong Erik den ¹⁹/₇ 1409 sluttede med Ditmarskerne om at hjælpe dem⁴), og som Hr. Niels Iversen har beseglet til Bitterlighed. Krigen udbrod imidlertid i Aaret 1410. Under Anførsel af Hr. Wulff Bogvisch, Hr. Tønne Rønnow, Hr. Erik Krummebigge, Hr. Otto Sehested og Lorens Hestten angreb Holstenerne Svabstedt, som de erobrede, men

¹) Michelsen Nordfriesl. pag. 200—201.

²) Seidelins Dipl. pag. 292 & ff.

³) Heimreich pag. 221 & ff.

⁴) Forbundet er beseglet til Bitterlighed af Biskopperne Peder Jensen (Lodehat) i Roeskilde, Boe i Aarhus og Peder Pylke i Ribe, af Hr. Jens Due, Rigens Hofmester, Hr. Niels Iversen (Rosenfrank), Hr. Anders Jacobsen (Lunge), Hr. Mogens Munk, Hr. Johan Skarpenberg, Hr. Erik Nielsen (Gylbenstjerne) og Hr. Peder Mogenssen. (Hvitf. fol. 633).

Hr. Niels Iverfen har sikkerlig ikke selv været paa Slottet, men derimod fulgt Kong Erik og overladt dets Forsvar til sin Høvedsmand. Da Holstenerne derpaa fangebe Biskop Johan af Slesvig og mishandlede ham paa uærdig Maade, var Kong Eriks Taalmodighed fuldstændig til Ende. En Hær under Anførsel af Hr. Mogens Munk og Hr. Pyder Rabbel gjorde Indfald i Friserens Land, men lod det væsentlig være nok med at røve Dvæg og andre værdifulde Gjenstande i Egnen ved Bredstedt og Husum. Med Byttet søgte de tilbage til Flensborg, men bleve undervejs angrebne af Holstenerne og den ¹²/₁₆ 1410 slagne paa Soldorp Mark. Hr. Mogens Munk faldt, Hr. Pyder Rabbel lykkedes det med Resten af Hæren at undkomme til Flensborg, Hr. Johan Skarpenberg blev fangen og der maatte betales 10,000 Mark i Løsepenge for ham, og alt det røvede Bytte faldt igjen i Holstenernes Hænder¹⁾. I Egnen ved Flensborg, i Sundved og paa Als førtes Krigen med mere Held under Kong Eriks egen Anførsel.

Omsider fik dog Dronning Margrethe bragt en Vaabenstilstand tilveie. Underhandlingerne fandt Sted i Kolding, og i dem har Hr. Niels Iverfen deltaget, thi vi finde hans Navn baade under en den ²⁴/₁₆ 1411 afsluttet Overeenskomst mellem Kong Erik paa den ene Side og Hertuginde Elisabeth af Slesvig, Grev Henrik af Holsteen og Biskoppen af Osnabrück paa den anden Side, hvorefter bl. A. Nyhuus og Flensborg i 5 Aar skulde blive under den danske Krone, af hvilken Overeenskomst²⁾ han under 27de Marts s. A. har udfærdiget en Vidnelse³⁾ og under det sammesteds den ²⁹/₁₆ paa 5 Aar oprettede Forlig mellem de samme stridende Parter⁴⁾. Krigen varede iøvrigt ved, af og til afbrudt ved Fredsslutninger og Forlig, indtil Aaret 1435. Svabstedt beholdt Greverne af Holsteen indtil 1430, da Biskop Nicolaus Wulff indløste Borgen fra Henneke Meinstorps⁵⁾, og vi ville senere under Hr. Otto Nielsens (Rosenskrantz) Historie komme til at omtale Erstatningsfordringer, som Biskoppen fremsatte imod Hr. Niels Iverfen, og som Hr. Otto Nielsen som dennes Arving hyldestgjorde (LXXIII).

Førend vi gaae over til Slutningen af Hr. Niels Iverfens Historie, skal det endnu bemærkes, at han har medbeseget følgende Breve; et af Hr. Johan Skarpenberg fra Ribe udstedt Brev⁶⁾ af ³⁰/₁₁ 1407 (LVIII), hvorved denne til-

¹⁾ Heimreich pag. 221 & ff.

²⁾ Michelsen, Nordfriesland im Mittelalter, Urkundenbuch Nr. 22.

³⁾ Seidelins Dipl. pag. 181 & 193.

⁴⁾ Seidelins Dipl. pag. 185.

⁵⁾ Dankwerth pag. 143.

⁶⁾ Det citerede af Hr. Johan Skarpenberg udstedte Brev af ³⁰/₁₁ 1407 giver Anledning til at

staaer at have modtaget Skive Slot, Hindborg-, Rødding-, Nørre- og Harre Herre-
der i Salling som Pantelehn af Kronen for 5000 Lybste Mark;
et fra Aarhus udstedt Brev af 1408 $\frac{1}{4}$ (LIX), hvorved Biskop Bo og Ca-
pittlet i Aarhus vidne, at Capittlet ingen Rettighed har til Kalsø og det Slot,
som derpaa staaer, men at det hører Kronen til;
og et fra Kolding i Aaret 1409 udstedt Brev, hvorved Erik Nielsen (Rosfeld)
af Bratstov for 800 Mark Lybst tilfsjoder Hr. Prebdiørn Pödebusch, alt
sit Gods i Fyen i Skam Herred i „Nærthm“ (Næraa) Sogn, nemlig sin
Hovedgaard Holmegaard (nu nedbrudt) med en Vandmølle, i „Rathingæ“ og
det Gods som Lasse Jensen, som kaldes „skelu lassæ“, havde i Pant for 400
Lybste Mark, imod at Hr. Prebdiørn selv skal indløse det¹⁾.

Hr. Niels Iversen benævnes gjentagne Gange men dog ikke ofte til Hev-
ringholm, hvilken Gaard han formodentlig har eiet i Forening med sine Fæ-
tere og ifkun skrevet sig til, fordi det var Familiens gamle Stamstæde, medens
han sjelden eller aldrig har opholdt sig der. I sin Ungdom har han som Da-
tidens Adel færdedes i Vaabensfærd og fulgt den Herre', som han havde svoret
Trofskab. Først i Aaret 1394 have vi en Betegnelse af et fast Opholdsstæd for
ham, idet han i dette Aar var Befalingsmand paa det smukke Hagenskov Slot
ved Årsens, og i samme Aar eller vel snarere noget tidligere giftede han sig med
Frue Christine Agelsdatter. I Slutningen af 1396 og Begyndelsen af 1397
varetog han det biskoppelige Lehn Giorstev, som havde været anbetroet hans
Svoger Johannes Agelsen (Alfeld), der døde i Tidrummet fra April til Oc-
tober 1396, og i 1405—11 var han Hovidsmand paa Svabstedt. Vi have alt
tidligere omtalt de betydelige Eiendomme han fik med sin Hustru væsentligst

bemærke, at det i Moltb. & Pet. Diplomatarium pag. 7 Nr. 7 aftrykte Brev, hvorved samme
Hr. Johan Starpenberg tilfsjoder Dronning Margrethe Trauchholm Gaard og Mølle i
Ålborg Sogn, Brads Herred, med mere Gods i Jylland, maa være udstedt langt
senere end 1380. Skjødet er udstedt til Dronning Margrethe alene, hvilket vel har givet
Anledning til at antage, at det maa være udsædiget for 1396, da Erik af Pommern blev
Konge i Danmark, efter hvilket Tidspunkt i alle deslige Udsædigelser Kong Eriks Navn
er anført ved Siden af Dronningens, men denne Antagelse, forsaavidt den støttes herpaa
alene, er dog ikke ganske rigtig, da vi finde flere Skjoder efter dets Tid, i hvilke alene
Dronning Margrethe nævnes, og naar henføres til de Mænd, som have understrevet som
Vidner, blandt hvilke først er nævnt Hr. Niels Iversen (Rosentrang), der endnu 1387 ikke
var Ridder, og senere Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne), der først i Aaret 1401 forekommer
som Ridder, skulde jeg være tilbøjelig til at troe, at Skjødet langt snarere er at henføre til
Aarene 1401—6 end til Slutningen af det 14de Aarhundrede, ligesom jeg paa den anden
Side er ubekjendt med, at der skulde foreligge nogen Nødvendighed for at ansætte det
tidligere.

¹⁾ Vidste b. d. Kbhvn. 1419 $\frac{1}{4}$ af dette Brev findes i Einsiedelsborgs Archiv; Actstykker til
Danmarks indre Forhold af Fyens Stifts litteraire Selskab I, pag. 194.

paa Volland og i Skaane, at han blev fradømt og atter forlehnnet med Rougfo og Fafsing Sogne, og at han eiede Skagemands Ladegaard i Malma. Han var derhos ogsaa i Besiddelse af Hammelmosegaard i Bendshysel (Nær Herred), som han tilligemed Møllen og mere Gods i Aaret 1408 tilskjødede Borglumkloster¹⁾. Denne Gaard tilhørte i sin Tid Hr. Wendelbo, som beboede den, hvorefter have et Thingsvidne optaget den ^{15/12} 1513 paa Terslev Herredsthing af Hr. Prebdiørn Pødebusch til Vosborg²⁾, men hvorledes den er kommet i Hr. Niels Iversens Eie, maa staae hen, da vi i de foreliggende Slægtregister ikke finde oplyst nogen directe Nedstamning fra Hr. Wendelbo, ligesom der heller ikke er fundet nogen Eiendomsørhvervelse i saa Henseende. I 1541 fik Albert Steel Hammelmoese ved Magestifte med Kronen.

Endelig har Hr. Niels Iversen søgt at gjøre Rettigheder gjældende i Gudumlund og Gudumholm i Flestum Herred. Der er nemlig opbevaret en Archivregistrant over Viborg Stiftsbreve³⁾, hvorefter Hr. Niels Krabbe i Aaret 1440 udsteder Vidne om, at Hr. Niels Iversen og Frue Ide, Lasse Glob's Efterleverste, vare i Rette i Horsens for Kong Erik angaaende Gods i Gudumlund og Gudumholm i Flestum Herred, og at hans Breve bleve kjendte døde og magtesløse, og Godset tilbømt Frue Ide. Det antages, at Dommen er af ^{29/6} 1396. Denne Frue Ide, der undertiden benævnes Lyders Datter, men hvis Slægtvaaben hidtil er ukjendt, var ¹⁾ gift med Niels Slet til Gudumlund, ²⁾ med Lasse Glob, efter hvem hun altsaa var Enke 1396 og ³⁾ med Hr. Lyder Kadel, med hvem hun var gift 1408 og endnu 1426; hun havde af første Egteskab Børn, efter hvilke hun arvede Gudumlund, hvilket synes at være skeet, medens hun var gift med Lasse Glob eller efter hans Død. Af hvilken Bestaaffenhed Hr. Niels Iversens Breve paa Gudumlund m. m. vare, foreligger ikke, de bleve imidlertid kjendte døde og magtesløse, og Frue Ide skjødede 1426 med Fuldmagt af Hr. Lyder Kadel Gudumlund til Biskop Lave Glob i Viborg. Sagen var dog ikke dermed endt, thi den ^{15/8} 1440 lader Biskop Torlak i Viborg optage et Sognevidne⁴⁾, hvorefter han havde ladet spørge, om nogen havde hørt, at der havde været „last og kere“ paa Gudumlund, siden Hr. Niels Iversen og Frue Ide vare for Kongens Retterthing i Horsens, førend nu da Otto Nielsen (Rosenkrantz) og Niels Erikken (Banner) af Åsdal give „kere“ paa Gudumlund, og fra 1446 have et Thingsvidne⁵⁾

¹⁾ U. Archivreg. III Borglum K.s Breve pag. 95, Nr. 166.

²⁾ Ghmarck. Vos, Hammelmoese Nr. 1.

³⁾ U. Archivreg. II, 316.

⁴⁾ U. Archivreg. II, 321.

⁵⁾ U. Arch. II, 325 L 167.

om, at Biskop Torlak paa Helsingum Herredssthing lod læse et aabent befejlet Brev, hvorefter han „laste och kjerde“ paa, at Hr. Otto Nielsen vilde have en Søsterdeel i Gudumlund med Tilliggende mod al Ret og de Breve, som Viborg Domkirke havde derpaa. — Vi have heri den eneste Antydning af, hvorfra disse Fordringer paa Gudumlund reiste dem, nemlig, at Hr. Otto Nielsen meente at have Ret til en Søsterdeel, hvilken Søsterdeel formeentlig maa tankes i Forhold til Hr. Niels Iversen og ikke til Hr. Otto Nielsen selv, hvad enten det nu er, at Hr. Niels Iversen havde Arvefordring paa en Søsterdeel, eller hvad der henseet til Udtrykkene, „at hans Breve bleve kjendte døde og magtesløse“, er sandsynligere, at han havde kjøbt en Søsterdeel i Gudumlund. Hr. Niels Iversens Arving Otto Nielsen paa egne, og som vi senere skulle see, tillige paa sine Brødres Vegne, har saaledes optaget Sagen i Forbindelse med Niels Griffen (Banner), hvis Besøielse til at indblande sig i den ikke staaer klar, men der har sikkert været Familieforbindelse mellem ham og Frue Ide, der i Aaret 1408 benævnes „af Åsdal, Hr. Eyder Kabels Hustru“¹⁾, og man kunde, for at bringe hende i Forbindelse med Åsdal, være tilbøielig til, naar ikke allerede 3 Mand vare nok, at tillægge hende at have været gift med Anders Nielsen (Sappi) til Åsdal i Tiden mellem 1396 og 1408²⁾, thi med Anders Nielsens Datter, Frue Johanne Andersdatter, der som Enke efter Hr. Bonde Jensen Duc til Torp i Vendskysel ægtede Niels Griffen (Banner), erhvervede denne Åsdal eller Andeel deri. Åsdal tilligemed Skovsgaard og Knivholt med tilliggende Gods i Vendskysel blev ved en Overenskomst af 1419 ³⁾/₇ mellem Hr. Bonde Duc paa den ene Side og Hr. Anders Jacobsen Lunge paa den anden Side om Gods i Vendskysel, som havde tilhørt Hr. Niels Iversen af Åsdal og Frue Johanne, og af hvilket efter Anders Nielsens Død 2 Dele tilfaldt Hr. Eyder Kabel og Hr. Bonde Due som ret Arv paa begge deres Hustruers Vegne, hvorpaa Hr. Eyder Kabel tilskjødede Hr. Bonde Due sin Part, deelt saaledes, at Hr. Bonde Due altsaa fik 2 Parter og Hr. Anders Jacobsen en Trediedeel („een trebingge“) af Åsdal med Tilliggende³⁾. Denne Hustru, med hvem Hr. Eyder arvelig erholdt Andeel i Åsdal, kan ikke være nogen anden end den heromhandlede Frue Ide „af Åsdal“. Iøvrigt er denne Arvdeling noget besynderlig, idet nemlig det ommeldte Gods blev deelt i 3 lige store Dele, som bleve udlagte til Anders Nielsens 1ste Hustru Regitze Jacobsdatter Lunges Broder, til Anders Nielsens efterlevende anden Hustruers Mand Hr. Eyder Kabel og til

¹⁾ Mollb. & Pet. pag. 351.

²⁾ Anders Nielsen af Åsdal var i Virkeligheden i Aaret 1402 gift med en Frue Ide (see Dueholms Dipl. Nr. 15).

³⁾ Gjmarck. Boks. Åsdal Nr. 1.

Anders Nielsens Datter Fruе Johanne Andersbatters Mand Hr. Bonde Duc. Resultatet af, at Otto Nielsen (Kosenkrantz) og Niels Eriksen (Banner), som Sognevidnet af 1440 ommelder, have optaget Sagen, foreligger tilstrækkelig tydelig i den Omstændighed, at Gudumlund indtil Reformationen forblev hos Viborg Bispestol og da inddroges under Kronen, men der haves derhos for Rosenkrantzernes Vedkommende en Registrant af et Brev dateret Kals den $10\frac{1}{4}$ 1447¹⁾, hvorefter Brødrene Hr. Otto Nielsen, Hr. Tinnne Nielsen, Hr. Stygge Nielsen, Hr. Niels Nielsen og Hr. Ludvig Nielsen have opladt deres Part og Nettighed i Gudumlund til Biskop Torlak. Denne Registrant er af Vigtighed for Familien ikke blot i det heromhandlede Punkt, men navnlig fordi den nævner alle Brødrenes Navne og formeentlig i den Orden, som de efter Alderen følge efter hinanden, og forbi vi af den see, at de alle i Aaret 1447 vare Riddere og alle vare arveberettigede efter Hr. Niels Iversen, medens det efter det hidtil foreliggende kunde antages, at Hr. Otto Nielsen alene var det, og vi saaledes maatte have søgt en særegen Grund dertil.

Hr. Niels Iversens Dødsaar kjendes ikke. Han levede endnu den $25\frac{1}{2}$ 1411, da han befeglede det i Kolbing oprettede Forlig mellem Kong Erik og Hertuginde Elisabeth af Slesvig, men var død den $9\frac{1}{2}$ 1413, da „Fruе Christine Aegisdatter, Niels Iswarsens Ridderses Enkiefruе“ tog Vidne af Skaaninge Landstæthing om, at Kong Erik paa Røtterthing i Nyborg fastfattede 6 Ugers Dag til at fremkomme med Breve og Beviisligheder paa Høhby i Vara Herred²⁾. I det Tidrum, indenfor hvilket Hr. Niels Iversen er død, blev ogsaa Fruе Margrethe Baldemar Dankonges Datter paa Flensborg Fjord Matten mellem den 27de og 28de October 1412 bortkaldt fra sin store Gjerning her i Livet. Hr. Niels Iversen havde med Trostak fulgt Dronningen i mange Aar og deeltaget i hendes Underhandlinger med Sverrig og med de slesvigiske Hertuger og holfteinfste Grever. Et Møde med disse havde kaldt hende til Flensborg, Underhandlinger med Sverrig ventede hende, hvad er da rimeligere end, at Hr. Niels Iversen ogsaa har fulgt og skullet følge hende til disse Sammenkomster, og at han er fulgt hende i Graven ogsaa som et Offer for den Pest, der under Havets vilde Oprør berøvede Dronning Margrethe Livet og dermed den tillokkende men be- drageriske nordiske Enhedsstankens alene i hende, hendes Villie og Væsen seroende Livskraft. Man stræber nu, atter at bygge op det mægtige Slot, som da faldt sammen, og for hvis Ruiner igjennem meev end eet Aarhundrede der- efter uforstandig Hærskrygge offrede Strømme af Blod. Midlerne, der nu til-

¹⁾ N. C. Archiv. II, 315, L 93, jfr. 92.

²⁾ Reg. over Lunde Domk. Breve paa det st. Kgl. Bibl. pag. 232, Nr. 196.

figtes anvendte, ere vidt forskjellige fra Fortidens, men man glemmer, at Maalet er det samme, det Maaal, at ville forene tre, medens Livet i enhver Retning lærer, at en varig Forening kun kan dannes af to.

Hr. Niels Iversen efterlod ingen Børn af sit Ægtefælskab med Frue Christine Njelsdatter (Ulfeldt). Hendes Dødsaar er ubekjendt. Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) og hans Brødre, alle Sønner af Hr. Niels Jensen til Tange, vare hans Arvinger.

§ 8.

Andreas Iversen.

Som forud anført; levede der en Andreas Iversen, der antages at være en Søn af Hr. Iver Nielsen og Frue Tove og altsaa Halbroder til Hr. Niels Iversen. Vi have intet Beviis for denne Antagelses Rigtighed, ligesom vi heller ikke have fundet hans Segl nogetsteds. Hans tidligere Liv er ubekjendt og først i Aaret 1432 findes han nævnt i et Vidne af $\frac{2}{3}$ s. A. af Nye Herredsthing¹⁾ om, at Henning von dem Hagen der paa Thinget den $\frac{2}{11}$ 1431 havde begjæret Vidne om, hvorledes Frue Eibe, Hartvig Krumkoppes Efterleverste, var kommet til de Gudsøer, som havde tilhørt hendes afdøde Mand. Ifølge Herredsvidnet af 12 Mand havde Hartvig Krumkop i sin Tid paa Thinget tilstjødet Andreas Iversen alt det Gods, som han eiede i Angelu, hvorefter Andreas Iversen samtidigt gav Hartvig Krumkop Godsset til brugeligt Pant for 600 Mark Lybsk, og denne atter samtidigt samme Gods sin Hustrue Frue Eibe til brugeligt Pant for samme Sum, og hun overlod det til Henning von dem Hagen ligeledes til brugeligt Pant for 600 Mark Lybsk. Henning von dem Hagens Hensigt med at ætse Vidnet var at faae Beviis for sin lovlige Brugsret. Andreas Iversen var gift med Dbe, en Datter af Claus Krumkop eller Krummedige, og fik med hende betydeligt Gods i Sønder-Jylland, saaledes Satrup og Satrupholm (Gottorp Amt), Binderad og Fladsby i Sorup Sogn (Nye Herred), Gammelby og Gammelbygaard, Drager i Satrup Sogn (Gottorp Amt), Kalleby og Steenbjerg (Nye Herred) m. m. Dette Gods pantfattede²⁾ han med sin Hustrues Samtykke til Biskop Nicolaus af Slesvig for 1700 Mark Lybsk, som han var denne skyldig, hvilkens Gjæld muligviis havde samme Oprindelse som den, hvori Hr. Niels Iversen stod til Biskoppen, og som Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), som bemærket, fik Quittinger for den $\frac{10}{7}$ 1446 (LXXIII). Ikke længe efter

¹⁾ Vidnet er trykt i Geschichte des öffentlichen und Privat Rechts des Herzogthum Slesvig von Stemann.

²⁾ Pantebrevet er trykt ibid. pag. 48 & ff.

maa Andreas Iversen have folgt dette Gods, thi den $\frac{2}{3}$ 1438 udsteder Biskop Nicolaus Revers¹⁾ om, at han paa Stiftets Vegne havde modtaget i Pant af af Hertug Adolph det ovennævnte Gods, „so de duchtige knape Anders Iwers van siner Hustruwen wegen Claus Krumbkoppes dochter in Angeln hadde“. Andreas Iversen efterlod ingen Børn, og Frue Ode har formeentlig overlevet ham i flere Aar, thi først i 1450 synes der at være gjort endeligt Skifte efter hende. Den $\frac{25}{10}$ 1450 indvilgede²⁾ nemlig Brodrerne Hartvig og Lyder Luchow, som Arvinger efter Frue Ode, „de gheswet hadde an deßer werlde eelike Hustruwe Anders Iwersson zeligher dechnisse“, i at Anders Iversen og hans Hustrue havde solgt og skjædet til Biskop Nicolaus af Slesvig Satrup, Satrupholm, Vinderad med mere Gods i Angeln.

Anders Iversen har neppe været nogen anseet Mand i Fred eller Krig. Han opnaaede ikke at erholde Ridderlaget og vides ikke at have deeltaget i det offentlige Liv. Det er, som det fremgaaer af Foranstaaende, kun den med hans Hustrue erhvervede Grundbesiddelse i Angeln, der har bragt hans Navn til Efterverdenens Kundskab.

§ 9.

Mr. Niels Jensen D. R. K. og hans Sødskende.

Niels Jensen til Lange og Hevringholm er i genealogisk Henseende en mærkelig forvirret Person. Hans Fader kaldes snart Jens Eriksen, snart Jens Ludvigsen, snart Jens Iversen, medens vi antage, at hans Fader var Hr. Johannes Nielsen til Hevringholm og hans Moder en Hvitkop fra Sandholt. Der gives ham derhos altid 3 Hustruer, Anna Skinkel og Birgitte (Else) Limbæk, hvilke alle ere enige om at nævne, samt enten Kirsten Ludvigsdatter Munk eller Lene Ranzau, hvorhos Ordenen, hvori de nævnes, er forskjellig. — Det er med det forhaandenvarende Materiale umuligt at sige afgjort, hvorledes dette forholdter sig. Uagtet det tillægges Kirsten Ludvigsdatter Munk at være Moder til alle hans Børn, skjønnes det ikke rettere end, at der er meest Rimelighed for at antage, at hans Hustruer vare Anne Skinkel, Birgitte Limbæk og en Ranzau, hvilket stemmer med Sophie Brahes Slægtbog og de Flestes Dpgivender, men hvem disses Forældre vare, er ikke oplyst. Anne Skinkel benævnes et enkelt Sted Dtesdatter. Den tredie Hustrue, der var af Ranzauernes Slægt, kaldes som oftest ved Fornavnet Lene, hvilket neppe er rigtigt, da, som senere under

¹⁾ Reverset er trykt i Geschichte des öffentlichen und Privat Rechts des Herzogthum Slesvig von Stemmann pag. 59 og Seidelins Dipl. pag. 472.

²⁾ Brevet er trykt ibid. pag. 75.

hendes Søn Hr. Ludvig Nielsens Levnetsbeskrivelse vil blive omtalt, denne nævner sin Moders Søster med Navnet Elena. Iøvrigt turde hun være Datter af Schack Ranzau til Salzan og Margrethe v. Siggen. Hr. Niels Jensen, der levede samtidig med den forud omtalte Hr. Niels Zverfen, er vel altsaa født kort før Midten af det 14de Aarhundrede, og har som Hr. Niels Zverfens tro Ledfager i mangen hoard Dyst og Kamp deeltaget i de Begivenheder, som ere omhandlede i dennes Historie, hvortil henvises i Almindelighed. Særligt skal fremhæves, at Hr. Niels Jensen tilligemed sin Broder Erik Jensen er nævnt i Hr. Jens Nielsens (Løvenbalk) Ordeiebrev som Forlover for Brokjerne, og at han, medens Hr. Niels Zverfen fra 1405 til 1410 var Dronning Margrethes Befalingsmand paa Svabstedt, har deeltaget i dennes Volds handlinger og lovløse Færd, som man nu vilde kalde det. I de Slesvigske Hertugers Klagekrift af $\frac{3}{4}$ 1423 til den Keiserlige Commissarius¹⁾ over de Forurettelser, som de havde lidt i Slesvig, forekommer han derfor ogsaa. Saaledes anføres blandt Klagepunkterne: «Item Dominus Nesse filius Jone de Tanghen recepit Laurentio et Johanni filio Petri de Porta in Flensborg ad valorem vije marcarum, ubi famuli domini Jone filii Andree et domini Johannis filii Oleuos interfuerunt.» Som Bitterlighedsvidne ved den mellem Dronning Margrethe og Hertuginde Elisabeth m. Fl. den $\frac{23}{2}$ 1411 paa 5 Aar affluttede Fred²⁾ findes nævnt Niels Jensen af Tange, R*. — Hr. Niels Jensen benævnes til Tange, uden at der foreligger nogen bestemt Angivelse af, hvor dette Tange var beliggende. Det turde være at antage, at det er Tange i Gudme Herred i Fyen, og at han har faaet det i Arv efter sin Moder, der, som anført, vistnok var en Huitkop fra Sandholt, og det skjønes ikke rettere, — hvorvel det atter skal fremhæves, at egentligt Beviis mangler — end, at der foreligger en høi Grad af Sandsynlighed for denne Antagelse i den Omstændighed, at Hr. Niels Jensens Søster Frue Else Zensdatter nævner som sin Moders Søster „Frue Kirsten af Sandholt“ (LXIV), hvilken altsaa ogsaa var Hr. Niels Jensens Moders Søster, og i den Omstændighed, at det Tange, som var i hans Sønnens Besiddelse, beviislig var det i Gudme Herred beliggende. Ovennævnte Frue Kirsten af Sandholt er derhos sikkerlig den samme som Frue Kirsten Timmes Datter, yngre Hr. Henning Podesbusches Efterleverke, der i 1403 tilskjædede Dronning Margrethe „Tange met alt thet thet tilligger i Fyen“³⁾. Dette Skjode, der ikkun er opbevaret i Registrativ, kunde synes

¹⁾ Seibels Dipl. pag. 292 & ff.

²⁾ Hvitf. fol. 640 & Seibels Dipl. pag. 185.

³⁾ V. Archivreg. I pag. 33. I Registeret hertil er det fremsat som tvivlsomt, om Frue Kirsten Timmesdatter ikke skulde være en Rosenkrantz.

at være en Hindring for at antage, at Hr. Niels Jensen eiede det samme Tange og efterlod denne Gaard til sit Aftom, men det angaaer mulig kun Frue Kirstens Andeel i Tange med Gods, eller ogsaa er det ikke blevet fuldbyrdet, eller endelig kan Dronning Margrethe atter have solgt det.

Hr. Niels Jensen havde følgende Børn: Otto (§ 10), Timme (§ 11), Stygge (§ 12), Niels (§ 13), Ludvig (§ 14), Scharfou (§ 15), Jens (§ 15), Ingeborg (?) (§ 15), Mette (§ 15), Susanne (§ 15) og Dorte (§ 15).

Ifølge hvad der er anført, levede Hr. Niels Jensen endnu den 25/3 1411, men maa vistnok være død ikke længe efter, nemlig før Hr. Niels Iversen døde, da hans Søn Otto Nielsen kaldes dennes Arving.

Som Broder til Hr. Niels Jensen findes paa de fleste Slægtregistre opført en Sep Jensen, hvis Datter Margrethe var gift med Hr. Aage Andersen (Axfelsen) Thott og derved blev Stammmoder til de berømte Axføtter. Der foreligger her en ved Baabenforverling foranlediget Feiltagelse. Det er aldeles klart, at Sep Jensen, hvis Datters Sønesøns Sønesønner var de 9 Axføtter, af hvilke Oluf Axfelsen Thotts Datter, Frue Birgitte, var gift med Hr. Niels Griffen Rosenkrantz, en Sønesønsøn af Hr. Niels Jensen, ikke kan være dennes Broder, da i saa Fald nævnte Frue Birgitte skulde have været gift med sin Olfabæders Fætter. Baabenforverlingen, der har sin Grund i Hr. Oluf Axfelsens Ahnetable paa Valkø, er foranlediget ved, at Familien Vegheres Baaben, to staktablede Tverhjelker, er bleven anset for Rosenkrantzernes staktablede Skraabhjelke. Hr. Sep Jensen Veghere til Markfoghe (nu St. Markie i Skjotts Herred i Skaane), var i Aaret 1340 R*, og gift med Margrethe. Han levede endnu 1362, da han folgte St. Markie til Kong Valdemar¹⁾.

Derimod havde Hr. Niels Jensen en Broder, som heed **Erik Jensen**, der dog kun forekommer sjældent. Med Sikkerhed kan han kun paavises nævnt i Frue Else Jensdatters Gavebrev af 19/10 1431 (LXIV) til Sct. Birgitte Kloster i Maribo. Hun skriver deri selv „Erich Jensen myn brother“, og den samme steds nævnte Frue „Luthyse“ er mulig Erik Jensens Hustru. I Frue Elses Gavebrev af 1433 29/7 (LXV) til det af hendes afdøde Huusbonde, Hr. Jon Sepfen, stiftede Alter i Ribe Domkirke, nævnes han ikke, og er da vel død. Som bemærket kan det antages, at han er den Båvner Erik Jensen, som i Hr. Jens Nielsens (Løvenball) Ordfædbrev af 1404 er Forlover for Brokkerne.

Frue Else Jensdatter, Hr. Niels Jensens Søster, var gift med Hr. Jon Jacobsen til Nørholm, der horte til den gamle Slægt, som førte 3 Roser i Baabenet og senere benævnedes Lange eller Munk. Hr. Jon Jacobsen vil

¹⁾ E. Archivregst. MSC i Kgl. Ghmarchiv, jfr. Styffe Scandinavien pag. 59.

findes nævnt flere Gange i det Tidligere. I Aaret 1391 (XXII) var han endnu Bæbner, da han befeglede til Bitterlighed det af Priorinden og Conventet i Nonne Klosteret i Aalborg udstedte Vidnesbyrd om, at Dronning Margrethe havde for sin Sjæls Frelse givet til Klosteret Ekholm Slot, under hvilket Brev hans Segl findes velbevaret. I Aaret 1397 derimod, da han befeglede den i Hr. Niels Iversens Historie forud omtalte Calmar Unions Act af 13de Juli om, at Rigerne havde taget Hertug Erik af Pommern til Konge, var han Ridder og Rigenes Raad. Han angives at være død i Mai Maaned 1405, og Frue Else levede derpaa i henved 30 Aar som Enke efter ham. — Hendes Stilling blev allerede Aaret efter Hr. Jon Jacobsens Død besværlig og uanselig. Det er fra Aaret 1406, at der findes opbevaret et stort Antal Eiendomsørhvervelser af Kronen, medens Dronning Margrethe drog om i Thyland og holdt Retterthing. Hensigten var deels at faae sikket Kronens Eiendomsret, hvor den var tvivlsom, deels at bringe Abdens faste Borge under Kongemagten, eller at faae Befæstningerne om dem sløfede. De Midler, som Dronning Margrethe anvendte for at opnaae sit Maal vare hensigtsmæssige, men neppe i alle Tilfælde berettigede. Frue Else sad som Enke paa Nørholm, der paa den Tid var en fast Borg. I Nærheden af det nuværende Nørholm ligger der en betydelig Engstrækning, der vel omtrent et halvt Aarhundrede før det heromhandlede Tidspunkt med Magt blev taget i Besiddelse af Hr. Jon Jacobsens Fader, Jep Thomsen, medens den tilhørte Hodde og Tistrup Kirker. Kirken formaaede ikke dengang at forsvare sit Gods og midt i Engene, over hvilke kun en smal Bei førte, opførtes paa en Holm Norden for Aaen en anseelig Borg. I Midten stod „adel hvsfeth“ omgivet af anseelige Volde i Høide med første Stokværk, udenfor laa Forborgen mod den Side, som Beien kom fra, omgivet paa 3 Sider af Grave og uvejsomme Mosebrug og bagved Borgen laa Aabildgaarden, der strakte sig frem til begge Sider, og endvidere fandtes der udenfor Borgen en Mølle til Borgens Forsyning. Her i „adel hvsfeth“ levede Frue Else med sine 4 Sønner, Jens, der i 1406 var myndig, Timme, Claus og Peder, der vare yngre, da hun blev stevnet til at møde for Kongens Retterthing i Varde for at forsvare sin Besiddelse af Grunden, hvorpaa Borgen var opført. Sagen gif hende imod, saaledes at hun med sin ældeste Søn maatte udstede et Brev, hvorved de forpligte dem til at nedbrøde „Nørholm“, hvorhos de bleve fradømte hele Grunden, hvorpaa Borgen var opført og alt Gaardens Tiliggende, og de maatte desuden betale Bøde til Kronen „fore thet haffuer wareth swo lenge bygd“. Borgen blev imidlertid ikke revet ned, men de maatte offentlig bekfende, at det ikke var, fordi de havde nogen Ret til den, men at det alene var Dronning Margrethes Raade, som de kunde

tafte derfor¹⁾. Fæstningsværkerne bleve rimeligvis nedrevne eller gjort ufsadelige. Forøvrigt vedblev Frue Else, saavidt vi kunne skjønne, at boe paa Nørholm sin Livstid.

I samme Aar (1406) mistede Frue Else ligeledes 3 Gaarde i Aulum (Hammerum Herred), som Nicolaus, kaldet „Lange Kragh“, vandt fra hende paa Retterthing i Lundenæs, og som han derpaa paa samme Thing tilskjødede Dronning Margrethe²⁾. I mange Aar derefter høre vi Intet om Frue Else, der ventelig har siddet rolig paa Nørholm og opdraget sine Børn, tilfreds med et tilbagevrukket og ubemærket Liv. Først henved hendes Livs Slutning i 1429, 30 og 31 nævnes hun atter, da hun giver Gods til Maribo Kloster³⁾. Det paagjældende Gods angives at være beliggende i „Benestrup“ i Salling Herred i Fyen og er altsaa formodentlig en Deel af Arven efter hendes Moder, der, som anført var en Hvitkop fra Sandholt. Den ¹²/₁₀ 1431 (LXIV) skjænker hun ligeledes Gods til Sct. Birgitte Kloster, og det anfører hun selv at være Gods, som hun havde arvet efter sin Moders Søster Frue Kirsten af Sandholt, men iøvrigt er det ikke nærmere betegnet; kun siger hun, at der derunder ikke er indbefattet det Gods, som hun havde givet Rikmann von der Landen⁴⁾ til Lehn, og som han fremdeles skulde have. Forøvrigt var hun ikke rolig for, at Klosteret fik, hvad der var tiltænkt det, thi hun beder alle Riddere og Svende, Bønder og Bofarle, at hjælpe Klosteret i saa Henseende, da Godset foreholdes det med Magt, og det synes, som om det er hendes egen Broder Erik Jensen, der staaer hende imod. Hun siger nemlig i samme Brev, at hendes Søn Hr. Timme Zonsen havde laant af Erik Jensen 100 Mark imod Sikkerhed i det omhandlede Gods, som hun altsaa ikke var berettiget til at raade over, førend Pengene bleve betalte, men da hendes Søn havde tilskrevet hende, at han havde befalet Mattis Anderfen at indløse Godset, ved at betale Pengene, saa mener hun, at der ikke længer er nogen Hindring for, at hun træffer denne Disposition til Fordeel for Klosteret. Net betegnende er det at see Slutningen af Brevet, hvori hun i en forbittet Stemning fortæller, at man har sagt, at hun var død, og henholder sig til Brevet selv som Bevis for, at hun er levende,

¹⁾ DE. Arch. I, pag. 25.

²⁾ Vidise af 1414 af dette Brev findes i Ghmarchivet, Sylland Nr. 123.

³⁾ DE. Archivreg. III, pag. 258 A 38, 281—82 A 371 & 382 og 265 A 139. Blandt disse Registraturer findes et Sognevidne af Ribe, hvis Udsædelsesaar angives at være 1427. Frue Else skulde altsaa allerede i eller før dette Aar have givet af det omhandlede Gods til Klosteret, medmindre Dateringen skulde være unoiagtig.

⁴⁾ Rikman von der Landen var 1425 Høvidsmand paa Hagensflov, var død 1436 og efterlod som Enke Abele Sversdatter Bryffe, jfr. Bedel Simonsen: Saml. til Hagensflov Slots Historie pag. 22 & 23.

hvornæst hun holder en lille Tale til Frue Lucie, der synes at være den, som har paafagt hende at være død, og raader hende til at lade Klosteret beholde Godset i Fred, saameget mere som det er givet til Klosteret ogsaa for hendes Huusbonds Sjæl. Det fremgaar heraf, at Frue Else og Frue Lucies Huusbond vare i Slægt sammen, og det ligger nær at antage, at han var Frue Elses Broder, den ovenomtalte Erik Jensen.

Frue Elses Huusbond Hr. Son Jacobsen havde i Ribe Domkirke stiftet et Alter „Norden for Fonden“. Med Samtykke af sine Slægtninge og sin Laugværge, Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), giver Frue Else til dette Alter for Sjælmeser for sig, sin Huusbond, deres Børn og Aftom den 29te 1433 (LXV) alt sit Gods i Jerne, Sønder Nebel, Næsbiørg, Guldgager og Seem Sogne, saaledes at der skal daglig holdes Messe ved Alteret og endvidere 2 Aartider og efter hendes Død 3 Aartider med Vigilier og 12 Sjælmeser hver. Det er ikke ubetydeligt Gods, som Domkirken maa have faaet som Vederlag for disse Gjælder.

Frue Else nævnes herefter ikke mere og er vel ogsaa kort efter død. Det findes endnu antegnet¹⁾, at Væbneren Erik Haghsen, der levede 1404 og førte et Vaaben lig Familien Daaes, af Hr. Folmer Ipsen (Jacobsen Lunge), Ridder i Rytte, fik 40 Mark Lybst, som Hr. Folmer var ham skyldig paa Frue Else, Hr. Son. Sepsens Efterleverstes Begne, men saavel Aarstal som enhver Antydning af, hvorledes dette Gjaldsforhold paa Frue Elses Begne er opstaaet, mangler.

Med det Foregaaende er et Afsnit af Familiens Historie afluttet, som det har været vanskeligt at faae oplyst og ordnet som Følge af, at Slægten intet Efternavn har ført og de bevarede originale Breve ved Alder og Overlast have mistet de vedhængte Segl, der skulde afgive Ledetraaden, og hvorvel endnu i meer end eet Aarhundrede Familien var uden Slægtnavn, bliver det dog ved det i langt større Omfang foreliggende og bedre bevarede Materiale langt lettere herefter at forfølge dens Forhold og Forbindelser, og vi støttes heri overordentlig meget ved, at der i hvert Slægtled er navnkundige og berømte Mænd, som have indtegnet deres Navne paa ethvert Blad af Danmarks Historie, og som derved skaffede hele Familien en fremragende Stilling, der gjorde den til Gjenstand for Dmtale i de faa bevarede Skrifter fra den nærmest liggende Tid.

De mægtige og anseede Fætttere, Hr. Niels Iversen og Hr. Niels Jensen,

¹⁾ Reg. over Lungernes Breve i det Kgl. Ghmarchiv.

begge Rigens Raad, gif som de sidste Repræsentanter for det egentlige Volds-herredømmes Tider omtrent samtidig i Graven, den Første barnløs, men den Sidste, fra hvem alle nulevende Rosenfranker nedstamme, med en talrig Efterflægt, som det dog kun var ham forundt at see fødes, men ikke opvoxe. Den ældste Søn Otto var dog maastee 20 Aar, da Faderen døde, men de øvrige vare endnu ikke udtraadte af Ynglings- og Barnealderen. Vi have derfor ogsaa den Mærkelighed, at der i Tidsrummet fra 1408 til 1426 aldeles intet Brev foreligger, i hvilke Rosenfranker optraade endog blot som Bidner, og at i Kong Erik af Pommerns Tid neppe nogen af Slagten har siddet i Rigens Raad eller taget væsentlig Deel i Rigets Anliggender, hvilken Omstændighed der er saa meget mere Føie til at fremhæve, som der ikke senere har været nogen Konge i Danmark indtil vore Dage, uden at en Rosenfrank har siddet i Rigens eller Kongens Raad.

Tredie Capitel.

§ 10.

Hr. Otto Nielsen, D. R. K. & S.

Hr. Niels Jensen efterlod følgende Børn:

af første Ægtefælskab med Fru Anne Skinkel: Otto Nielsen, om hvem det siges, at han til en Tid var den, paa hvem Familiens Tilværelse beroede;

af andet Ægtefælskab med Fru Berete Kimbæk: Timme Nielsen og Stygge Nielsen samt Datteren Mette;

af 3die Ægtefælskab med en Kantskan: Niels Nielsen og Ludvig Nielsen.

Han havde endvidere Sønerne Scharsov (Staverskov) Nielsen og Jens Nielsen, hvilken Sidste anføres af Sophie Brahe med den Bemærkning: „han kom ikke til Alders saa han blev gift“, og vistnok var den yngste af alle Børnene, siden han bærer Faderens Tilnavn som Fornavn, hvilket sædvanligviis kun skeete med Børn, der fødtes efter Faderens Død; og Døtrene Ingeborg, Susanne og Dorte, uden at det kan angives, til hvilket af formeldte Ægtefælskaber disse Børn hørte.

Der foreligger intet Bidnesbryd om, hvor Børnene ere bleve opdragede efter Faderens Død og ikke engang med Sikkerhed, om han har efterladt Enke af tredie Ægtefælskab, thiøndt vi have antaget det paa Grund af den yngste Søn

Zens Nielsens Navn, men man synes dog, navnlig hvad Sønerne Otto og Ludvig angaaer, at kunne spore en Forbindelse med Hertugdømmerne, der leder til at troe, at Hr. Niels' 3die Hustru af Familien Rangau har været virksom ved de Livsforhold, hvorunder Børnene ere blevne stillede, og altsaa har opdraget dem. Det skal derhos endnu bemærkes, at baade Børnenes Faerbroder, Erik Jensen, og deres Foster, Frue Else, levede mange Aar efter Hr. Niels Zensens Død.

Sønerne Otto, Timme, Stygge, Niels og Ludvig bleve alle Riddere og fode med Undtagelse af Niels og mulig Stygge alle i Kigens Raad, men blandt dem alle indtog dog Hr. Otto Nielsen en fremragende Plads baade i sin Familie som dens Overhoved og som den, der var i Besiddelse af de største Egen- domme, og i Staten som Ridder, Kigens Raad og Hofmester. Hr. Otto Nielsen maa være født i det sidste Decennium af det 14de Aarhundrede, han kunde vel ellers neppe i 1456 „for hans Alderdoms og Krantheds Skyld“ blive fritaget for at være Hofmester, men hans Fødselsaar bliver dog vistnok et af de sidste Aar i Aarhundredet. Hvorledes og hvor han har tilbragt sin Barndom, foreligger der Intet om; hans Moder, Frue Anne Skinkel, døde tidligt, men Faderen giftede sig kort efter med Frue Berete Limbæk. Hans Ungdom er formodentlig hengaaet med Svælser i Vaabenfærd, hvortil Tiden gav saa megen Leilighed. Efter Dronning Margrethes Død, 1412, overtog Kong Erik af Pommern alene Regjeringen, men formaaeede langifra at styre de 3 Riger. Man gjør ham ikke Uret ved at kalde hans Regjeringstid i høi Grad sørgelig for Landet. Den er betegnet ved en fortsat Række af Krige mod de holsteeinste Grever under afvekslende Held, men under alle Omstændigheder til liden Vaade for Landet og til endnu mindre Ære for Hæren, der i Reglen Intet udrettede, skjøndt den var Holstenernes langt overlegen. Hvor meget Otto Nielsen har deeltaget i disse Krige vide vi ikke, vi træffe hans Navn første Gang nævnt i Forbindelse med det besungne ullykkelige Slag ved Immervad, hvor den Danske Hær, der nærmest var draget ud for at udføre Kong Eriks Hævnplaner mod den mægtige Claus Limbæk, der sad som Herre over hele den nordlige Deel af Sønderjylland, under Anførsel af Peder Hogenschild og Tomme Kon- nov, led et blodigt Nederlag i Aaret 1420. Efter Gravskriften i Hornslet Kirke blev Otto Nielsen i dette Slag haardt saaret i Hovedet. Striden mod holsteeinste Grever blev ikke længe efter overgivet til Voldgiftskjendelse af den tydske Keiser, og vi have fra dette Tidspunkt de mærkværdige Actstykker, udsfærdigede paa Landstthingene i Skaane ²⁸/₆ 1421¹), Sjælland ²/₇ 1421²) og

¹) Ghmarch. Slesvig & Holsteen Nr. 54.

²) Ghmarch. Slesvig & Holsteen Nr. 55.

Byland ¹/₈ 1421¹⁾, der indeholde Vidner om, hvad der dengang var Ret med Hensyn til Sønderjyllands Stilling til Danmark, nemlig at det altid havde ligget under Danmark, hvilket „Landets Tungemaal, Ret og Manerer udbiiser“, og at Arvelehn strider imod Danmarks Riges Love. Disse Vidner, af hvilke Intet er befeglet af nogen af Familien Rosenkrantz, bleve med andet mere forelagte Keiseren i Ofen til Paakjendelse den ²⁴/₆ 1424 af Hr. Erik Krummedige, fordem de holsteenke Grevers tro Mand, men nu Rigenes Hofmester og Kong Eriks Sendebud, medens Mester Claus Sachow førte Grevernes Sag. Keiseren var saa naadig at kjende for Ret, at Hertugdømmet tilhørte og stedske havde tilhørt Kongen og Danmarks Rige, og at Greverne ikke havde eller havde havt Ret til det som Lehn, men det er en Selvfølge, at denne Kjendelse, som Kong Erik modtog med sthydig Erbødighed og Taknemmelighed, aldeles ingen Virkning havde; den staaer som et Vidnesbyrd om Kong Eriks Ynkeligbed og pommeriske Urefrygt for Keiseren, og som en Curiositet, som man kunde more sig over at betragte, naar ikke saa mange sørgelige Minder vare forbundne med denne Sag. Det blev ikke nok med, at Holstenerne fortsatte Kampen, uden at Kong Erik formaade at overvinde dem, og at Hansestaderne erklærede Kongen Krig, men smaae tybste Byer udenfor Hanseforbundet og endog en enkelt Mand, Marschalken Lüdecke von Blücher, haaned Kongen ved at sende ham Feidebreve. Der er kun to Udspringer at omtale i denne sørgelige Tid, og det er, da den Danske Flaade den ²²/₇ 1427 overbandt den store Hanseatiske Flaade og gjorde et umaabeligt Bytte, og da Kjøbenhavn i Foraaret 1428, overrumplet af den tybste Flaade, forsvarede sig tappert og under Dronning Philippas Dine tilbagedrev Fjenden.

Disse Begivenheder ligge imidlertid udenfor nærværende Arbeide, da det ikke med Sikkerhed vides, at nogen af Familien Rosenkrantz har deeltaget i dem, skjøndt vel baade Otto Nielsen og flere af den Slesvigiske Linie paa Røxbøl maa være blevene berorte af dem, førstnævnte navnlig ved det Pshdringstog, som Grev Adolph i 1428 foretog op i Byland, hvorfra han foruden Selv og Løsøre stal have hjembragt et Bytte af 30,000 Heste og Hornvæg, og sidstnævnte paa Grund af deres Hjemstavni i det ulykkelige af Krigen hærgede Sønderjylland.

Der blev sluttet Fred med Grev Adolph af Holsteen den 15de Juli 1435 i Bordingborg og først ved denne Leilighed træffe vi Otto Nielsens Navn som Vidne under det i den Anledning udfærdigede Brev²⁾, og da han nævnes

¹⁾ Ghmarch. Slesvig & Holsteen Nr. 56.

²⁾ Brevet er fra dansk Side befeglet til Bitterlighed af Erkebiskop Peder (Pylte) i Lund, der

først blandt Bøvnerne kan det antages, at han var den ældste af disse. I Sverrig gif det ikke Kong Erik bedre end imod Syd. Den svenske Adels havde aldrig været ret tilfreds med Kong Eriks Valg til Konge. Saalange Dronning Margrethe levede, holdt hun Freden vedlige, men da efter hendes Død Kong Erik egenraadigt og uforstandigt førte Scepteret og tilstræbte der ligesom i Danmark at faae sin Fætter Hertug Bugislaus udvalgt til sin Efterfølger, stødte han den mægtige og krigerske Adels fra sig, og da han dertil med Eigebyghed faae paa, at hans Fogder, af hvilke navnlig Jesse Griffen paa Westeraas er bleven berhyttet, behandlede Bøvnen med Bittkaarlighed og Grusomhed, brød Oprøret ud under Engelbrecht Engelbrechtsen, der tvang det svenske Rigsraad til at sende Kong Erik et Opjigelsesbrev. Kongen drog derpaa i 1434 selv til Sverrig, og det lykkedes ham navnlig ved de Stores Hjælp, der frygtede Bøvneoprøret, at faae en foreløbig Overenskomst bragt istand. I Mai 1435 paa et Møde i Halmstad af alle 3 Rigers Raader blev et Forlig sluttet den 1/5. Det er befeglet af Besuldmægtigede af Rigerens Raad fra begge Sider¹⁾ og blev

førte et Vaaben ligt Familien Billes, Biskopperne Johannes (Pedersen) i Moeskilde, der førte en Bistul i Vaabenet, Rafne (Giersting) i Odense, Christiern (Gemningjen) i Ribe, Ulrik (Stygge) i Aarhus, Herman i Viborg, Geert (Pedersen Gyldenstjerne) i Børlum, Prior Bent (Pedersen Presten) i Antvorskov, Hr. Erik Krummebigge, Hr. Axel Pedersen (Thott), Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne), Hr. Henrik Knudsen (Gyldenstjerne), Hr. Steen Basse (Wilsvinehoved), Hr. Peder Mogensen, Hr. Anders Nielsen, Hr. Eske Brok, Hr. Morten Jensen (Giersting), Hr. Nyder Rabbel og Hr. Henning Pødebusch, Kildere, Otto Nielsen (Rosentranh), Jesse Griffen (Banner) af Nædal, Niels Griffen (Banner), Lage Lunge, Oluf Kjelsen (Thott), Poul Lagmand, Peder Dyr, Rudebeck, Niels Jensen (Bjelle eller Galen) af Hammer, Frederik Vardenbiere, Herman von dem Haghe, Henning vanne Haghen, Geert Brusede (Bryste), Joachim Schepelitz, Jacob Basse (Wilsvinehoved), Henrik Pors, Peder Hogenschild, Peder Nielsen (Ulfeldt) af Broholm, Otte Skintel, Henrik Barsbæk, Peder Skram (Gentjorning), Johan Bjørnsen (Bjørn), Claus Ronnov, Jesse Mussen (Lunge), Hendrik Nankau, Staverskov, Claus Griffen (? Daa), Ketil Kjelsen (Thott) og Claus Nankau. (Hvitf. fol. 790. Orig. p. Perg. i det Kgl. Ghmarchiv, Slesvig og Holfsten Nr. 83 har endnu 36 hengende Segl, der ikke ere paahæftede i samme Orden, som Navnene i Brevet ere nævnte).

¹⁾ Næmlig fra Dansk Side af Biskop Johannes (Pedersen) i Moeskilde (Bistul i Vaabenet), Hr. Axel Pedersen (Thott, Seglet mangler), Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne), Hr. Steen Basse (Wilsvinehoved), Hr. Morten Jensen (Giersting) og Hans Lagman Degn i Lund; fra Svensk Side af Erkebiskop Olaf i Upsala (geistligt uden Vaabenstjold), Biskop Knud i Linköping (geistligt uden Vaabenstjold), Biskop Sigge i Skara (geistligt med et Vaabenstjold, der er paaalangs deelt i 2 Felter, til høire en halv Pilke fra Delingen og til venstre 2 Skraabjeller fra høire foroven til venstre forneden), Hr. Niels Erengislauson, Lagmand i Sødermanland (? Nat og Dag, Seglet bestaaende), Knud Jansen, Bøvner, Lagmand i Westergotland (Seglet er utydeligt, men Vaabenet synes at være 3 Blade eller lignende paastraa fra høire Hjørne foroven til venstre forneden) og Mogens Green, Bøvner, (et Rilesnit fra venstre) samt til Bitterlighed af Erkebiskop Peder (Lyffe) i Lund (Vaaben ligt Familien Billes), Hr. Bo Steensen (Vaaben, et tverdeelt Stjold), Hans Krøpelin (et for-

den 14/10 f. A. i Stockholm bekræftet af Kong Erik¹⁾, ved hvilken Velighed Otto Nielsen er nævnt blandt Vidnerne. Han er altsaa fulgt med Kongen til Stockholm.

Førend vi imidlertid gaae videre i Omtale af Begivenhederne i Sverrig, der efter dette Forlig bleve bragte et væsentligt Skridt frem ved, at Hr. Christiern Nielsen Bafa blev udnævnt til Sverriges Droft og Carl Knudsen Bonde til Rigets Marsk, skulle vi, hvad der ligger os nærmere, betragte Otto Nielsens Liv i de mellemliggende Aar fra 1420 til 1435.

Efterat være helbredet for det Saar, som han fik i Slaget ved Immerbad, har han vel atter deeltaget i Krigen i Sønderjylland og om Vinteren, naar Krigsfolkene hjemsendtes, enten opholdt sig paa Høvringsholm eller færdedes paa Gårsteri hos Slægt og Venner. Det maatte være klart for ham, at den Arv, som han og hans Brødre havde modtaget efter deres Fader og efter Hr. Niels Iversen Rosenkrantz, naar den deelttes mellem dem alle, ikke vilde være betydelig nok for hver Entelt til at sikke ham en anseet Stilling blandt sine Ævnlige. Han har derfor vistnok ogsaa eftertragtet at gjøre „et godt Parti“, og Veligheden dertil bød sig i Nærheden af hans Hjemstavn, Høvringsholm. Paa den Halsø af Jylland, som ligger sig ud mellem Randers Fjord og Aarhuus Bugten, havde Hvide-Slægten anseelige Besiddelser, men navnlig i den sydøstlige Deel, i Sønder Herred, havde den omkring Sædegaardens Bjørnholm samlet saa betydeligt Gods, at vistnok den største Deel af Herredet og det tilgrændsende Mols Herred var i dens Besiddelse.

Hr. Anders Ovesen (Hvide), hvem vi tidligere have omtalt som Svoger til Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz), og som i 1362 endnu var umyndig og kort efter Aar 1400 forekommer som Ridder, eiede Bjørnholm med Tiliggende.

oven forbundet Andreas Kors), Hencif Snakenborg (en Straabjelle fra høire foroven, beslagt med, som det synes, en Slange), Carl Knudsen (Bonde, Vaaben: en Vaad), Knut Karlsen (Vaaben: en Orneflo), Odder Bliffen (Vaaben: 3 Ræeg, 2. 1.) og Ervidh Suant (Vaaben: en Sparre). Ghmarch. Sverrig Nr. 61.

¹⁾ Fra Danst Side vare Vidner derved Biskopperne Jens i Oslo, Ulrik (Stygge) i Aarhus, Oluf i Vesterdaars og Geert (Pedersen Gyldestjerne) i Borlum, Grev Hans af Oversten, Grev Wiklaf, Hr. Axel Gise, Hr. Erik Nielsen (Gyldestjerne), Hr. Anders Nielsen, Hr. Lyder Rabbel, Hr. Henning Pødebusch, Hr. Sigvard Jonson og Hr. Sverre Rangvaldsøn, Riddere, Lage Lunge, Oluf Arelsen (Thott), Otto Nielsen (Kofentranh), Jeppe Bøse, Herman von Hagen, Anders Thøst, Jacob Seplig, Jøse Erikken (Banner) af Åsdal, Eggerit Frille, Otto Skinkel af Nyegaard, Claus Nielsen, Holmer Knob, Knud Nielsen, Peder Daa, Peder Nielsen (Ulfeld) af Broholm, Mads Jepsen, Herman Moltke, Hilde Buslow, Johan Bjørnsen (Bjorn), Thue Gunnerfson, Peder Aageson, Peder Eogenschild, Jøse Krumpen, Hartvig Heisten, Kolbiørn Gæst, Frederik Skæd, Inget Helge, Geert Markmand, Claus Henneson, Joachim Flemming, Henning Balkendorff, Hilde Laurigen (Hidelsen) og Erik Madjen, Bøuere. (Hvitf. fol. 785).

Han levede endnu 1418 og er død omtrent 1420, efterladende sig som Enke Frue Else Holgersdatter af Familien Krognos fra Skaane og 2 Børn, en Søn Ove Andersen, der skrives til Bjørnholm, men er død ikke mange Aar efter sin Fader, hvorefter Moderen arvede ham, og en Datter, Inger Ovesdatter, der siden blev gift med Joachim Flemming, der med hende fik Møllerup og mere Gods.

Frue Else var Datter af den mægtige skaanske Ridder Hr. Holger Gregeren til „Heireholm“, om hvem det siges, at han var „en fornem og gudsfrygtig Mand, som Dronning Margrethe hemmelig lod dræbe, fordi han var saa mægtig“, og Frue Karen Eriksdatter af den gamle Familie Saltensee med Hjortegevirene i Baabenet. Frue Else var „en gammel fin Frue, ville Intet gifte sig, dog omsider fik hun Hr. Otto Nielsen Rosenkrantz, Søn af Niels Sørensen til Tange, etc.“, siger Elisabeth Dryfte i sin Slægtebog.

Otto Nielsen vidste altsaa saaledes at bevæge den rige Enke til at „forandre sig“. De ere formodentlig blevene gifte i Aaret 1425, i ethvert Fald vare de det, da Kong Erik den 10de Januar 1426 forlehede Otto Nielsen og hans Hustru „Frue Elsoff af Bjørnholm“ med alle 40 Marks Sager og derunder over deres Borne og alt deres Gods i Danmark (LX), og er denne Forlehnning, som det antages, den sædvanlige Fornælse af den lignende Forlehnning, som Greve Geert i Aaret 1333 forundte Hr. Stig Andersen, synes der heri at maatte ligge Bevis for, at Egtteskabet har fundet Sted lige kort før Forlehnningen. Det findes anført, at Frue Else Dagen efter, at hun var fyldt 50 Aar, fødte Otto Nielsen en Søn, den senere berømte Hofmester Hr. Erik Ottesen, og at hun døde 91 Aar gammel i Aaret 1470; herefter skulde hun altsaa selv være født i Aaret 1379 og have født Sønnen omtrent i Aaret 1429, hvilket saaledes ogsaa stemmer med foranstaaende Antagelse med Hensyn til Aaret for deres Egtteskab.

Otto Nielsen erhvervede ved dette Egtteskab Hovedgaarden Bjørnholm i Tirstrup Sogn med de tilhørende Ladegaarde Obdrup imod Nord og Drammelstrup imod Syd foruden betydeligt Gods, men der var dog flere Familier lodtagne i Bjørnholm, hvilke det først efterhaanden lykkedes Otto Nielsen og hans Søn at udløse. Otto Nielsen har derhos i Aarenes Løb, dels ved Kjøb og andre Handeler, dels som Lehn af Kronen forøget sine Besiddelser. i denne Egn af Landet, saaat han herskede over hele Sønder Herred og Stovstedelen af Mols Herred med Undtagelse af nogle mindre Eiendomme, der vare i andre adelige Slægters Hænder, hvorhos han tillige som Lehnsmænd over Kalø Lehn strakte sit Herredomme langt ind i Øster Viisbjerg Herred. At der var saa faa adelige Sædegaarde i denne Egn og navnlig ingen større med Godstilliggende, er

sikkerlig begrundet i, at Hvideflagten fra umindelige Tider her havde havt sin Hjemstavn og ikke har taalt, at Vorge reiste sig i dens Nærhed. De nuværende større Gaarde i Sønder Herred som Kugaard, Ratholm, Hæssel, Ingvorstrup, Fæveile og Lykkesholm vare enten paa den Tid endnu kun Bøndergaarde, der mulig afgave Sæde for en mindre bemidlet Green af en adelig Slægt, eller som Møllerup beviislig i Hvideflagten's Besiddelse, og i Møls Herred var ifkun Quællstrup Sæde for den ansæete Slægt Sandberg, hvorimod andre Gaarde, der kunne nævnes, saasom Bogensholm og Skiersø neppe vare betydelige.

Vi skulle her samle de Erhvervelser som Otto Nielsen forøgede sine Eiendomme med, saavidt der findes noget overleveret.

Den 28de Mai 1429 (LXI) tilstaae Bæbnerne Jens Lauersen og Henrik Blik, at de have modtaget fuldt Vederlag af Otto Nielsen til Hveringholm for det Gods i Allelev i Lyngby Sogn, nemlig 3 Gaarde i Allelev, et øde Byggested i Fæveile med dets Tiliggende paa Fæveile Mark og en Eng i „Grindusholme“, hvilket Gods var tilfaldet dem med deres Hustruer Ingeborg Nielsdatter og hendes Datter Kirstine Jacobsdatter, som havde arvet det efter Anders Eysens Død. Dette Skjøde, der netop synes at angaae det Gods, hvoraf den ovennævnte Hovedgaard Fæveile senere dannedes, har tillige den Interesse for vor Historie, at Otto Nielsen benævnes „af Hveringholm“ og altsaa vistnok paa dette Tidspunkt har boet der. Da Seglene mangle paa Originalen, see vi os ikke istand til nærmere at forklare de deri berørte Familieforhold.

Den 12te Septbr. 1439 (LXVII) blev Otto Nielsen, der da sad i Rigens Raad, af Christopher af Bayern, Danmarks Riges Forstander, forlehnet med Ralo Slot og Lehn og dertil med Halv Herred i Laboshsfel altsaa det nuværende Sønder Halv Herred i Madfatning til Halv Herred i Dmer Sjøsfel, nu Nørre Halv Herred. Det anføres¹⁾, at der under denne Belehning hørte Nørre, Sønder og Møls Herreder, men det er vistnok begrundet i en Misforstaaelse af, at der i Forlehningsbrevet nævnes „Dyhsfel“, der i dette Tilfælde ikke betegner Forlehningens Omfang, men kun er tilføiet for at forklare, hvilket Halv Herred, der var meent.

En vigtig Tilvæxt til sine Eiendomme fik Otto Nielsen i 1441. I dette Aar blev, som vi senere ville komme tilbage til, den mislykkede Opstand af Bendelboerne imod Kong Christopher brudt, efterat de den 6te Juni vare bleve fuldstændig slaæede og deres Hovding, Henrik Tagesen, fangen og strax efter henrettet i Aalborg. Denne Henrik Tagesen havde Andeel i Bjørnholm. Han hørte til Familien Reventlov, skjøndt Huitfeldt²⁾ siger, at han til Baaben førte

¹⁾ Veder: Prosp. af D. Herreg. „Søgholm“.

²⁾ Fol. 827.

en fort Stige i gunst Feldt, men der foreligger sikkerlig i saa Henseende en Feiltagelse. Hans nærmeste Slægtskabsforhold stiller sig saaledes:

Henrik Jensen (Reventlow) til Søbo,
var død 1432, ~ Frue Ingeborg.

Lage Henricfen

var R* 1411 ²⁵/₄, da han folgte Gods i Hørby i Ludse Herred, som han havde faaet med sin Hustru, Frue Elsoff, og hvad hun fik efter Hr. Zabel Kerfendorff i Hørby, til Bisp Peder (Jensen Lodehat) i Roekilde (Schmarch. Skieder Nr. 5, b).

Joachim Henricfen til Søbo,
forekommer 1444, 1448 ⁶/₂ og
1451 ¹⁶/₈.

Henrik Lagesen,
henrettet i
Juni Maaned
1441.

Dve Lagesen til Bingegaard,
Binge Sogn, Sønderlyng Herred (2E. Archivreg. 11), var † 1483.
~ Gijel Rodebusch, Datter af Hr. Henning, levede som Enke 1492. Han folgte 1448 ⁶/₂ Gods i Bends og Skovby Herreder i Fyen, som han havde faaet med Frue Gijel, til Hr. Eggert Frille, Befalingsmand paa Hindegavl (Schmarch. Bends Herred Nr. 11).

Knud Joachimfen til Søbo,
Landsdommer i Fyen 1479.
Fra ham nedstamme Revent-
lowerne paa Søbo og Brolykke,
som anføres hos Hofman.

Jacob Dvesen

af Binge. 1497, 1505 (2E. Archivreg.).

Henrik Lagesens Andeel i Bjørnholm gav Christopher umiddelbart efter hans Henrettelse den ²⁹/₆ 1441 i Aalborg til Otto Nielsen og stadfæstede i et Brev d. d. Kalsø 1445 ²⁸/₁ denne Gave (LXXI) ved at tage det gamle Brev igjen og give ham et andet Brev istedetfor under „wort maiestatis insigle“; Christopher blev nemlig først kronet i 1443. I Slutningen af Brevet tilføies, at det er udfærdiget «maiestatis sub sigillo, quo utimur ex parte regni nostri Dacie», hvilket Segl i noget beftadiget Tilstand er bevaret.

Henrik Lagesen havde arvet sin Andeel af Bjørnholm efter sine Forældre, hvilket fremgaar af et Thingsvidne af ²⁷/₆ 1441 (LXVIII), som Otto Nielsen lod optage paa Sønder Herredsthing (Randers A.), hvorefter Henrik's Broder, Dve Lagesen, paa samme Thing tilskjødede Otto Nielsen den Andeel i Bjørnholm med Gaardene Oddrup og Drammellstrup e. p., som han havde arvet efter sine Forældre.

Otto Nielsen erhvervede saaledes begge disse Brødres Anpart, men hvor stor den har været, fremgaar ikke af Brevene. — I samme Aar den ⁵/₉ (1441) forlehnede Kong Christopher (LXIX) Otto Nielsen og hans Hustru, Frue Else, med Grenaa, Grenaa Mølle, Steensmark og Anholt for begges Livstid.

Iftun 3 Aar efter tilkjøbte Hr. Otto Nielsen, der i 1441 var bleven Ridder, sig paan en Andeel i Bjørnholm, idet nemlig i et Brev dateret Calmar 1444 $\frac{19}{100}$ (LXX) Hr. Mogens Ebbesen Galt med sin Hustru Annes Samtykke tilkjøbde ham al den Deel og Rettighed i Bjørnholm med Tilliggende, som hun havde arvet efter sin Faders og Moders Død eller paa anden Maade. Vi have her en Angivelse af det Gods, som medfulgte, nemlig Tiirstrup By, Skramsmølle, Drensmølle og Møllestedet „Olpedorp“ Mølle, alt beliggende Ehd for Bjørnholm, men derimod er den nævnte Frue Anne hidtil ubekjendt og ikke fundet opført i de foreliggende Stamtabler over Familien Galt, og hendes Forekomst bliver saameget mærkeligere, som Hr. Mogens Ebbesens Broder, Anders Ebbesen, var gift med Anna Flemming, Datter af Jacob (Joachim) Flemming til Møllerup og Inger Andersdatter (Hvide), med hvem ogsaa han fik Andeel i Bjørnholm med Tilliggende, hvilken Andeel, der ligesom ovennævnte bestod af Deel i Bjørnholm med de 2 dertil hørende Ladegaarde og Gods i Tiirstrup By, Skramsmølle, Drensmølle og Møllestedet Olpedorp, Anders Ebbesen med sin Hustrues Samtykke den $\frac{2}{100}$ 1459 (C) skjødde til Hr. Otto Nielsens Søn, Hr. Erik Ottesen¹⁾. De to Brødre have altsaa begge været gifte med en Frue Anna, der har bragt enhver af dem Arv fra Hvideflægten. At det ikke er den samme Frue Anna, der som Enke efter Hr. Mogens har ægtet hans Broder Anders, ligger allerede klart i den Omstændighed, at et saadant Ægtefælskab med Broderens Enke ikke var tilladt, men desforuden overlevede Hr. Mogens sin Broder Anders i flere Aar, hvorhos det heller ikke kan indsees, hvortil Skjødet af 1459 $\frac{2}{100}$ i saa Fald skulde tjene, naar Arven alt i 1444 var afhændet.

Da Familien Galt senere paa flere Maader blev beslagt med Familien Rosenkrantz, skulle vi her meddele et Slægtregister over den. Der findes Galter nævnt langt tilbage i Tiden saaledes Ebbe Galt 1253, og en anden Ebbe Galt har 1326 befeglet Kong Valdemars Haandfæstning, men de første Slægtled ere dog saa usikre, at det er fundet rettest at lade det bero ved at begynde Stamtablen med de ovennævnte 2 Brødres Færfader.

¹⁾ I Teksten til Bjørnholm (Høgholm) i Prosp. af Dauske Herregaarde antages det, uvidt af hvilken Grund, at den her nævnte Anders Ebbesen skulde være en Ulfeld, og den solgte Andeel være kommet i hans Besiddelse ved Ægtefælskab med en Datter af Otto Bistrup, men det er ikke rigtigt, thi Anders Ebbesen Ulfeldt var paa dette Tidspunkt endnu ikke fød.

Familien Galt,
 efter Klevenfeldts Stamtavler
 m. m., jvfr Saml. til Bydsk
 Historie og Topographie IV,
 1, pag. 78. & 84.

Løve Galt,
 (hans Forældre skulle have været
 Ebbe Galt og Kirsten Løvesdatter
 Bille).

~ Inger Nielsdatter, hvis Baa-
 ben var en Løve, der springer
 op fra en Muurtinde.

Niels Løvesen Galt,
 Cannik i Roskilde.

Ebbe Løvesen Galt
 til Tyrrestrup c. 1400.

~ Sophie Krumpen.
 Af deres Børn skal her kun
 nævnes:

Anders Ebbesen var † 1466,
 Befalingsmand paa Kølholm,
 faldt i den Svenske Fejde.
 ~ ¹⁾ Giertrud, var † 1459.
 ~ ²⁾ Anna Flemming,
 Enke 1466, Datter af Jacob
 (Joachim) til Møllerup og
 Inger Andersdatter (Svide).
 Hun ~ ³⁾ Lauritz Mogensen
 (Løvenbalk) til Tiele.

² **Jørgen Andersen**
 levede 1466, † ung. Moderen
 arvede ham (CXVIII).

Mogens Ebbesen til Rubierggaard 1439—79,
 var † 1481, R*, D. R. R., Befalingsmand paa Koldinghus.

~ ¹⁾ Anna, med hvem han var gift 1444 ¹/₆ og fik An-
 deel i Bjørnholm og mulig ogsaa i Skumstrup, hvilken sidste
 Gaard i Forbindelse med Tyrrestrup forekommer i Datterens
 Sophies Eie, der dermed forlehuede først sin Brodersøn An-
 ders og efter hans Død 1529 den anden Brodersøn Peder,
 hvis Børn arvede disse Eiendomme efter Frue Sophie, der
 saaledes mulig var eneste Barn af dette Ægtekab, ifjendt
 hun paa Familien Banners Slægtregister anføres som Datter
 af Dorte Eriksdatter (Rosentranh).

~ ²⁾ Dorte Eriksdatter (Rosentranh), Datter af Erik
 Pedersen til Korbøl og Ibe Kennob. Hun levede 1492 og
 havde Koldinghus Lehn til 1487, men var † 1496.

Sophie til Skumstrup
 (Wilhelmsborg).
 ~ ¹⁾ Iver Eriksen
 Skram (Fasti) til Tiele
 1496.
 ~ ²⁾ Anders Nielsen
 Banner til Åbdal, R*,
 1454—86.

Ide
 var ugift 1500.
 ~ Niels Tho-
 mesen (Lange)
 til Lydom-
 gaard.

Erik Mogensen
 faldt i Dit-
 marsken 1500.
 ? ~ Drude.

Ebbe Mogensen
 og Palsgaard og Rubierggaard,
 R*, Befalingsmand paa Helsing-
 borg og over Jungshoved Lehn
 m. m., faldt i Ditmarsken 1500.
 ~ Sophie Høeg, Datter af
 Peder til Eskær, R*, D. R. R.
 & M. og Kirsten Reffenberg.

Dorte,
 † lille.

Mogens,
 † lille.

Anders Ebbesen
 til Rubierggaard og paa Skum-
 strup og Tyrrestrup, Lehnsmænd
 paa Jungshoved, † 1529.
 ~ Pernille Gise, † 1552,
 Datter af Mogens, R*, D. R. R.
 & S., og Mette Bydelsbach.
 Hun gift ¹⁾ Børge Trolle til
 Lilleø, D. R. R.

Ebbe Andersen,
 † lille.

Mette Andersdatter,
 † ung.

Peder Ebbesen
 til Rubierggaard, Palsgaard,
 Ingelstad i Skaane, Sellesbjerg i
 Fyen, 1541 til Birteffe og paa
 Skumstrup og Tyrrestrup, R*,
 D. R. R. 1541, 1528—48
 Befalingsmand paa Lundenaes,
 1541 paa Natjar og over Mar-
 hus Stift, † 1548.
 ~ Ingeborg Drefeld, † 1551,
 Datter af Giord Nielsen til
 Gårnæs og Kirsten Banner.

Udfom, see følgende Side.

					Peder R*, D. R. R., ~ Ingeborg
Anders til Birtelse, f. 1530, † efter 1582. ~ Inger Clausdatter (Radensberg), Datter af Claus Erikken og Susanne Vølle. Ef- Andre gift med Inge- borg Brockenhuus. Aftom see Saml. til Hydsk Historie & Lo- pogr. I. c.	Mogens , 1573 til Tyrre- strup, f. 1532, † 1575 ugift.	Siord Pedersen , 1548—78 til Tyrrestrup og Palsgaard, født 1534, † 1591. ~ Regise Ro- senkrantz, Datter af Folmer til Strensøalle.	Kirsten , f. 1536. ~ Erik Nielsen Raas, † ²¹ / ₁₂ 1578, til Lind- bjerggaard, Støvringgaard, Sevringholm og Gårnsås.	Niels Pedersen til Ingersløb, født 1538. ~ Lisbeth Svitz- feld, Datter af Christoffer til Berriggaard og Mølegaard Trolle.	
			Peder Galt til Lidsejholt, født ²¹ / ₇ 1564, halslugget ²¹ / ₈ 1644, D. R. Admiral. ~ Birgitte Baad (en Brok i Baa- benet), Datter af Mogens til Lid- sejholt og Enke efter Frederik Mogensen Godske.		
Ingeborg levede 1616. ~ en gammel Mand i Hyl- land, heeb Niels Grøn i Borup".	Birte , † ugift,	Margrethe levede 1616. ~ Flemming Baal, † 1618.	Sidse , † ugift.	Sophie , † ugift.	

Den ²⁹/₄ 1446 erholdt Hr. Otto Nielsen Skjøde paa 2 Gaarde i Bas-
balle, Agri Sogn, Møls Herred, af Aage Henriksen i Ingvorstrup, der havde
faaet disse Gaarde med Rasse Jensens Datter i Dvedstrup (? Dustrup) og
paa 3 Thing lovbudt dem, om hvilken Handel m. m. der samme Dag udfær-
digedes et Vidne af Møls Herredsting (LXXII). Han havde derhos havt
Kronens Gods i Hasnæs, Ebeltoft og Hjelm i Pant for 1000 Gylde, som
han havde laant Kong Christoffer, og da Kong Christian, hvis Pengesager al-
drig var i god Orden, paa den ene Side maastee ikke kunde tilbagebetale Pen-
gene og vel iøvrigt maatte ønske at vise sig i Gjeringen velvillig mod Hr.
Otto Nielsen, hvem han, som vi senere skulle omtale, skyldte Meget, og denne
paa den anden Side nødig vilde give Slip paa dette Gods, der laae ham be-
leiligt, fik han den ²¹/₁₁ 1449 Skjøde paa det (LXXVIII), dog forbeholdtes der
Kronen Gjenkjøbsret for Pantsummen. Ikke længe efter fik han nye Deviser paa
Kong Christians gunstige Stemning imod sig. Den ¹/₄ 1451 (LXXX) gav Kongen

Ebbesen,
† 1548.
Drefeld, † 1551.

Dorte , født 1540. ~ 1564 Sorgen Munk til Bes- selbjerg og Krogs- gaard, Befalings- mand o. Frede- riksborg og Kro- gen Lehn, † 1577.	Karen , født 1541, † 1587. ~ Albert Deed til Belbringe og Distrupgaard, levede 1596.	Sophie , født 1543, † 1603. ~ Christoffer Pachø til Lind- holm og Torup, † 1608, 98 Aar gl., var i 47 Aar Befalingsmand paa Solbak Slot.	Ebbe til Rubiergaard, født ¹⁰ / ₁₁ 1544, † ugift.	Anna , født 1546. ~ Anders Bing til Smedstorp, D. R. R., Befalingsmand paa Barbjerg, † ¹⁹ / ₁₂ 1589 paa Barbjerg, 64 Aar gl., som sidste Mand af Slægten. Han forlehnede ¹⁹ / ₁₀ 1577 sin Hustru Fru Anna Pedersdatter for Livstid efter sin Død med Smedstorp (Reg. dipl. hist. dan.).
Peder til Tyrre- strup, † ugift.	Agel til Tyrrestrup og Palsgaard, † 1614. ~ Mette Ranyau, Datter af Bendix. Aftom, see Saml. til Hydsk Hist. og Topogr. I c.	Mogens til Palsgaard, født 1570, † 1611 ugift, Kammerjuuter hos Chr. IV.	Knud til Palsgaard og Biumgaard, født 158 ., † 16 . . ~ Birte Suul (Lilie), Datter af Niels til Kongstedlund og Anna Stygge. Aftom see Saml. til Hydsk Hist. & Topogr. I. c.	

ham Ret over alle fredløse Mænd til at gjengive dem deres Fred, en Rettighed,
der mulig ikke har staaet ham saa ringe Indtægt, da Fredløsheden maatte op-
veies med Penge; den ²⁹/₈ 1452 forundte Kong Christian, ligesom i Aaret 1426
Kong Erik, ham alle 40 Marks Sager og derunder over alt hans Gods i
Danmark (LXXXIII), hvilken Benaadning hans Søn, Erik Ottesen, i det føl-
gende Aar ligeledes fik. Den ¹⁹/₁₂ 1454 overdrog Kongen ham at oppebære
Fredkjøb i Thyland (LXXXIX), den ⁹/₁₂ 1455 blev han forlehnede med „Bro“
Hospital ved Grenaa (XCIII) med al Rgl. Rente og Rettighed imod at sørge for
Hospitalet og dets Beboere, og under ¹⁹/₄ 1459 (XCIX) blev han og hans Søn,
Hr. Erik Ottesen, for dem og deres Arvinger benaadede med frit Virketning og
Virketret over Bjørnholm med de 2 tilhørende Ladegaarde og tilliggende Gods.

Samtidig med denne Række lgl. Benaadninger see vi Hr. Otto Nielsen
udstrække sine Eiendomsærhvervelser henimod Vest ind i Øster Lisbjerg og
Sønder Hald Herreder til den Egn, hvor hans Slægt et Aarhundrede efter

skulde faste blivende Bo, og hvor den endnu er bosiddende. De her paagjældende Documenter fandtes i Rosenholms Archiv og ere saaledes gaade tilgrunde, men Indholdet af dem er tilbeels opbevaret i et Manuscript paa det st. Rgl. Bibliothek.

Ifølge et Thingsvidne af 1446 vare Hr. Otto Nielsen og Anders Pætz de rette Eiere til Lynde Mark (Lindaa Tøbbjerg Sogn), 1448 pantsatte Knud Slet i Strans en Gaard i Hvilsager (Sønder Hald Herred) til Hr. Otto Nielsen for 130 Mark Lybst, i samme Aar forhøiedes Pantet med 70 Mark Lybst og 1450 folgte han Gaarden til Hr. Otto Nielsen; i samme Aar skjoder Fru Else Svendsdatter ham noget Gods, som ikke nærmere benævnes, i Lisbjerg Herred, og endelig i det samme og det følgende Aar samt i 1456 faaer han af Anders Pætz, Sfr. Tuger Pætz og Lauritz Pætz Skjøde paa deres Andeel i ovennævnte Lindaa. Aaret 1455 tilskjoder Anders Pætz ham endvidere Gods i Skjoring, i Borup (Krogsholm Sogn), i Ellekær (Hornstet Sogn) og i Kradsbjerg og ikke mange Aar efter have, som det fremgaaer af et Vidne af Lisbjerg Herredsthing af ¹³/₁₁ 1459 (CII), Hr. Anders Pætz, Christiern Pætz og Laurentz Pætz folgt ham 2 Gaarde og 1 Boel i Kradsbjerg og Krannestrup Mark (Meilby Sogn), hvilket Gods Jon Jensen af Dgstrup (Meilby Sogn) havde i Pant af Hr. Anders Pætz. Da Hr. Otto Nielsen vilde indløse Pantet, lod han forkynde „Løsen“ paa Godset og tilbød Betalingen, men da Jon Jensen, for hvem Krannestrup laae beleiligt, nægtede at modtage Løsningssummen, blev den efter Dom af Kongens Foged og Herredsmændene henlagt i „Fjerdingh Kirken“, hvor den henlaa urørt i Aar og Dag, uden at Jon Jensen vilde modtage den, hvorpaa Pengene af Erik Luno med Herredsfogden og Herredsmændene bleve førte igjen paa Thing og atter tilbødte Jon Jensen, men da han endnu ikke vilde modtage dem, blev Godset og Pantebrevene tildømte Hr. Otto Nielsen og Pengene Kongen. Denne Dom blev ¹³/₆ 1460 stadfæstet af Kongen. Det er vanskeligt at forklare, hvorfor Jon Jensen ikke vilde modtage Pantefølgen, da han dog ikke kunde beholde Pantet. Familien Pætz, der optræder her, horte, efter hvad der er overleveret os til Bedømmelse af saadanne Forhold, tidligere til de store adelige Slægter, der beklædte Pladser i Kongens eller Rigens Raad, men var paa dette Tidspunkt sin Undergang nær. Disse Kjøb af Gods i Øster Lisbjerg og Sønder Hald Herreder synes henseet til, at Stragods i flere forskjellige Sogne ere Gjenstand for dem, at indeholde en Antydning af, at han selv allerede iforveien i disse Egne havde arvet Gods, som det var hans Hensigt at forøge til en mere samlet Besiddelse, og vi ledes saameget snarere til at antage dette, som man ved at tage Røret for sig vil see, at det omhandlede Gods samler sig om Hornstet Sogn som Midtpunkt, i hvilket Sogn det

nuværende Rosenholm er beliggende. Det kan nu vel ansees for afgjort, — og der maa i saa Henseende henvises til Beskrivelsen af Rosenholm i Texten til Prospecter af Danste Herregaarde — at, om der paa den Tid fandtes den Gaard i Hornslet Sogn, som senere fik Navnet Rosenholm, da var det en mindre Gaard, der alene kaldtes Holm eller Holme, og som tilhørte Slægten Pætz. Det er tidligere bemærket, at Hr. Otto Nielsen og Anders Pætz havde Lindaa Mark i Sameie, og det kunde vel saaledes være sandsynligt, at der har været Slægtskab imellem dem, der muligt har bestaaet i, at Anders Pætz' Moder har været en Rosenkrantz, og at Gaarden Holme ogsaa tildeels har været i Sameie mellem Familierne Pætz og Rosenkrantz og ved den førstnævntes Uddoen tilfaldet den sidstnævnte. I Alt, hvad der hidtil er omtalt, naar alene undtages, at Hr. Otto Nielsen, som bemærket i Frue Else Vensdatters, Hr. Jon Sepsens, Historie, i Aaret 1433 var hendes Laugværge (tutor), optræder han alene uden Forbindelse med sin Slægt og sine Sødsfende og, saavidt vi kunne skjønne, tillige uden væsentlig Berøring med det fra hans Forfædre arvede Gods. I den forud under Hr. Niels Iversens Historie omtalte Sag angaaende Gudumlund derimod optræder Hr. Otto sammen med sine Brødre Hr. Timme Nielsen, Hr. Stygge Nielsen, Hr. Niels Nielsen og Hr. Ludvig Nielsen i det fra Kals den $10\frac{1}{4}$ 1447 udstedte Brev, hvorved de oplade al deres Part og Rettighed i Gudumlund til Biskop Torlak, ligesom vi i det i Dipl. (XCII) aftrykte Skiftebrev dateret Nørgaard $2\frac{1}{11}$ 1455 have et for Slægtens Historie interessant Document, der paa mange Maader giver os forskjellige Oplysninger. Ifølge dette Skiftebrev er Susanne Nielsdatter, der eiede Nørgaard i Bælum Sogn, Høllum Herred med 12 andre Gaarde i samme Herred, død, og hendes Brødre Hr. Otto Nielsen, Hr. Timme Nielsen, Hr. Stygge Nielsen og Hr. Ludvig Nielsen, alle Riddere, ere samlede paa Nørgaard til Skifte efter hende. Susanne maa antages at have været gift, eftersom hun i Brevet benævnes „Frue“ Susanne, og hun kaldes ogsaa saaledes i en gammel Paategning udenpaa Brevet. Imidlertid optræde ifkun hendes Brødre som Arvinger, men ingen Andre, der kunde være hendes Mands Slægt. Foruden de nævnte 4 Brødre levede endnu paa den Tid en 5te Broder Scharssov Nielsen, der var udenlands, og hvis Larv ved Skiftet blev varetaget af Hr. Ludvig, hvorimod Hr. Niels Nielsen alt da var død og før Søsteren, da ellers hans Børn maatte være optraadte som Arvetagere. Af Ordenen, hvori Brødrene ere nævnte saavel i dette Brev som i det oven citerede angaaende Gudumlund, have vi derhos en Angivelse af deres Følgeorden i Alder. Ved Skiftet udlagdes der Hr. Otto en Gaard i Bælum ved Navn Korschow foruden 2 andre Gaarde sammesteds. Hr. Timme fik 3 Gaarde i Bælum, Hr. Stygge fik 2 Gaarde i

Smidie i Bælum Sogn og 1 Gaard i Bælum, Hr. Ludvig fik Mørgaard og 1 Gaard i Smidie, og Scharffov 1 Gaard i Bælum og 1 Gaard i Smidie.

Gudumlund i Flekkum Herred og det ovennævnte Gods i Bælum i Høllum Herred ligger i Nærheden af hinanden paa den vestlige Side af den store Bildmose, og det ligger saaledes nær at antage, at der er Forbindelse mellem Hr. Niels Iversens Fordring paa Andeel i Gudumlund, de 5 Brødres Skjøde paa deres Rettighed i samme Gaard og den arvede Besiddelse af Godset i Bælum. Vi staae sikkerlig overfor en Slægtstabsforbindelse, som ikke har kunnet udfindes. Familien Stet, som Gudumlund tilhørte, er ubekjendt, ellers turde Forbindelsen være at søge gjennem denne Familie.

Ved Skiftet mellem Hr. Otto Nielsen og hans Brødre om den dem efter deres Fader og Hr. Niels Iversen tilfaldne Arv er Slægtens gamle Stamgods Hevringholm vistnok blevet i Fællesskab mellem Brødrene, idetmindste have vi Beviis for, at Hr. Otto Nielsen og Hr. Stygge Nielsen have haft Andeel i denne Eiendom, thi den $\frac{29}{100}$ 1466 (CXVI) tilstjødte Hr. Otto sin nævnte Broder al sin Deel og Rettighed i Hevringholm, Hevringby, Hevringmølle, i „Baadhker“ (Bodfiær, en nu forfunden By, der endnu i 1608 fandtes i Vivild Sogn) og i „Bjørneker“ med Tilliggende, saaledes „som for^{ne} gardh, mølle oc goy mig til reth arff paa kommen ar efter myn fader oc foreldere“. Det kan vel antages, at de øvrige Brødre paa lignende Maade have skjødet deres Andele til Hr. Stygge, der er den eneste af dem, der benævnes til Hevringholm, og i hvis lige nedstigende Slægt denne Gaard forblev.

Næret efter dette Skjøde lod Hr. Otto Nielsen paa Sønder Herredsthing den $\frac{1}{4}$ 1467 optage Vidne (CXIX) om, at Bjørnholm med de oftere nævnte 2 Ladegaarde Øbdrup og Drammestrup og Gods i Trustrup, „Nærdrop“, „Dlper“ Møllested, Hallendrup, „Hagsteth“ Mark, Tiirstrup, Dgen Mølle, Skranse Mølle, Graafte Mark og „Nyvrup“ (Merup) Mark var Bjørnholms rette Tilliggende og havde tilhørt Hr. Sti Andersen og Hr. Anders Dvesen og deres Forfædre før dem, samt at ingen Anden havde Rettighed i bemeldte Gods uden Fruen Else Holgersdatter og nu Hr. Otto Nielsen, deres Arvinger og Efterkommere, og endelig at der ikke i 100 Aar havde været gjort nogen Indsigelse i saa Henseende til Thinge. I Originalen til dette Brev staaer Hr. Sti „Dvesen“ nævnt som den Bjørnholm havde tilhørt. Det er aabenbart en Feilskrift istedetfor Hr. Sti Andersen. Andre have meent, at der skulde have staaet Hr. Dve Stiften, men det er ikke rigtigt, thi Hr. Dve Stiften døde før Faderen, Hr. Sti Andersen, og Bjørnholm blev, som vi tidligere have omtalt, den $\frac{10}{4}$ 1362 (IX) af denne umiddelbart tillagt Hr. Dve Stifens 2 Sønner, Jens og ovennævnte Anders. — Det foranciterede Vidne har Hr. Otto Nielsen ladet optage, efterat han

paa forskjellig Maade havde tilhandlet sig Andres Andeel i Godset, men der var dog endnu Noget i andre Familiers Besiddelse, saaledes tilbyttede Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) sig den $\frac{2}{11}$ 1468 (CXXI) sin da afdøde Søsterdatter Frue Ingers Andeel i Bjørnholm med Tilliggende af hendes Eufemand, Hr. Holger Munk (3 Roser), og deres Datter Mfr. Inger, idet han udlagde Hr. Holger Munk og hans Datter som Bederslag 2 Gaarde i Boulstrup i Bjerager Sogn og 1 Gaard i Spøtrup i Halling Sogn, Hads Herred. Deres Andeel har saaledes ikke været stor. Den nævnte Søsterdatter, Frue Inger, var Datter af Hr. Jacob (Joachim) Flemming til Møllerup og Frue Inger Andersdatter (Hvide), hvis Moder Frue Else Holgersdatter (Krogno) som Enke efter Hr. Anders Ovesen (Hvide) ægtede Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), og hun var saaledes Søster til den forud omtalte Frue Anna, der var gift med Anders Ebbesen Galt og bragte ham Andeel i Bjørnholm. — Da Familien Flemming oftere vil forekomme i Rosenkrantzernes Historie, og navnlig da de betydelige Norske Eiendomme, som Familien henved et Aarhundrede senere var i Besiddelse af, tilfaldt den ved Ægteskab med en Datter af Familien Flemming, skal der her meddeles et Slægtregister over den, men det skal dog bemærkes, at det lider af flere Mangler.

Herman Flemming,

1395 $\frac{17}{16}$ Bøbner og Bidne ved Freden mellem Dronning Margrethe og Kong Albrecht. 1396 afstaae han og hans Hustru til Dronning Margrethe deres Pantelehn Abrahamstrup med Horns Herred (Molb. & Vet. pag 49, Nr. 33). — 1397 Foged paa Kallundborg (Schmarch. Dronningholm Nr. 2).

~ Ingerd, Datter af Hr. ~~Flemming~~ Starpenberg og
(N N Brudekø)

Bo Flemming,
R* & M. 1396.
Han kaldes gl.
Hr. Bo og skal
have ført Dron-
ning Philippa
fra England.

Joachim (Jacob)
Flemming
til Møllerup, var R*
1448, Befalingsmand
paa Helsingborg 1450
og D. R. R. 1451.
~ ¹⁾ Inger Anders-
datter (Hvide), Datter
af Hr. Anders
Ovesen til Bjørnholm
og Else Holgersdatter
(Krogno).
~ ²⁾ Karen K a n h a n,
Datter af Eiler og
N. N. Krumpen.

Peder Flemming.
~ Margrethe,
Datter af Arild
Madsen og
Ingeborg Ivers-
datter Hal.
5 S. & 4 Dtr.

Niels Flemming,
R*, 1419--35
Landsdommer i
Sjælland.

Aftom, see følgende Side.

Joachim (Jacob) Flemming.

~ ¹⁾ Inger Andersdatter (Hvide).

~ ²⁾ Karen Kanthau.

1 Anders Flemming til Møllerup. ~ Magdalene Kanthau, Datter af Johan og Cathrine Schesteb.	1 Inger Flemming. ~ Holger Munt (3 Roder), † 1475, R*, Lehnsmænd paa Kierstrup paa Lolland.	1 Birgitte Flemming levde 1494. ~ Torfij Knudsen til Faareveile, var † 1494, R*, D. R. R. & M., Befalingsm. paa Jungshoved, Dronning Dorotheas Hof- mester. Han var tid- ligere gift med Ellen (Gyldenstjerne), Hr. Henrik Knudsens Datter.	1 Anna, † 1488. ~ ¹⁾ Anders Ebbesen Galt, var † 1466 (CXVIII). ~ ²⁾ Lauritz Mogensen (Lø- venbalk) til Tiele.	2 Herman Flemming til Knudstrup. ~ ¹⁾ Sophie (Björn), Datter af Hr. Anders Ja- cobsen til Steenalt og Anne Minus. ~ ²⁾ Anna (Thott), Datter af Hr. Erik Aagesen til Bavelse. Hun fik 1527 Brev paa at beholde Arven efter Frue Ingeborg, Hr. Steen Stures.		
Herman Flemming. Domproost i Lund.	Inger Flemming. ~ Oluf Skou- gaard.	Anna Flemming. ~ Jacob Knud- sen Reventlov til Søbo.	Margrethe Flemming. Enke 1547. ~ Emmiche Hartvig- sen (Emmichsen) til Branduhr.			
1 Karen. ~ Anders Al- bertsen Skeel til Hegnet & Jungstgaard, † efter 1552. Han ~ ²⁾ Begge Eritsdatter (Rosenkrantz).	1 Anna (?). ~ Niels Raa til Starup- gaard.	1 Inger. ~ Enevold Juel til Naberg.	2 Erik faldt 1534 i Slaget ved Nalborg.	2 Jacob Flemming til Bavelse. Sidste Mand af Slægten. ~ Marck Juel, Datter af Mo- gens og Dorthe Krabbe. Hun ~ ²⁾ Christopher Pallefen Ulfeldt.	2 Herman. † ngift.	2 Anna Flemming. ~ Jørgen Stougaard til Stougaard og Wramø Gunnarstorp, † 1557.

Anna Flemming til Bavelse,
† 1/11 1570, 26 Aar gammel, efter 8 Aars Ægteskab.
~ 1562 Jacob Ulfeldt til Ulfeldsholm (Kogebølle,
nu Holstenhavn i Fyen) og Selsø, R*, D. R. R.,
† 1593 1/10.

Det seer besynderligt ud, at Frue Margrethe, Holger Eritsens Hustru, der blev gift c. 1480 og døde efter faa Aars Ægteskab, ifkun staaer eet Slægtled høiere end Frue Anna, Hr. Jacob Ulfeldts, der døde 1570 altsaa omtrent 100 Aar efter.

Vi have i det Foregaaende omtalt Hr. Otto Nielsens Eiendomsberhvervelser og navnlig hans Erhvervelse af Bjørnholm, og skulle nu gaar over til at betragte hans vigtige og indgribende Deeltagelse i Danmarks Historie.

Peder Flemming.

~ Margrethe, Datter af Arild Madsen.

Do Flemming til Næsoen i Norge, 1456 Bæbner, 1461 R*, 1471 R. R. Cantler, 1472 Bæ- falingsmand paa Lønsberghuus, 1489 paa Agershuus. (Han 2 Sønner angives ogsaa at være Søn af Iver Flem- ming, Bæbner i Norge 1442—45). ~ Sigrid Erlands- datter til Løse, le- vede 1501, Datter af Hr. Erland Eindrid- sen til Løse, R*, R. R. R. og Frue Gudrun.	Mogens Flemming. ~ Helene Mogens- datter. Fra hans Herman og Henrik ned- stamme de Evenske Flem- minger.	Peder Flem- ming.	Oluf Flem- ming.	Drude (? Truid).	Birgitte Flemming ~ Christen paa Atte- rup. „Eft- ter hende er Björn Saxtrup“.	Margrethe. ~ Anders Ipsen i Særsøsf.	Anna. ~ Ejge Pederfen.	Sidsel. ~ Holger Henrikfen (Ustænd) til Glim- minge 1474 & 1484, 1477 D. R. R.
Margrethe Flemming. ~ c. 1480 Holger Erit- sen (Rosenkrantz) til Bjørnholm og Bøller, D. R. R., † 1496.								

Kong Erik af Pommern, hvis udhygtige Regering frembragte Utilfredshed i alle Dele af Rigerne, mødte navnlig Modstand fra alle Sider, dog mindst fra Norge, naar han fremkom med sin Yndlingsplan at faae Stenderne til at vælge Hertug Bugislaus til hans Efterfølger. Krænket herover og i det Hele led og kjed af Kongedømmets Besværligheder forlod han, efter paa Sjællands Landstthing at have faaet Vønderne til at faare Hertug Bugislaus til Rigsforstander, Riget, og drog med sin Frille Cecilie til Gulland, medtagende

Rigets Klenodier og Brevstaber. Her sad han fra 1438 til 1440 paa Bisborg Slot som Gjenstand for almindelig Foragt, af og til drivende Søroveri, men ellers kjedende og ærgrende sig over Alt. I Aaret 1449 blev han fordrevet fra Gulland og vendte da tilbage til sine Arvelande i Pommern, hvor han døde i Aaret 1459 uden i de forløbne 21 Aar at have øvet nogen egentlig Indflydelse paa Rigernes Skjæbne.

Strax efter Kong Eriks Afreise til Gulland indkaldte Rigets Raad ved et Brev¹⁾ dateret Korsør den ²⁹/₁₀ 1438 hans Søster søn Christopher af Bayern til at overtage Regimentet. Denne Indkaldelse efterkom Hertug Christopher, og i det følgende Aar samlede han i Lybæk med Grev Adolph af Holsteen, Raadet og en stor Deel af Rigets Adel, der herfra den ²³/₆ 1439 udsædte et formeligt Opfigelsesbrev til Kong Erik²⁾. Saavel Indkaldelsesbrevet som Opfigelsen til Kong Erik har Otto Nielsen været med at udsædte, og vi see deraf, at han i 1438 havde Sæde i Rigets Raad, hvilket ogsaa var Tilfældet med hans Broder Timme Nielsen i 1439, da han har medudstedt Opfigelsesbrevet.

Hertug Christopher optraadte fra nu af som Danmarks Riges Konge, men kaldte sig, indtil han i Aaret 1443 blev kronet, ikkun Rigets Forstander. De Herrer, som havde været de virksomste ved hans Indkaldelse, belønnede han med Lehn og paa anden Maade, saaledes fik, som alt bemærket, Otto Nielsen den ¹²/₆ 1439 Kalø Lehn, som han beholdt sin Livstid, thi endnu i Aaret 1474 har han faaet Quitting af Kong Christian for oppebaaret Landhjælp deraf. Lehnene og Slottene, der af Kong Erik for en stor Deel vare anbefroede pommerske Herrer, bleve efterhaanden ledige ved Lehnsmændenes Flugt

¹⁾ Dette Brev er udsædte af Erkebiskop Johannes (Lagmand) af Lund, Biskopperne Johannes (Pedersen) af Roskilde, Rasno (Giersting) af Odense, Christiern (Gemmingen) af Ribe, Ulrik (Stygge) af Aarhus og Geert (Pedersen Gyldenstjerne) af Sorlum, Prior Bent (Pedersen Present) af Antvorskov, Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne), Hr. Henrik Knudsen (Gyldenstjerne), Hr. Morten Jensen (Giersting), Hr. Lyder Kæbel og Hr. Esge Brof, Ridderne, Peder Lykke, Geert Brytse, Iver Fosø, Aage Lunge, Otto Nielsen (Rosenkrantz), Jacob Basse, Niels Eriksen (Banner) paa Alsdal og Oluf Axlens (Thott), Bødnere. (Hvitf. fol. 805. Afskr. i det Kgl. Ghmarch. Danm. Nr. 5, b).

²⁾ Orig. p. Papir. i Stettins Archiv har været forsynet med 24, i 4 Rækker paatrykte Segl, der tildeels ere bestabede; Afkrift i Ghm. Danm. Nr. 5, a, jfr. Hvitfeldt fol. 809; Opfigelsesbrevet, er udsædte af samtlige Ovennævnte med Undtagelse af Biskop Johannes af Roskilde og Iver Fosø samt endvidere af Poul Lagmand, Anders Hak, Otto Stiunkel, Niels Eriksen van Schine, Joachim Flemming, Olaf Lunge, Peder Stram, Erik Nielsen (Kotfeldt) af Bratfod, Mogens Jensen, Lars Thomesen, Eggert Frille, Mogens Ebbesen (Galt), Niels Lauritzen, Joachim Eriksen, Lars Hansen af Podarpe, Anders Pedersen af Bramsløkke og Bertel Bromesen, Bødnere og senere tiltraadt af Claus Rønnon, Timme Nielsen (Rosenkrantz) og Claus Brytse.

og kom snart alle i Christophers Hænder, ifkun Barbierg, hvor den mægtige og anseete Ridder, Hr. Axel Pedersen (Thott) til Hårlovgaard (Vilso), sad som Slotsherre, holdt sig til Aaret 1441.

Alt gik imidlertid ikke fredeligt af. Medens Christopher den 9/4 1440 paa Viborg Landstthing blev hylbet som Konge, gjærede det stærkt blandt de jydffe Bønder isærdeleshed vare Vendelboerne stærkt ophidsede, foranlediget ved en Forhøielse i Landgilden og Tiendeafgifterne. Som altid ved saadanne Leiligheder, hvor Masserne ere i Bevægelse, var det enkelte Mænd, som gabe Reisingen dens egentlige Character og forstode at samle Bønderne. Henrik Tagesen af Familien Reventlov, der skal have været Kong Eriks Raad, stillede sig som Anfører i Spidsen for Bønderne, der nægtede at betale Landgilde og Tiende, som om det var det, Sagen alene dreiede sig om, medens det derimod for Ledernes Bedkommende, der neppe sympathisere med Bønderne i denne Stridsaarssag, var Kong Eriks Sag, som Kampen dreiede sig om. Ikke blot Vendelboerne og Thyboerne væbnede dem og samlede sig til Kamp for Kong Erik, men ogsaa andesteds i Thyland drog væbnede Skarer omkring, erobrede og plyndrede Adelsens Borge i Kong Eriks Navn og jævne dem med Jorden. Forgjæves søgte Christopher at dæmpe Oprøret, hans Hær blev den 2/5 1441 slaaet af Bønderne, der havde leiret dem paa Sct. Jørgensbjerg paa Grandsen mellem Thyland og Vendskøjsel i Nærheden af Gylbenstjernernes Herresæde Aagaard. Flere Adelsmænd og deriblandt Hr. Sæge Jensen Brof til Estrup, Befalingsmand paa Aalborghuus, der var Anfører for Hæren, faldt, og andre bleve fangne og halskuggede af Bønderne. Først da Christopher selv med en anseelig Krigsmagt drog op i Vendskøjsel, lykkedes det ham, efter ved Overtalelser og gunstige Løfter at have bevæget Thyboerne og Morsingerne til at svigte den fælles Sag, at overvinde Vendelboerne, der efter en haard og blodig Kamp den 6/6 1441, i hvilken mange faldt, maatte nedlægge Vaabene. Henrik Tagesen blev fangen og strax efter henrettet i Aalborg. Otto Nielsen har deeltaget i denne Kamp og i væsentlig Grad ydet Christopher Hjælp, thi kort efter Slaget og umiddelbart efter Henrik Tagesens Henrettelse stjænkede Kongen ham dennes Andeel i Bjørnholm, og allerede September Maaned s. A. blev han forlehnet med Grenaa m. m., saaledes som forud berørt. Otto Nielsen steg høiere og høiere i Kong Christophers Gunst. Han tog en ikke ringe Andeel i Forhandlingerne med Everrig, der gik ud paa at bevæge dette Rige til ogsaa at tage Christopher til Konge. I Januar 1441 havde Christopher haft et Møde i Halmstad med de Svenske og vidst ved fagre Ord og Løfter at vinde dem. — Marsken Karl Knudsen (Bonde), der selv tragede efter Everrigs Krone, formaade i Diebliftet ikke at føre sine Planer igjennem, men maatte nødtvungen

boie sig for Christopher, der, efter at det jydsk Bondeoprør var dæmpet, i September Maaned 1441 ankom til Stokholm, den 13de s. M. blev hyltet paa Morasteen og Dagen efter kronet til Konge i Upsaläs Domkirke. Ved denne Leilighed blev et stort Antal Bøvnerne slagne til Riddere, deriblandt Karl Knudsen og Otto Nielsen. I det følgende Aar 1442 blev Christopher i Oslo ligeledes kaaret og kronet til Norges Konge og i Januar Maaned 1443 kronet som Danmarks Konge i Ribe Domkirke. Unionen mellem de 3 Riger var saaledes atter bragt istand, men den stod paa svage Fødder og var ifkun fremgaaet af eensidigt Valg fra alle 3 Sider. Rigerens Raad samlede hyppigt i Calmar forat ordne Forholdene og udjevne Tvistigheder, og vi finde ofte Hr. Otto Nielsen nævnt som tilstede ved disse Forhandlinger. Der skulde heller ikke hengaae ret lang Tid, førend han naaede til den hoieste Værdighed i Danmark næstefter Kongen. I Januar Maaned 1445 besøgte Kong Christopher sin Lehnemand Hr. Otto Nielsen paa Kalø Slot og stadfæstede i et derfra udstedt Brev, som tidligere er omtalt, Gaven af Henrik Tagesens Andeel i Bjørnholm til Hr. Otto Nielsen. I Efterommeren s. A. festligholdt Kong Christopher paa Kjøbenhavns Slot sit Bryllup med Markgreve Hans af Brandenburgs Datter Dorothea.

Prindsessen, der kun var 14 Aar gammel, kom til Kjøbenhavn med et anseeligt Følge af den brandenborgske Adel og blev modtaget af Kong Christopher med den Glands og Pragt, som han var en saa stor Ynder af. Til at modtage Bruden og overvære Brylluppet bleve Rigerens ældste og fornemste Herrer med deres Fruer indbudte, og det er ret morsomt at see, hvorledes Kongen i Indbydelseerne beder dem om at møde i deres bedste Stads. Der er opbevaret en saadan Indbydelse i Afskrift¹⁾, stilet til Frue Else Holgersdatter, Hr. Otto Nielsens Frue, der er saalydende:

«Christofferus Dei gracia Daciæ, Sveciæ, Noruegiæ, Slavorum, Gotorum-
que Rex comes Palatinus Ren. et dux Bavarix.

Præmisso nostro sincero favore.

Wit at wi med guds hielp wels holde wort brullop første Søndagh efter Sancti Bartolomæi dagh næst kommende her i Kjøbinghafu, thi bedhe wi kiærligen ati wæte ether ther efter swo ati komme hiid til oss søndagen næst fore Sancti Bartolomei dagh at feneste, swo ati fare wdh med oss modh wor festema oc ati for wor seucl redher ether kostelich udh met kostelige clædher smigrii oc andre swodane sthæ oc met ethers bespante Karm och sagre heste och wel ud-

¹⁾ Rosenfranziana p. d. st. Kgl. Biblioth., Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, jfr. Svits. fol. 837.

redde swenne oc giore ether glædhe met þæs then tiidh ouer oc werer gudh oc ofs wel komne. In Christo valete.

Scriptum castro nostro Hafneysi feria quarta infra octavam ascensionis nostro sub sigillo anno XLV° etc.

Sincere nobis dilecte Dominæ Else conthorali Dni Ottoni Nielson militis».

Indbydelsen er, som det sees, dateret den 1°/₈ og medder, at Brylluppet skal staae første Søndag efter Sct. Bartholomæi Dag (2⁴/₈), altsaa den 2°/₈, hvorfor Frue Else anmodes om at komme allerede den 2°/₈. Efter Udtrykkene i Brevet har Frue Else ikke opholdt sig i Kjøbenhavn, men paa den anden Side kan hun heller ikke have været paa Bjørnholm, thi i saa Fald vilde 4 Dage have været altfor kort Tid til en saa lang Reise, medmindre, hvad der andetseds er antaget, Brylluppet først har været den 1°/₈, saaledes at Bartholomæi Dag efter engelst Regnemaade skal regnes for at være den 2°/₈. Dette er imidlertid libet rimeligt, der findes vel hos Hvitfeldt¹⁾ et latinsk Vers aftrykt, som angiver Dagen at være den 1°/₈, men det foranciterede Brev, hvorvel det kun er bebaret i Afskrift, synes dog at maatte tillægges større Betydning. Hr. Otto Nielsen har formodentlig paa den Tid været i Kjøbenhavn og som Medlem af Rigens Raad og Kongens høitbetroede Mand modtaget særlig Indbydelse. Brylluppet blev fejret med stor Pragt i 3 Dage paa Kjøbenhavns Slot, men gif ikke af uden Sammenstød med de tydste Herrer, isærdeleshed sølte de Svenske dem tilsidefatte, eller som der staaer i Riimkrøniken:

The wordo of mäst til ändin tryckte,
Mangom Swenskom thet förtyckte,
Aff goda Män of Quinnor bade,
At the wordo swa försmadde.

Fredagen efter Brylluppet reiste Herrerne hjem, kun Raadet blev tilbage og bad Kongen,

At lata Wähara hem fara,
The städia them thet länger wara;
Ty at Gull, Sölff of fagra Hästa
Tingo Wahara alt thet bästa
Wada Graffinn, Hermalin of Wårda,
Swat de beddes Konungen ey spårda.

Krøniken fortsætter saaledes videre med at fortælle, at Waherne baade fra Kjalder og Stegeris fik det Bedste, og at naar nogen vilde have et Lehn af

1) Fol. 837.

Kongen, saa maatte han faae en Vayrer til at indlægge et godt Ord for sig. Kong Christopher gav Dronning Dorothea som Morgengave Haraldsborg, Skiolbenæs og Byerne Roeskilde og Ringsted, Nerike og Vermeland samt No-merrige i Norge, dog saaledes, at hun, hvis hun drog af Riget og forlod Lehnene, skulde istedetfor have 15,000 Gylden af hvert Rige. I Medgift med hende skulde han have 30,000 Rhinske Gylden, hvilke bleve ham tilfagte i Overvarelse af Biskop Olaf i Roeskilde, Rigens Cantler, Biskop Knud i Viborg, Kongens „Gammerling“, Otto Nielsen, Hofmester, Claus Konnov, Mundstjænk, og Eggert Frille, men aldrig betalte, hvorom haves Vidner fra Aarene 1465 og 1472, udstedte af de Ovennævnte¹⁾, forsaavidt de da levede. I Vinteren efter Brylluppet foretog Kong Christopher med sin unge Dronning en Reise gennem Sverrig til Stokholm med et saa stort Følge, at han for hvert Natteleie brugte 5 Læster Korn eller noget over 200 Tdr. Byg, samtidig med at Folket led Nød og maatte spise Barkebrød, hvilket forskaffede ham Tilnavnet Barkekongen.

Omtrent samtidig med Brylluppet blev Hr. Otto Nielsen saaledes bestiftet til Rigets Hofmester, den høieste Embedsstilling i Riget, hvilken han beklædte i meer end 10 Aar. Denne Udnævnelse blev betydningsfuld for Danmarks hele senere Historie, thi ingen enkelt Mand i Landet har næstefter Hertug Adolph af Sønderjylland haft mere Andeel i, at den oldenborgske Kongeslægts Stamfader Grev Christian blev indkaldt og kaaret til Konge.

Kong Christopher, der i Modsetning til den livstrætte Kong Erik, var levelysten og en stor Elsker af alle Livets Goder, skulde kun en kort Tid endnu sidde paa Danmarks Throne. Neppe 2½ Aar efter sit Bryllup døde han paa en Reise til Sverrig den ¼ 1448.

Det er under Hr. Niels Iverfens Historie omtalt, at han var Dronning Margrethes Høvidsmand paa Svastedt fra 1405 til 1410, da Slottet blev erobret, og tillige biskoppelig Foged over det til Svastedt hørende Gods samt over Ofsenfeld Sogn. Hr. Niels synes ikke at have gjort rigtig Rede og Regnskab til Bistoppen, hvori han maaskee er bleven hindret ved, at han, som vi have antaget, er død i Aaret 1412, og Sagen er heller ikke strax bleven ordnet af hans Arvinger, thi meer end en Menneskealder efter forefinde vi en Quittering (LXXIII) dateret Slesvig 1446 den 10/7, hvorved Biskop Nicolaus af Slesvig paa Kirkens Vegne giver Tilstaelse for, at Hr. Otto Nielsen paa Hr. Niels Iverfens Vegne, hvis Arving han var („des her Otto vorbenomet en

¹⁾ Hvitf. fol. 838.

erue h^o"), har berigtiget Alt, hvad Kirken havde eller havde havt tilgode hos Hr. Niels Iversen, og medder alle Breve i saa Henseende døde, idet Biskoppen dog derhos forbeholder sig og Efterfølgere deres Ret imod alle dem, som ikke have indgaaet Forlig med ham i de omhandlede Sager. Quitaringen er holdt i al Almindelighed uden at nævne nogen bestemt Gjenstand, som den angaaer, og da det eneste Forhold, hvilket vi vide, at Hr. Niels har staaet i til Slesvigs Biskop, er hans Stilling som Lehnsmænd paa Svabstedt, antage vi, at Forbringerne reise sig derfra baade for Regnskab af Lehnet og for de Plynninger og Voldsomheder, som han paa samme Tid gjorde sig skyldig i. Det citerede Document er af Vigtighed, forsaavidt Hr. Otto Nielsen deri benævnes Hr. Niels Iversens Arving, thi det turde deraf fremgaae, hvad der iøvrigt efter alt Foreliggende maa ansees utvivlsomt, at Hr. Otto ikke var hans Søn. I samme Aar udstedte Biskop Nicolaus ligeledes Quitaring for god Betaling af Alt, hvad Kirken havde tilgode hos Hr. Strange Nielsen paa hans Husfrues Vegne¹⁾. Hr. Strange Nielsens Husfrue var Anne Clausdatter (af Familien Lange med 3 Koster i Baabenet), og hendes Faermøder var Fruen Else Jensdatter (Kosentrang) fra Lange, der var gift med Hr. Jon Sepsen (Lange) og Søster til Hr. Niels Jensen (Kosentrang). De Forbringer, som Biskoppen havde paa Hr. Strange, stammede vel saaledes ogsaa fra de ovenberørte Forhold.

Fra de Aar, i hvilke Hr. Otto Nielsen var Hofmester, findes hans Navn hyppigt ved Ketterthingsdomme og som Vidne i forskjellige Sager, hvilke det vilde blive for vidtløftig her at omtale.

Efter Kong Christophers Død vare Rigerne uden Konge. Gamle Kong Erik sad ørkesløs og livstræt i Pommern og nærede aldeles ingen Duster om at gjenvinde sin tabte Krone. Der var Ingen, der kunde gjøre Fordring paa Thronen som arveberettiget. Dronning Dorothea har vel øvet en væsentlig Indflydelse paa Rigets Raad, men de Mænd, der dog tilsidst afgjorde Kongevalget, vare Rigets største Lehnsmænd Hertug Adolph af Slesvig og Rigets Hofmester Hr. Otto Nielsen (Kosentrang).

Rigets Raad sendte strax efter Kongens Død Meddelelse derom til de andre Riger og forsøgte at bevæge dem til en fælles Handlemaade, men i Sverrig, hvor allerede det fra Danst Side eensidigt foretagne Valg af Christopher af Bayern havde vakt megen Misstemning, vare Forholdene i saa Henseende ikke gunstige. Man vilde der ikke atter see sig nødsaget til at følge Danmark i Valget af en Konge og paataante at vælge en indfødt Adelsmand. Norge der-

¹⁾ Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, Brevet fandtes i Rosenholms Archiv.

imod fulgte med Danmark. I dette Rige herskede der dog langtfra Enighed om, hvad man skulde gjøre, idet forskjellige Forhold i saa Henseende udøvede Indflydelse.

Ved sit Ægteskab havde Kong Christoffer tilsagt Dronning Dorothea som Morgengave betydelige Eiendomme og Gods baade i Danmark, Norge og Sverrig og i Erstatning derfor, hvis hun drog af Riget 15,000 Gylben af hvert Rige. Det maatte derfor være i Rigerne's Interesse, at hun forblev i Landet, og endnu mere, om hun kunde blive forføret ved Ægteskab med den, som valgtes til Konge. Ved Kong Christophers glimrende Hof, hvor den Danske Adels fandt en gjæstfrie Modtagelse, Munterhed og Riv, havde Hr. Knud Hensricken (Gylbenstjerne), en Søn af Rigens Raad gl. Hr. Henrik Knudsen til Nestrup og Bygholm og Frue Anna Mogensdatter Munk, udmærket sig fremfor sine Jevnlige som en ridderlig og tapper Herre, der var i Besiddelse af alle ydre Fortrin til at vinde Damernes Gunst. Strax efter Kongens Død, da Adelen raadslog om, hvem de skulde tage til Konge, syntes Mange, at det vilde være rettest paa lignende Maade, som Forholdene udviklede sig i Sverrig, hvor Rigens Marsk Hr. Karl Knudsen stræbte at vinde Kronen, at tage en indfødt Adelsmand til Konge og dermed sætte Bom for Tydskhedens og de mange tybste Nykkeridderes Indtrangen i Landet, saaledes som Tilfældet havde været ved de 2 sidste Kongers Thronbestigelse. Efter Slagtens høie Anseelse og Ælde i Landet kunde Ingen have større Forventninger end Gylbenstjerne. Gamle Hr. Henrik Knudsen, der var en høit anseet Mand, søgte derfor ved Hjælp af sine mægtige Slægtskabsforbindelser at virke hen til, at Valget faldt paa hans Søn, hvem Dronning Dorothea formodentlig havde udmærket tidligere, og som hun, efter hvad der berettes, ikke skal have havt Noget imod at tage til Gemal, thi hun erklærede at ville noies med for Huusbonde, hvem Rigerne valgte til Konge. Det kunde imidlertid ikke være Andet end, at andre Slægter af ligesaa høi Ælde og Anseelse som Gylbenstjerne maatte synes mindre godt om at anerkjende En af deres Jevnlige som Konge, der tilmed ikke i nogen Maade havde udmærket sig eller grebet saaledes ind i sit Lands Skjæbne, som Hr. Karl Knudsen i Sverrig, at han derfra kunde hente sig Adkonster til den høie Stilling. Fornemmelig mødte det Gylbenstjernste Parties Befræbelse Modstand hos Hr. Otto Nielsen, der som Rigens Hofmester øvede stor Indflydelse i Raadet, og som derhos mindst af Alle kunde finde sig i at see sin gamle berømmelige Slægt underordnet Gylbenstjerne. Hr. Otto Nielsen, der ledede Raadets Forhandlinger om denne Sag, stemte dette for at tilbyde Hertug Adolph af Sønderjylland Thronen, hvorved man tillige tilsigtede at see dette gamle Danske Kronland gjenforenet for sig selv med Riget, foruden at Valget i

det Hele, naar henfaaes til Hertug Adolphs hæderlige og ridderlige Sindelag og hans maadeholdne og dygtige Forvaltning af sine Lande, maatte ansees heldigt. Hertug Adolph afflog imidlertid Raadets Tilbud, idet han, skjøndt han kun var 47 Aar gammel, udstyldte sig med Alder og Svagelighed, men Sagen var, at han ikke, saameget mere som han var barnløs, eftertragtede at ombytte sin behagelige saa godt som aldeles uafhængige Stilling som Hersker over Sønderjylland og Holsteen med Danmarks Throne, der, som Forholdene stillede sig med Hensyn til Sverrig, maatte forskaffe ham Urolighed og Strid, hvorhos han utvivlsomt tillige ved at give Raadet Anviisning paa sin Søsterson Grev Christian af Oldenborg, som han stadigt yndede og havde kjær, har tænkt sig bedre at kunne sikke ham Thronen ved i levende Live at understøtte ham, end om han som barnløs Konge vilde søge og fik ham valgt til Efterfølger. Raadet modtog Hertug Adolphs Anviisning paa Grev Christian, men forestillede ham det Onstelige i, at denne ægtede Enkedronningen og bad ham auvende al Indskyldelse i saa Henseende. Det lykkedes ham ogsaa saa vel, at Dronningen erkærede, at hun ogsaa i dette Tilfælde vilde nøies med for Huusbonde, hvem Riget vilde nøies med for Konge. De samme Udsendinge, der formodentlig med Hr. Otto Nielsen i Spidsen havde forhandlet med Hertug Adolph, begav dem derefter til Grev Christian, der uden Tøven modtog den tilbudte Krone. Medens det Danske Raad med en efter Sagens Bigtighed let forklarlig Umstandelighed langtfra endnu havde besluttet sig med Hensyn til Kongevalget, havde Sverrig den 28de Juni 1448 hylbet Hr. Karl Knudsen paa Marasteen som Konge, og allerede den følgende Dag fandt hans Kroning Sted i Upsalas Domkirke. Dette Skridt fra Sverrigs Side, der foranledigede indre Uroligheder og stillede Riget i et fjendtligt Forhold til Danmark, gav et mægtigt Stød frem til en hurtig Afgjorelse af Kongevalget i Danmark, men dog først i August Maaned kom Rigets Raad med Hertug Adolph og Grev Christian sammen i Haderslev for at træffe endelig Overenskomst, og der beseglede denne den 1ste Septbr. 1448¹⁾ den ham forelagte Haandfæstning. Ved denne Leilighed var Hr. Otto Nielsen, hvad der kan synes mærkeligt, ikke tilstede, men Forholdet til Sverrig var af en saadan Beskaffenhed, at hans Nærværelse i Kjøbenhavn og vel endog hiinsides Sundet var absolut fornøden. Derimod har Hr. Otto Nielsen beseglet Kong Christierns Haandfæstning til Norge af 2den Juli 1449 og benævnes ved denne Leilighed af Kongen „vor Hofmester“²⁾.

Strax efter at have vundet Sverrigs Throne vilde Kong Karl ved Erøbringen af Gulland, dette Tvistsens Uble mellem Danmark og Sverrig, for-

¹⁾ Dipl. Christierni I:1 ved Wegener.

²⁾ Hvitf. fol. pag. 846.

herlige sin Regjeringsstiltrædelse og yderligere vinde Stemningen for sig. Alle-rede i Juli Maaned 1448 gif en svenst Flaade med 2000 Mand ombord til Gulland under Anførsel af Hr. Mogens Green og Hr. Børge Trolle. Kong Erik forstyrredes i sin Ro paa Bisborg Slot ved den uventede Fjendes Komme, men var for gammel Sørover til at lade sig overraske. Førgjæves vare de Svenstes Anstrengelser. Det var ligesom Kong Erik optog Angrebet som en behagelig Afværling i sit eensformige Liv. Han forsvarede sig tappert og haardnakket, indtil han atter, efterat en Deel af Veleiringshæren var draget hjem, hensank i den gamle Sløvhed og en Nat i December Maaned lod sig overraske, saaat Bisby faldt i de Svenstes Hænder, men Borgen undgik dog samme Skjæbne. Han vilde dog neppe længe kunne have holdt sig, hvis ikke Undsætning var kommen fra Danmark. I Januar 1449 ankrede 3 Danske Skibe, som vare udsendte af Kong Christian, der ikke roligt kunde see paa, at denne vigtige Ø og Fæstning faldt i Svenskernes Hænder, og under Gulland og forshnede ham med Levnetsmidler og ved Paasketid stevnede Hr. Oluf Arxelsen (Thott), Kong Eriks gamle Fjende, med en Dansk Flaade til Gulland. Han blev af Kong Erik med Mandskab og Levnetsmidler ført ind paa Borgen ad en Løngang ud impå Søen. Enten nu Kong Erik endelig var bleven kjed af Dpholdet paa Gulland, eller han er bleven tvungen af Omstændighederne til at opgive Besiddelsen, saa lod han Hr. Oluf heise det Danske Flag paa Borgen, indstibede sig selv med sine Giendele og sagte tilbage til sine Fædres Hjem i Pommern. Henad Sommeren kom Kong Christian selv med en stor Flaade til Den, bemægtigede sig den ved en forøvrigt mindre hæderlig Fremgangsmaade, fordrev de Svenske og satte Hr. Oluf Arxelsen til fremdeles at være Hovidsmand. Den 21/2 1449 blev der afsluttet Forlig mellem Kong Christian og Kong Karl om Gulland samtidig med, at der blev ingaaet Fred paa 1 Aar til Mortens Dag 1450 mellem de 3 Riger, hvilket Forlig fra Dansk Side blev mæglet af Hr. Otto Nielsen, Hr. Eggert Frille, Hr. Niels Erikfen (Gyldenstjerne), Hr. Jøp Lunge, Hr. Laurents Thomesen (? Westen), Hr. Mogens Ebbesen (Galt), Hr. Peter Erikfen (Gyldenstjerne), Hr. Strange Nielsen og Joachim Kønning, Bæbner¹⁾. Den fastsatte Fredsperiode skulde benyttes til at faae Stridspunkterne mellem Rigerne bilagte, hvorunder navnlig Norges Stilling, hvor Kong Christian vel var kaaret til Konge, men hvor tillige Kong Karl, der i November Maaned 1449 var bleven kronet i Trondhjem af Erkebiskop Zens, havde et stort Parti. Ved Foraarstid 1450 mødte Danske og Svenske Befalingsmægtigede i Halmstad nemlig fra Dansk Side Erkebisp Tue (Nielsen) i Lund (der førte

¹⁾ Dipl. Chr. I. pag. 13, Sviff. fol. 848.

en Kille som Slægtvaaben), Biskopperne Oluf Daa i Koeskilde, Henneke (Ulfeld) i Odense, Jens Overfen (Lange, 3 Roser) i Aarhus, Hr. Henrik Knudsen (Gylbenstjerne), Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz, hans Segl, see Tab. I, Nr. 11), Hr. Eggert Frille, Hr. Claves Nielsen (Sparre, med 2 Sparrer i Vaabenet), Hr. Peder Hogenstild (Hvitfeld), Hr. Aage Axfelsen (Thott), Hr. Jeyp Lunge (3 Kallier) og Hr. Torben Bille og fra Svensk Side Biskop Niels i Linköping, Biskop Magnus i Abo (Vaaben: en Arm fra Skjoldets høire Side), Hr. Beynt Gøstafson electus til Skara (Vaaben: et fra høire foroven tverdeelt Skjold belagt paa Delingen med 3 Roser eller Stjerner), Mester Helnik Degn i Upsala, Hr. Erik Erikken (Gylbenstjerne), Hr. Niels Jensen (Drenstjerna) af Dyrsholm, Hr. Erik Axfelsen (Thott), Hr. Jon Karlson (Vaaben: 2 Stave overfors i Skjoldet), Hr. Laurens Snakenborg (Vaaben en Skraabjelle fra høire Hjørne foroven, belagt med en Slange), Hr. Gøstaf Bliffson (Vaaben: 1 Sparre), Hr. Aage Jensen (Svarte Skaaning, Vaaben: en Vaad), og Hr. Simon Kørning (Vaaben: en Skraabjelle fra høire Hjørne foroven, belagt med 3 Sparrer). Der blev den 12de paa dette Møde deels affluttet Forening om Fred og Venstabs mellem Danmark og Sverrig og om Nigernes eventuelle Gjenforening under een Konge¹⁾ og Tractat angaaende Norges Afstaaelse til Danmark²⁾. Dette Resultat af Mødet skyldtes fornemmelig den Omstændighed, at en meget stor Deel af den magtige svenske Adel var misfornøiet med at see Bonde-Slægten paa Sverrigs Throne og ikke yderligere vilde styrke Kong Karls Stilling ved at lade ham udstrække sit Herredømme over Norge. Kong Christiern blev herefter kronet i Trondhjem som Norges Konge den 29de 1450, men i den nærmeste Fremtid forestod blodige Kampe mellem de 3 Riger.

Vi have i det Foregaaende gennemgaaet Hr. Otto Nielsens Virksomhed ved Valget af Grev Christiern til Konge og de nærmest derpaa følgende Begivenheder, og det kan ikke nægtes, at det navnlig paa Grund af hans Stilling som Nigens Hofmester, men dog ogsaa paa Grund af den Indflydelse, som han ved sine Slægtfæbsforbindelser og sine øvrige private Forhold øvede, for en meget stor Deel var lagt i hans Haand at bestemme, hvem der skulde indkaldes til Rigets Konge, og at det saaledes er ham, som det i en væsentlig Grad skyldes, at det oldenborgske Huus kom paa Danmarks Throne. Vi have seet, hvorledes Kong Christiern kort efter sin Thronbestigelse den 2de 1449 gav ham Skjøde imod Gjenkjøbsret paa det ham hidtil for 1000 Rhinske Gylben pantsatte Kronens Gods paa Hasnæs, Ebeltoft og Hjelm for Pantsummen og senere hen betænkte ham med mange og indbringende Benaadninger, men

¹⁾ Dipl. Chr. I pag. 18. Øsmarch, Sverrig Nr. 66.

²⁾ Ibid. pag. 22.

een mærkelig Omstændighed er der, som vi skulle paapege, men ikke ganske kunne forklare, den nemlig, at han i den sidste Halvdeel af 1449 og i 1450 ikke synes at have været Rigens Hofmester, men atter i Foraaret 1451 beklæder denne Stilling. Vi kunne ikke antage, at det er personlig Ugunst fra Kongens Side, der har foranlediget det, men det turde snarere være, at Hr. Otto Nielsen i dette Tidsrum saa udelukkende har været beskæftiget med Forhandlingerne med Sverrig, at der ikke har været levet ham Tid til Andet, og at der derfor har fungeret en anden i hans Sted, hvilket iøvrigt ligeledes var Tilfældet i de første Maanedes af Aarene 1454 og 1455, da Hr. Niels Eriksen (Gyldenstjerne) benævnes magister curiæ¹⁾. Ved Udstedelsen af Kong Christierns Haandfæstning for Norges Vedkommende af 2/7 1449 er han Hofmester, og endnu den 18de s. M. i et af Kong Christiern fra Kjøbenhavn udstedt Gjælds-brev paa 1225 Mark Lybst til Hertug Adolph, der er beseglet til Vitterlighed af Biskop Geert (Pederfen Gyldenstjerne) i Berlum, Biskop Torlak i Viborg (hvis Vaaben er ligt Familien Obelands, et Ulbehoved med Hals over 3 Strømme), Oluf Daa „Koren“ (o: electus) til Roeskilde, Hr. Otto Nielsen, Hofmester (Vaaben, see Tab. I, Nr. 11), Hr. Eggert Frille, Hr. Topp Lunge (3 Rillier), Hr. Joachim Flemming og Hr. Niels Erkesen (Gyldenstjerne), og hvorunder alle Seglene, med Undtagelse af det næstsidste, er velbevarede tilstede, benævnes han, som det vil sees, Hofmester²⁾, men i Forliget angaaende Gulland m. m. af 21/5 s. A., er der ikke ved hans Navn tilføiet „Hofmester“ og i det ovenmeldte Skjædebrev af 2/11 s. A. angaaende Hasnæs m. m. kalder Kongen ham kun „vor elskelige Mand og Raad“. Ved Forhandlingerne i Halmstad tillægges der ham heller aldrig Prædicatet „Hofmester“, og navnlig er det paafaldende, at Hr. Henrik Knudsen (Gyldenstjerne) i de der afsluttede Tractater og Forlig nævnes forud for ham, en Omstændighed, der synes afgjort at pege hen paa, at Hr. Otto Nielsen paa den Tid ikke beklædte Hofmesterbestillingen, men er indordnet i Rækkefølgen efter sin Anciennitet som Ridder. Endnu den 20/12 1450 findes han i en af Kong Christiern affagt Dom i en Sag mellem Hr. Niels Knudsen og Hr. Ove Lunge om noget Gods i Thy³⁾ ifkun benævnet „Herre“, men den 7/4 1451 i det Rgl. Benaadningsbrev om Fredkjøb i Thyland (.LXXX) benævnes han igjen Hofmester og ligesaa den 22/11 s. A. i Kong Christierns Quittering til Hr. Eggert Frille⁴⁾ for hans Regnskab som Kammermester.

¹⁾ Enhm. Nye Saml. III, 4, 338—41.

²⁾ Rgl. Ghmarch. Gemeinsh. Arch., Cap. XII, Nr. 44.

³⁾ Dipl. Chr. Iæi, pag. 35.

⁴⁾ Dipl. Chr. Iæi, pag. 40.

Det maa foreløbig staae hen, om der virkelig i det angivne Tidsrum har været en Afbrudelse i hans Function som Hofmester. Det er ingenlunde usædvanligt, at saadant seregent Prædicat i Sager, hvor den Paagældende ikkun optræder som Vidne, eller hvor hans Stilling som Hofmester ikke kommer i Betragtning, udelades, saaledes kaldes Hr. Otto Nielsen ikke „Hofmester“ i en Kong Christierns Ketterthingsdom af $^{11}/_7$ 1453¹⁾, ved hvis Afgjælse Kongen selv var tilstede, men det er navnlig ogsaa kun den Omstændighed, at Kongen i det oven citerede Skjødebrev paa Hasnæs af $^{3}/_{11}$ 1449 selv undlader at benævne ham Hofmester, der har bragt Tvivlen frem. I et af Hr. Otto Nielsen og af Kongens Cansler, Hr. Tetz (Rosengaard), Erkebøgn i Roskilde, samt af Werner Peterfen udstedt Vidne²⁾ dateret Barnemiinde den 15de Marts 1456 om, at Hr. Eggert Frille købte af Hans Dene et Stib for Brag, som var strandet ved Rastrup paa Amager, kalder han sig selv, uagtet dette Vidne ikkun er udfærdiget nogle Maanedre, førend han erholdt Afsted som Hofmester, alene „Ritter und Amtmand Konig Christierns to Dannemarch upp Ralso“. (Hans Segl under dette Vidne, see Tab. I, Nr. 9).

Efter det resultatløse Møde i Aaret 1451 mellem Kong Christiern og Kong Carl ved Blekingens Grændser, ved hvilket de med gjensidig Mistroie holdt dem fjernt fra hinanden og lode Nigernes Raader, blandt hvilke Hr. Otto Nielsen paa Grund af sit nye Kjendskab til alle de stedfundne Forhandlinger og Nigernes Forhold i det Hele utvivlsomt har været tilstede, forhandle midt imellem Leirene, brød Krigen fort efter ud. Medens Kong Christiern selv med sin Broder Grev Geert og Hr. Claus Rønnow til Hvidkilde, D. R. N., anførte den danske Hær, var Hr. Tord Carlsen Bonde, der var gift med Frue Ellen, en Datter af Hr. Aage Njelsen Thott, sin Fætter Kong Carls Feldtherre. Kong Carl begyndte Krigen uden Barsel ved om Vinteren at gjøre Indfald i Skaane, hvor han skjændte og brændte vidt og bredt, saaat Sporene deraf endnu et Aarhundrede efter kiendtes. Han mødte kun Modstand for Helsingborg Slot, som tappert forsvarede sig, for Bidsköfle i Gårds Herred, hvor den myndige Frue Brita Bondes Datter af Familien Thott, Enke efter Per Brahe, tilbageviste ethvert Angreb, og for Lund, hvor Erkebispnen Hr. Tue Nielsen, efter at have sluttet Forlig med sin gamle Fjende Hr. Ivar Njelsen Thott, en af de berømte 9 Njelsøunner, med Held tilbageviste Kong Carls Forsøg paa at erobre Lundegaard. Ogsaa Halland og Blekingen blev hærjet og dermed var hele Landet paa Grændserne til Sverrig forvandlet til et Øde. Kong Christiern var i Udlandet, da han modtog Efterretning om dette Indfald. Tilfomt reiste

¹⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 56.

²⁾ Ghmarch. Danm. Fasc. I, Nr. 3.

han tilbage og med en hverbet Hær af tydske Landsknegte foruden Landets eget Opbud drog han over Sundet og trængte uden Modstand frem giennem Vestgothland, medens hans Flaade under Anførsel af Hr. Oluf Axlens (Thott) truede Stockholm. Under afvekslende Held fortos Krigen i Aaret 1452; i Saanuar 1453 sluttedes Stiltand, som snart efter blev brudt, og Krigen fortsattes med større eller mindre Plynndringstog indtil 1457, da Kong Carl, der, efterat Lord Bonde var bleven myrdet i 1456, ikke havde Held paa sine Tog, ved Adelens Oprør og navnlig ved at Erkebiskoppen, Hr. Jens Bengtson (Oxenstierna), greb til Vaaben imod ham, blev tvungen til at flygte fra Sverrig. Kong Christiern drog strax Rytte af Omstændighederne, drog med en Hær og en Flaade til Sverrig, blev modtaget overalt med Glæde og i Juni Maaned s. A. kaaret og kronet til Sverrigs Konge. Hr. Erik Axlens (Thott) blev Sverrigs Riges Hofmester og Hr. Lure Luresen (Bjelle) Marfk. — Da Kong Christiern i det følgende Aar paa sin Kongereise i Sverrigs Provindser tillige fik sin Søn Junker Hans, der alt tidligere var kaaret og hylbet til Efterfølger i Danmark og ligeledes blev det i Norge, kaaret og hylbet i Sverrig, syntes de nordiske Rigers Forening at være grundfastet under den oldenborgske Kongestamme.

Kong Christiern var ikke mindre heldig med Gjenerhvervelsen af det gamle Danste Kronland Sønderjylland. Hertug Adolph havde til enhver Tid viist sig som en trofast Ven af sin Søsterføn og baade understøttet ham med Penge og Mandstabs under Krigen i Sverrig. Den 27/7 1455 stadfæstede Kong Christiern Hertugens Lehnsbrev paa Slesvig, hvilket Brev til Bitterlighed er beseglet af Erkebiskop Tue (Nielsen) i Lund, Biskopperne Olaf Daa i Koeskilde, Hennefe (Ulfeld) i Odense, Johannes (Iversen Lange) i Aarhus, Knud (Mikkelsen) i Viborg, Jacob (Friis med Skiftavlen) i Børlum, Henrik (Stangenberg) i Ribe, Johannes Brun, Prior i Antvorskov, Hr. Henrik Knudsen (Gyldestjerne), Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Oluf Axlens (Thott), Hr. Niels Eriksen (Gyldestjerne), Hr. Claus Rønnow, Hr. Eggert Frille, Hr. Anders Haf, Hr. Lage Axlens (Thott), Hr. Peder Hogenstild, Hr. Joachim Flemming, Hr. Torben Wille, Hr. Jens Torbernsen (Sparre), Hr. Timme Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Oluf Lunge, Hr. Laurids Thomesen (? Vesteni), Hr. Johan Bjørnsen (Bjørn), Hr. Mogens Ebbesen (Galt), Hr. Iver Axlens (Thott), Hr. Peter Eriksen (Gyldestjerne), Hr. Strange Nielsen, Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Corfik Rønnow, Hr. Stig Duffen (Krogno), Hr. Knud Henrikfen (Gyldestjerne), Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Hr. Johan Frille, Hr. Johan Rangau, Hr. Timme Christiernsen, Anders Jensen (Giersting) og

Johan Dye¹⁾. Ved Hertug Adolphs Død i 1459 blev Kongen af Standerne faavel i Slesvig som i Grevskaberne Holsteen og Stormarn valgt til deres Landsherre og udsfærdigede i Ribe under 2/3 1460 de nooksom bekendte Privilegier, der ere befeglede til Bitterlighed af Biskopperne Johannes (Overfen Lange) i Aarhus, Knud (Mikkelsen) i Viborg, Jacob (Friis med Skiftadlen) i Børlum og Henrik (Stangenberg) i Ribe, Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Hofmester, Hr. Claus Konnov, Rigens Marsk, Hr. Eggert Frille, Hr. Niels Eriksen, (Gyldestjerne), Hr. Peder Hogenfeld, Hr. Knud Henriksen (Gyldestjerne), Hr. Johan Bjørnsen (Bjørn), Hr. Strange Nielsen, Hr. Johan Dye, Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Johan Rangau og Hr. Johan Frille, alle Riddere og D. R. R.²⁾. Begge de ovenciterede Breve har Hr. Otto Nielsen saaledes medbefeglet, ligesom vi endnu finde hans Navn blandt Vidnerne ved flere offentlige Handlinger af større Betydning saaledes ved Kong Christierns Forlig med de Svenske dateret Segeberg den 7/10 1465. Han var ogsaa Medbudsteder af de jydste Rigsraaders Feidebrev til Staden Bremen af 11/11 1462, men en nærmere Omtale af disse Handlinger vil finde en bedre Plads i det Følgende under Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) Historie. Der var imidlertid foregaaet en væsentlig Forandring i Hr. Otto Nielsens Stilling. Efter meer end 10 Aars Tjeneste som Hofmester begjærede han at fratræde denne Stilling og blev ved følgende Kongl. Brev af 29/3 1456 „naadeligen med gunst og kjerlighed og venkskab“ fritaget derfor.

„Vi Christian med guds naade Danmarks, Norges, Svedes og Gottes konning, Grevne udi Oldenborg og Delmenhorst gjør bitterligt alle mænd, som nu er og komme skulde, at for throstkab og villige thiennefte, som denne brevviisere Hr. Otto Nielsen ridder, vor esskelige mand og raad, os og vores riige Danmark i mange maader efter sin yterste fornue, troligen giort og beviist haver med raad og daad til denne tid, da haver vi undt og fordraget hannem og under og fordrager hannem med dette vort aabne brev frie og qvit at være for ald personlige tienneste som hand os og kronen pligtig er, saa længe hand lever, dog saa at hand udgiøver sine tiennere i vore og rigens tienneste, naar behov gjøres, som andre vores raad og gode mend gjøre, der vore og cronens slotte og lehne i være haver. Og haver vi for saadan stoer umage som hand her til for vore og rigens erinder haft haver og for hans alderdoms og krankheds skyld, som hand besvrygter sig dagligen at tilkomme, naadeligen med gunst og kjerlighed og venkskab fordraget hannem

¹⁾ Falk. Urkunden pag. 17—18.

²⁾ Sviif. fol. 887 & ff., Falk Urkunden pag. 18—22.

vor Hofmester at være, og haver han raad og underviist os i det embede hidindtil i alle maade som en troe dannemand burde gjøre sin rette herre og fonge, faa vi hannem fuldkommeligen takker. Datum castro nostro Hafniensi vigilia beati Bartholomæi apostoli, nostro sub secreto 1456.“

Hr. Otto Nielsen kunde vel paa dette Tidspunkt være 60 Aar gammel og synes i længere Tid at have været syg eller dog ude af Stand til at varetage sit vigtige og besværlige Embede, thi den $\frac{3}{4}$ 1456 findes Hr. Niels Eriksen (Gyldestjerne) benævnt magister curiæ (Hofmester)¹⁾ og den $\frac{3}{7}$ f. A. Hr. Ottos Søn, Hr. Erik Ottesen, ligeledes kaldet magister curiæ²⁾. Naar hensees til de Fordringer, der under almindelige fredelige Forhold stillede til Rigens Hofmester, kunde det vel være rimeligt, at han, der havde røgtet dette Embede ikke i en Fredens Tid men tværtimod i en Tid, hvor de endeløse Underhandlinger med Sverrig stillede de største Fordringer til legemlige og aandelige Kræfter, kunde føle sig saaledes beværet, at han for den „Krankheds Skyld, som han befrygter sig dagligen at tilkomme“, og tillige ogsaa maatte fordi han mærkede, at hans aandelige Kræfter ikke længer strakte til, kunde ønske itide at fratræde. Kong Christierns Brev, der iøvrigt kun er opbevaret i Afskrift af den bekjendte Peter Dyrskjøt, er i Formen særdeles naadigt som til en gammel og tro Tjener, der har ydet sin Konge og sit Fædreland vigtige Tjenester og offret derpaa al sin Tid og Kraft, og er det saa, at Kong Christiern skyldte hans Indflydelse og Magt sin Throne, da er det ikke besynderligt, at han nu siger ham quit og fri for al personlig Tjeneste for de Dage, han maatte have tilbage. Hr. Otto Nielsen beholdt imidlertid sin Plads i Rigens Raad, men har vel kun undtagelsesviis deeltaget i dets Forhandlinger; dog finde vi hans Navn, som allerede ovenfor bemærket, ved flere af de vigtigere Handlinger saaledes ved Udstadelsen af Privilegierne til Hertugdømmerne den $\frac{5}{8}$ 1460 og ved Forliget med Sverrig af $\frac{7}{10}$ 1465.

Det synes derimod, som om han, mulig strax efter Fratrædelsen af Hofmester-Embedet, har overtaget Landsdommer-Embedet i Nørre Jylland, som han beklædte i 1462, da han tilligemed Biskop Knud af Viborg og Domprovst Hartvig Suel sammesteds efter Kong Christians Befaling dømte i en Strid mellem Cannikerne og Borgerne i Viborg angaaende nogle Gaarde og Gods, men det er forholdsviis saare sjældent, at hans Navn forekommer i Aarene fra 1456 til 1477. Han havde efter et daadrigt og anstrængende Liv trukket sig tilbage paa sine Eiendomme i Jylland, hvor han tilligemed sin aldrende Hustru,

¹⁾ Dipl. Christ. I^m ved Wegener pag. 61.

²⁾ Ghm. Aarb. III T, pag. 9—10.

Frue Else, boede paa Bjørnholm, medens hans Søn, Hr. Erik Ottesen, der fulgte Faderen i Embedet som Rigens Hofmester, med en sjelden Dygtighed, Utrættelighed og Retfærdighed styrede Rigets Anliggender i meer end en Menneskealder, saa at der, som Krøniken beretter os, blev sagt om ham: „han var ligesom en fader for Danmark, hans mage og lige saa vy endnu icke, y denne Dag, y ere, dygd och fromhed och alle guode wilkuor“.

Førend vi fortsatte Hr. Otto Nielsens Historie videre, skulle vi omtale nogle enkelte Retshandler, vedhvilke han optræder som Bidne.

Den $\frac{1}{2}$ 1453 har han beseglet et Brev (LXXXVII), hvorved Hr. Henrik Knudsen (Gyldenstjerne) til Boller, Befalingsmand paa Bygholm, tilstaaer at have leiet af Frue Beate, Hr. Niels Mandrup's Efterleverste til Barritskov, nogle Aalegaarde ved Klafring i det sydbøstlige Hjørne af Bjerge Herred imod en aarlig Afgift af 2 Tdr. Aal eller 2 Tdr. Smør efter hendes eget Ønske. Det er et ret betegnende Valg mellem Afgifter, som Frue Beate kan gjøre. For dem, der veed, hvad Aal og Smør nu koster Tønden, kan det være interessant at afveie Priisforholdet.

Den $\frac{20}{9}$ 1457 var han Bidne, da Jens Dlusfen af Bustrup i Salling med sin Hustrue Marine Nielsdatters Samtykke stankede Vomsfrue Marie og Sct. Birgitte til Lov og Ære til Mariager Kloster en Gaard i Østrup (Stader Sogn i Sønder Hald Herred) for dem selv, deres Forældres Sjæle og Jens Dlusfens første Hustrue Barbaras Sjæl og alle christne Sjæle. Brevet, der findes i en Vidnielse af 1612 $\frac{21}{8}$ i Gl. Estrup Archiv Nr. 51, er tillige beseglet af Hr. Niels Raas, Hr. Anders Frost, Præst i Mariager, Morten Krabbe til Næsfum og Sep Bugge af Ebdrup, Bøbnere. Frue Marine Nielsdatter er af Familien Krabbe med Tverbjælken i Baabenet og formodentlig Datter af Niels Krabbe og Kirsten Stigsdatter Munk og saaledes Søster til ovennævnte Morten Krabbe, der ogsaa forekommer som Eier af Bustrup. Jens Dlusfens Familie er ubekjendt, han nævnes flere Gange i W. Archivregistr. II.

Den $\frac{17}{11}$ 1462 (CVIII) var han tilligemed sin Søn, Hr. Erik Ottesen, og sin Broder, Hr. Stygge Nielsen, samt Anders Jacobsen (Flemming) af Møllerup, Ses Henrikken af Thadup og Niels Prip af Torslevgaard i Hvilsager for at domme i en Tvist mellem Hr. Anders Jacobsen (Bjørn) paa Steenalt og Hr. Jens Madsen (Munk) af Bisborggaard om en Eng, liggende i Borup Mark (Astrup Sogn) og i Brøndbjerg Mark (Røstrup Sogn) i Hinsted Herred.

Den $\frac{1}{2}$ 1463 gjorde Hr. Otto Nielsen og Hr. Erik Ottesen Magestifte med Efsenbak Kloster (Sønder Hald Herred) om noget Gods i Bisping Sogn i Galten Herred og i Lemmer (Lime Sogn, Sønder Hald Herred) mod noget Gods

i Norre Herred¹⁾, og endelig skal endnu bemærkes, at Hr. Otto havde pantsat 1 Gaard til Ringkloster, hvilken Gaard tilligemed Biszkibell Gaard i Elsted By og Sogn i Vester Liisbjerg Herred, Hr. Anders Jacobsen (Bjørn) paa Steenalt gav til Enkloster²⁾.

De i det Foregaaende omtalte Godsøerhverveller i Øster Liisbjerg og Sønder Hald Herred have i Forbindelse med, hvad Hr. Otto Nielsen havde arvet efter sine Forsædre baade af Strøgods i disse Herreder, og af hvad der mulig oprindeligt havde været Tiliggende til Hevringholm, skaffet ham en samlet Grundbesiddelse, hvortil bl. A. hørte de store Skov-, Mose- og Engstrækninger vest for Kolindsund i den østlige Deel af Sønder Hald Herred inellem Nyomgaard's Na og Nimtofte Na indbefattende Pindstrup Mose og Brunmose og den store Fjeld Skov.

Dette øde Land, hvor Bjørne og Ulve nantastet færdedes med alt Slags Vildt, var et sikkert Tilflugtsted for Røverbander og blev saare sjældent betraadt af nogen anden menneskelig Fod. I Egnen, hvor det nuværende Nyomgaard ligger, lod Hr. Otto Nielsen en Nybygd danne, ryddede Jordsmonnet og, efterat Egnen var befolket, opbyggede han en Kirke „i thet stedh som skow oc træ stobhe“, den nuværende Marie Magdalene Kirke, hvis røde Muurværk paa svær Kampesteensgrund er hans Værk, medens Taarnet og Hvalvingerne ere tilbyggede af hans Sønnese, Hr. Niels Eriksen, hvis Navn tilligemed hans Hustru, Fru Birgitte Mulsbatters (Thott), er indskrevet paa den ene Hvalving. Efterhaanden udstrakte han sin Virksomhed længere mod Vest henad imod Brokernes gamle Herresæde Estrup, men kom derved i Strid med Væbneren Lave Esgefen paa Estrup, med hvem han alt iforveien ikke stod paa den bedste Fod.

Til Marie Magdalene Kirke havde Hr. Otto Nielsen ikke blot Kaldsvet, men Kirken blev betragtet som i alle Maader hans Eiendom, saa at Biskoppen i Aarhus Intet havde at gjøre med den og intet Regnskab kunde forlange. Dette Forhold var Biskoppen, Hr. Jens Iversen af den gamle mægtige Familie, der førte 3 Koster i Vaabenet, og som kaldte sig deels Læge deels Munk, en Torn i Diet og foranledigede Sammenstød mellem ham og Hr. Otto og derpaa mellem hans og Hr. Ottos Svende. Hvorledes Striden fra først af har udviklet sig, vide vi ikke, men den var gaaet saa vidt, at et Møde mellem Parterne blev holdt i Horsens, hvor da ogsaa et Forlig blev indgaaet, men strax efter atter brudt, som det synes, af Biskoppen. Parterne bleve da stævne

¹⁾ 2E. Archreg. II, 99, W 66.

²⁾ 2E. Archreg. I, 271, T 58.

for Kongens Rætterthing i Kallundborg i Aaret 1458, og af den derefter under 170 f. A. affagte Dom (XCVIII) have vi de eneste Efterretninger om Striden og dens Gjenstand. I Rætterthinget sad Kongen omgivet af Rigets Prælater og Herrer, Erkebiskop Tue i Lund, Biskopperne Oluf Daa i Roeskilde, Knud Mikkelsen i Viborg, Sep Friis (Skafvaal) i Borlum, Henrik Stangenberg i Ribe, Rigens Marsk Hr. Claus Rønnow, og dertil 16 Riddere og Landsdommeren i Sjælland, Bøvneren Anders Jensen (Giersting), og for dem fremtraadte paa den ene Side Biskop Jens og paa den anden Hr. Otto Nielsen med sin Søn, Rigens Hofmester Hr. Erik Ottesen, der først fremførte sine Beskyldninger mod Biskoppen, nemlig at Hr. Eriks Svende, der ifølge Forliget i Horsens vare paa Aarhus Bything i Anledning af de mod dem fremførte Klager ikke efter det givne Tilfagn havde erholdt Tilgivelse; at Hr. Erik selv, der skulde have været forsonet med Kirken ved at fores ind i Kirken, var modt til den fastsatte Tid, men var ikke bleven ført ind, hvorfor han paa egen Koft og Tæring var reist til Erkebiskoppen og erholdt dennes Tilladelse til, at Abbeden i Om Kloster maatte lede ham ind i Kirken, hvorpaa Abbeden havde ført ham ind, men derover faaet Bispens Ugunst, der havde frataget ham en Kirke; at Biskoppens Tjenere slog en af Hr. Eriks Tjenere ihjel i Aarhus By og derpaa forat undgaae Gjengæld bleve forstufne i et Kloster, og at Sandemand gjorde uret Toug paa Aarhus Bything over fredløs Mand. Derpaa fremstod Hr. Otto Nielsen og anklagede Biskoppen for, at han vilde tiltage sig Retten over Ebeltoft og havde paalagt et Capel der i Byen større Tyngde, end der ligefrem havde paahvilet det, og at Biskoppen vilde hindre ham i at kalde en Capellan til den af ham og hans Hustru opbyggede Marie Magdalene Kirke, til hvilken ifkun hans egne Folk søgte.

Ved Kongens Dom bleve disse Klagepunkter afgjorte til Fordeel for Rosenfrangerne. Biskoppen blev tilpligtet at give Møde paa Aarhus Bything og tilgive Hr. Eriks Svende deres Forselsse imod ham samt gjøre Hr. Erik Afgift, fordi han i dette Punkt ikke havde holdt Overenskomsten i Horsens, Bannen skulde løses og Abbeden i Om have sin Kirke igjen; Biskoppen skulde enten inden 6 Uger fratægge sig al Andeel i, at hans Svende sloge Hr. Eriks Svend ihjel eller, hvis han ikke gjorde det, bøde 7 Lod Sølv for Drabet inden Paaske og lade lase Vigilier og 30 Messer over den dræbte Svend; Sandemændene i Aarhus skulde bøde som for uret Toug, medmindre Biskoppen og Hr. Erik kunde forliges derom; Capellet i Ebeltoft skulde give som i gammel Tid og ikke mere; Hr. Otto Nielsen og hans Arvinger skulde til evig Tid have Raldsret til Marie Magdalene Kirke, og Hr. Otto og Hr. Erik intet Regnskab gjøre Bi-

Stoppen, men efter deres Tid skulde Regnskab gjøres „om ther er nogher stoor tilføgning oc drabelicht offer kommer“, og Præsten lyde Biskoppen, hvorhos Biskop Knud i Viborg, Hr. Knud Henriksen (Gyldestjerne), Hr. Munk af Brunsgaard og Hr. Jens Matsen (Munk med Vinvanken) af Bisborggaard bleve udnævnte til i Mindelighed at jebne og om fornødent at dømme om de øvrige Klagepunkter, der maatte være dem imellem, paa et Møde i Randers paa førstkommende Sct. Mortens Dag. Endelig skulde Hr. Christopher Lykke give Otto Bjostrup Svend det Pandser m. m. igjen, som han tog fra ham.

Striden mellem Biskoppen og Rosenkranzerne var, efter hvad der her foreligger, ubartet temmelig meget. Det er ikke blot, at det var bleven nødvendigt allerede tidligere at mægle Forlig i Horsens, men endogfaa efter den Tid har Biskoppen, der formodentlig ikke har fundet sig tilfreds med Sagens Udfald, ved ligefremme Voldsomheder og ved Ringeagt ligesoverfor den trufne Afgjævelse, bragt Sagen paa et saadant Punkt, at den maatte behandles paa Kongens Retterthiug. Det er mærkeligt at see 3 af Rigets anseeligste Mænd indviklede i en saadan Trætte sammen, men Skylben synes efter Dommen afgjort at have været paa Biskoppens Side, der endog er gaaet saa vidt, at han har excommuniceret Hr. Erik Ottesen af Kirken, en Handling hvortil han maa have savnet al Beføielse, siden baade Erkebiskoppen, Hr. Tue Nielsen, og Abbeden i Dunstode paa Hr. Erik Ottesens Side. Om hvad der videre blev forhandlet i denne Sag i Randers, foreligger der ingen Oplysning, men at dømme efter Biskop Jens' Optraeden i den nedenfor omhandlede Strid mellem Rosenkranzerne og Brokkerne, synes de at maatte være blevne forligte.

En anden Strid, i hvilken ogsaa baade Hr. Otto Nielsen og Hr. Erik Ottesen vare indviklede, og som, efter hvad vi kjende til den, varede i henved 15 Aar, var den med Lave Brok paa Estrup. Der er i det Foregaaende (pag. 84 & ff.) meddeelt et Slægtregister over den i sin Tid mægtige og anseete Slægt Brok. Hr. Esge Jensen til Estrup, Befalingsmand paa Aalborghuus, faldt, som alt omtalt, den 2/3 1441, i den ulykkelige Kamp mod Bønderne i Bendshøvel, Thyeland og Mors, der havde reist dem til Forsvar for Kong Erik. Han efterlod som Enke af andet Ægteskab Frue Elline (Gyldestjerne), Datter af Hr. Henrik Knudsen til Restrup, og en umyndig Søn af dette Ægteskab, Lave Esgefen. Frue Elline, der, som det vil sees af den forud (pag. 100) meddeelte Stamtable over Familien Gyldestjerne, var Søster til Frue Sophie Gyldestjerne, Hr. Erik Ottesens Husfrue, ægtebe senere Hr. Corfitz Rønnow til Faareveile, Dronning Dorotheas Hofmester og Befalingsmand paa Jungshoved. Lave Brok var en udpræget Repræsentant for sin Tid og Slægt og gif saa vidt i raa Voldsomhed og Foragt for Loven, at han med Rette betegnes som en af de værste Ugjer-

ningsmand¹⁾, som kjendes fra de Tider. Hvad der er den egentlige Anledning til Feiden mellem Lave Brok og Rosenkranckerne foreligger ikke klart. Vi have intet Vidnesbyrd om, at der tidligere har været Feide mellem de 2 Slægter, men tværtimod endogfaa Beviis for det Modsatte, idet nemlig i Hr. Jens Nielsen Køvenbalks Ofseide til Brokkerne for Drabet af Jens Jensen, Laves Faerfader, flere af Slagten Rosenkrantz optræde som Forlovere for Jens Jensens Slægt. See vi imidlertid hen til, at Rosenkranckerne og Brokkerne vare Naboer, idet Estrups Tilliggende stødte op til og vel endog paa flere Steder med Udmarker, Skove og Dverdbrev laae i Fællig med Godset til Hevringholm og de store Strækninger i Hvilsager og Marie Magdalene Sogne, som Hr. Otto Nielsen var i Besiddelse af, og hvor han utrættelig arbejdede paa at skabe frugtbart og indbringende Agerland, kunne vi let tænke os, at der har været idelige Stridigheder om Markeskjel og Benyttelsesret af Skovene m. m., som muligviis oftere kunne være afgjorte til Fordeel for Rosenkranckerne, og man kan derhos vistnok med Sikkerhed paapege eet bestemt Punkt, hvor Familierne i faa Henseende ere stødte sammen, nemlig Hevring Mølle. Denne Mølle var ifølge et Thingsvidne af 1470, som vil blive omtalt i Hr. Stygge Nielsens (Rosenkrantz) Historie, af Hr. Stygge for 15 à 16 Aar siden bygget paa Lave Broks rette Jord i Vhffuerstrup (Vhstrup, Bivild Sogn)²⁾. Til Hevringholm hørte fra gammel Tid et Møllested med Dam og Damsted, som Familien Prip, der ogsaa forekommer i Feiden, havde Andeel i. Denne Andeel skjædede Niels Prip i 1455, altsaa netop paa det ovenangivne Tidspunkt, til Hr. Stygge Nielsen, og denne har da gjenopført Møllen og derved skabt en Concurrent til den Lave Brok tilhørende Estrup Mølle, og herfra kan man ogsaa forklare sig den færegne Brede, som under Feiden kommer frem fra Lave Broks Side mod Slagten Prip. En Grund til Feiden er vel ogsaa at søge i, at Lave Brok under sin lovløse Færd imod Enhver, som traadte ham i Veien, er kommet i hyppige Conflictter med Køven, hvis øverste Haaudhøvdere netop paa dette Tidspunkt var Hr. Otto Nielsen først som Hofmester og senere som Landsdommer i Nørrejylland og Hr. Erik Ottesen som Hofmester, foruden at de begge vare Kgl. Lehnsmænd over en betydelig Deel af det østlige Jylland, navnlig Kallø Lehn, og at han har overført sit Had paa dem personlig, og endelig har han med sin vaa og tøilesløse Character følt Nag imod disse Naboer, der vare hans Jevnlige i Byrd, men ham saa overordentlig overlegne i Anseelse og Dannelsse. Det første vi kjende til Striden imellem dem, om hvilken flere Do-

¹⁾ Brasch. Bømmetostes Historie I, p. 28, som her og i det Følgende er benyttet ved Beskrivelsen af denne Strid.

²⁾ Hansen. Dauste Ridderbørge.

cuenter fandtes i det afbrændte Rosenholmſke Archiv, og i hvilken tillige Hr. Stygge Nielsen (Rosenkrantz) til Hevringholm var indblandet, indeholdes i en af Kong Christian fra Kallundborg under ²⁹/₁₀ 1460 udstedt Kundgjørelse (CIV), hvorefter Hr. Otto Nielsen i Kongens Narvarelse adspurgte Hr. Knud Henriksen (Gyldenſterne), om han og Hr. Axel Lavesen (Brof) ikke havde lovet ham, at Lave Brof inden forſtkommende St. Mortens Dag ſkulde give ham og Hr. Stygge Nielsen (Rosenkrantz) Fyldſt for, hvad de havde at fordr. Da Hr. Knud indrømmede det, bad Kongen Biſkop Jens Iverſen (Lange) i Narhuus, Biſkop Jep (Friis med Skiftavlen) i Vorlum, Hr. Strange Nielsen, Hr. Jens Madsen (Munk med Biirvanken), Hr. Niels Chriſtiansen (Tornefrands) og Hr. Gunde Nielsen (Lange) om, at de, hvis Lave Brof ikke til den faſtſatte Tid gjorde Rosenkrantzene Fyldſt, da vilde ſtevne Parterne til at møde for dem i Randers og der domme dem imellem. Det er aabenbart, at Lave enten har nægtet at opfylde ſine Forpligtelſer, eller at det er bleven antaget, at han ikke vilde gjøre det, thi allerede Sct. Mortensaften finde vi en en Voldgiftskret (CV) til Paakjendelſe af Striden ſamlet i Biſkopsgaarden i Narhuus. Det var en anſeelig Samling af jydſke Riddere og Bøvner, der under Forſæde af Biſkoppen Hr. Jens her vare tilſtede, nemlig Biſkoppens nære Frænde Befalingsmanden paa Nakiar, Hr. Gunde Nielsen (Lange) til Nydumgaard, tidligere Befalingsmand paa Troiborg, Hr. Niels Chriſtiansen (Tornefrands) af Kølby, en Svigerſøn af nedennævnte Hr. Jens Madsen, Hr. Henrik Sandberg til Quelstrup, Hr. Jens Madsen (Munk med Biirvanken) til Bisborggaard, Hr. Anders Jacobsen (Bjørn), hvis Huſtrues, Anne Larsdatter Muns fra Steenalt, Moder var Hr. Otto Nielsens Faſter Fru Mette Jensdatter (Rosenkrantz) fra Lange, Erik Chriſtiansen (Kaſti), Biſkoppens Lehnemand paa Silkeborg og fornævnte Hr. Gunde Nielsens Datterſøn, og Chriſtians Nielsen (Munk) til Holbækgaard. For denne Forſamling fremſtode Hr. Otto Nielsen og Lave Brof, og efterat de begge paa Forſpørgſel havde erklæret, at de vilde give dem i Rette for Forſamlingen, fremførte Hr. Otto følgende Klagemaal mod Lave Brof: at han havde taget en Kronens Gaard i Auning og tvungen Bonden til at gjøre Mlageſtife med ſig; at hans Svende havde frtaget en af Mariager Kloſters Bønder en Heft og beholdt den; at hans Svend Jep Knudſen med Bøilen af ſin Armbrøſt havde ſtødt en af Kloſtrets Bønder ved Navn Myrth, der til Thinge havde lavverget en anden af Kloſtrets Bønder, og tvunget ham til at ſige ſig Venſkab; at han holdt en fredløs Mand Henrik Anderſen i ſit Brød, uagtet han paa Kongens Begne ved Sønder Hald Herredſthing var fordret udleveret af Lave, hvorfor han var pligtig at betale 3 Mark for hver Nat; han havde huſet ham; at Hr. Ottos Svend, Henrik

Brip, som han efter en i Randers truffen Aftale om, at de skulde gjensidig tilskrive hinanden om, hvad Klager de kunde have mod hinanden, havde sendt til Estrup med Brev til Lave, var efter under Laves Fraværelse at være bleven vel modtaget af hans Hustru og beværtet, bleven indhentet af Lave, der efter Hjemkomsten havde hørt, at han havde været der, og som derpaa søgte at dræbe Henrik Brip, der dog undkom; at en Svend i Laves Tjeneste slog en Kvinde paa Hr. Ottos Gaard Vesterup ved Marie Magdalene Kirke; at Laves Svende sloge, hudstrøge og trak Haar og Skjag af Peder Keynesens Søn, fordi han var funden gaaende i Laves Humlegaard ved Estrup, hvor han kun havde til Hensigt at drikke for sine Penge; at han imod Aftalen i Randers var hadesfuld mod Jens Henriksen Brip; at han havde ladet 16 bevæbnede Svende ligge for Bjørnholm en heel Dag i den Hensigt at gjøre Overfald og slaae hans Fogd, og endelig at han havde frataget Hr. Ottos Svend Barfodh en Gaard, som Laves Fader havde givet ham. Forsamlingen tog derefter disse Beskyldninger under Overveielse og kjendte Lave skyldig i nogle Punkter, gjorde andre afhængige af, at han inden Juul førte de fornødne Beviser for, at Retten var paa hans Side, eller værgede sig med God, og tilkjendte bl. A. Peder Keynesens Søn i Erstatning for Tort og Sveie 5 al. „Mædelbusch“, foruden at Henrik Andersen skulde gjøre ham Afbigt med Dannemand inden Juul.

Der er imidlertid neppe nogen Tvivl om, at Lave, der ingen anden Beskyldning havde at fremføre imod Hr. Otto, end at denne havde taget en Svend fra Lave, hvilken Hr. Otto efter Rettens Kjendelse skulde give ham Erstatning for, hvis han vilde beholde ham, har været sig sin Skyld bevidst i alle Punkter, thi da Retten derpaa for endhyderligere at sikke en mindelig Afgjorelse havde udnævnt Biskop Jens og Hr. Erik Ottesen paa den ene Side og Frue Anne Mogensdatter Munk, Laves Moermoder, og Hr. Axel Lavesen (Brok), Laves Sødsfendebarn, paa den anden Side „paa thet at thes bader kerlighed wilie oc Endracht matte wordet imellom forne Hr. Otte Nielsfson oc Lave Brok“, til at forhandle med henholdsvis Hr. Otto og Lave, stormede Lave ind i Retten og raabte „Her Stygge Nielsfson will haue Penninge aff migh“, hvorpaa han vred og overhøvig løb ud af Retten uden at ville høre mere Tale om Forlig. — For om muligt endnu at forhindre, at Feiden fortattes, blev der af de Tilbageblivende strax aftalt et nyt Møde i Randers, og der skulde da Biskop Jens og Hr. Erik Ottesen paa Hr. Ottos Vegne og Hr. Knud Henriksen (Ghldensjerne), Laves Moerbroder, og Hr. Axel Lavesen (Brok) paa Lave Broks Vegne have Fuldmagt til at domme dem imellem dog det Tilfagn usforkrænket, som de to Sidstnævnte paa Laves Vegne havde givet Hr. Otto i Øster Velling Kirke (i Nærheden af Stiern i Middelfom Herred) baade paa hans egne Vegne

og paa Hr. Stygge Nielsens Vegne, hvilket Tilfagn Hr. Axel skulde opfylde, og Frue Anna gik i Borggen for Hr. Knud Henriksen hos Hr. Otto. Der er en-
fekte Ting i denne Kjendelse, som staae uklare, saaledes hvad Lave figter til, da
han raadte, at Hr. Stygge Nielsen vilde have Penge af ham, og hvad det er
for et Tilfagn, som er givet Hr. Otto og Hr. Stygge i Øster Velling Kirke.
Mulig er det, som Brasch synes at antage i Bemmetoftes Historie, at Hr.
Stygge har villet kræve de ikjendte Bøder af ham, og at det er dertil, at han
figter med sit Udraab.

Vi have ingen Efterretninger om, hvorledes det er gaaet paa Mødet i
Manders, men i ethvert Fald, om Parterne ere blevne forligte, hvad der ikke
er rimeligt, saa brød dog Striden strax frem igjen. Fra det følgende Aar
1461 habes der et Vidne af ¹⁵/₁₀, udstedt af Erik Bjørnsen, Befalingsmand paa
Skive, Hartvig Smalsted, Prior i Ringkloster, Peder Zuel m. fl., hvorefter
Christiern Mortensen af Messing (Hjelmølev Herred) i Borgestuen paa Skan-
derborg havde sagt, at han var i Haverslev (Mars Herred), da Lave Broks
Svend, Per Nielsen, havde grebet Anders Skade og bundet ham i en „Hyedere“
under et Bord, og at han tilbød at borge for, at Anders Skade skulde blive
afleveret til Lehnsmanden, Hr. Erik Ottesen, og Lave Brok stee Ret, men at
hans Borggen ikke blev modtagen, uden at han selv sjette stillede Borggen med
40 Mark, eller for at Manden blev afleveret paa Estrup. Hvad Anders Skade
har gjort, vides ikke, men fri slap han, thi af ²²/₂ 1462 habes et Vidne af
Hjelmølev Herredsthing om, at Hr. Erik Ottesen paa 3 Thing havde ladet byde
Anders Skade i Kette, som Lave Broks Svend bafset og bundet havde villet
føre ud af det Lehn, som Hr. Erik havde paa Kongens Vegne, hvilket Hr.
Erik ikke vilde tilstede, hvorimod han nu førte ham ind paa hans rette Herreds-
thing for, om han havde forbrudt Liv, Lemmer eller Gods, da at bøde derfor.
Der mødte imidlertid Ingen med Klage over ham. Det staaer dog tvivlsomt,
om han ikke havde forbrudt sig mod Loven, thi under s. D. habes et andet
Vidne af samme Herredsthing om, at Anders Møller, som „man Skadee kaller“,
habde 3 Gange til Thinget tilbudt Penge og Faldsmaal, eller hvad han ellers
var pligtig for det Søgemaal, som Lave Brok havde anlagt imod ham, men at
at Ingen paa Laves Vegne var mødt forat modtage Pengene, hvorfor Pengene
bleve betalte til Kongens Foged, der herefter kjendte, at han skulde være sages-
løs. Hans Skyld synes yderligere at fremgaae af et følgende Vidne af samme
Herredsthing af 15de Mars s. A. hvorefter Lave Brok havde været stevnet til
at lade møde paa Thinget og modtage, hvad Anders Skade var pligtig til at
betale ham, men at han ikke kom, og at da Pengene, der af Fogden paa Skan-
derborg Slot Jens Ull paa samme Thing ligefom paa 2 Thingdage tilforn

vare tilbudte Lave Brok eller Nogen paa hans Vegne uden at være bleven modtaget, atter bleve overgivne Fogden, for at han skulde opbevare dem og handle med dem efter Loven¹⁾. Mere kjendes ikke til denne Sag, der synes at indeholde Beviis for, at det alene kom Lave Brok an paa at faae Manden selv fat, men at han ikke brød sig om Pengene.

Imidlertid havde Lave Brok allerede under $10\frac{1}{2}$ f. A. med Hr. Peder Lavesen Rønnow, Hr. Eggert Frille, Hr. Peder Hogenstild, Hr. Niels Eriksen (Gyldestjerne), Hr. Knud Henriksen (Gyldestjerne) og Hr. Axel Lavesen som Forlovete for ham tilfagt Rosenkrantzene med alle deres Svende, Bønder og Borneede Fred indtil den $\frac{1}{6}$ f. A. (CVI), men det gif ikke med denne Fred bedre end med de mange Freds slutninger senere imellem dem. Den synes at være bleven brudt af Lave Brok. I et Brev af 12te Juni f. A. kundgjør Kong Christian for Indbaaererne i Hald Herred, at Hr. Otto Nielsen ifølge Bidne af Viborg Landsdthing og og Hald Herredsdthing havde ladet fagsoge 3 Mænd, der havde kastet og bundet Mathis Smed i Auning og ført ham bort, i hvilken Anledning Kongen paa lægger bemeldte 3 Mænd inden 15 Dage at erlægge Faldsmaal og til Hr. Otto, hvad de pligtige vare²⁾. Kongens Ordre frugtede Intet og blev derfor gjentaget under $22\frac{1}{7}$ f. A. med Paalæg om strax at efterleves. Mathis Smed sad imidlertid vel forvaret paa Estrup endnu til henimod Juul, og det hjalp ikke, som det fremgaaer af et Bidne af Hald Herredsdthing af $20\frac{1}{12}$ 1462³⁾, at Hr. Ottos Foged Peder Meynerfen med 5 Dannemand red for Estrup og i Kongens Navn fordrede ham ud af Laves Tern og ind i Kongens paa Kalls, ligesaa lidt som at Peder Meynerfen paa Thinget, efterat have berettet dette, forlangte Mathis Smed udleveret. Han sad paa Estrup og blev siddende der, vi vide ikke hvorlange. Alt medens disse Sager stod paa, var den under 10de Marts til den 6te Juni afsluttede Fred bleven fornyet ved et Brev, udstedt i Kjøbenhavn den $27\frac{1}{6}$ f. A., hvorved Lave Brok med Hr. Eggert Frille, Hr. Niels Eriksen (Gyldestjerne), Hr. Axel Lavesen (Brok), Hr. David Hak, Hr. Laurents Axelsen (Thott) og Bæbneren Mogens Hak som Forlovete tilfuger Hr. Otto Nielsen og Hr. Stygge Nielsen Fred fra 14de Dagen efter og Hr. Erik Ottesen fra samme Dag indtil Mikkelstdag f. A. (CVII). Man ledes herved til at antage, at de ovenberørte Retsstridigheder, der vedrørte Hr. Otto og Hr. Erik som Rgl. Lehnsmænd, have gaaet deres uforstyrrede Gang og ikke ere blevne henregneede til den egentlige Feide mellem Lave Brok og Rosenkrantzene, hvorvel det ikke har kunnet undgaaes, at de have paavirket dem og ere blevne paavirkede af dem.

¹⁾ Nye Rgl. Saml. 2091.

²⁾ Ibidem.

³⁾ Ibidem.

3 December Maaned 1462 var Lave Brof til Skifte paa Bygholm; hans Moersfader, gl. Hr. Henrik Knudsen til Restrup og Zvernsnæs, der havde Bygholm og Byerne Horsens og Veile samt mere Kronens Gods i de tilgrændsende Herreder i Pant, var alt død i 1456, og hans Enke Fru Anne Mogensdatter (Munk), som vi have seet bestjæftiget som Fredsmæglerse i den heromhandlede Feide, var død i Aaret 1462. Arvingerne skulde i den Anledning forsamles, men da Hr. Erik Ottesen paa sin Hustrue Sophie Henriksdatters Begne hørte til disse (jfr. den forud meddeelte Stamtavle over Familien Gyldestjerne), var det nødvendigt at faae et idetmindste foreløbigt Forlig bragt tilveie mellem Rosenkrangerne og Lave Brof, hvilket lykkedes, mulig alene fordi det var i Laves egen Interesse. Ved et fra Bygholm udstedt Brev af ¹⁹/₁₂ 1462 (CIX) anmoder han sine Venner Hr. Eggert Frille, da Lehnsmænd paa Hindsgaul, Hr. Peder Hogensild, Hr. Knud Henrikken (Gyldestjerne) og Hr. Axel Lavesen (Brof) om at ville træffe Aftale med Rosenkrangerne om et Møde til Sct. Mikkels Dag (1463), og om at de ville forsegle det Brev med ham, som han havde udgivet paa, at han ikke tænkte paa Svig ved bemeldte Møde, og udsteder under samme Dag det ommeldte Brev (CX), hvorved han tilfiger Rosenkrangerne Fred fra den førstkommende Juledag, hvilket Brev er befeglet af de ovennævnte 4 Riddere, og hvorved tillige fastsættes, at Freden skal vare til Sct. Mikkelsdag og indbefatte alle Rosenkrangernes Svende, Bønder, Borneede m. m., samt at Lave i dette Tidrum ingen fredløse Mænd maa holde i sit Brød. Det er en betegnende Slutning, den at Lave ikke maa huse Fredløse, men forøvrigt, paa det erindres, at det ikke vare Tyve og Mordere alene, der vare fredløse, men at politiske Forfølgere og saare ringe Brud paa Loven medførte denne Straf. Vi kunne saaledes tænke os Skiftet, der nærmere skal omhandles under Hr. Erik Ottesens Historie, holdt idetmindste nogenlunde i Fred. Vi kjende derpaa Intet til Feidens Fortsættelse efter Sct. Mikkels Dag 1463 og træffe først et Brev af ²⁷/₇ 1464 (CXI), hvorved Rosenkrangerne paa deres Side tilfige Lave Brof Fred for ham, hans Svende, Bønder og Borneede indtil St. Mortens Dag. f. A. dog under den sædvanlige Betingelse, at Lave Brof ikke maa huse fredløse Mænd. Brevet er udsærdiget fra „Vardsejund“ af Hr. Erik Ottesen alene med Tilfagn om, at han, da hans Fader og Hr. Stygge Nielsen ikke ere tilstede, vil sørge for, at Freden for deres Vedkommende træder i Kraft inden 4 Dage, efterat han er kommet til Jylland. Den 27de August f. A. var der atter paa Bispepsgaard i Aarhus samlet en Voldgiftsret (CXII) til Paakjendelse af de samme Stridsspørgsmaal, som vare blevne behandlede af den forrige Voldgiftsret. Den affagte Kjendelse er i alt Væsentligt en Gjentagelse af den tidligere, og de nyere Sager, der ere komne til, gif ligeledes Lave

imod. Der nævnes ingen Bestyldninger fra Laves Side mod Rosenkrantzene, tværtimod udtales det, at Hr. Otto var ham Intet pligtig. Hr. Erik Ottesen frafalder sine Anklagepunkter mod Lave, og Hr. Stygge Nielsen lader Sagen angaaende en Møller, som Lave lod bortføre fra hans Mølle, beroe ved, at Lave efter deres tidligere Aftale skal give Mølleren Erstatning for Kost. Slutte-
telig tilfige de hverandre et trofast og ubrødeligt Venkab, — hvorlænge det har været vides ikke, men Feiden var ikke længe efter atter begyndt og fortsattes gennem mange Aar som hidtil afbrudt ved kortvarige Forlig. Det synes af alt at fremgaae, at Lave har havt Uretten paa sin Side. Paa den ene Side var Hr. Otto Nielsen en gammel Mand, der vel helst sad i Ro paa Bjørnholm, og hvem den bestandige Usikkerhed, hvorunder han levede, idet, som vi have seet, Lave endogsaa beleirede ham paa Bjørnholm, maa have været piintlig. Christian I's Befaling af 2/3 1468, hvorefter den, som vilde seide paa en Anden, skulde give 24 Timers Bærsel, medens derimod den anden Part strax maatte gjøre „det Bærste som han kan“ mod den, som erklærede Feiden, maatte derfor komme ham beleiligt, saa beleiligt, at man¹⁾ har meent, at Befalingens Tilblivelse skyldtes Hensyn til Hr. Ottos Forhold til Lave, hvis volbsomme Character endog havde foranlediget Kongen til at kræve Borgen for ham af uogle af Rigens Raader. Det samme Hensyn skulde ligeledes være Aarsag i, at Estrup med Tilliggende i Faring og Auning Sogne blev udtaget af Kals Lehn's Birk og ombannet til et eget Birk, og at Lave Brof blev Lehnsmænd paa Roldinghuus, hvorved han blev fjernet fra Hr. Ottos Nærhed. Det kan rigtignok synes besynderligt at antage, at Kongen skulde have taget saadant Hensyn til en privat Mand, men naar hensees til, hvad Kongen skyldte Hr. Otto og til dennes i hans tidligere Embedsstilling, Fødsel og Rigdom begrundede Anseelse og Indflydelse, turde det dog ikke være urimeligt, da vi navnlig ellers ikke kunne forklare, hvorledes Kongen skulde ville benaade en Mand som Lave Brof med frit Birkething m. m. og betroe ham Styrelsen af et Lehn, men forøvrigt see vi, hvad der er endnu mere forbausende, at Lave i 1490 var Ridder og vedblev at være det, skjøndt han i 1496 blev dømt som Tremærksmand.

I Aaret 1471 havde Lave Brof atter en Sag med Hr. Erik Ottesen. Paa Kongens Retterthing i Kjøbenhavn den 26/3 blev han af Hr. Erik tiltalt for at have voldet en Mand's Død i Halling. Lave anførte til sit Forsvar, at det var skeet uden hans Vidende eller Villie, og at der var lød et fuld Mandebod, samt at det var hans Arbejdsfænde (Karle paa Gaarden) og ikke hans Gaardsfænde (Huuskarle), som havde forøvet Mordet. Denne sidste Udflugt

¹⁾ Brasch l. c.

nyttede ham imidlertid ikke. Retten kjendte ham pligtig til at værge sig med Ridderne og Svende selv tolvte og at føre de paagjældende Svende, der vare i hans Brod, for Retten, og gjorde han det ikke, maatte han møde selv og undgælde for dem¹⁾. Endnu fra Aaret 1474 have vi Vidnesbyrd om, at Feiden har bevaret, og der nævnes da flere Medlemmer af Familien Rosenkrantz, til hvilke den har udstrakt sig. Den 13de Marts 1474 (CXXXIII) nemlig udsteder Lave Brof fra Beile et Brev, hvorved han og hans Forlovere, Hr. Axel Lavesen, Maurig Nielsen (Gyldenstjerne) og Sti Vesteni tilfuge Hr. Erik Ottesen, Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Anders Jacobsen (Vjørn), hvis Hustrues Moder, som alt bemærket, var Mette Jensdatter (Rosenkrantz) fra Tange, og Hr. Niels Timmesen (Rosenkrantz) og alle deres Venner og Frænder Fred med 8 Dages Opsigelse, saaledes at Lave forpligter sig til at forkynde Fredens Opsigelse til Viborg Landstying i Fogdens og Dannemænds Overværelse og at give Rosenkrantzerne Underretning om Opsigelsen ved 2 Dannemand. Hverken Hr. Otto Nielsen eller Hr. Stygge Nielsen, der dog begge levede endnu, nævnes i Brevet, medmindre de ere indbefattede under Begrebet Frænder, hvad der fra een Side betragtet, da de tidligere vare Hovedmændene, ikke synes rimeligt, men fra en anden Side, naar deres høie Alder tages i Betragtning, dog kan være sandsynligt. Derimod optræde 2 andre Linier af Rosenkrantzerne, som hidtil ikke have været nævnte, men muligt have de forløbne Aar ogsaa indviklet dem i Feiden.

Dette Brevs Indhold kunde, forsaavidt man kan antage, at en saa uvederhæftig Mand som Lave Brof vil overholde et Tilfagn, give grundet Formodning om, at Feiden dermed vilde være endt, men det er endogsaa saa langt fra Tilfældet, at der allerede hen paa Efteraaret i dette Aar fremkommer en Beskyldning mod Hr. Erik Ottesen, der viser os Feiden — om man saa maa sige — paa dens Høidepunkt, den nemlig, at han ved leiede Svende havde stræbt Lave efter Livet.

Følge et Vidne af Odense Bytting af ¹⁹/₁₀ 1474 (CXXXVII), begjæret af Niels Jensen paa Hr. Erik Ottesens Vegne, benægtede Jes Låsen, „som tjente Navne“, at han havde siddet i Kroen og sagt, at Hr. Erik havde givet ham Penge for at hjælpe til at slaae Lave Brof ihjel, hvorhos Byfogden og en Raadmand hver for sig vidnede, at Jes Låsen ved tidligere Leiligheder havde for dem erklæret, at han aldrig havde sagt saadant; Dagen efter udsteder Bøvneren Henrik Mogenssen, Borger i Odense, Vidne (CXXXVIII) om, at Jes Låsen, Nafnes Svend, der boede i hans Herberg, hverken drukkent eller ædru,

¹⁾ Nye Rgl. Saml. Nr. 2091.

havde sagt, at han var i Hr. Erik Ottesens Tjeneste, ligesaa lidt som at denne skulde have sendt ham ud og givet ham Penge for at stræbe Lave Brof efter Livet eller i anden Maade gjøre ham Skade. Det maatte efter Hr. Erik Ottesens Character og hele Stilling være en ligesaa ugrundet som graverende Bestyldning, der saaledes var reist imod ham. Udfaldet af Sagen kjende vi ikke, men der er neppe Tvivl om, at Lave Brof har maattet bode betydeligt.

Iblandt de Breve, der ere henførte til Samlingen „Feiden mellem Lave Brof og Rosenkrankerne“ i det tilintetgjorte Rosenholmske Archiv, findes der et Vidne af Viborg Landsdthing (CXXXV) af $29\frac{1}{4}$ 1474, hvorefter Hr. Erik Ottesen der paa Thinget lod ætse og fik 8 Dannemænds Vidne om, at da han lod tilbyde at ville gjøre enhver Ret og Skjel, som maatte have Noget at klage over ham eller Bestyldninger at fremføre mod ham, fremtraadte der Ingen. Dette Tilbud var fremsat paa 2 Thing forud, saaat Enhver, der kunde have Noget at klage, maatte være vidende derom. Muligviis har det været Hensigten at faae fort Beviis for, at Alt, hvad Lave Brof bestyldte ham for, var løs Tale, der savnede enhver Hjemmel, og derfor ikke kunde bestaae en Undersegelse til Thinge, og det er vel endogsaa rimeligt, at det alene har været Hensigten. I ethvert Fald mødte der Ingen, som havde nogen Klage mod Hr. Erik, og endnu mere der tilføies i Slutningen af Vidnet et usædvanligt — hvad man nu vilde kalde — Tillidsvotum til Hr. Erik, idet Riddere, Svende, Bønder og menige Almue, som da vare til Thinge, eenstemmig aflagde en Taksigelse til ham for hans hæderfulde Virksomhed og alt det Gode, han havde gjort dem. Feiden nærmede sig imidlertid sin Slutning. Lave Brof har mulig efter den sidste Bestyldning imod Hr. Erik Ottesen, at han havde leiet en Svend til at trægte ham efter Livet, faaet en dyrefjæbt Erfaring for, at han Intet opnaaede, men tværtimod selv kun udsatte sig for at blive behandlet efter Fortjeneste af sine Jevnlige. Hvorledes Feiden er afsluttet, vide vi ikke; der er kun opbevaret et af Hr. Erik Ottesen den $7\frac{1}{2}$ 1475 udstedt Brev (CXLI), hvorved han tilsiges Lave Brof et stedsbevarende fuldt Benfak overensstemmende med, hvad han havde lovet og givet Kong Christian sin Haand paa. Kongen har altsaa anvendt sin Indflydelse for at ende Striden, og det er vel at antage, at Lave Brof har udstedt et lignende Brev. Hr. Erik synes i Slutningen af Feiden at have varetaget sine Slægtninges Liv, og han er derfor mulig ogsaa den eneste af Rosenkrankerne, der har udgivet et saadant Forpligtelsesbrev. Hr. Otto Nielsen og hans Brodre vare da gamle, navnlig nærmede Hr. Otto, hvis Alder var henved 80 Aar, sig sit Livs Slutning.

Vi have ikke mange Efterretninger om ham i de senere Aar af hans Liv.

Det fortælles¹⁾, at han i 1466 skal have eftertragtet Cantordømmet ved Ribe Domcapitel. Da efter Decanen Jens Gunneseus Død den $\frac{2}{8}$ 1466 den hidtilvarende Cantor Thomas Lange (3 Koster) var bleven valgt til Decan, tilskrev Biskop Peder den 23de s. M. Capitlet, at det var Kongens Ønske, at Hr. Otto Nielsen fik Cantordømmet og anbefalede selv hans Valg, idet han forbeholdt sig personlig at meddele Capitlet de Grunde, der gjorde dette Valg ønskeligt. Om Hr. Otto Nielsen blev valgt, vides ikke; han kan have havt Cantordømmet fra 1466 til 1470, da der i dette Tidsrum ikke kendes nogen Cantor, hvorimod Hr. Jep Vind fra 1470 forekommer som Cantor. I 1465 udstedte han tilligemed Biskop Oluf i Roeskilde, der i Aaret 1445 var Cansler, Biskop Knud, der s. A. var „Kammerling“, Hr. Claus Rønno, der s. A. var Skant, og Eggert Frille, Vidne til Dronning Dorothea om, at hun ikke af sin Fader havde faaet den udlovede Brudestat af 30,000 Rhinske Gylden, og i 1473 vidnede han og Biskop Knud samt Hr. Claus Rønno igjen i samme Sag, da Brudestaten endnu dengang ikke var betalt²⁾.

I hvilket Omfang Hr. Otto havde Lehn af Kronen, og af hvilken Art disse Lehn vare, er ikke muligt at bestemme nøiagtigt. Fra Aarene 1449 til 1464 findes der opbevaret en Række Quitteringer³⁾ for Oppebørsel af de forskjellige Arter af Skatter, Landhjælp, Lebingpenge, Stød, Smør, Sagsfald m. m. af flere Herreder, men det fremgaaer ikke, om han har havt disse Herreder som Pantelehn eller paa anden Maade. Der nævnes foruden Kallø Lehn med de tilgrændsende Herreder endvidere Slet, Rinds, Nørlyng, Sønderlyng, Nørhald, Rougsø, Sønderhald, Middelfom og Lysgaard Herreder samt Torup Lehn og Dygholm Lehn. Det har været en betydelig Magtudstrækning, der har været underlagt Hr. Otto Nielsen, og der er ingen Tvivl om, at han og hans Son, Hr. Erik Ottesen, vare de mægtigste og indflydelsesrigeste Mænd i Landet i den første Halvdeel af det 15de Aarhundrede.

Efterat have trukket sig tilbage paa Bjørnholm, hvilken Gaard han dog vistnok c. 1468 afstod til sin Son, Hr. Erik Ottesen, og navnlig i Slutningen af sit Liv beskæftigede Hr. Otto Nielsen sig Meget med Kirker og Klostre, som nøde Godt af hans Gavnildhed. Han synes i det hele at have været en from og gudfrygtig Mand, der har staaet sig godt med Geistligheden. Allerede i Aaret 1450 (LXXIX) bleve han og hans Hustru af Stormesteren for Prædikebrødreordenen Petrus Rodini gjort deelagtige i Ordenens gode Gjeringer, og der blev tilfagt dem, at der efter deres Død skulde blive holdt Messer over

¹⁾ Kinde, Ribe By pag. 363 & 364.

²⁾ Hvitf. fol. 838, D. M. 1, 3, p. 328.

³⁾ Nye Kgl. Saml. 2091 p. d. fl. Kgl. Bibliothek.

dem som over Ordenens egne Brødre og Søstre. Hvad han har givet for denne Begunstigelse, vides ikke, men betydeligt maa det sikkert have været. Tidligere endnu blev det tilladt ham selv at vælge sin Skriftefader. Dette Brev, der findes paa Perg. i det Kgl. Ghmarchiv¹⁾ er uden Datum, men da Hr. Otto deri ikke benævnes Ridder, maa det være udstedt før 1444. Brevet synes ligeledes heller ikke at have været forsynet med Segl. Mariager Kloster, der mulig for en stor Deel skyldte ham sin Tilværelse, og som navnlig hans Søn, Hr. Erik Ottesen, nærede Forfjærlighed for og var en Belgjører imod, betænkte han med rige Gaver, ligesom ogsaa hans Hustrue, Frue Else, i 1458 gav til Klosteret en Gaard i Alsferg²⁾. Klosteret var heller ikke utaknemmeligt, thi i Aaret 1467 den $\frac{2}{3}$ skjødede det (CXX) til Hr. Otto Nielsen, Hr. Erik Ottesen og deres Arvinger „for synderlig Gunst og Kjærlighed og mangfoldige Belgjerninger“ et Stykke Jord ved Klosterets Aalbygaard til at bygge paa, imod at de og deres Arvinger skulde bekvæmme Klosteret. Paa dette Sted lod Hr. Erik Ottesen opbygge et Huus, hvor han tilbragte de sidste Aar af sit Liv.

Det er alt omtalt, at Hr. Otto opbyggede Marie Magdalene Kirke. Ogsaa Tirstrup Kirke ved Bjørnholm skyldes ham; han lod den opføre i Aaret 1465 de hellige 3 Konger til Ære, og der blev givet sær „Indulgentier til dem, som hjalp til dens Bygning og Prydelse.“³⁾ Fremdeles nød Helliglands Klosteret i Kjøbenhavn Godt af hans Belgjerninger. Ved et Gavebrev (CXL), der er udfærdiget i 1475 den $\frac{1}{10}$ af Hr. Erik Ottesen paa egne og hans Faders Begne, blev der skænket det en Gaard ved Hoibrostræde i Kjøbenhavn.

Frue Else Holgersdatter døde i meget høi Alder, som det almindelig siges 91 Aar gl., i Aaret 1470 og blev stædet til Hvile i et Gravcapel ved Franciscaner Klosteret i Randers, som Hr. Otto Nielsen havde ladet opføre. Syv Aar efter fulgte Hr. Otto hende i Graven, og var da vistnok over 80 Aar gl. Han blev ligeledes jordsfæstet i det ovennævnte Capel, men baade hans og hans Hustrues Rister bleve i Aaret 1562, efterat det gamle Franciscaner Kloster, der alt i 1530 var blevet folgt til Rigshofmesteren, Hr. Mogens Gise, og derpaa atter var blevet Kronens Eiendom, var henlagt til Dorotheas Livgæding og omdannet til Dronningborg Slot, henflyttede til Hornslet Kirke af Hr. Ottos Sønnesøns sønnesøn, Jørgen Ottesen Rosenkrantz til Rosenholn, der i 1584 lod indfatte en Tavle over dem med Inscription⁴⁾, der giver en kort Udsigt over de vigtigste Begivenheder i Hr. Ottos Liv, og efter hvilken de ovenstaaende An-

¹⁾ D. S. M.

²⁾ D. M. I, 6, 83.

³⁾ Pont. D. A. IV, 302.

⁴⁾ Inscriptionen er trykt i Marm. Dan. og hos Hofman, Hist. Eiterr. om velfortjente Danste Adelsmænd II, p. 84.

givelser af hans og hans Hustruens Dødsaar ere tagne. Hr. Otto og Frue Else havde ifkun 2 Børn, den berømte Hofmester, Hr. Erik Ottesen, og en Datter, Anna, der døde ung, efter Frue Sophie Brahes Angivelser ifkun 12 Aar gammel, men fra Hr. Otto Nielsen nedstammer hele den ved udmærkede Kundskaber og Dydighed høit anseete Linie af Slægten, der endnu er bosiddende her i Landet og har sin Hovedbesiddelse i samme Egn, hvor Hr. Otto for meer end 4 Aarhundreder siden herskede. Der bliver derhos almindelig tillagt Hr. Otto 2 uagte Sønner, Anders Ottesen kaldet Flintesteen og Staffen Nielsen. Den førstnævnte, der skal være bleven adlet af Kong Christian I og have ført til Baaben en halv Ørn og Rosenkranternes skatavlede Skraabjelle, „elskede Hr. Otto meget“, som bl. A. Peter Dyrskjott fortæller, og „der er bleven navnkundige og fornemme Folk efter ham“. Der sigtes hermed formodentlig til den i mange Slægtbøger optagne Mening, at den bekjendte Slægt Friis, der førte et Baaben aldeles ligt Rosenkranternes, skulde nedstamme fra ham. Dette er imidlertid aldeles feilagtigt. Der er Grund til at antage, at Skatavl Friiserne og Rosenkranternene være samme Slægt, da de førte ganske det samme Baaben, thi i de ældste bevarede Seglasstryk er Friisernes Skraabjelle ikke, saaledes som senere, brudt paa Midten, men hvorledes Slægtstabet har været, er ikke fundet oplyst. Det, som det imidlertid her kommer an paa, er at føre Bevis for, at disse Friiser ikke nedstamme fra Hr. Otto Nielsen. I Dansk-Norsk Adelslexicon nævnes som den første af Slægten Knud Friis, der levede 1303, men da Beviset herfor nu idetmindste mangler, kunne vi ikke blive staaende derved. Derimod forekommer i Aaret 1434 Nicholaus Friis af Haraldskær¹⁾ som Vidne, da Inger Hermans Datter, Jes Vognsens Efterleverste, stjødede til Ribe Domcapitel i Gaard i Gaarslev. Hans Segl med Omskrift findes velbevaret under Brevet. Heraf fremgaaer for det Første, at Slægten ikke kan være adlet af Kong Christian I, og derefter vil det, henført til, at Hr. Otto Nielsen, som forud paapeget, maa være født tidligt i de 2 à 3 sidste Aar i det 14de Aarhundrede, være umuligt, at han skulde have en Søn, der i 1434 skulde være kommen saa vidt, at han førte Baaben, havde selvstændig Godsbesiddelse og optraadte som Vidne sammen med andre Adelsmand; dernæst levede i 1443 Jesper Friis af samme Slægt²⁾, og endelig, naar nogen Tiltro kan staaes de foreliggende Stamtafler over denne Slægt, skulde den ovennævnte Anders Friis's Sønnesøn, Peder Friis til Wixup (Hørbum Sogn, Hæsling Herred), der angives at være død 1483, og som var gift med Frue Kirsten, Datter af Hr. Niels Erik-

¹⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 200 i det Kgl. Ghmarchiv.

²⁾ Ghmarch. Ribe Stiftsbr. Nr. 233.

fen (Banner) og Frue Johanne Andersdatter Sappi, og Søster til Frue Ibe, der var gift med Hr. Otto Nielsens Broder, Hr. Niels Nielsen (Rosenkrantz), altsaa have været gift med en Søster til sin Oldefaders Broders Hustru, hvilket maa betegnes som umuligt. Hr. Otto kan godt have haft en nægte Søn ved Navn Anders, der er bleven adlet, — det maa staae hen —, men Skatavl-Friiserne nedstamme ikke fra ham.

Hvad Staffen Nielsen angaaer, der, som det vil sees, ikke kaldes Ottesen, da er virkelig en Mand af dette Navn i Aaret 1453 adlet af Kong Christian med et Vaaben, der skal være ligt med den holsteenske Slægt Leuens, hvilken Slægt anføres at nedstamme fra ham, og Adelsbrevet er udfærdiget ad requisitionem Domini Ottonis Nicolai militis, men deraf følger ikke, at han skulde være Fader til ham. Det synes meget snarere, da Hr. Otto ligesaa godt som Kongen kunde adle, i den Omstændighed, at han ikke selv har gjort det, at ligge, at den Paagjældende, som der staaer i Adelsbrevet, virkelig har gjort Kongen og Riget Tjenester, som naturligt bleve belønnede af Kongen.

§ 11.

Hr. Timme Nielsen, D. R. N.

Hr. Niels Jensens anden Søn var Hr. Timme Nielsen. Hans Moder var mulig Berete Limbæk. At dømme efter hans Livsforhold staaer han sikkerlig Hr. Otto langt nærmere i Alder end de 3 andre Brødre, Stygge, Niels og Ludvig, men synes dog, da han først med Sikkerhed forekommer meer end et Decennium senere end Hr. Otto, at maatte være saameget yngre end denne, at han med Rimelighed kan antages at være Søn af Faderens andet Ægtefælle. — Den første Gang, vi træffe ham nævnt, er som Vidne ved hans Fasters Frue Else Jensdatter, Hr. Jon Jepsens (Lange) Efterleveres Gavebrev til Ribe Domkirke af ²⁹/₇ 1433 (LXV), hvilket, som forud omtalt, tillige er befuld af Hr. Otto Nielsen som Frue Elses Laugværge, men derimod ikke af nogen af de andre Brødre.

Ikke længe efter har han giftet sig, hvis han ikke allerede paa den Tid var gift. I 1436 pantsatte nemlig Hr. Peder Monsen af Steensballe en Gaard i Haldkær, Felling Sogn, Hads Herred, til Biskop Ulrik (Stygge) for 30 Mark Lybft i gode Sølvpenge¹⁾ og i det følgende Aar stjødede Timme Nielsen „af Stiensbæk“, Væbner, til Biskop Ulrik ligeledes en Gaard i Haldkær²⁾. Der er

¹⁾ H. Archreg. II, 145, B, 281.

²⁾ H. Archreg. II, 145, B, 282.

neppe nogen Tvivl om, at det er den samme Gaard, om hvilken der i begge Tilfælde handles, og naar dette sammenholdes med, at det findes anført¹⁾, at Timme Nielsen var gift med en Datter af Hr. Peder Monsen til Steensballe, der snart kaldes Karen snart Birgitte, synes det antageligt, at Hr. Peder Monsen er død i Aarene 1436 eller 1437, og at den af ham til Biskop Ulrik pantsatte Gaard derpaa er arvet af Timme Nielsen, og strax efter af ham solgt til Biskoppen. Med denne Hustru har Timme Nielsen tillige faaet Steensballegaard eller rettere kun Andeel i denne Gaard som Arv efter hendes Fader, men det er dog tvivlsomt, hvorvel det i Almindelighed antages, om der ved den oven citerede Benævnelser „af Stiensbaad“ er meent Steensballe. Til hvilken Slægt Hr. Peder Monsen hørte, er ubekjendt. Fruen Karen eller Birgitte levede ikke i mange Aar, thi 1449 finde vi Hr. Timme Nielsen, der imidlertid var bleven Ridder, som Enkemand efter Fruen Abel Mattis datter. Hun var en Datter af Bøvneren Mads Nielsen og Fruen Johanne Podebusch Hans datter. Til Oplysning om hendes Slægtsforhold, der indbefatter flere Medlemmer af Familien Podebusch, som ikke hidtil have været opførte paa nogen Stamtable, m. fl. vedføies nedenstaaende Slægtregister.

Johan ell. Jannes Podebusch,
(Søn af Danmarks Riges Forstænder under Kong Valdemar Atterdag, Hr. Henning Podebusch),
var 1397 R* og D. R. R. og var gift ¹⁾ med en Datter af Hr. Christen Bendelbo og Else Buggesdatter og ²⁾ med Johanne Barnumsdatter, der var død den ^{10/} 1408 (Molb. & Pet. Nr. 230).

<p>Henning Podebusch til Skjerne, R*, forekommer i Aarene 1419—40 og havde betydeligt Gods i Brads og Torsing Herreder. ~ Kirsten (Kalk), Enke 1445, da hun udgiver et Pantebrev paa Gods i Grandslev i Høvelberg Herred (N. Arkivreg. II, 8, S. 9), Datter af Hr. Jens Skildsen til Ballo og Brita Abraham Brodersens Datter.</p>	<p>Elisabeth, Enke 1413 efter Hr. Folmer Za= Enke 1428 efter Bøvner Mads Nielsen. var gift 1408 (Molb. & Pet., Nr. 215).</p>
---	---

<p>Karine Henningsdatter. ~ Passe vonsen af Døe (=: Biskum), der forekommer 1461—86 og havde Gods i Grandslev. De havde en Søn, (N. A. II, 79, S. 14 & 15).</p>	<p>Marine Henningsdatter. ~ Hans Griffen af Bistrup, der forekommer 1461—86, og ligeledes havde Gods i Grandslev (N. A. II 78, S. 8). Hans Baaben var en Horteveie med en Stjerne foroven tilhøire. De havde en Søn, Henning Hansen, der nævnes 1484.</p>	<p>Gisela Henningsdatter, Enke 1484 og 92 efter Døe Tagesen (Kevantlov), der i 1483 var død, og som i 1448 folgte Gods i Vends og Skobhy Herreder, som han havde faaet med hende.</p>	<p>Ellen i Svagaard 1484. ~ Iver Christensen (Fasti), der i 1461 havde Gods i Grandslev (N. Arkivreg. II 78, S. 6).</p>
		<p>Hans Mattisfen, Bøvner 1449, af Binnom (CXLVII). ~ Berete Mattis Datter (Kaa s med Minnertinden), Enke 1478.</p>	<p>Abel Mattis datter var † 1440. ~ Hr. Timme Nielsen (Kosjenkrany) til Steensballegaard.</p>

¹⁾ Elisabeth Bryhstes Slægtetog.

Den $\frac{1}{3}$ 1449 (LXXVII) var Hr. Timme Nielsen til Sodskendestifte i Kol-
ding med Bæbneren Hans Mattisen, der udlagde til ham paa hans afdøde
Hustrues Frue Abels Begne som hendes Modrenearv Gods i Middelfom Her-
red nemlig Halvdelen af 4 Gaarde i Langaa, af 1 Gaard i Binge, af 1 Gaard
i Binge-Taarup, af 3 Gaarde i Hjorthede, af 1 Gaard i Lee, af 2 Gaarde i
Mammen samt af Dalskov, hvorhos Hans Mattisen samtidig tilskjødede ham
den ham tilfaldne anden Halvdeel af fornavnte 12 Gaarde. Som Følge af
dette Ægteskab er der tilfaldet Hr. Timmes Son, Hr. Niels Timmesen, der
altsaa var af Faderens 2det Ægteskab, Arv i Gods, som havde tilhørt Hr.
Hans Pødebusch (CXXXIX & CXLV), hvilket under Hr. Niels's Historie nær-
mere vil blive omtalt. Frue Abels ovennævnte Moder, Frue Johanne Pøde-
busch, er den oftere forekommende Frue Bahan af Steensballe, og der fremtræder
da den Mærkelighed, at Hr. Timme ogsaa med sin anden Hustru kan have
faaet Andeel i Steensballegaard. Hr. Timme giftede sig 3die Gang med Ka-
ren Cyfersdatter, der i 1463 som Enke Stjober til Mariager Kloster 2 Gaarde,
den ene i Nøder Torstrup (Taarup), den anden i Lee, der synes at være de
samme Gaarde, som han ved det ovennævnte Skifte havde faaet med sin anden
Hustru. Frue Karen var allerede i Aaret 1457 Enke¹⁾, da Kong Christian
tager hende, hendes Børn og deres Gods i sin Rgl. Fred, Børn og Bestjær-
melse og befaler Hr. Otto Nielsen og Hr. Claus Rønnow at forsvare og be-
stjærme hende, naar det behøves, især i Kongens Fraværelse²⁾. Til hendes
Forsvar udnævnte Kongen hendes afdøde Mands Broder og Hr. Claus Røn-
now, der sikkerlig var hendes Broder. Hr. Claus Rønnow til Hvidkilde var
en meget magtig og indflydelsesrig Mand. Han var i en lang Navrække D.
N. N. og Marsk og var saavel ved sit første Ægteskab med Frue Kirsten (Gyl-
denstjerne), Datter af gl. Hr. Henrik Knudsen og Frue Anne Mogensdatter
Munk, som ved sit andet Ægteskab med Birgitte (Basa), Datter af Hr. Christen
Nielsen og Frue Margrethe Krummedige, og Enke efter Hr. Erik Turefen
(Bjelle), S. N. N., der døde 1431³⁾, beflagtet med de anseeligste Slægter i
Landet. Det har været anført, at Frue Karen Cyfersdatter skulde være af Fa-
milien Hase og have bragt ham Steensballegaard, men, som vi have seet, havde
han allerede ved sit første Ægteskab faaet Andeel i denne Gaard, og hvorvel der,
især henset til Datidens forviklede Eiendomsforhold, Intet vilde være ueien for,

¹⁾ Peder Dyrstoft.

²⁾ D. N. I, 4, pag. 8.

³⁾ Hr. Claus Rønnow var 1454 gift med Frue Birgitte (Arn. Magn. Saml. LXII, 2) og hendes første Mand Erik Turefen (Bjelle) var Son af Uplands Fogdover, Hr. Ture Bengt-
sen til Egholm etc. S. N. N. og ikke, som Aurep anfører, af Hr. Ture Steensen til Fogel-
vit, S. N. N.

at han med hver af sine 3 Hustruer kunde have faaet en Andeel i samme Gaard, vilde det dog være en saa mærkelig sammenstødende Omstændighed, at man i saa Fald maa antage, at Hr. Timme ved Valget af sine Hustruer har lagt an paa at samle Steensballegaard; men iøvrigt kunne vi, efter hvad der forud er bemærket, ikke erkjende, at Frue Karen skulde være af Familien Hase, saameget niere som den eneste Støtte, der herfor er anført, er, at Familien Hase endnu indtil 1486 besad Andeel i Steensballegaard. Familierne Hases og Konnovs Vaabener ligne hinanden saameget, at en Forvejling er let.

Hr. Timme Nielsen efterlod i hvert Fald Steensballegaard som Arv til sine Børn, og Gaarden forblev i flere Slægtled hos hans Affom.

Det sees ikke, hvad han har taget i Arv efter sine Forældre, men han erhvervede sig efterhaanden ved Kjøb og Magestifte en ikke ubetydelig Godsbesiddelse.

Han kom saaledes ved Magestifte med Kronen i Besiddelse af Engelsholm i Nørup Sogn. Ved det paagjældende Magestiftsbrev (LXXXIV) af ²⁹/₁₁ 1452 udlagde Hr. Timme Nielsen, Ridder af Steensballe, 2 Gaarde i Gistrup (Hart Sogn, Brufft Herred) til Kronen og fik til Vederlag Kronens Gods i Koftrup (Gadbjerg Sogn, Tørrild Herred), et Boel i Sødover (Nørup Sogn, samme Herred) og „Åveholm“ og „Englystholm“. Engelsholm og det øvrige Gods, som Hr. Timme fik, har ikke været meget værdifuldt, da han ifknn gav 2 Gaarde derfor, der hver stlybte ¹/₂ Td. Smør aarlig, eller ogsaa har der været særegne Grunde for Kongen til at ønske at komme i Besiddelse af de 2 Gaarde, hvorfor han har maattet betale. Vi have tidligere under Hr. Otto Nielsens Historie omtalt, at der paa Skiftet efter hans Søster, Susanne Nielsdatter, der holdtes paa Nørgaard den ²¹/₁₁ 1455 (XCII), udlagdes Hr. Timme 3 Gaarde i Balum (Hellum Herred); den ene af disse Gaarde stjødede han i samme Arv til Mariager Kloster¹⁾. Hans Hovedgodsbesiddelse var eller vel rettere blev Engelsholm, idetmindste samlede han om denne Gaard det nærliggende Gods. Han fik saaledes af Vabneren Esge Jensen af „Fowerstedde“ den ²/₃ 1453 Stjøde (LXXXVI) paa dennes Arv efter sine Forældre nemlig Mørup (Nørup Sogn) og Amlund (Rindballe Sogn) i Tørrild Herred samt Gods i Grinsted og Grene i Slaugs Herred foruden al hans Rettighed i Tellingshøvel, hvorhos han, hvad der iøvrigt vil blive omtalt i hans Søn Eriks Historie, af Sct. Hans Kloster i Ribe købte Gjødinggaard og Gjøding Mølle (Nørup Sogn), og erhvervede ved Magestifte med Jes Persen Layegaard Gods i Vinneballe og Dalover, Ståndbøl Sogn, og i Balle i Bredsten Sogn, alt i Tørrild Herred. Det er, hvad der er os overleveret i saa Henseende, men muligt er det, at hans

¹⁾ D. M. 1, 6, 78.

Erhvervsefter, der ifølge Foranstaaende strakte sig baade mod Nord, Vest og Syd om Engesholm have havt et endnu større Omfang, og navnlig har han vistnok, ligesom Broderen, Hr. Otto i Marie Magdalene Sogn, begyndt med at opdyrke de betydelige Estrækninger, som hidtil havde henligget unyttede i Egnen ved Engesholm. Hr. Timme maa have været en formuende Mand, thi samtidigt med, at han tilforhandlede sig ovennævnte Gods, findes han at have udløst ikke ubetydelige Summer imod Pant i Tordegods. Han havde saaledes i Pantebesiddelse „Vulbroholth“ og 3 Gaarde i Gaarslev, Holmans Herred, 2 Gaarde i Veilby Sogn, 1 Gaard i Trelde og 1 Gaard i Igestov, alt i Elbo Herred, hvilket Gods var pantsat ham af Hr. Claus Rønno, der havde kjøbt det af Hr. Claus Pödebusch, og som den $16/6$ 1451 (LXXXI) stjødede det til Hr. Peder Hogenstild. Nogle Aar senere laante han Bøvneren Johan Pors 32 gode Rhinse Gylde og 14 Mark Danste Penge, for hvilket Aar Johan Pors den $14/10$ 1454 (LXXXVIII) gav ham til brugeligt Pant en Gaard i Bork i Egtved Sogn, Serlev Herred. Han synes ligeledes at have laant Penge til Brødrene Blasius, Johan og Iwen Hvitkop, der den $7/1$ 1456 gide Hr. Timme Fuldmagt (XCIV) til at indløse deres mødrene Gods i Tørring (Brads Herred) og andetsteds, som Hr. Peder Skram havde i Pant, og at beholde det til brugeligt Pant, indtil de atter udløste ham.

Hvorvel Hr. Timme Nielsen baade var Ridder og Rigens Raad, have vi kun faa Efterretninger om hans Deeltagelse i det offentlige Liv. Den første Gang, han i saa Henseende forekommer, er i Aaret 1439, da han, som omtalt i Hr. Otto Nielsens Historie, tilligemed Claus Rønno og Claus Bryste tiltraadte det af D. R. R. til Kong Erik udfærdigede Opsigelsesbrev. Det synes efter den særegne Maade, hvorpaa han og de 2 andre Adelsmænd tiltræde Opsigelsesbrevet, at kunne antages, at han allerede da sad i Rigens Raad, men ikke har været tilstede ved Brevets Udfærdigelse i Lybæk. I det følgende Aar 1440 findes hans Navn til Bitterlighed under Kong Christophers Lehnsvæv til Greve Adolph paa Slesvig¹⁾, og han er da endnu en af de yngste af Bøvnerne, men i 1447 var han Ridder, da han med sine Brødre afstod al Rettighed i Gudumlund til Viborg Bispestol. Det kan vel antages, at han har støttet sin ældre Broder i dennes Planer og navnlig ogsaa virket med til Greve Christian af Oldenborgs Valg til Danmarks Konge. Om han som Belønning herfor har faaet Kolding Lehn, foreligger ikke; han forekommer nemlig i Mai Maaned 1453 (LXXXVI) som Befalingsmand paa Koldinghuus, men naar han fik dette Lehn, - og hvorlænge han beholdt det, vides ikke. Det findes vel anført²⁾, at i

¹⁾ Hvitf. fol. 826.

²⁾ Orion I, 1843, pag. 293.

1469 Vincens Iversen (Dyre) klagede til Kongen og Raadet over, at Lehnsmanden, Hr. Timme Nielsen, ulovlig lod bygge paa hans Grund i Breddalle, men denne Klage maa angaa noget, der var skeet for flere Aar tilbage, thi om man end ikke aldeles vil faae Tid til, at Hr. Timme var død i 1457, da efter de os opbevarede Breve af Peter Dyrskiot, Kong Christian tager hans Enke i Beskyttelse, saa er det dog sikkert, at han var død 1463, da hans Enke foretog det ovenfor omtalte Skjøde af 2 Gaarde til Mariager Kloster¹⁾. Som bemærket i Hr. Otto Nielsens Levnetsbeskrivelse, var Hr. Timme Vidne, da Kong Christian den ²²/₇ 1455 stadfæstede Hertug Adolphs Lehnsbrev paa Slesvig. Hr. Timme Nielsen efterlod af sine 3 Ægtefæder, efter hvad vi vide, ifknu 4 Børn nemlig Erik Timmesen til Engelseholm, hvis Afkom paa Mandstammen uddøde med hans Børn, Hr. Niels Timmesen til Steensballegaard, der blev Ridder og Rigens Raad, og som er Stamfader for et talrigt Efterflægt, hvortil navnlig hører alle de for Tiden i Sverrig bosatte Rosenkrænter, og 2 Døtre, Anna gift med Oluf Sommer til Loistrup, og Mette gift med Christen Stram til Urup, og det skal allerede her bemærkes, at Hr. Niels, som forud paavist, var af andet Ægtefæde, men om de øvrige vare Heelsodfænde, hvilket kunde synes at fremgaae af det i Dipl. aftrykte Vidne af 1478 ²³/₅ (CXLVI), maa staae hen.

§ 12.

Hr. Stygge Nielsen.

Hr. Niels Iensens 3die Søn, Hr. Stygge Nielsen, heed egentlig Anders Nielsen²⁾ og tog Tilnavnet Stygge, uden at Aarsagen dertil kan angives. Han var utvivlsomt Heelbroder til Hr. Timme Nielsen og muligviis ældre end denne. Han forekommer første Gang som Vidne ved sin Fæster Frue Else, Hr. Jon Sepsens (Vange) Efterleverfæde, Gavebrev til Sct. Birgitte Kloster i Maribo af 18de October 1431 (LXIV). Frue Else kalder ham deri selv „min Broderføn“. Derefter nævnes han først i Aaret 1447, da han tilligemed sine Brødre, saaledes som omtalt under Hr. Niels Iversens Historie, giver Afkald paa al Riddighed i Gudumlund til Fordeel for Viborg Bispestol, og han var dengang Ridder.

Medens, som tidligere omtalt, Slægtens gamle Stamfæde Hevringholm vistnok har ligget i Fællig mellem Brødrene i flere Aar efter Faberens Død, er der dog meget, der tyder hen paa, at Hr. Stygge fortrinviis har haft denne Gaard i Besiddelse eller dog beboet den. Han er den eneste af Brødrene, der vedvarende benævnes til Hevringholm. Det er saaledes Tilfældet i 1450,

¹⁾ Mariager Klosters Breve, D. M. I, 6, p. 88.

²⁾ D. Saml. I. pag. 51.

da han udsteder et Gavebrev paa noget Pantegods i Grandslev i Hovelbjerg Herred til Raubers Kloster¹⁾. Som tidligere omtalt tilfjødede Hr. Otto Nielsen den 29/6 1466 (CXVI) sin Broder, Hr. Stygge Nielsen, al sin Deel og Rettighed i Hevringholm, Hevring By og Hevring Mølle, i Bodtkær og Viærnekær, saaledes som disse Eiendomme i ret Arv vare ham tilfaldne efter hans Fader og Forældre, men allerede før den Tid have vi flere Vidnesbyrd om, at Hr. Stygge nærmest var den af Brødrene, som havde Hevringholm i Besiddelse. Der haves saaledes et Vidne af Rongs Herredsting af 6te Marts 1455 (XC), hvorefter Niels Prip skjødede til Hr. Stygge al sin Rettighed i Hevring Møllested, Dam og Damsted. Familien Prip var en gammel anseet Familie, der dog ikke, efter hvad vi vide, har indtaget nogen fremragende Plads. Det synes afgjort, at der har været Slægtskab mellem Niels Prip og Rosenkranjerne, siden han havde Andeel i deres gamle Eiendom, men hvori dette har bestaaet, foreligger ikke. Fremdeles haves et Thingvidne af 1592, hvorefter der fremlagdes et andet Thingvidne af Hald Herred udgive i Aaret 1470 om, at der albrig havde været Mølle eller Møllested, Dam eller Damsbund der, hvor Hevring Mølle stod, førend for 15 á 16 Aar tilbage, da Hr. Stygge lod bygge Hevring Mølle paa Lave Broks rette Jord i „Lyffuerstrup“²⁾. Den Omstændighed, at Hr. Stygge lod bygge Møllen paa Lave Broks Grund har formentlig været en af de mange medvirkende Aarsager til Striden mellem Lave Brok og Rosenkranjerne, saaledes som forud omtalt, og det er vel ogsaa Lave Brok, der ved Forsøg paa at komme i Besiddelse af denne Mølle, har foranlediget en Sag, der blev afgjort med Viborg Landstingsdom af 16de Marts 1471 (CXXIX), hvorved de „Dele“, der vare satte paa Hevring Mølle eller andet Gods, som tilhørte Hr. Stygge, bleve kjendte døde og magtesløse, saaledes at de ikke skulde komme ham eller hans Medarvinger til Skade, skjøndt det ikke siges i Dommen, hvem det er, som har sat Dele paa Møllen, men kun at den Paagjældendes Afsærd har været udenfor den sædvanlige i saadanne Tilfælde, idet han ikke har rettet Tiltalen mod den rette Eier, som havde Møllen i Haand og Hævd.

Det maa antages, at Hr. Stygge efterhaanden har udløst sine Sødskende af Hevringholm, der gif i Arv til hans Afkom, uden at der findes Spor af, at hans Sødskende og deres Afkom havde haft Andeel i den.

Ved det oftere omtalte Skifte paa Nørgaard den 24/11 1455 (XCII) blev der udlagt Hr. Stygge 2 Gaarde i Smidie i Bælum Sogn og 1 Gaard i Bælum, hvorhos han af Kong Christophør havde Skarpenbergs Gods paa Mors

¹⁾ W. Archreg. II, 79, S. 20.

²⁾ Hansen. Danste Ridderborge.

til Lehn. Dette Gods, der hyppigt nævnes i, hvad der er os overleveret fra den Tid, men hvis Størrelse og Udstrækning ikke let lader sig bestemme, var beliggende i Sønder Herred paa Mors og stammer fra den rige og mægtige Ridder, Hr. Johan Starpenberg, der tog sig selv til Rette over Kronens Lehnsmænd paa Allstedbold paa Mors, der havde krænkede en af hans Bønders Datter, over hvilken Krænkelser Hr. Johan forgjæves klagede til Kongen. Hr. Johan afvændte Allstedbold, men blev til Gjengæld dømt fra alt sit Gods og maatte flygte ud af Landet. Af dette Gods blev der oprettet 2 Lehn, der benævnes Lund efter Herregaarden af samme Navn og Starpenbergs Gods. Af et Vidne af Mors Sønderherredsting af 1/3 1457 (XCV), udstedt af Hr. Strange Nielsen m. Fl., fremgaaer det, at der til Starpenbergs Gods hørte alt Kronens Gods i Vester Afsels undtagen een Gaard, som „Herredet følger“, samt endvidere andet Gods paa Mors, som ikke nærmere betegnes, og at, førend Hr. Stygge fik det til Lehn og Kong Christopher, Biskop Geert (Pedersen Gyldestjerne) var forekøbt med det, medens Peder Nielsen Bomøge var hans Fogd, og derefter Christen Borre og Hr. Lyder Rabbel. I hvilke Aar Hr. Stygge havde dette Lehn, fremgaaer ikke, ligesaa lidt som om det var et Pantelehn eller almindeligt Lehn. I 1460 var han sikkerlig Lehnsmænd, da efter Kongens Hofmester Hr. Erik Ottesens (Kofenkrantz) Befaling han, Morten Krabbe til Vustrup, Per Sur af Hvidbjerg og Jep Bagge af Ulstrup, Bøvnerne, vare udmeldte til at domme i en Sag mellem Prior Brun af Dueholm og Peder Winter af Mandrup¹⁾ (CIII), ligesom ogsaa i Aarene 1469, 1474 og 1475, da han har udstedt flere Breve lydende paa Kiergaard (? paa Morsø²⁾).

Vi have i det Foregaaende angivet de væsentligste Bestanddele af Hr. Stygge Nielsens Eiendomme. Ifølge et af Bo Sommer, Præst og Canik i Lund, udstedt Brev af 3die April 1449 (LXXV), hvorved han giver sin Frænde, Jes Tufsen, Fuldmagt til at skjøde Hr. Eggert Trille 2 Gaarde i Nørsløv i Bends Herred, som Tegemad havde i Pant af ham, Abelgaarden sammesteds og en Gaard i Staurby i Veilby Sogn i Bends Herred, fremgaaer det, at Hr. Stygge havde sidstnævnte Gaard i Pant af Hr. Boo Sommer.

Det skal endnu blot bemærkes, at Hr. Stygge har som Vidne medbeføjet det under Hr. Otto Nielsens Historie omtalte Brev af 1462 ^{17/11} (CVIII) angaaende Trækten mellem Hr. Anders Jacobsen (Vjørn) af Steenalt og Hr. Jens Madsen (Munk) af Bisborggaard, og var indviklet i den sammesteds omtalte Strid mellem Lave Brok og Kofenkrantzene. Hr. Stygges Deltagelse i det offentlige Liv har neppe været betydelig. Han var ligesom sine Brødre i

¹⁾ Dueh. Dipl. Nr. 44.

²⁾ E. Arkivreg. III, 203, Ø 135, 136 & 139.

Aaret 1447 Ridder, men der findes derimod intet Vidnesbyrd om, at han har havt Sæde i Rigens Raad. Den eneste Omstændighed, der kunde tale derfor, er, at han i Aaret 1473 nævnes blandt Sendebudene fra Dansk Side i Calmar, som med de svenske Sendebude aftalte et Møde til Sct. Hans Dag i det følgende Aar, forat forfætte de endeløse Underhandlinger mellem Rigerne, men det rimeligste er, at han ikke har siddet i Raadet. Hvad der iøvrigt i saa Henseende vil være af Interesse, vil enten alt være omtalt under Hr. Otto Nielsens Historie eller blive berørt senere under Hr. Erik Ottesens Historie.

I alle opbevarede Slægtregistre over Familien Rosenkrantz anføres Hr. Stygge at have været gift med Berete Rønno, Datter af Eiler Rønno til Hvidkilde og Berete Limbæk, hvorimod Familien Rønno's Stamtafle Intet udvifer i saa Henseende, ligesaa lidt som man kender en Eiler Rønno som Eier af Hvidkilde paa dette Tidspunkt. Smidlertid finde vi, at en af Hr. Stygges Sønner heed Eiler og en anden Timme, og blive ved disse Navne, der hørte Slægterne Rønno og Limbæk til, levede til at ansee det nævnte Egteskab for at være i høj Grad rimeligt. Hr. Stygge, der vistnok var født i Slutningen af det første Decennium af det 15de Aarhundrede, skal have levet endnu i Aaret 1483, da han nævnes blandt de Danske Commissairer i Halmstad, hvor Kong Hans blev udvalgt til Rigerne's Konge¹⁾, men er vistnok død kort efter, hvis ikke i det Hele det skulde beroe paa en Feiltagelse, at han har været paa det omtalte Møde i Halmstad, da ifølge et Thingsvidne af 1515 hans Søn Eiler i dette Aar havde havt Hevringholm i 40 Aar, altsaa siden 1475, og Hr. Stygge vel neppe i kraftig Alder kan antages at have afstaaet sin gamle fædrene Eiendom. I 1476 levede han, da han udsteder Brev om at svare 1 Mark Lybsk aarlig af en Gaard i Mariager²⁾, og det er ikke usandsynligt, at han har erhvervet denne Gaard for at boe der Resten af sine Dage.

Han efterlod 4 Sønner og 1 Datter, Erik Styggesen til Mattrup, Timme Styggesen, Eiler Styggesen til Hevringholm, Hr. Niels Styggesen, Biskop i Børlum, og Anna Styggesdatter gift med Jørgen Krumpen til Skjotterup.

§ 13.

Hr. Niels Nielsen.

Hr. Niels Jensens 4de Søn, Hr. Niels Nielsen, foreligger der saare faa Efterretninger om. Han er Heelbroder til den yngste af Søunerne, Hr. Ludvig Nielsen, der var Børge for Niels Nielsens Børn, og saaledes Søn af Faderens

¹⁾ Hansen. Danske Ridderbørge.

²⁾ Mariager K.s Brevbog D. M. 1, 6, 105.

3die Egteskab med en Rankau. Han er den eneste af Brødrene, der benævnes til Tange, og vi komme derved atter ind paa Spørgsmaalet om, hvor dette Tange er beliggende. I Pontoppidans Danste Atlas anføres: „Ved Tange By og Aae i Høibierg Sogn i Lysgaard Herred har foridum ligget en gammel Herregaard kaldet Tange, hvortil nogle af de gamle Rosenkrantz have skrevet dem, saaledes Jens Nielsen af Tange, Niels Nielsen af Tange og Erik Nielsen af Tange.“ Vi skulle ikke opholde os ved, at „Jens Nielsen af Tange“ er en Mand, der, saavidt vi vide, ingenfinde har eksisteret i Rosenkrantzernes Slægt, da „Jens Nielsen“ mulig blot er en Skrivefeil for „Niels Jensen“, men fremhæve, at der iblandt Brevene paa Silkeborg¹⁾ fandtes et Brev, som er registreret saaledes: „Item en Laugheffd, som her Niels Nielszen gjorde paa Høibierg skouff och Dyrking skouff met mere godzø. Datum medlxviij feria 2a post festum Dorotheæ virginis.“ Saavel Høibierg Skov som Dyring Skov ligge i Lysgaard Herred i Nærheden af Tange; hvis altsaa denne Hr. Niels Nielsen er den heromhandlede Hr. Niels Nielsen Rosenkrantz, vilde man have Ret til at antage, at det Tange, som han eiede, var Tange i Lysgaard Herred. Herimod stiller sig imidlertid den i Registranten anførte Datering 1468 Februar 8, thi Hr. Niels Nielsen var beviidlig død i Aaret 1455 og allerede 1452, som vi senere skulle omtale; der staaer saaledes kun tilbage at antage, at Dateringen i Registranten skulde være feilskrevet, men der bliver da et stort Spillerum for Gissinger om, hvad der kunde have staaet. Den naturligeste Antagelse at l og x skulde byttes om, hvorved Aaret blev 1448, kan ikke bruges paa Grund af den efterfølgende Datering, og enhver anden Omskrivning af Chifferne bliver altsaa vilkaarlig til, at vi kunne bygge Noget derpaa. Altsaa vide vi endnu intet med Sikkerhed om Tanges Beliggenhed. Paa den anden Side bliver vi ved Indholdet af en Dom af 1551 4/9 paa Kongens Ketterthing i Odense — hvilken Dom vil blive aftrykt i Fortsættelsen af nærværende Arbeide, atter ledede tilbage til at antage, at Rosenkrantzernes Tange var beliggende i Fyen. Det kan vel anses for afgjort, at der paa Ketterthinget i Odense, hvor Kongen førte Forsæde i en Ret bestaaende af Cangelren Johan Friis, Landsdommeren i Fyen Werner Suale, Mikkel Brockenhuus til Bramstrup, Henrik Friis til Lunde, Franz Brockenhuus, Embedsmand paa Nyborggaard, Geert Brynste til Dallund, Erik Raas til Gieskov, Claus Brockenhuus til Søndergaard og Erik Bille til Lindved altsaa udelukkende af fyenske Adelsmænd ikkun er bleven behandlet Sager vedrørende den paagjældende Landsdeel. Niels Lange til Kirgaard, en Sønnesøn af den her omhandlede Hr. Niels Nielsens Datter, søgte Mester

1) 9E. Arkivregstr. II, 59, O, 30.

Mads Huidt til Eftvadgaard, der var gift med en Datterdatter af Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), paa hans Hustrues Begne til Erstatning for den Anpart, som Mester Mads's Hustru havde arvet i Tanggaard efter sin Moerfader, Hr. Ludvig Nielsen, der „tug“ denne Gaard efter sin Broder, Hr. Niels Nielsen, medens han var hans Børns Børge. Som Følge heraf maa altsaa det Tange, som Hr. Niels Nielsen eiede, være et i Thyen beliggende, og det bliver saameget sandsynligere, som Hr. Ludvig Nielsens Sønneson, Mogens Clausen (Rosenkrantz), beviisligt eiede Tange i Svinninge Sogn, Gudme Herred, og, som ovenanført, „tug“ Hr. Ludvig Tanggaard og Gods efter sin Broder, Hr. Niels Nielsen. Hr. Niels Nielsen var ligesom sine Brødre i Aaret 1447 Ridder, da de aftode deres Ret i Gudumlund til Viborg Bispestol. Da der efter Susanne Nielsdatter (Rosenkrantz) i Aaret 1455 holdtes Skifte paa Rørgaard, blev der Intet udlagt til Hr. Niels, der altsaa var død, hvilket han isvrigt var allerede den $\frac{25}{4}$ 1452, da Hr. Niels Pedersen (Gyldeustjerne) til Aagaard (LXXXII) gif i Borggen for Hr. Anders Nielsen (Banner) hos hans Søster, Frue Ide, Hr. Niels Nielsens Efterleverste, for 212 Mark rede Penge, saaledes at han, hvis Pengene ikke bleve betalte til den fastsatte Tid, gav hende Pant i en Gaard i Klitten, Rild Sogn, Vester Han Herred. — Om Hr. Niels's Dødsmaade fortælles (Hofman), at han i Christian I's Tid under Beleiringen af Elfsborg blev faaret af en Piil i Hovedet, som ikke kunde trækkes ud, uden at han døde. Han begav sig derfor til Kjøbenhavn, udvalgte sig et Gravsted i Nicolai Kirke, anordnede Sjælmeser og lod derpaa Piilen trække ud, hvorpaa han døde. Skjøndt denne Fortælling har saamegen Lighed med Beretningen om den berømte Generallieutenant Niels Rosenkrantz's Død som Følge af et Saar for Helsingborg i Juli Maaned 1676 og senere Bisættelse i Nicolai Kirke i Kjøbenhavn, at man kunde være tilboielig til at tvivle om den, saameget mere som der ikke i Christian I's Tid før Aaret 1452 vides at have været nogen Beleiring af Elfsborg, maa den dog være sand, da Iver Zuel til Stubbegaard, der levede i den første Halvdeel af det 16de Aarhundrede og var Hr. Niels's Datterdatterson, beretter saaledes i sine Dagbogsopteguelser med den Tilfoining, at Piilen traf ham i Hovedet, netop som han havde løftet Siget af Hjelmten op forat befæe en Piil, som var skudt gjennem hans Drengs Been, og Iver Zuel synes derhos at sætte i Forbindelse hermed, at Hr. Niels's Børn, Dr. Erik Nielsen og Frue Anna Nielsdatter, fik Bilsted i Slet Herred i Pant af Kronen for 800 Mark uafløst deres Livetid¹⁾.

Hr. Niels, der ved sin Død var i sin kraftigste Alder, vel neppe meer end 40

¹⁾ D. Samt. I, pag. 51.

Var gl., var gift med Frue Ibe (Banner), Datter af Hr. Niels Griffen til Aaldal, D. R. R. og Befalingsmand paa Aalborg og den rige Frue Johanne Andersdatter Sappi, der levede som Enke i Aarene 1460 til 79 og skal have siddet i Rigens Raad. — Om Frue Ibes Død savnes enhver Efterretning.

De efterlode følgende Børn, Hr. Erik Nielsen, Degn i Kjøbenhavn og Rector ved Universitetet sammesteds, Anne Nielsdatter gift med Hr. Niels Gundersen (Ringe, 3 Roser) til Lydomgaard og Thale Nielsdatter gift med Erik Nielsen (eller Jensen) Tegenhuus til Løgisøse.

§ 14.

Hr. Ludvig Nielsen, D. R. R.

Hr. Niels Jensens 5te Søn, Hr. Ludvig Nielsen, var næst efter Hr. Otto den anseeligste og mægtigste Herre blandt Brodrene. Man feiler neppe ved at antage, at han var den yngste af alle Hr. Niels Jensens Børn. Han var den Kængstiebende og forekommer indtil lige henimod Aarhundredets Slutning. Hans Moder var, som vi antage, en Ranzau, og det synes at bestyrkes ved det i Dipl. aftrykte Brev af $19/3$ 1455 (XCI), i hvilket Hr. Ludvig kundgjør, at naar Claus Ranzau lader ham faae det Gods, som tilkommer ham ifølge hans Moders Søster Frue Elenas Brev, da vil han give for Godset, hvad det er værd. Godset, hvorom her handles, er ubekjendt. Claus Ranzau er formodentlig ham, der i 1469 var Kong Christians Raad, og som benævnes til Quarnbæk og Marutendorff, og var Søn af Schack Ranzau til Ranzau og Margrethe von Siggen, hvilke altsaa muligviis vare Hr. Ludvigs Moders Forældre. Hr. Ludvig var i 1447 Ridder, da han med sine Brødre afstod al Ret i Gudumlund til Viborg Bispestol og forekommer herefter hyppigt som Vidne baade i private Sager og i Rigets Anliggender. Den $20/12$ 1450 var han saaledes Vidne, da Kong Christian affagde Dom i en Sag mellem Hr. Niels Knudsen og Hr. Ove Lunge om Gods i Thy¹⁾. Den $22/7$ 1455 har han medbefalet Kong Christians Stadfastelse paa Hertug Adolphs Lehnsbrev paa Slesvig. Den $5/3$ 1460 var han Vidne ved Afstedelsen af de bekjendte Privilegier for Hertugdømmet og den $11/11$ 1462 har han medudstedt de jydske Rigsraaders Feiebrev til Bremen. Disse Sager ville tildeels være omtalte under Hr. Otto Nielsen, hvortil henvises, og det skal kun fremhæves, at Hr. Ludvig altsaa i Juli 1455 sad i Rigens Raad, i hvilket han efter foreliggende Angivelser dog allerede den $12/7$ 1453 har havt Sæde. Den $14/9$ 1464 var han Vidne, da

¹⁾ Dipl. Chr. I^{mi} pag. 35.

Notarialinstrumentet udstedtes, hvorefter Erkebiskop Johannes af Upsala bad Kong Christian om Tilgivelse og erholdt den ¹⁾. Den ⁷/₁₀ 1465 finde vi hans Navn under Kong Christians Brev angaaende Forliget mellem ham og Erkebisp Johannes af Upsala og de Svenske²⁾; i Sommeren 1468 var han blandt de Danske Sendebud paa Modet i Halmstad med de Svenske³⁾, den ⁴/₁₁ s. A. har han medudstedt Rigens Raads Brev til Kong Christian om, at han maa tage alle givne Pant og Lehn tilbage⁴⁾, i Novbr. 1471 var han paa Kongens Retterthing i Kjøbenhavn⁵⁾, i Marts 1474 paa Retterthing i Weile⁶⁾, i Septbr. 1475 paa Retterthing i Kjøbenhavn⁷⁾, den ¹/₁₀ s. A. Vidne ved det forud omtalte Gavebrev af Hr. Erik Ottesen paa egne og sin Faders, Hr. Otto Nielsens, Vegne, paa en Gaard i Kjøbenhavn til Helligaands Klosteret (CXL), den ⁷/₈ 1477 har han medudstedt Rigens Raads Brev om Kong Christians Beredvillighed til at jevne Tvisten med Sverrig⁸⁾, den ²⁹/₉ 1487 var han i Lund og beseglede Rigens Raads Brev om, at det samtykkede i, at Hertug Christian skulde være Konge efter Faderen⁹⁾, og i 1488 har han sammen med det øvrige Raad udstedt et Attestat til Kong Hans vedrørende Confirmationen af Byernes Privilegier¹⁰⁾. Disse Sager, der enkeltviis ikke ville hyde noget af Interesse her, ville i Sammenhæng tildeels blive omtalte i Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) Levnetsbeskrivelse. Hr. Ludvig var altsaa endnu 1488 virksom i Rigens Raad, skjøndt han da maa have været en gammel Mand.

Hvad angaaer hans private Forhold, da skulle vi først bemærke, at der paa Skiftet paa Nørgaard den ²¹/₁₁ 1455 (XCII) efter hans Søster Susanne Nielsdatter blev udlagt ham selv Nørgaard og 1 Gaard i Smidie, og at han i 1463 tog Lavhøvd paa denne Gaard¹¹⁾. Særligt vide vi ikke med Sikkerhed at nævne nogen Arv, som han har taget efter sine Forældre. Han skrives til Tange, om hvilken Gaards Erhvervelse der er talt forud under Hr. Niels Nielsen, og til Palsgaard, der var hans Hovedbesiddelse. Man har villet antage, idet man gif ud fra den ikke rigtige Forudsætning, at hans Fader, Hr. Niels Jensen, var gift med Kirsten Ludvigsdatter Munk, at han gjennem denne, der skulde være hans Moder, havde arvet Palsgaard, medens man har overseet, hvad der ligger langt nærmere, at han kan have faaet denne Gaard med sin Hustru, hvis Moder var Frue Giertrud Mogensdatter Munk fra Boller, alt under den Forudsætning at man vil, at Palsgaard skal være kommen til Rosen-

¹⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 155.

²⁾ Ibid. pag. 170.

³⁾ Ibid. pag. 199.

⁴⁾ Ibid. pag. 207.

⁵⁾ Rold.-Rosenv. Gl. D. Domme.

⁶⁾ Ibid.

⁷⁾ Ibid.

⁸⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 332.

⁹⁾ Hvitf. fol. 992, Glynard. Hylbinger Nr. 13.

¹⁰⁾ Ibid. fol. 999.

¹¹⁾ E. Arch. II, 285, J, 104.

frangerne fra Munkerne. Da Hr. Ludvig først i de senere Aar af sit Liv benævnes til Palsgaard, maa man vistnok rettest antage, at han ved sit Egte-
 skab er kommet i Besiddelse af denne Gaard. Hr. Ludvig fik den $\frac{2}{3}$ 1465
 Skjøde af Haderslev Capitel paa 1 Gaard i Tjæreborg i Skadst Herred¹⁾,
 havde ifølge et Skjøde af $\frac{2}{10}$ 1500, der senere vil blive omtalt under Claus
 Ludvigsen (Rosenkrantz), som Pant af Hr. Henrik Krummedige en Gaard i
 Øster Næbø (Staarup Sogn, Sunds Herred i Thy) og modtog i 1489 paa
 Kong Hans's Begne Skjøde af Hans Olsen i Trabierg (Skodborg Herred,
 Gudum Sogn) paa hans Hustrues Gods i Kyringe (Tostrup Sogn, Meerløse
 Herred)²⁾. Han havde Egisvrig Gods i Pant af Henning Limbæk, hvorom
 nærmere vil blive talt under Stridighederne mellem hans Arvinger, og var i
 flere Aar Lehnsmænd paa Riberhuus, hvilken Stilling han³⁾ allerede 1450 skal
 have bekræftet. I et Brev af $\frac{13}{10}$ 1461 fra Biskop Henrik Stangenberg til de
 3 Prælater i Ribe Domcapitel, Erkebage, Decanen og Cantoren, omtales
 Stridigheder, som Hr. Ludvig havde paaført ham angaaende nogle Bispestolen
 tilhørende Eiendomme⁴⁾. Denne Hr. Ludvig er utvivlsomt den heromhandlede
 Hr. Ludvig Nielsen, som vel altsaa idetmindste paa den Tid har været Lehnsmænd
 paa Riberhuus. Den $\frac{28}{2}$ 1464 udfæder han tilligemed Biskop Henrik,
 Hr. Eggert Frille og Bøvnerne Esge Friis og Bendix Hovenkild m. Fl. Vidne
 angaaende en Gave, som afbøde Cantor Anders Brok havde betænkt Kirken
 med⁵⁾, og har altsaa vel ogsaa da været Lehnsmænd, men iøvrigt staaer det
 noget uklart, i hvilke Aar han har haft dette Lehn, der, som det fremgaaer af
 et Dombrev af 6te Mai 1486 (CLIX) var et Pantelehn, ligesom vi ved samme
 Dombrev blive belyste om en Besynderlighed, der synes uforklarlig, nemlig at
 han samtidig med, at han havde Sæde i Rigens Raad og var virksom, som
 forud omtalt, i denne Stilling, var dømt fredløs. Vi have intet andet til Op-
 lysning om denne Sag end det ovennævnte Dombrev af $\frac{6}{10}$ 1486, der er ud-
 færdiget i Kjøbenhavn af Rigens Raad, 8 geistlige Herrer, 10 Riddere og 1
 Bøvner. Det vil af det forud Anførte sees, at der for Aarene 1477 til 1488
 ikke er nævnt nogen Handling, i hvilken Hr. Ludvig har deltaget. Det er da
 maaskee rigtigt at antage, at det falder i dette Tidsrum, at Kongen har frataget
 ham Riberhuus Lehn, hvilket stemmer med, at Bøvneren Jens Dnie i 1477
 var Slotsherre paa Riberhuus⁶⁾. At Hr. Ludvig da først henimod 1486 har
 indgivet Klage over, at hans Pantelehn var ham frataget, finder sin Forklaring

¹⁾ Ghmarch. Marsber. II, T, pag. 42.

²⁾ H. Archreg. III, 54, L, 28.

³⁾ Pont. D. A.

⁴⁾ Kind. Ribe By, p. 350.

⁵⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 304.

⁶⁾ Kind. Ribe By, pag. 350.

i, hvad vi af Dommen ophyses om. Hr. Ludvig tiltalte Kongen for Riberflot; Kongen anfører herimod, at Hr. Ludvig i 32 Aar ifølge et Vidne af Slogs Herredstthing havde været en fredløs Mand, at han havde „bafstet, bundhet, stockit oc blockit“ Peder Eriksen og voldført ham over mange Bymarker, samt at han havde gjort Udsættelse offentlig over en ham overgaaet Rgl. Dom i Horsens. Altsaa mindst siden 1454 havde han været fredløs, og dog var han i 1455 og de følgende Aar Rigen's Raad, og derhos havde han lastet en Kongelig Dom. Der var virkelig Grund nok til at fratage ham Riberhuus Lehn, og Sagen har isøvrigt sikkerlig været alvorlig, siden Rigen's Hofmester, Hr. Erik Ottesen, Hr. Ludvigs Brodersøn, anvendte sin Forbøn for at faae den bilagt i Mindelighed, hvilket Kongen ogsaa for hans Skyld gif ind paa. Erkebisp Jens i Lund, Biskop Carl (Rønnow) i Odense, Hr. Erik Ottesen og Hr. Henning Meinstorp bleve udnævnte til at gjøre Forslag om Stridens Vilæggelse, og da Hr. Ludvig „hdmhyggeligen bad wor kære naduge herre om oc bad oss hielpe seggh, som wii oc gjorde“ har „hans nade for alles vores bons stghldh nadelige oc swo tilladgh“ at Hr. Ludvig skulde afstaae alle de Pantebreve, han havde paa Ribe og andre Kronens Lehn, og derimod have Nørre Herred og Øster Herred i Vardshysfel i Pant for 2500 Mark for Livstid, hvorpaa Kongen tilfagde ham Venstaa og fuld Tilgivelse for Alt, hvad der havde været mellem Hr. Ludvig paa den ene Side og Kongen og hans Fader Kong Christian paa den anden Side, og overgav „alle the breff oc Schriff“, som han havde* over Hr. Ludvig, til Biskop Carl for at blive tilintetgjorte i hans Nærvarelse, samt paalagde samme Biskop, naar Hr. Ludvig inden den 29de Juli havde udleveret alle sine hidtidige Pantebreve, da at overlevere ham Pantebrevet paa Nørre og Øster Herreder. Hermed var denne Sag endt, der, om den vel mulig ikke er enestaaende, dog er i høieste Grad mærkelig, da den fredløs dømte, for Vold og Lasten af Kongen anklagede Mand horte til en af Rigets anseeligste Slægter og derhos var Ridder og Rigen's Raad, hvilken Stilling han beklædte under den hele Sag.

Det skal bemærkes, at det paa flere Steder anføres, at Hr. Ludvig Nielsen var Rigen's Marsk; det er en Feiltagelse, der stammer fra en Forveksling med Hr. Ludvig Munk til Østrupgaard, der almindeligt ifkun kaldes Ludvig Marsk. Vi finde Hr. Ludvig Nielsen nævnt den $\frac{1}{2}$ 1489, da Kiold Zuel, en Broder til Hr. Ludvigs Dattermand Thomas Iversen Zuel paa Lund, holdt Fæstensøl paa Lydumgaard med Hr. Ludvigs Broder Hr. Niels Nielsens Datterdatter, Fr. Karen Lange. (D. Saml. I, pag. 52), og den $\frac{3}{4}$ s. A. sad han paa Kongens Nætterthing i Horsens (CLXVI). Endnu i Aaret 1490 levede han, da han var hos sin Brodersøn, Erik Stiggelsen, paa Mattrup og deeltog i Optagelsen af Syn over Bandstanden i Foltriis Dam (CLXX). Han har vis-

selig dengang været en gammel Herre og maa efter al Sandsynlighed være død ikke længe efter, skjøndt han nævnes i et Brev, der med Dato $23/10$ 1500 vil blive aftrykt i Diplomatariet, men dog paa saadan Maade at det efter det iøvrigt foreliggende er rimeligere at antage, at han da var død, og det skal derhos bemærkes, at Brevets Datering er usikker. Han var gift med Frue Kirsten Haf, Datter af Hr. Anders Skjalmsen til Hæckeberga, D. R. R., og den ildonde Frue Giertrud Mogensdatter Munk af den gamle Slægt, der til Baaben førte en gul Hjelte i rødt Feldt. Frue Giertrud var Enke efter Claus Jonsen (Kange, 3 Roser), en Søn af Hr. Jon Jepsen til Nørholm og Frue Else Jensdatter (Rosenkrantz), og hendes Moder var den bekendte Frue Kirsten Pedersdatter Thott fra Næs, som Dronning Margrethe tvang til at ægte Hr. Jep Muus, hvilket Ægteskab, uagtet Slægten Muus var gammel og anseet, dog anstod den fornemme Ætling af Thotterne saa lidt, at Sagnet tillægger hende at have tiltalt ham saaledes: „Arte Dig, Kobbernagle, thi Du ligger i Guld“. I sit følgende Ægteskab med Hr. Mogens Munk til Volter havde hun 3 Døtre, den ovennævnte Frue Giertrud, hvem Tilnavnet den „ildonde“ tillægges, den „gode“ Frue Pernille, der var gift ¹⁾ med Hr. Lage Jensen Brof til Clausholm og ²⁾ med Hr. Niels Pedersen (Gyldestjerne) til Aagaard, og den „hofmodige“ Frue Anna, der blev gift med Hr. Henrik Knudsen (Gyldestjerne) til Refstrup. Om Frue Kirsten, der henhørte til den mægtige staaenke Slægt Haf, have vi ingen Efterretninger. Det er rimeligt, at hun har bragt ham Togerup og Raffintorp, som hans Sønner vare i Besiddelse af, og var muligvis død i Aaret 1487, da hendes Søn, Claus Ludvigsen, benevnes til Togerup. Der blev først i 1527 paa Palsgaard og senere i 1555 i Odense stiftet efter Hr. Ludvig og Frue Kirsten. De havde 7 Børn, 3 Sønner og 4 Døtre, nemlig:

Niels Ludvigsen til Palsgaard, Oluf Ludvigsen, Claus Ludvigsen til Palsgaard, Frue Giertrud Ludvigsdatter gift med Hans Skeel til Nygaard, Frue Anna gift med Hr. Oluf Pedersen (Gyldestjerne) til Estvadgaard, Frue Lene gift med Thomas Iversen Suel, Lehnsmænd paa Lund, og Frue Karen gift med Mogens Munk (3 Roser) til Volstrup, D. R. R. og Landsdommer i Nørre Thyland.

§ 15.

Hr. Niels Jensens øvrige Børn.

Hr. Niels Jensens 6te Søn, Scharffou Nielsen, er der ikke meget at berette om. Ved Stiftet paa Nørgaard den $21/11$ 1455 (XCII) blev der udlagt ham en

Gaard i Dalum og en Gaard i Smidie, men han var selv ikke tilstede, hvorfor Broderen, Hr. Ludvig, modtog Arven paa hans Vegne. Han skal have været Geistlig og angives at være død i Italien i Rom eller Bologna. Hans Dødsaar er fundet angivet til 1430, men det er i ethvert Fald urigtigt, siden der i Novbr. Maaned 1455 endnu ikke var kommen Efterretning om hans Død.

Hr. Niels Jensefs 7de og yngste Søn, **Jens Nielsen**, „kom ikke til Alders saa han blev gift“.

Hr. Niels Jensefs Datter, **Frue Ingeborg**, anføres at være gift med Hr. Erik Krabbe til Boldbjerg, der skal have levet i Aaret 1442. Andre kalde ham Erik Krag til Boldbjerg, og Frue Bytte Pödebusch anfører i sin Vaabenbog, at Frue Ingeborg var gift med Hr. Svar Lykke. Det maa staae hen ligesom i det Hele Frue Ingeborgs Tilværelse, der ikke er fundet bekræftet ved originale Breve. Sophie Brahe tillægger hende en Datter, Frue Ellen Krabbe, gift med Hr. Peder Skram (Guehjørning) til Hammergaard. Hr. Peder Skram forekommer i Aaret 1464 som Ridder og benævnes til Boldbjerg¹⁾. Han angives tillige at have ejet Urup og Stougaard og at have været gift anden Gang med Frue Anne Banner, Datter af Hr. Niels Griffen til Aedal og Frue Johanne Andersdatter Sappi, hvorved han altsaa blev Svoger til sin første Hustrues Moerbroder, hvilket synes lidet sandsynligt. Frue Ingeborg vilde derfor maastee rettere være at antage for en Søster til Hr. Niels Jensen, hvis hun i det Hele taget er en Rosenkrantz.

Hr. Niels Jensefs Datter, **Frue Mette** eller **Bormette**, som hun kaldes paa Kligstenen over hende i Ørsted Kirke, var gift med Lauritz Muus til Steenalt, der var Enkemand efter Frue Giertrud (Løvenball), Datter af Hr. Jens Nielsen til Aunshierg og Frue Ellen Munk. Frue Mettes Moder var efter Kligstenen over hendes Datters Datterføn, Anders Emmiksen, en Limbæk, altsaa Hr. Niels Jensefs anden Hustru, Berete Limbæk. Lauritz Muus hørte til den gamle anseete Familie Muus, der i Vaabenet førte et sort Møllehjul. Steenalt, som hans Fader, Jens Muus, i 1375 købte af Vo Leigel, og denne i 1356 skal have købt af en Knud Jensen, der angives at være en Rosenkrantz, blev i Aaret 1433 af Kong Erik endelig tildomt Las Muus tilligemed en Gaard, „man kalder Kaliggaardt“ med andet Gods i Voer Sogn liggende, „som er aff thenn Dall, mand kaller Bodeldall och til thæt Vand, man kaller Gudestjorbt“.

Frue Mette døde i Aaret 1436, Lauritz Muus' Dødsaar derimod er ubekendt. De havde ingen Souner, men en Datter, Frue Anna, der var gift med Hr.

¹⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 303.

Anders Jacobsen (Bjørn), der med hende fik Steenalt, og som oftere vil findes nævnt i Forbindelse med Rosenkrankerne.

Hr. Niels Jenseus Datter, **Frue Susanne**, er i det Foregaaende flere Gange omtalt, da det var hende, efter hvem Arven faldt, som i Novbr. 1455 stiftedes paa Nørgaard af hendes Brødre (XCII). I Skiftebrevet kaldes hun „Frue Susanne“ og skulde altsaa have været gift, men vi have intet andet Beviis derfor end den anførte Omstændighed og kjende ikke, til hvilken Slægt hendes Mand hørte (jfr. forud pag. 129 og 130). Hun eiede Nørgaard og 12 Gaarde i Bælum Sogn, hvilke Eiendomme efter hendes Død i 1455 deelees mellem hendes Brødre.

Hr. Niels Jenseus Datter, **Jfr. Dorothea**, kjende vi kun af hendes Ordensbrev i Mariager Kloster af 1448 (LXXIV), som er opbevaret i Danst Overfattelse af Peter Dyrskjot og af ham forsynet med Paategning om, at hun var Hr. Otto Nielsens Søster.

Endnu skal det bemærkes, at der i Frue Bytte Gyldestjernes Baabenbog som Søster til Frue Mette af Steenalt nævnes „Frue Else, som var Hr. Stranges Moder“. Denne Frue Else, der altsaa ligeledes skulde være Hr. Niels Jenseus Datter, er sikkerlig forvevlet med den forud omtalte Frue Else Jenseusdatter, Hr. Niels Jenseus Søster og Hr. Jon Jacobsens (Lange) Hustru, hvis Sømedatter Anna Clausdatter var gift med Hr. Strange Nielsen til Nørholm, D. N. N. og Lehnsmænd i Thy.

Fjerde Capitel.

Med Aaret 1450 indtog Familien Rosenkrantz en særdeles magtig og anseet Plads blandt den Danske Adel. De 5 Brødre, Hr. Otto Nielsen, Rigens Hofmester, Hr. Timme Nielsen, Rigens Raad, Hr. Stigge Nielsen, Hr. Niels Nielsen og Hr. Ludvig Nielsen, Rigens Raad, befode vidtstrakte Eiendomme navnlig i Jylland og vare befvogrede med de første Slægter i Landet, saaledes med Familierne Hvide, Krognos, Podebusch, Rønnow, Banner, Linbæk, Hak, Munk m. Fl. Tre af de nævnte Brødre levede endnu til henimod Slutningen af det 15de Aarhundrede, og de oplevede alle at see Familien hævet til et Høidepunkt af Magt og Anseelse, som vistnok ingeninde tilførn, ved Hr. Erik Ottesen, Hr. Otto Nielsens eneste Son, der i meer end en Menneskealder som Rigens Hofmester under besværlige og meget vanskelige Forhold forvaltede sit høie Embede med en Dygtighed, Utrættelighed og Retfærdighed, der har bragt Kroniken

til at optegne de mindbeværdige Ord om „han var ligesom en fader for Danmark, hans mage og liige faa vy endnu ikke, y denne Dag, y cre, dygd och fromhed och alle guode wilkuor“.

§ 16.

Hr. Erik Ottesen, D. R. R. & S.

Hr. Erik Ottesen skal, saa fortælltes der, være født Aftenen, forend hans Moder, Frue Else Holgersdatter (Krognes), fyldte sit 50 Aar. Da Frue Else døde i Aaret 1470, 91 Aar gl., bliver Hr. Eriks Fødselsaar 1429. Naar imidlertid henses til, at han, som senere nærmere skal omtales, i 1453, altsaa ifkun 24 Aar gl., ikke blot var Ridder men tillige sad i Rigens Raad, og at han i 1456, altsaa ifkun 27 Aar gl., var Rigens Hofmester, kunde man tvivle om Rigtigheden af forestaaende Angivelse, og det er vel ogsaa muligt, at man ikke har været ganske nøieregende ved at angive Frue Elses Alder til 50 Aar. Vi vide dog, at Frue Elses første Mand, Hr. Anders Dvesen (Hvide), levede endnu i Aaret 1418, og antage, at han er død i Aaret 1420, og at Frue Else i Januar 1426 var gift med Hr. Otto Nielsen, da de af Kong Erik fik Forhjælpelse paa den Hr. Stig Andersen (Hvide) i Aaret 1333 og de senere Giere af Bjørnholm af hans Slægt forundte Forlehnning med alle 40 Marks Sager og derunder over deres Bornebe og Gods i Danmark. Af dette Lehnsbrev turde vel sluttes, at Ægtefæbet fort tilforn var indgaaet, altsaa vel i 1425, og deres Son kan da tidligt være født i 1426; Frue Else har da været 48 Aar gl., og det er da let forklarligt, at man har gjort Hr. Eriks Fødsel interessantere ved at angive Moderens Alder til 50 Aar. Hr. Erik synes at være opvoget under meget gunstige Forhold ikke blot i høre Vilkaar, men navnlig fordi han fra den tidligste Alder maa være bleven paavirket af sin virksomme og dygtige Fader, medens hans Moder, der var en „gammel fin Frue“, har bidraget ham den efter Tidens Anskuelser bedste Opdragelse. Han kan heller ikke være bleven uberørt af, at Hvideslægten var hans nærmeste Frænder.

Det kan vist antages, at han, hvad der dengang ikke var sædvanligt, i sin Ungdom har foretaget en Udenlandsreise, mulig i Selskab med sin Færbroder Scharson Nielsen. Paa Grund af den hos hans Forældre stærkt fremtrædende Religionsfætt, og da derhos Rom paa den Tid var Tugtdepunktet ikke blot i det europæiske Statsliv men ogsaa i Videnskabens Verden, har hans Reise udstrakt sig til denne By, og han har hos Paven, der har modtaget ham, som i fordums Tid efter Saguet en anden af Slægten, med Gresbeviisninger, erhvervet Tilladelse til selv at vælge sin Skriftefader. Den pavelige Bulle herom

(LXXVI) er dateret fra Rom den $^{22}/_4$ 1449, og byder tillige det af Interessesfe for vor Historie, at Erik Ottesen deri benævnes Ridder, hvilken Værdighed han faaledes i en Alder af lidt over 20 Aar havde vundet, mulig paa sin Udenlandsreise, paa hvilken det kan antages, at han endog har besøgt den hellige Grav, skjøndt det maaskee er rimeligere at antage, at alt Kong Christian strax efter sin Thronbestigelse har i Aerkjendelse af hans Faders Fortjenester hædret ham med Ridderslaget, en Hæder hvortil Hr. Erik senere viste sig at være fuldkommen værdig. I Aaret 1452 var Hr. Erik atter kommen hjem, da han fik Quitting for Skatter i „de Læn han i være haver“¹⁾. Det anføres, at han i dette Aar skal have haft Skanderborg Lehn, som hans Fader skal have aftraadt til ham, men det er neppe ganske rigtigt, thi idetmindste fik Hr. Eggert Frille i f. A. Quitting for Skatter af dette Lehn²⁾. I 1456 derimod havde Hr. Erik Ottesen Skanderborg Lehn³⁾, hvilket han formodentlig har faaet samtidigt med, at han blev Hofmester. Som bemærket havde han allerede den $^{25}/_2$ 1453 (LXXXV) Sæde i Rigens Raad, da Kong Christian forlehnede ham med alle 40 Marks Sager og derunder af alt hans Gods i Danmark. Man⁴⁾ har af dette Forlehningsbrev villet slutte, at hans Moder alt da var død, og at det omhandlede Gods skulde være Mødrene Arv. Denne Slutning er imidlertid ikke nødvendig. Faderen har formeentlig allerede paa dette Tidspunkt givet Hr. Erik, der var den eneste Søn, noget af sit betydelige Forbegods at raade over eller sat ham istand til at erhverve sig andet, hvilket har saameget mere Rimelighed for sig, som han havde Sæde i Rigens Raad, og det vistnok jaare sjældent var Tilfældet, at Noget, der ikke havde Forbegods, fik Plads i Raadet. Endelig kan Hr. Erik ogsaa have erhvervet det Gods, som han var i Besiddelse af, ved sit Ægteskab, men vi vide dog ikke, at han var gift forend i Aaret 1457.

Den $^{19}/_3$ 1455 har han befeglet til Bitterlighed sin Faerbroder Hr. Ludvig Nielsens Brev (XCI) om det Gods, som tilkom denne ifølge hans Mosters Fruer Elenas Brev, og den $^{22}/_7$ f. A. Kong Christians Stadfastelse af Hertug Adolphs Lehnsebrev paa Slesvig. Det er ret betegnende at sammenholde, at han i dette Brev (see Hr. Otto Nielsens Historie p. 146) nævnes blandt 48 Riddere som den 4de sidste, medens han allerede i det følgende Aar var den første af dem alle. Da hans Fader, Hr. Otto Nielsen, nemlig for „Alderdoms og Krankheds Skyld“ den $^{23}/_6$ 1456 var bleven forlovet for sin Stilling som Hofmester, blev Hr. Erik Ottesen, der allerede den $^{7}/_7$ f. A. 5), da Kong Christian stadfæster

¹⁾ St. Kgl. Bibl. Nye Kgl. Saml. 2091.

⁴⁾ Becker. Prosp. af D. Herreg., Høgholm.

²⁾ Ibidem.

³⁾ Ibidem.

⁵⁾ Ohmarch. Marsk. III, T, pag. 9—10.

og forbedrer Helsingørs Privilegier, benævnes magister curiæ, bestiftet til Hofmester, hvilken Stilling han beklædte i Sptbr. Maaned s. A., da Hr. Erik Eriksen, Kong Carl Knudsens Høvidsmand paa Borkholm paa Oland, forpligter¹⁾ sig til at overlevere Kong Christian Slottet, hvis han ikke faaer Hjælp inden October Maaned s. A. Fra dette Tidspunkt i mere end 30 Aar finde vi Hr. Erik Ottesens Navn paa ethvert Blad af Danmarks Historie.

Det er alt omtalt i Hr. Otto Nielsens Historie, at den langvarige Plyn-
dringskrig mellem Sverrig og Danmark, der begyndte i Aaret 1451 efter det
resultatløse Møde ved Blekingens Grændse, omsider endte i Aaret 1457, da
Kong Carl Knudsen, navnlig paa Grund af at Erkebiskoppen, Hr. Jens Bengt-
søn (Drenstjerna), greb til Vaaben imod ham, blev nødsaget til at flygte fra
Sverrig. Kong Christian drog strax med en Hær og Flaade til Sverrig, hvor
han blev kaaret og kronet til Konge i Juni Maaned s. A. Hr. Erik Ottesen,
der fulgte Kongen, har den 22de Juni paa Reisen til Sverrig tilligemed
Hr. Claus Rønnow, Rigens Marsk, Hr. Oluf Axlens (Thott) og Hr. Eggert
Frisle forseglet Kongens Forskrivningsbrev til de Svenske Stander at ville
holde dem ved deres gamle Privilegier og Friheder²⁾, og senere til Bitter-
lighed beseglet et fra Stokholm udstedt Brev af 14/7 1457, hvorved Hr. Axel
Vagesen i „Gresfitt“ quitterer Hr. Oluf Axlens (Thott) i Balla for Alt, hvad
denne paa hans Vegne havde oppebaaret³⁾. Hans Segl under dette Brev,
i hvilket han benævnes „Hofmester i Danmark“, findes gjengivet paa Tab. II,
Nr. 1. Hr. Erik Ottesen har altsaa ikkun 30 Aar gammel ledet de Under-
handlingene, der bragte Sverrigs Krone paa Kong Christians Hoved, ligesom
hans Fader havde væsentlig Andeel i, at Danmarks Kongekrone 9 Aar til-
førn blev tilbudt Kong Christian, og har ventelig i det følgende Aar ledsaget
Kongen paa hans Reise omkring i Sverrigs Provindser, ved hvilken Leilighed
Zunker Hans blev hyllet som Faderens Efterfølger.

Der fulgte derpaa en rolig Tid i Norden. Hertug Adolph af Slesvig og
Holsteens Død i 1459 gjorde ingen Forandring heri. Kong Christian blev af
Stænderne hyllet til hans Efterfølger og udsærbigede i Ribe den 5/3 1460 Pri-
vilegierne for Hertugdømmerne, der ere omtalte i Hr. Otto Nielsens Historie,
og som ere underskrevne til Bitterlighed af Hr. Erik Ottesen som Hofmester.
Spiren blev herved lagt til de sørgelige Krige, der som en rød Traad snoc
sig gennem Danmarks Historie, og som have fundet en sørgelig — foreløbig

¹⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 75.

²⁾ Gadolph. Ev. Niimfr. Bil. S. 198—99, jfr. D. M. 1, 3, 324.

³⁾ Ohmarck. Sverrig, Quitteringer Nr. 25.

— Afslutning i vore Dage. Freden vedvarede indtil Aaret 1463, dog havde Kongen i Aaret 1462 nogle Stridigheder med Bremen, der havde gjort Indfald i Oldenborg og derved ogsaa berørt Kong Christians Deel af dette Land. Kongen sendte Staden et Feidebrev, og hans Exempel blev fulgt af Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Erik Ottesen, Hr. Niels Eriksen (Gylbenstjerne), Hr. Strange Nielsen (Strangesen), Hr. Knud Henriksen (Gylbenstjerne) og Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), der i Tidens Aand for egen Regning Mortens Dag 1462 ligeledes sendte Borgmestere og Raad i Bremen et Undsigelsesbrev¹⁾. I 1463 udbrød Uroligheder i Sverrig, nærmest foranlediget ved haarde Skattepaalæg, thi Kong Christian brugte altid Penge og havde aldrig Penge. Erkebiskoppen, Hr. Jens Bengtson (Drenstjerna), der var Kongens troe Mand, blev af denne behandlet med Haardhed og Ubillighed og tilsidt fangen og ført med til Danmark. Oprøret herover reiste hans Slagting, Hr. Ketil Karlson (Vasa), Biskop i Linköping, Oprørsfanden, og da Kongen ikke formaacede at besejre Oprørerne, men endog blev tvungen til at drage til Danmark, blev Kong Carl Knudsen kaldet tilbage. Kong Christian vidste nu ikke bedre Raad end at forsones sig med Erkebiskoppen, som blev hentet fra sit Fængsel til et Møde den 1^{1/2} 1465 i Graabroedreklosters Stue i Kjøbenhavn, hvor af Rigens Raad vare forsamlede Erkebiskop Tue i Lund, Biskopperne Jens i Aarhus og Knud i Viborg, Hr. Erik Ottesen, Hr. Claus Romov, Hr. Eggert Trille, Hr. Jørgen Axlensen (Thott), Hr. Torben Bille, Hr. Jens Hogenstild, Hr. Ove Lunge, Hr. Werner Parsberg, Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz) og Anders Jensen. Hr. Erik Ottesen tiltalede som Rigens Hofmester Erkebiskopen og formandede ham til at bede Kongen om Raade, hvilket Erkebiskopen strax „frivilligen ick nodt eller ombedet“ gjorde, idet han knælede ned for Kongen, der „for Guds Skyld“ tog ham i sin Favn og reiste ham op, hvorom der f. D. blev udsærdiget et Notarialinstrument²⁾. Kong Christian begav sig strax efter paa Reise til Hertugdømmerne, hvor han fra Segeberg Slot den 7¹⁰ f. A. udsædte Kundgjørelse om, at han var forliget med Erkebiskopen og de Evenske. Dette Brev³⁾ er beseglet til Bitterlighed for Familien Rosenkrantz' Bedkommende af Hr. Erik Ottesen, Hr. Otto Nielsen, Hr. Ludvig Nielsen og Hr. Niels Timmesen, der altsaa alle vare fulgte med Kongen. Hr. Erik Ottesen var først faa Dage tilforn kommen tilbage fra Hamborg, hvor han havde underhandlet med engelske Afsendinge om en Tractat mellem England og Danmark om Fred og Venstabs mellem Kongerne i deres Livstid og i 2 Aar efter deres Død. Tractaten, der

¹⁾ Svittf. fol. 896.

²⁾ Dipl. Chr. I^{mi}, pag. 155 & ff. Svittf. fol. 902.

³⁾ Dipl. Chr. I^{mi}, pag. 170.

er udstedt den 7/10 s. A. og beseglet af Hr. Erik, blev ratificeret af den eneste Konge den 29/11 s. A. i Westminster¹⁾, og Aaret efter den 2/2 tilskrev Kong Edvard Hr. Erik et Brev, hvori han naft at takke ham, fordi Tractaten var bleven affluttet, beder ham om „efterdi han var udi den Sted, at han meget kunde hjælpe til“, at Tractaten blev holden ved Magt, at han ingen Fjeld i saa Hensende vilde spare, hvorfor Kongen vilde „ham med al Kongelig Raade forsthybe“²⁾. Desværre foreligger der Intet om, hvorledes Kongen indfrieede dette Løfte.

Medens Kong Christian med sit Raad bereiste Hertugdømmerne og derefter holdt Nætterthing rundt omkring i Riget og iøvrigt Forholdene i den sydlige Deel af Riget lagde Beslag paa hans Opmarksomhed, hvorved skal nævnes den mellem Danmarks Riges Raad og Raaderne i Hertugdømmet Slesvig, i Holsteen og Stormarn i 1466 affluttede Union angaaende fremtidigt Regentvalg, der bl. A. er beseglet af Hr. Erik Ottesen og Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz)³⁾, udviklede Forholdene i Sverrig sig høist ugunstigt for Unionen. Erkebiskoppen var vendt tilbage og viste sig den Danske Sag tro. Det lykkedes ham for en Tid at beseire Kong Carl, der maatte frasige sig Krouen og trak sig tilbage til Finland, og raadede derefter en kort Tid over Sverrig som Rigsforstander, men snart bragte han Rigets første Slægter op imod sig. Familien Sture, med 3 Søblade skraatstillede fra heire Hjørne foroven i Vaabenet, med Hr. Steen Sture den Ældre, Kong Carls Søster søn, og Hr. Niels Sture, Hr. Steens Sodbjendebarn, i Spidsen forenede sig med de berømte Årxføner, der paa den Tid vare langt magtigere end Kongen. Årxfønerne, der som bekjendt hørte til Familien Thott, beherskede paa den Tid næsten hele Skaane og havde Gulland og Finland til Lehn foruden mange andre bethdelige Eiendomme og Lehn i Danmark og Sverrig. Forbundet styrkedes, da Hr. Ivar Årxfelsen i 1466 ægtede Kong Carls Datter, og da Biskoppen i Linkjøping Hr. Ketil Karlsen (Basa) tilligemed sin Slægt tiltraadte Forbundet. Erkebiskoppen flygtede til Danmark. Kong Christians Magt var dermed fuldstændig brudt, og Kong Carl hylledes atter til Konge i Novbr. Maaned 1467. 3 to Aar derefter førtes Krig mellem Danmark og Sverrig, eller man kunde maafsee rettere sige mellem Danmark og Årxfønerne, der vare Sjælen i Begivenhederne. Der forsøgte Underhandlinger. Allerede i Foraaret 1468 den 13/4 gav Kong Carl Leide til Kong Christians Sendebud til et Møde i Halmstad den 29/7 s. A.⁴⁾. Sendebudene, blandt hvilke her skal nævnes Rigenes Hofmester, Hr. Erik Ottesen,

¹⁾ Dipl. Chr. Iⁿⁱ pag. 163 & Hvitf. fol. pag. 903.

²⁾ Hvitf. fol. pag. 904.

³⁾ Falk. Urkundenbuch p. 26.

⁴⁾ Dipl. Chr. Iⁿⁱ pag. 193, Ghmarch. Sverrig. Nr. 100.

og Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz) udstedte den $22/8$ s. A. Brev om, hvad de havde udrettet og om Fastsættelsen af et andet Møde¹⁾, men Resultatet var, at der hverken dengang eller senere blev udrettet noget, hvorover der reiste sig Klager, som gik ud paa, at Kongen ikke vilde Fred med Sverrig men til Fordærv og Skade for sine Underfaatter i Danmark fortsætte Krigen. Disse Klager maa have haft temmelig vid Udbredelse, og som Folge deraf have været af Betydning, thi der er bevaret et af Rigets første Mænd, deriblandt Hr. Erik Ottesen, udstedt Vidnesbryd af $19/8$ 1469²⁾ om, at saadanne Klager vare aldeles ubeseiede, da Kongen hvert Aar havde gjort Sverrig Tilbud om Fred. Striden og Underhandlingerne fortattes, og det synes som om det nævnte Vidnesbryd har baaret Frugt, thi da Kong Carl den $13/5$ 1470 var død, og Hr. Steen Sture den $1/5$ 1471 var bleven valgt til Rigsforstander, blev Kong Christian understøttet baade af Adelen og Folket i Danmark, da han rustede sig med Kraft forat gjenvinde Sverrigs Krone.

Ifølge sin Embedsstilling var Hr. Erik Ottesen i uafbrudt Virksomhed og paa Reiser omkring i Riget. Vi see saaledes af et Brev, som Kong Christian den $10/7$ 1464 tilskrev Hr. Niels Erikken (Gyldenstjerne) til Tim, at Hr. Erik snart efter fra Kjøbenhavn skulde reise til Thyland for at berette Hr. Niels og andre af Rigens Raad og gode Mænd i Thyland „noget vort mærkelige Erinde“, som laae Kongen særdeles meget paa Hjerte, og som formodentlig kun angik Penge eller Mandskab i Anledning af det da stedfindende Oprør i Sverrig.

I Mai Maaned 1465 var han i Gottorp, hvor han bl. A. var Vidne, da Eggert Frille folgte Rundtoft til Wulff von der Wisch³⁾. I Septbr. Maaned s. A. var han, som forud anført, atter i Kjøbenhavn, i Slutningen af s. M. i Hamborg og i Begyndelsen af October i Segeberg. I de følgende 3 Aar optog Krigen med Sverrig og de stedfindende Underhandlinger det Meste af hans Tid, hvorom forud er talt, men vi skulle dog endnu bemærke, at han tilligemed Hr. Ludvig Nielsen og Hr. Niels Timmesen (begge Rosenkrantzer) har medudstedt Rigens Raads Brev af $1/11$ 1468⁴⁾, hvorved det forat forskaffe Kongen de altid manglende Pengemidler deels til den Svenske Krig deels til Andet bevilges, at Kronen skal have alle givne Pant og Lehn tilbage m. m., samt at hans Navn findes baade under Forliget med Lybæk af $21/8$ 1469⁵⁾ om, at de Lybske skulde have Kiel til Pant for, hvad Kongen skulde dem, og under det derefter i Lybæk den $2/10$ s. A. udsærdigede Pantebrev i samme Anledning⁶⁾.

¹⁾ Dipl. Chr. I^{mi} pag. 199 & Schmach. Sverrig Nr. 101.

²⁾ Dipl. Chr. I^{mi} pag. 215, Schmach. Danmark. Reg. 13, Nr. 11.

³⁾ Stemann. Gesch. d. öff. & Pr. Rechts. p. 93.

⁴⁾ Dipl. Chr. I^{mi} pag. 207.

⁵⁾ Dipl. Chr. I^{mi} pag. 216 & Hvitt. fol. 923.

⁶⁾ Dipl. Chr. I^{mi} pag. 219.

Eigesaa vanskelige som i Sverrig vare Forholdene i Hertugdømmerne. Kongens Broder, Grev Geert, en hensynsløs og voldsom men ogsaa listig Herre, var af Kongen, der skyldte ham betydelige Pengesummer, bleven sat til Forstander i Sleebvig og Holsteen med Ret til at indløse de af Kongen pantsatte Slotte og at beholde dem, indtil Kongen atter indbetalte ham Indløsningssummen. Han benyttede sig af denne Ret i vidt Omfang og blev derved Herre over de vigtigste Slotte og Fæstninger, saaat han tilsidst spillede Herre i Landene. Kong Christian blev derved tvungen til med Alvor at træde op imod Broderen, hvis han ikke vilde udsætte sig for at tabe disse Landsdele. I Juni Maaned 1470 kom han ledsaget af en stor Deel af Raadet til Segeberg Slot, og Grev Geert, der uforsigtigt i Tillid til, at han saa ofte havde besnaffet Broderen, ikke tog i Betænkning uden Leide at begive sig til Segeberg, blev, efterat der forgjæves var søgt mindeligt Forlig, ved hvilken Leilighed Kongen „ene vormanede mit velen sachtmodigen lessfiken worden“, den 19de 1470 fængslet, hvorover habes et Bidne af s. D.¹⁾ medudstedt af Hr. Erik Ottesen. Dog allerede den 2de s. A. vare Brodrene blevne forligte. Ifølge det paa denne Dag udfærdigede bl. A. ogsaa af Hr. Erik Ottesen beseglede Forlig maatte Grev Geert løse Indbyggerne i Fyrstendømmerne for den til ham aflagte Hyltingsed, sværge Kongen Orseide m. m. og erklære alle de ham paa Fyrstendømmerne givne Breve for døde og magtesløse, hvorhos han udstedte Quittering til Kongen for Alt, hvad han havde tilgode med Undtagelse af, hvad Kongen endnu skyldte ham for hans Ret til Fyrstendømmerne. Denne Quittering, der er dateret fra Segeberg den 23de s. A.²⁾ har bl. A. ogsaa Hr. Erik hængt sit Segl for. — Grev Geert forsøgte vel to Aar senere ved Hjælp af Friserne at gjenvinde det Tabte, men blev fuldstændig slaaget af Kongen ved Husum og udøvede herefter ingen Magt i Fyrstendømmerne.

Kong Christian var ikke saa heldig i Sverrig. Efterat Hr. Steen Sture fra den 1ste 1471 var bleven Rigsforstander, samlede Kongen en betydelig Flaade og Hær for at tvinge Sverrig til Udhighed. Der blev dog først forsøgt Underhandling, og den 12de 1471 gav Kong Christian Samtykke til, at der efter den Aftale, som Hr. Claus Rønnow m. fl. af Raadet havde gjort med Hr. Steen og Hr. Niels Sture samt flere af de Svenske Rigsraader, skulde være Fred fra Pintsedag til Sct Hansdag og paa denne Dag et Møde i Dyrehavn i Stockholms Skjærgaard³⁾. Istedetfor at indfinde sig ubevæbnet til dette Møde overraskede Kongen Svenskerne ved at løbe ind i Skjærgaarden med hele sin

¹⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 230.

²⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 241.

³⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 249, Ghmarck. Sverrig Nr. 105, Gviif. fol. 932.

Flaaede, men spillede Tiden med nye Underhandlinger, medens Hr. Steen Sture nyttede den til at samle en Hær. Slaget ved Brunkebjerg den $11/10$ s. A. var et fuldstændigt Nederlag for den Danske Hær. Kongen undkom med Nød og neppe og drog tilbage til Danmark. Han søgte at samle en ny Hær, men Rigsraadet stod ham imod. Krigen var endt og Underhandlingerne begyndte atter. Den $2/7$ 1472 blev der sluttet Fred mellem Rigerne i Calmar. Ifølge Bestemmelserne i denne Fredsslutning, der er befuldret bl. A. af Hr. Erik Ottesen¹⁾, som ifølge Kongens Fuldmagt af $20/5$ s. A.²⁾ tilligemed Biskopperne Sluf (Jernstjæg) i Roskilde og Jens (Lange) i Aarhus m. Fl. havde ledet Underhandlingerne, have derefter under $7/7$ s. A. de nævnte 2 Biskopper samt Biskopperne Knud i Viborg, Gunder i Oslo og Jep Friis i Borkum, Provst Sver i Oslo, Hr. Niels Erikfen (Gyldestjerne), Hr. Strange Nielsen (Strangeesen), Hr. Erik Bjørnsen (Bjørn), Hr. Knud Truidsen (Hase), Hr. Werner Parsberg, og Henning Meinstrup, Bæbner, samt paa Kong Christians Vegne Biskop Mogens (Kraffe) i Odense, Hr. Erik Ottesen og Hr. Johan Dze tilsagt Hr. Aage Njelsen (Thott) Barbiere Slot med alle de Pantelehn, som han tidligere havde af Kongen eller Kronen³⁾. I det følgende Aar i August afholdtes atter et Møde i Calmar af Affendinge fra begge Riger, blandt hvilke Hr. Erik Ottesen, men der blev i det Væsentlige Intet andet udrettet end, at et Vidne optoges om, at Kong Christians befuldmægtigede Sendebud havde budt dem i Rette med Njelsenerne⁴⁾, og et nyt Møde blev berammet til Sct. Hans Dag 1474 i Calmar⁵⁾.

I Aaret 1474 begav Kong Christian sig paa en Udenlandsreise, under hvilken han forbrugte betydelige Summer. Den 8de Januar drog han ud fra Segeberg Slot med et talrigt Følge, og den 9de s. M. var han i Reinfeld, hvorfra han tilskriver Hr. Erik Ottesen et Brev (CXXXI), der allerede angaaer Pengefager. Kongen havde nemlig hørt af Heine Volkes Sønner, at de paa deres Faders Vegne skyldte Hr. Erik 200 Mark, hvilken Sum Kongen beder Hr. Erik om at maatte lade liquidere i en „stor Sum Penninge“, som han skyldte Heine Volkes Sønner, imod at betale Hr. Erik dem igjen, naar han kom hjem. Hr. Erik har vel ikke kunnet undflaae sig og forøvrigt maatte han, hvis ellers Nogen, være sikker paa at faae Laanet igjen, da han som Hofmester var raadig over Rigtets Midler. Den 13de Januar var Kongen ikke naaet

¹⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 259, Hvitf. fol. 935.

²⁾ Hadorph, Svenske Rikskröniker, Bilag S. 270.

³⁾ Hvitf. fol. 936.

⁴⁾ Hadorph, Sv. Rikskr., Bilag S. 279 & 281 jfr. 277 & 278. Dipl. Chr. I mi p. 282.

⁵⁾ Dipl. Chr. I mi p. 284, Ghmarch. Sverrig Nr. 108 & Hvitf. fol. 939.

længere end til Magesburg og atter herfra have vi opbevaret et Brev, der ligeledes angaaer Penge. Kongen tilskriver nemlig Hr. Erik (CXXXII) og giver ham Quittering for Modtagelsen af „det Guld“, som han havde sendt ham, hvorhos han paalægger ham under sin Fraværelse at varetage Dronningens og hendes Vornes Tare paa bedste Maade. Af disse Udtryk synes det at fremgaae, hvad iøvrigt Forholdene gjøre sandsynligt, at Hr. Erik Ottesen formodentlig i Forening med Dronningen styrede Rigets Anliggender under Kongens Fraværelse. Vi skulle iøvrigt ikke videre følge Kongen paa hans Reise, der nylig er særskilt beskrevet¹⁾, men kun bemærke, at Kongen om Aftenen den 24de Marts paa Reisen fra Mantua modtog Paven's Indbydelse til at komme til Rom, hvilket fremgaaer af et Brev af 26de s. M. (CXXXIV), som han tilskrev Hr. Erik Ottesen, og i hvilket han paalægger ham at give Møde paa Kongens Vegne i Calmar til Sct. Hans Dag, da der var berammet Forhandlinger med de Svenske og Axfelssonerne, men beder ham senest den 5te Juni at reise til Kjøbenhavn for, formodentlig med Raadet og Dronningen, at overveie de Sager, om hvilke der skulde forhandles. — Hr. Erik kom imidlertid allerede tidligere til Kjøbenhavn, thi under 10de Mai s. A. (CXXXVI) tilskriver Dronning Dorothea ham fra Næstved og paalægger ham at opsætte nogle Bregregnskaber, som han havde undskyldt sig med, at han skulde gjøre færdige, til et beleiligere Tidspunkt og komme til Kjøbenhavn allerede den 19de Mai, da Raadet skulde samles paa Grund af Calmar Mødet, og ligesom forat sikkre sig imod flere Udflugter fra Hr. Eriks Side, tilføier Dronningen, at hvis han ikke kan reise tilbunds, hvad enten det nu har været, at der mulig ikke tilbød sig Sikrleilighed eller, hvad der efter Aarstiden dog ikke er rimeligt, Igen har lagt Hindringer iveien, saa maa han reise over Land; hun stoler paa, at han kommer. Mødet i Calmar fandt efter Bestemmelsen Sted, men de Befuldmægtige skiltes i August uden at udrette Videre. Efter almindelige Udtalelser om, at der skulde være Fred og Venjskab mellem Rigerne, og at bl. A. Axfelssonerne skulde beholde deres Lehn, blev der berammet et nyt Møde i Calmar til den 19te 1476. Det i den Anledning udstedte Brev af 19de 1474²⁾ er bl. A. beseglet af Hr. Erik Ottesen. Det nævnte nye Møde i Aaret 1476 fandt ogsaa Sted. Efterat de danske Sendebud havde faaet Leidebrev dateret 30te Mai 1476³⁾, modtes Rigerne's 24 Sendebud i Calmar tilligemed 5 „Procuratores“

¹⁾ F. Krogh. Christian I's Romereise.

²⁾ Hvitf. fol. 950. Sadorph, Sv. Rimmr., Bilag S. 285—87 jfr. 282—84. Dipl. Chr. Iⁿⁱ pag. 312, Schemsch, Sverrig Nr. 110 a.

³⁾ Dipl. Chr. Iⁿⁱ pag. 325. Schemsch, Sverrig Nr. 111.

for Kongen med særlig Fuldmagt¹⁾, nemlig Henrik Pommert, Degn i Hamborg, Hr. Erik Ottesen, Albert Clising, Provst i Berlin, Doctor Erik (Nielsen Rosenkrantz), Erkebegn i Viborg, og Hr. Johan Dre. Den 22/8 j. A. udfærdigedes et Brev²⁾, der indeholder de sædvanlige Udtalelser om Enighed mellem Rigerne. Det er beseglet baade af Hr. Erik Ottesen og af Dr. Erik Nielsen. Forhandlingerne fortsattes paa denne Maade uden egentlig Resultat Nar efter Nar. Kong Christian lod i Aaret 1477 Rigens Raad udfærdige Bidne³⁾ om, at han var beredvillig til i Mindelighed at afgjøre Stridighederne med Sverrig. Dette Brev er af Interesse her, da der iblandt de 31 Rigens Raader, som have beseglet, findes 3 Rosenkranter nemlig Hr. Erik Ottesen, hans Faerbroder, Hr. Ludvig Nielsen, og hans Sødskendebarn, Hr. Niels Timmesen, samt Hr. Mogens Ebbesen (Galt), hvis Hustru var en Rosenkrantz.

I Aaret 1477 blev Hr. Erik tilligemed Hr. Albert Krummedige, Biskop i Nybæk, og Hr. Albert Clising, Domprovst i Hamborg, og „andre Herremænd, som dennem skulde paavare“ affendt til Churfyrst Ernst af Sachsen for at anholde om hans Datter Christine for Junker Hans, Kongens ældste Søn, der da var 22 Aar gammel. Sendebudene ere „stateligen tracteret, medfarne og med god Væfled tilbagekomne“⁴⁾. De havde nemlig i Dresden den 2/12 s. A. affluttet en Ægtefæstabstractat med Churfyrsten, hvorefter Frue Christine den 9/9 1478 „mit gesmucke cleidung vnd ander zchynlicher Zeyrunge . . . eelich gefertiget“ skulde afleveres i Rostock⁵⁾, men iøvrigt synes det efter den gamle Bise at dømme, at de ere blevne opholdte længe, men paa en behagelig Maade, ved Churfyrstens Hof, inden de fik Bruden at see og Underhandlingerne affluttede.

1. Konning Hans han sidder paa Kiøbenhavn, han lader de Lønnebrevne skrive:
Og sender han dennem til Norre Jutland,
Herr Erick Otteson at gieste.
2. Det var Herr Erick Otteson,
der han de Lønnebrevne saae:
Han skod Bartaffel og Tærning fra sig,
bad sable Ganger graae.
3. Og de ledde nd hin skønne Driß,
lagde paa forgyldene Mile:

End reed han til Kiøbenhavn,
forend han lystet at hvile.

4. Ind kom Herr Erick Otteson,
og steddets han for Bord:
Hvad ville I mig, min naadige Herre,
hvi have I sendt mig Ord.
5. Høre I, Herr Erick Otteson,
I ere vor egen Mand:
I skulle fare til Wisen i Nar,
bede om den Lille Vand.

¹⁾ Gadolph, Sv. Rimefr. Bilag S. 293—94.

²⁾ Hvitfeld fol. 953. Dipl. Chr. Imi pag. 327. Øsmarch. Sverrig Nr. 112.

³⁾ Dipl. Chr. Imi & Øsmarch. Sverrig Nr. 114.

⁴⁾ Hvitf. fol. 955.

⁵⁾ Dipl. Chr. Imi pag. 334.

6. Dg det var Herr Erick Ottesøn,
Han blev saa krat at svare:
Staf jeg ind i Misen Land,
jeg fand ikke ene fare.
7. Herr Werner Passberg af Holbeck-Huus,
befaler jeg med eder fare:
Herr Claus Rønnav paa Dringborg,
eder følger saa faur en Skare.
8. Der blev udlagt de Skib paa Strande,
de Baadsmænd glædes derved:
Den blide Bør saa herlig stod,
saavel deres Skib fremstred.
9. Dg vunde de op deres Sille Seyl,
saa heit i forgyldene Naa:
De satte Dannebrog i fremmer Stafn,
de lode til Sagen staa.
10. Kongen stander paa høyen Bærn,
og seer han ud fra Lande:
Hiffet seer jeg de Danste Skib,
de føre forgyldene Brande.
11. Jeg seer saa mange af de Danste Skibe,
de føre forgyldene Brande:
Christi signe hende liden Kirstine,
De agte hende vist til Haande.
12. Dg de lagde ind udi den Havn,
kaste Anker paa hviden Sand:
De ædle Herrer af Danmark,
de trine der først paa Land.
13. Midt udi den Borgegaard,
der agslede de deres Skind:
Dg saa gaae de i Høvelost,
for Hertugen af Sagen ind.
14. Hil sidde I, Markgreven af Misen Land,
baade I og eders Kiere:
Den unge Konning af Dannemark,
beber om eders Daatter med Vere.
15. Han tog til sig de lufte Breve,
og læste han derpaa:
Lov være Guld i Himmerig,
at jeg denne Daatter saa.
16. I ædle Riddere, I tage Vand,
I gaae med os til Bord:
I tæve hos os en liden Liid,
vi vide eder Ansvar god.
17. Vare de dem udi Maanet,
og de varede udi tre;
Ikke kunde de Frøken Kirstine
faae alt med deres Dyne at see.
18. Den klare Dag dages for Østen,
og Volgen den blaf bla:
De ædle Riddere udaf Dannemark.
de gaae for Hertugen at staa.
19. Det var Hertug Ernst af Misen Land
han kalder paa Drossen sin;
I lade hiin unge Frøken Kirstine
for os i Sahlén ind.
20. Dg otte vare de Misenste Fruer,
hendes Haar baade borste og flette:
Fire de vare de ædle Førskinder,
hendes Hovet Guld paafætte.
21. De sætte paa hende det Hovet Guld,
det skinde som en Rue:
Det var belagt med dyrebare Steene,
det sømte den sionne Jomfrue.
22. Det var liden Kirstine saa bold,
hun ind ad Dørrén træn:
Hendes Fader og hendes Farbrodre tree,
de stonde hende op igjen.
23. Hendes Fader og hendes Farbrodre tree,
de stonde hende op igjen;
De ædle Riddere af Danmark,
de ragte hende Haanden uden Meen.
24. Det var Hertug Ernst af Misen Land,
han heber paa Smaa-Svend sin;
I hente Terning og Bartaffel,
bære det i Stuen ind.
25. Hertugen kaste de Terninger fra sig,
de vare af røden Guld;
I kaste Herr Werner Passberg,
thi I ere Kongen huld,
26. Det var Herr Werner Passberg,
han skød de Terning fra sig:
Kaste I for mig, Herr Claus Rønnav,
thi I ere ældre end jeg.
27. Dg det var Herr Claus Rønnav,
han sætte de Terning fra sig;
Kaste I Danmarks Hofmester for mig,
I ere langt ypper end jeg.

28. Dg det var Herr Erik Ottesen,
tog Lærning i sin Haand;
Hielp nu Guld Fader i Himmerig,
jeg vinder den Kille Vand.
29. Den første Guld=Lærning paa Bordet vand,
den løb som det skulde være;
Den Danste Hofmester den Jomfrue vandt
til Kongens Hjertens Kjære.
30. Lange tænkte Frøiiken Kirksine ved sig,
og hende vand Laare paa Kind:
Skal jeg fare til Danmark ind,
saa langt fra Moder min.
31. Det var Hertugen af Sørfen Land,
han tager sin Daatter at lære;
Det vil jeg for sanden sige,
det var af Lugt og Væ.
32. Vær fiær af Juder fiære Daatter min,
de ere baade trygge og tro;
Stunde Du ey efter Sverriges Krone,
uden Du den med Lempe kand saa.
33. Du bede got for fattige Enker,
som Faderløse Børn skulde føde;
Du bede got for de fattige Fanger,
lad dem i Taarnet ikke dø.
34. Dg skatte Du ikke den fattige Bonde,
jeg det ikke have vil;
Men fattes Dig enten Guld eller Søl,
Du sigte din Fader til.
35. Saa snart da var den sorte Jord,
med Silke saa vit overbred:
Det var Frøiiken Kirksine lille,
hun blev til Karm udled,
36. De blæste saa sterkt i Trommeter,
i deres forghldene Liud;
Saa førde de den Frøiiken i Strand,
De kaldede hende Danmarks Brud.
37. Saa vunde de op deres Silke Seyl,
saa høyt i forghldene Maa:
Saa seylede de dem til Danmark,
fast mindre end Ulger toe.
38. De strøge Seyl, lod Anker falde,
alt paa den hvide Strand;
De ædle Riddere af Danmark,
de løfte den Jomfru paa Land,
39. Den grønne Jord blev vit og bret,
med Silke og Sindal strød;
Den unge Konning med Riddere Skare,
drog sin fiære Brud imod.
40. De mødtes paa den grønne Vold,
Christ give det bliver til Gavn;
Den Herre fra Hest, den Jomfru fra Karm,
de toge hver anden i Favu.
Der kommer aldrig saa rig en Jomfru til
Danmark.

I det nævnte Aar 1477 foregik der en for Hr. Erik Ottesens private Liv vigtig Begivenhed, idet nemlig hans alderstegne Fader Hr. Otto Nielsen døde. Vi skulle derfor gjøre en foreløbig Standsning i Om-talen af Hr. Eriks Deeltagelse i Statslivet og gaae over til at undersøge hans private Forhold i de forløbne Aar, men skulle dog forinden bemærke, at Slutningen af Christian I's Liv, hvem Hr. Erik tjente som Hofmester i henved 25 Aar, navnlig er betegnet ved Gjælb paa Gjæld og Pantsætninger af enhver Art, foranlediget ved Kongens Pragtsyge og Udsælsked, der naaede Høidepunktet paa hans Udenlandsreise i 1475 til Rhinen, i samme Aar som han var hjemkommet fra den forud omtalte Romereise. At Hr. Eriks Stilling under saadanne Omstændigheder har været vanskelig og besværlig, er klart, og det er ganske vist med et tungt Hjerte, at han, der var en meget rig Mand, som med Orden styrede sine egne Penge-

anliggender har raft Haand og Segl til Kongens talrige Forfkrivninger. Enkeltviis blev vel et pantfat Lehn af sår Vigtighed indløst saaledes t. Ex. Tranekjær Slot, som Hr. Philip Axfelsen (Thott) i sin Tid havde faaet til Pantelehn. Hr. Philip døde den $10\frac{1}{2}$ 1465 og efterlod som Enke Frue Ermegaard, Datter af Hr. Eggert Christiernsen kaldet Frille, en mægtig og høit anset Mand, der allerede 1445 var R* og blev D. R. R. samt Befalingsmand paa Hindsgavl og senere paa Kjøbenhavns Slot. Kong Christian menes at have havt til Hensigt paa mere lempelige Vilkaar at skaffe sig Hr. Philips Pantelehn end egentlig tilbørligt, men i ethvert Fald blev han stuffet heri, thi Frue Ermegaard ægtede ikke længe efter — formodentlig netop for at værge sig mod Kongen — Hr. Bent Bille, en indflydelsesrig Mand af en af Danmarks rigeste og stolteste Slægter. Hr. Bent, der benævnes til Egede, Søholm m. m., og som var Ridder og Rigens Raad og endnu forekommer i Aaret 1492, var fuldtvel istand til at forsvare Frue Ermegaard og hendes Eiendomme, og først i Aaret 1478 blev Tranekjær indløst, og Hr. Bent giver da paa sin Hustrues og Hr. Gustav Carlssens (Gumsehufvud)¹⁾ Vegne Kongen Quitting for Pantefummen. Dette Brev²⁾ er beseglet til Bitterlighed af Hr. Erik Ottesen. Hans Navn findes ligeledes under den saakaldte Rendsborgske Necess³⁾ af den 29de August 1480 mellem Kong Christian og hans talrige Creditorer blandt Udelen i Tyrstendommerne.

Det er alt bemærket, at Hr. Erik Ottesen havde Skanderborg Lehn. Vi finde desforuden, at han har faaet Quittinger for Skat og Landhjælp m. m. af flere andre Lehn og Herreder, uden at det dog staaer aldeles klart om Quittingerne ere givne ham som Lehnsmænd eller som den, der paa Kronens Vegne oppebar Indtægterne. Vi skulle dog, da det væsentligt er de samme Lehn og Herreder, som der nævnes i de foreliggende Quittinger, antage det Første. Han fik saaledes i 1459 og 1461 Quitting for Landhjælpen af Skanderborg Lehn og Middelfom Herred, i 1472 af Skanderborg Lehn og Middelfom, „Lyng“ og Slet Herreder og af Horsens og Endelave, i 1476 af „fine Lehn“ og Slet Herred, i 1484 af Skanderborg Lehn og Slet, Rinds⁴⁾, Middelfom og Sønderlyng Herreder samt af Horsens, Voller og Endelave.

Det er ligeledes forud under Hr. Otto Nielsens Historie omtalt, at Anders Ebbesen (Galt) den $\frac{2}{3}$ 1459 (C) tilstjødede ham sin Hustrues Andeel i Bjørnholm, til hvilken Eiendom Hr. Erik og hans Fader samtidig skrev dem, men

¹⁾ R*, S. R. R. Befalingsm. paa Stegeholm, † 1486, gift med Frue Ingeborg, Datter af Hr. Philip Axfelsen og Frue Ermegaard. ²⁾ Dipl. Chr. Iⁿⁱ pag. 342.

³⁾ Dipl. Chr. Iⁿⁱ pag. 364.

⁴⁾ Dipl. CLXLIII.

vi kjende mærkeligt nok ikke nogen særlig Eiendom, hvortil Hr. Erik benævnes, førend i Aaret 1465, da han kaldes Ridder af Baaller" (CXIII); det er dog ingen Tvivl underkastet, at han har eiet Gods, thi den ¹⁶/₇ 1457 forlehner Kong Christian ham for Livstid med Hals og Haandskret over alle hans Bønder i Danmark (XCVI). Den ¹⁹/₄ 1459 (XCIX) giver Kongen ham og hans Fader, Hr. Otto Nielsen frit Birkehing og Birkeret over Bjørnholm med Tilliggende, hvoraf fremgaar, at Hr. Erik havde Andeel i Bjørnholm, førend han erhvervede Hr. Anders Ebbefens Andeel, og den ²/₁₀ s. A. (CI) stjænkter Kongen ham for Livstid Pengeindtagten af det Gods, som han havde til Lehn af Kronen. Disse Benaadninger forøgedes senere paa forskjellig Maade. Saaledes stjænkede Kongen ham den ¹¹/₄ 1469 ikke blot for Trostøb og villig Tjeneste, som det sædvanlig hedder, men særlig for den store Koft og Tæring, som han i „thette kriig oc orlogh gjort (oc haft) haffuer ydermere en andre for wort oc righens skyldh“, den Hjælp, som skulde udredes af hans Bønder til Medgift for Kongens Datter Margrethe, der blev gift med Kong Jacob af Skotland (CXXII). Den ¹⁸/₅ 1471 blev det paatagt Hr. Erik at oppebære Kronens Fredskjøb i Sylland, og der blev givet ham Fuldmagt til at giengive fredløse Mænd deres Fred (CXXVIII); den ²³/₅ 1473 stjænkede Kongen ham ligeledes til Bederlag for stor Koft og Tæring al den Landhjælp, som han havde oppebaaret af sine egne Bønder (CXXX). Om Oppebørselen af Fredskjøb var en Benaadning, er vel forøvrigt tvivlsomt, idetmindste indbetaltes en Deel af Indtagten derved i Kongens Kasse¹).

Hr. Erik var gift med Sophie Henriksdatter (Gyldestjerne), Datter af gamle Hr. Henrik Knudsen til Restrup, Iversnæs m. v., der var død i Aaret 1456, og den „hofmodige“ Frue Anna Mogensdatter Munk, der bragte ham Boller og var død i Aaret 1462. Han blev ved dette Ægteskab besvogret med de anseeligste Slægter i Landet, i hvilken Henseende henvises til den forud meddeelte Stamtafle over Familien Gyldestjerne, og det skal kun her bemærkes, at hans Hustrues Søster, Frue Ellen Henriksdatter, var Moder til Lave Esgefsen Brok paa Estrup, med hvem Rosenkrangerne, navnlig Hr. Eriks Fader, Hr. Otto Nielsen, laae i en langvarig eiendommelig Feide, som Hr. Erik blev indviklet i, men som udførlig er omtalt forud under Hr. Otto Nielsens Historie og derfor her forbigaaes. Naar dette Ægteskab er blevet sluttet, vides ikke med Sikkerhed. Der er i Affskrift af Peder Dyrstjot opbevaret et Brev (XCVII), hvis Aarstal i Affskriften er 1457, og i hvilket Hr. Erik med Samtykke af sin Fader og sin Hustru, Sophie Henriksdatter, indstifter 4 Aartider i Sect. Vir-

¹) D. M. IV, 1, p. 68.

gitte Kloster i Mariager for sine og hendes Forældres Sjæle. Herefter skulde de altsaa have været gifte i 1457, men dette Aarstal er bleven gjort tvivlsomt. I *Danst Magazin* nemlig¹⁾, hvor Brevet er aftrykt, udtales det, at Aaret „rettere“ skal være 1475, dog uden at der anføres nogen Grund for denne Antagelse. Da der i *Afskriften* staaer 1457, maatte det vel udfordre *Beviis*, med hvilken Hjemmel 1475 skulde være „rettere“, hvorimod *Beviis* for, at 1457 er rigtigt, skulde være usornødent. Smidlertid skal det dog bemærkes, at Hr. Erik i ovennævnte Brev ikke nævner Børn og Afkom, hvilket vilde have været rimeligt i en saadan *Foundation*, og i 1475 havde han mange Børn og vistnok ogsaa Børnebørn, og at der fra 1475 haves et andet lignende Brev (CXL) nemlig et *Gavebrev* paa en Gaard i Kjøbenhavn til Hellig Aands Klosteret sammesteds, i hvilket Udtrykkene i Formen ere noget forskellige med Hensyn til Raadigheden over Gjenstanden for Gaven. Hvorledes det nu end er, saa har Hr. Erik i Virkeligheden været gift med Frue Sophie 1457 og allerede 1455, thi i Hr. Niels Pedersens (Hyldestjerne) Testamente af ¹³/₁ 1456 betænkes Frue Sophie, Hr. Erik Ottesens, med en „sølskeed“. Deres Bryllup blev fejret med stor Pragt, baade Kongen og Dronningen vare tilstede, men der synes dog ikke at være udfoldet saa stor Luxus navnlig i Spise- og Drikkevarer, af hvilke der blev drukket en halv Ane, som kort Tid efter var sædvanligt ved Adelsens Bryllupsfejer, thi Hvitfeld, der omtaler dette Bryllup (fol. 1050), fremhæver det som et *Beviis* paa, „i hvilken Overflødighed og Hoffart vi nu ubi ere stegne i disse Dage“.

Hr. Erik fik med sin Hustru Voller og betydeligt Gods dertil i de Forrens nærmest liggende Herreder, foruden vistnok Deel i de store Lehn, som Hr. Henrik Knudsen havde i Pant af Kronen, dog findes han først i 1465 benævnt til Voller, da Frue Elne Henriksdatter af „Søegardh“ udsteder et Gjaldbrev til ham paa 20 Mark lybst imod Pant i Halvdelen af en Gaard i „Kongstrop“ Sogn paa Vløe (CXIII), og han har dengang heller ikke havt Voller i mange Aar, thi først i Decbr. 1462 blev der, som omtalt i Hr. Otto Nielsens Historie ved Striden mellem Lave Brok og Rosenkranjerne, paa Bghholm stiftet efter Frue Anne Mogensdatter, der sad inde med Voller, der var hendes fædrene Arv, indtil hun døde.

I Aaret 1466 benævnes han „paa Skarnæ“, da Frue Anne Joachimsdatter (Hemming) paa Koldinghuus, Enke efter Anders Ebbesen (Galt), folgte ham sin og Sønnen Jørgens Andeel i en Gaard i Kongsted (CXVIII). Skarnæ er det gamle Skjern Slot, der var beliggende i Midelfsom Herred, og som kort

¹⁾ I. 6, pag. 82 & 239.

tilførn havde tilhørt Henning Pödebusch og derefter hans Enke Frue Rivsten Zensdatter Falk (jfr. Slægtregistret over Familien Pödebusch i Hr. Timme Nielsens Historie), efter hvis Død det formodentlig er folgt af Arvingerne. Hr. Erik benævnes hyppigt navnlig i de sidste Aar af sit Liv til Skiern, hvor han altsaa har hadt Bopæl. Ovennævnte Frue Anne Joachimsdatter der, da hun udstedte nysnævnte Brev, havde Ophold hos sin Svoger, Hr. Mogens Ebbesen (Galt), der var Lehnsmænd paa Roldinghuus, var Hr. Eriks Søsterdatter, nemlig Datter af Hr. Joachim Flemming og Frue Inger Andersdatter Hvide, Hr. Eriks Halvsøster (jfr. Slægtreg. over Familierne Flemming og Galt i Hr. Otto Nielsens Historie).

I 1468 benævnes Hr. Erik „paa Bjørnholm“, da han tilkjøber Hr. Holger Munk og hans Datter Ingerd to Gaarde i Boulstrup og 1 Gaard i Spøtrup som Wederlag for al den Rettighed, som Hr. Holgers Hustru, Frue Inger Joachimsdatter (Flemming), der ligeledes var Hr. Eriks Søsterdatter, havde i Bjørnholm med Tilliggende (CXXII). Det synes, som om Hr. Otto Nielsen ved denne Tid har afftaaet Bjørnholm til sin Søn, thi medens han endnu den 1/4 1467 (CXIX) tager Thingsvidne om, at Bjørnholm med Tilliggende var hans Hustru Frue Elses rette Arvegods, hvilket Vidne mulig netop er optaget, fordi han tilsigtede at overdrage Bjørnholm til sin Søn, finde vi ham ikke senere benævnt „til Bjørnholm“, hvorimod Hr. Erik indtil henimod Slutningen af sit Liv kaldes „Ridder af Bjørnholm“, ligesom han findes beskæftiget med Godsærhvervelser i Nærheden deraf. Den 11/11 1469 tog han saaledes Vidne (CXXIV) ved Sønder Herredsthing (Manders A.) om, at en Eng i „Raffwenholmæ“, der hørte til Allelevgaard, som han eiede, havde ligget dertil i 60 Aar og mere, og den 21/11 s. A. ligeledes Vidne (CXXV) om, at hans Foged paa hans Vegne loflig havde taget Lavhævd paa denne Eng. Den 14/10 1480 erhvervede han Vidne (CXLVIII) ved samme Herredsthing om, at han havde taget Lavhævd paa den Agerjord, „som ligger ved 3 Stene“ Nord for Hyllested, og paa Ager, Eng og Skov over hele Hyllested Mark, hvilket Gods fra Arilds Tid havde ligget til Bjørnholm. Medens Allelevgaard er beliggende Nord for Bjørnholm ligger Hyllested mod Syd, begge ikke i en Miils Afstand.

At samle og anføre her alle de Eiendomsærhvervelser, som vedkomme Hr. Erik, vilde blive altfor vidtløftigt, og man maa derfor indskrænke sig til at henvise bl. A. til Voldske D. Archivregistraturer og Nye Rgl. Saml. 2091, 4to, paa det store Rgl. Bibliothek og til, hvad der senere vil findes Anledning til at fremhæve enten i hans eller hans Børns Levnetsbeskrivelser. Særlig skulle vi dog omtale følgende Eiendomsforhold, der dels ere af mere Interesse dels ikke forhen omtalte.

Fra 1481 have 3 Skjæder (CXLIX—CLI), der alle have til Gjenstand Gods i Svingelbjerg By, i Gislum nu Rinds Herred, som Hr. Erik Ottesen tilkjøbte sig. Det er Bogu Jensen i Onsilb, Bøvneren Jes Bertelsen og Jost Nielsen, der i Fællesskab havde arvet nogle Gaarde i Svingelbjerg. Uagtet der i alle 3 Breve gives forskjellige Oplysninger om Familieforholdene, et det dog ikke muligt at faststille disse, og det synes, som om de Paagjaldende deels here til adelige Slægter, saaledes Jes Bertelsen, der kaldes Bøvner og fører til Baaben en slakt Ørn, deels til ansæete Selveierbondeslægter saaledes Bogu Jensen og Jost Nielsen, der begge forsegle med Bomærker, som ere blevne besvoglede med en af de mindre adelige Slægter. Hvad Hr. Erik vilde med dette Gods, som han skulde indløse med 100 Mark og et Stykke Klæde „saa godt som 6 lødige Mark“, og som var beliggende saa langt fra hans egentlige Hovedbesiddelser, foreligger ikke oplyst, men han havde mulig i denne Egn en større Eiendom, som nu ikke kjendes. Forøvrigt havde han i det nordligere liggende Herred, Slet Herred, en Pantebesiddelse, idet nemlig Hr. Niels Erikfen (Gyldenstjerne) til Tim af hans Fader, Hr. Otto Nielsen, havde laant 200 Rhinske Gylden imod Pant i Gods i Slet Herred, som ikke nærmere benævnes. Den $1\frac{1}{4}$ 1482 betalte Hr. Niels Erikfen Pengene tilbage paa Skanderborg Slot, og fik Hr. Eriks Quittering for Modtagelsen (CLII).

I det Besættelige var Hr. Erik Ottesens Eiendomme beliggende i Jylland, men vi see dog, at han ved Magekifte med Jes Rud af Hæsel erhvervede sig dennes Gods i Kragerup i Sjælland, hvorimod han udlagde ham Gods i Nalse Sogn i Sønder Herred (Randers A.). Ved dette Magekifte blev han Jes Rud skyldig 5 Ørter Korn, som han efterhaanden berigtigede, saaledes at han den $\frac{3}{4}$ 1489 fik Quittering (CLXIV) af Jes Ruds Enke, Marine Bertels Datter af Hæsel, for Restgjalden. Af Jes Ruds Halvsøster Fru Gertrud Hermansdatter, der var gift med Sep Jude af Dlstруп, har han ligeledes kjøbt Gods, vistnok den Andeel i Hæsel Gods, som hun havde arvet efter sin Broder Jes Rud, thi der have et Vidne af Laaandsfars Landsthing af $1\frac{1}{4}$ 1481¹⁾, hvorefter Fru Gertrud folgte til Christopher von Hagen, der var gift med hendes Halvsøster Mette Rud, al den Arv og Rettighed, som var tilfalden hende efter hendes Moder Fru Christine Hartvigsdatter (Brylle) og hendes Broder Johan (Jes) Rud, undtagen den Deel, som hun havde folgt Hr. Erik Ottesen, i Hæse. Vi kunne nemlig ikke antage, at det er Hr. Erik som benævnes „i Hæse“, hvilket er aldeles usandsynligt.

Senere hen, da Hr. Erik i de sidste Aar af sit Liv stiftede med sine Børn,

¹⁾ Ghmarch. Danm. Uaavnt uvist Gods Nr. 16.

vil der frembyde sig Keilighed til at give en samlet Udsigt over hans betydelige Eiendomme.

Kong Christian I døde den 22de Mai 1481. Hr. Erik Ottesen, der synes i Begyndelsen af Mai Maaned at have været i Hylland, hvor han den 12te Mai erholdt 2 af de forud omtalte Skjoder paa Gods i Svingelbjerg, er formentlig kaldet til Kongens Dødsleie, og det er muligviis saavel paa Grund heraf som paa Grund af de mange derefter følgende Forretninger for ham, at det 3die af de nævnte Skjoder først er bleven udfærdiget til ham i October s. A.

Ved Kong Christians Død sad følgende i Rigens Raad, Erkebiskoppen i Lund, Hr. Jens Brostrup, Biskopperne Hr. Oluf Mortensen (Jernstjag) i Roeskilde, Hr. Jep Friis (Skattavl) i Børlum, Hr. Carl Rønnow i Odense og Hr. Niels Glob i Viborg, Abbed Oluf i Sorø, Dr. Christopher (Jensen Præsent), Provst i Roeskilde, Niels (Styggesen Rosenkrantz), Provst i Børlum, Hr. Erik Ottesen, Hofmester, Hr. Niels Eriksen (Gyldenstjerne), Hr. Strange Nielsen (Strangesen), Hr. Claus Rønnow, Hr. Johan Dye, Hr. Knud Truidsen (Hase), Hr. Werner Parsberg, Hr. David Haf, Hr. Axel Ragesen (Brof), Hr. Corfitz Rønnow, Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Erik Ragesen (Thott), Hr. Jens Due (Thott), Hr. Niels Timmesen (Rosenkrantz), Hr. Eskild Gise, Hr. Anders Jacobsen (Bjørn), Henning Meinstrup, Claus Brylle, Evert Grubbe og Bent Bille¹⁾, altsaa ikke mindre end 4 Rosenkranker.

Hr. Erik forblev i sin Stilling som Hofmester²⁾ og har saaledes haft væsentlig Indflydelse ved Kong Hans' Hylbing og navnlig ved Forhandlingerne med Sværrig og Ordningen af Forholdet til Fyrstendommerne. Vi finde saaledes hans Navn saavelsom Provst Niels Styggesens og Hr. Niels Timmesens under den i Kallundborg i Nærværelse af alle Rigets Stænder den $15/5$ 1482 udfærdigede Hylbingsact³⁾. I August Maaned s. A. saaledes de Danske og Svenske Rigens Raader i Calmar, men da de norske Raader udebleve, indfrankede man sig til at stadfæste Rigernes Forening og beramme et nyt Møde, der skulde holdes i Kjøbenhavn⁴⁾. Henpaa Efteraaret 1482 reiste Kong Hans til Holsteen, hvor hans Moder til Fordeel for sin yngre og hjæreste Søn Frederik forsøgte ethvert Middel til at faae Fyrstendommerne adskilte fra Kronen. Han var ledsaget af Biskop Carl Rønnow, Biskop Niels Glob, Hr. Erik Ottesen, Hr. Strange Nielsen og Hr. Niels Timmesen (Rosenkrantz), og det lykkedes ham

¹⁾ Hvitt. fol. 962.

²⁾ Jfr. Kolb. Rosenv. Bl. D. Domme I. 17—18, hvor Hr. Strange Nielsen (Strangesen) den $2/7$. 1482 benævnes Kong Hans' Hofmester. Hr. Erik Ottesen var paa den Tid til Calmar Mødet.

³⁾ Ohmarch. Dann. Reg. 13, Nr. 12.

⁴⁾ Hvitt. fol. 962.

dog kun for en kort Tid, at standse sine Moders Planer. Stænderne hylkede ham men ogsaa hans Broder den $12\frac{1}{2}$ 1482 samtidig med, at han stadfæstede Fyrstendømmernes Privilegier¹⁾. Hr. Erik Ottesen har saaledes den sørgelige Berømmelse som Hofmester baade i 1460 og i 1482 at have været medvirkende ved Udstedelsen af disse Privilegier, der iøvrigt med Nødvendighed bleve fremtvungne ved Omstændighedernes Magt. Dyrefjorte Erfaringer, som umuligt baade Kongen og hans Raadgivere kunde være blinde for, maatte vise, hvad sliig Afstillelse i Foreningen havde ført og igjen kunde føre til, og man havde vissefelig ikke, hvis Valget havde staaet frit, lagt et ufornødent Vaand paa Kongens Herredømme, derved at man ligesom organiserede en Magtstilling i Syd ved Forening af 2 af Rigets Provindsler. Vel var Holsteen statsretlig ikke en Deel af Riget, men Datidens statsretlige Begreber samlede sig i alt Væsentligt om Kongedømmets Overhøjhed og fik forøvrigt derved i de fleste Tilfælde en Fasthed, som Nutiden savner.

3 Sverrig havde Hr. Steen Sture i meer end 10 Aar med Retfærdighed og overlegen Dydighed og Klogskab styret Riget uden at trægte efter Kongenavn. Han fandt Understøttelse fra alle Sider, og der forelaa saaledes ingen Grund for Sverrig til at gjøre Forandring i det Bestaaende. De Svenske Rigsraader udebleve derfor fra Mødet i Halmstad den $12\frac{1}{2}$ 1483, hvor de Danske og Norske Rigsraader „for Rigerens Veligheds Skyld, som ikke kunde taale længere at staae uden Herre og Konge“, samtykkede i, at Kong Hans blev Danmarks og Norges Konge. Kongens derefter udstedte Haandfæstning d. d. Halmstad den $\frac{1}{2}$ 1483 er bl. A. beseglet af Hr. Erik Ottesen²⁾. Men paa Sommeren lykkedes det dog de Danske Sendebud Biskop Carl Rønnow, Hr. Erik Ottesen, Rigens Hofmester, Hr. Claus Rønnow, Rigens Marsk, Hr. Erik Krummedige og Hr. Eskild Gise, der ifølge Fuldmagt af Kong Hans af 25de Mai s. A.³⁾ mødte i Calmar, og som førend deres Afreise bleve løste fra deres Raads Eed, forat de kunde være upartiske Dommere, at tilbeibringe et Forlig med de Svenske, den saakaldte Calmarreces af $\frac{1}{2}$ s. A., hvorefter Kong Hans blev udvalgt til Sverrigs Konge⁴⁾, men forøvrigt forbleve Forholdene uforandrede; Hr. Steen Sture beherskede fremdeles Sverrig, og Kong Hans var ifkun af Navn dets Konge. Kort efter Hjemkomsten fra Calmar mødet fulgte Hr. Erik med Kongen til Fyrstendømmene og derfra til Hamborg, hvortil Kongen ledsaget af Biskop Albert Krummedige i Lybak, Biskop Carl Rønnow,

¹⁾ Hvitf. fol. 963. ²⁾ Hvitf. fol. 965, Ghmarch. Aarsber. II, pag. 46.

³⁾ Hadorph. Sv. Riimfr. Bilag S. 316.

⁴⁾ Hvitf. fol. 976. Hadorph, Sv. Riimfr. Bil. S. 318–333. Ghmarch. Sverrig 118 a.

Biskop Niels Glob, Grev Adolph af Oldenborg, Cantzleren Hr. Johan Zepfen (Ravensberg), Hr. Hans von Ahlefeldt og Henrik Ranzau, Befalingsmand paa Steinburg m. Fl. og et Følge af 600 Hefte ankom den $\frac{2}{11}$ s. A. for at lade sig og sin Broder Frederik hylde. I Aarene 1484—86 have vi faare faae Efterretninger om Hr. Erik. Der var Fred og Ro i Rigerne, og vi finde derfor kun hans Navn i private Sager for Kongens Retterthing og i enkelte Eiendoms-handler af mindre Betydning. I Aaret 1487 derimod foregik der flere betydningsfulde Begivenheder baade i Rigerne og med Hensyn til Hr. Erik Ottesens Stilling. Den $\frac{1}{5}$ 1487 i Kjøbenhavn samtykkede Rigens Raad i at tage Junker Christian til Konge efter Faderen. Det i den Anledning udstedte Brev er bl. A. befeglet af Hr. Erik Ottesen og Hr. Niels Styggesen (Rosenkrantz) electus & confirmatus i Børlum og Hr. Eskild Gise, Hr. Eriks Sviger-søn¹⁾. Hr. Erik kaldes i dette Brev ikke Hofmester og nævnes derhos ikke forst blandt Ridderne, hvilkens Plads den gamle Hr. Strange Nielsen indtager. At det dog ikke heraf kan sluttes, at Hr. Erik var frattraadt Stillingen som Hofmester, fremgaar af, at han den $\frac{2}{9}$ s. A., da Rigens Raad m. Fl.²⁾ i Lund

¹⁾ Ghmarch, Hylbinger Nr. 12. Brevet er trykt i Chr. II's Historie af C. F. Allen, pag. 573.

²⁾ Brevet er beseglet af Erkebiskop Jens Brostrup i Lund, Biskopperne Niels Skafse i Roskilde, Carl Roumou i Odense, Niels Glob i Viborg, Eiler (Velle) i Aarhus, Hartvig Suel (Stjerne) i Ribe og Niels Stygge (Rosenkrantz) i Børlum, Prior Sep Mortensen i Antvorskov, Abbed Oluf i Sorø, Johan Zepfen (Ravensberg), Provst i Dalby, Mester Claus (Andersen Ulfeldt), Prior i Dalum, Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Hr. Strange Nielsen, Hr. Johan Oxe, Hr. Axel Lagesen (Brof), Hr. Ludvig Nielsen (Rosenskrantz), Hr. Engelbrecht Albrechtsen (Bydelsbad), Hr. Corfitz Rønnow, Hr. Erik Lagesen (Thott), Hr. Eskild Gise, Hr. Henrik Meinstorp, Hr. Poul Pazmand, Hr. Eggert Krummebigge, Hr. Bent Bille, Hr. Niels Svægh, Hr. Anders Jacobsen (Bjorn), Hr. Ludvig Marst (Munk med Tverbjelken), Hr. Axel Brahe, Hr. Lønne Parsberg, Mauritz Nielsen (Gyldenstjerne), Claus Brykke, Evert Grubbe, Oluf Mortensen (Gjersting), Anders Christensen (Sandberg), Niels Eriksen (Rosenkrantz) og Niels Haf, Danmarks Riges Raad, Abbederne Peder i Esrom, Jens i Ringsted, Oluf i Skovlofter, Hertogh i Herredsbad, Christiern (Brahe Vaaben) i Em Kloster og Jens i Ebelholt, Mester Jens, Provst i Lund, Hr. Peder Povelsen, Degn i Lund, Dr. Johan, Degn i Roskilde, Hr. Odde, Provst i Roskilde, Mester Hans Urne, Provst i Odense, Provst Svend i Børlum, Provst Gregers i Vestervig, Hr. Iver Agelsen (Thott), Hr. Erik (Løvenbald) i Aunsbjerg, Hr. Jens Mathsen (Munk), Hr. Anders Friis (Skiftavl), Hr. Sten Bille, Hr. Oluf Stigson (Krogus), Hr. Hans Balkendorf, Hr. Johan Huitkop, Hr. Christiern Urne, Hr. Claus Daa, Hr. Bjørn, Hr. Johan Hiltzen, Hr. Anders Staverfow, Hr. Britbern Pødebusch, Hr. Jon Ving, Hr. Oluf Pedersen (Gyldenstjerne), Lage Brof, Anders Munk, Lasse Maghensen (Løvenbald), Jørgen Daa, Jørgen Rud, Holger Eriksen (Rosenkrantz), Erik Stygge (Rosenkrantz), Eggert Besteni, Lasse Lunov, Erik Besteni, Maghens Pedersen (Dru med udbrede Binger), Oluf Pedersen (ufjendeligt Sigil), Niels Eskildsen (Høg), Henrik Friis (de „orte“), Niels Krabbe (Tverbjelle), Oluf Friis (3 Moser), Jens Raas (Sparre), Hertogh Skafse, Claus Neb, Anders Thegemat, Knut Joachimsen (Reventlow), Ebbe Andersen (Ulfeld), Bild Pedersen, Peder Tegemad, Henrik Jensen (Quithov), Erik

fuldbyrdede Junker Christians Valg til Danmarks Ronge¹⁾, nævnes først blandt Ridderne og lige forud for Hr. Strange Nielsen. Dette Brev har megen Interesse for vor Historie, da der findes nævnt 5 Rosenkranser foruden flere, som ved Svogerklub vare knyttede til Familien. Hr. Erik var imidlertid efter Alt, hvad der anføres, allerede 1487 ikke længer Hofmester; hans Eftermand var den rige Hr. Poul Laxmand til Ballen i Halland, Agerup i Skaane, Sandholt og Nielstrup i Fyen, Aserbo i Sjælland m. m. Han benævnes Hofmester i 1488, da Rigens Raad, hvoriblandt nævnes Biskop Niels Stygge (Rosenkrans) i Børlum, Hr. Eskild Gise, Marsk, Hr. Erik Ditesen, Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrans) m. Fl. gavede Vidnesbyrd om, at, da Kong Hans bekræftede Byernes Privilegier, blev det betinget, at de ikke maatte „bruge nogen ny uvaulige Artikler m. m.“²⁾. Vi have ikke for Hr. Eriks Vedkommende saaledes som med Hensyn til hans Fader et Kgl. Brev opbevaret angaaende hans Afsted som Hofmester, men det er rimeligt nok, at han, der paa dette Tidspunkt vel var over 60 Aar gammel, kan have været træt af sin høie Stilling, der udfordrede idel Virksomhed, og ønsket at tilbringe Resten af sit Liv i Ro, og dertil kommer, hvad der mulig har været den egentlige Aarsag til, at han fratraadte, at hans Hustru i dette Aar døde. En saadan Begivenhed maatte nødvendigviis heftigt indvirke paa en ældre Mand som Hr. Erik, især da de havde levet i henved 40 Aar sammen, og hans Tanke er derved bleven henvendt mere paa, at hans Afsted fra Verden ogsaa mulig snart kunde stunde til, og at han maatte berede sig derpaa. Uagtet vi have flere Efterretninger netop fra Aaret 1487, er der dog Intet, hvoraf vi kunne slutte, paa hvilken Tid af Aaret hans Hustru er død, det skulde da være, at Kongens nedennævnte Besøg paa Skanderborg hos ham, kan have staaet i Forbindelse med hendes Jordefæstelse. Omend Hr. Erik opnaaede at tilbringe sit Liv i mere Ro end hidtil, var han dog langtfra uvirksom i Rigets Anliggender. Den 9/8 1487 var Kongen hos ham paa Skanderborg og afsjobre ham der en „swadhet“ Hest for 60 Mark³⁾, og Hr. Erik fulgte derpaa med Kongen til Viborg, hvor han førerede Kongen 2 Heste⁴⁾ og senere til Haderslev og Flensborg med 22 Heste⁵⁾, og derefter var han, som

Jepsen (Snekk Baaben), Steen Pedersen (Gise), Axel Saxtorp, Anders Stifsen (Thott), Torbern (Rosenparre) i Skarolt, Henning Olsen (Skjoldmarkets uafhængeligt, Hjelmtegnet: 2 sorte Egern vendte mod et Træ), Oluf Holgerfen (Ustand), Morten Benfermand, Vincencius Iversen (Dyve), Peder Lauritzen (afhængeligt Sigil), Lauritz Knob, Gregers Jepsen (Ustand), Peder Lang, Axel Olsen (Stanke Baaben), Tage Henriksen (Hollunger), Palle Andersen (Ufeld), Bent Aagesen (Thott), Bent Krabbe, Tønne Pallefen (Biffert), Eiler Brysse, Jørgen Marsvin, Hans Nagel og Thrugith Andersen (afhængeligt Sigil).

¹⁾ Ghmarch Hylbinger Nr. 13.

²⁾ Hvitf. fol. 999.

³⁾ D. M. IV, 1, 88.

⁴⁾ Ibidem 1, 89.

⁵⁾ Ibidem 1, 180—2.

anført, den 22de Septbr. f. A. i Lund i Anledning af Junker Christians Kongevalg. Navnlig findes hans Navn hyppigt under de mellem Kong Hans og hans Broder Hertug Frederik paa Grund af forskjellige mellem dem herskende Stridigheder afsluttede Forlig, saaledes under et Forlig til Flensborg den $\frac{7}{10}$ 1488¹⁾, der foruden af Hr. Erik er beseglet til Bitterlighed bl. A. af hans Søn, Niels Erikssen, og hans Svigersøn, Hr. Hans von Aldefeldt, og under det Brev²⁾, som Kongen og Rigens Raad i Aaret 1494 udfærdigede om, at Hertug Frederik, der havde begjært at forføres med Lehn af Riget t. Ex. med Volland, Falster og Møen, ikke kunde faae saadant, da Danmark var et frit Valgrige, og man ikke vilde samtykke i, at Riget deelttes mellem flere Herrer. Der er den Særegenhed ved dette Brev, at Hr. Eriks Navn nævnes umiddelbart efter de geistlige Raaders og forud baade for Hofmesterens og Marskens Navne.

Den $\frac{10}{1}$ 1491 var han i Lybæk og afsluttede der tilligemed sin Svigersøn, Hr. Hans von Ahlefeldt m. Fl. paa Kongens Vegne en Recess med Raadet i Lybæk³⁾.

Ligeledes i Forhandlingerne med Sverrig tog han Deel og var saaledes tilligemed sin Søn, Niels Erikssen, og sin Svigersøn, Hr. Eskild Gjøe, blandt de Raader, som Kong Hans affærdigede med Fuldmagt af 1495 $\frac{16}{6}$ til den 24 f. M. at møde i Calmar forat forhandle med de Svenske Raader om Calmar Recessens Fuldgjørelse m. v.⁴⁾, hvorhos han hyppigt er tilstede paa Retterthing i alle Egne af Riget⁵⁾.

Ligesom sin Fader var Hr. Erik meget gavmild mod Kirker og Klostre, og navnlig Mariager Kloster skjænkede han betydeligt Gods. I 1458 stadfæstede han saaledes tilligemed sin Fader sin Moders Frue Else Holgersdatters Gavebrev til dette Kloster paa en Gaard i Asefve⁶⁾, i 1475 funderede han et Capel sammesteds og gav dertil 10 Gaarde beliggende spredt omkring i Sjælland⁷⁾ og senere i 1492 tilligemed Frue Anne Henriksdatter⁸⁾ 8 Gaarde og 2 Boel lige-

¹⁾ Seidelins Dipl. pag. 665 & ff.

²⁾ Hvitfeld fol. 1009. Brevet er beseglet af Erkebiskop Jens Brostrup i Lund, Biskopperne Niels Skafve i Roskilde, Carl Rønnow i Odense, Niels Glob i Viborg, Hartvig Suel i Ribe, Niels Stygge (Rosenkrantz) i Bendshøstet, Niels Clausen (Skade) i Aarhus, Mester Peder, Prior i Antvorskov, Johan Jepsen (Ravensberg), Provst i Dalby, Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Hr. Poul Larmand, Hofmester, Hr. Eskild Gjøe, Marsk, Hr. Henning Meinstrup, Hr. Niels Høg, Hr. Ludvig (Munk) Marsk, Hr. Sten Bille, Hr. Hans Balkendorf, Hr. Oluf Stifsen (Krognes), Mauritz Nielsen (Gylbenstjerne), Niels Erikssen (Rosenkrantz) og Jørgen Marvbin. ³⁾ D. M. II, 1, 289-92.

⁴⁾ Glimard's Marsber. IV, pag. 277.

⁵⁾ Kolderup Rosenvinge Bl. D. Domme.

⁶⁾ D. M. I, 6, 83.

⁷⁾ D. M. I, 6, 104.

⁸⁾ Maa vare hans Søns Husfrue, medmindre „Anna“ skal være Sophie, altsaa hans egen Husfrue.

ledes i Byland til samme Kloster¹⁾ foruden Thyrlund c. p. i Berlev Herred²⁾, i 1481 tilskjødede han fremdeles Klosteret en Gaard i Borup for sin Datters Ophold der³⁾, og i 1503 gav han til fattige Folks Gaard i Mariager en Gaard og et Boel i Rive og et Boel i Klattrup ifstedetfor en Td. Aal og en Td. Dred, som han tidligere havde givet dertil⁴⁾. Endelig har han ifølge et Thingsvidne af Ofter Riisbjerg Herredsthing af 1544 til samme Kloster givet en Gaard i Mielby⁵⁾ og i 1496 ifølge Dom paa Kongens Retterthing af $\frac{2}{3}$ 1552 en Gaard kaldet Torup og Quernbæks Mølle (Gimming Sogn) til Kjerlingeгаarden i Mariager, hvilken Gaard paa en eller anden Maade var kommen i Hr. Mogens Gjøes Besiddelse, muligt feilagtigt udlagt ham som Arv efter hans Moder Mette, Hr. Erik Ottesens Datter, og efter Hr. Mogens paa Stifte udlagt hans Søn Effild, der af Sorgen Lykke, Embedsmand paa Mariager Kloster, blev fagfogt til Erstatning og ogsaa ved Dommen fundet pligtig til at give Klosteret Erstatning i ligesaa godt Gods, da han havde mageskiftet Gaarden bort til Kronen. En lignende Dom overgik paa samme Retterthing Frue Eline Gjøe, Hr. Mauritz Ofsens (Krognes) Efterleverste, men da hun endnu havde sin Deel, blev hun tilpligtet at afgive den til Kjerlingeгаarden⁶⁾. Om Bestyrelsen og Forsvaret af det Gods, som Hr. Erik saaledes havde givet til Kjerlingeгаarden var der senere mellem Hr. Eriks Arvinger og Klosteret en Strid, der blev afgjort ved Dom paa Kongens Retterthing af $\frac{2}{3}$ 1556 og vil blive omtalt under hans Sønnesøns Christopher Nielsens Historie. Til Hellig Lands Klosteret i Kjøbenhavn gav han tilligemed sin Fader en Gaard i Kjøbenhavn, imod at der for hans egen, hans Faders, hans Moders, hans Hustrues og alle christne Sjæle skulde holdes en daglig Messe i Klosterkirken foran 3 Altene og aarlig 2 Begængelser. Gudstjenesten blev holdt af en særegen dertil lønnet Præst indtil Aaret 1495, da Hr. Erik Ottesen (CLXXXIV) bestemte, at en Klosterbroder maatte holde Messerne, hvorved Lønnen bespares, og han betingede sig da tillige, at der fra Prædikestolen skulde bedes for hans og hans Slægtninges Sjæle.

Ogsaa Dm Kloster betænkte han med Gaver⁷⁾.

Hr. Erik Ottesen var vistnok en from og gudfrygtig Mand, derom vidner ikke blot hans hæderlige Privatliv og det Eftermæle, han har vundet, samt de fornævnte betydelige Gaver, men der er tillige særligt opbevaret os en gammel Optegnelse i et Manuscript paa det store Kgl. Bibliothek, i hvilket han frem-

¹⁾ D. M. I, 6, 116.

²⁾ D. M. I, 6, 113.

³⁾ D. M. I, 6, 108.

⁴⁾ D. M. I, 6, 120.

⁵⁾ D. M. I, 6, 146.

⁶⁾ D. M. I, 6, 150.

⁷⁾ *VE. Archreg.* I, 252, N, 26, *Ghmarch.* Sønder S. *Narhuns Stift.* Nr. 43.

fætter sin Troesbekjendelse. Den er skrevet af ham paa Skanderborg Slot den 18/3 1476 og lyder saaledes: „Efter guthz byrth medlxxvi^o then søndagh næst for fancte Peters dagh ad cathedram tha war thenne Cronica fulkomen som iegh Erik Dttisfon ridder lodh skrifue til Skandelburgh. Och i alle the bogher som iegh hawer lesth eller hørth, tha fiinder iegh ey bether en ath holde wel the X wars herre Jesu Christi both orth. So som er at ælste thin guth oc thin skaper ower all thing, af all thin for muge af all thin hiærta oc af all thin siæl. 2. Oc ther næst thin iafuen cristen i alle mathe ligh with sielf. 3. Ey swæra til wnyttelicheit om wars herre doth eller andre store ethæ. 4. Detheræ for elder father oc mother som leuendeth eræ oc gør gott for the dothe. 5. Gør ey mandrap uthen loghen meth raath eller gerning. 6. Ey ath bedryfue hoor eller morth met gerning eller samtykth eller begæra naghæ then hellige kirkens personer til fondelicht oc wquemlicht lefuend. 7. Ey at thraa thin iafuens cristens gothz oc penningh utan hans mynnæ eller fulle betalinghe. 8. Ey thiufueth at gere. 9. Ey bæra falsk wptnæ i moth thin iafu cristen for wild eller for auend. 10. Och ey threngæ then fattighe met wold for asuend eller for wild sthld til wskiel. Och wahta sigh for the vii dødelighe sonder so som er hofferdicheit, asuend, Wræthe, Ledhie til guthz thienst, Wklystheit, Ghri=cheit och offuærflødicheit“. Det synes, som om Hr. Erik har ladet skrive en Krønike paa Skanderborg Slot, men om det mulig kun har været en Levnets=beskrivelse, en Slægtbog eller lignende, eller om han virkelig har ladet udarbejde en Danmarks Historie i et vist Tidrum, maa staae hen, da Intet i saa Henseende iøvrigt er bekjendt.

Den seneste Efterretning, som høves om Deeltagelse fra Hr. Eriks Side i det offentlige Liv, er fra Aaret 1502, ifkun et halvt Aar førend han døde, da han fra sit Opholdssted ved Mariager Kloster tilskrev Kongen med Forbøn for den nyrdede Hofmester Hr. Poul Larmands Enke og Børn. Hr. Poul Larmand, der, som forud berørt, i Aaret 1487 efterfulgte Hr. Erik som Rigens Hofmester, er bekjendt for sin Rigdom, der virkelig var ganske usædvanlig. Han eiede saaledes Åsferbo i Sjælland, Sandholt og Nielstrup paa Fyen, Lagerup i Staane og Ballen i Halland, havde Sølvigborg i Pant for 1300 Mark og Giongeholm for 900 Mark, besad 900 Gaarde og 14 Møller, af hvilke den aarlige Landgilde beløb sig til 82 Tøster 2¹/₂ Pd. Korn (c. 3500 Tdr. Vhg), 8 Tøster Mjød, 7¹/₂ Tøst 1¹/₂ Pd. Smør, 11 Køer, 1121 Faar og Lam, 37 Sviin, 301 Gæs, 664 Høns m. m. foruden 1833 Mark i Penge, Han eiede i Kjøbenhavn 7 Huse og i Malmø, Landskrone, Lund, Helsingborg, Halmstad og Faaborg en Gaard paa hvert Sted samt et „Mers“-Skib og 3 andre smaae Skibe. En saadan Rigdom maa vel have forstøffet ham mange Misundere,

og det kan heller neppe være undgaaet, at hans Dpførsel kan have baaret Præg deraf, saameget mere som han beklædte den høieste Embedsstilling i Landet, og at han derved har vaakt Ansæelse ikke blot blandt sine Standsfæller men ogsaa hos Kongen. Det er anført og blev brugt som Grundlag for Anklagen imod ham, at han havde gjort sig skyldig i landsforræderiske Planer med de Svendske, og der er henviist til, at han havde erhvervet sig mægtige Fjender navnlig Erkebiskop Birger i Lund, hvilke skulle have medvirket til hans Fald, men hvori hans Brøde egentlig har bestaaet, vide vi ikke. Da han den 22de Juni 1502 forlod Kjøbenhavns Slot, blev han paa Højbro overfaldet af Bjørn Andersen til Steenalt og Ebbe Strangesen, Lehnsmænd paa Drum, der begge siges at have været Medlemmer af Rigens Raad, hvilket idetmindste for den Sidstes Bedkommende er rigtigt. Ebbe Strangesen stødte ham sin Dolk i Brystet og fastede ham i Vandet med spottende Hentydning til hans Navn. Hr. Poul druknede, og hans Mordere forlode Stedet, og der er intet Spor af, at de bleve efterfølgte eller strævnede til at staae til Ansvar for deres Gjerning. Da Kongen derhos, hvorvel han overværede Vigilier og Sjælernesfer, der bleve læste over den Myrdede, og lod sin Vogn følge Riget, der blev bisat i Helsingør, neppe meer end en Maaned efter paa Sjællandsfars Landsdthing den 29de Juli selv fremstod og anklagede Hr. Poul for at have ført Avindstjold mod Riget og paa stod sig tilkjendt Erstatning i Hr. Pouls løse og faste Gods samt strævnede alle dem, der vilde tale til hans Forsvar, til at møde for sig første Søndag efter Paaste 1503, synes det rimeligt at antage, at Kongen ikke har været fremmed for Mordet trods den forud omtalte Deeltagelse fra hans Side i Begravelsesceremonierne, og det bestrykes endmere ved, at vi finde, at Ebbe Strangesen endnu i samme Aar havde Sæde i Rigens Raad. Under disse truende Udsigter har Hr. Pouls efterladte Enke af 3die Ægteskab, Fruen Kirsten Eriksdatter Vanner, der sad med 3 Stedbørn af Hr. Pouls andet Ægteskab med Inger Munk, Datter af Holger Munk (3 Koser) og Inger Flemming, hvis Moder, som det vil sees af den forud meddeelte Stamtable over Familien Flemming, var Fruen Inger Hvibe, Hr. Erik Ottesens Halvsøster, maattet søge Hjælp hos Slægt og Venner, og hun har da navnlig henvendt sig til Hr. Erik Ottesen, der var hendes Stedbørns Moermoders Broder. Denne Henvendelse bar, hvorlidet Haab der end, som Sagerne stode, kunde være om at opnaae et heldigt Resultat, nogen Frugt. Hr. Erik, der nød høi Ansæelse, og hvem Kongen i Betragtning af hans store og berømmelige Fortid og trofaste Tjeneste ikke vel kunde afvise, tilskrev den 2/3 1502 fra Mariager Kloster Kongen et Brev, hvori han navnlig fremhævede, at, omend Hr. Poul mulig var skyldig, saa var hans Enke dog ikke declagtig i hans Gjerninger. Ved Dommen, der allerede affagdes

den ⁸/₁₁ 1502, og som for Familien Rosenkrantz's Vedkommende er befeglet af Hr. Niels Griffen og Biskop Niels Stygge i Børlum¹⁾, blev alt Poul Laxmands Gods og Løsøre til dømt Kongen, men Enken fik dog Lov til at beholde sit Gods²⁾. Først meer end 20 Aar efter erholdt Børnene noget af deres mødrene Arv tilbage³⁾.

Det er alt omtalt i Hr. Otto Nielsens (Rosenkrantz) Historie (jfr. CXXXV), at Hr. Erik den ²⁷/₄ 1474 fik Bidne af Viborg Landsthing, der stadfæstede, at han ved sin redelige og ædle Tankemaade og ved sin utrættelige og retfærdige Virksomhed i Rigets Tjeneste havde Krav paa Alles Tak, og der er ligeledes i Begyndelsen af hans Historie anført det hæderlige Eftermæle, som den gamle Krønike har givet ham. Vi skulle hertil endnu føie, at der ikke foreligger i hans Historie en eneste Handling af tvivlsom Character. Hans Levetid falder i et Tidrum, i hvilket Lov og Ret efterhaanden fandt mere Agtelse, og den svundne Tids Voldsomheder ikke kunde finde Rum, men allerede den sidst omtalte Sag om Poul Laxmands Mord viser, hvorledes dog de største Forbrydelser kunde undgaae Straf, og det maa derfor med Rette fremhæves, at der ikke i nogen Retning klæber den mindste Plet endog blot af en myndig og mægtig Adelsmands Færd mod de lavere Stillede ved hans Livsvandel i det halve Aarhundrede, vi ere istand til at følge den.

Sct. Knud Hertugs Dag, den 7de Januar 1503⁴⁾ døde Hr. Erik Ottesen, „en vidtberømt Ridder og fordm Hofmester“. Han blev jordfæstet i et Capel ved Mariager Kloster, der efter Reformationen blev nedbrudt, og hans jordiske Levninger bleve derpaa af hans berømte Sønnensøn, Regjeringsraaden i Christian IV's Mindreaarighed, Hr. Søren Ottesen Rosenkrantz, i Aaret 1589 flyttede til Hornslet Kirke ved Rosenholm, hvor der er indsat en Liggsteen over ham⁵⁾.

Det staaer endnu tilbage at slutte Dmtalen af Hr. Eriks Eiendoms og Familieforhold.

I Aaret 1492 gjorde Hr. Erik i Mariager Kloster det første Stifte med sine Børn, og vi see navnlig af dette Brev (CLXXII), hvilke af hans mange Sønner der paa den Tid endnu levede, nemlig Niels, Holger, Hendrik og Søren, medens Mogens, Knud, Otto og Tønne altsaa vare døde. To Aar efter,

¹⁾ Kold. Rosenv. Gl. D. Domme.

²⁾ Hr. Poul Laxmands Sag er behandlet vidtloftigt og interessant i Gl. Tierre af Bregentved af Chr. H. Braeh.

³⁾ Suhm Gl. Saml. I, 2, 169, Hvitf. fol. 1050 angiver han Dødsaar til 1504, men det er urigtigt, hvilket sees af et Brev af ²⁸/₅ 1503 (der vil blive aftrykt i Diplomatariets Fortsættelse), i hvilket hans Søn Hr. Niels Griffen omtaler, at der var bleven stiftet efter Hr. Erik paa Sjævn.

⁴⁾ Marm. Dan. II, 135. Hofman: Danske Adelsmænd II.

den 4de Marts 1494 (CLXXVII), tilstiftede han sin Søn Holger Boller Herregaard med tilliggende Gods, og endelig under 22 Septbr. 1499, da hans fornævnte Søn Holger var død, er der udfærdiget et nyt Skiftebrev (CLXLVI) af Hr. Eriq, hans Sønner, Hr. Niels Eriksen og Hendrik Eriksen samt hans Døttremænd, Hr. Predbiørn Pødebusch, Hr. Eskild Gise og Hr. Jørgen Rud, hvorved Boller med Tilliggende og en betydelig Mængde Gods udlagdes til Holgers Børn. — Det kan vist antages, at Bjørnholm med Tilliggende allerede i 1496 var udlagt til Sønnen Hr. Niels Eriksen, thi, som det vil sees af Skiftebrevet af 1499, skriver denne sig deri til Bjørnholm, og der er derhos opbevaret et Viborg Landstingsvidne af 1496 den $\frac{3}{7}$ (CLXXXVII) om, at Hr. Eriq havde ladet tage Lavhævd paa Bjørnholm med Tilliggende, hvilket rimeligviis er skeet, netop fordi denne Eiendom agtedes eller samtidigen blev overdragen til Sønnen Niels. Dette Landstingsvidne giver et interessant Overblik over Bjørnholms betydelige Tilliggende, der indbefattede den største Deel af det nuværende Sønder Herred i Randers Amt. Hvilke Eiendomme Sønnen Hendrik Eriksen har faaet, foreligger der Intet om; han har mulig faaet eller skullet have Skjern Hovedgaard med Tilliggende, men han døde allerede i det følgende Aar ugift. Der findes ligeledes ingen Optegnelse om, hvilket Gods Døttrene fik, men ifkun for Datterens Kirstines, Hr. Jørgen Ruds, Bedkommende en Opgjørelse over Indtagten af hendes Arvepart, der derefter har været over 800 Tdr. Hartkorn. Hans Ahlefeldt, der ikke er nævnt i Skiftebrevet af 1499, fik, da han den $\frac{1}{4}$ 1476 blev trolovet med Sfr. Else Eriksdatter, i Medgift med hende en Pengesum, da han som Fremmed ikke maatte erholde Gods udlagt, nemlig 1000 Rhinske Gylben og skulde saa dermed lade sig noie (CXLII), hvilket han ogsaa havde Grund til, thi deels fik han Pengene strax, altsaa omtrent 27 Aar førend Hr. Eriq døde, deels vil 1000 Rhinske Gylben efter Kornpriserne dengang, da man kunde kjøbe 4 Tdr. Rug for 1 Rhinske Gylben, svare til c. 25,000 Rdl., hvilket var en betydelig Sum dengang. Det ovennævnte Skiftebrev af 1499 paa Boller til Holger Eriksens Børn giver værdifulde Oplysninger om Hr. Eriks Eiendomme og vidistrafte Besiddelser, og vi blive ogsaa derved istand til at danne os et Begreb om, hvor meget Hr. Eriq har eiet, naar saameget Gods kunde falde paa een Søns Lod. — Holger Eriksens Børn fik nemlig foruden Boller 167 Gaarde, 42 Boel m. m. eller ialt c. 1600 Tdr. Hartkorn, hvoraf den aarlige Landgilde beløb sig til henved 800 Ørtug Korn, 33 Tdr. Smør, 20 Faar, 42 Lam, 64 Gjøes, 128 Høns for- 435 ß groot samt adskillige Tønder Hønning, Salt og Meel samt Fisk. Paa samme Part faldt derhos 4 Møller, betydelige Skodstrafninger og en Mængde Søer. Dette Gods var beliggende fortrinsviis i Bjerge, Hatting

Norvang, Nim, Hads, Ring, Øster Liisbjerg, Sønder Hals, Mols og Rougsø Herreder. Hr. Erik vil altsaa have eiet alene af Bøndergaarde henved 800 og ialt henved 6000 Tdr. Hartkorn. Han har saaledes utvivlsomt været en af de rigeste Mænd paa sin Tid.

Foruden Bjørnholm Skjær, og Boller skal Hr. Erik af Sædegaard have eiet Ornbækgaard i Nørre Herred (Randers Amt), Møgelkjær og Elvedgaard, hvilke 2 sidste Gaarde vare i hans Datter Frue Kirstines, Hr. Jørgen Ruds, Eie. Et endeligt Skifte efter Hr. Erik fandt først Sted næsten henved et halvt Aarhundrede efter hans Død, men forøvrigt vare hans efterladte Eiendomme langt tidligere ved indbyrdes Overenskomst mellem Arvingerne (Toffestifte) blevne deelte; der fandt saaledes kort efter hans Død allerede inden Aarets Udgang et Skifte Sted paa Skjærn og i Efteraaret 1529 et Skifte i Randers, i hvilken Henseende der henvises til 3 Breve henholdsvis af 1503 ^{29/9}, af 1529 ^{10/9} og af 1537 ^{3/11}, der ville blive aftrykte i Diplomatariets Fortsættelse, men det skal alt her bemærkes, at disse Breve ikke ere Skiftebreve og ikke indeholde Underretning om, hvad der i saa Henseende er foretaget.

Hr. Erik¹⁾ og Frue Sophie Henriksdatter, der efter Indskriften paa den over ham satte Pligsteen døde i Aaret 1487, havde mange Børn, efter Slægtregistrene 9 Sønner og 7 Døttre, men de havde den Sorg at see mange af dem gaac bort i tidlig Alder. Deres Børn vare:

Mogens Eriksen, der skal have været Dr. theol. og Munk i Maribo Kloster.

Han blev 1472 immatriculeret i Erfurt (Pont. Ann. II, 684) og døde i Italien paa Veien til den hellige Grav. Han var vistnok død i 1492, da han ikke nævnes i Skiftebrevet af dette Aar;

Hendrik Eriksen, der døde som Børn;

Knud Eriksen, der efter „Elisabeth Bryllse“ skal være død i Italien, men efter „Hofman“ faldt han i Ditmarsken, hvilket sidste ikke er rimeligt, da han maa antages at være død i Aaret 1492, da han ikke nævnes i Skiftebrevet af dette Aar;

Hr. Jørgen Eriksen, R*;

Hendrik Eriksen;

Hr. Niels Eriksen til Bjørnholm etc., R*, D. R. R.;

Otto Eriksen, der var død 1492; Tønne Eriksen, der var død 1492;

Holger Eriksen til Boller etc., D. R. R.;

¹⁾ Den p. 206 omtalte Krønike, som Hr. Erik lod skrive, findes paa det kgl. Bibliothek og skal være et historisk Arbejde, tildeels Afskrift. Først under Trykningen og paa en Tid, da Bibliotheket holdt Ferie, erfarede dette. Hvis fornødent, vil der blive givet yderligere Oplysning i „Retteskr.“.

- Mette Eriksdatter, gift med Hr. Esfild Gioe til Gunderslevholm etc., R*,
D. N. N. & M.;
- Kirstine Eriksdatter, gift med Hr. Søren Miksfelsen Rud til Vedbygaard, R*,
D. N. N.;
- Elsebe Eriksdatter, gift med Hans von Ahlfeldt;
- Vibecke Eriksdatter, gift med Hr. Preddbjørn Pödebusch til Vosborg, R*, D.
N. N.;
- Karen Eriksdatter, Abbedisse i Mariager Kloster;
- Anne Eriksdatter i Mariager Kloster, og
- Dorte Eriksdatter, død lille.

§ 17.

I.

Erik Timmesen til Engelsholm.

Af Hr. Timme Nielsens Børn var vistnok Sønnen Erik den ældste, og han var vistnok Søn af Faderens første Ægteflab med en Datter af Per Monsen til Steensballe, og det antages, at han ikke var Hælsbroder til sine Sødsfænde, saaledes ikke til Broderen Niels, der særlig tog Arv efter sin Moder Frue Abel Mattisdatter og hendes Slægt, og heller ikke til Søstrene Anna og Mette, idetmindste ikke den Førstnævnte (CLXXXVIII), hvorom iøvrigt Mere senere.

Erik var vistnok født i Aarene 1430—40 og tjente i sin Ungdom som Hoffinder ved Kong Christians glimrende Hof. Han stod i Yndest hos Kongen, der i Aaret 1465 (CXV) forlehede ham med alle 40 Marks Sager og derunder over alt hans Gods og Borne. Han har altsaa haft Godsbesiddelse, og det var bl. A. Engelsholm i Nørup Sogn, som han havde arvet efter sin Fader, der døde i Aarene 1456—63. Mulig har han ogsaa paa den Tid været gift og faaet Gods med sin Hustru. Med Sikkerhed vide vi dog ikke, at han har været gift førend i Aaret 1469, da han tilligemed sin Hustru Helvig gjorde Magestifte (CXXIII) med Lave Brok til Estrup og til Vederlag for en Gaard i Føvling Sogn i Sønderhalv Herred fik Gods i Nørup Sogn i Tørrild Herred og i Hornstrup Sogn i Nørvang Herred altsaa i Nærheden af Engelsholm. Denne Gaard, der, som vi have seet, ved Magestifte med Kronen var kommen i hans Fader Hr. Timme Nielsens Eie, var oprindeligt ikke betydelig, men baade Hr. Timme og navnlig Sønnen Erik, der eiede den i henved 50 Aar, forøgede ved Kjøb og Magestifte Godstilliggendet til Engelsholm meget

betydeligt. Der foreligger ingen Oplysninger om, til hvilken Slægt hans Hustru Helvig hørte. Paa flere Slægttabeller angives Erik's første Hustru at have været en Datter af Brune Erik paa Heibegaard og Karen Høeg. Denne Brune Erik, der hyppigt forekommer i den Tids genealogiske Tabeller i Forbindelse Heibegaard (Glæsrborg Sogn) antages i Almindelighed at høre til Familien Banner og vistnok med Kette; der var idetmindste i denne Familie i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede en Brune Erik, men om Helvig har været hans Datter, maa staae hen. Hendes Dødsaar er ubekjendt, men i 1480 var Erik Timmesen gift med Fru Margrethe Boesdatter (Høeg), da han optræder som Børge for hendes Børn af et tidligere Ægtekab (CLXXV). Fru Margrethe var Datter af Bo Høeg til Torp og hendes Moder skal have været Begge Erik'sdatter (Rosenkrantz) fra Rørbøl. Hun var, da hun ægtede Erik Timmesen, Enke efter Hr. Christopher Lykke til Stadsgaard, der altsaa var død 1480, og hun angives tillige at have været gift med Hr. Strange Nielsen (Strange-sen) til Nørholm, Befalingsmand i Thy, men det er urigtigt, thi deels levede han endnu i Aaret 1482, deels forekommer Annie Clausdatter Lange som hans Enke i 1490.

Familien Høeg med Bildsvinehovedet i Baabenet, en af de ældste og anseeligste Slægter i Landet, var paa dette Tidspunkt nærved sin Udsøen. Der levede vistnok dengang 2 Mænd med Fornavnet Bo, Farbroder og Brodersøn, af hvilke den Førstnævnte var den længstlevende, men iøvrigt har jeg ikke været istand til at opstille noget Slægtregister over denne Familie, der findes omtalt hos Hofman, men for de ældste Slægtleds Vedkommende fuldstændig urigtigt.

Ved dette Ægtekab med Fru Margrethe blev Erik Børge for hendes 2 Døtre med Christopher Lykke, Zahen og Anne, men dog først efter nogle Stridigheder med deres Faerbroder Niels Lykke, der, uagtet han var deres Børge, søgte at forurette dem med Hensyn til Arven efter deres Fader. Ved Kong Hans' Dom paa Landemøde i Odense den $1\frac{1}{2}$ 1480 (jfr. CLXXV), hvor Erik Timmesen optraadte paa Børnernes Vegne, blev en Trætte om Arv og Skifte med Niels Lykke afgjort derhen, at Langekøvs Eng i Nørvang Herred skulde tilhøre Christophers Børn og Langekøvs Agerjord Niels Lykke, og at det med Hensyn til det øvrige Forbegods skulde have Forblivende ved det Skifte, der fandt Sted, medens Niels Lykkes Moder, Fru Johanne, endnu levede. Denne Dom har Niels Lykke ikke fundet sig tilfreds med, men atter bragt Sagen frem for Danmark's Riges Raad, der imidlertid paa Retterthing i Kalundborg den $1\frac{2}{3}$ 1482 (jfr. CLXXV) ikke alene stadfæstede den tidligere Dom, men tillige fradømte Niels Lykke Børgemaal for Børnene, thi „hvo som vil herje, han ma ey være weri“. Tidligere havde disse Børn været under Børge-

maal af Bo Høeg¹⁾), formeentlig deres Moerfader. I 1511 stiftede Hr. Erik Timmesen og Frue Margrethe med hendes Børn af første Ægtekab, og han gav dem Quitting for, at ethvert Mellemvarende mellem dem var afgjort, dog saaledes at et Pant, som de havde af ham i Østrebj forblev uforandret, og i Maret 1521 blev der gjort Skifte mellem Søstrene indbyrdes, ved hvilken Leilighed Johanne fik det Halve af Stadsgaard (Constantinsborg), og Anne, der var gift med Manderup Holk til Barritskov væsentlig fik Gods i Fyen²⁾. I 1523 gav deres Moder, der da formeentlig var Enke efter Erik Timmesen, sin Datter Johanne Quitting for enhver Fordring, som hun kunde have paa hende for modtaget Gods³⁾. Med Hensyn til Erik Timmesens Godserhvervelser da er det alt i hans Faders Levnetsbeskrivelse berørt, at denne havde erhvervet Skjode af Sct. Hans Kloster i Ribe paa Gødinggaard og Gøding Mølle i Nørup Sogn tilligemed mere Gods. Den ¹³/₄ 1476 tog Erik Timmesen Vidne af Tørrild Herredsthing (CXLIII) om, at en Trætte om ovennævnte Gods mellem ham og Prior Anders i Sct. Hans Kloster var forliget, og at Hr. Poul, Korsbroder i Ribe, med behørig Fuldmagt skjødde ham dette Gods. I 1484 fik han af Jep Stage, Forstander for Helligaandsgaarden i Ribe, Skjode paa en Gaard i Lime og et Byggested paa Sødober Mark, Nørup Sogn, hvorfor han gav Vederlag i 2 Gaarde i Nebel i Vorbasse Sogn (CLV). En Helligaands Gaarden sammesteds tilhørende Gaard paa „Eythved“ (? Egtved, Berlev Herred) havde Erik Timmesen til Leie af Klosteret, men overlod den i Maret 1493 eller 1494 til Bertel Wibison bl. A. imod, at denne skulde betale Afgiften til Klosteret (CLXXXI). I Maret 1501 fik han Vidne af 3 Mand om, at det Gods i Vinneballe og Daldober i Raadbøl Sogn, og i Valle, Bredsten Sogn, som Hr. Timme Nielsen fik som Vederlag af Bes Persen Lønggaard, og som han og hans Svoger Christen Skram eiede, lovlig var kommet i deres Besiddelse⁴⁾. Hvad der paa den anden Side var Aarsag i, at Christen Ribere gjorde ham nogen Jord og Eiendom stridig, paa hvilken Foranledning Frue Margrethe tog Vidne ved Tørrild Herredsthing om, at der ikke, siden hendes Mand kom til Engesholm, var reist Spørgsmaal om hans Eiendomsret til denne Jord, som han havde taget Lavhævd paa, er uoplyst, og det paagjældende Vidne, der er af den ²⁹/₄ 1503⁵⁾), giver os ingen Forklaring.

¹⁾ Ohmarch, D. S. N. 1486 ¹³/₄, see D. M. 1, 4, pag. 16—17.

²⁾ Ohmarch, Bindinge S. Nr. 82.

³⁾ Det ovennævnte Skriftbrev af 1511 og sidstnævnte Quitting af 1523 vilde blive aftrykte i Diplomatariets Fortsættelse.

⁴⁾ Vidnet af 1501 vil blive aftrykt i Dipl. Fortsættelse.

⁵⁾ Igel.

Derimod paastrænger der sig herved det Spørgsmaal, hvad der var Aarsagen til, at dette Vidne er æftet og udstedt til Frue Margrethe. Hun var ikke Enke, thi som vi have seet, levede Erik Timmesen i ethvert Fald i Aaret 1511, da han stiftede med sine Stedbørn, og der bliver da kun tilbage at antage, at han af en nu ubekendt Grund var forhindret, men det bliver altid besynderligt at see Hustruen i Mandens levende Live beskæftige sig med Sligt. Mulig staaer denne Sag i Forbindelse med, at Erik Timmesen ifølge et Thingsvidne af 1514¹⁾ blev kjendt berettiget til en Lavhævd paa 3 Gaarde i Brestrup (King Sogn, Thyrsting Herred). Vi skulle iøvrigt ikke videre opholde os ved disse mindre Eiendomsforhold, men henvise til *H. Archivregistraturer*²⁾.

Erik Timmesen forekommer hyppigt som Vidne ved forskellige Eiendoms- handler m. m., saaledes den $\frac{6}{8}$ 1485 og den $\frac{29}{6}$ 1488 som Vidne ved Tørrild Herredsthing angaaende en Lavhævd, som Claus Bryhste til Logismose tog paa noget Gods³⁾ og den $\frac{6}{1}$ 1497 (CLXXXIX). Foruden Gods ved Engesholm eiede Erik Timmesen ogsaa noget Strogods saaledes i Vosnæs By, Skibstrup Sogn, Øster Riisbjerg Herred, hvor han den $\frac{20}{1}$ 1471 pantsatte Oluf Friis, Høvidsmand paa Kals, 2 Boel for 40 Mark Danste og den $\frac{6}{11}$ 1490 den samme en Gaard ligeledes for 40 Mark Danste (CXXVII & CLXXI). Denne Oluf Friis, der forekommer hyppigt, henhørte ikke til nogen af de bekendte Slægter Friis, men førte i sit Vaaben 3 Roser ligesom Familierne Munk og Lange og paa Hjelman 13 Vimpler⁴⁾. Som hans Sødssende nævnes Phippippus Ottesen af Tvede, der førte et Vaaben lig Familien Bjastrups, Virgitte Ottesdatter, gift med Nis Munk (Viinranke paa en Tverhjelte), og Kirsten Ottesdatter, gift med Ebbe Ulfeldt til Kogbol. Den til Oluf Friis pantsatte Gaard i Vosnæs skjænkede Erik Timmesen i Aaret 1497 tilligemed en anden Gaard sammesteds, der ligeledes var pantsat til Oluf Friis, til Mariager Kloster, imod at Klosteret selv skulde indløse dem⁵⁾.

Vi skulle endnu omtale et for vor Historie ikke uvæsentligt Document nemlig et Vidne af Brust Herredsthing af $\frac{12}{11}$ 1496 (CLXXXVIII) om, at Erik Timmesen paa sin Søster Frue Anne Timmesdatters og hendes Medarvingers Begne tog Lavhævd paa „Scaldrup“ Boldsted og Gaardsted og Halvdelen af Scaldrup Udmarker til Scaldrup Gaard, Uger og Eng, Skov og Mark, som deres rette Arvegods, som de havde arvet efter deres Forældre. Det synes heraf at fremgaae, hvad alt tidligere er bemærket, at Erik ifkun var Halvbroder til Anna

¹⁾ *H. Archivreg.* I, 208, G, 26.

²⁾ I, pag. 207 & 208 og II, pag. 67.

³⁾ *Ghmarck. Vofs. Tørrild S.* Nr. 3 og Nr. 49.

⁴⁾ *Ghmarck. Vofs. Mols S.* Nr. 3.

⁵⁾ *Mariager Brevregister.*

Timmesdatter. Efter Vidnets Udtryk er det klart, at han ikke er Part i Gjenstanden for denne Lovhævd, men optræder formeentlig som Børge deels for sin Søster Anna deels mulig ogsaa for sin ligeledes afdøde Søster Frue Mettes, Christen Skrams, Børn, forat forsvare dem i Besiddelsen af deres særligt arvede Gods. Scaldrup er formodentlig det samme som Stallerup i Harte Sogn i Bruff Herred, hvor der ligger en Sø og altsaa Betingelserne ere tilstede til at forklare Vidnets isvrigt ikke let forklarlige Beskrivelse af Grændserne for det Ene-mærke, hvorpaa der toges Lovhævd. Der har altsaa engang i Stallerupsø ligget en Borg omgivet med Volde, af hvilken der nu ikke er Spor og neppe nogen Erindring tilbage.

Erik Timmesen, der ingenfinde blev Ridder eller Medlem af Rigens Raad, synes at have henlevet sit Liv i Ro og Stilhed paa Engelsholm uden at deltage i politiske Handlinger og deslige. Han levede ifølge Foranførte i Aaret 1511 men var død 1523; han blev altsaa under alle Omstændigheder over 70 Aar gl.; hans Enke, Frue Margrethe Voesdatter, som dog intetsteds er fundet benævnt Enke efter ham, levede, som vi have seet, endnu i Aaret 1523, men naar hun er død, er ubekjendt. De havde følgende Børn:

Begge Eriksdatter gift ¹⁾ med Erik Lange til Engelsholm og ²⁾ med Anders Steel til Hegnet, og
Raven Eriksdatter, gift med den berømte Rigens Raad Ove Vincentii Lunge til Døden.

Der tillægges derhos paa nogle Slægtregistre Erik endvidere en Søn Timme, der benævnes til Nydhavn, og hvem Anne Bjørn gives til Hustru, en Søn Niels, hvis Hustru skal have været af Familien Gyldestjerne, og endelig ogsaa en Datter Mette, men disse Anførseler ere ikke fundne bekræftede og stamme for de 2 Sidstnævntes Vedkommende formodentlig fra en Navneforvexling med Eriks Broder Niels, der var gift med Inger Nielsdatter (Gyldestjerne), og hans Søster Mette gift med Christen Skram.

II.

Fr. Niels Timmesen.

Fr. Timme Nielsens anden Søn, Niels, var Søn af Faderens Ægtefælle med Frue Abel Mattisdatter, hvilket, som senere skal omtales, fremgaaer tydeligt af, at han tog hendes medbragte Gods i Arv, ligesom han ogsaa arvede hendes Slægt. Da Frue Abel var død i Aaret 1449, og da Fr. Timme Nielsen endnu i 1437 var gift med sin første Hustru, vil Fr. Niels's Fødselsaar være omtrent 1440.

3 Modsaetning til den forud omtalte Broder, Erik, tog Hr. Niels, der baade blev Ridder og Rigens Raad, virksom Deel i Rigets Anliggender. Han forekommer allerede i Aaret 1465 den 7/10 som Vidne ved den af Kong Christian fra Segeberg Slot udstedte Kundgjørelse om, at han var forliget med Erkebiskoppen i Upsala, Hr. Jens Bengtsen (Oxenstierna), og de Svenste¹⁾. Han har altsaa været i Kongens Følge paa denne Reise, og var derhos allerede i en Alder af c. 25 Aar Medlem af Rigens Raad, men den yngste af Raaderne og endnu ikke Ridder. At han allerede saa tidligt har opnaaet en saa anseelig Stilling, maa vel ikke blot tilskrives hans egen Slægts Indflydelse, men ogsaa hans nære Familieforhold paa mødrene Side til Pødebushjerne. Han benævnes «her» i to Arkivregistrarer fra 1465²⁾ ligesom ogsaa i en Arkivregistrant, hvis Aarstal er usikkert, 1463 eller 1466³⁾, og han har saaledes sikkert været Ridder i 1465, men er altsaa først blevet det efter den 7/10. I 1468 var han i ethvert Fald Ridder, da han beseglede Rigens Raads Brev om, at Kong Christian maatte faae alle givne Pant og Lehn tilbage⁴⁾, og ligeledes i 1470, da han tilligemed Biskop Jens (Range) i Aarhus m. Fl. dømte i en Markeskjelsag mellem Niels Stram til Mattrup og Sandemænd af Thyrsing Herred, hvilken vil blive omtalt under Erik Styggesens (Rosentrants) Historie (jfr. CXXVI). Det maa antages, at Niels Timmesen herefter har deeltaget i de Begivenheder og Underhandlinger med Fyrstendømmerne og Sverrig, som ere omtalte forud i Hr. Erik Ottesens Levnetsbeskrivelse, — hans Navn findes saaledes bl. A. under det af D. R. R. den 7/s 1477 paa Begjæring af Kong Christian udstedte Vidnesbyrd om, at Kongen var berebvillig til i Mindelighed at afgjøre Striden med de Svenste⁵⁾ —, men paa Grund af sin Ungdom har han endnu ikke kunnet indtage nogen fremragende Plads i Rigens Raad. Han nævnes i Raadet ved Kong Christians Død i Aaret 1481 og har hængt sit Segl for Hylbingsacten til Kong Hans, der blev udfærdiget i Kallundborg den 15de Mai 1482. Hans Anseelse synes herefter at være steget, og han har vistnok taget ikke uvæsentlig Deel i de derpaa følgende Underhandlinger med Sverrig om Kongevalget, der vel førte til Calmarrecessen af 7/s 1483, ved hvilken Kong Hans blev anerkjendt som Sverrigs Konge, men dermed var Sagen langtfra afgjort. Hr. Steen Sture var fremdeles Herfær i Sverrig, og vi see derfor ogsaa, at der i det følgende Aar, den 1/s 1484, af Kong Hans og Rigens Raad blev udfærdiget Fuldmagt til Biskop Eiler (Welle) i Aarhus, Biskop Hartvig (Suel) i Ribe, Eg-

¹⁾ Dipl. Chr. I^{mi} v. Wegener, pag. 170.

²⁾ G. Arkivreg. II, 122, B. 41 og 138, B. 202.

³⁾ Denne Usikkerhed kan nu mulig anses hævet ved, hvad her anføres.

⁴⁾ Dipl. Chr. I^{mi}, pag. 207.

⁵⁾ Dipl. Chr. I^{mi}.

gert Krummedige, Hr. Erik Aagesen (Thott), Hr. Niels Timmesen og Mester Claus (Alfeldt), Prior i Dalum, til at møde i Calmar den 15de s. M. for i Forening med de Svenske at fatte endelig Beslutning om Kongevalget etc.¹⁾. Det er sidste Gang, at vi træffe Hr. Niels's Navn. Han døde enten inden Udgangen af Aaret 1484 eller i den første Deel af Aaret 1485, men det ovennævnte Hverv viser os, at han nød Anseelse i Raadet.

Med Hensyn til hans Privatliv skulle vi dernæst bemærke, at han efter sin Fader arbede Steensballegaard, til hvilken han stedse benævnes, og at han ved Arv efter sin Moder, Frue Abel Mattisdatter, kom i Besiddelse af ikke ubetydelige Eiendomme. Der er saaledes opbevaret et efter hans Begjæring afgivet Vidne af Middelfom Herredsthing af 1475 (CXXXIX) om, at noget Gods i dette Herred og desforuden 2 Gaarde i Lee Sogn og By og een Gaard i Bester Velling Sogn „som hedder Torrup“ (Taarup), som laae til Mariager Kloster, var hans rette Arv efter hans „olde Moder“, Frue Johanne af Vynnom, og at han havde ladet laste og kære til Thinge hvert 3die Aar, siden hans Fader døde, over, at fornævnte Gaard og Gods var urettelig afhændet og fraffistet ham mod hans Villie. Tre Aar efter fik han af Frue Berete Mattisdatter, Hans Mattisens Efterleverste af Binnom Skjode paa Dalsgaard med tilliggende Skov etc. og en Gaard i Mammen, der var bygget paa Dalsgaards Eiendom (CXLVII). Familien Podebusch havde betydelige Eiendomme i Middelfom Herred saaledes ogsaa Herregaarden Skjern, og det er utvivlsomt fra den, at det fornævnte Gods er kommet, i hvilken Henseende der henvises til det under Hr. Timme Nielsens Historie meddeelte Slægtregister over hans Hustru Frue Abels Slægt. Ogsaa om andet den samme Familie tilhørende Gods havde Hr. Niels Timmesen Stridigheder; saaledes udtog han et Vidne af Sønder Herredsthing paa Mors om, at Christen Krag paa hans Begne paa Snapssting havde faaet Vidne om, at Blaabjerggaard i Rakkeby Sogn paa Mors var Hr. Hans Podebusch rette Arvegods, og at han (o: Hr. Hans Podebusch) havde sat det i Pant til afbøde Hr. Skarpenberg (CXLV).

En Tvistighed om Gods, der varede i en længere Aarrække, og som efter Hr. Niels's Død fortsattes af hans Enke, havde han med Aarhuus Bispestoel. Den angik Gods i Hads Herred i Ulstrup, Halling, Randlev og Hundslund Byer og paabegyndtes i 1465 og synes først at være jebnet i 1492, i hvilken Henseende der henvises til *Æ. Archivregistraturer*²⁾.

¹⁾ Hadorph, Sv. Hiimfr. Bil. p. 336—7.

²⁾ II, 122, B, 41, 138, B, 202 og 123, B, 53. Dateringen for denne Registrant bør sikkerlig være 1489 (ikke 1479), da Hr. Niels Timmesen, der levede 1484, ifølge dens Indhold maa antages at være død. 124, B, 64 og 123, B, 51.

Hr. Niels Timmesen var gift med Frue Inger Nielsdatter (Gyldestjerne), Datter af den høit anseete Ridder Hr. Niels Eriksen til Tim, D. R. R. og Hofmeester og Mette Jensdatter (Banner) af Langtind, og bragte ved dette Ægtefælskab Langtind, som var hans Husstrues mødrene Arv, til sin Slægt. Han blev derved beslagtet med mægtige og indsydelsessvige Familier, hvilket har støttet hans Stilling. Ægtefælskabet har vistnok fundet Sted omtrent i Aaret 1470 og Frue Inger blev Enke i Tiden mellem Aug. 1484 og Juli 1485 og, som det synes, nærmere det sidstnævnte Tidspunkt, da det af Udtrykkene i det i Dipl. aftrykte Brev af $\frac{3}{4}$ 1485 (CLVIII), hvorved Frue Inger stadfæstede et Magestifte mellem Kong Hans og hendes afdøde Mand, hvorved denne havde faaet Bæreholm og en Gaard i Meldrup i Vær Sogn imod 2 Gaarde i Tammestrup, og hderligere magestiftede en af disse Gaarde i Tammestrup med en anden i samme Bye, synes at fremgaae, at Hr. Niels først nylig var død. Det er isørigt af Interesse ved dette Magestiftesbrev, at de 5 Vidner alle ere Rosenkrantz nemlig Hr. Erik Ottesen til Bjørnholm, Hr. Ludvig Nielsen til Palsgaard, hendes Svoger Erik Timmesen til Engelsholm, Holger Eriksen til Voller og Erik Styggeesen til Matstrup.

Kort førend Hr. Niels døde, havde Frue Inger mistet sin Fader, Hr. Niels Eriksen, der døde i Aaret 1484, og i 1486 stiftede hun og hendes Broder, Peder Nielsen til Tim, deres fædrene og mødrene Arv (CLXI). Ved denne Leilighed fik Frue Inger Langtind med Møllen og alt Godset i Ginding Herred samt 10 Gaarde i Højbjerg Sogn og 3 Gaarde i Børbjerg i Hjerm Herred, hvilket var en ikke ubetydelig Arv.

Frue Inger, hvem Hr. Niels Pedersen (Gyldestjerne) i sit Testamente af $\frac{13}{14}$ 1456 tillagde en Perlekrands¹⁾, overlevede sin Mand i mange Aar og boede paa Langtind. Vi have kun faae Efterretninger om hende fra dette Tidscum, men blandt disse faae er der En, som hder et interessant Bidrag til Tiden. Som bekendt var der endnu i Slutningen af det 15de Aarhundrede faare Faa, som kunde skrive, i ethvert Fald blandt Adelen, og alle Documenter bleve derfor, selv naar de Paagjældende kunde skrive deres Navn, kun beseglede af Udstederen og Vidnerne. Som Følge heraf havde Signetet stor Betydning, og det var af megen Vigtighed at bevare det godt og navnlig at faae det gjort uskadeligt, naar den Paagjældende var død. Frue Inger er formodentlig bleven noget foruroiliget, da det Rygte, der gik i Ginding Herred, at hendes Faders Signet skulde være „grawet ighen“ og blive brugt til at forfalste Breve med, ogsaa kom hende for Øre. Ved Udtrykket „grawet ighen“ kan der enten være

¹⁾ D. M. III, 3, 300.

meent, at det var bleven eftergjort, eller at det var bleven opgravet af Jorden. Hun lod sin Foged optage Vidne herom ved Gindingherredsting den 8de Mai 1494 (CLXXIX) og fordrer alle Breve fremlagte, som vare befeglede med hendes Faders Signet med Tilfagn om at ville staae ved dem, hvis Seglet var rettelig anbragt. Der meldte sig imidlertid ingen anden med Breve med Hr. Niels Griffens Segl end Jens Christiernsen i Trabjerg, der havde eet, og Seglet for det fandtes at være rettelig anbragt. Signetet blev derpaa paa Thinge kjendt dødt og magtesløst.

Frue Inger var sikkerlig en myndig og til at bestyre sine Eiendomme dygtig Dame, thi, da hendes Broder, Peder Nielsen, var død, har hun for hans umyndige Børn overtaget Bestyrelsen af Tim Gaard og Gods og handlede i saa Henseende til deres Tilfredshed, saa at de, da de vare blevne myndige, ifølge et af hendes 2 Brodersønner, Knud og Axel Persen, og deres Svoger, Eiler Bryhke, Befalingsmand paa Lundenæs, den $1\frac{2}{3}$ 1509 udstedt Brev¹⁾ i Overvarelse af Slægt og Venner gave hende Quitting og takkede hende for godt Regnskab. — Hun levede endnu langt ind i Aarhundredet og er vistnok død i Aaret 1525, thi i et fra Langtind under $2\frac{1}{2}$ 1526 udstedt Brev²⁾ giver Esgh Christensen, Borgmester i Skive, hendes Søn, Axel Nielsen til Langtind, Quitting, for at han har faaet ublagt og modtaget alt det Gods, som afdøde Frue Inger havde oppebaaret paa hans Hustrue Marine Jensdatters og hendes Søsters Anne Jensdatters Vegne, og som de havde arvet efter deres Fader og Moder. Det synes rimeligt at antage, at Axel Nielsen paa den Tid har ordnet sin, da kort iforveien afdøde Moders Efterladenskaber paa Langtind, og det kan iøvrigt bemærkes, at han i 1523 benævnes til Steensballe, men derimod senere stedsvis til Langtind.

Med Hensyn til at Familien Gylbenstjerne i det Foregaaende er meget omtalt, skal der i Fortættelsen af den tidligere optagne Stamtavle vedkommende denne Slægt her meddeles et Slægtregister over den her paagjældende Linie, der i flere Slægtled var beboget med Rosenkrankerne.

¹⁾ Brevet vil blive trykt i Diplomatiæets Fortættelse.

²⁾ Igl.

Gyldenstjerne,
 efter Klevenfeld m. m.,
 jfr. pag. 98.

Niels Griffen
 1435 til Langtind, Væbner, (Duch. Dipl.
 udlagdes ham dog først paa Søstendestifte
 Nr. 2), R*, D. R. R.
 ~ Mette Jens (Banner) til Langtind,

Peder Nielsen til Tim 1483 (Nibe Stiftsbreve Nr. 361),
 1492 paa Koltedal (D. M. I, 5, 214), var † 1509,
 anføres at have været Befalingsmand paa Hølbæk (3:
 biskoppelig Lehnsmænd paa Hølbækgaard i Røgsø Herred).
 ~ Regitze Wille, Datter af Hr. Torben Wille til
 Søholm etc., D. R. R. og Sidsel Lunge.

Torben Pedersen, 1496.	Hillebrandt, † lille.	Anud Pedersen til Tim og Liungbygaard 1509, Befalings- mand paa Kallundborg, føngslet 1517, 1534 Befalingsm. paa Nykøbing Slot (D. M. I, 3, 75), 1545 D. R. R. (D. M. IV, 1, 123), † 27/6 1552. ~ Sidsel Ulstand til Liungbygaard, Datter af Hr. Jens Holgerfen til Stim- minge, R*, D. R. R. & A. og Margrethe Arvidsdatter Trolle.
----------------------------------	---------------------------------	--

Peder G. til Tim, † 1/2 1594, D. R. R. og M. 1576, blev 1568 forlehnet med Kning og Illuborg Herreder, var 1572—76 Befalingsm. paa Ba- hus, affog paa Grund af Alder at indtræde i Formynderegeringen for Chr. IV.	Hillebrandt G. til Tim, † 1565 ugift.	Karen G., † 1590. ~ Hans Laurigen (Baden) til Nørre- gaard paa Lolland, 1552 Lehnsmænd paa Namlose efter Faderen, Admiral, † 1565.	Agel Gyldenstjerne til Liungbygaard, D. R. R., Stattholder i Norge 1549. ~ 3/5 1571 Karen Gylden- stjerne, f. 1542, † 8/3 1596, Datter af Hr. Knud Henriksen til Nagaard, R*, D. R. R. og Sytte Pødebusch.
--	--	---	--

Anud Gyldenstjerne til Tim og Liungbygaard,
 R*, D. R. R. & Befalingsm. paa Galb, f. 1573 † 1636.
 ~ 20/7 1602 Mlegaard Hvitfeld, † 1/11 1619,
 Datter af Jacob til Killa, Berriggard etc. og Lisbeth Friis.

Agel Gyldenstjerne til Liungbygaard, f. 1604, † 1637. ~ Christence Lindenov til Drølebofoster, levede 1676, Datter af den rige Hans So- hansen, D. R. R. og Lisbeth Sophie Naugau og gift 2) Claus Sehested, † 1649, Befalingsm. paa Hindsgaul.	Jacob G., † 1626.	Margrethe G., † 1618.	Peder G., † i Spanien, var trolovet med Sophie Sekeel, † 1641, ugift, Datter af Otto til Hammelmoose etc., R*, D. R. R. og Birgitte Lindenov.
--	-----------------------------	---------------------------------	--

Mlegaard Gyldenstjerne.

~ 1) Christian Friis (Staktavl), f. 1617,
 † 24/1 1657 til Kragerup, General etc.
 ~ 2) Cai Bylke til Gøsfelfeld, † i Land-
 flygtighed.

(Gyldenstjerne),
 71), 1454 af Tim, R*, ibid. Nr. 14, men Tim
 i Viborg den 1/4 1463 (Gymarch. Tim,
 & S. † 1484.
 † 1460, Datter af Jens Griffen.

Inger Nielsdatter til Langtind,
 † c. 1525.
 ~ c. 1470 Hr. Niels Timmesen (Rosenkrantz) til
 Steensballegaard, R*, D. R. R., f. c. 1440.
 † 1484 eller 1485.

Agel Pedersen til Tim 1509, 1510 & 1536 (D. M. III, 6, 56.)	Karen Pedersdatter. ~ Eiler Brylste til Dal- lund, Langeø og Margaard, 1509 Befalingsm. paa Lund- næs, 1518 paa Halsborghuus og 1525 over Næsbjghoved Lehn. † 1/2 1529.	Kirsten Pedersdatter. ~ Eiler Styggesen (Ro- senkrantz) til Hovring- holm, var død 1552.
---	--	--

Regitze G., født 153., † 17/6 1576. ~ 1553 Mittel Sehested til Gauno, † 27/11 1583.	Margrethe G., † 11/7 1581, ~ paa Steensballegaard den 10de eller 17de Juli 1552 Folmer Rosenkrantz Agel- sen til Steensballegaard, født 23/2 1523, † 1586.	Lisbeth G. ~ Jens Holgerfen Ul- stand til Skabersjø.
---	---	---

Arild G. til Vidstrup, † ugift.	Karen G. f. 1605. † 12/11 1628. ~ 12/2 1623 Tage Thott til Eriksholm, R. E*, D. R. R., f. 7/5 1580, † 3/4 1658.	Lisbeth G., f. 3/1 1608, † 20/3 1651. ~ 20/5 1630 Mogens Se- hested til Holmegaard R. E*, Befalingsmand paa Høvling, f. 12/2 1598, † 12/2 1657.	Sytte G., f. 17/2 1617, † 29/6 1640. ~ 25/10 1634, Otto Thott til Næs, R. E*, D. R. R., f. 21/11 1607, † 10/2 1656.
--	--	---	--

Hr. Niels Timmesen og Frue Inger, der synes at have havt flere Børn¹⁾, efterlode ifkun een Søn, Axel Nielsen Rosenkrantz til Langtind etc., f. 17/8 1472, men bleve ved ham Stamforældre til en talrig Efterfølg, der nu alene er bosat i Sverrig i det gamle Danske Landskab Skaane.

III.

Frue Anna Timmesdatter, Oluf Sommers.

Hr. Timme Nielsen havde foruden de forud omhandlede 2 Sønner endvidere 2 Døttre, Anna og Mette.

Anna var, som vi antage, af Faderens andet Ægtefælle med Frue Abel Mattisdatter. Efterretningerne om hende og hendes Mand Oluf Sommer til Løistrup ere ikke mange og angaae væsentlig Godserhvervelser og Gods salg o. l. Oluf Sommer, der til Vaaben førte en Tverbjælle, var Søn af Christen Sommer og Anna Pige til Løistrup. Han benævnes foruden til Løistrup ogsaa til Ginne-rup eller Giendrup, der skal være det nuværende Foufings. Han forekommer første Gang i 1461, da han tog Lavhævd paa 4 Gaardes Tie i Karup i Lys-gaard Herred²⁾. I 1471 tog han Lavhævd paa Nøregaard ved Allindstov og en Toft i Ungstrup, alt ligeledes i Lysgaard Herred³⁾, i 1482 fik han Thingsvidne om, at noget Gods i Karup, Skottegaardens Mark og Allindstovgaardens Mark var hans rette Arvegods⁴⁾, og i 1485 tilføjede han Hr. Anders Nielsen, Forstander i Karup, alt sit Gods i Karup⁵⁾, hvorfor han i det følgende Aar fik til Vederlag 2 Gaarde i Elsborg og Høbjerg i Lysgaard Herred.

Af disse Godserhvervelser skulde det synes at fremgaae, at Oluf Sommer ikke var nogen usformuende Mand, og det havde man saameget større Grund til at troe, som han i 1468 gav en Gaard i Hørbj⁶⁾ og ifølge et Stadfæstelsesbrev af 1492⁷⁾ fra hans Arvinger en Gaard i Nerdt til Mariager Kloster, men dog see vi, at han i 1472 laante 20 Rhinske Gyllden af Erik Hvas til Ormstrup⁸⁾, og navnlig at hans Enke idetmindste i Aaret 1512 befandt sig i en trængende Forfatning. Det skal endnu kun om Oluf Sommer, der altsaa var død i Aaret 1492, bemærkes, at han i 1471 var Vidne ved det Gjeldebrev, som Erik Timmesen (Rosenkrantz) udstedte til Oluf Friis, og i 1481 var Vidne ved Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) Erhvervelse af Gods i Svingelbjerg

¹⁾ N.E. Archivr. II, 123, B, 53.

²⁾ N.E. Archivr. II, 32, H, 34.

³⁾ Ibid. 27, F, 55, jfr. 32, II, 33.

⁴⁾ Ibid. 3, II, 23, jfr. 32, II, 35.

⁵⁾ Ibid. 31, H, 19.

⁶⁾ D. M. I, 6, 93.

⁷⁾ D. M. I, 6, 113.

⁸⁾ F. Svass, Medd. om Fam. Hvas 3, pag. 65.

(CL & CLI). Hans Enke maa enten være efterladt med ringe Midler eller ogsaa har hun været en slet Huusholder, thi i Aaret 1512¹⁾ sælger hun for sin „store trangh Skildh“ til sin Faerbroderføn, Erik Styggesen (Rosenkrantz) paa Mattrup, 2 Gaarde i Snee By og Sogn i Brabs Herred. Dette Brev er beseglet til Bitterlighed af Niels Ludvigsen (Rosenkrantz) til Palsgaard, Otto Holgerfen (Rosenkrantz) til Voller, hendes Svoger, Christen Skram til Urup, og dennes Broder, Ove Skram til Hammergaard og deres Broderføn, Per Skram i Stougaard. Det kunde vel forresten ogsaa tænkes, at dette Udtryk „for Trangs Skildh“ kun har været en Talemaade i en gammel Kones Mund, der ikke var saa heldig stillet som hendes Slægt iøvrigt, men dog sælger hun atter i 1514 den $\frac{1}{5}$ ²⁾ en Gaard i Stolber til Hr. Niels Eriksen (Rosenkrantz).

Det er fundet anført (Hohnborff), men intetsteds stadfæstet, at Frue Anna førend sit Ægteskab med Oluf Sommer skal have været gift og af dette Ægteskab have havt en Søn, der paa en Reise tilføes druknede, da Skibet forliste, medens Moderen reddede sig paa et Dragstykke, med hvilket hun drev iland.

Naar Frue Anne døde, vides ikke. Oluf Sommer havde to Børn, Christen Sommer til Ginnerup, der forekommer 1535—37, og Anne Sommer, der døde 1500 og var gift med Christen Sandberg til Quelftrup og Tisgaard af de f. k. nye Sandberger.

IV.

Frue Mette Timmesdatter, Christen Skrams.

Hr. Timme Nielsens Datter, Frue Mette, var gift med Christen Skram til Urup og angives paa denne Families Stamtafle at være af Faderens 3die Ægteskab med Karen Eilersdatter Rønnov. — Om dette Ægtepar haves ligeledes kun faare faae Efterretninger. Christen Skram, der eiede Familiens Stamstæde Urup, nævnes i Aarene 1480—1512 i Anledning af en Lavhævd, som han tog til Bjerre Kirke (Østbirk Sogn, Bor Herred) paa et Stykke Jord paa Torp Mark (Underup Sogn, Nim Herred³⁾). Han forekommer derhos flere Gange som Vidne saaledes i 1487⁴⁾ og 1493⁵⁾ i et Brev, som er udstedt af Joachim Knudsen (Reventlov) til Brolykke. Der turde maaskee heraf sluttes, at hans første Hustru, Frue Mette, da var død, og at han havde indgaaet sit andet Ægteskab med Anne Reventlov, Datter af Knud Joachimsen til Søbo og Margrethe Urne og Søster til den ovennævnte Joachim Knudsen. Hvilket Gods

¹⁾ Brevet vil blive aftrykt i Diplomatiærets Fortættelse.

²⁾ Rigl.

³⁾ N. E. Archivreg. I, 199, B, 86, 89 & 90.

⁴⁾ Ribe Stiftsbr. Nr. 387.

⁵⁾ Ibid. Nr. 406.

Christen Skram.

1 Limme, † i Keise- rens Tje- nefte.	1 Johanne. ~ Iver Dyre til Kalegaard i Vendslys- sel, Søn af Claus.	2 Knud, salbt i Sverrig.	2 Peder Skram til Urup, R*, D. R. N. & U., † 2/7 (17/7) 1581. Tro- lovet 19/6 1533 og gift i Marts 1538 med Effe Krabbe, f. 12/1 1514, † 2/3 1578, Datter af D. R. M. Fr. Thge Krabbe og Anna Nielsdatter (Rosentrang).	Alhed, † ugift.	2 Nette. ~ Corfth Har den- berg til Ejholde- mose.	Christen † udenlands. Niels, dræbt 1542 af Erit Rud. Kirsten, Anna, † i Guldum.
--	--	-----------------------------------	--	--------------------	--	---

Christen, salbt i Krig i Sverrig 12/7 1566, var trof. m. Anna Erits- datter Skram fra Ha- strup.	Lyge- Knud, † 1566. Henrik. Peter, † 22/11 1566. Borge.	Niels Skram til Urup, Hvering- holm etc., 1583-85 Lehnsmænd paa Falb, 1585 paa Dronningborg, 1581-89 & 1596-1601 paa Bygholm, † 26/6 1601. ~ 1) i Horsens d. 22/2 1582 m. Kirsten Rosentrang, f. 2/2 1564, † 22/7 1597, Datter af Stigge Eilersen til Hveringholm etc. & Maren Knob. ~ 2) 21/10 1599 Agathe Seefeld, Datter af Jacob Enevoldsen til Bis- borgg. og Sophie Bille Pedersdatter. Søn ~ 2) Werner Parsberg.	Birgitte, † 22/2 1596. ~ Peder Thott til Vol- ting= gaard.	Elsbe. ~ 20/6 1587 Dve Bille t. Linboed, f. 2/10 1502, † 2/4 1618.	Oliva, † 1602 af Pest. ~ Zo- han Due.	Margrethe † 2/1 1593. ~ Hen- ning Gise til Kjerstrup, † 1617.	Anna, † 2/1 1593. ~ Hen- ning Gise til Kjerstrup, † 1617.	Karen, † 1625. ~ 27 Mar gl. m. Laurit, Brodren= huus, da 19 Mar gl. til Eggestov, Brangstrup, og Kjer- strup, De- salingsm. paa Ny- borg, født 1552, † 1604. De- res Datter var Sfr. Rigborg Brodren= huus.	Johanne, † 1620. ~ 20/6 1575 m. Hans Lange til Bregninge, mand paa Lundenæs, f. 2/3 1542, † 2/3 1609.
---	--	--	---	---	---	--	--	---	--

Eise Skram til Urup,
Hveringholm, Nebel, Lyndelse og
Gunderup i Jylland og Skedal
i Halland.
~ Ege Bille til Svandholm,
† 1603, Søn af Peder.

Dve Skram.

Niels Skram.

Jorgen til Ham- mergaard. ~ Mar- grethe Juel (Stjerne), Datter af Lage og Anne Be- steni.	Johanne. ~ 1) Ber- tel Juel, Søn af Palle. ~ 2) Jens Grøn.	Hartvig til Dei- bjerglund 1547-1554. ~ Kirsten Stougaard, Datter af Jorgen til Gunde- strup (Drams Gunde- narstorp) og Anna Urne.	Malene, † i Maria- ger Kloster. Enevold. † ugift.	Palle til Barho, † 1546. ~ Karen Stougaard, Datter af Jor- gen til Gunde- strup og Anna Flemming.	Peder Skram til Stou- gaard og Alfed 1512. ~ Kirsten Kassevad, Datter af Enevold Jensen til Alfed og Margrethe Rodsteen.	Johanne. ~ Claus Al- bertsen til Damsgaard. Jensen til Alfed og Margrethe Rodsteen.
---	--	---	---	--	---	--

Ingeborg. Dve til Ham- mergaard 1578, † 1581. ~ Ellen Kjostrup, Datter af Hans og Anne Høeg.	Dve, † ugift. Enevold, † i Ungarn. Jorgen, † ugift	Nette, ~ Chris- ten Krag til Stum- strup 1591.	Jacob til Deibjerg- lund og Fruergaard. ~ 1/10 1597 Dorte Friis (de „røde“), Datter af Godse til Vadstjærsgaard og Elsbe Vesteni.	Anders til Deibjerglund. ~ 1) Nette Skram (Fasti), Datter af Iver til Boldbjerg og Ellen Spend, og Enke ef- ter Jorgen Munk til Vol- strup († 1589). ~ 2) Ellen Hundermark, Datter af Claus til Bierdrup og Dorte Daa. Søn ~ 2) Hans Skorning.	Anna. ~ Peder Skram (Fasti) til Strandby- gaard. Sidste Mand af Stithage Strammerne.
--	---	--	---	---	--

Dtto til Ham- mergaard, f. 22/7 1569, dræbt i Bi- borg d. 20/1 1606 af en Præst.	Hans til Ni- strup & Selve- stovgaard. ~ Anna Parsberg, Datter af Baldemar og Anne Bind.	Anna. ~ Chris- ten Høeg til Tob- bølle, S. før 1666, Søn af Jens.	Birgitte. ~ Hans Dyre til Voller og Knivholt, † før 1666, Søn af Jens.	Kirsten. ~ Gunde Stougaard, af Hans og Anne Lange.	Ellen. ~ 12/9 1619 Henrik Lange t. Deibjerglund, var 1635 Domprobst i Nibe, † 1651.
--	---	---	---	--	---

Baldemar
1662.
~ Kirsten
Kaae
(Sparre), Datter af
Thomas
til Brndrup
og Anne Bind.

Ellen.
~ Alexander
Grubbe, født
19/7 1631, S.
af Jorgen til
Vedbygaard
og Rene Rud.

Dtto Skram til Donneruplund.
~ Ibe Marie Juul (Pillie), Datter af
Dve til Brunsgaard og Elsbe Juel (Stjerne).

Baldemar Skram. Dve Juul Skram. Anna Skram. Eise Christine Skram.

Eiler Styggesen.

Hr. Stygge Nielsens Søn Eiler er vel paa Slægtregistrene i Reglen opført som den yngste, men da han færsligt arbejdede Hevringholm, og navnlig fordi han stedsse, naar han og Broderen Erik forekomme sammen, nævnes først, er det i høi Grad sandsynligt, at han var den Ældste af disse to. Han er vel født omtrent ved Aaret 1450 og var i sin Ungdom, ligesom Broderen Erik, Hoffinder først hos Kong Christian og siden hos Kong Hans, hvormed han i 1486 fik Brev om at følge til Norge¹⁾. Den 1/3 s. A. blev han udstreven med 7 Hefte²⁾, men nævnes mærkeligt nok blandt Adelen i Sjælland, en Omstændighed, som jeg ikke veed at forklare, idet det dog skal bemærkes, hvad senere vil blive nærmere omtalt, at han ved Ægtefælle vel fik Gods i Sjælland, men det er efter de øvrige foreliggende Omstændigheder saa lidet sandsynligt, at han paa dette Tidspunkt alt skulde have været gift, at vi ikke kunne blive staaende derved. Han forekommer som Hoffinder i Aaret 1487 i Kong Hans' og Dronning Christines Regnskabsbøger: „Item xxx Mark Eiler Stygge i sin Len dominica cantate Haffnie“³⁾ og „Item xxvij β fore j t^e thz øll, som wor vddrucken i bastuen i Mars, myn herre badede ther, ther myn herre ther wor, oc seck Eiler Stygges swen Doo penningene“⁴⁾. Han blev ligesom Broderen Erik tilskreven om at følge med Kongen til Norge i 1501 med 8 Hefte⁵⁾, til Calmar i 1505⁶⁾, at møde i Kiel 1506 med 6 Hefte⁷⁾ og atter i Calmar i 1508 med 8 Hefte⁸⁾. Toget til Norge i 1501 paa Grund af Hr. Knud Alffons (Tre Roser) Oprør vil blive noget nærmere omtalt under Timme Styggeseus Historie, da denne Sidste, om hvem ikkun faare sparsomme Efterretninger findes, deeltog deri og maa antages at være Eilers Broder af dette Navn, men iøvrigt maa der, for at idelige Gjentagelser kunne undgaaes, med Hensyn til de politiske Forhold, hvorunder saavel Eiler Stygge som hans Brødre, Erik og Timme, levede, henvises til Biskop Niels Styggeseus Historie, der var den eneste af Hr. Stygges Sønner, der væsentlig greb ind i Begivenhederne og naaede til høi Stilling og Værdighed; de øvrige have ikke hævet dem over deres jævnlige, ingen af dem har havt Plads i Rigens Raad, og ingen af dem naaede at vinde Ridderflaget. Eiler Styggeseu har i en ung Alder arvet Hevringholm efter

¹⁾ D. N. IV, 2, 163.²⁾ Ibid. IV, 2, 165.³⁾ Ibid. IV, 1, 74.⁴⁾ Ibid. IV, 1, 89.⁵⁾ Ibid. 2, 272.⁶⁾ Ibid. 2, 275.⁷⁾ Ibid. 2, 281.⁸⁾ Ibid. 2, 285.

Faderen, thi i 1515¹⁾, da han tog Vavhævd paa 6 Stkr. Jord ved Marksfjeldet mellem Ørsted Mark og Hevring Mark og en Eng- og Kærstrækning til Hevringholm, siges det ikke blot, at hans Fader Hr. Stygge havde i sin Livetid besiddet og brugt dette Tilliggende uden Kogens Paatale, men ogsaa at Eiler havde haft det i 40 Aar og mere, altsaa siden 1475. Hvis denne Angivelse af „40 Aar“ er rigtig, maa Hr. Stygge Nielsen, der endnu levede i Aaret 1476 og mulig i 1483, have aftraadt Hevringholm til Sønnen. Eiler Styggelsen nævnes første Gang i Aaret 1482, da han var Vidne ved det Stadfastelsesbrev, som hans Broder Erik med sin Hustru, Fru Kirsten Nielsdatter, udgav paa et Gavebrev til Dueholms Kloster²⁾, hvilket under dennes Historie nærmere vil blive omtalt. Iøvrigt forekommer han sjældent og benævnes første Gang „af Hevringholm“ i Aaret 1505, da han var Vidne ved et Magestifte mellem Fru Kirsten Pedersdatter Hoeg af Gækjar, Hr. Lave Brok af Estrups Efterleverke, og Henning Kyr af Vollerup³⁾. I samme Aar var han ligeledes Vidne ved et Magestifte mellem sin Broder, Biskop Niels i Børlum, og Kong Hans⁴⁾. Hans Segl under dette Brev findes gengivet paa Tab. II, Nr. 10.

Eiler Stygge var, som flere af hans Slægt paa samme Tid, gift med en Datter af Familien Ohlbenstjerne, nemlig med Kirsten Pedersdatter, Datter af Peder Nielsen til Tim og Regitze Torbensdatter Bille⁵⁾. De have formodentlig lært hinanden at kjende, medens Peder Nielsen var bisfoppelig Lehnsmænd paa det i Nærheden af Hevringholm beliggende Holbækgaard. Naar Egteløbet har fundet Sted, vide vi ikke, men efter deres Børns Alder vil det vel have været ved Aaret 1500 og neppe før; i ethvert Fald vare de gifte i 1510, da hendes Brodre, Knud og Axel, tillige med Fuldmagt for deres Svogre, Eiler Bryhse til Dal-lund m. m. og Eiler Styggelsen, i Sortebrodrø Kloster i Rastved, skiftede Modrene Arv i Sjælland⁶⁾ med deres Moders Søsterfønner, Holger Gregersen Ulstand, senere R* og D. R. R., og Truid Gregersen Ulstand, D. R. R., og senere bekendt som Befalingsmand paa Warbjerg, samt disses Søster, Kirsten Gregersdatter, der senere blev gift med Carl Bryhse til Klinkholm. Foruden Hevringholm vides det ikke at han har haft nogen samlet Eiendom. Han havde noget Kronens Gods i Jylland til Lehn, da han i 1505 som Lehnsmænd blev udfiret til at følge med Kongen til Calmar, og skulde derfor i 1506 i Halsborg beværte Kongen med Aftensmaaltid paa Onsdagen efter Alle Helgens Dag og med det første Maaltid den følgende Dag⁷⁾, men hvilket dette Gods var, er

¹⁾ Brevet vil blive trykt i Diplomatiets Fortsættelse.

²⁾ Dueholms Dipl. Nr. 191.

³⁾ Dueholms Dipl. Nr. 133.

⁴⁾ Ohmarch. Magestifter Nr. 17.

⁵⁾ Zfr. Slagtrekistret i Hr. Niels Timmesens Historie.

⁶⁾ Brevet vil blive meddeelt i Diplomatiets Fortsættelse.

⁷⁾ D. M. IV, 2, 279.

ikke fundet oplyst. — Hans og hans Hustruens Dødsaar ere ubekjendte; vi vide kun, at han var død den ¹⁰/₁₀ 1552¹⁾, da hans Børn holdt Arvedeling med Hensyn til Hevringholm, hvilken Gaard ved Lodfastning skulde tilfalde en af Sønerne, saaledes at denne udløste de øvrige med 400 Joachimsdalere til hver.

Han havde 5 eller mulig 6 Søner og 1 Datter, nemlig:

Stygge Eilersen til Hevringholm, † ²⁸/₉ 1571;

Christoffer Stygge til Lynderupgaard, Befalingsmand paa Hald, † 1570;

Erik Stygge til Hevringholm, † 1561;

Peter Stygge til Hevringholm, † ²⁴/₁ 1570;

Jørgen Stygge til Hevringholm, † ⁷/₁ 1551 og

Andreas, der opføres paa nogle Slægttæbeller, men om hvem iøvrigt Intet vides, samt

Berte Stygge til Hevringholm og Nebbegaard, † 1586.

Det vil af Dødsaaerene for disse Børn sees, at det ikke er antageligt, at Faderen har været gift i 1486, men derimod at Ægteffabet vel neppe kan ansættes tidligere end til Aar 1500, hvorhos det bemærkes, at dette Slægtled førte „Stygge“ som Familienavn indtil henimod Midten af Aarhundredet, da de alle optog Navnet Rosenfrank.

II.

Erik Styggesen.

Af Hr. Stygge Nielsens Børn med Berete Eilersdatter Rønnow anføres paa Slægtregistrene Sønnen Erik som den Ældste, men det er dog, som vi have set under Broderen Eilers Historie, neppe rigtigt. Han maa antages, at være født c. 1455 og forekommer i en lang Aarække som Eier af Mattrup, som han erhvervede ved sit Ægteffab med Kirsten Nielsdatter. Der foreligger forskellige Angivelser om, af hvem hun var Datter og om hendes nærmeste Slægtforhold. Det er saaledes angivet, at hun skulde være Datter af Jens Skram til Mattrup enten af hans første Ægteffab med Else Nielsdatter Glob eller af det andet med Birgitte Skinkel eller ogsaa af Niels Skram til Mattrup og Else Jensdatter Frost. Vi vide med Sikkerhed, at hun heed Kirsten Nielsdatter (CLXXXIX), og kunne ikke tvivle om, da alle Angivelser i saa Henseende sammenstemme, at hun var af Familien Skram, hvis Stamfæde Mattrup hun tilbragte sin Mand, og hun vil da være Datter af den paa den forud meddeelte Stamtafle anførte Niels Christensen Skram til Mattrup.

¹⁾ Dette Brev vil blive meddeelt i Diplomatiæets Fortsættelse.

Hvem derimod hendes Moder var, er mere tvivlsomt. Bemeldte Niels Skram var gift med Cecilie, og det tillægges ham derhos ogsaa at have været gift med Else Jensdatter Frost til Frøsløvegaard paa Morsø, og man har da villet gjøre Kirsten Nielsdatter til en Datter af andet Ægtefæb forat skaffe Forklaring over, at Erik Styggefen i Aaret 1454 benævnes til Frøsløvegaard¹⁾, og over, at Frue Else Jensdatter paa flere Steder kaldes hans Hustruens Moder. Det skal først hertil bemærkes, at Frue Else Jensdatter intetsteds i originale eller i Afskrifter af gamle Breve benævnes saaledes, men at det ikkun er i en Indholdsangivelse til en af Peder Dyrskjots Afskrifter, at denne Benævnelse bruges, og dernæst at Udtrykket „Moder“ ikke nødvendigviis kun indbefatter, hvad vi nu betegne dermed, men i hiin Tid tillige var Betegnelse for t. Ex. Bestemoder og Svigermoder. Sikker er det imidlertid, at Erik Styggefen ved sin Hustru stod i Arveforhold til Frue Else Jensdatter, siden de i Forening i 1482²⁾ stadfæstede et Gavebrev af Frue Else til Dueholm Kloster, ved hvilken Leilighed han tillige benævnes „af Frøsløvegaard“. Det er sagt godtgjort³⁾, at Frue Else ikke kan have været gift med Niels Skram, ved at henvise til, at hun i Aaret 1454 var Niels Rats Efterleverste og derpaa var gift med Albert Steel til Hegnet, som der menes allerede i Aaret 1455, fordi han i dette Aar benævnes til Frøsløvegaard⁴⁾, og da Albert Steel først døde i 1497, medens Niels Skram, der endnu levede den $\frac{3}{4}$ 1470⁵⁾, døde før den $\frac{1}{4}$ 1471⁶⁾, skulde der saaledes intet Tidsrum være, i hvilket Niels Skram og Frue Else kunne have været gifte. Det maa imidlertid bemærkes, at Albert Steel i 1455 af andre Aarsager end ved Giftermaal med Frue Else kan have havt Udkomst til at kalde sig af „Frøsløvegaard“, skjøndt det vel ikke er sandsynligt, og at det iøvrigt ikke med Sikkerhed kan paadvises, at Albert Steel og Frue Else vare gifte førend i Aaret 1471 i Juli Maaned⁷⁾. Naar vi altsaa ikke havde den Archivregistratur fra 1455, i hvilken Albert Steel benævnes til Frøsløvegaard, vilde man i Overeensstemmelse med Slagregistrenes Overlevering om et Ægtefæb mellem Niels Skram og Frue Else være ledet til at anføre, at dette fandt Sted i Aarene fra 1454, da hun endnu kaldes Niels Rats Enke, og til 1471, da hun var Albert Steels Hustru. Imidlertid stiller der sig derimod, at Niels Skram endnu levede den $\frac{3}{4}$ 1470 og først vides at være død før den $\frac{1}{4}$ 1471, saaat Frue Else under alle Omstændigheder med et høist upassende Hastværk — især hen-
seet til hendes Alder — har indladt sig i et nyt Ægtefæb, siden hun, som au-

¹⁾ Dueholms Dipl. pag. 125, Nr. 191.

²⁾ Dueholms Dipl. Nr. 191.

³⁾ Steel, Fam. Steel pag. 44, jfr. Anm. 1.

⁴⁾ W. Archibrev. III, 182, V, 7.

⁵⁾ Ghmarch. Tørfing Herred Nr. 26, jfr. CLXVI.

⁶⁾ Ghmarch. Brads Herred Nr. 73.

⁷⁾ Steel, Fam. Steel, Bilag III.

ført, den 11te Juli 1471 var gift med Albert Skeel. Man bliver derfor henført hertil og til den oftciterede Archivregistratur tilbøielig til at antage, at Frue Else ikke har været gift med Niels Skram, hvilket forøvrigt stemmer med flere Slægtbøgers Angivelser. Det staaer altsaa endnu tilbage at udfinde, hvorledes da Kirsten Nielsdatter var i Slægt med Frue Else. Man har opstillet som Gætning, at Kirsten skulde være Datter af Niels Kat og Frue Else Jensdatter, og at hun skulde have arvet Mattrup efter Niels Skrams Hustru Cecilie, der da gjøres til Frue Elses Søster, forat Arveret kan være tilstede. Det synes imidlertid noget tvungent og er støttet paa 2 Gætninger. En anden Løsning ligger mulig mindre fjern. Naar henses til de enkelte Aarstal, vi have til Vejledning om, paa hvilket Tidspunkt de her paagældende Personer levede, synes det at kunne antages, at Frue Elses Levetid kan sættes et Slægtled høiere og saaledes, at hun snarere er Bedstemoder til Kirsten Nielsdatter, og vi komme derved til det ikke usandsynlige Resultat, at Kirsten Nielsdatters Moder, Cecilie, hvis Slægtnavn intetsteds findes angivet, har været Datter af Frue Else i hendes Ægteskab med Niels Kat.

Der er, saavidt skjønnes, Intet til Hinder for denne Antagelse, og der opnaaes derved en aldeles sandsynlig Løsning af Arvepørgsmaalene, idet Kirsten Nielsdatter da har arvet Mattrup efter sin Fader og Frøselvgaard efter sin Moermoder. Med Hensyn til denne Sag skal det endnu bemærkes, at man har villet gjøre Erik Stygge til Mattrup og Erik Stygge til Frøselvgaard til 2 Personer, saaledes at den sidstnævnte skulde være af Familien Stygge. Foruden at dette ingen Bekræftelse finder i de opbevarede Slægtregistre (jfr. p. 236 & ff.) over Familien Stygge, i hvilken der paa den Tid ingen Erik Stygge fandtes, er det formeentlig allerede af den Omstændighed, at Eiler Stygge af Familien Rosenkrantz er nævnt som Vidne i det ovenomtalte Stadsfæstelsesbrev af 1482, som Erik Stygge af „Frøselvgaard“ udgav paa Frue Else Jensdatters Gavebrev til Dueholm Kloster¹⁾, klart, at de begge ere af samme Slægt, da det Modsatte vilde være altfor mærkeligt, især da Eiler Stygge nævnes først blandt Bøvnerne endog saa før Albert Skeel, der ikke blot var Stedfader til Erik Stygges Hustrus Moder men ogsaa langt ældre i Alder end Eiler Stygge, der altsaa maa have haft en særegen Adkomst — nærmere Slægtskab med Brevudstederen — til at blive nævnt først.

Idet det saaledes vides, at Erik Stygges Hustru var Kirsten Nielsdatter, og at hun var af Familien Skram, maa det henstilles, om hendes Fa-

¹⁾ Dueh. Dipl. pag. 125, Nr. 191.

ders Hustruue Cecilie var hendes Moder, og om Cecilie var Datter af Niels Kat og Frue Else Jensdatter Frost af Frøsløvggaard.

Det er kun ved ganske enkelte Leiligheder, at Erik Styggelsen fremtræder i det offentlige Liv. Han var i sin Ungdom Hoffinder ved Kong Christians pragtfulde Hof og senere hos Kong Hans. Han fik den $\frac{1}{2}$ 1486 Brev om at følge med Kongen til Norge¹⁾ og nævnes derefter ved Sunker Christians Hyl- ding i Lund den $\frac{22}{9}$ 1487²⁾. Med Kong Hans fulgte han til Norge vistnok i Aaret 1501³⁾, til Kiel i 1506 med 2 Heste⁴⁾ og til Calmar i 1508 med 3 Heste⁵⁾. Den eneste betegnende Handling i hans Liv, som vi have fundet, er, at han formodentlig bærer dertil af sin Broder, Biskop Niels af Børglum, var blandt de Adelsmænd, som underskrev Dpfigelsesbrevet af $\frac{21}{12}$ 1522 til Kong Christian, hvilket under Biskop Niels' Historie vil blive nærmere omtalt. Han har endelig ogsaa hængt sit Segl under Kong Frederik I's Haandfæstning af $\frac{3}{9}$ 1523⁶⁾ og var da den 12dste blandt Værnerne.

Med Eiendoms-handler finde vi ham derimod meget beskæftiget navnlig vedrørende Mattrup. Den første Gang han i saa Henseende forekommer, er i den forhen omtalte Archivregistratur, hvorefter han i 1477 gav Dueholn Kloster Stadfastelsesbrev paa Klosters Eiendomsret til en Gaard i Tøving, som Frue Else Jensdatter havde givet det⁷⁾. Man kunde være tilbøielig til at antage dette Aarstal for urigtigt, thi den $\frac{12}{3}$ 1482 stadfæstede han og hans Hustru Kirstine Nielsdatter⁸⁾ ligeledes Frue Else Jensdatter Frosts Gave til Dueholn Kloster af en Gaard i Tøving for hendes Sjælemesse, og da det utvivlsomt er den samme Gaard, som der er Tale om, sees det ikke, hvortil denne gjentagne Stadfastelse behøves, og derhos beretter den gamle Bise os, at han skal have erhvervet Tilladelse af Kong Hans, der først i 1481 kom paa Thronen, til at ægte Kirsten, og førend han ægtede hende, kan han ikke have haft Hjemmel til at udgive fornævnte Stadfastelse. Idet vi nedenfor meddele denne gamle Bise, maa det, da Bispens historiske Paalidelighed er meget tvivlsom, staae hen, om Aarstallet 1477 skulde kunne være urigtigt.

1. Erik Styggelsen tiener i Kongens gaard,
Han hadde baade sadel og heste,
Piden Kirsten er paa Frøsløvggaard,
Hun leger med røde guldbæstie.
Saa glad rider Erik Styggelsen mod sin
Somfru. | } | 2. Det var Erik Styggelsen,
Han beder sadle de heste,
Vi ville ride os paa Land
Fru Effelid at gieste.

3. Velkommen Erik Styggelsen,
Velkommen i vor Gaard, |
|---|---|--|

¹⁾ D. M. IV, 2, 163.

²⁾ Ibid. IV, 2, 272.

⁶⁾ Ghmarch. Aarsb. II.

³⁾ Jfr. Hr. Erik Ottesens Historie pag. 202.

⁴⁾ Ibid. 281.

⁷⁾ DE. Archiv. III, 175.

⁵⁾ Ibid. 285.

⁸⁾ Dueholms Dipl. pag. 125, Nr. 191

- Den brune Miød, den klare Viin,
 Skal være for eder usparv.
4. Jeg passer ey paa den brune Miød,
 Ey paa den klare viin,
 Hvor er liden Kirstin,
 Hun er aller kiereste min.
 5. Liden Kirstin sidder i højeloft,
 Saa rød som en rosen's blomme,
 Saamænd ved Erik Styggeseu,
 Saa lidt agter hun eders komme.
 6. Liden Kirstin er i højeloft,
 Og sommer det buxter blaa,
 Jeg siger eder Erik Styggeseu,
 I skal hend aldrig faa.
 7. Det var Erik Stygge,
 Han kast' omkring sin Hest,
 Saa reed han til Kongens gaard,
 Som han kund' allerbest.
 8. Det var Erik Styggeseu,
 Gaar for Kong Hans at staa,
 Jeg har mig en Jomfru kast,
 Jeg maa hend' ikke faa.
 9. Mit Raad skal det være,
 Imens Du raader med mig,
 Tag Du selv din fæstems kier,
 Og vær saa mand for Dig.
 10. Det var Erik Styggeseu,
 Han laader de Lønbreve skrive,
 Sender han dem til Frøsløvegaard,
 Liden Kirsten at overgive.
 11. Melbte det liden Kirstin ved sig
 Da hun de lønbreve saae;
 Naade det Gud i Himmerig,
 Mon det nu saa skal gaa.
 12. Det var en Mandag morgen,
 De folk var all' udi euge,
 Tog han bort liden Kirsten,
 Ud af de bløde senge.
 13. Saa fast græd liden Kirstin,
 Der hun drog paa sine fto,
 Førend hun kom til Sallinglund,
 Hun baade leg' og lo.
 14. Han forb' hende over enge,
 Og over de sorte hede,
 Der var baade sneer og møer,
 Med hest og karv tilrede.
 15. Tak have Erik Styggeseu,
 Han holt saa vel sin tro:
 Han førte hende til Matrup hen
 Lod der sit Bryllup bo.
 Saa glad rider Erik Styggeseu mod sin
 Jomfru.

Som alt bemærket, fik Erik Styggeseu med sin Hustru foruden Andeel i Frøsløvegaard endvidere Matrup Hovedgaard med Tiliggende. Denne Gaard, som Frue Kirstens Faerfader, Hr. Christen Skram, skal have faaet ved Ægte-
 skab med Kirsten Raasted fra Nørholm, og som derefter findes i hans Søner
 Niels' og Peders Besiddelse, er formeentlig ved Skiftet efter Forældrene
 i Hovedsagen kommet til at tilhøre den Førstnavnte, medens Peder, der dog i
 1456 tager Vidne ved Thyfving Herredsting om, at „Haligh“ (? Halle, Græd-
 strup Sogn) Mark i 50 Bintre havde ligget til Matrup¹⁾, og saaledes synes
 at have havt Deel i Matrup, fik Volbbierg Hovedgaard. I 1458 tog Niels
 Skram Ladhævd paa Gods i Kloborg Sogn og Malund²⁾ og var død den
 1/4 1471³⁾, da hans Son Henrik Skram faaer Vidne af Thyfving Herredsting

¹⁾ Ghmarch. Thyfving Herred Nr. 25.

²⁾ Ghmarch. Brads Herred Nr. 70.

³⁾ Ghmarch. Brads Herred Nr. 73.

om Rebning af Gribstrup Mark. Naar Henrik Skram er død, er ikke oplyst, men Erik Styhge findes først i Aaret 1485, da han den $\frac{2}{7}$ var Vidne ved det under Hr. Niels Timmesens (Rosenkrantz) Historie omtalte Mageskifte (CLVIII) mellem dennes Enke, Frue Inger Nielsdatter (Gyldenstjerne), og Kong Hans, benævnt til Mattrup. Han havde en vidtloftig Retstrætte med Bønderne i Ring om Fugelviis Dam med Græsgangene derved i Græbstrup Sogn. Af de hertil hørende Breve (CLXV, CLXVI & CLXX) sees det, at det var en gammel Strid, som allerede Niels Skram i 1470 havde faaet afgjort til Gunst for sig, og da Bønderne nu i 1489 ved tvende Domme, den sidste paa Kongens Retterthing i Horsens, bleve fratjendte enhver Ret til Fugelviis Dam, forsøgte de paa at komme Erik Styhge tillivs paa anden Maade, idet de paastode, at Dammen var langt høiere opdæmmet end i 1470, da Dommen faldt til Fordeel for Niels Skram. Der blev derfor paa Kongens Retterthing udnævnt Synsmænd blandt hvilke den gamle Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), Erik Styhges Færbroder, til at afgive Skjen herover, men ogsaa deres Kjendelse (CLXX) gif Bønderne imod.

Han sørgede Mattrups Tilliggende paa forskjellig Maade. Han fik saaledes den $\frac{6}{1}$ 1497 (CLXXXIX) af Frue Elsebe Hartvigsdatter, Godste Varsbæks Efterleverste, Skjøde paa 2 Gaarde i Halle i Græbstrup Sogn, hvilket Skjødebrev er af særlig Interesse, fordi det er beseglet til Bitterlighed af 3 Rosenkrantz nemlig Hr. Erik Ottesen og hans Søn Niels Erikken og af Erik Timmesen til Engelsholm, og ifølge et Vidne af 1511 den 26de Mai af Brads Herredsthing¹⁾ tog han Lavhævd paa 2 Gaarde i Salten By (Tem Sogn, Brads Herred), hvorhos, som omtalt under Anna Timmesdatters Historie, han af hende fik Skjøde paa 2 Gaarde i Snee Sogn og By i Brads Herred, og endelig fik han den $\frac{29}{10}$ 1516²⁾ af Vor Kloster Skjøde paa et Enemærke og en ode Mark „Biersnab“ i Thyrtung Sogn og Herred, hvorimod han tilskjødede Klosteret 2 Gaarde og et ode Boel i Gudnæs i Billerslev Sogn i Hæsting Herred. Disse 2 Gaarde m. v. havde han i 1498 erhvervet fra Ebbe Strange-sen³⁾ og i 1499 taget Lavhævd paa⁴⁾.

Erik Styhge var i 1490 Kgl. Lehnsmænd paa den i Mattrups Nærhed beliggende gamle Borg Tranholm, hvilket Lehn han indløste fra Svend Torbernsen (Udsøn) med 800 Gylben, hvis Quittering af $\frac{19}{4}$ 1490 (CLXVIII) han yderligere lod bekræfte ved et paa samme Dag udstedt Vidne af 5 Mænd

¹⁾ Gismarch Brads Herred Nr. 45.

²⁾ Dette Brev vil blive trykt i Diplomatiets Fortsættelse.

³⁾ *W. Archivreg.* I, 227, J, 5.

⁴⁾ *Ibid.* 227, J, 4.

(CLXIX), en Forsigtighedsforanstaltning, der enten synes at betegne Mistro til Svend Torbernsen eller stor Forsynlighed hos Erik Stygge. Som Lehnsmænd tog han i 1514 Ravhøvd paa Lovet Mark som en Deel af Tranholms Tiliggende¹⁾. Han havde dette Lehn i en lang Aarrække²⁾ og beholdt det lige til sin Død, hvilket fremgaaer af det Lehnsbrev, som hans Svigerføn Eiler Hardeberg den 19/10 1535 fik paa samme Lehn.

Erik Stygge var vissefelig en formuende Mand, hvortil vel ikke lidet har bidraget de store Eiendomme, han erhvervede ved sit Ægtefæll. I 1523 laante han Las Steel til Jungetgaard, en Son af den foran omtalte Albert Steel, men af dennes andet Ægtefæll med Abel Dan (Steel, Fam. Steel), 50 Rhinske Gylde og 80 Mark imod Pant i en Gaard i Gribstrup i Klouborg Sogn³⁾. 3 Aar efter fik han af Las Steel Skjode paa denne Gaard⁴⁾, og i 1538 stadfæstede Kong Christian dette Skjode⁵⁾. Da der i det Foregaaende er omtalt, at man har villet henføre Erik Stygge til Familien Stygge, skal det som en Mærkelighed paapeges, at fornævnte Skjodebrev af 1526, i hvilket Erik Stygge udtrykkelig benævnes til Mattrup og altsaa er en Rosenkrantz, er beseglet til Bitterlighed bl. A. af Enevold Stygge til Todbøl og Per Stygge i Ducholm,

¹⁾ Ghmarch. Tæfning S. Nr. 37

²⁾ Ghmarch. Brads S. Nr. 59.

³⁾ Sfr. Æ. Archiv. I, 204, F, 2 & D. R. II. 6, 281.

⁴⁾ Ibid. Nr. 60.

⁵⁾ Ibid. Nr. 62.

Stygge,

efter Klevenfeldt m. m.

Anders Stygge,

R* til Sværnæs 1320.

Hans Stygge
til Klingstrup.

Christiern Stygge
af Troiborg.

Eten Stygge til Klingstrup.
~ Agathe Ulfeld, Datter
af Palle til Hverringe, D. R.
K., og Kæglige Mufsbatter
(Godov el. Basse).

Datter.

~ En usri Mand,
hvorfor hendes Arve-
gods faldt til Kongen,
der folgte det til Hans
Stygge.

Mauris Stygge
til Harrestovgaard.
~ med Karine Clausbatter
Dyre.

Palle Stygge.

begge med Familien Stygges Vaaben. Vi skulle derfor her, forat det kan sees, hvilke Medlemmer af Slægten Stygge, der ifølge de os overleverede Slægt-registre have levet, meddele Stamtabler over denne Slægt, der vistnok paa dette Tidspunkt var nær beslægtet med denne Linie af Rosenkranckerne.

Stygge.

Peder Stygge
1319.

Anders Pedersen Stygge, 1320 Kong Christophers Raad, 1326 Kong Baldemars Raad, 1 ³ / ₇ 1332 R*, da han folgte Guds i Allelev i Sonder Herred Randers A.	Peder Pedersen Stygge, 1326 Kong Baldemars Raad.
--	---

?

Jacob Andersen til Løitved.

~ Sibjel Olufsdatter (Krog og os), Datter af rige Hr.
Oluf Stijfen til Bollerup, Karsholm, Krapperrup etc.
og Ellen Kjeldsdatter (Thott) fra Lille.

Peder Stygge i „Legenid“ a wapu 1483.

~ Kirsten Drejseld, Enke 1526, Datter af Niels Jensen og Ingeborg Ulstand
eller vistnok rettere Datter af Jens Giordsen til Gårdsnäs og Ingeborg
Holgersdatter (Ulstand) fra Glimminge.

Holger.

Beate i Maribo Kloster.

Ingeborg, † ung.

Christiern Stygge.

~ Ellen Tuel af Raage.

Maurit Stygge.

~ Karen Dyre, Datter
af Claus og Inger Galt.

Enevold Stygge til Todbøl 1526.

~ Berte Dyre, Datter af Iver til Kase-
gaard og Johanne Stram (Genhjørning),
hvis Moder var Mette Timmesdatter (Ro-
senkrantz). Fruen Berte fik som Enke 1542
Brev ad gratiam paa Todbølle og levede
endnu 1573.

Affom, see følgende Side.

Maurik Stygge.

Hans Stygge,

1536 og 1540 Befalingsmand paa Silkeborg, 1540 paa Holbølgaard i Rougsø Herred, 1546 paa Standerborg, 1548 paa Lorus Slot med Galten og Høvelbjerg Herreder samt Raundersgaard og Vstrupgaard, 1552—68 Lehnsmænd over Sct. Hans Kloster i Horsens, 1544 Eier af Holbølgaard; til Nøragergaard etc. Han gjorde Testamente den 21/10 1568. Om hans Aftom see D. M. I, 1, pag. 61 & ff.

~ Christense Vebner, Datter af Svend Pedersen til Drumgaard og Mette Glob; efter Andre ~ Christense, Datter af Strange Nielsen til Drum og Anne Lange, hvilket neppe kan være rigtig, men snarere skal være af Strange Strangesen og Karen Kørsens.

Maurik Stygge,	Karen	Anna	Kirften	Inger	Niels
1579 til Biskum, 1596 til Holbølgaard, 1582 Landsdommer i Nørre-Hjælland, † 1604, troslovet 22/6 1580 i Aalborg og 22/10 f. A. paa Holbølgaard med Anne Lykke, f. 1/4 1554 paa Breilev Kloster, Datter af Tver til Buderupholm og Oliva Krabbe, hvis Moder var Anne Nielsdatter (Rosenkrantz). Frue Anne var Enke 22/1 1607.	levede 1581. ~ Jens Clausen Dyre til Boller.	til Søbringholm 1570. ~ 10/10 1568 Lave Mikkelsen Brocken = huns fra Brangstrup, † 21/2 1569.	til Herlevsgaard 1570. ~ Tyge Sandberg til Sigsgaard, † 1587.	til Rosen = gaard 1570, levede 1583, † ugift.	til Nørager = 1570, ~ 1) Sophie berg, var Datter af Anders Giertrud Krabber var Anders datter (Rosen = Enke efter Jostil Dons ~ 2) Else Munk, Datter og Anna

Hans St.,	Tver St.,	Morten,	Peder St.,	1	1	1	2	Birthe
f. 27/6 1581, † 1593 af Pest i Sorø.	f. 9/10 1583, † 22/6 1587.	f. 21/11 1584, † i Tybsted land, begravet 10/12 1601.	f. 1611 til Holbølgaard, f. 10/12 1587, tjente i Kongens Cancelli 1607, faldt i Sverige 21/2 1612, ugift.	Hans St. ~ Abel Schack.	Johan St., † ugift.	Kirften St. ~ 1) Christopher Denbigen (Rosenkrantz) til Rørbøl. ~ 2) Søren Munk Lauridsen.	Tyge, den Danste og Nørste Sømagt, pag. 215 & ff.	levede 1628 og 1629, † ugift.

Maurik (Rab) Stygge, gift i Tybsted.

Enebold Stygge.

Christiern Stygge til Randrup 1535, til Frøstrup 1544.

~ Ellen Kotfeld, Datter af Niels Eriksen til Bratkov & Berjsholm og Ingeborg Rosenparre.

Anna Stygge. ~ Jørgen Høeg til Klarupgaard, Søn af Erik og Kirsten Kefhals.

Johanne (Nette) St. ~ Erik Raas (Sparre) til Mas, Søn af Mogens og Mette Friis fra Nebel.

Niels Stygge til Søgaard, 1566 til Gullerupgaard, da han blev til dømt at være Børge for det Barn, som Jesper Munk havde med Frue Biartes Datter „som er hans rette Søsters barn“, 1598 forlehnet med Romsdal.

Datter. ~ Jesper Munk (Winnrauke)

Styggegaard † 1605. Sand = † 1584, ber og be, hvis na Niels = franh), han Suel lund. Munk, af Jesper Stygge¹⁾

Thomas Stygge til Frøstrup 1552. ~ Christense Vebner, Datter af Torkel Pedersen og Birte Kefhals.

Hans Stygge 1595.

Christense † ugift.

2 Anna levede 9/11 1669. ~ Marcor Raas (Sparre) til Lide = mandsholm, Søn af Mogens og Agate v. Møhlen.

Anna Stygge. ~ 1584 Niels Juul (Pillie) til Kongsted = lund, f. 10/10 1557, † 1600, Søn af Agel og Kirsten Lunge.

Ellen Stygge, † 1615. ~ Jens Raas (Sparre) til Øregaard, Søn af Jens og Kirsten Suel.

¹⁾ Niels Stygge var 1585 gift med Else Munk, da han travede Niels Stygge til Søgaard til Regnskab for hans Børgemaal „efter Loven“ for Else Munk, hvis Moerbroder Sibsinævnte var. Denne fratægger sig Ansvar med Genvidning til, at Elses Moermoder, Frue Biart af Todbølle, har oppebaaret Indkomst og Rente, og at saaledes hendes Arvinger, Jørgen Høeg til Klarupgaard og Erik Raas til Mas, vare pligtige at svare derfor.

Erik Styggesen (Rosenkrantz) døde ifølge det til hans Svigersøn Eiler Hardenberg udfærdigede Lehnsbrev paa Tranholm i Aaret 1535, og hans Hustru var sikkert ligeledes da død. De efterlode ifkun 2 Døttre, Birte Eriksdatter gift med Hans Johansen (Kindenov) til Jobislet og Karen Eriksdatter gift med den bekjendte Rigshofmester Hr. Eiler Eriksen Hardenberg til Matstrup.

III.

Timme Styggesen.

Denne Mand er hidtil ikke opført paa Slægttabellerne over Familien Rosenkrantz. Hans Tilværelse er imidlertid beviislig, og at han er Son af Hr. Stygge Nielsen til Hevringholm og efter denne har taget Arv med sine Sødsfende i Hevringholm fremgaaer fuldstændigt af et Brev af 11te Juli 1551, der vil blive aftrykt i Diplomatariets Fortsættelse.

Den eneste Leilighed, ved hvilken han med Sikkerhed forekommer, er den ²⁷/₉ 1497 (CLXLI), da han paa Retteerthing i Helsingborg tilligemed flere Riddere og Bøvnerne afgav Bidne i en Sag angaaende „Kærregaard“ i Skaane. Hans Segl under dette Brev findes aftegnet paa Segltabel II, Nr. 12; der nævnes derhos hos Hvitfeldt¹⁾ en Thonne Stygge, der utvivlsomt er samme Mand²⁾, og det er da i Norge han forekommer tilligemed flere Danske Riddere og Bøvnerne, — blandt hvilke ogsaa er Eiler Stygge, der formeentlig er hans Broder —, som begjærede Bidne om, at Drabet paa den bekjendte mægtige Norges Riges Raad, Hr. Knud Alfson til Sorum (af Familien Tre Roser), var steet med Rette, da han havde forbrudt sig i aabenbart Oprør mod Kongen og derhos ikke havde overholdt Betingelserne i det ham givne Leidebrev. De Forhold, under hvilke Tønne Stygge forekommer her, vise, at han har deeltaget i de Kampe i Norge, der foranledigedes ved, at Hr. Knud Alfson i Aaret 1501 samtidig med, at hans Slagting Hr. Steen Sture reiste Oprørsfanen i Sverrig, ligeledes vakte Oprør i Norge. Hvorlænge Tønne Stygge er blevet i Norge, vides ikke, ligesaa lidt som naar han er død, men det kunde af det foran citerede Brev antages, at han har levet indtil Midten af det 16de Aarhundrede, da det synes, som om han i 1551 først nylig var død.

Ogsaa om hans Giftermaal ere Efterretningerne usikre og mærkeligt nok, ligesom han ingenjinde forekommer i Danmark men ifkun i Sverrig og Norge, saaledes tillægges der ham ogsaa en Hustru af den gamle skaanske Slægt Ving, der hørte hjemme paa Smedstorp og Dybeck, nemlig Keilo eller Chiliane, der

¹⁾ Fol. 1042.

²⁾ Fr. D. M. III, 2, 48.

angives at være Datter af Jacob Bing og Bodil Rörning, og som efter Timme Stygges Død skal have ægtet gamle Jens Giordsen Drefeldt. Dette sidste er i ethvert Fald urigtigt, thi gl. Jens Giordsen var da alt forlængst død. Sikker er det imidlertid ifølge det fornævnte Brev af 11te Juli 1551, at Timme efterlod en Datter, Sidfel, der var gift med Erik Clausen Krummedige til Menerup i Skaane, D. N. R.

IV.

Biskop Niels Styggesen.

Hr. Stygge Nielsens Søn Niels er en mærkelig Personlighed. Begavet med rige Aandsevner og gjennemtrængt og støttet af sin Slægts Storhed og Berømmelse lyffedes det ham at naae til de høieste kirkelige Værdigheder, men da misledet ved sin endmere paa Grund af Forholdene ansvarsfrie Stilling gjorde han sig skyldig i de frækkeste Volds handlinger, traadte uden Sky Sædelighed og Moral i Støvet og hensank ofte i foragtelig Svaghed, Bellyst og Bellebnet, medens han til andre Tider hævede sig stolt i Følelsen af sin Stand og høie geistlige Værdighed som Herfær i „Landet Norden for Lov og Ret“ jevnbyrdig bød Kongen Haanden til Underhandlinger, naar denne bad om hans Hjælp, fordi han ikke mægtede at hyde. Biskop Niels er en interessant Personlighed, der øvede en mægtig Indflydelse paa Begivenhederne i Riget alt i Kong Hans' Tid men navnlig i Adelsens Kamp mod Christian II og i Geistlighedens mod Reformationen, og han staaer som den sidste Repræsentant for den overmodige Adels her i den biskoppelige Raade og med Krumstaven lige mægtig og indflydelsesrig ved sin Fødsel og som Kirkeens Tjener intet hæmmende Vaand agtede i sin Færd.

Han er vistnok født omtrent ved Aaret 1455 og er mulig den Ældste af Hr. Stygges Søner. Hvor han har modtaget sin Uddannelse, vide vi ikke, men allerede ved Kong Christian I's Død den 22/5 1481 var han Provst i Børlum og havde Sæde i Rigens Raad¹⁾ og maa da have været forholdsvis meget ung, vel ikke meget over 25 Aar gl. I det følgende Aar var han, som omtalt under Hr. Erik Ottesen, nærværende i Kallundborg ved Udfærdigelsen af Hylbingsacten til Kong Hans, og var da fremdeles Provst i Børlum, men i 1486, vel ikke meget over 30 Aar gl., var han electus til Børlum Bispestoel, i hvilken Anledning han under 27/7 s. A. udstedte Forpligtelsesbrev til Kong Hans, Dronning Christine og deres Børn (CLX)²⁾. Om gamle Sep Friis, der

¹⁾ Svitt. fol. 962.

²⁾ D. M. III, 3, p. 267.

hidtil havde beklædt Bispestolen, da var død, er tvivlsomt. Endnu i det følgende Aar, da Niels Styggefen den $1^{9}/_{10}$ 1487 i Kjøbenhavn tilligemed det øvrige Rigens Raad samtykkede i at tage Sunker Christian til Konge efter Faderen (jfr. Hr. Erik Ottesens Historie), benævnes han electus og confirmatus, — det Sigil, hvormed han har beseglet dette Brev, er gjengivet paa Tab. III, Nr. 1 —; derimod kaldes han Biskop, da han den $2^{9}/_{10}$ s. A. i Lund tilligemed Rigens Raad stadfæstede Sunker Christians Valg til Danmarks Konge¹⁾, og hans Segl under dette Brev (Tab. III, Nr. 4) bær ogsaa Omkriften, S. Nicolai Stiggo: dei et apostolice cedis gracia episcopi ecclesie burglanensis, og han kalder sig selv Biskop den $2^{5}/_{10}$ s. A. paa den Sebdel, som Biskop Bircherod ved en Visitation i Braa Kirke den $2^{9}/_{10}$ 1698 fandt i Alteret, og hvorpaa der stod skrevet: «Nicolaus episcopus Burglanensis Consecravit hoc altara in honorem Apostoli & Divorum Sct. Petri, Sct. Annæ & Sct. Cathrinæ A° 1487 feria quinta ante festum Simonis & Judæ». Biskop Sep Friis er da mulig først død i Aaret 1487 i Tidsrummet fra Mai til September.

I de følgende Aar nævnes Biskop Niels ofte som nærværende paa Kongens Rætterthing paa forskjellige Steder i Riget²⁾ og har bl. A. tilligemed Erkebiskoppen i Lund og flere Biskopper i 1489 medudstedt og beseglet (Tab. III, Nr. 1) et Brev, hvorved der gives alle dem, som frømt besøge Sct. Clara Kloster og hjælpe det, 40 Dages Afslad³⁾, og medbeseglet det under Hr. Erik Ottesens Historie omtalte Brev, som Kongen og Rigens Raad i 1494 udstedte om, at Kongens Broder Hertug Frederik havde begjæret at forførges med Lehn af Riget, men ikke kunde faae saadanne. Iøvrigt forekommer han hyppigt som Vidne ved forskjellige Leiligheder, hvilket tilbeels vil blive omtalt andetsteds og derfor forbigaaes her, eller som det vilde blive for vidtløftigt og uden Interesse at opregne; det skal blot bemærkes, at han tilligemed Hr. Niels Grifsen (Rosentrang) har medbeseglet Rigens Raads Dom over Hr. Poul Larmand, i hvilken Henseende iøvrigt henvises til Hr. Erik Ottesens Historie.

Hidindtil havde Biskop Niels vel ikke udøvet nogen fremtrædende Indflydelse i Rigens Raad, men i Begyndelsen af 16de Aarhundrede var han en af de betydeligste Mænd i Raadet. I 1497 havde Kong Hans efter det blodige Slag den $3^{10}/_{10}$ paa Brunkebjerg tilbagebundet Sverrig, men det ulykkelige Ditmarskertog i Aaret 1500, vakte atter Uroligheder i Sverrig, hvor Rigsforstanderen Hr. Steen Sture kun ventede paa Leilighed til at tilbagevinde sin tabte Magt, ligesom ogsaa i Norge, hvor Hr. Knut Alfson (Tre Roser) i 1501

¹⁾ Jfr. Hr. Erik Ottesens Historie p. 202.

²⁾ Kold.-Rosenv. Gl. Danske Domm.

³⁾ Universitetsbibl. Arn. Magn. LXIII, 19.

reiste Oprørsfanen. Paa intet af Steberne formaaede Kong Hans at glempe Opstanden, der bredte sig videre og videre, uagtet man ved alle Midler søgte at standse den; saaledes tilfrev i 1502 Rigens Raad, hvoriblandt nævnes Biskop Niels Stygge, Hr. Niels Griffen (Rosenkrantz), Hr. Pædbiørn Pødebusch og Tørgen Rud, Almuen i Sønderbo Herred i Finnvid i Smaaland Brev, og advarede den imod at lade sig forlokke til Oprør mod dens lovlige Konge¹). Først Steen Stures Død den 13/12 1503 og Prinds Christians (II) Ankomst til Norge bragte Forandring. I Sverrig blev Svante Nielsen Sture kaaret til Rigsforstander og et Møde berammet til Calmar i Aaret 1505, men Hr. Svante og de svenske Raader udebleve, hvorpaa de tilstedeværende Raader fra Danmark og Norge, hvoriblandt Biskop Niels, den 14/6 1505 dømte Hr. Svante og de Svenske Raader som Rigets Fjender²). Dommen, der blev indstillet til Keiserlig Stadsfæstelse, hvilken paafulgte i Novbr. s. A.³), var selvfølgelig uden Virkning. Paa sædvanlig Viis forfattes Fjendtlighederne nu igjennem en lang Arrække med Roverier og Plyndringer uden Resultat. Ogsaa Lybæk tog paa Svensk Side Deel i Striden, og det gik med Lybæk som med Sverrig, der sluttedes Forlig, som kort efter igjen bleve brudte, saaledes blev der efter et forberedende Møde i Segeberg i Decbr. 1506 sluttet et Forlig i Juli Maaaned 1507 i Nykjøbing, ved hvilket baade Biskop Niels, Hr. Niels Griffen (Rosenkrantz) „til Kolbing“ og Hr. Pædbiørn Pødebusch vare tilstede⁴). De Samme overværede ligeledes det Forlig, der sluttedes i Kjøbenhavn den 17/8 1509 med de Svenske⁵), men Striden forfattes endnu i flere Aar, indtil Lybækernes mærkede, at de tabte langt mere ved, at Handelen standsedes, og Hollænderne indtog deres Plads, end de vandt i Krigen, og da derhos Hr. Svante Nielsen døde den 9/1 1512, blev der endelig den 23de April s. A. i Malmsø sluttet Fred med Lybæk og Stilstand med Sverrig.

Kong Hans var paa denne Tid ikkun 57 Aar gl. Om der har været Grund til at befrygte, at han ikke vilde faae et langt Liv, eller om det blot er en af de hyppige Foranstaltninger for at sikke sin Søn Thronen efter ham, foreligger ikke, men atter den 18/7 1512 blev Prinds Christian af Rigens Raad i Kjøbenhavn hylbet til sin Faders Efterfølger. Det i den Anledning udstedte Brev er befeglet af Biskop Niels (Seglet paa Tab. III, Nr. 12) saavel som af Hr. Niels Griffen (Rosenkrantz) og hans Svoger Hr. Pædbiørn Pødebusch og hans Dattermand Hr. Tyge Krabbe⁶). Kong Hans døde ikke eet Aar efter nemlig

¹) Ghmarck. Aarsb. IV.

²) Hvitt. fol. 1503.

³) Ghmarck. Aarsb. IV.

⁴) Hvitt. fol. 1068.

⁵) Hvitt. fol. 1070.

⁶) Ghmarck. Hylbinger Nr. 15 a. Brevet er trykt i Christian II's Historie af C. F. Ulen, pag. 575 & ff.

²⁰/₂ 1513 i Aalborg paa en Rejse omkring i Riget forat holde Retterthing. Ved hans Dødsleie vare tilstede hans Cansler Biskop Ove Bille, Biskopperne Niels Stygge, Iver Munk af Ribe og Erik Raas af Viborg, den udvalgte Prinds Christians Hofmester, Hr. Niels Griffen (Rosenkrantz), og dennes Svoger, Hr. Pædbjørn Pödebusch med flere Rigsraader. Allerede strax efter Kongens Død viste der sig en fjendtlig Stemning mod Christians Valg til Konge, navnlig traadte Biskop Niels og Biskop Iver Munk, Hr. Pædbjørn Pödebusch og Hr. Niels Høeg op imod ham og vilde ikke, skjøndt han ikke mindre end 3 Gange var hylbet til Faderens Eftersølger, anerkjende ham som Konge, førend Rigets Raad havde været samlet og taget Beslutning. De indløde sig endog allerede dengang i Underhandlinger med Hertug Frederik, men denne afflog at gjøre Skridt til at vinde Kronen¹⁾. Christian II blev derefter hylbet og udstedte under 22de Juli s. A. en Haandfæstning, der bl. A. er befeglet af sauntlige Fornævnte²⁾.

Allerede i Kong Hans' Tid i Aaret 1505 havde Biskop Niels faaet sin Herred som Pantelehn imod at indløse det med 1600 Mark fra Mauritz Nielsens (Gyldestjerne) Arvinger³⁾. Af Kong Christian II fik han i Aaret 1515 Drum Slot med de Herreder, som laae dertil, deels som Pant for 2500 Mark, deels paa Tjeneste⁴⁾ og har formodentlig faaet det allerede i Aarets Begyndelse, thi den ¹/₁₁ s. A. gav Kongen ham Quittering for Regnskab af dette Lehn med Paalæg om at levere Overstuddet til Hans Bartholomæusens, Tolder i Aalborg, der derfor skulde falte Sid til Kongens Behov⁵⁾. I Aaret 1517 blev Pantsummen forhøiet med 500 Rhinske Gylben⁶⁾, og der er bevaret en Række Quittinger for Regnskaber vedkommende dette Lehn⁷⁾. I det følgende Aar laante han endvidere Kongen „til Rigets Bedste“ 1540 Lod Sølv og senere i s. A. 343 Rhinske Gylben og noget Sølv⁸⁾, og endelig ved samme Tid giver Kongen Biskop Niels sin Herred med al Rgl. Rettighed til brügeligt Pant for et yderligere Laan af 1000 Rhinske Gylben og ¹/₂ Mark og 42 Lod Sølv⁹⁾. Vi see heraf, hvilke betydelige Midler Biskop Niels har raadet over, og hvorledes han udstrakte sit Herredamme i Vendsyssel udover, hvad der hørte til Børlum Bispestoel. Han gjorde derhos flere Magestifter vedkommende Stiftets Tilliggende

¹⁾ Allen, Christian II's Historie pag. 9.

²⁾ Ghmarch. Aarb. II.

³⁾ Kold.-Nofens. Bl. D. Donne I, see iøvrigt et Brev af 1507 ¹³/₇, som vil blive meddeelt i Diplomatariets Forsættelse.

⁴⁾ Sfr. D. M. II, 6, 281.

⁵⁾ Suhm, Nye Saml. I, 1, 85—86.

⁶⁾ Ibid. I, 2, 183.

⁷⁾ Ibid. I, 2, 163—4, 177—78; I, 3, 282—83, 295,

⁸⁾ Ibid. I, 3, 291—92, 296.

⁹⁾ Ibid. I, 4, 350—1.

saaledes i 1503 med Hr. Niels Høeg til Søfiar¹⁾, i 1505 med Kronen²⁾ og i 1510 med Oluf Daa til Raunstrup om Gods i Flakkebjerg Herred³⁾. Udrustet med Stiftets rigelige Indtægter og den høie kirkelige Værdighed og selv begavet med en virksom men urolig og udføende Aand gif Niels Styggesen efter ved Kong Christians Thronbestigelse at have siddet 32 Aar i Rigens Raad og 26 Aar paa Børlum Bispestol, den nye skjæbnesvangre Tid imøde, som oprandt over Danmark, og som det var forbeholdt ham med afgjørende Vægt at gribe ind i. Han var endnu i sit Legems fulde Kraft vel dygtigere til at bruge Sværdet end til at svinge Krumstaven og noie kjendt med og vel bevaadret i Tidens snedige Politik saavel som med de handlende Personer.

Kong Christian havde allerede i Norge viist, at han var istand til med Kraft og Dygtighed at herste, men ogsaa at han ikke bævede tilbage for Anvendelsen af de hderste Midler, naar han mødte Modstand. Hans Bestræbelser gif navnlig ud paa at kue Adelsmagten og Præstevælden, men han gif heri frem med en Haardhed og Grusomhed, som har staffet ham et sørgeligt Eftermæle, og som tilsidst rev Kronen af hans Hoved og drev ham i Landflygtighed, der endte med et aarelangt Fangenskab, som maa have været forfærdeligt for den Mand, som gav Ordren til Bloddabet i Stockholm. Han var ved sin Thronbestigelse omgivet af trofaste og djærve Mænd og bevarede hele Livet igjennem trods sine Feil og sine Ulykker nogle troe Benner, der aldrig svigtede ham, Familien Rosenkrantz spillede en betydningsfuld Rolle i denne Konges Tid. Der var foruden Biskop Niels hans Broder Erik Stygge, hans Søster sønner Stygge Krumpen og Rigens Marsk, Hr. Otto Krumpen, Otto Holgersen (Rosenkrantz) til Boller med sin Stedmoder, den bekjendte Frue Anna Henriksdatter Meinstrup, Oluf Nielsen (Rosenkrantz) til Vallo med sine Svogre Erik Griffen (Banner) til Usdal og Tyge Krabbe til Busstrup, Niels Vudvigsen (Rosenkrantz) med sin Svoger Landsdommer Mogens Munk til Volstrup, Hr. Pæddbjørn Pødebusch, hvis Hustru Bibekke Eriksdatter var en Rosenkrantz og Søster til Mette Eriksdatter Hr. Eskild Giæse, der var Moder til den berømte Rigens Hofmester, Hr. Mogens Giæse, og endelig Mester Gotschalk Griffen, der hørte til den Røgholste Linie af Rosenkrantzerne. Medens denne Sidste forblev Kong Christian tro under alle Afvevlinger og endte sit Liv i Landflygtighed, ere de øvrige for en væsentlig Deel Driivfjedrene i det sørgelige Drama, som endte Kong Christians Regjering i Aaret 1523.

¹⁾ Ghmarch. Hundborg S. Nr. 19 og 22.

²⁾ Ghmarch. Mageskifter Nr. 17.

³⁾ Arkivreg., Antvorskov Kl.s Breve, MSC. i Ghmarch.

Vi have alt bemærket, at Hr. Svante Sture døde i Aaret 1512. Hans Son Hr. Steen Svantefsen Sture valgtes i f. A. til Rigsforstander i Sverrig, men ogsaa Gustav Trolle blev udnævnt til Erkebisp i Upsala og herfra reiste der sig paany Strid mellem Partierne, hvilken ved tilstødende Omstændigheder udviklede sig til Krig med Danmark. To Gange gjorde Kong Christian med stor Vaabenmagt forgjæves Forsøg paa at vinde fast Fod i Sverrig, han blev slaaet tilbage og rustede sig derfor i Aaret 1519 atter af al Magt. Forat faae Midler dertil, paalagde han Skatter, som indbreyes uden Skaansel, og stødte Adelen fra sig ved at unddrage sig Rigsraadets Indflydelse og ved vilkaarlig at paalægge strenge Bøder, naar den ikke føiede sig efter hans Willie. I Vinteren 1520 drog han med Hæren ind i Sverrig og erobrede efter blodige Kampe Landet og tilsidst Stockholm, som Frue Christine Gylbenstjerne, Enke efter Hr. Steen Svantefsen Sture, der var død den 2/2 1520 som Følge af et Saar, forsvarede tappert. I Efteraaret f. A. blev han hylbet og kronet til Sverrigs Konge og begik derefter den forfærdelige Misgjerning, der er bekjendt under Navn af det Stokholmske Blodbad, men var et Blodbad saa radsesfuldt og saa affhæligt over det hele Land, at Historien ikke kan opvise Mage dertil. Det bragte Sverrigs Krone til Gustav Basa og Danmarks til at vakle paa Kong Christians Hoved.

Hertil kom Kong Christians reformatoriske Planer, rettebe mod Adelen og Geistlighed. Det skal ikke her omtales, hvori disse bestode, det skal kun for Biskop Niels' Vedkommende bemærkes, at han, da Kongen bl. A. traf Foranstaltninger mod Strandrov, for at bestytte de Skibbrudne, indvendte derimod, at Strandrov ikke var forbudt i Bibelen, hvortil Kongen svarede: „Har I da ikke læst: Du skal ikke stjæle og myrde“. Et mere betegnende Exempel paa, hvor Geistligheden var udartet, skal ikke let findes, men visse havde ogsaa Biskoppen af Vendsyssel med en saadan Anskuelse havt betydelige Indtægter ved en summarisk Behandlingsmaade af Strandinger og Skibbrudne paa Vendsyssels vidtstrakte og farlige Kyster. Vaade ved hvad han gennemførte og ved hvad han tilføjede, stødte Kongen hele Adelen og Geistligheden fra sig. Rigsraadet blev saare sjældent adspurgt og de ledigblevne Pladser bleve ikke gjenbesatte, Luthers lære blev støttet og Geistlighedens Magt og Indflydelse befaaret fra enhver mulig Side. Alt samlede sig til et afgjørende Vendepunkt, som ikkun blev forhalet ved Frygten for en Gjentagelse i Danmark af det stokholmske Blodbad. Derfor skriver ogsaa Oluf Nielsen (Rosenkrantz), Lehnsmænd paa Koldinghuus, i et Brev af 17/2 1523 til Kongen, at han gjerne stulde reise over til ham, men at han havde „spørvt, at Sybret aldrig vor etthers nade veldinger eller mechtuger endh hwn er un, thee tør ieg ingennwnde giffue meg

offuer till etthers nade", og senere i samme Brev tilføier han, at han dog vilde komme „ther som ieg vor visse paa, at ieg matthe vere myn halss frij"¹⁾.

Under saadanne Forhold værgebe Adel og Geistlighed sig kun selv, da disse Stænder sammensvøre dem mod Kongen, og det var alt, da Oluf Nielsen skrev dette Brev, sctet. Efterat flere Møder vare afholdte paa Adelsens Borge og vistnok navnlig i Bispepresidentens i Børlum, kom de Sammensvorne i December Maaned 1522 sammen i Viborg og udstedte derfra under 21de s. M. et Brev, der begynder med de Sammensvornes Navne nemlig Niels Stygge til Børlum, resigneret Bisop, Niels Clausen (Skade) til Silkeborg, resigneret Bisop i Aarhus, Iver Munk til Ribe, Stygge Krumpen til Børlum, Ove Bille til Aars og Jørgen Friis til Viborg, Bisopper, Mogens Giøe, R*, D. N. N., Mogens Munk, Niels Ludvigsen (Rosenkrantz) til Palagaard, Otto Holgersen (Rosenkrantz) til Boller, Erik Ericksen (Banner) til Åsdal, Erik Stygge (Rosenkrantz) til Mattrup og Oluf Nielsen (Rosenkrantz) til Vallø. Det vil heraf sees, at af 13 Sammensvorne er der 5 Rosenkrantz og dertil 2, hvis Hustruvar var Rosenkrantz, men foreøvrigt er det meget tvivlsomt, om de Paagjældende virkelig alle have været tilstede, navnlig fremtræde Bisopperne Niels Clausen og Ove Bille og Hr. Mogens Giøe, Erik Ericksen og Oluf Nielsen under saadanne Forhold senere ligeoverfor Christian II, at det er høist usandsynligt, at de skulle have deeltaget paa denne afgjørende Maade i Sammensvørgelsen, i hvilken Henseende der her bl. A. skal henvises til det foranciterede Brev af 17/8 1523 til Kongen fra Oluf Nielsen, der neppe kunde have tænkt paa at møde for Kongen, naar han havde været Medudsteder af dette Brev. Brevet indeholder en kort Samling af de vigtigste Klagepunkter mod Kongen, nemlig at de længe havde sctet Christendommen undertrykket og berøvet sine Privilegier, Rjetteri befordret, at „heri Norden er inghen Erchebisp som Hovedhje være skulle for then hellige cristine Tro“, at Hjen, Oslo m. fl. Steder var uden Bisop, at „Teranner, Skalle, Trolqvinner och andre Ubedings Folk indsettes och tiilfides offuer alle Andelige og Wertgliche. Told oc Syfte paalægges uden Rigsraadets Samtykke“. De Sammensvorne havde derfor forpligtet sig til „vnder vores Erre oc Neligheht, som wor Resesfer indholder, med Liff, Hals oc Gots at affwerghe saadanne Stadhe oc ewige Forberffwelse“, og valgte Landsdommer Mogens Munk til paa deres Vegne at forhandle med Hertug Frederik og slutte med at true dem paa Liv og Gods, der truede ud af Forbundet. „Under alle wore Signeter oc Alles wor Handschrift:

Niels Stygge, Bisop, Iver Munk, Bisop i Ribe, Jørgen Friis, episcopus,

¹⁾ Dette Brev vil blive trykt i Diplomariets Fortsættelse.

Stygge Krompen, episc., Prebern Poddust, R*, Zachim Lytke, R*, Tygge Krabbe R*, Pedher Lytke, R*, Mogens Munk¹⁾.

I disse Underkrifter, der med Undtagelse af de fire Førstnævnte og den Sidstnævnte angibe ganske andre Sammensvorne end i Brevets Begyndelse, haves formodentlig Navnene paa de egentlige Ophavsmand¹⁾. Efterat de Sammensvorne endnu den 20/4 1523 havde holdt et Møde i Viborg, hvor det egentlige Opfølgelsesbrev, der er udstedt af Fornævnte og efter Hvitfeldts Angivelse²⁾ tilføjede af Biskop Ove Bille, Hr. Mogens Vise og Hr. Niels Høeg, blev opfat, og hvor der tillige fra de jydskke Rigens Raader udgik Befaling til Jyllands Indbyggere om, at de ufortøvet skulde komme dem til Hjælp med Vaaben og Bærg mod Kong Christian, blev Mogens Munk affendt til Hertug Frederik. Paa Veien overbragte han i Veile Kong Christian II Opfølgelsesbrevet og traf derefter i Husum Hertugen, der, som tidligere bemærket, havde ligget i stadige Stridigheder baade med Kong Hans og Christian II. Han modtog uden Tøven den ham tilbudte Krone og havde derefter den 1/8 s. A. i Ribe en Sammenkomst med Sammensværgelsens Hoveder, ved hvilken Leilighed han dog mulig ikke selv var tilstede, men derimod var hans ældste Søn Christian nærværende. Begivenhederne fulgte derefter i en rivende Fart, og det er mærkeligt at see, hvorledes Kong Christian af 9 jydskke Adelsmænd lod sig ubjage af sine Riger, uden endogsgaa at forsøge paa Modstand. Historien beretter os vel, at Borger- og Bøndestanden var ham hengiven, og det menes, at han kunde have støttet sig til disse Stænder og derved afvendt Faren. Det er dog vist meget tvivlsomt, om han paa dette Tidspunkt vilde have fundet saa stor Støtte, at det kunde have nyttet Noget, thi da havde han sikkerlig gjort det. Senere viste disse Stænder sig hans Sag hengiven, men da havde Begivenhederne atter bragt nye Forhold tilstede, og da havde Kong Christian i mange Aar været landsflygtig. Det staaer til at antage, at hans Grusomhed, der Ingen staaede, og hans reformatoriske Planer, der paa mange Steder kom i Strid med nedarbede Anskuelser ogsaa hos Borger- og Bøndestanden, har under Tidens religiøse Optragelse ogsaa gjort disse Stænder noget lunkne for hans Forsvar. Ikke 3 Maanedere efter Opfølgelsesbrevets Udfærdigelse, allerede den 13de April 1523, forlod Kongen med sin Hustru og sine Børn Riget og begav sig til Nederlandene.

Biskop Niels Styggeesen benævnes, som forud anført, den 21/12 1522 refig-

¹⁾ Jfr. Videnskabernes Selskabs Skrifter III, 65—67.

²⁾ Fol. 1192. Denne Angivelse er i ethvert Fald for Biskop Ove Billes og Hr. Mogens Vises Vedkommende urigtig, da disse Herrer senere sendte Kong Christian særlige Opfølgelsesbreve.

neret Biskop. Allerede i 1519 havde han antaget sin Søster søn, Stygge Krumpen til Coadjutor og var den $2\frac{1}{4}$ 1520 bleven forlehnet med Børlum Provsti¹⁾, medens den tidligere Provst, Dr. Antonius Fürstenberg, blev tvungen til en „fri“ Resignation. Dr. Antonius begav sig imidlertid til Rom og udvirkede hos Paven et Stevningsbrev til de 2 bølumfke Biskopper, hvorefter disse skulde møde for Paven og forsvare sig. Denne Stevning kom meget udeleiligt netop som Sammensværgelsen mod Kong Christian var i Gang. Da Hertug Frederik i Viborg blev hyldet til Konge, udvirkede Biskopperne derfor hos ham, der, som Omstændighederne vare, neppe turde have nægtet det, at han den $29\frac{3}{8}$ 1523 skrev til Paven og bad om, at Biskopperne maatte forskaaes for at møde for den Pavelige Curie, og om at der ikke maatte blive udtalt Vandfættelse over dem, naar de ikke mødte. Dette Brev kom imidlertid aldrig til Paven; det fandtes senere i det biskoppelige Archiv i Soabstedt, og det staaer vel til at antage, at Hertug Frederik, der kjendte disse Herrer godt, har villet have Haand i Hanke med dem og selv har beordret Brevet, der blev sendt til Biskop Godtse Ahlefeldt til videre Besørgelse, tilbageholdt, men det Mærkeligste er, at der Intet foreligger om, hvad Paven har gjort ligeoverfor denne Udhjighed fra Biskoppernes Side.

Den $20\frac{3}{8}$ 1525 fik Biskop Stygge Krumpen Brev for Livstid paa Børlum Kloster, hvis han overlevede Biskop Niels eller denne resignerede²⁾. Brevet er dateret fra Kjøbenhavn, hvor der netop dengang holdtes Herredag, paa hvilken Forhandlingerne dreiede sig om Rustninger mod Christian II. Det er da vel rimeligt, at dette Løfte om Forlehning er givet for at sikre sig Biskop Stygge Krumpens Trostaa. Besynderligt seer det imidlertid ud, at Kong Frederik den $22\frac{10}{10}$ 1526 gav Biskop Niels Stygge Bekræftelsesbrev paa Børlum Provsti³⁾, altsaa paa samme Dag, som Hans Tausen fik det bekjendte Bestjærmelsesbrev, og at der i Slutningen af Brevet er tilføjet den Clausul, at Kongen ikke vil stadfæste de yderligere Bestemmelser, der fandtes i Kong Christians Brev af 1520 til Biskop Niels paa Provstiet. Hermed er vistnok sigtet til Præsentationen for Paven, og det lader sig da forklare, at Kong Frederik mulig netop for at undgaae denne Clausul har givet Biskop Niels den ommeldte Stadfættelse, thi han tog umiddelbart derefter til Herredagen i Odense i December f. A., og fremkom der med det bekjendte Forslag om at søge „Confirmats“ indenrigs og „ikke at sende Guld og Penge af Riget til Rom eller andetsteds enten paa Bispedømme, Prælatdømme eller andre geistlige Lehn.“

Den $26\frac{4}{4}$ 1532 fik Biskop Niels Styggelsen Brev paa at maatte tiltræde

¹⁾ Kirkehist. Saml. VI, 468 & 469.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ibid.

Borlum Bispedømme igjen, hvis han skulde overlevere Biskop Stygge Krumpen, og at beholde det for Livstid dog paa Betingelse af, at han ikke uden Kongens Samtykke maatte resignere til Fordeel for nogen Anden¹⁾. Det er mærkverdigt her at see den 75 Aar gamle Biskop Niels sikke sig Bispedømmet, hvis hans Søster søn Biskop Stygge Krumpen skulde doe før ham. Det er imidlertid tænkeligt, at denne t. Er. har været meget syg, og Biskop Niels har da ikke villet ndfatte sig for det Ubehagelige i at faae en ny Biskop, der neppe vilde stille sig saa medgjørlig ligeoverfor ham som hans værdige Slægtning, der baade paa Grund af Slægtfabet, hvilket han styldte, at Biskop Niels i sin Tid havde resigneret til Fordeel for ham, og paa Grund af Fællesskab i vanhelligt Levnet m. m. var opfordret og tildeels nødsaget til at see igjennem Fingre med sin gamle Moerbroder. Forovrigt habe vi tidligere Exempler paa, hvorledes dette værdige Par med Iver og Held søgte at sikke sig for det Tilfælde at den ene af dem skulde dø, og det er da heller ikke besynderligt, at Biskop Niels, efterat have smagt en resigneret Biskops Stilling, har onstet atter engang at komme i Besiddelse af Bispemagten og de dermed forbundne Indtægter. Hvorledes han derimod har kunnet opnaae denne Gunst af Kongen, vides vel ikke, men formodentlig har Kong Christians Tog til Norge tvunget Kong Frederik til at tye til Hjælp overalt og da navnlig hos sine fordums Oprørsfæller, de borlumste Biskopper. Kongebrevet til Biskop Niels er udsærdiget omtrent samtidig med, at Biskop Stygge afsøiste de ham og andre jydskke Adelsmænd af Kong Christian II den $25/4$ 1532 fra Norge gjorte loffende Tilbud, hvilken Afvisning Biskop Stygge Krumpen begrundede med den Bemærkning, at „brændt Barn ræddes Ilden eller som Esopus siger: Du tænker paa det døde Barn, jeg paa min brudne Pande“²⁾. Biskop Niels kom imidlertid ikke til at succedere sin Søstersøn. Denne døde først i Aaret 1551 i Åsmild Kloster, Biskop Niels derimod i Aaret 1533. Efter det Tidspunkt, da han havde resigneret Bispedømmet, ovede Biskop Niels, som vi have seet, betydelig Indflydelse i Rigens Raad og blandt sine Standsfæller, men i de senere Aar af hans Liv aftog denne Indflydelse betydeligt, baade fordi han ved Alder var hindret i som tidligere at færdes omkring, og fordi de ordnede Forhold i Kong Frederiks Tid lagde et Waand paa hans toieløse Færd, og man vel heller ikke kan antage, at en Mand med en saadan Fortid og endnu ryggesløs i Levnet kunde være velsect.

I Aaret 1527 benævnes han med Familienavnet Rosenkrantz, da Biskop Stygge Krumpen med sin „kiere herre brodheris her Niels Rosenkrantz aff samme

¹⁾ Kirkehist. Saml. VI, 469.

²⁾ Ohmarch. Borlum Nr. 10.

nade bispop" og Capitlets Samtykke afhænder en Gaard i Gjøtrup til Hr. Prebdiørn Podebusch og hans Hustru Frue Anne Ghlidenstjerne¹⁾, og den ¹¹/₁ 1528 kalder han sig Bispop i Børlum, da han i Forening med Capitlet udleier til en Borger i Aalborg „et Bispens og Børglum Klosters Steenhuus" i Aalborg²⁾. Bispop Stygge nævnes ikke i dette Brev, men Gaarden har vel nærmest tilhørt Provstiet. Det skal endnu anføres, at der i Kirkeh. Saml. VI, 465 & ff. og 733 & ff., hvilket Skrift er benyttet i den foregaaende Fremstilling, er givet en meget interessant Udvikling og Beskrivelse af Forholdene i Børlum paa dette Tidspunkt og de 2 Bispens Liv, og vi skulle derefter slutte Bispop Niels' Historie med at omtale et enkelt Forhold, der synes at være Toppunktet af det forargelige Liv, som førtes af ham og hans Søster søn. Hans Søstendebarn, Anna Ludvigsdatter (Rosenkrantz) havde af Ægteskabet med Hr. Oluf Pedersen (Ghlidenstjerne) til Eftvoadgaard³⁾ en Datter, Elsebe Oluvsdatter, der første Gang var gift med Bonde Due, fra hvem hun i 1518 blev skilt, som det siges, paa Grund af hans forargelige Levnet. Hun levede derefter i usædeligt Forhold til begge Bistopperne i Børlum til Trods for hendes Slagt. Først Bøndeprovet i 1534 synes at have gjort en Ende derpaa, idet baade Elsebe og Bispop Stygge fngtebe. „Sworth elsebe ær bleffuen, haffuer ieg icke spordt . . ." skriver hendes Broder Anders, der var Degn i Nøskilde, og som kort efter, den ¹⁰/₁₀ 1534, falbt ved Svenstrup mod Bønderne, til sin Broder Erik, „vij vijdhe aldrig hvor Bispens af vænssofel ær; han kryber nu udj mæsse hwil, men ieg hober ieg kan ennw faa skell aff hanum . . .". Frue Elsebe ægtebe senere Erik Mortensen til Nørgaard.

Bispop Niels Styggelsen Rosenkrantz døde efter de foreliggende Angivelser i Aaret 1533 og blev saaledes forstaaet for at lide under Bøndeprovet.

V.

Frue Anna Styggesdatter, Jørgen Krumpens.

Hr. Stygge Nielsens eneste Datter Anna, der vel maa være født ved Aaret 1460, var gift med Jørgen Krumpen til Skjotterup. At hun er Stygge Nielsens Datter fremgaaer af Skiftebrevet af ¹⁰/₁₀ 1552 m. fl. Steber.

Familien Krumpen var en gammel anseet Slægt fortrinviis bosat i

¹⁾ Det paagj. Brev vil blive meddeelt i Diplomatariets Fortættelse.

²⁾ Ghmarch. Bosh. Aalborg.

³⁾ Jfr. Slagtrejstret under Frue Anna Ludvigsdatters Historie.

Jylland, der imidlertid er vanskelig at forfølge, dels fordi den i ældre Tid ikke førte Familienavn, dels fordi dens Baaben, et rødt Møllehjul, er meget ligt Familien Prip og de gamle Muusers. Sorgen Krumpen, hvis Fader paa Slægtregistrene benævnes Peder Esbernfen, var første Gang gift med Ene Jepsdatter (Thott), Datter af Jep Agelsen til Sjøtorpegaard i i Skaane, der forekommer i Aarene 1419 til 1443 og var død 1470, og som var gift første Gang med Mette Munk fra Bruusgaard og anden Gang med Else Pedersdatter Oxe, der siden agtede Iver Andersfen (Stjernov) til Meilgaard. Frue Enes Broder, Agel Jepsen, arvede Støvringgaard efter sin Faermøder, Frue Else Christiernsdatter af den berømte Vendelbo Slægt, der som Enke efter den ældre Agel Jepsen (Thott) agtede Peder Folk til Støvringgaard. Denne Linie af Familien Thott var saaledes paa dette Tidspunkt bosat i Nærheden af den Egn af Jylland, hvor Familien Rosenkrantz havde hjemme. Med Frue Ene fik Sorgen Krumpen 9 Laster Korns Rente (c. 350 Tdr. Byg) af Gods i Skaane¹⁾ og har formodentlig ogsaa faaet de Eiendomme i Gierløv Herred, hvortil han findes nævnt, nemlig Overgaard i Udbhneider Sogn²⁾ og Trudsholm og Skiotterup i Rastberg Sogn³⁾. I hvilket Aar Frue Ene er død, og naar han har ægtet Anna Styggesdatter, er ikke oplyst, dog staaer det til at antage, at han endnu i 1470⁴⁾ var gift med Frue Ene og senest i Aaret 1475 har giftet sig anden Gang, thi en Søn af dette Ægteskab var den bekjendte Rigens Marsk, Hr. Otto Krumpen, der døde den 29/6 1569 i meget høj Alder, som det siges henved 100 Aar gammel.

Sorgen Krumpen er ikke funden nævnt ved nogen offentlig Handling, derimod forekommer han flere Gange ved Eiendoms-handler og lignende. Han skjødede saaledes i 1464 en Gaard i Hemmert i Nørre Herred i Opskift til Iver Andersfen til Meilgaard og udstedte i 1467 Brev til Mariager Kloster paa et Stykke Jord i Mariager, som han havde i Leie af Klosteret, hvilket Brev han i det følgende Aar stadfæstede⁵⁾. I 1469 skjødede han til samme Kloster en Fierding Jord paa Gierløv Mark med 2 Toster sammesteds, i 1475 en Gaard i Falslev og i 1497 en Gaard i Begstrup, Bistofte Sogn, Mols Herred ligeledes til Mariager Kloster⁶⁾. Fra Aaret 1524 haves en Vidiaise af et Brev, hvorefter han gjorde Lashævd paa Alskouf i Tørring Sogn, Lysgaard Herred⁷⁾, men iøvrigt var han død før den 19/12 1521, da hans Søn, Hr. Otto Krumpen sendte Hr. Henrik Krumpmedige til Vallø en Fjerdedeel af Ind-

¹⁾ Ghmarck Skaane Sjælland etc. Nr. 42.

²⁾ Pont. D. A. IV, 454.

³⁾ Ibid. 46.

⁴⁾ Ghmarck. Skaane, Sjælland etc. Nr. 42.

⁵⁾ D. Nr. I, 6, 102 & 93.

⁶⁾ Ibid. 94, 104 & 116.

⁷⁾ R. Arkiv. II, 18.

løsningssummen med 122 $\frac{1}{2}$ Mark for 3 Gaarde, som Jørgen Krumpen havde folgt mod Indløsningsret til Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), og som efter Hr. Eriks Død vare faldne i Arv til hans Datter Kirsten gift med Hr. Jørgen Mikkelsen Rud, med hvis Datter Anna Hr. Henrik Krummedige var gift.

Efter Slægtregistrene havde Jørgen Krumpen 4 Børn, af hvilke Jacob, der benævnes Ridder, efter sit Navn maa antages at være af første Ægtefælskab og opkaldt efter Moerfaderen Jep Axlens (Thott), og af andet Ægtefælskab den forud i Moerbroderen Biskop Niels Styggesens Historie omtalte Biskop Stygge Krumpen, R* og D. N. M., til Trudsholm m. m., 1551 Befalingsmand paa Halb, der døde den 29^e 1569 som sidste Mand af Slægten, og Johanne, der døde for Broderen Otto, og i 1524 var gift med Jacob Eskildsen Høeg til Veergrav.

§ 19.

I.

Dr. Erik Nielsen.

Hr. Niels Nielsen til Lange efterlod ikkun een Søn Erik, der maa antages at være født i Aarene 1440—50, naar hensees til at hans Søster, Frue Anna Nielsdatter, der var gift med Hr. Niels Gundersen Lange til Lydomgaard, skal være død i Aaret 1538 i en Alder af 92 Aar. At disse to være Hr. Niels Nielsens Børn fremgaaer af en Dom af 1551 $\frac{1}{2}$ paa Kongens Retterthing i Odense, af hvilken vi tillige erfare, at deres Faerbroder, Hr. Ludvig Nielsen, da deres Fader allerede var død den 25^e/₄ 1452, medens de vare meget unge, var deres Børge og misbrugte denne Stilling til at berøve Børnene en Deel af Arven efter deres Fader, bl. A. Tanggaard og Gods, hvorom mere senere.

Hvor Erik Nielsen har tilbragt sin Ungdom, og hvor han har erhvervet sig den videnskabelige Dannelse, der senere udmærkede ham, savnes der Oplysning om, men det kan antages, at han paa Datidens Viis har søgt til fremmede Universiteter.

Den første Gang han er fundet nævnt, er i Aaret 1476, og han var da Erkebegn i Viborg og som Rgl. Commissair tilligemed Henrik Pommeret, Degn i Hamborg, Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Albert Clitzing, Provst i Berlin, og Hr. Johan Dye tilstede ved Mødet og Underhandlingerne med de Svenske i Calmar¹⁾. Da han paa dette Tidspunkt vel neppe har været meer end 30 Aar

¹⁾ Gismarch. Sverrig Nr. 112, Dipl. Chr. I m p. 327, d.

gammel, maa han altsaa allerede have gjort sig bemærket ved Værdom og Indsigt, siden han er bleven valgt til et saadant Hverv som at deeltage i de forskellige og vanskelige Underhandlinger med Sverrig.

Hr. Erif findes derefter at have været ansat ved Kjøbenhavns Universitet som dets første Lærer i Kirkeretten og var Universitetets Rector første Gang i 1480 og siden oftere saaledes i Aarene 1485, 1486, 1492 og 1501¹⁾ samt i 1498, da han i Prinds Christians (II) Nærværelse creerede Peder Davidsen de Scotia til Professor theol.²⁾ I 1501 er det sidste Gang, at han forekommer som Rector. Som Rector i 1480 blev det overdraget ham m. Fl. at anstille Undersøgelse angaaende en Strid, der da var angaaende Eiendomsretten til noget Gods, der henlaae til Sct. Michæls Alter i vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, som Gibernes Arvinger paastod ikke med Rette at tilhøre fornævnte Alter. Denne Sag, der bl. A. førte til, at der med Sagsøgeren, der vægrede sig ved, uagtet Dom var faldet til Fordel for Alteret, at udløbere det omtvistede Gods, blev anvendt Excommunication, har faaet en interessant Fremstilling i „Kjøbenhavns Kirker og Klostre i Middeltalderen af Rørdam“³⁾. Egeoverfor Universitetet har Dr. Erif store Fortjenester. Han anvendte sin vægtige Indflydelse til Fordeel for det hos Kongen. Det var i 1479 indviet af Christian I og nød, navnlig i Begyndelsen, ikke den Agt, som det kunde have været rimeligt, at der fra alle Sider var bleven viist det som et eget Dansk Universitet. Ikke blot Abelen men ogsaa de andre Stænder søgte som hidtil til Udlandets Universiteter, forsaavidt de havde Midler dertil. Dette Forhold søgte Dr. Erif forandret, i flere Aar uden Held, indtil det endelig lykkedes at faae udvirket en Befaling fra Kong Hans af 10/5 1498, hvorved det forordnedes, at Ingen maatte søge til andre Universiteter „det i Upsala i vort Rige Sverrig dog undtaget“, førend han i 3 samfulde Aar havde studeret ved Kjøbenhavns Universitet. I Begyndelsen af dette Brev udtaler Kongen, at det er „velbyrdig Mand Dr. Erif Nielsen, vor elskelige Mand, Decanus til Kjøbenhavns Kirke“, der paa Universitetets Vegne har klaget for Kongen, for Bispen og Prælater og for Rigens Raad over det bestaaende Forhold⁴⁾.

I 1480, da den nylig omtalte Strid angaaende Gods til Sct. Michæls Alter i vor Frue Kirke stod paa, var han endnu Erkebegn i Viborg, men den 22/10 1481 var han Degn i Kjøbenhavn og tillige Kirkeherre til Sct. Peders Kirke, da han og Kirkeværgerne for denne Kirke udstedte et Skjøde paa Kirkens

¹⁾ Thura Infantia & puer. Acad. Hafn. pag. 18—20 & 27 & 52.

²⁾ MSC. vedr. Fam. Rosenkrantz og dens Optagelse paa det Svenske Høiderhus.

³⁾ Pag. 56 & ff. & Tillæg pag. 77, 82 & 85.

⁴⁾ Hvist. fol. 1023.

Begne, og han har formodentlig, da han erholdt dette Prælaturs aftraadt Archidiaconatet i Viborg¹⁾. Smidlertid har han faaet rigelig Erstatning, thi den $\frac{1}{6}$ 1482 nævnes han «Arcium & sacrorum canonum doctor; ecclesie metropolitanæ Lundensis et cathedralium Roskildensis et Ripensis canonicus, necnon ecclesie collegiatae Hafnensis decanus, juris canonici in antiquis in facultate juris studii Hafnensis ordinarius». Han besad altsaa paa eengang en faa stor Mængde kirkelige Præbender, som vistnok faae eller ingen af hans Samtidige, medens senere en saadan Dphoben hyppigere fandt Sted, efterat Kapitlerne mere end forhen maatte rette dem efter Kongernes Ønsker²⁾.

Som Capitlets Decanus forekommer han hyppigt saaledes i 1486, da han og Capitlet for den Gjalds Skyld, som vor Frue Kirke havde paadraget sig „for sin Bygning, som hun nu føre haver med Taarn og i andre Maader“ sælger en Kirkens Gaard i Kjøbenhavn³⁾, i 1487, da han tilligemed Landsdommeren i Sjælland, Henning Meinstrup, og Canik Jorgen Huid udsteder Bidisfe af en Artikel i Kjøbenhavns Stadsret⁴⁾, i 1488, da han den $\frac{2}{4}$ udstedte Brev om et Magekifte mellem Kirkeværgen til vor Frue Kirke, Canik Dr. Pederh Albertsen, og Abbed Sep Nielsen og Conventet i Ebbelholt Kloster⁵⁾, og da han den $\frac{2}{4}$ f. A. som Kirkeherre til Sct. Peders Kirke tilligemed Kirkeværgerne udstedte og befeglede (Tab. II, Nr. 9) et Forpligtelsesbrev om, at et Gavebrev som Michel Matsen i Ebbelholt, fornuu Canik i Kjøbenhavn, havde udgivet til Sct. Peders Kirke paa en Gaard i Raadhuusstræde m. m., ubrødelig skulde holdes⁶⁾, i 1489, da han udleiede til Oluf Clementsen, Borger i Kjøbenhavn, en Sct. Peders Kirkes Gaard paa Nørregade for 12 ß groot i aarlig Afgift⁷⁾, i 1490, da han udleiede en samme Kirke tilhørende Gaard i Rosengaarden ved Siden af Hr. Henning Meinstrups Gaard til Tyge Mattiesen, Præst ved Sct. Knuds Alter i vor Frue Kirke⁸⁾, i 1490, da han og Capitlet gav Guldsmed Hans Pedersen Leiebrev paa en vor Frue Kirke tilhørende Gaard i Kjøbenhavn⁹⁾, i 1491, da han som Bidne befeglede et Brev¹⁰⁾, i 1492, da han den $\frac{6}{8}$ paa Capitlets Begne gjorde Magekifte med Kjøbenhavns Bys, hvorved vor Frue Kirke fik Byens gamle Raadhuusgaard¹¹⁾ paa Hjørnet af Nørregade og Raadhuusstræde (nu Studiestræde) mod et Steenhuus

¹⁾ Nordam, Kjøbenhavns Kirker & Kloster i Middelaft. pag. 103.

²⁾ Nordam l. c.

³⁾ Nordam, Kbhvns R. & Kl. pag. 226.

⁴⁾ D. Nr. II, 1, 29.

⁵⁾ Langebæk Ser. VI, 195.

⁶⁾ Ghmarch, Kjøbhavns Gaarde & Huse-Nr. 91.

⁷⁾ Ghmarch. ibid. Nr. 93.

⁸⁾ Ghmarch. ibid. Nr. 97.

⁹⁾ Nordam, Kjøbhavns R. & Kl. i Midd. Tillæg pag. 100.

¹⁰⁾ Ibid. p. 102.

¹¹⁾ Denne Gaard havde Kjøbenhavns By i 1479 afstaaet til Brug for Universitetet paa 10 Aar. I 1491 fratog Borgmester Esbern Jensen Skriver Universitetet Huset med Magt, men da Kongen fik det at vide, sørgede han for, at det ovenberættede Magekifte kom istand.

og en søde Jord ved Gammeltorv¹⁾, og da han den ²⁰/₁₁ s. A. quitterede for Degnepengene af Kirkeværgeren i „Gronolth“ for de Aar, i hvilke han havde været Degn i Kjøbenhavn og til Brevets Datum (CLXXVI), i 1493, da han paa Frue Kirkes Begne ffjødede til Mester Børge Gunnarson en Steenhuusgaard og Grund i „Ralnighborg“²⁾, i 1495, da Oluf Zeipsen, Borger i Kjøbenhavn, tilstaaer at have leiet en Sct. Peders Kirke tilhørende Bolig paa Nørregade for 9 Mark lybst aarlig Afgift³⁾, i 1497, da han med Capitlets Samtykke afstod til Universtitet Sct. Margrethes Alter i vor Frue Kirke⁴⁾ og udleiede en samme Kirke tilhørende Gaard i Raadhuusstræde til Starmester Niels Persen for 6 β groot i aarlig Afgift⁵⁾ og en Frue Kirke tilhørende Gaard „in vico pannicidarum“ til Laurig Brøcker for 10 Mark lybst i aarlig Afgift⁶⁾.

Ifølge Foranstaende har han saaledes i Forening med Decanetet idetmindste indtil 1497 beklædt Embedet som Kirkeherre til Sct. Peders Kirke. Han havde samtidig en kirkelig Function i Helsingør, thi den ⁷/₄ 1491 udleier han tilligemed Kirkeværgerne i Helsingør en Sct. Olai Kirkes Gaard i Helsingør til Inggild Persen, hans Hustru og „et deres Barn, som længst levendes vorder“⁷⁾. Decanatet vedblev han at beklæde og forekommer i de følgende Aar oftere, saaledes den ¹⁵/₁₁ 1500 paa Kongens Retterthing i Kjøbenhavn⁸⁾, den ¹⁶/₆ 1502, da han lod optage Vidne af Trykherredsting i Slangerup om „at den Skov, som ligger til de 2 Gaarde i Odhø Høvelth har været et frit Enemærke af Arilds Tid og er liggendes til Hr. Degn i Kjøbenhavn“⁹⁾, i 1503, da han „for Henning Olsen af Skjerringe i Falster hans Bøns Skyld gav Aage Lauridsen, som var født paa hans Gods, løs og ledig af Godset“, i 1504, da han beseglede et Gavebrev af Hr. Peder Henriksen, Præst m. v. i Kjøbenhavn, paa en Gaard i det gamle Raadhuusstræde til Hellig Trefoldigheds Alter i vor Frue Kirke, samt endelig i 1510, da han den ¹/₂ tilligemed Capitlet leiede til Johannes Pedersen i Kjøbenhavn en Mølle tilhørende vor Frue Kirke¹⁰⁾. I dette sidste Brev, der dog kun er til i Afskrift, kaldes Dr. Erik Nielsen endnu decanus Hafnensis, hvilket ikke stemmer med, at han, som andesteds¹¹⁾ paavist, i 1505 ikke var Degn i Kjøbenhavn. Det kan vel imidlertid tænkes, at han efter i 1505 at have neblagt Decanatet, der derefter fra 1505—9 beklædtes af Thyge

¹⁾ Nordam, Kbhvn.s R. & Kl. i Midd. Tillæg p. 106 & ff.

²⁾ St. Kgl. Biblioth. Nye Kgl. Saml. fol. 725 a. Registrant o. Lunde Domkirkes Brev.

³⁾ Ghmarch. Kbhvn.s G. & S. Nr. 110.

⁴⁾ Nordam, Universtitetets Hist.

⁵⁾ Ghmarch. ibid. Nr. 111

⁶⁾ Pontopp. Ann. eccl. Dan. II, 714.

⁷⁾ Arn. Magn. VIII, 1.

⁸⁾ Langebæks Dipl.

⁹⁾ Ghmarch. Piunge—Kronborg S. Nr. 44.

¹⁰⁾ St. Kgl. Saml. Nr. 727 fol. Afskrift ved Son Mortensens Haand.

¹¹⁾ Nordam Kbhvn.s R. & Kl. i Midd. pag. 105.

Vincentzen Lunge, atter i 1509 og 1510 midlertidig har væretaget det indtil det i sidstnævnte Aar blev overdraget til Hr. Lauritz Mikkelsen (Jernstæg), eller er død i Aaret 1510. Om hans Dødsaar habes nemlig ingen Efterretning. Peter Dyrskjot fortæller, at han skal være død udenlands¹⁾, og vi vide kun, at han var død i 1523²⁾. Paa flere Slægttabeller benævnes Dr. Erik „til Tange“ hvilket neppe er rigtigt. Det er alt omtalt tidligere under hans Faders og hans Faerbroder Hr. Ludvig Nielsens Historie, at denne som Bærg for Broderens Børn „tug“ Tanggaard og Gods efter sin Broder Hr. Niels Nielsens Død. Dette Forhold fra Hr. Ludvigs Side gav formodentlig Anledning til flere Retsfager, og endnu et Aarhundrede efter var Sagen ikke bragt i Orden, thi paa Kongens Rætterthing i Odense den 1/2 1551 tiltalte Niels Lunge til Kiergaard, en Sønneson af Dr. Eriks Søster Fru Anne Nielsdatter, der var gift med Hr. Niels Gundersen Lunge til Lydomgaard, Mester Mads Hvid til Estvadgaard, der var gift med Hr. Ludvig Nielsens Datterdatter, Vene Olufsdatter Gyldestjerne, paa hans Hustruens Vegne til Erstatning for den Andeel, som Fru Vene havde arvet i Tange og for Pantebreve og Pantegods, som Hr. Ludvigs Arvinger med Urette foreholdt Niels Lunge og hans Medarvinger, og iøvrigt for hvad han og hans Medarvinger vare „brystholden wdj aff theris oldarff Effther Doctor erich“. Sagen, under hvilken Mester Mads nægtebe, at hans Hustru have taget i Arv nogen Andeel i Tange c. p., men iøvrigt tilbød at ville rette for sig til sit Herredsthing, og under hvilken det oplystes, at Niels Lunge havde forfulgt sin Sag til Herredsthing, Landssting og ved Kongens Domstol, blev afviist og henviist til Behandling og Dom ved Ginding Herredsthing³⁾ som Mester Mads' Hjemstedsthing.

Dr. Erik har saaledes ikke eiet Tange, og der maa sikkerlig have været nogen Hjemmel for Hr. Ludvig til at tage Tange. Han kunde vel nok have hævdet sig i en uretmæssig Besiddelse, men Tange gif i Arv til hans Slægt, saalænge der var nogen paa Mandstammen, og der er hverken Rimelighed i, at Hr. Niels Nielsens Enke, Fru Ude Nielsdatter (Banner), der havde mægtige Frænder, eller i, at Dr. Erik Nielsen og hans Svoger, Hr. Niels Gundersen (Lunge, 3 Moser), som hørte til en Slægt, der var baade anseet og mægtig, skulde have fundet dem i at blive berøvet med Uret denne Eiendom. Tange har mulig ved Hr. Niels Nielsens Død ikke været udskiftet af Fælledstabet, og Hr. Ludvig har, da den eneste Søn Erik var bestemt for den geistlige Stand, ikke villet, at Gaarden skulde gaae bort fra Slægtens Mandstamme og derfor

¹⁾ Saml. t. Sydf. Hist. & Topogr. III, 3, 253.

²⁾ Canc. Regist. f. Aarene 1480—1545 fol. 70.

³⁾ Rigens Dombog.

overtaget den, samtidig med at der mulig til Eriks Rejser og Studeringer udenlands er anvendt Alt hvad eller meer end hans fædrene Arv beløb sig til. Hermed staaer ogsaa mulig i Forbindelse, at der i Donnen af 1551 er Tale om Pantegods og Pantebrev, hvilke da Hr. Ludvig paa Grund af foranførte Beføstninger ligeledes har overtaget.

Dr. Erik havde derimod i Forening med sin Søster Bilstedgaard og Gods i Slet Herred i Pant af Kronen for 800 Mark lybst uafløst deres Livstid¹⁾. I 1486, da der blev udfkrevet Folk for at følge Kongen til Norge, opføres i Fortegnelsen „Doctor Erik af Slete herrit iij at vtgøre“²⁾. Dette Pant gik i Arv til hans Søster og hendes Vorn; saaledes anføres i Cantler Claus Giorbsens Optegnelser om danske Lehn paa Frederik I's Tid³⁾: „Item haffuer Keldt Zuerfen halff renten aff Sletterret pa eth gammel forthyet pantebreff, som tilforn quittet er til doctor Erik vtj Kiøbenhavn byffatt“, og i 1523 fik den nævnte Søster, Frue Anne, Brev paa ifølge et Pantebrev, som Kong Christian I havde udgivet, og som hendes Datters Mand, Kield Zverfen (Zuel) paa Astrup, havde forelagt Kong Frederik paa Viborg Bispegaard, ved hvilket Brev der for laante Penge var givet Underpant i Bilsted Gaard, men Pantet berøvet hende siden hendes Broders Dr. Eriks Død, at maatte beholde Bilstedgaard med Tilliggende til brugeligt Pant, men hvis det maatte blive beviist, at Pantet alt eengang var indløst, da skulde Frue Anna staae til Ansvar derfor⁴⁾. Vi see heraf, at dette Pant ikke var en arvelig Besiddelse, men først erhvervet i Christian I's Tid.

Dr. Erik var saaledes død i Aaret 1523. Hans Grav var i vor Frue Kirke⁵⁾, hvor han havde funderet en Kulspande „til Fattigfolk og Peblinge at varme dem ved“, og som vedligeholdtes paa Beføstning af Sct. Dionysius's Altar, der maaffee ogsaa var stiftet af ham⁶⁾. Denne Kulspande bestod en Tid laug efter Reformationen, og Brødrene Hr. Niels Lange til Kiærgaard og Gunde Lange til Holme gave den ¹²/₁₁ 1562 til dens Vedligeholdelse en „Residens i Studieftræde, liggende til Sct. Dionysii Altar, med dens tilhørende Bygning, Boder og Have, som Hr. Dr. Erik Nielsen tilforn til samme Tidpandes Op- hold havde givet, fattige Folk til Nytte, Varme og Bedste, og skulde Superintendenten med Borgmestere og Raad være Forstandere derfor som for andet Vicariogods. Men dersom fornævnte Tidpande blev øde og ikke holdet ved Magt, da skulde fornævnte Residens, Boder og Have være forfalden til dem eller deres Arvinger igjen, og dem det da at forunde til andre Almiesjegjæringer.“

¹⁾ Jfr. Faderen Hr. Niels Nielsens Historie.

²⁾ D. M. IV, 2, 162.

³⁾ D. M. II, 6, 299.

⁴⁾ Cancelli Registr. for Aarene 1480—1545, fol. 70.

⁵⁾ Thura, Inf. & puer. Hafn. p. 33.

⁶⁾ Nordam, Kjøbns. R. & K. i Middelfald. p. 166 & ff.

⁷⁾ Nordam l. c.

Henseet til det Tidspunkt, paa hvilket Dr. Erik levede, og de Forhold, under hvilke han ved Fødselen var stillet, indtager han ikke blot en fremragende Plads selv i en Slægt, der kan opvise saamange høitbegavede og lærde Mænd som Rosenkrantzene, men der bør ydes ham særlig Anerkjendelse, fordi han ikke lod det beroe ved Erhvervelsen af den overfladiske Lærdom, der vilde have været nok til at forstaafe ham et rigt Prælatur og dermed Forsørgelse, saaledes som Tilfældet var med hans samtidigt levende Fætter, Biskop Niels Stigge, men han stræbte videre og naaede at indtage den første Plads ved Videnskabens Højskole som retslærd Professor og som Rector, og han turde vistnok i høiere Grad end hidtil paaagtet have øvet Indflydelse ved Universitetets Stiftelse, ligesom utvivlsomt hans Personlighed har støttet det i meget høi Grad i dets første Aar.

II.

Frue Anna Nielsdatter, Hr. Niels Gundersens (Lange).

Det er alt under hendes Broder Dr. Erik Nielsens Historie som Beviis for, at de vare Børn af Hr. Niels Nielsen til Tange, henviist til Ketterthingsdommen af 4/9 1551. Anna døde i 1535 i en Alder af 92 Aar¹⁾, hun vil altsaa være født c. 1443 og blev i Aarene 1460—70 gift med Hr. Niels Gundersen (Lange, 3 Roser) til Lydomgaard, en i sin Tid anseet Mand, der allerede i 1467 var Ridder. Han havde Barde og Vester Herred i Pant og var i Aarene 1479—86 Befalingsmand paa Nakfar²⁾ og mulig endnu i 1489, i hvilken Henseende der her kun skal henvises til *W. Archivreg.*³⁾ og Bemærkningen dertil i Hr. Niels Timmesens (Rosenkrantz) Historie. Han stødte i 1486 en Gaard i Mjellerup i Slet Herred til Biskoppen i Aarhus, der Aaret efter solgte samme Gaard til Niels Nielsen (Tornekrands) af Kølbygaard⁴⁾.

Frue Anna havde Vilstedgaard og Gods i Slet Herred i Pant, saaledes som omtalt lige forud under hendes Broder Dr. Erik Nielsens Historie, og havde dette Pant til sin Død, da det gik i Arv til hendes Afskom⁵⁾. Sammensteds er ligeledes omtalt de Retsstridigheder, som hendes Sønnesøn Niels Lange til Kjørgaard havde med Hr. Ludvig Nielsens (Rosenkrantz) Arvinger om Besiddelsen af Tange Gaard og Gods m. m.

Hr. Niels Lange døde den 29/10 1511 og blev begravet i Graabrødre

¹⁾ Dr. Nielsen, Vester Horne Herred i *D. Saml.* I, 134.

²⁾ *Ibid.* 133.

³⁾ II, 123, B, 53.

⁴⁾ *W. Archivreg.* 332, M, 38 & 334, M, 54.

⁵⁾ *D. Saml.* I, pag. 51.

Kloster i Ribe den paafølgende 1ste November¹⁾. Hr. Niels Langes Dødsdag angives at være Simonis Dag, hvorved vistnok ikke kan menes den ¹⁸/₂ men Simonis & Juda Dag den ²⁸/₁₀, da hans Begravelse var Alle Helgens Dag den ¹/₁₁, og han er vistnok død pludseligt, og der er ilst med Begravelsen, forat den kunde være tilendebragt inden hans Datterdatter Anna Zuels Bryllup i Varde med Johan Brokkenhuus til Leerbæk, der var fastfat til den 2den Novbr., og hvortil formeentlig alle Forberedelser vare trufne. Frue Anna, der rimeligviis boede i Varde efter Mandens Død, overlevede ham i 23 Aar og døde som anført i Aaret 1535, 92 Aar gl. Hun er begravet i Varde under en Marmorsteen i Jacobi Kirke²⁾. De havde mange Børn, hvilke her ikke nævnes, da de ere opførte paa Begtrups Stamtafle over Familien Munk.

III.

Frue Thale Nielsdatter.

Paa flere Slægtregistre opføres som Datter af Hr. Niels Nielsen, Frue Thale Nielsdatter, der angives at have været gift med Erik Nielsen eller Jensen Tegenhuus til Løgismose og Sebbekloster. Hun nævnes ikke hos Elisabeth Brynste, og da hun aldeles ikke forekommer nogetsteds i originale Documenter eller lignende, ligesaa tidt som hun eller hendes Mand findes at have haft nogen Andeel i Arven efter Hr. Niels Nielsen, maa enten Ægteskabet meget tidligt ved hendes Død være bleven opløst og have været barnløst, eller ogsaa beroer det Hele paa en Forvejling, som det ikke er let at faae oplyst. Der nævnes 1473 en Erik Tinhuus til Løgismose, men Videre er heller ikke fundet om ham.

§ 20.

Afkom efter Hr. Ludvig Nielsen til Palsgaard og Tange, D. K. K.

Vigesom Tilfældet var med Hr. Stygge Nielsens Afkom, saaledes uddøde ogsaa Hr. Ludvig Nielsens Efterslægt i det tredie Slægtled efter ham paa Mandstammen, og der er endnu det Berøringspunkt mellem disse 2 Brødres Afkom, at der med en enkelt Undtagelse ikke findes nogen Mand iblandt det, som ved Dygtighed tilkæmpede sig en mere anset Stilling end den, allerede hans Fødsel havde forlehnnet ham med, og denne Undtagelse kan endog for Hr. Ludvigs Afkoms Vedkommende ikke søges i hans Mandstamme, men findes

¹⁾ Seer Zuels Familieoptegnelser medd. af Dr. Nielsen i D. Saml. I.

²⁾ Ibid. pag. 54 & Dr. Nielsen Vester Horne Herred ibid. pag. 134.

blandt Døttremændene. Der sigtes herved til den berømte Landsdommer Mogens Munk til Bolstrup, der var gift med Hr. Ludvigs Datter Karen. I det første Slægtled efter Hr. Ludvig knyttedes der Familieforbindelser ved Svogerskab med anseete med Rosenkrangerne jevnhyrde Slægter, men i det følgende Slægtled vare Forbindelserne ikke heldige til Bevarelse af Familiens Stilling.

I.

Niels Ludvigsen.

Niels Ludvigsen er vistnok den Ælste af Hr. Ludvig Nielsens Børn. Deels opføres han steds saaledes paa de foreliggende Slægteegistre, deels var det ham, der efter Faderens Død sad inde med Godset og, som vi ville faae at see senere, udhalede Stiftet til Skade for de øvrige Arvinger. Hans Fødselsaar vil vel saaledes falde i Aarene 1460—65. Han forekommer første Gang nævnt i Forbindelse med Esenbæk Kloster i Aarene 1492 og 1501, da han var indlagt der i Borgerleie med 5 Heste¹⁾. I 1505 blev han tilligemed flere Lehnsmænd udstreven til at følge Kong Hans til Calmar og „wtgøere folk met werghe, kost oc spising efter theres yderste macht“²⁾. Dette Møde der fandt Sted, efterat Hr. Svante Nielsen Sture var kaaret til Sverrigs Rigsforstander, saavel som Resultaterne af det ere omtalte forud under Biskop Niels Styggefens Historie. Det Lehn, i Anledning af hvilket han blev udstreven, maa vistnok vare Nørre og Øster Herred i Wardshøvel, som han da formodentlig har overtaget efter Faderen, skjøndt vi først fra Aarene 1516 til 1523 have Quittinger udstedte til ham for Regnskab over Udbudspenge m. m. deraf³⁾. Om han har deeltaget i Kong Hans's Ditmarskertog og i de senere Kampe i Sverrig navnlig efter Aaret 1505, savne vi alle Efterretninger, men det er dog, hvad de sidste Kampe angaae, der med Afbrudelser vedvarede indtil 1512, sandsynligt, men han har ikke særligt udmærket sig og saaledes heller ikke vundet Ridderlaget. Under disse Forhold er det vanskeligt, da han ikke førte Familienavn, at paapege Begivenheder i hans Liv, hvis der ellers har været nogle af Interesse, og vi maa derfor indskrænke os til blot at anføre, at han den 16/10 1500 paa Sandholt var Vidne, da Hr. Poul Baymand til Sandholt tilskjødede velbyrdig Mand Thomas Jensen af „Roos“ 11 Gaarde i Vjerre Herred i Thyland efter det Brev, som han havde givet hans Søn Mogens Thomsen⁴⁾.

¹⁾ D. M. VI, 2, 170 & 273.

²⁾ Ibid. 275.

³⁾ Suhms Nye Saml. I, 2, 170 & 3, 190 & 4, 370—1, jfr. D. M. II, 6, 281.

⁴⁾ Ghmard. Bøvs. Vjerre S. N. 24.

I 1504 blev der klaget over ham, fordi han havde ladet sine Svende slaae „en aff den helligh Kierkes thienner“¹⁾, men vi kjende forøvrigt intet til denne Sag. I 1512 var han Vidne, da hans Sødffendebarn, Frue Anne Timmesdatter, Oluf Sommers Efterleverste, stødte til deres fælles Fætter Erik Styggesen (Rosenkrantz) paa Mattrup 2 Gaarde. Niels Ludvigsens Segl under dette Brev er velbevaret tilstede (Tab. III, Nr. 5). I 1517 maatte han som Forlover for Bonde Due, der var gift med hans Søsterdatter, Else Olufsdatter (Gyldenstjerne), betale Kongen 50 Mark og fik under 1/4 s. A. Kongens Quittering²⁾, og han har endelig ogsaa hængt Segl for Kong Frederik I's Haandfæstning af 2/8 1523³⁾.

Niels Ludvigsen arbejdede efter sin Fader i Forening med sine Sødffende Balsgaard, hvortil han skrives i Aarene 1512 og 1517, og benævnes derhos paa de fleste Slægtregistre „til Sofstrup“ (nu Benzon, Gjerrild Sogn), i hvilken Gaard han havde affkjøbt Bonde Due en Andeel⁴⁾. Han har derhos ogsaa ejet Gods i Fyen ifølge et Vidne af Salling Herredsting af 2/8 1501 om, at han gjorde Lavhævd paa noget Gods i Jordløse Sogn⁵⁾; det er idetmindste sandsynligt, at den i dette Vidne omtalte „ærlig og velbyrdig Svend Niels Ludvigsen“ er den heromhandlede Rosenkrantz, da det kan antages, at han ligeledes efter sin Fader har arvet Gods i Fyen, mulig Andeel i Lange. Om end Niels Ludvigsens samlede Eiendomme ikke have været meget betydelige, saa gav dog Arven efter ham Anledning til mange Stridigheder mellem nogle af hans Sødffende og deres Børn, hvortil vi ret strax skulle komme tilbage. Niels Ludvigsen var efter nogle Beretninger trolovet med Fr. Pernille Giøe, en Datter af den rige og senere saa mægtige Rigens Hofmester Hr. Mogens Giøe. Dennes Døtre maa have været rige Partier og have været Gjenstand for den unge Adels Hylbest, men man synes dog at have været lidt for tilbøielig til at fortælle om Trolovelser for deres Bedkommende, saaledes tillægges det bl. A. Roeskilde Biskop, Hr. Joachim Rønnow, at have været trolovet baade med Fr. Birgitte Giøe og med Fr. Sophie Giøe. Det forekom mig derfor betænkeligt at antage, at den ovennævnte Trolovelse havde fundet Sted, men af flere foreliggende Omstændigheder bestyrkes det dog. Det er ikke blot, at der i Hr. Mogens Giøes Testamente af 2/8 1514⁶⁾ tillægges Niels Ludvigsen en Nobel og 2 ungarfske Gylden, medens ingen af hans Sødffende er nævnt deri, men navnlig maa det bemærkes, at det i Testamentets Slutning

¹⁾ W. Archivreg. II, 130.

²⁾ Suhm, Nye Saml. I, 2, 161.

³⁾ Ghmarch's Aarsb. II.

⁴⁾ Rigens Dombog.

⁵⁾ Ghmarch. Salling S. Nr. 9.

⁶⁾ Testamentet vil blive trykt i Diplomatiariets Fortsættelse.

hedder: „Item befaller ieg Niels Ludwighsen at betale min og min Hustrues witterlig giæld, huor hun kand findes aff den opbørsell hand schall opbære aff mit guodtz Effter det breffs Bydelse ieg hafuer gifuet hannem“, og at Niels Ludwighsen indsættes til Fuldbyrder af Testamentet tilligemed Hr. Niels Criffen (Rosenfrantz), Hr. Thomas Nielsen (Lauge) og Otto Holgerfen (Rosenfrantz). Niels Ludwighsen har saaledes staaet i et meget nært og venstabeligt Forhold til Hr. Mogenss Gsøe, saaledes at det endogmaa overdrages ham at sørge for Gsældens Betaling, og Midlerne dertil anvises ham af den Oppebørsel, der ved et særligt Brev er tillagt ham af Hr. Mogenss Gsøes Gods. Testamentet, hvis Affattelse i Aaret 1514 mulig er foranlediget ved, at hans første Hustru Fru Mette Bydelsbach er død i dette Aar, kom forøvrigt ikke til Udførelse, da Hr. Mogenss Gsøe først døde i Aaret 1544; men af hvilken Aarsag er der tillagt Niels Ludwighsen den ommeldte Oppebørsel, og bestod Trolovelsen da endnu med Fr. Pernille? Ja, vi antage det. Fr. Pernille var dengang ikke meer end 8 Aar gammel og har af Forældrene været tilsagt ham, og der er da dermed tilfide bleven udlagt ham en Medgift, hvortil der sigtes ved ovennævnte Oppebørsel, som Niels Ludwighsen „skal“ oppebære, og Trolovelsen er bleven hævet ved hans Død, der indtraf i Aarene 1525—26. Forøvrigt er det besynderligt, at Egtetabot ikke er bleven fuldbyrdet, da Niels Ludwighsen ved sin Død maa have været henved 60 Aar, og Fr. Pernille paa samme Tid henved 20 Aar. Der bliver derfor endnu stedse nogen Tvivl tilbage, om ikke Trolovelsen skulde være hævet tidligere. Fr. Pernille blev senere 2 Gange gift nemlig med Anders Ebbesen (Galt) til Rubierggaard, Befalingsmand paa Jungshoved, † 1529, og derefter med Børge Trolle til Pilsø, D. R. R., † 1571, og døde i Aaret 1553.

Af dette nære og betroede Forhold til en Mand som Hr. Mogenss Gsøe slutte vi, at Niels Ludwighsen selv har været en hæderlig og retfindig Mand.

Ved Niels Ludwighsens Død faldt hans Gods og Eiendomme i Arv til hans efterlevende Søbstende Fruene Lene, Thomas Juels, og Fruene Karen, Mogenss Munks, medens de øvrige Søbstende vare døde og som Følge deraf ikke arvede. Skiftet fandt Sted i Odense i Aaret 1527, men gav Anledning til senere Tvistigheder, der først bleve afgjorte ved Dom paa Kongens Retterting i Kjøbenhavn den 11/2 1555. Ifølge den i Odense oprettede Contract, der udfærdigedes i Overværelse af Biskopperne Iver Munk til Ribe, Styge Krumpen til Børlum og Jørgen Friis til Viborg og flere af Rigens Raad, blev Mogenss Munk paa sin Hustrues Vegne og Iver Thomsen (Juel) paa sin Moders Vegne paa den ene Side og Mester Anders Haf (Ghldenstjerne), Mogenss Clausen (Rosenfrantz) og Iver Skeel paa egne og Medarvingers Vegne paa den anden

Side saaledes forligte, at enhver af dem, som havde arvet Fordegods efter Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), skulde inden Mikkelsdag afgive en skriftlig edelig Fortegnelse derover, og derefter skulde Arven efter ham og hans Søn Niels Ludvigsen i Palægaard c. p., Bygninger, Bo, Penge, Akenodier, Løssore etc. deles saaledes, at Mogens Munk og Iver Thomsen (Suel) skulde forlods udtage til Deling en Broderlod paa Niels Ludvigsens Vegne, — de vare nemlig de eneste, der vare berettigede til Arv efter ham, da kun af Hr. Ludvig Nielsens Børn Mogens Munks Hustru og Iver Thomsens Moder overlevede Broderen Niels —, og hver en Søsterlod som Arv efter Hr. Ludvig, hvorefter Resten, der altsaa alene var Arv efter Hr. Ludvig Nielsen, skulde deles paa sædvanlig Maade mellem de øvrige Arvinger nemlig en Broderlod til Claus Ludvigsens Børn og en Søsterlod til Arvingerne efter Giertrud Ludvigsdatter, Hans Skeels, og til Arvingerne efter Anna Ludvigsdatter, Hr. Oluf Pedersens (Gyldenstjerne). Fra Delingen undtoges dog 500 Mark, som Mester Anders Haf (Gyldenstjerne) og Iver Skeel og deres Medarvinger forlods skulde have, uden at det angives af hvilken Grund, og hvis der ikke fandtes saameget i rede Penge, skulde Mogens Munk og Iver Thomsen (Suel) tilsvare dem Resten. Endelig bestemtes det, at hver skulde betale sin Andpart af Gjælden efter Niels Ludvigsen, hvilken Bestemmelse netop gav Anledning til Trakten, idet nemlig Hartvig Thomsen (Suel), — men ikke Mogens Munk, der har kjendt bedre til Arveforholdene —, formeente, at enhver af Arvingerne efter den ham ifølge Contracten i Odense udlagde Arvepart burde svare til Niels Ludvigsens Gjæld, medens han oversaa, jaa Contracten i Odense netop skjelner mellem de 2 Pinier, Suelerne og Munkerne, der alene arvede Niels Ludvigsen, og samtlige Arvinger efter Hr. Ludvig Nielsen. Han tiltalte derfor disse Arvinger, der vare Niels Skeel til Nygaard formeentlig ogsaa og nærmest paa sin Halvbroder Ivers Vegne¹⁾, Mogens Clausen (Rosenkrantz) formeentlig baade paa egne og sine Brodres Vegne, Axel Nielsen (Arnfeldt) paa hans Hustru Anne Skeels Vegne, Erik Mortensen²⁾ paa hans Hustru Elsebe Olufdatters (Gyldenstjerne)

¹⁾ Hans Skeel til Nygaard havde af Ægtefæbet med Giertrud Ludvigsdatter (Rosenkrantz): Anne, gift med Axel Nielsen Arnfeldt, Iver og Ludvig († før 1528), og af et tidligere Ægtefæb med Ellen Løvenball Børnene Karen, gift med Christen Maltesen Biffert til Albof, og Niels. At disse 2 sidste ogsaa optræde i denne Retsdag maa have sin Grund i, at Arven, som deres Stedmoder tog efter sin Fader, maa vare gaaet ind i det fælles Bo.

²⁾ Denne Erik Mortensen betegnes paa flere Slægtregistre som en „ufri“ Mand, hvilket ikke er rigtigt, naar henføres til, at han i Dommen nævnes midt imellem de øvrige Arvinger, og at Udtrykket „vore Mand og Tjeneve“ efter Ordstillingen ogsaa indbefatter ham. Denne Antagelse støttes tillige ved, at Mester Mads Huid nævnes sidst blandt Arvingerne, hvorhos bemærkes, at Erik Mortensen i 1543 benævnes Bøvner (Ghmarch. topogr. Saml.).

Begne, Henrik Fogvisch¹⁾, Brødrene Niels, Otto og Oluf Ludvigsen (Gyldenstjerne) og deres afdøde Fader Ludvigs Enke Frue Elisabeth Nielsdatter (Arnfeldt), Frue Karine Steelsdatter og Mester Matz Huid til Eftvadgaard paa sin Hustruene Lene Olsbatters (Gyldenstjerne) Begne. Begge Parter mødte eller lod møde for Kongens Rættething i Kjøbenhavn den 14/6 1555, og vi blive af Sagens Behandling oplyste om, deels at Niels Ludvigsen havde udhalet Skiftet efter sin Fader for til Stæde for de øvrige Arvinger at sidde inde med Godset, deels at ikke alle Arvinger men alene Anders Haf (Gyldenstjerne) og Sver Steel havde beseglet Contracten i Odense. Dommien lod derfor paa, at Contracten vel skulde staae ved Magt, men kun de af Arvingerne være dens Bestemmelser underkastede, som havde beseglet den, og slutter noget orafelmæssigt, at naar Nogen fremkommer med Gjældskrav paa Niels Ludvigsen, „thå gaa ther om, saa møgit som rett er“.

II.

Oluf Ludvigsen.

En Søn af dette Navn anføres paa Slægtregistrene for Hr. Ludvig Nielsen med den Tilføining, at han døde ugift. Vi vide intet Andet om ham, end at han i ethvert Fald maa være død før den forud omtalte Niels Ludvigsen.

III.

Claus Ludvigsen.

Om Hr. Ludvig Nielsens 3die Søn Claus ere Efterretningerne meget sparsomme. Han synes i Aaret 1487 at have været Hoffinder hos Kong Hans²⁾ og maa vistnok være født c. 1465 eller vel endogsaa før, da han i 1487 sees have affluttet Eiendomshandler. Han fik nemlig den 21/a 1487 af Anders Gagge i Støstorp Skjøde (CLXII) paa en Gaard i Støstorp i Tommerup Sogn i Skjotts Herred og benævnes i dette Brev „i Togerup“, ligesom Brevet ogsaa er udstedt fra Togerup. Togerup, en nu forsvunden Herregaard, laae ligeledes i Tommerup Sogn i Skjotts Herred, tæt ved Trælleborg, 2 Mil øst for Falsterbo og havde fordmum betydeligt Godstilliggende. Den henhørte vistnok til Fami-

¹⁾ Henrik Fogvisch's Forekomst paa dette Sted seer jeg mig ikke istand til at forklare. Mogens Munks Datter Kirsten var vel gift med Hr. Wulff Fogvisch til Bodhagen, † 1554, og de kunne have haft en Søn af dette Navn, men han maatte da efter Retstrættens Gjensand være optraadt sammen med Sver Zuel imod de øvrige Arvinger og ikke omvendt, hvortil endnu kommer, at Mogens Munk selv levede i 1555.

²⁾ D. N. IV, 1, 74.

lien Hafs Eiendomme, og er formeentlig faldet i Arv til Claus Ludvigsen efter hans Moder Frue Kirsten Hafs Død. Claus Ludvigsen er ligeledes fundet benævnt „af Hikkebjerg“ (Hækeberga), der tilhørte hans Moerfader Anders Skjalmsen. Det kunde vel være tvivlsomt, om han ikke havde faaet Togerup ved sit Ægteskab med Christence Jepsdatter af den gamle skaanske Sparre Slægt, men han skulde da allerede i 1487 have været gift. Claus Ludvigsen var utvivlsomt bosat i Skaane, hvorvel han undertiden benævnes til Paløgaard, i hvilken Eiendom han har faaet Deel sammen med sine Sødstende, og blev ved sit Ægteskab end noiere knyttet til denne Landsdeel og de der hjemmehørende Slægter. I 1495 var han i Malmö Vidne, da Frue Hille Henningsdatter, Hr. David Hafs Efterleverste, folgte mod Gjentjebøret en Gaard i Drie Herred for 200 Rhinske Gylben til Henrik Dringelberg¹⁾, og er vistnok først ved dette Tidspunkt bleven gift. Hans Hustrue var, som nævnt, Christence Jepsdatter (Sparre), Datter af Jep Tullefen til Skurup (nu Svanchholm) og Else Henningsdatter Meinstrup og Søster til Torb Jepsen, der blev dræbt af Niels Brahe i 1513, Hr. Nage Jepsen, der var electus til Lunde Erkebispesæde og senere vil blive meget omtalt under Claus Ludvigsens Børn, Hr. Oluf Jepsen til Skurup og Hr. Mauritz Jepsen til Skurup, D. R. K., Lehnsmænd paa Bergholm (nu Hjerredsladegaard), der havde Lindholm og Laholm Slotte i Pant og døde 1534.

Claus Ludvigsen er endnu kun fundet nævnt, da hans Sødstendebarn Hr. Henrik Krummedige, Befalingsmand paa Bahuus, folgte ham en Gaard i Øster Naby i Skaarup Sogn, Sunds Herred i Fyen, som hans Fader Hr. Ludvig Nielsen havde i Pant, og som han derfor skulde indløse fra denne. Paa dette Skjædebrev²⁾, som alt er omtalt under Hr. Ludvigs Historie, og i hvilket han fremdeles benævnes „i Togerup“, er der uheldigviis en Feilskrift i Dateringen, men vi maa dog antage, at det er udstedt i Aaret 1500 den 23de 10, da herved Feilskriften paa den naturligeste Maade ændres. Han var død i Aaret 1527, da der blev stiftet i Densse efter hans Broder Niels Ludvigsen, og efterlod følgende Børn:

Agel Clausen til Togerup i Skaane, Tange i Fyen og Hjelmsøgaard paa Sjælland;

Mogens Clausen til Ruffintorp i Skaane og Tange i Fyen;

Kirsten Clausdatter, Abbedisse i Sct. Peders Kloster i Lund, og

Birte Clausdatter, gift med Mester Mads Hansen.

¹⁾ Gmarch. Drie S. Nr. 77.

²⁾ Brevet vil blive trykt i Diplomatiets Fortættelse.

IV.

Frue Giertrud Ludvigsdatter, Hans Skeels.

Med Hensyn til Giertrud Ludvigsdatter og Hans Skeel maa henvises til Optegnelser om Familien Skeel af W. S. Skeel, hvortil Intet vides at føie. Det skal her kun bemærkes, at Hans Skeel eiede Nygaard (Møgtved) og Binderklevgaard, som han havde faaet ved sit første Ægteskab med Ellen Pedersdatter (Løvenhalk), Datter af Hr. Peder Eriksen til Binderklevgaard og Thale Eriksdatter Kotsfeld fra Braistov. Frue Giertrud døde før sin Broder Niels, altsaa før Aarene 1525—26, og Hans Skeel var død 1539 og er formaentlig begravet i Binderklev Kirke, hvor han paa en Table er afbildet i fuld Harnisk. Frue Giertrud var Stedmoder for 2 Børn, Karen og Niels, og havde selv med Hans Skeel 3 Børn, Ane, Iver og Ludvig. Om disse Børns Deeltagelse i den ved Dom paa Kongens Ketterthing i Kjøbenhavn den $11/9$ 1555 afgjorte Arvstrid vedrørende deres Modrene Arv henvises til Niels Ludvigsens Historie.

V.

Frue Anna Ludvigsdatter, Hr. Oluf Pedersens (Gyldenstjerne).

Hr. Ludvig Nielsens Datter Anna kan vel antages at være født c. 1470 og blev ung gift med Oluf Pedersen til Estvadgaard af den gamle Familie Gyldenstjerne, der synes at have været vel endog 20 Aar ældre end sin Hustru. Ægteskabet kan, da de angives begge at være døde i Aaret 1504, og da de havde 6 Børn, antages at have fundet Sted i 1490. Om Anna habes ingen Efterretninger, men derimod forkommer han hyppigt. Ved Sødskendefliste i Viborg den $6/4$ 1463 efter Hr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne) til Tim m. v., D. R. R., blev der til hans da afdøde Søn Peder Eriksens Barn, Oluf Pedersen, ublagt Estvadgaard¹⁾. Denne var altsaa dengang ikke myndig, men var det derimod i 1477, da han gav sin Faerbroder, Hr. Niels Eriksen af Tim, Quittering for Regnskab i den Tid, han siden Faderens Død havde været hans Børge og bestyret hans Gods (CXLIV). Dette Brev, der er udsiedt fra Nygaard, antyder mulig, at han er bleven opdragen hos Iver Skeel, med hvis Søn, Hans, han senere blev befvogret. Allerede i 1487 var han Ridder, da han var tilstede ved Junker Christians Kongevalg i Lund den $29/9$ ²⁾. I f. N.

¹⁾ Ghmarch. Tim. Nr. 2.

²⁾ See Hr. Erik Ottensens (Rosentrants Historie).

tilstjødede Jep Griffen (Løvenbalk) af Binderslevgaard ham al sin Rettighed i Ure (Haderup Sogn) og Dungskov i Ginding Herred¹⁾, og i 1492 var han Befalingsmand paa Skivehuus, da han tilligemed Biskop Hartvig Suel i Ribe, Niels Eskildsen (Høg) i Filshave m. Fl. af Kong Hans blev bestiftet til at domme i en Tvætte mellem Gudumkloster og Hans Duffen i Trabierre²⁾. Bistnok i det følgende Aar fik han af Peder Bild i Wordemard Skjode paa 2 Gaarde i lille Fulden (Beder Sogn, Ring Herred³⁾) og i 1494 tilstjødede Bjørn Johansen af Baldbj ham blandt Andet Høstkergaard og 8 Gaarde i Sallingland (CLXXXII), men allerede 5 Aar efter, den 28de Mai 1499, folgte han 2 af disse Gaarde til Biskop Niels Stygge (Kofenkrantz) i Børlum for 200 lphste Mark, dog med Ret til at indløse dem for Kjøbefummen (CLXLV). Han har saaledes efterhaanden forøget sine Eiendomme i Estvadgaards Nærhed og lod ved Sandemand optage Markeskjel mellem Hesselbjerggaards Marker paa den ene Side og Hesselbjerg Bymark og Frysbals Mark paa den anden Side, hvilken Forretning blev stadfæstet af Kong Hans den 12te Mai 1500⁴⁾. Der paahvilede ham som Eier af Estvadgaard med Tilliggende en Byrde, som han søgte at frie sig for, men forgjæves. Hans Faerfaer, Hr. Erik Nielsen, havde nemlig givet til Set. Georgii Alter i Ribe Domkirke en aarlig Indtægt af 20 Mark lphst af Estvad (Mølle), imod at Alteret gav Ribe Domcapitel 2 Mark til at holde hans Forældres Aartid for. Da Hr. Oluf vilde unddrage sig denne Afgift, anlagde Capitlet Sag imod ham, og i 1491 og 1492 blev den afgjort paa Kongens Retterthing til Gunst for Capitlet⁵⁾.

Først efter hans Død faldt Arven efter hans Hustrues Fader Hr. Ludvig Nielsen til Deling, og hans Børn fik derved Andeel i Balsgaard, en Eiendoms-erhvervelse, hvorved der blev foranlediget en Række endeløse Retstrætter mellem disse Børn og de øvrige Arvinger, i hvilken Henseende der henvises til Prosp. af D. Herregaarde „Balsgaard.“ Til Supplering af de tidligere under Hr. Erik Ottesens og Hr. Niels Timmesens Levnetsbeskrivelser meddeelte Slægtregistre over Familien Gyldenstjerne skulle vi her optage en Stamtafle over Hr. Oluf Pedersens nærmeste Slægt og Afkom.

¹⁾ *W. A.* III, 45, J, 4.

²⁾ *Ibid.* 224, C, 1.

³⁾ *Ibid.* 54, L, 29.

⁴⁾ *Ghmarch.* Ginding S. Nr. 43.

⁵⁾ *Kind.* Ribe pag. 565.

Gyldenstjerne,
efter Klevenfeldt m. m.

Peder Griffen (Gyldenstjerne),
1454 af Nybo, R* 1456
(D. M. III, 3, 299 og 300),
var † 1463 ³/₄.
~ Hebele Lybikesdatter
(D. M. III, 3, 300) 1456.

Oluf Pedersen til Estvadgaard,
født c. 1450, var R* 1487.

~ Anna Ludvigsdatter (Rosenfrank), f. c. 1470, † før
1525–26, Datter af Hr. Ludvig Nielsen til Palsgaard,
D. R. R., og Kirsten Haf.

Otto Dlusfen til Sofstrup 1517.	AndersDlusfen, kaldet Haf, Degn i Roes- kilde 1532, † ¹⁶ / ₁₀ 1534 i Slaget ved Svenstrup.	Kene Dlusf- datter. ~ 1506 (?) med Mester Mads Huit, Præst i Holste- bro, til Est- vadgaard, jfr. D. M. IV, 1, 262.	Ludvig Dlusfen til Palsgaard, † før 1516 (D. M. IV, 1, 159, 265). ~ 1537 Elisabeth Nielsdatter (Arnfeldt)Enke 1546, Datter af Niels Henriksen R. R. & Cansler og Chr. III's Secretair og Margrethe Tor- bensdatter Bille.	Elise Dlusf- datter til Nørgaard. ~ ¹) Bonde Due, fra hvem hun blev stift 1518. ~ ²) Erik Mortensen, der var af adelig Byrd (jfr. Dommen af 1555 ¹¹ / ₉).	Erik Dlusfen, † i Mai 1536, Befalings- mand paa Agerøhus 1532–36 (see D. M. III, 4, 185 & ff.). ~ Oliva ter af Hr. TygeStrabbe til Bustrup, D. R. R. & M. og Anna Niels- datter (Rosen- frank).
---------------------------------------	--	--	---	--	--

Niels Ludvigsen,
1555 ¹¹/₉.

Otto Ludvigsen,
1555 ¹¹/₉,

Ludvigsen,
1555 ¹¹/₉, til
Estvadgaard, (see
D. M. IV, 1, 262.

Kirsten Ludvigsdatter.
~ ¹) Gregers Brykfe af
Flintholm, var † 1566.
~ ²) Erik Basse til
Sørup, der 1547 var
Befalingsmand paa
Dalby i Staane.

Hr. Oluf Pedersens Dødsaar er ubekjendt, dog var han efter nogle Slægt-
tabeller død i Aaret 1504. Den samme Dødsangivelse habes ogsaa for hans
Hustru, der som forud bemærket døde førend sin Broder Niels, efter hvem
hendes Børn altsaa ikke toge Arv.

VI.

Frue Kene Ludvigsdatter, Thomas Iversens (Inel).

Rigesom om de forud nævnte Børn af Hr. Ludvig Nielsen saaledes savnes
ogsaa om hans Datter Kene Efterretninger vedkommende hendes Fødselsaar.

Hun var gift med Thomas Iversen af den gamle Slægt Juel med Bølgerne og Stjernen i Baabenet, en Søn af Iver Juel til Astrup og Karen Vesteni. Den første Gang han er fundet nævnt er i Aaret 1493 som Vidne ved et Brev, udstedt af Biskop Hartvig Juel i Ribe. Biskoppen kalder ham deri «frater noster»¹⁾, men hans Segl mangler. Han var Befalingsmand paa Skivehuus, hvilket Lehn han havde i Pant, indtil han i 1520 ombyttede det med Lund i Øster Axfels Sogn paa Morsø. Den $\frac{2}{3}$ 1520 udstedte nemlig Kong Christian II et Brev om, at han var Thomas Iversen 600 Rhinske Gylde og 2500 Mark Danske Skyldig, for hvilke Summer han pantsatte ham og hans Hustru Lene Ludvigsdatter sin og Kronens Gaard Lund paa Morsø med Øster og Vester Axfels Sogne, Sillerslev, Rakkeby og „Modbyel“ Mølle, saaledes som Hr. Niels Høg havde det i Pant²⁾, og samtidig fik Hr. Niels Høg Skivehuus Lehn i Pant for 1600 Rhinske Gylde, 2200 Mark og 240 Lod Sølv. Han var den $\frac{3}{8}$ 1523 tilstede i Roestilde ved Udstedelsen af Frederik I.s Haandfæstning³⁾, men forekommer derefter ikke mere. Frue Lene levede endnu i 1540, hvorimod han var død, da Kong Christian II den $\frac{21}{12}$ 1540 udstedte Gjaldbrev til Hartvig Thomsen til Palsgaard og hans Moder Frue Lene, Thomas Iversens Efterleverste, paa 500 Soachimsdalere, med hvilke Pantet i Lund blev forheiet⁴⁾. Hvorlænge hun har levet, vide vi ikke, men i 1560 fik Knud Gyldestjerne Kronens Lehn Lund⁵⁾. Hun tog Arv foruden efter sin Fader, hvorved hun og hendes Børn fik Andeel i Palsgaard, ogsaa efter sin Broder Niels, hvorom henvises til dennes Historie. Thomas Iversen benævnes paa nogle Stamtabler til Kolderup, hvilket neppe er rigtigt, da først hans Søn Hartvig erhvervede denne Eiendom ved Ægtefæll med Maren Eriksdatter Tornefrands. Thomas Iversen og Frue Lene havde ifølge „Hofman: Efterr. om velfortjente Danske Adelsmænd“ 7 Børn, 4 Sønner og 3 Døttre.

VII.

Frue Karen Ludvigsdatter, Mogens Munks til Volstrup.

Hr. Ludvig Nielsens Datter Karen, om hvis Fødselsaar der ligeledes findes Efterretninger, var gift med en af Tidens anseeligste og mægtigste Mand Mogens Munk til Volstrup, der var Landsdommer i Nørre Jylland i Aarene 1521—42 og sad i Rigens Raad.

Karen maa have været meget ung, da hendes Moder Frue Kirsten Haf

¹⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 408.

²⁾ Ghmarch. Lund Nr. 1.

³⁾ Ghmarch. Aarsberetning II.

⁴⁾ Ghmarch. Lund Nr. 2.

⁵⁾ Ibid. Nr. 3.

døde (før 1487), og hendes Ægteskab er vistnok indgaaet i de sidste Aar af Aarhundredet. Hun findes selv intetsteds nævnt, men som Følge af hendes Mand's betydningsfulde Stilling maa hun have indtaget en høj Rang blandt Datidens Adelsfruer og har ikke kunnet være fremmed for men vel snarere virksomt deeltaget i de Planer, som styrkede Kong Christian II fra Thronen, og i hvilke Mogens Munk var en af Hoveddrivkedrene, ligesom hun ogsaa overlevede de vigtigste Aar i Reformationsperioden og utvivlsomt henført til den Deeltagelse hendes Mand udfoldede i saa Henseende har været Reformationen hengiven. Mogens Munk er vistnok født omtrent 1475; hans Fader var Oluf Munk Befalingsmand paa Silkeborg og Moderen Ibe Iversdatter Suel fra Astrup. Hans fædrene Arv var ikke betydelig, thi endnu i 1525, da der blev rustet paa Grund af et forventet Indfald fra Hertugdømmerne af den fordrevne Konge, stillede han kun 3 Ryttere og 4 Fodfolk, medens t. Ex. Hr. Bredbiorn Bodebusch, der iøvrigt ogsaa var en meget rig Mand, stillede 16 Ryttere, 20 Fodnægte og 10 Skytter, men han blev af sin Broder Iver, der fra 1500 til 1539 sad paa Ribe Bispestol, forlehnet med geistlige Lehn saaledes Wolstrup Gaard med Gods i Hjerm Herred, som han efter Reformationen beholdt som Pantelehn af Kronen. Han eiede derhos Ausumgaard ligeledes i Hjerm Herred, Palsstrup i Lysgaard Herred, Aligsvig i Terlev Sogn og Herred og endelig Totterup paa Sjælland i Faxe Herred, men arbejdede tildeels først i Aarenes Løb disse Eiendomme efter sin Broder Biskop Iver og efter sin Søster Karen, der var gift med Henneke Stampe, og mulig ogsaa efter sin Hustruens Fader og Broder Niels Ludvigsen, efter hvem han i ethvert Fald fik Andeel i Palsgaard. Han boede paa Wolstrup, en affidesliggende gammel Borg ved Veno Bugten, og havde det nærliggende Bandfuld Herred til Lehn af Kronen¹⁾. Mogens Munk synes i de første Aar af det 16de Aarhundrede at have levet temmelig ubemærket. Først henad det Tidspunkt, da Kong Christian II's Volds handlinger og blodige Fremfærd naaede et saadant Punkt, at Adelen maatte være betænkt paa at forsvare Liv og Gods imod ham paa enhver Maade, forekommer han og da som Landsdommer i Nørre Hjøllund. Den første Gang han nævnes som saadan er i Aaret 1521, da han tilligemed Hr. Mogens Gise og Hr. Peder Lykke til Demmestrup dømte i en Markffjelsfag mellem Viborg Domcapitel og Mariager Kloster²⁾. Endnu den $\frac{3}{5}$ 1542 beklædte han denne Stilling³⁾, men den $\frac{4}{7}$ f. A. vare Jens Thamesen og Jens Mogensens Landsdommere⁴⁾. Som Landsdommer blev han bragt i Forbindelse

¹⁾ D. M. IV, 2, 56.

²⁾ Ibid. I, 6, 134.

³⁾ Ibid. III, 6, 321.

⁴⁾ Ibid. 6, 335.

med Adelen og de øvrige Stænder og vandt derved megen Indflydelse og har formodentlig henad den Tid, da Sammensværgelsen i Bykland imod Christian II dannedes, benyttet denne til at vinde Tilhængere for de Planer, som vare blevne smedede af ham og hans Medsammensvoorne om at styrte Kongen fra Thronen og indkalde Hertug Frederik. Det er forud under Biskop Niels Styggens Historie omtalt, hvilke Sammensværgelsens Ledere vare, og hvorledes Mogens Munk efter Mødet i Viborg i December Maaaned 1522 fik det vigtige Hverv at reise til Hertug Frederik og tilhøde ham Kronen, og hvorledes han paa Veien traf Kong Christian i Veile og bragte ham den jydste Adels Opsigelsesbrev. Mogens Munk røgte sit Hverv godt og blev, kort efter at Hertug Frederik var hylbet til Konge, i Slutningen af Juli 1523 Medlem af Rigens Raad og har som saadan medbeseglet Haandfæstningen af $\frac{3}{8}$ s. A.¹⁾

Forøvrigt tør det antages, at Mogens Munk ikke paa sin Samtid har havt den Indflydelse, som man er tilbøielig til at tillægge ham. Historien om Overleveringen af Opsigelsesbrevet i Veile til Kong Christian II har bragt hans Navn til Efterverdenen omgivet af et interessant Skjær, og man er tilbøielig til at ansee ham for en snu og forslagen Herre, — hvad han mulig ogsaa var —, men videre tør man vistnok ikke gaae. Han var de Sammensvoornes Sendebud og paa Grund af sin Stilling et indflydelsesrigt Medlem af Sammensværgelsen, men dens Traade vare ikke spundne af ham, saa lidt som han holdt dem i sin Haand. Hans Broder, Biskop Iver i Ribe, derimod og Biskop Niels Styggesen (Rosenkrantz), men navnlig Hr. Thge Krabbe vare Hovedlederne og dem, fra hvem Rejsningen var udgaaet, og af hvem den blev gennemført. Mogens Munk spiller derfor heller ikke senere nogen betydelig Rolle, men forekommer i de paafølgende Aar ikkun i sin Stilling som Landsdommer indtil Herredagen i Kjøbenhavn i Aaret 1533. Ved denne var han tilstede, og hans Navn findes anført i Reccesjerne af 3die og 4de Juli, men hans Segl er ikke aftrykt under dem, og han synes tilligemed Hr. Mogens Gise og Hr. Erik Eriksen (Banner) at have forladt Herredagen paa eller strax efter den $\frac{1}{7}$, en Omstændighed, der betegner ham som en Tilhænger af Reformationen, hvad der er mærkeligt, henført til at hans Broder var den ivrig catholske Biskop Iver i Ribe, og til at hans Søn Oluf, der nylig var bleven Electus til Ribe Bispestol og i denne Egenstøb havde faaet Plads i Rigens Raad, fulgte det catholske Parti i alle Beslutninger. Vi ville senere under Hr. Oluf Nielsens Rosenkrantz's Historie komme nærmere ind paa Familien Rosenkrantz's Stilling til og under Reformationen, ligesom vi ogsaa efter nærværende Arbeides Plan ansee det

¹⁾ Ohmarch, Aarsb. II.

rettere at omhandle Bondeopstanden i 1534 under Hr. Holger Holgerfen Rosenkrantz's Historie. Det skal ikkun her bemærkes, at Mogens Munk, der i 1534 var tilstede ved Christian III's Røngevalg, som Følge af Bondeoprøret, der navnlig havde sit Arnested eller dog traadte stærkest frem i Omegnen af hans Borg Bolstrup og i det ham som Lehn underlagte Vandfuld Herred, maatte flygte.

I 1536 fik han Brev om den 3die Juni at følge med Kongen til Hamborg¹⁾, blev senere indbudt til at komme til Kongens Krøning i Kjøbenhavn²⁾ og deltog i den betydningsfulde Rigsdag, paa hvilken bl. A. Katholicismen blev afføstet. Han har saaledes ogsaa medbefølet Christian III's Haandfæstning af 30te October s. A.³⁾.

I de følgende Aar er han ikke fundet nævnt ved Veiligheder af nogen Betydning. Efter 1542, da han, som forud bemærket, fratraadte som Landsdommer, forekommer han ikke i Raadet, men derimod hyppigt i private Sager. Han blev saaledes i 1542 stævnet til at møde i Viborg i en Sag mod Erik Mortensen og hans Hustru Fru Eusebe Mufsdatter (Gyldenstjerne) om 1000 Mark Danst og „en stykke fortt ledst og siuffintiuuffue rynnst gylden wdj guldbth“⁴⁾, som formodentlig har staaet i Forbindelse med Arven efter Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz) og hans Søn Niels.

I 1545 nævnes han ved flere Eiendomsstrætter⁵⁾, laante i f. A. Kongen 300 Daler⁶⁾ og gjorde den 19/12 s. A. Magestifte med Christiern Krabbe (Baaben: 2 Skraabhjæker over venstre Hjørne forneden) og dennes Hustru Karen Mufsdatter, hvorved han til Vederlag for „Bierregaard“ i Dybe Sogn i Vandfuld Herred fik en Gaard i Veirum Sogn i Hjerm Herred. Dette Brev⁷⁾ er bl. A. befølet af Jens Thamesen til Holmegaard Landsdommer i Nørre Jylland med Sehested Baaben, Niels Friis til Badstiergaard (et rodt Egern), Jens Spend til Kammegaard m. Fl.

Mogens Munk var ved denne Tid vel 70 Aar gammel men fuldkommen rørig og raff, saaat han endog i 1548 truede med at hærge sin Hustrues Søsterføn Iver Juels Godser, formeentlig paa Grund af Arvestridigheder, men det blev dog afvendt ved Forlig.

Hans Forhold ved Stridighederne om Arven efter hans Hustrues Fader og hendes Døder er alt omtalt forud under Niels Ludvigsens Levnetsbeskrivelse, hvortil henvises.

Mogens Munk døde den 9/12 1558 i en Alder af over 80 Aar, og er begravet

¹⁾ D. M. III, 5, 46.

²⁾ Ibid. 6, 129.

³⁾ Ghmarck. Aarsberetn. II.

⁴⁾ D. M. III, 6, 314.

⁵⁾ D. M. IV, 1, 46 & 47 & 49 & 58 & 165 & 313.

⁶⁾ Ibid. 1, 145.

⁷⁾ Ghmarck. Vandfuld Herred Nr. 1.

i Hjerem Kirke. Hans Hustru var død mange Aar tilforn, vistnok i 1535, og ligger begravet i Viborg Domkirke under en Steen, i hvilken der er udhugget en menneftelig Skiffelse omgivet af Ludfer og Hugorme, der snoe sig op ad den, og som i den høire Haand holder en Table, hvorpaa er indridset: „Mors ultima linea rerum. Under denne Steen er begravet arvl. og velb. Frue Karen Rosenkrantz, Mogens Munk til Volstrup's Hustru med sin Sen Ludvig Munk til Palsgaard 1535“, og paa Randen af Stenen staaer: „Denne Steen lod 3de Munk til Ballø lægge paa sin salig Moders og Broders Grav“.

Deres Børn vare ifølge Begtrup „Familien Munk“:

Ludvig Munk til Nørholm og Palsgaard, der som ovenfor bemærket var død i 1535, og hvis Sønnebatter var Frue Kirstine Munk, hvem Kong Christian IV den 31te December 1615 ægtede;

Oluf Munk til Volstrup m. n., electus til Ribe Bispestol, D. N. N., død ^{24/11} 1569;

Tørgen Munk;

Kirsten Munk, † 1579, gift med Wulff Bogvisch til Voehagen, Befalingsmand paa Troiborg og Amtmand i Segeberg, † 1554;

3de Munk, † ^{22/8} 1586, der bl. A. arvede Totterupholm efter sin Fader og den ^{7/2} 1529 blev gift med Hr. Oluf Nielsen Rosenkrantz til Ballø, D. N. N.

Femte Capitel.

§ 21.

Den Sønderjydske Linie.

Paa Bestyksten af Sønderjylland i Høier Herred i det Stykke Land, der omsluttedes til alle Sider af de senere jydste Enclaver, træffe vi kort efter Aaret 1400 en Familie bosat paa Røxbøl, som førte til Vaaben en staktavlet Skraabjelle, og som ligesom den Slægt i Danmark, der førte samme Vaaben, antog Familienavnet Rosenkrantz i Midten af det 16de Aarhundrede, ikke meget mere end et halvt Aarhundrede førend den uddøde. I Vaabenet og den Omstændighed, at denne Slægtlinie uimodsagt bar Navnet Rosenkrantz, have vi det eneste Beviis for den fælleds Nedstamning. Vi ere med det forhaandenliggende Materiale ikke istand til at nedlede Afstamningen fra den samme Stamsfader, ligesom, hvad der er mærkeligt, der ikke i en eneste Beretning er overleveret os

blot et Sagn om, hvad der har været Aarsagen til, at denne Linie tog Bopæl saa langt fra dens oprindelige Hjemstavn. Efter Tidspunktet, da den først optræder paa Kogbøl, ledes man til at antage, at et Ægtefælskab med en Datter af Limbækkerne, der havde umaadelige Besiddelser i denne Egn af Landet, havde bragt den dertil, men det er kun en Gisning, som savner ethvert andet Grundlag. Selve Kogbøl var en mindre Gaard, der først i Rosenkrantzernes Besiddelsestid tiltog i Størrelse og Tilliggende, og vi finde efterhaanden som dertil hørende nævnt Gods i Emmerlev, Seierslev og Hjerpsted.

Den paa Kogbøl bosatte Linie har derhos kun frembragt een Mand af fremragende Betydning, nemlig Kong Christian II's Sænger og tro Ven i Landflygtigheden, Mester Godske Eriksen, der døde 1543, og een Mand, der paa en sørgelig Maade er bleven bekjendt, nemlig Christopher Rosenkrantz. Naar det dertil erindres, at Godske Eriksens Færd i sin Tid blev fordømt af hans Standsfæller og navnlig af hans Slægt, der som mere umiddelbart interesseret deri vist snarere har ønsket at udslutte end bevare Mindet om ham, hvilket lykkeligvis saa godt, at det blev forbeholdt de seneste Tidens Efterforskninger at udfinde, til hvilken Slægt han hørte, bliver det let forklarligt, at Ubekjendtskabet hersker med Hensyn til denne Linies Slægtsforhold og hele Stilling.

Under de Efterforskninger, som ere forsøgte overalt, hvor der kunde være Formodning om at træffe paa Noget til Oplysning, er der fundet et Slægtregister¹⁾ over en Familie, som kaldes Brenne, og som her skal meddeles, da det næsten i alle Retninger stemmer med de Stamtavler, som foreligge over denne Linie af Rosenkrantzerne, hvad enten man vil tage Klevenfeldts, Hofmans eller Slægtebogernes, endog saa, som det ved Sammenligning vil sees, i saa hoi Grad, at næsten alle Navne, Ægtefælskab og Eiendomme ere de samme, saaat det ikke alene tør men utvivlsomt maa antages, at det er den samme Familie, der af en os ubekjendt Aarsag en Tid har brugt eller erholdt tillagt Navnet Brenne, og der er derhos den mærkelige Omstændighed derved, at dens Vaaben angives at være Løver, „hvis Antal, Stilling og Farver dog ikke vides“, og at Rosenkrantzerne, som forud omtalt, i Midten af det 16de Aarhundrede forøgede det gamle nedarvede Familievaaben ved at optage 2 Løver i det.

Slægtregistret er saaledes:

¹⁾ Ohmarch. Voss. Exc.

Niels Brenne.

Erik Brenne

gav 5 Gaarde til Emmerløv Kirke, hvilket Gave blev stadfæstet af Kong Christian II og Kong Frederik I.

Peter Brenne.

Erik Brenne.

~ N. N. Skram, Søster
til Niels og Peter.

Ivar Brenne, Amtmand i Lønder.

Da Sognet Anslod ved Overbømmelse gif tilgrunde og kun Kirken blev tilbage, skænkede Breven af Holsteen ham den, og han lagde den til Køjbol, og derfra har dette Gods sin Oprindelse. Han købte af Peter Sture 6 Gaarde og 3 Huse i Møgeltonder Birk og af Mathias Giordsen til Solvig nogle Gaarde i Hjerpsed og Nørre Seiersflesh. ~ Anna, der var Møster til Erik Henriksen paa Kjergaard, som afkøbte ham alt hans Gods i Slogs Herred.

Begge.

En Datter.
~ Mogens
Ebbesen.

En Datter.

~ Boe.

Noriq
Brenne.

Claus
Brenne.
~ Mar-
grethe von
Roeden.

Erik Brenne
byggede „den
Süderhof“ i
Nørre Seiers-
flesh.
~ Dorothea
Holt, Søster
til Henrik paa
Ryhabe (s:
Kønnehave) og
Vertelsbatter.

Ivar Brenne,
Kong Christians Raad
og Cantpler, gif siden
i Keiserlig Tjeneste og
blev Keiserlig Raad.
Han indløste 3 til
Køjbol hørende
Gaarde, som Erik
Clausen Brenne havde
arvet efter sin Fader,
Ivars Broder.
~ Agnete Abild-
gaard, Datter af
Benedict til
Randrup; u. B.

Erik Brenne
til Thiegaard.
Han blev an-
klaget for Oprør
og Mord paa
Fogden i Høier
Herred, men
frieede sig ved
Eb.

Timme
Brenne.

Erik
Brenne.

Benedict
Brenne. Marie
Brenne.

Gottschalk
Brenne,
Mag. art.
liberal. † ugift.

Claus Brenne,
† ugift.

Siegfried
Brenne.

Ivar Brenne.
~ Marie Skram, Datter
af Peder Skram.
~ *) Cathrine Lange, Søster
til Gunde og Niels.

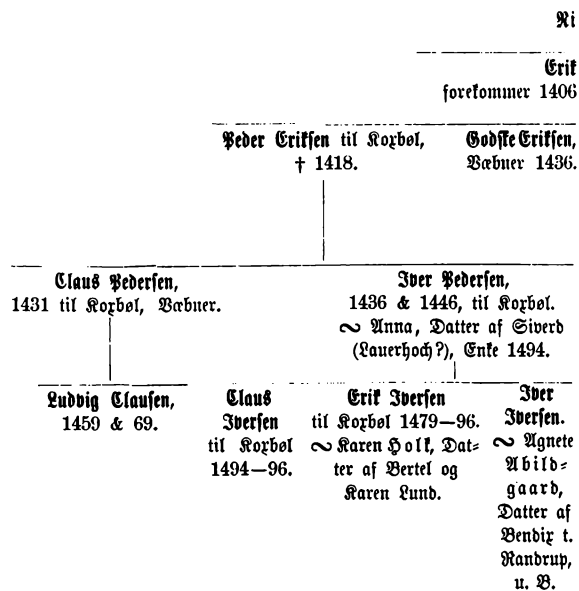
Erik Brenne,
† ugift.

Erik Brenne,
blev dræbt, var ugift.

Ifte af Mangel paa Vedre, men fordi foranstaaende Slægtregister med kriticist Benyttelse af, hvad der med Sikkerhed foreligger om den Kjøbholste Linie af Rosenkranjerne, skjønes at indeholde, hvad der hidtil har manglet for denne Linies Bedkommende, nemlig en ordnet Slægtsfølge med tilbørligt Hensyn til sandsynlig Levealder og Levetidspunkt, er denne Stamtable lagt til Grund ved Udarbejdelsen af nedenstaaende Slægtregister over denne Linie, og det vil derhos ved Notitserne om de enkelte Personer af den Kjøbholste Linie af Rosenkranjerne blive paapeget, hvorledes der maa siges at være en i alt Væsentligt endog fuldstændig Overensstemmelse med, hvad der i foranstaaende Slægtregister er anført om de enkelte Personer af Familien Brenne. Naar man vil tage for sig de hos Alevensfeldt, Hofman og i Slægtbøgerne meddeelte Slægtregistre over denne Linie, vil det ved første Blik vise sig, at disse Register lide af en saa fuldstændig Mangel paa Hensyn til Tidsfølge og Levealder, at nærmere Paablikning heraf paa dette Sted er ufornøden. Derimod skal det som Punkter af Betydning, der indeholde Hjemmel for at ansee denne Familie Brenne for at være Rosenkranjer, fremhæves Følgende: 1) Besiddelsen af Kjøbhol, der tillægges baade Ivar Brenne, Peder's Søn, samtidig med at vi vide, at Ivar Pedersen (Rosenkrantz) eiede Kjøbhol 1446, og fornævnte Ivar Brennens Sønner, Claus og Ivar, samtidig med at vi vide, at Claus Iversen (Rosenkrantz) havde Andeel i Kjøbhol 1494; 2) Erik Brennens Gave af 5 Gaarde til Kirken i Emmerlev, stadfæstet af Kongerne Christian II og Frederik I, hvilken Stadfæstelse vi vide blev udfærdiget til Iver Eriksen (Rosenkrantz) af Kjøbhol; 3) Erik Pedersen Brennens Egtefælle med Mogens Ebbesen, medens vi vide, at Mogens Ebbesen (Galt) var gift med Dorthe Eriksdatter (Rosenkrantz), der stedse anføres som Datter af Erik Pedersen (Rosenkrantz); 4) Gottschalk Brenne Eriks Søn, mag. art. liberal, der ikke kan være nogen Anden end Godtse Eriksen (Rosenkrantz), Kong Christian II's Cantzler, der havde Brødre med Navnene Claus, Siuerd og Iver ligesom Gottschalk Brenne. Der kunde endnu anføres meget Mere, men det synes at være tilstrækkeligt til at tilveiebringe den sikreste Formodning om en nøie Forbindelse mellem de omhandlede Slægtregistre, saa nøie, at man vist ikke feiler ved at lade dem falde sammen. Det er imidlertid en Selvfølge, at ligesom de foreliggende Register over Rosenkranjerne til Kjøbhol paadviseligt indeholde mange Feil og Usiagtigheder, saaledes kan Stamtablen over Familien Brenne heller ikke betragtes som heelt igjennem rigtig og nøiagtig. Den har derfor ogsaa maattet lempes for at kunne benyttes til Rosenkranjerne, dog væsentlig kun paa eet Punkt, nemlig med Hensyn til Brødrene Timme, Erik og Benedict og Søsteren Marie, der anføres som Børn af Erik Brenne, medens de maa antages at være hans Børnebørn, da der midt i det

16de Aarhundrede aldeles paa samme Tidspunkt som Brødrene Gotthalt, Claus, Siverd og Iver Eriksonner til Kogbøl forekommer Brødrene Timme, Wendig og Claus Iversønner ligeledes til Kogbøl, hvis Fader altsaa heed Iver og sandsynlig var Søn af Erik Iversen. Det kan endnu være Stedet her at henlede Opmærksomheden paa, hvad der tidligere er omtalt, nemlig at Rosenkranjerne efter alle Beretninger i gammel Tid var saa nær beslagtet med den Familie, som Genealogerne benævne Eversteen og som førte en opreist gaaende Løve i Vaabenet, at Slægtregistrene for det 14de Aarhundrede utvivlsomt ere blevne sammenblandede ved at efter gammel nordisk Skik Spindefidens Afkom er bleven medopført. Det ligger da nær at antage, at de os overleverede Beretninger, netop fordi Familierne vare saaledes sammenblandede, ikke have været eller have kunnet være nøiagtige med at angive, til hvilken Slægt en Person henhørte, og hvilket Vaaben han førte, og at der saaledes kan være tillagt Familien med Tilnavnet Brenne at have ført Løver i Vaabenet, skjøndt den mulig aldrig har gjort det, medens paa den anden Side Rosenkranjerne paa det Tidspunkt, da

Slægtregister over Familien Rosenkrantz.

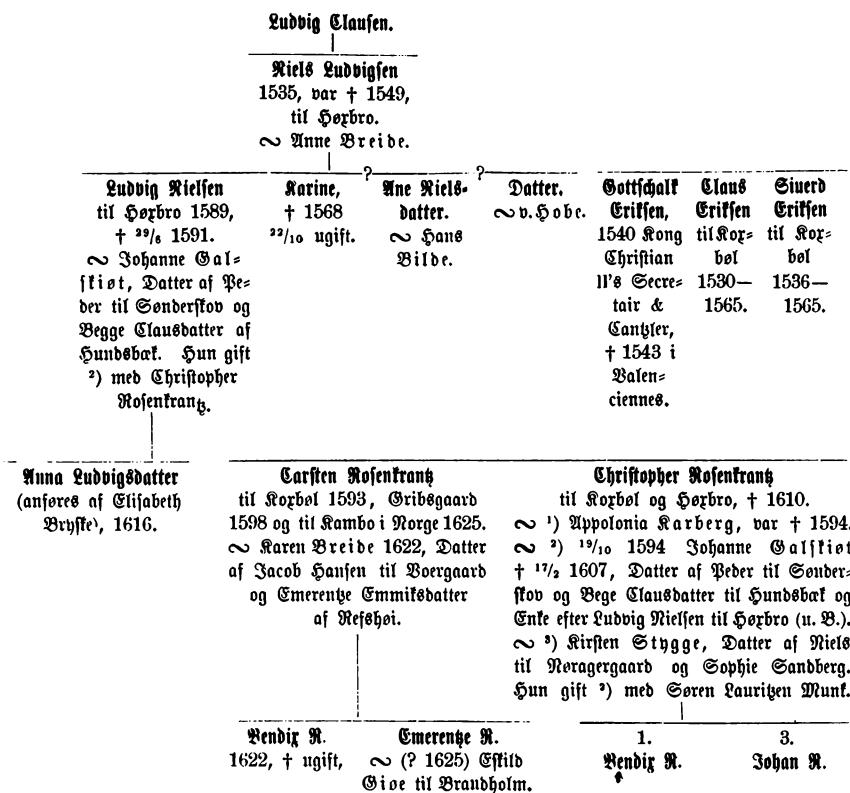

Afkom, see folg. Side.

Orden søgtes bragt tilveie i Adelens Forhold, bl. A. ved Antagelsen af Familienavnene, og da det endnu vidstes, hvorledes Slægtstabet mellem dem og Everstenerne hang sammen, har optaget den sidstnævnte Families Vaaben i sit eget for at betegne Stammefrændskabet.

Den sønderjydske Linie af Rosenkranjerne findes ofte benævnet Iversønnerne, et Navn, som forudsætter, at der paa et givet Tidspunkt har levet flere Brødre, der vare Søner af en Iver. Det efterfølgende Slægtregister indeholder intet særligt Fremtrædende i saa Henseende, men det kan dog vist antages, at Benævnelsen stammer fra Iver Pedersens Søner, af hvilke der mulig har været flere end de 3 paa Stamtablen opførte. Disse Søner levede samtidig med eller kort efter, at Hr. Axel Pedersens (Thott) berømte 9 Søner benævnedes Axelsønnerne, og fra dem nedstamme den overveiende Deel af denne Linie; men iøvrigt vide vi ikke at knytte noget særligt Berømmeligt til Benævnelsen Iversønnerne saaledes som til Benævnelsen Axelsønnerne.

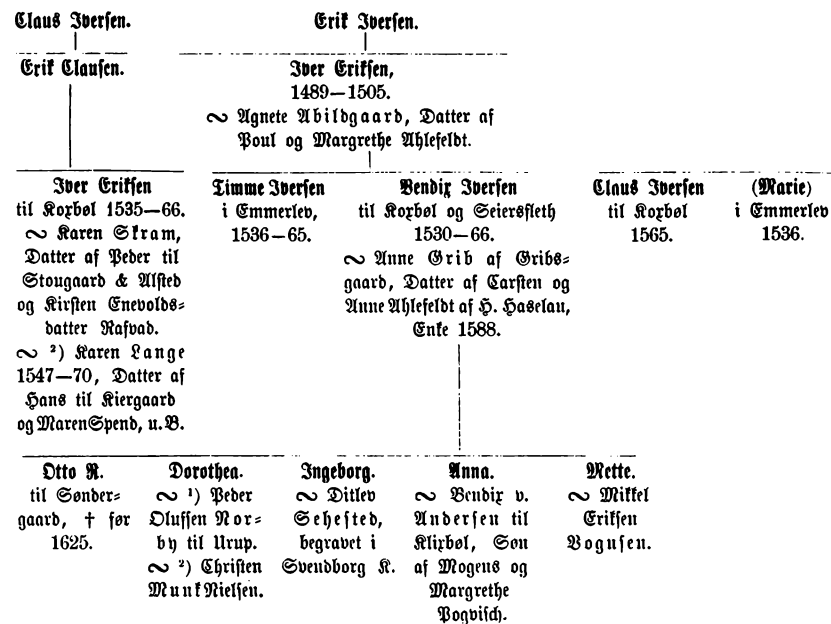

§ 22.

Den første, som paa omstaaende Stamtable er opført, Hr. Erik Nielsen, har, som forud omtalt under Hr. Niels Iversens Historie, tilligemed denne be-
seglet Drosten Erik Krummebiges Vidnesbyrd om, at Dronning Margrethe den
21/7 1406 stjaantebe Grodersby og Paverød m. m. til Slesvig Domkirke. Efter
foreliggende Vidnesbyrd¹⁾ førte han Rosenkrantz Waaben. Man kunde være
tilboielig til, istedetfor at gjøre en selvstændig Person af ham, at antage, at han
var Hr. Niels Iversens forud omtalte Faerbroder Hr. Erik Nielsen af Hevring-
holm, men foruden at man derved vilde tillægge denne en altfor lang Levetid,
maa det bemærkes, at Hr. Erik Nielsen til Hevringholm var Ridder i Aaret

¹⁾ Klevenfeldt.

1355, altsaa længe førend Hr. Niels Iversen fik denne Værdighed, og at han
som Folge heraf ikke i Brevet vilde være bleven nævnt efter Hr. Niels, og
ligesaa lidt sidst blandt alle de tilstedeværende Riddere, hvilke under ingen Om-
stændigheder alle kunne have været Riddere i et saa langt Tidrum. Som
Følge heraf maa den her omtalte Hr. Erik Nielsen være et Medlem af Slæg-
ten for sig, forsaavidt Vidnesbyrdene om, at han førte Rosenkrantz Waaben
ere paalidelige, hvorom ikke kan tvivles. Det er den eneste Gang, at han fore-
kommer, og da det er ved en Handling vedrørende Slesvig, ligger det nær at
hensføre ham til den Sønderjydske Linie af Rosenkrantzene. At Hr. Niels
Iversen var Vidne ved den paagjældende Leilighed, staaer i Forbindelse med, at
han netop paa den Tid var Dronningens Befalingsmand paa Svabstedt. Hr.
Erik Nielsen er ventelig ved Ægtefælle med en Datter af en af de indfødte
Slægter bleven knyttet til Landet og har erhvervet sig Røzbøl, hvilken Eiendom

første Gang forekommer i den som hans Søn opførte Peder Eriksens Besiddelse. Han er mulig den Erik Nielsen, som eiede Grundtoft, nu Lundgaard i Flensborg Amt, og om hvem det fortælles, at han forbrød Gaarden til Hertug Adolph, der skjenkede den til Bøvnerne Sorgenlund, der formeentlig er den samme, som var gift med en af hans Døttre. Som Sønner af ham er der paa Slægtregistret opført Peder, Godtse og Henrik og der er derhos tillagt ham 2 Døttre¹⁾.

Til den her omtalte Hr. Erik Nielsen svarer paa Slægtregistret over Familien Brenne Erik Brenne, Søn af Niels. Om denne Erik siges det, „at han gav 5 Gaarde til Emmerlev Kirke, hvilken Gave senere blev bekræftet af Kongerne Christian II og Frederik I, men vi finde netop, at Iver Eriksen til Røghol, der var en Rosenkrantz, den $\frac{2}{3}$ 1547 af Christian II og den $\frac{1}{2}$ 1570 af Frederik I fik Brev om²⁾, at Landgilden af 5 Gaarde i Emmerlev og Seierslev Byer, som hans Forældre (o: Forsædrene) havde givet til vor Frue Alter i Emmerlev, tilkom Capellanen ved bemeldte Alter, men Hertigheden Iver Eriksen m. m. Der skjønnes ikke at kunne reises Tvivl om, at det jo er den samme Sag, der omhandles paa begge Steder, altsaa at Iver Eriksen nedstammer fra Erik Brenne og var hans Arving.

Peder Eriksen til Røghol, der førte Rosenkrantz's Vaaben (see Tab. I, Nr. 6) og formodentlig³⁾ er Søn af Hr. Erik Nielsen, var tilstede ved Udfærdigelsen af et Vidne af Hviding Herredsthing af $\frac{2}{3}$ 1393⁴⁾, hvorefter Laurentius Johannis, Bøvner af Emmerlev Sogn, skjøbede 1 Gaard i Birkelev i Bødder Sogn til Erkebage Johannes Helt af Ribe. Laurents Jensen førte ifølge et andet foreliggende Brev⁵⁾ et Vaaben lig Familien Skeels. Der er Sandsynlighed for, at han er den Peder Eriksen, som nævnes blandt den Slesvigske Adels som Vidne den $\frac{6}{10}$ 1397, da Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, Datter af Greve Claus af Holsteen, paa Urnehoved gav 2 Pantestjober til Greve Geert af Holsteen paa hendes Arve- og Pantegods i og udenfor Slesvig⁶⁾, og som var Vidne den $\frac{2}{3}$ 1404, da Erik Krummedige udstedte Vidnesbyrd om, at han havde havt Gods i Forlehning af Logumkloster for Livstid⁷⁾. Han døde i Aaret 1418, da der for ham, hans Hustru og deres Sønner blev stiftet en Aartid med noget Gods i Birkelev By⁸⁾.

Peder Eriksen efterlod ifølge Aartiden en Enke, hvis Navn er ubekjendt, og

1) Ghmarch. Boss Erc.

2) L. o. a. L. i Ghmarch. De paagjældende Breve tilfugtes trykte i Diplomatarisk Fortsættelse. ³⁾ Boss Erc. i Ghmarch. ⁴⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 117 og 118.

5) Ribe Stiftsbreve Nr. 93.

6) Seidelins Dipl. Flensb.

7) Ghmarch. Kangebæts Dipl.

8) Boss Erc. i det Rgl. Ghmarch.

Sønner, nemlig, som vi antage, Claus, Iver og Erik, som nedenfor skulle omtales.

Til Peder Griffen svarer paa Slægtregistret over Familien Brenne Peder Brenne, Søn af Erik, om hvem der Intet er bemærket.

Godste Griffen nævnes ikkun een Gang, da han tilligemed Iver Pedersen den 7/ 1436 skjøder til Haderslev Capitel 1 Gaard i Sverdrup (Døby Sogn, Haderslev Herred) og 1 Gaard i Stendith (Stendet, Aastrup Sogn, Haderslev Herred) (LXVI).

I Ghmarchivets Aarsberetning (II, T., pag. 18), hvor det ovennævnte Brev er aftrykt, anføres det, at det andet Segl under Brevet, Iver Pedersens, viser et Vaaben aldeles ligt Familien Rosenkrantz's. Som det findes gjengivet paa Tab. I, Nr. 14 maa det ansees utvivlsomt. Efter den Forbindelse, hvori Iver Pedersen ved det fælleds Skjøde fremtræder med Godste Griffen, der med Angivelse af Tviol i saa Henseende i Registret til den nævnte Aarsberetning ligeledes betegnes som en Rosenkrantz, er det rimeligt, at de vare i Slægt, og det ligger da nær, som paa Slægtregistret anført, at antage, at Godste Griffen, hvis Navn i Skjødet staaer forud for Iver Pedersens, var en Broder til dennes Fader, Peder Griffen til Røzhøl.

Henrik Griffen forekommer i Aaret 1429 (LXII), da han forpligter sig til at svare Ribe Domcapitel 18 ørter Korn eller 6 Tdr. Smør af det Gods, som han havde i Leie af Erkebegn Iver Thordsen og Capitlet i Sal Sogn i Ginding Herred. Hans Segl under dette Brev, der er aftegnet paa Tab. I, Nr. 8, viser, at han hørte til Familien Rosenkrantz, og han turde saaledes mulig være Broder til de 2 Fornævnte.

Claus Pedersen af Røzhøl, fornævnte Peder Griffens Søn, har som Vidne medbesejlet et Brev af 9/ 1431, hvorved Bøvneren Lasse Clausen stadfæster det Skjøde, som hans Moerbroder, afdøde Jens Pagsen, havde udgivet paa Søndergaard i Reisby Sogn (LXIII). Hans Segl under dette Brev findes gjengivet paa Tab. I, Nr. 13. Han er sikkerlig ogsaa den Nicolaus Pedersen, der er Vidne ved det forudomtalte af Godste Griffen og Iver Pedersen til Haderslev Capitel udfærdigede Skjøde af 7/ 1436, skjøndt der ikke i Registret til den ommeldte Aarsberetning, ikke engang med Tviol, er fremsat Formodning i saa Henseende.

Han og hans Afkom findes ikke i tilsvarende Personer paa Stamtablen over Familien Brenne, men det er iøvrigt ogsaa kun en Formodning, at han har efterladt Afkom, og at den paa Slægtregistret opførte Ludvig Clausen er hans Søn.

Iver Pedersen af Røxbøl, fornævnte Peder Griffens anden Søn, stødede den 2/7 1436 med Godste Griffen 2 Gaarde til Haderslev Capitel — see forud — og var i 1446 tilligemed Hr. Gunde Nielsen (Lange, 3 Roser) og Bøvneren Claus Giordsen Vidne, da Bøvneren Steensfeldt udlagde Erkebegn Claus Christensen (Frille) en Gaard i Lo Herred, Døstrup Sogn, imod en Gaard i Staby Sogn i Hærhøvel, som tilhorte vor Frue Kirke Bygning¹⁾ I begge disse Tilfælde har han beseglet med det paa Tab. I, Nr. 14 gjengivne Sigil. Han var ifølge et Svenskt Manuscript over Familien Rosenkrantz gift med Anna, Datter af Siwert Bauerhoch. Medens vi ikke ret kunne fæste Lid til dette Navn Bauerhoch maa det anses utvivlsomt, at hun heed Anna²⁾, og vi vide derhos med Sikkerhed af et Vidne af Slogs Herredsthing af 7/5 1494 (CLXXVIII), der vil blive omtalt under Sønnen Claus's Historie, at hun overlevede ham. De havde 2 Sønner Claus og Erik og vistnok endnu en Søn Iver.

Ivar Brenne, Peders Søn, anføres paa Slægtregistret som Eier af Røxbøl, hvis Tilliggende han forøgede, altsaa af den Eiendom, som Rosenkrantzene alt da havde i Besiddelse. Det siges dernæst, at han købte nogle Gaarde i Hjerpsted og Seiersfleth (s: Seiersløv), men netop i Seiersløv havde Iver Pedersens (Rosenkrantz) Sønnensøn Vendix Iversen en Gaard, hvor han boede i Aarene 1548—65. Endelig kaldes Iver Brennens Hustru Anna, hvilket Navn Iver Pedersens (Rosenkrantz) Hustru var.

Erik Pedersen, der anføres som fornævnte Peder Griffens yngste Søn, skal have været 3 Gange i det hellige Land, men iøvrigt vide vi Intet om ham. Han angives at have været gift med 3de Rønnow, Datter af Henning til Skodborg og Frue Else (eller Sidsel) Ottos Datter Limbæk, og at have efterladt 2 Døtre, Dorthje, gift med Hr. Mogens Ebbesen (Galt) til Thyrestrup, og Wegge, gift med Hr. Boe Høeg til Torp.

Den tilsvarende Erik Brenne, Peders Søn, anføres gift med N. N. Stram, Søster til Niels og Peder. Familien Strams Slægtregister indeholder Intet til Bekræftelse heraf, derimod var 2 Slægtled senere Iver Griffen (Rosenkrantz) til Røxbøl gift med Karen Stram, Datter af Peder. Det hindrer imidlertid ikke, at der kan have fundet et tidligere Giftermaal Sted mellem de paagjældende Slægter, men det mærkelige er, at bemeldte Iver Griffen (Rosenkrantz) paa alle Slægtregistre anføres som Søn af den her omhandlede Erik Pedersen, hvilket af Hensyn til Tiden ikke er ret vel muligt, da han levede meer end eet Aarhundrede senere end Erik Pedersen.

Ludvig Clausen, der er opført som en Søn af Claus Pedersen til Røxbøl,

¹⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 247.

²⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 439, jfr Sønnen Erik nedenfor.

er Medudsteder af et Vidne af „Wysthe“ (Bedsted) Kirkelevne¹⁾. Hans Segl under Brevet viser en Skraabjelle fra høire nedester Kjøndt meget utydeligt. Ifølge Brevet, hvis Datering er usikker, 1459 eller 1469, var han Bøvner. Det er den eneste Gang, han er fundet nævnt, og det eneste Grundlag for hans Optagelse paa Slægtregistret, paa hvilket Niels Ludvigsen til Hørbro er anført som hans Søn.

Iver Pedersens Børn.

Claus Iversen, Søn af Iver Pedersen til Korbøl, forekommer, som forud bemærket, den $\frac{7}{5}$ 1494 (CLXXVIII), da han ifølge et Vidne af Slogss Herredsthing med Fuldmagt fra sin Moder og sin Broder („broderen“, ? Brodre) skjødede Godsset Tønne i Hoftrup Sogn til Eggert Giordsen, og den $\frac{19}{10}$ 1496, da han tilligemed med sin Broder Erik Iversen beseglede et andet Vidne af samme Herredsthing om, at Eggert Giordsen tog Ladhævd paa sit Gods i Slogss Herred²⁾, men Seglet mangler.

Der vides ikke, at han har efterladt Afkom, men i Henhold til Stamtablen over Familien Brenne, paa hvilken der tillægges Claus Iversen Brenne at have været gift med Margrethe von Roeden, er det antaget, at han havde en Søn, Erik Clausen.

Erik Iversen til Korbøl, er opført som Fornævntes Broder, dels fordi han benævnes til Korbøl³⁾, dels fordi han sammen med denne og nævnt umiddelbart efter ham har været Medudsteder af det forud anførte Slogss Herredsthingsvidne af $\frac{19}{10}$ 1496 til Eggert Giordsen. At han var en Rosenkrantz, fremgaaer af hans Segl (Tab. II, Nr. 13) under et Brev af 1495, som vil blive omtalt nedenfor. Han forekommer allerede i 1479, da han søgte at fravinde Ribe Domcapitel en Gaard i Vodder By, Hviding Herred, men Forsøget lykkedes ikke, thi Caniken Niels Bædensen fik den $\frac{17}{10}$ 1479 Sognevidne af Vodder Kirkegaard⁴⁾ og $\frac{29}{11}$ næstefter Vidne af Hviding Herredsthing⁵⁾ om, at den omhandlede Gaard i 50 Aar havde hørt til Ribe Domcapitel og i 24 Aar havde været brugt af ham uden Kogens Paatale, indtil Erik Iversen af Korbøl gjorde Fordring paa den, og den $\frac{3}{10}$ 1780 Kgl. Stadfæstelse⁶⁾ paa Domcapitlets Ladhævd paa Gaarden, hvori tillige indeholdtes Forbud til „Erik Iversen og Medbrodre“ mod at gjøre Capitlet den stridig. Det bestrykes ved det citerede Ud-

¹⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 315.

²⁾ D. S. M.

³⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 345, 346, 349, 418 og 439.

⁴⁾ Ibid. Nr. 346.

⁵⁾ Ibid. Nr. 345.

⁶⁾ Ibid. Nr. 349.

tryk i den Rgl. Stadskæstelse, at Erik Iversen havde Brødre. Han var dernæst i 1495 den 10% Medbudsteder af et af Hertug Frederiks Befalingsmand paa Tønderhuus, Peder Ranzau, afgivet Vidne af Hoier Herredsthing¹⁾ om, at en Holm kaldet Rydvold i mange Aar havde hørt til vor Frue Kirke og Domcapittlet og ligget til en Gaard i Emmerlev. Hans Segl under dette Brev er endnu bevaret (Tab. II, Nr. 13). Aaret efter, den 14% 1496, afgav han atter Vidne ved samme Herredsthing om, at Rydvold stedse havde tilhørt Domcapittlet²⁾, og sammen med ham nævnes ved denne Leilighed Iver Iversen Bøvner, der antages at være hans Broder. Skjøndt Erik Iversen saaledes deeltager i at bevise Domcapittlets Ret til Rydvold, synes der dog paa den anden Side at være Spor af, at Rosenkranckerne paa Rørbøl have haft Brugten af Rydvold, men herefter have erhvervet Domcapittlets Samtykke dertil i et begrændset Tidrum, thi den 24% 1501 udstedte Peder Ranzau paa Møgeltonder, Thomas Iversen (Zuel) paa Troiborg og Jep Pedersen (Zuel) paa Brind, Brev³⁾ om, at flere Mand havde vidnet, at Erik Iversen paa Rørbøl paa sin Moder Frue Annas Begne havde gjort Contract med Mester Lambert Canik i Ribe om, at Frue Anna for Livstid skulde have Brugten af den Deel af Rydvold, som var svoret til Domcapittlet, men at den, naar han døde, skulde komme til Capittlet igjen.

Erik Iversen var gift med Karen Holk, Datter af Bertel til Rønnehave og Karen Lund, og antages at have efterladt en Søn, Iver Griffen.

Erik Brenne, Søn af Ivar, byggede ifølge Stamtablen over denne Familie „den Süderhof“ i Nørre Seiersølet (Seierslev), formementlig den Gaard, som Bendix Iversen (Rosenkrantz) i 1548 benævnes til, og som hans Hustru nævnes Dorothea Holk, Søster til Hendrik paa Rønhave (s: Rønnehave) og Bertels Datter, altsaa netop Datter af den samme Mand, som var Svigerfader til Erik Iversen (Rosenkrantz). En Forveksling af Fornævnte ligger nær.

Om Iver Iversen, der er anført som Iver Pedersens 3die Søn, habes ingen Efterretninger, altsaa heller Intet, der begrunder, at der har været en Rosenkrantz af dette Navn. Han er, da han i ethvert Fald ikke efterlod Afkom, ifkun anført, fordi der paa Stamtablen over Familien Brenne findes en Iver Brenne, Søn af Iver Pedersen Brenne, der skal have været Kong Christians Raad og Cansler og siden være gaaet i Keiserlig Tjeneste, og som var gift med Agnete Abildgaard Bendixdatter. Der synes her at være en Forveksling mellem Iver Brenne, der efter hans sandsynlige Levetidspunkt hvoefen kan have været Christian den 1's eller Christian II's Cansler, og Gottschalk Griffen, der

1) Ribe Stiftsbreve Nr. 418.

2) Ibid. Nr. 421.

3) Ibid. Nr. 439.

var Christian II's Cangler, saameget mere som ingen Iver Iverfen i den anførte Stilling har kunnet findes.

Erik Pedersens Børn.

Foruden Døttrene Begge og Dorthé anføres hos Hofman paa Rosenfrankernes Slægtregister som Erik Pedersens Søn, Iver Eriksen, gift med Karen Skram, Datter af Peder til Alsted. Denne Iver findes hverken hos Sophie Brahe eller hos Elisabeth Brylste paa dette Sted, og Karen Pedersdatter Skram levede saameget senere, nemlig et heelt Aarhundrede, end Begge og Dorthé Eriksdøttre, at det af den Grund alene er umueligt, at hun kan have været gift med en Broder til dem. Derimod levede der senere en Iver Eriksen (Rosenfrank) hvis Hustru hun var.

Begge Eriksdøttre anføres at være gift med Bo Høeg til Torp, der skal være en Søn af Niels og Kirsten Reffenberg og tidligere have været gift med Berete Banner. Det maa staae hen, ligesom hvem denne Bo Høeg var, idet der kun skal henvises til Erik Timmesens (Rosenfrank) Historie (pag. 211 & ff.), hvori det er bemærket, at hans Hustru Margrethe Høeg skal have været Datter af Bo Høeg og Begge Eriksdøttre (Rosenfrank) fra Korbøl, og til Dueholms Diplomatarium Nr. 4, 5 og 63, i hvilket der i Aarene 1438 og 1439 forekommer en Bo Høeg til Tandrup som Vidne.

Dorthé Eriksdøttre¹⁾ er det mere tilfredsstillende at beskæftige sig med, thi hendes og hendes Mand's Livsforhold kjende vi ikke Ubetydeligt til. Hun var gift med Hr. Mogens Ebbesen (Galt) til Thyrestrup m. m., R*, D. R. N., Befalingsmand paa Alholm og senere paa Koldinghuus, hvem hun overlevede. Mogens Ebbesen, hvis Slægtsforhold ere angivne paa den forud meddeelte Stamtafle over Galterne, vil findes hyppigt nævnt i Hr. Otto Nielsens og Hr. Erik Ottesens Historie, hvortil henvises i Almindelighed. Der vil saaledes være omtalt, at han i 1444 (LXX) med Samtykke af sin første Hustru Anna folgte til Hr. Otto Nielsen al den hende efter hendes Fader og Moder tilfaldne Arv i Bjørnholm med Tiliggende, og han var alt dengang Ridder, at han i 1449 var Medlem af Rigens Raad²⁾ og i denne Egenstaf forekommer i de følgende Aar³⁾ indtil 1477, og at han saaledes har taget virksom Deel navnlig i de

¹⁾ I Saml. til Jydske Hist. & Topogr. IV, 1, pag. 48, anføres det, at Dorthés Fader Erik var Broder til Niels Rosenfrank til Tange, der døde 1469, hvilket ikke kan være rigtig.

²⁾ Dipl. Chr. I mi pag. 13.

³⁾ Ibid. pag. 35, 40, 56, 170, 216, 249 og 332.

rigen til Tanderup, Niels Koffnow (o: Lunov) til Rugaard, Mads Grøn og Frue Else med Laugbørge stævnet af Erik Grøn til Blesundt til at møde i Viborg i Anledning af Ny Mølle i Leem Sogn¹⁾. Der synes at være Slægtskab mellem de Ovennævnte, og Sagen er mulig en Arvestrid, men Familienforholdet, der sikkert vilde give Meget af Interesse, kan ikke oplyses. I 1549 var Niels Ludvigsen død, da Joachim Breide og „Niels Lodvickens Erven“ faae en Skatteqnittring²⁾.

Han anføres paa Slægtregistrene som gift med Anna Breide og med fire Børn, nemlig Ludvig Nielsen til Højbro, Karine og med Tvivl Ane og endnu en Datter, hvis Navn er ubekjendt.

Erik Clausen, Claus Iversens Søn ifølge Slægtregistret, svarer til den paa Familien Brennes Stamtafle opførte Erik Clausen til „Thiegaard“, der blev anklaget for Oprør og Mord paa Fogden i Høier Herred, men friede sig ved Ed. Der forekommer i Aaret 1515, altsaa netop paa det heromhandlede Tidspunkt, en Erik Clausen af Trægaard, formeentlig i Møgeltonder Sogn, der med sin Moder Margrethe Røds og sine Søstre Sfr. Karens og Sfr. Kirstines Raad stjoder til Capitlet i Ribe en Gaard med Gods i Emmerlev Sogn³⁾. Det vil sees, at Erik Clausen Brennes Moder paa Slægtregistret kaldes Margrethe von Roeden, altsaa, da Stamtaflen er affattet paa Tydskt, netop det samme Navn som Erik Clausen til Trægaards Moder bar. Da derhos Thiegaard, hvis Veligheden ikke har kunnet udfindes, mulig er en Skrivefeil for Trægaard, synes det antageligt, at Erik Clausen til Trægaard og Erik Clausen Brenne til Thiegaard er samme Person. Herimod stiller sig imidlertid Vaabenet i det Segl, hvormed det ovennævnte Skjodebrev er beseglet paa det Sted, hvor efter almindelige Regler Erik Clausen til Trægaards Segl skulde hange. Vaabenet er nemlig hverken Familien Brennes (Løber) eller Familien Rosenfrank's, men en af Jord opvoxende Plante med 5 Knopper, Blomster eller lignende, der kunde siges at ligne Krummedigernes Vaaben men utvivlsomt ikke er det, men vel snarest efter Omstændighederne maatte betegnes som Familien Røds. Det er et Tilfælde, som forekommer, at en Mand laaner en andens Signet til at forsegle med, og det kan altsaa dog være muligt, at Erik Clausen paa Trægaard er den samme som Erik Clausen Brenne paa Thiegaard, og endelig at han er en Rosenfrank, hvilket bestrækkes ved, at han har Gods i Emmerlev, men iøvrigt med disse Bemærkninger maa henstilles.

Der ligger efter al Rimelighed eet Slægtled mellem Claus Iversen til Røjbol og Brødrene Gottschalk, Claus, Siuerd og Iver Erikfønner til Røjbol,

¹⁾ D. M. III, 6, 315.

²⁾ Voss' Exc. i Ghmarch.

³⁾ Ribe Stiftsbreve Nr. 491.

og det er tilveiebragt ved i Overensstemmelse med Stamtablen over Familien Brenne at indføre Erik Clausen som Mellemled.

Derimod er der i Modsetning til Stamtablen over Familien Brenne, paa hvilken Timme og Bendix m. fl. anføres som Sønner af Erik Brenne i Seierslev og Dorothea Holk, medens Timme, Bendix m. fl. paa Rosenkrantzernes Stamtable vides at være Iversønner, bibeholdt et Mellemled nemlig Iver Griffen. Det er mulig ham, der i 1489 var Medudsteder af et Vidne af Møgelstønder Birkething til Claus Giordsen¹⁾, og som angives at være død i eller før 1505²⁾.

Det med Hensyn til et Slægtregister over den Kjøbølste Linie af Rosenkrantzernes bundne Resultat kan ikke tilfredsstillende. Der er vel fremlagt Beviis for, at de fleste af fornævnte Mænd være Rosenkrantz og paa viist Sandsynlighed i andre Tilfælde, hvor Beviis manglede, men navnlig savnes — naar ikke Stamtablen over Familien Brenne tages for god som indeholdende Rosenkrantz — Beviis for Afstamningen fra Slægtled til Slægtled. Det stod som et Duffe for mig at opfatte Trykningen af den sønderjydske Linie saa længe som uueligt for at drage Nytte af, hvad Tiden kunde bringe af Oplysninger, men under den store Mangel paa bevarede originale Documenter vedrørende Slesvig, naar frærgenes Ribe Stiftsbreve, vilde der mulig intet Andet komme ud deraf end en Sammenhoben af Gysninger og Sandsynligheder, der let vilde lede paa Afveie. Stamtablen over Familien Brenne er vissefelig en Stamtable over Rosenkrantzerne paa Kjøbøl, men jeg formaar ikke at give hyderligere Beviis for denne Mening end, hvad ovenfor er anført; paa den anden Side maa det atter erindres, at denne Stamtable ligesaavel som alle andre Stamtabler fra fjerntliggende Aarhundreder er fuld af Urigtigheder.

I det her Forelagte over Kjøbøl-Rosenkrantzerne ere imidlertid de tvivlsomme Slægtled overffredne, og til Behandlingen af hvad der staaer tilbage, foreligger der langt rigere Oplysninger, omend selv denne Linie i personahistorisk Henseende vil vedblive at ligge i Skygge, ligesom den i sin Tid blev stillet og vissefelig ogsaa — for ikke at bevares for Efterverdenen — blev holdt i Skygge og Dunkelhed af de øvrige Linier af den stolte og berømte Familie Rosenkrantz.

¹⁾ Bøfs Exc. i Ghmarch.

²⁾ Ibid.

Diplomatarium

til

Familien Kolenkrantz's

Historie.

Correcturlæsningen paa Diplomerne er besørget af
Cand. phil. A. Varsen.

I.

Mr. Erik Nielsen (Gyldenstjerne), foridm Kongens Marft, ftjoder med fri Billie og velberaad Hu til Kong Valdemar alt det Gods, fom han i den Tid, han havde Han Herred og „Nesbofhyerthingh“ til Lehn af Kongen, havde erhvervet af Bønderne enten ved Kjob, Skjode, Pant, Magefifte eller paa anden Maade, og for hvilket han havde betalt fuld Verdi, og forpligter fig derhos til inden forstkommende Sct. Hans Dag at ftjode tilbage til de tidligere Eiere alt det Gods, fom han i samme Tidsrum havde erhvervet sammefeds af Bønderne, og for hvilket han ikke havde betalt fuld Verdi, og at tilftjode Kongen Herligheden. Derfom der endelig fenere ftulde blive reift Befkyldning imod ham, for ikke at have opfyldt formeldte Forpligtelfer, hvad der er utanfelig („quod absit“), da vil han ved fin og fine Søfterfønners („nepotes“) Gød renfe fig for faadan Befkyldning, og iøvrigt erkjender han at have modtaget fuld Betaling.

d. d. Aarhus 1355 Mai 9.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vofs. D. og B. Han G.) har havt 5 hængende Segl. Nr. 1 mangler, Nr. 2 velbevaret Rimbæk Baaben, Nr. 3 er i Skjoldet et Svine- eller Ufvehoved, Nr. 4 er et velbevaret Rosenkrantz Baaben (Tab. I Nr. 3), Nr. 5 viser Familien Ahlefjeldts i et særdeles godt bevaret Aftryk.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ericus Niclesson miles, quondam marscalcus domini regis Dacie, salutem in domino. Nouerint vniuersi, quod ex deliberata & bona voluntate magnifico principi, domino meo karissimo, domino W. Danorum Sclauorumque regi & suo officiali suo nomine omnia ac singula bona, que de bundonibus in Hanehereth & Nesbofhyerthingh, postquam illud hereth de eodem domino meo rege habui, emendo, scotando, impignerando, diuidendo, mutando, siue cum litteris aliove modo quocunque vsquam in hunc diem acquisiueram, beniuole dimitto, resigno

scotoque per presentes & in posterum in placito Hanehereth scotabo, pro quibus plenum precium exposueram, perpetuo possidenda. Residua vero bona bundonum, que eodem tempore de bundonibus in dicto hereth & Nesbofyerthing habueram, pro quibus plenum precium non dederam possessoribus eorundem, & totam iustitiam michi in eisdem bonis competentem dicto domino meo regi vel suo officiali infra proximum diem beati Johannis baptiste in placito Hanehereth rescotare & scotare me obligo per presentes. Si vero dictus dominus meus rex vel suus officialis me in posterum incausare voluerit, quod in hiis scotacionibus prefato domino meo regi vel suo officiali seu bundonibus factis vel faciendis, quod absit, deficerem super hoc, cum iuramento meo, meo proprio & duorum nepotum meorum, per dictum dominum meum regem vel officialem suum requisitus, me purgabo. Si eciam prelatus dominus meus rex vel suus officialis me de cetero impetere vellet, dicendo, quod non omnia bona bundonum, que, postquam dictum hereth de domino meo rege habui usque in hunc diem, prout superius expressum est, resignassem, super hoc similiter cum iuramento meo proprio et duorum nepotum meorum me decenter excusabo. Pro dictis bonis omnibus domino meo regi per me scotatis & scotandis plenum pretium recognosco me leuasse. In cuius rei testimonium & cautelam presentibus sigillum meum duxi appendendum, presentibus viris discretis, dominis Claus de Lembek dapifero, nepote meo, Nicholao Buggy, fratre meo, *Erico Nicholai*, nepote meo, & Benedicto de Aleueld, militibus, quorum & sigilla presentibus sunt appensa. Datum Arusius anno domini m^occc^olv^o sabbato proximo post diem beati Johannis ante portam latinam.

II.

Hr. Zver Nielsen (Rosentrang), tilstaaer at have laant af Kong Valdemar 200 Mark Sølv, som han forpligter sig til at tilbagebetale paa Sjællands Landsthing, det nærmeste for Sct. Hans Dag, og han giver ham derhos Pant i det Gods i Sjælland, Meelby i Arstherred, Enø m. m., som han fik med sin Hustru Margrethe, hvorhos han og Claus Limbæk, Kongens Droft, for dem og deres Arvinger forpligte dem til at overdrage Kongen bemeldte Gods til Brug, frit for Enhvers Tiltale, indtil det indløses.

d. d. 1356 Februar 22.

Orig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Arts H.) har havt 6 hængende Segl: Nr. 1 særdeles vel bevaret er Rosenkrants Baaben (Tab. I Nr. 2), Nr. 2 ligeledes vel bevaret Limbaf Baaben, Nr. 3 et fuldstændig tydeligt Aftryk af Kam. Munks Baaben, en Viinranke paa en Tverbjelke, Nr. 4 er faldet af, Nr. 5 en Tverbjelke (uden Viinranke), Nr. 6 en Iyvoddet Stjerne, altsaa Kam. Hvides Baaben.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Iuarus Niclisson* miles salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, quod recognosco me magnifico principi et illustri domino meo karissimo domino Waldemaro, dei gratia regi Danorum, in ducentis marchis puri argenti teneri veraciter obligatum, sibi uel suis heredibus per me uel meos heredes proximo placito generali Syellandie ante festum natiuitatis beati Johannis baptiste immediate sequens in prompta pecunia et numerata, videlicet in grossis Turonensibus sterlingis & Lubicen. bonis & datuiis, uel eciam in argento fuso sub pondere Colonensi, quod løthught sylf dicitur, integraliter persoluendis, pro quibus eidem domino meo omnia bona mea infrascripta, videlicet Methelby in Arshæreth, Hethnø & omnia bona, que cum vxore mea Margareta in Syellandia optinui, hic nominata & innominata, cum eorum attinenctiis vniuersis mobilibus et immobilibus, nullis exceptis, impignerò per presentes placito generali Syellandie prenominato pro dicta summa pecunie veraciter redimenda; condicione tali, quod idem dominus meus predicta bona in sua voluntate libere possideat ordinanda, fructus, redditus et seruicia ex eisdem annuatim percepturus, in sortem principalis pecunie minime computandos, donec pretacto termino pro dicta pecunia legaliter redimantur. Preterea quocumque anno dicta bona redimere me contigerit uel meos heredes termino prescripto, extunc prefatus dominus meus eadem bona deinde ad festum beati Martini immediate sequens libere ut prius ordinanda habeat, ac redditus anni illius in principali pecunia eciam minime defalcandos ad vsus suos libere subleuabit. Insuper nos *Iuarus Niclisson* predictus et Nicholaus Lembec eiusdem domini regis dapifer, milites, obligamus nos & heredes nostros ad appropriandum et penitus liberandum antedicto domino nostro regi prescripta bona, donec, ut pretactum est, redempta fuerint, ab impeticionibus quorumcumque, prout exigunt leges terre. In cuius rei testimonium sigilla nostra videlicet *Yuari Niclisson* & Nicholai Lembec vna cum sigillis virorum discretorum videlicet dominorum Palnonis Jønsson marscalci, Lyderi Lembec, Petri Munk & Vffonis Stighson, militum, presentibus duximus apponenda. Datum anno domini mill^o ccc^o lsexto die beati Petri in cathedra.

III.

Johannes Henriksen, Cannik i Lund, skjøder til Hr. Sver Nielsen (Rosenfrank) sin Gaard Skagemands Ladegaard i Malmö, hvilken arvelig var tilfalden ham efter hans Moder Cecilie, Henriks, der havde kjøbt den af Peter kaldet Hwitte.

d. d. 1359 August 24.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Voks. Drie S.) har havt 8 hængende Segl, af hvilke ifkun Nr. 1, altsaa Johannes Henriksens, der er aldeles liggt Familien Rosenspars Baaben i Sjoldet, og Nr. 7, et Bomærke, ere tilbage.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Henriksson canonicus Lundensis in domino salutem sempiternam. Tenore presencium constet vniuersis presentibus et futuris, me nobili et famoso militi domino *Ivaro Niclisson* curiam meam in Malmö, Skagæmans lathagar wlgariter dictam, michi post mortem dilecte matris mee Cecilie Hinriks hereditario jure aduolutam, quam quidem curiam memorata Cecilia mater mea predilecta bone memorie de quodam Petro dicto Hwitte titulo empcionis habuit, iuxta formam legis terre Scanie cum fundo et edificiis in eodem pro pleno precio legaliter vendidisse ac per modum scotacionis ad gremium resignasse, obligans me firmiter per presentes et heredes meos predicto domino *Ivaro* et heredibus suis ad appropriandum, disbrigandum et liberam faciendum curiam supradictam cum fundo & edificiis, vt premisum est, absque inuencione subdola et fraudis materia ab impetitione cuiuscunque seu quoruncunque jure perpetuo possidendam. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, videlicet domini Petri Botwplhi canonici Lundensis, Haquini Hildebransson, Hænichini Michielsson, Gøthechini Hwitte, Nicholai Jacobsson in Malmøghe, Nicholai Achadi et Martini Pætersson, villanorum ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini m^occc^o quinquagesimo nono die beati Bartholomei apostoli gloriosi.

IV.

Hr. Svar Nielsen (Rosenfrank) laaner af Hr. Johannes Henriksen, Cannik i Lund, 150 Mark Sølv og giver ham Pant i den ham tilhørende Gaard i Malmö, der kaldes Ladegaard, som han havde kjøbt af fornævnte

Hr. Johannes Henrikfen og som tilforn havde tilhørt Henneke (Henrif) kaldet Skaghfen.

d. d. 1359 August 31.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bismarch. (Voss. Drie S.) har havt 3 hengende Segl, af hvilke Nr. 1 mangler, Nr. 2 viser en syvoddet Stjerne, altsaa Hvide Baaben, og Nr. 3 er et Bmærke. Trykt i den danske Panterets Historie af Mathen Pag. 470 ff.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Ivarus Niclisson* miles in domino salutem sempiternam. Nouerint vniuersi, me viro discreto domino Johanni Henriksson canonico Lundensi in centum quinquaginta marchis den. monete vsualis Scanien. teneri & esse veraciter obligatum, sibi vel suis veris heredibus per me vel per veros heredes meos in duobus terminis infrascriptis, videlicet dominica jam proxima carnispriuii quinquaginta marchas den. & reliquas centum marchas den. tertia die pentecostes nunc immediate proximo futura, vtique & integraliter persoluendis. Pro qua quidem denariorum summa sibi curiam meam in Malmøghe sitam, in wlgari Lathagaar dictam, quam ab ipso domino Johanne Henriksson empcionis titulo habui, que eciam condam cuidam Hennichino dicto Skaghfen attinebat, inpignerò per presentes, hac condicione prehabita, quod si in terminis michi prefixis in soluendo defecero, diuisa pensione curie eiusdem in quatuor partes capitales, extunc idem dominus Joh. tres partes capitales ad commodum suum annuatim subleuabit, quousque dicta den. summa totaliter fuerit persoluta, in sortem autem principalis pecunie minime computandas; si vero quinquaginta marche den. termino superius nominato sibi persoluantur, et non centum marche den. termino suo, extunc duas partes pensionis duntaxat sublevabit. Si vero relique centum marche den. tertia die pentecostes proxima, vt premititur, persoluantur, extunc sepedictus dominus Johannes de pensione curie supradicte ad vsum suum non leuabit obulum neque quidquam. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, videlicet Kanuti Stixen et Gøthechini Huitta, presentibus est appensum. Datum anno domini m^o ccc^o quinquagesimo nono in profesto beati Egidii abbatis.

V.

Erkebiskop Jacob i Lund vidner, at Hr. Johannes Henriksen, Cannik i Lund, skjodebe sin Gaard Skagemands Ladegaard i Malmø til Andreas Jacobsen, Befalingsmand paa Lindholm.

d. d. Lund 1360 Mai 1.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skmarck. (Vosk. Drie G.) har 3 hængende Segl, Nr. 1 geistligt, Nr. 2 Anders Nielsen af Skaberfjo er en Tzu med udspændte Vinger, og Nr. 3 Peder Stigsen af Krapperup er sædvanligt Krognos Waaben, alle velbevarede.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus dei gratia archiepiscopus Lundensis Swecieque primas salutem in domino sempiternam. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, quod sub anno domini m^occc^olx in die apostolorum Filpy & Jacobi coram nobis Lundis constitutus discretus clericus et honestus dominus Johannes Henrici canonicus ibidem, qui lateri presencium Andree Jacobi, aduocato castri Lindholm, curiam suam in Malmøy, que dicitur Skaumansladægard, ad perpetuam possessionem scotauit, obligans se ipsi Andree Jacobi dictam curiam appropriare & disbrigare ab impetitione quorumcumque. In cuius scotacionis testimonium secretum nostrum vna cum sigillis nobilium dominorum videl. Andree Nicolai de Skabersyø et Petri Stigoti de Kraptorp militum, qui manus suas super scotacionem suam tenuerunt, presentibus est appensum. Datum anno, die et loco supradictis.

VI.

Hr. Iver Nielsen (Nosenkrantz) giver Andreas Jacobsen Fuldmagt til i sit Navn at tilstjøde Jomfru Inge Laurents Dt. Skagemands Ladegaard i Malmø, som han havde erhvervet ved Kjøb af Johannes Henriksen, Cannik i Lund.

d. d. Lund 1360 November 1.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skmarck. (Vosk. Drie G.) er gjennemstaaet og forshuet med Bredudfæderens Segl, Nosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 2).

Omnibus presens scriptum cernentibus *Yuarus Niclisson* miles in domino salutem sempiternam. Tenore presencium constet vniuersis pre-

sentibus et futuris, me viro discreto presencium exhibitori Andree Jacobsson dilecto familiari meo meram ac plenam dedisse facultatem, nobili domicelle, presentium exhibitrici, Inge Laurenszdotter, curiam meam dictam Skaghæmanzgarth in Malmøghe situatam, quam quidem curiam justo empcionis titulo de quodam Johanne Henriksson çanonico Lundensi legaliter acquisivi, scotandi ac per modum scotacionis meo nomine absque impeticione mea, meorum heredum seu aliorum quorumcumque resignandi, iure perpetuo possidendam, ratum et gratum habiturus quicquid idem Andreas vice mea in premissis rite et rationabiliter decreuerit ordinandum. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo trescentesimo sexagesimo in festo omnium sanctorum.

VII.

Andreas Jacobsen af „Syothorp“ giver Somfru Inge Laurens Dt. Quitaring for 15 Mark Solv, som hun havde laant af ham, og for hvilke hun havde pantsat ham sin Gaard Skagemand's Radegaard i Malmø.

d. d. 1360 November 11.

Drig. paa Ferg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Drie H.) har 2 hængende velbevarede Segl; Nr. 1, Andreas Jacobsens, er et paalangs deelt Stjold, i hvis ene Deel en Ören eller lignende Figur og i den anden et hjerteformet Blad paa en Stilk vøgende ud fra Delingsliniens Midte, Nr. 2 en spøddet Stjerne liig Familien Hvides Vaaben.

Omnibus presens scriptum cernentibus Andreas Jacobsson de Syothorp salutem in domino sempiternam. Tenore presencium constet vniuersis presentibus et futuris, me ab exhibitrice presencium, nobili domicella Inga Laurencii dotter quindecim marchas puri argenti, in quibus ratione veri mutui michi tenebatur obligata, & pro quibus quindecim marchis argenti curiam suam in Malmøghe sitam dictam Skaghamanz lathogarth michi legaliter inpigneravit, veraciter & integraliter subleuasse & omnino habuisse, pro quibus ipsam & heredes suos pro me & heredibus meis liberos, quittos et penitus excusatos dimitto per presentes. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo viri nobilis Kanuti Styghsson presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo ccc° sexagesimo die beati Martini episcopi & confessoris.

VIII.

Vidne om, at Hertug Valdemar af Syfland skjænkede og skjødede til Biskop Peder i Ribe paa Domkirken Vegne alt hvad der tilhørte ham eller Hertugdømmet i Møgeltønder Sogn imod 4 Aartider for Hertugen, for Hertuginde Rikkarda hans Hustru, for deres Søn Henrik og deres afdøde Søn Valdemar.

d. d. Tønder 1361 Januar 9.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Syfland) har havt 21 hængende Segl. Nr. 1 Pimbæk Waaben, vel bevaret, Nr. 2 Rosenkrantz Waaben, see Tab. I Nr. 1, Nr. 3-5 mangle, Nr. 6 geistligt, Nr. 7-12 mangle, Nr. 13 Familien Tegemads Waaben, vel bevaret, Nr. 14 en Stihage altsaa formentlig Fasti, Nr. 15 en Orif eller lignende Dyr, Nr. 16-21 mangle.

Trykt hos Suhm XIII Pag. 839 ff.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicholaus Lembek dictus Mulerth, *Johannes Niclesson*, Nicholaus Hasæ, milites, Astradus archidiaconus Ripensis, frater Johannes Egh prior prouincialis Dacie, Johannes Brwn, Nicholaus Bernardi, canonici Ripenses, Lagho Olfæson; Petrus Daa, Ericus Niclesson, Janekinus Jønsson, Folrardus Askenbergh, Hennekinus Teghæmaad, Crestiernus Arnestson, Nicholaus Bramdroph, Andreas Bondæson, ciuis Ripensis, Goscalcus Lembek, Fyllyss Kroogh, Sønnyk Arnestson, Otto Snafs et Nicholaus Petæson, armigeri, salutem in domino sempiternam. Notum facimus vniuersis tam presentibus quam futuris, nos sub anno domini millesimo triscentesimo sexagesimo primo sabbatho proximo post epyphaniam . . . Tundrys presentes fuisse, vidisse et auduisse, quod illustris princeps ac dominus Waldemarus . . . dux Jucie . . . domino Petro . . . Ripensi episcopo, nomine dicte ecclesie sue Ripensis beate virginis Maric, omne jus suum, quod sibi vel ducatu Jucie in parochia Mykeltunder competebat . . . donauit . . . ita quod . . . episcopus, qui ibidem pro tempore fuerit, quatuor anniuersalia, videlicet . . . pro . . . Waldemaro, duce Jucie . . . pro . . . Rikkarde ducissa, vxore sua, . . . pro . . . Hinrico filio . . . et pro domicello Waldemaro filio eorum iam defuncto . . . omni anno tenere debeat Datum anno, die et loco supradictis.

IX.

Overenskomst mellem Hr. Stig Anderfen (Hvide) af Bjørnholm og Hr. Claus Limbæk, som kaldes Mullerche eller Mesefke, om, at Jens Dvesen (Hvide), Hr. Stigs Sønnese, skal agte Elisabeth, Claus Limbæks Datter, og med hende have i Medgift 2000 Mark, hvorfor Nederstedgaard med 10 Læster Kornskyld sættes i Pant. Hr. Stig giver derhos sine Sønnese, Jens og Anders Dvesen, Brødre, Bjørnholm og alt andet Gods i Sjælland med Undtagelse af 15 Læster Kornskyld af Gods i Dmersyssel og i Halb Herred i Nabsyssel, som hans Sønnedatter, Jomfrue Thove, skal have i Medgift, og indsætter Bærger for de nævnte 2 Brødre, hvorhos Jomfrue Thove, endvidere skal have 300 Mark, naar hun gifter sig, men ingen Andeel i Bjørnholm, medmindre hun overlever sine Brødre og de ingen Børn efterlade, og Frue Thove, Hr. Stigs Hustru, alt hans Gods i Sjælland og det rørliche og urørliche Bostab.

b. d. 1362 April 10.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Bismarch. efter Peder Dyrskjots Breve.

Alle mænd, dette breff seer eller hører lesse, jeg Stig Anderssen ridder til Bjørnholm og Niels Limbech, som kaldes Mullerche eller Mesefke, ridder, ævig salighed udi herren. Vide skal alle, som paa denne tiid lever eller efterkommende vorder, at vi haver veret tilhobe over et gifftermaal, om det saa af Gud forsseet er, imellem Jens Uffesen, min (Stigs) sønne-søn, og jomfrue Elisabeth, min (Niels Limbeches) daatter, og haver vi sluttet: Først skal jeg Niels Limbech give forn^{le} Jens Uffesøn til medgift med min daatter, for hendes fæderne og møderne gods, to tusind gode march, huor for ieg pantsætter til fuldkommen pant og forskriver til forn^{le} jomfrue, efter hendes egen vilie at nyde og bruge, min hovedgaard Nederstedgaard med 10 lester kornskyld aarlig jndkomst, som ligger i Aaboe syssel, som bygget og boesatt er, foruden huis jndkomst, som gaarden Nederstedgaard kand give; og skal jeg det til haande antworde hr. Erich Nielsen, hr. Iuer Nielsen, hr. Jens Nielsen eller hr. Niels Torstensen riddere, dog saa, at det gods, som nu er pantsadt til forn^{le} hr. Stig, skal af mig eller mine arvinger først indløses og frie frelsses, og skal min forn^{le} daatter, ald den stund hendes brødre eller nogen deris lifs arvinger lever, saa ingen-loð eller deel have, enten i min giæld eller den arve, som hende over min død kunde arveligen tilfalde.

Herimod skal Jens Uffesøn og Anders Uffesøn, begge toe brødre og hr. Uffes, salig ihukommelsse, min (Stigs) søns, sønner efter min død til ævindelige arve have, nyde og beholde, og i lige parter mellem sig deele og skifte (alle andre mine arvinger udelukket og undtagen) min gaard Biørnholm og alt det gods, som ligger i Judland, undertagen femten lester korn aarlig skyldte af det gods, som ligger i Omerssyssel og i Hald herred udi Aaboe syssel, huilcke fornevnte femten lester korn jomfrue Thoue Uffes daatter, fornevnte 2 brødre deres søster og min (Stigs) sønne daatter, skal have at giftes med; og skal hr. Anders Ovesen ridder, den stund hand lever, være forn^{te} mine sønne sønner Jens og Anders Ovesens væрге og forsuar; og om det skeer hand ved døden afgaar, da skal her Las Ouesen, eller hr. Christen Ioensen Kaas tage sig deris værgemaal til og med største flid dennem forsuare og deris gaarde og gods troeligen forestaae og forsyne, til saa lenge de kommer til rette skiels alder; og saa snart Jens Ouesen kommer til sine fulde aar, skal hand tage til egne og holde bryllup med forn^{te} jomfrue Elisabeth Niels daatter Limbech, og strax efter deris bryllup er holdet, skal hr. Anders, hr. Las eller hr. Christen, i huilken dem, som da leuer og er deris væрге, friuilligen afstaende værgemaalet og uden lengere forhaling, suig eller bedragerie fra sig antuorde halvparten af Biørnholm og halvparten af alt tilliggende gods til forn^{te} Jens Offesen, og den anden halve part i forn^{te} Biørnholms gaard og gods skal samme væрге beholde hos sig i forsyn, intil barnet Anders Uffesøn, Jensis broder, komet til sinn myndige aar, og da skal samme halve part gaard og gods følge hannem uden lengere forhaling, modsigelse eller argelist og hannem overleveres; men huilken af disse tvende brødre hin anden overleuendis vorder, den skal efter den andens død med ald arvelig rett beholde den andens baade gaard og gods, uden saa skede, at den døde hafde liffs arvinger. Dette er udi Biørnholms gaard og gods.

Fremdelis skal min sønne datter, jomfrue Thouffue, salig hr. Uffes daatter, af mig fornevnte Stig og mine brødre, slægt og venner vdgifvues udj egteskab med 300 gode mark saa og med fornevnte 15 lester korn-skyldte i Ommer-syssel og Aaboe syssel liggende, for hendes rette lod og arve efter fader og moder, og hun derimod ingen part at have i Biørnholms gaard eller gods med brødrene; men dersom Jens og Anders Offessen døde uden liffs arvinger begge, og hun overleverer, da skal det alt komme til forn^{te} Thoue.

Fremdelis skal frue Thoue min (Stigs) hustrue, efter min død, for

hindis part herudj nyde og beholde alt mit gods i Sædland beliggende, og skal mit boeskab, rørlig og urørligen, saa lunge hun lever, og efter hindis død uforhindret, at følge vores rette og sande aruinger. Og alt dette til des store kraft, lover vi fornevnte Niels Limbech, Erich Nielsen, for- dum kongl. may. marskalk, Iuer Nielsen, Jens Nielsen, Niels Torsten- son, riddere, paa vor gode troe og love og tilsiger forn^{te} hr. Stig, Erland Kalf, Anders Offesen, Christen Joensen, som kaldes Kaas, og Lasse Ovesen, ridder, alt og et Iuer stykke, som forskreuet staar, at holde og beuare, og bepligter os hermed til dennem udj alle de sager, her ret- færdigen kand tilkomme.

Til ydermeere vidnesbyrd haver vi hengt vores signetter her under fore. Datum guds aar 1362 paa palme søndag.

X.

Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz), der er trolovet med Jomfrue Love, en Sønedatter af Hr. Stig Andersen (Hvide), og med hende har faact alt Hr. Stigs Gods i Sjælland, frasiger sig ethvert Krav paa Bjørnholm, men forbe- holder sig efter Hr. Stigs Død Fordring paa en fuld Arvelod efter Loven paa Jomfrue Loves Vegne.

d. d. 1362 November 30.

Trykt efter en Afskrift i det Rgl. Øsmarch. efter Peder Dyrstjots Brev.

Iver Nielsen ridder ynsker dem alle salighed i herren, som dette brev seer eller lessendis vorder. Dette skal være vitterligt for alle baade neruærendis og komme skulde, at jeg venlig er forlig og fordragen med hr. Stig Andersen ridder, paa sin sønne daatters hr. Offe Stigsen ridders daatters, jomfrue Thøues vegne, som mig ved forn^{te} hr. Stig er troelovet, at ieg paa min sande troe og love haver lovet, at ieg skal ikke befatte mig med Bjørnholms gaard og gods udi hans livs tiid, uden med hans villie og minde, ey heller stande derefter, helst fordi hr. Stig haver undt og givet mig alt hans gods i Sieland med hende. Dog naar forn^{te} hr. Stig bortgaar paa ald kiødssens vey, da effter hands død skal ieg paa forn^{te} jomfrue Thøues vegne annamme, nyde og beholde en fuld arvelod, efter som lands lov byder.

Herud over forpligter ieg mig og hart forbinder, at skulle af min magt og formue fordre og fremme Jens Offsens og Anders Offsens forn^{te} jomfrue Thøues brødrer, gavn og beste, og for ingen samtykke eller høre paa forn^{te} brødrer brast og skade, om ieg med venners eller frenders hielp kunde være paa deris gavn. Til ydermeere vidnessbyrd henges mit signet her under. Datum guds aar 1362 paa st. Andreaæ dag.

XI.

Vidne af Fyens Landstæthing, at Erik Iversen har opladt til Hr. Johannes Agelsen et Brev paa 2718 Mark, som Hr. Laurentius Jonsen, fordm Drost, havde udgivet til hans Fader, Hr. Iver Nielsen, efter hvis Død det var tilfaldet ham og hans Sødssende i Arv, og for hvilken Sum Penge Skam Herred var sat til Pant; samt at han erkjendte at have modtaget fuld Betaling efter dette Brev med Undtagelse af 15 Mark Solv, som skulde betales inden den 6te December skadesløst af Hr. Johannes Agelsen paa visse nærmere Betingelser.

b. d. 1363 October 14.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Skam H.) er i den nederste Deel noget mutileret. Alle Seglene ere borte.

Omnibus presens scriptum cernentibus Eshernus Buk aduocatus Ottoniensis, dominus Nicolaus prior de Daalum, Henekinus Skinkil, Hinricus Raphon, Andreas Blix, Lange Claus civis Ottoniensis, Henekinus Bystil & Nicolaus Ebbesson aduocatus in Winningge hæræth salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, nos sub anno domini m^o ccc^olxiij^o sabbato proximo ante festum beati Luce euangeliste in placito generali Feonie presentes fuisse, vidisse & veraciter audiuisse, quod personaliter constituti in eodem placito dominus Johannes Absolonis et *Ericus Yuersson*, idem *Ericus Yuersson* dicto domino Johanni vnam literam apertam patri suo a quodam domino Laurencio Jønsson, quondam dapifero Dacie, super duobus millibus septingentis decem et octo marchis denariorum cupreorum vsualis monete datam, prouincia Skam hæræth ad hoc impignerata, cum omni jure & condicionibus dicto patri suo domino *Yuaro Niclesson* militi in ipsa litera factis & sibi & suis couterinis post mortem patris ipsorum jure hereditario aliquo modo advolutis libere

assignavit, recognoscens, se pro ipsa litera & omni jure in ipsa contento plenum precium & satisfactionem plenariam, preter xv marchas argenti infra proximum festum beati Nicolai soluendas, ab ipso domino Johanne integraliter subleuasse, tali condicione, quod ipse dominus Johannes dicto *Erico Yuersson* pro quibuscumque quinque marchis argenti, de ipsis xv marchis argenti restantibus insolutis, bona dimidiam marcham annone in redditibus annuatim valencia cum redditibus istius anni inpignerabit, donec legaliter redimantur; quocumque vero anno ipsa bona redempta fuerint termino prenotato, idem dominus Johannes seu sui heredes bona eadem cum fructibus illius anni libere habere teneantur; hoc eciam adiecto, quod dictus *Ericus Yuersson* dicta bona eque bona in parte & in toto, sicut fuerant, quando ea in pignus accepit, libere assignabit, quando redimantur, nisi sub vexillo dominorum extraneorum cremantur seu fuerint desolata, cum in pignore ipsius *Erici Yuersson* extiterint; quando vero ipsi *Erico Yuersson* dicta bona inpignerantur seu pecunia supradicta soluitur, ipse *Ericus Yuersson* dicto domino Johanni de litera supradicta & bonis memoratis caucionem faciet secundum dicta ipsorum amicorum vtrorumque iuxta condiciones inter ipsos prius tactas et confectas. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, loco & die supradictis.

XII.

Johannes Henriksen, Cannik i Lund, quitterer Hr. Iver Nielsen (Rosentrang) for Modtagelsen af 150 Mark Solv, for hvilke Skagemands Ladegaard var sat til Pant, og giver Afkald saavel paa nevnte Skagemands Ladegaard c. p., som han tidligere paa lovlig Maade havde skjædet til Andreas Jacobsen paa Hr. Ivers Vegne, som paa de Gjældsbreve med Pant i samme Gaard, som Hr. Iver havde udstedt til ham, samt melder endelig alle Breve døde og magtesløse, som kunne fremkomme og komme Hr. Iver eller hans Arvinger til Skade.

d. d. 1364 Februar 4.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghymarch. (Vosø. Drie H.) har havt 4 hængende Segl, Nr. 1 og 4 mangler, Nr. 2 er et paalangs deelt Skjold, Fam. Grim's Vaaben, og Nr. 3 er Krognos Vaaben.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Henryksson canonicus Lundensis in domino salutem sempiternam. Tenore presencium constet

vniuersis presentibus et futuris, quod recognosco me in hiis scriptis a nobili famoso milite domino *Iwaro Niclïsson* centum quinquaginta marchas den. Skanien. pro quibus michi curiam suam Malmøghæ sitam, Lathegard dictam, impignerauerat, quam a me iuste empcionis titulo & scotacionis legaliter optinuit, ad nutum meum in fæ & fult wærdh integraliter cum pensionibus subleuasse, pro quibus quidem centum quinquaginta marchis den. predictum dominum *Iwarum* et suos heredes per me & heredes meos quittos, liberos dimitto et penitus excusatos, antedictis domino *Iwaro* & suis heredibus antedictam curiam Lathegard cum omni iure & singulis suis pertinenciis, prout prius cuidam Andree Jacobi ex parte eiusdem domini *Iwari* eanden curiam legaliter scotauit, libere reassignans perpetuo possidendam, nec non literas eiusdem domini *Iwari* patentes, michi super obligacione predictarum marcharum & eiusdem curie impigneracione datas, cassans et anichilans per presentes. Et si alique alie litere inuente in posterum fuerint, de quibus memoratis domino *Iwaro* & suis heredibus aliquod dampni aut lesionis super premissis poterit euenire, nullius sint valoris, roboris vel momenti, sed in nichilum redacte per hec scripta. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium videlicet domini Andree Jæobsson de Tostorp*), domini Holgeri Gregorsson, militum, & Petri Duwæ, in testimonium rogatorum, presentibus est appensum. Datum anno domini m^occc^o sexagesimo quarto, in dominica carnispreuui.

XIII.

Fire Mænd kundgjøre, at de ifølge Kong Valdemars Befaling have indført Hr. Johannes Henriksen, Cannik i Lund, i virkelig Besiddelse af Stagemands Ladegaard i Malmø, som af Hr. Sver Nielsen (Rosentrank) var pantsat ham, og som var tildømt ham ved fire Kong Valdemars Breve.

d. d. 1365 October 21.

*) Styffe, Skand. i Unionstiden Pag. 64, nævner ved Aaret 1374 som Eier af Tosterup i Ingeflta Herred Anders Jacobsen (Lunge). Med hvilken Hjemmel Lunge Navnet er tilføjet, veed jeg ikke, men den her som Eier af Tosterup 1364 forekommende Anders Jacobsen førte ikke Lunge Naaben, men derimod samme Naaben som Familienne Hase og Grim, til hvilken sidste Familie han sikkerlig hørte. Der ligger imidlertid i Harjagers Herred i St. Harrie Sogn en anden Gaard med samme Navn, som efter Styffe Pag. 52 skal have været i Familien Grim's Besiddelse, men behynderligt er det dog, om paa samme Tid en Anders Jacobsen af Familien Lunge skulde have eiet det ene og en Anders Jacobsen af Familien Grim det andet Tosterup.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Drie S.) har 4 hængende Segl.
Brevet er trykt i den danske Panterets Historie af Møgen Pag. 471.

Omnibus presens scriptum cernentibus Clauus Willæson, Clauus Salin, Laurentius Eke, Johannes Smith salutem in domino sempiternam. Notum facimus vniuersis presentes litteras inspecturis nos latorem presencium dominum Johannem Henrikson canonicum Lundensem in corporalem bonorum possessionem Malmøghe sitorum, qve quidem bona Skawenzlathegard nominantur, eidem domino Johanni Henrikson canonico Lundensi per modum grøthagyald secundum tenorem literarum domini *Juari Nichilsson* militis de Jucia impigneratorum & per iiii litteras domini nostri domini W. Danorum Sklauorum Gotorumque regis adiudicatorum introduxisse, prout per litteras eiusdem domini domini W. dei gracia Danorum Sklauorum Gotorumque regis supradicti habuimus in mandatis, et introductum defendisse secundum leges terre Dacie, quod coram omnibus, quorum interest vel interesse potuerit, tenore presentium protestamur. Datum anno domini m^o ccc^o lx^o quinto die xi, millium virginum sub testimoniis nostrorum sigillorum.

XIV.

Kong Waldemars Vaasebrev til Hr. Johan Henrikssen, Cannik i Lund, paa Stagemands Ladegaard i Malmö, der tilforn havde tilhørt Henneke Staen og af Hr. Johannes Henrikssen var skjødet til Hr. Iver Nielsen (Rosentrank), men af denne pantsat til Hr. Johannes Henrikssen for 150 Mark Sølv og derpaa, da Pengene ikke bleve betalte, tildømt ham ved 4 Dombreve, hvorefter han var indført i virkelig Besiddelse af Pantet.

d. d. Lund 1365 October 23.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Staane, Halland og Blesinge) med Kongens hængende Segl i grønt Bog med Aftryk paa begge Sider. Brevet er trykt i den danske Panterets Historie af Møgen Pag. 471 ff.

Waldemarus dei gracia Danorum Sklauorum Gotorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino. Noueritis, quod nos latori presencium domino Johanni Henriksson, canonico Lundensi, curiam

Malmøye sitam, lathegardh dictam, Hænichino Skaen quondam attinentem, domino *Iwaro Niclæsson* militi per eundem dominum Johannem Henrikson legaliter placito Malmøye venditam & scotatam, ipsi vero domino Johanni Henrikson per dominum *Iwarum Niclæsson* militem supradictum placito & litteris suis apertis pro centum quinquaginta marchis denariorum vsualis monete Scanensis impigneratam & postmodum non redemptam, sed sibi per quatuor litteras nostras inclusas adiudicatam, in cuius eciam corporalem possessionem per quatuor discretos villanos villæ Malmoye legaliter introductus est, nullis litteris nostris in contrarium receptis, exigentibus condicionibus in eisdem domini *Juari* litteris contentis, adiudicamus libere ordinandam, tali modo: quod diuisa pensione ipsius curie in quatuor partes equales, ipse dominus Johannes Henrikson tres partes integras de pensione eadem quolibet anno percipiat, in sortem principalis pecunie minime computandas, donec legitime redimatur, huic cause perpetuum silencium imponendo. Datum Lundis anno dom. m^occc^olx quinto nostro sub sigillo, feria quinta proxima post diem vndecim milium virginum, teste Esberno Niclæsson iusticiario nostro.

XV.

Bidne af Lunde Herredsthing, at Fru Cathrine Ivers Datter sfjødede til Hr. Johannes Axlisen af den Arv og Deel, som var tilfalden hende efter hendes Fader, Hr. Iver Nielsen, af de 2718 Mark Kobbermynt, som Hr. Laurentius Jonsen, fordum Droft, havde givet ham Brev paa, og for hvilke Stam Herred var sat i Pant, og erkjendte at have modtaget fuldt Bederlag for sin Deel.

b. d. 1365 December 3.

Drig. paa Berg. i det Rgl. Ghmarch. (Voss. Stam H.) har havt 10 hengende Segl, der nu alle ere borte, men i Klevenfeldts Herold Nr. 555 er en Aftegning af Nicolaus Thomejens Sigil, ifølge hvilken han har ført 3 Pillier i Waabenet, de 2 øverste sftaaftillede mod Skjoldets Hjørner og den tredie forneben midtfor, hvorfor det ved en Afskrift af nærværende Document ved hans Navn er bemærket „af Lunge Waaben“; det turde imidlertid med ligesaaamegen Føie kunne siges „af Bildt Waaben“.

Omnibus presens scriptum cernentibus Cristoforus de Lybestorp, Johannes Matesson de Rafaholt, *Ericus Yuersson*, Johannes Petri de Willi-

umstorp, Nicholaus Matesson de Jwlskough, Nicholaus Thomesson, Augho Bondæ, Ebbo Matesson, Friso Gunnysson & Matheus Jønsson de Wiliumstorp salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi tam presentes quam futuri, nos sub anno domini m^o ccc^o sexagesimo quinto quarta feria proxima ante diem beati Nicholai episcopi in placito Lunde hæreth presentes fuisse, vidisse & veraciter audiuisse, quod in eodem placito personaliter constituta ipsa die placitali quedam domina *Katerina Yuersdotter* exhibitori presencium, nobili viro & honesto domino Johanni Absolonis, militi, omnem hereditatem et partem sibi post dilectum patrem suum dominum *Ywarum Niclesson* militem, bone memorie, de duobus millibus septingentis decem et octo marchis cupreorum denariorum vsualium honorum & datuorum per dominum Laurencium Jønsson militem, quondam dapiferum Dacie, apertis litteris suis & cum condicionibus vniuersis & singulis in dictis literis contentis jure hereditario aliquid aduolutam, pro quibus eciam provinciam Skammehæreth eidem patri suo domino *Ywaro Niclesson* per predictum dominum Laurencium Jønsson extitit impignerata, scotauit & ad manus prefati domini Johannis Absolonis resignauit per presentes, recognoscens se pro hereditate & parte antedictis sufficientem recompensam & plenum precium secundum velle suum integraliter percepisse, obligando se & heredes suos ipsi domino Johanni Absolonis & heredibus suis memoratam hereditatem & partem ab impetitione sua & heredum suorum & aliorum quorumcumque secundum leges terre appropriare & disbrigare in hiis scriptis, quod in hiis scriptis veraciter protestauit. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus duximus apponenda. Datum anno, die & loco supradictis.

XVI.

Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) pantsætter for et Laan paa 100 Mark løbft Solvmynt til Heidenrik Lunow Gods i Vendsyssel nemlig i Hvetbo H. i Setsmark S. 1 G. og i Saltum S. 3 G., i Terslev (Dronninglund) H. i Thise S. 5 G., i Stenum S. 1 G. og i Hundslund S. 1 G. samt i Rjær H. i Ulsted S. 2 G.

d. d. 1369 Mai 2.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bofs. Svæto S.) har havt 3 hængende Segl, af hvilke kun Nr. 1 er bevaret og viser Rosenfrantz Baaben (Tab. I Nr. 2).

Sfr. N. E. Archivregistraturer I pag. 96 & 97.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Ivarus Niclisson* miles salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi tam posteri quam presentes, quod recognosco me viro discreto presencium exhibitori Heythenrico Lunogh in centum marchis denariorum Lybicensium ex iusto debito sibi uel heredibus suis, per me uel heredes meos, teneri ac esse veraciter obligatum, pro quibus sibi bona mea in Wændæsysæl sita: primo in Hwædboherrith in parrochia Ethismark vnam curiam, in qua Petrus Thiræson residet, que valet tres pund annone ad redditus annuatim; item in parrochia Saltum tres curias, in quibus Thordo Therkilsson, Sweno Snep et Johannes Wagnsson resident, que valent vnam lestam annone annuatim ad redditus; item in Iersleefherreth in parrochia Thisæ quinque curias, in quibus Augho Friis, Petrus Ienson, Thrugillus Layæ, Thytholphus & Nicholaus Timmerman resident, que valent ad redditus quindecim pund annone; in parrochia Stenum vnam curiam, in qua Johannes Brun residet, valentem ad redditus vj pund annone; in parrochia Hwnzlund vnam curiam in qua Thordo Jacopsson residet, valentem ad redditus tres pund annone; item in Kierherret in parrochia Wlstath duas curias, in quibus Two Ingwarson et Nicholaus Jenson resident, ad redditus sex pund annone, cum omnibus suis adiacencijs, videlicet cum holzkorn et holzfææ, nullis penitus exceptis, impignero per presentes, jam festo beati Martini iam proximo redimenda, tali conditione prehabita, quod si dicta bona termino prenotato redempta non fuerint, extunc idem Heythenricus fructus, redditus & prouentus de dictis bonis annuatim subleuabit, in sortem principalis debiti minime computandas, et predictus Heythænik predicta bona in sua possessione habeat cum omni jure ad vsus suos libere ordinanda, donec predicta bona de dicto Heythenrico uel a suis veris heredibus per me uel heredes meos legitime redimantur. Insuper obligo me & heredes meos sibi uel heredibus suis bona antedicta ad appropriandum et penitus deliberandum a quorumcunque impetitione, prout in hoc leges terre exigunt et requirunt. Item si michi videtur bona prescripta de predicto Heythenrico infra terminum redimere, in tempore paschali in domo sua sibi predicam et iniungam. Si vero videtur sibi summam argenti infra terminum eis prefixum prius subleuare, extunc in tempore paschali, vt premittitur, michi predicat et iniungat. In

cuius rei euidenciam firmiorem sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, domini *Johannis Niclisson* militis, fratris mei, & Magni Stenonis dicti, presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo ccc° lx° nono in crastino Philippi et Jacobi apostolorum.

XVII.

Hr. Peder Albertsen (Eversteen) tilstaaer at stykke Hr. Jens Andersen (Brok) af Estrup 500 Mark Sølv og pantsætter ham til Sikkerhed for Aaenct sin Gaard Ørnehoved tilligemed alt sit Gods i Christrup med Tiliggende.

d. d. 1377 Februar 2.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (hist. geneal. Archivs Membr.). Alle 8 Segl mangle.

Vniuersis presencia visuris seu audituris Petrus Albertison miles eternam in domino salutem. Notum sit tam presentibus quam futuris, quod recognosco me & heredes meos lateri presencium viro nobili domino Johanni Andree militi de Esændorp in quingentis marchis argenti puri bonis denariis & datiuis, scilicet sterlinghis grossis & Lubicen., justo debito teneri & esse veraciter obligatum sibi suisque heredibus, pro quibus sibi vel heredibus curiam meam Ornehowæt & omnia bona mea in parrochia Cristorp scita cum suis vniuersis attinencijs, videlicet siluis, agris, pratis, pascuis, humidis & siccis, mobilibus & immobilibus, nullis exceptis, impignero per presentes. Insuper dicto domino Johanni suisque heredibus redempcionem omnium bonorum meorum vbicumque cum piscatura figart dicta in dicta parochia prius alijs impignerata cum omni jure & libertate dimitto in hijs scriptis. Insuper obligo me & heredes meos dicto domino Johanni vel suis heredibus satisfacturum pro edificacione si quam in dictis bonis edificauerit, antequam dicta ab ipso bona vel a suis heredibus iuste redimantur. Preterea dicta bona dicto domino Johanni suisque heredibus me obligo & heredes meos liberare & penitus appropriare ab impeticione quorumcumque, prout leges terre exigunt & requirunt. Item dictus dominus Johannes fructus & redditus dictorum bonorum annuatim subleuabit, in sortem prin-

cipalis debiti minime computandos, donec dicta ab ipso vel suis heredibus legaliter redimantur. Insuper quocumque anno dicta bona festo beati Michaelis redimere voluero, hoc sibi vel suis heredibus proximo placito ante Johannis baptiste Hallæhæret in Aabysæl tempestiue intimabo. Ad cuius firmiorem noticiam sigillum meum vna cum sigillis nobilium virorum, scilicet venerabilis patris domini Olavi Arnson episcopi, domini Andree Offæson, domini Cristierni, militum, Timmonis Lembæk, Johannis Laghæson, *Nicholai Iwarison* & Andree Offyson, armigerorum, presentibus sunt appensa. Datum anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo septimo die purificationis Marie, in cautelam premissorum.

XVIII.

Albert Andersen tilstaaer, at han har Rugtved Slot i Fant af Dronning Margrethe for 400 Mark Lybsk.

d. d. Nyborg 1377 Juli 8.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Schmach. (Sjælland) er noget beffadiget og har havt 4 hængende Segl, af hvilke itkun Nr. 4, Hr. Johannes Nielsens, er bevaret og viser Familien Rosenkrantz Baaben (Tab. I Nr. 1).

Allen den ghenen etc. . . . Albert Anderson . . . bekenne . . . dat ik dat slot Ruchtwed . . . van . . . Margareten to Norwegen . . . vor vere hundred lubische mark to pande entfangen hewe . . . Alle desse . . . loue ik . . . vnd mit vns her Euert Møltike des koniges marskalk, her Niclæs Torstenson, her *Jøns Niclæson*, riddere, mit sampder hand . . . to Nyborgh . . . drutteinhundert . . . an deme seuen vnd seuentigsten jare, des negisten midwekens vor sente Margareten dage.

XIX.

Johannes Axelsen (Ufeld) Bøvner og Andreas Schundesson (Mule) til Rørstrup Bøvner paa sin Hustru Christine Axels Dtrø (Ufeld) Begne stifte

Gods i Fyen og Skaane, der var tilfalden dem som Arv efter Axel Jacobsen (Ulfeld) og hans Hustru Cecilie Jøns Dt.

d. d. 1383 Martz 15.

Orig. paa Berg. i det Kgl. Skjarch. (Kjærstrup paa Laafinge) har haft 4 hængende Segl, der alle mangle.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Absolonis & Andreas Syundesson de Kærstorp, armigeri, salutem in domino. Nouerint vniuersi, tam posteri quam presentes, nos sub anno domini millesimo triscentesimo octogesimo tercio, dominica palmarum, omnia bona & singula, tam jn Fyonia, quam jn Skania, nobis post mortem nobilis viri Absolonis Jacobi & vxoris sue Cecilie Jønessæ dotær jure hereditario aduoluta, de consilio amicorum nostrorum tunc presencium jn hunc modum, qui sequitur, diuisisse, videlicet: primo bona jn Fyonia, jn Byærghehæret, in parrochia Aggæthorp, curia principalis Boldorp; jtem jn Kæræby due curie, cum septem fundis inquilinaribus; jtem jn Kyr Singhæ vna curia; jtem jn Ladby vna curia; jtem in Raftorp vna curia; jtem in Klaskow vna curia; jtem in Horløf tres curie; jtem jn Asumhæret, jn villa Boldorp vna curia villicalis, cum octo aliis curiis dictis landboo; jtem jn Nærdøwæ sex curie; jtem jn Roghælund vna curia; jtem in Lundæhæret, in Thorstorp vna curia; jtem in Alløsæ sex curie; jtem jn Skowbyhæret, in Æftræthæbølæ tres curie; jtem in Søndersø vna curia; jtem in Thwærskow quatuor curie; jtem jn Bokhæreth omnia bona nostra in Smetstorp; jtem omnia bona nostra Blanxtwet; jtem Ighelskow totum; jtem in Winninghæhæreth, jn Arsløf vna curia; jtem in Othenshæret, in Kordorp vna curia; jtem in Holmæ vna curia; jtem in Brenkil quinque curie; jtem jn Tummæthorp due curie, cum quatuor fundis jnquilinaribus; jtem vna curia dicta Mosægarth; jtem jn Bryllæ due curie; jtem in Lyndæ due curie; jtem in Northorp quinque curie; jtem Steensholth; jtem in Høthorp tres curie; jtem in Thodorp vna curia, quam inhabitat Nicolaus Tomesson, cum vno fundo jnquilinari; jtem in Gummæthorp vna curia; jtem bona in Skania, jn Hoby vna curia, quam inhabitat Nicolaus Mortensson; jtem ibidem vna curia, jn qua Nicolaus Olæfson; jtem ibidem vna curia, in qua Sveno Gaas; jtem in Hærwadstæthe hæreth omnia bona nostra in Maglethwærn; cum omnibus et singulis prescriptorum bonorum adiacentiis, molendinis, agris, pratis, pascuis, siluis, piscaturis, siccis et humidis, nullis penitus exceptis, quocumque nomine censeantur, Johanni Absolonis pro sua porcione

cedant, jure perpetuo possidenda. Item bona subscripta: primo videlicet bona in Fyonia, in Othenshæret, curia Taldorp; jtem in parrochia Wærninghæ Wærningholm; jtem in Wærninghæ villa quatuor curie, cum vno fundo jnquilinari; jtem in Hylmæthorp vna curia, cum vno fundo jnquilinari; jtem in Bokhæret, in Frøbyærg h vndecim curie, cum quatuor fundis jnquilinaribus; jtem in Skalsbyærghe vna curia; jtem jn Kadorp tres curie, quarum vna vocatur Dampsbo; jtem in Todorp vna curia, quam inhabitat Petrus Niclesson; jtem in parrochia Wisnæbyærg omnia bona nostra jn Matteldæbølæ; jtem prope ecclesiam Gamlætoftæ vna terra dicta Toft; jtem bona jn Skania, jn Hoby vna curia, quam inhabitat Nicolaus Offæsson; jtem curia ibidem, jn qua Eskillus; jtem ibidem curia, jn qua Nicolaus Jenesson; jtem ibidem vna curia desolata, cum omnibus & singulis pertinenciis suis, molendinis, agris, pratis, pascuis, siluis, piscaturis, siccis & humidis, nullis penitus exceptis, quocumque nomine censeantur, Andree Syundesson pro sua porcione, ex parte vxoris sue Cristine Absolonsdotær, cedant jure perpetuo possidenda. Vnde promittimus nos hanc diuisionem bonorum omnium sine omni fraude, cauillatione & circumuentione irrefragabiliter jn omnibus obseruare. Ceterum promittimus et nos firmiter obligamus, quod si qua pars dictorum bonorum jam prescriptorum per aliquem siue aliquos ab aliquo nostrum secundum leges terre euinci contigerit, ipsum prout frater sororem siue soror fratrem teneatur indempnem penitus conseruare. In cuius diuisionis testimonium sigilla nostra vna cum sigillis nobilium virorum, videlicet dominorum Tuwouis dicti Galen prefecti Skanie, et Olai dicti Lunghæ, militum, presentibus sunt appensa. Datum anno & die supra dictis.

XX.

Johannes Henriksen, Cannik i Lund, ffjoder Skagemands Ladegaard i Malmo, som afdøde Hr. Iver Nielsen (Rosenkrantz) havde pantfat til ham, tilligemed alle Hr. Ivers Breve til Hr. Peder Nielsen, Cannik i Lund.

b. d. 1383 Mai 25.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bymarch. (Bogs. Drie H.) har havt 5 hængende Segl. Nr. 1, der stulde være Johan Henriksens, er Prognos Baaben (jfr. III. b. d. 1359 ²¹/₈), hvor

han har forseglet med et andet Waaben liig Familien Rosensparres), Nr. 2 er Galen Waaben, Nr. 3 & 4 mangle, Nr. 5 et Bomærke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Henrici canonicus Lundensis salutem in domino sempiternam. Notum facio vniuersis presentibus et futuris, me viro honesto, latori presencium domino Petro Nicholai, canconico meo Lundensi, curiam quandam wlgariter Skaghemanz lathægarth nuncupatam, sitam in Malmøghæ, michi per dominum *Iuanum Niclesson* militem bone memorie inpigneratam, literasque ipsius domini *Iuari* predicti super hoc confectas et michi datas, cum omnibus et singulis condicionibus et articulis in ipsis literis contentis pro pleno precio, ita ut reddo me totaliter contentum, veraciter vendidisse, scotasse et in manus suas libere resignasse, transferens in ipsum dominum Petrum et suos heredes per presentes omne ius, quod michi in ipsa curia uel ad ipsam curiam predictam wmqum diebus meis verius competebat. Quare obligo me & heredes meos firmiter in hiis scriptis ad appropriandum, disbrigandum & deliberandum ipsi domino Petro & suis heredibus curiam supradictam ab impetitione et alloqucione quorumcumque. Insuper obligo me & heredes meos ad eripiendum & conseruandum ipsum dominum Petrum & suos heredes ab omni dampno, quod se incurrisse docere poterit seu poterint, si predicta curia secundum leges terre ab ipso domino Petro seu suis heredibus aliqualiter euincatur. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, videl. domini Thorberni Petersson militis, Gøthstau Mathisson armigeri, dominorum Laurentii abbatis in Bekkæskogh et Benedicti decani in Gershæreth presentibus est appensum. Datum anno domini m^occc^olxxx^o tertio, die beati Vrbanii pape & martiris.

XXI.

Andreas Jacobsen af Lørringe, Bøbner, stjober til Peder Nielsen, Cannik i Lund og Roeskilde, sin Gaard, Skagemands Ladegaard, som var solgt ham af Johannes Henriksen, Cannik i Lund, og i Nærvarelse af Erkebiskop Jacob i Lund tilstjødet ham.

d. d. 1385 Juni 26.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bøfs. Drie S.) har 4 hængende velbevarede Segl. Nr. 1, Anders Jacobsen af Lørringe, er et paalangs deelt Stjold, i hvis ene Deel et hjerteformet

Blad med Stilk vorende frem af Delingen, Nr. 2 er geistligt med Ulfeld Waaben, Nr. 3 er et paalangs deelt Skjold, i hvilket i den ene Deel en halv Ørn mod Delingen og i den anden et halvt Landhjul, mulig en Hjorteveie mod Delingen (Mule), Nr. 4 er Ulfeld Waaben ligesom Biskop Niels's.

Omnibus presens scriptum cernentibus Andreas Jacobi de Tyrthinge armiger salutem in domino sempiternam; notum facio vniuersis presentibus et futuris, quod venerabili viro domino Petro Nicolai, Lundensis & Roskildensis ecclesiarum canonico, curiam meam in Malmøw sitam vulgariter dictam Skaghemans lathegarth, michi per dominum Johannem Henrici canonicum Lundensem venditam & coram reuerendo patre domino Jacobo archiepiscopo Lundensi legaliter scotatam, vna cum omni iure mihi in dicta curia aliquid competentem & cum literis apertis et caucionibus michi super dicta curia confectis et datis vendo per presentes, scoto et assigno perpetuo possidentem, obligans me predicto domino Petro Nicolai supradictam curiam in placito ciuili Malmøwæ cum omni iure literis et caucionibus, vt predicatur, scotare & assignare personaliter inter viuos. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis reuerendi in Christo patris domini Nicolai episcopi Roskildensis & nobilium virorum Andree Syundesson et Johannis Axlansson, armigerorum, presentibus est appensum. Datum anno domini m^occc^olxxx quinto die beatorum Johannis & Pauli martyrum.

XXII.

Priorinden og Conventet i Nonneklosteret i Aalborg, Knud Jonsen, Prior sammefteds og Broder Jacob, Biskop i Viborg kundgjøre, at Dronning Margrethe for sin, sin Fader Kong Valdemars og sine Forfædres Sjæle har givet Klosteret Slotet Ekholm i Dmer Syssel (Skjorping Sogn, Høllum Herred) med Tiliggende — hvilket Kong Valdemar i sin Tid havde kjøbt af Hr. Sver Lykke — dog under den Betingelse, at Borgen skal nedrives og aldrig maa befæstes.

b. d. Aalborg 1391 Mai 17.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Hylland) har havt 13 hængende Segl. Nr. 1 geistligt, Nr. 2 (Knud Jonsen) synes at være et halvt Dyr (Ulv) i Skjoldet, Nr. 3 og 4 geistlige, Nr. 5 til 9 mangle, Nr. 10 velbevaret Rosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 5), Nr. 11 Gylde-sterne-W, Nr. 12 Lange Waaben med 3 Rojer og Nr. 13 Brof Waaben med Kilen eller Pyramiden i Skjoldet.

Omnibus presens scriptum cernentibus priorissa totusque conuentus monasterij monialium Aleburgis, Canutus Jønsson prior ibidem, frater Jacobus dei gratia episcopus Wibiergensis, salutem in domino sempiternam. Illustrissima domina domina Margareta, digna dei providentia Nor. Swec. regina, vera heres ac princeps regni Dacie, attendens & considerans immensas dei misericordias sibi factas & ostensas, in remedium anime sue, patris sui, domini Waldemarj beate memorie, parentumque suorum pro missa cotidiana & perpetuis temporibus de beata uirgine legenda, preter in sabbatis, quibus eadem precipue sit cantanda, pro eo si per eam vel patrem suum monasterio monialium Aleburgis sit aut fuerat aliquando forefactum, & ut omnium beneficiorum participes erint, que in dicto monasterio deus disposuerit in futurum, pro hiis et horum quolibet dicta domina regina, matura deliberacione prehabita, sana & incolumis voluntarie dicto monasterio monialium Aleburgis castrum Ekholm in Æmersysel dedit, scotauit & alienauit, perpetuo possidendum cum suis veris pertinencijs vniuersis, nil excepto nisi bonis corone, quod quidem castrum Ekholm pater domine regine predictae, videlicet dominus Waldemar rex antedictus, de domino Yvaro Lykkæ emptorie acquisiuit, & dicta domina regina post mortem patris sui de eodem domino Yvaro Lykkæ habuit consequenter. Voluit tamen & addidit ipsa regina memorata, quod idem castrum infringatur & locus nulli locetur vel dimittatur in conductum, nec ultra vel iterum edificetur vel fortificetur, sed sit simpliciter in profectum & commodum monasterii supradicti cum structuris, seminibus ac alijs pertinencijs vniuersis. Item si ecclesie Wibiergensi vel eius episcopis in fundo Ekholm aliquod ius competere potuerat, quod dicte regine simpliciter est per capitulum & episcopum Wibiergensem resignatum, sepredicto monasterio libere resignauit possidendum, cum omni iure, quod sibi & corone in fundo Ekholm & suis pertinencijs competit vniuersis, quas & quod de domino Yvaro Lykkæ ipsa domina regina & pater suus cum bona sua voluntate habuerit, & exceptis alijs bonis corone, ut prefertur. In cuius rei testimonium sigilla nostra una cum sigillis reuerendorum dominorum Swenonis Burglanensis, Petri Arusiensis, Eskilli Ripensis ecclesiarum episcoporum, dominorum Cristerni Wendelbo, Johannis Andree, Yvari Lykkæ, *Nicolaj Yversson*, militum, Petri Nielsson, Jone Jacobsson & Nicolaj Jønsson armigerorum, presentibus sunt appensa. Datum Aleburgis anno domini millesimo tricentesimo nonagesimo primo ipsa quarta feria penthecostes &c.

XXIII.

Mathias Kale tilstaaer, at Gerhard Ketelhodt har overladt ham til Pant-sætning for Gjæld til Fru Christine (Axsels Dt. Ulfelbt) Anders Syndessøns (Mule) Efterleverste 1 G. i Sandby, Vosslands Nørre H., hvorimod han til Gjengjæld stiller ham Sikkerhed i en Gaard i Kerkæløkatøftæ (lille Løietofte, Vosslands Nørre H.) og 1 Gaard i Wyndeby (ibid.) med det Vilkaar, at han skal være berettiget til at oppebære alle Indkomster, indtil han faaer sin Gaard igjen ubehæftet.

b. d. 1391 November 27.

Orig. paa Perg. i det kgl. Skjarch. (Voss. Laaland, Nørre H.) har havt 3 hengende Segl, der alle ere borte.

Omnibus presens scriptum cernentibus notum facio ego Mathias Kale, presencium ostensorem Gerardum Keteltho quedam bona sua, videlicet vnam curiam in Sandby sitam, in qua residet Jeppe Skaft, propter meum defectum michi concessiue dimississe erga dominam Cristinam relic-tam Andree Syndessøn pro meis justis debitis jmpignerare. Quare ego Mathias Kale predictus prescripto Gerardo Kætelhot bona mea, vz. unam curiam in Kerkæløkætøftæ, in qua Jesse Hemmyngsøn, & vnam cu-riam in Wyndeby sitam, in qua Bo Gabriel ad presens resident, cum om-nibus dictorum bonorum pertinenciis, nullis exceptis, amicosæ per presen-tes reassigno, tali condicione præhabita, quod idem Gerardus pensionem, seruicia & precariam & omnia alia de dictis bonis deriuancia tam anno redempcionis quam in aliis subleuabit, donec predicta curia ipsius Gerardi sibi vel suis heredibus legaliter fuerit restituta. Insuper si predictus Gerar-dus sepredictas duas curias, sibi reassignatas per me, causa mee appropria-cionis aliquid, quod absit, amisèrit, extunc obligo me meosque heredes ipsum Gerardum & suos heredes proinde & exinde indempnes totaliter conseruare. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis domini Johannis g^a Mulæ & Emekini Kale, famuli, presentibus est appensum. Datum anno domini m^occc^oxcprimo, feria secunda proxima ante Andree apostoli.

XXIV.

Fr. Niels Iverfen (Rosenkrantz), Fr. Wulff Bogwisch den yngre og Henneke Simbæk, Bæbner, quittere Kong Haagen af Norge og Sverrig

for Betalingen af 4000 lødige Mark, hvilken Sum de havde arvet efter deres Forældre.

d. d. Afsens 1396 Marts 5.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. („Norffe Samlinger“, 3die Afdeling, Fasc. 5) har havt 8 hangende Segl, af hvilke Nr. 4, 5, og 8 mangle; Nr. 1 er Rosenkrantz Baaben, Nr. 2 og 6 Pogwisch Baaben, Nr. 3 Limbæk Baaben og Nr. 7 Ahlefeldt Baaben, alle velbevarede.

Wy her *Nysse Ywersson*, her Wulf Pogghewische de iunghere, riddere, vnde Henneken Lembeke, knape, bekennen vnde bethugen openbare yn desme yeghenwardighen breue, dat wy vnde vnse eruen den edelen heren konyneck Haken to Norweghen vnde to Sweden, dem god gnedich zy, mit willen vnde mit ja quijt vnde los laten alder manynghe vnde schult, de vs van rechteme erue van vnser olderen to komen is yn dem openen breue, de de spreckt vppe veerdusent lodighe marck houetstolis vnde vppe groten schaden, dar to desses vorscr. breues houetstolis vnde schaden manynghe vnde schult vorscreuen late wy her *Nysse Ywersson*, her Wulf vnde Henneke vorscreuen vor vs vnde vor vnse eruen vnde vor alde de dat lof van vnser wegghen yndem vorscreuenen breue entfanghen hebben, den edelen konyneck Haken vnde syne eruen mit synen medeloueren quijt, ledich vnde løs. Wer ouer dat wy anders yeneghe breue yn vnser weren hadden edder yonden edder worden, de konyneck Haken edder konyneck Mangnus syn vader utegheuen hadden, de en scholen dem edelen konyneck Haken edder zynen eruen numermere to schaden edder to hinder komen. To tughe alle desser vorscr. stucke so hebbe wy her *Nysse Ywersson*, her Wulf vnde Henneke Lembeke vorscreuen vse yngheseghele mit willen henghet vor dessen bref mit den yngheseghelen vnser vrunt der erbaren lude vnde riddere her *Benedictus van Aleuelde*, her *Claws Rennouwe* de anders hed *Kerle*, her Wulf Pogghewisch de eldere, her *Clawes van Aleuelde* vnde her *Hinrik van Aleuelde*, de hir an vnde ouer wesen hebben vnde den dit witlik is. Screuen vnde gheuen to Asnes na godes bord dusent iar dre-hundert iar indem søs vnde neghentyghesten iare des sondaghes inder vasten wen men synghet oculi mei.

XXV.

Bisfop Peder (Sensen Lodehat) af Koeskilde giver Hr. Niels Iversen (Rosenfrank) Quitarling for Giorløv Lehn og for hans Andeel i de Forpligtelser, der have været imellem Bisfoppen og Jens Axlens (Ulfeld).

d. d. 1397 Martz 25.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (D. S. M.) har været forsynet med Bisfoppens hængende Segl, hvilket nu mangler.

Brevet er trykt i Danske Magazin, I. 4, pag. 300.

Wi Pæther met gutz nathæ biscop i Roskildæ kungøræ allæ men, ath thennæ newærendes bressørære her *Niels Iwersson* riddere, en beske-then man och welboren, os fult hauer giort aff wart lææn Giortsløf lææn, fraa then førstæ dagh han thet aff os sik och swa til thennæ dagh nw er, thet os nøgher, hwar foræ lade wi then sammæ her *Niels Iwersson* och hans arwinghæ quit och løøs for os och wore efter kommæ for thet forsaghtæ lææn och for allæ andræ saghæ och skuldinghe, som mellom Jessæ Axlansson och os til thennæ dagh hauer wæret, swa miget som then forsaghtæ her *Niels Iwerssons* antal ther er j. Til hwes things witnæwrth wort insiglæ er henet for thettæ breff, som giuet er wnder wor herres føselsæ aar thusendæ aar thry hundred half femtæsintyæ aar pa thet sywnde pa then søndagh som man sywnger oculi mei j fasten.

XXVI.

Bidne af Malmø Bything, at „besteden Svend“ Vars Mogensen fra Hyl-land stjødede til Hr. Niels Iversen (Rosenfrank) til Hebringholm det Brev, hvorved Hr. Iver Nielsen (Rosenfrank) havde stjødet Somfrue Inge Laurents Dt. sin Gaard i Malmø, Stagemands Ladegaard, samt det Quitaringsbrev, som Hr. Iver Nielsen havde faaet af Hr. Johannes Henriksen, Cannik i Lund, og det med fuld Ret, da de fornævnte Breve vare tilfaldne ham i Arv efter Inge Laurents Dt., der var hans Moder.

d. d. 1397 September 17.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bosø. Drie S.) har 8 hængende Segl. Nr. 1 et tverdeelt Sjøld, i hvis nederste Feldt 3 Halsmaaner (2. 1), Nr. 2 en Sparre belagt med 3 Roser eller mulig Sijerner, Nr. 3, 4, 5 og 6 Bomærker, Nr. 7 (Zens Søbernen) en Ærn med udslagne Vinger og Nr. 8 et Vaabensjøld, i hvilket Mærket er ufjendeligt.

Widnet er trykt i Molbech & Petersens Diplomatarium, Pag. 65, Nr. 43.

Wy Hans Walrawen fowdæ j Malmø, Mikel Jonsson, Lydder, Twlæ Andersson, Olaff Önderson, Knoop, Jens Esbernson oc Tomæs Pætersen, bymen j samæ stadh, kwngøre thet alle men, at onder wars herræ fødelsæ aar thusende thry hundret half femtæ sin tywgæ pa thet sywndæ aar then mandagh næst ær æfter helly koors dagh, som kommer om høsten, war for os oc fleræ gothæ men pa Malmø bythingh en beskeden swen Lassæ Magnssøn af Jwtiland, oc fryt oplot oc skõtæ met ja oc fry wyli en hederligh ridder her *Niels Iwersson* aff Hefringholm opnæ breff, met hwilke her *Iwær Nielsson* hafthæ giwet oc skõt en jomfrw, som hedh Ingæ Laurensdater, sin gardh j Malmø, som heder Skagæmanslathegardh, oc the qwitte breff, som fornempdæ her *Jwær Nielson* hafthæ fanget aff her Hans Henrykson, tha war canyk i Lwnd, met al ræt soswm the fornempde opne breff waræ hanum pa kommen til rætæ arwæ æfter then samæ Ingæ Laurensdater døth, hwilken war then samæ Lassæ Magnssons mother, oc kændes segh fwlt opadhawæ boret af fornempdæ her *Niels Iwersson* for the samæ breff, hwilket som wy hawæ hørt oc seet, wynaæ wy sanneligh met waræ ingesegel, gywet aar och dagh och stadh som før er sakt.

XXVII.

Widne af Skaane Landsþhing, at „beskeden Svend“ Lars Mogensen af Bylland skjødede til Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) af Hefringholm det Brev, hvorved Hr. Iver Nielsen, Hr. Niels Iversens Fader, havde skjødet Lars Mogensens Moder sin Gaard i Malmø, Stagemands Ladegaard, hwilken Hr. Iver Nielsen havde kjøbt af Hr. Johannes Henrikken, Cannik i Lund, samt Hr. Johannes Henrikkens Quitteringsbrev, og det med fuld Ret, da de fornævnte Breve vare tilfaldne ham i Ærv efter hans Fader og Moder.

d. d. 1397 September 22.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vof. Drie S.) har høvt 9 hængende Segl eller rettere har 9 Huller til Seglramme. Nr. 1 en Zn med udflagne Vinger, Nr. 2 mangler, Nr. 3 et firbeekt Stjold (Thott), Nr. 4 mangler, Nr. 5 uftjendeligt, Nr. 6 mangler, Nr. 7 en Baad (Baad), Nr. 8 og 9 mangle.

Doc. er trykt i Molbech & Petersens Diplomatarium, Pag. 66, Nr. 44.

Alle men thettæ breff see æller høræ læset helsæ wy Jens Andersson landsdomer j Skanæ, Tuwæ Galen, Jæcob Axelsson, Pæther Spoldener, Jens Duwæ, Anders Pætersson aff Dybek, Pæther Aghæsson, ryddere, Niels Haak och Esgy Lawæsson ewindeligh met gwth och kwngøre thet alle men, swa the ther kommæ skal som nw ære, at vnder wars hærræ fødelsæ aar thusende thryhundred halffemtæsintywgæ pa thet sywndæ aar, oc paa sanctæ Mauricii dagh, war for os oc fleræ gothe men pa Lwndæ lands- thyngh j Skanæ en byskeden swen som heder Lassæ Magnsson aff Jwttland oc fryt oplot oc skõtæ en hederligh rydder her *Niels Jwersson* aff Hefring- holm opnæ breff, met hwilkæ her *Iwær Nielsson*, then samæ her *Niels Iwers- søns* father, hafthæ gywet oc skõt then samæ Lassæ Magnssons mother sin gardh j Malmø, hwilken hedder Skagæmans lathegard, hwilken han køptæ aff her Hans Henrykson, ther tha var canyk j Lwnd, oc qwyttæ breff, ther then samæ her *Iwær Nielson* oc hans arwingæ hawæ aff then samæ her Hans Henrykson met al ræt, soswm the samæ breff ære hanum pa komen til rætæ arf æfter syn father oc mothers døth. Framdelis gaff then samæ Læssæ Magnsson fornempdæ her *Niels Jwersson* fwl oc fry makt in ad dele met landslogh oc op ad bære met al ræt alle the landgyldæ, ther opboren oc wtygywen er aff then samæ gardh, sythen hans father op- bar landgyldæ aff then fornempdæ gardh, och fryt at skykkæ æfter sin wyly til ewerdeligh eghæ, och kænnes segh fwlt op ad hawæ boret aff fornempdæ her *Niels Jwersson* for the fornempde breff, hwylket som wy hawæ nær- wærynde wæret oc hørt och seet, wynnæ wy sanneligh met waræ ingsegæl, som hengæ for thettæ breff, gywet ar, dagh oc stedh fornempdæ.

XXVIII.

Hr. Luc Galen til Ræsbhyholm ffjoder at den Ret, der arvelig tilfaldt ham efter hans Datter Ingefried, Johannes Axfens (Ulfeld) Hustrue, til Hr. Niels Iwersen (Rosenkrantz) af Hevringholm, nemlig $\frac{1}{4}$ i „Høghbhy“ og hele „Høghbhyfang“, som han selv i sin Tid havde faaet efter Fru Marine Jens Datter af „Høghbhy“ Død.

d. d. Llund 1397 September 28.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Justitsministeriets Archiv B. 23) har havt 5 hængende Segl, der alle ere faldne af.

Omnibus presens scriptum cernentibus Tuwo Galen de Nesbyholm, miles Scanie, salutem in domino. Notum facio vniuersis, presentibus et futuris, quod recognosco me et heredes meos nobili militi, domino *Nicolao Iwari* de Hefringholm, et heredibus suis omne jus, quod mihi post mortem filie mee Ingefrydis, vxoris Johannis Axelsson, bone memorie, jure hereditario contingeat, videlicet quartam partem in Høghby & toto Høghbyfangh, in villis, bonis, structis & desolatis, nec non bonorum pertinencijs, videlicet agris, pratis, pascuis, piscaturis, siluis, stagnis, moleninis, humidis et siccis, mihi post mortem domine Marine Jensdatter de Høghby cedentem et aduenturam, pro pleno precio et sufficienti per me ad nutum meum ab eodem domino *Nicolao* integraliter subleuato vendidisse, alienasse & scotasse, perpetuo cum omni jure possidenda, obligans me ad appropriandum, disbrigandum et liberandum predicto domino *Nicolao Iwari* & suis heredibus predictam partem cum suis pertinencijs vniuersis, vt premititur, pro & ab jmpetitione et allocucione meorum heredum quorumcumque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium virorum & dominorum, Conradi Ysenfyørth swageri mei dilecti, Jacobi Axelsson, Johannis Duwæ, militum, et Johannis Andree aduocati placiti generalis Scanie, presentibus est appensum. Datum Lundis, anno domini m^o ccc^o nonagesimo septimo, jn profesto sancti Michaelis archangeli.

XXIX.

Hr. Tue Galen til Ræsbjholm ffjøder Hr. Niels Iverfen (Rosenkrantz) til Hefringholm det Gods i Swløse, der var tilfalden ham efter hans Datter Ingefried, Johannes Axfens (Ufeld) Hustru, nemlig 3 Gaarde og 1 Vandmølle.

d. d. 1397 September 28.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (D. S. M.) har havt 5 hængende Segl, der alle ere faldne af.

Omnibus presens scriptum cernentibus Tuwæ Galen de Nesbiholm, miles Scanie, salutem in domino. Notum facio vniuersis, presentibus &

futuris, quod recognosco me nobili militi domino *Nicolao Iwersson* de Hefringholm, latori presencium, omnia bona mea in Sæløsæ, mihi post mortem filie mee Ingefridis, vxoris Johannis Axelssøn, bone memorie, jure hereditario aduoluta, videlicet tres curias, quarum primam Petrus Bramsøn inhabitat, dans oram annone pro pensione, alteram Jacobus Jæcobsøn inhabitat, dans triginta modios annone, tertiam Thrugillus Salmwndsøn inhabitat, dans triginta modios pro annua pensione, cum vno molendino aquatico ibidem, cum omnibus et singulis dictorum honorum pertinencijs, videlicet agris, pratis, siluis, pascuis, dam & damsband, pro pleno precio per me ad nutum meum ab eodem subleuato vendidisse, alienasse et scotasse, cum omni jure perpetuo possidendas, obligans me ac meos heredes predicto domino *Nicolao Iwersson* & suis heredibus predicta bona appropriare, disbrigare & liberare ab jmpetitione quorumcunque, prout exigunt leges terre & requirunt. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium virorum & dominorum Conradi Ysenfyørd swageri mei dilecti Jacobi Axelssøn, Johannis Duwæ, militum, & Johannis Andree, aduocati placiti generalis Scanie, presentibus est appensum. Datum anno domini m^o ccc^o xc^o vii jn profesto sancti Michaelis archangeli.

XXX.

Hr. Niels Iversen (Rosenfrantz) af Hevringholm tilstaaer, at han skulder Michael Zonsen, Borger i Malmø, 70 Mark Sølv, og giver ham Pant i Skagemands Ladegaard i Malmø, med Berettigelse til at indfætte og opfige Leiere og til at oppebære de aarlige Indkomster, indtil Gjælden er betalt, hvorhos han for det Tilfælde, at han ikke skulde kunne hjemle ham denne Gaard som Pant, giver ham Pant for samme 70 Mk. i en anden ham tilhørende Gaard i Malmø, der med hans Hustru Christiane (Axlens Dt. Ulfeldt) var tilfalden ham som Arv efter Johannes Axlens (Ulfeldt), og som alt tidligere var pantsat Michael Zonsen for 60 Mk. Sølv, under samme Betingelser som fastsatte med Hensyn til Skagemands Ladegaard, og saaledes at han, forsaavidt sidstnævnte Gaard ikke maatte give Hyldest for det samlede Beløb af 130 Mk. Sølv, forpligter sig til efter 4 fælleds Venners Skjøn at give ham Erstatning ligefom ogsaa at godtgjøre ham for de Bygninger, han lader opføre i begge de nævnte Gaarde.

d. d. 1397 October 14.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bosk. Drie S.) har havt 5 hængende Segl. Nr. 1 Rosenfrantz Baaben (Tab. 1 Nr. 4), Nr. 2 en Ørn med udstrakte Vinger, Nr. 3 Bomærke, Nr. 4 er ligt Rosenparre Baaben, Nr. 5 utydeligt, men synes at være en Ørn med udstrakte Vinger, Nr. 6 & 7 mangle.

Eryft hos Suhm, XIV, p. 639.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Nicolaus Iwersson* de Hefringeholm miles salutem in domino sempiternam. Notum facio vniuersis presentibus & futuris, quod recognosco me viro discreto Michaeli Jonson villano in Malmøe presencium exhibitori jn septuaginta marchis argenti teneri & esse verasciter obligatum, sibi & suis heredibus per me & meos heredes die beati Michaelis archangeli nunc proximo affuturo jn bonis albis denariis legalibus & datuiis & nullo alio precio vel valore jntegraliter persoluendis, pro quibus septuaginta marchis argenti sibi curiam meam dictam Skawæmanslathegardh Malmøe sitam, jn qua Petyr Nyenborgh, Henricus Zølingh, Sacher Pætherson, Twlæ, Lassæ Jæcobson & Jacob Pawlson pronunc resident, vna cum fundis, terris, spacijs, domibus & structuris ac omnibus aliis eiusdem tocius curie pertinenciis, nullis exceptis, quibuscumque nominibus censeantur, jnpignerero per presentes, conditione tali, quod dictus Michael Jonson a datis presentibus plenam habeat potestatem colonos jn eadem curia jstituendi & destituendi, pensiones & redditus de eadem annuatim subleuandi & secundum velle suum libere ordinandi, donec predictæ pecunie summa dicto Michaeli vel eius heredibus per me vel meos heredes totaliter fuerit exsoluta, jn sortem principalis pecunie minime computandos. Insuper obligo me & meos heredes publice in hiis scriptis ad appropriandum, liberandum & disbrigandum predicto Michaeli Jonson & eius heredibus predictam curiam cum omnibus suis, vt premittitur, pertinenciis, dum sibi loco pigneris stat, pro & ab omni jmpetitione & allocucione presencium & futurorum quorumcumque. Item si predicto Michaeli & eius heredibus dictam curiam appropriare & liberare, pro & ab jmpetitione & allocucione, vt premissum est, presencium & futurorum quorumcumque non valuero, extunc predicto Michaeli & eius heredibus curiam meam in eadem villa Malmøe sitam, jn qua Jacobus Andersson consul pronunc habitat, quam quidem curiam per mortem Johannis Axulson jure hereditario cum vxore mea Cristina legaliter acquisiui, predicto Michaeli Jonson pro sexaginta marchis argenti prius jnpigneratam, non adhuc redemptam pro predictis septuaginta marchis argenti, & pro illis antedictis sexaginta marchis argenti,

jnsimul sub condicionibus & articulis super eandem curiam dicto Michaeli per me prius datis & confectis jnpignero per presentes, tali eciam condicione prehabita, quod si predicta curia, quam predictus Jacobus Anderson jnhabitat, dictarum centum triginta marcharum argenti jam simul computatarum pronunc defecerit jn valore, extunc obligo me & meos heredes dicto Michaeli & eius heredibus secundum arbitrium quatuor virorum amicorum, ex vtraque parte nostra ad hoc sumendorum, satisfacere competenter, hoc eciam adjecto, quod si antedictus Michael att eius heredes aliquod edificium notabile in eisdem curiis antedictis construxerint, extunc me & meos heredes dicto Michaeli & suis heredibus pro edificio jn antedictis curiis per eos constructo secundum dictum quatuor amicorum nostrorum, vt premissum est, satisfacere obligo me per presentes. Item nullus dies solucionis erit nisi dies beati Michaelis prenotatus. Item quocumque anno die beati Michaelis dicte pecunie summa dicto Michaeli vel eius heredibus per me vel meos heredes totaliter fuerit persoluta, extunc pensiones & redditus de dictis curiis principalem pecuniam consequantur, jn sortem principalis pecunie minime computandi. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet domini Jacobi Kalf militis, domini Andree presbyteri, Hennekini Agheson, Benedicti vngæ, Ostradi Jenson & Achonis dyekn, villanorum in Malmøæ, presentibus est appensum. Datum anno domini m^occc^oxeseptimo, die beati Kalixti pape.

XXXI.

Bisfop Peder af Roeskilde og Capitlet sammesteds give Dronning Margrethe og Kong Erik Quittering for enhver Fordring, som Bispedømmet maatte have paa Kronen fra Kong Valdemars Tid eller senere.

d. d. Roeskilde 1397 November 27.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Roeskilde Stift) har havt 15 hæng. Segl, af hvilke Nr. 1—9 mangle, Nr. 10 er Lunge Baaben men 3 Fikler, Nr. 11 Pødebusch Baaben, Nr. 12 et fremadstjuende Tyrehoved, Nr. 13 og 14 mangle og Nr. 15 er Thott Baaben.

Doc. er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 70, Nr. 47.

Wi Pæther met guds nadhe biscop i Roskilde oc alt capitel i then sammæ stæll

 oc hafue wi bedhet ærlicæ sædhræ ærchebiscop Jæcop aff Lund, biscop

..... s, biscop Eskil af Ripæ, hær Jens Andersson, hær Jens Rwt, hær Michel Rwt, hær Anders Jacopsson, hær Pritbørn van Podbusch, hær Abram Brodhersson, hær *Niels Ywersson*, hær Jens Duwe oc hær Stigh Awesson riddere, lade theres jncigle til witnessbyrth henges for thettæ kildis anno domini millesimo ccc nonagesimo septimo, tercia feria post festum beate Katerinè virginis et martiris.

XXXII.

Rong Erif stadfæster ved Dom, at Skagemands Ladegaard i Malmö med alt Tilfliggende rettelig tilhører Hr. Niels Iversen (Rosenfrank).

d. d. 1398 April 8.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vof. Drie S.) med Kongens hængende Segl affalbet.

Ericus dei gratia regnorum Dacie, Swecie, Norwegie, Sclauorum Gottorumque rex & dux Pomaren. omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino. Noueritis, quod dominus *Nicolaus Ywersson* miles ex vna parte & Ako Niclesson parte ex altera, inter quos litigium & actio racione vnus curie in Malmøghe site dicte Schaghenmants lathægard vertuntur, legitime citati, vt legitimo termino coram iudiciario pro huiusmodi litigio & actione legitime terminandis comparerent, vnde predictus dominus *Nicolaus Ywersson* prefixo ipsis termino, videlicet anno domini m^occc^oxc^oviii^o die Dyonyssij, circa ecclesiam Horeby Lalandj coram nobilibus viris & discretis dominis Johanne Olaui capitaneo nostro Aleholm, Absolone Magni, Tukone Basse, Nicolao Bindop, Henningo Cabelt, Henr. Worthenbergh, militibus, ac aliis pluribus fidedignis in multitudine copiosa comparens literas & cauciones super predicta curia legi fecit & diligenter examinari. Quapropter per predictos placiti nostri iudicarii presessores racionabiliter compertum est, legaliter probatum & finaliter diffinitum, predictam curiam Schagenmans lathegard cum suis attinenciis predicto domino *Nicolao Ywersson* legitime pertinere. Nos igitur dicto domino *Nicolao Ywersson* predictam curiam cum suis vniuersis attinenciis adiudicamus per presentes libere possidendam, donec sibi veracioribus jure & documentis legaliter evincatur. Datum anno, die & loco, quibus supra, nostro sub sigillo ad causas, teste Johanne Swenson Bryms.

XXXIII.

Thitmar Pedersen af Nakstov, Klerk i Odense, keiserlig Notar, vidner, at i St. Anna Capel i Lunde Domkirkes sydlige Chor i Overværelse af Capittlet og Bispens Officialis og af ham mødte Hr. Johannes Henriksen, Canik i Lund, og forklarede, hvorledes Hr. Iver Nielsen (Kofenkrantz) havde pantsat ham sin Gaard i Malmø, Skagemands Ladegaard, for 150 Mark, hvilke, som han forsikrede, endnu ikke vare betalte, og hvorledes han derpaa havde overdraget sin Ret i Gaarden tilligemed Brevene til Hr. Peder Nielsen, Canik i Lund, og da Aage Nielsen, fornævnte Hr. Peder Nielsens Broder og Arving, paa Grund af at Hr. Niels Iversen (Kofenkrantz), fornævnte Hr. Iver Nielsens Søn og Arving, paastod, at han havde Quitarering for Pantet, forlangte hans Erklæring, om han nogenstunde havde givet saadan Quitarering fra sig til Hr. Iver eller hans Søn Hr. Niels Iversen eller nogen Anden, udfagde Hr. Johannes og tilbød med Eed at bekræfte sit Udfagn, at han ingenstunde paa nogenstomhelst Maade hverken directe eller indirecte havde udstedt saadan Quitarering til fornævnte Hr. Iver eller nogen Anden, hvorhos han tilføiede, at om saadan fandtes, da var den udstedt uden hans Vidende eller Billie og var falsk og udgivet af Falsknere.

b. d. 1399 Mai 3.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bismarch. (Voks. Drie H.) har havt 12 hængende Segl. Nr. 1, 2, 8, 10, 11 og 12 ere borte, Nr. 3, 4 og 6 ere geistlige, Nr. 5 (Johannes Jacobi) et springende halvt Dyr, Nr. 7 (Petrus Dvæ) en Dru med udbredtevinger, Nr. 9 (Offo Thrugilfi) et Bomærke.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat evidenter, quod anno ab incarnatione eiusdem m^occc^oxc^o nono, iudictione viii^a, tercia die mensis Maij hora sexta vel quasi, in capella sancte Anne, in australi choro ecclesie Lundensis, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri, domini Bonifacii, diuina prouidentia pape noni, anno x^o in venerabilis capituli & officialis curie Lundensis meique notarii publici subscripti presencia personaliter constitutus vir discretus dominus Johannes Henrici, canonicus Lundensis, exposuit, qualiter alias nobililil vir dominus *Iwarus Nicholai* miles sibi quandam curiam suam in Malmøyæ sitam, dictam Skawemanz ladegardh, pro centum quinquaginta marchis den. nouorum Skaniensium, adhuc, vt asservit, non solutis, per apertas litteras suas impigneravit & in pignus veraciter assignauit. Quas quidem curiam, litteras, condiciones in ipsis contentas, cum omni iure ipsi domino Johanni in dictis curia & litteris quomodolibet acquisito,

honorabili viro domino Petro Nicholai, concanonico suo Lundensi, resignavit, vendidit & ad manus vniuersaliter assignavit. Sed quia dominus *Nicholaus Iwari* filius & heres predicti domini *Iwari* litteras quit-tacionis contra litteras, quibus sibi predicta curia impignerata fuit, habere se pretendit, jdem dominus Johannes canonicus Lundensis a nobili viro Akone Niclisson, prenominati domini Petri canonici Lundensis fratre ac herede, interrogatus, si sepefatis dominis *Iwaro* vel filio suo *Nicholao Iwari* seu cuicumque alteri quit-tacionis literas contra has, quibus dominus *Iwarus* predictus miles pefatam curiam in Malmøyæ in pignus ipsi do-mino Johanni canonico Lundensi tradiderat, dederit, sigillauerit vel aliquo modo fieri procurauerit; respondit, se nec domino *Iwaro* predicto, nec cuiquam alteri aliquas literas prioribus & principalibus obuiantes seu di-recte vel indirecte aliquid contradicentes, aut quibus cauetur, prænotatas cl marchas den. quittas esse aut solui non debere, siue eciam predictam curiam sibi in pignus non esse, nullo vnquam tempore annuisse seu eciam ordinasse, corporali super hoc prestito iuramento; addens, quod si aliqve littere contra predictas priores & principales inuentæ, vise, audite sint, vt premittitur, contrarie, vel priores litteras frustrare nitentes, ex suis proposito, voluntate vel scientia nullatenus emanabant, sed tanquam false, reprobe & a falsariis edite sunt & nullius valoris, prout & sunt verisimi-liter presumende; protestando se velle, posse & semper, vita comite, para-tum esse secundum venerabilis patris domini Jacobi, dei gratia archiepi-scopi Lundensis, & capituli sui decretum probare, docere & defendere om-nia premissa, prout premissa sunt, esse vera & se totaliter sic habere. Super quibus omnibus jdem Ako Niclisson me notarium publicum requisi-uit, vt sibi vnum vel plura, si necesse haberet, publicum vel publica con-ficerem jnstrumenta. Acta sunt hec anno, jndictione, mense, die, hora, loco & pontificatu, quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris & discretis dominis, Swenone Saxstorp decano, Johanne Pauli archidyacono, Johanne Falster cantore, Johanne Jacobi officiali curie Lundensis predictæ, magistro Jacobo, Petro Dwæ, Haquino Nicholai, Offone Thrugilli, Michaele Thuresson, Eskillo Nicholai & Petro Thrugilli, canonicis Lundensibus, tes-tibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis. Quorum quidem testium prenominatorum sigilla vna cum sigillo predicti domini Johannis Henrici concanonici eorundem jn testimonium & cautelam firmiorem presentibus sunt appensa.

Et ego Thitmarus Petri de Nacskowg, clericus Otthoniensis dyocesis, publicus auctoritate imperiali notarius, omnibus & singulis, dum, vt supra

premittitur, agerentur & fierent, vna cum prenominatis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi & audiui atque propria manu conscripta in hanc publicam formam redegi, nomine & signo meis solitis siue consueta appositis, rogatus & requisitus jn testimonium omnium eorundem.

XXXIV.

Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) til Høvringsholm tilstaaer at have overladt til Hr. Folmer Jacobsen Lunge af Høistrup, det Gods i Volland Nørre og Sønder Herred og hvorforhelst ellers paa Volland, som Mathias Kale og Gerhard Ketelhodt havde sat i Pant til hans Hustru Frue Christine (Niels Dt. Ulfeld) for en Gjæld paa 60 Mark Lybsk, paa ganske de samme Betingelser, paa hvilke det var pantsat hans Hustru, hvorhos han erkjender, at Hr. Folmer har givet ham fuldt Vederlag for bte. Gods.

d. d. Ddenje 1399 Mai 9.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Volland Nørre 5.) har havt 5 hengende Segl. Nr. 1 særdeles vel bevaret Rosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 4.) Nr. 2 vel bevaret Brof Waaben, Nr. 3 & 4 ere borte, Nr. 5 (Fin Aagesen) en Ørn med udspiledevinger og Dyrcovertrop liget Familien Ulfeldts Waaben.

Omnibus presens scriptum cernentibus *Nicholaus Yverson* de Hefryngeholm miles in domino salutem perhennalem. Nouerint vniuersi presentes & futuri, me latori presencium viro nobili domino Folkmaro Jacobi Lungæ militi de Hoxsthorpæ bona in Lalandia sita, vz. in Nørreheret & Syndreheret & alibi vbicumque locorum in predicta terra Lalandie situata, que quidem bona Matthias Kale & Gerardus Ketelthoth dilecte conthorali mee Christinæ pro sexaginta marchis Lybicensibus coadunatis manibus impignerauerant, cum omnibus precaucionibus, condicionibus, articulis & iure, in litteris dictorum Mathie Kale & Gerardi Ketelthoth dicte Cristinæ conthorali mee supra predictis bonis datis, impignerasse & assignasse per presentes, pro suis vsibus libere ordinanda; recognoscens michi per dictum dominum Folkmarum Jacobi ratione dictorum bonorum in omnibus esse satisfactum. In cuius rei testimonium sigillum meum cum sigillis virorum nobilium, dominorum Johannis Andersson, Andree Jeypson, Nicholaj Jensson & Finnonis Agheson, militum, presentibus est appensum.

Datum Othenze anno domini millesimo ccc^o nonagesimo nono, jn crastino
 asscensionis domini Jhesu Christi.

XXXV.

Kong Eriks Mandat til Henneke Dvesen, Henneke Aghesen, Michael Jonson og
 Jacob Andersen om at indføre Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) i Skagemands
 Ladegaard, der ifølge fremlagte Breve tilhørte ham, og som derhos var ham
 tildømt paa Kongens Retterthing.

d. d. Holbæk 1399 November 26.

Orig. paa Papir i det Kgl. Ghmarch. (Bofs. Drie H.) har havt Kongens Segl paatrykt
 paa Bagfiden.

Ericus dei gratia regnorum Dacie, Swecie, Nor., Sclauorum Gothorumque
 rex & dux Pomaren. Scaniam inhabitantibus salutem & gratiam. Mandamus Hene-
 kino Offesson, Heneke Agesson, Michaeli Jonson, Jac. Andersson apud vos de
 Malmøge, vt latorem presencium dominum *Nicolaum Ywersson* militem in
 corporalem possessionem bonorum, videlicet vnus curie in Malmøge dicte
 Skawemans lathegard, sibi apertis literis aduolute ac in placitis nostris ju-
 sticiariis adiudicate, introducant & introductum defendant in eisdem, prout
 exigunt leges terre. Datum Holbek anno domini mcecxnono crastino
 sancte Katerine nostro ad causas sub sigillo, teste Joh. Suenonis Bryms.

XXXVI.

Henneke Aghesen, Michael Jonson og Jacob Andersen, Borgere i Malme,
 kundgjøre, at de ifølge Kong Eriks Befaling have indført Hr. Niels Iversen
 (Rosenkrantz) i Skagemands Ladegaard.

d. d. 1399 December 8.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bofs. Drie H.) har havt 3 hængende Segl. Nr. 1
 ligt Rosenparre Baaben, er bevaret, Nr. 2 mangler og Nr. 3 er et Bohærte.

Omnibus presens scriptum cernentibus Henikinus Aghesson, Michael
 Jonsson & Jacobus Andersson, villani in Malmøghe, salutem in domino.

Tenore presencium ad noticiam deducimus vniuersorum presencium & futurorum, quod nos latorem presencium, honorabilem virum dominum *Nicolaum Iwersson* militem in corporalem possessionem honorum, videlicet vnius curie dicte Scawemans lathegard, sibi apertis literis aduolute, iuxta informationem litterarum venerabilis in Christo principis domini Erici dei gratia Danorum, Nor., Sclauorum Gothorumque regis introduximus & introductum iuxta leges terre defendimus, in testimonium premissorum sigilla nostra presentibus apponentes. Datum anno domini m^occc^oxc^oix^o feria secunda post festum sancti Nicolai episcopi.

XXXVII.

Bisfop Peder i Roeskilde og Capitlet sammesteds bede „archebisfop Jacop i Lund, bisfop Teg aff Odhens, bisfop Eschil aff Ryba, her Tönis Anderson, her Johan Rut, her Michel Rut, her Andirs Jacobson, her Britbern van Pubbusc, her Abram Brodhersøn, her Niels Ymarsføn (Rosenfrantz), her Tönis Dma, her Stigh Aesføn Riddaræ“ at forsegle til Bitterlighed 2 Breve, som de have udgivet til Dr. Margrethe angaaende Ddscherred Pantet.

d. d. Roeskilde 1400 Marts 11.

Brevet er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 100.

XXXVIII.

Dr. Margrethe oplader en Gaard og en halv Rjødmanagerbod i Malmo, som Hr. Abraham Brodersøn havde opladt hende, til Hennike Dorefven, hans Hustrue, Born og Børnebørn og stjoder den efter disses Død til Sct. Peders Kirke i Malmo.

d. d. Helsingborg 1401 Januar 18.

Brevet er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 111 Nr. 76 efter en Vidisje af 1414, der findes paa Perg. i det Rgl. Ghmarch (Vofø. Drie H.) med 3 hængende Segl.

Wi Margrete met gudz nadhe Woldemars Dane konungs datter, kiennes

.....
 Oc til mere bewaring alle thisse forscr. stycke, tha lade wi wort jncigle met wor altzokiereste sons jncigle konung Erics henges for thettæ breff, oc wi Jenis Duwe, Abram Brodherssøn, *Nicles Yuerssøn* oc Eric Nicles-søn, riddere, oc Jens Jacopssøn, kirkeherre j Malmøghe, Beyent Lang oc Beynt Gødessøn a wapn lade wore jncigle til widneburdh henges for thette breff. Datum Helsingburg anno domini m^occc^o primo tercia feria proxima post octauam Epyfanie domini.

 XXXIX.

Fr. Niels Iversen (Rosenkrantz) tilftaær at have modtaget til Lehn for Livstid det Gods i Rougsø og i Føvning Sogn, som nyhlig paa Rette-
 tthing med Rette var ham fradømt.

d. d. Lund 1401 October 11.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vofs. Færø S.) har havt 4 hengende Segl, af hvilke ifkun Nr. 1 Rosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 4) er bevaret.

(En Vidisfe heraf d. d. 1414 Marts 12 er trykt hos Molbedt & Petersen Pag. 134 Nr. 91).

Jæk *Niels Ywersøn*, ridere, kiønnæs thet met thættæ mit opnæ breff, at vm suo megit gots j Rughxø oc j Faxingessogn liggendæ, som nw sinnist mich met rætæ aff gik wpa rætæræthinget, thet gots hauæ nw min natheghæ herræ konung Erik oc min natheghæ fruæ drotning Margretæ lænt mich j ghen sua lengæ som jæc lefuer, oc nar jæc aff gaar oc døør, tha scal thettæ for^{de} gots friit oc frælst oc vmbeuoret oc vhindret genist j ghen kommæ til for^{de} min herræ oc fruæ oc til konungedømet oc til crunen. Oc til meræ beuaring, at allæ thissæ forscreffnæ styckæ oc artiklæ sculæ suo stadheghæ, fastæ oc vbrødelicæ blifue oc holdes j allæ modæ, som her foræ screuit star, tha later jæc for^{de} *Niels Ywersøn*, ridderæ, mit jnciglæ met wilghæ oc witscap hengæs ffor thettæ breff, oc hafuer jæc bethet wælbørnæ men, suo som ær her Anders Jacopsøn, her Jens Duwæ oc her Pritbern van Podbusch, ridderæ, at the ladæ theræs jnciglæ til wtnisbyrdh henges for thettæ breff. Datum Lundis anno domini m^ocd^oprimo, feria tercia post festum sancti Dyonisii pontificis & martiris.

XL.

Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) giver for sig, sine Forældre og Arvinger Kong Erik og Dronning Margrethe, deres Forældre, Arvinger og Efterkommere Quittering for, at alt Mellemværende mellem dem er berigtiget, og medder alle Breve, som han eller hans Forældre have eller have havt af Dronningen, hendes Forældre eller Arvinger døde og magtesløse undtagen det Brev, som han havde paa sin Gaard Holm i Thyland.

b. d. Lund 1401 October 11.

Orig. paa Perg. i det Rgl. Ghmarch. (Thyland) har havt 8 hængende Segl, af hvilke Nr. 1 er et velbevaret Rosenkrantz Vaaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 5 Saltense Vaaben med Hjortegewierne, Nr. 6 en Tru med udbredte Vinger (Zens Andersen, Landsdommer i Staane), Nr. 7 et retvinklet Kors lige i Skjoldet belagt med en Plante. Resten, Nr. 2. 3. 4. & 8, mangle.

Vidniise udfædt af Claus Grubendal m. fl. i 1414 findes i Ghmarch. (Thyland) paa Perg. med 3 hængende udfædte Segl.

Trykt hos Molb. & Petersen Pag. 136 Nr. 92.

Jæk *Niels Ywersson ridderæ* kiønnæs thet met thættæ mit opnæ breff, vm all then giæld, penningæ oc scyld oc opnæ breff, e huræ wpa the helst ludæ, oc alt annit, e hwat thet helst ær, som minæ foreldræ bothæ wpa mit fædhernæs oc møthernæs wegnæ hauæ fongit oc haft eller hafuæ aff min natheghæ fruæs drotning Margretes fadher oc foreldræ, enthit wpa hennæs fædhernæs eller mødhernæs wegnæ, oc suo vm all then giæld oc scild oc breff, e huræ wpa the helst ludæ, oc all stickæ, e hwat som thet helst heder eller ær, som mellom for^{de} min nadheghæ fruæs foreldræ oc minæ foreldræ, oc mellom hennæ oc mich til thennæ dach hauæ wærit, for alt thettæ forscrefnæ later jæc min natheghæ herræ konung Erik oc for^{de} min natheghæ fruæ drotning Margretæ oc theræ foreldræ oc arwingæ oc æfterkommeræ for mich oc minæ foreldræ oc arwingæ qwite, ledheghæ oc gantzæ orsaghæ met thettæ mit opnæ breff, oc for all styckæ, swa at jæc eller minæ foreldræ oc arwingæ oc engin wpa minæ eller theræs wegnæ sculæ engin tiltalen, maningæ eller scyldning eller ræt hauæ j nogræ modæ vm allt thettæ forscriffnæ til for^{de} min natheghæ herræ eller fruæ eller theræ foreldræ oc arwingæ eller æfterkommeræ, oc all the breff oc ræthichet, som minæ foreldræ oc jæc hauær haft eller hauæ aff for^{de} min natheghæ fruæ oc hennæs foreldræ oc arwingæ, vndentaghet thet breff som jæc hafuer aff for^{de} min natheghæ fruæ wpa min garth Holm oc thæn garths tiliggelsæ j Jutland liggendæ, ellers allæ andræ breff oc rethicheet, som

foræ screuit star, thom wil jæc oc schal for^{de} min natheghæ fruæ drotning Margretæ ighen fongæ, oc mælær jæc the breff oc ræthichet død hæ oc gantzæ maktløsæ met thettæ mit opnæ breff, swa at the her æfter engin macht hauæ sculæ oc for^{de} min herræ eller fruæ oc theræs foreldræ eller arvingæ eller æfterkommeræ engin stædh til hynder eller scadhæ j nokræ modæ meer kommæ sculæ, thy at mich oc minæ arwingæ oc foreldræ for alt thettæ forscriffnæ, e hwat thet helst heder eller ær, engtæ vnden taghet, suo fult oc alt æfter min wilghæ oc nøghæ scheet oc giort ær, suo at thom oc mich füllelicæ oc wæl atnøgher. Oc kænnes mich oc minæ foreldræ oc arwingæ engin ræt eller tiltalen eller ræthichet til alt thettæ forscriffnæ j engæ modæ hauæ eller hauæ sculæ, som foræ screuit star. Oc til meræ beuaring, at allæ thissæ forscriffnæ styckæ oc artiklæ sculæ suo stadheghæ, fastæ oc vbrødelicæ bliuæ oc holdes ewerdelicæ j allæ modæ, som her foræ screuit star, tha hauær jæc for^{de} *Niels Ywersson* ridderæ mit jnciglæ witerlicæ met wilghæ oc witscap ladit hengis for thettæ breff, oc hauer jæc bethet erlicæ men oc welbornæ, swo som ær her Anders Jacopsson, her Jens Duwæ, her Pritbern van Podbusch, her Anders Olafsøn aff Thywstoftæ, ridderæ, Jens Anderssøn, landzdomeræ j Sconæ, Anders Albritsøn oc Lodwigh Barsæbæk awapn, at the ladæ theræs jnciglæ til witnisbyrdh hengis for thettæ breff. Datum Lundis anno domini medprimo feria tercia post festum sancti Dyonisii pontificis et martiris.

XLI.

Bibisje d. d. 1414 ²⁴/₂ af følgende Brev

Hr. Niels Iverfen (Rosenkrantz) kundgjør, at han har opladt og oplader til Dronning Margrethe al den Ret, som han har eller har havt i den Gaard i Malmø, som kaldes Skagemands Ladegaard.

d. d. Lund 1401 October 11.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bøfs. Drie H.) har 3 hængende velbevarede Segl. Bibisjen indeholder bl. A. tillige følgende her forud aftrykte Breve vedkommende Skagemands-Ladegaard nemlig Nr. III d. d. 1359 ²¹/₈, Nr. IV d. d. 1359 ³¹/₈, Nr. XII d. d. 1364 ¹/₂, Nr. XXVI d. d. 1397 ¹⁷/₈, Nr. XXVII d. d. 1397 ²²/₈, Nr. XXXII d. d. 1398 ⁹/₄, Nr. XXXVI d. d. 1399 ⁹/₁₂.

Wi Clawes Grupendale riddere Møleke oc Gerith van der Lanken a wapn gøre witerlicht oc openbar alle the som thenne scrift høre eller see,

oss æfter war herris føthelsses aar thusende fire hwndræthe vpa thet fior-
tænde aar vpa sancti Mathie apostoli dagh hafue seet oc skoet oc hørt
grangifleghe fore oss ouerlæsne opne pærkmens breff

Jæk *Niels Ywersson* ridderæ kiännæs thet met thettæ mit opnæ breff, at
swo megin ræt oc all thæn ræt som jæc hafuer haft eller hafuer j thæn
garth som callæs Schagæmants ladhægarth j Malmøghæ liggendæ, thæn ræt
oc thæn for^{de} gardh met hws oc bygning oc met all styckæ oc met all
breff oc ræthichet som jæc ther til hafuer haft eller hauer, hafuer jæc
myn nadheghæ fruæ drotning Mar. vpladit oc vplader met thættæ mit opnæ
breff oc kiännæs thes, at mich for alt thettæ forscr. suo fult oc alt scheet
oc giort ær, suo at mich fullelicæ oc wæl at nøgher, swa at jæc eller minæ
arwingæ engin ræt eller tiltalæ til then for^{de} garth oc breff oc ræthichet j
nogræ madæ at hauæ eller hauæ sculæ, oc finnæs nokræ breff, som mit
eller minæ arwingæ vm thennæ forscreffna garth oc ræthicheet arørendæ
æræ the sculæ for^{de} min fruæ oc hennæs arwingæ oc æfterkommeræ eller
hwem hun then for^{de} garth vnnæ eller ladæ wil, til gothæ kommæ oc engin
stædh til hynder eller scadhæ j nogræ modæ, oc til meræ bewaring, at allæ
thissæ forscreffnæ oc artiklæ suo stadheghæ fastæ oc vbrødelicæ bliuæ oc
holdes sculæ j allæ modæ som her foræ screuit staar, tha hauer jæc for^{de}
Niels Ywersson ridderæ mit jnciglæ witerlicæ met wilgha oc witscap ladit
hengæs for thettæ breff oc hafuer jæc bethet erlicæ men oc wælbørnæ, swo
som ær her Anders Jacopsson, her Jens Duwæ oc her Pritbern van Pod-
busch ridderæ, at the ladæ theræs jnciglæ til witisbyrdh hengis for thettæ
breff. Datum Lundis anno domini mcd primo feria tercia post festum sancti
Dionisij pontificis et martiris. Oc til mere witerlichet her vm haue wy ladet
wore jnciglæ hænges for thenne scriftt ad actum anno et die supradictis.

Udenpaa:

Transcriptum aff her *Niels Ywerssons* breff riddere, met huilket han solde
oc skøte drotning Margrete syn gardh j Malmøghe, som kalles Skaghenmantz
lathegardh, oc aff mange andre breff ludhendes ther vpa, j huilke mate
hans fathers her *Ywer Nielssen* fik then samæ gardh.

XLII.

Michel Zonson oplader Dr. Margrethe det Brev, som Hr. Niels Zverson
havde givet ham paa Skagemands-Ladegaard.

b. d. Malmø 1401 ³¹/₁₀.

Trykt i Molbed & Petersens Diplom. Pag. 138 Nr. 93 efter en Vidste i Original paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Drie S.) med 3 hængende Segl.

Wy borghemesteræ oc radhmæn j Malmøghe kennis thet met thættæ wart opnæ breff, at wy tha nær ware oc pa hørthe, som j dagh ær, at Michel Jonsson, war mæthebyman, vplot oc antworthethe war nadhege frwe drotning Margretæ thet breff, som her *Nicles Ywersson* hanum giuet hauedhæ pa thæn gardh Skawemans lathegardh j Malmøghe liggendæ met alle grene oc articlæ æfter thy som thet ludær, oc met al ræt, oc kændes for^{de} Michel Jonsson, at for^{de} war nadhege frw drotning Margretæ hafde fore thettæ breff, articlæ oc rættikhet sua fult oc alt giort hanum æfter hans willæ, swa at honum folleghuæ at nøgher.

In cuius rei testimonium sigillum ville nostre presentibus est appensum. Datum anno domini mquadringesimo primo vigilia omnium sanctorum.

XLIII.

Hr. Niels Zverfen (Rosentrang) af Hevringholm tilstaaer af Erkebiskop Jacob i Lund at have oppebaaret 20 Mark Sølv for det Gods i Dinnarp, Tullstorp og Westra Wemundehög, som Hr. Tue Galen havde pantsat til hans Husfrues Broder Johannes Axelsen, efter hvem Pantefummen ved Arv var tilfalden ham.

d. d. Lund 1401 (?) October 14.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. efter Originalen paa Pergament i Lunds Archiv.

Alle mend thette breff see eller høre lesis, heelser jach *Ivær Nielssen* *) aff Hæffringholm ridder kerlig met gudh, kungør jach alle nærværendes och kome skullendes, ath iek wederkennis mich vp ath halfwe boreth aff een heedherlich fader och herre hær Jacob, met guts nathe erkibiscop i Lund, tywge mark sølf i hvide peninge for then gootzen, som her Tue Galen, ridder, min husfruis brodher Jenis Axelssen til pantt hafde satt i Ønorp i Tulsthorp och væster Wæmendeløgh och mich met rætt arff æfter min

*) Maa være en Skrivfeil for Niels Zverfen.

hwsfrues broodher vppa komen ær — for hvilke for^{de} tiwghe marck sølf jach hanum och hans efterkomere for mich och mine arffuinge quitte, løsz och aldelis orsaghe ladher met thette mit opnæ breff etc. etc. Haffuer jach mit jncegel met wilie och berad mood hengt for thette breff och erlige men, svo som ær her Biørn Oleffsen ridder, Axel Jacobssen och Hennik Stampe aff vapn, haffve theris jncigle til widnebyrd hængt for thette breff. Datum Lundis anno domini mcdi, die beati Calixti pape et martiris.

Anmærkning af Klevenfeldt:

«Ved aarstal fattis vel et chiffre, som er udslidt, dog staaer mcdi. tydelig.»

XLIV.

Mr. Geert Snaghenburg skjæder Skvilstætha i Wrete Klosters Sogn i Øster-Götland, hvilket han fik af Dm Folkafsen, til Dr. Margrethe.

d. d. Ståkeborg (Øster-Götland) 1402 Februar 20.

Skjødet er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 149, Nr. 99 efter Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Sverrig) med 9 hængende Segl, af hvilke Nr. 1, 3, 7 og 8 ere borte, Nr. 2 er Rosenkrantz V. (Tab. I Nr. 4), Nr. 4 3 Straabjælfer fra hoire Hjørne foroven til venstre forneden, Nr. 5 er en springende Kæv eller Uls mod hoire, Nr. 6 er usjendeligt og Nr. 7 en springende Genhjøring mod hoire.

Jæc Geryt Snaghenburgh Ridderæ, kiännæs

Oc til meræ beuaring allæ thissæ forscrifnæ stuckæs, tha lader jæc for^{de} Geryt Snaghenburgh, ridderæ, mit jnciglæ met wilghæ oc witscap hengis for thettæ breff. Oc til wtnisbyrth her *Niels Ywersöns*, her Heynæ Snaghenburghs, her Hinric Snaghenburghs, her Fickæ van Vitzens, her Claws Dawtz, ridderæs, Esbern diækns, Hermen van Vitzens, Knut Benct-söns oc Kort Nipritzæ jnciglæ. Datum Stegheburgh anno domini millesimo quadringentesimo secundo, feria secunda post dominicam reminiscere.

XLV.

Vendix Ahtefeldt Bæbner tilstaaer, af Biskop Peder (Zensen Lodehat) i Roeskilbe paa Dronning Margrethes Begne at have modtaget

600 Mark Lybft, som bleve ham betalte i Kolding d. 18 Januar af Lauren-
tius Scitta.

d. d. Kolding 1403 Januar 18.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjarch. (Voss. Danm. Fasc. 21 c, Gjældsbreve) har havt
4 hængende Segl, Nr. 1 Familien Ahlefeldts Vaaben og Nr. 2 Familien Rosenkrantz's (Tab. I
Nr. 4) ere bevarede, Nr. 3 er vel tilstede men ukjendeligt, Nr. 4 mangler.

Omnibus presens scriptum cernentibus Benedictus Anæfæld armiger,
salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes & futuri, quod
recognosco sexcentas marcas Libycenses a venerabili in Christo patre domino
Petro episcopo Roskildensi, vice illustrissime domine, domine Margarete Dei
gratia regine Dacie, equibene vltimum denarium sicut primum, gratuite
per presentes subleuasse. Pro quibus sexcentis marcis Libyc. predicta
principissa ac venerabili patre, domino Petro episcopo Roskildensi, vice
illustrissime domine, vna cum omnibus heredibus eorum, tam viuentibus
quam mortuis, per me & heredes meos viuentes & mortuos, vna cum
omnibus fideiussoribus eorum ac heredum ipsorum quittum do penitus &
excusatum; item recognosco me predictas sexcentas marcas Libicenses
per discretum virum Laurencium Scittæ in Colding feria quinta ante festum
sancti Pauli veraciter esse persolutas. In cuius rei testimonium sigillum, vna
cum sigillis aliorum nobilium virorum, vz. domini *Nicolai Iuærs* militis,
Henrici Halthæna, & *Laurencii Lunau*, presentibus est appensum. Datum
Colding anno domini m^ocd tercio, feria quinta ante festum sanctorum mar-
tirum Fabiani & Sebastiani.

XLVI.

Kong Erik af Pommern vidner, at for ham var skiftet i Helsingborg Hr.
Jens Nielsen (Kovenbalk) af Aunshjerg i Nærverelse af Dr. Margrethe, Erke-
biskoppen i Lund, Biskopperne i Roskilde, i Ribe, i Aarhus, i Børglum, i
Biborg, i Odense og i Strengnæs, 27 Riddere og 7 Bøvner, Slægt og Benner
paa fædrene og mødrene Side, og tilsvor og lovede uden Svig og for evige
Tider for Jens Jensen (Brok) af Clausholms Død dennes Fader Hr. Jens
Andersen af Estrup og Sønner Anders Jensen og Lave Jensen samt alle dennes
Slægtninge og Benner, fødte og ufødte, uroffeligt Venstfab og evig Fred.

d. d. Helsingborg 1405 Februar 24.

Orig. paa Berg. i det Rgl. Øhmarck. (hist. geneal. Archivs Berg.) har været forsynet med Kongens hængende Segl.

Ericus dei gracia regnorum Dacie, Swecie, Nor., Sclauorum Gothorumque rex & dux Pomeran. omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino. Noueritis, quod sub anno domini medquinto die beati Mathie apostoli Helsingburgis constitutus nobilis vir dominus Johannes Nicolai de Awendsberg miles coram illustrissima principe & domina, domina Margareta dei gracia regnorum Dacie, Swecie, Nor. &c. regina, domina & matre nostra carissima, & aliis nobilibus viris, dominis venerabilibus patribus Jacobo archiepiscopo Lunden., Petro Rosk., Eskillo Ripen., Boec. Arus., Petro Burglan., Lawone Wyburgen., Johanne Otton., Nicolao Strengn. ecclesiarum episcopis, Nicolao Ywersøn, Jacopo Absolonis, Petro Nielson, Jehan Olefson, Berone Olau, Henrico Jenison, Petro Jenison, Absolone Petri, Stigoto Aweson, Stigoto Petri, Erico Nicleson, Petro Walkendorp, Erico Bydelsbak, Woldemaro, Henningo Kabelt, Claus Dowet, Johanne Laweson, Hartwico Lembek, Andrea Pætz, Magno Munk, Nicolao Nielson, Johanne Grim, Johanne Ywardson, Andrea Petri Dywbek, Nicolao Hogschild, Jehan Thomeson, Wernikino Conradi, militibus, Nicolo Brok, Andrea Nicolai de Asedale, Laur. Jenison de Oreby, Jacopo Trugilli, Petro Magni, Thorkillo Brawde, Absolone Brawde, ac aliis pluribus fide dignis in multitudine copiosa ex maturo & deliberato animo, consensu & voluntate consanguineorum, cognatorum, propinquorum & amicorum tam paternorum quam maternorum partis vtriusque natorum & nascendorum, pro morte predicti Johannis Jenisson de Clasholm domino Johanni Andree de Æsendorp militi, Andree Johannis & Lawoni Jenison, patri & filiis eiusdem, liberis suis consanguineis, cognatis, propinquis, heredibus & amicis eorum uniuersis natis & nascendis omnibusque in eo suspectis firmam amiciciam, perpetuam treugam & jntegram pacem fideiusserunt & promiserunt sine omni fraudis matheria perpetuis temporibus inuiolabiliter obseruari. Datum anno, die & loco supradictis nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Swenonis Bryms.

Bagpaa med fenere Haand: Aarfeyde som vdi koning Erikes pahørelse er skeyd om den Brocker død af Klaxholm anno 1405.

XLVII.

Hr. Svend Udsøn og hans Hustruie Kirstine, Datter af Hr. Anders Dvesen (Hvide), tilføjede Dr. Margrethe den „faste Gaard“ Thordrup (Thorupgaard,

Friensvold, Drum S. i Galten Herred) med tilliggende Gods, og stadfæste Hr. Anders Døfens Skjøde til Kong Valdemar paa samme Gods.

b. d. Aarhus 1406 Februar 10.

Skjodet er trykt i Moltb. & Pet.s Dipl. Pag. 221, Nr. 151 efter en Vidskjede, der findes i Orig. paa Berg. i det Kgl. Skjmach. (Sjælland) med 3 bevarede Segl.

Jak Swen Vdhssøn ridderæ kennæs thet meth .

oc wy for^{de} Swen Vdhssøn riddere oc Cristine Anderssedotter late woræ jncigle meth wilghe oc witscap hængis foræ thettæ breff, oc hauer hetherlich father meth gudh biscop Bo aff Arws oc wælborne men, her Pæther Nielssøn aff Agardh, her Cristiern Kaas, her *Nicles Yuerssøn*, her Hannes oc her Prythern van Podbusch, her Folmær Jacopssøn, her Magnus Munk, her Johan Scarpenbergh, her Erik Nielssøn, her Anders Offessøn aff Byørnholm, her Jens Nielssøn aff Awentzbergh, her Clawes Krumpen, riddere, Axel Jacopssøn, Jacop Throuelssøn, Stygh Anderssøn oc Jens Swenssøn Bryms, afwapn, latet theres jncigle til witnessbyrdh hængis foræ thettæ breff. Datum Arusie anno domini millesimo quadringentesimo sexto, ipso die beate Scolastice virginis .

XLVIII.

Stig Anderssøn Bæbner stadfæster det Skjøde, som hans Fader, Hr. Anders Døfen, tilforn havde udgivet til Kong Valdemar paa Thordorp c. p.

b. d. Aarhus 1406 Februar 11.

Doc. er trykt i Moltb. & Pet.s Dipl. Pag. 227, Nr. 153. Orig. paa Berg. i det Kgl. Skjmach. (Voss. Friensvold olim Thordorp) har ventelig haft 19 hængende Segl, — Brevets høire Hjørne foruden er frastaaet —, af hvilke Nr. 3 geistligt med et Vaabensfold, hvori et Ulvehoved mod høire, Nr. 5 tre Leopardhoveder og Nr. 13, der er ufjendeligt, ere bevarede.

Jac Stygh Aanderssøn, awapn, kennes meth thettæ mit opnæ

Oc til mere bewaring oc wissen vm alle thisse forscrefne stycke, tha hafuer jac fornempde Stygh Andersson oc myn søn Pawel Stighson waræ jncigle meth wiliæ oc witschap ladet hænges for thettæ breff, oc til wytnesbyrdh erlich fathers biscop Boos aff Aars oc wælborne mens her Pæther Nielssøns aff Agarth, her Cristiern Kaas, her *Nyels Ywersøns*, her Hannes oc her Prythern van Potbusch, her Folmars, her Magnus Munks, her Johan Scarpenberghs, her Erik Nielssøns, her Anders Offasøns aff Byørnholm, her Jens Nyelssøns aff Awæntzbergh, her Claws Krumpens, her Swen Wzsøns, ridderes, Axel Jæcopssøns, Jæcop Throwelsøns oc Jens Swenssøns Bryms, awapns, jncigle. Datum Arhws anno domini millesimo cd° sexto, crastino beate Scolastice virginis.

 XLIX.

Hr. Peder Nielsen (Gyldenstjerne) af Aagaard frastriver sig af Rettighed til Thordrup (Torupgaard, Frisenwold, Drum S., Galten H.) c. p. efter det ham paa denne Gaard i 1404 af Hr. Svend Udsøn meddelte Skjøde, da det var blevet ham bitterligt, at Hr. Anders Dvesen, fornævnte Hr. Svend Udsøns Husfrues, Frue Kirstine Anders Datters, Fader tilforn havde skjødet samme Gaard til Kong Baldemar.

b. d. Aarhus 1406 Febr. 11.

Doc. er trykt i *Moltb. & Pet.s Dipl.* Pag. 224, Nr. 152. Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bøsf. Frisenwold olim Thordorp) har havt 18 hængende Segl, af hvilke kun Nr. 10 mangler. Nr. 1 velbev. Gyldenstjerne Baaben, Nr. 2 geistligt, Nr. 3 tre Leopardhoveder, Nr. 4 Rosenkrantz Baaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 5 og 6 velbev. Pødebusch Baaben, Nr. 7 Lunge Baaben (3 Lillier), Nr. 8 en Tverhjelte, Nr. 9 velbev. Starpenberg Baaben, Nr. 10 Hvidernes syv-oddede Stjerne, Nr. 12 velbev. Løventalf Baaben, Nr. 13 velbev. Krumpen Baaben, Nr. 14 Udsøn Baaben (en Kloffe), Nr. 15 Thott Baaben, Nr. 16 et paalængt deelt Skjold (Sæf), Nr. 17 Hvidernes syvoddede Stjerne, Nr. 18 en Muurtinde paaftaa.

Jæc Pæther Nielson aff Agarth, riddere, gør witerlicht alle

Til mere bewaring alle thisse forscrefne stuckles hafuer jac mit jncigle meth wiliæ oc witschap hengt for thettæ breff, oc til wtnesbyrdh erlich fathers byscop Boes aff Aars, her Cristiern Kaas, her *Niels Ywarsson*, her Hannes oc her Prythern van Potbusch, her Folmar Jæcopsons, her Magnus Munks, her Johan Scarpenberghs, her Eric Nielsons, her Anders Offasøns aff

Biørnholm, her Jens Nielsøns aff Awæntzbergh, her Claws Krumpens, her Swen Wzsøns, Axel Jæcopsons, Jæyp Throwelsøns, Stigh Andersøns oc Jens Swenssøns Bryms jncygle. Datum Arhws anno domini millesimo cd° sexto crastino beate Scolastice virginis.

L.

Peder Mortensøn skjober til Kong Erik og Dr. Margrethe Alt, hvad han kunde arve efter Hr. Niis Nyg i Tordegods, Pantegods, Kjøbegods, hvorføm= helst det ligger, eller i Bojfab, Vopenninge m. m., navnlig enhver ham tilkom= mende Ret i „Diernæs“ (Bang S., Hundborg H.) og „Diernes Fang“, „Krawefier“ (Malling S., Ring H.) og „Krawefers Fang“, og i hvad Gunne Zensøn, Lydeke Arwitøsen eller Erik Lydekøsen eiede.

b. d. Aalborg 1406 Mai 13.

Skjødet er trykt i Motb. & Pet.s Dipl. Pag. 240, Nr. 160. Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Sjælland) har havt 15 hængende Segl, af hvilke Nr. 1—3, 7, 8 og 10—14 mangle. Nr. 4 er geistligt med Olof Vaaben, Nr. 5 geistligt, Nr. 6 Lunge Vaaben (3 Lillier), Nr. 9 og 15 begge en Everbjelle.

Allæ the thettæ breff see æller høre kungør jæch Pæther Martensson, at jæk

Tha hafuer jæk for^de Pæther Martensson ok min søn Dynes Pæthersson waræ jncygle meth wilie ok witschap hængt for thettæ breff. Oc til witnessbyrdh andelighe fædhres oc wælbørnæ mæns jncygle, swosom ær biscop Boes aff Ars, biscop Lawes aff Wiburgh, biscop Pæthers aff Wændelsyle, hær Folmars Jæpssøns, her *Niels Ywerssøns*, her Pæther Nielssøns aff Agardh, her Magnus Munks, her Johans Scarpenerghs, her Jens Nielssøns aff Awensbiergh, her Jæcob Lawesøns, Niels Strangessøns, Jens Swenssøns Bryms oc Jæyp Kirtes jncygle. Datum Aleborgh anno domini millesimo quadringentesimo sexto, quinta feria proxima post festum beati Johannis apostoli & ewangeliste ante portam lat.

LI.

Hr. Peder Nielsen af Aagaard og hans Broder Hr. Erik Nielsen, der have hørt, at Aastrup (Sct. Hans S. ved Hjørring, Vennebjerg H.) i Vendskysfel, der i lang Tid havde været i Kronens Eie, fordem skal have tilhørt deres Forældre, og at de saaledes kunde have nogen Ret til denne Eiendom, oplade og skjøde til Kong Erik og Dr. Margrethe enhver saadan fornemmelig Ret.

b. d. Aalborg 1406 Mai 15.

Doc. er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 242, Nr. 161. Orig. paa Perg. i det Rgl. Ghmarch. (Bylland) har havt 13 hængende Segl, af hviilke Nr. 3 mangler. Nr. 1, 2 og 11 ere velbevarede Gyldenstjerne Vaabener, Nr. 4 og 5 ere geistlige, det første med Glob Vaaben med Ornen, Nr. 6 er Rosenkrantz Vaaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 7 Starpenberg Vaaben, Nr. 8 Løvenball Vaaben, Nr. 9, Hr. Elif Cliffen, er et paatværs deelt Skjold, aldeles ligt Familien Strangefens Vaaben, Nr. 10 er Saltenssee Vaaben med Muurtinden paalangs, Nr. 12 Strangefen Vaaben, aldeles ligt Nr. 9, Nr. 13 en Muurtinde paastraa fra høire Hjørne foroven til venstre forneden.

Wy Pæther Nielsson aff Agardh oc Eric Nielsson, brøthræ, riddæræ, kungøræ .

Tha hafwæ wy fornempdæ Pæther Nielsson oc Eric Nielsson, brødhre, riddæræ, waræ jncigle meth willæ oc witscap hengt for thettæ breff. Ok til witnesbyrdh ærlikæ fædhres oc wælbörnæ mentz jncigle, swosom ær biscop Boes aff Aars, biscop Laghæs aff Wyborgh, byscop Pæthers aff Wændesysel, her *Niels Ywersons*, her Johan Scarpenberghs, her Jens Nielssøns

Awentzbergh, her Elif Elifsons, her Yæp Lawessøns, Bugge Nielssøns, Nis Strangæssøns oc Jens Swenssons Bryms jncigle. Datum Alæborgh anno domini millesimo quadringentesimo sexto sabbato ante festum ascensionis domini

LII.

Hr. Elef Cliffen og Cathrine, Enke efter Strange Pedersen, tilligemed hendes Brødre, Bugge og Henrik Nielsen, skjøde til Kong Erik og Dr. Margrethe enhver Ret, som de mulig have havt, have eller kunde faae ved Arv eller paa anden Maade i Aastrup (Sct. Hans S. ved Hjørring, Vennebjerg H.) i Vendskysfel c.

b. d. Aalborg 1406 Mai 17.

Skjodet er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 246, Nr. 163. Orig. paa Perg. i det Kgl. Skmarck. (Sjælland) har havt 13 hengende Segl, af hvilke Nr. 1, 2, 4-6, 9-12 mangle. Nr. 3 Gyldestjerne Baaben, Nr. 7 geistligt, Nr. 8 Rosenkrantz Baaben (Tab. I Nr. 4) og Nr. 13 en Muurtinde paastraa fra hoire Hjørne foroven til venstre foruden.

Jac Eleff Elefsøn, riddere, oc jac Kathrinæ, Strangæ Pæthersøns æfterleue, oc wy Buggy oc Henrik Nielssøn, fornempdæ frwæ Kathrinæs brøthræ, wy fornempdæ firæ kungøræ

thå hafuer jac fornempde Eleff Elefsøn riddere oc jac Kathrinæ Strangæ Pæthersøns æfterleue oc wy Buggy oc Henrik Nielssøn, fornempdæ frwæ Kathrinæs brøthræ, waræ incigle meth wiliæ oc witschap hengt for thettæ breff. Oc til witnesbyrdh erlike fædhræs oc wælborne mæntz, swasom ær byscop Boes aff Ars, byscop Laghes aff Wyborgh, byscop Pæthers aff Wændesysel, her *Niels Ywersøns*, her Johan Scarpenberghs, her Jens Nielssøns aff Awæntzbergh, her Jækop Laghessøns oc Nychels Strangesøns oc Jens Swenssøns Bryms jncigle. Datum Alæborgh anno domini millesimo c^o sexto, secunda feria ante festum ascensionis domini.

LIII.

Peder Mortensen og Jens Nielsen af Bisborg skjøde til Kong Erik og Dr. Margrethe Alt, hvad de havde faaet af Færkes Gods baade af Færkes Hustruc og hans 2 Søner Hr. Peder Færke og Hr. Esge Færke.

d. d. Aalborg 1406 Mai 17.

Skjodet er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 248, Nr. 164. Orig. paa Perg. i det Kgl. Skmarck. (Sjælland) har havt 16 hengende Segl, af hvilke Nr. 3, 4 og 13-15 mangle. Nr. 1 viser i Skjodet 3 Spidsjer staaende op paa straa fra hoire Hjørne foruden, Nr. 2 en med en Wiirranke belagt Tverbjelke (Munt), Nr. 5 geistligt med Familien Globs Baaben med Træen, Nr. 6 tre Pisker (Punge), Nr. 7 Rosenkrantz Baaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 8 Gyldestjerne Baaben, Nr. 9 en Tverbjelke, Nr. 10 Starpenberg Baaben, Nr. 11 Løvenbalk Baaben, Nr. 12 en Muurtinde paa laugs i Skjodet (Saltensee), Nr. 16 en med en Wiirranke belagt Tverbjelke (Munt), aldeles ligt Nr. 2.

Wj Pæther Mortenssøn oc Jønes Niclessøn af Wesborch kænnes meth thette wort opne breff

thå haue wy for^{de} Pæther Mortenssøn oc Jønes Niclessøn woræ jncigle

meth wilghe oc witscap oc Dynes Pætherssøn, myn for^{de} Pæther Mortenssøns søn, sit jncigle hængt foræ thettæ breff. Oc til witnesbyrdh haue hetherleghe fæthre meth gudh oc wælborne mæn, swosom er biscop Bo aff Arws, biscop Pæther aff Wændesysel, biscop Lawe aff Wyburgh, her Folmer Jacobssøn, her *Nicles Iwerssøn*, her Pæther Niclessøn aff Agardh, her Magnus Munk, her Johan Scarpenbergh, her Jønes Niclessøn aff Auentzbergh, her Jacop Lawessøn, riddere, Nicles Strangessøn, Jønes Swenssøn Bryms, Jeyp Kyrt oc Cristiern Niclessøn, awapn, theres jncigle hængis foræ thettæ breff. Datum Aleborgh anno domini millesimo quadingentesimo sexto, secunda feria proxima ante festum ascensionis domini.

LIV.

Peder Høgh og Niels Krabbe, Michel Nielsen Krabbes Søn, Bæneve, ffjøde til Kong Erik og Dr. Margrethe al Rettighed, som Hr. Thomas, Præst i Tranders, og de samt Sophie Høgh, fornævnte Peder Høghs Datter, mulig maatte have i noget Gods i Nørre og Sønder Tranders (Flestum H.), som i lang Tid har ligget til Kronen; og som forðum skal have tilhørt deres Forældre.

b. d. Aalborg 1406 Mai 19.

Stjodet er trykt i Moltb. & Pet.s Dipl. Pag. 250, Nr. 165. Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Sjælland.) har havt 15 hængende Segl, af hvilke Nr. 2, 3, 5, 8—10 og 12 og 13 mangle. Nr. 1 et halvt Wildsviin, Nr. 4 geistligt med GLOB Vaaben med Ørnen, Nr. 6 Rosenkrantz Vaaben (Tab. 1 Nr. 4), Nr. 7 en Straabjelle, Nr. 11 en Muurtinde paa laugs i Stjodet (Saltensee), Nr. 14 et tverdeelt Stjod, Nr. 15 en Muurtinde paaftaa fra hoire Sjørne foroven.

Wy Pæther Høgh oc Nicles Krabbe, Mikel Niclessøns Krabbes søn, afuapn, kungøre .

tha haue wy for^{de} Pæther Høgh oc Nicles Krabbe woræ incigle hængt foræ thettæ breff. Oc til witnesbyrdh hetherleghe fathre oc welborne mæn, swosom ær biscop Bo aff Arus, biscop Lagho aff Wyburgh, biscop Pæther aff Burglum, her *Niels Iwerssøn*, her Magnus Munk, her Johan Scarpenbergh, her Jens Niclessøn aff Auentzbergh, her Eleff Elefssøn oc her Jeyp Laucsøn, riddere, Stygh Munk, Bugge Nielssøn, Nicles Strangessøn oc Jens Swenssøn Bryms, afuapn, haue ladet theres jncighle hængis foræ thettæ breff.

Datum Aleburgh anno domini millesimo quadringentesimo sexto vigilia ascensionis domini.

LV.

Ketil Mikkelsen, Marine Ebbes Dt., Bjørn Eriffens Enke, Cecilie Ebbes Dt., fornavnte Marines Søster, og Elne Jens Dt., Peter Fynboes Enke, skjode som Arvinger efter Knud Hakoufen af Vøli og hans Hustru Fru Botbild og deres Son Hakon Knudsen samt Ketil Kætisen til Dr. Margrethe Neder Hovgaard i Vesterbølle Sogn med mere Guds.

d. d. Randers 1406, September 17.

Skjodet er trykt i Motb. & Pet.s Dipl. Pag. 292, Nr. 188. Orig. paa Perg. i det Kgl. Skmarck. (Sjælland) har havt 13 hængende Segl, af hvilke Nr. 5, 9 (8), 11 mangle. Nr. 1 en Skraabjelle fra høire Hjørne foroven belagt med 3 Ruder, Nr. 2, 3 og 4 vise alle i Skjoldet et Vaabenmærke, der opstaaer paastraa fra venstre Hjørne fornedet og ligner en Trastamme med regelmæssige, afhuggede Ørene ud til Siderne, Nr. 6 geistligt med Glob Vaaben med Trænen, Nr. 7 Løvenball Vaaben, Nr. 8, der er ombjttet med Nr. 9, er Rosenkrantz Vaaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 10 to Sparrer, Nr. 11 en Tverbjelle og Nr. 12 en Tverbjelle belagt med en Viinranke.

Jæk Kæthil Mikelssøn oc Marinæ Ebbesdotter, Byørn Erikssøns æfterleue, oc Cecilia Ebbesdotter, fornempde Marinæs suster, oc Elne Jensdotter, Pæther Fønboos æfterleue, wi alle fornempde kænnes .

tha haue wi fornempde Kæthil Mikelssøn, Marinæ Ebbesdotter oc Cecilia Ebbesdotter, sustere, oc Elne Jenssedotter woræ jncigle meth wilghe oc witscap ladet hængis foræ thettæ breff, oc til witesbyrdh haue hetherleghe fæthre meth gudh oc wælborne mæn ladet theres jncigle hængis fore thettæ breff, swosom er bisschopp Bo aff Arws, bisschopp Laghe aff Wyburgh, her Jønis Nielssøn aff Auentsbergh, her Erik Nielssøn, her *Niels Iuerrssøn*, her Lasse Hwas, riddere, Jønes Swenssøn Bryms, Jæppe Kyrt, oc Cristiern Nielssøn, affwapn. Datum Randers anno domini m^o cd^o sexto feria sexta quatuor temporum post exaltacionis sancte crucis.

LVI.

Jacob Willesøn af Keldekær med sin Hustru Gisle, Hartvig Sehesteds Dt., tilfjoder Dr. Margrethe al den Rettighed, som han har i den faste Gaard og By Grødersby m. m., som de Bogwischer havde folgt Dronningen, og som de Sehesteder for deres Niendeets Vedkommende ligeledes havde afhændet til hende.

d. d. 1406 September 22.

Skjebet er trykt i Molb. & Pet.s Dipl. Pag. 295, Nr. 189. Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjmach. (Sjælland) har havt 11 hængende Segl, hvilke alle ere tilfede. Nr. 1 tre Ruder paaftaa fra høire Hjørne foroven, Nr. 2 og 3 Lunge Waaben (3 Lilier), Nr. 4 Rosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 5 en Tverbjelte, Nr. 6 Løvenball Waaben, Nr. 7 Skarpenberg Waaben, Nr. 8 Gyldenstjerne Waaben, Nr. 9 et paalangs deelt Skjold (Hase), Nr. 10 en Muurinde paaftaa fra høire Hjørne foroven, Nr. 11 en Trnekrop med udbredte Vinger.

Jæk Jacob Willessøn aff Keldekær gør witerlicht alle the som .

tha hauer jæk fornemde Jacop Willessøn mit jncigle meth wilghe oc witscap ladet hængis fore thettæ breff, oc hauer hetherlich meth gudh oc wællborne mæn, swosom ær biscop Niels Jacopssøn, her Folmær Jacopssøn, her *Niels Luerssøn*, her Magnus Munk, her Jens Nielssøn aff Auentzbergh, her Johan Scarpenbergh og her Eric Nielssøn, riddere, Jacop Throuelssøn, Jens Swenssøn Bryms oc Pæther Magnussøn, affwapn, ladet theres jncigle til witnessbyrdh hængis foræ thettæ breff. Datum anno domini m^cd^o sexto crastino beati Mathei apostoli.

LVII.

Bisshop Johan af Slesvig giver Hr. Niels Iversen (Rosenkrantz) af Hevringholm for den Tid, han var Biskoppens Foged paa Svabsted, Quittering for enhver Fordring, han kunde have paa ham paa Grund af Henneske Stampe, og for den Oppebørsel, der var anbetroet ham enten af Biskoppens Pantegods eller af Stiftets Gods i Svabsted Sogn eller andetsteds, nemlig i Dstenfeld Sogn, som Biskoppen havde i Pant af Hertugininden af Slesvig.

d. d. 1407 August 26.

Efter en Afskrift i det Kgl. Ohmarch, fra Rosenholms Archiv, jfr. Manuscript paa det st. Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to. Trykt i Nordfriesland im Mittelalter af Michelsen, Urkundenbuch Nr. 17.

Wy bischop Johan van ghodes gnade bischop tho Sléswik, doon wittighen vnde openebare an desseme opene breue vöre alle de iennen, de nu zin edder noch to komeu moghen, dat wy lathen loos vnde quit vnde vn-
sen rechten eruen vnde vnser nakomelinghen deme erbaren ridderen *Niels Ywersson* van *Heferyngholm* vnde synen rechten eruen, sunder alle arghe-
list edder nye vunde, dar in tho .tynde, ze sin gheyslich edder werlich, als
vmme *Henneke Stampen* vnde vmme alle dingh, dar he vte vnseme pant-
ghod heft gheschattet edder vpgheboret, id sy broke edder rente, edder vnser
stichtes ghut, dat dar licht in deme kerspele tho Swauestede, edder wör
id licht in vnseme stichte, de wyle dat he her *Niels* voghet was vppe Swaue-
stede, dat wy hebben in vnser panden van vnser gnedighen vruwen weghene,
der herthoynnen van Sleswik, dat sich heten is dat kerspele to Osten-
velde, vnde des to mere betugnisse vnde segherricheyt so hebbe wy bi-
schop Johan vorbenomede vnse ynggheseghele myd berademe mode ghehan-
ghet lathen am dessen breeff. De gheuen vnde screuen is na ghodes
bord dusent iar veerhundert iar, dar na an deme sevenden iare, des vrye-
daghes neghest na sunte Bartholomeus daghe.

LVIII.

Hr. Johan Skarpenberg, Ridder, tilstaaer at have modtaget Skive Slot
med Hiubborgs, Rødding, Nørre- og Hærre-Herreder i Salling som Pantelshn
af Kong Erik og Dr. Margrethe for 5000 lybste Mark.

b. d. Ribe 1407 November 30.

Brevet er trykt i *Moltb. & Pet.s Dipl.* Pag. 338, Nr. 213 efter en Vidiaise af 1413 i de
Kgl. Ohmarch, med 4 bevarede Segl.

Jegh Johan Skarpenbergh, ridder, kennes meth thettæ mit opnæ breff, at
jegh thet slot oc festæ Skywe

Oc hauer iegh for^{de} Johan Skarpenbergh, ridder, oc for^{de} min husfrw Eybe

oc wy Erik Nielssøn ridder, oc brwn Eric aff wapn for^{de} woræ jncigle meth wiliæ oc witscap hengt for thettæ breff, oc hauæ wy bidhet erleghe forthære meth gudh oc welbornæ men, swo som ær bescop Eskel aff Ripe, bescop Boo aff Arhus, bescop Laghe aff Wiborgh, her *Niels Yuerson*, her Pryt-bern van Putbusk, her Magnus Munk, her Erik Bydelsbach, her Jeop Truelssøn, her Jehan Thomessøn oc her Niels Krabbe, riddere, Clawes Skin- kel, Hans Krøpelin oc Jes Hwal a wapn, at the hengæ theres jnciglæ tel witnesbyrd for thettæ breff. Datum in ciuitate Ripensi anno domini mille- simo quadringentesimo septimo jpsō die beati Andree apostoli

LIX.

Bisfop Bo og Capittet i Aarhus kundgjøre, at de forgiæves hãve spurgt og efterføgt for at faae at vide, om Den Rals, som Slottet og Fæstningen Rals staaer paa, nogenfinde har tilhørt Bisfopsbordet, Capittet eller Domkirken i Aarhus, og at de derfor erkjende, at de ingen Rettighed hãve dertil, men at Den og Slottet høre Kronen til.

d. d. Aarhus 1408 Januar 6.

Drig. paa Perg. i det Kgl. Schmarsch. (Vosø. Talls Slot) er meget mutileret og har høvt 17 hængende Segl. Nr. 1 geistligt med et Vaabenstjold, hvori et Dyrehoved, Nr. 2 mangler, Nr. 3 geistligt med Glob Vaaben med Ornen, Nr. 4 geistligt, Nr. 5 en Tru med udbredte Vinger, Nr. 6 Rosenkrantz Vaaben (Tab. I Nr. 4), Nr. 7 stærkt besfabiget, Nr. 8 Pødebusch Vaaben, Nr. 9 Starpenberg Vaaben, Nr. 10 Gyldestjerne Vaaben, Nr. 11 Løvenbalf Vaaben, Nr. 12 Rimbæk Vaaben, Nr. 13 Krumpen Vaaben, Nr. 14 Straugesen Vaaben, Nr. 15 et paa langs deelt Stjold, Nr. 16 mangler og Nr. 17 en Muurtinde.

Trykt i D. M. III, Pag. 180—1.

Wy Bo met gutz na[thæ] biscop i Ars oc alt capitel i then samæ stæth gøræ witerlicht meth thettæ wort opnæ breff, at wy hafwæ sport grangiflige aff ælste oc skelligheste [mæn] oc aff andræ som wy hafwæ bæst kunnet, oc hafwæ wy søcht oc let æfter breff . . . at then øø som Kalfø heder, som th[et slot] oc fæste Kalfø yppa stander i Norræ Jutland liggende, eller oc thet sammæ slot oc fæste Kalfø noger tiith haffuer tilhort eller erken biscops bordhet i Ars eller capitel eller domkirken i Ars eller nogor synderlich persone . . . at allæ stycke swo sannæ æræ oc ewerdhe- licæ oc vgcallelicæ sculæ stadighe, faste oc vbrødeliche blifwæ i alle

madæ, som fore screuet star, thy hafwæ wy fornempde biscop Bo oc capitel i Ars ladet ware incigle meth wilix oc wetscap henget fore thettæ breff, ok til witnesbyrdh erlicæ fædhres meth gudh oc wælborne mæntz, swo som ær biscops Laghes af Wyborich, biscop Pæthers aff Wændesysel, her Jens Duwes, her *Niels Ywerssons*, her Hanes oc her Prytherns van Polbusch, her Johan Scarpenbergs, her Eric Nielssøns, her Jens Nielssøns aff Awæntzbergh, her Hartich Lembeks, her Jens Eskelsøns, her Niels Strangessøns, her Jæyp Throuwelssøns oc her Pæther Magnussøns riddere, oc Jens Swenssøns Bryms awapns incigle. Datum Arusie anno domini millesimo quadringentesimo octauo ipso die epyphanie domini.

Bagpaa med gammel Haand: biscop Boo oc alt capittel i Ars kænnis thennum ænger rætikheet haue til thet slot oc then *øø Kalføø*.

LX.

Kong Eric af Pommern forunder Otte Nielsen (Rosenfrantz) og hans Husfrue Frue Else (Krognoß) af Bjørnholm alle 40 Marks Sager og derunder over deres Bornede og alt deres Gods i Danmark.

b. d. Hindsøgaul 1426 Januar 10.

Originalen, der fandtes i Rosenholm Archiv, er tilintetgjort. Nærværende Stykke er trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (Raugebøks Dipl.).

Wy Erik meth Guths nathe Danmarks, Swerighes, Norghes, Wendes oc Godes koning oc hertuch i Pomern gøre witerlich meth thette wor breff, at wy aff wor serdelis nathe oc for tro thyenist sculd, som thenne breff uiser *Otte Nielsson* oss oc wor kære husfru oc wor faterbrotherson hertuch Buggeslaff aff Pomern meth wore efterkomere koninge oc rikin troliche gøre oc bewise scal, swo lenge han leuer, tha unne wy hanom oc frw Elseff aff Bjørnholm, hans husfrw, alle føretyughe marke sake oc ther fornæthen ouer there, wornethe thyenere oc gots, hwer thet helst ligger i Danmark, swo lenge wor nathe tilsigher; thy forbyuthe wy wore fogede oc embitzmen oc alle andre, ee hwo the helst ære, thøm i nokre mate her vti at hindre eller vforrette, vnder wor heffnd oc wrethe. Datum

in castro nostro Hintzegauel anno domini mcdxx sexto, feria quinta infra octauas epyphanie domini, nostro sub secreto presentibus appenso.

LXI.

Jens Lauersøn og Henric Blik Bøvner tilstaae, at de have oppebaaret fuldt Værd og Penge af Otto Nielsen (Kofenkrang) til Hevringholm for det Gods i Allelev i Lyngby Sogn, som var tilfalden dem med deres Hustruers Ingeborg Niels Dt. og hendes Datter Kirstine Jacobs Dt., der arbejdede det efter Anders Eysøns Død, nemlig 3 Gaarde i Allelev, et øde Byggested i Fæveile med Tiliggende paa Fæveile Mark og en Eng i Grenaa Holm, og tilfjødte herefter Otto Nielsen formeldte Gods.

d. d. 1429 Mai 28.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ohmarch. (Kønbæks Diplomatarium) efter Orig. paa Berg. i Arkivet paa Benzon. Uden Segl.

Allæ men som thettæ breff høræ eller seær, tha hielser wi Jens Lauersøn oc Henric Blik wæbnere ewindeligh meth guth, oc kunnægøræ wi alle the nw ære oc kommæ scullæ, ath wi witerkennæs oss mæth thettæ wort opne breff fult wærth oc penynghæ j woræ fullæ nøghæ wpp ath haffe bo-reth athennæ næruærende breffuiseræ, en wælbørdighæ man *Otte Nielson* aff Hæffringholm, for gotzæ i Lyngby soghæn i Aluløff ligendis, huilke gotzæ som oss ær meth rættæ arff wppo kommen meth woræ kære husfrwer Ingyborgh Nielsdatter oc hennes datter Kirstinæ Jegobsdatter, oc huilke gotzæ thær the efter Anders Eysøns døth ærffedhæ, hues siel guth haffe, so som ære thre gorthæ i forscreffen Aluløff, huilke thær nw vti boor Agy Mikkelsøn, Jæppe Fæuedæl oc Jessæ Jordon, oc ydermeræ jet øthæ bøgghæ stæth i Fæuedæl meth syn tilligilzæ wppæ Fæuedæl mark og thær til en æng i Grinduholmæ; thessæ forscreffen gotzæ meth alle theræ rættæ tilligilzæ, som ær aghær, æng, skow, fiskewan, wot oc thyuært, rørinde oc wrørinde, enttæ wdentaghæt, then forscreffen *Otte Nielsson* frii, skødæ wi oc wplathæ oc antuorthæ hanum efter sin wilæ ath skikkæ the forscreffen gotzæ meth all there tilligilzæ, som the ære oss meth rættæ wppæ kommen; tilbinde wi oss oc woræ rætæ arffinghæ ath frii oc hiemlæ *Otte Nielson* eller hans sande arffinghæ the forscreffen gotzæ meth all theræ

rættæ tilligilzæ for huar mans ræte til tale efter lands loff. Til winnæsborth oc ydermeræ foruarilzæ tha haffe wi hengd jngcigel wore for thettæ breff meth andre gothæ mens jncigel, so som ær hetherligh men oc wælbørdighæ herræ Hinric Knutsøn riddere, Lyder Holc aff Steffringhæ, Pæther Skram aff Matrupp, Lassæ Tammissøn, thær wæbner æræ. Datum anno domini m^ocd^oxxix, sabbato infra octauam corporis Christi.

LXII.

Henric Ericksen (Rosenkrantz), Wæbner, tilstaaer at have taget i Reie af Erkedegn Iwer Thortsen og Capitlet i Ribe alt Capitlets Gods i Sahl Sogn i Ginding Herred imod en aarlig Afgift af 18 Ørter Korn eller 6 Tdr. Smor.

d. d. 1429 September 22.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Ribe Stiftsbreve) har havt 4 hengende Segl. Nr. 1 Rosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 8), Nr. 2 og 4 mangle, Nr. 3 en Stihage, altfaa fast Waaben.

Alle men thettæ breff see eller høre helser jegh *Henrik Eriksson* a wabn ewynneligh meth wor herræ och kwngør thet allæ men, swo wæl the nw æræ som kommæ sculæ, ath jek hawer til leyæ taghet aff hetherlighe men her Iwer Thorthssøn ærki dieghn j Ribæ och alt capitel i thet samæ steth alt theres gotz, som the hawæ liggendes j Salæ soghn j Gedyng hæret, meth allæ fornefnde gotzes tilliggelsæ, ager och ængh, wot och thyr, scow och fischwadn, rørendæ och vrørendæ, enktæ vndtaghet, meth eet øthæ myllæsteth j thet samæ soghn, meth thessæ wilkoræ . . . In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, videlicet domini Erii Nielsson militis, Cristierni Fazæ & Magni Piigh presentibus est appensum. Datum anno domini m^ocd^oxxix^o die sanctorum martyrum Mauricij & sociorum eius &c.

LXIII.

Lasse Clausen, Wæbner, stadfæster det Skjøde, som hans Morbroder Hr. Jens Laghesen af Høther havde udgivet paa Søndergaard i Neisby Sogn, Hviding Herred, for en Martid i vor Frue Kirke i Ribe.

d. d. 1431 Mai 6.

Drig. paa Berg. i det Rgl. Gismarch. (Nibe Stiftsbreve) har havt 6 hængende Segl. Nr. 1 i Skjoldet en Gøddet Stjerne og derover en Halvmaane, Nr. 2 Rosenkrantz Baaben (Tab. I Nr. 13), Nr. 3 Hølf Baaben, Nr. 4 et gaaende Dyr mod Venstre, Nr. 5 og 6 mangle.

Alle men thette breff see æller høre læse helser iech Lasse Claussøn wepner ewinnelich meth guth och kungøret alle men meth thette myt opne breff, at jech for mech oc pa myne systens weghne stadfester thet scøde, som herre Jens Læuesøn aff Høther myn kære mother brother, hwas syell guth hawe, skøtte pa Hwyingherrets thing capitel j Rype, som wor Søndergard i Rysby soghen liggendes meth alle syne telhørelse fore hans artyth at holde arlich i wor frwæ kyrke j Rype, och kennys jech mech engen retlichkeit at hawe vdermere j for^{de} gotz i nogher mode. Item telbinder iech mech och myne aruinge pa myne och myne systens weghne, at frii, frelse och tel at staa for^{de} Ryper capitel for^{de} gard och gotz meth alle theres telhørelse, encte vndertaghet, for alle mentz atale, som pa kunne tale meth rette. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet *Claus Petherson de Coxbøle*, *Nicholai Jenson de Linwyt & Stauerscow ibidem*, *armigerorum*, *Nicholai Fris & Andree Fris civium Ripensium*, presentibus est appensum. Datum anno domini m^ocdxxx primo, dominica qua cantatur vocem jocunditatis.

LXIV.

Fruer Elsebe (Jens Dt. Rosenkrantz), Hr. Von Zepfens (Lange, 3 Nofer) Efterleverste, kundgør, at hun har givet det Gøds, som hun arvede efter sin Moster Fru Kirsten (? Timmes Dt. Huitkop) af Sandholt, til Sct. Birgitte Kloster i Maribo, med Undtagelse af den Deel, som hun havde givet Mikman von der Lanfen og fremdeles tilstaaer ham, og beder alle Riddere, Svende m. Fl. at forhjælpe Klosteret til, hvad der tilkommer det, da det forholdes det med Magt. Ligeledes meddeler hun, at hendes Søn Hr. Timme Zonsen havde laant af hendes Broder Erik Zensen 100 Mark imod Pant i fornævnte Gøds, men at han havde tilskrevet hende, at han for nogen Tid siden havde befaleet Mattis Andersen at indløse Gødet og betale Pantesummen. Sluttelig melder Fruer Else, hvem det er kommet for Dre, at det er blevet sagt, at hun var død, at hun ikke alene er levende men karff og ved godt Helbred, og anbefaler Fru Lucie at lade Klosteret nyde i No hendes Gave, der ogsaa er givet for Fru Lucies

Huusbondes Sjæl saavel som for Fru Elses Forældres Sjæle og for hendes (Fru Elses) egen Sjæl.

d. d. Nørholm 1431 October 18.

Trykt efter en Afscrift i det Kgl. Bihand. »ex libro chartaceo».

Hilser jech *Ælsonbe*, her Jon Jepsens æffterlyuer, ewindelich med gudh oc kunnegør jech for alle the nu ære oc kumme skulæ, ad jegh haaffuer gyvet myt gotz, huyk som jech feck till arff æffter myn mother syster fru Kyrsten aff Sannolt, til S. Byryte closter y Maribo i Lolandh (hvilchet godtzs oc som jech hauer Rykman van der Lancken befalæth mæth mith obæn breff) so stor jech hanneim til nw so val sum tha, for thi bether jech allæ gothæ men, so sum ær rydder oc swænne oc bunder oc bokarle, at hielpe closter saa meget som ræt ær, helst for thy ad thet holæs thæm for mæth welder. Item so bar min søn her Tymme Jonson up hundærdh mark hvydæ (kungens engels) aff *Erich Jensen* myn brother for thyt forscreune gotz, mæth sodant underschetz, furst thyse forscrevnæ hunderdh mark waræ rethæ til at byuthæ, tha skullæ thyttæ forscreune godthz væræ rethæ uden allæ hylpræthæ, oc schreff myn søn hær Thymmæ mæch till, dheth han hauthæ beffalæth Mattes Andersen at han skulæ hauæ løst thyttæ forscr. godthz for thyse forscr. c marc till fornæ. Item so ær mæch tilkynnæ vurthen, adh the sathæ, ad jech war døth, nv bevyser jech thet i thyt myt oben breff, ad jech ær lyvendes oc karsk, oc have mit helbreth so længe som guthz vly er, oc byther jech jthær fru Luthzsæ, ad i val gøør och ladæ closter nøde thet, sum jech ther till given hauæ, helst forthi thet ær so val for ither hosbundh seel och alle myne foreller selæ, sum thet er for min skuld. Thyt till en større vynnæsbørth so haaffuer jeg Elsov Jons forskreffne mit incele lade thruke næthen for thyttæ breff mæth *Styggy Nyelsens* incele min brotherson. Screven po Nørholm æffter vors hær fothe . . . thyde mcccc po dheth thredwæ oc j, sancte Lucis dage euangelista.

LXV.

Fruen Elisabeth (Rosentrantz), Enke efter Hr. Jonas Jacobsen (Lange) til Nørholm, giver med Samtykke af sine Slægtringe og sin Laugværge Otto

Nielsen (Rosentantz) til det Alter i Ribe Domkirke, som hendes Huusbonde Hr. Jonas Jacobsen havde stiftet norden for Fonden, for Sjælemesser for sig selv, hendes afdøde Huusbonde og deres Børn og Affom alt sit Gods i Jerne Sogn, (Sonder) Rebel Sogn, Næsbjerg Sogn og Gulbager Sogn tilligemed Møllen, som hun havde kjøbt af velbyrdig Mand Hartvig Thun, og det Gods i Gulbager Sogn, som hun havde kjøbt af velbyrdig Mand Thomas Carlsen, samt hendes Gods i Sem Sogn nemlig „Mannhø“ Otting Jord paa Varming Mark og en hvide Part af Fisteriet sammesteds, som hun havde kjøbt af velbyrdig Frue Cathrina, Erik Bynghs Esterleverste. Hun bestemmer derhos, at Nicolaus Mathiesøn, Sacristan ved Ribe Domkirke, for Livstid skal nyde Indtægten af fornævnte Gods og holde daglig Messe ved fornævnte Alter samt aarlig give 3 Mark Lybsk til Ribe Domcapitel for 2 Aartider, den ene under Pintsfesten med Vigilier og 12 Sjælemesser og den anden paa Somfrue Marias Fødselsfest (d. 8de September) ligeledes med Vigilier og 12 Sjælemesser, men efter hendes Død skal han give 4 Mark til Capitlet for en Aartid paa hendes Dødsdag med Vigilier og 12 Messer. Naar han er død, falder formeldte Gods til Capitlets frie Raadighed, saaledes at det efter Samraad med den ældste i den fra hende lige nedstammende Linie skal beskikke en „reenlivet“ Præst til at holde den daglige Messe ved det paagjældende Alter.

d. d. 1433 Juli 29.

Drig. paa Perg. i det Rgl. Ghmarch. (Ribe Stiftsbreve) har havt 6 hangende Segl. Nr. 1 (Elisabeth Zona) Rosentantz Baaben (Tab. 1 Nr. 7), Nr. 2 velbevaret Ghldenstjerne Baaben, Nr. 3 (Otto Nielsen), see Tab. 1 Nr. 10, Nr. 4 og Nr. 5 mangle, Nr. 6 (Peder Skram) en Enhjørning mod Høire.

Af denne Fundation haves en Vidnielse paa Perg. i det Rgl. Ghmarch. (Ribe Stiftsbreve) udfærdiget af Cantor Jacob Iversen d. d. 1435 Martz 24.

Sfr. Kirkehistorisk Tidsskrift III Pag. 68 ff., Ribe Domcapitels ældste bevarede Fordebog.

Vniuersis presens scriptum cernentibus vel audientibus *Elyzabeth Jonæ de Nørhollym* salutem in domino. Notum facio presentibus & futuris, quod deliberato consilio propinquorum cognatorum meorum & precipue *Otonis Nicolai*, legitimi nunc tutoris mei, ja bona valitudine & sana mente mea ob remedium & salutem anime mee animarumque dilecti mariti mei domini Jone Jacobi militis, bone memorie, filiorum ac progenitorum meorum do, trado, assigno & hiis presentibus literis meis apertis in perpetuum scoto capitulo Ripensi omnia bona mea in parochiis Jern, Syndernybyl, Nersbery & Gwldager cum molendino ibidem constituto & aggere suo aliisque suis pertinentiis sita, que a nobili viro Hartuycho Thwn juste empconis

titulo habui, & omnia bona mea in eadem parochia Gwldager sita, que a nobili viro Thoma Caroli eciam juste empconis titulo acquisiui, pro vna quottidiana missa celebranda super altare, quod dominus Jonas Jacobi prescriptus ad partem aquilonarem fontis in ecclesia Ripensi construi fecit, & idem dominus Jonas Jacobi maritus meus dilectus eidem altari omnia bona prescripta, olim sibi inpignerata, si ipse dominus Jonas Jacobi vel sui heredes bonorum ipsorum proprietatem aliquo tempore habere potuissent, decreuit deputare; item bona mea in parochia Seem, videlicet vnum ottyng ter rarum dictum Mannys ottyng in campo Warmyng sita & septimam partem piscature stangni ibidem, que a nobili matrona domina Katherina, relicta Erici Ryngh, juste empconis titulo acquisivi, prout in literis super hiis confectis plenius continetur. Volo insuper & ordino, quod dominus Nicolaus Mathie pronunc sacrista in ecclesia Ripensi omnia bona prescripta ad tempora vite sue sub ordinacione sua habeat & fructus, redditus ac proventus ex bonis illis percipiat & missam illam quottidianam super altare predictum teneat, & capitulo Ripensi iii marcas Lubicenses annuatim dabit, vt anniuersaria bina annuatim teneat, vnum circa festum pentecostes cum vigiliis & xii missis pro animabus prefati domini Jone Jacobi mariti mei dilecti, nostrorum filiorum & progenitorum, & aliud circa festum natiuitatis beate virginis cum virgiliis & eciam xii missis pro animabus eorundem, donec vitam duxero in humanis. Sed post obitum meum capitulo Ripensi iiii marcas cum media Lubicenses annuatim dabit, vt anniuersarium meum die obitus mei eciam cum vigiliis et xii missis teneat. Post mortem vero dicti domini Nicolai Mathei capitulum Ripense omnia & singula bona prescripta sub ordinacione sua habeat & fructus, redditus ac proventus ex bonis illis percipiat & presbiterum bone vite cum consilio senioris heredis mei recta linea a me descendens ordinet, qui missam quottidianam illam super idem altare celebret, & sibi salarium, prout consuetum fuerit, pro missa quottidiana communiter dare dabit. Residuum vero proventuum & reddituum ipsorum bonorum omnium capitulo Ripensi pro illis tribus anniuersariis suis temporibus annuatim tenendis, vt prescriptum est, cedat, si redditus bonorum ipsorum ad onera sufficiant suprascripta. Deprecor ergo & in domino orton, vt de ipsis bonis participantes pro animabus illorum, intuitu quorum temporalia bona percipiunt, deum deuocius studeant exorare. In quorum omnium & singulorum testimonium & cautelam firmiorem sigillum meum mea vna cum sigillis nobilium virorum domini Erici Nicolai de Thym, *Otonis Nicolai*, *Thymonis Nicolai*, Andree Styggy & Petri Skram

presentibus est appensum. Datum anno domini m^ocd^oxxxiii^o die beati Olavi regis et martyris gloriosi.

LXVI.

Godske Eriksen (Rosenkrantz) og Iver Pedersen (Rosenkrantz) skjøde til Cannikerne og Capitlet i Haderslev en Gaard i Sverdrup og en Gaard i Stenwith.

d. d. 1436 Juli 2.

Skjødet er trykt i Gmarch's Marsberetning II. T. 18. Orig. paa Perg. i det Kgl. Gmach. (Tydske Canc. Arch.) har havt 6 hengende Segl, af hvilke Nr. 1 og 4-6 mangle, Nr. 2 viser en mod overste venstre Hjørne af Skjødet rettet Straabjelle med 2 Rækker Staktavler, altsaa Rosenkrantz Waaben (Tab. I Nr. 14), Nr. 3 en mod hoire vendt Fiff (Sture Waaben).

LXVII.

Christopher af Bayern, Danmarks Riges Forstander, forlener Otto Nielsen (Rosenkrantz), D. N. N., med Kalo Slot og Lehn samt Hald Herred.

d. d. Kjøbenhavn 1439 Septbr. 12.

Trykt efter en Afskrift paa det st. Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to) af Originelen, som fandtes i Rosenholms Archiv.

Wy Cristoffer meth guths nathe palantz greue pa Ryen, hertugh j Beyrn oc Danemarks righes forstander, helse alle wore bønder oc wørdnøthe, som bygge oc boo j Halle hæret Ox sysel j Jutland kærlighe meth guth oc wor nadhe. Wither kære wenger, at wj haue nw effther wort radhs rad anthwordhet oc tiltrot thenne bressuiser wor elscheligge radh oc man *Otto Nielszen* wort slot Kalløø meth the lææn, ther nw tilligger, oc ther till Halle hærit, huilket wy nw ther till laufft haue efter wort radhs radh. Thi bethe wj oc biudhe alle kronene bønder oc wordhnødhe, som j fornæssnde Halle hæret bygge oc boo, at j wære hañom hørege oc lytheghe paa wore weghne oc gører hanom till godhe rethe, hwat j oss plichtighe ære paa kronenes weghne, suo længe wor

nadhe tillsigher oc wj thette wort breff jgen kalle. In Christo valete. Scriptum Hafniæ anno domini etc. xxx nono sabbato proximo ante festum exaltacionis sancte crucis nostro sub secreto.

LXVIII.

Vidne af Sønder Herredsthing (Raubers A.), at Otto Nielsen (Nosenfrantz) af Bjørnholm æfede og fik et fuldgylbtigt Thingsvidne af 8 Dannemænd, at Dve Tagesen (Reventlov) paa samme Thing tilfsjodebe Otto Nielsen af den Deel af og Rettighed i Bjørnholm og Gaardene Oddrup og Drammelsfrup med tilliggende Gods, som han havde arvet efter sine Forældre, og at han havde modtaget fuld Betaling.

d. d. 1441 Juni 27.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Øhmarck. (D. S. M.) har havt 10 hængende Segl, af hvilke kun Nr. 3 (Thorbern Egesøen i Rimsø) er tilfede og viser en Klotte, sigt Familien Udøens Baaben.

Alle men thætte breff see æller høre, helsæ wy Nissæ Michælsøn hæritz foghet pa Synderhæreth dywrs thing, Vlff Læmbæk, Therbern Esgisøn i Rimsø, Jæppæ Nyælsøn i Ræfue, Hinrik Jonssøn i Wæthilby, Owæ Hinriksøn i Ingwarstorp, Owæ Sab i Alwæløfue, Pæther Sab i Wæthilby, ther wæpnere æræ, Pæther Andersøn præst i Droby oc Ingwær Nyelsøn i Nøtagher bonde ewinnelighe medh gudh. Alle mæn skal thet witerlicht ware, nær^{des} oc kommesko^{des}, at aar æfter wors hærres føthilse aar medxli then tiisdagh næst æfter sancti Johannes dagh baptistæ tha war skikketh fore oss oc fore andræ fleræ gothæ mæn pa Synderhæritz dywrs thing en hetherlich oc wælbördich man *Otte Nyælsøn* aff Byørnholm, hwilken som vpkraffthæ, fik oc framlidde eth fult standendes thing witne aff otte skællighe vberychtæthe dandæ mæn, swa som ære Pæther Ingwarson i Nøtagher, Thordh Eskilsøn i Bukthrup, Jessæ Ingwarson i Mordrupp, Thruæls Ingwarson i thæn same stædh, Mattis Pæthersøn i Glaphthwet, Nissæ Jenssøn i Staffbrud, Erik i then same stædh oc Ræff i Horsthwet, hwilke otte skællighe dande mæn vberychtethæ the witnethe pa theris tro oc rætte sanvende medh endræchtelighe røst, at Offæ Taghissøn war siælf innen firæ stocke pa for^{de} thing, skyøtte oc vplot en hetherlich oc wælbördich man *Otte Nyælsøn* pa Byørnholm mædh ja och frii wiliæ til ewinnelighe

eyædom oc hans rætte sanne arfwinge all then deld oc rættichet, som han hauer ærfdh æfter sin father oc mother i Byørnholm oc i bothæ ladhægordhene, swasom ær i Drammelstorp oc i Vbdrupp, i agher oc æng, i skow oc mark, i møllæ oc fiskewatn, woth oc thywrt, rørendes oc vrørendes, e hwore thet hælst belæylicht ær, ænkteth vndentaghet, lowlighe æfter wor lands low. Oc kændes for^{de} Offe Tagissøn innen firæ stokke pa for^{de} thing sich at hafue vpboret aff for^{de} *Otte Nyelsson* pænningæ, fæ oc fult wærdh æfter sine fulkomlighe ja, wiliæ oc nøyæ fore for^{de} rættichet, som han hafthæ i for^{de} Byørnholm, Drammelstørp oc Vbdrupp oc theris tilliggilsæ, som til foren stander screueth. Item kændes for^{de} Offe Taghissøn sich inen fire stokkæ pa for^{de} thing ængæn ydermere rættichet æller eyædom at hafue i Byørnholm, Vbdorpp oc Drammelstorp oc theris tilliggilsæ æfter thenne dagh oc tijdh, oc tilbant for^{de} Offæ Taghissøn sich oc sinæ rætte arfuingæ at frii oc at hemle oc til at sta then for^{de} rættichet oc æyædom i Byørnholm, Vbdrupp oc Drammelstorpp mæth theris tilliggilsæ for^{de} *Otte Nyelsson* oc hans rætte sanne arfuinge fore hwar mans tiltalæn, som thær pa kan talæ mædh rættæ, til ewinneligæ eyædom, som forscrefueth star. Til mere bewaringe oc høyræ bewisning haue wy fornæfnde woræ ingcilæ hængdhæ foræ thætte bress, giffuet aar oc dagh oc stædh, som tilforen stander skreueth &c.

Bagpaa:

Offe Tagessøn haffuer skiøtt her *Otte Nielsson* alt thet hand arffuede æfter fader oc moder vti Biørnholm, Vbdrup oc Drammelstrup.

LXIX.

Kong Christopher forlehner Otto Nielsen (Kofenkrantz), D. R. R., og hans Hustru Fru Elseff (Holgers D. Krognos) med Grenaa, Grenaa Mølle, Steensmark og Anholt.

d. d. Stockholm 1441 Septbr. 5.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. af en mutileret Original, som fandtes i Rosenholms Arkiv (jfr. Manuscript paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to).

Wy Cristoffer . . . Danmarcs, Swerighes, Norghes, Wendis och Gotes koning, palantz greue paa Rein och hertigh j Bayern . . . at foræ troscap och willigh thæniste, som . . . *Ottæ Nielsson* wor elschelighe radh

och man wort righe Danmarck her till giort hauer oc . . . göræ schall, swo lenghe han leuer, tha hauer wy . . . forlænt . . . honum oc hans husfrwæ fru Ælseff, som han nw hauer, wor oc krwnene k pst dh Grind  och Grind  m ll  oc . . . Stensmarcke oc Anolt meth . . . r ntt  och konungeligh r tichet, swo leng  the both  eller nogher theris leuer. Thy bethe wy och bywthe ether wor  burghmester , radhmen och burgher  i Grind  oc alle wor  oc krwnene b nder och wortnedhe . . . w r  . . . *Ott  Nielsson* och . . . frw Ælseff efter hans d dh . . . h reghe . . . och g rer th m . . . ether aarligh schat, landgilde och thi niste . . . och naar the both  d dh  . . .  r , tha schul  for^{ne} gotz och k pst dh strax frii och . . . komme igen till oss och . . . krwnen . . . Thy forbiwthe etc. Datum castro nostro Stockholm feria tertia proxima ante festum natiuitatis Marie virginis . . . med quadragesimo primo.

LXX.

Hr. Mogens Ebbes n, kaldet Galt, med sin Hustrue Annas Samtykke selger og stj der til Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) al den Deel og Rettighed, som hun efter sin Faders og Moders D d eller paa nogen anden Maade aruede i Bj rnholm med Tiliggende, herunder de to Ladegaarde Odstrup i Byngby Sogn og Drammelstrup i Tiirstrup Sogn, samt ligeledes hendes Deel og Rettighed i Tiirstrup By, Skramsm lle, Drenm lle og M llestedet Olpedorp M lle med alt Tilh rende og Tiliggende, hvorfor han erkjender at have modtaget fuld Betaling af Hr. Otto Nielsen.

b. d. Calmar 1444 Juni 19.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (D. S. M.) har havt 7 h ngende Segl, af hvilke iftum en Stump af det 7de er tilbage.

All  men som thethte bref se  ller h r  l s s, helser iech Maghens Ebb s n som kall s Galt, ridder, ewinnelich meth guth och kungior och kiennes meth thethte mit obne bref, ath iech meth min och min husfrw s, Ann s, frii vilia och beradd  how hafuer saald och sch ot, vpladheth och afhend, och seel och sch dher, vpladher och afhender til ewinnelich  y  een welbyrdhich man herre *Ott  Nielson* ridder thenne nerw rendes

brefwiser och hans sennæ arfwinge all then deel och ræthicheth, som min husfruæ Annæ hafuer i Børneholm och i Børneholms fang, som hennæ ær til arf fallen efter hennes faders och modhers død, hwes siælæ guth hafue, æller i hwilkemadhe thieth ær hennæ ællers tilfalleth paa arfs weghnæ, meth all then fornefnde deels och ræthicheths tilligelsæ, och meth two ladhegaardhæ, een som hedher Vbbedorp liggendes i Liungby saaghen, och een som hedher Dramstorp liggendes i Tiistorps saaghen, meth alles therræ ræthicheth och tilligelsæ. Item kiennes iech meth thetthe sammæ mit obne bref, ath iech meth min och meth fornefnde min husfruæs viliæ och beradde how hafuer saald och schøot och sæl och schødher, som fore^uet stonder, fornefnde herræ *Ottæ Nielson* och hans sennæ arfwingæ all then deel och ræthicheth, som fornefnde min husfruæ Annæ hafuer i Tiistorp by, meth two møller och eet møllæstædh, een hedhendes Schramsionøllæ, och een Øxnæmøllæ, och møllæstædheth Olpedorpmøllæ, meth all then fornefnde gaardhz Børneholm, Børneholms fang, ladhægaardhes, Tiistorps, møllers och møllæstædhz ræthicheth och tilhøringe, som ær agher och eng, schow och marc, fischæwåtn och fægang, dam och damsbond, woet och thiuart och hwadh nafn theth helst nefnes kan, encteth vdentagheth. Vdhermer tilbinder iech mich meth mine sennæ arfwinge ath frii och trelsæ, hemlæ och fulle-lich tilstonde for^{de} herræ *Ottæ Nielson* och hans sennæ arfwingæ alle thesse fore^{ne} articlæ fore hwers mantz aatal och geensielsæ, som ther kan paatalæ meth rætæ, och kiennes iech mich och mine sennæ arfwinge ath hafue vpboreth fæ och fult werdh af for^{de} herræ *Ottæ Nielson* och hans sennæ arfwinge ther fore til mine fulkommelighæ nøghæ, swo ath iech kiennes mich æller mine sennæ arfwinge engen vdhermere deel æller ræthicheth ath hafue ther vdhi efter thenne dagh. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, videlicet domini Petri Lyckes, domini Nicolai Erici de Asdalæ, domini Eggardi Frilles, domini Joachim Flæmings, domini Laurentii Thome, militum, et Andree Ebbonis, fratris mei dilecti, presentibus sunt appensa. Datum Calmarnie feria sexta proxima ante festum beati Johannis baptiste, anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto.

LXXI.

Kong Christopher bekræfter og stadfæster det Gavebrev paa Henrik Tager-
sens (Reventlov)-Andeel i Bjørnholm med Møller, 2 Ladegaarde m. m., som

han havde udfærdiget til Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) som Belønning for tro Tjeneste strax efter Henrik Tagesens Heirettelse i Aalborg d. 12/6 1441.

d. d. Kalø 1445 Januar 28.

Drig. paa Berg. i det Rgl. Ghmarch. (D. S. M.) er forshuet med Kongens hængende noget beffabigede dobbelte Segl.

Wy Christoffer meth guths nade Danmarcks, Sueriges, Norges, Wendes och Godès koning, palatzgreue paa Rin och hertuch i Beyern, giøre widerlicht alle men som nw ære och komme scule, ath fore trooscap och besynderlich willich thîæneste, som thienne breffwiser her *Otte Nielson* ridder, wor elschelich man och raad, oss och wort rige Danmarck her till giordh hauer och her efter trolige giøre scall, tha haffue wi effter wort elschelige radhs radh vnt och giueth och vnne oc gifue meth thethte wort obne breff hannom och hans rætæ aruinge till ewinnelich æye all then deel och ræticheth, som Hinric Tagesøn hafde och tilhørde vdi Biørneholm, meth møller och two ladhegaarde, fischewathn, schow, agher och æng, woet och thiwr, engheth vndentageth, eehuadh thet helst hedher æller ær, som ther tilhører, thoch vndentageth alt anneth jordegotherz, som for^{ne} Hinric Taghesøn tilhørde, huilken for^{ne} Hinric Taghesøns deel, ræticheth och jordegotherz oss paa cronenes wegne meth ræte tilfallen wor, forthi ath han førde auendz schiold modh oss, cronen och wort rige, och vnte wi och gafue forn^{de} her *Otte Nielson* och hans aruinge forn^{de} Hinric Tagesøns deel och ræticheth i Biørneholm genesten efter hans dødh, tha han hafde vngullet sinæ gerninge i Aaleborgh, som wor efter wors herris aar mcdxlprimo mandaghen nest efter the helge threfoldichethz søndagh, och gaue wi tha forn^{de} her *Otte Nielson* wort breff ther paa meth wort hengende secret, huilketh breff wi nw igeen anname och giue hannom och hans aruinge ther paa til vdermere forwaring thethte wort obne breff vnder wort maiestatis insigle och fulburde theth i alle mode, som fore^{ret} staar, vbrudelige ath holde forn^{de} her *Otte Nielson* och hans ræte aruinge til ewich tidh och ewerdelich æyæ fore oss och wore aruinge och effterkommere koninge i Danmark. Thi forbiude wi alle eehwo the helst ære æller ware kunne, forn^{de} her *Otte Nielson* och hans aruinge her vdi i noghre made ath hindre æller hindre lade vnder wor konneglige hefnð och vrede. Datum castro nostro Kalfø ipso die octaua beate Agnete virginis & martiris, anno domini

millesimo quadragesimo quadragesimo quinto, nostre maiestatis sub sigillo, quo vltimur ex parte regni nostri Dacie.

LXXII.

Vidne af Mols Herredsthing til Hr. Otto Nielsen (Kosenkrantz) til Bjørnholm, at Aage Henriksen (? Lunov) i Ingwarstrup havde været inden Thing og 3 samfulde Thing lovbudt 2 Gaarde i Basballe (Agri S., Mols H.), som han fik med Lars Jensens Dt. i „Ovedstrup“, og at han lovlig skjødede disse 2 Gaarde med Tørv og Træ til Hr. Otto Nielsen.

b. d. 1446 April 20.

Den noget bestabigede Orig. paa Perg. i det Rgl. Schmach. (Vofs. Mols H.) har havt 1 hængende Segl, der er faldet af.

Alle men thette breff see eller oc høre læsse, helsser iech Per Lassen herredffuget . . . ls herred oc mene hunder i theth samestedh ewindelig meth guth. Wy gøre widderlicht meth th . . . wort obne breff, ath aar effter ghudds byrth medxlvi^o then othenssdagh nest effter pooske dagh war scicketh ffor oss oc ffor ffere gothe men, som tha ner^{des} ware oc thinged søghte en hetherlig man oc welburthug herre *Otte Nigelsen* ridder i Børnholm, han vp kraffthe, ffec oc fframledde eth ffult oc alt stanende thingess withne lagthiid dagess meth otte scellig vberuchte donnemen, som ær Niss Esbern- sen j Westoft, Jeppe Nigelsen j Knudbul, Per Thuresen j Ager, Knud Nigelssen j Scielrupgard, Keel Myckelsen i Bornstrupp, Jon Grubbe, Per Rask j Dyredh, oc Niss Smyth j Scielrup, hwicke otte donnemen withnedde paa therre troo oc sanne, ath the soghe oc hørthe, at Oghe Henriksen j Ingwarstrupp, at han hathe wereth jnnen Mulsherred thing oc loghbothed try thingh samffeell thwo garthe liggendes j Basbally meth there tilliggelsse, hwicke garthe han ffec meth Lass Jensens datter j Ovedstrup, oc withne wy ffor^{de} men endrechtelig paa wore godhe troo oc sanne, at wy soghe oc hørthe, at ffor^{de} Oghè Henriksen loffligh schøtte oc uplodh meth thorff oc træ en hetherlig man oc welburthug herre *Otte Nygelsen* ridder j Bornholm two garthe j Basbally j Ager soghen liggendes j Muls herred til ewindelig eghedom, j huicken som Woghen oc Jess Nyelsson nu j boo oc gijffe arligh aar tiill skjill huer there en øre koorn oc en halff sceppe smør,

eth laam, en gooss oc iiij hønss meth alle thess gorthes tilliggelsse, som ær agger, engh, skow oc marc, flægangh, sjskewand, woth oc thyrth, rørende oc vrørende jnnen alle ffijre marskiell, ehvad thet helst neffnes, enchte vnnentaged. Oc soghe wy ffor^{de} men oc hørde, ath ffor^{de} Oghe Henricsen kennes jnnen ffor^{de} ffijre stocke, segh enghe rethicheid vlder mere at haffe i the ffor^{de} garthe oc gotss meth there til liggelsse effter thenne dagh, oc sooghe wy oc horthē, at ffor^{de} Oghe Henricsen kennes jnnen ffijre stocke ffor^{de} at haffe upp boreth til hanss flulkummeligh noghe penninge, ffee oc fflutt werth ffor ffor^{de} gorthē oc gotss oc there tilligelsse, oc soghe wy oc horthē, at Oghe Henricsen ffor^{de} thacket her *Otte Nigelsen* ffor goth betaling. Jtem soghe och horthē wy ffor^{de} men jnnen ffijre stocke, at ware thet so, at herre *Otte* ffor^{de} eller hanss arffuinge noghen aff thesse ffor^{de} gaarthe eller oc gotss meth there til liggelsse aff wunneth wurthe meth lanslogh, tha til banth Oghe Henricsen segh meth sinē arffuinge at wetherlegge her *Otte* ffor^{de} oc hans arffuinge soo goth gotss i ghen oc soo welboleged j alle made oc halle herre *Otte* oc hans arffuinge thet vden all there schathe; oc soghe wy ffor^{de} men oc horthē, ath Oghe Henricsen ffor^{de} til banth segh meth syne arffuinge ath frij oc at hemle til at stoo ffor^{de} her *Otte Nigelsen* oc hans arffuinge ffor^{de} goorthe oc gotss meth there tilliggelsse ffor huers manss til taallen, at thet soo ær ganged oc sfared j alle made, som ffoorscr. stoor. Til withnes byrth henge wy wort heredss jnciel nethen ffor thette breff, gijsfet aar oc dagh som ffor stoor screffeth.

LXXIII.

Nicolaus Biskop af Slesvig giver paa Kirkens Vegne Quittering til Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) paa Hr. Niels Iversens (Rosenkrantz) Vegne, hvis Arving Hr. Otto Nielsen var, for alt hvad Kirken havde eller havde havt til Gode hos Hr. Niels Iversen, og melder alle Breve i saa Henseende døde, idet dog Biskoppen forbeholder sig og Efterfølgere deres Ret imod alle dem, der ikke have indgaaet Forlig med ham i de omhandlede Sager.

d. d. Slesvig 1446 Juli 10.

Originalen fandtes i Rosenholms Archiv. Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghinarch.

Wii Nicolaus van godes gnaden bischop to Sleswich doen witlick alle den jennen, de dessen vnser breff zeen edder horen lesen, vnde bekennen openbar in vnde myt krafft dusses vnser openen breues, dat wy, na rade vnde willen vnser leuen capittels opgehoret hebben gud vnde vulle betalinghe to vnser noghe vor alle dat recht vnde rechticheyt vnde tozaghe, dat wy vnde vnse kerken hadden vnde hat hebben myt hern *Otto Nielsson* ritter, van hern *Niels Ywersson* weghe, seligher dechnisse, des her *Otto* vorbenomet en erue ys; vortmer bekenne wy vns, dat alle de breue vnde bewisinghe, de wy vnde vnse kerken hebben vnde hebben hat to hern *Otto Nielsson* van hern *Niels Ywersson* weghe vorbenomet, scholten hern *Otto Nielsson* vnde synen eruen nimmer to scaden komen an gestlikem rechte edder werlikem in tokomen tyden; doch beholde wy vnse recht vns vnde vnser nakomelinghen to manende van allen andern, de ziiik myt vns nicht vorzonet hebben an den vorscreuen zaken. Des to tughe vnde willicheyte hebbe wy vnse vnde vnser capittels ingesegele henghen laten neder an dessen breff, de gheuen ys to Sleswick na godes bort dusent jar verteynhundert jar dar na in deme sös vnde vertigsten jare an sunte Kanutus daghe des hillighen mertelers vnde koninghes.

LXXIV.

Vomfru Dorothea Niels Dts (Kofenkrantz) Ordensbrev i Mariager Kloster.

d. d. Mariager 1448.

Af Peter Dyrfftiøts Breve. Trykt i D. M. I. 6. Pag. 72.

Christo vor gud velbekiende velbyrdige *Dorothea Nielsdatter*. Wii søstre og brødre udi Mariager closter i Aarhus stigt, den hellige ordens saliggjørere og himmelske naades evige forøgelse, som haver formanet eders gudelige hiertelaug, af hvilket i gud og vores orden elsker, annammer vi eder udi vores medbrøderskab og hellige venskab og ved disse consecrerede og helliggjorte breve giver eder saa meget, som os af det høye forleent er, en besynderlig og fuldkommen deelagtighed og part i alle de aandelige gode, som ere messer, vigilier, fasten, bønner, prædikken og andre helligheds gierninger oc ceremonier, hvilke i vores closter at have, os af usige-

lige vor frelseres godhed forleent er. Og naar eders afgang og døtt bliver oss tilkiende givet, skal der skee for eder al den ære og tienstagtighed, som vi pleier for vores besynderlige venner, og dem som os haver beviist velgierninger, af synderlige naade at gjøre. Til ydermeere vidnesbyrd vore signetter her til hengt. Datum Mariager anno domini 1448.

LXXV.

Boo Sommer, Præst og Cannik i Lund, kundgør, at han har givet sin Frænde Jes Tvesøn Fuldmagt til at stjøde til Eggert Frille 2 Gaarde i Roderløv (Wends H.), af hvilke den ene var pantsat til Tegemad, 1 Gaard sammesteds kaldet „Abellgarden“ og 1 Gaard i Staurby (Veilby Sogn, Wends H.), som Hr. Stygge havde i Pant.

d. d. 1449 April 3.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Wofs. Wends H.) har havt 5 hængende Segl, af hvilke tun Nr. 2, der er ufjendeligt, og Nr. 4, et Bomærke, ere bevarede.

For alle men, som thette breff see eller høre læse, kundgør oc kennes jech Boo Sommer prest oc canick i Lwnd, at iech hassuer fwlldmacht giffuet oc fwlldmacht giffuer myn frende Jes Twesøn at skodæ oc affhendæ welborn man her Eggert Frille ridder thesse effter^{ne} myne gotz, som ær ij gardhe i Roderløff, en boor nw Nis Gallen vti, som Teghemadh nw aff megh i pant hassuer, oc en gaardh i samestad, som kalles Abellgarden, som Otte nw i boor, oc en gaardh i Stawerby, som Hans Saxsøn nw i boor, oc her *Stygge* aff megh i pant hassuer, meth alle thesse gotzes tilligellse, ager, eng, skow, mark, rørende oc wrørende, wott oc thywrt, hwat thet helst neffnes kan, til ewindeligh eyæ. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet domini Andree Olai prepositi in Wentzhæret, Hinrici Gallen proconsulis in Medelfar, Jacobi Mathie consulis & Johannis Brwn aduocati ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini m^ocd^oxlix^o proxima quinta feria ante dominicam palmarum.

LXXVI.

Pave Nicolaus V forunder Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) Tilladelse til selv at vælge Skriftefader.

d. d. Rom 1449 April 22.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bismarch. (Voss. Danmark Fasc. 19) med frakkaaret Segl er velbevaret.

Nicolaus episcopus, servus servorum dei, dilecto filio nobili viro *Erico*, dilecti filii nobilis viri *Otonis* de Børnholm militis nato, militi, Arusiensis diocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Benigno sunt illa tibi concedenda fauore, per que, sicut pie desiderare uideris, conscientie pacem et salutem anime, deo propitio, consequi ualeas. Hinc est, quod nos tuis deuotis supplicacionibus inclinati, ut aliquem ydoneum secularem uel regularem presbiterum in tuum possis eligere confessorem, qui, quotiens tibi fuerit oportunum, confessione tua diligenter audita, pro commissis debitam tibi absolutionem impendere et iniungere penitentiam salutarem, nisi forsitan talia fuerint, propter que sedes apostolica merito consulenda existat, ac etiam uota peregrinationis et abstinentie, si qua emiseris, que commode obseruare non poteris, ultramarinis ac beatorum Petri & Pauli atque Jacobi apostolorum uotis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare nec non hac uice tantum super eis, propter que sedes apostolica merito consulenda existeret, per te forsitan commissis criminibus et excessibus, que confiteberis, debite tibi absolutionis beneficium auctoritate apostolica impendere ac similem penitentiam iniungere, teque nichilominus a quibuscunque excommunicationum sententiis aliisque ecclesiasticis censuris et penis, quibus a iure uel ab homine promulgatis irretitus existas, iniunctis inde tibi pro modo culpe simili penitentia & aliis, que de iure fuerint iniungenda, eadem auctoritate absoluere habeat, deuotioni tue et dicto confessori tenore presentium de speciali gratia indulgemus. Prouiso quod si occasione sententiarum earundem post huiusmodi ab illis tibi impensam absolutionem per te alicui fuerit satisfactio impendenda, illam certis congruis per huiusmodi confessorem ad id statuendis terminis, impedimento cessante canonico, realiter impendas. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Rome apud

sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo
quadragesimo nono, decimo kal. Maij, pontificatus nostri anno tercio.

Pe. de Noxeto

Gratis de mandato D. n. Pape

F. de Laude.

Uangebefø's Anmærkning: «Bulla plumbea filis sericeis adpendet, ab una
parte capita Petri & Pauli, ab altera NICOLAUS PP. V.»

Bagpaa: Registrata in camera apostolica

Cousin.

LXXVII.

Hans Mattisen, Bøvner, kundgjør, at han og Hr. Timme Nielsen
(Nosenkrantz) paa hans afdøde Hustru Frue Abels Begne have gjort Søbftende-
skifte, og at Halvdelen af nogle Gaarde og Gods i Middelfom Herred er udlagt
Hr. Timme som hans Hustrues Mødrenearv, samt at han har folgt og skjodet
ham den anden Halvdeel af disse Gaarde, hvorhos han bitterliggjør, at det er
ham bekjendt, at Hr. Timme har indløst den ham arvelig tilfaldne Deel af
fornævnte Gaarde med 200 Mark lybft.

d. d. Kolbing 1449 Mai 1.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vofø. Skodborg S.) har havt 7 hængende Segl,
af hvilke Nr. 3, 4 og 5 ere bevarede.

Alle mæn thettæ breff see eller höræ læsæ kungør jech Hans Mattis-
søn vebnere, ath aar efther wors herræ byrdh mcdxlix^o sancte Wolburgh
dagh tha wor her *Themme Nielsson* oc jech Hans Mattissøn mettæ i Kol-
lingh efther begges wore wennæ radh oc sadhæ ower rættæ søsken
skifthe hær *Themme Nielsson* vppa hans hwsfrwes wæyne frw
Abel, hwes syæl guth hawe, oc jech Hans Mattissøn vppa minæ wæyne,
swo ath her *Themme Nielsson* skwilde hawe iijj gordhe i Langow, j gordh
i Wingæ, j gordh i Wingætorp, iij gordhe i Hiorthedhæ, j gordh i Leedh,
ij gordhe i Mammæn och Dalskow, thessæ for^{de} gordhe oc gotz, som for
stande screwen, skal her *Themme Nielsson* hawe haldelen i ræth søsken-

skifthe, pa hans hwsfrues wæyne frw Abel, som hennes rättæ modernæ ær, oc then annæn haldel aff these for^{de} gotz oc gordhe kennes jech Hans Mattissøn megh ath hawe sold och skøth for^{de} her *Themme Nielsson* til ewinneligh æyæ, oc kennes jech megh ath hawe vpborn fæ och fwilth wærdh til myne nøyæ aff for^{de} her *Themme Nielsson* for haldelen aff these forscrefnæ gordhe och gotz, och kennes jech Hans Mattissøn megh enghen rætigheth ath hawe i for^{de} gordæ och gotz, som til forne screwen staar. Item och ær thet megh witherlikth Hans Mattissøn, ath for^{de} gotz, som her *Themme Nielsson* er kommen til arff, thet hawer her *Themme* løst for ii hwudreth Lyb. mark so dan penningh, som i Lybech och Hamborg æræ genge och gewe. Til wthermeræ vinnesbyrdh och stadfestelse henger jech mith ynzeilæ for thettæ obnæ breff meth fleræ gothe mæns ynzeilæ, som ær her Niels Andersson i Pwgedal, kanik i Ribe, her Jens Bygh, bispens officialis i Kollingh, Powl Jeypssøn borgmester i Kollingh, Pædher Skotborgh, Jes Jydhe och Anders Perssøn radmæn i same stædh. Giwet aar, dagh och stædh som til forn stander screwen.

LXXVIII.

Kong Christian I skjøder til Hr. Otto Nielsen (Rosentrang) til Bjørnholm D. N. N. Kronens Gode Hasnæs, Ebeltoft og Hjelm for 1000 rhinske Gyltben, for hvilken Sum han havde faaet fornævnte Gode i Pant af Kong Christophør, dog saaledes at der forbeholdes Kronen Gjentjeboret for samme Sum.

d. d. Kjøbenhavn 1449 November 3.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Mols S.) har havt 15 hængende Segl, af hvilke kun Nr. 6 (Jens Iversen, Electus til Aars) 3 Rofer og Nr. 8 (Eggert Frille), der er utjendeligt, ere tilfæde.

Wy Cristiørn meth gudz nadhe Danmarks, Norgis, Wendis oc Godis koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, kungøre alle som thette wort breff høre eller see, at wy effter wort menighe æskelighe radhs radh oc bøn for wort oc wort rigis Danmarks nytte, bæste oc gaffn skyld hassue sold, skøt oc affhænd, sele, skødhe oc affhænde wælbørn man *Ottæ Nielsson* riddere aff Bjørnholm, wor æskelig man oc rath, oc hans rætte arffwinge til ewindeligh

eye wore oc kronenæ gotz Hassens, Æbeltoft oc Hielm, liggende i Aars biskopsdom, meth alle wore oc kronenæ aff Danmark ræntte, ræt oc rættig-
 het, hwor hun helst ligger eller finnes kan, hwat heller thet ær til land
 eller watn, for thusende rinske gyldene gamble oc gothe aff guld oc ful-
 wechtige, som nw i landen genge, gothe oc geffue ære, oc for the swmme
 guld oc penninge, som for^{ne} *Ottæ Nielsson* riddere for^{ne} Hassens oc Æbel-
 tofft i pant fech aff koning Cristoffer wor forfather, som hans obne breff
 vduiser, som han ther vppa haffuer, oc kennes wy oss wort righe eller
 effterkommere engen ræntte, ræt eller rættighet i nogher made i for^{ne} gotz
 Hassens, Æbeltofft oc Hielm eller theris tilligelse at haffue, hwor hun helst
 ligge kan, oc tilbinde wy oss oc wore effterkomere koninge i Danmark efter
 wort ælskelighe mene radz radh oc bøn, som nw hoos oss ware, at frii,
 frælse oc hemle for^{ne} *Ottæ Nielsson* riddere oc hans arffwinge for^{ne} gotz
 meth alle ræntte, ræt oc rættighet, som for stander screffuet, til ewindelig
 eye for hwer mantz tiltale. Doch woret swo, at wy eller wore effterkomere
 koninge i Danmark vilde igen købe for^{ne} gotz Hassens, Æbeltofft oc Hielm,
 tha haffuer for^{ne} *Ottæ Nielsson* riddere vnt oc tilladet oc vnner oc tillader
 for segh oc syne arffwinge, at wy mwe thet igen købe for swodane swmme
 guld oc penninge, som thette wort breff oc wor forfathers koning Cristof-
 fers pantebreff ther vppa giffuet vduiser, oc tha skule for^{ne} swmme guld
 oc penninge vppa Biørnholm, eller hwore for^{ne} *Ottæ Nielsson* riddere eller
 hans arffwinge, om han æy til ær, wele, vppa eet beleghlight steth wenligh
 oc wel vden swigh, falsk eller forfang i nogher made fuldellig vppa en
 tiidh betales. Til ydermere wessen oc forwaring vppa alle for^{ne} stöcke
 haffue wy ladet wort secrets incighle meth wilghe oc withskap meth
 wort ælskelighe radz radh hænge for thette wort breff, oc haffue wort
 ælskelighe radh oc hænght there incighle meth wort for thette breff
 til withnesbyrd, som ære: wærdughe fædræ meth gudh oc gothe mæn herr
 ærchebiscop Twe i Lund &c., biscop Gerth i Børlum, biscop Thorlaff i Wy-
 borgh, Oleff Daa electus oc confirmatus i Roskilde, mæster Jens Iwæssøn
 electus i Aars, Henric Knutzsøn, Eggert Friille, Per Hoffuenskyld, Clawes
 Nielsson, Aghe Axelssøn, Niels Jenssøn, Jeyp Lange, Thorbern Bille oc
 Pær Ericssøn, riddere. Datum castro nostro Haffnensi feria secunda proxima
 post festum omnium sanctorum anno domini millesimo quadringentesimo
 quadragesimo nono.

LXXIX.

Petrus Kochini, Stormester for Dominicanerordenen, gjør Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) og hans Hustru Frue Elisabeth (Krognoes) deelagtige i Ordenens gode Gjerninger, og tilfiger dem, at der efter deres Død skal blive foranstaltet Messer m. m. for dem ligesom for Brødre og Søstre af Ordenen.

d. d. Byon 1450 Mai 30.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Danmark Fasc. 19) med fassfaaret Segl er velbevaret.

Nobili viro et in Christo sibi dilecto domino *Othoni Nielson* & domine Elisabeth eius consorti, dyocesis Arusiensis, frater Petrus Kochini, sacre theologie professor ac totius ordinis predicatorum generalis magister et seruus, salutem in petra fidei domino Jesu Christo. Vestre sincere deuocionis affectus, quem audiui vos habere ad nostrum ordinem specialem, exigencia digna requirit, beneficia a copiosa clemencia redemptoris nostro collata ordini vobis graciosius impartiri. Quapropter vobis omnium missarum, oracionum, vigiliarum, abstinenciarum, jejuniorum, predicacionum, laborum ceterorumque bonorum, que per fratres et sorores nostri ordinis dominus noster Jhesus Christus per mundum fieri dederit vniuersum, participacionem concedo tenore presencium specialem in vita pariter et in morte, vt multiplici suffragiorum presidio & hic augmentum gracie & in futuro mereamini vite eterne premium possidere. In cuius concessionis testimonium sigillum officii mei duxi presentibus appendendum. Datum Lugduni in nostro generali capitulo die xxx mensis Maii, anno domini millesimo cccc^{mo} quinquagesimo. Volo insuper, quod post decessus vestros ea pro vobis fient misse, oraciones & suffragia, que pro fratribus & sororibus nostri ordinis fieri consueuerunt.

P. R.

LXXX.

Kong Christian giver Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), D. N. N. og Hofmester, Fuldmagt til at gjengive alle fredløse Mænd i Sylland deres Fred.

d. d. Ddenfe 1451 April 7.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Mscr. paa det st. Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to) af Orig. som fandtes i Rosenholms Archiv.

Wy Cristiern . . . Danmarks, Norgis, Wendis oc Godis koning, greffue j Oldenborgh oc Delmenhorst . . . haffue befalet . . . her *Ottæ Nielsson* wor ælskelighe radh och hoffuemester fuldmacht . . . ower frethløse men j Jwtlad, them theris freth igen at giffue, oc naar the haffue giort i hans nøghe vpa wore weghnæ oc haffue hans breff . . . tha skulle the . . . nydhe freth . . . Thoc . . . at riddere oc swene oc friiborne men . . . skule haffue theris freth aff oss oc aff ængen annen. Item . . . at han maa hindre . . . alle frethløse men . . . j Jwtlad, j hwes læn the . . . finnes . . . biuthe alle wore foghede oc æmbetzmenn . . . at the wære hanum . . . behielpeleghen til at forsøghen wor ræt . . . Datum ciuitate nostra Ottoniensi feria quarta proxima post dominicam letare . . . med quin-
quagesimo primo.

LXXXI.

Hr. Claus Rønnow ffjoder til Hr. Peder Hogenffild i Holmans Herred i Gaarslev S. „Bulbroholt“ og 3 Gaarde i Gaarslev By, og i Elbo Herred i Veilby Sogn 2 Gaarde „oppaa Endilt“, 1 Gaard i Trælde og 1 Gaard i Zgeffov, hvilket Gods han havde ffjobt af Claus Pødebusch, og Hr. Timme Nielsen (Rosenfrantz) havde i Pant af ham.

b. d. Kjøbenhavn 1451 Juni 16.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. af Orig. paa Perg. i Viborg Landstingsarchiv. Efter en Paategning paa Afskriften manglede alle 5 Segl.

Jek Claus Ronnow ridder gør vitherlicht met thettæ mit opnæ breff, at jech haffuær sold, skøt oc vplat, och selliær och skøther och vplather wælbyrdigh man her Pæther Howænskild ridder och hans sandhe arffuinge mit gotz, som ligger i Holmodz herret i Gharsløff sogn, som ær Bulbroholt och iii gardhe i Garsløff by och two garde oppaa Endilt i Wædelby sogn, en gard i Trællæ och en gardh i Eggeskow. Huelket fornessnde gotz jech koptæ aff Claus Podbusk, och her *Tennæ Nielsson* nw i pant haffuær aff

mech. For these forneffnde gotz kendis jech mech forneffnde Claus Rønnow ridder at haffuæ ophoret aff forneffnde her Pæther Howænskild ridder fææ oc fult wærdh till mynæ fullæ nøyæ och oplather jech forneffnde her Pæther Howænskild och hans sendhe arwinge thet opnæ breff, som jegh haffuær aff Claus Podbusk oppa forneffnde gotz met allæ rättæ. Och tilbindher jech mech forneffnde Claus Ronnow ridder och mynæ sendhe arffuinge ath frii och hemlæ forneffnde her Pæther Howenskil och hans sendhe arwinghe the forneffnde gotz mit all theris tilliggelsæ, som ær skow, mark, wot och tiwrt, enthet wndhentaghet, till ewindelich eyæ for huer mandz till thalæ eller gensighelssæ. Till vthermere statfestelsæ och forwaringh tha hengher jech mit indsiglæ met williæ och widschap met flere godhe mændz insiglæ, som ær her Jæhan Biørnssøn, her Jachem Henrichssøn riddere, Claus Rantzø och Marqward Teghemat, wæpner, næthen for thettæ breff. Datum Haffnis anno domini medlprimo, feria quarta pentecostes.

Udenpaa: Holmisherrit. Bolbroholt.

LXXXII.

Hr. Niels Pedersen (Gyldenstjerne) til Aagaard gjør bitterligt, at han er gaaet i Borgen for Hr. Anders Nielsen (Banner) hos hans Søster Fruen Ibe, Hr. Niels Nielsens (Rosenkrantz) Efterleverste, for 212 Mark rede Penge, og at han, hvis Pengene ikke blive betalte inden forstkommende Juul, giver hende Pant i en Gaard i Klitten, i Vild Sogn, Vester Han Herred.

d. d. Aagaard 1452 April 25.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bøfs. D. og V. Han Herred) har havt 5 hængende Segl, af hvilke Nr. 1 er Gyldenstjerne Vaaben velbevaret, Nr. 2 ufjendeligt og Resten manglet.

Alle men som thette breff seer eller høræ læsæ hielser jek Niels Perssøn ridder aff Agard ewindeligh meth gudh, kungør jek meth thette mit opne breff oc wederkennis mik meth vilæ oc valmodh hauæ loffuet hederligh quinnæ oc velbyrdigh frwæ Iddæ, her *Niels Nielssøns* effterleuæ, cc mark oc xij mark redhe penninghe, som giæffuæ oc giængæ ær j Nørjutland, huilkit loff jek loffuet hennæ for her Andres Nielssøn, for^{de} frwæ Iddes brother, ffør huilkit loff oc penninghe lwes for^{de} her Anders Nielssøn icke kan beuise

at hauæ vt giuet, oc vm the ey vordher betalen eller fornøghit jnnen jull nw nest komende, tha pantssetter jek hennæ mit gots j Clitten j Lillæ kirki sogn j gard, som Asmund j bor oc giuer j t^e smør hvart aar . . . Til ydermer foruaringh . . . hænger jek mit jncigill for thette breff meth hederligh father biscop Gerrt myn brother, her Pether Skram ridder og herræ Mattes myn sognprest i Kiettrop . . . Datum anno domini medlij pa sancte Marcus dagh ewangeliste j Agard.

LXXXIII.

Kong Christian forlehner Hr. Otto Nielsen (Kofenkrank) D. R. R. og hans Hustru Frue Else Holgers Dt. (Krognos) med alle 40 Marks Sager og derunder af alt deres Gods i Danmark.

d. d. Kjøbenhavn 1452 August 28.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Mscr. paa det st. Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 Ato) af Originalen, der fandtes i Rosenholms Arkiv.

Wy Cristiern . . . fore stoor vmagh, troscap oc wellighe thieniste, som her *Otte Nielsson* wor . . . man oc radh oss . . . giort . . . halfuer . . . haffue wii . . . forlænt . . . hanum oc hans husfrw frw Else alle føretiwemark saghe oc ther fore nædhen ower alt theris gotz, wortnedhæ oc thienne-re . . . i . . . Danmarck, selfue vp at bære . . . castro nostro Haffnensi in profesto decollacionis beati Johannis baptiste . . . med quinquagesimo secundo.

LXXXIV.

Hr. Timme Nielsen (Kofenkrank) af Steensballegaard gjør Mageffiste med Kong Christian og udlægger Kongen 2 Gaarde i Eistrup i Hart Sogn, Brust Herred mod Kronens Gods i Rostrup i Gadsbjerg Sogn, et Boel i Sødover i Nørup Sogn og „Riveholm“ og Engelsholm, alt i Tørrild Herred.

d. d. 1452 November 28.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Magesfister) har havt 4 hængende Segl. Nr. 1 er faldet af, Nr. 2 velbevaret Frille Naaben, Nr. 3 og 4 ere Bomarker. Magesfistebrevet er trykt i Dipl. Christierni I mi ved Wegener Pag. 45, hvor der findes Angivelse om, at alle 4 Segl da vare tilfede.

LXXXV.

Kong Christian forlehner Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) D. R. R. med alle 40 Marks Sager og berunder af alt hans Gods i Danmark.

d. d. Kjøbenhavn 1453 Februar 25.

Trykt efter en Afskrift paa det st. Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to) af Originalen, der fandtes i Rosenholms Archiv.

Wy Cristiern . . . fore troskap oc willighe thieneste, som . . . her *Eric Ottesøn* rydder wor . . . man oc radh oss . . . giort hauer . . . haue wy forlænt hanum alle føretysfue mark saghe oc ther fornethen over alt hans gotz wornethe oc thienere . . . vdi . . . Danmark sielff vp at bære . . . castro nostro Helsingborgh dominica reminiscere medlijø.

LXXXVI.

Egge Jensen af „Fowerskedæ“, Wæpner, skjøder til Hr. Timme Nielsen (Rosenkrantz) af Steensballegaard, Høvidsmand paa Kolding, den ham efter hans Forældre tilfaldne Arv i Mørup og Amlund, i Grinsted og Grene i Sellinghøsfel.

d. d. 1453 Mai 3.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. efter Orig. paa Perg. i Viborg Landthingsarchiv.

Alle men thette breff see eller høre læse hielser jegh Esge Jensen aff Fowerskedæ, wæpner, ewindelight met gudh och wedherkenner jegh meggh met thettæ myth opne breff, atb jeg hawer saldh och skioth hederligh

welboren mand thenne nerverende breffuiser, her *Tymmæ Nielson* ridder aff Stennsbulli och hoffizmandh pa Koldinge, so møget gotz som megh ær loffuelige tilfalet i arff effter mynæ foreldhre, so som ær i Morderopp och Amelundh, och so møget gotz som jegh hawer i Grynsted och i Grenæ, och alth myth rettheit, som jegh hawer i all Jellingh syssel i thettæ forneffnde gotz, och alt andet gotz som megh ær tillfalleth i Jellingsyssel met retthe, meth skogh och mark, agger och engh, stwgh, woth och tyrdht, fischewandh, forthe och fægangh, mett alle syne tilliggelse, enthet vndtaget, i hvar thet gotz ligger i forneffnde syssel, forneffnde her *Tymme* och hans arffuinge ath hawe, nydhe och brwge effter syn wilæ til ewigæ tiidh. Item kendis jegh megh ath have opboreth penningæ och fuldh werdh for thet forneffnde gotz, oc kendis jegh enghen mandh eller och noget at hawe nogher rettheit i thett forneffnde gotz, uthen her *Tymme Nielson* forneffnde och hans arffuinge, item tha tilbinder jegh megh oc myne arwinge ath frii och frelsæ forneffnde her *Tymmæ* och hanns arffuinge thet forneffnde gotz i Jellingsyssel for huer mandhtz aathale, som thær kandh tale paa mett retthe. Till yddermere forvaringe och bedder bewisningh, ath so ær, som forscereffuen star, tha haver jegh Esgi Jensøn forneffnde henghd myth ingesegel, sosom ær (!) Povel Jeipsøn borgermester i Kolding, Pædher Skodborgh presth i Koldingh, Pædher Skodborgh, Eskel Øgesøn och Jesse Jwde, radhmen i thet samme sted, neden for thettæ breff. Datum anno domini mcdliiii die inventionis sancte crucis.

Udenpaa: Bref op Mørederop och op Amlund, som wort kefft aff Esgi Jensesøn Frydman.

Manu recente:

Skjøde paa thet guodtz y Mørup och Amblund.

LXXXVII.

Hr. Henrik Knudsen (Gyldenstjerne) tilstaaer at have i Peie af Fru Beate, Hr. Niels Mandrups Efterleverste, Aalegaard ved Klakring (By) og Sogn, Bjerge S.) imod en aarlig Afgift af 2 Tdr. Al eller 2 Tdr. Smør efter hendes Døste.

d. d 1453 September 1.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (hist. geneal. Archiv) har havt 3 hængende Segl, af hvilke Nr. 1 og 3 ere borte og Nr. 2 uændeligt.

Jech Henric Knwtssøn ridder kennes meth thette mit opne breff, at jech hauer aff hetherleghe quinnæ srrwe Beatæ, her Niels Mandorp ridder efterleffuer, aalegardhe tilleye liggendes for Klackerundh, aff hwilke for^{de} aalegardhe jech skall giwe henne arlighe too tynner aal eller too tynner smør efter hennes nøghe, j men jech them haue wil, oc nær jech them jcke lenger haue wil, tha skall jech ware henne at om mitsommer, oc sidhen inghen hinder skall gøre henne pa for^{de} aalegardhe eller ladhe gøre j noger modhe. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis reuerendi jn Christo patris & domini, domini Johannis dei gracia episcopi Arusiensis, nec non nobilis domini *Otonis* militis de Biørnholm, presentibus est appensum. Datum anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio, die beati Egidii abbatis.

Bagpaa:

Ett breff paa aalgard i Klackring.

Her Henrick Knutsens breff pa algard.

LXXXVIII.

Johan Pors, Væbner, tilstaaer at være Hr. Timme Nielsen (Rosenfrank) af Steensballegaard slyldig 32 gode Rhinske Gyllden og 14 Mark Danste Penninge og sætter ham til brugeligt Pant en Gaard i Bork, Serlev Herred.

d. d. 1454 October 14.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. efter Orig. paa Perg. i Siborg Landsthings-archiv, paa hvilken alle Segl mangtede.

Alle men thette breff see æller høre læsæ, hielser jach Johan Pors wæpner, ewynnlich met guth oc kungør jech met thettæ.myth opnæ breff, ath jech wederkendher meg h af reth giældh wegne skyldich ath wære hiederlich welbornn man thenne breffwiser, her *Tymme Nielsson* riddher aff Stensballi, oc hans rettæ ærwynghe ii oc xxx godhe rinske gyllen, som fult gøræ, oc xiiij march danske penningh, som i Nør Jwdlandh gænghe och gefue æræ, for hwilke fornessnde sum penningh jech hanum til panthe setther en af myne gardhe ligendis i Worke i Jærlofhæret, som Winther Assersøn nw i boer oc skyller arlich iij ørti korn, j feth får och vj grothe,

oc j swyn, førsthe oldhen ær, met alth thennæ forneffnde gardh oc gotzs
 tillygels, som ær skogh och mark, agher och engh, fiskwandh, forthe oc
 fægang, woth och tyrfth, rørendhe oc vrørendhe, enthet vntaghen, ee
 hwor thet helsth liggher, tyl forneffnde gardh oc gotz hør ath ligghe met
 retthe, her *Tymme Nielson* oc hans ærwynghe, ath nydhe oc brwge i eth
 brwgellicht panth oc woinet i at setthe oc af ath setthe æfther forneffnde
 her *Tymme Nielssons* eghen wylia. Jtem nær jech forneffnde Jahan Pors
 æller myne retthe ærwynghe løsthe igien ath løsæ then forneffnde gardh oc
 gotz af forneffnde her *Tymme Nielsson* æller af hans ærwynghe, tha skal
 løsnings dagh lofflich kungøris tre samfaldh tingh for mytsomer, oc indh
 at løsæs ath sancte Mikels dagh ther nest tylkommendis ær, oc skyllen
 skal følghe howetpenningh och enthet af regnes i nogher modhe. Jtem til-
 bindher jegh forneffnde Jahan Pors megh oc myne ærwynghe ath frij och
 frelssæ forneffnde her *Tymme Nielsson* oc hans ærwynghe then forneffnde
 gardh oc gotz for hwer mans tiltalæ, som ther kan pa talæ meth retthe,
 so lenge til han wordher hanum æller hans ærwynghe lofflich oc skellich af
 løsth, som forskreffuet standher. Til yddermer vissæ oc bætræ forwaringh
 tha hawer jegh forneffnde Jahan Pors læth henghe myth ingsegel næthen
 for thettæ bref met andræ godhe mens ingsegel, som ær myn kære brodher,
 Crestern Pors i Wrandrup wæpner, her Jens Biugh, bispens officialis i
 Koldingh, Jahan Hwitkop wæpner, Powel Jeipsøn borgmesther i Koldingh,
 oc Jes Jwthe radman i thet same sthet. Datum anno domini mcdliiii die
 beati Kalixti pape.

LXXXIX.

Kong Christian forunder Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) D. R. K. at
 oppebære Fredkjøb i Sylland.

d. d. Kolding 1454 December 13.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Bymarch. (jfr. Mscr. paa det st. Kgl. Bibliothek, Nye Kgl.
 Saml. 2091 4to) af Originalen, der fandtes i Rosenholms Archiv.

Wy Cristiern . . . haue befallit . . . her *Otte Nyelsson*, wor . . . man
 oc radh, wort fridkøp vp at bære . . . j Judland . . . castro nostro Kol-
 dingh die beate Lucie virginis . . . mcdliij.

XC.

Widne af Rougsø Herredsting; at Niels Prep skjødde til Hr. Stygge Nielsen (Rosentrang) af Hevringholm al sin Rettighed i Hevring Møllested, Dam og Damsted.

d. d. 1455 Marts 6.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Øsmarch. (Vof. S. Halv S.) har havt 8 hængende Segl, af hvilke Nr. 2, 3 og 5 ere tilstede men iffe kjendelige.

Allæ men thettæ breff seer aller høre lessæ hielssæ wy Michell Petherssøn fughet pa Roxø herretstingh, Niels Mwnk aff Holbæk gordh, Niels Prep aff Thørsleff gordh, ther wæbner ær, Pether Anderssøn aff Wore, Sti bonde ibidem, Per Amdissøn, Jæp Cristiærnsøn oc Esbern Jenssøn ewinnelige meth guth oc kongøre wy thet alle men, the som nw ære och kommæ scullæ, aar effter wors herræ aar m^ocdlv^o then thorsdagh næst fore sancte Gregorius dagh war skicket for oss oc andre flere gode men, tha war nærwærendes, een hederlighe man oc welbørdughe, her *Styggi Nielssøn* aff Hæffringholm, ryddere, lowlighe æsghet oc wprakffde, sich oc framlydde eet fult standende thingswindne aff othe schelle danne men, so sum war Niels Mwnk, Eskell Homan, Sti bonde, Pether Anderssøn, Jæp Cristiærnsøn, Nis Michelssøn, Axel Hanssøn oc Pether Amdissøn. Thessæ athe skelle danne men windnet pa theres gode tro, siall oc sannende, ati hørde oc sowe sammedagh jnnen ffire stocke for^{de} Niels Prep oc skiøttæ her *Styggi Nielssøn* all hans rætt, ræthedh, som han haffde ængh oc kjær, som for^{de} Niels Prep hauer i Hæffringh mølnesteth oc dam oc damsteth, oc kenne sigh æy rætt aller hans rættæ arwingh ther ydermere meth athaue^j nogher hand mode, oc til bant for^{de} Niels Prep sigh oc sine rættæ arwingh at ffri oc ffrelssæ her *Styggi* oc hans rættæ arwingh then for^{de} lodh oc ræthedh, som han haffde wti thet for^{de} mølnesteth oc dam oc damsteth; at thet so gik, som fore stander screwet, thet hørde wy oc sawe, oc haffue til windnesbirdh hengd wore jncigel nethen fore thettæ breff. Datum anno, die & loco quibus prenotatum.

Wagpaa med gammel Haand: Niels Prips skøtebreff pa aldh hans retighedh i Hæffring møle och damstedt.

XCI.

Fr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz) kundgjør, at naar Claus Ranzau giver ham i Værgede det Gods, som tilkommer ham ifølge hans Mofsters Fru Elenas Brev, da vil han eller hans Arvinger give hende eller hendes Arvinger faameget for Godset, som det er værd efter fælleds Venners Sigende.

d. d. 1455 Martz 12.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bimarck. (Bof. Danmark. „Unevnt og Uvist Gods“) har havt 5 hengende Segl, der alle ere borte.

Jech *Lodvigh Nielson* rydher kungior meth thette mit obne breff, at nar jech fongher thet gotz ind fryt j myne haffendæ være aff Claues Ranzow, som myn modher søster frw Elenes breff wd vysser, tha schall jech eller myne arffinge giffe henne eller hennæ arffinge for eyendommen sa myget som wore felges wanner tækker thet ær wærdh. Til wydnesbird oc forvarilse henger jech mit ingseyle for thette breff meth gode ok velbirdwgh mens ingseyle, som jech haffer bedet til wydnesbird her for meth myth, som ær her Corfisk, her Kowd Henrikson, her *Erik Ottson* och her Folmor Morthenson rydher. Datum anno domini mcdlv die beati Gregorii pape.

XCII.

Brodrene Otte Nielsen, Timme Nielsen, Stygge Nielsen og Ludvig Nielsen, alle Riddere, stifte, tillige paa deres fraværende Broders Scharfows Vegne, efter deres Søster Fru Susanne.

d. d. Nørgaard 1455 November 24.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bimarck. (D. S. M.) har havt 4 hengende Segl, som alle mangle.

Alle men, thette breff see eller høre læsse, kungiore wy *Otte Nielson*, *Temme Nielson*, *Styggi Nielson* och *Lodvigh Nielson* rydere, ath ar effter gutz birdh m^ocdlquinto sancte Katerine afften i Nørgord i Bælum i Hyllum hæret wore wy offer eth venlicht och kerlicht schyffte meth hwer andre effter wor kiere søster frw *Susanne*, gud henne siæl haffe; item schal

for^{ne} her *Otte Nielson* hafve, nyde oc beholde til ewynnelich eye thette effterscreffne gotz, som ær en gord i Bælum kallis Korsschow och giffer til arlich schyld vj ørtw korn, j løb smør, och vij β penningh; jtem j gord ibidem, som Jes Anderson vtj bor och schylder iij ørtw korn, j løb smør oc vij β penninge; item j gord ibidem, som Jes Nielson j bor och schylder j β grot, meth alle thesse forneffnde gord oc gotz tilligels, agher, engh, schow, mark, fiskwadn, fægongh, woth oc tywrth, rørendis oc vrørendis, ehwad thiet helst ær eller neffnes kan, enthe her aff vndentagendis vti nogher modhæ. Item schal her *Temme Nielson* haffe, nyde oc beholde til ewinnelich eye thette effterscreffne gotz, som ær j gord i Bælum, som Severin vti bor oc scylder iij ørtw korn, j løb smør oc vij β penninge; jtem en gord ibidem, som Thor vti bor och schylder iij ørtik korn, j løb smør oc vij β penninge; jtem j gord ibidem, som Jep Swder vtj bor oc renther iij ørtw korn, j løb smør oc vij penninge, meth alle thesse forneffnde gordis tilligels, enthe her aff vndentagendis i nogre mothe. Item skal her *Styggi Nielson* haffe, nydæ oc beholde til ewerdelich eye thette effterscreffne gotz, som ær en gord j Smedy, som Per Pøysik j bor, oc schylder vj ørtw korn; jtem en gord ibidem, som Palni nw i bor; jtem en gord j Bælum, som Nis Jensøn j bor, oc schylder iij ørtw korn, j ask honningh oc vij β penninge, meth alle theris tilligels, enthe vndentagendis. Item schal her *Lodwich Nielson* haffe, nyde oc beholde til ewerdelich eye thette effterscreffne gotz, Nørgord j Bælum ligendis, som renther nw sex ørtw korn, j løb smør oc vij β penninge; jtem en gord j Smedy, som Per Jensøn j bor oc schylder iij ørtw korn, meth alles theris tilligels, enthe vndentagendis j noget mothe. Item schal *Scharssow* haffe, nyde oc beholde til ewinnelich eye thette effterscreffne gotz, som ær j gord i Smedy, som Pouel Raffnkeld j bor oc schylder vj ørtw korn, och en gord j Bælum, som Jes Michelson j bor oc schylder iij ørtw korn, j ask honningh oc vij β penninge, meth alles theris tilligels, enthe vndentagendis. Item kenns jek mich forneffnde *Lodwich Nielson* ath haffe taget fuldh dell oc lodh po myn broder *Scharssows* vegne j thette schyffte, sa mich vel meth nøgher po hans vegne, och bindher mich oc myne affuinge til at holde for^{ne} myne andre brødre oc theris arffingh vdhen alle ydermere schyffte oc schade for forscreffne *Scharssow* och hans arffing j thette sted. Item skal thesse andre forscreffne gorde haffe oc nyde fry och qwyt oldengangh til theris egne swyn po the schowe, ther ligger til Nørgord oc Korsschow, nar olden til ær, ey ander swyn at thage j noget mothe ther til. Item schede oc sa, at nogher aff thesse forscreffne gorde eller gotz wordæ nogher aff oss eller vore arffing fra wnen enthyn meth kirkens

low eller lans low, tha tilbinde wy oss oc voræ arffing hanum eller hans arffinge thet at vederlegge oc schadeløst at holde j alle mothe. Item her nøger oss alle forscreffne wel meth thette schyffte, oc lade hwer andre qwyt, ledig oc løsse for alle ydermere schyfft, tiltale oc schade for alle schyffte joræ gotz oc bo penning, enthe vndentagendis i noger mothe. Til ydermere forvaring oc vidneshird henge wy forscreffne wore ingseyle nædhen for thette breff. Datum anno, die et loco, quibus vt supra.

Udenpaa strevet: Aukåldt ymellm her Thimme och hans syskindt efter theris søster fru Swsanne.

XCIII.

Kong Christian giver Hr. Otto Nielsen (Kofenkrantz) D. N. N. Bro Hospital ved Grenaa i Forlehnung.

d. d. Helsingborg 1455 December 8.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Mscr. paa det st. Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to). Orig. fandtes i Rosenholms Archiv.

Wij Cristiern . . . haffue tiltroet oc befalet . . . her *Otte Nielson* ridder wor . . . man oc radh, Bro hospital hoos Gryndo . . . meth . . . wot oc thiwrt . . . vndentaghet oc meth al koningxligh rente oc rettighet j være at haffue . . . swolange han liffuær . . . han schal giffue . . . thet fattige folk, som ther nw jnne ere . . . theris rente oc rettighet . . . oc . . . Bro hospital bygge oc forbætre oc j gothe made vpholle . . . castro nostro Helsingborgh die conceptionis beate Marie virginis . . . millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto.

Ad relationem domini regis, presentibus domino Nicolao Erii et domino Nicolao Rønnow militibus.

XCIV.

Blasius Hvittkop, Johan Hvittkop og Even Hvittkop berettige Hr. Timme Nielsen, Ridder, af Steensballe, til at indløse deres mødrene Gods i Lørring

og andetsteds, som Hr. Peder Skram havde i Pant, og at beholde det til brugeligt Pant, indtil det indløses.

d. d. 1456 Januar 7.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. efter Orig. paa Perg. i Viborg Landstingsarchiv, paa hvilken alle Segl mangede.

Alle men thette breff see æller høræ læsæ, helse wy Blasius Hwydkop, Johan Hwydkop och Sven Hwydkop, brødræ, kierlich met guth, oc kungøre wy met thettæ worth opne bref, thet wy hafue onth oc vndhe welborne man thenne brefwyser her *Tymme Nielson* riddher af Stensbally indh ath løsæ worth mornæ gotz, som her Per Skram hawer i pondhe, ligendis i Tøring hæller annersthed, ee hware thet helsth ligghe, som han i ponthe hawer af worth mornæ, oc vndhe wy forneffnde her *Tymme Nielson* riddher thet gotz indh ath løsæ, oc enghen andhræ, oc hanum ath hafue, nydhe oc brwgæ i eth brwgellicht ponth, so lenghe til oss løsther sielff igien ath løsæ thet aff hanum æller hans arwynghe. Tyl yddermer vissæ oc bætræ forwaringh hafue wy leth henghe wore jngsegle næthen for thette bref. Datum anno domini mcdlvi feria quarta infra octavam epyphanie etc.

XCV.

Bidne af Sønder Herredsthing paa Morsø, efter Begjæring af Hr. Stygge Nielsen, om at alt Kronens Gods i Vester Æsfels, undtagen een Gaard, som Herredet følger, hvilket Gods kaldes Skarnergs Gods, det havde Bisfop Geert (Pedersen Gyldeustjerne) til Lehn tilligemed det andet Hr. Skarnergs Gods paa Morsø, og Peder Nielsen Bomoghe var hans Foged, og efter dem havde Christen Borre og Hr. Tyder Rabbel det, indtil Hr. Stygge fik det til Lehn af Kong Christophher.

d. d. 1457 Marts 7.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Sønder S. Aalborg Stift) har havt 12 hængende Segl. Nr. 1 Strangesen Waaben, Nr. 2 Peder Nielsen Bomoghe kjendeligt, de øvrige mangle.

Alle men thettæ breff ssee æller høræ helse vi Stronge Nielson, riddher, Pether Nielson Bomoghe, Cristiern Borre, Pether Swr, Cristiern Laur.,

Anders Magensøn, Marten Anderssøn, Pether Vinther oc Las Borre, ther væpnære, Powill Torstenssøn, Anders Poskæ, Marquard Todi, Goskæ Sueningssøn, Mattis Sueningssøn, Pether Nielsøn i Androp, Trud i Hyldigi, oc Marten Nicl. bonde ewinnelige meth guth oc kungøre meth thettæ wort opne breff, at aar æffther guts byrd medlvii then mandag først i faste war skickit for oss oc for flere gode men, som tha ner^{des} huoss ware pa Synderhæriz tingh i Morssæ, thenne ner^{des} breffuisser her *Styggi Nielssøn* ridder, huikin som eskit, beddis och sich eth fult hæriz withne meth these æfftherscreffne xii dandemen, som ære Pether Nielssøn Bomøghe, Cresten Borre, Per Swr, Cresten Laur., Anders Magenssøn, Pether Nielssøn i Andropp, Anders Poskæ, Marquard Thodi, Symen Crestenssøn, Jes Mwnk, Anders Jenssøn oc Magens Nielssøn, huilkæ dandemen ther wonne pa theris gode tro oc sannen, oc them fuluitherlicht war, at alt thet gotz, som koningen hauer i vester Assels (vden een kronens gord, som hæret følger), huilket for^{ne} gotz som kalles her Skarinbergs gotz, thet hæfde biscop Gert i wære oc i thet same lon aff herskapp, som han hæfde thet annet gotz her Skarinbergs gotz i Morssæ, oc Pether Nielssøn Bomøghe hæfde thet forscreffne gotz til foghetthii aff biscop Gert, oc Cresten Borre oc her Lyderich Kabell æffther them, før her *Stygge* sich thet till leen aff koningh Cristoffer. Thet thy swo wonne som forscreffuit standher, thet vitlne wi meth wore incigle hengendes neden ffior thettæ, giuit oc screffuit aar, dag oc stedt som forscreffuit standher.

XCVI.

Kong Christian forlehuer Hr. Eric Ottesen (Rosenkrantz) D. R. Hofmester med Hals- og Haands-Net over alle hans Bønder i Danmark.

d. d. 1457 Juti 16.

Trykt efter en Afskrift paa det st. Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to) af Orig., der fandtes i Rosenholms Archiv.

Wy Cristiern . . . for troskap . . . som her *Eric Ottesson* ridder wor . . . hofmester j Danmarck oss . . . giort . . . hæffuer . . . vnne hanom . . . hals oc hand oc alle koningxlige ræt . . . ouer oc met alle hans eghne thienere . . . j . . . Danmarck, swo lenge han leffuer. Vden thet swo

skeedhe, at wy bedhes noghen hielp ouer alt wort righe Danmarck, tha scule hans thienere giffue i then hielp swosom andre. Thy forbyuthe wy alle geystlighe oc wærlidzlighe etc. . . . Castro nostro Holmensi crastino diuisionis apostolorum . . . millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo.

Dominus rex per se.

XCVII.

Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) til Bjørnholm indstifter med Samtykke af sin Fader Hr. Otto Nielsen og sin Hustru Sophie Henriks Dt. (Gyldenstjerne) for sine og hendes Forældre 4 Aartider med Messer og Begængelser i St. Birgitte Kloster i Mariager, hvortil han har opbygget et Capel ved Kirken med Alter m. v.

d. d. 1457.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ohmarch, efter Peder Dyrffjots Breve. Brevet er trykt i D. M. I. 6 Pag. 82, jfr. D. M. I. 6 Pag. 239, hvor det antages, at Datum snarere skal være 1475.

Alle mænd, dette brev seer eller hør lese, helseer jeg *Erik Ottesen* ridder til Bjørnholm kierligen med gud og kundgior med dette mit aabne brev, at jeg med beraad hue, med min kiere fader her *Otte Nielszen* og min kiere hustru *Sophie Hendrichsdaatters* samtykke og villie, gud til lov og st. Marie og st. Birgitte og alle helgen til ære, begge vores forældre med alle christne siæle til roe og liise, aldeelis foreened med reenlivede personer, søster og brødre i vor frues og st. Birgittes closter i Mariager i Nørjyland for en daglig messe og begengelse til fiire tider om aaret til ævig tid at holde, for alle de som dennem merkeligien til gode gior, med jordegods, og skulde der indskrive med navne i fornevnte fiire begengelser mig og min hustru *Sophie* og begge vores forældre levendes og døde; til hvilken fornevnte messes begengelse og opholdelse jeg haver oprettet et capell uden til i there kirke og ladet bygge et altere og færdiggjort med messe reede, tavle, lys og alterklæder, kalk, bøger og anden ornament, fornevnte convent og deres efterkommere skulde færdigholde til ævig tid og aldrig noget der af borttage eller i nogen maade mindske lade. Og skal fornevnte capell bygges nest vesten ved *Jens Olufsens* capell paa den søndre siide i den nye muurede kirke, naar gud vil hun bygges og reede vorder efter min egen villie; og skulde fornevnte convent og deres

afkom have mig og min husfrue Sophie med alle forskrevne vore venner udi deres gudelige bønner ydermere end fornevnte messe tilsiger, som de vilde andsvare for gud, item skulde de tilskikke en præst af uden til paa deres kost og løn, som denne fornevnte messe dagligen skal holde med kull, ilding og lys og et friit huus, østen ved kirkegaarden, som .hr. Lauridz min capellan nu i boer, og dette fornevnte huus at bygge og færdig at holde saa tit som det fornøden giøres til ævig tid. Item naar det saa skeer, at fornevnte præst siug vorder eller bortdøer, da skal fornevnte messe ingenlunde falde, men der skal betimeligen tilskikkes en broder af inden til, som fornevnte messe dagligen holde skal, saa længe de kunde snarreste igien faae en anden prest, inden 2 maaneder derefter i det seeniste, med videre som fundatzen derom indeholder. Datum 1457.

Her er givet til 9 gaarder og nogle gaarder i Mariager bye som fundatzen forklarer (denne kand ikke findes).

XCVIII.

Dom paa Kongens Retterthing i en Strid mellem Biskop Jens (Zverfen Lange) af Aarhuus paa den ene Side og Hr. Otto Nielsen (Kofenkrantz) og Hr. Erik Ottesen (Kofenkrantz) paa den anden Side.

d. d. Kallundborg 1458 September 13.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. efter Orig. paa Perg., som i sin Tid tilhørte Hr. Peder Fogh til Nyomgaard, der var Patron for Maria Magdalena Kirke, og som fandtes i Rosenholms Archiv 1762.

Wy Cristiern met gutz nade Danmarkis, Swergis og Norgis, Vendis oc Gotes koning, grewe i Oldenborgh oc Delmenhorst, gore alle witterlicht met thette wort obne breff, at wy oc thesse effterscreffne wore elskelige werdhuge fæthre oc radh oc men, her Tuwe erchebiscop i Lund, her Olaf i Roskild, her Knwt i Wiborgh, her Jeip i Børlom, her Henrick i Ribe, biscope, her Clawes Rønow wor marsk, her Eggert Frille, her Pether Hoghenskild, her Jehan Biørnsøn, her Jens Torbernsøn, her Torbern Bilde, her Oleff Lunge, her Aghe Axelsøn, her Iwer Axelsøn, her Knwt Henriksøn, her Strange Nielsøn, her Corfitz Ronow, her Stigh Olsøn, her Jehan Frille,

her Jehan Rantzow, her Axel Laghesøn, her Jens Dwe, riddere, oc Anders Jensøn wor landsdomer i Sieland, wore stedde i Kalundeborgh i graabrødre stwe helghe korssaften exaltacionis aar efter gudtz byrdh medlviii^o, til rette at høre then twedreckt oc wvilghe, som war mellom hedherligh father met gudh biscop Jens i Aars paa then ene sidhe oc welbyrdhuce oc strenge ridder her *Otte Nielson* oc her *Erick Otson* paa then annen sidhe, oc grantgiwelige ower at weghæ, hwilken aff the thre mest skyld haffde i then twedrackt, oc grangiweligen at spordhe om then forligelse, som hederlige father oc gothe men gordhe them emellom i Horsens, oc spordhe oc hordhe, hwat brøst ther war i komen, oc hwo thet brødet haffde, oc hordhe tital oc swar paa bathe sidher, som her efter følger, met flere ordh; bland andre erinde skyllidhe her *Erick Ottesøn* biscoppen aff Aars, at han icke haffdhe holdet, som thet atskild war i Horsens, oc spordhe oc hordhæ aff forskr. her *Erick Ottesøn*, i hwat made han sagdhe, først ther met, at hans swenne skulde komme til Aars byting paa beskedhen tidh, oc ther skulde the frilates aff alle delemaal, som them war offwergangen. The forsk^e swenne komme oc the wordhe icke frelat. Item sagdhe forsk^e her *Erick*, at swo word talet, at han skulde ledhes i kirken paa beskedhen tiidh; han togh tidhen ware oc motte ey komme i kirke, therfore motte han gøre kost oc tæring til erchebiscoben oc impetreredhe aff hannem, at abbeten aff Øme closter ledde hannom i kirke, ther fore fick abbeten biscopbens vgwunst oc miste een kirke, som han haffdhe aff biscoppen. Item skyllidhe her *Erick* biscoppen, at biscopbens thienere sloghe her *Ericks* tienere i hæl i Aars by, oc thet skedhe aff hans brødh oc i hans brødh, oc sidhen wore the swenne, thet gordhe, swo lenge i closteret, thet biscoppen haffdhe wel mæckt at hindre them oc hielpe ret ower them. Item sagdhe her *Erick*, at sanæmæn haffdhe giort vret towgh paa Aars byting, forthi then swen, som slaghen word, han war loglige fridløs gort, thoc swore the towgh som ower een yfordelt man. Framdelis skyllidhe her *Otte Nielson* forskr. biscop Jens aff Aars, at han wilde forsware Æbeltofft oc haffdhe lagt eet capellæ ther i byen ydermere tynghe paa, en the haffue noget synnæ hafft tilføren, oc komet thennem i doem (etc.) Item skyllidhe her *Otte* biscoppen, at een kirke, som wiked ær til ste. Maria Magdalena, ther han oc hans hustrw haffue vpygd i thet stedh, som skow oc træ stodhe, oc the haffue ladet bort røddæ oc haffue giort ther een skøn kirke, oc alt thet folck, til then søke, thet hører forskr. her *Otte* til, oc biscoppen wil ey stædhe hannom til at sette ther capellan til eller beware sikh ther ydermere met, en som han oc hans hustrw haffdhe ther eyncte til gort. Item flere skyldinge haffdhe

her *Otte* til biscoben, som her effter er. Then tiidh wi heffde hort alle these skyldinger oc artikel oc tiltal oc forswar, breff oc bewiisning, som the haffde paa bathe sidher, tha satte the thet i minne oc ret for oss, the wurdhe vtwiisde, oc wii grandgiweligæ owerwoغه hwer artikel wedh sigh til rette oc til minne, oc wurdhe ther om endrachtelige eens oc kalledhe them in igen oc fwnne them swo for minne oc ret. Paa thet første artikel, swo thet the swenne icke wurdhe forlat paa tinget i Aars, som thet reces vtwiser, i Horsens wordh giort, therefore scal biscoben aff Aars wære selff paa bytinget i Aars oc forlade them ther oc gøre her *Erick* forbedhelse for then forsymelse, at thet artikel icke holdtis, som then reces vtwiis, ther giort wordh i Horsens. Item thet annet artikel, at her *Erick* icke kom i kirke, som oc reces vtwiis, for tæring, skathe oc wedherwilghe, som her *Erick* haffde ther vdaff, therefore skal then bandz ret giffues igen, som her *Erick* oc hans tienere vtgaffue, oc forsk^e abbet skal haffue sin kirke igen, oc biscoben bliffue abbetens wen swo goth, som han wor tilforen, før thet skedhe. Item then man, her *Ericks* tienere, som ward i hæl slaghen vti Aars etc., wil biscoben forrette thet innen sex vgher nestkommendes, at thet icke skedhe aff hans brødh oc i hans brødh, oc at han ey haffde mackt at hindre the swenne, sidhen thet war giort, tha skal biscoben ther foræ bliwe qwit. Men wil biscoben thet ey gøre, tha skal han fli thet swo, at then man bødis igen før vij lødhige mark innen paske oc begaas ther gensten, som han ligger, met vigiliis oc xxx messer. Item om sanemæn i Aars, ther towgh gordhe ower then fredløse man etc., the bødhe ther fore, som for vret towgh bør at bødis, som the feld ære, vden biscoben oc her *Erick* kwnne forliges ther om. Item som herr *Otte* taledhe til biscoben om then capellæ i Æbeltofftæ etc., then cappel skal giffue biscoben, som han i fremte tidh giffuet haffuer her til oc biscoben lade sigh nøye ther met, oc er capellan i noghen doem, at han afflæsis. Item om ste. Marie Magdalene kirke etc., ther skal her *Otte Nielsøn* oc hans arffuinge effter arffuinge til ewigh tiidh haffue jus patronatus vtower, oc skal ther engen regenscap gøre biscoben aff offer eller gaffue, som til forskr^e kirke kommer, then stwnd her *Otte* eller her *Erick*, hans søn, leffue, oc naar her *Otte* oc her *Erick* bathe affgangne ære, tha skule theres effterkommendes arffuinge gøre biscoben aff Aars skelicht regenscap, om ther er nogher stoor tilsogning oc drabelicht offer kommer. Oc at presten gør biscoben then lydhelse, hanom bør at gøre sin biscob. Item flere artikle ære vatskilde, som wii haffue befalet hedherligh father met gudh biscop Knwt i Wiborgh, her Knwt Henricksøn, her Mwnk aff Brusæ-

gardh oc her Jens Matsøn aff Wisborgh, riddere, oc paa bathe sidher til-
lade oc wel met nøyedes, at haffue mackt at forligæ them met minne eller
at skilie them met rette i Randers nw st. Mortens dagh nestkommendes.
Item om Otte Bøyenstorsps swen, som her Cristoffer Lycke togh fra eet
pantzer etc., thet pantzer oc annet, hwat han togh fra hanom, skal giffues
then same swen igen, oc haffuer her Cristoffer swenen noghet til at sighe,
tha skal han tale hanom til met rette. At swo er ganget oc faret, som
foreser^t star, til thes ydermere bewisning tha haffue wii ladet hengie wort
secret nedhen for thette breff, som giffuet er aar, dagh oc stedh, som fore-
ser^t staar.

XCIX.

Kong Christian giber Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) D. N. N. og
Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) D. N. N. frit Virkehing og Virkeret over
Bjørnholm c. p.

b. d. Hoeskilde 1459 April 12.

Trykt efter en Afscrift i det Kgl. Bihand.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarkis, Swerigis, Norgis, Wendis
oc Gotes koning, grewe i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlight alle,
som nw ære oc komme skule, at fore troschap oc willigh thieniste, som
her *Otte Nielsson* oc her *Eric Ottesen*, riddere, wore ælskelige men oc
radh, oss oc wort righe Danmarck her til giort haffue, tha haffue wii vnt
oc giffuet oc vnne oc giffue meth thette wort obne breff them oc theris
arwinge oc affkomme frii biercketingh oc bierckerett ower theris gardh oc
gotz Biørnholm, meth two ladhegardhe, som ære Dramelstrop oc Vbbedrop,
ther til Trwghetstrop, Nærderop, Ilawestædemark, Nyerop, Schramsømølle,
Vlstorp, Oxenmølle oc Thiistorp i Synderhærit Dywrs liggendis i Norreiut-
land, meth alle theris mark oc tilliggelse, som innen the markeskel lig-
gende ære, oc alle theris worthnede oc thienere, som the vdi for^{ne} gardh
oc gotz haffuende wordhe til ewigh tiidh, i alle made oc meth alle article
oc friiheet, som andre wore biercke oc biercketingh i Jutland friiest ære. Thy
forbywdhe wii alle, ehwo the helst ære eller wære kunne, oc serdelis wore
foghete oc æmbitzmen, for^{ne} her *Otte Nielssen* oc her *Eric Ottesen* eller

theris arffwinge oc affkomme her vdi athindre eller hindre lade, møthe, vmaghe, qwæliæ eller vforrette i nogher made, vnder wor konningslighe heffnd oc wredhe. Datum in ciuitate nostra Roskildensi feria quinta proxima post dominicam misericordia domini nostro sub secreto anno domini m^ocd^ol^onono.

Ad relacionem dominorum episcopi Roskildensis, Olau Martini prepositi ibidem, Johannis Therberni et Johannis Oxe in presencia domini regis.

C.

Kong Christians Bidnesbryd om at Anders Ebbesen (Galt) ffjædede Hr. Erik Ottesen (Rosentrant), D. R. Hofmester, at sin og sin Hustrues Rettighed i Bjørnholm c. p.

d. d. Kjøbenhavn 1459 Juni 3.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Bihand.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarcks, Swerigis, Norgis, Wendis oc Gotes koning, grewe i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlight meth thettæ wort obne breff, at aar effter gutz byrdh medlix^o paa wort slott Københaffn wor skicket for oss, nerwærendes wor kere hustrw oc manghe wore elskelige raadh oc gothemen, som wore her Eggert Frillæ, her Howenskyld, her Jehan Biørnssen, her Daud Hack, riddere, Magnus Hack oc Pæther Nielssen, Anders Ebbesen wor elskelige man oc thienere, hwilken som skøte, vplod oc affhende fran sigh oc sin hustrw oc beggis theris arwinge til thenne breffuiser her *Eric Otssen* ridder, wor elskelige hoffmester, oc hans arwinge til ewindeligh eyæ, oc sagde, at thet wor meth for^{de} hans hustrwes fulkommeligh wilghe oc fulbwrth, all sin deell oc for^{de} sin hustrwes deell oc rettigheet vdi Biørnholm oc i two ladhegardhe, som ære Obbedrup oc Drammelstrup, Thystrupbye, Schramsømølle, Oxenmølle oc ther til eet møllesteth meth alle thesse for^{ne} gardhes, ladhegardhes, møllers, møllestædhers oc bys tilligelser, agher, eng, skow, marck, fiskewatn, wot oc tywrt, dam eller damsbund, engthet vdentaghit i noghre made, ehwat thet

helzt ær eller neffnes kan, oc kende sikh athaffue fult wærdh vpboreth aff for^{de} her *Eric Otssen* fore for^{ne} eyædom oc tacket hannem for goth betaling. Item tilbant for^{de} Anders Ebbesen sikh oc sine arwinge for^{ne} gardhæ oc gotz, ladhegardhe, møller oc møllestædher meth alle theris tilbehøring, som foreser^t staar, at frii oc frelse oc fulkommelige til at staa fore hwer mantz liltall, som ther kan paa tale meth rette, til ewigh tiidh. Till ydermere stadhfestelse oc forwaring her om, at swa gick oc foor i alle made i wor oc for^{de} wor kere hustrwes oc for^{ne} wore radz oc gothe mentz nerwærelse, som forser^t staar, tha haffue wii hengt wort secret nædhen fore thette wort breff. Datum anno et loco supradictis die Erasmi episcopi et martiris.

Dominus rex per se.

CI.

Kong Christian giver Hr. Erik Ottesen (Kosentrang), D. K. Hofmester, for Livstid Pengeindtægten af det Gods, som han havde til Lehn af Kronen.

b. d. Kallundborg 1459 October 3.

Trykt efter en Afstrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen paa Perg., der fandtes i Rosenholms Archiv.

Wii Cristiern . . . for troskap . . . oc then vmaghe oc tæringh, som . . . her *Erik Ottessen* ridder wor . . . hoffmester fore oss bewist . . . haffuer, j wore reyser badhe vden landz oc jnnen oc serdelis i thet ærende, at han wor hoffmester ær, haffue vnt . . . at han maa oc skal self met sikh jnne holde . . . all then pennige rente, som han oss aarlige giffue skulde aff the leen oc pantegotz, som han aff oss oc cronen j wære haffuer, swo lenge han leffuer, hwelken penninge rente han oc andre, e hwo the helzt ære, i wort rige Danmark oss giffue skulde, æfterthj som gozet oc lænæne, som the aff oss j wære haffue, tilsigher oc thet breff yder mere jnne holder, som wort ælskelige radh therom endractelige offuer eens wordhne ære, oc oss thier om giffuet haffue . . . castro nostro Calunde-

borgh in profesto sancti Francisci confessoris gloriosi . . . millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

Dominus rex per se.

CII.

Vidne af Riisbjerg Herredsthing, at Erik Runo paa Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) til Bjørnholm hans Vegne fik Thingsvidne af 8 Dannemænd om, at Hr. Otte Nielsen lovlig havde ladet forkynde „Losen“ paa 2 Gaarde i Krabybergh (Kraibierg eller Krabbierg, Hornslet S., D. Riisbjerg H.) og 1 Boel sammefteds og paa Kranistorp Mark (Kranestrup, Meilby S., D. Riisbjerg H.), som Jon Jensen i Dgstorp (Dgstrup, Meilby Sogn, D. Riisbjerg H.) havde i Pant af Hr. Anders Peetz, og som Hr. Otte Nielsen lovlig havde kjøbt og faaet Skjøde paa baade den Deel, der tilhorte Christiern Peetz og Anders Peetz, og paa Laurentz Peetz's Rettighed i samme pantsatte Gods, samt at Hr. Otte Nielsen lod tilbyde Betalingen, men at Jon Jensen ikke vilde modtage den, hvorfor Pengene bleve henlagte i Fierdingh Kirke Nar og Dag, om Jon Jensen vilde modtage dem, samt at Erik Runo, da Pengene Nar og Dag havde ligget urørte i Fierdingh Kirke, forte dem inden Thinge og tilbød dem atter til Jon Jensen og Bonde Jensen, hans Broder, og da de endnu ikke vilde modtage dem, blev der sagt for Ret af 12 dertil udnævnte Dannemænd, at Hr. Otte Nielsen skulde have Godset og Pantebrevene, og Kongen have Pengene.

d. d. 1459 November 13.

Afskrift i Ghmarch's Diplomat. efter Orig. i Rosenholms Archiv. Trykt i den danske Pantereets Historie af Møgen Pag. 487 Nr. 44.

CIII.

Hr. Stygge, Morten Krabbe, Peder Sur og Jep Bagge, Bøvner, domme efter Kongens Hofmesters, Hr. Erik Ottesens Befaling i en Strid mellem Prior Bruun af Ducholm Kloster og Peder Winter af Mandrup,

at Klosterets Breve paa en Gaard i Vobstrup skulle staae ved Magt, indtil Gaarden indløses med 100 Mark Lybsf etc.

d. d. 1460 Februar 29.

Brevet er trykt i Dueholms Diplomatarium ved Dr. D. Nielsen Pag. 28. Nr. 44.

CIV.

Kong Christian kundgjør, at Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) adspurgte Hr. Knud Henriksen (Gyldenstjerne), om han og Hr. Axel Lavelsen (Brok) ikke havde lovet ham, at Lave Brok inden førstkommende Sct. Mortens Dag skulde gjøre ham og Hr. Stygge (Nielsen Rosenkrantz) Fyldest for, hvad de havde at fordrø, og da Hr. Knud Henriksen indrømmede det, bad Kongen Biskop Jens (Zverfen Lange) i Aarhus, Biskop Jep (Friis, Skiftaaf) i Børlum, Hr. Strange Nielsen, Hr. Jens Madsen (Munk med Biinranken), Hr. Niels Christiernsen (Tornefrands) og Hr. Gunde Nielsen (Lange) om, at de, hvis Lave Brok ikke gjorde Rosenkrantzene Fyldest inden den fastsatte Tid, da vilde stevne Parterne at møde for dem i Randers og der dømme dem imellem.

d. d. Kallundborg 1460 September 26.

Trykt efter en Afscrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to). Originalen findes i Rosenholms Archiv.

Wii Christiern med guds nahde Danmarks, Sverigs, Norges, Wendes oc Gotes konig, hertugh i Sleswigh, grewe i Holsten, Stormarn, Oldenburg oc Delmenhorst, giøre alle witherlicht, at fredaghen fore st. Mikelssdagh i Kalundeborgh war skicket fore oss oc wort radh her *Otte Nielsen* ridder, wor elskelige man oc radh, oc atspordhe her Knwt Henricksen bland andre ordh, om han oc her Axel Laghesen haffdhe loffat hanom, at Laghe Brock skulde forekomme oc giøre hanom oc her *Stygge* ret eller minne inen st. Mortens dagh nestkommende, hwilket han tilstodh, at han oc her Axel swo loffvat oc sagt haffde. Thi bethe wii oc befale ether oss elskelige werdhuge fætre, biscop Jens i Aars, biscop Jeip i Borglom, her Strange Nielsen, her Jens Matsen, her Niels Christiernsen aff Ostorp, her Gunne Nielsen, om swo skedhe, at forscr^{ne} Lage Brock innen forscr^{ne} st. Mortens dagh icke giördhe fornefnde her *Otte Nielsen* oc her *Stygge* ret eller minne, ati tha taghe ther tiidh til oc steffner forscr^{ne} her Knwt Henricksen, som oc her Axel Laghesen, at komme fore ether til Randers med forscr^{ne}

her *Otte* oc her *Stygge* om fornefnde sagh, oc hører then oc skilier them at med rette, som i wele antsware fore gudh oc ware bekend fore oss, oc biwter oss til igien bescre^{et} under ether jncygle, hworledes i them atskild haffve med minne eller ret, om them icke wedherfares thett aff Laghe Brock inen forscr^{ne} st. Mortens dagh. Datum die et loco qvibus supra anno domini medlx.

CV.

Bisfop Jens (Zverfen Lange, 3 Roser) i Aarhus, Hr. Gunde Nielsen (Lange) af Aakier, Hr. Niels Christiernsen (Tornetrands) af Kolby, Hr. Henrik Sandberg af Quæstrup, Hr. Jens Matieson (Munk med Vinranken) af Bisborggaard, Hr. Anders Joachimsen (Jacobsen Bjørn) af Steenalt, Riddere, Erik Christiernsen (Fasti) af Silkeborg og Christiern Nielsen (Munk) af Holbækgaard, Væbnere, kundgjøre, at de vare tilstede ved et Møde paa Bisfops-gaarden i Aarhus mellem Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) af Bjørnholm og Lave Brock til Estrup for at udjevne Striden imellem dem, at begge Parter samtykkede i at give sig i Kette for dem, men at Lave Brock efter Sagens Behandling ved Tiltale og Gjensvar, og efterat Kjendelse paa hvert Punkt var afsagt, og der til Sagens mindelige Afgjørelse var udmeldt en Voldgift bestaaende af Bisfop Jens og Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) paa Hr. Otto Nielsens Begne og Fru Anne Mogens Dt. (Munk, Hr. Henrik Knudsen Gyldestjernens til Kestrup) og Hr. Axel Lavesen (Brock) paa Lave Brocks Begne, vred og overhørig løb ud af Ketten og vilde ikke give sig i Kette for dem, hvorefter, forat ikke mere Feide og Ondt, som maatte befrygtes, skulde reise sig deraf, der blev fastsat en Stilstand mellem Parterne, og et nyt Møde til Stridens Bilæggelse blev berammet til at holdes i Randers, og der skulde da Bisfop Jens og Hr. Erik Ottesen møde paa Hr. Otto Nielsens Begne og Hr. Knud Henriksen og Hr. Axel Lavesen paa Lave Brocks Begne med Fuldmagt til at dømme dem imellem, dog skulde det Tilfagn, som Hr. Knud Henriksen og Hr. Axel Lavesen paa Lave Brocks Begne i Øster Bellinge Kirke gav Hr. Otto Nielsen tillige paa Hr. Stygge Nielsens (Rosenkrantz) Begne, blive staaende ved Magt.

d. d. Aarhus 1460 November 10.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ohmarch. efter Orig. paa Perg., der fandtes i Rosenholms Archiv, med 8 hængende Segl, af hvilke det fjerde manglede og de øvrige 7 vare beskadigede.

Alle men thette breff see eller høre læsses hilsse wii Jens met gudz nadhe bischop i Aars, Gundi Nielsson aff Aaker, Niels Christiernsson aff Kølby, Hinrich Sandbergh aff Quælstorp, Jes Matesson aff Wessborg, Anders Joachimsson af Steenolth, riddere, Eric Cristiernsson aff Silkeborgh oc Cristiern Nielsson aff Holbekgard, webnere, kerligen met gud oc gøre widerlicht met thettæ wort obne breff, at wii nærwerendis hoss wore i biscops garden i Aars paa sancti Martini afften aar efter gudz byrd medlx over eet wenlicht modhe, som taghet wor imellom welbyrdige men her *Otto Nielsson* aff Biørnholm ridder paa then ene side oc Laghe Brok aff Æsendorp paa then annen side oc wore the tha paa begges sider møthe for oss om træte oc dele, som them imellom wor; tha sporde wii for^{ne} her *Otte Nielsson* oc Lawe Brok ad, om the wilde giue them i rette for oss om alle theris schyldninger, som them imellom wor, oc tha saghde the ther ja till paa begges sider, at the wilde wære i rette for oss om alle theris schyldninger som the tilsammen hade, oc tha gauæ the them i rette fore oss ther, om myndet kunde icke sikh finde, oc toghe wii then sagh swo till oss, ther effter tha hørde wi begges theris tiltale oc geenswar, tha wor thette then første schyldningh, som for^{ne} her *Otte Nielsson* hade till for^{ne} Lawe Brok, swo thet for^{ne} her *Otte* schyldede for^{ne} Lawe, thet han hade taghet wor nadighe herres bondegard i Aaninghe oc brwgher then effter hans wilie oc mynde oc nødde bonden till at gøre schiffte met honnum, thereffter tha schyldede for^{ne} her *Otte* Lawe, thet hans swene hade taghet en Marieagers thieneris hest i Hannest oc haue then ænd, ydermere schylde her *Otte* oc Lawe fore thet, swosom en Marieagers thiener Myrth hade wæret met at laghweriæ en annen Marieagers thiener imodh en Lawes thiener, swo sthøte en Lawes swen Jep Knwtsson for^{ne} Myrt i munden met hans armbørste bøghell, oc nødde han mannen swo till at sie sikh weñschap; fræmdeles schyllede for^{ne} her *Otte* Lawe, thet han holder wor nadighe herris fridløse man Hinrich Andersson i hans brøød, som laghlighe fordeelt ær paa Randers bytingh oc laghlighe vdeschet aff Lawe aff Æsendrop paa wor nadighe herris wegne paa hans hærritz ting Halle herrit; ther effter saghde her *Otte*, thet Lawe wor honum paa wor nadighe herre konningens weghne 3 march plichtigh for hwer nath, som han hauer holdet for^{ne} fridløse man Hinrich Andersson i hans brød, siden han wor swo laghlighe vdeschet, som forscreuet staar. Item schyllede her *Otte* oc Lawe for hans swen Hinric Prip i swo made, then tiid for^{ne} her *Otte* oc Lawe worde forlighte i Randers, liden tiid for Lawes brøllop wor, tha wort thet swo talet, thet schede thet swo ther effter, thet nogher aff them finge

en annen noghet til at sie, tha schulde han bywde eller scriue honnum till ther om, før han noghet annet gjorde ther till, oc swo screff for^{ne} her *Otte* Lawe till om nogher ærinde met hans swen for^{ne} Henric Prip; tha swenen till Æsendrop kom met her *Ottes* breff, tha wor Lawe ey self hieme, men hans hwsfrw anammede breffuet paa Lawes wegne, oc for^{ne} Hinric Prip aad ok drack met henne oc reedh swo hans wegh; tha han bort reden wor, tha kom Lawe hiem; strax han hade hørt breffet, tha rende han effter for^{ne} Prip; tha han Lawe wort war, tha bidde han honum, forthii han formodede sigh swar at fange paa for^{ne} breff, tha Lawe hooss honnum kom, tha wilde han haue slaget for^{ne} Prip ibiell met hans swerd, hade han icke vndkommet, i handling oc wenschap, som for^{ne} her *Otte* han sadh met Lawe oc vforwaret. Item schyllede for^{ne} her *Otte* Lawe, thet hans swen Krwsse slogh en quinne i her *Ottes* gard Æsterop hooss sancte Marie Magdalene kirke, oc thet schede vd aff Lawes brød oc i hans brød. Item schyllede her *Otte* oc Lawe, thet Hinric Andersson self fierde Lawes swenne sloghe oc hwdstroghe oc droghe Pæder Reynnessons søns hard oc schegh aff, oc ilde handelede honum, for han wor gongen i Lawes humlegard hooss Æssendorp, oc wilde haue drucket for hans penninge, oc thet schede vd aff Lawes brød oc i hans brød. Item schyllede for^{ne} her *Otte* oc Lawe swo, then tiid the worde forlighte i Randers, som før ær rørt, tha wort thet swo talet, thet Lawe ey schulde wende Jens Hinricsson Prip had till i nogher mode, oc siden then tiid tha er honum thet thes mere scheet aff Lawe oc hans. Item schyllede her *Otte* Lawe, fore han loedh hans swene xvj weryende ligge for her *Ottes* gard Biørnholm en gantze dagh vd, i handling oc wenschap, oc the wilde æntigh haue sleghet hans gard eller slaghet hans foghet. Item schyllede for^{ne} her *Otte* Lawe, for thet Lawe hade taghet en gard fran Barfodh, hans swen, som Lawes fader hade giuet honum hans oben beseghlet breff oppa. Tha wii thesse for^{ne} schyldninger hade hørt, tha toghe wii them till oss oc granschede oc owerwoghe them, somme i mynne oc somme i rette, oc toghe wii myndet till hielpe, forthii ther wor noghre sagher iblant for^{ne} schyldninger, som Lawe hade wordet møghet swar i retten, oc tha vdinghe badhe for^{ne} her *Otte* oc Lawe oc sette altinges there schyldninger i rette for oss, om myndet kunde icke finde sigh, som før ær rørt oc screuet, tha effter begges theris tiltale oc geenswar, breff oc bewisninghe, som for oss wore, tha funde wii ther swo paa. Først om for^{ne} bonde gard i Aaninghe ther sie wii swo paa fore rette, thet for^{ne} Lawe ey maa haue nogher bonde gard eller jordh vden herschapens oc bondens minde till eyedom eller nogher schiffte. Item om

for^{de} Marieagers thiener om for^{ne} hest ther sie wii swo paa fore rette, thet hørde hesten Lawes thiener till, tha ær thet Lawe oc honum imellom, sier oc Marie agers thiener, thet hesten hør honum till, thet werghe sigh hesten till effter laghen, vden han kan laghlike bewiset met sine granne oc sogne-
men, att thet ær hans rette hest; naar thet giort ær, tha schal for^{ne} man haue hans hest igeen. Item om then man for^{ne} Myrth, som for^{ne} Jep Knwts-
son støte i munden, tycker oss swo for minne, at hauer han icke bædhret
imodh for^{ne} Myrth, thet han end bædhre imodh honum effter schellighet
innen tywende dagh Jwle nestkommendis, swo at for^{ne} Myrth tacker for^{ne}
her *Otte*. Item om for^{ne} Hinric Andersson, om thet fridhløse maall,
som før ær rørt, sie wii swo fore minne, effterthii for^{ne} Lawe Brok schylder
paa, at Hinric Andersson hauer ther bewisninge vpa, thet han icke ær
fridløøs, kan han thet bewisse for her *Otte Nielsson* innen Jwl nestkom-
mendis, tha bliue sigh quit, kan han thet icke gøre, tha bliue sigh frid-
løøs, oc bøtes therefore effter laghen, oc schal for^{ne} Hinric Andersson swo
lenge feligh wære for for^{ne} her *Otte* oc hans, oc for^{ne} Hinric Andersson
schal sette two donde men till wissen for sigh, thet han icke heller schall
feyde eller arghe for^{ne} her *Otte* eller hans. Item om for^{ne} Hinrich Prip,
som her *Ottes* breff førde till Æsendorp etc., sie wii for minne, at will
for^{ne} Prip icke haue Lawe thet fordragh, tha schall Lawe self tollfte riddere
oc swene bedhe sigh swo gudh till hielpe, at han ey annet wiste, ænd swen-
nen førde honum eet forwaringhes breff paa her *Ottes* wegne, oc bede siden
swenen oc her *Otte* met the gode men, som her ærre, at the giue honum
thet till fore gudz schyld oc theris bøne schyld, oc wære swenen oc hans
fader swo mægheit til wilghe, som han tha hade wærit honum till vwilghe,
oc schal Laghe self tollfte riddere oc swene bede sigh swo gudh tillhjelpe,
at hade her *Otte* giort Lawe swodant eet hoffart, tha wilde han hende aff
her *Otte* swodan wandell, oc thet schal schee innen Jwl nestkommendis.
Item om then quinne, som Krwsse scholde haue slaget etc., ther sie wii
swo vpa, thet for^{ne} Krwsse han bedhre imodh for^{ne} quinne eller werghet
aff effter laghen, at han henne icke slogh, innen Jwl, som forskreffluit
staar, oc siden forbedet aff her *Otte* met gode men innen for^{ne} tiidh, om
han icke wergher thet aff, som for^{net} staar, oc fly, thet quinnen tacker for^{ne}
her *Otte*. Item om Jens Hinricsson Prip etc. ther schal Lawe gøre honom
effter her Axel Laghessons, her Hinrich Sandhberghs oc her Andris Joa-
chimssons sighelse innen Jwl, som for^{net} staar, en tid naar her Axel then
tilsiende worder ther om, oc ther togh for^{ne} her Axell wedh, at thet swo
holdes scholde. Item om for^{ne} Pæder Reynnessons søn, som for^{ne} Lawes

swene sloghe, ther sie wi swo paa for minne, at for^{ne} Hinric Andersson met hans metfølgher schule giue for^{ne} man 5 alen mædelbwsches innen Jwl nestkommendis oc forbede hōnum oc for^{ne} hans fader innen for^{ne} Jwl met dande men. Item om for^{ne} Laghes swene, som her *Otte* saghde, thet the loghe for hans gard, som for^{net} staar, ther finde wii swo paa for rette, thet Laghe schal laghlike werye thet aff innen Jwl nestkommendis, at thet icke wor, om han wil sie ther ney fore. Item om then gard, som Lawe hauer taghet fran for^{ne} Barfodh etc., tha sie wii ther swo paa for rette, thet Lawe bør at holde hans faders breff, som Barfod ther vpa hauer. Fræmdelis enghen sagh eller schyldning hade for^{ne} Lawe Brok till for^{ne} her *Otte*, *Nielsson*, annen æn han schyldede for oss, thet han hade taghet hans swen Pæther Swensson, som fran honum schiildis met vminne, ther swarede her *Otte* swo till, thet han ey hade taghet honum till sigh swo, hade thet icke tha wæret i wvillie imellom honum oc Lawe, tha wor ther oc swo paa saght for rette, thet wil her *Otte* beholde swenen i hans brød, tha schall han æntigh gøre Lawe ræt eller minne then for^{ne} swen. Ther wii alle these for^{ne} ærinde hade owerweghet oc wore ther om till eens worden, oc affsaghde them, swosom for^{net} staar, tha kesede wii for^{ne} biscop Jens (oc) her *Eric Ottesson* paa her *Otte Nielssons* wegne oc frw Anne Mowens dotter oc her Axel Laghesson paa Lawe Broks wegne i thet beste, paa thet at thes bæder kærlighet, wllie oc endracht matte wordet imellom for^{ne} her *Otte Nielsson* oc Lawe Brok, oc wi forschreffne biscop Jens oc her *Erich Ottesson* ginge til for^{ne} her *Otte Nielsson*, oc for^{ne} frw Anna oc her Axel Laghesson ginge til Lawe Brock at forhandele oc forramme et middell om for^{ne} ærinde imellom them, i thet swo kom for^{ne} Lawe Brock in for oss hasteligh oc beddis lydth oc saghde swo: her *Stygge Nielsson* will haue penninge aff migh, oc swo løb han wreedh owerhørigh vd aff retten fran oss oc wilde icke ydermere sware till for^{ne} ærinde, som han sigh tilforen hade i rette giuet for os, som for^{net} staar; tha for for^{ne} her *Otte* oc Lawe ey swo schule schiilies ad, oc paa thet at ey mere feyde oc onth matte ther aff wordet oc scheet, som wii oss gantze for befryctede, tha wor ther strax forwisset en feligh daghe vden all argh paa beggis sider at stonde till søndagh 8 daghe nw nestkommendis oc then dagh vd, oc et mode at ware i Randers i morghen 8 daghe betiden dages oc at møde om afften tilforen i samme stæd, oc tha schulde for^{ne} biscop Jens oc her *Erich Ottesson* paa her *Otte Nielssons* wegne oc her Knwt Hinrichsson oc her Axell Laghesson paa Lawe Brocks wegne haue fwldmacht at schillie for^{ne} her *Otte Nielsson* oc Lawe Brock ad badhe till minne och till rette, thoc

oforsømet oc vforkrencket thet sielsze, som for^{ne} her Knwt Hinricsson oc her Axell Lawesson hade saght oc louet paa Lawes wegne for^{ne} her *Otte Nielsson* i Østerwælingh kirke badhe paa her *Ottes* wegne swo oc vpa her *Stygge Nielssons* wegne, oc thet fulborde for^{ne} her Axell Laghesson, oc frw Anna wor for^{ne} her *Otte Nielsson* god ther for paa for^{ne} her Knwt Hinricssons wegne, at the swo schulde holdet oc fast bliue vden alle hinder, hielperæde oc geensielse i nogher made. Thet swo gich och foor i alle made, som forscreuet staar, thet witne wii met wore insegehele hengendis næden for thette wort obne breff till thes bædhre forwaringh oc mere bewising oc stadfæstelse. Giuet aar, dagh oc stædh swosom forscreuet staar.

Udcnpaa:

Pa thet mode mellom her *Ottæ* oc Lawe vdi Aars.

CVI.

Vave Esgesen (Brof) af Estrup med sine Forlovere Hr. Peder Lavesen Rønnow, Hr. Eggert Frille, Hr. Peder Hogenschild, Hr. Niels Eriksen (Gyldestjerne), Hr. Knud Henriksen (Gyldestjerne) og Hr. Axel Lavesen (Brof) tilfige paa Tro og Love Hr. Otto Nielsen (Rosenfrantz), Hr. Erik Ottesen (Rosenfrantz) og Hr. Stygge Nielsen (Rosenfrantz) og alle deres Svende, Bønder og Borne de m. fl. Fred indtil Pintsføndag (d. 6te Juni).

d. d. Kolding 1462 Martz 10.

Trykt efter en Afskrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. 2091, 4to). Originalen fandtes i Arkivet paa Rosenholm.

Alle men thette breff see eller høre læses helsser iek Lage Esgesen aff Æsendrwp wepne kerlige med gudh, kungiørendes alle oc hwer serdeles, thet iek med thette myt obne breff haffuer bethet oc bether welburdige mæn her Peder Lavesen Rønnow, her Eggerd Frulle, her Pether Hoffnenschild, her Niels Ericson, her Knut Henriksen oc her Axel Lagesen, riddere, at lossue oc seye med megh en feligh daghe vdi swodanne madhe, som her effter skreffuet staar. Jeg fornævnte Lage Æsgesen med fornævnte myne metloffuer oc wii fornævnte Lage Esgesen metloffuer med hanom, Peder Lavesen Rønnow, Eggerd Frulle, Pether Hoffnenschild, Niels Ericson, Knut

Henricsen oc Axell Lagesen ridder med wore arffinge med samlid handh meth thette wort obne breff loffue oc sege vpa wore rette sanning oc godhe troo welburdige men her *Otte Nielsen*, her *Erick Otsen* oc her *Stygge Nielsen* ridder oc theres arffuinge oc alle theres swene, thienere, wortnedhte oc alle them, som i theres befalling ære, oc the som them med rettæ bør at forsware, som the nw haffue eller her effter kunne fange, til Pintze søndagh oc then dagh vth en feligh frydth oc daghe vden alt argt fore fornævnte Lage Esgesen oc fore alle the, som fore fornævnte Lage Esgesens skyld giøre oc lathe wele oc skulle vdi noghen madhe, til fornævnte Pintze søndagh oc then dagh vd, høre thale hwar landslogh oc syne rettæ thale, for nævnte dagh oc frydth ther om vforkrencket i noghen madhe; alle thesse fornævnte article oc hwer serdeles loffue wii oc seye fornævnte Laghe Esgesen vepnere, Peder Lauesen Rønnow, Eggerd Frulle, Pether Hoffnenschild, Niels Ericsen, Knut Henricsen oc Axel Lagesen riddere med woree arffuinge med samlidh handh faste oc vbrødelige at holde i alle madhe, som foreskrevet staar, vden alle hinder, hielperædhe oc argelist i noghen madhe. Till thæs bæthre bewising oc forwaringen her om haffue wii hengd wore jntsegle fore thette wort obne breff, som giffuet oc screffuet er til Kolding aar effter guds byrd mcdlxii then odens dagh næst effter første søndagh i faste, som sywnges officium jvocate.

CVII.

Lave Esgesen (Brof) af Estrup med sine Forlovere, Hr. Eggert Frulle, Hr. Niels Criffen (Gyldenstjerne), Hr. Axel Lavesen (Brof), Hr. David Haf, Hr. Laurents Arxelsen (Thott) og Mogens Haf, Bæbner, tilfige Hr. Otte Nielsen (Rosenkrantz) og Hr. Stygge Nielsen (Rosenkrantz) fra 14de Dagen derefter og Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) fra Dagen selv Fred for dem og deres Svende, Bønder og Bornede indtil Sct. Mikkels Dag.

d. d. Kjøbenhavn 1462 Juni 27.

Trykt efter en Afskrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to). Originalen fandtes i Archivet paa Rosenholm.

Allæ men thettæ breff see eller høre helser jek Laghe Æsghesen aff Æssendrop webne kierlighe med gudh, kungjørendes alle oc hwer serdeles

med thette mit obne breff, thet jek haffuer bethet oc bether welburdighe mæn her Eggerd Frulle, her Niels Ericksen, her Axel Laghesen, her David Hack, her Laurens Axelsen ridder oc Mawens Hack aff wapn at loffue oc siighe med megh en feligh dagh wti swodane madhe, som her effter screnit stander, at daghen skall gaa wpa i dagh xiiij daghe i mellom her *Otte Nielsen* oc her *Styggæ Nielsen* oc mek; jtem oc skal then forneffnde dagh i dagh vpa gaa i mellem her *Erick Ottesen* oc megh. Jek forneffnde Laghe Æsghesen meth forneffnde mine forloffuere oc wii forneffnde Laghe Æsghesen methloffuere med hanom, Eggerd Frulle, Niels Ericksen, Axell Lagesen, David Hack, Laurens Axelsen ridder oc Mavens Hack webner, med wore arffuinge med sameld handh med thette wort obne breff loffue oc seye paa wor rettæ sannigh oc godhe troo welburdhige mæn her *Otte Nielsen*, her *Erick Otsen*, her *Styggæ Nielsen* ridder oc there arffuinge oc alle there wæne, swenæ, thienere, wordnethe oc alle, som i there befallingh ære, oc the, som them med rette bør at forsware, som the nw haffue eller her effter kunne fanghe, til sancti Michaelis dagh oc then dagh vth en feligh freedh oc dagh vden alt arght i swo made, som fore screffvet ær, for forneffnde Laghe Æsghesen oc fore alle the, som fore forneffnde Laghe Æsghesens skildh giøre oc læthe wele oc skulle vdi noghre madhe, til forneffnde sancti Michaelis dagh oc then dagh vdh. Doch taale hwer landslogh oc sine rettæ thale, forneffnde dagh oc freed ther om vforkrencket vti noghen madhe. Alle thesse forscreffne article oc hwer serdelis loffue wii oc seye forneffnde Laghe Æsghesen webne, Eggerd Frulle, Niels Ericksen, Axæl Lagesen, David Hack, Laurens Axelsen ridder, oc Mavens Hack webner med wore arffuinge med sameld hand fastæ oc vbrødelighe at holde i alle maadhe, som forescreffuit staar, vden alle hinder, hiælpe-rædhæ oc argelist vdi nogen madhe. Till thæss bæthre bewising oc forwaring her om haffue wii hænght wore jntsegle næthen for thette breff. Datum Haffnis dominica proxima post festum sancti Johannis baptiste anno domini millesimo cdlx secundo.

CVIII.

Dannemands Brev angaaende en venlig Forligelse mellem Hr. Anders Jacobsen (Vjørn) paa Steenalt og Hr. Jens Matsen (Munk) af Viborg i Anledning af en Trætte, som havde været imellem dem om en Eng i Borup Mark og Brøndbjerg Mark i Hinsted H.

d. d. Svitsager 1462 November 17.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarch. (Steenalt Nr. 1) har 3 hængende Segl. Nr. 1 Fam. Rosenfrank's Vaaben, see Tab. 1 Nr. 9, Nr. 2 ukjendeligt, Nr. 3 Flemming Vaaben, altfaa Anders Jacobsens af Møllerup.

Alle mæn thette breff see eller høre læse helse wy *Otte Nielson*, *Eric Otson*, *Stygge Nielson*, riddere, Anders Jacobson aff Moldorp, Jes Henricsøn aff Thadup, Niels Prip af Tersleff gard, wapnere ære, kierlighe meth gudh, gøre wy witerligt meth wort opne breff, anno domini mcdlx secundo feria 4^a post festum sanctum Briccium episcopum (!) tha wor skykket for oss och for flere godhe mæn wtj Per Kelszen stwæ wtj Ilwilsager hedherlighe welbirdughe mæn her Anders Jacobson ridder pa Stenalt pa then ene sidhe, och her Jens Matsøn aff Wisburgh ridder pa then anden sidhe om trætæ och diele, som thenom imellom wor om gods, skow och march och een æng liggendes pa Boorop march och Brundbiergs march i Hemersisil i Henstet hæreth

CIX.

Lave Esgesen (Brof) til Estrup, Bæbner, anmoder sine Venner Hr. Eggert Frille, Hr. Peder Hogenfchild, Hr. Knud Henriksen (Gyldestjerne) og Hr. Axel Lavesen (Brof) om at ville aftale et Møde med Hr. Otto Nielsen (Rosenfrank), Hr. Erik Ottesen (Rosenfrank) og Hr. Stygge Nielsen (Rosenfrank) til Sct. Mikkels Dag og om at de ville forsegle det Brev med ham, som han har udgivet paa, at han ikke tænker paa Svig ved bemeldte Møde.

b. d. Bygholm 1462 December 18.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss., Danmark, Fasc. 12, Drabsfager) er noget be-
stfabet, og har havt 1 hængende Segl, der er borte.

Jek Laghe Esgissøn aff Essendrup, wepner, bether ether alle kiære sønderligh gode wenner ok hwer serdeligis, her Eggert Frytle, her Peter Hoffwenskilth, her Knwth Hinricssøn ok her Axel Laghesson, athi wel giøre ok loffue ok seye her *Otte Nielson*, her *Erik Ottesson*, her *Stigghi Nielsson* ok alle the, som them met retthe bør ath forsware, en feligh daghe

ok fryth met mek til sancti Michels dagh nw nest kommandes for mek ok alle the, som mek wille oc skule gøre ok lade for vthen alt archt, som thet breff ydermere lyder ok vdwyser, som jek them ther pa giffuet haffuer ok myt incigel for er. Thy bether jek ether alle kierlighe, ath i wel gøre ok henghe ethers incigel for for^{de} breff hos myt; jek for^{de} Laghe Esgissøn ok myne årffuinghe wille ok skule holdeth ether ok ethers for^{de} her Eggert Fritle, her Per Hoffuenskilth, her Knwth Hinricssøn ok her Axel Laghessøns årffuinghe hwer artickel ok alle serdelis alledeels vthen skade. Til these bethre bewisingh ok forwaringhe her om haffuer jek for^{de} Laghe Esgissøn met villie ok wethskab ladet henghe myt incigel nethen for thette breff. Datum Biwgholm anno domini mcdlxii sabbato ante festum beati Tome apostoli.

CX.

Lave Brof med sine Forlovere Hr. Eggert Fritle, Hr. Peder Hogenschild, Hr. Knud Henriksen (Gyldenstjerne) og Hr. Axel Lavesen (Brof) tilfige Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) og Hr. Stygge Nielsen (Rosenkrantz) Fred fra Zule Dag førstkommande og Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) fra Dagen selv for dem og deres Svende, Bønder, Børdnede m. Fl. til Sct. Mikfels Dag, hvorhos Lave Brof forpligtes til indtil den Dag ingen fredløse Mand at holde i sit Brod.

d. d. Bygholm 1462 December 18.

Trykt efter en Afskrift i det Rgl. Ghmarch. tagen efter Orig. paa Perg., hvilken i sin Tid fandtes i Archivet paa Rosenholn.

Alle men thette breff see eller høre lesse, hielsser jek Laghe Brok wepner kierligh meth gwth, kwndgiørendis alle men ok hwer serdeles, thet jek met thette myth obne breff haffuer bethet ok bether hetherlige ok welbørdighe men her Eggerth Frylle, her Peter Hoffuenskylth, her Knwt Hinricssøn ok her Axel Lagessøn, riddere, ath loffue oc seye meth mek en felighe daghe vdi saa madhe som her effter schreffuet stander, ath daghen skal wppa gaa Julle dag nu nest kommandis imellom her *Otte Nielsson*, her *Stigghy Nielsson* ok mek. Item ok skal then for^{de} daghe i dagh wppa gaa imellom her *Erick Ottesson* ok mek. Jek for^{de} Laghe Esgissøn met for^{de} myne forloffuer,

ock wy for^{de} Laghe Esgissens metloffuer met hanom, Egghert Frytle, Peter Hoffuenskilth, Kvnth Hinricssen ok Axel Laghesson, ryddere, mett wore arffuinghe met sammelth hand met thette wort oppne breff loffue ok seye pa wore retthe sannyngh ok gode tro heterligh ok welbørdighe men her *Otte Nielssen*, her *Erik Ottessen* ok her *Stiggy Nielssen*, ryddere, ok theres arffuynghe ok alle theres wanner, swenne, tiener, wõrnet ok alle, som i theres befalingh ere, ok the som thennom meth retthe bør ath forsware, som the nu haffue eller her efter kunne fanghe, til sancti Michels dagh nw nest kommandes ok then dagh wdh en feligh fredh ok daghe vden alth archt, i so mode som for schriffuit, for for^{de} Laghe Esgissen ok for alle the, som for for^{de} Laghe Esgissens skild gjøre ok ladhe wele ok skulle wdhi nogher madhe, til for^{de} sancti Michels dagh ok then dagh vdh. Doch tale hwer lantz logh ok sine retthe tale, for^{de} daghe ok fryd ther om vforkrenket i nogher made, ok skal for^{de} Laghe Esgissen inghen frytløs men holde i syth brødh inden for^{de} tydh. Alle tesse forskreffne artikkel ok hwer serdeles loffue wy ok seye for^{de} Laghe Esgissen, Eggert Frytle, Peter Hoffuenskilth, Knwth Hinricssen ok Axel Laghesson, riddere, met wore arffuynghe met sammelt hand fast ok vbrødeligh ath holde i nogher made, som forskriffuit staar, vthen alle hinder, hielperede ok argelist i nogher made. Tyl thesse betere bewisningh ok forwaringh her om haffue wy for^{de} henght wore incegle nethen for thette breff, som er giffuit ok schriffuet pa Biwgholm aar effther gwtz byrd mcdlxii then lœuerdagh nest for sancti Tomes dagh appostel etc.

CXI.

Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Stygge Nielsen (Rosenkrantz) ok Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) tilfige Lave Brof Fred for ham, hans Svende, Tjenere og Vordnede indtil førstkommende Oct. Mortens Dag, dog fredløse Mænd undtagne, som Lave Brof Skuler, hvorhos Hr. Erik Ottesen paa sin Faders og Hr. Stygge Nielsens Begne, der ikke vare tilstede, indestaar for, at Freden skal begynde inden fire Dage, efterat han er kommen til Sjælland.

d. d. „Bardzjesund“ 1464 Juli 2.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. tagen efter Orig. paa Berg., hvilken i sin Tid fandtes i Archivet paa Rosenholm.

Wii *Otte Nielssen*, *Stygge Nielssen* oc *Erick Otzssen*, riddere, kwndgøre oc kennes, at wii haffue loffuit oc tilsagt oc loffue oc tilsighe met thette wort obne breff welboren man Laghe Brok æn fuld feligh dagh oc friidh oc alle hans swenne, thiener oc wortnethe, som hand nw haver eller her effter met rette fange kand, vbrødeligh at holde intil sanct Morthens dagh nest komendis oc then dagh wth. Thettè loffue wii for^{ne} met wor metloffuer oc wor metloffuer met oss, som er her Eggert Frille, her Iuer Axelssen, her Maghens Ebbissen, ridder, oc Moghens Hack, met en samblet haand vpaa wor gothe tro stadigh oc fast at holde vthen all hielperede for oss oc for alle the, som for wor sckyld wele oc skule oc met rette bør lade oc gøra, tock wnden- tagne alle fridhløse men i thenne for^{ne} dagh, at for^{ne} Laghe Brok them icke holde eller fordeytinge skal. Item iek *Erick Otzssen* skal thet swo forware, at thenne dagh scal vpagaa met myn ffather her *Otte Nielssen*, her *Stygge Nielssen* och Laghe Brock innen fire daghe nest effter, iek til Jutland kommer, thi at the icke her sielffue til stædis er. These alle forsekr^{ne} article oc hwer wedh sigh loffue wii for^{ne} *Otte Nielssen*, *Stygge Nielssen* oc *Erik Otzssen*, ridder, met wor for^{ne} medloffuer oc wor for^{ne} medloffuer med oss, som er her Eggert Frille, her Iwar Axelssen, her Maghens Ebbessen, ridder, oc Maghens Hack, stadigh, fast oc vbrødeligh at holde vthen all hielperedhe, gensighelse eller argelist i noghre madhe. Til ydermere forwaring oc større stadfestelse, at swo skal hollis, som forskreffuet staar, tha haffue wi for^{ne} met for^{ne} wor medloffuer sandrectelig hengt wore indecygle nethen for thette breff, som giffuet oc skreffuit er i Bardzseswnd wor frwe dagh visitacionis aar effter gudz byrd medlxquarto.

CXII.

Bisfop Jens (Zverfen Lange) af Aarhuus, Hr. Axel Røvsen (Brok) af Clausholm, Hr. Gunde Nielsen (Lange) af Aakær, Michel Pederfen, Proust i Aarhuus, Peder Tøpffen, Bispens Officialis, Eric Christiernsen (Fasti) af Silkeborg, Hans Nyffe, Svend Torbensen (Udsøn), Ove Tøgesen (Reventlov), Henrik Nielsen, Knud Pallefen og Mikkel Bjørnsen, Bøvnerne, kundgjøre, at Strids- punkterne mellem Rosenkrantz'erne og Røve Brok paa et ventligt Møde i Aarhuus bleve afgjorte, og at de derefter tilfagde hinanden et trofast og ubrødeligt Venfkab.

d. d. Aarhuus 1464 August 27.

Trykt efter en Afscrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Samling Nr. 2091, 4to). Originalen fandtes i Rosenholms Archiv.

Wii Jens med guds nade biscop i Aars, Axel Laghesen aff Claxholm, Gunde Nielsen aff Aakier, ridder, Michel Pedersen prowest i Aars, Pædher Jeybsen official ibidem, Erich Christiensen aff Silkeborgh, Hans Lykki, Swend Torbensen, Offæ Tagesen, Henrike Nielsen aff Lage, Knut Pajssen oc Michel Biørnsen, webner, giøre widerlight med thette wort obne breff, at aar effter gudz byrdh medlxqvarto then mandagh nest effter st. Bartolomei dagh i biscopsgordhen i Aarss po et wenlight mode ware møtte welbyrduge men her *Otte Nielsen* aff Biørnholm, her *Erich Ottesen* oc her *Stygge Nielsen*, riddere, po then eenæ side oc Laghæ Brok aff Æsendrop po then annen side om trettæ oc owilie, som them i mellom war, och worthe thet them so i mellom forhandlet oc formiddelt, po thet at alle stække, som them i mellom hade wæret til then tiidh, matte ther effter thess bæder worde, oc wenskab thess fastere; først om then gord i Aaningh, som forneffnde her *Otte* byr at forsware po wor nadhige herres wegne, wort so po sagdh, at forneffnde Laghe skal ikki beware sigh ther med i noghen madhe her effter, oc skal han so flyet, at then man, som saade sit korn i fiordh i then iørth, som ther til ligger, fange fyllest for hans korn, som Laghes thieners fæ oc øogh vpaadh, so at then man thakker forneffnde her *Ottæ* therefore. Oc forneffnde her *Ottæ Nielsen* skal onsce med forneffnde Laghe oc hans thiener for then skade, som theres fæ oc øogh giörde her *Ottæ* po hans have, som han loodh ther saa i flaar, po thet at Laghæ skal wære forneffnde her *Ottæ* ydermere til wilie; waret oc so, at thet ikki skedde, tha skal forneffnde her *Otte* reth wære vforsømdh til Laghæ oc hans ther om. Jtem om then bondegord i Lilletwedh war ther so po sagd, thet forneffnde her *Ottæ* skal ønsce med Laghe oc wende hanom thet til thet beste, thet yderrste hanom staar at giøre, for herskabet, om han finder wilie oc wenskab aff Laghæ. Jtem om Mariagers thiener Severin Myrt, som forneffnde her *Otte* byr at forsware, er thet ikke aff talet som Laghe sagde, tha skal han end so flyet, thet mannen skeer thet skiell er, so at han takker forneffnde her *Ottæ*. Jtem om then annen Mariagers thiener i Handlest, som forneffnde Laghe oc hans hade slaget, tha war ther so po sagdh, thet Laghæ skulle so flyet, thet mannen skedde skiellig wandel for hans skade, so at han takker forneffnde her *Ottæ*. Jtem wortte thet oc so sagd, thet forneffnde Laghæ ey skal holle frilløse men, som forneffnde her *Ottæ* skylte hanom for, ok skal her *Ottæ* see over med Laghæ then reth, som han haver med hanom ther fore, so lenge han finner wenskab oc wilie aff hanom; waret oc so, at thet ikki skedde, tha skal forneffnde her *Ottes* ret wære vforsømdh, som han nu haffde med Laghæ oc hans bonde ther om andre

sager oc delæ. Jtem skyllede oc forneffnde her *Ottæ* forneffnde Laghe, thet han hade slaget en wor nadighe herres thiener i Faxingh, som her *Ottæ* skal forsware oc Laghæ haffde borgen aff, ther wort so po sagdh, thet then samme man skulde wære qvit for then borghen, oc Laghe skulde bædre i mood mannen, so at han takket forneffnde her *Ottæ*. Jtem om Laghes swend Peder Mogensen oc forneffnde her *Ottes* thieners søn i Weddæ, som then owili i mellom kom hooss Marie Magdalene kirki, ther wortte so po sagdh, thet the skulle po begge sider med theris fæligs wenner møde po et beleyligt sted oc tiidh, oc skal overweyes mellom them til ligelighedh om theres skade, som thet sigh bør. Jtem om then deel, som forneffnde her *Ottæ* hade med Giert møller i en woodh, som Laghe lood burt tage, ther skal Laghæ oc giøre mannen fyllest fore, so at han thakker forneffnde her *Ottæ*. Jtem ther effter loodh forneffnde Laghæ læsæ hans skyldninger for oss, som han hade til forneffnde her *Ottæ* oc hans, oc funde wii ther so po, thet forneffnde her *Ottæ* war hanom enghet plightugh for noghen aff them med rettæ, forti thet war alt deelt oc giørt effter loghen. Jtem sagde forneffnde her *Erich Ottesen*, at hwes skyldninger han til Laghæ haffde, them wille han lade opstaa so lenge, oc effter thy thet han befunde wili oc wenskab aff Laghe oc hans reth vforsomd ther vdi, om thet ikki skedde. Jtem wortte forneffnde her *Stygge* oc Laghe oc so i mellom taleth, thet her *Stygges* møller; som Laghæ lood tage vd aff hans mølle, skulde have hans farende koste igen, oc skulde holles, som thet wortte førre afftalet ther om. Jtem her vppa sagde forneffnde her *Ottæ Nielsen*, her *Erich Ottesen* oc her *Stygge Nielsen* forneffnde Lagæ Brok oc forneffnde Laghæ them igen oc hwer besonderligh eet troot, fast oc vbrødelight wenskab vthen alle aright oc swigh at hollæ, oc lagde wii theres hender til samell ther vppaa, in quorum præmissorum omnium et singulorum testimonium sigilla nostra publice sunt appensa. Datum anno, die et loco supra dictis.

CXIII.

Eine Henriks Dt. af „Soogardh“ tilstaaer at stykke Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) til Voller 20 Mark lybst og giver ham til Sikkerhed herfor Halvdelen af en Gaard i „Kongstrop“ Sogn paa „Eloø“ med Tilliggende til brugeligt Pant.

d. d. 1465 Januar 19.

Orig. paa Berg. i det Kgl. Østmark. (Sjælland, Unævnt og uvist Guds) har havt 5 hængende Segl, af hvilke kun Nr. 3 er bevaret.

Alle men thette breff seer eller høræ løsses hielsser jek Elne Hinniesdotther aff Søøgardh, gior wetherlicht med thette mith obne breff, thet jegh kiendis mek meth thette mith obne breff gialdh skyøldigh ath ware hedherligh ok welbørdich man *Erich Ottessen* riddher aff Baaller xx lub. mark rede penninghe, som i Narjwdland er gengh ok giæffwæ, och en godh man kand en andhen fwth medh gøræ, for hwilkæ iek hanom til panth seddher halff diel i then gardh, som Twi Spangh aa boer, liggendes i Kongstrop soghen paa Æløø, giffwer til aarligh skioldh eth fierdiel smør, med alth then for^{ne} halff gardz til leggelz, som er agher, engh, skoff ok mark, fisk wandh, feæ gangh, mosæ och hiædhæ, wayth ok thywrth, rørinde ok wrørinde, jnthet vndtaghe, i hwath thet helsth er eller neffnes kand; och kiendis jek mek och mine arffwinghe ath hiemllæ ok tilstaa for^{ne} herræ *Erich Ottessen* ok hans arffwinghe alth then for^{ne} halff gardz til leggelz for eth fwth brwgelich panth. Item til byndher jek mech och mine sandh arffwinghe ath fry ok frelsæ for^{ne} herræ *Erich Ottessen* oc hans arffwinghe alth then for^{ne} halff gardz til legelsæ, som forstandher skreffueth, for eth fwth brwgeligh panth for hwer mans geensegelz ok rettæ til talæ, ther paa kand tale, andæligh eller wærdeligh. Jtem skier thet soo, ath for^{ne} panth wordher for^{ne} her *Erich Ottessen* eller hans arffwinghe aff wondhen med noghed landsloff eller nogher rettæ, tha til bindher jegh mek och mine arffwinghe ath weidher legge for^{ne} herræ *Erich Ottessen* och hans arffwinghe swo goth eth for^{ne} panth soo wel beleideligh ok holde hanom och hans arffwinghe aldiels wdhen alle skadhe. Jtem wil for^{ne} frwffwæ Elne eller hendher arffwinghe igeen løse for^{ne} halff gard och sinæ til legelssæ, tha skal thet atwares thre tingh for missorm ath sti. Johannes dagh, och løsnigh dagh ware ath sti. Michels dagh, tha skal skiøllen ok affgiøffthen følge howeth penningh^e ok jnthet aff regnes i howet gialdh. Til thess wdhermedher bewisningh ok bedher forwaringh tha haffuer jek med min fry wille ok welmod hengheth mith judzegell nethen for thette obne breff, ok bedher jæk herræ Ybe Nielssen capellan pa Biørnholm, Andhers Nielssen borgmesther i Wiborgh, Las Jeipsen landtinx hørere, Nis Jeipsen radman, ath the bezegell med mek. Datum anno domini mdclxvinto sabbato ante festum sti. Pauli conuersacionis (!) etc.

Bagpaa: Fru Ellene Hennesdatter panttebreff til h. *Erich Ottessen* ridder pa halff deelen j en gaard j Kongstrup sogn j Aløø dat. 1465.

CXIV.

Kong Christians Vidisfe af følgende Brev, som Hr. Oluf Dye fremlagde for ham: Mogenss Giæ til Krænkerup kundgjør, at han d. 1½ 1440 med Hr. Zens Grim har sluttet Overenskomst om Arv og Skifte efter dennes Hustru Fru Karine Ruds Dt., som var Mogenss Giæss Hustrues Farmoder, saaledes at Hr. Zens Grim for Livstid skal beholde det dem i Forening tilfaldne Pante-gods i Skaane af Pantevardi 560 Iod. Mark Sølv paa den Betingelse, at Hr. Zens alene skal overtage sin og sin Hustrues Gjæld og indløse, hvad der atter er pantsat af Pantegodsset, og saaledes at efter Hr. Zens Grims Død den ene Halvdeel af det nævnte Pantegods skal tilfalde Mogenss Giæ og hans Hustru, Frue Ide, eller deres Arvinger, og den anden Hr. Zens Grims Arvinger.

d. d. Roeskilde 1465 August 17.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bhmarch. (Voss. Danmark, Skiftebreve, Fasc. 20) med affaldet Segl.

Wy Christiern met gutz nathe Danmarks, Sueriges, Norges, Vendes ok Godes konningh, hertugh j Slesuigh, greffuæ j Holsthen, Stormern, Oldenborgh ok Delmenhorst, gøræ thet vittherligth alle, at aar effter gutz byrdh m^ocd^olx^oquinto in octauis sti. Laurencij martiris & leuite for oss i Roskilde j Lucij kirkæ j nærwærelsæ oss ælskelighe ok værdugh father met guth, biscop Oloff Mortenssen j Roskilde, doctor Christoffer prouest ibidem, her Tetz ærchedieghen, mester Hans cantor, gamlæ mester Laurits, her Tygæ Jenssen, her Jens Nielssen, her Jens Sywendessen, doctor Jæhan, her Oddæ Hanssen, her Magens Hanssen, canicke i samestet, ok flere gode men, som ther tha ner^{des} hoss voræ, vor skicket vor ælskeligæ man ok radh her Jæhan Oxe ridder met eth obet velbesegelt permentz breff met vij fær-dugæ inciglæ, helæ ok holnæ, huilket breff som vor vskoreth, vstun-get, vskrabet, wraget, vsmittet ok vmistænk i nogræ made, men helt oc hollet ok vel færdugt, ludendis ordh fra ordh i alle made, som her eff-ter^{net} stander etc. Alle men thette breff see eller høræ læsæs helsær ick Magens Gøyæ aff Krenckrop ewynneligæ met vor herre ok kungør met thette mith opne breff, at swo ær dætinget mellom velboren man her Jens Grym ridder paa then enæ sydæ ok migh vppa then annen syde om arff ok skiftæ, som mellom oss haffuer væreth effter frw Karinæ Rutzsdotters dødh, som for^{ne} her Jens Gryms husfrw vor, hwes siel guth haffuæ, huilken som vor for^{de} myn husfrwes farmodher, swo at for^{de} her Jens Grym skal bæholdæ i hans leffdaghæ thet pantæ gotz i Skonæ liggendis, som oss ær

bode tilfalleth, huilket oss tiil pant staa foræ fæmhvndrethe ok trysyntywgæ lødigh mark purth sølff kolnisch vecht, met swodant vilkor, at for^{de} her Jens Grym skal gialdæ aal then gialdh, som han ok for^{ne} hans husfrw frwæ Karinæ skildughé ære tiil thennæ dagh, ok inløsæ hwat som tiil pant staa aff for^{ne} pantæ gotz, ok nær for^{de} her Jens Grym dødth ok affgangen ær, tha skal aal halffdelen aff for^{ne} pante gotz, ehwat thet ær eller neffnes kan, eller hwar thet ligger, komme friith ok vhworeth til migh, for^{ne} myn husfrw Yddæ eller woræ arffuingæ igen vdhen alth hinder eller hieppærædæ for^{de} her Jens Gryms arffuings eller noger mans, ok then annen halffdell aff for^{ne} pantæ gotz sculle her Jens Gryms arffuingæ beholdæ efter hans dødth tiil ewynneligæ æyæ, vdhen myn, for^{ne} myn husfrw Yddes eller voræ arffuinges gensyelsæ. Tiil ydermere forwaringh ok støræ vesse haffuer ick hengdh mith inciglæ foræ thettæ breff, ok haffuer ick bedhet hetherligæ fædræ met gut ok velbornæ men, swosom ær ærchebiscop Hans aff Lundh, biscop Jens aff Roskilde, her Erich Nielssen, her Mortin Jenssen ridder; Oloff Axelssen ok Anders Hak, hengæ theres inciglæ her meth fore tiil vitnesbyrdh. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo ipso die beati Valentini martiris gloriosi. At thettæ for^{ne} breff swo ludedæ ordh fra ordh vti alle madhe, som her forscressuet standher, in cuius rei veritatis testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus hic inferius est appensum. Datum anno, die et loco quibus superius prenominatum. Teste justiciario nostro Ketillo Nicolai de Harisborgh in testimonium premissorum.

CXV.

Rong Christian forlehner sin Hoffinder Erik Timmesen (Rosenkrantz) med alle 40 Marks Sager og derunder over alt hans Gods, Vornede og Bønder i Danmark.

d. d. Skanderborg 1465 December 27.

Forlehningsbrevet, der fandtes i Original i Viborg Landstingsarkiv, er trykt i D. M. 1. 4. Pag. 9.

CXVI.

Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) til Bjørnholm oplader til sin Broder Hr. Stygge Nielsen (Rosenkrantz) til Hevringholm al sin Deel og Rettighed i Hevringholm, Hevring By, Hevring Mølle, „Waadhker“ og „Byørneker“, som „nu“ ligger til Hevringholm, i alle Maader saaledes, som fornævnte Gaard m. v. i Arv er tilfalden ham efter hans Fader og Forældre.

b. d. Bjørnholm 1466 Juni 29.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vofø. Hevringholm) har havt 7 hængende Segl. Nr. 1 Rosenkrantz Baaben (Tab. 1 Nr. 11), Nr. 2 er faldet af, Nr. 3 er ufjendeligt, Nr. 4 Flemming Baaben er utydeligt, Nr. 5 er faldet af, Nr. 6 Eric Perjen i Fjelderup viser en Tru med udstrakte Vinger, og Nr. 7 er faldet af.

Alle men som thette breff see eller høre leses hielser iech *Otte Nielszen* aff *Bjørnholm* ridder oc gør widerlicht, thet iech met thette mith obne breff haffuer vnth oc vpladet, vnner oc vplader welbørdugh man her *Stygge Nielszen* aff *Hevringholm*, myn kere brodher, all myn deel, reth oc rettighet i *Hevringholm*, i *Hevringby*, i *Hevringmølle*, i *Waadhker* oc i *Byørneker*, som nw til for^{ne} *Hevringholm* ligger, i alle made, som for^{ne} gardh, mølle oc gotz migh til reth arff paa kommen ær effter myn fader oc foreldere, met alle theres tilliggelse, ager oc engh, schow oc mark, fischewatn oc fægangh, hedhe, ker oc mose, waat oc thywrt, elwat thet helst ær eller neffnes kan, enghet vndentaget, fraa migh oc myne arwinghe oc til for^{ne} her *Stygge Nielszen* oc hans arwinghe til ewindeligh eye, oc kendes iech migh oc myne arwinge met thette mith oben breff enghen ydermere deel, ret eller rettighet i noghre made at haue i for^{ne} gardh, mølle oc gotz eller theres tilliggelse effter thenne dagh, oc kendes iech migh fæ oc fuld werdh ther for vp at haue boret aff for^{ne} her *Stygge Nielszen* effter myn wilie oc nøghe, oc tacker iech honum for godh betalingh. Til thes bedhre bewisningh oc forwaringh hauer iech ladet henge mith insegel nedhen fore thette mith oben breff met gode mendz insegele, som iech hauer bedhet oc bedher her fore met mich til witnessbørdh, som ær *Erich Ottessen* aff *Skerne*, myn kere søn, her *Hinrich Sandbergh* i *Quelstrop*, riddere, *Anders Flemmingh* i *Mølderop*, *Jes Hinriessen* i *Torderop*, *Eric Perssen* i *Fjelderop* oc *Niels Prip* i *Thørsleff*, webnere. Datum in *Bjørnholm* ipso die beatorum apostolorum *Petri & Pauli*, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

CXVII.

Dom paa Kongens Retterthing mellem Hr. Eskild Giøe paa den ene Side og Hr. Johan Oxe D. R. R. og Hr. Jens Due (Thott) D. R. R. paa Frue Cecilie (Niels Dt. Grim) af Drotningholm hendes Begne paa den anden Side, hvorved et Skiftebrev af 1440 Februar 10, som Hr. Jens Grim havde givet Hr. Mogens Giøe, og to andre Breve af 1440, Februar 14, som Hr. Jens og Hr. Mogens havde givet hinanden, kendes ved Magt, saaledes at Hr. Jens Grim's Arvinger kendes pligtige til, enhver i Forhold til den ham tilfaldne Andeel i Arven efter Hr. Jens Grim, at vedstaae Hr. Mogens Giøes Arvinger Halvdelen af det i fornævnte Brev omhandlede Pant.

b. d. Kjøbenhavn 1466 Juli 14.

Orig. paa Papir i Gauno Archiv med Mærke af Kongens Segl paa Bag siden.

Wy Cristiern met gutz nade Danmarks, Swerigis, Norgis, Wendis oc Godis koningh, hertugh i Slesuigh, greffue i Holsten, Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre thet witerlicht alle, ath aar effter gutz byrd medlxsexto in profesto diuisionis apostolorum ffor oss j graabrødre closters stwæ i Køpenhaffn, ner^{dtis} heterlige oc werduge fædre met guth, biscop Olaff Mortensson j Roskilde, biscop Jens j Aarss, biscop Magens i Fywn, biscop Jeipp Friis j Burlom, her Claus Rønnow wor marsk, her Niels Ericsson, her Eggert Frille, her Oge Axelsson, her Ywer Axelsson, her Anders Nielsson aff Kockedale, her Eric Ogesson, her Lauris Axelsson, riddere, oc mange flere gode men, som ther tha ner^{dtis} hoss wore, ware skicketde welburdigh man her Eskel Gøyæ ridder, wor elskelige man oc tienere, pa then enæ syde oc her Johan Oxe oc her Jens Dwæ, wore elskelige men oc radh, pa hederlige oc welburdige quinnes wegne, ffrw Cecilies pa Drothningholm, pa then annen syde om trette oc delæ, som thennom emellom ware om pante gotz oc eth skiffæ breff, som ludede pa fæm hwndreth lødige march oc lx lødige mark j kolnis wecht, som her Jens Grym hafde giffuet her Magens Gøyæ ridder, oc ludetde pa skiffæ oc aakall, som thet breff yddermere vduiser, som giffuit wor anno domini medxl sct. Scolastice dagh, ther joncfriu wor, oc tw andre breff, som her Jens Grym oc her Magens Gøyæ hwer andre giffuet hafde j Køpenhaffn thet same aar pa sct. Valentini dagh, oc alle thry breffuennæ wore besegelde til witnesbyrd vnner the samme gode mentz jnceglæ etc. Ther om wort swo for rættæ pa sagth, at the for^{ne} skiffte breff, som forre oss haue wæret j rettæ helæ oc holnæ oc vskaddæ, sculle weth theris fulle macht bliffue j alle made, som the jnne holle, och sculle

for^{ne} her Jens Gryms arffuinge, hwær effter syn andeell, ffrii for^{ne} her Magens Gøyærs arffuinge halffdelen aff thet pant, som the for^{ne} opne breff ther om vduisæ, som ther vppa giffnæ ære. Datum anno, die et loco, quibus superius prenotatum, nostro sub sigillo ad causas, teste Ketillo Nicolai de Harizborgh justiciario nostro dilecto, in testimonium omnium præmissorum.

CXVIII.

Anna Soadjims Dt. (Flemming) paa Kolbinghuus oplader Hr. Erik Otte-
sen (Hofenkrang) paa Skjern al den Deel og Rettighed, som er tilfalden hende
og hendes Søn Jørgen i Arv efter hendes Huusbond Anders Ebbesen (Walt)
i en Gaard i „Kongsted“.

b. d. Kolbing 1466 Juli 29.

Drig. paa Perg. i det Kgl. Bismarch. (Bosk. Elbo S.) har havt 4 hængende Segl, af
hvilke kun Nr. 4 er tilbage.

Iek Annæ Jach[im]s datther paa Kolingh gør vitherlicth for alle men,
at jek haffuer ynth och vp lath, wnnær och vp lathær meth thette mith
ohnæ breff hederlighæ och welbyrdugh man herræ *Erich Ottsson* rid-
dhær paa Skærnæ och hans arffuingher all then deell oc rethighedh, som
mek och myn søøn Jøriæn eer fallen tell arff æffther myn hosbondes døødh
Anders Æbssøn, hwes seel gudh nade, vti een gardh i Kwngsthet ligendes
paa Endle, som Twæ Spare noo vti boór, agær, ængh, skow, march oc
ee hwath thet hælsth eer eller i noger made neffnæs kan; och kendes jech
mek for^{de} Annæ Jachims datther eller nogher aff mynæ arffuingæ ydermeræ
dcell eller retichedh at haffuæ vti then for^{de} gardh eller godz æffther thennæ
dagh vti noger made. Tell thes ydermere stadhfestelssæ och bædræ for-
waringh tha hengher iek for^{de} Annæ Jachims datther mith insegell nedhen
for thette breff met andræ gode mendz inseglæ, som iek thære tell bether
tell vindesbørth, som eræ Anders Flæmingh aff Møldrop, Oloff Perssøn
vebneræ oc Mats Skothbore borgmester i Kolingh. Datum Kolingh sub
anno domini m^ocdlxsexto ipso die sancti Olavi regis & martiris.

CXIX.

Vidne af Sønder Herred Diurs Thing (Manders A.), at Niels Jensen af Drammelstrup paa Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz) til Bjørnholms Vegne der paa Thinget lovligt æfede, fik og fremlagde et Vidne af 8 „trostlydige“ Dannemænd, at Bjørnholm med de 2 Ladegaarde Drammelstrup og Odstrup samt Trustrup, „Nærdrop“, „Olper“ Møllested m. m. var Bjørnholms rette tilliggende Gods og havde tilhørt Hr. Sti Andersen (Hvide) og Hr. Anders Øvesen (Hvide) og deres Forfædre før dem, samt at ingen Anden havde Rettighed i bemeldte Gods uden de og deres Arvinger og Efterkommere, Fruen Elise Holgers D. (Krognoos) og nu Hr. Otto Nielsen (Rosenkrantz), og endelig, at der ikke i 100 Aar havde været gjort nogen Indsigelse i saa Henseende til Thinge.

d. d. 1467 Januar 6.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (D. S. M.) har havt 8 hængende Segl, af hvilke nu kun Nr. 5, et Bomærke, er tilbage.

Alle men thættæ breff seer eller høræ læsæ hielsser wij Nis Mikelssøn foghet paa Sønerherritzingh dyrss, Jes Clemenssøn j Nydager, Nis Jenssøn j Mordrop, Per Nielssøn j Buktropp, Nis Smid j Kalingh, som bønder æræ, Oluff Kaa j Wedelby, Jon Jenssøn j Rwddegard ogh Per Thordssøn kærligæ meth wor herræ, ogh kundgøræ wii, adh aar effther gutz byrd medlxseptimo then tijsdag, som kalless Snabstingh, paa forscreffnæ Sønerherritzingh jnnen alle firæ stockæ war skicket foræ ossæ ogh foræ mange andræ slæræ danne men en beskeden danne man Nis Jenssøn aff Drammelstropgard, beddess eth things wynne paa walbyrdig mantz wægnæ, her *Ottæ Nielsson* aff Byørnholm riddher, huilken ther laglige esketh, fech ok framledde eth fulth standendes tings wynnæ aff viij troskyldugæ danne men, swosom ær Jess Klemenssøn i Nydager, Magens Nielssøn i Stabbrundh, Nis Jenssøn i sammesteth, Jon Jenssøn i Ridegard, Nis Mikelssøn j Attrop, Per Nielssøn i Buktrop, Nis Smidh j Kalingh ok Per Nydager, huilkæ forscreffnæ viij danne men ther alle endrecteligæ wonne paa theres gode tro ok rættæ sandinghen, ok them fwl witherligæ waræ, ogh the haffuer sandeligæ spwrðhet aff theres fader ok forælderæ foræ them ok aff gode gamle danne men, thet Byørnholm meth thoo ladegarde, som æræ Drammelstropgard ok Wldrop gard, Trwstrop, Nærdrop, Olper møllesteth, Hallendrop ok Haagsteth march, Tijstrop, Øxen mølle, Skramsø mølle, Groskæ march ok

Nywrop march, hwær meth sine tilleggelssæ, som ær ager, æng, skoff och march, fyskæwan, woth och thyerth, rørendes ok wrørendes, mølle meth dam ok damsbund, alle firæ wægnæ till markemoodh, enthet wndhertaghen, ehwath thet hælst ær æller næffness kan, ok thet ær Byørnholms rættæ gotz ok tillegelssæ, ok war forscreffnæ Byørnholm meth ornæfnæ gotz, som forscreffnæ staar, her Stii Offæssøn*) ok her Andhers Offæssøn och theres forælderæ foræ them j theres wærd, ok war thet theres rættæ gotz, och aldrig nogære haffde ther diel, ræth eller rættehedh vdi wdhen thee och theres arwingæ och æfftherkomme, frw Elsw Holgerdsdatther ok nw her *Ottæ Nielsson*, ok haffuer thet wæreth vlast ok vkærdh j hwdreth aar ok mæreæ, ok aldrigæ thet worth last eller kærdh hiæreæ till tingij eller nogere andhersteth, thet wij kwndæ spørie j noget made. Adh swo gich och foor j alle made, som forscreffnæ standher, thet hørdæ wij och sawæ, ok till ydermere forwaringæ ok witnisbyrdh ær worës jnsegelle hængænde nedhen foræ thet breff. Giffuet aar, dagh ok steth som forscreffnæ staar.

Bagpaa:

Tingz vitne, at Biørnholm, Vldrop, Dramelstrop, Trustrop, Hallindrop, Olper mølleste, Tiistrup, Øxen mølle, Skramsø mølle, Nyrop marck och Groesk marck waar her Stigs och her Anders Offæssens euig rette arff vlast och vkierdt vltj hundred aar och miere.

CXX.

Sct. Birgitte Kloster i Mariager stjøder til Hr. Otto Nielsen og hans Søn Hr. Erik Ottesen for udbviste og forventede Belgjerninger mod Klosteret et Stykke Jord ved Klosterets Abildgaard til at bygge paa.

d. d. Mariager 1467 August 25.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Bymarch. (Langebeks Dipl.).

*) Maa være „Andersen“.

Allæ mæn thettæ bræff seer ællær hærær læsæ hiælsæ wy søster Mættæ Krwmppens dotter, abbatissa, broder Christiærn Hinzæn confessor oc alt convent i wor frwæ och sancte Birgittæ closter Mariager kærlig med gud, oc kungøræ wy allæ med thettæ wort obnæ bræff, ath wy for sønderligh gønst, kærligheet oc mangefold vælgærningæ, som wælbyrdig man hær *Ottæ Nielsson* ridder aff Biørnholm oss oc wort fattigh stedh bewiist og giørt hafver fraa wort stedz førstæ begynnælsæ og swa till thennæ tiidh, og ydærmeræ wy æn hærær æfter tilhobæs aff hannom og hans kæræ søn oc theris æfterkommeræ till ewigh tiidh, tha hafvæ wy vnth og giffvæt, vnnæ oc giffvæ for^{de} hær *Ottæ* ok hans kæræ søn hær *Erik Otsson* og theris ræthæ arfwingæ till ewigh tiid een iord at bygg hæ paa, liggendis østæn og søndæn wedh then broo hoos wor brøderæ abbælggaard pa then. oddæ, som ther skyddher østær wdh i then owærdam. Hwilkæ for^{de} jord ær xl alnæ i syn bredhæ fraa thet østær oc nøræ hørnæ og swa wæstær adh sønder wd met grawæn, item xiiij alnæ ok xx i syn længghæ fraa thet wæstær oc nøræ hørnæ og swa søndær adh. Item fraa thet søndær oc wæstær hørnæ og swa østær adh til dammæn lidhet kanth i søndær xl alnæ breth. Thennæ for^{de} jord met allæ syn længheligheeth oc bredeligheet, som for stander skriffvæt, skall for^{de} hær *Ottæ* ok hans kæræ søn og theris rættæ arfwinghæ nydhæ ok beholdæ till ewigh tiid, med thølligt wilkor oc vnderskedningæ ath for^{de} hær *Ottæ* ok hans rættæ arfwinghæ, ee hwo som then for^{de} jord i wææ hæffwær, skal wææ oss og wort for^{de} closter Mariager the ydærmeræ behiælpelig ok trolighæ mædstænnigh og beskermæ till ewigh tiidh. Thill bædher forwaringhæ oc ydærmeræ stadfæstelssæ ogh wynnæsbyrd tha hafvæ wy hængdh bæggis woræ conventis insigell nedhen for thettæ bræff. Giffvet i Mariager aar æfter gudz byrd medlxvij^o annæn dagh æftær sancti Bartholomei dagh apostell.

CXXI.

Hr. Erik Ottesen (Rosentrang) til Bjørnholm stjoder 2 Gaarde i Boulstrup i Vjerager Sogn og 1 Gaard i Spøttrup i Halling Sogn, Hads Herred, til Hr. Holger Munk og hans Datter Inger, som Wederlag for al den Rettighed, som Hr. Holgers Hustru Fru Inger, Hr. Erik Ottesens Søsterdatter, havde i Bjørnholm c. p.

d. d. 1468 November 2.

Orig. paa Berg, i det Rgl. Ghmarch. (Sjælland) har havt 8 hængende Segl, der alle ere falske af, men Hr. Erik Ottesens er bevaret i Aftegning i Klevenfeldts Sigilksamling i Geheimearchivet (Tab. II Nr. 2).

For alle mend nerwærendes oc kommendes kwndgør jech *Erik Ottesen* riddere paa Byørnhollm, thet jek haffwer wedherlagt oc wederlegger meth thette myt obne bræff, skøder oc affhænder sraa meg oc mynæ arffwinghe oc till welburdwgh man her Hølgærd Mwnck oc hans datter Ingerdh oc therres arffwinge thesse effter^{ne} goods oc gaarde, som ær først twoo gaardæ wtinnen Bowelstrop i Berragher sogen wti Hartz hæret liggendes, som Erik smedh oc Cecillia Jeppes nw i boor oc gyffwe till aarligh skulld vij ørtugher korn oc een halff tønnæ smør oc annet hwat thet hælst skulldæ kan, ok een gaard i Spøttropp i Halling sogen i for^{ne} Hartz hæret liggendes, som jek fek aff hær Hinrik Sandbyerg, oc gifwer til aarleg skulld een øore korn, j skæppe smør, j swin, eet lamb, j gaas, ij høns, met annet hwat thet rentæ kan, for alld then deel och rætticheyt, som for^{ne} her Holgerds husfrw ffrwe Ingerd, myn susterdatter, haffdæ wti Byørnehollm oc Byørnellms fang wti laadegaarde, som ære Wbdropp oc Dramelstrop, Tystrop, Skramsøø mølle, Øye mølle, Aaldropp møllestedt, meth alle theres rættæ tilliggels, ager, æng, skow, mark, woot oc thywrt, engtet wndertaget, ee hwat thet hælst næffnes kan; oc tilbinder jek meg oc mynæ arwinge at frii oc frelsæ for^{ne} her Holgerd Mwnk, hans datter Ingerd oc theris arffwinge thee for^{ne} goods oc gaarde i Hartz hæret meth theres tilliggels till ewinnælige eyæ for hwers mands tilltal, som tiltaale kan meth rettæ. Woore thet oc swaa, at for^{ne} gods wordher for^{ne} her Holgerd eller hans arffwinge affwunden met rættæ, thaa tilbinder megh oc mynæ arffwinge strax at wedherlegge hannum eller hans arffwinge swo gott gods oc saa welbeleyed oc holde them thet wden skaade. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, quorum sigilla peto presentibus appendi, videlicet domini Nicolai Rønnow, Strangonis Nicolai Absalonis Larson, Nicolai Kaas et Andree Jacopson, militum, Martini Krabbe & Andree Fleeming, armigerorum, presentibus est appensum. Datum anno domini mcdlxviii ipso die commemoracionis animarum.

CXXII.

Kong Christian forunder Hr. Erik Ottesen (Rosenfrantz), D. R. Hofmester, selv at oppebære den Hjælp, som af hans egne Bønder skulde udredes til Medgift for Kongens Datter.

d. d. Kjøbenhavn 1469 April 11.

Trykt efter en Afskrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to) af Originalen paa Perg., der fandtes i Rosenholms Archiv.

Wy Cristiern . . . fore troskap oc willig thieniste som . . . her *Eric Ottesson* riddere wor . . . hoffmester oss oc wort rige giort haffuer, swo oc fore stoor kost oc tæring, som han j thette krieg oc orlogh giort . . . haffuer ydermere en andre fore wort oc righens skyldh, tha haffue wij vnt hanwm aff then hielp, som bliffuer paa lagd at v-redhe wor kere dotters metgaffue meth till Skotland, all then hielp, som hans eghne thienere vt-giffue skule i swodan made . . . castro nostro Haffnensi quarta feria proxima post dominicam misericordia domini medlx nono.

Dominus rex per se.

CXXIII.

Xerik Timøson (Rosenkrantz) paa Engelsholm, Bøbner, og Hustru Hedeinga, stjode til Lave Brof til Estrup, Befalingsmand paa Kolding, 1 Gaard i Hald Herred i Faring Sogn og By, som sthylder aarlig $\frac{1}{2}$ Dre Korn og 1 Skjeppe Smør, og faae igjen et ode Byggested i Tørrild Herred i Nørup Sogn og Gilleballe Mark, som er $\frac{1}{3}$ over al Gilleballe Mark, samt 1 Gaard i Nørvang Sghsel i Hornstrup Sogn i Nedre Hornstrup, sthylder 1 \bar{A} Korn, den sidste at beholde i 8 Aar og derefter at give Fru Ermegaard, Jes Sepsens Efterleverse, 1 Ort Korn hvert Aar.

Nærværende Hr. Hans Nielsen, Capellan til Nørup Kirke, Niels Christiernsen paa Kolding og 4 Uadelige.

d. d. MCDLXIX in sabbato post dominicam quasimodo geniti. (1469 April 15.)

Orig. paa Perg. i Archivet paa Gl. Estrup Nr. 366.

Meddeelt efter en Indholdsangivelse af afdøde Professor Becker i hist. geneal. Archivs Samlinger.

CXXIV.

Bidne af Sønder Herredsthing (Manders A.), at Nis Jensen af Drammelfstrup paa Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) Begne affede og fik Bidne af 8 Danne-

mænd om, at de samme Dag paa Thinget hørte, at 10 gamle Dannemænd vidnede, at den Eng i „Ræffwen holmæ“ har ligget til Allelevgaard, som tilhører Hr. Erik Ottesen, i 60 Aar og mere uden Nogens Paataale.

b. d. 1469 November 14.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Skjarch. (København's Dipl.) efter Orig. paa Perg. i Arch. paa Benzon med 7 hængende Segl.

Alle men thette breff see æller høre læsse, hielsser wii Nis Michelssen hærsetsoget vdi Sønder hæræt, Jeeb Tordssen i Fæwedell præst, Per Nielssen i Bucktrup, Anders Perssen i Kegelstrup, Nis Smed i Kalinge, Per Thordssen i Horstweedh och Jes Lvdæbrand kerligen meth gwdh, wii kwndgøre alle men nw ære ok komæ schulendes meth thettæ wort obnæ breff, att aar effther gwths byrt medlxnono then thysdagh næst effther sancte Mortens dagh tha war schycket for oss ok for mange flere dande men, som thyncget tha søcktæ pa Sønder hæræts thing, innen fyræ stockæ beskedhen man Nis Jenssen aff Dramelstrup, lowffligh paa æsketh, beddes ok feck eth fult thingswytnæ pa wælbørdige mants wegnæ her *Erick Ottssens* ridder aff Byornholm meth viij lowfæste tro dande men, som ware Per Niclessen i Bucktrup, Per Smed i Glaphuedh, Anders Grawer . . . Eskild i Kaalingh, Per Thordssen i Horstwed, Jes Jenssen i Rudæ, Tygi Jenssen i Balligh och Terkill Matssen i Alsrode (hwilcke viij for^{ne}) dandemend samdrekteligh wytnet paa theres gode tro, siell oc rettæ sanninghen, ath the hørde oc sawe, ath for thennem war schycket samme dagh pa for^{ne} thing innen fire stockæ x lagfæste gamb læ dande men, som ware Michell Hagenssen i Albøgi, Tygi Reerssen ibd., Per Perssen ibd., Michel Moughenssen i Sybøby, Jes Michelssen i Saldrup, Tord Goskessen, Michel Snak i Løngeby, Per Drwkken ibd., Jon Matssen och Per Tordssen i Horstweedh, hwilcke x for^{ne} dande men samdrekteligh wytnet paa theres gode tro, siell oc rettæ sanninghen, ath thet er them fuld wytherlight i rettæ guts sannendhe, ath then ængh i Ræffwen holmæ, som nw ligghe til Alleløff gardh, som for^{ne} her *Erick Ottssen* nw i wære haffuer, then for^{ne} ængh haffuer leyet till for^{ne} Alleløff gardh i lx aar oc mere vildskee dh oc vkyærdh aff alle i alle madhe. Ok saffde meenyge hæræts men, som tha til thyngi ware, ath the aldri gh haffde hørt ildskee eller kyære paa for^{ne} ængh anthen ther til thyngi eller andre steds i for^{ne} lx aar oc længer, som til fornæ stander screffwen. Huilke wytnæ saa er ganghen oc faren i alle madhe, at the for^{ne} x dande men saa

wytnet, oc the viij dande men effther wytnet, oc wii for^{ne} hørde oc sawe, thet wytne wii meth wore indzsigle nedhen hengendes for thette breff. Datum anno, die et loco quibus ut supra.

CXXV.

Vidne af Sønder Herredsthing (Kanders A.), at Nis Jensen af Drammelstrup der paa Thinget æffede og fik Vidne af 8 Dannemænd om, at han 3 Thing havde været paa Engen i „Ræffven holme“, som ligger og i lang Tid har ligget til Allelevgaard, der tilhører Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), og at paa 3die Thingdag Kongens Foged og Herredsmændene tilfandt Jes Nielsen, Hr. Erik Ottesens Foged, at gjøre Lavhøvd paa fornævnte Eng d. 17 November paa Hr. Erik Ottesens Vegne, samt at Jes Nielsen derefter samme Dag mødte i „Ræven holme“ paa bemeldte Eng og gjorde Lavhøvd selv tolvte med Riddermandsmænd og jordegue Bønder og tog denne Eng i Besiddelse paa Hr. Erik Ottesens Vegne.

d. d. 1469 November 21.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (Langebæks Dipl.) efter Orig. paa Perg. i Arshivet paa Benzon med 9 hængende Segl, af hvilke det 3die mangler.

Alle men thette breff see eller høre læssæ hielsser wii Nis Michelssen hærrets foget i Sønder hæret, Jeeb Thordssen i Fæwedel præst, Cristiern Rwdh aff Heessel, ther webner er, Per Nielssen i Bwcktrup, Nis Smeed i Kalinge, Anders Perssen i Keyelstrup, Oluf Kaa i Wedelby, Per Thordssen i Horstweedh oc Jepp Brwnssen i Alsrode ewynnelig met gwdh, wii kwndgøre alle men nw ære ok komme skulendes met thette wort obnæ breff, ath aar effther gwths byrt medlxnono then thysdagh, som war paa sancte Cecille virginis affthen, tha war schycket for oss oc for mange flere dandemen, som thinget tha socktæ, pa for^{ne} Sønder hærrets thing innen fyre stockæ beskeden man Nis Jenssen i Dramelstrup, lowffligh paa esket, beddes ok feek eth fulth things wytne met viij lowfæste tro dande men, sossom war Jadrick Bossen i Ebdrup, Sty Ræff i Hiøbjerg, Jes Ascerssen ibd., Mougens Jenssen i Tolstrup, Trwels Jenssen i Kaalinge, Sty Bwssy i Øst Ballygh, Per Gregerssen i Korup och Esbern Torkilssen i Hodt, hwilke viij

for^{ne} dande men sandrekteligh wytnet paa theres gode tro, seel ok rettæ sanninghen, ath the hørde ok sawe, thet for^{ne} Nis Jenssen haffuer wæret thry samfeldæ thing pa for^{ne} ængi i Ræffwen holmæ, som nu ligghe til Alleløff gardh oc i langh tidh haffuer til leyet, som for^{ne} her *Erik Ottssen* nw i wære haffuer, tha pa then tridiæ thing dagh fand kongens foget ok meeninghe hæræts men, som tha till thingy war, Jes Nielssen, for^{ne} her *Erick Ottssens* foget, til for^{ne} lagehæffd at gøra paa for^{ne} ængy fredaghen næst for sante Clemens dagh paa for^{ne} her *Erick Ottssens* wegnæ, ok tha kam Jes Nielssen samme fredagh vdi for^{ne} Ræwen holme pa for^{ne} ængy och gyorde oc gaff syn lagehæffdh fuld oc aald sielf tollfte met ridder ments men oc jordeyæn bønder oc lowffligh jnd warde for^{ne} ængy pa for^{ne} her *Erick Ottssens* wegnæ, som fogeden oc meeninghe herets men hannem till fwndæ, ok fwldkommet han for^{ne} lagehæffd i alle madhe, som laghen vdwysser, ok war two beskeden dande men hans logs høringe jnnen fyre stockæ, som ware Per Jonssen i Alleløff oc Jep Jenssen i Trudstrup, oc the mælte hans lagh och lagehæffdh stadugh oc fast at blyffwæ widh syn fullæ maght, hwilken han tha swo gyord oc gjiffuit haffde oc fuldcommit i alle madhe, som lagen vdwysser, efftherthy som han war lowffligh till funden, som til fornæ stander screffwen. Hwilket wytne saa er gangen oc faren i allæ madhe, som for^{vit} staaer, oc wii for^{ne} hørde oc sawe, thet wytne wii met wores indssigle nædhen henghende for thette breff. Datum anno, die et loco quibus ut supra etc.

CXXVI.

Hr. Niels Timmesen (Rosenkrantz) af Steensballe m. Fl. vidne, at Frue Birgitte, fl. Hendrik Sandbergs Efterleverste, tog sin Søn Ulrik Sandberg til Børge og overlod ham Quæfstrup Hovedgaard m. v.

d. b. Dødsfe 1470 Juti 24.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Schmach. af Peder Dyrfftiøts Breve.

Alle nærværende og komme skulde helser vi *Niels Thomissen* af Stiensballe ridder, Siword Grubbe af Trøgevelde, Anders Christensen af Egum, Bild Pedersen af Vorde march og Clemind Thomissen af Rørbech, vebnere,

kundgjører, at Christi aar 1470 thirsdagen for st. Olufs dag, da var vi nærværende udj Ottense, sandelig hørte og saae, at erlig og velbyrdig quinde fru Birgitte, salig Hendrich Sandbiergs efterleverske, keiste sin kjere søn Ulrich Sandbierg til sin væрге og befalet hannum sin hovedgaard Quelldstrup

.

.

CXXVII.

Erik Timmesen (Rosenkrantz) af Engelsøholm, Bøvner, tilstaaer at være skyldig til Oluf Friis 40 Mark danske Penninge Sølvmynt og pantsætter ham 2 Boel i Vosnæs i Riisbjerg Herred til brugeligt Pant, indtil Betaling skeer.

d. d. 1471 Januar 20.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vosø. N. Riisbjerg S.) har havt 6 hængende Segl, af hvilke itkun Nr. 1, Erik Timmesens, er bevaret (Tab. II Nr. 7).

Alle men thette breff see æller høre læses, helser ieg *Eric Tymmessen* aff Engestholm, webner, kerlig meth gud, kwngjør ieg alle ner^{des} oc komeskullendes, at ieg wederkendes meg oc myne arffuinge aff ræt witerlig giæld skyllig atwære vælburdig swend Oluff Friis oc hans arffuinge førityffue mark danske penninge, som i Nørjutland genge oc gieffue ære, sølff mynt, for hwilke forscreffne soom penninge ieg hanom nw ipant oc tilpant setter met thette myt wpne breff tw myne bolle liggendes wti Wotzness i Lisbergherrit, som Nis Gyss oc Nis Widicsen nw wti boor, oc skyller aarlig aar firæ ortug korn, rog oc bywg, oc ottæ grotte pen., meth alle the for^{ne} tw bolss tillegelsæ, ager oc æng, skoff oc mark, fortaa oc fælit, fægang oc fiskewant, waat oc thywrt, entet wntagen, alle fyræ wegne til markemod, at-haffue, nyde, brwge oc beholle for hans ræt brwglig pant, wornete oc thiæ-nere wti oc aff at sette, hwem som han wil, oc arlig rænte ther aff wpat-bære, swo længi til the tw for^{ne} bolle worder hanom æller hans arffuinge log-lig affløste aff meg æller aff myne arffuinge for swodan soom penninge, som forscreffne stor. Item først ieg æller myne arffuinge wele for^{ne} tw bolle igenløse, tha skal løsen køndes paa Lisbergherritzting try samfelde thing nest fore sancti Johannis dag at medsommer, oc swo løses at sancti Michels

dag ther nest efter komer, oc tha skal skyllen oc affgifften aff thet aar følge hoffde penningen, oc entet affregness wti hoffde sommen. Ther offuer tilbinder ieg meg for^{ne} *Eric Tymessen* oc myne arffuinge meth thette myt wpne breff at fri oc frelse for^{ne} Oluff Friis oc hans arffuinge for^{ne} tw boll met alle therres tillegelse, som thennom nw tilligger, oc arlig rænte, for hwar mantz hinder æller tiltale i noget made. Item skyddet oc swo, at for^{ne} tw boll æller noget therres tillegelse, som thennom nw tilligger, worder for^{ne} Oluff Friis æller hans arffuinge hærforinden i noget made aff wonden, forre the loglig igen løses, som forsceffuet stor, tha tilbinder ieg meg eller myne arffuinge hannom æller hans arffuinge swo got gotz igen at wederlegge met swo møget rænte oc swo wel belegen, oc hannom oc hans arffuinge aldeless wden skade at holle. Til these wdermere stadfestelss oc forwaring halffuer ieg for^{ne} *Eric Tymessen* hengt myt incegle neden fore thette myt breff oc bether ieg vælburdige oc beskedne men besegle thet meth meg, som ære Oluff Sommer aff Gendropgord, Lauris Petz i Holm, webnere, Crestiern Mandrup borgemester i Aarss oc Claus Perssen radman i samested. Giffuet aar efter gutz byrd twsend fyrræ hwndert halffierde synds tyffue paa thet første, then søndag nest fore sancti Pawelss dag.

CXXVIII.

Kong Christian befaler Hr. Erik Ottesen (Rosenfrank), D. R. Hofmester, at oppebære Kronens Fredkjøb i Syfland og giver ham Fuldmagt til at give fredløse Mand deres Fred igjen.

d. d. Kjøbenhavn 1471 Mai 13.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Msc. paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen, som fandtes i Rosenholms Archiv.

Wii Cristiern . . . haffwe befalet her *Eric Ottsson* ridder wor . . . hoffmester wort oc kronens fredhkøb j Judlandh . . . vpat bære . . . oc gøre oss ther goth redhe oc reghenskab aff, oc giffue wii hanwm fuldmackt at giffue fridhløse men theres fridh igen . . . Oc forbywthe wii alle . . . at holde eller husæ nogre fridhløse men; findhes nogher her omoth at gøre, tha befalle wi oc fuldmackt giffwe . . . her *Erick Ottsson* at dele

wpa landzting oc hærldztingh vpa them som . . . fridhløse men hwsæ . . .
castro nostro Haffnensi 2^a feria proxima post dominicam cantate . . . sep-
tuagesimo primo.

CXXIX.

Dom af Viborg Landsthing, efter Klage af Hr. Stygge Nielsen (Kofsenkrans) over at der var gjort Indførsel i Hvering Mølle, som han havde Deel i, at den Indførsel skulde være magtesløs, som var gjort i Hvering Mølle eller andet Gods, som tilhørte Hr. Stygge, og ikke komme ham eller hans Medarvinger til Skade.

d. d. 1471 Martz 16.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Vos. Sønder Hald 5.) har havt 8 hængende Segl. Nr. 1 viser Zuel Baaben med Stjernen, Nr. 2 og 3 ere ufjendelige, Nr. 4 er faldet af, Nr. 5 Christiern Esfildsens viser et paaafangs ved en paa Midten indbuet Linie deelt Stjold med en Stjerne tilhøire ligeoverfor Indbningen, Nr. 6, 7 og 8 ere Bomærker.

Alle men thette breff seer eller hør lesæ, hielsæ vi Cristiern Krabhæ lanztinghør i Nør Jutlandh, Per Nielsøn, prier i sancti Joh. closther, Per Cristiernssøn, bespens officialis, Eric Ericssøn, riddher aff Awensbergh, Cristiern Eskilssøn korsbrodher, Poel Abilgordh borgmesther, Ennerth Laurson, vepner, Lass Jebssøn borgher oc Niels Olsson, euinneligh meth gudh, oc kungøre meth thette vorth opnæ breff, aar effther gutz byrdh medlxxi then løwerdagh nest effther sancti Gregorii dagh paa Wiborgh lantzting var skecket velborn man her *Stoggi Nielsson*, riddher, oc kungiordhæ, ath ther er sath dele paa Heffring mølle, som han hawer deel vti, er fordelt meth hørings dele, som man fordeler een man for gielth eller for annen sagh meth høring, oc ey reth eyer vorth tilthaledhe, som for^{ne} mølle i være hawer, oc spurdhæ, om thet var meth retthe giordh eller oc ey. Tha tøthæ oss oc alle thi godhæ men, som tha lantzting søcthæ, oc sagdhæ for retthæ, ath hwo som saa hawer fordielth Heffring mølle eller anneth gotz meth høring, som for^{ne} her *Stoggi Nielsson* i være hawer eller oc hawer loodh eller deel vti, tha finne vi thi dele matteløoss, oc bør ey at kommæ her *Stoggi Nielsson* eller hans metharuingæ, som for^{ne} møllæ hawer deel

vti, til skadhæ i nogher modhæ. Til vitnesbyrdh haffue vi hength vore incigle neden thette bress. Datum vt supra.

CXXX.

Kong Christian giber Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), D. N. Hofmester, af den Landhjælp, som han havde oppebaaret af sine egne Bønder.

d. d. Ribe 1473 Mai 23.

Trykt efter en Afstrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Msc. paa det store Kgl. Bibliothek Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen, som fandtes i Rosenholms Archiv.

Wii Cristiern . . . fore troskab oc willigh thieniste, som wii altiidt befwnneth haffue aff her *Erick Ottsson* riddere wor . . . hoffmester swa oc fore stoor kost oc tæring . . . giffue hanom all then landehielp, som han nw . . . vporit hawer aff hans eygne wortnethe oc thienere . . . j hwilken hielp hwerie fire men vdgaffue ij marck

Ex ciuitate nostra Ripensi dominica proxima ante dies rogacionum . . . medlxxiij.

CXXXI.

Kong Christian tilftriber paa sin Udenlandsreise Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), D. N. Hofmester, om at lade 200 Mark Iybst, som Heine Boltzes Sønnen stylder ham, liquidere i en stor Sum Penge, som Kongen stylder dette Huus, og Kongen vil da, naar han kommer i Landet igjen, gibe Hr. Erik Anviisning paa disse Penge.

d. d. Reinfeld Kloster 1474 Januar 9.

Trykt efter en Afstrift paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen, som fandtes i Rosenholms Archiv.

Cristiernus dei gracia Daciae (etc.).

Premisso nostro sincero fauore. Kære her *Erick*, Heygne Boltzes søner haffwe ladet oss understandet, at the ere ether skyldige pa theres

fathers wegne ij^c lubiske marck i steder peninge. Oc ere wy them skyldige een stoor swm penninge. Thi bethe wy ether kerlige, at i wele see(!) pa oss forn^e ij^c marck oc lade them qwit, wy wele gerne forwise ether forscreffne peninge ther i landet igen vpatbere, nar wy aff thenne reyse i landet igenkomme. Gører her vdi, som wy ether fuldkomelige tiltro. Thet wele wy gerne meth ether forskyldede. In Christo valete. Ex monasterio nostro Reynese . . . dominica infra octavam epiphanie domini, nostro sub signeto, anno domini etc. lxxiiij.

Sincere nobis dilecto domino *Erico Ottonis*, militi, magistro curie nostre regalis in Dacia.

CXXXII.

Kong Christian quitterer for Modtagelsen af Penge, som Hr. Erik Ottesen (Kofenfrank), D. N. Hofmester, har sendt ham, og anbefaler ham under Fraværelsen at varetage Dronningens og de kongelige Værns Bedste.

d. d. Røsteborg 1474 Januar 13.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Mfc. paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen, som fandtes i Rosenholms Archiv.

Cristiernus dei gracia Dacie, Suecie, Noruegie, Slauorum, Gotorumque rex, dux Slesuicensis, comes Holsacie, Stormarie, in Oldenborgh etc.

Premisso nostro sincero fauore. Kære her *Erick*, wii finge nw her thet guld, som i oss sende met ether scriffuer. Thacke wii ether kerlige, ati thet oss thet vden forsymelse framskickete, oc bethe wii ether kerlige ati vdi wor fraværelse wele ramme wort, wor kære husfrwes oc børns beste oc bestand, som wii ether fulkomelige tiltro oc wide, ati gerne gøre. In Cristo valete. Ex castro Ratzeborgh in octaua epyphanie domini anno etc. lxxiiij nostro sub signeto.

Sincere nobis dilecto domino *Erico Ottonis* militi, magistro curie nostre regalis in Dacia.

CXXXIII.

Lave Brof til Estrup tilfigemed Hr. Axel Lavesen (Brof), Mauritz Nielsen (Gyldenstjerne) og Sti Vesteni kundgjøre, at de have tilfagt Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Hr. Ludvig Nielsen (Rosenkrantz), Hr. Anders Jacobsen (Bjørn) og Hr. Niels Timmesen (Rosenkrantz) og alle deres Venner og Frænder Fred med 8 Dages Opsigelse med Forpligtelse for Lave Brof til at forkynde Fredens Opsigelse til Viborg Landsthing i Fogdens og Dannemænds Overvarelse og at give Rosenkrantzerne Underretning derom ved 2 Dannemænd.

d. d. Beile 1474 Martz 13.

Trykt efter en Afstrift i det Kgl. Øhmarch., tagen efter Originalen paa Perg. med 4 hængende Segl, hviffen i sin Tid fandtes i Rosenholms Archiv.

Alle men thette breff see eller høre kwndgør jek Lage Brock aff Æsdrup oc wi Axel Lagessøn ridder, Mauritz Nielsøn oc Sti Westini, at wii fore oss oc wore wenner oc frænder lassue louet oc sagt oc loghe oc sighe paa wor gothe troo, loffue oc ære her *Eric Ottesøn*, her *Lodwich Nielsøn*, her Anders Jacobssøn oc her *Niels Tymmesøn* riddere oc alle theris wenner oc frænder een fellug friidh oc dage vden argt, hiellperedhe, gensigelse eller argelist vbrødelig at holde i alle mathe, paa eth viij daghes forordh, swo at naar mik for^{ne} Lage Brok lyster for^{ne} viij daghes forordh vpat-sighe, tha schal iech thet lydeligh oc openbarligh gøre meth mith opne breff til Wiborg landzthing, then stwnd fogden oc fleere danne men ære with tinget, oc naar for^{ne} daghe oc forordh vpsigis, tha schal iek for^{ne} Lage Brok gjort for^{ne} her *Eric Ottesøn*, her *Lodwich Nielssøn*, her Anders Jacobssøn eller her *Niels Tymmessøn* eller nogher af thennom strax witterligt meth two danne men vden swigh. Till windisbyrd oc yddermere statfestelsæ, at swo schal holdis i alle mathe, som foreskriffuit staa, thet witne wii meth wore jntsiglæ hengendis nethen for thette breff. Datum Wedle anno domini medlxxquarto dominica oculi.

CXXXIV.

Kong Christian tilfstriver paa sin Udenlandsreise Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), D. K. Hofmester, om som Commissair paa Kongens Begue at give

Møde i Calmar ved Forhandlingen med de Eneviste og Axtsønnerne (Thott), og om forinden at indfinde sig i Kjøbenhavn for at overbeie de Sager, som skulde forhandles paa dette Møde. Kongen fortæller sluttelig, at han paa Reisen fra Mantua har modtaget Paven's Indbydelse til at komme til Rom.

d. d. Bologna 1474 Martz 26.

Trykt efter en Afstrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Msc. paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen, som fandtes i Rosenholms Archiv.

Cristiernus dei gracia Daciæ etc.

Premisso nostro sincero fauore. Kære her *Erick*, som wii ether tilforen tilscrefuit haffue at wære een aff wore procuratoribus, som komme skule vpaa wore oc wore righe weghne til thet mode, som begrebet er i Calmarn at holdis nw sancti Johannis dagh mitsommer nestkommendis mellom oss oc them aff Suerige oc her Axels søner, oc ati selffue til foren wilde ware i Købendehaffn innen the helghe threholdughetz søndagh at seniste, for swodane erende oc merkelige sagher ower at weye, som i Calmarn forhandles skule etc. Swø bethe wii ether oc nw kerlige, ati ether her vdi aldellis bewise oc efftir rette i alle made, som wii ether tilforen ther om tilscrefuit haffue, oc lader thet engelund. Her forlade wii oss wisselige til oc wele thet gerne met ether forskylle.

Item nw wor frwe afften annunciacionis, som wii ferededis fra Mantua, finge wii wor helgeste fathers pawens breff om wor tilkommelse til Rom, aff huilket wii sende ether een vtscrifft innelucht i thette wort breff. In Cristo valet. Ex Bononia sabbato ante dominicam judica nostro sub signeto anno domini etc. lxxiiij.

Sincere nobis dilecto domino *Erico Ottonis* militi, magistro curie nostre regalis.

CXXXV.

Vidne af Viborg Landsthing, at Nis Sal paa Hr. Erik Ottesens Begne der paa Thinget æstede og fik 8 Dannemands Vidne om, at han i 3 Thing havde været paa Viborg Landsthing og paa Hr. Eriks Begne tilbuds, at han, om der var Noget, som Hr. Erik skulde Noget, da vilde komme og gjøre Enhver Ret og Skjel, og at der Ingen kom, som kunde bestyde Hr. Erik for Noget, hvorhos Riddere og Ewende, Bønder og menige Almue, som

vare paa Thinge, udtalte Tak til Hr. Erik for alt Godt, han havde beviist dem.

d. d. 1474 April 23.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch. (jfr. Mfc. paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to). Originalen fandtes i Rosenholms Archiv.

Alle men thette breff see eller høre lesse helse wi Niels Olsen tinghører then dagh po Wiborgs lansting, hartwgh Jwl domproust, her Cristern Eskylsen, Anders Munck wæbnær, Erik Ebsen bormester i Wiborgh, Nis Jebesen, Oloff Digsmid och Per Lauritzsen ewindeligh mett guth, och kwn-gøre wi mett thette vort obne. breff, ath aar efter gutz biörd mcdlxxiiii then lørdag paa st. Georgii dag po forskreffne ting ta var skekit for oss ok for flere gode men beskedhen man Nis Sall, huilkæ ther lofflig eskit po welborn mans weghne her *Erik Ottesen* ridder eth full tings winde aff otte dande men, som ære her Cristiern Eskilsen, Anders Mwnck, Oloff Digsmid, Peder Lauritzsen, Jes Bændsen, Peder Cristiernsen, Jep Stob oc Per Nielsen, hwilke forskreffne ottæ dande men wonde po theris tro oc rette sandhe, thet them fulveterlict war, thett Nis Sall haffuer wæret til Wiborgh lanstingh i tre samfeld tingh ok høit til po her *Erik Ottesens* weghne, at wart ther nogher, her *Erik* kunde skildæ i nogen madhe, ta vil han komme for oc pley them anthen mynne eller rættæ effther hwær mans tøcky. Jtem kom ther enghen, ther kundhe skildhe her *Erik Ottissen* i nogher madhe, ok taketh riddhere ok swenne oc bøndher och mæningh almoæ, som lantzthingh søgtæ, her *Erik Ottissen* æræ oc got. Thet saa gik och for i alle made, thet hordhe wii ok sa, til windesbörd henge wi wore jnsegle nedhen for thette breff. Datum anno, die, loco ut supra.

CXXXVI.

Dronning Dorothea paalægger Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), Besfalingsmand paa Skanderborg, ikke at lade sig opholde af nogle Brag-Regn-staber, men snarest muligt at komme til Kjøbenhavn for der at overbeie Rigets Sager for Calmar Mødets Skyld og beder ham om, hvis han ikke kan reise tilbunds, da at tage over Land.

d. d. Næstved 1474 Mai 10.

Trykt efter en Afskrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to) af Originalen, som fandtes i Rosenholms Archiv).

Dorothea dei gracia Dacie (etc.) regina, ducissa (etc.).

Premisso nostro sincero favore. Kere her *Eric*, wi haffue ethers bress well vndersta[n]det, som i scriffue udi blant andre ærende, at i schulde were ouer et regnscap meth woress kære nadighe heres tollere om thet wragh etc., huilket i kunde ej nw gør upa thenne tiidh for thet mødhe skyld, som nw wors here hemelfardagh skall wære udi Kópmanhaffn, thij bethe wii ether kerlighe, ati rethæ ether ther swa æfter, ati jo ær upa then forneunte tiidh for manghe sønderligh ærende, som wii haffue at thale meth ether, som wor kære nadighe here ok oss stor macht upa ligger, kunde wii wel mercke, at i kunde icke nw komme før æn then tiidh, wære thet swa, at i kunde icke med skiib swa snart komme, at i jo tha komme ouer landh oc forsømme thet engenlunde, ther forladhe wii oss gantze til ether om. In Christo valet. Scriptum in castro Nestwed, feria tertia proxima post dominicam cantate nostro sub signetho, anno domini etc. lxxiiij.

Sincero nobis dilecto domino *Erico Ottonis*, militi, advocato castri Skandelborgh.

CXXXVII.

Vidne af Ddenfe Bything, at besteden Svend Niels Jensen paa Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) Vegne begjærede og fik Vidnesbyrd af Dannemand om, at Jes Lassen, som tjente Rafne, paa Thinget benægtede, at han havde fiddet i Kroen og sagt, at Hr. Erik Ottesen havde givet ham Penge for at hjælpe til at slaae Lade Brok ihjel, hvorhos Byfogden og en Raadmand hver for sig vidnede, at Jes Lassen ved tidligere Leiligheder havde for dem erklæret, at han aldrig havde sagt saadant.

d. d. Ddenfe 1474 September 19.

Trykt efter en Afskrift i det. Kgl. Skmarck. (jfr. Nic. paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to). Originalen fandtes i Archivet paa Rosenholm.

Niels Jensen borgemester siddendis i foghetz stedh paa Othense bything oc Robert Harth borgemester i Othens, Matts Dugh, Henrich Bulgher,

Hans Clawessen oc Peder Dysingh radmen, Claues Jeippssen oc Lydicke kremere, borghere oc bymen i samme sted, wii gøre witherlicht nerwærende oc kommendis, ath aar effter gudz burdh medlxxiiii then mandagh nest effter st. Lamberti dagh paa bythinget i Othens for oss oc for gothe men flere, som tha for^{ne} thingh haffde søcht, war schickit en bescheen swen Niels Joenssen, hwilken som ther i lent lywdh paa erboren strenge riddhers weygne her *Erich Ottesøns* begerde eet widne aff dandemen, som tha paa thinge ware, om ther nogher ware, som witherlicht ware, hwat heller Jesse Lassen, som thiente Naffne, sagde ney fore eller til stooth thet widne, som widneth war paa Othens radhwss, then tiith han saadh greben, swo ath han schulde haffue siddeth i kroen oc sagdh, thet her *Erich Ottesøn* schulde haffue jett hannum pennyng, ath han schulde haffue holpeth til ath slaa Lawe Brok i hel etc. Tha swaredhe ther til these effterschreffne dande men, som ære: Cristiern Rab byfoghet, Hans Nielsen, Henrich Bulgher, for^{ne} radmen, Eyler Wernerssen, Per Mortenssen, Jess Powelssen oc Anders Jwl, bymen i sammestet, hwilke for^{ne} sywff dande men sandrechtelige widnethe paa fornessnde thing oc dagh, ath the hørde oc sowe, thet for^{ne} Jess Lassen wor ther innen fire stocke, effter ath han sadh greben, oc sagde ney for thet for^{ne} widne, som hannum war widnet offuer paa radhuset, oc sagde, ath han icke haffde taleth the ordth, som the haffde widnet hannom offuer. Jtem widnet for^{ne} Cristiern Rab vdhermere swo, ath for^{ne} Jess Lassen sagde ney for for^{ne} ærende, then tiith han sadh i stocken i hans hwss. Jtem swarethe Jess Mule radman ther til oc widnethe swo, thet fornessnde Jess Lassen sagde ney for for^{ne} ærende oc widne for hans dør, hwilket wij haffue hørth oc seet, ath swo war widnet for oss, som fore ær screffuit, thet widne wii met wore jncigle hengde nethen for thette bress. Datum anno, die et loco, superius memoratis.

CXXXVIII.

Henrik Mogensen, Bøbner og Borger i Odense, vidner, at han, da Jes Lassen, Nafnes Svend, laa i hans Herberg, aldrig havde hørt af ham, hørken naar han var ædru eller drukken, at han var Hr. Erik Ottesøns (Rosenfrantz) Svend, eller at han af denne skulde være sendt ud og faaet Penge for, at han skulde stræbe Lavv Brok efter Livet eller i anden Maade gjøre ham Skade.

d. d. Odense 1474 September 20.

Trykt efter en Affskrift i det Kgl. Skjarch. (jfr. Msc. paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to). Originalen fandtes i Arkivet paa Rosenholm.

Jech Henrich Mogensen webner och borgher i Othens gør alle witterlighth mett thette mit obne breff, thet Jess Lassen, Naffnis swen, laa till mit til herbergis, tha kwnne jech aldriich noger tiid høre aff hanom, enthen fastendh eller drucken, thett han schødth vppa, ath han war tha her *Erich Ottssens* swen, eller och thet her *Erich Ottssen* haffde wiist hannom vdh eller jett hanom gaffue ther fore, thet han skulle legge fore Lage Broch eller were vppa hans argest i nogen made. Till huess windesbördh tha haffuer jech trykt mit jnsegell nethen fore thette breff. Datum sub anno domini medlxxiiii feria tertia proxima post festum beati Lamberti.

CXXXIX.

Bidne af Middelfom Herredsthing, at alt det Gods, som Hr. Niels Timmesen (Kofenkrantz) til Steensballegaard havde i Middelfom Herred, og 1 Gaard i Lee samt 1 Gaard i Taarup, Bester Belling Sogn, var hans rette Arv efter hans „Oldemoder“ Fru Johan af Bynnom, og at Hr. Niels Timmesen hvert tredie Aar siden Hr. Timme Nielsen (Kofenkrantz) døde havde klaget til Middelfom Herredsthing over, at fornævnte Gaarde og Gods vare urettelig folgte og fraffistede ham mod hans Willie.

d. d. 1475 Juli 13.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjarch. (Vof. Middelfom H.) har havt 8 hængende Segl, der alle med Undtagelse af Nr. 7 ere tilstede. Nr. 2 (Johan Pors) viser en Stjerne, Resten er Bomærker.

Alle men nerwerendis och komme skullendis helse wy Germund Nielszen i Wlstrup hæretz foghet i Medelsom hæret, Jehan Pors i Hælstrup vepner, Seuerin Swenssen, Mowens Lywng, Mattes Brwn, Per Nielszen, Per Skytte och Mattes skredhere ewigh meth guth, och kungøre wy alle, aar efter gutz byrdh m^ocdlxxv^o sancte Margarete dag meth thette wort opne breff, ath for oss vor skycket paa Medelsom hæretztzing velburdig man her *Niels Tymmessen* aff Stenbalig, riddere, beddes och sich eth wviligt tyngtzvitne aff xij dandemen, som ære Seuerin Swenssen, Cristiern Fadherssen, Per Kellssen, Cristiern Olssen, Esbern Bertelssen, Mattes skredher, Mowens

Lywng, Jes Keltssen, Pouel Nielssen, Per Nielssen, Mattes mwrrestere oc Mattes Brwn, hwylike for^{de} xii dandemen wunne paa theris godhe troo och saunen, at thet ær them fullt vitherligt, at allt thet gotz, som her *Niels Tymmessen* nw i wære haffwer i Medelsonhæret, och ther till too gardhe, som ær en i Lee, som Per Troelssen sist i bodhe, och nw Marieagher closter i wære haffwer, oc en gardh, som hedher Torrwip i Vælinghi sogn, som Mattes Perssen nw i boor, och som ligger til Marieagher closter, tesse for^{de} alle gardhe och gotz ær her *Niels Tymmessens* rette oldhe arff effter hans oldhe mother frwe Johan aff Vynnom. Item wne for^{de} xii dandemen, at her *Niels Tymmessens* budh och tienere haffwer kærreth och lastith paa Medelson hæretzing hwer tridie aar, sidhen her *Tymme Nielssen* dødhe, at for^{de} gardhe och gotz ære her *Niels Tymmessen* wrettelig affhendheth och fraa skyfft modh hans vilie. At saa ær ganget och faret i sandhet, thet vitne wy meth wore incegle hengdhe nethen for thette bress, giffwet aar, dagh och steth, som forescreffwet staar.

CXL.

Fr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) paa Bjørnholm skjænker paa egne og sin Fader, Fr. Ditto Nielsens, Vegne en Gaard ved Højbrostræde i Kjøbenhavn til Hellig Andes Kloster samnefteds med Betingelse om en vis daglig Guds-tjeneste.

d. d. 1475 October 1.

Nye Kgl. Saml. 686, 4to. Documentet er trykt in extenso i „Kjøbenhavns Kirker og Klostre i Middelfalderen“ af H. F. Korbam, Tillæg Pag. 68—69 Nr. 51.

Ieg *Erich Ottesson* paa Bjørnholm udi Nørre Judland gjør vitterligt med dette mit obne bref, at ieg med min fri villie, velmacht oc beraad hue hafver undt och opladt, schiødt och afhendt, oc under och oplader, schiøder och afhender paa min faders her *Otthe Nielssøns* och paa min egen veigne, fra os och vore arfvinge til den Hellig Aandt closter i Kjøbenhavn til evindelig eje hafve schullende en vor gaard och grund liggendis vesten nest Høybrostrede, och schiuder sig op nesten sønden til det strede, som kaldis Lederstredet for alle de sielle, som min fader her *Otthe Nielsson* och min moder *Else Holgers-*

daatter eller mig och min huusfrue Sophia Henrichsdaatter hafver undgieldet at, och for alle christne sielle, med saadan vilkor Thil ydermere stadfestelse och bedre forvaring hafver ieg med villie och vidschaf hengt mit indsejel neden for dette bref med andre gode velbiurdige mænds, saasom er her *Lodvig Nielssøns*, her Johan Oxis, her Corfix, ridder, Gert Randtzo i Slangedrop, Claus Nymand, Jeppe Claussøn, borge-mestere i for^{ne} Kiøbenhavn etc.

Gifved etc. aar thusinde fire hundrede, halffierdesindtziuge paa dett fembte, paa sancti Remigii dag, som vaar confessor.

CXLI.

Hr. Erik Ottesen (Rosentrang), D. R. Hofmester, kundgjør, at han har tilfagt Lave Brof stedsebarende fuldt Vensteb, og at han har givet Kong Christiern Haanden paa at ville holde dette Tilfagn.

b. d. Kallundborg 1475 December 3.

Trykt efter en Afskrift paa det store Kgl. Bibliothek (Nye Kgl. Saml. Nr. 2091, 4to). Originalen fandtes i Arkivet paa Rosenholm.

Alle men thette breff see eller høre, helser jek *Erich Ottesen*, rid-dere, høyboren førstes myn naduge herre koningh Christierns etc. hoff-mestere i Danmark, ewinelige meth gudh, oc kwngiør fore alle meth thette mit obne breff, at jek haffuer saght welboren man Lage Brok eet stadhugt; fast, fwlt oc alt wenskab fwllelige oc trolige at holde hanwm, vden alt argth, som eet goth kristen man bør at giøre then annen, ok haffuer jek sammeledes thet saght oc loffuit forneffnde høyborne første myn na-thige herre konningh Christiern etc. i hans nades hand, at jek swo gøre oc holde wil oc skal, og tilbindher oc tilplichter jek mik forneffnde wenskab at holde forneffnde Laghe Brok, aldeles som fore er rørt, wed myn gothe troo, ære oc sanden. Till ydermere forvaring oc witnessbyrdh her om haffuer jek hengd myt jncigle nedhen fore thette breff, som giffwit er i Kalunde-borgh søndagen nest effther st. Andree apten dag, aar effther gwdz byrdh twsende firehwindrede halffierdesindtzyge oc vpa thet femte.

CXLII.

Hans von Ahlefeldt til Torning gjør bitterligt, at Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) har tilsagt ham sin Datter Zomfrue Elsebe med en Medgift af 1000 rhinske Gylben, og frafriver sig derved enhver Fordring paa anden Aard som Følge af Ægteskabet.

d. d. 1476 Januar 1.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bismarck. (Kops. Danmark, Fasc. 14, Giftermaalsager) har havt 7 hængende Segl. Nr. 1 er tildeels affabet, Nr. 2 Porsfeldt Baaben med et Kamhjul er fjendeligt, Nr. 3 er ukjendeligt, Nr. 4, 5 og 7 ere særdeles velbevarede Ranzau Baabener og Nr. 6 velbevaret Bogwisch (von der Wisch) Baaben.

Vor alle den jennen de dessen breff zeen effte horen lesen do ik Hans van Aleuelde to Dorningh witlick vnde apenbare, dat de gestrenghe her *Erick Otteson* vnde ik ouer en gekomen synt vnde enen vullenkomen ende gededinget hebben na beyder vnser vrunde raet vnde vulbort in deme jare vnser heren dusent veerhundert dar na ime sees vnde souentigesten jare an des hilghen nyen jars daghe, also hiir naschreuen steyt, so dat her *Erick Otteson* hefft my to gesecht syne dochter juncfrouwen *Elseben*, vnde er mede to geuende vnde my to vornoghende vppe den neghesten sunte Morten, wen ik myt er bygeslapen hebbe, dusent rinsche gulden, edder in mynen willen to hebbende bynnen der stad Hadersleue vor allent, dat ik edder se vnse kindere vnde nakomelinge eruen moghen edder van rechtes wegghen eruen mochten in to komenden tiden in allen hauen, vesten vnde guderen vnde in alleme erue vnde in allent dat, dat her *Erick Otteson* vnde syn husfrouwe ere kindere vnde nakomelighen nu hebben edder krighen moghen, nictes nicht buten to beschedende, myt welke vorschreuen degedinghe ik vor se vnde my vnde vnser eruen vnde nakomelinge my vullenkomen noghen late vnde vorplichte my des myt vnser eruen dar nummermere vorder up to sakende edder to sprekende, wen vorschreuen steyt, men en sulkes stede vnde vast vntobroken truwelik to hollende sunder jenigherleye insaghe, argheleest edder behelpinge gheistlikes effte wertlikes rechtes. Dess to forder bekantnisse vnde vastere vorwaringe hebbe ik myd gudeme willen vnde beraden mode myn inghes. henghen laten benedden an dessen breff vnde hebbe gebeden vnde bidde de duchtighen knapen Clawes Porsfeldt, Schacke van Aleuelde Wuluessone, Hinrick Rantzow heren Schackensone, Peter Rantzow Breydensone, Henneke van der Wisch Wuluessone vnde Gotrick Rantzow, dat se ere ingheseghele hiir mede vorhenghet heb-

ben to ener witticheyt, dede geuen vnde gescreuen is im jare vnde daghe also vorgescrewen steyt.

CXLIII.

Bidne af Tørrild Herredsthing, at Erik Timmesen (Rosenkrantz) til Engelsholm æstede og fik et Bidne af 8 Dannemænd, at de paa samme Thing faae og horte, at Erik Timmesen spurgte Hr. Poul, Korsbroder i Ribe, om han havde Fuldmagt af Prior og Conventet i Sct. Hans Kloster i Ribe til at give ham Skjøde, at Hr. Poul svarede bekræftende og fremlagde et Forligelsesbrev mellem Erik Timmesen og bemeldte Prior, Anders, hvorefter Erik Timmesen skulde paa Verlev Herredsthing tilskjøde Prior Anders paa Sct. Hans Klosters Vegne 2 Gaarde c. p. i „Hendenswid“, og Prior Anders selv eller ved Fuldmagtig lade møde paa Tørrild Herredsthing, samt at derefter Hr. Poul paa Priorens og Conventets Vegne tilskjødede Erik Timmesen Giodinggaard og Mølle m. m. og endvidere alt det Gods, som Hr. Pouls „Forfader“ i Sct. Hans Kloster i Ribe havde tilforn tilskjodet Hr. Timme Nielsen, i hvor det laa i Tørrild Herred.

d. d. 1476 Januar 13.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bismarck. (D. S. M.) har havt 4 hængende Segl, der alle ere borte.

Alle men thette breff see eller høre lesse helsse wy Nis Persen tingholdher oppo Tyrilhærez tingh, Morten Jensen i Kærbølingh, Bertel Nielsen i Bali oc Stafen scriffwere kærligh meth gud, oc konegøre wy meth thette wort oppne breff, ath aar effter gutz byrdh mcdlxxvj then løwerdag nest effter the hellighe tre koningh dagh, tha war skiket for oss oc for flere gode men hederligh oc welbørdigh man *Erich Tymessen* oppo Engelssteholm, loweligh bedes oc sek eth fulth tinghs wynne aff viij danemen, som war Jes Tygysen i Lymme, Per Jensen i Kærbølingh, Nis Mickelsen i Troldrop, Seweren Henricksen i Brantberigh, Bertel Nielsen i Bali, Seweren Persen i Oldrup, Terkel Jeppsen oc Hans Acersen i Søskoff, hwilke for^{ne} otte danemen wonne alle endreteligh oppo theris gode tro oc sannen, ath the hørde oc sowe samme dagh oppo for^{ne} Tyril hæreztingh innen alle fire stocke, ath for^{ne} *Erich Tymessen* atsporde regelbonden

man her Powel korsbrodher i Ribe, om han war fuldh møndigh giorth ath gøre hanum skødhe oppo prior oc menigh conventus wene, oc tha sawede for^{ne} her Powel ja, oc tiil windesbyrdh, ath han war fuldh møndigh giort, tha lodh han lesse eth forligelsse breff, som gode men hade forlicthe *Erich Tymessen* oc prior Andhers, prior oc forstandher i sancti Hans closter i Ribe, hwilket breff som sa lydhe, ath for^{ne} *Erich Tymessen* skule skøde for^{ne} prior Anders oppo sancti Hans wene oppo Jerløff hæretzingh tw gardes eyæ ligendes i Hendsenwich, en byget gardh oc eth øde bygistedh, meth alle theris rætte tiilligelsse. Jtem lyde oc dheth for^{ne} breff, ath for^{ne} prier Anders skule komme tiil for^{ne} Tyrilhærez tingh eller nogher oppo hans wene, ther fuldh møndigh war giort, oc gøre for^{ne} *Erich Tymessen* skøde oppo thette effterscreffwen gotz, hwilket skøde som for^{ne} her Powel war fuldh møndigh gjorde oc vdh sende ath gøre *Erich Tymessen* skøde; hwilket wy sowe oc hørde, ath for^{ne} her Powel skøthe for^{ne} *Erich Tymessen* thette effterscreffwen gotz oppo prior oc menigh conventus wene tiil ewindeligh eyæ, sa som war Gødingh gardh oc Gødingh mølle dam oc damssbwndh oc alle theris rætte tiillyggelss, som er ager oc engh, skoff oc mark, woth oc tywerth jnnen alle fire marke skille, jnthet wndetagh en i nogher made. Jtem skøthe for^{ne} her Powel *Erich Tymessen* althet gotz, som for^{ne} her Powels forfadher i sancti Hans closter i Ribe hade tiil forne skøte her *Tyme Nielsen*, hwiss siel gudh hawe, i hwore thet helste laa i for^{ne} Tyril hæret. Jtem tiil banth for^{ne} her Powel sigh oppo menigh conventus wene ath fri oc frelsse for^{ne} *Erich Tymessen* ham oc hans arwingh tiil ewindeligh eyæ thette for^{ne} gotz for hwer mands aatale, som ther kand tale oppo meth rætte; thet saa gik oc for, thet wyne wy meth wore jnsegel, henges nedhen for thette breff. Datum anno, die & loco qvibus supra.

CXLIV.

Niuf Pedersen (Gyldenstjerne), Bøbner, giver sin Farbroder Hr. Niels Eriksen (Gyldenstjerne) af Tim Quittering for Oppebørsel af Gods for den Tid, han efter Faderens Død bestyrede det, og indtil det blev givet tilbage til hans Moder, men ikke for Bostab og Klenodier.

d. d. Nygaard 1477 October 1.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bymarch. (Danmark, Fasc. 21 c, Gjældsbreve) har eet hængende Segl med velbevaret Gyldenstjerne Bøbner.

Alle men thettæ breff see eller høre læsæ helser jegh Oluff Perssen aff vapn ewynneligh meth gudh, gør jegh vittherlicht meth thettæ myt vpnæ breff, thet jegh hawer lathet ok lather myn kære farbrodher her Niels Ericssen aff Thym ledigh ok løess for all then vpburelssæ, han hawer vpboret aff myt fædernæ gootz, sien han fik thet j wære effter myn faders døødh, gudh hans siæll nadhe, ok til then tiid han antwordhe thet myn kære moder ighen, vnnen taghet boskapp ok cleynodia, til bynnendes megh for^{ne} myn kære farbrodher her Niels Ericssen all skadhe at bethaghe for all ythermere til tall aff nogel effter thennæ tiid, til hwess vitnesbyr henger jegh myt jnsiglæ nethen for thettæ myt vpnæ breff. Giwet i Nygard vnder wor herres aar medlxxvij othensdawn nest effter set. Michels dagh.

 CXLV.

Bidne af Sønder Herredsthing (Morsø) til Christiern Krag paa Hr. Niels Timmesens (Rosentrant) Vegne, at Blaabierggaard i Rakkeby Sogn, Morsø Sønder Herred, med Tilliggende var Hr. Hans Pödebusch's rette Arvegods, som denne havde sat Hr. Skarpenberg i Pant.

d. d. 1478 Januar.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Øjmarck. (Voss. Sønder H. Aalborg Stift) har havt 7 hængende Segl, af hvilke Nr. 1 og 5 mangle, Nr. 2 og 3 ere ufjendelige og Nr. 4, 6 og 7 ere Bomærker.

Alle men thettæ breff see heller høre lesse, hielsser Anders Ouessen, konnings foghet pa Sønderhæretz thing j Morss, Thames Jenssen, Jens Kooss vebner, Jes Jørensens, Las Nielsen i Tæbring, Michel smedt oc Jes Seuerinsen ewindeligh meth gwd, kwngøre meth thettæ vort obnæ breff, ar effter gwdz byrd medlxxvij apa snaps thing ske^{des} var thenne breffuissers Cristern Krag, lofflig eskit eskit oc fik et fult things vinne i thre samfeld thing apa for^{ne} thing apa herræ *Niels Tysmens* veghen aff tisse effter screfne dande men, som ære Jes Sweingsen i Staykier, Las Nielsen i Tæbring, Jes Michilsen, Jesper Tøghersén i Ottrop, Nis Mathessen i Vils, Jes Hemingsen, Seuerin Hanssen och Velas Bleeg, hwilkæ dande men vonne oc sagde apa theris gode thro oc sannen, ath the haffde hørt oc spord aff theris fadher och foreldher aff barndom, at Blayborre i Morss legendis j Sønderhærit i Rakby soghen oc henness retthe til legels var her Hans

Podbusk hans rette aroff godz, oc sathæ han thet her Skarpenberre i pant. Til vinnessbyrd, at the sa vonne, vitne vy meth vores jnzegel heng. neghen fore thettæ breff. Datum loco vt supra.

CXLVI.

Elleve Mænd vidne, at Erik Timmesen (Rosenfrantz), Oluf Sommer og Christiern Skram havde budt dem til at gjøre Skifte med Hr. Niels Timmesen (Rosenfrantz), og at de gjentog deres Tilbud paa Horsens Bytthing.

d. d. Horsens 1478 Mai 25.

Trykt efter en Afscrift i det Rgl. Skjarch.

Alle men thette breff see eller høre læses helse wij Anders Nielssen, Jens Mattessen, ridder, Anders Munk, *Eric Stygge*, Niels Skram, Pors, Per Brockenhwss, Philippus, Henric Perssen, Thorbern Jenssen oc Per Wnghe, webnere, ewinneligh meth gud. Wii kungjøre alle men nu ære oc kome-skulendes, at aar efter gudz byrd medlxxviii then mandagh, som war pa sti. Urbani dagh, ware wij nerwerendes i Horsnes, hørde oc saaghe, at welbyrdighe men, som ære *Eric Tymessen*, Oleff Sommer oc Cristiern Skram, bødth swo til met welbyrdigh man her *Niels Tymessen* ridder, at the wilde mødhe for theris feligs venner met hanom oc skyffte efter breffue oc loghen oc gudz sandheet, thet same bødhe the oc til annen daghen pa Horsnes bything innen alle iiii stocke. At svo ær ganget i sandheet, thet vythne vy meth wore insigle nedhen fore thette breff. Datum anno, die et loco ut supra.

CXLVII.

Berete Malttes Dt. (Raas?), Hans Mattisfens Efterleverfste af Binnom, følger til Hr. Niels Timmesen (Rosenfrantz) Dalsgaard, Dalsflov, Dalsmark og 1 Gaard i Mammen i Middelfom Herred, som er bygget paa Dalsgaards Eiendom.

d. d. Viborg 1478 August 10.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bos. Midbelsom G.) har 3 hængende Segl. Nr. 1 en Muurtinde paafraa, ligt Familien Raas's (Galfsiot eller Daa) Baaben, Nr. 2 og 3 Bømerker.

Iegh Berette Maltisdatter Hans Mattissens efftherleffuer aff Winnom giører witttherligh meth thette mith obne breff, ath iegh wpladher ok affhændher fraa megh ok myne arffuinge welbørdigh man her *Niels Timmessen* ok hans arffuinge Dals gordh ok al Dals skoff ok Dals mark ok then gardh i Mammen liggendes, som bygdh ær aff Dalsgards eyendom, liggendes i Meylsom herade i Mammen soghen, som nw Eskell Cristiensen i boer. Thesse for^{de} gordhe ok gotze ok gotz ok skoff meth alle sinæ tillegelssæ skall her *Niels Timmessen* ok hans arffuinge nydhæ ok beholde, soo længhi mynæ dotthere fanghæ andhre logligh weriæ, ok siddher ower retthæ iaffninge ok skiffthe meth her *Niels Timmessen* eller meth hans arffuinge. Till hwes wintnesbørdh henggher iegh mith incegell nedhen fore thette breff bedindes till wintnesbørdh beskedhen ments incegelle, som ære Per skøtthe i Fiskbek ok Hans remsnidher, borgher i Wiborgh. Giffuet ok screffuet i Wiborgh næsthe mandagh fore sancti Tibureij dagh anno domini medlxxoctauo etc.

CXLVIII.

Vidne af Sønder Herredsthing (Manders A.), at Niels Jensen af Drammelstrup paa Hr. Erik Ottesens (Rosenfrank) Begne tog Labhavd paa den Agerjord, „som ligger ved 3 Stene“ nord for Hyllested, og paa Ager, Eng, Skov m. v. over hele Hyllested Mark, hvilket Gods af Arilds Tid havde ligget til Bjørnholm og uden Nogens Baatale i meer end 70 Aar, indtil Jon Mscerfen gav Rære derpaa.

d. d. 1480 November 14.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (D. S. M.) med 7 hængende Segl, Bømerker, af hvilke ifttu Nr. 5 mangler.

Alle men thette breff see æller høre læsses hielser wij Per Nielssen hærrets foget pa Sønder hærrets thing, Nis Jenssen j Mordrop, Per Thordsen j Horstwedh, Per smedh j Glaphuedh, Jes Kary j Hodet, Tigi Tordsen ok Jepp Jenssen ewynnlich meth gwdh, wij kwndgiøre for alle, som nw ære ok komme schulendes, meth thette wort obne breff, ath aar effther

gwths byrdh mcdlxxx^o then thysdagh nest effther ste. Mortens dagh, tha war schyckit for oss ok for mange flere dande men, som thincgit tha sockte, pa Sønderhærets thing jnnen fire stocke beskeden man Nis Jenssen j Drammelstrop, hwilken som lowffligh pa eskit, beddes ok fæk eth fult things witne pa herre *Erick Ottessøns* wegne aff viij lowfæste tro dande men, som ware Nis Jenssen j Mordrop, Per Thordssen j Horstwedh, Terkil Nic. ibidem, Seuuerin Mougenssen j Stawebran, Michel Matssen i Glaphued, Per Matssen i Østerballigh, Sty Bassy ibidem oc Per Brwn j Pederstrop, hwilke viij for^{ne} dande men sandrekteligh witnet pa theris gode tro, siell oc rætthe saninghen, at the hørde oc sawe ther jnnen fire stocke pa for^{ne} thing, oc er thenom fult witterlight, thet for^{ne} Nis Jenssen haffuer wæret thry samfelde thing pa for^{de} thing oc bodet laghæffdh till pa the agher jorde, som liggher weedh three steene norden weed Hyllestet, oc thes liges pa herre *Erick Ottessøns* rættigheed, ager oc ængh, skowff oc mark oc eyædom ouer ald Hyllestet mark, oc tha| worte Jes Hwass lowffligh fwnden til laghehæffdh pa herre *Erick Ottessøns* wegne pa for^{ne} agher jorde oc vppa alt herre *Erick Ottessøns* rættigheed ouer ald Hyllestet mark, som for^{nt} star. Ok hørde wy oc sawe, thet for^{ne} Jes Hwasses loghhøringe Tigi Tordssen oc Jep Jenssen ware jnnen fire stocke samme dagh pa for^{ne} thing pa for^{ne} herre *Erick Ottessøns* wegne, och the kwndgiørde oc sawdhe, hure for^{ne} Jes Hwas gyorde syn eedh meth ridder mentz men ok gode jord eyen bønder sielff tolfte loghligh i laghe tydh oc lowffligh jnd warde for^{ne} ager jorde oc thes liges ald for^{ne} herre *Erick Ottessøns* rættigheed, som er ager oc ængh, skowff oc mark, fægangh, rørendes oc vrørendes, som herre *Erick Ottesson* nw i wære haffuer oc aff arild och j langh tydh haffuer leyet til Byørneholm oc er Byørneholmes rette tillig^{se} jnnen alle fire marke modhe ouer ald Hyllestet mark, jntet vnden taget i noger madhe, ok kwndgiørde the, hure for^{ne} Jes Hwass esket for, om ther war noghen, ther haffde anthen breffue eller noget a modh at seyæ, føre æn han gyorde syn eedh, ok engen wij ther hørde, oc ther effther worde for^{ne} Jes Hwass thet lowffligh jnd j alle madhe, som for^{nt} star, oc mælte the logehøringe hans logh wedh maght oc stadugh at blyffwe, vden hwn feldes, som lagen vdwisser, ok gyorde the for^{ne} lagehøringe lowffligh pa for^{ne} mark, som. the oc hiære gyorde jnnen thingi. Jtem oc sagde oc kwndgiørde for^{ne} logehøringe oc Per Nielssen hærets fogeden meth them, at the oc hørde, hure for^{ne} Jes Hwas lyddeligh at sporde, føre æn han gyorde syn eedh, om ther war noghen, som noger tyde haffde hørd giffue anten last eller kyære pa then for^{ne} jord. Tha fram geck mange gode gamblæ dande men, bade aff

kronens thyønner oc kyrkens oc andre dande mentz, sagde, kwndgiørde oc witnet pa theres gode tro oc sanninghen, at thenne for^{ne} jord eller oc ald then annen jord oc eyædom ouer alt Hyllestet mark haffuer leyet til Byørneholt v ilsked oc v kyærd aff alle i lxx aar oc mere, effther thy som ther nw tilligger, til nw Jon Ascerssen gaff ther kyære vppa. Huilket witne swo er ganghen oc faren i alle madhe, som for^{ut} stor, oc wij for^{ne} hørðhe oc sawe, thet witne wij meth wore jncigle hengendes nedhen for thette breff. Datum anno, die & loco, quibus vt supra etc.

CXLIX.

Wogtu Jensen i Dufild tilstjødor Hr. Erik Ottesen (Kofenkrant) Jemte- delen af 3 Gaarde i Svingelberg By, Vesterbølle Sogn, Rinds Herred, som han havde arvet efter sin Moder Jortret Stigs Dt., dog saaledes, at Hr. Erik Ottesen selv stulde indløse dem for 100 Mark og et Stykke Klæde saa godt som 6 lodige Mark.

d. d. 1481 Martz 12.

Drig. paa Berg. i det Rgl. Gemark. (Vosø. Gistum S.) har havt 9 hengende Segl. Nr. 1, 2 og 8 ere Bomærker, Nr. 3-7 og 9 mangte.

Ffor alle men thette breff see eller hør læse helse, kongøre jæk Wogen Jenssen i Odenshil meth thette myt breff, ath jæk meth min nesthe frendhers raadh oc samptøcke haffwer iæk sold, skiøt oc affhend oc meth thette myt obne breff sæler, skødher oc afhender fraa mic oc myne arffuinge oc alle myne metarffuinge oc til welbørdige man her *Erick Ottsson* riddher oc hans arffuinge til ewindeligh eyæ fæmptæ deldh wti the thre gardhe wti Swinggelberg by i Swinggelberg soghen i Gislom hæret liggendis, som mich ock alle mynæ metarffuinge ær tilfallen aff rettæ arff efter min modher Jortret Stygsdatter, hwes siel gwd haffwe, oc meth all then rettæ tiltaal, som ieck haffwer oc myne metarffuinge til Per Stygsen oc hans arffuinge, Josth Nielssen oc hans arffuinge, som ær Nis Perssens søn, met rettæ til attale for thet samme gotz wti for^{ne} Swinggelbergh etc., then æne gard, som Nis Pawelssen wti boor, skyller arligh thre pund row, halffandhet pund smør, høns oc gooss, then anden gardh i sammesteth, som Symon Gregerssen i

boor, skylder arligh thre pund row, halffandhet pund smør, høns oc gaass, then thridie gardh i sammestedt, som Michel mwrmaster i boor, skyller arligh two pund row, two pund smør, høns oc gaass etc., met alle theris rettæ tilleggsse, som ær ager, ængh, fiske wann, fægangh, heyde, mosse, waat oc tywrt, rørendes eller wrørendes, ee hwat thet helst ær eller nefnes kan, altz inthet wntagen. Oc kendes ieck mich oc myne arffuinge oc alle myne metarffuinge therfor athaffwe opboret peninge, fæx oc fwltwerdh aff for^{ne} her *Erick Otssen* effter myne oc alle myne metarffuinges godhe nøghe, oc tacker ieck hannum oc alle myne metarffuinge for godh betalninge etc. Oc kendes jeck mich oc mynæ arffuinge oc alle myne metarffuinge engen ydermere deld eller rettickhet athaffwe wti for^{ne} gardhe eller i noger theris rettæ tilleggsse effter thennæ dagh i noger made, oc tilbindher jeck mich oc myne arffuinge oc alle myne metarffuinge at frij oc frelsse, hemle oc tilstaa for^{ne} her *Erick Ottssen* oc hans arffuinge thette for^{ne} gotz swo friiet, som mynæ forelder allerfriestzt i wære haffwer hafft, til ewindelig eyæ for hwer mantz tiltaal, som ther vppa kan tale meth rettæ, thoc meth swo skeel, at for^{ne} her *Erick Otssen* skal sielff alle tesse for^{ne} gardhe indløsse for hwndert marck oc eet sticke kledhe swa goth som sex lodiinge marck. Til tesydermere stadfestelsse oc bedher forwaringe tha haffwer ieck meth wilie oc witskab hengd myt inzegel neden for thette breff meth myne metarffuinges, som ære Styg Tygssen oc Wogen Keldssen, ock haffwer wij bedhet hederlige oc welbørd^e men at besegle meth oss til windesbørdh, som Jeip Nielsøn sogenprest i Mariager, Oloff Sommer, Porss i Helstrop, Erick Bugge wepnere, German Perssen oc Esbern Bertilssen i Wlstrop bøndher. Datum anno domini medlxxxj^o die Gregorii etc. Datum anno, die, loco, quibus ut supra.

Udenpaa :

Voghen Jenssens breff paa Swyngelbergh.

CL.

Sees Bertelsen, Bøbner, tilfjødter Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) femte Delen af 3 Gaarde i Svingelbjerg By, Vesterbølle Sogn, Rindes Herred, som var tilfalden ham og hans Medarvinger i Arv efter deres „Olbemoder“ Mette Stigs Dt. og efter hans Fader Bertel Christiernsen, som kaldes Hørby, dog

saaledes, at Hr. Erik Ottesen selv skal indløse Godset for 100 Mark og et Stykke Klæde saa godt som 6 lødige Mark.

d. d. 1481 Marts 12.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjarch. (Bøfs. Gislum S.) har havt 7 hængende Segl. Nr. 1 (Zes Bertelsen) synes at være en fladt Dru, Nr. 2 (Jep Nielsen Sognepræst) er et Bø= mærke, Nr. 3 (Oluf Sommer) Sommer Vaaben, en Iverbjelke, Nr. 4 (Pors i Helstrup) mang= ler, Nr. 5 (Erik Bugge Bøbner) synes at være en Stjerne, men er da formentlig Sigillet til Nr. 4; Nr. 6 og 7 Bømærker.

Ffor alle men thette breff see eller høre læse helsen, kongøre jeck Jes Bertilssen wepner meth thette myt breff, ath ieck meth myne nesthe fren= dher raad oc samtøcke haffwer jeck saldh, skjøt oc affhendh oc meth thette myt obne breff sæler, skødher oc affhender fraa mig oc myne arff= uinge oc fraa myne metarffuinge oc til welbørdige man her *Eric Otssen* riddere oc hans arffuinge, til ewinndelighe eyæ, fæmpte deldh i the tre gardhe wti Swinggelberg by i Swinggelberg sogen i Gislomhærret liggendes, som mich oc mynæ metarffuinge ær tilfallen aff rettæ arff efter min alde= modher och myne metarffuinges aldemodher Mettæ Stygsdatter oc efter min fadher Bertil Cristernssen, som Hørby kaldis, hwes sielæ gud haffue, oc meth all theris rettæ tiltaal, som ieck haffwer oc mynæ metarffuinge til Per Stigssen oc hans arffuinge, Jost Nielssen oc hans arffuinge, som ær Nis Perssens søn, meth rettæ til at tale for thet samme gotz wti Svinggelbergh, then æne gardh, som Nis Pawilssen wti boor, skyller ar= ligh thre pund korn, halandhet pund smør, høns oc gaass, then anden gardh i sammesteth, som Symon Gregerssen wti boor, skyller arligh thre pund row, halandhet pund smør, høns oc gaass, then thridie gardh i sammesteth, som Michel mwremester i boor, skyller arligh two pundh row, two pund smør, høns oc gaass, meth alle theris rette tillegelse, som ær ager, æng, fiskewann, fægang, heyde, mose, woot oc tywrt, rørendes oc wrørendes, ee hwad thet helst ær eller neffnes kan . . . meth swo skiel, at forneffnte her *Erick Otssen* skal sielff alle disse for^{ne} gardhe indløse for hwndert marck oc eet sticke klede swo goth som sex lødningge marck. Til tes yder= meræ . . . haffwer bedet hederlighe oc welbørdige men at besegle meth mich til vindishyrd, som ære Jeip Nielssen sogenprest i Mariager, Oloff Sommer, Porss i Helstrop, Erick Bugge wepnere . . . Datum . . . medlxxxj^o die Gregorii . . .

CLI.

Jost Nielsen tilstjødor Hr. Erik Ottesen (Kofenkrantz) til Bjørnholm af sin Deel og Rettighed i det Gods i Swingelbjerg By, Vesterbolle Sogn, Rinds Herred, som han havde arvet efter sin Fader Nis Persen.

b. d. 1481 October 27.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjarch. (Voss. Gislum H.) har havt 7 hengende Segl. Nr. 1 mangler, Nr. 2 (Zens Mattiøsen af Bisborg) Munk Waaben med Vinranken paa en Tverbjælle, Nr. 3 (Albret Skeel) Skeel Waaben, Nr. 4 (Jøren Krumpen) Krumpen Waaben, Nr. 5 (Oluf Sommer i Gindrup) Sommer Waaben med Tverbjællen, Nr. 6 (Axel Tøpsten af Støringgaard) skal være Thott Waaben, men er udfendeligt, Nr. 7 mangler.

Ffor alle men thette breff seer eller høre lesse, kungjør jek Jost Nielsen meth thette mit obne breff, ath jek meth mynne fri villi och vel beraydh hug hassuer sold, skøth och affhend och meth thette mit obne breff sæler, skødher och affhendher fra mig och myne arffuinge och til velbiørdige man her *Erick Ottissen* ridder til Bjørnholm och hans arffuinge til ewindeligh eydom all then del och rettighed, som jek hassuer i thet gots i Swingelbergs hii i Swingelberg soghen i Gislom herrit leggindes, som mig ær aff ret arff til faldhen effther myn fadher Nis Persen, hwes siel guth hassue, anthen for pant eller eydom, som en gord Nis Powelsen nw vti bor, skiller arlig aar tre pund rog, halffandhet pund smør, høns och goss, then andhen gard, som Symen Greversen vdi bor, skiller arlig aar tre pund rog, halffandhet pund smør, høns och goss etc., meth alle theris reth tillegilsse, so som ær agher, eng, fiskvanth, fægangh, hede, mosse, vath oc tiwrt, rørendes och vrørendes, ehwat thet helst ær eller i nogher made nøffnis kan, alt jnthet ther aff vntaghen, och kiendes jek mig och mynne arffuinge ther for at hassue vpborn penninge och fult værd aff for^{ne} her *Erick Ottissen* effther myn gode villi och nøgæ, och tacker jek hanom for gode betallingh, och kiendis jek mig och myne arffuinge eghen ythermere del eller rettighed at hassue vti thet for^{ne} gots effther thenne dag i nogher made, och tilbinder jek mig och myne arffuinge at fri och frælsse, hiemel oc til sta for^{ne} her *Erick Ottissen* och hans arffuinge thet for^{ne} gots for hvær mans ret til talle, som ther vpo kan talle meth ret. Tess til ythermere stadfestilsse och bedher forvaring henger jek mit insigle nedhen for thette breff, och hassuer jek bedhet och bedher hedherlig och velbiørdige men beseyle meth mig til vindesbiørd, som ær her Jens Matissen aff Visburg ridder, Albret Skeel, Jaren Kromppen, Oloff Somer aff Gendrop, Axel

Jeibsen aff Støffringgard oc Porss i Helstrop. Datum anno domini
mcdlxxxprimo in profesto beatorum apostolorum Symonis et Jude &c.

Uldenpaa:

Jostes breff paa Swyngelberigh.

CLII.

Hr. Erik Ottesen (Kosentrang) til Bjørnholm tilstaar at have modtaget
af Hr. Niels Eriksen (Gyldenstjerne) til Tim 200 rhinske Gylden, som denne
havde laant af hans Fader Hr. Otto Nielsen (Kosentrang) imod Pant i
Guds i Slet Herred, og melder Pantebrevet dødt og magtesløst.

b. d. Standerborg 1482 April 11.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Bøfs. Slet H.) har havt 4 hængende Segl. Nr. 1
velbevaret Kosentrang Baaben (Tab. II; Nr. 3), Nr. 2 og 3 ere faldne af og Nr. 4 viser
Sparre-Kaafernes Baaben.

Iech *Eric Ottessen* tiil *Bjørnholm* ridder wederkendes mech met
thette mit obne breff, thet jech haffuer wpbareth aff her Niels Ericssen aff
Tym ii hwdret rynske gylden for gotz i Slett herret, som han satte myn
fader i pant, gwd hanss siell nade, sfor hwilke for^{ne} som gwld jech wede-
kendes mech at haffue fyllesth wpboreth effther myn nøffue, ock lader jech
hannom ock hanss arffwinge ther qwith ock oorsagh for, ock thet pantte breff,
som myn fader ther paa haffde aff her Niels Ericssen, meel jech døth ock
macteløs, hware thet fyndes effther thenne dagh ock ey at kome her Niels
Ericssen eller hans arffwinge tiil skade eller mech eller mynæ arffwinge tiil
fromme i nogher made. Tiil windesbyrdh hengher jech mit ingsegel ned-
hen for thette breff, ock haffuer jech bedet welbyrdiig swenne bescile meth
mech tiil windesbyrdh, som er Tord Matissen foget paa Scandelborgh,
Borqword Randsoo ock lens Koos webner. Datum Scandelborgh anno
domini mcdlxxxii^o sferia quinta pasce.

CLIII.

Bisshop Oluf Mortensen (Zernstiaag) af Roskilde overdrager til Jørgen Rud og hans Hustrue Fru Kirstine (Eriks Dt. Rosenkrantz) og deres Søn Otto Jørgensen (Rud) Kirkens Gaard og Gods i Wenslev og Arløsetorp (Forslev S.) og Tienden af fornævnte Gods og af Wenslev Sogn samt Kirkens Gods i Arløse for deres Livstid imod en aarlig Afgift.

d. d. Roskilde 1482 September 27.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Bofs. B. Flakkebjerg H.) har havt 2 hængende Segl. Nr. 1 geistligt med Zernstiaag Baaben er velbevaret tilføede, Nr. 2 er faldet af.

Wij Olaff Mortenssen meth guds nade biscop i Roskilde gøre widerlicht alle, at fore tro tyæniste, som thenne breffuisere Jørien Rudh wor ælskelige man oc thyænere oss oc wor kirke her till gyort oc beuisdt hauer oc her effter trolige gøre oc beuisse skal, swolenge han leuer, haffue wij meth wort ælskelige capitels i Roskilde welie, fuldburdh oc samthycke vnt oc i leyæ ladhit oc met thette wort obne breff vnne oc i leyæ ladhe hanum, hans husfrue frue *Kirstine*, som han nw hauer, oc begges therris søn Otte Jørienssen wor oc kirkenis gardh oc gotz Vendsleff oc Arløsetorp i Flackeberghs herrit liggendis meth syne till liggelsse, aagher, eng, mark, fægang, skowe, fiskewadn, waat oc thywrt, enchte vndertaghit, oc ther till ald wor biscops tinde aff for^{ne} godz oc Wensløffs sogn, som han thet nw i wære haue, oc ther till aldt wort godz i Arløse meth ald syn rette till liggelsse, som oc for^{ne} Jørien nw i wære hauer, at haue, nyde oc i leyæ beholde, swo lenge the alle tre leffue, then enæ effter then annen, j swo made som her effter følger, fførst at the skule for^{ne} gardh oc godz bygge, besætte oc forbædre, bygde, besættethe oc forbædrethe i gode made holde effter therris formwe, oc skule giffue oss oc wore efftekomere biscop i Roskilde ther aff till aarlicht landgille two lester korn, halfft rough oc halfft bywg, hwert aar vdi wort fadebur i Roskilde timelige jnnen Kyndelmøsse till gode redhe ydhe oc betale skulendes eller i noghen annen beleyligh stædh, som wij eller wore efftekomere them tillsighende worde. Jtem skule the ey hugge eller hugge lade oldenskowene, som ther till ligge, till vplichte, men them frede, heye oc i gode made holde oc ey sælie eller bort giffue aff them vden meth wor, wore efftekomeres welie, samthycke oc fuldburdh. Jtem skule the vorthneth^e oc thyænerne, som bo paa for^{ne} godz, wedh ræt oc skæl holde oc them i enge made vforrette eller noger vwan-

ligh thyng paa legge, oc thesliges skule the wende wore', wor kirkes oc for^{ne} wort capitels wordnethe oc thyænere oc then helge kirkes personer got till oc them ey i nogre made vforrette, mæn them till welie wære, hwor the kunne. Jtem skule the engen annen meghtugh mand for^{ne} gardh oc godz eller noghit ther aff eller for^{ne} tinde fremdelis bort lade vden meth wort eller wor efftekomeres welie, fuldburdh oc samthycke. Jtem skal for^{ne} Jørien oc hans søn Otte wære oc bliue wor oc kirkenis thyænere, swo lenge the leffue, oc engen annen thyæne æn oss oc wore efftekomere, swo fræmt han will for^{ne} gard, godz oc tinde nydhe meth syne article, som for-screffuit staar. Skeer thet oc swo, at for^{ne} Jørien før døør oc affgaar, æn for^{ne} hans husfrwe frw *Kirstine*, oc will hwn tha gifte sigh i geen, tha skal hwn thet gøre effter wort oc wore efftekomeres radh, welie, fuldburdh oc samthycke, vm hwn for^{ne} gardh, godz oc thynde nydhe oc beholde will. Jtem nar for^{ne} Jørien Rudh, hans husfrwe frw *Kirstine* oc Otte therris søn alle thre døde oc affgangne ære, tha skule therris arffuinge for^{ne} gardh, godz oc tinde i theris hafluende wære nyde oc beholde till sti. Michels dagh nest effterkomendes ower eet aar oc gøre ther fuldt aff, som forescreffuit staar, paa thet at the ther for innen mue maghlighe affføre therris godz them vden skadhe, oc siden skule for^{ne} gardh, godz oc tinde frij oc vbewart igeen komme i gode made til biscops bordhit i Roskilde meth bygning, forbædhring oc besetning, som ther vppa findes, vden hwers mands geensyælsse, hinder eller lengre thøffring. In cujus rei testimonium secretum nostrum vna cum sigillo venerabilis capituli nostri Roskildensis antedicti presentibus est appensum. Datum Rosk. anno domini mcdlxxxsecundo feria sexta ante festum beati Michaelis archangeli.

CLIV.

Virgitte Olufø Dt. (Thott), senere Hr. Niels Erikfø (Rosenkrantz) Hustrue, quitterer Kong Hans for alt, hvad der kunde tilfalde hende i det Pant i Stevns og Bjeverskov Herreder, som hendes Fader Hr. Oluf Axløsen (Thott) havde.

d. d. Kjøbenhavn 1483 October 16.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Øsmarch. (Vofø. Stevns S.) har havt 7 hængende Segl, der alle ere borte.

Ieck Beritte Oleffs dotter kundgør oc bekendes fore alle meth thette mith obne breff, at jeck haffuer til god nøie anammet oc vpboret fuld oc all betaling aff høigboren første koning Hans, myn kære nadige herre, fore all den deel oc rettighed, som mig tilfalden er vdi thet pant vdi Steffns herret oc Biewerskows hærit, som myn kære fader her Oleff Axelsen j pant haffde, swo at mig aldellis oc fuldkommelige ther om wel at nøies, och tacker hans verdige nade fore god betaling. Thi lader ieck hans nade oc hans nades arffuinge oc efterkommere koninger i Danmarck frii, quit oc orsage fore noget ydermere tiltal eller kraff aff mig eller myne arffwinge oc alle andre paa myne vegne fore for^{ne} deel oc rettighed, som mig vdi forscreffne pant j nogre made tilfalde kan, oc kendes mig eller mine arffwinge jngen deel eller noger rettighed vdi for^{ne} hærede at haffue effter thenne dag paa for^{ne} pantes vegne i noger made. Till ydermere vitnesbyrd oc bedre forwaring her haffuer ieck vitherlige ladet henge mith insigle fore thette breff och bedet verdug fader meth gud, biscop Oleff j Roschilde, her Johan Oxe, her Henrich Meinstorpp oc her Pawel Laxman riddere, Ewert Grubbe, righens canceler, oc Erich Jensen høuitzman paa Harildsborg, om theres insigle at lade henge hoss mith fore thette breff, som giffuit er vdi Købendehaffn torsdagen nest effter sancti Calixti dag anno domini millesimo quadringesimo lxxxtercio.

CLV.

Sev Stage, Cannif og Forstander i Hellig And's Gaarden i Ribe, sælger med Capitlets Raad og Samtykke til Erik Timmesen (Rosentranck) til Engelsholm, Bæbner, en Gaard i Lime i Nørup Sogn, Tørrild Herred, med alt Tilliggende i Lime Mark og „Smookiar“ og et Byggested paa Sødovre Mark sammesteds, hvorimod Erik Timmesen til Vederlag udlægger to Gaarde i Vorbaøse Nebel i Slausg Herred.

d. d. Ribe 1484 Juni 15.

Mageskiftebrevet er trykt i D. M. I. 4. Pag. 10.

CLVI.

Arveskifte efter sl. Hr. Oluf Axelsen Thott imellem hans Hustrue Fru Anna og hans Børn, 2 Sønner Axel Oluffen og Lauritz Oluffen og 5 Døttre, som

vare Fruer Bergete af Dronningholm, Fru Bergete af Vallø, Fru Secilla, Zfr. Oliva og Zfr. Margrett Olufs Dt.

Dg blev de 6000 Mk., som Hr. Oluf havde Stevns Herred og Dieffverstoffs Herred i Pant for, saaledes deelt dem imellem.

- 1) Tog Fruer Anna lige Lod med en Søn af de to Sønner, det var 6 Lodder, saa tog de 5 Døttre hver en Lod, det er 5 Lodder, er tilsammen 11 Lodder, og tilfaldt da hver Lod i bemeldte Pantepenge som Løsøre 545 Mk. 7 β 3 Ort.
- 2) Saa døde Zfr. Oliva Olufs Dt. paa Gulland og kom i Grav med Hr. Philip Axlisen, saa blev hendes Lod stiftet ligesom tilforn, Moderen og Sønnerne tog hver 2 Lodder og Døttrene hver een, det da tilsammen 10 Lodder, og paa hver Lod kom 52 $\frac{1}{2}$ Mk. 2 Alb. 1 Ort.
- 3) Saa døde Axel Oluffen, og hans 2 Lodder i begge disse Arve deeldes Moderen og Sykkende imellem, Moderen tog lige med Lauritz Oluffen, 4 Søsterlodder begge, og hver Søster een Lod, er og 4 Lodder, det er tilhobe 8 Lodder og paa hver Lod kom det 135 Mk. 22 β 2 Alb. 1 Ort.
- 4) Saa døde Zfr. Margrett Olufs Dt., og efter hende fik Moderen ogsaa lige med hendes Søn Lauritz, begge 4 Lodder, og de tre Søstre hver 1 Lod, er tilhobe 7 Lodder, da kom hendes Arv ubi fornævnte Pant lignet og lagt paa hver Lod 77 Mk. 14 β 2 Alb.
- 5) Saa døde Lauritz Oluffen, saa blev hans Arve i for^{re} Pant stift mellem Moderen og hans tre Søstre, og da maatte Moderen ikke tage mere end 1 Lod lige med en Daatter, og da var det tilhobe lige 4 Søsterlodder, og kom paa hver Lod 272 $\frac{1}{2}$ Mk. 3 β 1 $\frac{1}{2}$ Ort.
- 6) Saa døde Fruer Sidzel og havde ingen Børn efter sig, saa lagdes da hendes Arve i for^{re} Pant i to lige Dele, hvoraf hendes Mand fik den eene Deel, som var lige Halvpart, den anden Deel, som var den anden Halvpart, tilfaldt Moderen og Fruer Sidzels 2 Søstre Fruer Bergete af Dronningholm og Fruer Bergete af Vallø, og Moderen fik lige med hver af dennem, og var da 3 Lodder, og paa hver . . . 190 Mk. 13 β 1 Alb. Thi Moderen tog lige Lod med hver Fru Sidzels Søstre og 3 Parter af 1 Deel overalt.

Dg Hr. Bjørn fl. Fruer Sidzels Mand fik lige 3 Gange saa meget i den Arve, for han tilfaldt den halve Part.

Det var Delingen, som steede for Kong Hans og Rigens Raad, da dem deres Pantegods blev tilkommt enhver efter sin Arveret 1485.

Trykt efter en Afskrift i Gannø Archiv af Peder Dyreftiots Breve.

CLVII.

Jørgen Markmand til Hærstedt quitterer Jørgen Rud til Vedbygaard, for den Andeel i et Pant i Arløse, som var tilfalden ham til Arv efter hans Farfader Hr. Karl Markmand og dennes Hustru Frue Gyde og efter hans Fader Evert Markmand.

d. d. Saltø 1485 Marts 19.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (B. Flakkebjerg H.) har havt 5 hængende Segl. Nr. 1 er velbevaret Markmand Baaben med 5 Pillier, Nr. 2—4 ere faldne af, Nr. 5 et Bomærte.

Alle meen thette breff see eller høre læses hilser iek Jørghen Markman vthi Harritzstædhæ ewynnelighe meth godh, gør iek witterlicht meth thette mith obne breff, thet iek kennes megh oppææ athaffue borydh fuldh verdh ok pennynge aff velbyrdigh man Jørghen Rwdh i Vedby ffor then andell, meg tilfal indhen eth panth vthi Arløssæ i Flackæbergs herrydh lyggyndis effther myn fadherfadhers her Karl Markmantz ok myn fadhermodhers frw Gydhes ok myn fadhers Ewerth Markmantz dødhæ, huess syelæ godh nadhe, vthi hwylcketh panth iek kenner megh inghen ydhermere dell athaffue i noghre madhe, ok tacker iek hannom for godh be-thalyng, ooch ladher iek hannom ok hans arwynghe qwyth ok frij, ledigh ok løss for for^{de} verdh ok pennynge for for^{de} panth. Thiil ydhermerre stadfestelsæ ok bædhræ forwaringh hengher iek mith indceglæ for nædhen thette mith obnæ breff, thiilbedindes godhæ ok velbyrdighe men beseylæ meth megh, som ær Hermyn Flæmyng i Knwtztorp, Jeip Halwæghæ i Snesløff, Pether Mowenssen i Førsløff, her Lawritz Jepsen sognæprest i Marwydze. Datum Soelthe sabbato sitientes anno domini medlxxxvinto etc.

CLVIII.

Fru Inger Niels Dt. (Gylbenstjerne), Hr. Niels Timmesens (Rosfenfrank) Efterleverste, gjør vitterligt, at hendes afdøde Huusbonde i Magestifte med Kong Hans fik 2 Gaarde i Bor H. i Var Sogn, nemlig Væreholm og en Gaard i Meldrup By, imod 2 Gaarde i Tammelstrup i Tolstrup Sogn i Bor H., og at hun er bleven enig med Kong Hans om et Magestifte med en af bemeldte Gaarde i Tammelstrup imod en anden Gaard i samme By.

d. d. 1485 Juli 2.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarchiv (Justitsministeriets Archiv B. 50.) har havt 6 hæng. Segl, der alle ere borte.

Ffor alle men giøre jeck Ingierd Nielsdotter witterligt meth thette mit obne breff, then tiid myn hosbonde her *Niels Tynmessen*, hwes siell gud nade, gjorde skyffte meth war nadiige herre konningh Cristiern, hwes siell gud nade, och kronen, tha wtlade for^{ne} war nadiige herre konningh myn hosbonde two gardhe i Woreherret i Wæresoghen legendes, then enne som kalles Wære holm, som Jes Morthenssen tha i bodhe, skillendes ey mere en i ørekorn och i β. g. tiill arliigh skildh, och en annen gard legendes och swo i Wæresogen i Mellerwp norden wedh gadhen, som Sty tha i bodhe, skildendes och ey mere tiill arliigh skyldh en i ørekorn och i β. g., och myn hosbonde wederlade myn nadiige herre och kronen ighen two garde, en i Tolstrwp sogen legendes i Thomestrwp, skildendes en ørekorn och eth fierdiell smør, som Thames Graa tha i bode, then annen gard i samme stedh legendes skiller arliigh en øre korn och en sk. smør och i β g., som Hans Thamessen tha i bodhe. Tha er jeck nw swo tiill jenss woret meth myn nadiige herre konningh, konningh Hans meth gudz nade &c., ath jeck och myne børn skulle ighen haffue then enne gardh i Thomestrop, som skiller en ørekorn och eth fierdiell smør, som nw ligger ødhe, och wii haffuer wtlagd vor nadiige herre konningh, konningh Hans meth gudz nade &c., och kronen en gard ighen i then samme by som Nis Jenssen nw i boor och skiller aarligh iiii ørt. korn och en halff t smør, huilke for^{ne} gardh meth then annen, som kronen nw i wære haffuer och Per Petherssen i boor och skiller en sk. smør och iii ørt. korn och i β. g., jek meth god willie och effter myne och myne børns næsthe frendres och wengers samticke skøder och affhender meth thette mit obne breff fraa oss och ware arffuinge och tiill war nadiige herre konningh, konningh Hans meth gudz nade &c., och hans nades effterkomer och kronen tiill ewinneligh eyæ meth alle theris tiillegelss, skow, marck, fegangh, fiskewandh, woet och tywrt, als inthet ther aff wntaget, och tiilbynde wii woss och ware arffuinge ath frii och frelsse for^{ne} war nadiige herre och kronen tiill ewingnelig eyæ wthen alle gensegels. Item her i modh haffuer hans nade wtlagd ighen migh och myne børn the samme two garde, som hans nades fader myn hosbonde tiill forne wtlagde, en aff them som Anders Michelssen nw i boor i Wæreholm, och en annen i Mellerwp, som Per Jeibssen nw i boor. Tiill wthermere stadfestels och forwarningh, ath swo skall holles i alle made, som forscreffuet stor, tha haffuer jeck meth willie och beraadh hoff lade henge mit indsegell

nethen for thette breff, och haffuer jeck bethet och bether welbiirdiige men besegle meth megh tiill wintnesburdh, som er herre *Eric Ottissen* tiill Biørnholm, herre *Lodwig Nielssen* tiill Palmissegardh, *Eric Tymmessen* tiill Engelsholm, *Holgerd Ericssen* tiill Boller och *Eric Stigi* tiill Mattrwp. Datum anno domini medlxxxquinto ipso die visitacionis Marie virginis.

CLIX.

Danmarks Riges Raad gjore bitterligt, at Hr. Ludvig Nielsen (Rosenfrank) gjorde Fordring paa Kronens Slot Riberhuus, som han anførte, at han havde i Pant, men at Kong Hans anførte derimod, at Hr. Ludvig ifølge Slogsheredsthingsvidne var en fredløs Mand allerede i Kong Christians Tid; samt at de bleve saaledes forligte, at Kong Hans skulde have igjen Riberflot og alle de Vehn, som Hr. Ludvig ellers havde, mod at Hr. Ludvig fik Nørre og Øster-Herred i Vardshjævel i Pant for 2500 Mark og sin Fred igjen.

b. d. Kjøbenhavn 1486 Mai 6.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ohmarchiv (Domme og Thingsvidner) er mutileret og har havt 19 hængende Segl af hvilke Nr. 1—4, 6—12 og 15—17 mangle. Nr. 5 er Stjerne Suelernes Vaaben, Nr. 13 utydeligt Rønnow Vaaben, Nr. 14 Thott Vaaben, Nr. 18 Bille Vaaben og Nr. 19 Grubbe Vaaben.

Brevet er trykt i Danste Magazin IV. 2. pag. 209.

Wii Jens Brostorp meth gudz nade erchebiscop i Lund, Suerigis første oc pawens legate, Carl vdi Fywn, Niels i Wiborg, Eyler i Ars, Hartuick i Ribe, meth samme nade biscoppe, Niels Schauē electus confirmatus i Roskilde, Jeip Morthenssen prior i Andtworskow, Oluff abbet i Soræ, *Erick Otssen*, Strange Nielssen, Axell Lagessen, Johan Oxe, Corrfitz Rønnow, Erick Agessen, Anders Jacobssen, Pauell Laxman, Henrik Meynstorp oc Benct Bilde, riddere, Effuerd Grubbe aff wabn, rigens rad vdi Danmarck, gøre witterligt fore alle nerwærendes oc komeschulendes meth thette wort obne breff, at wij alle nerwærendes hoss wore, soghe oc hørde, at her *Lodwig Nielssen* ridder taledē hogborne første konning Hans &c. wor kære naduge herre tiill om Ribes sloth, som han sagde segh at haffue i pant meth . . .

Tha sagde for^{ne} wor kære naduge herre segh oc at haffue nogher till tall til hanom om noghre sagher, oc lod ther tha forlydhe eeth thingx-widne aff Sluxhærizthing beseyled meth hærithens inceygle, at for^{ne} her *Loduig* hade wæret hans nades fathers oc hans nades fredløsman vdi two oc trætuyge aar. Oc sammeledes, at han hade basthet, bundhet, stockit oc blockit Pether Ericssen oc wolførde hannem ower mange bymarcker, low vforwunden, oc her *Loduig* wor tilldømbd atbøde mod bonden oc kongen fore then sagh. Sameledes hade oc her *Loduig* straffuit hans nades dom vdi Hørsness fore mene folket, huilket hans nade forwänd hannem fore, at han hade giord hans nade ræth vdi, meth andre flere skyldinger, hans nade tha till hannem hade &c. Om huilche alle for^{ne} sagher for^{ne} wor nadige herre oc her *Loduig* gaffue thennem pa bode sidher i retthe for oss. Tha bad her *Erick Otssen*, at for^{ne} wor kære nadige herre wilde lade forhantle for^{ne} sagher them emellom till myndelicheed, huilket hans nade for^{ne} her *Ericks* bønns schyld nadelige vnthe oc tillodh. Tha worde the werdugst oc werdug fæthre ærchebiscop Jens i Lund, biscop Karll vdi Fywn, her *Erick Otssen* oc her Henrick Meyenstorp tillnenffinde, oc the talede hans nade oc her *Loduig* swo emellom till mynelicheed, at for^{ne} wor nadige herre schall haffue igen alle the pantebreff, som her *Loduig* hade vppa Ribø oc andre kronens leen, han talede vppa, oc her *Loduig* skulle haffue Norreherret oc Østerherret i Wordzizell vdi pant for halftredie tusent marc i sin leffdage vafflød oc vdhen alle thyng, huilchet her *Loduig* ydmywgeligen bad wor kære naduge herre om oc bad oss hielpe segh, som wii oc giorde, oc hans nade for alles woress bøn skyldh nadelige oc swo tillodh i alle made, som forschreffuit staar. Oc ther paa gaff hans nade for^{ne} her *Loduig* venschab, swo at alle sagher oc ord, som hans nades father hans nade oc her *Loduig* her til dagx emellom wæret hagde, skall wære aldellis aftoldne till een fuld ænde oc aldrih mere vpdragis pa noghen sidhe fra thenne dagh i nogre made, oc antwordthe hans nade werdig father biscop Carl i Fywn alle the breff oc schriff, som hans nade har ower her *Loduig*, oc han skall them swo beware, at the ey skulle komme her *Loduig* till skade i nogre made effter thene dag, . . . schall them forderffue i hans aasiwn. Sameledes skall oc her *Loduigh* innen sancte Oluffs dag nestkomendes antworde for^{ne} werdug father bisc. Karll alle pantebreff, som han haffuer paa kronens leen i nogre mode, oc schall han tage aff her *Loduig* alle swodane pantebreff till segh oc fange hannem igen for^{ne} wor kiære nadige heres pantebreff pa the ii heræth for for^{ne} iij^m marc efftherthij som forschreffuet staar. Til hues widnesbyrd herom haffue wij alle

. . . ladhet henge wore secreth oc inceygle nædhen for thettæ wort obne breff, som giffuet ær vdi Købendehaffen løuerdagen nest effther ascensionem domini anno eiusdem millesimo quadingentesimo octuagesimo sexto.

CLX.

Niels Styggesen (Rosenkrantz), udvalgt Biskop i Borglum, lover og tilfuger Kong Hans, hans Frue og Børn Guldstab og Trostaf.

d. d. Aalborg 1486 Juli 25.

Originalen paa Pergament i det Kgl. Ghmarchiv (Danste geistlige Sager) har eet hængende velbevaret Segl (Tab. III, Nr. 1).

Jegh *Niels Styggisen*, electus Burglanensis, gjør vetherlicth, ath for then manghefoldh velgerningh, som høgheboren førsth Hans meth gudz nadhe konningh i Danmark etc. myn kiære nadhigh herre hauer manghelundhe beuiseth megh fattigh man, tha hauer iegh meth godhe villiæ loueth och sagdh och meth thette myth obne breffh louer oc seyer, thet iegh viil och skal være hans nadhe oc myn frues nadhe och hans nadhes børn tro- ligh bystannegh effther alle myn formowæ och aldrih i moodh och vedhe thieres besthe och vare thennom ath thierres skadhe, i hwicke madhe iegh kan. Thiil ydhermiere stadhfesthels och foruaringh, ath sao skal holles i alle madhe, som forscreueth stoor, hengher iegh myth inghzeghel nedhen thette breffh. Datum Alborgh anno domini mcdlxxxvi^o die sti. Jacobi apostoli.

CLXI.

Skiftebrev mellem Per Nielsen (Gyldestjerne) til Tim og hans Søster Frue Inger Niels Dt. (Gyldestjerne), Hr. Niels Timmesens (Rosenkrantz) Efter- leverste, om Arven efter deres Fader Hr. Niels Griffen (Gyldestjerne) af Tim og deres Moder Frue Mette Jens Dt. (Banner) i Sædegaard, Gods, Bopenge, Bofæ, Elenodier m. m., paa hvilket Skifte Frue Inger erholdt udlagt deres mødrene Gaard Langtind med Møllen, alt Gods i Ginding Herred og af Gods

i Hjerm Herred 10 Gaarde i Hantbjerg S. og 3 Gaarde i Vorbjerg S., nemlig 2 som hed Brøbbeck (Brøbbeelgaard) og 1 som hed Skylvad.

d. d. Langtind 1486 August 29.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Øsmarchiv (Vofø. Fjends Herred) har havt 7 hængende Segl, som alle ere borte.

Jech Per Nielssen tiill Tym giørr alle witterligt meth thette mit obne breff, at jech ock myn kiere systher Ingierdh Nielsdather her *Niels Tyrmessøns* efftherleffwerske, hwess siel gwdh nade, haffwer seet ower eth kierligt ock wenligt skifte effther wor kiere fadher ock modher her Niels Ericssen aff Tym ock ffrw Mette Jenssodther, theres siele gwdh nade, om wore sedhe garde, jordh, gotz, hoo penninge, boo ffee, clenodiis, rødendes ock wrødendes, i soo madhe, som her effther screffwet stoer. Ock er wy soo ower enss wordhen, at myn kiere systher Ingierdh Nielsdather skall haffue for syn systher deell wor mødherne gardh Langtindh ock Langtindh mølne meth alt wort gotz, som wy haffue eller kan fyndes i Gedingherrit, ødhe ock bygget, ock aff wort gotz i Hiermherrit, som er x garde i Hawenbierg soghen ock tree garde i Bordbjerg soghen, too som hiedher Brøbbeck ock en som hiedher Skiølwadh. Thette forscriffwen godz meth agher ock eng, skow ock marck, fiske watn, ffeegangh, woeth ock tyrt, hwad thet helst er eller nenffnes kan, enthet wndhen taghet, skall myn kiere systher ock hennes arffwinge nydhe ock beholde tiill ewinnelige eye ffor en systher deell. Item skall jech ffor^{ne} Per Nielssen ock myne arffwinge haffue, nydhe ock beholde tiill ewinnelige eye for en brødherdeell wor fedherne gardh Tym ock Tym mølne ock alt annet wort gotz fedherne ock mødherne, hwar som wy thet haffue i Jwllan ock i Selan, ock then gardh i Wiborgh, thette forscriffwen gotz meth agher ock engh, skow, ock marck, fiskewatn, ffeegang, woeth, ock tyrt, hwadh thet helst er eller nenffnes kan. Item wndhentaget soo møget ødhe gotz, som wy haffue i Sætterop i Hemmersøsel, ock soo møget øde gotz, som wy haffue i Sønderop i same søsel, naer wy kwnne fange thet bygget, thaa skall thet skiffes imellwm oss, som thet sech bør. Item skeer thet soo, at noghet aff these forscriffwen gotz nogher aff oss eller aff wore arffwinge wordher aff wondhen meth retthe, thaa skulle wy wedherlegge hwer andher, som thet sech meth rette bør. Kwnne wy ock andher stedh windhe noghet gotz, anthen paa wore fedherne eller mødherne, thaa skulle thet skiffes ock jaffnes imellwm oss, som thet sech bør. Ther meth giffwer jech ffor^{ne}

Per Nielsen myn kiere systher Ingierd Nielsdather füll aff kaldh for alt wort jordhgotz, boopenning, booffee, clenodiis, rødendes ock wrødendes, ock hwadh som oss helst i mellwm er, for alle ydhermere till tale i nogher made aff mech eller aff myne arffwinge till ewich tiidh, ock tacker jech henne for kierligt ock wenligt skiffte. Tiill bedhre forwaringe ock ydhermere stadfestels, thaa haffwer jech ffor^{ne} Per Nielsen meth wilie ock wedskab hengd mit indzegell nedhen ffor thette breff meth andher gode mendz indzegell, som jech tiill bedhet haffwer, som er prowesth Claus i Hardsøsel, her Oloff Perssen myn kiere farbrodheressøn, Albriect Skeell, Niels Krabbe, som webner er, her Lawris Winthter soghen prest i Egsingh ock her Jens Hardboo soghen prest i Stadell. Datum ex Langtindh anno domini mcdclxxxvj^o ipso die decollacionis beati Johannis baptiste.

CLXII.

Anders Gagge i Støstorp tilfjødor Claus Ludvigsen (Kofenkrang) i Togerup en Gaard i Støstorp, Tommerup Sogn, Skjts Herred.

d. d. Togerup 1487 Martis 21.

Drig. paa Berg. i det Rgl. Ohmarchiv (Skjts S.) har havt 7 hæng. Segl. Nr. 1 Gagge Baaben med Sparren og et halvt Møllehjul, Nr. 2 ufjendeligt, Nr. 3 Brahe Baaben, Nr. 4 og 5 mangte, Nr. 6 Sparre Baaben, Nr. 7 i Skjldel: en Stjerne omsluttet til venstre af en Halvmaane.

Jek Anders Gaghe i Stostrop giøre widherlich for alle meth thette mith opnæ breff, ath jek meth myn frj williæ ok wel beradh hwgh haffuer solth, skyøth ok affhendh ok fryth i hendher anthwordher welburdygh man *Claus Lodhwigssen* wdi Togerop en myn gaardh ligendis wdi Stostrop i Tomerop sogn wdi Skyøsherryth, som jek nw selloff wdj boor, meth alle ford^e gars rethhæ tilligelssæ, som er agher, eyng, skow, mark, waath ok tiwrth, meth hwath naffn thet helsth neffnes kan, jnthet vnthentaghet, som til for^{de} gard retthelighæ till ligher for indhen alle iij markeskel, ok wd fra megh ok myne arff^e och til for^{de} *Claus Lodhwigssen* ok hans arff^e til ewindeligh eyæ eyæskullendis for hwer mantz til tal, och kendes iegh mek ath haffwe opboreth fææ ok fwth werdh aff for^{de} *Claus Lodhwigssen*

och hans arffuinge for^{de} gardh for hwer mantz tiltall och hannom och hans arffuinge her v^{dj} aldels skadeløs ath holdhæ wedh megh och myne arffuinge. Item ware thet saa sage, thet gw^{dh} forbidhe, ath then for^{de} gardh aff gindhæ sfor^{de} *Claws Lodhwichsen* eller hans arffuinge meth lantz loff, kirkæreth, argefwdh eller nogher wayltz reth for myn hemels brøsth skyl, tha tilbyndher jegh megh ok myne arffuinge for^{de} *Claws Lodhwichsen* eller hans arffuinge so godh en gaardh i gen ath fonghæ meth saa megen renthæ och ssa wel belegeligh-for indhen sex wgher ther nesth effther komendis forwdhen alth hindher, helpæredhæ eller nogher mantz gensielsæ her ymodh vdi naaghræ madhe. Thil ydhermere stadfestelssæ ok høghræ forvaringh hengher jek myth indsiglæ nethen for thette myth obnæ breff meth williæ och venskab. Tylbedendes tessæ effther screffnæ velbirdighæ men, som her Dawith Arilssen i Swenstrop, her Axel Bradhe paa Krogeholm och Claws Erikssen pa Moenstrop ok Greers Jepsen i Torop och Henrik Oghesen i Hageløs och Hans Arilssen i Jordheberygh, ath the och henghæ theris jndsiglæ her nedhen for thette myth obnæ breff til wytnesbirdh. Datum in Togerop anno domini mcdlxxxvij. Screffweth sancte Benedictus dagh.

CLXIII.

Kong Hans gjør vitterligt, at han skylder Niels Eriksen (Rosenkrantz) D. R. R. 2195 Mark, hvormed han indløste Kronens Slot Kolding fra Frue Dorethe Eriksdt. (Rosenkrantz) Hr. Mogens Ebbesens (Galt) Efterlever-
ske, saaledes at han lagde til af sit Eget saameget, som Frue Dorethe havde Kolding Slot Mere i Pant for, samt at han for fornævnte 2195 Mark saa og for Trostfab og villig Tjeneste har givet Niels Eriksen Kolding Slot i Pant.

d. d. Beile 1487 August 24.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarchiv (Voss. Kolding) er gjennemfaaret og har havt 1 hængende Segl, som er borte.

Wii Hans meth gudz nade Danmarckis, Norgis, Wendis oc Gothes koning, vdwald koning til Suerige, hertug i Sleswiig oc i Holsten, Stormarn oc Ditmerschen hertug, greffue i Oldenburg oc Delmenhorst, gøre alle wither-

ligt, at wii bekenness oss aff rett witherligt giæld skywldughe atwære thenne breffuiser *Niels Ericksen* wor elskelige man oc raad ththusinde thu hwdrede marck fæm marck myndre, som wii meth indlødse wort oc kronens slot Koldinge aff frw *Dorethe* her Moghens Ebbessens effterleuerske, oc hwess for^{ne} frw *Dorethe* haffde for^{ne} slott dyrre ipant, thet lagde wii til aff wort eghit oc fwlgdiorde henness swm meth, for hwilke ij^mij^c marck v mark myndre oc sammeledis for troskab oc willigh thieniste, som for^{ne} *Niels Erickssen* oss oc righit her til giort oc bewiist haffuer oc en her effther trolige gøre oc bewiise maa oc skall, haffue wij vnt oc ipant satt oc meth thette wort obne breff vnne oc ipant sette hannum for^{ne} wort oc kronens slott Koldinge meth all sin rette tilliggelse, koningsligh rente oc rettigheth, woth oc thiwrt, enched vndentaghit i nogher made, athaffue, nyde, brwge oc beholde for eth fritt brwgeligt pant, swo lenge thet worder hannum eller hanss arffuinge afløsd weth oss, wore arffuinge oc efftherkommere konninge i Danmarck for for^{ne} ij^mij^c marck v marck mynne, som forscreffuit staar. Schall oc for^{ne} *Niels Erickssen* bygge oc forbethre oc i gode made holde for^{ne} slott, ey vforrette the bønder oc thienere, ther tillige, ey lade forhugge the skowe, ther tilhøre, oc lade ther effther segh swo meghen kaast, spiising oc annet, som han ther for segh nw annammer, oc thet forbethre effther the vtskorne skrefftherss ludelse, ther vppa giorde. Thi bethe wii oc bywthe ether alle wore oc kronens bønder oc thienere, som bygge oc boo vdi for^{ne} Koldinge len, ati wære for^{ne} *Niels Erickssen* her effther hørige oc lywdige oc giffuer hannum til gode rede ethert arlige landgilde, skatt, sagefald, thieniste oc alt anneth, hwess j oss vppa kronens wegne plichtiige ære atgøre oc giffue, oc inghen annen, swo lenge han ether aff oss, som forscreffuit stander, i wære haffuer, forbywthindes alle, ehwo the helzt ære eller wære kunne, oc serdelis wore fogede oc embitzmen oc alle andre for^{ne} *Niels Erickssen* her emodh at hindre eller hindre lade, dele, platze, møde, vmage, eller i nogre made vforrette vnder wor koningslige heffnd oc wrede. Datum in opido nostro Wette die beati Bartholomei apostoli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo nostro sub secreto presentibus appenso.

CLXIV.

Marine Bertelsdt. af Hæssel, Jes Ruds Efterleverfke, quitterer Hr. Eric Ottefæn (Rosenfrantz) for 5 Orter Korn, som han var bleuen Jes Ruds skyldig fra et

Magesifte, hvorved Hr. Erif havde faaet Jes Ruds Gods i Kragerup i Sjælland og iftedetderfor udlagt ham Gods i Nasse Sogn i Sønder Herred (Randers A.).

d. d. 1489 Januar 5.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Øhmarshiv (Bøfs. Sønder H. Marhuus St.) har haat 6 hængende Segl, af hvilke iffun Nr. 4, et beffabiget Bomærte, er bevaaret.

Jegh Marine Bertilsdotter aff Hessel, Jes Rwd's efftherlewerske, gør witttherligt for alle met thette myth obne breff, at pa then tydh wælbørdige man herre *Erick Ottssen* oc Jes Rwdh skyfftes gotz weed, swo at herre Erick fæk aff hannum hans gotz i Kragerop i Selland, oc Jes Rwdh fæk gootz aff herre Erick Ottssen igen i Alsio sognen i Sønderherret, oc tha bleff ther igeen standende v ørt. korn, som Jes Rwd æn tha skulle haaffwe wether. . . . for aff for^{ne} herre *Erick Ottssen*. Ther aff haaffuer for^{ne} herre *Erick Ottssen* til forne fornøeyget mek then øre korn oc nw thet pund korn effter mynne fullæ nøeyge oc wylie, swo at jegh takker hannum. Thy lader jegh for^{ne} herre *Erick Ottssen* oc hans arffwinge alledelis qwitte, ledigh oc kerløos fore mek oc mynne arffwinge for nogen ydhermere kraff eller til thale for the for^{ne} fæm ørt. korn i noget madhe effter thenne dagh, oc tilbinder jegh mek oc mynne arffwinge meth thette myt obne breff att halde for^{ne} herre *Erick Ottssen* oc hans arffwinge ther vdi alle wegne vden skadhe. Thes til beydre bewissninge, ydhermere stadfæstelsse oc forwaringh, at swo skal haldes i alle madhe, som for^{uit} star, vden alle hinder, hielpæ ræde, argelist eller geenseyelsse, tha haaffuer jek meth mynne frij wylie oc widskab ladet henge myt jncigle neden for thette myt obne breff, meth andre hetherligh, wælbørdige oc beskeden mentz jncigle, som jek ther til bedet haaffuer, oc meth thette myt obne breff beder, at the besigle thette meth mek till widnesbyrdh; som ære Oluff Boessen aff Aasdrop, Las Owessen aff Ingworstrop vebnere, Per Hwyl borgemester i Perssen byfoget ibidem och Nis Jenssen i Trwdstrup. Datum anno domini m^ocd^o lxxxnono vigilia ep . . . nie domini etc.

CLXV.

Anders Christiernsen (Sandberg) Landsdommer i Nørre Jylland m. Fl. dønmme efter fremlagte Breve og Beviisligheder, at Fugelviis Dam, Damsbund og

Førgang, som Bønder i Ring i Tørsting Herred gjorde Førdring paa, tilhører Erik Stigge (Rosenkrantz) til Mattrup.

d. d. Sørjens Raadsstue 1489 Februar 17. .

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarchiv (Voss. Brads H.) har havt 11 hængende Segl. Nr. 1 Anders Christiernsen af Fam. Sandberg er ikke kjendeligt, Nr. 2 Henrik Knudsens af Fam. Gylbensfjerne og Nr. 3 Anders Friis' af Skiftavt Friisernes Slægt ere faldne af, Nr. 4 Oluf Mortensens af Fam. Giersting er velbevaret, Nr. 5 Albert Steels, Nr. 6 Hans Lyttes, Nr. 7 Per Brockenhuus's, Nr. 8 Oluf Munks (3 Roser) og Nr. 9 Iver Steels ere alle tilstede og vise de nævnte Familiers sædvanlige Raabener, Nr. 10 Per Tergellens af Fam. Webner er i velbevaret Astryk tilstede og Nr. 11 Henrik Perjens i Sillerup viser et Møllehjul i Skjoldet, hvilket Raaben fortæ af Familierne Krumpen, Muus og Prip, til hvilken sidste Familie han antages at henhøre.

Jek Anders Crestiernssen, lantzdomere i Nør Julland, Henrik Knutssen hotzman appa Bigholm, Anders Friis ryddere, Oleff Mortenssen aff Has-trop, Albrecth Skiel, Hans Licke, Per Brockenhusse, Oleff Mwnk, Ywar Skiel, Per Terchelssen i Fowlingh och Henrik Perssen i Sillerop, gøre alle weterlicth meth thette worth opne breff, ath ar æsther gutz bõrdh modlxxxix then tisdagh nest fore sancti Pedhers dagh cathedra paa Horsnes radhus war skeket fore oss och flere gothe men, som tha ner^{des} hoos wor, heterligh oc welborn man *Erik Stighe* i Mattrup paa then ene och bõndher i Ringh i Tørstingherrit paa then annen sidhæ om trættæ oc delæ, som them i mellom ware for Folriis dam och fegongh, och gaffue the them i rættæ fore oss' oc gothe men, som tha tiil stedæ ware paa bodæ sydhær, tha laffte for^{ne} bõndher i tingswinne i rætte, saa ludennis, at for^{ne} Folrisdam oc fegangh haffwer wæret i kiære. Ther i modh ladhæ *Erik Stighe* ij gammel latins breffue, hwer theris datum war lxxxvii, eth breff aff them war beseylet meth herritz indsigle i Tørstingherrit, saa ludennis, ath her Niels Lendy settæ siith gotz wth fore sin broders fenxzel, oc wndertogh han Folrisdam meth andre jordh, thet anneth latinæ breff beseyleth meth iiii hengendes indsigle lyghe saa ludennis. Item tha saffde bõndher, at sannemen haffde gordh markeskiel mellom Ryngh mark oc Tørstingh mark, oc ther for kiendhe the them diel i Folrisdam. Ther imodh laffdæ *Erik Stighe* eth dombreff meth ix hengendes indsigle, hwilket dombreff byscop Jens i Aars, *Niels Temssen* riidder, Lauris Pedzs i Holm, Oleff Mortenssen i Hastrop, Crestiærn Steen, Knuth Orm, borge-mester i Horsnes, Tige Brwn ibidem meth flere bydæmen, som tha war tiil skeketh, hwilketh dombreff som saa ludennis, at for^{ne} byscop Jens oc

the gotemen haffdæ til dømth Niels Skram i Mattrop Folrisdam oc damstedh oc fægongh aff Tørstingh, som aff arildh hawer wæret. Datum i thet dombreff ¹⁾ mcdseptuagesimo feria sexta ante dominicam pentecostes. Ælftther sodan breffue oc beuisningh, som the tha laffdæ i rættæ fore paa bodæ sidher, oc tiil tall oc genswar, tha saffdæ wij saa for rættæ, ath for^{ne} *Erik Stigge* oc hans arffuingh bøør for^{ne} Folrisdam oc damsbondh oc fægongh, som for stor screffwet, nydhæ och beholle meth rættæ, men for^{ne} byscop Jensses dom ær wedh makth oc fleræ gotementz, som then dom haffuer wtgiffuet. Tiil ydermere forwaringh oc windesbørdh tha haffue wij for^{ne} ladhet henghe wore indsigle neden fore thette breff tiil windesbord, ath saa ær gangen oc faren i alle mathe, som forstor screffuet. Datum anno, die & loco quibus ut supra.

CLXVI.

Dom paa Kongens Ketterthing, hvorved Fugelkriis Dam, Damsted og Fægang, som Bønderne i King i Thyfing Herred gjorde Fordring paa, tildømmes Erik Stigge (Kofenkrantz) til Mattrup, og gode Mænd blive udmeldte til at undersøge, om Fugelkriis Dam er opdæmnet høiere end Ret er, og give skriftlig Beretning derom.

d. d. Korfens 1489 Juni 5.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Brads Herred) har været forsynet med Kongens hængende Segl, der er fraaaret.

Wii Hans meth gudz nade Danmarcks, Norges, Vendes och Gotes koningh, vtuald koning tiil Sueriges rige, hertugh i Slesuig, i Holsten, Stormarn och Ditmersken hertug, greffue i Oldenborg och Delmenharst, gøre vitherligt alle, ath aar ælftther gudz byrd mcdlxxxix then fredag nest fore pintze dag for oss i Horsnes i sancti Joh. closter i wor eyen nærwærelsæ, ner^{des} oss elskelige verduge fæder meth gudh, bisp Eyler aff Aarss, bisp Hartuigh aff Rypæ, abbeth Cristiern aff Ømecloster, her

¹⁾ Dette Dombrev findes i Original paa Pergament i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Thyfing H.) med velbevarede Segl, blandt hvilke her skal nævnes Hr. Niels Timmesens (Kofenkrantz), der er gjengivet paa Tabel 2, Nr. 4.

Jehan Jepssen wor cancælær, her *Lodwig Nic.* riddere, Oluff Morthensen, wore elskelige men och raadh, Per Brockenhwsæ, Oleff Friis, Tyge Jensen, Nic. scriffuere, lantztings hører, meth mange ther ner^{des}, wor skicket welboren man *Erich Stygge* aff Matterop pa then ene och the bønder aff Rynd pa then annen side om trætte och deele, the sammen hagde om Folriis dam och damstedh, som bønder sagde ath skulle høre tiil Rynd, och ath sandemen hagde ganget och giort ræth marckeskeel mellom Folriis marck och mellom Rynd marck, och sagde, ath Folriis dam skall høre tiil Rynd, och sammeledes Swen Torbernsen lodh læsæ eet vidissæ breff vtgiffuet effther eet gammelt eyedomsbreff ¹⁾ ludendes, ath hocmectige forstinnæ drotningh Margareta hagde køpt aff her Skarpenberg Traneholm meth mere gotz ther tilligger och iiii garde sonden Folriiss dam liggendes och iii garde norden dammen. Ther emod i rætte lagde *Erich Stygge* nogræ opnæ beseygde breffue, først eet, som verduge fader meth gud, biscop Jens aff Aarss, *Nic. Thymmesen*, riddere, Lauris Pedzs aff Holmæ, Oluff Morthensen aff Hasdrop, Cristern Steen fogeth pa Akær, wepnere, Knud Orm, borgmestere i Horsnes, Tyge Brwn ibidem, meth mange flere hagde vtgiffuet och beseigt, som bygde men wore then tiid i sagen, vtgiffuet aar effther gudz mcdlxx feria sexta ante dominicam pentecostes ²⁾, ludendes, ath the wore stæffnæ fore bisp och bygdemen, ath syæ sandhed mellom Nic. Skram aff Matterop, wepnære, pa then enæ och sandemen i Tyrsting herreth pa then annen side. Tha effther Nic. Skrams opnæ breffs ludelsæ, som han lodh læsæ fore sandemen, førre the swore marckeskell mellom Folriiss marck, Grestrop marck och Rynd marck, och effther sandementz eigen kennelsæ sagde fore rætte, ath Nic. Skram bør ath nyde Folriis dam och damstedh och en tofft, som hans opne breff inneholler, och bør Niels Skram at nydhe hans fægangh aff Tyrsting, som han och hans forældær hassue haftt aff ærild. Item eet annet breff, som Anders Cristernsen lantzdommære i Nørrejtland ³⁾ met flere breffue och articlæ, thet breff ther om ydermere wduiser och inneholler. Tha swarede ydermere for^{ne} Swen Torbernsen och bønder aff Ryngh, ath *Erich Stygge* hassuer forwieth och vphøgeth Folriis dam ydermere, æn han wor, then tiid bisp Jenses breff vdgaffs, meth mange flere ord, the ther om sammen hagde, om hwilken sagh the gaffue them i rætte fore oss. Tha effther tiiltall och genswar och the breffue, tha fore

¹⁾ Motb. & Pet. Dipl. pag. 7 Nr. 7.

²⁾ See Noten til CLXV.

³⁾ Herefter følger Uddrag af den foran trykte Landstingsdom af 17 Febr. 1489 (CLXV).

oss i rætte wore, funnæ wii och sagde for rette, ath for^{ne} *Erick Stygge* och hans arffuinge bør ath nydhe, haffue, bruge och beholde for^{ne} Folriis dam meth damstedh och fægang i alle mode effther hans breffs ludelsæ, suo lenge noger kommer for oss meth bedre bewisningh pa wort retterting. Item som for^{ne} Swen Torbernsen och bønder i Ryng sagde, ath Folriis dam wor ydermere forwieth och wphøgeth &c., wor swo pa sagt, ath these efftherscreffne gode men och bønder skulle them forsamble in- nen sancti Oleffs dag nest kom^{des}, see och skode, om for^{ne} Folriis dam ær ydermere forwieth och forhøget, æn hwn wor, tha hwn førre dempt wor, och giffue thet bescreffuith fra them, som ær her *Lodwig Nic.* riddere, abbeth Cristiern aff Ømcloster, abbeth Ingward af Ore closter, Erich Vestenj, Jenwold Jensen, item bønder Anders Morthensen i Wessing, Bertil Abilgard i Astropp, Jepp Nic. i Tøringh, Jes Krabbe i Grestrop, Nis Jensøn i Tønigh och Anders screddere i Gamelstrop. Datum anno, die et loco vt supra, nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Ketilli, justiciario nostro dilecto.

CLXVII.

Hr. Esfild Gise til Giesfeldt giver Hr. Bent Bille, Befalingsmand paa Helsingborg, Quittering for paa Sorgen Ruds Vegne at have modtaget 80 Mark af ham.

d. d. Kjøbenhavn 1490 April 3.

Orig. paa Papir i det Kgl. Øhmarch. (Fuggude H.) har paatrykt Segl med Gise Baaben.

Jegh Eskill Gøyæ ridder i Gitzlefellæ giør witherlight meth thette mith obne breff for alle ner^{des} och komendis och kennes migh meth thette mith obne breff athaffwæ oppe boreth fyræ sinæ thiwgæ mark danskæ penningh aff hederligh och velbyrdh man her Beynth Billæ, ridder och høuitzman paa Helsingborgh, pone hederligh och velbyrdigh mantz Jørghen Rwdz wegnæ. Thil witnesbyrdh tricket iegh mith indcæglæ næden paa thette mith obne breff. Datum Haffn. sabbato proximo ante dominicam palmarum anno domini milesimo quadringentesimo nonagesimo &c.

CLXVIII.

Svend Torbenfen (Udsøn) Bæbner quitterer Eric Stygge (Rosenkrantz) i Matstrup for Modtagelsen af 800 Mark Lybst for Tranholms Pant, som han havde havt i Pant af Kongen for samme Sum.

d. d. Tranholm 1490 April 18.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Brads 5.) har et hængende Segl, der iffe er aldeles tydeligt; Waabenet ligner en Kloffe og er Familien Udsøns.

Jek Sven Torbenssen vepner kongior vitterligh meth thettæ myth vpnæ breff, ath iek vederkender mik at haffuæ anameth ok opboreth aff velburdygh man *Eric Stygge* vdy Mattrop otte hwndreth lub. mark stedern penningh, som i Lybek ok Hamborygh gengæ ok geffuæ ære, vdy gode gamel rynsgildern ok vdy helæ stedern skelyngh, ok ey i andre penningh, huilken for^{ne} swm guldh ok penningh han mik sa gyffuith haffuer po thet panth, som er Tranholm ok heness tillegelse, som iek til forn i panth haffde aff vor nadygh herre konningh for for^{ne} som gwldh ok stedern pen., ok som vor jeningh var for vor nadigh herre koningh, ok tacker iek ha^m for god betalyng. Til witness byrth, at so er i sanheth, tha hængher jek for^{ne} Sven Torbenssen myth ingcigel nethen for thettæ myth opnæ breff, gyffuet i Tranholm ar effther gutz byrth medlxxxx dominica quasimodo geniti &c.

CLXIX.

5 Mand vidne, at Eric Stygge (Rosenkrantz) i Matstrup gav Svend Torbenfen (Udsøn) 800 „steder“ Mark i Guld i Indløsningssum for Tranholms Pant, som denne havde i Pant af Kongen.

d. d. Tranholm 1490 April 18.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Brads 5.) har havt 5 hængende Segl, af hvilke Nr. 2 og 5 ere faldne af, og Resten ere Bomærker.

Allæ men thettæ breff ser eller hør læsse kongior jek Niels Esbernssen presth i Clobergh, Cristern Vongssen ibidem, Esky Pwghæ vdy Hoffinskoff, Per Marquardssen i Rørbæck ok Jess Krogh i Lereth vitterligh meth thette

vorth opnæ breff, at vii ner^{des} hoss voræ i Tranholm po dominica quasi modo geniti, hørde ok sa, thet velburdygh man *Erick Styggæ* i Mattrop gaff Sven Terbensen ottæ hwndreth stedern mark i gwldh ok pen. i godæ gamel ryenssgildern ok helæ skelyngh, som i Lub. ok Hambergh gengæ ok gefsuæ ære, ok ey andre penningh for thet panth, som han haffdæ Tranholm ok hennes tilleggh i panth for aff vor nadig herre konningh. Til vitnesbyrth, ath so gik ok for i sanheth, thet vitner vii meth vore ingcigel hengendes nethen for thettæ breff oc meth flere besken dannementz owerværlisse, som vor Nis Clobergh, Anders Clobergh, Søren Magnssen, Per Tomessen, Nis Hiorth, Per Tymmerby ok Anders Smeth. Giffuet i Tranholm ar effther gutz byrth mcdlxxx dominica quasi modo geniti &c.

CLXX.

Synsmænds Brev, at Fugelriis Dam ikke er nær saa meget opdammet, som den af Arilds Tid har været, hvilket kan kjendes paa den gamle Dæmning.
d. d. Mattrop 1490 Juli 5.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ohmarch. (Vof's. Brads H.) har havt 9 hængende Segl, Nr. 1 geistligt med Brahe Waaben, Nr. 2 geistligt uden Waabenskjold, Nr. 3 Rosenfrantz Waaben, Tab. 1 Nr. 12, Nr. 4 utydeligt Vesteni Waaben, Nr. 5 utydeligt, men vistnok Rafvad Waaben, Nr. 6, 7 og 9 Bomærker, Nr. 8 mangler.

Wy abeth Crestern aff Ømcloster, abeth Ingwardh aff Worcloster, her *Lodwich Nielsen* aff Palsgardh, Erich Vesteni, Jenwaldh Jenssen aff Alstet, vepner, Anders Morthensen aff Visingh, Jep Nielsen aff Tøringh, Bertil Abilgardh, Jess Krab aff Grestrop, Nis Jenssen aff Tøningh och Anders skredher aff Gamelstrop, gjør vittherligh meth thettæ worth opne breff, at vy ware ath Folriisdammen effther wor nadigh herres breffs lydelsæ oc befalisse meth andre flere Godemen, som ther meth oss til stede ware. Tha sawe wy thet grangyffueligh nøgh, at for^{de} Folriisdamme er icky nær saa møghet wphøfðh eller wpstøfðh, som hon aff arilds tiidh haffuer værith, som hwar man maa see ok kende po thet gammel dømpningh. At sa ær i sanheth, thet vitner wy meth wore ingcigel hængendes nethen for thettæ breff, gyffuet i Mattroppe ar efter guds byrd mcdlxxx po then mandagh nesth for sancte Kanuti regis dagh &c.

CLXXI.

Erik Timmesen (Rosenkrantz) til Engelseholm tilstaaer, at han skylder Oluf Friis, Høvidsmand paa Kallø, 40 Mark danske og pantsætter ham derfor en Gaard i Vosnæs i Skjødstrup Sogn, Øster Lisbjerg Herred, til brugeligt Pant.
d. d. Aarhus 1490 November 6.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vos. D. Lisbjerg H.) har 4 hængende Segl. Nr. 1 (Erik Timmesen) see Tab. II. Nr. 7., Nr. 2 (Per Brodenhuus) Brodenhuus Vaaben ifte vel bevaret, Nr. 3 og 4 Bomærker.

Brevet er trykt i D. M. I. 4. pag. 11.

CLXXII.

Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) første Skiftebrev paa sit Fordegods.
d. d. Mariager (Kloster) 1492.

Originalen fandtes i Rosenholms Arkiv. Trykt efter en Afskrift paa det store Kgl. Bibliothek, Nye Kgl. Saml. Nr. 2091 4to.

(A° 1492 tha gjorde her *Erick Ottssen* thet første skifte emellum hans born, oc tha leffede *Niels Erickssen*, *Holger Erickssen*, *Henrick Erickssen* oc *Jørgen Erickssen*. Siden Holger Erickssen og Jørgen Erickssen war dødt, gjorde her Erick andengang skifte emellum hans børn, som war i thet aar 1499, tha war *Holger Erickssen* dødt 2 Aar tilforne, oc *Niels Erickssen* war hans børns wærie oc annamitt theres lodt tiill sig).

A° D^m MCDXC scdo

Item om midfast thiide, tha sad jek *Eric Ottssen* offuer i Mariager effter then fulle mact, breffuer oc indsejel, som mine arffuinge mek ther paa giffet haffuer, thet jek i myn wolmagt matte delle og skifte them mit gotz emellom, som gud haffuer mek vnt, oc haffuer thet saa jaffneth oc dielt, som her effter fylded¹⁾

¹⁾ Indholbet af dette Skiftebrev findes i alt Bæfentligt i det senere af 22/2 1499.

CLXXIII.

Hr. Eskild Gise kundgjør, at han har sluttet Overenskomst med Frue Inger Billes Dt., Hr. Johan Oxes Efterleverste, og Hr. Oluf Oxe om „Har-dager“ Pantet og erholdt Pantebrevene udleverede, samt at Frue Inger paa Hr. Oluf Oxes Vegne betalte ham 307½ Mark for den Andeel, der var til-falden Hr. Oluf, Frue Inger og hendes øvrige Børn i „Gørstinge“ Pantet efter Hr. Johan Oxe.

d. d. Helsingborg 1492 Januar 23.

Orig. paa Perg. i Universitetsbibl. (Arn. Magn. Fasc. VII. Nr. 3) har haft 3 hængende Segl. Nr. 1 Gise Baaben, Nr. 2 mangler og Nr. 3 er ufjendeligt.

Jegh Eskild Gøyæ gør witherligt met thette mit opne breff, at aar effter gudz byrdh mednonagesimo secundo then mondagh nest flore sancti Pauli dagh conuersionis bleff iegh owereenes met erligh oc welbordigh qwinne srrwe Ingerd Billesdotter, her Jehan Oxes effterleweskæ, oc her Oleff Oxe ridder om Hardager panth, oc the antwordhe megh the pante-bressue, ther wppo ludendes ære. Tha fornøyeth for^{ne} srrwe Ingerd megh tiil gode rede po for^{ne} her Oleff Oxes wegne effter hans egen befallingh iii^e viij marc oc iij ß fore all then andeell oc rettighet, som hannem wor tilfallen met for^{ne} srrwe Ingerd och hennes børn, for^{ne} her Oleffs sytz-kæne, i Gørstingæ panth, effter hans fadhers døth, her Jehan Oxes, huess syæll gud nade. Tiil witnesbyrd henger ieg myt intzegl nethen fore thette myt opne breff, tiilbedendes erligæ oc forsynligh men, som ære Hans Keldssøn, righens canceler, oc Hemmekæ Jenssøn, borgher i Helsingør, at the henge thøres intzeglæ her nethen fore met myt. Datum Helsing-borgh anno et die vt supra.

CLXXIV.

Hr. Eskild Mogensen kaldet Gise til Giesfeldt giver Frue Inger Billes Dt., Hr. Johan Oxes Efterleverste, og alle Hr. Johan Oxes Arvinger Quittering for ethvert Krav, som han eller hans Arvinger kunde have til dem paa Hr. Jens Grimis, dennes Arvingers og Husfrues Frue Kirstines (Stis Dt.)

Begne for det store Pant, som Hr Jens Grimms Arvinger vare tilbømte at indløse hos ham med Halvdelen.

d. d. Helsingborg 1492 Januar 23.

Drig. paa Berg. i Ganno Archiv har havt 5 hængende Segl, der alle ere faldne af.

Jegh Eskel Moghenssen kalles Gøya i Geslefeldh ridder gør vitterlicth met thette mith opnæ breff, thet jek ladher velbyrdigh quinnæ srrv Ingerdh Billissdotter her Johan Oxes efterleweskæ ock allæ her Johan Oxes arwinghæ frii, qwit, ledigh ock loss for mek ock allæ minæ arwinge sfor alt thet kraff ock tiil tal, som jek eller minæ arwinge hawæ thennom tiil ath talæ eller tiil ath siæ i noger hannæ maadhæ paa her Jens Grimms vegnæ ock paa allæ eller noger her Jens Grimms arwingers vegnæ eller paa srrv Kirstinæ her Jens Grimms hostrv ock allæ eller noghre hynnes arwingers vegnæ paa thet storæ pantz vegnæ, som her Jens Grimms arwinghæ eræ tiil domde ath fri mek haldelen, ock bæplicter jegh mek ath hollæ for^{ne} her Johan Oxes arwinge thet vdhen aldh skade i allæ hannæ maade, som forskrewen staaer, sfor hwers mantz tiil tal, som for^{ne} her Johan Oxes arwinge hawæ ther noghen jnnen tiil ath siæ met ræthæ i noger hannæ maadhæ paa for^{ne} storæ pantz vegnæ. Tiil vindesbyrdh hengher jek mith inseglæ nedhen for thette mith opnæ breff met fleræ godhæ mentz, som ære her Bent Billis ock her Steen Billis, riddere, Henrik Aagessens, borgere i Helsingborg, ock Jes Jepsens, raadmand ibidem. Datum Helsingborg m^oc^do nonagesimo secundo mandaghen nest efther Fabiani et Sebastiani dagh.

CLXXV.

Vidne af Nørup Sogn, at der i Nørup Kirke blev læst tvende Dombreve: det første Kong Hans's Dom af 1480 Januar 15 paa Landemøde i Odense, hvor- efter Trætte mellem Erik Timmesen (Rosenkrantz) paa Christopher Lyffkes Børns Begne og deres Faerbroder Niels Lyffe blev afgjort derhen, at de Førstnævnte skulde have Langestovs Eng og Niels Lyffe Langestovs Ager, og det i Niels Lyffkes Moders Levetid stedfundne Skifte iøvrigt blive ved Magt; det andet, D. N. R.s Dom af 1482 Mai 13 paa Rettefthing i Kallundborg, hvorefter Trætte mellem Frue Margrethe Boes Dt. og hendes Svoger,

Niels Lyffe, om samme Sag blev afgjort paa samme Maade, og derhos Niels Lyffes Værgemaal for Christopher Lyffes Børn ophævet, „Thij hvo som wil herre, han ma ey være veri“.

d. d. 1492 Februar 26.

Bidnet er trykt i D. M. I. 4 pag. 14—16.

CLXXVI.

Jørgen Rud til Beddygaard giver Hr. Bent Bille til Søholm og hans Hustru Fruen Ermegaard Frille, Hr. Philip Axelsens (Thott) Efterleverste, og deres Arvinger samt Hr. Philip Axelsens Arvinger Quittering for 60 Nobel, med 6 Nobel i Rente, som Hr. Awe Hase havde laant Hr. Find Agesen.

d. d. Kjøbenhavn 1492 October 6.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skmarck. (Bøfs. Adelen i Danm. Fasc. 21 b. Gjeltsbreve) har havt 3 hæng. Segl, Nr. 1 Rud Baaben velbevaret, Nr. 2 og 3 mangle.

Jegh Jørgen Rudh i Widby gjør witterligt meth thette mith opne breff, thet jegh lather welboren man her Benth Bille i Søholm ridder pa sin hwsrwes vegne oc hans arffuinge oc alle her Philippi Axelsens arffuinge frii oc quitte ffor all noghen ytther mere tilltall eller kraff ffor meghe oc myne arffuinge sflore the lx nobell, som her Awe Hasse lonthe her Findh Agessen, och tesligesth sflore the vj nobell, ssom ther skulle gifvues till renthe aff the lx nobell, som her Findh Agessens breff ther om ytthermere vduiser oc inneholler, oc skall thet breff, som her Findh Agessen hagde gifvuet her Awe Hasse paa the vdhlonth nobell, aldrigh efftter thenne dagh komme her Bent Bille eller hans arffuinge eller noghen her Philippi Axelsens arffuinge till skade eller forfangh i nogher hande mode effther thenne dagh. Tiill witnesbyrd hengher jegh mith intsegl nedhen for thette mith opne breff meth flere gode mentz, som jegh haffuer her till bedhet, som her Powell Laxman wor nadige herris hoffmesther oc her Eskild Gøyæ wor nadige herris marsk. Datum Haflnie sabbato proximo post festum beati Francisci anno domini mcdnonagesimosecundo.

CLXXVII.

Hr. Eric Ottesens (Rosenkrantz) Skiftebrev paa Voller.

d. d. Bjørnholm 1494 Mars 4.

Trykt efter en Hsskrift i det Kgl. Ghmarch. (Kang. Dipl.)

Jech *Erick Ottesson* tiil Biørneholm riddher gjør witterligt met thette mit obne breff aff then fulde mackt, som iegh haffuer aff mine arffuinge, ath skiifte mit godz i mit leuendhe liiff emellom thennom, tha haffuer iegh thet skiift oc dielt, saa ath myn søn *Holgerd* skall haffue Buller, oc ther till alt thet godz, fiskewatn, møller oc skoffwæ, som thette registher inneholder, oc hwad godz ther findis, ther wskiift er, thet skulle thee selfue skiiftæ oc ligæ thennom emellom, nar thet faller. Item mine arffuinge the haffue oc alle ladet thennom nøge ther met, ath the skulle ey regnæ nogenhande opbørsell, som thee haffue her till opboret anthen aff godz eller aff megh eller noger anderlunde, men wære ther met alltingest till freedz. Oc skall fruæ Elnæ i Holbech forsees till gode redæ met then deell, hwn scall aarligh haffue for hennes godz, iegh haffuer faet aff hennæ. Item oc bether oc maner iegh ether for wor herris naffn skyld oc for ether egne oc myn sieels bestandelsse skyld, ehware i kwnnæ spørie, iegh haffuer faet noget met wrettæ, gotz eller annet, ath i wille giøre ther fyllestæ oc wederleggelssæ fore. Oc setther ieg thet till ether for then almegtiiste gud, ath i giøre ther wti, som i wille sware paa ethers siellæ, methen i haffue gotzet oc renthen i wære. Tiil ydermere windnesbyrd, stadfestelsse oc forwaringe, ath iegh haffuer skiift *Holgerd* myn søn thette her tiil, som thette registher inneholder, tha haffuer iegh met god wilyæ oc beraad hwgh hengt mit indegell nedhen for thette register oc breff. Datum in Biørneholm anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, feria tertia proxima post dominicam oculi.

CLXXVIII.

Bidne af Slogss Herredsthing i Sønder Jylland, at Claus Iversen (Rosenkrantz) med Fuldmagt af sin Moder og sin Broder der paa Thinget fjødede Eggert Giordsen Godset Tønne i Hoftrup Sogn, Slogss Herred, og at

Eggert Wiordsen fik Bidne af 8 Herredsmænd om, at de havde seet og hørt, at Claus Zverfzen (Nosenkrantz) gav ham Skjøde som medt.

b. d. 1494 Mai 7.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarch. (D. S. M.) har havt 4 hængende Segl, der alle ere borte.

Jck Jess Erigkssen herdesfogedt jn Sluxherde, Otte Rantzouwe knape vnde Jess Owijssen sandtman darsulues dhon wytlich apenbare bekenende jn vnde mit desseme apenen breue vor alsweme, dat ame jare na godes geborth dusent veerhundert darna in deme veer vnde negentigesten jare ame midtweken na sunte Walburgis dage vor vns vnde mher anderen fromen luden uppe Sluxherde dinge vor benomet de duchtige *Clawes Ywenssen* geschicket vnde irschenen, mit willen vnde vulborde syner moder vnde broderen fulmechtich vor sygk, synen vnde eren rechten eruen samtlich na fruntlicher vordracht jn allen parten, vorleeth vnde schotede deme duchtigen Eggerdt Gortssen vnde synen rechten eruen dat gud Tønne benomet jn deme kerspele to Hostorppe belegen quijd vnde frijg mit ackeren, wijschen, weiden, holtungen, droge vnde nath, mit aller tobehoringe, also se id jwyerlde frigest gebuket vnde gehat hebben hyr to, bath de opnante Eggerdt Gortssen eyn vullenkamen dingeswinde, dat eme van achte fromen eerliken herdesluden gegunnet warth, also Jacob Peterssen, Nis Gossenssen, Peter Peterssen, Tuke Jenssen, Knut Kallissen, Jeppe Truwelssen, Jess Ywerssen vnde Hans Lassen, dede utgingen vnde na berade wedderquemen bynnen veer dingkstogken, seden, spreken vnde betugeden eyndrechtliken, dat se geseen vnde gehoret hadden, dat de erbenomede *Clawes Ywenssen* bynnen veer dingkstogken mit willen vnde vulborde syner moder vnde broderen, fulmechtich, vor sygk, syne vnde eren rechten eruen samtlich na fruntliker vordracht jn allen parten vorleeth vnde schotede deme duchtigen Eggerd Gortssen vnde synen rechten eruen dat gud Tønne benomet jn deme kerspelle to Hostorppe belegen quijd vnde frijg mit ackeren, wijschen, weiden, holtungen, droge vnde nath, mit aller tobehoringe, also se id jwyerlde frigest gebuket vnde gehath hebben, so vorscreuen is. Des to groter technisse der waerheit hebbe jck Jes Erickssen herdesfogedt, *Clawes Ywenssen*, Otte Rantzouwe knapen vnde Jes Owijssen vorbenomet vnne jngesegelle wytliken heten hengen nedden an dessen breff, gescreuen vppe jare, dach vnde stede vorscreuen.

CLXXIX.

Vidne af Giuding Herredsthing, at det var almindelig bekjendt i Herredet, at Hr. Niels Griffens (Gylbenstjerne) Signet skulde være gravet igjen efter hans Død, og at Frue Ingerd til Langtind, Hr. Niels Timmesens (Rosenkrantz) Efterlevereske, ved sin Fogd havde begjæret alle de Breve lagte i Rette, som vare forseglede med hendes Faders Signet, hvornæst Signetet af Frue Ingerds Fogd blev erklæret dødt og magtesløst siden Hr. Niels Griffens Død.

d. d. 1494 Mai 8.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Vosk. Danmark Fasc. 18 b.) har havt 6 hængende Segl, Nr. 3 og 6 ere borte, Nr. 1. 2. 4 og 5, Bomærker, ere velbevarede tilføede.

Alle men thettæ breff see eller høre lesse hielssse vij Niels scriffwer foghet paa Gedingherrets ting, Jep Cristiernssen i Troberig, Matis Lassen, Matis i Holbeck, Jesper Jenssen ok Jep Tygissen kierlig met gwd, kundgiøre vij for alle met thette vort opne breff, at aar effther gwtz byrd medxciiij then torsdag, som var herris hemmelfarss dag paa var, tha var skecket for oss ok for menig herris mend, som then dag ting søgte, en beskeen swend Nis Lassen foghet paa Langting, hwilket ther loglig esket ok fick eeth fwlt vuilig tingis vintne af viij danne mend, som var Swænic Tygissen, Jep Tygissen, Clemet Jenssen, Jesper Jenssen, Las Cristernssen, Nis Lam, Jes Harildssen ok Nis Lassen. These for^{ne} viij danne mend vinthet endrektelig paa theres godhe troo ok rettæ sannæ, at thet vor røgt i Gedingherrit, at herre Niels Erikssen hans jndzegell skulle were grawet ighen, sidhen han dødhe ok giøres met falsske breffe, ok haffwer fru Jngierd till Langting hennes visse bwd, for^{ne} Nis Lassen, værith her iij samfeld ting paa hennes weyne ok esket alle thee breffwe i rettæ, som ær besseyledh met hennes fadhers jndzegell her i for^{ne} herrit; ær thet saa rettælig forkomen, at for^{ne} frw Jngierd bør at stoo thet till, thaa var for^{ne} bwd over bodhen till paa hennes veyne at stoo thet till. Tha sagde thij ney, at thij hafde jngen brefwe, som var besselede met her Niels Erikssens jndzegell, ok serdheles sagde Jep Cristernssen i Troberig ney, at han hafdhæ jngen breffwe, ssom var besegelt met her Niels Erikssens jndzegell, vdhen eeth breff, som han tha lodh lesse jnnen fyræ stocke, som var screwen till her Niels Erikssens jndzegell, ok ey thet var forkomen for i nogher made, ok melte for^{ne} Nis Lassen for^{ne} her Niels Erissens

indzegell dõt ok magtæløs efther for^{ne} her Niels Erikssøns dõt. At saa ær ganghen ok faren, som forschreffvet stoor, thet hørde vij ok saa ok vintnæ vij thet met vore jnges. nedhen for thette breff, datum anno domini, die et loco vt supra.

CLXXX.

Kong Hans befaler for anden Gang Frue Inger Wille, Hr. Johan Dres Efterlebrste, inden 10 Dage at give Hr. Eskild Wiøe, Danmarks Riges Marsk, Erstatning for den Vold og Skade, som hendes Ewende og Bønder havde gjort paa hans Gaard Torsø i Skaane.

d. d. 1494 Juni 6.

Orig. paa Papir i det Kgl. Bymarch. (Siunits H.) med Levninger af 2 Segl bagpaa.

Wii Hans met gudz nade Danmarckes, Norges, Vendes oc Gotes konning, vduald till Suerige, hertug i Slesuigh, i Holsten, Stormaren oc i Dytmerschen, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, helsse ether, som bigge oc boo i Laland, kerlige met gud oc wor nade. Wii byude hoess ether nw anden synde welboren qwinne fruæ Ingerd, her Jæhan Oxes efftherleuerske, ati innen x dage, effther thette wort breff ær lest, vdlægge oc retgiøre welboren man her Eskild Gøye, rydder, wor elskelige marsk, hwess i ære hannom aff retthe plectige for thee vold, herwercke, skade oc forfang, ether swenne oc tienere giorde hannom paa hans gord Tarsø i Skone &c., effther thii som i ære ther om till forne loglige paa myntte melh wort lagdagz breff. Thii lader thet ingelunde vnder ethert faltzmall. Datum die Primi & Feliciani martirum anno domini medxequarto, nostro ad causas sub sigillo, teste Georgio Marswin, iusticiario nostro dilecto.

Bagpaa med samtidig Haand: Anno domini m^oedxequarto then onsdagh nesth effter Botulphi abbatis, tha var thette breff brwth oc læst paa landzting.

CLXXXI.

Bertel Widiføn tilstaaer af Erik Timmesen (Rosentrang) til Engelsholm

at have modtaget i Leic den Helligaandsgaarden i Ribe tilhørende Gaard paa „Eythede“ Mark (Egtved, Terlev Herred) imod at svare Afgiften m. m.

d. d. Engelsholm 1494 Juni 22.

Trykt i D. M. I. 4. pag. 12 med Dato 1493.

CLXXXII.

Hr. Bjørn Johansen af Waldbhy skjøder til Hr. Oluf Pedersen (Gyl-
denstjerne) af Eftvadgaard Gods i Syfland, nemlig i Rødding S. i Haasum
S. og B. 1 Gaard og 1 Boel og i Nesbæk i Salling S. 1 Gaard; i Hindborg
S. i Bolling S. og B. 1 Gaard; i Harre S. i Dver-Hjerf 1 Gaard og i Neder-Hjerf
1 Gaard; i Nørre Herred (Salling) i „Arffwa“ 1 Gaard, i „Tornvm“ (? Torum)
1 Gaard og en øde Jord og i Vester Grønning S. og B. 1 Gaard og Høs-
fiærgaard i Hindborg S. og S.

d. d. Rjøge 1494 October 9.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Rødding S.). Seglene mangle alle.

Alle men thette breff ser eller høræ læssæ helsser jegh Biørn Johansen aff Walthy riddere ewinnelige met gudh, giør widherligt, ath jegh met myn frigh frelsse wilæ oc beradh hw haffuer soldh, skødh oc affhendh, met thette mith obnæ breff seell, skødher oc affhendher fran migh oc mynæ arffwinghe hedherligh oc welbyrdigh man her Oluff Perssen aff Esthwadh ridder oc hans arffwinge til ewigh tidh thessæ mynæ esther-skrefnæ godz i norræ Judhlandh i Sallingh i Rudingh herrith, i Henber herrith, i Nørherrith oc i Haræherrith liggendes: fførsth j gardh vdhi Hasum, som Cristiern Matssen nw vdhi boor, giffuer fem ørther korn til arligh skyldh, en asch smør, skoffwagn oc skowswin met flere bedhe, item eth boor i sammestdh, som Cristiern Palsen i boor, giffuer en ørthe korn til aarligh skyldh, met fleræ bedhe, item eth boor i Wollingh, som Mattis Grødhe i boor, giffuer tw ørther korn met fleræ bedhe til aarlig skyldh, item i Nesbeck en gardh, som Lass Jenssen i boor, giffuer fem ørthe korn til arligh skyldh, en asch smør, skow wogn oc skow swin met fleræ bedhe, item i Ofsuerhierck en gardh, som Søffrin Hardboor nw vdhi bor, giffuer

til arligh skyldh sex ørthe korn, en asch smør, skow woghn oc skowswin met flere bedhe, item en gardh i Neyræhierck, som Jess Poulssen nw i boor, giffuer til arligh skyld fræ ørthe korn, en asch smør, skowwoghn oc skowswin met flere bedhe, item i Arffwæ en gardh, som Mickel Laurssen nw i boor, giffuer sex ørther korn til arligh skyld, en asch smør, skow woghn oc skowswin met flere bedhe, item i Tornwm en gardh, som Jes Mickelssen nw vdhi boor, skyller arligh tre ørther korn, eth pund smør, skowwoghn oc skowswin met flere bedhe, item en ødhe jordh i samme-stet, som Jesper haffuer, giffuer tw ørther korn aff, item i Westher Grø-nyngh en gaardh, som Mæly nw vdhi boor, giffuer tw ørther korn til arligh skyld met flere bedhe, met alle thesse forscreffnæ godzes tilliggelsse, som ther nw tilliggher oc i gammel tidh tilligget haffuer, som ær agher, engh, skow, mark, fiskewadn, møllestedh oc fægongh, ødhe oc bygge, wodh oc tyrth, indhen markeskel oc vdhen markeskel, enthet vndhen tagghet, huath thet helst ær eller næffnis kan, met renthe oc skyldh, affgiftl oc frigheidl, forneffnde her Oluff Perssen oc hans arffwinge forscr^{ne} godz for ewerdeligh eghedom nydhe, brughe oc beholde skulle. Item tilbindher iegh megh oc mynæ arffwinghe frigh oc frelsse, hemble oc fulkommelige tilstaa for^{de} her Oluff Perssen oc hans arffwinge forscr^{ne} godz met therres tilliggelsse, renthe, skyld oc affgiftl, som forscr^t stonddher, for huer mantz tiltal, som ther kan paa tale met retthe. Oc om saa skedhe, ath gudh forbyudhe, ath forscr^{ne} godzes eller renthe, alth eller nogith, wordher for^{de} her Oluff Perssen eller hans arffwinge affwundith met lantzlogh eller rethgongh, tha tilbindher iegh migh oc mynæ arffwinge igen ath wedherlegge hannom oc hans arffwinge saa goth godz paa renthe, skyld oc tilliggelsse oc saa wel belægligh indhen sex vgher ther nesth eftherkommendes vdhen alth gensielssæ eller hielperædhe. Item haffuer iegh soldh, skødht oc affhendht oc met thette samme mith obnæ breff seel, skødher oc affhendher fran migh oc mynæ arffwinge al myn rettigheid oc eyedom, som iegh haffuer i Horskergard i forscr^e Salinge liggindes efther mynæ hoffuithbrefs lydelsse met al sin rettæ tilliggelsse til for^{de} her Oluff Perssen oc hans arffwinge, hannom oc hans arffwinge then forscr^{ne} myn rettigheidh for ewinneligh ciædom nydhe oc beholde skullindes. Til widnesbyrdh oc forwaringh hengher iegh mith ingseilæ nædhen fore thette breff met flere godhe mentz ingseilæ, som iegh tilbedith haffuer henghe therres ingseile her fore met, som ære hedherligh, welbyrdigh mæn, strenghe ridder her Prebørn Pudbwsck aff Wosborg høffuitzman paa Skiøldenness, Jørien Rwdh aff Wedby hoffuitzman paa Holbeck,

Markord Teighenhws aff Haghæstedh oc Hans Iwerssen aff Swenstrop wæb-nære. Gissuuet i Køghe aar efther gudz byrd mcdxciiij^o sancti Dyonisii dagh & sociorum eius.

CLXXXIII.

Hr. Oluf Dye, Befalingsmand paa Søborg, giver Hr. Eskild Wioc, Befalingsmand paa Lindholm, Fuldmagt til at søge og indkræve Erstatning for den Skade, som Fruen Inger Hr. Johan Dyes Efterleverstes Børn og Arvinger gjorde paa Torøsgaard i den Tid, Hr. Eskild havde leiet ham denne Gaard.

b. d. Kjøbenhavn 1495 Juni 20.

Orig. paa Perg. i det Rgl. Ghmarch. (Voss. Stevns Herred) har havt 3 hengende Segl, Nr. 1 Dye Vaaben, Nr. 2 Laymand Vaaben, Nr. 3 mangler.

Brevet er trykt i Peder Dyes Levnet af Nyge pag. 22, men Dateringen er, mærkeligt uof, udeladt.

CLXXXIV a.

Hr. Erik Ottesen (Hofjenkrantz) til Skiern tillader, at den af ham stiftede Gudstjeneste i Hellig Aands Klostret maa holdes af en Klosterbroder, og giver nogle Bestemmelser om denne Gudstjeneste i St. Annæ Kapel sammesteds.

b. d. Kjøbenhavn 1495 August 29.

Nye Rgl. Saml. 686 4o. Brevet er trykt i „Kjøbhvs Rivkr og Klostere i Middelalderen“ af S. F. Nordam, Tillæg pag. 113—114 Nr. 80.

Jeg *Erich Ottesson*, ridder, til Skierne i Nørre Judland, gjør witterligt
 hafver ieg med villie hengt mit indsegl nedenfor dette bref, och hafver bedet och beder mine kierre sønner *Jørgen* och *Hendrich Erichson*, som nerværendis vaare, at beseigle mēd mig til vidnidtzbiurd. Datum Hafniæ anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto, ipso die decollationis sancti Johannis baptistæ.

CLXXXIV b.

Erik Nielsen (Rosenkrantz), Doctor i Kirkeretten og Degn i Kjøbenhavn, vidner, at han har oppebaaret Degnepenge af Kirkeværge i Grønholt.

d. d. Kjøbenhavn 1495 November 17.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Bismarchiv.

Jegh *Erick Nielsen* doctor vdj kirklagen och degghen vdj Koffuenhaffn gjør vitherlæth for alle nerwerindes och kommeskullendes met thette mith obne breff, ath jegh haffuer aarlege aars, siden jegh vorde degghen vdj Koffuehaffn oc inteel thenne dagh oppe baredh aparatum, som kallis degghens penninge aff kirkeverghe vdj Grønolth paa kirkenes gards vegne vdhen huers mandz gensilgelse. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus inferius est impressum. Datum Haffnie anno domini &c. medxcvinto 3^a feria proxima post festum beati Briccij confessoris &c.

CLXXXV.

Anne Henriks Dt. (Meinstrup), Holger Erikssens (Rosenkrantz) Efterleveriske, tilstaaer at være skyldig til Kong Hans 200 Mark, 1 Stykke Klæde og 2½ Medelbusk af Christiern Jydes Oppebørsel og 200 Mark Afgift af Skanderborg Slot samt 35½ Mark, 3½ St. Klæde og 2½ Medelbusk af Hvas's Regnskab, hvilkken Gjæld hun forpligter sig til at betale inden forstkommende Mikfels Dag.

d. d. Horsens 1496 Mars 13.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Bismarch. (Voss. Skanderborg Slot) er gjennemfaaret og har haabt et hængende Segl.

Jeg Anne Henricksdotther *Holgerd Erickssens* efterleuerske gør wiittherligt met thette mit obne breff, at ieg kendes meg skyldug at være høvdoren første konning Hans etc. myn kære nadige herre ij^e marck, ith st. leyd., iij medelbusk aff Cristiern Jwdes vpborsell oc two hwindret marck affgift aff Skandelborg slot i thette oc ther tiill xxxvj marck, iij leydest oc iij medelbusk aff Hwassens regenskab, hwilcke peninge oc clede ieg

beplicther meg oc myne arffwinge at betale hans nade eller hans nades arffwinge innen sancti Michels dag nw nestkommendes vden all hinder eller hielpede rede i noger oc will holde hans nade eller hans nades arffwinge thet aldeles vden skade. Tiill ythermere forwaring oc stadfestelse henger jeg mit indsegell neden for thette mit obne breff, som giffuet oc screffuet ær i Horsens søndagen letare aar efter gudz byrd medxcsexto.

CLXXXVI.

Kong Hans giver Frue Anne (Meinstrup), Holger Eriksens (Rosenskrantz) Efterleverske, Quittering for Regnskab af Skanderborg Slot for den Tid, Holger Eriksen og hun havde havt dette Lehn og til Datum.

d. d. Horsens 1496 Marts 13.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjarch. (Bosk. Skanderborg Slot) er forsynet med Kongens noget beftadige hængende Segl.

Wii Hanss met gudz nade Danmarckes, Norges, Vendes oc Gotes koning, vduald koning till Suerige, hertugh i Sleswiigh oc Holtzsten, Stormarenn oc Ditmersken, greffwe vdi Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle vitherligt, at oss elsk^e frue Anna *Holgerd Ericssøns* efftherleuerske haffuer nw giort oss gode rede oc regenskab fore hwess hwn oc hennes hosbonde *Holgerd Ericsson*, hwess siell gud haffue, haffue vppeboret oc paa wore vegne vdgifft haffue, siden først the finge i wære wort oc kronens slot Scanderborgh, oc swa ind till thenne dagh, swa at wij tacke them bode fore got regenskab. Thiil lade them oc alle theris arffwinge qwite oc frij, ledige oc løse fore alt ythermere tilltall eller kraff aff oss oc alle andre paa wore vegne om forskreffne regenskab i alle made. Giffuet i Horsnes midfaste søndag aar effther gudz bwrð twsinde firehundrede haffemttesindstywge paa thet siette aar vnder wort koninglige signete.

Dominus rex per se
presente domino Laxman.

CLXXXVII.

Vidne af Viborg Landsting, at Anders Jull, Foged paa Bjørnholm, paa Hr. Erik Ottesens (Kofenkrantz) Vegne afstede og fik et Tingsvidne af 8 Dannemænd, at de samme Dag paa fornævnte Landsting saac og hørte, at Anders Jull var der med 2 Lov- og Rådshæds høring, der vidnede, at de havde seet og hørt, at Anders Jull 3 Gange havde været paa Sønder Herredsting og paa Hr. Erik Ottesens (Kofenkrantz) Vegne budt Rådshævd paa alt det Gods og Eiendom, som ligger til Bjørnholm i Sønder H. inden og uden Virket, og af Fogden og Herredsmændene derefter var funden til sin Rådshævd paa hte. Gods, samt at de vare nærværende paa Drammelstrup Gaard, da Anders Jull lovtime Dag selv tolvte med Riddermændsmænd og gode jord-egne Bonder „indvordede“ Bjørnholm med Ladegaardene Drammelstrup og Øbdrup og øvrige Tiliggende.

d. d. 1496 Juli 2.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Skjarch. (D. S. M.) har havt 9 hængende Segl. Nr. 2, 5, 6 og 8 ere faldne af, Nr. 1 er beskadiget, men Familien Brokkenhuus's Vaaben er dog kjendeligt, Nr. 3, 7 og 9 ere Bomærker og Nr. 4 Familien Løvenbalks Vaaben.

Peder Brockenhuse lantzdommer j Nørjutlandh, Nic. scriffuer lantztingshøer, Jens Cristiernssen canick, Eric Ericssen ridder til Awentzbergh, Lass Mogenssen til Tiele, Jep Liøng borgmester j Wiborg, Nis Sale j Juttrup, Mickil Laurissen oc Jacob scriffuer gør alle vitherligt met thette wort opne breff, aar effther gudz byrd medxc sexto løuerdag paa wor srrwe dag visitacionis paa Wiborg lantzting war skickit Anders Jwll fogit til Biørnholm, esket oc fik eet fult tings vitne aff otte danne men, som ere Jep Cristernssen j Trabiery, Nis Lassen, Jep Seuerinssen j Binderup, Jep Liøng borgmester, Nis Sale j Juttrup, Henrik i Heedegort, Visti Cristernssen fogit i Fielutz herrit oc Cristiern Lagssen borger i Wiborg, tesse for^{ne} otte gode men votne paa tieres gode tro oc sannen, at the neruerendes hooss wor same dag paa for^{ne} lantzting, sage oc hørde, at Anders Jull haffde ther met sig syne loffs oc logheffdis høring, Tord Matssen j Grindw oc Per Jeibssen byfogit samededz, huilke ij danne men som votne oc sagde paa tieres gode tro, siell oc sannen, at the haffde seet oc hørt, at for^{ne} Anders Jull haffuer veret iij samfel-1 ting jnnen fire stocke paa Sønderherritzing oc ther loglig bodet loff och lagheffd til paa velborn mantz her *Eric Ottissøns* vegne paa alt thet gotz oc eydom, som nw ligger til Biørn-

holm, ehuore thet helst liggendes er j for^{ne} Sønderherrit, bode i birk oc vthen, met alle oc hwer syn besønderlige tilliggelse, altz jnthet ther aff vntagit j noger mode, oc at tha fand fogden oc menige herristmen hannum til syn loff oc lagheffd ther paa, oc at the hørde oc soge oc neruerendes hooss wor j Drammelstrup gort, hørde oc soge, at for^{ne} Anders Jull giorde syn eedh, loff oc lagheffdh lofftime dags sielff tolfte met riddermentz men oc gode jord eyer bønder oc loglig jndworde alt thette efftherscreffne gotz, som er først Biørnholm met syne ij layegorde, som er Drammelstrup gort oc Obdrup gort, met alle tieres rette tilliggelse met Obdrup skoff oc then skoff, som ligger til Drammelstrup gort, som j lang tiid haffuer ther tilleyet, effther som vell kindeligt er paa skoffuen, som hwn er ophegnt oc opfrid till for^{ne} gort, som er fra Hallendrup stij oc saa langt, som skoffuen recker øster paa oc nør neder j kieret, oc sønder op til marken, item Trwdstrup, Nertrup met skoff oc mark oc alle tieres rette tilliggelse met Munkagger och Kollibrwes holm, item Hallendrup, Hagstet mark, Sønder skoff, Pisholt, Pisemølle met dam oc damsbondh, Hiwellmantzbierg, Eskikier, hallendiell aff Albøgenees, Ridderlundh, Olpermølle met dam oc damsbondh met then eng, som ligger norden aen oc op til Ridderlund, oc thet støcke jenmerckis skoff, som ligger op til Sønderkoff, som nw sist vortte skift til Biørnholm, oc Lidell mølle met dam oc damsbond, jtem Tistrup, Grwske, Nyrup mark, all Vesterkier, Øxen mølle met dam oc damsbondh oc then iord oc eng, som ther til ligger, jtem Øxen mølles skoff, Vlstrup, Vlstrup skoff, Vlstrup fang met eet øde møllested met dam oc damsbondh, som ligger østen oc sønden fra Vlstrup, som kallis Aske mølle, jtem Skramssø, Skramssø hede, Skramssø skoff oc Skramssø mark oc all Langsiø, jtem een skoffs diell paa Kaaling mark, som kallis Løgels, oc een agger paa Kielstrup mark. Alt thette for^{ne} gotz oc eydom, huert met sit besønderligt naffn oc rette tilliggelse, met agger oc eng, skoff oc mark, vott oc tiwrt, rørendis oc vrørendis, ehuare thet helst liggendis er j for^{ne} Sønderherrit, jnthet ther aff vntagen j noger mode, thet jndworde han for eet friit enemercke til Biørnholm paa for^{ne} her Eric Ottissens vegne, efftherthi som thet aff arildh oc j lang tiid haffuer ther tilleyet for eet friit enemercki, jtem vij gorde i Koling oc iij booll oc eet møllested met dam oc damsbondh, met tienelaff oc fiskerij j Kaaling swndh oc skoffue hug oc aalden j Buckdrup skoff till the ij gorde i Kaaling met tageskørdh, engge oc tienelaff, som ther tilhører, jtem tree gorde oc eet booll j Perstrup oc een øde tofft met fellig j Volgiertz holt oc j Lidell skoff, jtem hallendielen aff Lidell siø oc fiellighæ vdhy Øwesjø, jtem ij booll i Hyllestet met tieres

rette tilliggelse oc diell j fellig skoff, item sex gorde j Albøgi met tienebecki, enggi oc fiskerij oc fellig j all Albøgi skoff, effther som tieris iord tilsiger j marken, jtem een gort j Siøby met tienebecki, fiskerij oc skoffhug i kierret, jtem sex gorde oc tree booll j Liwngby oc fellig j Egiskoff, jtem een gort j Saillerup met tienebecki oc fiskerij. Thette for^{ne} gotz oc eyedom, agger oc engge, fiskerij oc tielaff oc met alle syn rette tilliggelse, jnthet ther aff vntagen, ehvat thet helst er eller j noger mode neffnes kan, thet jndworde han j fellig til Biørnholm paa for^{ne} her *Eric Ottissens* vegne, efftherthi som thet aff arildh oc j lang tiidh haffuer ther tilleyet, oc melte for^{ne} loffhøring for^{ne} lagheffdh stadige oc veet makt. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa.

CLXXXVIII.

Bidne af Brust Herredsthing, at Erik Timmesen (Rosentrang) paa sin Søster Fruen Anne Timmes Datters og hendes Medarvingers Vegne gjorde Lavhøvd paa Scaldrup Boldsted og Gaardsted og paa Halødelen af Scaldrup Udmark, som hans Søsters og Medarvingers rette Arvegods efter deres Forældre.

d. d. 1496 November 12.

Drig. paa Berg. i det Rgl. Ghmarck. (Vosø. Brust 5.) har havt 7 hengende Segl, der alle ere faldne af.

Trykt i D. M. I. 4. pag. 12—13.

CLXXXIX.

Fruen Elsebe Hartvigs Dt., Godste Barbæcks (Barsebæcks) Esterleverste, skjøder til Erik Stygge (Rosentrang) til Mattrup og hans Hustru Kirsten Niels Dt. 2 Gaarde i Halle i Grødstrup Sogn i Thyrsing Herred med Halle Sø og „Foor“ Sø til midtstrøms.

d. d. Mattrup 1497 Januar 6.

Drig. paa Berg, i det Rgl. Ghmarch. (Vofø. Torsfing H.) har 7 hængende Segl. Nr. 1 (Elsbe Hartwigs Dt.) er i Skjoldet 2 forsviis mod Skjoldets Hjørner lagte Hjelte, tilspidsede i Enderne, Nr. 2 (Søren Abbed i Dm) geistligt, Nr. 3 (Niels Perfen Abbed i Bor) er adeligt men iffe kjendeligt, Nr. 4 (Hr. Eriq Ottesen (Kofenkrantz) usjendeligt, Nr. 5 (Niels Eriksen (Kofenkrantz) af Bjørnholm) særdeles velbevaret (Tab. III. Nr. 12), Nr. 6 (Eriq Timmesen (Kofenkrantz) af Engelseholm) mindre godt bevaret (Tab. II. Nr. 7), Nr. 7 (Claus Strangefen) er iffe tydeligt i Skjoldet, hvorimod Hjelmtegnet er tydeligt.

For alle men thettæ breff ser eller høræ, kwngyør iek Elzebe Hartwigsdatther, Goske Barbæckz efftherlewerskæ, witterligh met thette mith opnæ breff, thet iek met myn fry jaa oc willy oc samtøcke oc met welberadh hoff ok i myn fri welmowæ haffuer, wplath, skøth och saldh ok skødher ok seler oc aldelis affhendz fra mik ok min arffuinge ok til velbørdigh man *Erich Styggæ* i Mattrop ok hans hosfrw Kirstine Nielsdotther to aff myne gardæ i Halle lygendes i Tørstingherret i Grestrop soghen, then enæ som Jes Jepsen nw i bor, then andhen som Iwer skredher nw i bor, ok hwar iii ørt. korn til arligæ skyldh oc skoff swin. The for^{de} to gardæ met al theres tillegilssæ, agher ok ængh, skoff ok mark, forttæ ok fægangh, fiske vatn, woth ok tyrfft, inthet wntaghen, oc Halle syø ok Foorsyøø til mitstrømæ kendes iech mek for^{ne} Elzebæ Hartwigsdatther at haffue anameth ok wpboreth aff for^{ne} *Erich Styggæ* ok hwsfrw gwł ok penningh ok fwłth werdh aldeles effther myne nøffwe for the for^{ne} ij gardæ oc ther for aldeles affhendher iek megh the forskreffne ii gardæ i Halle ok til for^{ne} *Erich Styggæ* oc hans hwsfrw oc theres arffuinge at nyde, brwge oc beholle them til ewinneligh eydom for hwar mantz atale, som po for^{ne} ii gardæ kan tale met rette, ok kendes iek migh for^{de} Elzebe inghen ydermeræ lod eller retheth athaffue lengher i the forskreffne ii gardæ effther thenne dag, ok kendes iek migh for^{ne} Elzebæ at wære wel-fornøghet ok betalet aldeles effther myne egen willy ok nøge aff for^{ne} *Erich Styggæ* oc hans hwsfrw for ty for^{ne} ii garde, sa thet iek tacker them goth for god betalingsh, oc soo skal holdes, ssom forskreffwen standher, wthen alle hyndher ok helperæde, argelists ok gensegelssæ i nogher madæ. Tha hengher iek for^{ne} Elzebe Hartwigsdatther myth indcigel nethen for thette mit opne breff til wtnesbørdh met myn frii jaa, willy ok wedskab, ok bedher iech hedherligh oc velbørdigh men besegle met mek til wtnesbørd, som er her Seuerin, abeth i Ømclosther, her Niels Perssen abeth i Wørklosther, her *Erich Ottessen*, *Niels Ericssen* aff Bjørnholm, *Erich Tymnessen* til Ængelseholm ok Claus Strangissen i Holm. Datum Mattrop sub anno domini mdxcseptimo die sanctorum trium regum &c.

CLXL.

Hr. Eskild Giøe til Gissjelfeldt tilstaaer at være skyldig til Oluf Holgerfen (Ukstand), Befalingsmand paa Nykjøbing Slot, 100 Rhinske Gylde og giver ham til Sikkerhed for Laanet en Gaard og Grund i Torp (Taarup), Torkildstrup Sogn paa Falster, til brugeligt Pant.

d. d. Gissjelfeldt 1497 Januar 7.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarch. (Vofø. Falster Nørre S.) har havt 5 hængende Segl. Nr. 1, 4 og 5 ere borte, Nr. 2 utjendeligt og Nr. 3 Falster Baaben med Løven over Tverbjelkene.

Jegh Eskiill Goyæ ridder i Gitzleffellæ gjør vitterligt met thette mith obne breff for alle ner^{des} som komme^{des}, thet iegh kennes migh skildigh atwære aff reth vitterlig giell och eth kerligth och venligth laan hederligh och velbirdigh man Oleff Holgerdssen, høuitzman paa Nyköpingh, hwnderth rinske gillenæ gode aff gwld, ffor hwilken swm gwld iegh nw hannom och hans arffuinge i pant setter en min gard och grwnd ligen-des i Torpp i Falster, som nw Knwth Billæ i bor och giffuer aarlige aars tiill landgillæ fyræ pund bygh, ath nyde, brwge, beholle for eth friith brwge- ligt pant met hwss, iordh, agher, engh, skow, mark, rydh, riiss, woth och tywrth, chuat som helst thet ær eller neffnes kan, inthet wndhen thaghet i nogher mode, swo lenge thet wordher for^{ne} Oleff Holgerdssen eller hans arffuinge loglige igen afløst aff migh eller minæ arffuinge for for^{ne} C rinske g^e. Thii tiillbindher iegh migh och minæ arffuinge at frij och hymle for^{ne} Oleff Holgerssen och hans arffuinge for^{ne} gordh och grwnd for hwers mantz hinder eller kiere, som ther paa kandh thalle i nogher mode. Vorder och swo, thet for^{ne} gordh och grwnd affwindes for^{ne} Oleff Holgerdssen eller hans arffuinge met lantzlogh, kircke logh eller nogher reth gang for min hymmels brøst skild, tha tiillbinder iegh migh och minæ arffuinge atweder- legge hannom och hans arffuinge swo godn en gord igen for eth panth, swo lenge han wordher hannom afløst eller hans arffuinge aff migh eller minæ arffuinge for for^{ne} swm gwld, som forscreffuet stander. Och nor som for^{ne} gard igen indløsses skall, tha skall landgillet følge howet swmmen, och indthet aff regnes ther wti. Till ydermere bewisningh oc forwaring hengher iegh mith indecglæ næden wedh thette mith obne breff met hederlige och velbirdige mentz indecgle, som iegh tilbedhet hawer, som ære Morthen

Vensterman i Stadagher, Oleff Falster lantzdommere, Jørghen Olssen i Katzse-løsse och Andher Josepssen i Bællinge, ath the och beceglæ met migh till vitnesbird. Datum Gitzlefellæ ipsa die beati Kanuti ducis eth martiris, anno domini etc. milesimo quadringentesimo nonagesimo septimo.

CLXLI.

Widne af Rettefthing i Helsingborg, at Per Bran, Borger i Helsingborg, der paa Thinget meldte alle Breve, som hans Broder Jon Bran havde paa en Gaard, som hed Kærregaard, i Skaane, døde og magtesløse, saa at, om nogen findes, de ikke skulde komme Hr. Raxmand til Skade i nogen Maade.

d. d. 1497 Februar 27.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Skaane Uvift Gods) har havt 9 hængende Segl. Nr. 1 Familien Billes og Nr. 2 Familien Oeeds (3 Halvnaaner) ere velbevarede tilføede, Nr. 3 er borte, Nr. 4 viser Familien Sparres (3 Sparrer) og Nr. 5 Fam. Rosenkrantz Vaaben (Tab. II Nr. 12), Nr. 6 et Tassefuit eller Pyramide aldeles ligt Familien Brofs, Nr. 7 er borte, Nr. 8 utjendeligt, Nr. 9 et Bomærke.

Alle men thette breff see eller høræ læsis hilsæ wij Sten Bille, Oleff Gedh oc Jon Bingh, ridderæ, Henrik Aagessen, *Temæ Styggæ*, Axel Gøkæssen oc Oloff Jebssen, webnere, Jes Jebssen oc Matis Olssen bormesster i Helsingborgh kerligæ met gwd, oc gøre wij witherlikth met thette worth opnæ breff, ath aar effther gwdz byrdh medlxxxviii^o den mondagh nest for midfastæ war skikkid ffor wos oc flere gode men her i Helsingborgs klosster paa retter tingh beskeden man Per Bran, borgere i for^{de} Helsingborg, ok meltæ alle de breff død ok makthløs, som hans brodher Jon Bran hadæ paa en gordh, som hedher Kærre gordh lygindis i Skaanæ, saa ath, fynss der naager breff, som lyder paa for^{de} gordh, da skwæ dhe aldrigh kommæ her Laxman eller hans arwinge thil skadæ eller nager man til skadæ eller forfangh i nager made, men bliwæ altingis dødæ oc maktløsæ. Ath saa gyk ok ffor for vos i alle made, som forskrewit stor, thet witnæ wij meth wore inseglæ hængindis næden for thette breff, gywit i Helsingburg aar ok daw som forskrewit stor &c.

CLXLII.

Stey Griis, Befalingsmand paa Korsør, m. Fl. kundgjøre, at de havde udfikket og udlagt ifølge Kongens Ridebrev til Frue Margrethe Christierns Dt., Fr. Henrif Meinstrups Efterleverste, og hendes Datter Frue Anne Holgers den dem tilkommende Andeel i Bøgebjerg Skove.

d. d. 1497 Mai 16.

Drig. paa Perg. i det Kgl. Skmarth. (Dofs. Slagelse H.) har havt 5 hængende Segl, af hvilke Nr. 1 og 2 mangle, Nr. 3 og 4 ere uftjendelige og Nr. 5 et Bomærke.

Alle men thette breff seer eller høre lesse helse wij, Stey Griis høfuitzman paa Korsør, som wor i konings foghet stedh, Cristiern Andersen, Niels Knwtssen, ther aff wapen ære, Hemynghe Clemynssen heritzfogith vdi Flackebiers herrit, Hemynghe Jøsopsen borgher vdi Skelskør, ewinnelig meth gwdh, gøre wij vittherlicht alle ner^{des} och kommæ scullendis meth thette worth opne breff, at aar effther gudz byrdh medxc septimo tredhie dagh pynssæ wore wij forsamlede vdi Bøgebergh scoffuæ, skiiffthæ oc wdladhæ hedherligh oc welburdig quinnæ sffw Margrethæ Kristierns dather, her Henrick Menstrups efftherleuerskæ, oc hynnes dather sffw Anne Holghers al theris rettighedh oc andell effther wor nadighæ herris ridhæ breff lydelssæ vdi Bøgebiergh scoffuæ, som them kwnnæ til falhæ meth retthæ, som ær ind skoffs lodh i Syndherskow, kallis Oldemar skow, som løber fran scoffhauene oc indtil Nybollæ byskowff, vesthen wd meth bispens skow, then ene endhæ vdi nøer, then andhen vdi syndher, then skowffs lodh lighæ halffdelen op oc nedher, then østherdell, som løffuer op modh theris eghen aghers endhæ. Item ind skowsdell vdi Rwdith, som kallis Oldemarskow som løffuer nedher vdh meth rendhen, then ene endhæ vdi nøer, then andhen i sindher, oc then skoffslodh ligæ halffdelen vp oc nedher oc then østherdell. Item ind skoffslodh i bøgeholthet nordhen gardhen, som kallis Oldemar skow, som løffuer paa Attrøpæ haffuæ, oc then skoffslodh ligæ halffdelen op oc nedher then westherdell, then ene endhæ vdi nøer, then andhen y syndher løffwindis op paa theris eghen gardh. Item ind skowslodh westhen for Bøgebiergh, som wendher paa kirkeskowen, som kallis Oldemar skowff, oc then skoffslodh lige halffdellen op oc nedher, then nøredell, then ene endhæ i nøer, then andhen i sindher. Oc till skiiffthe vij sffw Margrethe oc hynnes dother sffw Anne Holghers tesse for^{ne} iij skoffslodhe till ewerdelig eye eyeskullendis. Till ythermære wites-

byrdh henghæ wij wore jnzellæ nethen fore thette worth opne breff. Datum die et loco quibus vt supra.

CLXLIII.

Kong Hans tilstaacr at være Hr. Predbiørn Pødebusch 110 Rhinste Gylde og 148 Mark Danste skyldig og sætter ham til Pant herfor Rinds Herred, saaledes som Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz) D. N. R. samme Herred tilforn havde i Pant, og saalænge Hr. Erik lever; men naar han er død, skal Rinds Herred frit og quit komme til Kronen igjen, og Hr. Predbiørn for Livetid og hans Arvinger, indtil Pantefummen betales, have til Pant Øster Velling Birk med Møllen (Middelfom H.), „Maygaard“, 1 Gaard i Taarup og 1 Gaard i Vinkel.

d. d. Kiøbenhavn Slot 1497 Juni 29.

Orig. paa Perg. i det Kgl. Ghmarch. (Voss. Rinds H.) er gjennemfaaret og forsynet med Kongens velbevarede hengende Segl.

Wii Hans met gudz nade Danmarckis, Norigis, Vendis oc Gotis konning, vduald konning till Suerige, hertug vdi Slesuig oc hertug vdi Holsten, Stormarn oc Ditmarsken, gressue vdi Oldenborch oc Delmenhorst, giøræ alle vittherligt, at wii kendes oss aff rett viftherligt giæld skyldug at være oss elskelige her Preberg Pødebusch ridder, wor man oc tiener, ith hwndrit oc ty rintzskæ gyldenæ gode aff guld oc gæffwæ, ith hwndrit fyrretygwæ oc ottæ marck vdi danske pennigæ, fföre hwilcken swm guld oc pennige wij aff wore sønderlige gunst oc nade haffwæ wnt oc i pantt sett oc met thette wort obne breff wnnæ oc i pantt settæ hannom oc hans arffwingæ alle wore oc kronens tienere vdi Rindz herrit met alt, the giffue bode i skatten oc fore them selffuæ, met the thienere, som oss elsk^e her *Erick Otzssen* ridder, wor man oc raad, haffuer paa thalit oc indwondit, met all anden konnigligæ rettigheid, ehwat thet helst er eller være kan, osm for^{ne} her *Erick* them tilforn aff kronen i pantt haffde, at haffwæ, nydæ, brugæ oc beholdæ fore ith friith brugeligt pantt, swo lengæ for^{ne} her *Erick Otzssen* leffwer; oc nar han dødt oc affgangen er, tha skall for^{ne} Rindzherrit met alle for^{ne} kronens thienere oc annen

königliche rettighed komme frij oc qwiitt till kronen igen, oc tha skall for^{ne} her Preberg ther fore till wederlag oc i pant hafuæ fore for^{ne} swm peningæ Øster Welinge birck met møelen oc ther till Maygard, som Pouell nw vdj boor oc giffuer en øræ korn oc en skillinge grott, en gard vdj Tordep, som Michell Fiell vdj boor oc giffuer en øræ korn oc en skilling grott, en gard vdj Winckell, som Søwrin Pederssen vdj boor oc skyller two øre korn, en skeppe smør, en skeppe honneg, høns, goss oc lamb. Hwilcke for^{ne} birck, garde oc gotz for^{ne} her Preberg skall hafuæ, nar som for^{ne} Rindzherret frij igen kommen er till kronen, oc thet siden nyde, brugæ oc beholdæ fore ith friith brugeligt pantt, vafflæsdt fore for^{ne} swm pennigæ vdj hans liiffs thiid, oc siden skullæ for^{ne} her Prebergis arffwingæ beholde for^{ne} birck, møllæ, garde oc gotz, swolengæ thet worder them afflæsdt wed oss, wore arffwingæ oc effterkommere. koninger i Danmarck fore for^{ne} swm peninge, som forskreffuit staar, oc skall han oc hans arffwingæ giøre oss oc kronen oc wore effterkommere ther mwgelig thieniste aff, oc skall holde wore oc kronens tienere vdj for^{ne} birck, mølle, garde oc gotz wed log, skiell oc rett oc ey vforrettæ them i noget made, oc ære wii well till friidz met for^{ne} her *Erick Otzssen* met thet skowhug, som huggen er paa Hassens, forbywdendes alle, ehwo the helst ere eller wære kwnnæ, oc særdelis wore ffogeder oc embitzmen, for^{ne} her Preberg eller hans arffwingæ heremod at hindre, hindre lade eller at vforrettæ vdj noget made vnder wort hyllest oc nade. Giffuit pa wort slot Køpnehaffn torsdagen nest fore wor frwe dag visitacionis, aar efftir gudz byrd medxevijø.

vnder wort signet

Dominus rex per se.

CLXLIV.

Hr. Eskild Giøe til Giøsfeldt forpligter sig til, hvis han ikke kan forstaffe sin Franke Fru Anne Griis's det Guds igjen, som hendes Svoger Laureß Fikkelsen havde taget fra hende og pantsat, at give hende et Pund Korn af Raahavegaard paa Volland.

d. d. Giøsfeldt 1498 Mai 16.

Orig. paa Papir i det Kgl. Schmach. (Vosø. Fuglse S.) med Mærke af Segl.

Jek Eskyl Gøya, rydher, i Gysleffelle, gør vidherligt meth thette myth obne breff for alle ner^{des}, som komme^{des}, ath er thet saa, ath iegh kan ey delle frw Anne Grisses myn fencke thet gotz, som hennes swoger Laures Fyckessøn haffuer fran henne ok panth seeth, tha beplyckther ick megh meth thette myth obne breff ath betalle henne thet pund korn i Rogehaffwe gordh i Laalandh effther Matz Lauressøn lantzdomere i Laalandh oc Laures Ingwerssøn i Rogehaffwe, beggis theris syelsæ. Thiil ydermere vidnesbyrdh trycker iegh myth indcegle neden paa thette myth obne breff meth velbyrdygh mantz indcegle, som iegh tilbedhet haffuer, som ær Matz Lauressøn i Olstorp, lantzdomere i Laalandh, ath becegle meth megh til vitnyngsbyrdh. Datum Gysleffelle feria quarta ante festum Erii regis & martiris anno domini milesimo quadringentesimo nonagesimo octauo.

CLXLV.

Hr. Oluf Persen (Gyldenstjerne) af Eftvadgaard stjober til Biskop Niels Stuygge (Rosenkrantz) 2 Gaarde og Gods i Sallinghøvel, den ene i Nesbæk, Balling Sogn, Rødding H. og den anden i Wolling Sogn og By i Hindborg H., med Ret til Gjentjeb for 200 Mark Lybsk.

d. d. Januar 1499 Mai 28.

Drig. paa Berg. i det Kgl. Ghmarch. (Rødding H.) har havt 5 hængende Segl, der ere faldne af eller ufsjendelige.

Jek Oleff Persen aff Esthward ridder kiannes meg i thette mit opne breff, at iach hawer skøtt ock sold oc met thette mit opne breff skødher oc seller hetherlig oc werdig father her *Niels Styggæ*, met gutz nade byskop i Burglom stycht, two myne garde oc gotze ligghendis i Sallingsysle, een for^{ne} gard ligger i Nesbekby i Balling soghen i Hemborg herret, som Las Jenssen nw i boor oc giffwer till arlig skyld iij ort. korn, i ask smør, skoffwe woghen, skowe swiin, gestherrii oc iij snees fiord aall, oc een myn gard i Wolling, som nw i boor Per Nielssen, giffuer two ort. korn, j gestherrii, iij snees fiord aall, skowewoghen oc skoweswiin, for^{ne} werdig father oc hans sanne arffwinge for^{ne} garde oc gotz at haffue,

nyde, brwge oc beholde met alle theris rette tilliggelsse, agher, eng, wott oc thywrtt, enthet wnnentaghen, ehwat thet helst er eller neffnes kand, till ewinnelig eydom for two hwndrett lybsk marck rede dansk penninge, som nw i Dannemarck ære genghe oc geffwæ, oc iach hawer anammet oc opboret efter myn eghen williæ oc nøffwe, met swodanne wnderskiedning oc wilkor, at nar iach eller myne arffwinge løster for^{ne} two garde oc gotze igen atkiøbe aff hannom eller hans arwinge for for^{ne} two hwndrett marck danske penninge, tha skwlle the oplade oss them vthen alle hindher oc hielperij for for^{ne} two hwndreth mark penninge, oc tilbyndher jak Oleff Persen mek oc myne arffwinge at frij, frelse, hemle ock fwlkomelig tilstande for^{ne} werdig father oc hans arwinge for^{ne} garde oc gotz met alle theris eydom oc tilliggelsse for hwer mantz tiltale met loghen; oc om swo skiedæ, thet gud forbywdæ, at for^{ne} garde eller gotze eller noghet aff theris rette eydom worder hannom eller hans arwinge affwondhet i noger rettegangh met kirke log eller landzlog, tha tilbindher iak mek ock myne arwinge hannom oc hans arwinge swo got gotz aff rentte oc skyld at wetherliggæ innen sex wgger dag ther nest effterkommendis, oc nar iach eller myne arffwinge løster for^{ne} garde oc gotze igen atkiøbe aff hannom oc hans arwinge, tha skall genkiøb køndis till for^{ne} herretztinge, som for^{ne} garde oc gotze ligger i, i tree samfeld ting for sancti Johannis dag mit-sommer oc igen kiøbes at sancti Michaelis dag ther nest effterkommendis, oc skyldhen tha at føllie for^{ne} two hwndrett marck. Tiill yttermere forwaring oc bedre forwaringh hawer iach Oleff Persen hengd mit indcigell nedhen for thette breff met andre heterlige oc welbirdige mentz judcigle, som iach hawer bedhet becigle thette breff met meg, som ære her prowest Gregers i Westerwiig, Ebby Strangesen lensman pa Ørom, Niels Krabbi i Tandrop oc Henning Nielsen i Wuldropgard. Datum & actum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, feria 3^a post dominicam trinitatis in curia episcopali Hannes.

CLXLVI.

Hr. Erik Ottesens (Rosenkrantz) Skiftebrev paa Volter m. m. til afdøde
Hølger Erikssens (Rosenkrantz) Børn.

d. d. 1499 September 22.

Trykt efter en Afskrift i det Kgl. Ghmarch, tagen af en gammel Afskrift, der fandtes i Rosenholms Archiv.

Jegh *Erich Otsson* till Skernæ oc wii *Niels Ericsson* till Biørnholm ridder, paa myne egne oc vppa myn brodhers *Holgerd Ericssøns* børne wegnæ, som jeg er werie forre, *Henric Ericsson*, *Prebiørn Pødebusk*, *Eskell Gøye*, riddere, ock *Jørgen Rwdh* giør witterligt met thette wort obne breff, at wii stor alle worriss nyttæ, gaffn oc bestæ haffue fulld magt giffuit for^{ne} her *Erich Otsson*, wor kjærre fader oc hostrvers fadher, met worre obne breffue, at han wti hans leffwendis liiff oc welmagt mottæ delle ock skiiffthæ oss siit gotz emellom, som gud hannom forlenth haffde, baade fædern ock møødhern oc kiøbe gotz oc boopenninge, som ænd her till fallen er, inthet wndertagit, tha haffuer han offuersiddet ock dellt, laffuet ock skiiffth forn^{de} gotz swo, at oss ther met alltingest well nøgis, i swo maade som her effter screffuet staar, thet forn^{de} *Holgerd Ericssens* børn ock theris arffuinge skulle haffue ock beholle till ewindelige eyæ Boller ock ther till allt thet gotz met møller, skoffwe oc fiskewaten, som her effter følger.

Boller met sin affwell for 2 mark korn, 1 tønne smør och een feedh gallt, Bierre berret, Woed sogen, item en gard i Woed, *Matis Ebbesson* i bor, 4 ørtug korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, 1 gass, 2 høns, item en gard ibidem, *Jesper Clawsson* i boor, 4 ørte korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, item en gard ibidem, *Symen* i bor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, item en gaard ibidem, *Jes Ostredsson* i boor, 2 ører korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, en gass, 2 høns, item en gard ibidem, *Jes Prang* ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, item en gard ibidem, *Knut* ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, item i boll ibidem, *Nis* ibor, 1 pund korn; *Vrstop*, item en gard ibidem, *Atzer* i bor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, en gass, 2 høns, item en gard ibidem, *Per Nielson* ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 gaass, 2 høns, item 1 boll ibidem, *Per Esbernsson* ibor, 1 pund korn, 1 β grot, item *Jep Krage* i *Nedergarde*, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en gard i *Seynd Jes Powelson* i bor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en gard ibidem, *Per Læth* i bor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en garad ibidem, lille *Hosten* ibor, 1 ørre korn ock 2 β grot, 1 lam, en gaass, 2 høns, item i boll ibidem, *Terkell Hord* ibor, 12 β ; *Dackness*,

item en gard ibidem, Oluff Symenson ibor, 2 øre korn ock dags gerning, item Terkell ibidem 2 øre korn, item Trogels ibidem 2 øre korn, item store Seueren ibidem 4 ørtug korn, item Oluff Lidell 4 ørtug korn, item Peder Dall ibidem 1 pund korn, item Mattis Keffth ibidem 1 pund korn, item Nis ibidem 1 pund korn, item Seuueren rytter ibidem 1 pund korn, oc giøre thee alle dagis gerning; Tyrsted, item en gard, Anders ibor, 1 ørre korn, 2 β grot, item Henric Swder ibidem 1 pund korn, 1 β grot, item i boll ibidem 1 β grot, giøre thee oc dagis gerning, item en gard i Torstet, Bertell i boor 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør. Hattinge herrit, item en gard i Hatting, Jes Matson iboor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, een gass, 2 høns, item en gard ibidem, Micil Dall ibor, 1 pund korn, 1 faar, 1 lam, 1 gaass oc 2 høns, item 1 boll ibidem, Jesper i bor, 1 β grot, item Nis Dall ibidem 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, item Eric Atzerson ibidem 1 pund korn, 1 β grot, item Anders Nielson ibidem 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, item Per Nielsson ibidem 1 pund korn, 1 fiering smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, item 1 boll ibidem, Thames Persson iboor, 1 β grot, item Thames Lwnd ibidem 1 β grot, item Tyre ibidem 1 β grot, item stamme Lass ibidem 1 β grot, item Tyge Persson ibidem 1 β grot, item en gard i Bottorp, Nis Staphenson i bor, 2 øre korn, 2 β grot, dags gerningh, item Staphen ibidem 1 pund korn, 1 mark penninge, item 15 ørtug korn arlige af Viding mark, item Voxing gard till forswor oc affgifthen till grabrødre closter i Horsnes, som ære 2 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, faar en dagelig messe i sancte Anne cappell, som her Henric Knutson stichtet, item en gard i Lystorp, Anders Jenson ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en gard ibidem, Jes Cristiernson ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item ibor ibidem xii β . Hatzherrit, item Rwdgard, som Knut Holbek ibor, 10 ørtug korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, 1 lam, 1 gass, 2 høns, dagis gerning, item en gard ibidem, Atzer Seuuerenson i bor, 7 ørtug korn, 1 fiering smør, 1 lam, 1 gass, 2 høns, item Jes Tygeson ibidem 5 ørtug korn, 1 fiering smør, 1 lam, en gaas, 2 høns, item Lauris Biørnson ibidem 1 øre korn, 1 fiering smør, 1 lam, en gaas, 2 høns, item Michell Jenson ibidem 1 øre korn, 1 fiering smør, 1 lam, 1 gaas, 2 høns, item Oluff Palson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 lam, 1 gaas, 2 høns, item 1 boll ibidem, Jep dieghen ibor, 1 β grot, item en gard i Oddert, Claus Oluffson i bor, 1 øre korn, 1 β grot, item Knut smed ibidem 2 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item Jes Nielson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, item i oll ibidem,

Trogils ibor, 1 β grot; Tørlild, item Jes Ottensson ibidem 4 ørtug korn, 2 β grot, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, giøre oc tesse for^{de} gerningh, item Hoffbygard 20 ørtug korn, 1 tønne smør, item thee men i Tymestrop 8 ørtug byg, 1 fiering smør oc 2 marc penninge aff en øde mark, heder Hwsby mark, orlig wd at giffues, item en gard i Dyngby, Knut Person ibor, 1 øre korn, 1 fiering smør, item en gard i Boelstorp, Nis Esbernson ibor, 1 pund korn, 1 fiering smør, item Skoffgard i Rاندløff, Jes Micelson ibor, 6 ørtug korn, 2 β grot, item Claws Person ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, item Hans diegen ibidem 6 ørtug korn, 1 fiering smør, item en gard i Bierager, Jep Seuuerenson ibor, 3 ørtug korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item Anders Owtisson ibidem 1 øre korn, 1 fiering smør. Item Halle herrit 1 gard i Skaby, Jes Hagenon ibor, 1 tønne honning, item en gard ibidem, Graffwers i bor, 2 øre korn, 1 skeppe smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns. Liisberre herrit, item Haarop en gard ibidem, Per Clemenson iboor, 2 øre korn, 1 skeppe smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, 6 grotte, gerningis penning, item Morthen ibidem 2 øre korn, 1 skepe smør, 1 faar, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grotte, gerningis penning, item Eski ibidem 2 øre korn, 1 skepe smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, 6 grotte, gerningis penning, item Jes Miclison ibidem 2 øre korn, 1 skepe smør, 1 for, 1 lam, en gaass, 2 høns, 6 grotte, item Nis Jenson ibidem 2 øre korn, 1 skepe smør, 1 faar, 1 lam, en gaass, 2 høns, 6 grotte, item Jes Seuuerenson ibidem 2 øre korn, 1 skepe smør, 1 faar, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grotte, item Las ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grotte, item $\frac{1}{2}$ løde marc aff eth boll ibidem, item $\frac{1}{2}$ løde marc aff een æng ibidem; tesse for^{de} 8 men giffuer hwer them 8 β for 1 skarpt swin, nor ickæ er olden, item giffuer thee oc alle orlig 1 skepe smør aff Kranistorp marck, item en gord i Mædelby, Nis Nielson ibor, 1 pund korn, 1 β grot, item Karlby en gard ibidem, Trogels ibor, 1 ørre korn, 1 skepe smør, 1 gaass, 2 høns, item Greers Miclison ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gass, 2 høns, item Per Høg ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gaass, 2 høns, item Per Lærke ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gaass, 2 høns, item Knut Tygesson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gass, 2 høns, item Matis Person ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gaass, 2 høns, item Jes scriffuer ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gass, 2 høns, item Miclis Ericson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gaass, 2 høns, item Clemen Lagesson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gaass, 2 høns, item Oluff Persson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gaass, 2 høns, item Jost Person ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gaass,

2 høns, item Per Magensson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, en gass, 2 høns, item Seueren Jensson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, høns, gass, item Seueren Assersson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gass, 2 høns, item Nis Person ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gaass, 2 høns, item Nis Wintherson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gaas, 2 høns, item Jes Tygesson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gass, 2 høns, item lille Per smed ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gass, 2 høns, item Tosthen ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gass, 2 høns, item Jes Morthenson ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 gaass, 2 høns; Krayber, item en gord ibidem, Nis Person ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ skepe smør oc 12 β , item 1 boll ibidem, Lass Nielson ibor, 1 ørtug korn, $\frac{1}{2}$ skepe smør, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 3 β , item 1 boll ibidem, Anders Miclison ibor, $\frac{1}{2}$ skepe smør, item Jes Lasson ibidem 1 øre korn, 1 lam, en gass, 2 høns, item 1 boll ibidem, Nis Andersson ibor, $\frac{1}{2}$ skepe smør oc 12 β , item en gard i Todbierre, Tord Nielson ibor, 8 ørtug korn oc 2 β grot, item Per Jonsson i Aagestorp giffuer orlig till skyld aff Krainstorp mark $\frac{1}{2}$ tønne smør, 5 marc, $7\frac{1}{2}$ ørtug korn regnendis for thee 5 mark. Nymherrit, item en gard i Flemming, Matis Bryn ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en gard i Hornum, Matis Saxen ibor, 4 ørtug korn, 1 fiering smør, dagis gierning, item 1 bolle ibidem 12 β . Vor herrit, item en gard i Tofftum, Oluff Jensson ibor, 4 ørtug korn, 2 β grot, 6 β gernings penninge, item en gard i Tydkier, Tord Anderson ibor, 6 ørtug korn, 2 β grot, item Jesper Person ibidem 1 øre korn, 2 β grot, item 1 boll hoss Tydker 1 pund korn, item en gard i Brygstet, Matis Rws ibor, 1 øre korn, 1 skepe smør, dagis gerning, item en gard i Gramstorp, Miclis Person ibor, 1 øre korn, 2 β grot, 1 lam, en gaass, 2 høns, 6 β gernings penninge, item Jes Lundegard ibidem 1 øre korn, 2 β grot, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 β gernings penninge. Torsting herrit, item Per Sommer i Winding 1 pund korn, 8 β gernings penninge. Sønderlyngherrit, item en gard i Offuer Fwsing, Nis Miclison ibor, 6 ørtug korn, 6 ørtug holdskorn, eth øg got som 6 β grot, item Nis Swendson ibidem 6 ørtug korn, 6 ørtug holdskorn, 1 øg got som 6 β grot, item Las Jonson ibidem 6 ørtug korn, 3 β grot; Hassens, Hamstorp, item en gard ibidem, Seueren Jensson ibor, $3\frac{1}{2}$ ørtug korn, item Jes Jensson ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item Jes Powelsson ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item Per Matson ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item Seueren Person ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item Jes Wen ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item Jes Matson 16 skepper korn, 1 β grot, item Per Powelson

ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item Owe ibidem 16 skepper korn, 1 β grot, item giffue alle tesse orlig $\frac{1}{2}$ tønne smør oc 2 lester salt aff saltkedellen, ock thet warer icke lengher ænd skoffwen tillrecker, item ænd eth holl ibidem, Seuueren ibor, 1 β grot, item 1 øde boll pa Lyngisbek mark, item 1 holl i Exmark, kirchen fanger skylden aff, oc Holgerdz arffuinge nyder gesterie oc setther uti oc aff, som Las Biørnson ibor. Item Sægalt gaard i Liisberherrit, som Jon Nielson i bor, 9 ørtug korn, 2 β grot. Item en gard i Skorop i Sønder herrit, Thames Esbernson ibor, 6 ørtug korn, ther i met er regnet 4 ørtug korn for 3 marc penninge, item Alleloffgard i samme herrit, Per Jonson ibor, 8 ørtug korn, 1 fiering honning, item en gard i Alleløff, Maghens Brvn ibor, 2 øre korn, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, item en gard ibidem, Per graffuer i bor, 4 ørtug korn, thenne fornelfnde gard i Skorop skall ligge till Buller, til Trogels Stiison i Kwth er død, ock tha skall then gard, han nw i sidder i Kwd oc giffuer en øre korn etc., være till Holgerdz arffuinge, oc then annen i Skordorp gaa friit i sysken skiftæ. Nørrewangsherrit, item en gard i Gersse, Jes Davidson ibor, 3 ørtug korn, item en gard i Kragelund, Henric Jensson ibor, 1 pund korn, item Seuueren Krag ibidem $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en gard i Hesselballi, Micel Gøtson ibor, 3 ørtug korn, 1 fiering smør, item 1 gard i Ørom, Jes Person ibor, 3 ørtug korn, 1 marc penninge, item en gard i Krollerop, Jes Nielson ibor, 1 øre korn, 1 fiering smør, item Jes Jngworsen ibidem en øre korn aff then jord, han haffde i leye, item en gard i Bostorp, Per Pouelson ibor, 1 øre korn, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, item Jes Terkelsson ibidem 1 øre korn, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, dags gerning, aff Kalfs gotz item en gard i Some skyller 24 β , item en gard i Bøwell, skyller 18 β , item en gard i Miøberg skyller 2 marc, item Refs gard skyller $\frac{1}{2}$ tønne smør, item en gard i Jerloff herrit i Wørke skyller 5 ørtug korn, dags gerning. Liisber herrit, Ballo, item Per Twisson ibidem 4 ørtug korn, en skepe smør, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grot, gernings penninge, item Atzer ibidem 4 ørtug korn, 1 skepe smør, 1 lam, en gaass, 2 høns, 6 grotte, item Jes Seuuerensson ibidem 4 ørtug korn, 1 skepe smør, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grotte, item Miclis Jenson ibidem 4 ørtug korn, 1 skepe smør, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grotte, item Jes Lasson ibidem 4 ørtug korn, 1 skepe smør, 1 lam, en gass, 2 høns, 6 grotte, item Jes Kaa ibidem 4 ørtug korn, 1 skepe smør, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, 6 grotte, item tesse for^d men gaffue tillforn hwer there orlig 1 faar, thett lod her Erik opstande met them for gotzet skulle bliffwe wed magt, item 1 boll i Mædelby, Jep graahoffuet ibor, 1 pund korn, $\frac{1}{2}$ skepe smør, 6

grotte, item Seueren Mord ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, 6 grotte, item Thammes Jenson ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grotte, item Las Jebson ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grotte, item Maghens Mord ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grotte, item Jes Esbernson ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grot, item Jep Jensson ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grotte, item Palli Nielson ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grotte, item then smaarente i Skøringe oc 1 pund korn oc 1 skeppe smør aff en gard i Bøyngse skulle Holgerdz arffuinge beholle met gesterie oc annen tyngsel oc gotzet i forswor och then annen korn rente aff Skoringe, som er 20 ørtug korn, oc 4 ørtug aff then gard i Bøinge skall bliffue till Grabrødre closter i Randers til ewig tiid till then messe, her Ottæ haffuer ther sticthet. Item en gard i Ask i Nyngherit, skyller 5 ørtug korn met annen redsel. Nørre herrit, Ørbek gard, Oluff Tygesson i bor, skyller en tønne honning, item Nis Jensson ibidem 1 fierendeel tønne honning, item Anders Nielson ibidem 1 fiering honning, item Micel Anderson ibidem $\frac{1}{2}$ tønne honning, thette for^{ne} honning er regnendis for 19 ørtug korn, item $\frac{1}{2}$ øre korn aff Knee marck, item en gard i Tøstorp Oluff Pouelson ibor, 5 ørtug korn, 1 faar, 1 lam, 1 gaass, 2 høns, item Jes Nielson i Tordsiø 7 ørtug korn. Item en gard i Framløffherrit i Skøring, Jes Swendson ibor, 1 øre korn, 1 skepe smør, 1 β grot. Bierre herrit, item en gard i Breyd Nis Seuerenson ibor, 1 pund korn, item Atzer i Barret 1 pund korn, item Micel Anderson i Barret holle 1 pund korn; Roxsiø, item en gard i Esdorp, Anders Tortson ibor, 12 ørtug korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item Terkel Tameson ibidem 12 ørtug korn, $\frac{1}{2}$ tønne smør, item 1 boll ibidem, Thames ibor, 1 β grot, item Henric skredder ibidem β grot, item Nis Henricson ibidem 6 β, item i boll ibidem, Per Tordson ibor, 1 ørttug korn, 12 β, item 1 boll, Tyge Anderson ibor, 1 ørtug korn, 12 β, item en gard i Ørstet, Jes scriffuer i bor, $3\frac{1}{2}$ ørtug korn, 1 tønne saltt, item Jon Pwss ibidem 1 øre korn, 1 skepe smør, $\frac{1}{2}$ løde marc, item Stii Esbernson ibidem $\frac{1}{2}$ skeppe smør aff 1 boll, item Las Krabbe ibidem 4 ørtug korn, 1 skeppe smør, item Jes Person ibidem 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ løde marc, item Las Palk 1 øre korn, 1 skeppe smør, 20 β, item en gard i Tørsløff, Oluff Jonson ibor, 1 øre korn, 1 skeppe smør, 20 β, item Jessper ibidem 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ skeppe smør, 3 β, item en gard ibidem, wort kiøfft aff frve Mettæ Preps, 1 øre korn, 1 skeppe smør, $\frac{1}{2}$ lodi marc, item 1 boll i Øster Sørop 1 ørtug korn, 1 skeppe smør, 6 β, item en gard i Tørsløff, Gwmdi ibor, 1 øre korn, $\frac{1}{2}$ skeppe smør, 3 β, item eth boll i Jngesløff bool, Lass ibor, 6 grotte, item Bertel Clauson ibidem $\frac{1}{2}$ skeppe

smør, 6 grotte, -item 1 boll i Hollebiereg 1 tønne salt, 6 grotte, item Nis Swder 1 marc aff then hwss pa Ørsted gade, item Per Ericsson i Karde 1 øre korn, 1 tønne salt, 3 β, item Anders Morthenson ibidem 1 øre korn, 1 skeppe smør, 6 grotte, item 1 boll i Wdby, Elso Seuerenson ibor, 1/2 skeppe smør, item Tordzløff gard, Harild ibode, 6 ørtug korn, 1 fiering smør, item Eskild Tordson i Hollebiereg 1 ørre korn, 1 1/2 skeppe smør, 1 lam, en gass, 2 høns ffør brøst i smaa rente, item en gard i Hardsysell i Tørring, Jep Person ibor, 1 sneess aall, 1000 fisk, item Eric Person ibidem 1 1/2 pund smør, 1 sneess aall, item Siøgard ibidem 1/2 tønne smør, 1/2 tusind fisk. Møller, Kock mølle 1 1/2 mark, 3 oll, oc maller frit till gardsens behoff, item Oddert mølle 1 mark miell, item Skørringe mølle 1 marc miell, item oc 30 ørtug miell i gammell mølle. Item skoffwe, Bullerlund oc Hessellballi skoff, item Lystrop skoff, item skall Buller haffue frii skoffhug til eldebrand i Stoffbyskoff, item Hyrop skoff, Staffsiø rodde oc rodhen -skoff, item eth jenmerki, heder Batbek, item alld then skoff, her Eric haffde i Hazzs herrit, item eth jenmerke heder Aalledige till Skoffgard, item fierde dellin i Oddert skoff, item fellig i Tørrild skoff, item 1 jenmerki, heder Raffnskoff til Hwsby marc, item Rwdiekier, item Haarop skoff, item skoffdell i Flemming oc Hornum, item 1 jenmerki i Nyng herrit, heder Skingskyggert, item Skaby skoff, item Trældde oc Brodbek, item Voxinglund oc Sparre i Hattingherrit, item Kirskoff ibidem, item Hamdrop skoff pa Hassens, item Karlby skoff, item Skørringlund, item Terneskoff, item Esdorplund, item Ersiøskoff, item skoff som ligger till en gard i Framløff herrit met fallet, item skulle alle the men, som i Kwd bor, haffue frii skoff hwg i Cwrop skoff till theris eldebrand oc byggefang till skiellighed. Fiskewatn, Koemølleddam, item ffellig i Forropsiø, item Skaby-siø i Halleherrit ienmerke, ffellig i Stubbesiø, item Starsiø i fiend ienmerki, item Alwersiø ibidem jenmerki, Killicsiø pa Hamdrop marckis jenmerki, item fellig i Fwsingsiø, item fellig i Drogbysiø, item ffellig i Bildsiø pa Hassens, item Walmsiø i Halleherrit ienmerki, item ffellig oc deld i Gammelmølle dam, item Krasio i Skiersiø skoff jenmerki, item en siø i Hartsysel hoss Siøgard. Item hwad gotz som nw yddermere findis, ther wskift bliffuer, oc thet som forlent er, skulle wii sielffue delle oc skiffthe oss emellom, ner som thet faller, item skulle wii oc alltingest lade oss nøge oc ey regne nogen hande gaffue eller opbørsell, som wii hertill haffue oppeborret aff wor kiere fader oc hostryer fader, mæn wærrer thet met alltingest tilfredz. Item thessligest ære wii oc alltingest wenlig oc wellfordragen om alle bygninge. Item alle tesse for^{de} garde oc gotz met alle theris eydom

oc tilliggelsse, som for er screffuen met agger, æng, skoffue oc mark, hwad som thet helst er, inthet wndertaget, skall for^{de} *Holgerd Ericssons* børn oc teris arffuinge haffue, nyde, brvge oc beholle till ewindelig eye; item ware thet swa, thet noget tesse for^{de} gotz, eydom eller tilliggelsse vorder for^{de} *Holgerd Ericssons* børn eller theris arffuinge affwonden met landzloff eller noget rettegang, tha skall thet wære theris oc alle woris skade. Item kwnne oc noget aff oss nogit ydermere gotz pa finde eller indelle, som for^{de} her *Eric* tilhørde met rettæ, tha skall thet wære theris oc alle woris gaffn oc fromme. Item her vppa lader wii for^{de} *Holgerd Ericssons* børn oc theris arffuinge for oss oc alle worre arffuinge qwit, ledige oc løsse for noget ydermere skiftæ efter for^{de} her *Eric Otson*, wor kiere fader oc hostrw fader, for fæderen eller møderen i gaarde eller gotz oc kiøbegodz, boo eller boo penninge, som fallen er, aldt inthet wndertagit, oc tacker wii for^{de} her *Eric*, wor kiere fader, for han well ock redelig haffuer dellt oc skiftt oss for^{de} gotz emellom, oc tesligest tacke wii for^{de} her *Niels Ericsson* pa for^{de} børne wegne, som han er werri forre, ock hwer ander alle indenburdis for got skiftte oc iæffning pa allt thette for^{de} gotz oc giffue oc giøre for^{de} her *Niels Ericson* ock for^{de} børn oc theris arffuinge ther vppa fulld affkald till ewiig tiid. Till ydermere stadfestelsse oc forwaring, at swo skall hollis i alle maade, som fore er rørt, wthen alld hinder, hielperede, argelist eller noget hande gensigelsse, tha haffuer wii alle samdregtelig met god willie oc beraadhug lat henge wore indzegele nethen fore thette breff met her *Ericks*, wor kiere faders, oc haffue bedet oc met thette wort obne breff bede hederlige oc welbyrdige men besegle met oss till vitnesbyrd, som ære *Eric Stygge* till Mattrop, *Eyller Stygge* till Heffringholm ock *Jacob Anderson* till Woregard. Datum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono ipso die beati Mauricii sociorumque ejus.

Item vy effterscreffne Mandrup Holck till Baretskoff, Otthe Gyldenstjerne oc Cristoffer Gyldenstjerne, brødere, paa Bygholm kendis, at thenne copie er liudendis och yndholdendis oordh fraa oord lyge som thet same skyfftebreff yndholder, huilket som screffuet oc giordt er emellom her *Erich Ottsen* oc hans børne, oc som thenne copie vtaff screffuen er. Till witterlighedt, at saa er y sandhedh, tha haffue vy tryckt vore indsegle neden paa thenne copie hengendis vden fore.

Personregister.

Tallene, der følge nærmest efter Navnet, henviser til Familienhistorien, hvortilmod Tallene, der følge efter et „D“, henviser til Diplomatariet.

A.

- Aage Arelson, R*, D. N. N. 1449—58, see Thott.
- Henrikken 1446, see Lunob.
 - Lauridsen. 256.
 - Mikkelsen. D. 60.
 - Nielsen. 1398, 75, 76. D. 35—37.
- Abel Mattiædt. 1449. 44, 166—7, 211, 215, 217, 222. D. 77, 78.
- Abildgaard. 12, 24.
- Agnete. 281.
 - — 276, 278, 286.
 - Bendix. 276, 278.
 - Bertel i Åstrøpp. D. 173, 175.
 - Poul, Borgm. i Viborg 1471. D. 133.
 - — 281, 286.
- Abraham Brodersen, R* 1397—1401, see Thyrhufvud.
- Abjalon, see Arel.
- Acho, see Aage.
- Dyefn 1397. D. 34.
- Adolph, Hertug af Slesvig. 103, 110, 118, 138, 140, 141, 144, 146, 147, 169, 170, 176, 184, 185, 282.
- Greve af Ddenborg. 202.
- Aghe og Aghy, see Aage.
- Agnes, Jacob Minus's Efterf. 1365. 71.
- Ahlefeldt. 25.
- Anna. 281.
 - Bendix, R* 1355—96. 48, 57, 67. D. 2, 27.
 - Bendix 1403. 82, 101. D. 46, 47.
 - Claus til Søgaard, R* 1396, † før 1440. 67. D. 27.
 - -- R*, † 1404. 82.
- Ahlefeldt. Godste, Biskop. 249.
- Hans til Lønning 1476. 202, 204, 209, 211. D. 144.
 - Henrik til Lehmstul og Lønning, R* 1396. 67, 82. D. 27.
 - Margrethe. 281.
 - Schack Wulffson 1476. D. 144.
- Albert, Greve af Holsteen. 66, 101.
- Hertug af Meklenborg. 57.
 - — — og Konge af Sverrig. 62, 64, 90, 131.
 - Hertug af Brunsvig. 42.
 - Andersen 1377, see Eversteen.
- Algot Magnussen, R* 1397 (Sture). 64.
- Anders, Andreas.
- Præst 1397. D. 34.
 - Prior i Sct. Hans Kl. i Ribe. 213. D. 145—6.
 - Domprovst i Upsala 1397. 64.
 - Albrichtsøn 1401. D. 43.
 - Bondesen, Borger i Ribe. D. 8.
 - Christensen af Egem. D. 130.
 - Christiernsen Landsdommer see Sandberg.
 - Ebbesen 1444—59, see Galt.
 - Eujen. 122. D. 60.
 - Gramer. D. 128.
 - Iben i Sarstøf. 133.
 - Jacobsen af Tosterup, R* 1364, see Griim.
 - — (? Lunge) af Tosterup 1374. D. 14.
 - — Fogd p. Rindholm 1360—64, af Thyrthinge 1385. 51, 53, 54, 75. D. 6, 13, 14, 23, 24.

- Anders Jacobsen af Sjøthorp 1360. 51. D. 7.
 — — (Zeyppson), R* 1399, see Lunge.
 — — af Møllerup 1460—68, see Flemming.
 — — af Steenalt, R* 1460—86, see Bjørn.
 — Jensen. D. 93.
 — — Landbd. 1458—65, see Giersting.
 — — af Loufsou. 225.
 — Joachimsen af Steenalt, R* 1460, see Bjørn.
 — Josephsen i Bellinge (? Bjelle). D. 193.
 — Mogensen. D. 93.
 — Mortensen i Bisping. D. 173, 175.
 — Nielsen, R* 1452—78, see Banner.
 — — R* 1435. 119, 120.
 — — af Skabersjø 1360. 71. D. 6.
 — — af Udsal 1405. 84. D. 48.
 — — Borgmester i Viborg. D. 117.
 — Olsen, Herredsfoged. D. 75.
 — Oluffen af Thyvostofte, R* 1401, see Saltensee.
 — Ottesen (Hjintesteen). 164.
 — Ovesen til Bjørnholm, R* 1362—1406, see Hvide.
 — — 1478. D. 147.
 — Pedersen af Svandholm 1364—1408, see Eversteen.
 — — af Alnarp. 48.
 — — af Dybeck, R*, 1397—1405. 84. D. 30, 48.
 — — R*, 1405. 84.
 — — Raadmand i Kolbing 1449. D. 78.
 — — af Bramshytte 1438. 134.
 — — i Kielstrup 1469. D. 128, 129.
 — Pooske. D. 93.
 — Scrdere. D. 173, 175.
 — Smeth. D. 175.
 — Stifon, see Hvide.
 — Spundeson af Kierstrup 1383—85, see Mule.
 Anderfen, von.
 — Bendig. 281.
 — Mogens 281.
 Anfeldt, see Ahlefeldt.
 Anna.
 — Ivar Brennes. 276.
 — — Pedersens (Rosenkrantz) 278, 286.
 — Hr. Mogens Ebbens (Galt). 124—5, 287. D. 69—70.

- Anna, Hr. Oluf Axlens (Thott), see Present.
 — Abrechtsdt., Hr. Erik Jensens (Kovenbålt). 88.
 — Genritsdt. 204.
 — — Holger Triffens (Rosenkrantz), see Meinstrup.
 — Holgers, er Frue Anna Meinstrup, Holger Triffens.
 — Jensdt. 219.
 — Mogensdt. 1460, see Munk (Guld Tverbjælle i rød).
 — Pedersdt., Anders Bings. 127.
 Anesfeldt, see Ahlefeldt.
 Arent, Provst i Oslo 1397. 64.
 Arild Madsen. 131.
 Arnsfeld. Arel Nielsen. 264.
 — Pisbeth Nielsdt. 265, 269.
 — Niels Henriksen. 269.
 Arvid Beyntsen, R* 1397. 64.
 Astenberg. Foltrudus. D. 8.
 Astaf Bjørntsen. 65.
 Astrudus, Erkeidegn i Ribe. D. 8.
 Augho Bondar. D. 17.
 Arel, Abfalon.
 — Gotåsen 1497. D. 194.
 — Hansson 1455. D. 88.
 — Jacobsen, var † 1383, see Ulfeldt.
 — Jacobsen, Spfen el. Sepfen 1401—6, see Thott.
 — Lagesen, R* 1457. 185.
 — — R* 1458—86, see Prof.
 — Larsen, R* 1467. D. 126.
 — Mogensen, R* 1398, see Gise.
 — Pedersen, R* 1405, see Thott.
 Arelsonnerne. D. 137, jfr. Thott.

B.

- Baad.
 — Birgitte. 126.
 — Mogens til Tidsejhott. 126.
 Baad. 25.
 — Peder Aageson, R*. D. 30.
 Baal. Flemming. 126.
 Baden. 25.
 — Anders Nielsen til Skotterup. 86.
 — Anna, Arel Bifferts. 86.
 — Hans Laurigen. 220.
 Bagge, Zep. 172. D. 101.
 Banner. 13, 16, 24, 96—97.

- Banner. Anders Nielsen, R* c. 1450. 97, 99, 125, 175. D. 82, 121, 148.
- Anna Andersdtt. 1492. 97.
 - — Nielsdtt. 1450. 97, 181, 224—5.
 - Berete. 279, 287.
 - Birgitte Nielsdtt. 1450. 96.
 - Bronn Erik 1407. 44, 95, 96, 212. D. 58.
 - Ellen Nielsdtt., 1450. 96.
 - Erik Andersen, † 1483. 97.
 - — Eriksen c. 1430. 97.
 - — — var † 1406. 97, 99.
 - — — † 1554. 245, 247, 272.
 - — Nielsen, † 1344. 97.
 - Helwig, Erik Timmesens (Rosenkrantz). 44, 211—12. D. 127.
 - Ibe, Hr. Niels Nielsens (Rosenkrantz). 44, 97, 165, 175—6, 257. D. 82.
 - Jens Eriksen 1435. 95, 97, 119, 120, 221.
 - Ingeborg c. 1430. 97.
 - Johanne Nielsdtt. 1450. 96.
 - Karen Nielsdtt. 1450. 96.
 - Kirsten Eriksdtt. 1502. 207.
 - — Giord Nielsens (Dresfeldt). 125.
 - — Nielsdtt. 1450. 96, 164.
 - Mette Eriksdtt., Stig Munks (Guld Tverbjælle). 95, 97.
 - — Jensdtt. 44, 97, 99, 218, 220. D. 164—5.
 - — Nielsdtt. c. 1450. 97.
 - Niels Baggesen, † 1340. 96.
 - Niels Eriksen af Aabdal, R*, var † 1460. 44, 95, 96, 106—108, 119, 134, 164, 176, 181, 224—5. D. 70.
 - Niels Nielsen c. 1360. 96.
 - — — var † 1479. 97.
 - Dve Nielsen 1453. 96.
- Barbara, Jens Niussens til Bustrup. 149.
- Barckaf, see Barsebak.
- Barfodh. 155. D. 105, 107.
- Barsebak.
- Gobbte. 235. D. 191—2.
 - Henrif. 119.
 - Lubvig. D. 43.
- Basfe (2 fravendte Horn). 13.
- Eriif. 269.
- Basfe (Widwineshoved). 13, 25.
- Henning Olsen af Skjorringe. 256.
 - Jacob 1435. 119, 120, 134.
 - Maren, Dve Luuges. 86.
 - Margrethe Andersdtt. 13.
- Basfe. Peder, R* 1397. 64.
- Regitze. 236.
 - Steen, R* 1435. 119.
 - Tyfo, R* 1398. D. 35.
- Basfe Christophersen til Sørup, see Litte.
- Beate, Frue — Iversdtt., Hr. Niels Mandrupps Esterl. 1453. 149. D. 85, 86.
- Bef. 15, 25.
- Albert. 127.
- Bege Andersdtt., Niels Strams. 225.
- Begeve. Jep, R* 1366. 71, 112.
- Margrethe Jepsdtt. 112.
- Benedictus, Decan. D. 23.
- unga. D. 34.
- Bentlage. Johan von. 90, 91.
- Berete, see Birgitte.
- Berg. Henning 1387—89. 61.
- Bertel Bromesøen. 134.
- Christiernsen, jfr. Sørbj. D. 152—53.
 - Nielsen i Bali. D. 145.
 - Wibifsen. 213. D. 183.
- Berone Olavi, see Bjørn.
- Behnt Gadesøen. D. 41.
- Gøstafsen, elect. til Skara 1450. 143.
- Bielte. 14, 16.
- Birgitte Turesdtt. 99.
 - Erik Turesen, R*. 167.
 - Margrethe Turesdtt. 100.
 - Niels Jensen af Hammer 1435. 119.
 - Steen Behntsen, R* 1397. 64.
 - Ture Behntsen, R* 1397. 64, 167.
 - — Steensen til Fogelvik, R*. 167.
 - — Turesen, R*. 100, 146.
- Bilde, see Bille.
- Bild Pedersen af Børdemark 1470. 202. D. 130.
- . Peder af Børdemark 1493. 268.
- Bilde, see Bille.
- Hans. 280.
- Bildt. 24.
- Nicolaus Thomesøen. D. 16, 17.
- Bille. 25.
- Anna Pedersdtt. 97.
 - Bent, R*, D. R. R. 195, 200, 202. D. 162, 173, 178—9.
 - Erik til Rindved. 174.
 - Eøge. 226.
 - — til Bømmetofte. 86.
 - Inger, Hr. Johan Dres. D. 177—8, 183, 186.
 - Jørgen Eøgesen til Ellinge. 87.
 - Karen Pedersdtt. 89.
 - Kirsten Pavesdtt. 125.
 - Margrethe Eøgedtt. 86.

- Bille. Margrethe Torbensd. 269.
 — Dce, Bifkop. 244, 247—8.
 — — 226.
 — Peder 226.
 — Peder til Svanholm, R* † 1508. 89.
 — Regitze Torbensd. 220, 229.
 — Sophie Pedersd. 226.
 — Steen, R*. 202, 204. D. 178, 194.
 — Torben R*, D. H. R. 40, 143, 146, 186, 220. D. 79, 95.
- Billa, Knuth. D. 193.
- Bindop, Nicolaus, R*. D. 35.
- Bing. 25.
 — Anders. 127.
 — Chitiane see Keilo. \
 — Jacob. 44, 241.
 — Jon, R*, 202. D. 194.
 — Keilo, Timme Styggens (Kofenfrantz). 44, 240.
 — Torfil Nielsen. 71.
- Birger, Erkebifkop i Lund. 207.
- Birgitte.
 — Henrik Sandbergs Efterl. 1470. D. 130--1.
 — Abrahamd., see Tjurhusvud.
 — Maltesd. 1478, see Raas (Muur).
 — Ottesd., Nis Munk. 214.
 — Hr. Peder Monfens Datter, Hr. Timme Nielfens (Kofenfrantz). 44, 166.
- Bingham, Hr. Jens. D. 87.
- Bjorn.
 — Anders Jacobsen af Steenalt, R* 1460--86. 132, 149, 154, 172, 182, 207. D. 103--4, 106, 110--11, 126, 136, 162.
 — Anders Joachimsen, see Anders Jacobsen.
 — Anna (?). 215.
 — Bjorn Anderfen. 207.
 — — Griffen. var † 1406. D. 55.
 — — Johansen, R* 1487--94. 268. D. 159, 184.
 — — Oluffen, R* 1396. 64, 66, 90, 98. D. 46, 48.
 — Erif Bjornfen, R* 1472. 190.
 — Henneke Olsen 1391. 65.
 — Jacob Anderfen 1499. D. 207.
 — Johan Bjornfen 1435, R* 1451--59. 119, 120, 146--7. D. 82, 95, 99.
 — — Oluffen, R* 1397, 64, 90, 111. D. 48.
 — Sophie Andersd. 132.
- Bjostrup, Otto. 124, 152. D. 98.
- Blaa. 25.
 — Lauritz Jensen af Dreby. D. 4f
- Blif. Andreas. D. 12.
 — Henrik. 122. D. 60.
- Blücher, Lübeck von. 118.
- Bo (Magnusfen), Bifkop i Aarhus, 1397--1408. 64, 103, 105. D. 47--55, 58, 59.
- Steenfen, R*. 119.
- Bodholt, Johan, Bifkop i Steenvig 1396--1407. 66, 101--4. D. 56, 57.
- Bofwolde, see Buchwald.
- Bofensdal. 103.
- Bolt. Alf Haraldfen, R*. 65.
 — Amund, R*. 65.
 — Sivert, R*. 65.
- Botge, Heine. 190.
- Bomaghe. Peder Nielsen. 172. D. 92, 93.
- Bonde. Carl Knudfen. 99, 120, 135--6, 140--1, 145--6, 185, 187.
 — Kirften Carlsd. 99. .
 — Torb Carlfen. 145--6.
- Bonde Jensen 1459. D. 101.
- Bonifacius, Pave. D. 36.
- Borre. Christen. 172. D. 92--3.
 — Las. D. 93.
- Botbild, Frue —, Knud Hakonsens af Bøli. 100. D. 55.
- Brahe. 25.
 — Axel 1405. D. 48.
 — — R*, † 1551, 35, 86.
 — — R* 1487. 202. D. 167.
 — Christiern, Abbed i Dm 1487. 202. D. 171, 173, 175.
 — Margrethe, Peder Rasmunds. 87.
 — Niels. 266.
 — Per. 145.
 — Torfil. D. 48.
 — Tyge til Mattrup. 87.
- Bramdorph, Nicolaus. D. 8.
- Bran. Jon. D. 194.
 — Per. D. 194.
- Bratowe, see Brahe.
- Breide. 24.
 — Anne. 280, 289.
 — Jacob Hansen. 280.
 — Karen. 280.
- Brenne. 32, 275 & ff.
 — Beg. 276.
 — Benedict. 276--7, 290.
 — Claus (Griffen). 276--7.
 — Claus (Sverfen). 276--7, 285.
 — Erif (Clausfen). 276, 289.

- Brenne. E. if (Griffen). 276.
 — — — 276—7.
 — — (Zverfen). 276, 286, 290.
 — — (Nielsen). 276—7, 282.
 — — (Peterfen). 276—7, 284.
 — Gotfchalk. 276—7.
 — Zvar (Griffen). 276—7.
 — — (Zvarfen). 276—7, 286.
 — — (Peterfen). 276—7, 284.
 -- Marie. 276—7.
 — Moriz. 276.
 — Niels. 276.
 — Peter. 276, 283.
 — Siegfried. 276—7.
 — Timme 276—7, 290.
- Brita, see Birgitte.
- Brockenhuus. 14, 25.
 — Claus til Søndergaard. 174.
 — Franz, Befalingem. p. Nyborg. 174.
 — Ingeborg. 126.
 — Johan. 260.
 — Lauriz. 226.
 — Lave Mikkelsen. 238.
 — Miffel til Bramstrup. 174.
 — Per 1478, Landdb. i R. Jyfl. 1496.
 D. 148, 170, 172, 189.
 Nyborg. 226.
- Brof (Dverbjælke). 13, 14, 16, 25.
 — Eger 84.
 — Frue Johanne Nielsdatter. 13, 84.
- Brof (Pyramiden). 13, 15, 16, 82, 84 & ff.,
 111, 112.
 — Anders Jensen til Estrup c. 1350. 13,
 84.
 — — Jensen 1405. 83. D. 47, 48.
 — Anna Lavesdt. 86.
 — Axel Lavesen, R*. 86, 154—158, 160,
 200, 202. D. 96, 102—115, 136, 162.
 — Birgitte Esgesdt., † 1639. 87.
 — Ege Aegelsen. 86.
 -- — Jensen, R* 1432. 87, 100, 119,
 134, 135, 152.
 — — Lavesen. 86.
 — — — † 1625, 86.
 — Jde Lavesdt. 87.
 — Jens. 84.
 — — Andersen, R* 1377—1405, 39,
 42, 62, 65, 82 & ff., 111. D.
 19, 25, 35, 38, 40, 47, 48.
 — — Jensen. 82 & ff., 88, 90, 153.
 D. 47, 48.
 — — Lavesen, Fr., † 1500. 86.
 — — — † 1565. 87.

- Brof. Johanne Nielsdt., † 1461. 86.
 — Johannes Laurvenje 1417, 87.
 — Zytte Esgesdt., † 1610. 86.
 -- Knud Lavesen. 87.
 — Laurents Jensen c. 1400. 85, 87.
 — Lave Esgesen, R*, † 1503. 87, 150,
 152—161, 171, 173, 196, 197,
 202, 211, 229. D. 102—116, 127,
 136, 139, 140—1, 143.
 — — Esgesen, † 1619. 86.
 — — Jensen, † 1435. 83, 86, 98, 180.
 D. 47, 48.
 — — Lavesen. 87.
 — — Nielsen, † 1565. 86.
 — Elisabeth Esgesdt., † 1652. 87.
 — Margrethe Esgesdt., † 1615. 86.
 — — Lavesdt. 86.
 — — Nielsdt. 87.
 — Niels, R* 1405. 84. D. 48.
 — — Jensen 1391, 84, 86. D. 25.
 — — Lavesen, R*, † 1534. 87.
 — — — † 1578, 87.
 — Pernille Aegesdt. 86.
- Brof (Stub m. grønt Blad). 16, 24.
- Brof. Anders, Cantor i Ribe. 178.
- Brokdorff, Orete Henriksdt 41.
- Brostrup. 25.
 — Jens, Erkebiskop i Lund. 179, 200, 202,
 204. D. 162—3.
- Bruun, Jens, Borgmester i Marhuus. 90.
- Bruun. Jde Nielsdt. 89.
 — Niels til Kongstedlund. 89.
- Bruun, Prior af Dueholm's Kloster. 172. D.
 101.
- Bruun. Erik, 1380, see Banner.
 — Johannes, Fogd i Middelfart. D. 75.
 — — Cannif i Ribe. D. 8.
 — — Prior i Antvorskov. 146.
 — Mattes. D. 141, 142.
 — Per i Pedersrup. D. 150.
 — Thyge. D. 170, 172.
- Brunolph, Domprovt i Skara. 64.
- Bryms, Johannes Svensson. D. 35, 49—56,
 59.
- Bryffe. 25.
 — Beke Svendsdt. 114.
 — Carl. 229.
 — Christine Hartwigesdt. 199.
 — Claus. 134, 169.
 — — D. R. R. 200, 202, 214.
 — Cifer. 203, 219, 229.
 — Geert. 119, 134.

- Bryffe. Geert til Dallund. 174.
 — Greger. 269.
 Bugge Nielsen 1406, see Gyldefsnjerne.
 Bugge 24, 45.
 — Bege, Fr. Ebbe Strangens. 47.
 — Else, Fr. Christiern Wendelboes. 166.
 — Erif 1481. D. 152—3.
 — Jep af Eddrup. 149.
 — Niels, R*, † 1359. 42, 46—48, 55.
 D. 2.
 Buggb, see Bugge.
 Bugslaus, Hertug af Pommern. 119, 133.
 D. 59.
 Bnf. Cøbern, advoc. Otton. D. 12.
 Bulgher, Genrif. D. 139.
 Bundi Clausen. 101.
 Bydelsbad. 25.
 — Albrecht Engelbrechtsen, R*. 86.
 — Engelbrecht Albretsen, R*. 40, 202.
 — Erif, R*. D. 48, 58.
 — Mette, Mogens Gæes. 125, 263.
 Bygh. Jens, Biffoppens Officialis i Kolbing.
 D. 78.
 Bylle, see Bille.
 Byllow. Fide. 120.
 Byngb. Erif, 1433. D. 64. Trykfeil for
 Rnyngb.
 Bystil. Hanne. D. 12.
 Bølge. 16, 25.
 — Eiler, Biffop i Aarhus. 202, 216.
 D. 162, 171.
 — Regitze. 44.
 — Sofianne. 126.
 Børge Gunnarson. 256.
 Bøynstorp, see Biestrup.

C.

- Cabelt, see Kappel.
 Carl, jfr. Karl.
 — Søn af Prinds Stygge. 19.
 — Biffop af Fyen 1486, see Rannob.
 Cathrine, Erif Rnyngb's Eftel. D. 64, 65.
 — Strange Pedersens Eftel. 1406, see
 Gyldefsnjerne.
 — Iversdt. 1365 (? Rosenkrantz). D. 16, 17.
 — Timmesdt. 40.
 Cecilie, jfr. Sidfel.
 — Erif af Pommerns Frille. 133.
 — Frue — Fr. Bjørns af Valdbb, see Thott.
 — Frue — Eger Drofs. 84.

- Cecilie, Frue — Henrfs. 50. D. 4.
 — Frue — Niels Strams, see Kat.
 — Albrechtsdt., see Cecilie Evertsdt.
 — Ebesdt. D. 55.
 — Cøbjørn Bogensens Datter, Greve Al-
 bert. 42.
 — Evertsdt., see Moltke.
 — Jansdt., Axel Jepsens (Ulfseldt). 44,
 67—74, 77. D. 21.
 — Nielsdt 1346, see Saltensjer.
 Christen paa Allerup. 133.
 Christian, Christiern, Christen.
 — I, Konge. 126, 127, 138, 140, 143—7,
 154, 157, 159, 161, 164—5, 167, 169,
 170, 177, 184—95, 200, 207, 211, 216,
 228, 233, 241, 254, 257, 288. D. 78—
 81, 83, 87, 91, 93, 95, 99, 100, 102,
 118—19, 121, 126—7, 132, 134, 137,
 143.
 — (II). 177, 202—4, 233, 242—50, 254,
 267, 270—2, 275—7, 280, 282, 286—7.
 — (III). 248, 273.
 — (IV). 274.
 — Abbed i Sm 1489, see Brahe.
 — R* 1377, see Wendelbo.
 — Andersen. D. 195.
 — Arnesføn 1361, see Kfasti.
 — Esildføn, Korsbroder. D. 133, 138.
 — Fadversen. D. 141.
 — Hemmingsen, Biffop i Ribe. 119, 134.
 — Hingøn. D. 125,
 — Jvde. D. 187.
 — Jaggfen. D. 189.
 — Laur. D. 92.
 — Mandrup, Borgmester. D. 132.
 — Mortensen. 156.
 — Nielsen 1401, see Munk (Vinranke).
 — — af Holbækgaard 1460, see Munk
 (3 Roser).
 — Olsen. D. 141.
 — Ribere. 213.
 Christine, Dronning. 192—4, 228, 241.
 — Andersdt., Fr. Svend Ulfens, 1406,
 see Svide.
 — Axelddt., Anders Glundens Eftel. og
 og Fr. Niels Iversens (Rosenkrantz),
 see Ulfseldt.
 — de Ager. 98.
 — Pedersdt., Fr. Jacob Muns's Eftel.,
 see Thott.
 Christoph. — II, Konge. 21, 22, 39, 42, 44, 45,
 54, 88, 237.

- Christoffer af Bayern, Konge. 122, 123, 126, 134—140, 169, 172. **D.** 66, 70, 71, 92, 93.
 — de Lybestorp. **D.** 16.
 — Dr., Provst i Roeskilde 1465, see Present,
 — Jensen til Sorup, see Little.
 Claus, jfr. Niels.
 — Greve af Holsteen. 66, 282.
 — Provst i Hærhøvel. **D.** 166
 — Griffen 1435 (? Daa). 119.
 — — paa Moenstrop. **D.** 167.
 — Hennesen. 120.
 — Jepsen. **D.** 140.
 — Lange, Borger i Odense. **D.** 12.
 — Nielsen 1435, R* 1449, see Sparre.
 — Persen, Raadmand. **D.** 132.
 — Satin. **D.** 15.
 — Willafsen. **D.** 15.
 Clemet Jensen. **D.** 182.
 Clemind Thomiasen af Korbæk. **D.** 130.
 Clipping. Albert, Provst i Berlin. 192, 253.
 Clobergh, Anders. **D.** 175.
 — Nis. **D.** 175.
 Corffist, Corffix, R*, 1455—75. see Konuov.

D.

- Daa. 14, 24, 25.
 — Claus, R*. 202.
 — Dorte. 227.
 — Sorgen. 202.
 — Margrethe Christiernsdot. **D.** 195.
 — Oluf, elect. til Roeskilde 1449, Biskop
 ib. 1450—1460, 138, 143, 144, 146,
 151. **D.** 79, 95.
 — Oluf. 245.
 — Peter. **D.** 8.
 — — 120.
 Dan, Abel. 236.
 Darre. Son, R*. 65.
 David Arriksen i Soenstrup, R* 1487 (? Haf).
D. 167.
 Dawg (jfr. Doret). Claus, R*. **D.** 46.
 Degn. Eric Hydekeseu. 94. **D.** 51.
 — Esbiorn. **D.** 46.
 — Hydekese Arnwitten. 94. **D.** 51.
 Dene. Hans, 145.
 Diure. Jens, R*. 97.
 Diakn, see Degn.
 Dorestruen (Daarestruend). Henneke. 78. **D.** 40.

- Dorothea, Dronning. 136, 138—141, 152,
 162—3, 191. **D.** 138—9.
 Doret (jfr. Dawg). Claus, R*. **D.** 48.
 Drefeldt. 15, 25.
 — Gjord Nielsen. 125.
 — Ingeborg, Peder Ebbefens (Galt). 125.
 — Jens Gjorbsen. 237.
 — — 241.
 — Kirsten. 237.
 — Niels Jensen. 237.
 Dresfelberg. 25.
 Dringelberg. Henrik. 266.
 Drude, Frue — Eric Mogensens (Galt). 125.
 Due. 24.
 — Johan. 226.
 — Johannes. 79.
 Dugh. Matts. **D.** 139.
 Duwa, Dwe.
 — Bonde Jensen til Torp. 96, 106, 108.
 — — 251, 262, 269.
 — Jens, R* 1397. 64, 103. **D.** 30—32,
 35, 40—1, 43—4, 59.
 — — R* 1458—66, see Thott.
 — Peter. **D.** 14
 — — Camit. 77. **D.** 37.

Dynes Pøtherjon. **D.** 51, 54.

- Dyre. 24.
 — Berthe. 237, 239.
 — Claus. 236—7.
 — Hans. 227.
 — Iver. 226, 237.
 — Jens. 227.
 — Jens Clausen. 238.
 — — Lavesen, R*. **D.** 48.
 — Karen. 236—7.
 — Kirsten. 40.
 — Niels Lavesen. 13.
 — Vincenz Iveresen. 13, 170, 203.
 Dyffingh. Peter. **D.** 140.

E.

- Ebbo Mateson. **D.** 17.
 Edbard, Konge af England. 187.
 Egh. Johannes, Prior. **D.** 8.
 Eiler, Biskop i Karhuus, see Bølle.
 — Wernerjen. **D.** 140.
 Eke, Laurentius. **D.** 15.
 Elena, Frue. 176, 184. **D.** 89.

- Elena Nielsdt., Benedict Byugs Esterl. 40.
 Elis Giffen, R*, see Strangesen.
 Elisabeth, Hertuginde af Slesvig. 102—104,
 108, 111. D. 56—7.
 — — af Mecklenborg. 282.
 Elne, Frue Elne i Solbeck. D. 180.
 — Evertsd., Hr. Frederik Vardenbergs, see
 Moltke.
 — Henriksdt. af Søgaardh. 197. D. 116,
 117.
 — Jensdt., Peter Fynboes Esterl. D. 55.
 Else, Elsoff, Elsoff.
 — Frue. 289.
 — Frue — Holgerd., af Bjørnholm, see
 Krognos.
 — Frue —, Tage Henriksens (Reventlov).
 123.
 — Hartvigsd., 235. D. 191—2.
 — Pedersdt., Hr. Ludvig Albertsens. 42.
 — Svendsdt. 128.
 Elsebe, see Else.
 Emekius, see Emmete.
 Emmete Tøbiørnsen 1436.
 Emmichsen Anders. 181.
 — Emerenhe. 280.
 — Emmiche Hartvigsen. 132.
 Engelbrecht Engelbrechtsen. 119.
 Ennert Laurson 1471. D. 133.
 Erik Christophersen, Junker. 42.
 — Skipping. 42, 44.
 — Magnus Smaks Søn. 54.
 — Menved. 42, 44.
 — af Pommern. 59, 64, 66, 75—80, 90,
 94—5, 100, 103—106, 108, 113, 116—
 21, 133—5, 138—9, 142. D. 34—5,
 39, 41—3, 47—8, 51—3, 57, 59.
 — i Staffbrud. D. 67.
 — Vicar ved Lunds Domkirke. 69, 70, 72.
 — Aagesen, R* 1466—86, see Thott.
 — Bårnumsen. 42.
 — Bjørnsen, Bsf. p. Sive. 156.
 — Christiernsen 1460, see Fasti.
 — Clausen af Tragaard. 289.
 — Effen, Borgmester. D. 138.
 — Erikfen, R*, Hvidsmænd paa Vorkholm
 1456, see Gyltensjerne.
 — Erikfen af Aunsbjerg, R* 1471—96, see
 Løvenball.
 — Haghenfen, 1404 (? Daa). 115.
 — Henrikfen. 50.
 — — 276.
 — Jensen 1405 (? Rosenkrantz). 84.
 — Jensen, Bsf. p. Hørløvsborg. D. 158.
 Erik Iversen 1363 (? Rosenkrantz). D. 12,
 13, 16.
 — Lydeksen 1406, see Degn.
 — Madsen. 120.
 — Mortensen til Nørgaard. 251, 264, 269,
 273.
 — Nielsen, R*, af Høvringsholm, see Rosen-
 krantz.
 — — af Tim, R* 1401—40, see Gylt-
 densjerne.
 — — 1361. D. 8.
 — — 1401. 79.
 — Perfen af Fjelderup. D. 120.
 — Stügge, see Rosenkrantz.
 Erland Eindriksen, R*. 133.
 Erlandsen. Eindrid, R*. 65.
 — Slagten. 69, 73.
 Ermegaard, Jens Jepsens Esterl. 1469. D.
 127.
 Erngiel Nielsen, R*, see Nat og Dag.
 Ernst, Churshyste af Sachsen. 192, 193, 194.
 Esbern Bertelsfen 1475—81. D. 141, 152.
 — Jensen 1455. D. 88.
 — Snare. 42.
 — Torikisfen i Høed. D. 129.
 Esgh, Esge.
 — Christensen, Borgmester. 219.
 — Jensen af Jøverskæde. 168. D. 84, 85.
 — Lavastien. D. 30.
 Estell Christiernsen i Mammen. D. 149.
 Estil, Biskop i Ribe 1397—1407. D. 25, 35,
 40, 47, 48, 58.
 — i Kolind. D. 128.
 — Homan. D. 88.
 — Ibsen til Tiele. 89.
 — Nielsen, Canik i Lund. D. 37.
 — Zgesen, Raadmand i Kolding. D. 85.
 Eversteen. 37, 39—44, 278.
 — Grever. 21, 32, 37.
 — Albert, Greve. 37, 42.
 — — 1349, 42.
 — — Albertsen, R* 1315. 42.
 — — Andersen 1377. 59. D. 20.
 — Anders Albertsen. 43.
 — — Pedersen. 39, 40, 41.
 — Bekke Jensdt., var † 1441. 41.
 — Bo Knudsen, var † 1452. 40.
 — Cathrine Knudsd., var † 1452. 40.
 — Christian. 42.
 — Cecilie 1325. 43.
 — Edle Pedersdt. 39, 41.
 — Esjeff Knudsd., 1440, 40.
 — Eric Nielsen 1341. 43.

- Oversteen. Ernst, Greve. 42.
 — Hans, Greve, 1435. 120.
 — Henrif 1349. 42.
 — — Albertsen, R*, var † 1325. 43.
 — Herman. 42.
 — Jens Laurentsen, 1359. 39, 70.
 — — Pedersen, 39, 41.
 — Lauritz Jensen, var † 1432. 41.
 — — Jonsen, R*, var † 1340. 39, 60, 61. D. 12, 16, 17.
 — — Pedersen, 39, 40.
 — Ludvig 1349. 42.
 — — Albertsen, R*. 37, 39, 42.
 — Margrethe 1345. 43.
 — — Pedersdt. 1460. 42.
 — Marine Pedersdt. 39, 41.
 — N. N. Jensdt. 39.
 — Niels Albertsen. 43.
 — Niels Knudsen c. 1350. 40, 41.
 — — R* c. 1450, 40.
 — Torstenen, R* 1362. D. 9, 11, 20.
 — Offue Nielsen 1341. 43.
 — Peder Albertsen, R* 1377. 42, 62. D. 19.
 — — Jensen var † 1441. 41.
 — — Laurentsen, R* c. 1350. 39, 82, 84.
 Eybe, Fru, Fr. Johan Starpenbergs. D. 57.
 — — Hartvig Arumfops Efterl. 109.
 Eyles, see Eiler.

F.

- Falf. 13, 15.
 — Anne Jepsdt. til Lovesta. 13.
 — So, R*. 71.
 — So Effidsen til Balla. 99.
 — Effid, R* til Balla. 40.
 — Ibe, Fr. Mogens Givæs. D. 118, 119.
 — Jens Effidsen. 101, 166.
 — Kirsten Jensdt. 166.
 Falster (Bjelle Baaben). 14, 25.
 — Johannes, Cantor i Lund. D. 37.
 — — Mathias, R*. 42.
 — — Oluf. D. 193.
 Fasti. 24, jfr. Stram.
 — Eric Christiernsen, Bef. paa Silkeborg 1460. 13, 154, 166, 224. D. 103—4, 114—5.
 — Christiern. D. 61.
 — — Arnefsen. D. 8.
 Fittesen. 25.
 — Fide Lauritzen. 120.

- Fittesen. Jnger Karlsdt. 46.
 — Jacob Karlsen. 46, 71.
 — — Nielsen, Canik i Lund. 46.
 — Johan, R*. 202.
 — Laues. D. 197—8.
 Finn Magesen, R* 1399, see Ulfeld.
 Fionbo, see Fynbo.
 Flemming. 25, 131—3.
 — Anders Jacobsen til Møllerup. 132, 149. D. 111, 120, 122, 126.
 — Anne Andersdt. 132.
 — — Hermansdt. 132.
 — — — 132, 227.
 — — Jacobsdt., † 1488. 89, 124—5, 131—2, 197—8. D. 122.
 — — — † 1570. 132.
 — — Joachimsdt., see Anna Jacobsdt.
 — — Pedersdt. 133.
 — Birgitte Jacobsdt. 100, 132.
 — — Pedersdt. 132.
 — So, R* c. 1450. 131.
 — — R* c. 1470. 133.
 — Drude. 133.
 — Eric. 132.
 — Herman c. 1400. 131.
 — — c. 1470. 132. D. 160.
 — — c. 1500. 132.
 — — c. 1500, Domprovst. 132.
 — Jacob (Joachim) 1435, R* 1444. 89, 93, 120—1, 124—5, 131—2, 134, 144, 146, 198. D. 70.
 — Jacob c. 1500. 132.
 — Jnger Andersdt. 132.
 — — Hermansdt. 132.
 — — Jacobsdt. 130, 132, 198, 207. D. 125, 126.
 — — Joachimsdt., see Jnger Jacobsdt.
 — Karen. 132.
 — Margrethe Andersdt. 132.
 — — Børsdt. 132—3,
 — — Pedersdt. 133.
 — Mogens c. 1470. 133.
 — Niels, R* c. 1450. 131.
 — Oluf. 133.
 — Peder c. 1450. 131, 133.
 — — c. 1470. 133.
 — Sidfel Pedersdt. 133.
 Fleming og Flemngt, see Flemming.
 Folmer Jacobsen, R*, see Lunge.
 — Mortensen, R* 1455, see Gjerfting.
 Folquin, Probst i Lund. 73.
 Fosf, Iver. 134.

Frederik (I). 200, 202, 204, 242, 244, 248—50, 272, 276—7, 282, 288.

Freløf, see Frille.

Friis (Eftaftavl). 14, 15, 24, 164.

— Anders. 164.

— Anders, R*. 202. D. 170.

— Christian. 220.

— Sep, Biffop i Børfum 1455—66. 146—47, 151, 154, 190, 200, 241—2. D. 95, 102, 121.

— Jesper. 164.

— Jørgen, Biffop. 247, 263.

— Knud. 164.

— Nicholaus. 164.

— Peder Jørgensen. 96, 164.

Friis (3 forte Egern). 15, 25.

— Henrik. 202.

— — til Erbkunde. 174.

— Johan, Cankter. 174.

— Rådeth. 220.

Friis (et rød Egern). 15, 24.

— Grever. 14.

— Dorte, Jacob Skrams. 227.

— Godffe. 227.

— Mette. 239.

— Niels. 273.

Friis. Ege. 178.

Friis. Duf. 202, 214, 222. D. 131, 172, 176.

Friis. Andreas, Borger i Ribe. D. 62.

— Nicolaus, — — D. 62.

Frille. 24.

— Claus Christensen, Erkebegn. 284.

— Eggert, R*. 120, 123, 134, 138, 142—7, 157—8, 162, 172, 178, 185—6, 188, 195. D. 70, 75, 79, 95, 99, 108—114, 121.

— Ermegaard, Hr. Philip Arefens (Thott). 195. D. 179.

— Johan, R*. 146—7. D. 95.

Frisjo Gunnshøjen. D. 17.

Frost. 24.

— Anders, Præst. 149.

— Elfe Jensdt. 225, 230—3.

Frulle, see Frille.

Frulle, see Frille.

Fryndbor. Peter. D. 55.

Filtzenberg. Antonius, Dr. 249.

Færte. 94, 95. D. 53.

— Færtes Husfrue. 94. D. 53.

— Hr. Ege. 94. D. 53.

— Jacob Willefen af Kieldtiær. 40, 100. D. 56.

Færte. Ses Færte. 94.

— Peder, R*. 94. D. 53.

G.

Gaas. 25.

Gagge. 25.

— Anders. 265. D. 166.

Galen. 25.

— Ingefried Luesdt. 68 & ff., 77, 81. D. 30—32.

— Torbern Pedersen, R*. D. 23.

— Tue, R*. 63, 68 & ff., 77—8, 81. D. 22, 30—2, 45.

Gallen. Henrik. D. 75.

— Nis i Roderstøff. D. 75.

Gallstot. 14, 24.

— Johanne. 280.

— Peter. 280.

Galt. 16, 24, 125.

— Anders Ebbesen, var † 1466. 80, 124, 125, 131, 132, 195—7. D. 70, 99, 100, 122.

— Anders Ebbesen, † 1529. 125, 263.

— — Pedersen 1582. 126.

— Anna Pedersdt. c. 1570. 127.

— Axel Giordsen, † 1614. 127.

— Birte Giordsdt. c. 1600. 126.

— Dorte. 125.

— — Pedersdt. c. 1570. 127.

— Ebbe 1326. 124.

— — 1253. 124.

— — Andersen. 125.

— — Lavefen c. 1400. 125.

— — Mogensen, † 1500. 125, 288.

— — Pedersen c. 1570. 127.

— Eric Mogensen, † 1500. 125, 288.

— Gjord Pedersen, † 1591. 126.

— Ibe Mogensdt. 1500. 125.

— Ingeborg Gjordsdt. 1616. 126.

— Inger. 237.

— Jørgen Andersen 1466. 125, 197. D. 122.

— Karen Pedersdt., † 1587. 127.

— Kirsten Pedersdt. c. 1570. 126.

— Knud Gjordsen c. 1600. 127.

— Lave Ebbesen. 125.

— Margrethe Gjordsdt. 1616. 126.

— Mette Andersdt. 125.

— Mogens Ebbesen. 125.

- Galt. Mogens Ebbesen, R*. 97, 124, 125, 134, 142, 146, 190, 276—7, 279, 284, 287. D. 69, 70, 114, 167—8.
- Mogens Gjorbsen, † 1611. 127.
- — Pedersen, † 1575. 126.
- Niels Lavefen c. 1400. 125.
- Niels Pedersen c. 1570. 126.
- Peder Ebbesen, † 1548. 125, 126.
- — Gjorbsen, c. 1600. 127.
- — Nielsen c. 1600. 126.
- Sibsel Gjorbsdt. c. 1600. 126.
- Sophie — c. 1600. 126.
- — Mogensdt. c. 1470. 97. 125.
- — Pedersdt., † 1603. 127.
- Gaite Eriksen, R*. 65.
- Gedh. Olef, R*. D. 194.
- Geert, Greve af Holsteen. 39, 44, 121.
- — — og Sønderjylland, † 1404. 66, 101—2, 282.
- — af Oldenborg, † 1500. 145, 189.
- Hertug af Slesvig. 103.
- Biskop i Bortum, see Gyldenstjerne.
- German Persen. D. 152.
- Germund Nielsen i Ulstrup. D. 141.
- Gjerfting. Anders Jensen. 146, 151, 186. D. 96.
- Folmer Mortensen, R*. D. 89.
- Morten Jensen, R*. 98, 119, 134. D. 119.
- Rafne, Biskop i Dønsø. 119, 134.
- Oluf Mortensen. 202. D. 170, 172.
- Gjertrud, Frue — i Borshø, 69 & ff.
- Frue —, Anders Ebbesens (Galt). 125.
- Hermansdt, Jep Jubes. 199.
- Pedersdt., Erik Barnumfens, see Grubbe.
- Gjorbsen. 15, 24.
- Begge. 44.
- Claus. 284, 290.
- Eggert. 285. D. 181.
- Gjorb, R*. 65.
- Mathias. 276.
- Gjøe. 25.
- Axel, R*. 120.
- — Mogensen, R*. D. 35.
- Birgitte Mogensdt. 262.
- Elline. 205.
- Eskild, R*. 200—4, 209, 211, 245. D. 121, 173, 177—9, 183, 186, 193, 197—8, 200—207.
- — 205.
- — 280.
- — 280.
- Senning. 226.
- Gjøe. Karen Steensdt. 97.
- Mogens, R*. D. 118, 121.
- — R*. 125, 163, 205, 247—8, 262—3, 271—2.
- Pernille Mogensdt. 44, 125, 262—3.
- Sophie Mogensdt. 262.
- Steen Pedersen. 97, 203.
- Glambæk. 24.
- Oluf. 14.
- Glob. Lars. 196.
- Glob (Ørn). 24.
- Else Nielsdt. 224, 230.
- Jens Andersen, Landb. i Staunc. D. 30—32, 43.
- Lave, Biskop i Viborg 1401—26, 106. D. 47, 48, 51—55, 58, 59.
- Mette. 288.
- Niels Truidsen. 15.
- — 1368. 57.
- — Biskop i Viborg. 200, 202, 204. D. 162.
- Truid Nielsen. 15.
- Godou. 25.
- Henning Olsen af Stjærvinge. 256.
- Regibe. 236.
- Godse Andersen. 98.
- Suenningføn. D. 93.
- Godse. Frederik Mogensen. 126.
- Gortsen og Gortzen, see Gjorbsen.
- Gottschalk Behntsen. 65.
- Graae. 25.
- Green. Mogens. 119, 142.
- Greers, see Gregers.
- Gregers, Provst i Vestervig. 202.
- Sepsen i Lørop 1487, see Ulstand.
- Grib. 25.
- Anna. 281.
- Carsten. 281.
- Griis. 25.
- Anna. D. 197—8.
- Steh. D. 195.
- Grim. 25.
- Anders Jacobsen af Løstørup, R*. 63. D. 14.
- Cecilie Nielsdt. D. 121.
- Jens, R*. D. 118—19, 121—2, 178.
- Johannes R*. D. 48.
- Grubbe. 25.
- Alexander. 227.
- Else Pedersdt. 99.
- Evert, D. R. R. 200, 202. D. 158, 162.
- Gjertrud Pedersdt. 42.

- Grubbe. Jugeborg Pedersdt., Hr. Eric Nielsen (Gyldenstjerne). 98.
 — Jørgen. 227.
 — Peder. 98.
 — Sivard. D. 190.
- Grubbe (m. Sparre Baaben). 14.
- Grubbe. Jon. D. 72.
- Grubendal. 25.
 — Claus. D. 43.
- Grhm, see Grim.
- Grøn, Eric. 289.
 — Jens. 227.
 — Mads. 289.
 — Niels i Borup. 126.
- Gudrun, Fru —, Erland Giindridsøns. 133.
- Gulbrand Ellingsen, R*. 65.
- Gumsehufud. Gustav Carlens. 195.
- Gunde Nielsen af Nafjær, R* 1460, see Lange.
 — Jensen (? Lange). 94. D. 51.
- Gunder, Bistop i Oslo 1472. 190.
- Gunnar Jacobsen. 39-40.
- Gunne, see Gunde.
- Gustav Leeksen, R*. 90.
 — Mathiasen. 40. D. 23.
 — Wiffson, R*. 143.
- Gyde, Fru —, Hr. Karf Markmands. D. 160.
- Gyldenstjerne. 16, 24, 45, 98-100, 220-1.
 — Anders, Degn i Roeskilde. 251.
 — — Ericfen, var † 1463. 99.
 — — Hat. 263-5, 269.
 — — Pedersen, R* 1442. 98.
 — Anna Knudsdt. c. 1500. 89.
 — — Maurighdt. 87, 100, 251.
 — Arid. 221.
 — Axel Knudsen. 220.
 — — — † 1637. 220
 — — Pedersen. 219, 221, 229.
 — Bugge Nielsen 1406. 95, 98. D. 52-4.
 — Cathrine, Strange Pedersens Esterf. 1406. 95, 98. D. 52-3.
 — Christine, Hr. Steen Svantsens. 246.
 — Christopher. D. 207.
 — Cecilie Ericfdt. c. 1350. 99.
 — Ellen Henriksdt. 132.
 — Elline, Hr. Esge Jensens (Prof.). 87, 100, 152, 196.
 — Elsebe Mufsd. 251, 262, 264, 269, 273.
 — Eric Ericfen, R*, † 1477. 99, 143, 185.
 — — Nielsen, R* 1344-62. 44, 46-8, 56, 98. D. 1, 9, 11.
 — — — R*, var † 1455. 84, 95,
- 97, 99, 101, 103, 105, 119, 120, 134, 267-8. D. 41, 48-50, 52, 55-6, 58-9, 61, 65, 119.
- Gyldenstjerne. Eric Mussen. 269.
 — Geert Pedersen, Bistop i Børlum 1427-52. 98, 119, 120, 134, 144, 172. D. 79, 83, 92-3.
 — Gotthalf Nielsen. 95, 97, 99.
 — Henrik Knudsen, R* 1429-53. 44, 84?, 87, 98, 100, 119, 132, 143, 144, 146, 149, 152, 158, 167, 180, 196-97. D. 61, 79, 85, 86, 103 & ff., 201.
 — Henrik Knudsen, R*, Bef. p. Bugholm, † 1517. D. 170.
 — Henrik Nielsen, R* 1354. 99.
 — — — 1406. 95, 98, 134. D. 52-53.
 — Hillebrandt. 220.
 — — — † 1565. 220.
 — Jacob, † 1626. 220.
 — Jørg Nielsen, Hr. Niels Timmesens (Kofentantz). 44, 215, 218-22, 234. D. 160-1, 164-6, 182.
 — Jytte, † 1640. 221.
 — Jørgen Mussen. 269.
 — Karen Knudsdt., † 1596. 220.
 — — — † 1590. 220.
 — — — † 1628. 221.
 — — Pedersdt. 221.
 — Karine Pedersdt. c. 1420. 88, 98.
 — Kirsten Ericfdt. 1463. 97, 99.
 — — Henriksdt., Hr. Claus Hennovs. 100, 167.
 — — Ludvigsdt. 269.
 — Pedersdt., Eiler Sttggeffens (Kofentantz). 44, 221, 229.
 — — — Hr. Morten Jensen Gjeringe. 98.
 — Knud. 270.
 — — Arelsen R*, † 1636. 220.
 — — Henrikfen, R*, † 1467. 87, 100, 140, 146, 147, 152, 154, 156-158, 186, 220. D. 89, 95, 97, 102-113.
 — — Nielsen, var † 1401. 98.
 — — Pedersen. 219-20, 229.
 — Lene Mufsd. 257, 265, 269.
 — Lisbeth. 221.
 — — — † 1651. 221.
 — Ludvig Mussen. 265, 269.
 — Margrethe, † 1581. 221.
 — — — † 1618. 220.

- Gyldenstjerne. Mauritz Nielsen. 100, 160, 202, 204, 244. **D.** 136.
 — Mette Nielsdt. c. 1440. 97.
 — N. N. Nielsdt. c. 1300. 44, 99.
 — — — c. 1300. 99.
 — Niels Eriksen 1314. 46, 48, 98.
 — — — R*, † 1388. 57, 98,
 — — — R*, † 1484. 44, 97, 99,
 142, 144, 146-8, 157, 186,
 188, 190, 199, 200, 218-21,
 267. **D.** 108-12, 120, 146-7,
 155, 164-5, 182-3.
 — — Gottschalksen, var † 1406. 99.
 — — Knudsen, † 1460. 98.
 — — Ludvigsen. 265, 269.
 — — Petersen, R* 1447. 86, 98, 100,
 175, 180, 197, 218. **D.** 82.
 — Oluf Ludvigsen. 265, 269.
 — — Pedersen, R*. 44, 180, 202,
 251, 264, 267-9. **D.** 146-7, 166,
 184, 198-9.
 — Otto. **D.** 207.
 — — Ludvigsen. 265, 269.
 — — Oluffsen. 269.
 — Peder Eriksen, R*, var † 1463. 99,
 142, 146, 267, 269. **D.** 79.
 — — Knudsen, † 1594. 220.
 — — — † 1641. 220.
 — Nielsen 1391, R* 1397. 64, 84, 88,
 90, 92, 95, 98, 101. **D.** 48-52.
 — — til Tim. 44, 218-20, 229.
D. 164-6
 — Regitze, † 1576. 221.
 — Sophie Henriksdt., Hr. Erik Ottensens
 (Rosentranth). 44, 100, 152, 158, 196-
 97, 210. **D.** 94, 95, 142-3.
 — Torben Pedersen. 220.
 — Villegaard. 220.
- Godefridus Henriksen. 50.
 Goslav, see Gustav
 Gotthardus, see Gustav.
 Gøye, see Gjøe.
- §.
- Haagen, Konge af Norge etc. 62, 66. **D.**
 26, 27.
 — Hillebrandsen 1359. **D.** 4.
 — Nielsen, Cantit i Lund. **D.** 37.
- Haaf, see Haf.
 Hagen. Christopher von. 199.

- Hagen. Henning v. dem. 109, 119.
 Haghe. Hermann v. dem. 118, 120.
 Haghen, see Hagen.
 Haf. 25, 265.
 — Anders Skjalmsen. 41, 87, 134, 146,
 180, 266. **D.** 119.
 — David, R* 1459. 157, 200, 266. **D.**
 99, 109.
 — Ingeborg Svendsdt. 131.
 — Ingefried. 70, 71.
 — Kirsten, Hr. Ludvig Nielsens (Rosen-
 tranth). 44, 180, 266, 269-70.
 — Mogens. 157. **D.** 99, 109, 114.
 — Niels. 69 & ff., 77. **D.** 30.
 — — D. N. N. 1487. 202.
 — Sophie, Ege Jensens (Stof). 87.
 Hagen, jfr. Haagen.
 Hakon Knudsen. **D.** 55.
 Halthena. Henrik. **D.** 47.
 Halmvæge, Halvege. Sep i Snesløv. **D.** 160.
 Hanequinus, see Haagen.
 Hans, jfr. Johannes.
 — Konge. 146, 173, 177-8, 192, 200-4,
 212, 216, 218, 228, 233-4, 242-4,
 254, 261, 265. **D.** 157-64, 167-8,
 171, 178, 183, 187-8, 196.
 — Cantor i Roestide 1465. **D.** 118.
 — Akerfen i Søstof. **D.** 145.
 — Kribsen i Jordheberggh. **D.** 167.
 — Bartholomæusfen. 244.
 — Clawesfen 1474. **D.** 140.
 — Eriksen af Bistrup. 166.
 — Johansen, see Lindenov.
 — Zverfen af Svenstrup. **D.** 186.
 — Keldsøn, see Johannes Kettsen.
 — Lassen. **D.** 181.
 — Mattisfen. 166-7, 217. **D.** 77, 78,
 148-9.
 — Nielsen, Capellan. **D.** 127.
 — — **D.** 140.
 — Olsen af Trabjerg. 178.
 — Pedersen. 255.
 — Remsnidher i Viborg. **D.** 149.
 — Sagfon i Stawerby. **D.** 75.
 — Tausen. 249.
 — Walraven, Fogd i Malmo. **D.** 29.
- Hardbo. Jens, Præst. **D.** 166.
 Hardenberg. 25.
 — Claus. 40.
 — Eifer. 236, 240.
 — Corfth. 226.
- Hardh. Robert, Borgmester i Odense. **D.** 139.
 Hartvig, Biskop i Ribe, see Sucl.

- Hase. 24, 25, 167, 168.
 — Nør, Aage. D. 179.
 — Jacob Ehrupvellsen 1405, R* 1407. 84, 85. D. 48—51, 56, 58, 59.
 — Knud Truidsen, R* 1472. 190, 200.
 — Nicolans, R* 1361. 59. D. 8.
 — Niels Truidsen. 15.
 — Truid Nielsen. 15.
- Hase, see Hase.
- Haquinus, see Haagen.
- Harveby, Laurvs, R*. 65.
- Hebele Lydifesdt. 99, 269.
- Heesten. Loreng. 103.
- Heisten. Hartvig. 120.
- Heisinga, see Helvig.
- Helmif, Degn i Upsala. 143.
- Helt. Johannes, Erkedegn. 282.
- Helvig, Frue —, Eric Timmesens (Kosenfrants),
 see Banner.
- Henneke Jensen. D. 177.
- Hemming, Bifkop i Birga. 64.
- Hemmygh Clemmensen, Herredsfoged. D. 195.
 — Jøfopfen. D. 195.
- Henuedjinius, see Henrif.
- Henneke, see Henrif.
- Henrif Hennekinus, Henneke.
 — Hertug af Sønderjylland, † 1375. 62. D. 8.
 — Hertug af Slesvig. 103.
 — Greve af Holsteen. 104.
 — Greve af Holsteen, † 1381. 66.
 — Bifkop i Ribe 1456—65, see Stangenberg.
 — — i Upsala 1397. 64.
 — — i Denabrid 1404. 102—4.
 — i Hegordt. D. 189.
 — Aagesen 1487—97, see Sparre.
 — Aghfjon 1397—99. D. 34, 39.
 — Andersjen. 155. D. 104, 105, 106, 107.
 — Dorefvend. 78. D. 40.
 — Frederiksen. 50.
 — Jensen, R* 1405, see Nab.
 — Jonfen i Wæthilbye. D. 67.
 — Knudfen, R* 1429—53, see Gyldeftjerne.
 — — 1405 (? Gyldeftjerne). 84.
 — — R*, Bef. p. Byghholm 1489, see Gyldeftjerne.
 — — af Røbinge. 288.
 — Michelsen. 50. D. 4.
 — Mogensjen. 160. D. 140, 141.
 — Nielsen af Rage 1464. D. 114, 115.
- Henrif Dghesen i Hageløs 1487, see Sparre.
 — Olsen. 202.
 — — af Skjærvinge, see Godov eller Basse.
 — Sluffen i Traberre. 268.
 — Dvefen. D. 39.
 — Pedersen af Torberga. 68.
 — Perfen 1478, Væbner (? Prip). D. 148.
 — — af Sillerup 1489, see Prip.
 — Staen el. Staghen. 50. D. 5, 15, 16.
- Heride. Gosvinus de. 93.
- Herlogh, Abbed i Herridsvad. 202.
- Herman, Bifkop i Viborg. 119.
- Hertuginde af Slesvig 1407, see Elifabeth.
- Hille, Frue — Henningssdt., Hr. David Hafs 266.
- Hjorth, Nis. D. 175.
- Hobe, v. 280.
- Hoffensftild, see Hogenftild.
- Hoffuensftild, see Hogenftild.
- Hogefchild, see Hogenftild.
- Hogenftild. 14.
 — Bendig. 178.
 — Claus el. Niels, R*. 84. D. 48.
 — Jens, R*. 186.
 — Peder, R*. D. R. 1449—62. 117, 119, 120, 143, 146—7, 157—8, 167. D. 79, 81, 82, 95, 99, 108—13.
- Holger Gregersen, R* 1364, see Krognos.
- Holck. 14, 25.
 — Bertel. 276, 278, 286.
 — Dorothea. 276, 286, 290.
 — Henrif. 276, 286.
 — Karen. 278, 286.
 — Lyder af Støvringgaard. 252. D. 61.
 — Manderup til Barritsfov. 213. D. 207.
 — Nicolans Jensen de Finwit. D. 62.
- Hollunger. Tage Henrifsen. 203.
- Hovenftild og Howansftild, see Hogenschild.
- Hval. Jes. D. 58.
- Hvas. 24. D. 187.
 — Eric til Ormstrup. 88, 222.
 — Jes. D. 150.
 — Lars, R*. 84. D. 55.
 — Thore. 88.
- Hvagh, see Hvas.
- Huid. Sorgen, Cannif. 255.
- Hvide.
 — Anders Dvefen til Bjørnholm, R* 1362—1406. 44, 56, 57, 93, 120, 130, 131, 183. D. 9—11, 20, 49, 50, 123—4.

Hvide. Anders Dvejen til Thordorp, R* 1362—1404. 91—93. D. 10, 11, 49.
 — — Stijen. 15.
 — — — 23.
 — — — R* 1302—26. 93.
 — Jens Hogenfen, Landsd. 1542. 271.
 — — Dvejen 1362. 55, 56, 93, 130.
 D. 9—11.
 — Inger Andersdt. 89, 93, 121, 124, 125, 131, 198, 207.
 — Kirsten Andersdt., fr. Svend Ubføns 1406, 89, 92, 93. D. 48, 50.
 — Knud Stigfen 1359—60. D. 5, 7.
 — Paa Dvejen 1362. 56. D. 10.
 — Dve Andersen 1342. 91—93.
 — — — c. 1420. 93, 121.
 — Dve Stigfen, R*, † 1359. 44, 55, 93, 130. D. 3, 9—11.
 — Paul Stigfen 1406. 93. D. 50.
 — Peter Andersen, R*, † 1359. 55, 93.
 — Stig. 22.
 — — Andersen, R*, D. R. N., † 1293. 23, 93.
 — — — R*, D. R. N., † 1369. 45, 46, 55, 56, 58, 59, 91—93, 121, 130, 183. D. 9—11, 123, 124.
 — — — 15, 23.
 — — — Bøbner 1405. 84, 92, 93. D. 49—51.
 — — Dvejen, R*. D. 124.
 — Lone Dvesdt., fr. Iver Nielsens (Konskrantz) 1362. 44, 56, 58, 59, 93, 109. D. 9—12.
 Uffe, see Dve.
 Huidt. Mads til Eftvadg. 175, 257, 265, 269.
 Hvitfeld. 14, 25.
 — Christopher til Berrig. 126.
 — Jacob til Killa. 220.
 — Lisbeth. 126.
 — Nllagaard. 220.
 Hvitkop. 60, 110, 114.
 — Blasius. 169. D. 91, 92.
 — Johan, R*. 169, 202. D. 87, 91, 92.
 — Frue Kirken af Sandholst. 60, 111, 112, 114. D. 62, 63.
 — N. N. Timmesdt. 44.
 — Sven (? Iven). 169. D. 91, 92.
 Hvitte, Hvitte. Gøthechinus. D. 4, 5.
 — Petrus. D. 4.
 Hvyd. Per. D. 169.
 Hvydkop, see Hvitkop.
 Hvytte. Peder. 50.

Summersbüttel. 24.
 Hundermark. 14.
 — Claus til Gjerdrup. 227.
 — Effen. 227.
 Hønicinus, see Henneke.
 Høeg (Bidsvinehoved). 13, 24.
 — Bo til Torp. 44, 212, 279, 284, 287.
 — — til Tandrup. 287.
 — Karen. 44, 96, 212.
 — Kirsten Pedersdt. 1406. 100.
 — Margrethe Boesdt. 44, 212—15, 224, 287. D. 178.
 — Niels. 97, 287.
 — Peder 1406. 87, 96, 100. D. 54.
 — Sophie Nielsdt. c. 1340. 96.
 — — Pedersdt. 1406. 96, 100. D. 54.
 Høeg (Banner Baaben). 13, 96.
 — Anna, Hans Hoftrup. 227.
 — Christen. 227.
 — Erif. 239.
 — Effid Nielsen 1473. 96.
 — Jacob Effidsen. 253.
 — Jørgen. 227, 239.
 — Kirsten Pedersdt., † 1542. 87, 229.
 — Niels Effidsen 1487. 202, 268.
 — Niels, R* 1487. 202, 204, 244—5, 248, 270.
 — — til Eefjær, † 1524. 97.
 — Peder til Eefjær. 125.
 — Sophie, Pedersdt. 125.
 Hørbj. Bertel Christiefen. D. 152—3.
 — Jes Bertelsen 1481. D. 152—3.

I.

Iadem, see Joachim.
 Jacob, Jap, Jep, Jeyp, Jeeb.
 — Konge af Skotland. 196.
 — Greve af Halland. 43.
 — (Geertfen), Erkebifkop i Lund 1397—1405, see Ulstand.
 — (Nielsen), Erkebifkop i Lund, † 1361. 51, 53. D. 6, 23, 24.
 — Bifkop i Viborg 1391. D. 24, 25.
 — Mag. Canik i Lund. D. 37.
 — Bifkop i Børlum 1458, see Friis (Stat-tavl).
 — Andersen 1399. D. 39.
 — — 1453. 96.
 — — til Borgaard 1499, see Bjørn.
 — Agelsen, R* 1397, see Thott.
 — Brunsfen i Aalserode. D. 129.

- Jacob Christiernsen. D. 88.
 — — i Trabjerg. D. 182, 189.
 — Clausen. D. 143.
 — Fjærdæl. D. 60.
 — Hegel. 84.
 — Jensen i Trustrup. D. 130, 149.
 — Jude af Ølstrup. 199.
 — Knudsen. 154. D. 104, 106.
 — Lavejen, R* 1406, see Salktenfæ.
 — Liang, Borgmester. D. 189.
 — Mathison, Raadm. i Middelf. D. 75.
 — Mogensen. 84.
 — Mortensen, Prior i Antvorskov. 202. D. 162.
 — Nielsen i Ræffue. D. 67.
 — — i Knudbul. D. 72.
 — — Præst. D. 152—3.
 — — Abbed. 255.
 — — i Tøringh. D. 173, 175.
 — Peterfen. D. 181.
 — Severinsen i Binderup. D. 189.
 — Scriffuer. D. 189.
 — Stob. D. 138.
 — Tordsen, Præst i Faveite. D. 128, 129.
 — Throgelsen 1405, R* 1407, see Sæse.
 — Truvølsen. D. 181.
 — Tygisen. D. 182.
 — Vilsen af Kieldhjar 1387—1406, see Færte.
- Jadric Vosjen i Eddrup. D. 129.
 Janekinus Jonsen. D. 8.
 Ib Torbensen, see Sparre og Rosenparre.
 Jde, Jruce — Hr. Niels Nielsens (Rosenkrantz),
 see Banner.
 — — — Jens Jensens (Brof). 87.
 — — — Lasse Glocs Efterl. 106, 107.
 — — — Hr. Mogens Wises, see Falk.
- Behan, see Johannes.
 Beip, Biskop i Vorlum 1458, see Friis.
 Bemis, see Jens og Johannes.
 Jens, Jes, Jesja, jfr Johannes.
 — Biskop i Marhuus 1453, see Lange.
 — — i Dølo 1435. 120.
 — — paa Trøsnærne 1397. 64.
 — Abbed i Ringsted 1487. 202.
 — — i Gøbelst 1487. 202.
 — Provst i Lund 1487. 202.
 — Andersen af Estrup, R* 1377—1405, see
 Brof.
 — — Landsb. i Skaane 1397—1401,
 jfr. Glob.
 — Mærksen i Siabjerg. D. 129.
 — Bertelsen (jfr. Horby). 199. D. 152—53.
- Jens Bændsen. D. 138.
 — Christiernsen, Canik. D. 189.
 — — i Trabjerg. 218.
 — Clementsen i Nødager. D. 123.
 — Due, R*, D. N. N. 1458, see Thott.
 — Eriksen, var † 1364. 69 & ff.
 — — Herredsf. i Slogs S. D. 181.
 — — Fogd p. Bøsteraas. 119.
 — Esbernfen i Malmø. D. 29.
 — Gfelfson, R* 1408, see Krumpen.
 — Fynten, Præst. 41.
 — Gunnesen, Decan. 162.
 — Haritsfen. D. 182.
 — Hemingsen. D. 147.
 — Henrikfen af Trådup 1462, af Torderup
 1466, see Prip.
 — Jacobsen, Kirkeherre i Malmø 1401.
 D. 41.
 — Jensen i Rude 1469. D. 128.
 — Jøbsen 1497. D. 194.
 — Jepsen, var † 1469. D. 127.
 — — D. 178.
 — Jngwarfen i Nordrupp. D. 67.
 — Jordan. D. 60.
 — Jvansen, Biskop 1449—65, see Lange.
 — Jvde el. Jydhø, Raadm. i Kolding.
 D. 78, 85, 87.
 — Jørgensen. D. 147.
 — Karf i Høed. D. 149.
 — Keltfen. D. 141.
 — Lagesen af Høtjer, R*, var † 1431. D.
 61, 62.
 — Lassen. D. 139, 140, 141.
 — Laurfen. 122. D. 60.
 — Ludæbrand. D. 128.
 — Madfen af Bisborg, R* 1458—78, see
 Munk (Winnanke).
 — Michelsen i Saldrup. D. 128.
 — — D. 147.
 — Mogensen, Canik i Marhuus. 90.
 — — Landsb. 1542, see Jvde.
 — Nielsen, R* 1362, see Rosenkrantz.
 — — af Munsbjerg, R*, see Løvenball.
 — — Canik i Roskilde 1465. D. 118.
 — — 1469. D. 129, 130.
 — Oluffen af Husstrup. 149.
 — Ovesen til Bømmetofte; see u. Johannes.
 — Ovhøfen. D. 181.
 — Pedersen, R* 1405. 84.
 — Povelnsen. D. 140.
 — Seuerinsen. D. 147.
 — Sjællandsfar. 43.
 — Sveingsen i Staphier. D. 147.

- Jens Schwendesen, Canik i Roeskilde. D. 118.
 — Thamesen, Landsd. 1542, see Sæhested.
 — Torbensen, R* 1458, see Sparre.
 — Tvesen. 172. D. 75.
 — Thygesen i Bygme. D. 145.
 — Thwarægen. D. 181.
- Jep, see Jacob.
- Jernsting. 25.
 — Anders Nielsen til Skotterup. 86.
 — Anna, Agel Bifferts. 86.
 — Lauritz Mikkelsen. 257.
 — Oluf Mortensen, Biskop i Roeskilde 1459—83. 162, 190, 200. D. 99, 118, 121, 156, 158.
- Jes, see Jens.
- Jesper Jensen. D. 182.
 — Toghersen i Ottrop. D. 147.
- Jespe, see Jens.
- Jeyp, Jep, see Jacob.
- Jnge, Frue — Jes Færkes. 94.
 — Laurentsdt., var † 1397. 51—3, 75. D. 6, 7, 28—30.
- Ingeborg, Kong Baldemars Datter. 62.
 — Frue — af Kallundborg. 42.
 — — —, Brune Eriks. 96.
 — — —, Henrik Jensens (Reventlov). 123.
 — — —, Sage Pederfens (Vendelbo). 46.
 — — —, Hr. Steen Stures. 132.
 — Nielsdt. 122. D. 60.
 — Peder Strangejens Datter. 42.
 — Sagesdt. af Skulderup. 99.
- Ingel Helge. 120.
- Inger. Frue —, Hr. Johan Dges, see Vilde.
 — — —, Niels Knudfens (Gyldenstjerne). 98.
 — Hermansdt., Jes Bogusens Esterl. 164.
 — Nielsdt., Lave Galts. 125.
- Ingerbis. Frue —, Greve Ernst. 42.
 — Sønndt., Hr. Albert Albestfens (Oversteen). 42.
- Inggild Persen. 256.
- Ingvar Nielsen i Madager. D. 67.
- Ingward, Abbed i Vorlofter. D. 173, 175.
- Joachim Erikfens. 134.
 — Henrikfens, R* 1451, see Reventlov.
- Johan, Jahau, Frue — af Binnom, see Podesbusch.
- Johanne. Frue —, Hr. Anders Dvesens (Svide). 93.
- Johanne. Frue —, Hr. Peder Lyttes, (? Krafte). 212.
 — Barnumsdt., Hr. Hannes Podesbusch's. 166.
- Johannes, jfr. Hans, Jens, Johan.
 — Greve af Holfsten. 44.
 — Hertug af Brunsvig. 42.
 — Erkebiskop i Lund 1440, see Lagmand.
 — — — 1472—97, see Brostrup.
 — — — i Upsala 1465, see Dgenstjerne.
 — Biskop i Stesvig 1396—1407, see Bodholt.
 — — — i Odense 1405. D. 47, 48.
 — Magister 1399. D. 97.
 — Dr., Canik senere Degn i Roeskilde. 202. D. 118.
 — Andersen af Estrup, R* 1377—1405, see Brof.
 — Agelsen 1383—97, see Ulfstedt.
 — — R* 1363—65. 60. D. 12, 13, 16, 17.
 — Bjørnsen, R* 1451, see Bjørn.
 — Henrikfens, Canik i Lund. 49 & ff., 75, 76. D. 4—7, 13—16, 22—24, 28—30, 36, 37.
 — Jacobsen. D. 37.
 — Jenssen i Nudegaard. D. 123.
 — Jepsen, D. R. C. 1489, see Ravensberg.
 — Svaresen, R* 1405. D. 48.
 — Sverisen, Biskop i Aarhus, see Lange.
 — Ketilsen, Cantpler. D. 173, 177.
 — Laghæon 1377. D. 20.
 — Lavelsen, R* 1405, see Dyre.
 — Mathijen af Rafsholt. D. 16.
 — Oleffen, R* 1397—1405, see Bjørn.
 — Olsen, R*, Bof. paa Ratholm 1398. D. 35.
 — Ovesen til Benmetofte. 32, 70, 71, 73.
 — Pederisen, Biskop i Roeskilde 1435. 119, 134.
 — Poulsen, Erkebegn i Lund. D. 37.
 — Pederisen af Billumstorp. D. 16.
 — — — 111.
 — — — 256.
 — Smith. D. 15.
 — Therbernsen 1459, R*, see Sparre.
 — Thomesen, R* 1405, ? see Biffert.
 — Torbensen. 41.
- Jon, jfr. Johannes.
 — Ascerfen. D. 149—51.
 — Jensen i Dgftorp 1459. 128. D. 101.

- Son Zepfen, R*, see Lange.
 — Hinnelsen, R*. 65.
 — Jarlsen, R*. 143.
 — Mattsen i Hørfved. D. 128.
 — Mortensen, R*. 65.
 — Turesen, R*. 90.
 Fortret Stigsdt. D. 151.
 Jost Nielsen. 199. D. 151, 153—4.
 Juel. 25.
 — Anna. 260.
 — Bertel. 227.
 — Ellen. 237.
 — Elsebe. 227.
 — Enevold til Nabreg. 132.
 — Hans. 227.
 — Hartvig, Domprovst i Viborg 1462—74, Biskop i Ribe 1486. 148, 202, 204, 216, 268, 270. D. 138, 162, 171.
 — Hartvig Thomsen. 264, 270.
 — Ibe Jversdt. 271.
 — Iver. 44, 270.
 — — til Stubbergaard. 175.
 — — Thomsen. 263—4, 273.
 — Jens til Afted. 227.
 — Jep Pedersen. 286.
 — Johan. 238.
 — Jørgen til Brinke. 227.
 — Kield Iversen. 179, 258.
 — Kirsten. 239.
 — Margrethe. 227.
 — Maren Mogensdt. 132.
 — Mette. 225.
 — Mogens. 227.
 — Mogens. 132.
 — Palle. 227.
 — — 227.
 — — 225.
 — Peder 1461. 156.
 — Thomas Iversen paa Lund. 44, 179, 180, 263, 269—70.
 — — — paa Troiborg. 286.
 Juul. 25.
 — Arel. 239.
 — Birte Nielsdt. 127.
 — Ibe Marie. 227.
 — Niels til Kongstedlund. 127, 239.
 — Ove. 227.
 Iver, Provst i Oslo. 190.
 — Agelsen, R* 1458, see Thott.
 — Genrifsen. 84.
 — Nielsen, R*, see Rosenkrantz.
 — — R*, var † 1363 (? Rosenkrantz).
 D. 12.

- Iver Thorthesøer, Erkebegn i Ribe. 283. D. 61.
 Juel, see Juel.
 Juel. Anders 1474. D. 140.
 Jull. Anders 1496. D. 189—90.
 Jappa, see Jacob.
 Jøyp, see Jacob.
 Jøns, see Jens.
 Jørgen Olsen i Korselitze (? Kalfster). D. 193.

K.

- Kaa. Oluf i Breiby 1467. D. 123, 129.
 Kaas (Sparre). 16, 24.
 — Eric, Biskop. 244.
 — — 239.
 — — Nielsen. 126.
 — Jens. 239.
 — — 88.
 — — 202. D. 147, 155.
 — Kirsten. 227.
 — Marcor. 239.
 — Mogens. 239.
 — — 239.
 — Niels, R* 1457—68, 149. D. 126.
 — — 132.
 — — 225.
 — Thomas. 227.
 Kaas (Muu). 14, 16, 24, 25.
 — Berete Mattesdt. 166, 217. D. 148—9.
 — Eric til Giesføv. 174.
 — Mogens Thomsen. 261.
 — Thomas Jensen.²¹ D. 147.
 Kaas (3 Leopardsouder).
 — Christiern Jønsen, R*. 56. D. 10, 11, 49, 50.
 Kabel, Kabbel, Kabolt.
 — Henning, R*. D. 35, 48.
 — Lüder, R* 1389. 64, 104, 106—7, 172 D. 92, 93.
 — — R* 1435. 119, 120, 134.
 Kale. Emelinus. D. 26.
 — Mathias. 68, 78 D. 26, 38.
 Kalf. Erland, R*. 56, D. 11.
 — Jacob, R*. D. 34.
 Karberg Apolonia. 280.
 Karen Clausdt. 289
 — Olufsd. 273.
 — Fr. Peder Mønsens Datter. 44, 166.
 Karl Raulsen, R* 1397. 64.
 — — 1397. 65.

- Karl Knudsen, see Bonde.
 — af Løfte, R* 1397. 64.
 Kat. Cecilie. 44, 225, 231—3.
 — Niels. 225, 231—3.
 Kedumal, Prinds. 19.
 Keel, see Kield.
 Keldt Iversen, see Juel.
 Ketelshodt. Gerard. 68, 78. D. 26, 38.
 Kertendorff. Zabel, R*. 123.
 Ketil Ketilsson. 100. D. 55.
 — Mikkelsen. 100. D. 55.
 — Nielsen, D. R. C. 1465 (? Sparre el. Grim). D. 119.
 Kield Michelsen i Bornstrup. D. 72.
 Kirsten. Frue — af Sandholt, see Huitkop.
 — — — Andersødt., Hr. Svend Ulfsonø, see Hvide.
 — — — Clausødt. 289.
 — — — Jacobsødt. 122. D. 60.
 — — — Timmesødt. 111—12, jfr. Huitkop.
 — — — Ottesødt., Ebbe Ulfeldts. 214.
 — — — Stiedt., Hr. Jens Grims, see Thott.
 Kirt. 14.
 — Henning. 229.
 — Zap. 84. D. 51, 55.
 — Valle. 84.
 Kiøring. 25.
 — Bobild. 44, 241.
 — Hans. 227.
 — Inger. 100.
 Knob. 25.
 — Folmer. 120.
 — Gisel. 225.
 — Lauritz. 203.
 — Maren. 226.
 Knoop. Borger i Malmø. D. 29.
 Knope. Hartvig v. d. 101.*
 Knud, Biskop i Fintjøbing 1397. 64, 119.
 — — i Viborg, see Knud Mikkelsen.
 — Andersen 1405. 84.
 — Benctson 1402. D. 46.
 — Hafonsen af Vøst. 100. D. 55.
 — Henriksen, R* 1455—62, see Gylde-sjerne.
 — Jensen (? Rosenkrantz). 181.
 — Jonsen, Prior 1391. D. 24, 25.
 — — Lagmand i Westergotland. 119.
 — Kallisen. D. 181.
 — Karlisen. 120.
 — Mikkelsen, Biskop i Viborg 1455—58.
 138, 146—8, 151—2, 162, 186, 190.
 D. 95, 97.
 Knud Nielsen. 120.
 — — til Skietrupgaard. D. 72.
 — Pallefen. D. 114, 115.
 — Stitzen 1359—60, see Hvide.
 Koldbiørn Gaft. 120.
 Koos, see Raas.
 Krab, see Krabbe.
 Krabbe (Tverbjelte). 14, 25.
 — Bent 1487. 203.
 — Dorthø, Mogens Juelø. 132, 227.
 — Effen. 181, 225.
 — Esse. 226.
 — Erik eller Iver til Boldbjerg, R*. 44, 181, 224—5.
 — Gjerrud. 238.
 — Iver, jfr. Erik.
 — Michel Nielsen 1406. 100. D. 54.
 — Morten til Næsrum 1457. 60, 149, 172. D. 101.
 — Morten. 1468. D. 126.
 — Niels 1406, R* 1407. 100, 149. D. 54, 58.
 — — R* 1440. 106.
 — — 1487. 202, 224. D. 166.
 — Oliva. 238, 269.
 — Tøge, R*, D. R. M. 35, 226, 243, 245, 248, 269, 272.
 Krabbe. Christiern, Landsthingshører i N. Nyland. 273. D. 133.
 Krabbe. Jes i Grædstrup. D. 173, 175.
 Krafte. 25.
 — Johanne Nielsødt. 225.
 — Mogens, Biskop i Høen 1466. 190. D. 121.
 — Niels. 225.
 Krag. 24.
 — Christen til Stumstrup. 227.
 — Erik til Boldbjerg. 181.
 Kragengelt. Genete Jacobsødt. 89.
 Krogh. Jesø. D. 174.
 Krognos. 20, 25.
 — Anna Mauritzødt. 98.
 — Axel Ketilsson. 65.
 — Frue Esse af Bjørnholm, Hr. Otto Nielsens (Rosenkrantz). 44, 93, 121, 131, 136, 163, 164, 183, 198, 204. D. 59, 68, 69, 80, 83, 123, 124, 142.
 — Holger Gregersen, R* 1364. 44, 121. D. 14.
 — Mauritz Olsen. 205.
 — Oluf Stitzen. 15.

Krogno. Oluf Stiften, R*. 237.
 — — — R*, var † 1507, 100,
 202, 204.
 — Per Stiften af Krapperrup, R* 1360.
 88. D. 6.
 — Sibsel. 237.
 — Sti Oluffen. 15.
 — — Olsen, R* 1455. 146. D. 95.
 — — Pedersen, R* 1405. D. 48.

Kroogh. Fyllis. D. 8.
 Krummebig. 14, 25.
 — Albert, Biffop i Lybak. 192, 201.
 — Borchter. 84.
 — Claus. 44, 109, 110.
 — Eggert. 202, 216.
 — Erif, Droft. 101, 103, 118, 119, 280,
 282.
 — Erif, R* 1483. 201.
 — — Clausen. 241.
 — Hartwig, var † 1431. 109.
 — Henrik, R*. 178. 252—3, 266.
 — Margrethe, Gr. Christen Nielsens (Wafa).
 167.
 — Ode Clausdt. 44, 109, 110.
 — Sophie, Esge Willis. 86.

Krumkop, see Krummebig.
 Krumpen. 24.
 — Claus, R*. D. 49—51.
 — Jacob, R*. 253.
 — Jens Eftelsen, R*. D. 59.
 — Jesse 1435. 120.
 — Johanne. 254.
 — Sorgen til Skjotterup. 44, 173, 251—3.
 D. 154.
 — Mette Abbedisse i Mariager Kl. D. 125.
 — N. N., Eifer Ranbau. 131.
 — Otto, D. R. M. 245, 252—3.
 — Peder Esbernfen. 252.
 — Sophie, Ebbe Galtis. 125.
 — Stygge. 245, 247—51, 253, 263.

Kruise. 24.
 — Michel. 84.
 — Mogens. 84.

Kruuse. D. 105, 106.
 Kropelin. Hans. 101, 119. D. 58.

Kurte. Helene. 133.
 — Mogens 133.

Kyrt, see Kirt.
 Ketelthoth, see Ketelthodt.
 Korning. Joachim. 142.
 — Simon, R*. 143.

Korfens. Karen. 238.

Q.

Ragho Offafon. D. 8.
 Ram. Nis. D. 182.
 Rambert, Canif. 286.
 Rang. Bepnt. D. 41.
 — Peder. 203.
 Range (3 Roser). 24.
 — Anna. 227.
 — — 238.
 — — Clausdt. 139, 182.
 — — Jepsdt. 88, 98.
 — Claus Jonfen. 113, 180.
 — Erif til Engelsholm. 215.
 — Gunde Hanfen. 258, 276.
 — — Nielsen, R*. 44, 154, 284.
 D. 102—4, 114—5.
 — Hans. 226, 281.
 — Jep Thomsen. 113.
 — Jens Jonfen. 113.
 — — Zverfen, 1449 elect. til Aars,
 1450—65 Biffop ib. 143, 146—7,
 150—2, 154—5, 186, 190, 216. D.
 79, 86, 95—7, 102—4, 114—5, 121,
 170—2.
 — Jeyp, R*. D. R. R. D. 79.
 — Jon Jepsen, R*. 27, 28, 44, 60, 64,
 112—15, 129, 139, 165, 170, 180,
 182. D. 25, 62—5.
 — Karen. 179, 276, 281.
 — Niels Gundersen, R*. 44, 176, 253,
 257, 259, 260.
 — — Hanfen til Kjergaard. 174, 257,
 259, 276.
 — — Thomsen til Lydongaard. 125,
 288.
 — Peder Jonfen. 113.
 — Timme Jonfen. 60, 113—14. D.
 62—3.
 — Thomas, Cantor, senere Degn i Ribe.
 162, 288.
 — — Nielsen. 263.

Range (een Rose).
 — Henrik. 227.

Rang Kraag. 84.

Ranken. Gerith v. d. D. 43.
 — Rikman v. d. 114. D. 62—3.

Rars, Rasse, jfr. Raurig.
 — Christiernfen. D. 182.
 — Clausen. 283. D. 61—2.
 — Hanfen af Poodarpe. 134.
 — Jeshon D. 133.
 — Seufen, „ffelu lafar“. 105.

- Vars Jepsen, Landsthingshører. **D.** 117.
 — Jonsen af Bislum (? Bætz). 166.
 — Mogensen 1397. 52, 53, 75. **D.** 28—30.
 — af Tiele 1496, see Eovenbalk.
 — Nielsen i Tæbring. **D.** 147.
 — Ovesen, R* 1362, see Hvide.
 — Tammisøn. **D.** 61.
- Vasse, see Vars.
- Vaude. F. de. **D.** 77.
- Vauerhoch. Anna. 278, 284.
 — Sinerd 278, 284.
- Vaurits, Laurentius, Laures.
 — Abbed i Bækkstov. 1383. **D.** 23.
 — gamle Mester — 1465. **D.** 118.
 — Njelsen, R* 1462—66, see Thott.
 — Bræder. 256.
 — Ingwersøn i Kogehaffve. **D.** 198.
 — Jensen i Ovedstrup. 126. **D.** 72.
 — — af Dreby 1405, see Blaa
 — (? Steel). 282.
 — Jepsen, Præst i Marode. **D.** 160.
 — Jonsen, R*, see Evertsen.
 — Mogensen af Tiele 1496, see Eovenbalk.
 — Ovesen af Ingvarstrup 1489 (? Lunov).
D. 169.
 — Thomesen 1438, R* 1444 (? Westeni).
 134, 142, 146. **D.** 70.
- Vave, Biskop i Viborg, see Stob.
 — Ovesen. 57.
- Vaymand. 25.
 — Elise Pedersdt. 87.
 — Hans, Degn i Lund 1435, Erkebiskop
 ib. 1438. 119, 134. **D.** 119.
 — Peder, R* 1401. 79.
 — — 87.
 — Pouf. 119, 134.
 — — R*, D. R. R. & S. 202—4,
 206—8, 242, 261. **D.** 158, 162, 179,
 188, 194.
- Vayegaard. Jes Perjen. 213, 224.
 Veigel. So. 181.
- Venby, Niels, R*. **D.** 170.
- Vilde, see Lyffe.
- Vimbæk. 24.
 — Birgitte, Giler Rennovs. 173.
 — — , Fr. Niels Jensefs (Kofen=
 frantz). 44, 110, 116—7, 165, 181.
 — Cathrine Henriksdt. 67.
 — Claus, katbet Mullerth, Mullerche og
 Mefek. 44, 47, 49, 55—7,
 59, 66. **D.** 2, 3, 8—11.
 — — 1405. 84, 117.
 — Elisabeth 1362. 55, 93. **D.** 9.
- Vimbæk. Elfe, see Sidjel.
 — Gottschall 1361. 99. **D.** 8.
 — Hartvig, R* 1405. 84. **D.** 48, 59.
 — Bennete, † 1404. 63, 66, 67, 82. **D.**
 26, 27.
 — Henning. 178.
 — Johan, R*. 67.
 — Pyder, R* 1356—68, 57. **D.** 3.
 — Margrethe, Fr. Sver Nielsens (Kofen=
 frantz). 44, 49, 50, 54, 57, 58, 61,
 63, 67, 93. **D.** 2, 3.
 — Niels, see Claus.
 — Otto. 284.
 — Sidjel. 279, 284.
 — Timme 1377. **D.** 20.
 — Wiff 1441. **D.** 67.
- Vindenov. 24.
 — Birgitte. 220.
 — Christense. 220.
 — Hans Johansen. 15.
 — — — , den rige. 200.
 — — — 240.
- Vitle (jiv. Vasse). 25.
 — Vasse Christopherjen. 13.
 — Christopher Jensen. 13.
- Viong Jep, Borgm. i Viborg. **D.** 189.
- Vobehat. Peder Jensen, Biskop i Roskilde
 1395—1405. 64, 66, 69, 74, 78, 80,
 82, 103, 123. **D.** 28, 34, 40, 46, 47, 48.
- Voddig Nic., R* 1489, see Kofenfrantz.
- Vuchow. Hartvig. 110.
 — Pyder. 110.
- Vencie. Frue — 1431. 44, 112, 115. **D.** 62, 63.
- Vugow, see Vuchow.
- Vund. Sorgen. 279, 282.
 — Karen 278, 286.
- Vunge. Olavus Tygefen 1389. 74.
- Vunge (3 Villier). 25, 74.
 — Nage, see Dve.
 — Anders Jepsen, R*. 64, 66, 69, 103,
 107. **D.** 35, 38, 40, 41, 43—4.
 — — Dissen til Næsbj, R*. 99.
 — Ellen Dvæsd. 86.
 — Folmer Jepsen, R*. 64, 66, 69, 78,
 80, 101, 115, 166. **D.** 38, 49—51,
 54, 56.
 — Gjørvel Andersdt. c. 1420. 97, 99.
 — Jep, R* 1449. 142—144.
 — Jesse Oluffen 1435. 119.
 — Kirsten Tygestd. 13.
 — Niels Jepsen, Biskop 1405—6. **D.**
 47—8, 56.
 — Olavus, R*. 1383. **D.** 22.

- Lunge. Oluf 1438, R* 1455. 96, 134, 146.
 D. 95.
 — Ove til Baasæs. 86, 119, 120, 134, 144, 176, 186.
 — Regitze Jacobsd. 107.
 — Sidsel. 220.
- Lunge (m. Dyre Vaaben). 13.
 — Kirsten. 239.
 — Ove Vincentsen. 35, 215, 257.
- Luno. Erik 1459. 128. D. 101.
- Lunogh, see Lunov.
- Lunov. 15, 24.
 — Aage Senriften 1441—46. 126. D. 67, 72, 73.
 — Heidenreich 1369. 27, 58. D. 17, 18.
 — Lars 1487. 202.
 — Laurentius 1403. D. 47.
 — Niels 1542. 289.
- Luthjær, see Lucie.
- Lydber, Borger i Malmo. D. 29.
- Lydese Arwitsen, see Degen.
 — Kremere. D. 140.
- Lyder Olsen. 88.
- Lykke. Peder, Erkebogn i Røskilde 1397. 64, Biskop i Ribe 1409. 103, Erkebiskop i Lund 1435. 118, 119.
- Lykke. 24.
 — Anna. 238.
 — — 212—3.
 — Cap. 220.
 — Christoffer, R*. 44, 152, 212, 224. D. 98, 178—9.
 — Frantz til Dvergaard. 87.
 — Hans 1464. D. 114, 115, 170.
 — Ibe. 227.
 — Iver, R* 1389—91. 64, 65, 181. D. 24, 25.
 — — 238.
 — Joachim, R*. 248.
 — Johanne. 212—13.
 — Jørgen. 205.
 — Niels. 212. D. 178—9.
 — Peder, R*. 134, 225. D. 70.
 — — til Sperringe, R*. 87, 248, 271.
- Lynng. Mowens. D. 141, 142.
- Løvenbalk. 16, 24, 82, 85, 88—89.
 — Ellen Jensd. c. 1430. 89.
 — — Pederd. c. 1520. 88, 264, 267.
 — Erik c. 1350. 88.
 — — Griffen, R*, † c. 1503. 88, 202. D. 133, 189.
 — — Jensen, R*, † c. 1453. 88.

- Løvenbalk. Geert Griffen c. 1500. 88.
 — Gertrud Erikd. c. 1520. 88.
 — — Jensd. c. 1430. 89, 181.
 — Jens Griffen 1363. 89.
 — Jens Nielsen, R* 1397. 64, 82 & ff., 88—90, 95, 98, 111, 112, 153, 181. D. 47, 48—56, 59.
 — Jep Griffen. 268, skal vist være Peder Griffen.
 — Jørgen Lauritzen. 89.
 — Karine Erikd. 88.
 — Knud Mogensen 1570. 89.
 — Lars Mogensen af Tiele. 89, 125, 132, 202. D. 189.
 — Margrethe Jensd., c. 1430. 89.
 — Maren Jensd. c. 1430. 88.
 — — Lauritd., † 1554. 89.
 — Mogens Jensen, R* c. 1430. 89.
 — — Lauritzen, R*, † 1536. 89.
 — Niels Griffen 1377. 88.
 — Peder — R* c. 1480. 88, 267—8.
 — Pernille Erikd. c. 1520. 88.
 — Regitze c. 1350. 88.
 — Sophie Erikd. c. 1500. 88.
 — — Jensd. c. 1430. 88.
- Løvenhjelm. 14.

M.

- Mads, see Mattis.
- Magens, see Mogens.
- Magnus, jfr. Mogens.
 — Røge. D. 27.
 — Smat, Røge. 54, 57.
 — Erkebiskop i Lund 1383. 53.
 — Biskop i Abo 1450. 143.
 — Hakonjen, R* 1397. 64.
 — Stenonis 1369, see Stensen.
- Mattesønner. 15.
- Mandorp, see Mandrup.
- Mandrup. Christian, Borgmester. D. 132.
- Mandrup. Niels, R*. 149. D. 85, 86.
- Margrethe, Dronning. 20, 32, 39, 40, 49, 59, 61—63, 65—67, 70, 74, 77—79, 80—82, 85, 92, 94, 95, 100—105, 108, 111—13, 117, 119, 121, 131, 180, 280. D. 20, 24, 25, 34, 40—49, 51—53, 56—57, 172.
 — Røge Christian I's Datter. 196.
 — Øvre Erust's. 43.

- Margrethe, Hr. Iver Nielsens (Køjenkrantz),
 see Limbæk.
 — Arildsdt., Peder Flemmings. 131.
 — Børsdt., see Hoeg.
 — Christiernsdt., Hr. Henrik Meinstrup,
 see Daa.
 — Jens Sjallandsfars Datter. 1325. 43.
 — Vidsdt. 140, see Moltke.
- Marine, Frue. 41.
 — Bertelsdt., Jes Ruds. 199. D. 168—9.
 — Ebbesdt., Bjørn Griffens Esterl. 1406.
 D. 55.
 — Jonsdt., Hr. Niels Saks, var † 1397.
 69 & ff., 77. D. 30, 31.
 — Jensdt. 219.
 — Nielsdt., Jens Sluffens til Busstrup. 149.
- Markmand. 25.
 — Evert. 120. D. 160.
 — Jørgen. D. 160.
 — Iver. 46.
 — Karl, R*. D. 160.
- Marvin. 25.
 — Jørgen. 203—4.
- Martin, see Morten.
- Marquard, Tobi. D. 93.
- Mattis, Mathias, Matheus, Mads, Mats.
 — Sognepr. i Kjettrup. D. 83.
 — i Holbæk. D. 182.
 — Anderssen. 114. D. 62, 63.
 — Dugh. D. 139.
 — Griffen, R*, see Bolle.
 — Hanssen. 266.
 — Jepsen. 120.
 — Jonsen af Billumstrup. D. 17.
 — Lassen. D. 182.
 — Lauresen i Østorp. D. 198.
 — Muurmester. D. 142.
 — Nielsen. 44, 166.
 — Olsen. D. 194.
 — Pedersen i Østved. D. 67.
 — Smed. 157.
 — Skredere. D. 141.
 — Svenningesen. D. 93.
- Mauritz Nielsen 1474, see Gyldenstjerne.
- Mehlen. Agathe. 239.
- Meinstrup. 12.
 — Anna. 245. D. 187—8, 195.
 — Else. 44, 266.
 — Henning eller Henrik, R*, D. R. R.
 104, 179, 190, 200, 202, 204, 255.
 D. 158, 162—3, 195.
 — Mette Stigsdt. D. 152—3.
- Mejenstorp, see Meinstrup.
- Mikkel, Michael.
 — Abbed i Sorø 1378. 49.
 — Bjørnsen. D. 114—5.
 — Sagenfen i Møge. D. 128.
 — Jonsen. 75, 77. D. 29, 32—4, 39,
 44—5.
 — Lauridsen. D. 189.
 — Madsen i Østved. D. 150.
 — — i Egelholt. 255.
 — Moughesen i Søby. D. 128.
 — Muurmester. D. 151, 153.
 — Pedersen, Proust i Marhuns 1464. D.
 114—15.
 — — Herredsfoged. D. 88.
 — Smedt. D. 147.
 — Snafl i Ryngby. D. 128.
 — Thurefen, Canik i Lund. D. 37.
- Mogens, Magens, Magnus.
 — Biskop i Fyen 1466, see Kraffe.
 — Ebbsen, R* 1464 etc., see Walt.
 — Hanssen, Canik i Nøesfide. D. 118.
 — Jensen 1438. 134.
 — — i Tofstrup. D. 129.
 — Nielsen 1457. D. 93.
 — — i Stabrand. D. 123.
 — Pedersen. 202.
- Moltke. 25.
 — Borfard 1391. 65.
 — Cæcilie Evertsdt. 40.
 — Etne — 40.
 — Evert, R*, var † 1391. 40, 65. D. 20.
 — — 1391. 65.
 — Henneke 1391. 65.
 — Hermann 1435. 120.
 — Johan, R* 1390—98. 42, 65.
 — Vids 1391. 65.
- Normand. 13, 25.
 — Claus Griffen til Øvesta. 13.
- Morten, Martin etc.
 — Anderssen. D. 93.
 — Jensen, R* 1440, see Gjersting.
 — — i Karbøligh. D. 145.
 — Nielsen. D. 93.
 — Petersen. D. 4.
- Moft, Henrik Josephsen, Befalingsm. p. Lind-
 holm 1376. 55.
- Mule. 25.
 — Anders Gyndesen. 44, 68, 78. D.
 20—22, 24, 26.
 — Ugel Anderssen, R*. 68.
 — Jeps, Raadmand. D. 140.
 — Johannes, R*. D. 26.
- Mund. 25.

- Munk. Jes 1457. D. 93.
 Munk (Bjørnefod). 25.
 Munk. Christen Nielsen. 281.
 Munk. Søren Lauridsen. 238, 280.
 Munk (Guld Tverbielle). 14, 16, 24.
 — af Bruksegaard, R* 1458. 152. D. 97.
 — Anders 1474. 202. D. 138, 148.
 — Anna Mogensd. 44, 87, 98, 100, 158, 167, 180, 196—7. D. 103 & ff.
 — Ellen Pedersd. c. 1400. 88, 181.
 — Gjertrud Mogensd. 44, 87, 155—6, 177, 180.
 — Kirsten Ludvigsd. 110.
 — — Stigsd. 149.
 — Ludvig til Estrup. 86, 179, 200, 204.
 — Mette. 252.
 — Mogens, R*. 65, 70, 84—86, 98, 103—4. D. 48—51, 54.
 — Niels af Holbæksgaard. D. 88.
 — Pernille, hve Jensens (Brof). 86, 98, 100, 180.
 — Peter, R* 1355. 88. D. 3.
 — Stig 1405. 84, 95, 97. D. 54.
 Munk (Vinranke). 16, 24.
 — Christiern Nielsen 1406. D. 54, 55.
 — Eise. 238.
 — Jens Madser af Bisborg, R*. 149, 152, 154, 174, 202. D. 98, 102—4, 110, 111, 148, 154.
 — Jens Nielsen af Bisborg. 94, 95. D. 53.
 — Jesper. 238—9.
 — Marie Søneds. 93.
 — Nis. 214.
 — Palme Sønens, R* & M. 93. D. 3.
 Munk (3 Roser). 16, 24.
 — Christiern Nielsen 1460. 154. D. 103—4.
 — Holger, † 1475. 131, 198. D. 125—6.
 — Sde. 274.
 — Snger. 198, 207. D. 125—6.
 — Sver, Biskop. 244, 247, 263, 271—2.
 — Sorgen, † 1577. 127.
 — — † 1589. 227.
 — — 274.
 — Karen. 271.
 — Kirstine. 274.
 — — 265, 274.
 — Ludvig. 274.
 — Mogens, Landsb. 35, 44, 180, 245, 247—8, 261, 263—5, 270—4.
 — Oluf. 271, 274. D. 170.
 — — 272.
 Munsk. Jacob, R*. 69—72.
 Munsk. 24.
 — Anna. 132, 154, 181.
 — Jens. 181.
 — Sep. 180.
 — Lars til Steenalt. 44, 181.
 Mvg. Niels, R*. 94. D. 51.
 Myrth. 154. D. 104, 106, 115.
 Mølefe. D. 43.
 Møltite, see Møltte.
- N.**
- Nafne, Biskop i Døense, see Gjersting.
 — 1474. D. 139—141.
 Nagel. Hans. 203.
 Nat og Dag.
 — Erngisfl Nielsen, R*. 64.
 — Niels Erngislesen, R*. 64.
 Neb, see Nøb.
 Niels Nisse, Nicolaus, jfr. Claus.
 — Pape 1449. D. 76.
 — Biskop i Marhuus, see Skade.
 — — i Børlum see Rosenkrantz.
 — — i Linfjoberg 1450. 143.
 — — i Koeskilde 1385, see Ulfeldt.
 — — i Slesvig 1435—50, see Vuff.
 — — i Strengnæs 1405—6, see Lunge.
 — — i Besteræs 1397. 64.
 — — i Viborg 1486, see Glob.
 — i Dalum. D. 12.
 — Nchabi. D. 4.
 — Andersen i Fugebal, Canit i Ribe. D. 78.
 — — af Wang. 84.
 — Bactensen, Canit. 285.
 — Bernhardtson, Canit i Ribe. D. 8.
 — Christiernson af Kølby, R* 1460, see Lornekrands.
 — — paa Kolbing 1469. D. 127.
 — Clausen Biskop i Marhuus, see Skade.
 — Ebbesen til Norverriis. 47.
 — Ebbesen, Herredsfoged. D. 12.
 — Erikfen af Nødal, R* 1444, see Banner.
 — — R* 1314.
 — — R*, † 1388. } see Gyldenstjerne.
 — — R*, † 1484. }
 — Erkesjen van Schiue 1438. 134.
 — Erngislasen, R* 1435 (? Nat og Dag). 116.
 — Eßernsen i Bistofte. D. 72.

- Niels Esbensen, Præst. **D.** 174.
 — Gos Jensen. **D.** 181.
 — Jacobsen i Malmsø. **D.** 4.
 — — (Sepfen), Biskop i Roeskilde
 1385 etc., see Ulfeld.
 — — Biskop i Strengnæs 1405 etc.
 see Lunge.
 — Jensen af Lindved, see Hof.
 — — af Stro 1387. **D.** 69.
 — — R* 1399 (? Rosenkrantz). **D.** 38.
 — — R* 1405 (? Rosenkrantz). **D.** 84.
 — — R*, D. R. R. 1449. **D.** 79.
 — — i Tenning. **D.** 173, 175.
 — — i Stabrand. **D.** 67, 123.
 — — i Trudstrup. **D.** 169.
 — — i Norddrøp. **D.** 123, 149—50.
 — — 1391, Bæbner, see Prof.
 — — af Drammelftrup. 160. **D.** 123,
 127—130, 139, 140, 149—50.
 — — Borgmester i Odense. **D.** 139.
 — Sepfen, Raadmand i Siborg. **D.** 117,
 138.
 — Swarison 1377, see Rosenkrantz.
 — Knudsen, Sr. 1450. 176.
 — — Bæbner 1497. **D.** 195.
 — kaldet Lange Kragh. 114.
 — Lassen. **D.** 182, 187.
 — Lauritzen 1438. 134.
 — — 1542. 288—89.
 — Matefen af Trolsfoug. **D.** 17.
 — Mathesen i Vils. **D.** 147.
 — Mathiesen, Sacristan ved Ribe Domkirke.
D. 64, 65.
 — Mikfelsen i Attrup. **D.** 123.
 — — i Troldrop. **D.** 145.
 — — Herredsfoged 1441. **D.** 67.
 — — — 1467—69. **D.**
 123, 128, 129.
 — — 1455. **D.** 88.
 — Nielsen, R* 1405. **D.** 84. **D.** 48.
 — Olfen. **D.** 133, 138.
 — Pamelzen i Svingelbjerg. **D.** 151,
 153—4.
 — Perfen, Abbed i Vorkloster. **D.** 192.
 — — 1481. **D.** 151, 153—4.
 — — 256.
 — Petersen af Alagaard, R*, see Gylden-
 stjerne.
 — — 1361. **D.** 8.
 — — 1476. **D.** 145.
 — Sale. **D.** 189.
 — Striver. **D.** 172, 182, 189.

- Niels Smed i Kalinge. **D.** 123, 128, 129.
 — Lemsen, Limmesen, see Rosenkrantz.
 — Thomesen 1365 (? Bildt). **D.** 17.
 — Torstenfen, R* 1362, see Everfeen.
 — Truidfen, see Hase et Glob.
 Nipritz. Kort. **D.** 46.
 Nisja og Niøse, see Niels.
 Norby. Peder Sluffen. 281.
 — Bide, R*. 64.
 Noxeto. P. de. **D.** 77.
 Nymand. Claus. **D.** 143.
 Næb. Claus. 202.
 — Henrik Jensen, R*. 84. **D.** 48.

D.

- Odde, Provst i Roeskilde. 202.
 Odder Wulffen. 120.
 Odda Hansen, Cantik i Roeskilde. **D.** 118.
 Ofte, see Ove.
 Ogh, see Uge.
 Oluf, Oleff, Claus, Olaf.
 — Ronge. 42, 58, 59, 61—4.
 — Erkebiskop i Lund, 1435. 119.
 — elect. til Roeskilde 1449, Biskop ib.
 1450, see Daa.
 — Biskop i Westeraas 1435. 120.
 — Olufsen, Biskop 1377. **D.** 20.
 — Mortensen, Biskop i Roeskilde 1459—
 1485, see Jernstjæg.
 — Abbed i Sorø. 200, 202. **D.** 162.
 — — i Skovkloster 1487. 202.
 — Degn i Roeskilde 1397. 64.
 — Agelsen, R*, see Thott.
 — Boesen. **D.** 169.
 — Clementsen. 255.
 — Digsmid. **D.** 138.
 — Holgerfen 1497, see Ulstand.
 — Jøbsfen. **D.** 194.
 — Jepsen. 256.
 — Mortensen, Biskop i Roeskilde 1459—
 85, see Jernstjæg.
 — — af Gastrup, see Giersting.
 — Sluffen, R* 1405 (? Lunge). 84.
 — Pedersen 1487. 202.
 — Perfen 1466. **D.** 122.
 — — af Estrvadgaard, R*, see Gylden-
 stjerne.
 — Stisen, see Krognos.
 — Zunderjon 1397. **D.** 29.

- Orm. Knuth. D. 170, 172.
 Ostrabus Jensen. D. 34.
 Otte i Abellgarden. D. 75.
 Otto, Frinds 44.
 Otto, R* af Bjørnholm 1453, see Rosenkrantz.
 Ove, Uffe, jfr. Aage.
 — Genvissen i Ingvarstrup 1441—46, see Lunov.
 — Stigsen, Kongens Kammern. 1365, see Hvide.
 — Tagefen 1441, see Redentlov.
 — Thrugessen, Canik i Lund. D. 37.
 Oye. Eise Pedersdt. 252.
 — Johan 1455, R* 1459—86. 147, 190, 192, 200, 202. D. 99, 118, 121, 143, 158, 162, 177—8, 183.
 — Johan, R*. 253. D. 177—8.
 — Oluf. D. 118, læs Johan.
 — — R*. D. 177, 186.
 — Peder. 119.
 Oyenstjerna. Jens Bengtson, Erkebiskop. 146, 177, 185, 186, 216.
 — Niels Jensen, R* 1450. 143.

P.

- Paché. Christopher. 127.
 Paine Jonfen, R* & M. 1356, see Munk, (Bliivranke).
 Parrow. Henrik. 64.
 Parsberg. Anna. 227.
 — Tønne Wernerfen. 15.
 — — R*. 202.
 — Valdemar. 227.
 — Berner, R*. 186, 190, 193, 200.
 — — 226.
 Paulus Turefen. 69.
 Peder, Peter, Per, Pæther.
 — Erkebiskop i Lund 1352. 50.
 — Biskop i Aarhus 1391. 65. D. 25.
 — — i Ribe 1361. D. 8.
 — — i Ribe, † 1483. 162.
 — — i Klostet 1395, see Lodehat.
 — — i Bendtskjel 1397. 64, 95. D. 47, 48, 51—54, 59.
 — Prior i Antvorskov 1494. 204.
 — Abbed i Esrom 1487. 202.
 — Aagesen. 120.
 — Aghasfen, R* 1397, see Saad.
 — Albertfen, R* 1377, see Oversteen.

- Peder Albertfen, Dr. 255.
 — Andisfen. D. 88.
 — Andersen af Bore. D. 88.
 — Andersen, Præst i Draaby. D. 67.
 — Botolphsen, Canik i Lund. D. 4.
 — Christiernsen. D. 133, 138.
 — Davidfen de Scotia. 254.
 — Drvolfen i Lyngby. D. 128.
 — Erikfen, R*, D. N. N. 1449, see Gylf.
 — — af Solvig 1391. 41.
 — — Bonde 1486. D. 163.
 — — 179.
 — Gregersen i Kornp. D. 129.
 — Henrikfen, Præst. 256.
 — Seipsen, Biskoppens Officialis i Aarhus. D. 114, 115.
 — — Byfogd i Grenaa. D. 189.
 — Ingvarfen i Rodager. D. 67.
 — Jensen, R* 1405. 84. D. 48.
 — — i Karbølling. D. 145.
 — Kelsen i Hvitsager. D. 111.
 — Keltfen. D. 141.
 — Lasfen, Herredsfoged. D. 72.
 — Lauritsen 1474. D. 138.
 — — 1487. 203.
 — Madfen i Zster Halle. D. 150.
 — Magnussen 1405—6, R* 1408. 103. D. 48, 56, 59.
 — Marquardsfen i Korbak. D. 174.
 — Mogenfen, R* 1435. 119.
 — — i Jorslev 1485. D. 160.
 — Monfen til Steensballegaard, R*. 44, 165, 166, 211.
 — — 1465. D. 116.
 — Mortensen 1406. 94—95. D. 51, 53.
 — — 1474, D. 140.
 — Nielsen i Andrup 1457. D. 93.
 — — Canik 1383—99. 52, 75, 76. D. 22, 23, 24, 36, 37.
 — — 1391, R* 1397—1407, see Gylfdenstjerne.
 — — Prior 1471. D. 133.
 — — i Bugtrup 1467—69. D. 123, 128, 129.
 — — D. N. N. 1459, see Thott.
 — — 1391. D. 25.
 — — Befalingsm. p. Lindholm 1370. 55.
 — — 1474. D. 138.
 — — 1475. D. 141, 142.
 — — 1478, Herredsfoged. D. 149.
 — Nydager. D. 123.
 — Oluffen. 84.

- Peder Petersen i Albøge. **D.** 128.
 — Petersen. **D.** 181.
 de Porta. 111.
 — Poulsen. 46.
 — Povelsen, Degn i Lund. 202.
 — Reinesen. 157. **D.** 105, 106.
 — Rodjini. 162. **D.** 80.
 — Skytte 1478 i Fjstbæk. **D.** 141, 149.
 — Smed i Glatved. **D.** 128, 149.
 — Stigsen af Krapperrup, R* 1360, see Krognos.
 — — 1481. **D.** 151, 153.
 — Svendsen. **D.** 107.
 — Terchelsen af Foulkingh 1489, see Lebner.
 — Tornesjen. **D.** 175.
 — Thordsen i Horstved. **D.** 123, 128, 129, 149—50.
 — Thrugelsen, Canik i Lund 1399. **D.** 37.
 — Thuresen i Agri. **D.** 72.
 — Thymmerby. **D.** 175.
 Vedz, see Veet.
 Veet. 80.
 — Anders, R*. 128, 129. **D.** 48, 101.
 — Christian. 128.
 — Znger. 128.
 — Laurig. 128. **D.** 101, 132, 170, 172.
 Philippa, Dronning. 94, 118, 131.
 Philippus, Rabner 1478. **D.** 148.
 Philippus Arefsen, R*, see Thott.
 — Karlsen, R*. 64.
 — Ottesen af Tvede. 214.
 Pig. Anna eller Berete. 44, 222.
 Piig. Magnus. **D.** 61.
 Podebusch. 24, 57, 166, 217.
 — Claus. 169. **D.** 81, 82.
 — Ellen Henningsdt. 166.
 — Elisabeth Hansdt. 166.
 — Gijel. 123, 166.
 — Hanses, R*. 64, 166—7, 217. **D.** 49, 50, 59, 147—8.
 — Hennig, R* 1368. 57, 111, 166.
 — — R* 1435. 119, 120, 166, 198.
 — Johanne Hansdt. 44, 166—7. **D.** 141—2.
 — Sytte. 87, 220.
 — Karine Henningsdt. 166.
 — Maxine. — 166.
 — Nicolaus. 57.
 — Pædbjorn, Pæberg, R*, † 1541. 35, 87, 100, 106, 209, 211, 243—5, 248, 251, 271. **D.** 185, 196—7, 200—207.
 — Pædbjorn, R* 1396. 64, 66, 90, 105, 202. **D.** 35, 40—1, 43—4, 49, 50, 58—9.
 Pødebusch. Pridborus 1303. 57.
 — Letze 1302. 57.
 — Letz, Bisfop. 64. **D.** 40.
 — Love. 57.
 Pøgghevische, see Pøguisch.
 Pøguisch. 100. **D.** 56.
 — Hartvig. 57, 101.
 — Henrif. 265.
 — Iver. 101.
 — Margrethe 281.
 — Otto. 101.
 — Wulff, R* 1396, „den Vædre“. 67, 101. **D.** 27.
 — — R* 1396, „den Yngre“. 66—7, 82, 101, 103. **D.** 26—7.
 — — R*, til Bockhagen. 265, 274.
 Pøiffe. 25.
 Pømmert. Henrif, Degn i Hamborg. 192, 253.
 Pørs. 25. **D.** 148.
 — (Zohan, jic. nebenfor) i Selstrup. **D.** 152—4.
 — Christern i Brandrup. **D.** 87.
 — Henrif. 119.
 — Zohan. 169. **D.** 86, 87, 141.
 Pørfje. Peder. 42.
 Pørsfeld. Claus. **D.** 144.
 Pøul. Korsbroder i Ribe. 213. **D.** 145—6.
 — Zeipfen, Borgm. **D.** 78, 85, 87.
 — Zensen til Giesstov, see Stinkel.
 — — R* 1368. 57.
 — Rielsen. **D.** 142.
 — Torstensen. **D.** 93.
 Pørep, see Pørip.
 Pøresent. 25.
 — Anna, Fr. Oluf Arefsens (Thott). **D.** 158—9.
 — Bent Pedersen, Prior. 119, 134.
 — Christoffer, Pøvst i Nøesfide. 200. **D.** 118.
 — Mette Pedersdt. 41.
 Pørip. 171.
 — Henrif Petersen. 154. **D.** 104—6, 148, 170.
 — Zens Henriksen. 149, 155. **D.** 105—6, 111, 120.
 — Mette. **D.** 105.
 — Riels af Tøvesvgaard. 149, 153, 171. **D.** 88, 111, 120.
 Pøughæ Cstf. **D.** 174.

Buke. Erik Ketilsen. 64.
 Bør og Bøther, see Feder.
 Bøt, see Feet.

D.

Duie. Jens. 178.
 Duitov. Henrik Jensen. 202.

H.

Haafted. Ebbe. 225.
 — Kirsten Ebbeødt. 225, 234.
 Haa. Christiern. Byfogd i Odense. D. 140.
 Haaud. Enevold Jensen. 227. D. 173, 175.
 — Kirsten. 227, 231.
 Haabzo. Geert i Slangebrop. D. 143.
 Haabzo, Haabzom, see Haangov.
 Hani. 14.
 Hantounwe, see Haangov.
 Haangov. 25.
 — Bendix. 127.
 — Borqword 1482. D. 155.
 — Claus 1435—55, 119, 176. D. 82, 89
 — Eiler. 131.
 — Gotric 1476. D. 144.
 — Henrik, 1435. 119.
 — — Schadjon 1476. 202. D. 144.
 — Johan c. 1320. 88.
 — — R*, D R. R. 132, 146, 147.
 D. 96.
 — Karen Eilerødt. 131.
 — Pene. 110.
 — Lisbeth Sophie. 220.
 — Magdalene Johansødt. 132.
 — Mette Bendixødt. 127.
 — N. N., Hr. Niels Jensen (Kofenkrang).
 44. 110, 116, 117, 176.
 — Otto 1494. D. 181.
 — Peter Bredhøjen 1476. 286. D. 144.
 — Schadj. 111, 176.
 — Sophie c. 1350. 88.
 Haphon. Henrik. D. 12.
 Haft. Per i Deivet. D. 72.
 Haovensberg. 25.
 — Claus Griffen. 126.
 — Inger Clausødt. 126.
 — Johan Jespen, Broust i Dalby og D.
 R. C. 202, 204. D. 172.
 Hekhals. Birte. 239.

Hekhals. Kirsten. 239.
 Hekkenberg. 25.
 — Kirsten, Niels Høegs. 97, 287.
 — — Feder Høegs. 125.
 Hennonwe, see Hennon.
 Heventlov. 14, 25, 123.
 — Anna. 44, 223, 225.
 — Henrik Jensen, var † 1432. 123.
 — — Tagefen 1445. 122, 123, 135.
 D. 71.
 — Jacob Knudsen. 132.
 — — Dørfen 1497. 123.
 — Joachim Henrikfen 1444, R* 1451.
 123. D. 82.
 — — Knudsen. 223.
 — Knud Joachimfen 1479. 123, 202,
 223, 225.
 — Sve Tagefen 1441—1464. 123, 166.
 D. 67, 68, 114, 115.
 — Tage Henrikfen 1405, R* 1411. 84,
 123.
 Hekfarba, Hertuginde 1361. D. 8.
 Heksteen. 24.
 — Margrethe. 227.
 Høeden. Margrethe von. 276, 285, 289.
 Høfengaard. 15, 25.
 — Karen, Hr. Erik Nielsens (Kofselb). 88.
 — Teg, Erkedegn i Høesilde 1456—65.
 145. D. 118.
 Høfengiedde. 25.
 Høfenkrang. 14, 16, 25, Slægtregister 44, 45.
 — Kofbol Linien. 28, 32, 33, 274 & ff.
 — Albert Albertfen, c. 1330. 37.
 — — Sverfen c. 1380. 37.
 — — Maurigen til Hevingholm, R*
 c. 1300. 37.
 — Anders Sverfen var † 1450. 44, 59,
 102, 109—110.
 — — Nielsen kaldet Stygge, see Stygge
 Nielsen.
 — — Stygge. 230.
 — Anna Bendixødt. 281.
 — — Erikødt. 44, 211.
 — — — 44.
 — — Ludvigødt. 280.
 — — Ludvigødt. 44, 99, 180, 251,
 264, 267—9.
 — — Nielsødt. 44, 175, 176, 253,
 257—60.
 — — — 226, 238—9, 269.
 — — — 280, 289.
 — — Ottosødt. 44, 164.
 — — Styggeødt. 44, 173, 251—3.

- Rosenkrantz. Anna Timmesdt. 44, 214—5, 222—4, 235, 262. **D.** 191.
- Axel Clausen. 31, 44, 266.
- — Nielsen. 44, 219, 222.
- Begge Eriksdt. 44, 132, 215.
- — fra Korfbol. 44, 212, 279, 284, 287.
- Bendix Carstensen. 280.
- — Christoffersen. 280.
- — Sverfen. 278, 281, 284, 286, 289.
- Berte Clausdt. 44, 266.
- — Eriksdt. 44, 240.
- — Stygge. 44, 230.
- Carsten. 280.
- Cathrine Sverdt. (? Rosenkrantz) 1365. 60—61. **D.** 16—17.
- Christopher Bendixen. 238, 275, 280.
- Christopher Stygge. 44, 230.
- Claus Eriksen. 277—8, 280, 289.
- Claus Sverfen. 277—8, 281, 284—5, 289. **D.** 180—1.
- — — 281.
- — Ludvigsen. 44, 178, 180, 264—6. **D.** 166—7.
- — Petersen af Korfbol 1431. 278, 283—84. **D.** 62.
- Dorothea Bendixdt. 281.
- Dorthe Eriksdt. 44, 97, 125, 211, 277, 279, 284, 287—8. **D.** 167—8.
- — Nielsdt. 44, 112, 116, 182. **D.** 74.
- Eiler Styggefen. 44, 173, 221, 228—30, 240. **D.** 207.
- Elise Jensdt., fr. Von Zepfens. 28, 44, 60, 111, 112, 117, 129, 139, 165, 170, 180, 182. **D.** 62—64.
- Elise Eriksdt. 44, 209, 211. **D.** 144.
- Emerenke. 280.
- Erik til Gevringholm, R*, 22.
- — — R* 1227. 36.
- — — R* 1325. 37.
- — Clausen. 281, 285, 289—90.
- — Jensen 1431. 44, 84?, 111, 112, 114, 115, 117. **D.** 62, 63.
- — Sverfen. 37.
- — (? Rosenkrantz) 1363. **D.** 12, 13, 16.
- — — 278, 281, 284—5.
- — Nielsen, R* 1355. 37, 44, 47—49, 280. **D.** 2.
- — Erik Nielsen, Dr. 44, 174, 175, 176, 192, 253—9. **D.** 196.
- Rosenkrantz.
- Erik Nielsen, R* 1406. 101, 116, 117, 278, 280—2.
- — Ottesen, R*. 30, 44, 93, 100, 121, 124, 127, 131, 146—64, 172—3, 177, 179, 182—211, 216, 218, 222, 235, 242, 253, 268, 287. **D.** 76, 84, 89, 93—117, 122, 124, 128, 132, 134—144, 149—55, 162—3, 168—9, 176, 180, 186, 189—92, 196—7, 199—207.
- — Pedersen til Korfbol. 125, 277, 279, 283—4, 287.
- — Stygge. 44, 230.
- — Styggefen. 44, 173, 179, 202, 216, 218, 223—4, 228, 230—40, 245, 247, 262. **D.** 148, 162, 170—5, 191—2, 207.
- — Timmesen. 44, 96, 170, 211—15, 218, 222, 224, 235, 268, 287. **D.** 119, 127, 131, 145—6, 148, 158, 162, 175, 178, 183, 191—2.
- Holmer til Sternshalle, 126, 221.
- Gertrud Ludvigsd. 44, 88, 180, 264, 267.
- Godtke Eriksen † 1543. 275, 277—8, 280, 289.
- — — 1436. 245, 278, 282—4. **D.** 66.
- Henrik Eriksen. 44, 208—10. **D.** 176, 186, 200—207.
- — — 44, 210.
- — — 279, 283. **D.** 61.
- — Nielsen, R* 31, 33—35.
- Holger Eriksen til Voller, R*. 44, 132, 133, 202, 208—10, 218. **D.** 162, 176, 180, 187—8, 199—207.
- — Holgerfen til Voller, R*. 33, 35, 273.
- Jens Eriksen. 60, 110.
- — Sverfen. 37, 60, 110.
- — Ludvigsen. 60, 110.
- — Nielsen, R* 1361—77, see So= hannes Nielsen.
- — — af Tange. 174.
- — — 44, 112, 181.
- Ingeborg Bendixdt. 281.
- — Nielsdt. 44, 112, 116, 181, 224—5.
- Johan. 280.
- Johannes Nielsen, R* 1361—77. 29, 37, 44, 49, 56, 59—60, 110. **D.** 8, 9, 11, 19, 20.

- Rosenkrantz. Iver Albertsen til Hverringholm, R* c. 1330. 37.
 — — — c. 1400. 37.
 — — — Griffen til Hverringholm, R* c. 1250. 36.
 — — — til Hverringholm, R* c. 1350. 37.
 — — — til Korbøl. 227, 277—8, 281, 284, 289.
 — — — til Korbøl. 281—2, 287, 290.
 — — — Sverjen. 279, 284, 286.
 — — — Nielsen, R* 1356—69. 26, 27, 29, 37, 44, 49—61, 75, 76, 93, 109, 120. D. 2—6, 9, 11, 13—18, 22, 23, 28—30, 36, 37, 44.
 — — — Nielsen, R*, var † 1363. 39, 49, 60. D. 12.
 — — — Iver Pederjen. 277—8, 283—6. D. 66.
 — — — Iverfønner. 279.
 — — — Jørgen Griffen, R*. 44, 208, 210. D. 176, 186.
 — — — Ottesen 1584. 163, 208.
 — — — Stygge. 44, 230.
 — — — Karen Grifsbdt. 44, 211, 215.
 — — — — 44, 240.
 — — — — 44.
 — — — Ludvigsbdt. 44, 180, 261, 263, 270—4.
 — — — Nielsenbdt. 280, 289.
 — — — Kirsten Clausbdt. 44, 266.
 — — — Grifsbdt. 44, 209—11, 253. D. 156—7.
 — — — Styggebdt. 226.
 — — — Knud Griffen. 44, 203, 210.
 — — — — Sverjen. 37.
 — — — Lene Ludvigsbdt. 44, 180, 263, 269—70.
 — — — Ludvig Albertsen c. 1330. 37.
 — — — — Clausen. 278, 280, 283—4.
 — — — — Sverjen. 27, 44, 59, 61.
 — — — — Nielsen. 280, 289.
 — — — — R*. 44, 108, 111, 112, 116, 117, 129, 130, 165, 173—182, 184, 186—8, 192, 200, 202—3, 218, 253, 257—261, 264—70, 273. D. 89, 90, 136, 143, 146, 147, 162—3, 175.
 — — — Marie. 281.
 — — — Mauritz Sverjen til Hverringholm, R* 1270. 37.
 — — — Mette Bendixbdt. 281.
- Rosenkrantz. Mette Grifsbdt. (?). 215.
 — — — Mette Grifsbdt. 44, 205, 211, 245.
 — — — — Jensbdt, pag. 154 & 160, er en Trykfeil for Mette Grifsbdt.
 — — — — Nielsenbdt. 44, 112, 116, 154, 160, 181, 182.
 — — — — Timmesbdt. 44, 215, 222—7, 237.
 — — — — Mogens Clausen. 31, 34, 44, 175, 263—4, 266.
 — — — — Griffen. 44, 208, 210.
 — — — — Niels, General, † 1676. 175.
 — — — — — 278.
 — — — — Griffen (?). 215.
 — — — — — til Bjørnholm. 44, 112, 150, 202, 204, 208—10, 223, 235, 242—4, 263, 288. D. 157 167—8, 176, 192, 200—207.
 — — — — Jensen til Lange, R*. 27, 28, 37, 44, 59, 84?, 103, 109—12, 115, 121, 139. D. 38?.
 — — — — (? Sverjen), R* 1303. 44.
 — — — — Sverjen, R*. 27, 29, 30, 37, 44, 52, 53, 58, 60, 61—109, 111—113, 115, 120, 129, 130, 138, 139, 280—1. D. 20, 25—59, 73, 74.
 — — — — Ludvigjen. 44, 180, 223, 245, 247, 261—6, 269, 271, 273.
 — — — — — 280, 285, 288—89.
 — — — — Nielsen, R*. 28, 44, 97, 108, 112, 116, 117, 129, 165, 173—176, 179, 182, 253, 257, 259. D. 82.
 — — — — Styggejen, Bisshop. 30, 33, 34, 35, 44, 173, 200, 202—4, 208, 228—9, 233, 241—51, 261, 268, 272. D. 164, 198—9.
 — — — — Timmesjen, R*. 44, 160, 167, 170, 186, 188, 192, 200, 211, 215—222, 235, 259. D. 130, 136, 141, 142, 147—49, 160—1, 164—5, 170, 172, 182.
 — — — — Oluf Ludvigjen. 44, 180, 265.
 — — — — Nielsen til Balla, R*. 29, 31, 33—35, 245—7, 272.
 — — — — Otto Bendixen. 281.
 — — — — Griffen. 44, 208, 210.
 — — — — Holgerjen til Boller, R*. 35, 223, 245, 247, 263.

- Rosenkrantz. Otto Nielsen, R*. 30, 44, 59, 81, 93, 104, 106—109, 112, 115—165, 167, 169, 171, 176, 177, 182, 184—6, 194, 196, 208, 287—8. D. 59, 60, 64—74, 78—81, 83, 87, 89—91, 94—98, 101—116, 120, 123—125, 142, 205.
- Otto Ottesen til Næsbyholm. 34.
 - Peder Griffen. 278, 282—4.
 - — Sverfen. 37.
 - — Stygge. 44, 230.
 - Regitze Folmersdt. 126.
 - Scharfow Nielsen. 44, 112, 116, 129, 130, 180—1. D. 89, 90.
 - Sidsef Timmesdt. 44.
 - Sinerd Griffen. 277—8, 280, 289.
 - Stygge Eilerfen. 44, 226, 230.
 - — Nielsen, R*. 20, 44, 108, 112, 116, 117, 129, 130, 149, 153, 154, 156, 158, 159, 160, 165, 170—3, 182, 228—30, 234, 240—1, 251, 260. D. 63, 75, 88, 89, 90, 92, 93, 101—16, 120, 133.
 - Sufanne Nielsdt. 44, 112, 116, 129, 168, 175, 177, 182. D. 89, 90.
 - Thale Nielsdt. 44, 176, 260.
 - Timme Griffen (?). 215.
 - — Sverfen. 278, 281, 290.
 - — Nielsen, R*. 44, 60, 108, 112, 116, 117, 129, 134, 146, 165—170, 182, 211, 213, 215, 217, 222—5. D. 65, 77, 78, 81—87, 89—91, 141, 142, 145—6.
 - Timme Styggefen. 44, 173, 228, 240—1. D. 194.
 - Tonne Griffen. 44, 208, 210.
 - Wibede Griffedt. 44, 211, 245.
- Rosenparre. 15, 16, 25.
- Sv Torbensfen. 15.
 - Ingeborg. 239.
 - Steen. 86.
 - Torben Ibsen. 15.
 - — 1487. 203.
- Roser. Tre, Knud Alfson, R*. 228, 240, 242—3.
- Rostrup. 25.
- Ellen. 227.
 - Gunde. 227.
 - Hans. 227.
 - — 227.
- Rosfeld. 16, 24.
- Ellen. 239.
 - Eric Nielsen, R*. 88, 105, 134.
- Rosfeld. Niels Griffen. 239.
- Thale Griffedt. 88, 267.
- Rud. 15, 25.
- Anna. 253.
 - Christiern af Hæsel 1469. D. 129.
 - Esseff. 40.
 - Eric. 226.
 - Jens, R* 1397. 64. D. 35.
 - Jes, var † 1489. 199. D. 168—9.
 - Johan, R* 1400. D. 40.
 - Jørgen 1487. 202, 209—11, 243, 253. D. 156—7, 160, 173, 179, 185, 200—207.
 - Karine, fr. Jens Grims. D. 118.
 - Pene. 227.
 - Mette. 199.
 - Michel, R* 1397—1400. 64. D. 35, 40.
 - — R* 1452—58. 40.
 - Otto Jørgensen 1482. D. 156—7.
 - Peder Wilhelmfen c. 1480. 96.
- Rudbede 1435. 219.
- Rud, see Rud.
- Ryng. Eric var † 1433. D. 64, 65.
- Ryning. Johannes. 42.
- Raf i Horstvet. D. 67.
- Rod. 24.
- Rønnov. Berete, fr. Stygge Nielsens (Rosenkrantz). 44, 173, 230.
- Carl, Biskep i Fyen. 179, 200—2, 204. D. 162—3.
 - Claus, kaldet Kerle, R* 1396. D. 27.
 - — R*, D. R. R. 100, 119, 134, 138, 145—7, 151, 162, 167, 169, 185, 186, 189, 193, 200—1. D. 81, 82, 95, 121, 126.
 - Corffig, R* 1455—86. 87, 100, 132, 146, 152, 200, 202. D. 89, 95, 143, 162.
 - Eiler til Hvidkilde. 44, 167, 173.
 - Henning. 279, 284.
 - Ide, Eric Pedersens (Rosenkrantz). 125, 279, 284.
 - Ravn Eilersdt., fr. Timme Nielsens (Rosenkrantz). 44, 167, 223, 225.
 - R. R., var † 1473. 96.
 - Peder Lavesen, R* 1462. 157. D. 108.
 - Tonne 1410. 103, 117.
- Rødd. Fru Margrethe. 289.

S.

- Sab. Dve i Alverløse. **D.** 67.
 — Peter i Wethjibj. **D.** 67.
 Sachow. Claus. 118.
 Sal. Nis. **D.** 137, 138.
 Sale. — i Juttrup. **D.** 189.
 Saltensee (Hjortegævien). 25.
 — Anders Oluffen af Thyrostofte, R* 1401.
 84?. **D.** 43.
 — Cecilie Nielsdt. 40, 41.
 — Edel. 224—5.
 — Karen Eriksdt., Fr. Solger Gregersens.
 44, 121.
 — N. N., Knud Nielsens (Gyldenstjerne).
 98.
 — Niels Eriksen til Lynde, R*. 40.
 Saltensee (Muurtinde).
 — Jacob Lavesen R* 1406. **D.** 51—54.
 Sandberg. 14, 24.
 — Anders. 238.
 — Anders Christiernsen. 202. **D.** 169—
 70, 172.
 — Christen. 223.
 — Henrik, R* 1460. 154. **D.** 103—4,
 106, 120, 126, 130, 131.
 — Sophie. 238, 280.
 — Thge. 238.
 — Ulrik 1470. **D.** 130—1.
 Sandbhergh, see Sandberg.
 Sappi. 24.
 — Anders Nielsen. 107—8.
 — Johanne Andersdt. 44, 96, 107—8,
 164, 176, 181, 224—5.
 — Valdemar, R* 1405. **D.** 48.
 Sartrup. 25.
 — Axel. 202.
 — Bjørn. 133.
 — Bodild, Anders Nielsens (Baden). 86.
 — Svenb, Camil & Decan i Lund. 69,
 70, 72. **D.** 37.
 Scarpenberg, see Starpenberg.
 Schack. Grever. 14.
 — Abel. 238.
 Schæue, see Skafve.
 Schepelig. Soadhim. 119, jfr. Sephtig.
 Scitta. Laurentius. 82. **D.** 47.
 See. Henrik vom, Provst i Stesvig. 101.
 Seefeld. Agathe. 226.
 — Jacob Enevoldsen. 226.
 — Jens Mortensen. 96.
 — N. N. Nielsdt. 89.
 Sehested. 12, 14, 15, 25. **D.** 56.
 Sehested. Cathrine, Johan Rantkaus. 132.
 — Claus. 220.
 — Ditlev. 281.
 — Gisle, Jacob Willejons til Kieldkær.
 100, 101. **D.** 56.
 — Hartvig. 100, 101. **D.** 56.
 — Jens Thamesen, Landsd. 1542. 271,
 273.
 — Mittel. 221.
 — Mogens. 221.
 — Otto. 101, 103.
 — Poppe. 101.
 — Reimer. 101.
 — Schack. 103.
 — Vilde Thomesen. 96.
 Sephtig. Jacob. 120, jfr. Schepelig.
 Severin, Abbed i Zinkloster. **D.** 192.
 — Hansen. **D.** 147.
 — Henrikken i Brautbjerg. **D.** 145.
 — Mogenssen i Stabrand. **D.** 150.
 — Perjen i Oldrup. **D.** 145.
 — Svendsen. **D.** 141.
 Sidjel, jfr. Cecilie.
 — Fru — af Margaard 1376. 93.
 Sigbrit. 246.
 Sigge, Biskop i Stara 1435. 119.
 Siggen. Margrethe von. 111, 176.
 Sigrid Erlandsdt. 133.
 Sigvaard Jonsen, R* 1435. 120.
 Simon Christensen **D.** 93.
 — Gregersen i Svingelbjerg. **D.** 151,
 153—4.
 Skaf. Frederik. 120.
 Skade. Anders Møller kaldet. 156.
 Skade. 25.
 — Niels Clausen, Biskop i Aarhus. 204,
 247.
 Skafve. Herlogh. 202.
 — Niels, Biskop i Roskilde. 202, 204.
D. 162.
 Skante. Axel Olsen. 203.
 Skarinberg, Skarnberg, see Skarpenberg.
 Skarpenberg. 24.
 — Fr. 217. **D.** 92, 93, 147—8, 172.
 — Gottschalk. 55.
 — Henning. 131.
 — Inger Henningsdt. 131.
 — Johan, R*. 64, 84, 101, 103—105,
 172. **D.** 49—54, 56—7, 59.
 Steel. 14, 25.
 — Albert. 231—2, 236. **D.** 154, 166,
 170.
 — Anders Albertsen. 132, 215.

- Stee.** Ane. 14.
 — Anna. 264, 267.
 — Hans til Nygaard. 44, 88, 180, 264, 267.
 — Iver. 88, 202, 263—5, 267. D. 170.
 — Sorgen til Estrup. 86.
 — Karen. 264—5, 267.
 — Lars. 236.
 — Ludvig. 264, 267.
 — Niels. 264, 267.
 — Otto. 220.
 — Sophie. 220.
- Stiel**, see **Stee**.
- Stiernov.** 24.
 — Iver Andersen. 252.
- Stinkel** (Søelade). 13, 14, 25.
 — Anna, fr. Niels Jensen (Rosenkrantz). 44, 110, 116, 117.
 — Anna Mortensdt. 13.
 — Berneke, R*. 65, 66, 90.
 — Birgitte. 224, 230.
 — Claus. 101. D. 58.
 — Hanneke. D. 12.
 — Hilleborg, Ditesdt. 100.
 — Morten. 13.
 — Otto til Nygaard. 100, 119, 120, 134.
- Stinkel** (en blaa Kille). 13, 25.
 — Poul Jensen til Gieskov. 13.
- Stodborgh.** Peder, Præst. D. 85.
- Stotborgh.** Peder, Raadmand. D. 78, 85.
- Stothove.** Mads, Borgmester i Kolding. D. 122.
- Stovgaard.** 16, 24, 27.
 — Jørgen. 132, 227.
 — Karen. 227.
 — Kirsten. 227.
 — Duf. 132.
- Stram** (Eenhjørning). 13, 24, 224 & ff.
 — Alhed. 226.
 — Anders c. 1600. 227.
 — Anna, Peder Strams. 227.
 — — Christen Høegs. 227.
 — — — 226.
 — — Henning Hjøes. 226.
 — — Jens Juels. 227.
 — — — 227.
 — — — 227.
 — Bege, Niels Krabbes. 224.
 — — Jørgen Juels. 227.
 — Birgitte, Peder Thotts. 226.
 — — Hans Dyres. 227.
 — Børge. 266.
- Stram.** Christen, R* c. 1400. 225—6, 234.
 — — til Urup. 44, 170, 213, 215, 223—7. D. 148.
 — — — 226.
 — — — † 1566. 226.
 — Ellen, Eric Fastis. 13, 224.
 — — Henrik Langes. 227.
 — — Alexander Grubbes. 227.
 — Effe, Niels Kaas'. 225.
 — — Effe Willes. 226.
 — Effe Kirstine. 227.
 — Effebe, Ove Willes. 226.
 — Enevold. 227.
 — — — 227.
 — Hans. 227.
 — Hartvig c. 1550. 227.
 — Henrik 1471. 224, 234—5.
 — — — 226.
 — Ibe Margrethe. 227.
 — Ingeborg. 227.
 — Jacob c. 1600. 227.
 — Jens, R* c. 1400. 224, 230.
 — Johanne, Hans Panges. 226.
 — — — Claus Albersens. 227.
 — — — Iver Dyres. 226, 237.
 — — — Bertel Juels og Jens Grøus. 227.
 — — — Sorgen. 227.
 — — — — 227.
 — Karen, Iver Christens (Rosenkrantz) 227, 281, 284, 287.
 — — — — Lanritz Brodenhuus'. 226.
 — Kirsten, fr. Peder Lyffes. 225.
 — — — Nielsdt., Eric Styggefens (Rosenkrantz). 44, 224, 229—34. D. 191—2.
 — — — — 226.
 — — — — 227.
 — — — Gunde Rostups. 227.
 — — — Knud. 226.
 — — — — 226.
 — Malene. 227.
 — Marie. 276.
 — Margrethe. 226.
 — Mette, Corfitz Hardenbergs. 226.
 — — — Christen Krags. 227.
 — Niels, † 1471. 44, 216, 224, 230—5. D. 148, 171—2.
 — — — — 1487. 225, 227.
 — — — — 226.
 — — — — † 1601. 226.
 — Oliva, Johan Dues. 226.
 — Otto, † 1606. 227.

- Stram. Otto.** 227.
 — Dve c. 1500. 223, 225, 227.
 — — † 1581. 227.
 — — 227.
 — — 227.
 — — Juul. 227.
 — Palle, † 1546. 227.
 — — 227.
 — Peder til Urup 1429—33, R* 1452—64. 97, 119, 134, 169, 181, 224—5, 234. D. 61, 65, 83, 92.
 — — R* til Urup, † 1581. 225—6.
 — — til Stougaard. 223, 227, 281, 284, 287.
 — — til Rundtoft. 224—5.
 — — 226.
 — — 276.
 — Timme. 226.
 — Thyge. 226.
 — Valdemar. 227.
 — — 227.
- Stram (Stithage).** 13.
 — Anna Erikdø. 226.
 — Erik til Gastrup. 89.
 — Iver Erikfen. 125, 288.
 — — til Volbbjerg. 227.
 — Mette Iversdø. 227.
 — Peder. 227.
- Stet.** 130.
 — Knud i Strans 128.
 — Niels til Gudumlund. 106.
- Smalsted. Hartvig.** 156.
- Smith, Smyth. Johannes.** D. 15.
 — Niels i Stieftrup. D. 72.
- Snafs. Otto.** D. 8.
- Snaghenburg, see Snakenborg.**
- Snakenborg. Geert, R*.** 81. D. 46.
 — Heine, R*. D. 46.
 — Henrik, R*. D. 46.
 — — 120.
 — Laurents, R*. 143.
- Snekke. Erik Jensen.** 203.
- Sommer. Bo, Præst & Canik i Rund.** D. 75.
- Sommer. Anna.** 223.
 — Christen. 223.
 — Christopher. 44.
 — Oluf til Psistrup. 44, 170, 222—3, 262. D. 132, 148, 152—4.
- Sophie Henrikdø 1457 etc., see Gylbensfjerne.**
- Sorte Skoning, R* 1397.** 65.
 — — Aage Jensen, R* 1450. 143.
- Sparré (3 blaa Sparré). Aage Jepsen.** 266.
 — Aage Tullesen, 97.
- Sparré. Christense Jepsdø, Claus Ludvigens (Kofenkrant).** 44, 266.
 — Claus Nielsen 1435, R* 1449. 120, 143. D. 79.
 — Henrik Aagesen i Hageløse. D. 167, 178, 194.
 — Jep Tullesen. 44, 266.
 — Mauritz Jepsen. 266.
 — Niels Clausen, R*. 86.
 — Oluf Jepsen. 266.
 — Torb Jepsen. 266.
- Sparré (3 staktslede Sparré).** 14, 16, 25.
 — Ib Torbensen. 15.
 — Jens Torbernsøn, R*. 59, 146. D. 95, 99.
 — Torben Ibsen. 15.
- Spænd.** 24.
 — Ellen. 225.
 — — 227.
 — Jens. 273.
 — Maren. 281.
- Spilid.** 24.
- Spoldener. Peter, R*.** D. 30.
- Staffen Nielsen.** 164, 165.
 — Scrifftwere. D. 145.
- Stafverskou.** 14, 119.
 — i Limvit. D. 62.
 — Anders, R*. 202.
- Stage. Jep Cannik i Ribe.** 213. D. 158.
- Stampe. Heineke.** 271.
 — Henrik 1401—7. D. 46, 56—7.
- Stangenberg.** 14.
 — Henrik, Biskop i Ribe. 146, 147, 151, 178. D. 95.
- Stauerfscow, see Stafverskou.**
- Steen. Christ.ern.** D. 170, 172.
- Steenfen. Magnus.** D. 19.
- Sti Bøshy i Østerballe.** D. 150.
- Stig Andersen, see Hvibe.**
 — Aagesen, R* 1397—1405, see Thott.
 — Bønde af Boer. D. 88.
 — Bøshy i Øst Baligh. D. 129.
 — Dgisson. 40.
 — Olsen, R* 1458, see Krognos.
 — Ovesen, R*, see Hvibe.
 — Peterfen, R* 1405, see Krognos.
 — Raff i Giabjerg. D. 129.
 — Tiggfen. D. 152.
- Straae.** 25.
- Strange Nielsen, R* 1457—86, see Strangefen,**
 — Pedersen 1406, see Strangefen.
- Strangefen. Christense.** 238.

- Strangefen. Claus. D. 192.
 — Ebbe, R* c. 1350. 47.
 — — c. 1500. 207, 235.
 — Glef Glesfen, R*. 95, 98. D. 52—54.
 — Niels, R*. 95. D. 51—54, 59.
 — Peder. 42.
 — Strange Nielsen, R*. 139, 142, 146—7,
 154, 182, 186, 190,
 200, 202—3, 212. D.
 95, 102, 126, 162.
 — — — 238.
 — — Pederfen. 98.
 — — Strangefen. 238.
- Sture. 24.
 — Henrik. D. 66.
 — Peter. 276.
- Sture. Niels, R*. 187, 189.
 — Steen Svantejen. 246.
 — — R*. 132, 187, 188, 189, 201,
 216, 240, 242—3.
 — Svante Nielsen. 243, 246, 261.
- Stj og Styg, see Stig.
- Stygge, Prinds. 19, 22.
- Nielsen, R*, see Rosenfrantz.
 — Christoffer, see Rosenfrantz.
 — Gref, see Rosenfrantz.
- Stygge. 20, 24, 236—9.
 — Anders Pederfen. 237.
 — — 1320. 236.
 — Andreas 1433. D. 65.
 — Anna. 239.
 — — 238.
 — — 239.
 — — Niels Juuls. 127, 239.
 — (—) Jesper Munks. 238—9.
 — Beate. 237.
 — Birte. 238.
 — Christense. 239.
 — Christiern. 237.
 — — 236.
 — — 239.
 — Ellen. 239.
 — Enevold. 236, 237, 239.
 — Hans. 236.
 — — † c. 1568. 238.
 — — 239.
 — — † 1593. 238.
 — — 238.
 — Holger. 237.
 — Ingeborg. 237.
 — Inger. 238.
 — Iver. 238.
 — Jacob Anderfen. 237.
- Stygge. Johan. 238.
 — Johanne. 239.
 — Karen. 238.
 — Kirsten. 238.
 — — 238, 280.
 — Maurig. 237—8.
 — — 236.
 — — † 1604. 238.
 — — 238.
 — Morten. 238.
 — Niels. 239.
 — — † 1605. 238—9, 280.
 — Palte. 236.
 — Peder 1319. 237.
 — — 1326. 237.
 — — 1483. 237.
 — — † 1612. 238.
 — — i Duchotm. 236.
 — Steen. 236.
 — Thomas. 239.
 — Tyge. 238.
 — Ulrif, Bifkop i Aarhus. 119, 120,
 134, 165—6.
- Suale. Werner. 174.
- Sufanne. Fru —, Gref Griffens (Banner) og
 Gotfdalk Nielsens (Gyldenstjerne). 97,
 99.
- Svarte Skoning, see Sorte Skaaning.
- Svend, Bifkop i Børlum 1391. D. 25.
 — Provst i — 1487. 202.
 — Torbensen 1489, see Ubføn.
 — Tygisen. D. 182.
- Sverke Magnvaldsfen, R*. 120.
- Sivr. Peder. 172. D. 92, 101.
- Swanig, see Svend.
- Sønnyf Arneffon 1361 (? Fasti). D. 8.
- Søren Magnfen. D. 175.

I.

- Tage Henrikfen 1405, see Reventlov.
 — Laurigen. 84.
- Thames, see Thomas.
- Tegemad. Anders. 202.
 — Gennete. D. 8.
 — Marquard. D. 82.
 — R. R. 172. D. 75.
 — Peder. 202.
- Tegenhuus, see Tinhuus.
- Teghema, see Tegemad.

- Leighenhjvs, see Linhuus.
 Leherbern Cegijon i Rimfj 1441, see Ubfjn.
 Lertel Jepsen. D. 145.
 — Madfen i Halsrode. D. 128.
 — Nielsen i Horsived. D. 150.
 Letj, Bifkop i Odense 1397, see Podedufkj.
 Letj, Erkebdgn i Koeskilde 1465, see Rosen-
 gaard.
 Lidemand. 25.
 Ligi, see Lyge.
 Limme Chrifternufen, R*. 146.
 — Senfen, see Lange.
 — — c. 1350. 46.
 Linhuus. 25.
 — Erif Nielsen (Senfen). 44, 176, 260.
 — Marquard. D. 186.
 Lhitmarus Peterfen. 76. D. 36—7.
 Liurhufund. Abraham Broderfen, R*. 65,
 79. D. 35, 40, 41.
 — Brita Abrahamfbdt. 166.
 Lhof. Anders. 120.
 Lthomas, Præft i Tranders. 100. D. 54.
 — Carlfen. D. 64, 65.
 — Senfen 1478 & 1500, see Kaas (Maur).
 — Mogenfen. 84.
 — Peterfen. D. 29.
 Ltop. Hafon, R*. 65.
 Ltorben Jbfen, see Sparre el. Hofenfparr.
 — Senfen, Bæbner 1478. D. 148.
 — Peterfen, R* 1883, see Gaten.
 Lthord, Bifkop i Strengnæs, 1397. 64.
 — Effifon i Buktrup. D. 67.
 — Gookfen. D. 128.
 — Madfen i Ornaa. D. 189.
 — Mattifjen, Fogd paa Standerborg. D.
 155.
 — Lthorloff, Bifkop i Viborg. 106—108,
 129, 144. D. 79.
 Ltornefrands. 15, 16, 24.
 — Chriften Miffelfen. 88.
 — Maren Erifbdt. 270.
 — Niels Chrifternufen af Kolby. 154. D.
 102—4.
 Ltorften, Bifkop i Skara. 64.
 Lthorvald Sivertfen, R*. 65.
 Lthott. 25.
 — Age Andersen. 112.
 — — Arefjen, R*, D. R. R. 1449—66.
 97, 143, 145—6, 190. D. 79, 95,
 121.
 — Anders Stifjen 1487. 203.
 — Anna Erifbdt. 132. .
 Lthott. Arel Jacobfen 1401—6. 84, 252.
 — — — D. 46, 49—51.
 — — — 1481, 252. D. 155.
 — — Duffen. D. 158.
 — — Peterfen, R* 1397. 65, 70,
 84, 119, 135.
 — Bent Aagesfen 1487. 202.
 — Birgitte Dufsfbdt. af Ballø. 112, 150.
 D. 157—9.
 — — — af Dronningholm. D.
 159.
 — Brita Bondesbdt. 145.
 — Chrifline Pedersbdt., Jacob Muus's
 Enke 1395. 70, 72.
 — Cæcilie Dufsfbdt. D. 159.
 — Ellen Aagesbdt. 145.
 — — Arefsfbdt. 237.
 — Eine Jepsbdt. 252.
 — Erif Aagesfen til Havelfe, R*. 132,
 200, 202, 216. D. 121, 162.
 — — Arefjen, R* 1450. 143, 146.
 — Guer — R*, D. R. R. 145, 147,
 186—87, 202. D. 95, 114, 121.
 — Jacob Arefjen, R* 1397—1405. 14.
 D. 30—32, 48.
 — — — 252—3.
 — Jens Due, R*, D. R. R. 200. D.
 96, 121.
 — Jep, see Jacob.
 — Ingeborg Philipfbdt. 195.
 — Riels Arefjen. 88, 119.
 — Kirften, Sr. Mogens Munkf. 86, 98,
 180.
 — Kirftine Stifbdt., Sr. Jens Grims. D. 178.
 — Laurentf Arefjen, R* 1462—66. 157.
 D. 109, 110, 121.
 — — Duffen. D. 158—59.
 — Margrethe Aagesbdt. c. 1330. 97.
 — — Dufsfbdt. D. 159.
 — Oliva Dufsfbdt. D. 159.
 — Oluf Arefjen, R*, † 1463. 86, 112,
 119, 120, 134, 142, 146, 185. D. 119,
 157—9.
 — Otto til Næs. 221.
 — Peder Nielsen, D. R. R. 1459. D.
 99.
 — — 226.
 — Philip Arefjen, R*. 195. D. 160, 179.
 — Stig Arefjen, R* 1397. 64. D. 35,
 40, 48.
 — Tage til Erikfholm. 221.
 Lthove. Fruer —, Sr. Stig Andersenf 1362.
 56. D. 9, 10.

- Love Andersdt. af Skovsboe. 225.
 Trolle. 25.
 — Borge til Killee. 125, 142, 263.
 — Gustaab. 246.
 — Margrethe Arvidsdt. 220.
 — Zillegaard. 126.
- Thruels Ingvarsson i Nordrupp. D. 67.
 Truels Sønnsen i Kaaltinge. D. 129.
 Thrugith Andersen. 203.
 Truid i Hylbige. D. 93.
 Truid Nielsen, see Hase et. Glob.
 Tue Gummesen. 225.
 — Gunnarsen. 120.
 Tue Nielsen, Erkebiskop i Lund. 142, 145, 146, 151, 152, 186. D. 79, 95.
 — Spang. D. 117.
 Tule Jensen. D. 181.
 Tule Andersen. D. 29.
 Thun. Hartvig. D. 64.
 Tycho Tulsen. 68.
 Tyge Jensen, Canik i Roeskilde 1465. D. 118.
 — — i Halle 1469. D. 128.
 — — 1489. D. 172.
 — Matisen. 255.
 — Pedersen. 133.
 — Petersen i Albage. D. 128.
 — Torben. D. 149.
 Tonne Wernersen, see Parsberg.
- II.**
- Ubsøn. 24.
 — Esse Svendsdt. 89.
 — Svend, R* 1406. 89, 92, 93. D. 48, 50, 51.
 — Svend Torbensen. 235—6. D. 114, 115, 172—5.
 — Therberrn Esqison i Nimsø. D. 67.
- Uffe Stigføn, R* 1356, see Hvide.
 Ulfeldt. 25.
 — Agathe. 236.
 — Axel Jacobsen var † 1383. 44, 67—74. D. 21.
 — Christine Arelsd. 1383—9. 44, 67—75, 78, 80, 105, 108, 109. D. 20—22, 26, 32, 33, 38.
 — Christophør Ballesen. 132.
 — Claus Andersen, Prior i Dalum. 202, 216.
 — Ebbe Andersen 1487. 202, 214.
 — Jind Aagesen, R* 1399. D. 38, 179.

- Ulfeldt. Sennete, Bisfop i Døense 1450, 143, 146.
 — Jacob, † 1593. 132.
 — Johannes Arelsen 1383—97. 68—75, 78, 81, 105. D. 20, 21, 24, 28, 30—33, 45.
 — Knud Sønsson, R*. 67.
 — Laurents. 88.
 — Mette Laurentsdt., c. 1450. 88.
 — Niels Sepsen, Bisfop i Roeskilde 1335. 69, 74. D. 24.
 — Niels Petersen, R* 1354. 67.
 — Palle Andersen. 203, 236.
 — Peder Nielsen. 119, 120.
- Ull. Søn. 156.
 Ullstand. 25.
 — Gregers Sepsen. 203. D. 167.
 — Holger Gregersen. 229.
 — — Henrikken. 133.
 — Ingeborg. 237.
 — Jacob Geertsen, Erkebiskop i Lund 1397—1405. 64, 69, 70, 78, 79. D. 34, 40, 45, 47, 48.
 — Søn Holgerfen. 220.
 — — — 221.
 — Kirsten Gregersdt. 229.
 — Oluf Holgerfen. 203. D. 193.
 — Sidfel. 220.
 — Truid Gregersen, R*. 87, 229.
- Urne. 25.
 — Anna. 227.
 — Christiern, R*. 202.
 — Hans, Provst i Døense. 202.
 — Margrethe. 223, 225.

B.

- Badsphd. 25.
 Baldemar Atterdag, Konge. 44—47, 49, 54—55, 58, 61—4, 66—7, 76, 91, 112, 166. D. 1, 2, 14, 15, 24, 25, 34, 49,
 — Griffen, Konge 1326. 39, 42, 44, 237.
 — Baldemar Seier, Konge. 22.
 — Hertug i Hyland. 59. D. 8.
 — Søn af Hertug Baldemar, var † 1361. D. 8.
 — Markgreve af Brandenburg, † 1319. 39.
 Baldemar Wertsfen, R* 1405 (? Sappi). 84. D. 48.
 Balfendorff. 25.
 — Hans, R*. 202, 204.

- Valkendorff. Henning. 120.
 — Peter, R*. D. 48.
 Valraven. Hans, Fogd i Malmo. D. 29.
 Vardenberg. Frederik, R*. 40, 119.
 — Henrik, R*. D. 35.
 Vasa. Birgitte Christiernsdot. 167.
 — Christiern Nielsen, R*. 120, 167.
 — Gustav. 246
 — Ketil Karlson, Biskop i Vinkjoberg. 186, 187.
 Vdheson, see Udsøn.
 Vebner. 15, 16, 24.
 — Christense. 238.
 — — 239.
 — Per Terchelsen. D. 170.
 — Svend Pedersen. 238.
 — Torkel — 239.
 Becksternmann. Claus. 69.
 Velas Bsteeg. D. 147.
 Vendelbo. 12, 45, 106.
 — Anna Christiernsdot. 98.
 — Cecilie, Hr. Erik Nielsens (Gyldenstjerne). 46, 98.
 — Christiern, R*. 98, 166. D. 20, 25.
 — Else Christiernsdot. 252.
 — Ingeborg, Hr. Niels Bugges. 46.
 — Niels Pedersen. 46.
 — N. N., Hr. Henning Starpenbergs. 131.
 — Peder Pedersen. 46.
 — — Sorensen, R*, var † 1347. 46, 98.
 — Sage Pedersen til Hammelmoje. 46.
 Venstermand. 25.
 — Morten. 203. D. 193.
 Vernekiuus Courabsen. D. 48.
 Verner Petersen. 145.
 Vesteni. 24.
 — Anna 227.
 — Eggert. 202.
 — Elsebe. 227.
 — Erik. 202. D. 173, 175.
 — Karen. 44, 270.
 — Sti. 160. D. 136.
 Vesti Christiernsen, Herredsfoged: D. 189.
 Vffo, see Uffe.
- Biffert. 14, 15, 16, 24.
 — Arel til Arelvold. 86.
 — Christen Maltesen. 264.
 — Christense Arelsdot., † 1624. 86.
 — ? Johan Thomijsen, R* 1405—7. 84, 90. D. 48, 58.
 — Jon. 88.
 — Tonne Pallejen. 203.
 Bind. 13, 15, 25.
 — Anne. 227.
 — Jep, Cantor i Ribe. 162.
 Binter. Lauris, Præst. D. 166.
 — Peber. 172. D. 93, 101.
 Bisdj. Henneke Bulffson. D. 144.
 — Bulff. 188.
 Wittefop, jfr. Krummebige.
 — Henneke af Sandholdt. 41.
 Wiggen. Fiske, R*. D. 46.
 — Herman. D. 46.
 Wittslaf, Greve. 120.
 Wughe. Per, Vebner. D. 148.
 Wogen og Woghen, see Wogn.
 Wogn Jensen. 199. D. 151—52.
 — Keldsen. D. 152.
 Wognsen, 24.
 — Cecilie Esbjærnsdot. 42.
 — Christern. D. 174.
 — Esbjærn. 42.
 — Jens. 84, 164.
 — Mikkel Erikken. 281.
 Wognsleth. Claus. 279.
 Worthenbergh, see Vardenberg.
 Urne, see Urne.
 Vulf. Nicolaus, Biskop af Slesvig. 104, 109, 110, 138, 139. D. 73, 74.
 Vvsøn, see Udsøn.

Y.

- Ybe Nielsen, Capellan. D. 117.
 Yde, see Yde.
 Yeppe, see Jep, Jacob.
 Yenshørdh. Conrad, R*. D. 31—2.
 Ywar, see Yver.

Topographisk Register.

B. = By, S. = Sogn, H. = Herred. Tallene, der følge nærmest efter Navnet, henviser til Familiehistorien, hvorimod Tallene, der følge efter et „D“, henviser til Diplomatariet.

A.

- Aaberg, Bedersø S., Hind H. 132.
 Aabohøjsel. 55, 56. D. 9, 10, 20, 66.
 Aabye, Zister —, Skaarup S., Sunds H. 178, 264.
 Aabyhøel, see Aabohøjsel.
 Aagaard, Skettirup S., V. Han H. 46, 47, 87, 98, 100, 175, 180, 220.
 Aagerup i Skaane, see Agerup.
 Aagestorp, see Dgstrup.
 Aagesvig, Ferlev S. og H. 178, 271.
 Aaker, see Aafjær.
 Aafjær, Fålling S., Hads H. 125, 259. D. 103, 104.
 Aalborg. D. 24, 25.
 Aalborghuus. 44, 87, 176, 221.
 Aaldrøp Møllested, see Dpedorp, Dper Møllested.
 Aalegaard, Skram S., V. Han H. 226.
 Aalholm, Nyfled Landsogn, Musse H. 125, 287—8.
 Aallebige, Randlev S., Hads H. D. 206.
 Aalse S., Sønder H., Randers A. 199. D. 169.
 Aalsrode, Aalsø S., Sønder H., Randers A. D. 128, 129.
 Aaninghe, see Auning.
 Aarhuus. D. 1, 2.
 Aarslev B. & S., Bindinge H. D. 21.
 Aas, Laars S., Borglum H. 239.
 Aasdrøp. D. 169.
 Aastrup, see Astrup.
 — B., Føvling S., Thyfving H. D. 173.
 Aafum H. D. 21.
- Årverdt, ? Ingelsta H. 78.
 Åbellgarden, Nørsløv S., Bends H. 172. D. 75.
 Åbrahamstrup, nu Jagerspris, Draaby S., Horns H. 131.
 Ågedrup B. & S., Bjerge H., Fyen. D. 21.
 Åger, see Ågri.
 Ågerup i Skaane. 203, 206.
 Ågershuus i Norge. 133, 269.
 Åggathorp i Fyen, see Ågedrup.
 Ågnete, Sect. — Kloster i Roestide. 40, 41.
 Ågri B. & S., Mols H. 126. D. 72.
 Ålbøge B. & S., Sønder H., Randers A. D. 128, 191.
 Ålbogees, Ålbogens, Ålbøge S., Sønder H., Randers A. D. 190.
 Ållelev B., Pynghby S., Sønder H., Randers A. 122, 237. D. 60, 67, 130, 204.
 Ålleloffgaard, Ållelevgaard, Pynghby S., Sønder H., Randers A. 198. D. 128—130, 204.
 Ållefø B. & S., Lunde H. D. 21.
 Ållindskov, ? Rarup S., Lynggaard H. 222.
 Ålløse, see Ållefø.
 Ållmindsøjsel. 43.
 Ålnerup og Ålnerup, Ålnerp, Sara H., Skaane. 48, 86, 241.
 Ållø, see Ållfø.
 Ållsted, W. Nyfird S., Nørvang H. 227, 281, 287. D. 175.
 Ållstedvoild, Ållsted S., Nørre H., Morsø. 172.
 Ållsrode, see Ållsrode.
 Ålluløff, see Ållelev.
 Ållverfje, ? Pynghby S., Sønder H., Randers A. D. 206.

Alveløsevej, see Allev.
 Aløe, jfr. Væø. **D.** 117.
 Amelundh, Amlund, Findballe *S.*, Tørrild *S.*
 168. **D.** 84, 85.
 Andorp, Andrup, Frøslø *S.*, Mors, Sønder *S.* **D.** 93.
 Anslod *S.*, Hoier *S.* 276.
 Anshof Evinninge Sogn, Gudme *S.* 27.
 Anshof. 123. **D.** 68, 69.
 Antvorskov Kl. 40.
 Apeltorp, Bara *S.* 72.
 Arffvæ, Nørre *S.*, Salling. **D.** 184—5.
 Arløse, Arløsetorp, Frøslø *S.*, *S.* Flakkebjerg *S.* **D.** 156, 158.
 Arndorp, Mars *S.* 39.
 Arre, see Væ.
 Arse Herred, see Arse *S.*
 Arsløf, see Marslev.
 Arse Herred. **D.** 2, 3.
 Arsius, see Marxhus.
 Asdal, — *S.*, Vennebjerg *S.* 44, 96—7, 99, 107, 125, 224.
 Asdorp, see Astrup.
 Asfærg *B.* & *S.*, Nørhald *S.* 204.
 Asf, Astrup *S.*, Ring *S.* **D.** 205.
 Asse Mølle, Feidballe *S.*, Sønder *S.*, Randers *A.* **D.** 190.
 Assouf, Larning *S.*, Lyegaard *S.* 252.
 Asmildskloster, Asmild *S.*, Nørhng *S.* 250.
 Athes, see Athes.
 Asfets, Vester — *B.* & *S.*, Sønder *S.*, Mors. 172, 270. **D.** 92, 93.
 — Øster — *B.* & *S.*, Sønder *S.*, Mors. 270.
 Assendrup, see Estrup.
 Asferbo, Libirke *S.*, Holbo *S.*, 203, 206.
 Asfens. **D.** 27.
 Astrup, Oct. Hans *S.* ved Hjørring, Vennebjerg *S.* 95. **D.** 52.
 — Grinberslev *S.*, Nørre *S.*, Salling. 258, 270.
 Asumheret, see Asum *S.*
 Attorp. 74.
 Attrop, Attrup, Rosmus *S.*, Sønder *S.*, Randers *A.* **D.** 123.
 Attroppe haffuæ, Solsteinborg *S.*, *B.* Flakkebjerg *S.* **D.** 195.
 Aulum, Hammerum *S.* 114.
 Auning *S.*, Sønder Hald *S.* 154. **D.** 104, 105, 115.
 Aunshjerg, Siorslev *S.*, Lyegaard *S.* 88, 89, 98, 181. **D.** 189.
 Aulumgaard, Veirum *S.*, Hjerm *S.* 271.

Aunshjerg, see Aunshjerg.
 Arelvold, Ronneberga *S.* 86.

B.

Baag *S.* **D.** 21, 22.
 Baaller, see Voller.
 Baastrup, *S.* Snebe *S.*, Norvang *S.* **D.** 204.
 Bahuus. 220, 266.
 Balefare, Balsfæ, Riimts *S.* 73.
 Bali, see Valle.
 Baligh, see Valle.
 Valle, Bredsten *S.*, Tørrild *S.* 168, 213, 224. **D.** 145.
 — Rosmus *S.*, Sønder *S.*, Randers *A.* **D.** 128.
 — Øster —, Hoed *S.*, Sønder *S.*, Randers *A.* **D.** 129, 150.
 —, Mørke *S.*, *S.* Riebjerg *S.* **D.** 204.
 Valligh, see Valle.
 Vallo, see Valle.
 Vardsjesund. **D.** 114.
 Varret, Varrit *B.* & *S.*, Hjerje *S.* **D.** 205.
 Varritskov, Varrit *S.*, Hjerje *S.* **D.** 207.
 Væsballe, Agri *S.*, Mols *S.* 126. **D.** 72.
 Væsnæs, Tjørrebj *S.*, *B.* Flakkebjerg *S.* 13, 86.
 Vælbeck, ? Vobæk, Stoubj *S.*, Hjerje *S.* **D.** 206.
 Vævelse, — *S.*, Thybjerg *S.* 132.
 Vægstrup, Vistofte *S.*, Mols *S.* 252.
 Vekkefog, Vekkefogh, Villands *S.*, Staane. **D.** 23.
 Veldringe, — *S.*, Vaars *S.* 127.
 Vellinge, *S.* Kirkeby *S.*, Falster Sønder *S.* **D.** 194.
 Venbby, Vemmenhøjs *S.* 78.
 Veritsholm, Hjerredsladegaard, Fers *S.* 266.
 Verragher, see Hjerager.
 Verritgaard, Laars *S.*, Musse *S.* 126, 220.
 Verjsholm, Verejso *S.*, Herrefiad *S.* 239.
 Vierager *B.* & *S.*, Hads *S.* **D.** 126, 202.
 Vieragaard, Karstlund *B.*, Lune *S.* 40.
 Hjerje *S.* i Hjen. **D.** 21.
 Hjerje *S.*, Hjerje *S.* i Hylland. 261. **D.** 200. 205.
 Hjerre, Øst- og Vestbirt Hjer, Østbirt *S.*, Bor *S.* 223.
 Hjerregaard, Dybe *S.*, Vandfuld *S.* 273.
 Hjerksnab, Hjersting *S.* & *S.* 235.
 Hjerterstov, Hjerterstov *S.* **D.** 157—9.

- Vigholm, see Bygholm.
 Bildsø, Billese, Dranby S., Mose S. D. 206.
 Bunderup D. 189.
 Binnehalle, Randbøl, Torriid S. 168, 213, 224.
 Birgitte, Ect. — Kloster i Mariager. 196—7. D. 124, 125.
 — Ect. — Kloster i Maribo. 112, 170. D. 62, 63, 94.
 Birkelev, Bjærkelev, Bødder S., Hviding S. 282.
 Birkelev, Naby S., Sjar S. 125.
 Birkevad B. & S., Lynge Kronborg S. 41.
 Bistrup, Grandslev S., Houlbjerg S. 46, 100, 166.
 Bistibell, Efted S., B. Piesbjerg S. 150.
 Bjørnekjær, Bivild S., S. Hald S. 130, D. 120.
 Bjørnholm, Tirstrup S., Sønder S., Ranzers A. 28, 44, 46, 56, 93, 120—7, 130—3, 135—7, 155, 159, 162, 163, 195—6, 198, 209—10, 287. D. 9—11, 59, 67, 69—72, 76, 78, 79, 98, 99, 101, 103—5, 115, 117, 120, 123—6, 142, 150—1, 154—5, 162, 180, 189—92, 200.
 Blaabjerggaard, Rastebjerg S., Sønder S., Morsø. 217. D. 147.
 Blangtvet, ? Blangstrup, Turup S., Baag S. D. 21.
 Blayborre, see Blaabjerggaard.
 Bløkingen. 43, 145.
 Bloustrød B. & S., Lynge-Kronborg S. 41.
 Bockhagen, Buthavn, Kappel S. & S. 265, 274.
 Bodeldal (Bode, Drfted S., Rougso S.). 181.
 Boelstorp, see Boullstrup.
 Bogenholm, Bistofte S., Mose S. 122.
 Bøghæret, see Baag S.
 Børdorp, see Bullerup.
 Bøller, Uth S., Bjerge S. 44, 98, 133, 180, 195—7, 209—10, 223. D. 117, 162, 180, 199—207.
 Bøller, Taars S., Børlum S. 227, 238.
 Bøllerlund, Uth S., Bjerge S. D. 206.
 Bøllerup, Zungelstæde S., Skaane. 98, 100, 237.
 Bøllinggaard, Ringe S., Gudme S. 226.
 Børbjerg B. & S., Hjerm S. 218. D. 165.
 Børholm paa Mønd. 99, 185.
 Børholm, see Bjørnholm.
 Børnstrup, ? Bøstруп, Ved S., Mose S. D. 72.
 Borsø, nu Marqvinsholm, Pjunits S., Skaane. 40, 69, 73.
 Bostorp, see Baastrup.
 Borup, Åstrup S., Hinsted S. 129. D. 110, 111.
 — Krogæbel S., S. Hald S. 128.
 — B. & S., Støvring S. 205.
 Bøttorp, Bøttstrup, Ølsted S., Hattung S. D. 201.
 Boullstrup, Bjerager S., Hald S. 131. D. 126, 202.
 Bøvelstrup, see Boullstrup.
 Bramstrup, N. Lyndelse S., Aafum S. 174, 226, 238.
 Brandbjerg Høvd., Kollerup S., Torriid S. D. 145.
 Brandholm, Brande S., Nørvang S. 280.
 Brandhuhr, Brendhuhr, Frørup S., Thystrup S. 132.
 Brangstrup, see Bramstrup.
 Brantberigh, see Brandbjerg.
 Brautfou, Broust S., V. Han S. 239, 267.
 Breballe, Hornstrup S., Nørvang S. 170.
 Bredt, Barrit S., Bjerge S. D. 205.
 Bredsten S., Torriid S. 40, 168.
 Bregentved, Hæle S., Ringsted S. 98, 100.
 Bregneholm, see Breinhholm.
 Bregninge, — S. Bølling S. 226.
 Breinhholm, Aale S., Brads S. 13, 85, 87.
 Brenkil, Brendekilde B. & S., Odense S. D. 21.
 Brestrup, Ring S., Thyfing S. 214.
 Breyd, see Bredt.
 Brigsted, Søvind S., Bor S. D. 203.
 Brinch, Brinke, ? Brink, Staby S., Ulfborg 227, 286.
 Bro Hospital ved Grenaa. 127. D. 91.
 Broby, Sønder — B. & S., Sølling S. 41.
 Brobbek Skov, Svitsager S., S. Hald S. S. 227, 286.
 Brodbjerg, see Vorbjerg.
 Brolykke, Viby S., Bjerge S. i Fyen. 223.
 Brunkebjerg. 190, 242.
 Brunmose, Marie Magdalene S., S. Hald S. 150.
 Brusgaard, see Bruusgaard.
 Bruusgaard, Øst S., Galten S. 152, 227. D. 97.
 Brygsted, see Brigsted.
 Brylle B. & S., Odense S. D. 21.
 Brylle, see Brylle.
 Brødbek, Brødbekgaard, Vorbjerg S., Hjerm S. D. 165.

Brøndbjerg, Roftrup S., Hinfled S. 149.
D. 110, 111.

Bucktrup, see Bugtrup.

Buderupholm, Buderup S., Hornum S. 238.
Bugtrup, Kolind S., Sønder S., Randers A.
D. 67, 123, 128, 129, 190.

Buckdrup og Bukthrup, see Bugtrup.

Bulbroholt, Gaarstev S., Holmans S. 169.
D. 81, 82.

Buller og — lund, see Boller og — lund.

Bullerup Hvgd. og B., Agebrup S., Bjerger
S., Fyen. 68. D. 21.

Burglum, see Børlum.

Bustrup, Rasming S., Rødding S. 149, 269.

Byggholm, Hatting S. & S. 84, 98, 226.
D. 170, 207.

Byrhite, see Birgitte.

Bjørghøjehøret, see Bjerger S.

Bjørneker, see Bjørnetjør.

Bjørnelløsfang, see Bjørnholm.

Bjørnholm, see Bjørnholm.

Bellinge, see Bellinge.

Børlum B. & S., Høllum S. 129, 130, 168.
172, 181, 182. D. 89, 90.

Bøgebjerg Skov, Fjurenbal S., N. Flakkebjerg
S. D. 195.

Bøien, Lime S., S. Hald S. D. 205.

Bøli, Bøstebølle B. & S., Rinds S. 100.
D. 55.

Børlum S. 58.

Børlumskloster, Børlum S. & S. 27, 44, 98,
241 & ff. D. 162, 198.

Børnholm, see Bjørnholm.

Bøvel, S. Omme S., Nørvang S. D. 204.

Bøvling, Bøvling S., Skodborg S. 96, 221.

Bøynge, see Bøien.

C.

Christrup B. & S., S. Hald S. 43, 62.
D. 19.

Clara, Oct. — Kloster, Nørstilde. 40.

Clausholm, Bøldum S., Galten S. 86, 98,
180.

Clitten, see Klitten.

Clobergh, see Kloborg.

Cristorp, see Christrup.

Cvrop Skov, Koed S., S. Hald S. D. 206.

D.

Daalum, see Dalum.

Dadnes, Dagenæs, Thysted S., Hatting S.
D. 200.

Dalbøver, Randbøl S., Tørrild S. 168, 213,
224.

Dalbø, Torna S. 269.

Dallund, Sønderjøs S., Skobby S. 174, 221.

Dalgaard, Dalestov, Mammen S., Middelfom
S. 167, 217. D. 77, 148—9.

Dalstov, see Dalestov.

Dalum, Daalum, Dalum S., Odense S. D.
12.

Dampbo, i Karup, Hølevad S., Baag S.
D. 22.

Damsgaard, ? Outrup S., Sønder S., Morsø.
227.

Deibjerglund, Deibjerg S., Bølling S. 227.

Deigret, Dyrød, Tved S., Møls S. D. 72.

Demmestrup, Raaby S., Gjerlev S. 271.

Diernæs, Bang S., Hundborg S. 94. D. 51.

Donneruplund, Give S., Nørvang S. 227.

Donslund, Høinsvig S., Slaugs S. 238.

Dorning, see Tørring.

Draaby Søe, B. & S., Møls S. D. 67, 206.

Drammestrup, Tirstrup S., Sønder S., Ran=
ders A. 121, 123, 130. D. 67—70, 98,
99, 123, 124, 126, 128, 129, 189—90.

Dramstorp, see Drammestrup.

Droby, Dragby, see Draaby.

Dronningborg, Randers Oct. Mortens østre
Landdistrikt. 226.

Dronningholm, Kregome S., Strø S. D. 159.

Ducholm Kl. paa Morsø. 229—33, 236.

Dungskov, Ginding S. 268.

Dybeck, N. Bemmenhøgs S., Bemmenhøgs
S. 240. D. 30.

Dykerth, Bara S. 72.

Dyngby, Bierager S., Hads S. D. 202.

Dyrød, see Deigret.

Dyhøing Skov, Døsting Skov, Højbjerg S.,
Høgaard S. 174.

Døstrup S., Sø S. 284.

E.

Ebbelholt Kl., Tjæreby S., Strø S. 255.

Eddrup B. & S., Sønder S., Randers A.
D. 129.

— Farsø S., Gislum S. 149.

Ebeltoft. 126, 143, 151. **D.** 78, 79, 96, 97.
 Eberød, Herrestad **h.** 68.
 Egebjerg, — **S.**, Odd **h.** 68.
 Egebe, Somfruens —, Øster — **S.**, Faxe **h.**
 195.
 Egenæs, Borne **S.**, Gottorp **N.** 100.
 Egeffov, Quærndrup **S.**, Sunds **h.** 226.
 Egeffov, see Egeffov.
 Egsmark, Draaby **S.**, Mols **h.** **D.** 204.
 Egtingh, see Eging.
 Egum, see Igum.
 Eising **B. & S.**, Ginding **h.** **D.** 166.
 Eistrup, Harte **S.**, Brust **h.** 168. **D.** 83.
 Ekholm Slot, Skjorping **S.**, Høllum **h.** 65,
 113. **D.** 24, 25.
 Ellehær, Hornstet **S.**, Ø. Kibjerg **h.** 128.
 Elinge, Højagers **h.** 86, 87.
 Elsberg **B. & S.**, Lyegaard **h.** 222.
 Elvedgaard, Vestlinge **S.**, Skovby **h.** 44, 210.
 Enkloster, Enkloster, Ny **S.**, Thyrtung **h.**
 150, 202, 205. **D.** 171, 173, 175, 192.
 Ennerlev **B. & S.**, Heier **h.** 275—7, 282,
 289.
 Endelave. 195.
 Endilt, Veilby **S.**, Holmans (nu Elbo) **h.**
D. 81.
 Engestad, Ingeflad, ? Ørie **h.** 97.
 Engesholm, Norup **S.**, Lærild **h.** 28, 44,
 96, 168, 169, 170, 211 & ff. **D.** 83,
 131, 158, 162, 176, 183, 192.
 Engesholm, see Engesholm.
 Enggaard, nu Øyldensten, N. Sandager **S.**,
 Skovby **h.** 100.
 Englerup, Sonnerup **S.**, Voldborg **h.** 43.
 Engylstholm, see Engesholm.
 Ene, Karrebæk **S.**, Ø. Klakkebjerg **h.** 49, 54.
D. 2, 3.
 Eriksholm, Torlosa **S.**, Onje **h.** 221.
 Erstioff, ? Rougø **h.** **D.** 206.
 Esdorp og Esdorpplund, see Estrup.
 Etebjerg, Stubberup **S.**, Bjerge **h.**, Fyen. 46.
 Estifer, ? Lyngby **S.**, Sønder **h.**, Randers
N. **D.** 190.
 Estjær, Grinderslev **S.**, Nørre **h.**, Viborg **N.**
 87, 97, 125, 229, 245.
 Estjenbæk Kloster, — **S.**, **S.** Hald **h.** 86,
 149, 261.
 Esterballe, N. Sandager eller Sørslev **S.**,
 Skovby **h.** **D.** 21.
 Estvad, see Estvadgaard.
 Estrup, Fausing **S.**, **S.** Hald **h.** 13, 39,
 84—7, 100, 150, 155—7, 229. **D.**
 19, 103 & ff.

Estrup, Østerop ved Marie Magdalene, **S.**
 Hald **h.** 155. **D.** 105.
 —, Estrupplund **S.**, Rougø **h.** **D.** 205.
 Estrupplund Slot, — **S.**, Rougø **h.** **D.** 206.
 Estvadgaard, Estvad **S.**, Ginding **h.** 44, 175,
 180, 267—9. **D.** 184, 198.
 Esandorp, see Estrup.
 Etchismark, see Tetsmark.
 Etmark, see Egsmark.
 Eystrop, see Eistrup.
 Eythde, ? Egtved, Jerlev **h.** 213. **D.** 184.

F.

Faareveile paa Rangeland. 13, 85, 100, 132.
 Falkøping. 64.
 Falsterbo. 68, 73.
 Faurholm, Frederiksberg Slotsfogt, Lyng
 Frederiksberg **h.** 44.
 Fausing **B. & S.**, Sønder Hald **h.** 80, 81,
 406, 211. **D.** 41, 127.
 Faring, see Fausing.
 Felde, Ryde **S.**, Ginding **h.** 42.
 Field Skov, Marie Magdalene **S.**, **S.** Hald
h. 150.
 Fiellerup (nu Østergaard) Nørre **h.**, Randers
N. **D.** 120.
 Fielsherrit, Fjelt **h.**, Fjends **h.** **D.** 189.
 Filshave, Grønning **S.**, Nørre **h.**, Salling.
 268.
 Finnvid, Sønderbo **h.**, Smaalund. 243.
 Fjstbæk, Nørlyng **h.** **D.** 149.
 Fladsby, Sorup **S.**, Ny **h.**, **S.** Hylund. 149.
 Flemlose **B. & S.**, Baag **h.** 41.
 Flemming, Hornborg **S.**, Nim **h.** **D.** 203,
 206.
 Flintholm, Hundstrup **S.**, Salling **h.** 269.
 Fobist, Ødis **S.**, Thyrtung **h.** 240.
 Foltriss, see Fugeltriss.
 Foorthøe, Græbstrup **S.**, Thyrtung **h.** **D.**
 191—2.
 Forropfis, ? Farup, Krogsbæk **S.**, **S.** Hald
h. **D.** 206.
 Foungsø, see Giandrup.
 Foversted. 168. **D.** 84.
 Fowling, see Fowling.
 Framløff herrit, Framlev **h.** **D.** 205—6.
 Freistrup, ? Lundby **S.**, Slet **h.** 96.

Fruergaard, S. Fjelding S., Hamnerum S. 227.
 Frysdal. 268.
 Frøbjerg, Orte S., Vaag S. D. 22.
 Frøbyhørg, see Frøbjerg.
 Frøsløvsgaard, Frøsløv S., Morsø. 231—4.
 Frøstrup, Lunde S., B. Horne S. 239.
 Fugeltræs, Grødstrup S., Tyrsting S. 179, 235. D. 169—73, 175.
 Fulden, lille —, Beber S., Ring S. 268.
 Fulstofte, Grosta S. 72.
 Fvingssjø, Alalum S., Sønderlyng S. D. 206.
 Færkes Gods i Høllum og Hinsted Herreder. 94. D. 53.
 Fævedæl og Fævedell, see Fævedile.
 Fævedile, Lyngby S., Sønder S. Randers A. 121, 122. D. 60, 128, 129.
 Førslevgaard, pag. 233, see Frøsløvsgaard.
 Førslev, Førslev B. & S., V. Flakkebjerg S. D. 160.
 Fosting B. & S., Tyrsting S. D. 170.

G.

Gaarslev B. & S., Holmans S. 169. D. 81.
 Gabbjerg S., Torvild S. D. 83.
 Gammelstrøg, see Gammelstrøg.
 Gamlatøfte, see Gamtofte.
 Gammelby, Gammelbygaard, Gammelbyhave, Sørup S., Ny S., S. Jyll. 109.
 Gammelmølle Dam, Drum S., Nørre S., Randers A. D. 206.
 Gammelstrøg, Tønning S., Tyrsting S. D. 173, 175.
 Gamtofte B. & S., Vaag S. D. 22.
 Garsløff, see Gaarslev.
 Gauno, Veils S., Hamner S. 221.
 Geding og Gedyng, see Ginding.
 Gendrop og Gendropgaard, see Giandrøg.
 Gers S., see Gars S.
 Gerøse, see Greis.
 Geseløf, see Geseløf.
 Gharløff, see Gaarslev.
 Giandrøg, Gendrop, Giendrøg (Foufingsø) Alalum S., Sønderlyng S. 222. D. 132, 154.
 Gjelstov, Hillerslev S., Salling S. 13, 174.
 Giandrøg, see Giandrøg.
 Gjerding S., Høllum S. 94.

Gjerding 13

Gjerdrup, Egeslevmagle S., V. Flakkebjerg S. 227.
 Gjerløv B. & S., — S. 252.
 Gjern S. 43.
 Gjerrild B. & S., Nørre S., Randers A. 91.
 Gilleballe, Nørup S., Torvild S. D. 127.
 Ginding S. D. 61, 164—5, 182.
 Ginnerup, see Giandrøg.
 Gjortstov, Gjortstov B., Høltug S., Stevns S. 73, 74, 105. D. 28.
 Gisløf, Sfyts S. 72.
 Gisløf, Sfyts S., Ringsted S. 99, 220. D. 173, 177, 193, 197—8.
 Gisløffella, see Gisløf.
 Gjødninggaard og Mølle, Nørup S., Torvild S. 168, 213. D. 145, 146.
 Giøngelholm i Skaane. 206.
 Giøttrup B. & S., V. Han S. 251.
 Gladfæge, Jærestads S. 71.
 Gladshøvet, Gladshø, Høed S., Sønder S., Randers A. D. 67, 128, 149—50.
 Glumminge, Ingelstafte S. i Skaane. 133, 220, 237.
 Graafte Mark, Tiirstrup S., Sønder S., Randers Amt. 96, 130. D. 123, 124, 190.
 Gram Slot, Gram Sogn, S. Jylland. 63.
 Gramstorp, see Grumstrup.
 Grandslev B. & S., Høulbjerg S. 166, 171.
 Greis B. & S., Nørvang S. D. 204.
 Greenaa. 123. D. 68, 69, 91, 189.
 — Mølle. 123. D. 68, 69.
 — Hølm. 122, 123. D. 60.
 Grene B. & S., Slaugs S. 168. D. 84, 85.
 Grene, see Grene.
 Grefst. 185.
 Grestrop, see Grødstrup.
 Gribsgaard. 281.
 Gribstrup, Rønborg S., Brads S. 235—6.
 Grynda, see Greenaa.
 Grimstrup Slot ved Maribo 67.
 Grindsted B. & S., Slaugs S. 168. D. 84, 85.
 Grindby og Grindbyholm, see Greenaa.
 Groeff Mark, Groeff Mark, see Graafte Mark.
 Grumstrup, Vedstet S., Bor S. D. 203.
 Grundtoft, Lundgaard, Flensborg A. 282.
 Gruske, see Graafte.
 Grynsted, see Grindsted.
 Grødstrup S., Tyrsting S. D. 170—3, 175, 191—2.
 Grøderbø, Ravnkier S., Gottorp Amt. 100, 101, 280. D. 56.

Grønolth, Grønholst, B. & S., Lynge-Kron-
borg S. D. 187.
Gudefjord, Rougø S. 181.
Gudnæs, Villerslev S., Hæsting S. 235.
Gudumlund og Gudumholm, Gudum S.,
Flestum S. 43, 106, 107, 108, 129,
130, 169, 176, 175, 176.
Gudumkloster, Skodborg S. 268.
Guldager B. & S., Stads S. 115. D. 64,
65.
Gulland. 133, 134, 141, 142.
Gullerupgaard. 239.
Gummerup, Kiøng S., Baag S. D. 21.
Gummarthorp, see Gummerup.
Gunderslevholm, Gunderslev S., D. Flakke-
bjerg S. 211.
Gunderup, Strandby S., Gislum S. 226.
Gundestrup, see Brams Gunnarstorp.
Gundetved, Seby S., Løve S. 269.
Gurre Slot, Tifføb S., Lynge-Kronborg S.
65.
Gyrelsefelle, see Giselsfeld.
Gårds S. i Staane. D. 23.
Gårdsnäs, Ingelsfætte S. i Staane. 125, 126,
237.
Gærwyld, see Gjerrild.
Gødigh, see Giødning.
Gørstinge Pantet, Pant i Gårdsånga i Frostø
S. D. 177.

H.

Haarup B. & Skov, Tødbjerg S., D. Viis-
bjerg S. D. 202, 206.
Haajum B. & S., Nøbbing S. D. 184
Hads S. D. 126, 201, 206.
Hageløs, Hageløsa i Staane. D. 167.
Hagenføv, Sønderby S., Baag S. 61, 66—7,
72, 105, 114.
Hagested, — S., Lusje S. D. 186.
Hagestedh, see Hagested.
Hagtet, Sønder S., Randers A., jfr. Halve-
stæde. 130. D. 123, 190
Hald, Dollerup S., Nørlyng S. 43, 46—7,
220, 226, 229, 253.
— S. i Naboysjel, S. Hald S. D. 9,
10, 66, 202.
Haldhjør, Felling S., Hads S. 165—6,
Halland. 43, 145.
Halle og Hallejs, Grædstrup S., Tyrfing S.
234—5. D. 191—2.

Halleherrit, see Hald S.
Haltigh, see Halle.
Hallendrup, Albage S., Sønder S., Randers
A. 130. D. 123—4, 190.
Halling S., Hads S. 159, 217. D. 126.
Hallshæret, see Hald S.
Hamdrop, Hamstorp, see Handrup.
Hammelmøje, Tije S., Børlum S. 27, 46,
106, 220.
Hammergaard, Hammer S., Brads S. 223,
225, 227.
Han S. 47. D. 1, 2.
Hambjerg B. & S., Hjerm S. 218. D. 164.
Handlest, see Hanneft.
Handrup By og Skov, Draaby S., Møls
S. D. 203, 206.
Hanshæret, see Han S.
Hanneft, Handest, Glensrup S., N. Hald S.
D. 104, 115.
Hannæs, B. Han S. D. 199.
Hans, Oct. — Kl. i Ribe. 213. D. 145—6.
— — — — i Horsens. 238.
Harslysjel, Hard —, Hartje —. 91, 284. D.
206.
Hardager Pantet, Pant i Harsjagers S. D.
177.
Hardagrallille, lille Harrie, Harsjagers S. 71.
Harre S. D. 57, 184.
Harrefovgaard. 236.
Harrested, Hyllinge S., D. Flakkebjerg S.
D. 160.
Harrisstædha. see Harrested.
Harte, S., Brujt S. D. 83.
Hart- og Hartshysjel, see Harslysjel.
Hary S., see Hads S.
Harsherrith, see Harre S.
Hasselau, Vinneberg D., Hølstæen. 281.
Hassens, Hasnæs, Møls S. 126, 143, 145.
D. 73, 79, 197, 203, 206.
Hastrup, Tyregod S., Nørvang S. 226. D.
170, 172.
Hajum, see Haajum.
Hattinge, Hattig S. & S. D. 201.
Hatherrit, see Hads S.
Havenbjerg, see Handbjerg.
Havestæde, Sønder S., Randers A., jfr. Hag-
steth. D. 98.
Haurum, Hornborg S., Rim S. D. 203, 206.
Hæstsherrit, see Hads S.
Hebegort. D. 189.
Hedegaard, Glæsborg S., Nørre S., Randers
A. 44, 96, 212.

- Hæsfel, see Hæsfel.
 Hefringholm og Heftringholm, see Hefringholm.
 Hegeborpe 41.
 Hegnet, Tøndering S., Hære S., Salling.
 132, 215.
 Hegnet, Vorup S., Rasmø S. 40.
 Heidegaard, see Heidegaard
 Heireholm i Skaane. 44.
 Hellenm S. D. 89.
 Helsingborg. 42, 70, 131. D. 173.
 Helsingø B. & S., Holbo S. 41.
 Helsingør. 256.
 Hestrup B. & S., Middelfom S. D. 141,
 152—3, 155.
 Hemborgherret, see Hindeborg S.
 Hemmerfjæl, Hemmerfjæl, see Himmerfjæl.
 Hemmert, Hemmed B. & S., Nørre S. Randers A. 252.
 Henderherriit, see Hindeborg S.
 Henderswich, Serlev S. D. 145—6.
 Herlof, Søndre —, Herløggaard, Kiunge-Frederiksberg S. 40.
 Herrestad S. i Skaane. D. 21.
 Hæsfel, Kalfø S., Sønder S., Randers A. 122, 199. D. 129, 168—9.
 Hæsfelballe og — Skov, Uldum S., Norvang S. D. 204, 206.
 Hæsfelbjerggaard, Estrvad S., Ginding S. 268.
 Hethna, see Ena.
 Hefringholm, Bivild S., S. Hald S. 22, 26, 44, 48—9, 54, 58, 75, 80, 81, 93, 105, 110, 120—1, 126, 130, 150, 153, 170—1, 173, 221, 226, 228—30, 240, 280. D. 28—32 38, 56, 57, 86, 120, 207.
 Hefringmølle, Bivild S., S. Hald S. 130, 153, 171. D. 88, 120, 133.
 Hjelm, Mols S. 126, 143. D. 78, 79.
 Hjelmmerup, Verninge S., Døntø S. D. 22.
 Hjelmfagaard, Snesløv S., Ringsted S. 266.
 Hjert, Neder-, Hjert S., Hære S. D. 184—5
 — Dver-, — — D. 184.
 Hjerm S. 42. D. 165.
 Hjerpsted B. & S., Høier S. 275—6, 284.
 Himmerfjæl. D. 111, 165.
 Hindeborg S. D. 57, 184, 198.
 Hindegavl, Middelfart Landfogt, Venø S. 10, 123, 195, 220.
 Hiorthede B. & S., Middelfom S. 167. D. 77.
 Hiorthedhæ, see Hiorthede.
 Hiwelfmangbjerg, ? Lyngby S., Sønder S., Randers A. D. 190.
- Hjoberg. see Høbjerg.
 Hoby, see Høby.
 Høckesbro, see Hørdø.
 Hødet, Hødt, Høed B. & S., Sønder S., Randers A. D. 129, 149.
 Høffbygaard, Hads S. D. 202.
 Høffinskoff, see Høvedskov.
 Høime, Sandrum S., Døntø S. D. 21.
 Høirup, Høthorp, Kjøng S., Baag S. D. 21.
 Hølbæk, see Hølbæk.
 Hølbæk Lehn. 86, 127. D. 185.
 Hølbæk, Ryde S., Ginding S. D. 182.
 Hølbækgaard, Hølbæk S., Røngsø S. 220, 238. D. 88, 103—4.
 Hølev, Marstøv S., Bjerge S. i Fyen. D. 21.
 Høllebjerg, Hollandsbjerg, Ørsted S., Røngsø S. D. 206.
 Hølm i Sylland. 80 & ff. 129. D. 42, 43, 132, 170.
 Hølm. D. 192.
 Hølme i Sjælland. 258.
 Hølmans S. D. 81, 82.
 Hølmeja, Bæra S. 72.
 Hølmegaard, Kæraa S., Skam S. 105.
 — Møborg S., Skoborg S. 221, 273.
 Hølmis S., see Hølmans S.
 Hølmødj S., see Hølmans S.
 Hølmø, see Høime.
 Hølstebro. 42.
 Hørebj, ? Høleby, Fuglse S. D. 35.
 Hørløf, see Hølev.
 Hørnelev (? Høarle), Bjergerfjov S. 39.
 Hørustrup B. & S., Norvang S. 211. D. 127.
 Hørunum, see Hørunum.
 Hørsens. 195. D. 201.
 Hørsfergaard, see Hørsfjærgaard.
 Hørsnes, see Hørsens.
 Hørstweed, Hørsthwet, Hørstved, Nødager, S., Sønder S., Randers A. D. 67, 128—9, 149, 150.
 Hørsfjærgaard, Hindeborg S. og S. 268. D. 184—5.
 Høstrup B. & S., Slog S. i S. Sylland 41.
 Hønetofte, ? Høndtofte, Steenstrup S., Søndø S. 41.
 Høvedskov B., Grædstrup S., Thyfing S. D. 174.
 Hørsthorpæ, see Høstrup.
 Høwby, see Høby.
 Høvedskøf, Røborg S., Malt S. 280.

Hundsland, nu Dronningslund, Dronningslund
 S. 58, 217. D. 18.
 Hungstrup. 86.
 Hvesbymark, Hads S. D. 202, 206.
 Hveen. 48.
 Hverringe, Viby S., Bjerge S., Fyen. 86,
 236.
 Hvetbo S. 58. D. 18.
 Hvidkilde, Egense S., Sunds S. 44, 100,
 145.
 Hwædsoherrit, see Hvetbo S.
 Hwærløse, see Warløse.
 Hwilsager B. & S., Sonder Hald S. 128,
 153. D. 111.
 Hwizlund, see Hundsland.
 Hyby, Høghby, Høghby, Hømeby, Vara S.,
 Sfaane. 69 & ff., 77 & ff. 108. D.
 21, 22, 30—31.
 Hyermyn, see Hjerming.
 Hyldigi, Hylbig, Løbe S., Sonder S., Mors.
 D. 93.
 Hyllested B. & S., Sonder S., Randers A.
 198. D. 149—51, 190.
 Hylum S., see Hællum.
 Hyrop, Hyrup Skov, Stouby S., Bjerge S.
 D. 206.
 Hælmerthorp, see Hælmerup.
 Hædinge, Vara S. 72.
 Hæffringholm, see Hæffringholm.
 Hælleberga, Vara S. 44, 71, 87, 180, 266.
 Hælstrup, see Hælstrup.
 Hærløvsgaard, see Lilla.
 Hærwadstæthe, see Herrestad.
 Høbjerg, Aalfo S., Sonder S., Randers A.
 D. 129.
 Høghby, see Høghby.
 Høgsbro, see Høgsbro.
 Høibjerg B. & Skov, — S., Høsgaard S.
 174, 222.
 Høiby, see Høghby.
 Høier. D. 61, 62.
 Høistrup, Hødræslø S., Stevns S. D. 38.
 Hørbj B. & S., Tuse S. 123.
 — — Høstled S. 122.
 Høther, see Høier.
 Høthorp, see Høirup.
 Hørbro, Hviding S. & S. 280, 285, 288,
 289.

J.

Jellingshøvel. 43. D. 84, 85.
 Jerlev S. D. 86, 146, 204.
 Jerløff, Jerløffherrit, see Jerlev S.
 Jerløseherrith, see Jerlev S.
 Jern, Jerne Sogn, Stads S. 115. D. 64.
 Jerlev S. i Vendsjøfel. 58. D. 18.
 Jetsmark B. & S., Hvetbo S. 58. D. 18.
 Jgeffov, Weibby S., Holmans (nu Elbo) S.
 169. D. 81.
 Jghelkfo? Ulfkø, Orte S., Baag S., Fyen.
 D. 21.
 Jgun, ? Egum, Ullerup S., Elbo S. D. 130.
 Jisgaard, Eved S., Mols S. 223, 238.
 Jimmingsted, Husum A. 279.
 Jngeløff, Jngersted, Estruplund S., Rougsø
 S. D. 205.
 Jngwarstorp, Jngvorstrup, Weibby S. Son-
 der S., Randers A. 122, 126. D. 67,
 72, 169.
 Jordheberygh, Jordberga, Bemmenhøgs S.
 D. 167.
 Jrup, see Virup.
 Jshøi B. & S., Smørum S. 40, 41.
 Jwderop, see Jhyderup.
 Jwllan, see Jhland.
 Jwllsfough, see Juullskov.
 Jungetgaard, Junget S., Nørre S., Sølling.
 132, 236.
 Jungshoved, — S., Baarfe S. 87, 100, 125,
 132, 263.
 Juttrup. D. 189.
 Juullskov, Kullerup S., Biding S. D. 17.
 Jwersnæs, nu Wedellsborg, Hnuusby S., Vends
 S. 44, 98, 100, 236.
 Jhlland, Jwllan. D. 165.
 Jarløff S., see Jerlev S.
 Jorgens, Sect. — Bjer. 135.

K.

Kaaling, Kaalinge, see Kolind.
 Kaas, Lime S., Kødning S. 225.
 Kadorp, see Karup.
 Kalfs Gods, S. Omme S., Nørbang S. D.
 204.
 Kalfsø, see Kals.
 Kalinge, Kalingh, see Kolind.
 Kalitgaardt, see Kallitgaard.
 Kalleby, Steenbjerg S., Ny S. 109.

Kallisgaard, Boer S., Rougsø H. 181.
 Kallumborg Slot og Lehn. 181.
 Kalnigborg, Kallumborg. 256.
 Kals Slot, N. Pissbjerg H. 44, 86, 105,
 121, 122, 136, 153, 157. D. 58, 66,
 176.
 Karde, Kare, Holbæk S., Rougsø H. D. 206
 Karlby By og Skov, Krogshæk S., S. Hald
 H. D. 202.
 Karsholm, Villands H. 237.
 Karup, Hølevad S., Baag H. D. 22.
 — B. & S., Pysgaard H. 222.
 Katholm, Aalssø S., Sønder H., Randers A.
 122.
 Katheløse, see Korjelige.
 Kegestrup, see Keilstrup.
 Keilstrup, Fjeldballe S., Sønder H., Randers
 A. D. 128, 129.
 Kerkeløketofte, see Veietofte.
 Kexelstrup, see Keilstrup.
 Kjeldtiar Hvgd., Bredsteen S., Tørrild H.
 40, 100. D. 56.
 Kielstrup, Nødager S., Sønder H., Randers
 A. D. 190.
 Kier H., see Kjer H.
 Kjergaard, see Kjørgaard.
 — (? paa Morsø). 172.
 Kiertinge, Kjølstrop S., Bjerge H., Fyen. D.
 21.
 Kilielss ved Handrup, Draaby S., Møls H.
 D. 206.
 Kirstoff i Gating H. D. 206.
 Kiuse, Vallensøed S., N. Flakkebjerg H. 65.
 Kjer H. 58. D. 18.
 Kierby, Agedrup S., Bjerge H., Fyen. D. 21.
 Kierbølling, Bredsten S., Tørrild H. D. 145.
 Kjørgaard, Hundrup S., Gierding H. 174,
 281.
 — 276.
 Kjørsrup paa Taafinge. 61, 67.
 — Fugle S. & H. 132. 226.
 Kjøbenhavn. 254—6. D. 187.
 Kjøbenhavns Slot. 195.
 Kjølbj, Kolby, Farstrup S., Slet H. D. 103,
 104.
 Kladerund, see Klaking.
 Klaking B. & S., Bjerge H. i Jylland. 149.
 D. 85, 86.
 Klarupgaard, Klarup S., Flekkum H. 239.
 Klarføv, Maarslev S., Bjerge H. i Fyen.
 D. 21.
 Klaføv, see Klarføv.
 Klattrup, Udbyneder S., Øjerlev H. 205,

Klingstrup, Skaarup S., Sunds H. 236.
 Klitten, Kild S., B. Han H. 175. D. 82,
 83.
 Klizbal, Klagebøl, — S. Kjer H. i S. Jyl-
 land. 281.
 Klobborg S., Brads H. 234. D. 174.
 Knebel, Knudbul, B. & S., Møls H. D. 72
 Kneer, Knie, Drum S., Nørre H., Randers A.
 D. 205.
 Knivholt, Flade S., Horns H. 107, 227.
 Knudbul, see Knebel.
 Knudstrup, Knudstorp, ? Aasted S. & H. 132.
 D. 160.
 Kock Mølle, Bjerge S. & H. D. 206.
 Koed B. & S., S. Hald H. D. 204, 206.
 Koemøllelam, see Kock Mølle.
 Koffenhaffin, see Kjøbenhavn.
 Koftebøl, Torslev S., N. Han H. 97, 99,
 220.
 Koldrup, Hødbjerg S., Galten H. 270.
 Kolbing og — Lehn 44, 125, 169, 246, 279,
 287—8. D. 122, 167—8.
 Kolind, Kolding, B. & S., Sønder H., Ran-
 ders A. D. 123, 128, 129, 190.
 Kollibræveholm, Hvgby S., Sønder H., Ran-
 ders A. D. 190.
 Kongsted. 197. D. 122.
 Kongstedlund, S. Kongerslev S., Høllum H.
 127.
 Kongstrup Sogn paa Væso. 197. D. 116,
 117.
 Korup, see Korup.
 Korjelige, S. Møls S., Falkter Sønder H.
 D. 194.
 Korschow, Høllum S., Høllum H. 129. D. 90.
 Korup i Sønder H., Randers A., nu Bregnet
 S., N. Pissbjerg H. D. 129.
 — B. & S., Odense H. D. 21.
 Korbal, Emmertev S., Høier H. 28, 31, 44,
 59, 97, 125, 212, 227, 238, 274—
 290.
 — nu Høldenhavn, Binding S. & H.
 68, 214.
 Krabberg, Krabbjerg, Hornslet S., N. Pissbjerg
 H. 128. D. 101, 203.
 Krageholm, Hervefeds H. D. 167.
 Kragelund, N. Snebe S. Norvang H. D.
 204.
 Kragerup, Trøslø S., Løve H. 98, 199, 220.
 Krainstorp, Kranistorp, Krannestrup, Weilby
 S., N. Pissbjerg H. 128. D. 101, 202—3.
 Krapperrup, Brundby S., Luggude H. 100,
 237. D. 6.

Kraptorp, see Krappertorp.
 Krasfjod ved Skjersø, Draaby S., Mols S. D. 206.
 Kravstjær og — fang, Malling S., Ring S. 94. D. 51.
 Krahber og Krahbergh, see Krabberg.
 Krefstjær, see Kravstjær.
 Krendtrop, nu Hardenberg, Rådsted S., Musesø S. D. 118.
 Krogesholm, see Krageholm.
 Krogen Kehn. 127.
 Krogsgaard, Tjæreborg S., Skadst S. 127.
 Krollertop, D. Snebe S., Nørvang S. D. 204.
 Kræstjær, see Kravstjær.
 Krød, see Koed.
 Kulla Gunnarstorp, Fuggude S. 87.
 Kvinghøstet, see Kongsted.
 Kyrringe, Tofstrup S., Meerløse S. 178.
 Kyrringe, see Kiertinge.
 Kysø, see Kiusø.
 Kærboilingh, see Kærboilling.
 Kærregaard i Skaane. 240. D. 194.
 Kærstrup, Fuglse S. & S. 68.
 Kæraby, see Kærby.
 Kølby, see Kiolby.

Q.

Laage, Sindbjerg S., Nørvang S. 227, 237.
 Laaby, Kiolstrup S., Bjerge S., Fyen. D. 21.
 Laholm, Høghs S., Halland. 266.
 Landagva, ? Langeryd, Færø S. 69.
 Langehoff B. & S., Nørvang S. 212. D. 178.
 Langefø, Vigerslev S., Stooby S. 221.
 Langow, Langaa B. & S., Middelfom S. 167. D. 77.
 Langso, Fjeldballe S., Sønder S., Randers A. D. 190.
 Langtind, Hanning S., Vølling S. 44, 97, 99, 218—21. D. 164—5, 182.
 Rathagaar, see Skagemands Ladegaard.
 Rødstrop, Egebjerg S., Dås S. 68.
 Røedh, see B. & S., Middelfom S. 167, 217. D. 77, 141—2.
 Reem, Lem, Lem S., Vølling S. 289.
 Reere Mølle, Rure Mølle, Bemmenhøgs S. 78.
 Reergav, Anstium S., Hammerum S. 253.
 Regevid, see Reitved.
 Reimmer, Lime S., S. Hald S. 149.
 Ren Mølle. 69.
 Rerød, Reret, N. Snebe S., Brads S. D. 174.

Ridell, see Rild.
 Riisber, Riisberre heritt, Riisbjerg S., see Riisbjerg S.
 Rild S., B. Han S. D. 82, 83.
 Rild Søe, Mølle og Skov, Fjeldballe S., Sønder S., Randers A. D. 190.
 Rillerød B. & S., Lynge Frederiksborg S. 41.
 Rille, see Rild.
 Rillo, Gårds S., Skaane. 125, 135, 220, 237, 263.
 Rime B., Nørup S., Torriid S. 213. D. 145, 158.
 Rindaa, Rinde, Todbjerg S., D. Riisbjerg S. 93, 128, 129.
 Rindbjerggaard, Sigod S., D. Horne S. 126.
 Rinde. 93, jfr. Rindaa.
 Rinde, Lynde, Karise S., Faxe S. 41.
 Rindholm v. Børringe Søe, Bara S. i Skaane. 51, 53—55, 64, 266. D. 6, 186.
 Rindholm, ? Gjevinge S., Voldborg S. 127.
 Rindved, Steentløse S., Odense S. 174, 226.
 Rimvøtt, Rindeved, Store Vi S., Viø S., S. Sjælland. D. 62.
 Riisbjerg S., Øster — S. D. 154, 202, 204.
 Rister. 43.
 Riungby, see Ryngby.
 Romma, Bara S., Skaane. 48.
 Rosne i Sognd, Bergens Lagmaudsdomme. 133.
 Rund i Skaane. D. 6.
 Rund, Øster Mølsø S., Sønder S., Morsø. 44, 172, 179, 180, 270.
 Runde S. i Fyen. D. 16, 17, 21.
 Runde, see Rvæklunde.
 Runde (Rundsgaard), Verriinge S., Odense S. D. 21.
 Rundenæs, Skjern S., Vølling S. 125, 226.
 Rundehæret, see Runde S.
 Runne, see Romma.
 Rybestorp. D. 16.
 Rydomgaard, Rydom S., B. Horne S. 44, 125, 176, 179, 253, 257, 259.
 Ryffuerstrup, see Rystrup.
 Ryfkestholm, Ryngby S., Sønder S., Randers A. 122.
 Ryfkestholm, Ellested S., Binding S. 65.
 Rymme, see Rime.
 Rynde, see Rinde.
 Ryndelse. 226.
 Rynde, see Rinde.
 Ryngby B. & S., Sønder S., Randers A. D. 60, 128, 191.
 — , Bara S. 69.
 Ryngbygaard. 97, 99.

Lynghygaard, Ljungby S., Billands S. 220.
 Lynge S., see Sønderlyng S.
 Ljungholm, Hvidbjerg S., Hassing S. 96.
 Ljungsåbet, Ljungsåbet, Draaby S., Møls S.
 D. 204.
 Lystrup, Vivids S., S. Hald S. 153, 171.
 —, Lystorp B. & Skov, Stenderup S.,
 Hatting S. D. 201, 206.
 Lyngby, see Ljungby.
 Løgetved, see Løitved.
 Løgels, en Skovdel paa Kolind Mark, Kolind
 S., Sønder S., Randers A. D. 190.
 Løgsmøse, Gaarby S., Waag S. 39, 41, 44,
 176, 214, 260.
 Løgumkloster. 282.
 Løietofte Lille B. & S., Nørre S., Søland. D. 26.
 Løistrup, Laurbjerg S., Gatten S. 44, 170,
 222—3.
 Løitved, Steenstrup S., Sunds S. 41, 68,
 237.
 Løngeby, see Ljungby.
 Løvet, Grædstrup S., Tyrsting S. 236.

M.

Maarup, Nodager S., Sønder S., Randers
 A. D. 67, 123, 149—50.
 Maglethvarn, see St. Tvären.
 Magtenbølle, Bispenbjerg S., Odense S. D. 22.
 Malms, Malmogh, Malmøw. D. 4—7, 22
 —24.
 Malmogh, øfra —, Oxie S. 72.
 Malt S. 42.
 Malund, Ålborg S., Brads S. 234.
 Mannen B. & S., Middelfom S. 167, 217.
 D. 77, 148—9.
 Margaard, Vigerslev S., Skovby S. 221.
 Maria Magdalene Sogn, S. Hald S. 150,
 151, 153, 163.
 Mariager Kloster. 44, 149, 163, 167, 168,
 204, 205, 211, 214, 252, 271.
 Markie, ft. —, Skjtte S. 112.
 Marutendorf, Flemhude S., Kiel Godsdistrikt
 i Holsten. 176.
 Marvede B. & S., S. Flakkebjerg S. D. 160.
 Marvbjerg, see Marvede.
 Mattelbølle, see Magtenbølle.
 Mattrup, Tyrsting S. & S. 44, 87, 179,
 224—5, 230—6, 240, 262. D. 162, 170
 —175, 191—2, 207.
 Mahgaard, S. Velling S., Middelfom S.
 D. 197.

Meelby, Nørby Sogn, Arts S. 49, 54, 63.
 D. 2, 3.
 Meilby B. & S., S. Bisbjerg S. D. 202,
 204.
 Meilby, Nars S. 40.
 Meilgaard, Glæsborg S., Nørre S., Randers
 A. 252.
 Meistvedgaard, Middelstedtgaard, Lofstrup S.,
 Bortum S. 27, 44, 58, 61.
 Meldrup, Bær S., Dor S. D. 160—1.
 Mellerup, see Meldrup.
 Møsting B. & S., Hjelmslev S. 156.
 Methelby, see Meelby.
 Meylsom, Middelfom S. 295. D. 149.
 Middelstedt, see Meistved.
 Miellerup, Løgsted S., Slet S. 259.
 Moberg, see Mødbjerg.
 Møbel Mølle paa Morsø. 270.
 Mønstrop. D. 167.
 Møldorp, see Møllerup.
 Møls S. D. 72.
 Mordrop og Mordrup, see Maarup.
 Mosegaard, Tommerup S., Odense S. D. 21.
 Mosegarth, see Mosegaard.
 Møls Herred, see Møls S.
 Munkagger, Ljungby S., Sønder S., Randers
 A. D. 190.
 Mykeltønder, see Møgelstønder.
 Mødelby, see Meelby.
 Mødbjerg, S. Dmme S., Nørvang S. D.
 204.
 Møgelkær, Maarup S., Bjerge S. 44, 210.
 Møgelstønder i Sønder Jylland. 59, 98, 286.
 D. 8.
 Møgtved, see Nygaard.
 Møllerup, Feldballe S., Sønder S., Randers
 A. 46, 93, 121, 124—5, 131—2, 149.
 D. 111, 120, 122.
 Mørdorpp, Mørup, Mørup S., Torriid S.
 168. D. 84, 85.

N.

Naarup, Berninge S., Odense S. D. 21.
 Nacsfow, Nacsfow. D. 37.
 Naffintorp, Bunkeslo S., Oxie S. 180, 266.
 Nebbe, Hersted S., Somme S. 39, 40.
 Nebbegaard, Gaarslev S., Holmaus S. 230.
 Nebel, S. Nebel S., Skabst S. 115. D. 64.
 —, Borbasse S., Slaugs S. 213.
 —, S. Vandet S., Sillerslev S. 226, 239

Nedergaarde i Urstrup, Uth S., Bjerge S.
D. 200.

Nederhøvsgaard, Vesterbølle S., Riuds S. 100.
D. 55.

Nederstedgaard. 55. D. 9.

Nerdt. 222.

Nersberg, see Næsbjerg.

Nerttrup, jfr. Nærdrup.

Nerup, pag. 130, læs Nørup.

Nesbeck, Næsboel, Balling S., Rødding S.
D. 185, 198.

Nesjum, Nasted S., Garre S. 149.

Neyrhierd, see Hjert.

Niesstrup, Ollerup S., Sunds S. 84, 203, 206.
— i Thyland (? Galten S.). 86.

Nim S. D. 203.

Nimtofte A, Marie Malene S., S. Hald S.
150.

Ring S. D. 205—6.

Rive. 205.

Ronneklosteret i Aalborg. D. 24, 25.

Northorp, see Naaryp.

Ny Mølle, Veem (Veem) S., Bølling S. 289.

Nybo, ? Nøwling S., Hammerum S. 99,
269.

Nyholle Byffov, Tjæreby S., B. Flakkebjerg
S. D. 195.

Nyborggaard. 174, 226.

Nydager, see Nødager.

Nytrup, see Nørup.

Nygaard (Mogtved) Starup S., Brust S.
44, 180, 267. D. 146—7.

Nytløbing Slot. 220. D. 193.

Nym herrit, see Nim S.

Nyng herrit, see Nyng S.

Nystrup, see Nørup.

Næraa S., Stam S. 105.

Nærderop, Nærdrup, Lyngby S., Sønder S.,
Randers A. 130. D. 98, 123, 190.

Nærdøva, Nafum S. D. 21.

Nærthw, see Næraa.

Næs, — S., Nafis S. 221.

Næsbiørg (Nersberg) S., Stabst S. 115.
D. 64.

Næsboværdthingh, 5 Sogne af Han S., vest
for Han Veile, der udgjorde et eget Birk.
47. D. 1, 2.

Næsbyholm, Gårdsøf S., Bemmenhøgs S.
73, 77, 78, 81. D. 30—32.

Næsbyholm, Næsby S., Lybjerg S. 99.

Næsbyhoved, Sct. Hans Landsogn, Odense
S. 221.

Næsøen, Affer S., Norge. 133.

Nødager B. & S., Sønder S., Randers A.
D. 67, 123.

Nøragergaard, Durup S., Gislum S. 238.

Nøregaard ved Allindsfvov i Lyøgaard S. 222.

Nørgaard, Grinderslev S., Nørre S. i Sal-
ling. 97.
— Bølum S., Høllum S. 44, 129,
168, 171, 175, 177, 180, 182. D. 89, 90.

Nørgaard. 269.

Nørholm, see Nørholm.

Nørholm, Thorstrup S., D. Horne S. 44,
112—14, 212, 225, 234, 274. D. 63, 64.

Nørlyng S. 43.

Nørre S. i Vardsbyssel. D. 162—3.
— i Salling. D. 57.
— i Randers A. D. 205.

Nørregaard, Flemminge S., Møse S. 220.

Nørrevangsherrit, see Nørvangs S.

Nørup, Tiirstrup S., Sønder S., Randers
A. 130. D. 98, 124, 190.
— S., Tørrild S. 211. D. 83, 127.

Nørvang Byssel, Herred. D. 123, 204.

Nøtagher, see Nødager.

D.

Øbbedrup, Øbdrup, Lyngby S., Sønder S.,
Randers A. 121, 123, 130. D. 67—70,
98—9, 123—124, 126, 189—90.

Ødden, Øygdal S., Vennebjerg S. 96, 215.
Ødense S. D. 21, 22.

Øddert, Ødder Bøe, Mølle og Skov, Ødder S.,
Hads S. D. 201, 206.

Ødsherreds Pant. 78.

Øffuer Frosing, see Øver Fusing.

Øffuerhierd, see Hjert.

Øgstrup, Meibby S., Ø. Lisbiørg S. 128. D.
101, 203.

Ølbemar Skov, Fuitrendal S., D. Flakkebjerg
S. D. 195.
— — i Rude Skov og i Bøgeholt,
Hølstienborg S., B. Flakkebjerg S. D.
195.

Ølstrup, see Øllerup.

Øllerup, Bredsten S., Tørrild S. D. 145.

Ølpedorp, Ølper Mølle ved Bjørnholm, Søn-
der S., Randers A. 124, 130. D. 69,
70, 123, 124, 126, 190.

Ølstorp, see Ulstrup.

Ølstorp, Ølstrup, — S., Fuglse S. D. 198.

Ømerbyssel, Ømmertbyssel. 56. D. 9, 10, 24,
25.

Dymanna, Willands S. 72.
 Dufild B. & S., — S. 199. D. 151.
 Dufyfel, Ufpyfel, Labofyfel. 252.
 Dordorp, Ordrup, — Mølle, Sonnerup S.,
 Boldborg S. 40.
 Dre Birk, Dregaards Birk, Skovby S. 61.
 — Kloster, see Bor.
 Drnehoved, see Drnehoved.
 Drmstrup (nu Friisholt), Sal S., Houlbjerg
 S. 222.
 Ostenvelde, Ostensfeld S., Hufum A. 102,
 138. D. 56, 57.
 Dstorp ? Dstруп, Suldstrup S., Hornum S.
 D. 102.
 Dthensharet, see Odense S.
 Dthensvare, ? Færø S. 72.
 Dttrop, see Dntrup.
 Duftrup, Dvedstrup, ? N. Minge S., S. Hald
 S. 126. D. 72.
 Dntrup B. & S., Sønder S., Morsø. D. 147.
 Dvedstrup, see Duftrup.
 Dver Hufing, Bierregrov S., Sønderlyng S.
 D. 203.
 Dvergaard, Udbyhede S., Gjerlev S. 87, 252.
 Dvager, Satrup S., Gottorp A. 109.
 Dyemølle, Lirstrup S., Sønder S., Randers
 A. 124, 130. D. 69, 70, 98, 99, 123,
 124, 126, 90.
 Dyfyfel, Ufpyfel, see Labofyfel.

P.

Paderup, Chriftrup S., S. Hald S. 42.
 Palniksgardh, see Palsgaard.
 Palsgaard, Møsens S., Bjerge S. 44, 125,
 126, 127, 177, 178, 180, 223, 262, 264,
 266, 268—271, 274. D. 162, 175.
 Palftrup, Høibjerg S., Lynggaard S. 44, 271.
 Paberød, Borne S., Gottorp Amt. 100, 101,
 280.
 Perstrup, Pederstrup, Nødager S., Sønder S.,
 Randers A. D. 150, 190.
 Pindstrup Møse, Marie Magdalene S., S.
 Hald S. 150.
 Pifemølle, Pisholt, Lyngby S., Sønder S.,
 Randers A. D. 190.
 Pwgedal, Pugdal, Wibbjerg S., Hammerum
 S. D. 78.

Q.

Quarneck, Flemlunde S., Kiel Godsdistrict i
 Holstern. 176.
 Quelftrup Høgd., Tved S., Møls S. 122,
 223. D. 103, 104, 120, 130, 131.
 Quernbak Mølle, Gimning S., Støvring S.
 205.
 Quelfstorp, see Quelfstrup.

R.

Raaby, Hørbjerg S., Frostø S. 72.
 Raagelund, Rafum S. & S. D. 21.
 Raahavegaard, Høleby S., Nørre S., Lolland.
 D. 197—8.
 Radstrup, Marslev S., Bjerge S., Fyen. D. 21.
 Raffusloff til Hørsby Mark, Fads S. D. 206.
 Rafsholt, see Ravnholt.
 Raftorp, see Radstrup.
 Raftby, Raffebjerg, Sønder S., Morsø. 270.
 D. 147.
 Ramlose, Høibo S. 220.
 Rammegaard, Ramme S., Vandfald S. 273.
 Ransaaft, Færø S. 68.
 Randsloff, Randslev B. & S., Fads S. 217.
 D. 202.
 Randsrup, Vinkel S., Middelfom S. 239.
 — B. & S., To S. 276, 278.
 Ravnholt, Herrested S., Biding S. D. 16.
 Raunstrup, Herlufmagle S., Tybjerg S. 245.
 Refsgaard, Egtved S., Jerlev S. D. 204.
 Refshoi, Søndersted S., Gram S. 280.
 Reishby, Ryeby, Hviding S. D. 61, 62.
 Restrup, Svam S., Rinds S. 44, 87, 98,
 100, 180. D. 103.
 Revn, Raffur, Reilby S., Sønder S., Ran-
 A. D. 67.
 Ribe. D. 8.
 — Domkirke. D. 64.
 Ribervuø. 99, 178. D. 162—3.
 Ribberlund, Lyngby-Alboe S., Sønder S.,
 Randers A. D. 190.
 Ribegaard, Rudegaard, see Rugaard.
 Rimsø B. & S., Nørre S., Randers A. D. 67.
 Rinds S. 195. D. 196—7.
 Ring B. & S., Tyrping S. D. 170—3.
 Ringkloster, Fruering S., Hjelmslev S. 150.
 Ristrup, Sabro S. & S. 227.
 Roden Elov, Stouby S., Bjerge S. D. 206.
 Roderstef, see Rorslev.

Rogehaffve, see Raahave.
 Roghælund, see Raagelund.
 Rold B. & S., Hinsted S. 40.
 Rorslev B. & S., Bends S. 172. D. 75.
 Rosborp, see Rosstrup.
 Rosenholm, Hornslet S., Øster Lisbjerg S. 80, 129.
 Rosstrup, Gabbierg S., Tørrild S. 168. D. 83.
 Rousso S. & S. 80, 81, 106. D. 41, 88, 205.
 Roysia og Roys, see Rousso.
 Rubjerggaard, Tillige S., Sønder S., Lolland. 97, 125, 127, 263, 279, 288.
 Ruchtved, see Rugtved.
 Rude, — Skov, Høfsteinborg S., B. Klaffe-
 bjerg S. D. 195.
 — , Saxild S., Hads S. D. 201.
 — , Rosmus S., Sønder S., Randers A. D. 128.
 Rudegaard, see Rugaard.
 — , en Gaard i Rude, Saxild S.,
 Hads S. D. 201.
 Rudekier, Saxild S., Hads S. D. 206.
 Rudingherith, see Rødding S.
 Røddith, see Rude.
 Røeholm, Tørrild S. 168. D. 83.
 Rugaard, Rosmus S., Sønder S., Randers
 A. 122, 289. D. 123.
 Rugved Slot, Albak S., Jerslev, nu Dron-
 ninglund S. 59. D. 20.
 Rundtoft, Eskriis S., Nye S. 188, 224—5.
 Rybvoild, Rødvold, Emmerslev S., Høier S.
 286.
 Rygaard, Nørager S., S. Hald S. 86.
 — , Nye S., Voldborg S. 166
 — , Langaa S., Gudme S. 100.
 Rynd, see Ring.
 Rynde, ? Ingelesta S. 78.
 Ryng, see Rind.
 Ryomgaard og — Na, Marie Magdalena S.,
 S. Hald S. 150.
 Ryshb, see Riishb.
 Raffue, see Ravn.
 Raffvenholma, Sønder S., Randers A. 198
 D. 128—130.
 Rødding S. D. 57, 184.
 Røddinge, Rødding, — S., Frøs og Kalø-
 lund S. 288.
 Ronnehave, Ulkebal S., Mø. 276, 286.
 Rorbeck, Rorbæk, Flødsrup S., Binding S.
 D. 130.
 Rorbeck, Rorbæk, Vester S., Nørvang S. D.
 174.

S.

Sal, Sahls, S., Binding S. 42, 283. D. 61.
 Sailerup, Saldrup, Lyngby S., Sønder S.,
 Randers A. D. 128, 191.
 Salinge, Salling. 268. D. 184—5, 198.
 Salten, Tem S., Brads S. 235.
 Saltum S. & B., Hvetbo S. 58. D. 18.
 Salse, see Sal.
 Sandager, Sandåkra, Bemmenhøgs S. 78.
 Sandby B. & S., Lolland, Nørre S. 68.
 D. 26.
 Sandgraf, Sandgravvold, Storring S., Fram-
 lev S. 91.
 Sandholt, Sannolt, Lyndelse S., Salling S.
 14, 41, 44, 60, 110, 111, 203, 206, 261.
 D. 62, 63.
 Saszertorp, Espinge S., Frostaa S. 72.
 Satorp, Satrup, Satrupholm, Satrup B. &
 S., Gottorp A. 44, 109, 110.
 Scaldrup, see Stallerup.
 Scavemans Ladegaard, Schagemants —, see
 Stagemants Ladegaard.
 Schramsmølle, see Stramsmølle.
 Scieltupgaard, see Stieltupgaard.
 Screlenge, ? Stegluge, Frostaa S. 71.
 Seebberkloster, Seebber S., Slet S. 44, 260.
 Seem, Sem, B. & S., Ribershus Birk. 115.
 D. 64, 65.
 Seethorp v. Svendborg. 39.
 Segaltgaard, Skjødstrup S., D. Lisbjerg S.
 D. 204.
 Seiersfleth, Seierslev, Emmerslev S., Høier
 S. 275—6, 282, 284, 286, 290.
 Seit, Uth S., Hjerger S. D. 200.
 Seilstrup, Frær S., Høllum S. 94.
 Selan, see Sjælland.
 Selvebjerg, Virkende S., Hjerger S. 125.
 Selvefoggaard, Skovgaard i Selde S., Nørre
 S., Salling. 227.
 Selsø, — S., Horns S. 132.
 Seynd, see Seit.
 Silleberg Slot. 224, 238, 271. D. 103—4.
 Sillerslev, D. Alslev S., Sønder S., Morsø.
 270.
 Sillerup (Solberup), Brads S. & S. D. 170.
 Simlinge, Bemmenhøgs S. 72.
 Sjælland, Syllandia, Selan. D. 2, 3, 9—
 11, 165.
 Siøby, see Søby.
 Siøgaard, see Søgaard.
 Siøholm, see Søholm.
 Siøstorp, Albo S., Staane. 51.

- Skaane, Stania. D. 21, 22.
 Skaarup, Fjeldballe S., Sønder H., Randers A. D. 204.
 Skaberfjød, Skaberfjød, — S., Vara H. 71, 221. D. 6.
 Skaby Bø, Skov og Sø, Svilsager S., S. Hald H. D. 202, 206.
 Skagermands, Skaghermands, Skaghermandsgarths, Skaumans, Skawenz, Ladegaard i Malmø. 49 & ff., 74 & ff., 80, 106. D. 4—7, 13—16, 22—24, 28—30, 33, 35—37, 39, 43—5.
 Skalsbørghe, Skalsbjerg, Wisfenbjerg S., Odense H. D. 22.
 Skam H. 39, 60—1. D. 12, 16, 17.
 Skanderborg Slot. 44, 184, 195, 199, 238. D. 187—8.
 Skanar. 68, 73.
 Skarinerbørgs, Skarpenbørgs Gods paa Morsø. 172. D. 92—3.
 Skarregaard, Skarve, Tim S., Hind H. eller Seierslev S., Nørre H., Morsø. 96.
 Skaumanns-, Skawenzladegaard, see Skagermands Ladegaard.
 Skedal, Tønnerfjød, Hålland. 226.
 Skerna, see Skjern.
 Skibel S., Torriid H. 40.
 Skielstrup, — gaard, Knebel S., Møls H. D. 72.
 Skjern, — S., Middelfom H. 44, 197—8, 209—10, 217. D. 122, 186, 200.
 Skjerf, Draaby S., Møls H. 44, 86, 122. D. 206.
 Skjervad, see Skjervad.
 Skingslyggert, Ring H. D. 206.
 Skinkelsbørg, Stenderup S., Tyrstrup H. 63.
 Skjoldemose, Steenstrup S., Sunde H. 226.
 Skjoldenæs, Valselille S., Ringsted S. D. 185.
 Skive Slot. 268, 270. D. 57.
 Skjervad, Ginnerup S., Nørre H., Randers A. 86.
 Skjoldenæs, see Skjoldenæs.
 Skjoldwadh, see Skjervad.
 Skjørring Skov, Mølle, B. & S., S. Hald H. 128. D. 205, 206.
 — B. & S., Framlev H. D. 205.
 Skjørring, Falsterslev S. Falster. 256.
 Skjøttrup, Raftbjerg S., Gjerlev H. 44, 173, 251—2.
 Skodbørg, — huus, Veien S., Malt H. 279, 284.
 Skoffgard, Mandev S., Hads H. D. 202, 206.
 Skordorp, Skorup, see Skaarup.
- Skotterup, i Hålland. 86.
 Skovsbo, Rynkeby S., Bjerge H. i Fyen. 225.
 Skovsgaard i Wenhjshel. 107.
 Skramf Mølle, Liirstrup S., Sønder H., Randers A. 124, 130. D. 69, 70, 98, 99, 123, 124, 126, 190.
 Skulderup, Skullerup, Ridsjern S., Voibørg H. 99.
 Skunstrup (nu Vilhelmsbørg), Maarset S., Ring H. 125.
 Skurup, see Svaneholm.
 Skulvad, Borbjerg S., Hjerm H. D. 165.
 Skarna, see Skjern.
 Skoring og Skoringe, see Skjørring.
 Stangedrop, Stangerup, Lynge Frederiksbørg H. D. 143.
 Stet H. 195, 199, 258—9. D. 155.
 Sturherde, Stogs H. i S. Jylland. 276, 284—5. D. 162, 180—1.
 Smedby, see Smidie.
 Smedstorp, Angelsta H., Skaane. 127, 240.
 Smetstorp (? Smerup, Holvad S.), Baag H. D. 21.
 Smidie, Bekum S., Høllum H. 130, 172, 177, 181. D. 90.
 Smoothar, Nørup S., Torriid H. D. 158.
 Snee B. & S., Brads H. 223, 235.
 Snesløff, Sneslev, Førslov S., V. Flaftbjerg H. D. 160.
 Solbørg Mark. 104.
 Solvig, Hofstrup S., Stogs H. 41, 276.
 Some, ? S. Dmme, Nørvang H. D. 204.
 Sofstrup, nu Benzon, Gjerrild S., Nørre H., Randers A. 86, 262, 269.
 Sparre Skov, Hattling H. D. 206.
 Spottrup, Halling S., Hads H. 131. D. 126.
 Stabbrand, Stabrand, Nødager S., Sønder H., Randers A. D. 67, 123, 150.
 Staby S., Ulvborg H. 284.
 Stadager, — S., Falster, Nørre H. D. 194.
 Stabell, Stabill B. & S., Hind H. D. 166.
 Stadsgaard, nu Constantinsbørg, Ormslev S. Ring H. 44, 212—3.
 Staffbrud, see Stabrand.
 Stafførøde, see Stagrøde.
 Stallerup, Harte S., Bruft H. 214—5, 223. D. 191.
 Starfio i Fjeld Enemark. D. 206.
 Starup, Skaarup, Svieslev S., Fjends H. 132, 227.
 Stavebran, see Stabrand.
 Staverby, Staurby, Veilby S., Bends H. 172. D. 75,

- Stagrode Skov, Stouby S., Bjerge S. D. 206.
- Stajfjer paa Morsø. D. 147.
- Steenalt, Trifled S., Rougsø S. 44, 132, 149, 150, 181—2. D. 103—4, 110—1.
- Steenalt, Berringe S., Ddenfe S. D. 21.
- Steenbjerg B. & S., Nye S. 109.
- Steenoltz, see Steenalt.
- Steenballlegaard, Være S., Bor S. 28, 44, 126, 165—8, 170, 211 & ff. 217, 221. D. 83—5, 92, 130, 141.
- Steenmarkt, Hammiclew S., Nørre S., Randers A. 123. D. 68, 69.
- Steenholt, see Steenalt.
- Steffns, see Stevns.
- Stegheburg, see Stækeborg.
- Stenalt, see Steenalt.
- Stenbalig, see Steenshallegaard.
- Stendet, Mastrup S., Haderslev S. 283. D. 66.
- Stensmarke, see Steensmarkt.
- Stenum B. & S., Vorlum S. D. 18.
- Stenwith, see Stendet.
- Stevns S. D. 157—9.
- Stiensbad, Stiensballe, see Steensballe.
- Stoffbyffoff, see Stouby Skov.
- Stolber, see Stallrup.
- Stodorp, Tommerup S., Skjotts S. 265. D. 166.
- Stouby Skov, — Bjerge S. D. 206.
- Stoungaard, Tørring S., Vrads S. 223, 225, 227, 281.
- Strandbygaard, (? Strandbjerggaard, Humlum S., Skodborg S.). 227.
- Strands, Vistofte S., Mols S. 128.
- Stubbesto, Fuglslev S., Sønder S., Randers A. D. 206.
- Styenshallegaard, see Steensballe.
- Stækeborg, Nfer Gotland. D. 46.
- Støffringgaard, see Støvringgaard.
- Stottrup i Øielum S. 39.
- Støvringgaard, Støvring S. & S. 126. D. 155.
- Svabsted S., Husum Amt. 74, 101—105, 111, 138, 139, 281. D. 56, 57.
- Svanholm, Skirup S., Bømmehøgs S. 266.
- Svanholm, Krogstrup S., Horns S. 39, 40.
- Swaenstedt, see Svabsted.
- Svedalstiite, Drie S. 72.
- Svensmarkt, Stege S., Møen. 43.
- Svenstorp, ? Svenskiop, Frostø S. 72. — ? Bømmehøgs S. D. 167.
- Svenstrup, Hornum S. 251, 269.
- Svenstrup, Vorup S., Ramsø S. D. 186.
- Sverdhørp, Sverdrup, Løby S., Haderslev S. 283. D. 66.
- Svinggelberg, Svingelbjerg, Vesterbølle S., Rinde S. 199, 200, 222. D. 151—4.
- Synderhærit Dhyvsk, see Sønder S., Randers A.
- Synderbyhyl, see Nebel, Sønder.
- Syndherjefov, Fuirendal S., D. Flakkebjerg S. D. 195.
- Syvstætha, Vreite Klosters S., D. Gotland. 81. D. 46.
- Syobby, see Søby.
- Syothorp, see Sjøstorp.
- Søby, Nonneberga S. i Skaane. 13.
- Søbygaard, Hølfed S., Nørre S., Lolland. 80.
- Sørgatgaard, see Segaltgaard.
- Sølskøeg Ingelsta S. 68, 77, 78. D. 31, 32.
- Søstøse, see Sølskøeg.
- Søstøse, Drie S., Skaane. 133.
- Søbo, Jordløse S., Salling S. 123, 131, 223, 225.
- Søborg, — B. & S., Høibo S. D. 186.
- Søby, Albøge S., Sønder S., Randers A. D. 128, 191.
- Sødover, Nørup Sogn, Tørrild S. 168, 213, D. 83, 158.
- Søgaard. 239.
- , Tørring S., Skodborg S. D. 206.
- Søholm, Magleby S., Stevns S. 40, 65, 195. D. 179.
- Søholm, Kjøng S., Baag S. 98.
- Sølvhøjborg i Skaane. 206.
- Søndergaard, Heisby S., Hviding S. 281, 283. D. 61, 62.
- , Nørup S., Vends S. 174.
- Sønder S. Dhyvsting, Sønder S., Randers Amt. D. 67, 98.
- Sønderlyng S. 42, 195. D. 203.
- Sønderup B. & S., Hornum S. D. 165.
- Sønderkov, ? Hngby S., Sønder S., Randers A. D. 190.
- 280.
- Sønderø B. & S., Skodby S. D. 21.
- Sørup, Ny S., S. Sjælland. 109.
- Beterslev S., Kingsted S. 13, 269.
- Estruplund S., Rougsø S. D. 205.
- Søstov, Bredsten S., Tørrild S. D. 145.
- Søtterup, Søtterup, Ulstrup S., Mars S. D. 165.
- Søgaard. 197. D. 116—7.
- Søstøff, see Søstov.

I.

- Taarup, Torpp, Torfsildstrup S., Falster. D. 193.
- Taarup, Torrup, B. Velling S., Middelfom S. 167, 217. D. 141, 142, 197.
- Taarupgaard, ? Taarup S., Hjends S. 225.
- Tadup, Thadup (jfr. Torberup). 149. D. 111, 120.
- Taldorp, Tallerup, Tommerup S., Odense S. D. 22.
- Tammestrup, Tolstrup S., Bor S. 218. D. 160—1.
- Tanderup. 289.
- Tandrup, Bedsted S., Hæsling S. 96, 287. D. 199.
- Tange, Høibjerg S., Lyøgaard S. 174.
— 26, 27, 44, 59, 110, 174.
- Tange, Svinninge S., Gudme S. 28, 60, 111, 112, 174, 175, 177, 253, 257, 259, 262, 266.
- Tarsø, see Torsø.
- Tærnestoff, ? S. Hald S. D. 206.
- Tærseffgaard, see Tørslevgaard.
- Tidemandsholm, Taars S., Borlum S. 239.
- Tidseholt, Veistrup S., Gudme S. 127.
- Thirgaard. 276, 289.
- Tjele, Tjele S., Sønderlyng S. 89, 125, 132. D. 189.
- Tiirstrup B. & S., Sønder S., Randers A. 59, 67, 96, 124, 130. D. 69, 70, 98, 99, 123, 124, 126, 190.
- Tiistorp, Thiistorp, see Tiirstrup
- Tim, Tim S., Hind S. 44, 97, 218—21. D. 146—7, 164—5.
- Tise B. & S., Børlum S. 58. D. 18.
- Tiistrup, see Tiirstrup.
- Tiareborg B. & S., Skadst. S. 178.
- Tobbierre, Tobbjerg B. & S., N. Lisbjerg S. D. 203.
- Toddøl, Kollerup S., Hundborg S. 224, 227, 237, 239.
- Thoborp, see Torup.
- Toft, Gamtofte S., Baag S. D. 22.
- Toftum, Toftum, Eovind S., Bor S. D. 203.
- Togerup, Taagerup, Tommerup S., Skjtt S. 180, 265—6. D. 166—7.
- Tolstrup, Veilby S., Sønder S., Randers A. D. 129.
- Tommerup B. & S., Odense S. D. 21.
- Thomestrup, see Tammestrup.
- Torbenfeldt, Frydendal S., Tuse S. 41, 43, 65.
- Torderup (jfr. Thadup). D. 120.
- Tordep, see Taarup.
- Thordrup, see Torup.
- Tordfis, see Thorsø.
- Tordsløffgaard, see Tørslevgaard.
- Tornum, ? Torum B. & S., Nørre S., Sølling. D. 184—5.
- Torp, Nartorp, Nør S., Høllerlev S. 96.
— , Nstra — og Westra —, Wemmenhøgs S. 72.
— , Underup S., Nim S. 223.
— 279, 284, 287.
- Torpp, see Taarup.
- Torriid Skov, B. & S., Hads S. D. 202, 206.
- Torrup, see Taaru .
- Torstet, Torsted B. & S., Hattung S. D. 201.
- Torsting herit, see Thyfting.
- Thorstorp, see Tostrup.
- Thorsø, Boldby S., Nørre S., Randers A. D. 205.
- Torsø, Thorsis, Wemmenhøgs S. D. 183, 186.
- Torup, Torupgaard (nu Trifensvold) Galten S. 91—94, 238. D. 48, 49, 50.
— , Thoborp, Sandager S., Baag S. D. 21, 22.
— , ? Grandløse S., Meerlose S. 127.
— , Gimming S., Størvig S. 205.
— , Para S. & S. D. 167.
- Tosterup, Ingelsta S. i Staane. 87. D. 14.
— , St. Harrie S., Hørlagers S. i Staane. D. 14.
- Tostrup, see Tostrup.
- Tostrup, Thorstorp, Lunde S. & S. D. 21.
- Totterupholm, Faxe S. & S. 271, 274.
- Totthorp, see Torup i Galten S.
- Touftou, Sommersted S., Gram S. 225.
- Tranaas, see Tranaas.
- Trabjerg, Vørbjerg S., Hjerm S. D. 182, 189.
— Gudum S., Skobborg S. 178, 268.
- Tranaas, Herrestad S. 68.
- Tranders, Høstlum S. 100. D. 54.
- Traneholm, Skovborg S., Vrås S. 105, 224, 235—6, 240. D. 172, 174—5.
- Tranefier p. Vangeland. 39, 195.
- Tranholm, see Traneholm.
- Trælde, Veilby S., Holmans (nu Esbo) S. 169. D. 81.
- Trøberig, see Trabjerg.
- Troldrop, Trøllerup, Nørup S., Torriid S. D. 145.

Trudsholm, Kastberg S., Gjerlev S. 252—3.
 Trudstrup, Tringhestrop, Trustrup, Lyngby
 S., Sønder S., Randers A. 130. D.
 98, 123, 124, 130, 169.
 Try Herred, Strø, Lyng m. fl. S. 256.
 Tryde, Angelsta S. 68, 78.
 Tryggevelde, Karise S., Faxe S. D. 130.
 Tryhnlund, Terlev S. 205.
 Trymete, see Tryde.
 Tragaard, Møgeltonder S. 289.
 Trælde Skov, Hvilksager S., S. Hald S.
 206.
 Trælla, see Trælde.
 Trøgevelde, see Tryggevelde.
 Trørborg, Visby S., Lo S. 236, 274, 286.
 Tullsthorp, Tullæstrop, Tullstorp, Bemmenhøgs
 S., Skaane. 78. D. 45.
 Tummæthorp, see Tommerup.
 Tunder, see Tønder.
 Tjørnskov, Tjørnskov, Vigerslev S., Skobby S.
 D. 21.
 Tvären, Store —, Maglethiværn, Herrestad S.
 68. D. 21.
 Tybjerggaard, Tybjerg S. & S. 43.
 Tybtkjer, ? Søvind S., Bor S. D. 203.
 Tygestrup, nu Kongedal, Dndløse S., Meer-
 løse S. 46.
 Tyhm og Tyh, see Tim.
 Tymestrop, Hads S. D. 202.
 Tyrrestrup, pag. 46, linie 1 f. o., er Trykfeit
 for Tygestrup.
 — , Søvind S., Bor S. 125—127,
 284, 287—8.
 Tyrsted S., Hattung S. D. 201.
 Tyrsting S. D. 203.
 Tyrthinge, see Tørringe.
 Tyhstrup, see Tirstrup.
 Tythebiarg, see Tybjerggaard.
 Tæbring B. & S., Sønder S., Morsø. D.
 147.
 Tønder. 59, 102. D. 8.
 Tønderhuus. 286.
 Tøningh, see Tønning.
 Tonne, Hoftrup S., Slogs S., Sønder Hyl-
 land. 285. D. 180—1.
 Tønning B. & S., Tyrsting S. D. 173, 175.
 Tønsberghuus i Norge. 133.
 Tøriid, see Tørrild.
 Tøring og Tøringh, see Tørring.
 Tørring Slot, Hammelev S., Gram S. 63.
 D. 144.
 Tørring B. & S., Brads S. 169. D. 92,
 173, 175.

Tørring B. & S., Skodborg S. D. 206.
 Tørringe, Ørie S. 51, 75. D. 23, 24.
 Thorsløffgaard, Tørsløff, Tørslev, Estruplund
 S., Rougsø S. 149. D. 88, 111, 120,
 205—6.
 Tøstorp, Tøstrup B. & S., Nørre S., Ran-
 ders A. D. 205.
 Tøving, Galtrup S., Morsø. 233.

II.

Udstrup, see Dødrup.
 Udby B. & S., Rougsø S. D. 206.
 Ugelstrup, Voldborg S. 40.
 Udstrup, Dødrup, Hundslund S., Hads S. 217.
 Ulfstedsholm, nu Høstenhavn, Binding S. &
 S. 132.
 Ullerup, Vollerup, Sennels S., Hillerslev S.
 229.
 Ulfsted B. & S., Kjar S. 58. D. 18.
 Ulfstrup B., Fjeldhølle S., Sønder S., Ran-
 ders A. 68, 96. D. 98, 152, 190.
 Ulfstrup, Vinge S., Middelfart S. 86.
 Ungstrup, Tørring S., Pysgaard S. 222.
 Ure, Haderup S., Ginding S. 268.
 Urnehoved. 282.
 Urstrup, Uth S., Bjerge S. D. 200.
 Uren, Tørbirt S., Bor S. 44, 97, 170,
 223—6, 281.
 Ussinggaard, Korning S., Hattung S. D. 201.
 Uth, Uth S., Bjerge S. D. 200.

B.

Vaadhfer, see Vadhfer.
 Vadsfjærgaard, Tørring S., Skodborg S.
 227, 273.
 Vahløsa, Valøsa, Færø S. 69.
 Valtby, see Valtby.
 Valben, Vallent, Søgø S., Halland. 86, 203,
 206, 252.
 Vallo, Bieverfou S. 166, 185, 274. D. 159.
 Valmsjø, Vallumsjø, Koed S., S. Hald S.
 D. 206.
 Valtby, ? Voldby, Nørre S., Randers A.
 268. D. 184.
 Vardberg i Halland. 70, 127, 135, 190, 229.
 Vardshjæl. D. 162—3.
 Varmhøgh, Varming, Seem S., Ribershuus
 Birt D. 64, 65.

- Vbbedorp, Vbbedrop, Vbdorp, Vbdrupp og
 Vbbropgaard, see Dbdrup.
 Vbbhy, see Udby.
 Vebby, — gaard, Ruds Vebby S., Love S.
 40, 211, 227. D. 160, 174, 185.
 Vebellby, see Veitby.
 Vebsted, Niberhuns Birk. 285, 288.
 Veitby, Hofmans (nu Esko) S. 169. D. 81.
 — B. & S., Sønder S., Randers A.
 D. 67, 123, 129.
 Veirum S., Hjerm S. 273.
 Velling, Vester —, B. & S., Middelfom S.
 217.
 —, Øster —, —, — S.
 98, 155, 156. D. 103, 108, 196—7.
 Vemmenhøg, Vester. D. 45.
 Vemmetofte, Spiellerup S., Fage S. 39, 70,
 85—87.
 Vendsløff, see Venslev.
 Vendslyssel. D. 18.
 Venestrup i Salling S. 114.
 Venslev B. & S., B. Klaffelbjerg S. D. 156.
 Verninge B. & S., Ødense S. D. 22.
 Verningsholm, Verninge S., Ødense S. D. 22.
 Veselbjerg, Viselbjerg, Væslø S., Skadt S.
 127.
 Væssing, see Væssing.
 Vester Væslø B. & S., Mors Sønder S.
 D. 92—3.
 — Grønningh, B. Grønning, Grønning
 S., Nørre S., Salling. D. 184—5.
 Vesterkier, Tiistrup S., Sønder S., Randers
 A. D. 190.
 Vestervig Kl., — S., Næs S. 86. D. 199.
 Vestrå Vemundhøg, Vemmenhøgs S. 78.
 D. 45.
 Vestoft, Vistofte S., Møls S. D. 72.
 Vgløse, Uglefje, Vemmenhøgs S. 78.
 Wibby, see Vebbygaard.
 Widing Mark, ? Vistø S., Hattung S. D.
 201.
 Widstøffe, Gærds S. 145.
 Witumflorp, Willumstrup, Herrested S., Vin-
 ding S. D. 16, 17.
 Wils B., Veierslev S., Sønder S., Morsø.
 D. 147.
 Wilsled, Slet S. 39, 40, 175, 258—9.
 Winkel, see Vinkel.
 Windeby B. & S., Nørre S., Sønder S. D. 26.
 Winderad, Sørup S., Nye S., S. Sjælland.
 109, 110.
 Winderstedgaard, Winderstø S., Rysgaard S.
 267.
 Winding B. & S., Thyfing S. D. 203.
 Windinge S. i Fyen. D. 12, 21.
 Windum B. & S., Middelfom S. 166, 217.
 D. 141, 142, 148—9.
 Winsted Mølle, Bredsten S., Tørrild S. 40.
 Winge, Winge B. & S., Middelfom S. 167.
 D. 77.
 Wingegaard, Winge S., Sønderlyng S. 123.
 Wingeathorp, Winge, Torup S., Middelfom S.
 167. D. 77.
 Wink B. & S., Middelfom S. D. 195.
 Wimminge og Wimmingetorp, Vars S. 72.
 Wimmingehærehed, see Windinge S.
 Winnom, see Winding.
 Winstrup i Sjælland. 97.
 Wirup, Hørdum S., Hæsting S. 96, 164.
 Wisborg paa Gulland. 134.
 Wisborggaard, Wisborg S., Hinsted S. 149,
 152, 226. D. 53, 98, 103, 104, 110,
 111.
 Wistum, — S., Sønderlyng S. 166, 238.
 Wisnabjerg, see Wiselbjerg.
 Wiselbjerg B. & S., Ødense S. D. 22.
 Wisting B. & S., Thyfing S. D. 173, 175.
 — S., Gatten S. 149.
 Wiunggaard, S. Wiung S., N. Horne S. 127.
 Wixto, ? Berg, Wistlykke S. 40.
 Wjefundt. 289.
 Wjødorp, see Wjødorp.
 Wjofath, see Wjofath.
 Wjofthorp, Wjofthorp og Wjofthorp, see Wjofthorp.
 Wjodder B., Wjodding S. 285.
 Wjodkier, Wjodkier S., Hald S. 130. D. 120.
 Wjodstrup, Wjodkier S., Nørre S., paa Mors.
 D. 102.
 Wjod, see Wjod.
 Wjod B. & S., Nougso S. D. 88.
 Wjodgaard, Wjodgaard, Klægsbøl S., Rjar S.
 i S. Sjælland. 280.
 Wjodgerup, Rumbby S., Tuse S. 96.
 Wjodbjerg, Hæ S., Hind S. 44, 224—5,
 227, 234.
 Wjodgierholt, ? Wjodger S., Sønder S., Ran-
 ders A. D. 190.
 Wjodrup, see Wjodrup.
 Wjoddingh, Wjodding B. & S., Hindborg S. D.
 184, 198.
 Wjodstrup, Hjerm S. & S. 44, 180, 227,
 270—1, 273—4.
 Wjod S. D. 203.
 — Kloster, Thyfing S. 235. D. 173, 175,
 192.
 Wjodkier Nebel, see Nebel, Wjodkier S.

Vordemard, Vordemard, Hæsfelager S.,
Gudme S. 268. D. 130.
Vordingborg Lehn. 86.
Vordzjill, see Vardshjfel.
Vore, see Voer.
Voregaard, Vorgaard, Bælum S., Hællum S.
D. 207.
Vorke, Vorf, Egtved S., Terlev S. 169.
D. 86, 204.
Vosborg, Ulsborg S. & S. 87, 100, 211.
Vosnæs, Skjoldstrup S., V. Liabjerg S. 214.
D. 131, 176, 185.
Vognæs, see Vosnæs.
Voringgaard, see Ussinggaard.
Voringlund, Korning S., Hatting S. D. 206.
Vraa S., Vorkum S. 242.
Wram, Herds S. 72.
Wrams Gunnarstorp, S. Aabo S. i Skaane.
132, 227.
Wrandrup, Wrandrup, Seest S., Ault S.
D. 87.
Wreilev Kloster, Wreilev S., Vorkum S. 97,
238.
Wrete Klosters Sogn, Østergotland. 81.
Wrestrop, see Urstrup.
Wuldropgaard, ? Uldrup, Kollerup S., V.
han S. D. 199.
Wyndeby, see Windeby.
Wynom, see Windum.
Wadelby, see Veilby.
Wemendelagh, see Wemmenhøg.
Wendeshjfel, see Wendshjfel.
Werchholm, Var S., Vor S. D. 160—1.
Waster Wemmedelagh, see Wemmenhøg.
Wathilby, see Veilby.

Y.

Ybdinge, Vara S. 72.
Ylow, see Yshoi.
Ynesket, Drie S. 72.

Æ.

Æbeltoft, see Ebeltoft.
Æftrathabøle, see Esterbolle.

Ægisvig, see Agesvig.
Ælso. 197. D. 116, 117.
Æmerhjfel, see Dmerhjfel.
Æra, Arre. 39.
Æsdorp, Wsendorp, see Estrup.
Æsterop, Marie Magdalene S., S. Halb.
155. D. 105.
Æwarthæ, see Eferød.

D.

Ødenshil, see Ønsild.
Ødhæ Høholth, Øde Høvelt, Uggeføse S.,
Flunge Frederiksborg S. 256.
Die Sø, Feldballe S., Sønder S., Randers
H. D. 190.
Dmkloster, see Emtkloster.
Dmnetorp, see Dnarp.
Dngelsholm, see Engelsholm.
Dnorp, Dnarp, Wemmenhøgs S. 78. D. 45.
Drbælggaard, Drum S., Nørre S., Randers
H. 210. D. 205.
Drbæklunde, Drbæ S., Bindinge S. 174.
Drkelund, see Drkellhyge.
Dregaard, see Drregaard.
Drkellhyge, Nørre Aabo S., Skaane. 48.
Drndrup, Karby S., Morsø Sønder S. 227.
Druehoved, Christrup S., S. Halb S. 43,
62. D. 19.
Drregaard, Dree S., Hammerum S. 239.
Drsløvkloster, — S., Hjends S. 220.
Drsted B. & S., Rougsø S. 181, 229. D.
205—6.
Drtofte, Harjagers S. 86.
Drom, Drum, Sindbjerg S., Norvang S.
D. 204.
Drum Slot, Drum S., Hasting S. 238,
244. D. 199.
Drumgaard, Drum S., Bjerge S. 238.
Dster S. i Vardshjfel, Dster Horne S. D.
162—3
Dster-Weling, see Welling.
Dstrup, Stader S., S. Halb S. 149.
Dstrupgaard, ? Albæ S., Stovring S. 179,
238.
Drenmølle, Dhemølle, see Drenmølle.
Droefio, see Die Sø.

Rettelser og Tilføininger.

- Side 26, Linie 7 f. o.: 20 □ M., læs: 20 M i Kvadrat.
 — 28, — 15 f. n.: Familier, læs Familien.
 — 29, — 5 og 6 f. n.: Hr. Niels Zverfen i de 2 paa Tab. I Nr. 4 og 5, læs: Hr. Erik Ottesen i de 4 paa Tab. II Nr. 1—3 og 6.
 — 42, — 2 f. n.: 1460, læs: 1400.
 — 46, — 1 f. o.: Tyrestrup, læs Thygestrup.
 — —, — 1 f. n.: Søster, læs: Søstre.
 — 48, — 1 f. o.: fremspivende, læs: fremspivende.
 — 64, — 13 f. n.: Lofte, (1 Sparre), læs: Lofte (1 Sparre),.
 — 130, — 12 f. n.: Nerup, læs: Nørup.
 — 117, — 4 f. n.: holsteenske, læs: de holsteenske.
 — 125, — 20 f. u.: og, læs: til.
 — 126, — 9 f. o.: Ejs-, læs: Efter.
 — 137, — 5 f. o.: Ottoni, læs: Ottonis.
 — —, — 12 f. n.: forsmadde, læs: forsmadde.
 — 154, — 15 f. n.: Fæster, læs: Søfter.
 — —, — — f. n.: Jens-, læs: Niels-.
 — 160, — 10 f. o.: Jensdt., læs: Nielsdt.

Den pag. 205—6, omtalte Krønike, der findes velbevaret i et stærkt jernbeslaaet Bind paa det st. Kgl. Bibliothek, Ol. Kgl. Saml. Nr. 819, fol., er et meget smukt og omhyggeligt skrevet Arbeide. Paa det første Blad er nedskreven den pag. 206 optagne „Troesbekjendelse“. Det andet Blad indeholder Indholdsfortegnelse, hvorefter Krøniken begynder med „Dan de erste“, og slutter med Valdemar Christophersens Historie, der er ufuldført. Da der findes en Mængde ubeskrevne Blade i Slutningen af Bogen, synes det klart, at Hensigten har været at fortsætte Historien, men at Arbeidet er blevet afbrudt. Krøniken er affattet paa Flattydjt og udelukkende af historisk Indhold; navnlig findes der Intet særligt om Hr. Erik Ottesens egen Slægt, saaat den altsaa, forsaavidt Indholdet angaaer, er uden Interesse for nærværende Arbeide.

Side 213, Linie 3 f. n.: Skriftbrev, læs Skiftebrev.

- 215, — 5 f. o.: Paa Grund af den paa dette Sted fremsatte Formodning om, at „Scaldrup“ skulde være Stallerup blev Originalen til Brevet CLXXXVIII, der paa Grund af, at et Afstryk er optaget i Danske Magazin, ikke var efterfeet, fremtaget, og det viste sig da, at Navnet bør læses som „Staldrup“. (Diplomatariet, pag. 191, Linie 15 og 16 f. o.)
 — 220, — 15 f. o.: Nyhjøbing, læs: Nyhjøbing.

Diplomatariet.

- Pag. 64, Linie 9 f. o.: Bynggh, læs: Bynggh.
 — 110, — 4 f. n.: Bisborg, læs: Bisborg.
 — 118, — 1 f. o.: Oluf, læs: Johan.
 — 160, — 2 og 4 f. n.: Tammelstrup, læs: Tammelstrup.
 — — — 5 f. n.: Hans, læs: Christian.
 — 189. — 9 f. n.: Fieluth, læs: Fieluth.